

HELSINGFORS STADSFULLMÄKTIGES
TRYCKTA HANDLINGAR

FÖR

1904.

HELSINGIN VALTUUSTON
PAINETUT ASIAKIRJAT

VUODELTA

1904.

HELSINGFORS
1904.

HELSINGFORS

Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri

1904.

Innehåll. — Sisällys.

- N:o 1. {*Förteckning* öfver hos Stadsfullmäktige diariiförda, den 31 december 1903 oafgjorda ärenden.
Valtuuston diariin merkityt, 31 p:nä joulukuuta 1903 ratkaisematta olevat asiat.
- » 2. *Handlingar* rörande ansökan om rätt att inlösa tomterna N:ris 4 och 6 vid Cirkusgatan samt N:o 4 vid Broholmogatan.
 - » 3. *Utskottsbetänkande* i fråga om ordnandet af utminuterungen och utskänknigen af spritdrycker i Helsingfors (jemte bilagorna 1—3 samt 4).
 - » 4. *Handlingar* angående utvidgning af dårvårdsinrättningen vid stadens arbets- och fattiggård.
 - » 5. *Utskottsbetänkande* i fråga om ordnandet af utskänknigen utaf maltdrycker.
 - » 6. *Handlingar* rörande Helsingfors stads räkenskaper och bokslut för år 1903.
 - » 7. *D:o* i fråga om ordnandet af den elektriska belysningen i staden.
 - » 8. *Valiokunnanmietintö* työväenopetuksen järjestämistä Helsingin kaupungissa.
 - » 9. *Helsovärdsnämmdens framställning* rörande transport af sårade och förolyckade.
 - » 10. *Utskottsbetänkande* i fråga om försäljningen af viner och svagare rusdrycker.
 - » 11. *D:o* i fråga om instruktion för ekonomen vid stadens folkskolor.
 - » 12. *Handlingar* rörande föreslagna inredningsarbeten i saluhallen å Vestra Kajen.
 - » 13. *Utskottsbetänkande* i fråga om elektriska ljus- och kraftledningar.
 - » 14. *Handlingar* rörande förslag till planering af Senatstorget.
 - » 15. *Utskottsbetänkande* med förslag till fördelning af utskänknings- och utminuteringsaktiebolagens vinstmedel.
 - » 16. *D:o* angående anslag åt Helsingfors Utskänkningsaktiebolag till underhåll af Högholmen och Fölisön.
 - » 17. *D:o* angående särskilda ansökningar om rätt till försäljning och utskänkning af spritdrycker.
 - » 18. *Projekt* till ordnande af Djurgårds-, Hesperia- och Hagasundsparkerna äfvensom till reglering af Tölö-, Djurgårds- och Kajaniemi-vikarnas stränder.
 - » 19. *Utskottsbetänkande* i fråga om inrättande af en byggnadsnämnd (jemte en bilaga).
 - » 20. *Handlingar* rörande revision af Helsingfors stads räkenskaper för år 1903.
 - » 21. *Utskottsbetänkande* i frågan om inredning af nya saluhallsbutiker jemte en auktionshall för fiskhandeln.
 - » 22. *Handlingar* angående föreslagen omreglering af särskilda kvarter i 10—12 stadsdelarna.
 - » 23. *Yttrande* af Styrelsen för Helsingfors stads belysningsverk i anledning af revisorernas berättelse.
 - » 24. *Handlingar* rörande ansökan om upplåtande af kostnadsfri tomt åt särskilda för nykterhet, folkbildning m. m. verkande föreningar.
 - » 25. *D:o* rörande ansökan att staden måtte inlösa «Folkets hem» i Sörnäs.
 - » 26. *D:o* rörande ansökan om kostnadsfri tomt åt Helsingfors Arbetareförening.
 - » 27. *D:o* rörande uppgjorda förslag till inrättande och begagnande af hissar för personbefordran.
 - » 28. *D:o* rörande egarenes af gårdar och tomter vid Främlingsgatan ansökan om rätt att bebygga förgårdarna mot sagda gata.

- N:o 29. *Handlingar* rörande frågan om uppförande af ett nytt folkskolehus inom Tölö området.
- » 30. *D:o* i fråga om föreslagen ny bro öfver Skatuddskanalen.
 - » 31. *Handlingar* i fråga om anordnande af elementarkurser samt en kompletterande årskurs för arbetare.
 - » 32. *D:o* rörande ansökt inlösen af Djurgårdsvillaområden till sjukhustomter.
 - » 33. *Utskottsbetänkande* med förslag till instruktion för en kommunal elektrotekniker.
 - » 34. *Handlingar* rörande förslag om anställande af en skolläkare vid stadens folkskolor.
 - » 35. *Utskottsbetänkande* beträffande föreslagen ombyggnad af rådhuset.
 - » 36. *Förslag* till utgifts- och inkomststat för Helsingfors stad år 1905, upprättadt af Drätselkammaren (jemte en bilaga).
 - » 37. *Hälsövrådsnämndens framställning* om anställande vid Nämnden af en arkitekt för inspektion af arbetarebostäder.
 - » 38. *Handlingar* angående föreslagen indragning af anslaget för Sörnäs sjukstuga.
 - » 39. *Utskottsbetänkande* i fråga om ordnandet utaf minutförsäljningen af maltdrycker.
 - » 40. *Förslag* till förklaring med anledning af Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolags besvär.
 - » 41. *Nämndens för arbetareangelägenheter framställning* om anställande af en tillsyningsman för inspektion af handtverkerierna i staden.
 - » 42. *Förslag* till utgifts- och inkomststat för Helsingfors stad år 1905, upprättadt af Magistraten.
 - » 43. *Handlingar* rörande väckt fråga om utbyte af vattenledningsrör, nedlagda i stadens gator.
 - » 44. *Handlingar* angående förslag till nya stadgar för K. H. Renlunds stipendiifond.
 - » 45. *Folkskoledirektionens framställning* om inrättande af afsöndringsklasser för svårdisciplineerade elever.
 - » 46. *Folkskoledirektionens utlåtande* i fråga om anordnande af elementarkurser samt en kompletterande årskurs för arbetare.
 - » 47. *Utskottsbetänkande* angående stadens utgifts- och inkomstförslag för år 1905.
 - » 48. *D:o* angående anslag åt Helsingfors Utskänkningsaktiebolag till underhåll af Högholmen och Fölisön.
 - » 49. *Utgifts- och inkomststat* för Helsingfors stad år 1905, faststald af Stadsfullmäktige den 30 december 1904.
 - » 50. *Helsingin kaupungin meno- ja tulosaäntö* vuodeksi 1905, Valtuuston vahvistama 30 p:nä joulukuuta 1904.



Förteckning öfver hos Stadsfullmäktige diariiförda, den 31 december 1903 oafgjorda ärenden.

Valtuuston diariin merkityt, 31 p:nä joulukuuta 1903 ratkaisematta olevat asiat.

Tiden då ärendet inkom Milloin asia saapui	Ärendets beskaffenhet Asian laatu	På hvad ärendet beror Mitenkä pitkälle asia on edistynyt
<p>a) Från föregående år beroende. a) Edellisiltä vuosilta päättymättömät.</p>		
1891. Mars 2.	Stadsfullmäktiges i Uleåborg anhållan om åtgärd för uppgörande af förslag till reglemente för en enke- och pupillkassa för städernas tjänstemän.	Den 9 april 1895 öfverlemnades ärendet till ett utskott, numera bestående af herrar O. Th. Widerholm, S. Kullhem och U. Kurtén. Den 5 maj 1903 beslöto Stadsfullmäktige uppmana utskottet att påskynda ärendets behandling.
1893. Maj 8.	Ang. grunderna för pensionering af Helsingfors stads tjänstemän och betjente.	Den 3 februari 1903 öfverlemnades ärendet åt ett utskott, bestående af herrar Stjernvall, Ramsay, Ignatius, Aminoff och Erenius.
1895. Nov. 18.	Ang. Senatstorgets förskönande.	Den 9 november 1897 anmodades Drätselkammaren att affordra Byggnadskontoret närmare utredning angående särskilda på frågan inverkan omständigheter.

1898.		
Sept. 5.	Drätselkammarens skrifvelse ang. jernvägsspår till likstationen å nya lutherska begravningsplatsen.	Den 6 september 1898 remitterades ärendet till ett utskott, bestående af herrar Hj. Schildt, K. A. Söderman och K. V. Bergman. Den 5 maj 1903 beslöto Stadsfullmäktige uppmana utskottet att påskynda ärendets behandling.
Dec. 6.	Beredningsutskottets förslag om utgifvande af ett historiskt-statistiskt arbete öfver Finlands städers utveckling under åren 1875—1899.	Öfverlemnadt åt en komité, bestående af herrar Öhman, Clouberg och Ignatius.
1900.		
Dec. 10.	Herrar Nyströms och Gripenbergs motion ang. tillsättande af en kommission för pröfning af frågor rörande ändringar i stadsplanen.	Den 17 september 1901 remitterades ärendet till ett af herrar E. Öhman, A. Norrmén, G. Nyström, G. Zitting och A. Ramsay bestående utskott.
1901.		
Febr. 12.	Herr Homéns motion ang. flyttning af djursamlingarna å Högholmen.	Den 12 februari 1901 remiss till ett utskott, bestående af herrar F. Elfving, Th. Homén och G. Idström.
Febr. 26.	Herr G. Zittings motion i fråga om upplåtande af mark till bostadstomter för arbetare.	Efter skedd beredning af ärendet i utskott beslöto Stadsfullmäktige den 8 april 1902 anmoda Drätselkammaren att inkomma med detaljeradt förslag i saken.
Mars 25.	Trädgårdsnämndens framställning med projekt till ordnande af parkanläggningen i Djurgården (Tr. N:o 16 för 1901).	Den 17 februari 1903 återremitterades ärendet till Trädgårdsnämnden.
Sept. 16.	Herr M. Holmbergs motion ang. reorganisation af folkskoleväsendet i Helsingfors.	Den 17 september 1901 remitterades ärendet till Folkskoledirektionen.
1902.		
April 19.	Helsovårdsnämndens framställning i fråga om den kvinliga läkarebefattningen i Helsingfors.	Den 13 maj 1902 remitterades ärendet till ett utskott, bestående af herrar J. W. Runeberg, Aug. Ramsay och O. Heikel.

1902.		
April 19.	Tekniska föreningens skrifvelse angående tillsättande af en särskild byggnadsnämnd samt deraf påkallad revision af byggnadsordningen).	Den 27 april 1902 remitterades ärendet till ett utskott, bestående af herrar K. G. Nyström, W. Aspelin, J. Tallberg, Aug. Ramsay och rådmann A. V. Lindberg.
Maj 13.	På framställning af utskottet för frågan om fördelning af utskänkings- och utminuteringsaktiebolagens vinstmedel	beslöto Stadsfullmäktige den 13 maj 1902 uppdraga åt ett särskildt utskott, bestående af herrar A. Gripenberg, A. Norrmén, M. Hallberg, S. Ingman och T. J. Boisman, att taga frågan om lämpligaste sättet att ordna utminuteringen och utskänkningen uti staden i öfvervägande samt med yttrande och förslag till Fullmäktige inkomma.
Maj 22.	Styrelsens öfver stadens belysningsverk skrifvelse angående elektriska kablers nedläggande i stadens gator.	Den 27 maj 1902 öfverlemnades frågan åt ett särskildt utskott, som numera består af herrar F. Stjernvall, Th. Tallqvist, E. Öhman, Emil Schybergson och Th. Homén.
Maj 22.	D:o angående anläggandet af ett kommunalt elektricitetsverk. (Tr. N:o 29 för 1902).	Den 8 september 1903 öfverlemnades frågans beredning åt samma utskott som det föregående ärendets.
Nov. 15.	D:o med underrättelse att Kejs. Senaten afslagit Stadsfullmäktiges anhållan om fastställelse af förslag till ny byggnadsordning för Brunnsparkens östra villaområde.	Den 25 november 1902 öfverlemnades ärendet åt ett särskildt utskott, bestående af herrar R. F. v. Willebrand, O. Kjällmanson, M. Schjerfbeck samt rådmännen A. V. Lindberg och W. F. Heimbürger.

b) Under året inkomna.
b) Vuoden kuluessa saapuneet.

1. Från Magistraten.

1. Maistraatista.

1903.		
April 3.	Magistratens skrifvelse rörande ett krutmagasin i närheten af stadens fattiggård.	Den 20 april 1903 remitterades ärendet af Beredningsutskottet till Drätselkammaren.
Juli 1.	D:o rörande remont af gatuandelar hörande till fastigheter, som stå under ryska Distriktingeniörstyrelsens förvaltning.	Den 8 september 1903 blef ärendet remitteradt till Drätselkammaren.
Aug. 10.	D:o med Helsingfors Åkareförenings anhållan om ändring i gällande formanstaxa.	Den 8 september 1903 remiss till Drätselkammaren.
Okt. 27.	D:o med särskilda folkbildnings- och nykterhetsföreningars anhållan om tomt för ett tillernadt byggnadsföretag.	Den 10 november 1903 remitterades ärendet till Drätselkammaren.
Nov. 13.	D:o med elektroteknikern Otto A. Blomqvists ansökan att få från Svenska teaterns hus draga en elektrisk ledning till gården N:o 4 vid Ludvigsgatan.	Efter skedd beredning i utskott blef ärendet den 22 december 1903 bordlagt.
Nov. 14.	D:o med aktuariens vid Magistraten och rådstufvurätten anhållan beträffande utvidgning af arkivlokalen i rådhuset.	Den 1 december 1903 remitterades ärendet till Drätselkammaren.
Nov. 14.	D:o med Guvernörens i länet remiss i anledning af villaegaren K. J. Nilssons besvär angående nyttjanderätten till Böhle hemman i Helsinges socken.	Den 1 december 1903 blef ärendet remitteradt till Drätselkammaren.

1903.		
Nov. 27.	D:o med direktionens för Helsingfors Utskänkningsaktiebolag anhållan om anslag för underhåll af anläggningarna å Högholmen och Fölisön.	Den 1 december 1903 remitterades ärendet till ett utskott, bestående af herrar A. Norrmén, O. Heikel, G. Zitting, J. Tallberg, K. Stockmann, P. Sinebrychoff och H. Lindberg.
Dec. 19.	D:o med d:o angående ordnandet af ångbåtstrafiken vintertid inom Helsingfors hamnområde.	Den 22 december 1903 remiss till Drätselkammaren.
Dec. 23.	D:o med Byggnadsaktiebolaget Majas anhållan om tillstånd att sammanbygga tomterna N:ris 4 och 6 vid Fabriksgatan.	Beror på föredragning.
Dec. 28.	D:o med bankdirektören Emil Schybergsons afsägelse af uppdraget att vara stadsfullmäktig.	Beror på föredragning.
<p>2. <i>Från Drätselkammaren.</i></p> <p>2. <i>Rahatoimikamarista.</i></p>		
<p>3. <i>Från öfriga bestyrelser och nämnder.</i></p> <p>3. <i>Muilla toimi- ja lautakunnilta.</i></p>		
Maj 16.	Folkskoledirektionens skrivelse med förslag om uppförande af ett folkskolehus inom Tölö stadsdel.	Den 26 maj 1903 remitterades ärendet till Drätselkammaren.
Sept. 20.	Nämndens för arbetareangelägenheter framställning i frågan om anordnande af arbetareundervisning.	Den 29 september 1903 blef ärendet remitteradt till ett utskott, hvaren den 20 oktober 1903 invaldes folkskoleinspektorn, friherre A. von Bonsdorff, jurisdoktorerne K. J. Ståhlberg och H. Renvall, lektorn G. Borenius, magistern M. Holmberg, målaren A. Ingman och timmerrn M. Hällberg.

1903.		
Nov. 19.	Helsovårdsnämndens framställning om uppförande af ett epidemisjukhus.	Den 15 december 1903 remitterades ärendet till en komité, bestående af herrar Stjernvall, Hj. von Bonsdorff och E. Öhman samt öfverläkaren, docenten R. Sievers och arkitekten M. Schjerfbeck.
Dec. 17.	Nämndens för arbetareangelägenheter skrifvelse med särskilda föreningars berättelser för läseåret 1902—1903.	Den 22 december 1903 blef ärendet bordlagt.
Dec. 17.	Uppfostringsnämndens skrifvelse med berättelser öfver folkbarträdgårdarnes verksamhet under arbetsåret 1902—1903.	Den 22 december 1903 bordlades ärendet.
Dec. 28.	Helsovårdsnämndens framställning rörande vården om nödställda sinnessjuka.	Beror på föredragning.
<p>4. <i>Hos Stadsfullmäktige väckta förslag.</i></p> <p>4. <i>Valtuustossa tehdyt ehdotukset.</i></p>		
Mars 31.	På förslag af utskottet för frågan om stadsplan för Tölöområdet	uppdrogo Stadsfullmäktige utarbetandet af förslag till byggnadsordning för de stadsdelar, som skola bildas af sagda område, åt en komité, bestående af herrar Nyström och Öhman samt arkitekten L. Sonck, såsom ledamöter, äfvensom justitierådsmannen W. F. Heimbürger och arkitekten R. Björnberg, såsom suppleanter.
Juni 9.	Med anledning af uti revisionsberättelsen för år 1902 framställt förslag om väckande af ersättningsanspråk för den förlust, som drabbat staden till följd af försummad talan emot afl. byggmästaren Janssons löftesmän	beslöto Stadsfullmäktige anmoda Drättselkammaren att inforra förklaring af tvenne förre ledamöter i Kamraren.

5. *Enskilda personers och föreningsansökningar.*
 5. *Yksityisten henkilöiden ja yhdistyksien hakemukset.*

Jan. 17.	Doktorn Adolf Törngrens anhållan om upplåtande af kostnadsfri tomt för en sjukvårdsinrättning.	Den 31 mars 1903 remitterades ärendet ånyo till Drätselkammaren.
Mars 30.	Ingenjören K. Janssons förslag angående ny kommunikationsled från Skilnadsgatan till Strandgatan och hafvet.	Den 5 maj 1903 hänsköts ärendet till ett utskott af herrar Nyström och Theodor Homén samt arkitekten L. Sonck.
Maj 14.	Helsingfors Asfalt Aktiebolags konkursmassas anhållan om indelning till bostadstomter utaf fabrikskvarteren N:ris 173 och 174.	Den 26 maj 1903 blef ärendet remitteradt till Drätselkammaren.
Touk. 15.	Helsingin Työväenyhdistyksen y. m. anomus tontin luovuttamisesta työväenyhdistyksille aiottua taloavarten.	Marraskuun 10 p:nä 1903 lykättiin asia uudestaan Rahatoimikamariin.
Maj 20.	Bestyrelsens för diakonissanstalten anhållan att återstående delen af kvarteret N:o 304 samt kvarteren N:ris 311 och 354 måtte till anstalten öfverlätas.	Den 26 maj 1903 remitterades ärendet till Drätselkammaren.
Nov. 26.	Studenternas gemensamma folkbildningskomité's anhållan om åtgärder för afhjelpande af bristen på lokaler för föreningar, som verka för arbetarebefolkningens andliga utveckling.	Den 1 december 1903 remitterades ärendet till Drätselkammaren.
Dec. 19.	Direktionens för städernas allmänna brandstodsbolag framställning om åtgärd till förekommande af olämpligt byggnadssätt.	Den 22 december 1903 beslöto Stadsfullmäktige anhålla om Magistratens yttrande i ärendet.

Helsingfors Stadsfullmäktige hafva under år 1903 sammanträdt 19 gånger. De afgångna breffvens antal uppgår till 398 (mot 334 under år 1902).

Helsingfors, den 31 december 1903.

Helsingin kaupungin Valtuusmiehet ovat vuonna 1903 kokoontuneet 19 kertaa. Lähetettyjen kirjeiden lukumäärä on 398 (vuonna 1902 oli niitä 334).

Helsingissä, 31 p:nä joulukuuta 1903.

E. W. Walldén.

t. f. — v. t.

**Redogörelse för de af Helsingfors
Stadsfullmäktige tillsatta särskilda ut-
skottens verksamhet under år 1903.**

Vid 1903 års ingång funnos 13 af Stadsfullmäktige tillsatta utskott, hvilka icke afslutat sin verksamhet. Under året tillkommo, förutom allmänna beredningsutskottet, 23 nya utskott, hvarför utskottens sammanlagda antal utgjort 36 (emot 34 under år 1902 och 31 under år 1901).

Af dessa hafva 27 under året varit i verksamhet och 23 slutfört sina uppdrag. Vid årets slut qvarstå alltså 13 utskott (emot 13 vid utgången af år 1902 och 11 vid utgången af år 1901).

Utskotten hafva afgifvit 20 tryckta och 5 skriftliga utlåtanden (motsvarande 19 tryckta och 9 skriftliga utlåtanden under år 1902 samt 24, resp. 3, under år 1901).

De till år 1904 qvarstående utskotten äro följande:

1:o För frågan om en enke- och pupillkassa för städernas tjänstemän, tillsatt den 9 april 1895 samt numera bestående af herrar S. Kullhem, O. Th. Widerholm och U. Kurtén.

2:o Om jernvägsspår till en likstation vid nya lutherska begravningsplatsen, tillsatt den 6 september 1898 samt bestående af herrar Hj. Schildt, K. A. Söderman och K. V. Bergman.

**Selonteko Helsingin kaupungin
Valtuusmiesten asettamien erityisten
valiokuntain toiminnasta vuonna 1903.**

Vuoden 1903 alkaessa oli 13 Valtuusmiesten asettamaa valiokuntaa, jotka eivät olleet päättäneet tointansa. Vuoden kuluessa tuli lisäksi, paitsi yleistä valmistusvaliokuntaa, 23 uutta valiokuntaa, joten valiokuntia on yhteensä ollut 36 (vuonna 1902 oli niitä 34 ja vuonna 1901 31).

Näistä on 27 ollut vuoden kuluessa toiminnassa ja 23 on saattanut loppuun toimensa. Vuoden päättyessä on siis jäljellä 13 valiokuntaa (1902 vuoden lopussa oli 13 ja 1901 vuoden päättyessä 11).

Valiokunnat ovat antaneet 20 painettua ja 5 kirjoitettua lausuntoa (vuonna 1902 19 painettua ja 9 kirjoitettua lausuntoa sekä vuonna 1901 24 ja 3).

Vuoteen 1904 jäljelläolevien valiokuntain käsiteltävinä ovat seuraavat asiat:

1:ksi) Kaupunkien virkamiesten leski- ja orpokassan perustaminen; valiokunta asetettiin 9 p. huhtik. 1895 ja kuuluvat siihen nykyään herrat S. Kullhem, O. Th. Widerholm ja U. Kurtén.

2:ksi) Rautatieraide uuden luterilaisen hautausmaan viereiselle ruumisasemalle; valiokuntaan, joka asetettiin 6 p. syysk. 1898, kuuluvat herrat Hj. Schildt, K. A. Söderman ja K. V. Bergman.

3:o) Om flyttning af djursamlingarna å Högholmen, tillsatt den 12 februari 1901 samt bestående af herrar F. Flfving, Th. Homén och G. Idström.

4:o) Om tillsättande af en stadsplane-kommission, nedsatt den 17 september 1901 samt bestående af herrar E. Öhman, A. Norrmén, K. G. Nyström, A. Ramsay och G. Zitting.

5:o) Om tillsättande af en byggnads-nämnd, nedsatt den 22 april 1902 samt bestående af herrar K. G. Nyström, W. Aspelin, J. Tallberg, Aug. Ramsay och A. V. Lindberg.

6:o) Om ordnandet af utskänkingen och utminuteringen, tillsatt den 13 maj 1902 samt bestående af herrar A. Gripenberg, A. Norrmén, M. Hallberg, S. Ingman och T. J. Boisman.

7:o) Om anställande af en qvinlig läkare, tillsatt den 13 maj 1902 samt bestående af herrar J. W. Runeberg, Aug. Ramsay och O. Heikel.

8:o) Om ordnandet af den elektriska belysningen i staden, tillsatt den 17 juni 1902 samt numera bestående af herrar E. Öhman, E. Schybergson, Th. Tallqvist, F. Stjernvall och Th. Homén.

9:o) Om ny byggnadsordning för Brunsparkens östra villaområde, tillsatt den 25 november 1902 samt bestående af herrar R. F. v. Willebrand, O. Kjällmanson, M. Schjerfbeck, A. V. Lindberg och undertecknad Heimbürger.

10:o) Om pensionering af Helsingfors stads tjänstemän, tillsatt den 3 februari 1903 samt bestående af herrar F. Sjernvall, Aug. Ramsay, K. F. Ignatius, A. Aminoff och R. Erenius.

11:o) Om anläggande af en ny kom-

3:ksi) Korkeasaaren eläinkokoelman muuttaminen; valiokunta asetettiin 12 p. helmik. 1901 ja kuuluvat siihen herrat F. Elfving, Th. Homén ja G. Idström.

4:ksi) Kaupunginasemakomisioonin asettaminen; lykättiin 17 p. syysk. 1901 valiokuntaan, johon kuuluvat herrat E. Öhman, A. Norrmén, K. G. Nyström, A. Ramsay ja G. Zitting.

5:ksi) Rakennuslautakunnan asettaminen; lykätty 22 p. huhtik. 1902 valiokuntaan, johon kuuluvat herrat K. G. Nyström, W. Aspelin, J. Tallberg, Aug. Ramsay ja A. V. Lindberg.

6:ksi) Vähittäismyynnien ja anniskelun järjestäminen; valiokuntaan, joka asetettiin 13 p. toukok. 1902, kuuluvat herrat A. Gripenberg, A. Norrmén, M. Hallberg, S. Ingman ja T. J. Boisman.

7:ksi) Naislääkäarin asettaminen; lykätty 13 p. toukok. valiokuntaan, johon kuuluvat herrat J. W. Runeberg, Aug. Ramsay ja O. Heikel.

8:ksi) Sähkövalaistuksen järjestäminen kaupungissa; valiokunta asetettiin 17 p. kesäk. 1902 ja kuuluvat siihen nykyään herrat E. Öhman, E. Schybergson, Th. Tallqvist, F. Stjernvall ja Th. Homén.

9:ksi) Kaivopuiston itäisen huvilalueen uusi rakennusjärjestys; valiokunta asetettu 25 p. marrask. 1902 ja kuuluvat siihen herrat R. F. v. Willebrand, O. Kjällmanson, M. Schjerfbeck, A. V. Lindberg ja allekirjoittanut Heimbürger.

10:ksi) Eläkkeen myöntäminen Helsingin kaupungin virkamiehille; valiokuntaan, joka asetettiin 3 p. helmik. 1903, kuuluvat herrat F. Stjernvall, Aug. Ramsay, K. F. Ignatius, A. Aminoff ja R. Erenius.

11:ksi) Uuden kulkureitin laittami-

munikationsled från Skilnadsgatan till Strandgatan och hafvet, tillsatt den 5 maj 1903 samt bestående af herrar K. G. Nyström, Th. Homén och L. Sonck.

12:o) Arbetarenämndens framställning angående ordnandet af arbetareundervisningen, tillsatt den 20 oktober 1903 samt bestående af herrar A. v. Bonsdorff, K. J. Ståhlberg, H. Renvall, G. Borenius, M. Holmberg, A. Ingman och M. Hälleberg.

13) Om underhåll af inrättningarna å Högholmen och Fölisön, tillsatt den 1 december 1903 samt bestående af herrar A. Norrmén, O. Heikel, G. Zitting, J. Tallberg, K. Stockmann, P. Sinebrychoff och H. Lindberg.

Antalet af utskottens sammanträden har uppgått till inemot 80 (emot 80 under år 1902 och vidpass 100 under år 1901).

Helsingfors, den 31 december 1903.

nen Erottajankadulta Rantakadulle ja meren rantaan; valiokunta asetettu 5 p. toukok. 1903 ja kuuluvat siihen herrat K. G. Nyström, Th. Homén ja L. Sonck.

12:ksi) Työväen asiain lautakunnan esitys työväenopetuksen järjestämisestä; valiokuntaan, joka asetettiin 20 p. lokak. 1903, kuuluvat herrat A. v. Bonsdorff, K. J. Ståhlberg, H. Renvall, G. Borenius, M. Holmberg, A. Ingman ja M. Hälleberg.

13:ksi) Korkea- ja Seurasaaren laitosten ylläpito; valiokunta asetettiin 1 p. jouluk. 1903 ja kuuluvat siihen herrat A. Norrmén, O. Heikel, G. Zitting, J. Tallberg, K. Stockmann, P. Sinebrychoff ja H. Lindberg.

Valiokuntain kokouksia on ollut lähes 80 (vuonna 1902 80 ja vuonna 1901 noin 100).

Helsingissä, 31 p:nä joulukuuta 1903.

W. F. Heimbürger.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeriaktiebolagets tryckeri, 1904.

Handlingar rörande ansökan om rätt att inlösa tomterna N:ris 4 och 6 vid Cirkusgatan samt N:o 4 vid Broholmsgatan.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors.

Den 14 Januari 1904.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 19.

Uti en till Drätselkammaren ingifven skrift har byggmästareenkan Rosalie Jansson såsom innehafvare af den till staden underlydande lägenheten N:o 34 Brogård hörande villalotten N:o 2 anhållit, att enär hennes arrenderätt till sagda villalott utgår med år 1910 och särskilda i arrenderätten in-tecknade lån i följd häraf blifvit uppsagda till betalning, enkefru Jansson måtte berättigas att på antagliga vilkor inlösa de till villalotten hörande, å fastställd stadsplan med N:ris 4 och 6 vid Cirkusgatan samt 4 vid Broholmsgatan betecknade tomterna, på hvilka de flesta sökanden tillhöriga, å villalotten uppförda byggnader vore belägna.

Med anledning häraf har Drätselkammaren den 15 oktober 1903 förordnat till syn å stället, hvilken jemväl den 5 påföljande november förrättats af Kammarrens ledamöter Herrar Aminoff och Nummelin jemte stadsgeodeten Lille. Af det härvid tillkomna syne- och värderingsinstrumentet framgår att villalotten N:o 2 å Brogård upplåtits på arrende intill utgången af år 1910 emot en årlig afgift af 1,500 mark; att arrendeinnehafvaren icke är berättigad till förlängning af arrendetiden; äfvensom att lägenheten för närvarande är bebyggd med två större och ett mindre boningshus af trä, en större cirkusbyggnad af trä med två högre tillbyggnader af sten samt två större och två mindre uthus, äfven af trä, så belägna som en bifogad planteckning närmare utvisade. Enär samtliga dessa byggnader, med undantag af det mindre boningshuset och alla uthusbyggnaderna äfvensom östra ändan af den större tillbyggnaden af sten, äro belägna inom de med N:ris 4 och 6 vid Cirkusgatan betecknade tomterna, föreslogo synemännen det måtte sökanden beviljas tillstånd att utan auktion inlösa nämnda två tomter, hvilkas areal utgjorde 3,116,417 och 1,541,235 kvadratmeter, för resp. 29 och 25 mark per kvadratmeter, eller således 90,376 mark 9 penni och 38,530 mark 87 penni, under förutsättning att köpet afslutades inom ett år efter det begifvande härtill af Stadsfullmäktige erhållits och med vilkor att sökanden förband sig att sex månader efter skedd uppsägning till stadens disposition öfverlemnna den öfriga delen af villalotten N:o 2,

fri från derå befintliga byggnader, äfvensom att öppenhålla den längs villalottens norra gräns ledande körvägen intill dess Cirkusgatan hunne blifva planerad. Deremot afstyrkte synemännen ansökningen såvidt den rörde tomten N:o 4 vid Broholm-gatan på grund af tomtens belägenhet och de derå uppförda byggnadernas mindre värdefulla beskaffenhet samt med afseende derå att denna tomt med sin södra del faller inom den intill utgången af år 1910 utarrenderade villalotten N:o 1 å Brogård.

Emellertid har enkefru Jansson uti en till Drätselkammaren ytterligare ingifven skrift framhållit att å tomten N:o 4 vid Broholm-gatan fanns ett tvåvånings boningshus af trä, försäkradt i Städernas allmänna brandstodsbolag för 7,000 mark, samt att å denna tomt insköt en i öfrigt å tomten N:o 4 vid Cirkusgatan uppförd fabriksbyggnad af sten i tre våningar, hvilken vid eventuel, efter sex månaders uppsägning skedd rifning af dess östra del skulle betydligt förlora i användbarhet och värde. Upprepande sin anhållan att få inlösa jemväl tomten N:o 4 vid Broholm-gatan, förklarade sig enkefru Jansson beredd att intill utgången af år 1910 lemna innehafvaren af villalotten N:o 1 Brogård full och fri dispositionsrätt till den del af sagda tomt, som för närvarande underlyder sistnämnda villalott. Beträffande de föreslagna villkoren för ifrågavarande tomtinlösen har sökanden anmärkt hurusom det vore obilligt att fordra det återstoden af villalotten N:o 2 Brogård skulle före utgången af den fastställda arrendetiden afstås åt staden. Mindre betydelse hade härvid tomten N:o 9 vid Långbrokajen, hvaremot å tomterna N:ris 5 och 7 vid sagda kaj funnos två större uthus, hvilka sökanden ej vore villig att öfverlemna till stadens disposition, om ej henne tillförsäkrades skälig ersättning för den återstående arrendetiden. Villkoret om öppenhållande af den nuvarande körvägen längs villalottens norra gräns intill dess Cirkusgatan blifvit planerad fann sökanden äfven oskäligt, enär blifvande egaren af tomten N:o 4 vid nämnda gata då ej blefve i tillfälle att bebygga tomten intill dess norra rå innan Cirkusgatan i en obestämd framtid planerats. Slutligen har sökanden framhållit att det af syne-männen tomten N:o 4 vid Cirkusgatan åsatta värdet, 29 mark per kvadratmeter, syntes alltför högt. Med sitt betydliga djup, sin oregelbundna figuration, sina två långt från hvarandra belägna fasadsträckor och utsigten att på nybildade tomten N:o 2 vid Cirkusgatan skulle uppföras ett stort stenhus, var sagda tomt N:o 4 mycket obekvämt att bebygga och utnyttja. Annat vore förhållandet, ifall tomten N:o 2 icke skulle upptagits i stadsplanen eller om tillfälle gäfves att sammanbygga tomterna N:o 4 vid Cirkusgatan och N:o 4 vid Broholm-gatan.

Efter det enkefru Jansson yttermera hos Drätselkammaren anmält att, i händelse henne tillförsäkrades lösningsrätt till tomten N:o 4 vid Broholm-gatan, hon icke ville påyrka att staden inom bestämd tid borde planera den utanför tomten belägna delen af sagda gata, beslöt Kam-maren att låta värdering ågå jemväl denna tomt genom samma personer, hvilka uppskattat öfriga i ansökningen afsedda tomter. Det vid förrättningen tillkomna instrumentet har sedermera i och för ansökningens fullföljande af sökanden inlemnats och framgår af detsamma, att syne-

männen ansett tomtens pris böra bestämmas med hänsigt till dess värde vid den tid, då tomten komme att vara belägen vid planerad gata, i följd hvaraf synemännen enats om att med afseende å läget och terrängens beskaffenhet åsätta tomten, hvars areal utgjorde 900 kvadratmeter, ett värde af 35 mark per kvadratmeter eller 31,500 mark. Men emedan södra delen af tomten med 177 kvadratmeter faller inom den med N:o 1 betecknade villalotten å Brogård och således ej kunde disponeras före utgången af år 1910, då arrenderätten till sagda villalott upphörde, hafva synemännen föreslagit att vid köpets upprättande behöfde erläggas endast så stor del af det tomten åsatta priset, som motsvarade den omedelbart disponibla delen, och återstoden efter utgången af arrendetiden för villalotten N:o 1 å Brogård.

Då Drätselkammaren till slutlig behandling förehäft detta ärende har Kam-maren visserligen beaktat att enkefru Jansson icke tidigare tillförsäkrats någon lösningsrätt till den af henne å arrende innehafvande villalotten N:o 2 å Brogård äfvensom att derå för närvarande belägna byggnader äro ganska vanprydande och delvis eldfarliga. Men då vid uppgörandet af stadsplanen för Broholmen indelnin-gen af ifrågavarande kvarter uppenbarligen betingats af derå för närvarande upp-förda byggnader och äfven tidigare hänsyn tagits till äldre arrendatorers intressen, har Drätselkammaren trott sig böra förorda sökandens anhållan att utan auktion få inlösa tomterna N:ris 4 och 6 vid Cirkusgatan samt N:o 4 vid Broholmogatan. I utbyte mot denna förmån synes likväl enkefru Jansson böra tillförbindas att efter uppsägning till staden afstå återstående delen af den intill utgången af år 1910 åt henne utarrenderade villalotten. Drätselkammaren har vidare ansett skäl icke förekomma till nedsättning af de värden, som af synemännen åsatts ifrå-gavarande tre tomter. Deremot och som Byggnadskontoret meddelat att kommu-nikationen till de vester om villaområdet N:o 2 belägna lotterna å Broholmen kunde anordnas genom en annan väg, hvars iståndsättande icke erfordrade nämnvärd ut-gift, har Drätselkammaren funnit det af synemännen föreslagna vilkoret om öppen-hållandet af den längs villalottens norra gräns ledande körvägen kunna modifieras derhän att sådan skyldighet åläge sökanden endast intill dess nybyggnad å denna del af tomterna påbegynnes eller Cirkusgatan derförinnan tilläfventyrs planerats.

På grund af det anförda får Drätselkammaren värdsamt hemställa det ville Stadsfullmäktige besluta

att enkefru Jansson berättigas utan auktion tillösa sig tomterna N:ris 4 och 6 vid Cirkusgatan och tomten N:o 4 vid Broholmogatan, under förbehåll att köpet afslutas inom ett år härefter och med vilkor:

att den del af tomten N:o 4 vid Broholmogatan, som faller inom villalotten N:o 1 å Brogård, får af köparen tillträdas först den 1 ja-nuari 1911, före hvilken tid ej heller köpeskillingen för denna del af tomten behöfver till staden erläggas;

att egaren af sistnämnda tomt icke eger fordra planering af den utanför tomten belägna delen af Broholmogatan innan staden eljes finner sådant med sin fördel förenligt;

att enkefru Jansson förbinder sig att, innan arrendetidens utgång, sex månader efter skedd uppsägning afgiftsfritt till staden afträda öfriga delar af villalotten N:o 2 å Brogård, fria från derå uppförda byggnader; samt

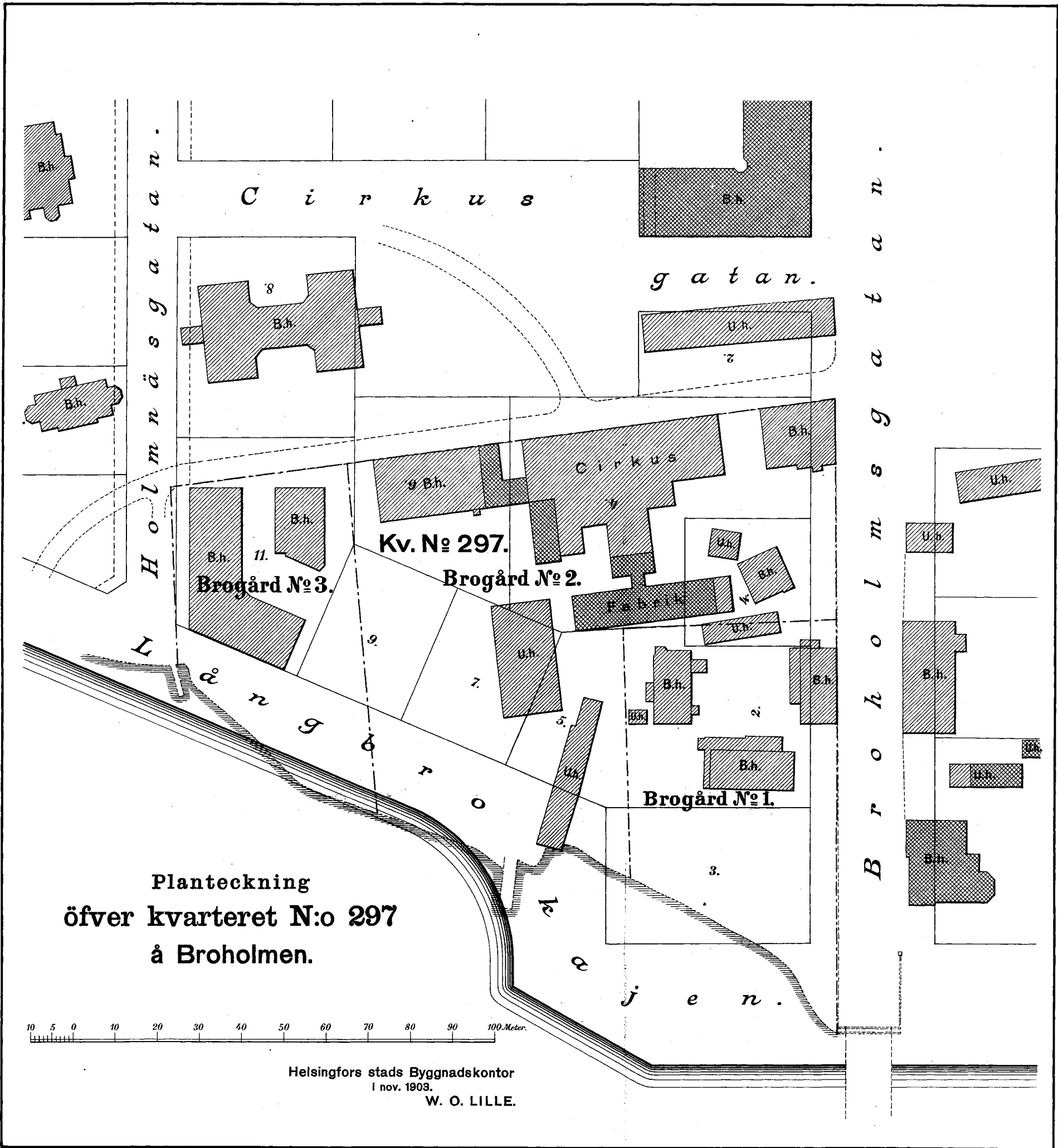
att egaren af tomterna N:ris 4 och 6 vid Cirkusgatan förbinder sig att icke stänga den längs villalottens norra gräns ledande vägen innan nybyggnadsföretag å denna del af tomterna påbegynnes eller Cirkusgatan derförinnan tilläfventyrs planeras.

Den uppgjorda planritningen bilägges härjemte.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.



Planteckning
 öfver kvarteret N:o 297
 å Broholmen.

10 5 0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100.Meter.

Helsingfors stads Byggnadskontor
 1 nov. 1903.
 W. O. LILLE.

Utskottsbetänkande i fråga om ordnandet af utminuterings- och utskänkningen af spritdrycker i Helsingfors.

Uti sitt i April 1902 afgifna betänkande *) framhöll det af Stadsfullmäktige tillsatta utskott för afgifvande af förslag rörande fördelningen af utminuterings- och utskänkingsaktiebolagens vinstmedel för år 1901, bland annat, äfven den minskning i de från bemälda bolag inflytande vinstmedlen, som under de senare åren egt rum och hvilken icke kunde antagas bero blott på tilltagande nykterhet. Af den statistik öfver beloppet vinstmedel i olika städer inom landet för 1900, som ingår i Utskänkingsaktiebolagets ansökan om utminuterings- och utskänkingsrättigheter för tiden från den 1 Juni 1902, (tryckt såsom bilaga till handl. N:o 17 för 1902), fann utskottet framgå, hurusom berörda belopp i Helsingfors är det minsta i förhållande till folkmängden samt t. o. m. absolut taget mindre än de Helsingfors i afseende å innevånareantal betydligt underlägsna städerna Tammerfors, Åbo och Viborg. Utskottet, som ansåg det icke ligga inom omfånget af dess uppdrag att undersöka, af hvilka orsaker antydda minskning berodde, än mindre att söka utreda och föreslå medel att afhjelpa de brister i utminuterings- och utskänkingsväsendets ordnande, hvilka vid en dylik undersökning tilläfväntys kunde uppdragas, hemställde emellertid, då frågan härom syntes vara af den vikt att den icke borde af Stadsfullmäktige skjutas å sido, att Stadsfullmäktige skulle åt ett särskildt utskott uppdraga att taga frågan om lämpligaste sättet att ordna utminuterings- och utskänkningen i staden uti öfvervägande samt med yttrande och förslag i saken till Fullmäktige inkomma.

Med bifall till denna framställning öfverlemnade Stadsfullmäktige vid sammanträde den 4 November 1902 åt ett af undertecknade bestående utskott att till Fullmäktige inkomma med utlåtande i ämnet.

Frågan om lämpligaste sättet att ordna utminuterings- och utskänkningen af spritdrycker härstädes har redan tillförene särskilda gånger utgjort föremål för Stadsfullmäktiges uppmärksamhet, utan att man dock härtills synes hafva

*) Tr. handl. N:o 24 för 1902.

lyckats komma till ett tillfredsställande resultat. I främsta rummet torde väl detta få anses bero på frågans i sig sjelf svårlösta natur. För tio år tillbaka, då nu gällande lagstiftning i ämnet trädde i kraft, införande, bland annat, nya och förändrade bestämmingar beträffande utminuterings- och utskänkingsaktiebolagens verksamhet och fördelningen af dessas vinstmedel, tillsatte Stadsfullmäktige ett utskott med uppdrag att inkomma till Fullmäktige med utlåtande derom, huruvida och på hvilka villkor utminuteringen och utskänkningen af spritdrycker i Helsingfors fullständigt eller delvis kunde ombetros åt ett eller flere bolag, så organiserade, som i 9 § af den nya förordningen stadgades. Uti sitt den 6 Maj 1893 daterade betänkande (se Stadsfullmäktiges tryckta handl. för år 1893 N:o 15) uppvisade utskottet efter ett ingående studium af frågan på ett öfvertygande sätt de brister och inkonsekvenser, som vidlådde det härstädes tillämpade systemet vid ordnandet af handeln med spritdrycker, eller rättare den fullständiga afsaknaden af ett verkligt, på enhetliga principer grundadt system härutinnan, framträdande, bland annat, deri att, „medan försäljningen af bränvin och sprit monopoliserats till förmön för nykterhetsvänliga bolag, den icke mindre betydande handeln med inhemsk konjak och rom samt andra lika starka spritvaror eller med andra ord färgadt bränvin, lemnats nästan fri, d. v. s. åt handlande, de der visserligen nog, enär rättighet till sådan handel utgäfves endast efter noggrann pröfning af sökandenes redbarhet, kunde väntas samvetsgrant iakttaga lagbestämningarna angående sådan försäljning, men å andra sidan äfven, då deras förtjenst betingades af omsättningen på dessa varor, måste göra allt, som kunde öka denna omsättning och deras deraf beroende vinst. Då inköpspriset för inhemsk konjak, rom och arrak stälde sig lika lågt och på de sämre sorterna, der tillsatserna till bränvinet tjenade till att öfverskylda en underhaltig vara, lägre än för det egentliga bränvinet, stode det uppenbart i handlandenes förmåga att åtminstone delvis paralysera hvarje försök från bolagens sida att genom höjning af bränvinsprisen försvåra åtkomsten till denna vara, emedan hvarje prisstegring endast åtföljdes af större afsättning utaf det färgade bränvinet.“ Äfven i afseende å utskänkningen egde enahanda förhållande rum, som vid utminuteringen, emedan utskänkingsbolaget jemväl härvid hade att utstå täflan med innehafvarene af andra, för de fattigare klasserna afsedda utskänkingslokaler.

Vid sökandet efter utvägar att afhjelpa de sålunda framhållna bristerna i det rådande systemet stannade 1893 års utskott, i fråga om ordnandet af utminuteringen, vid att föreslå *monopolisering af såväl bränvin och sprit som alla andra spritvaror, vare sig inhemska eller utländska, hvilkas försäljningspris understege 2 mark 50 penni litern eller hvilka innehölle 60 % alkohol eller deröfver, till förmön för ett enda bolag, som afsåg rörelsens bedrifvande icke för egen vinning utan för dryckenskapens motarbetande.* Inom utskottet hade äfven ifrågasatts att såsom kriterium för monopolet uppställa skilnaden emellan utländska och inhemska spritvaror, men fann utskottet denna utgångspunkt otillfredsställande, dels eme-

utan ett förbud för spritvaruhandlandene att till salu hålla inhemska vara icke skulle kunna öfvervakas, dels enär gällande tullsatser icke komme att utgöra hinder för införandet till landet af sämre utländska varor, hvilka i afseende å prisbillighet godt kunde upptaga konkurrensen med här tillverkade spritdrycker. Bestämningen att hos andra än bolaget icke finge till salu hållas spritdrycker, öfverstigande 60 % alkoholhalt, fann utskottet nödvändig till förebyggande af att monopoliet skulle kringgås genom försäljning af starkare spirituosa jemte anvisning till köparene att efter inköpet uppblanda den inköpta varan med vatten eller annat för att sålunda nedbringa den till njutbar styrka.

Såsom ett ytterligare skäl att icke inskränka monopoliet enbart till inhemska spritdrycker framhöll utskottet att, såsom känt, hvad härstädes såldes såsom utländsk konjak, rom och arrack i sjelfva verket icke utgjorde äkta dylika vara, i fall man, såsom rätteligen borde ske, förstode med konjak destillat på drufrester, med rom destillat på affall vid sockertillverkning och med arrack usbränvin; utan att dessa varor i likhet med inhemska, lika benämnda fabrikat i allmänhet utgjordes endast af bränvin, försatt med färgämnen och annat dylikt samt allenast vid de bättre eller bästa sorterna med något af den äkta varan, för att sålunda gifva fabrikatet den äkta produktens utseende, lukt och smak. Ehuru detta torde vara ganska allmänt känt och sålunda ock bekant att, hvad inhemska konjak m. m. vidkomme, densamma kunde fullt mäta sig med den utländska sämre varan, skulle dock antagligen den stora allmänheten, när inhemska vara stode till salu endast hos bolaget, hvilket åter förmodligen icke komme att befatta sig med försäljning af utländsk spirituosa, allt fortfarande fylla sitt behof af andra spritvaror än bränvin hos handlandene, hvarigenom den inhemska produktionen af dylika spirituosa skulle lida ett betydligt afbräck. Derom vore ju heller icke annat än godt att säga, i händelse sådant verkligen skulle förändra en nämnvärd minskning i konsumtionen af ifrågavarande spritvaror; men ett dylikt resultat skulle förmodligen icke ernås, utan blefve enda följden af detta tillvägagående att importen af utländsk konjak m. m. komme att ökas på bekostnad af den inländska industrien.

Vidkommande åter ordnandet af utskänkingsrörelsen, trodde utskottet att den förnämsta bristen deri blefve afhjelpat om *åt det föreslagna monopolbolaget jemväl skulle upplätas all utskänkning af spritdrycker med undantag af utskänknin- gen å större hoteller och restauranter samt enskilda föreningar och klubbar.*

De af 1893 års utskott i förestående måtto framställda förslag vunno icke Stadsfullmäktiges bifall, utan beslöto Fullmäktige att utminuteringen och utskänkningen skulle bibehållas ordnad på samma sätt, som tidigare. Man synes ansett tiden ännu icke vara inne för etablerandet af ett så vidsträckt monopol, som utskottet förordat. Möjligen medverkade äfven till utgången tvifvelsmål derom huruvida den af utskottet föreslagna prisbegränsningen i afseende å minuthandlarenes försäljningsrätt lagenligt kunde genomföras endast genom ett förbehåll derom

från Stadsfullmäktiges sida, då den i ämnet gällande författningen icke syntes afveta annan åtskilnad i försäljningsrätten, än den som vore baserad på skilnaden emellan inhemsk och utländsk vara.

Utminuterings- och utskänknings- och spritdrycker härstädes har derefter förblifvit ordnad på samma fot som tidigare. För den med den 1 nästkommande Juni utgående två-årsperioden har af Magistraten i förening med Stadsfullmäktige faststälts:

- a) antalet rättigheter till utminutering af brännvin och sprit till fem;
- b) antalet rättigheter till utminutering af andra spritdrycker än brännvin och sprit till tjugusex;
- c) antalet rättigheter till utskänkning af spritdrycker till sextiotvå, af hvilket antal dock icke flere än fyratiosex få till begagnande i sammanhang med värds-husrörelse upplåtas;
- d) att utminuterings- och utskänkingsställen icke få finnas inom sju, sju och åttonde stadsdelarna samt ej heller i första stadsdelen norr om Fredsgatan, i tredje stadsdelen vid Unionsgatan söder om Salutorget eller i de kvarter, som finnas mellan denna gata och Vestra kajen, inom det område af fjärde och femte stadsdelarna, som är beläget vester om Fredriksgatan, eller utanför stadens tullar;
- e) att äfven i stadens öfriga delar hvarken utminutering eller utskänkning af spritdrycker får bedrifvas i omedelbar närhet af kyrka, skola, kasern, sjukhus eller sådant ställe, der större tillopp af folk eger rum, liksom ej heller vid Salutorget, Vestra kajen och de till tullarna närmast belägna delarna af Östra och Vestra Henriksgatorna;
- f) från hvilka förbud undantag dock få göras för hotell, belägna vid Salutorget, för platserna Alphyddan, Kajsaniemi, Sörnäs, Blekholmarna, Högholmen och Brunns huset samt för teatrar och klubbar.

Af de under mom. a) upptagna rättigheterna innehafvas tre af Helsingfors Utskänkingsaktiebolag och två af Helsingfors Utminuteringsaktiebolag, hvarutom förstnämnda bolag idkar utskänkning å fem särskilda ställen. Derutöver hafva stadsfullmäktige för sin del åt bolaget upplåtit ytterligare två utskänkingsrättigheter, men torde bolaget icke fått tillgodonjuta desamma, enär sagda rättigheter af Guvernören i länet disponerats till förmon för andra värds-husidkare.

Genom nu gällande förordning angående försäljning af brännvin och andra brända eller destillerade spritdrycker af den 9 Juni 1892 infördes, såsom känt, den ändring uti tidigare gällande bestämmingar att af den vinst, brännvinsmonopolbolagen afkastade, tre femtedelar tillfalla den stad, der dylikt bolags verk-

enhet utöfvas, och två femtedelar kommunikationsfonden. De vinstandelar, hvilka i öfverensstämmelse härmed tillgodokommit Helsingfors stad från Utskänknings- och Utminuteringsaktiebolagen härstädes, uppgå för tioårsperioden 1893—1902 till följande belopp:

	från Utskänkn.A.B.	från Utminut.A.B.	Summa.
1893	<i>Fmf.</i> 45,541: 52	<i>Fmf.</i> 36,411: 43	<i>Fmf.</i> 81,952: 95
1894	” 45,065: 53	” 35,874: 87	” 80,940: 40
1895	” 48,834: 82	” 35,723: 80	” 84,558: 62
1896	” 65,696: 84	” 36,919: 54	” 102,616: 38
1897	” 73,549: 26	” 41,962: 91	” 115,512: 17
1898	” 81,905: 16	” 41,213: 14	” 123,118: 30
1899	” 96,186: 94	” 45,013: 06	” 141,200: 00
1900	” 75,126: 85	” 44,604: 33	” 119,731: 18
1901	” 47,837: 38	” 40,666: 49	” 88,503: 87
1902	” 50,166: 87	” 43,477: 88	” 93,644: 75
	<i>Fmf.</i> 629,911: 17	<i>Fmf.</i> 401,867: 45	<i>Fmf.</i> 1,031,778: 62

Såsom af förestående tablå framgår har stadens vinstandel under ifrågasvarande tioårs period i medeltal per år utgjort från Utskänkningsaktiebolaget c:a 63,000 mark och från Utminuteringsaktiebolaget c:a 40,000 mark eller från båda bolagen tillsammans c:a 103,000 mark.

Huru ringa den vinst i sjelfva verket är, som de båda ofvannämnda bolagen afkasta, jämförd med förhållandena i andra landets städer, framgår af nedanstående öfversigt, som ingår i en af Helsingfors Utskänkningsaktiebolag år 1902 till Stadsfullmäktige ingifven ansökan om utvidgning af bolagets utskänkingsrätt: (se Stfm:s tryckta handl. N:o 17 för 1902).

	Vinst från utskänkings- och utminuteringsbolagen under år 1900.	Invånareantalet år 1900.	Medeltalet af vinst per stadsinnevä-nare.
Helsingfors	204,000	93,500	2: 18
Uleåborg	107,000	16,300	6: 56
Åbo	276,000	38,100	7: 24
Viborg	259,000	30,800	8: 41
Vasa	156,000	15,000	10: 40
Björneborg	162,000	15,000	10: 80
Tammerfors	412,000	36,400	11: 30
Kuopio	155,000	11,700	13: 20
Kexholm	23,000	1,600	14: 40
Gamlakarleby	51,000	2,700	18: 50
Villmanstrand	73,000	2,200	33: 20

Att vinsten från de härstädes arbetande bränvinsmonopolbolagen i väsentlig grad understiger den vinst dylika bolag i landsortsstäderna lemna, beror klarligen i främsta rummet derpå att monopoliet i hufvudstaden är begränsadt till utminuterung af bränvin, medan detsamma i landets öfriga städer omfattar antingen all utminuterung och utskänkning af spritdrycker eller åtminstone all rätt till minutförsäljning af inhemska spritdrycker.

Redan 1893 års utskott har på ett uttömmande sätt framhållit inkonsekvensen uti det här tillämpade systemet samt påvisat huruledes detsamma måste nedtrycka den vinst, som bränvinsbolagen lemna. Utskottet kan därför inskränka sig till att uti ifrågavarande afseende hänvisa till de uttalanden, som ingå uti förberörda utskotts betänkande och hvilka redan i det föregående blifvit refererade. Så länge försäljningen af inhemskt färgadt bränvin är fullständigt frigifven ligger det i sakens natur att monopolbolagen icke hafva i sin magt att uppdrifva inkomsten af sin rörelse, då de härvid hafva att utstå konkurrensen med en likartad vara, som tillhandahålles afnämaren till ett vida lägre pris. Huru ogynsam denna konkurrens i sjelfva verket gestaltat sig för bolagen framgår af följande siffror: År 1892 försåldes af bolagen härstädes sammanlagt 542,564 liter bränvin af 42 % styrka, medan handlandenes minutförsäljning af inhemska konjak och rom uppgick till 218,110 liter samt af utländsk konjak och rom till 51,060 liter. *) Tio år senare, år 1901, hade bolagens afsättning af bränvin nedgått till 415,265 liter af 50 % styrka, motsvarande 494,363 liter å 42 %, medan minutförsäljningen af inhemska konjak och rom samtidigt ökats till icke mindre än 504,675 liter å 50 %, motsvarande 600,803 liter å 42 %, och af utländsk vara till 160,693 liter. **) Men om ock sålunda hufvudorsaken till den relativt ringa inkomst härvarande Utskänknings- och Utminuteringsbolags rörelse afkastat, är att finna uti monopolets begränsade omfattning, kan det icke nekas att äfven vissa andra faktorer gifvas, hvilka inverkat i nämnda syfte. Såsom en sådan bör framhållas att behållningen af Utskänkningsaktiebolagets rörelse i allmänhet icke kan anses stå i skäligt förhållande till omfånget af bolagets omsättning, särskildt om man dermed jemför resultatet af Utminuteringsaktiebolagets betydligt mindre omfattande affär. För att endast anföra siffror från år 1902 har Utminuteringsbolaget med en total utminuterung af 213,352 liter bränvin och sprit inbringat en nettovinst af 72,463 mark, under det Utskänkningsbolaget med en utminuterung af 394,350 liter samt en bruttovinst på utskänknungen af 107,636 mk lemnat i nettovinst endast 87,117 mk. Detta för Utskänkningsbolaget ofördelaktiga resultat torde, enligt hvad utskottet vid granskning af berättelsen öfver verkställd revision af bolagets räkenskaper och förvaltning för ifrågavarande år trots sig finna, till största delen vara beroende derpå att bolagets ekonomi nedtynges af öfverdrifvet höga omkostnader. På en bruttovinst af c:a 276,000 mark belöpa sig

*) Se 1893 års utsk. bet. pag. 12 o. 13.

**) Se 1901 års kommunalberättelse tab. N:o 181.

allmänna omkostnader till inalles 193,000 mark, bland hvilka för *aflöningar* 62,435 mark, *hyror* 64,530 mark och *diverse omkostnader* 42,747 mark. Utskottet har låtit genom stadens hos bolaget anställda kontrollant med ledning af bolagets böcker verkställa en fördelning af de för utminuterings- och utskänkningsrörelsen gemensamma bokföringsposterna för året, af hvilken fördelning jemte bokföringen i öfrigt framgår att, medan utminuteringen lemnat en nettovinst af 124,711 mark 27 penni, utskänkningsrörelsen medfört en förlust af 42,092 mark 59 penni, hvaraf på 5 af bolaget uppehållna nykterhetsvårdshus belöper sig 10,166 mark 52 penni. Här af blir tydligt att bolagets utskänkningsrörelse icke burit sig utan drifvits på bekostnad af vinsten från utminuteringsrörelsen.

Till det relativt ogynnsamma finansiella resultatet af bolagens verksamhet har slutligen bidragit den omständigheten att bolagen vid inköpet af det till salu hållna bränvinet haft att kämpa emot en sammanslutning af landets bränvinfabrikanter med syfte att uppdrifva bränvinets marknadspris. I hvad mon denna „bränvinsring“ lyckats efterhand fördyra bränvinets inköpspris framgår af efterföljande tablå, utvisande de pris, Helsingfors Utminuteringsaktiebolag nödgats erlægga till sina leverantörer ända från det bolaget vidtog med sin verksamhet till år 1901, hvarvid skatteafdraget reducerats till det belopp, som motsvarar den styrka (42 å 41 %), hvilken det till bolaget levererade bränvinet innehåft:

Tiden för hvilken leveransen kontraherats.	Pris per liter.	Bränvinets styrka.	Skatteafdrag.	Nettopris per liter.
1887 till 15 sept.	87,8 p.	42 %	52 p.	35,8 p.
„ från 15 sept. till 1 juni 1888	83,6 „	„ „	52 „	31,6 „
1888 från 1 juni	91,3 „	„ „	52 „	39,3 „
1890	95 „	„ „	52 „	43 „
1892	1: — „	„ „	55 „	45 „
1893	1: 04 „	„ „	55 „	49 „
1895	1: 09 „	„ „	59 „	50 „
1898 till 1 juni	1: 13,5 „	„ „	63 „	50,5 „
1898 från 1 juni	1: 16 „	„ „	63 „	53 „
1900	1: 16 „	41 „	61,5 „	54,5 „
1901	1: 26 „	„ „	69,7 „	56,3 „

Såsom af denna tablå synes har nettopriset stigit från 35,8, eller om man medtager tiden från den 15 Sept. 1887 till den 1 Juni 1888, då, enligt hvad för utskottet uppgifvits, konkurrensen emellan leverantörer nedtryckt priset, från 31,6 penni till 56,3 penni per liter eller således med 78 %. Visserligen hafva bolagen i någon mon kunnat neutralisera inflytandet af denna anmärkningsvärda prishöjning genom en ökning af minutpriset, men af orsak, som utskottet redan i det föregående framhållit, hafva bolagen härvid varit tvungne att taga

hänsyn till det pris, för hvilket färgadt bränvin saluhålles, utgörande 1 mark 20 penni och derunder per liter, hvarför priset för vanligt renadt bränvin icke kunnat sättas högre än till 1 mark 60 penni per liter.

Genom nu anförda förhållande hafva bolagen äfven varit urståndsatta att i så hög grad som det varit önskligt och med bolagens bildande afsetts genom stegring af bränvinspriset motverka konsumtionen af spritdrycker. Denna slutsats gäller närmast utminuterungen. Att icke heller den af Utskänkningsaktiebolaget bedrifna utskänkningsrörelsens resultat kan skattas synnerligen högt ur nykterhetsvänlig synpunkt säger sig sjelft, i betraktande af den mängd utskänkningsställen af högre och lägre klass, hvilka utöfva sin verksamhet jemside med bolagets, helt och hållet undandragna dess inflytande och kontroll. Då emellertid förefintligheten af en sådan kontroll bildar hörnstenen i det s. k. Göteborgska systemet, är det uppenbart att det sätt, på hvilket utskänkningsrörelsen för närvarande är härstädes ordnad, icke ur någon synpunkt öfverensstämmer med principerna i sagda system, utan i sjelfva verket måste karaktäriseras såsom skäpligen principiöst.

Den utredning utskottet i det föregående lemnat af orsakerna till att resultatet af Utminuterings- och Utskänkningsaktiebolagens verksamhet utfallit så klena såväl ur finansiell som nykterhetsvänlig synpunkt gifver tydligen vid handen att ett afhjelpande af det närvarande systemets brister kan ernås endast på den väg redan 1893 års utskott förordat d. v. s. genom en utvidgning af spritförsäljningsmonopolet. Utskottet tvekar för sin del icke att härvid gå ännu ett steg längre än 1893 års utskott genom att föreslå, *att åt ett enda bolag, som afser rörelsens bedrifvande icke för egen vinning utan för dryckenskapens motarbetande, ombetros uteslutande rätt till utminutering och utskänkning af alla såväl inhemska som utländska spritvaror.* Etablerandet af ett sådant monopol bör så mycket mindre vara egnadt att väcka betänkligheter, som den i ämnet gällande lagstiftningen uttryckligen förutsätter att bolag, som tilldelats monopol af antydd art, skall „*ega rätt att mot bestämd, till bolaget erlagd afgift åt innehafvare af hotell, restauration eller konditori upplåta en del af de utaf bolaget öfvertagna utskänkningsrättigheterna samt likaledes till enskilda köpmän öfverlåta rätt till minuthandel med utländska spritvaror.*“ Då man å priori kan antaga att det föreslagna bolaget i vidsträckt grad skall begagna sig af denna rättighet att exploitera sitt monopol äfven genom andra sprithandlare och restaurationsinnehafvare — och intet hindrar ju att Stadsfullmäktige vid monolets beviljande göra ett uttryckligt förbehåll i detta syfte —, behöfver det icke befaras vare sig att monolets införande skulle hafva till påföljd några ekonomiska rubbningar af nämndvärd art för de nuvarande spritvaruhandlaren eller att afnämarenes önskningsmål vidkommande varornas beskaffenhet och mångfald blefve mindre väl tillgodosedda, än härtills. Hufvudvigten härvid ligger derpå att bolaget tillförsäkras möjlighet att utöfva kontroll öfver de till salu hållna varornas beskaffenhet och pris.

Enahanda fördelar komme äfven utskänkningsrörelsens ordnande på denna bas att medföra. De förnämligare värdshusen skulle icke lida något afbräck i sin rörelse, men deremot skulle hvarjehanda utskänkningsställen af tvifvelaktig nytta komma att försvinna.

En afsevärd fördel skulle ordnandet af utminuterings- och utskänkningsrörelsen på grundvalen af fullständig monopolisering ytterligare medföra i det afseendet att åt stadsmyndigheterna skulle bevaras det afgörande inflytandet vid behandlingen af hithörande ärenden. Ty, sedan beslut fattats om upplåtandet af all utminutering och utskänkning åt ett enda bolag, — och för genomförandet af en sådan anordning erfordras författningsenligt endast att Magistraten skall vara med Stadsfullmäktige härom ense —, kunna icke vidare några enskilda rättigheter till utminutering eller utskänkning af spritdrycker beviljas, så vida icke sökandene derförinnan af bolaget tillförsäkrat sig sådan rättighet. Då, såsom utskottet tänkt sig, Stadsfullmäktige vid beviljandet af monopolet skulle förbehålla sig betryggande garantier för att bolagets ledning skulle sammangå med kommunalförvaltningens önskningsmål, skulle alltså hufvudinflytandet vid bestämmandet af kommunens bränvinspolitik komma att förblifva koncentreradt i kommunalrepresentationens hand, hvilket otvifvelaktigt mest öfverensstämmer med gällande lagstiftnings anda och mening.

Vidkommande organisationen af det nya bolaget torde det vara öfverflödigt att i detta sammanhang ingå på närmare detaljer, så mycket mindre som Stadsfullmäktige få tillfälle att derom uttala sig, då bolagets stadgar jemlikt föreskriften i § 9 af författningen föreläggas Stadsfullmäktige till granskning. Så mycket torde dock kunna redan nu fastslås att bolaget icke bör få i likhet med Utskänkningsaktiebolaget belasta sig med fastigheter och andra för bolagets verksamhet och hufvudsyftemål mer eller mindre främmande inrättningar, hvilka nedtynga bolagets ekonomi; att bolaget bör årligen till Stadsfullmäktige afgifva en fullständig berättelse öfver sin verksamhet samt att ett öfvervägande inflytande å ledningen af bolagets angelägenheter förbehålles kommunalrepresentationen genom att ett visst antal af platserna i bolagets styrelse besättes af Stadsfullmäktige.

Något särskildt initiativ från Stadsfullmäktiges sida för bolagets åvägbringande torde icke vara af behovet påkalladt, då tvifvelsutan intresserade personer skola anmäla sig för att taga saken om hand.

I betraktande emellertid af att en längre tid kan erfordras för organisationen af bolaget och vidtagande af alla förberedande åtgärder för dess verksamhet, synes försigtigheten bjuda att den nya ordningen tillämpas först från den 1 Juni nästkommande år, hvarigenom äfven de innehafvare af utminuterings- och utskänkningsrättigheter, hvilka icke kunna påräkna att få sina rättigheter förnyade af bolaget, beredas tillräcklig respittid för lagrens realisering och affärens afveckling.

Jemligt § 6 i Kejs. förordningen ang., bland annat, försäljning af bränvin, gifven den 9 Juni 1892, skall Magistraten inom Januari månad hvartannat år öfverlämna åt Stadsfullmäktige att besluta huruvida och till hvilket antal rättigheter till utminuterung och utskänkning af spritdrycker böra för nästinstundande två försäljningsår upplåtas äfvensom i hvilka trakter af staden utminuterings- och utskänkingsställen icke få finnas. I öfverensstämmelse härmed har Magistraten, då nu löpande försäljningsperiod utgår den 1 nästkommande Juni, uti skrifvelse af den 18 sistvikne Januari öfverlemnad frågan till Stadsfullmäktiges pröfning, i hvilket afseende Magistraten äfven delgifvit Fullmäktige ett af Poliskammaren uti ärendet afgifvet yttrande, gående ut på att såväl antalet utminuterings- och utskänkingsrättigheter som ock rayonbegränsningen för desammas utöfvande borde i öfrigt bibehållas vid hvad för närvarande i dessa afseenden är fastställt utom att antalet utskänkingsrättigheter skulle ökas från sextiotvå till sjuttio, af hvilket antal femtio kunde upplåtas till begagnande i sammanhang med värdshusrörelse, samt att Broholmen skulle hänföras till den rayon, inom hvilken vin och punsch finge utminuterast.

Då Stadsfullmäktige vid sammanträde den 26 sistlidne Januari hänskjutit äfven omordade ärende till utskottet för att behandlas i sammanhang med frågan om ordnandet af utminuterungen och utskänkningen af spritdrycker i allmänhet, får utskottet framhålla att, om äfven utskottets ofvan framställda förslag att åt ett enda bolag upplåta uteslutande rätt till utminuterung och utskänkning af spritdrycker vinner Stadsfullmäktiges bifall, äro dock fortfarande bestämningar erforderliga såväl beträffande den rayon, inom hvilken dylik rörelse får idkas, som i fråga om det maximiantal utminuterings- och utskänkingsrättigheter, som bolaget antingen för egen del eller genom öfverlåtelse åt andra får exploitera.

När bolagets monopol komme att omfatta, bland annat, utminuterung af alla såväl inhemska som utländska spritdrycker, blir det visserligen för framtiden öfverflödigt att såsom härtills särskilja emellan rättigheter till utminuterung af bränvin och sådana till utminuterung af andra spritdrycker, men då den nya ordningen, enligt utskottets förslag, är afsedd att träda i kraft först från den 1 Juni nästkommande år, torde berörda åtskilnad böra upprätthållas för tiden till nästnämnda dag. Likaså torde icke skäl förekomma att öka eller minska utminuteringsrättigheternas antal. Hvad åter utskänkingsrättigheternas antal beträffar kan väl förutses att med de strängare anspråk, som af bolaget säkerligen komme att ställas på värdshusinnehafvarene, dessas antal skall komma att nedgå, men torde i alla fall det nuvarande antalet kunna för den nya försäljningsperioden bibehållas, då man icke behöfver befara att det blifvande monopolbolaget skall upplåta större antal utskänkingsrättigheter, än behovet kan påkalla.

Vidkommande slutligen rayonbegränsningen, finner utskottet icke heller i detta afseende någon ändring uti nu gällande bestämningar erforderlig. Polismästarens framställning om den lofgifna rayonens utsträckande till Broholmen så vidt

angår utminuteri af vin och punsch (afses förmodligen utskänkning) kan i detta sammanhang icke komma i betraktande, då frågan nu gäller ordnandet af handeln med spritdrycker, till hvilka vin och punsch icke författningsenligt räknas.

Enär af området norrom Långa bron, som ligger utom den tillåtna rayon, numera bildats tionde, elfte och tolfte stadsdelarne, torde dessa böra uppräknas bland de stadsdelar, inom hvilka försäljning af spritdrycker är förbjuden.

Sammanfattande hvad ofvan af utskottet anförts får utskottet alltså förordnadt föreslå att utminuteri och utskänkningen af spritdrycker härstädes under tvåårsperioden 1 Juni 1904—1 Juni 1906 måtte ordnas sålunda:

att antalet rättigheter till utminuteri fastställes till trettioen, hvaraf för tiden från den 1 Juni 1904 till den 1 Juni 1905 fem rättigheter omfatta med andras utslutande utminuteri af brännvin och sprit;

att antalet utskänkingsrättigheter fastställes till sextiotvå, af hvilket antal dock icke flere än fyratiosju få till begagnande i sammanhang med världhusrörelse upplätas;

att från den 1 Juni 1905 utslutande rätt till utminuteri och utskänkning af alla såväl inhemska som utländska spritvaror beviljas åt ett enda bolag, som afser rörelsens bedrivande icke för egen vinning utan för dryckenskapens motarbetande, med rätt för bolaget att mot bestämd till bolaget erlagd afgift åt innehafvare af hotell, restaurations eller konditori upplåta en del af de utaf bolaget öfvertagna utskänkingsrättigheterna samt att likaledes till enskilda köpmän öfverlåta rätt till minuthandel med utländska spritvaror;

att till följd häraf enskilda utminuterings- och utskänkingsrättigheter icke upplätas för längre tid än till den 1 Juni 1905;

att utminuterings- och utskänkingsställen icke få finnas inom sjuette, sjunde, åttonde, tionde, elfte och tolfte stadsdelarne samt ej heller i första stadsdelen norr om Fredsgatan, i tredje stadsdelen vid Unionsgatan söder om Salutorget eller i de kvarter, som finnas emellan denna gata och Vesira kajen, inom det område af fjärde och femte stadsdelarne, som är beläget vester om Fredriksgatan, eller utanför stadens tullur;

att äfven i stadens öfriga delar hvarken utminuteri eller utskänkning af spritdrycker får bedrivas i omedelbar närhet af kyrka, skola, kasern, sjukhus eller sådant ställe, der större tilllopp af folk eger rum, liksom ej heller vid Salutorget, Vestra kajen och de till tullarna närmast belägna delarna af Östra och Vestra Henriksgatorna samt

att undantag från dessa förbud få göras för hotell, belägna vid Salutorget, för platserna Alphyddan, Kaisaniemi, Sörnäs, Blekholmarna, Högholmen och Brunns huset samt för teatrar och klubbar.

Helsingfors, den 12 Februari 1904.

Alfred Norrmén.	Alexis Gripenberg.	Mauritz Hallberg.
		Frånv. vid justeringen.
Santeri Ingman.		T. J. Boisman.

Vastalause.

Ollen muissa kohdissa valiokunnan enemmistön kanssa yhtä mieltä pyydän esittää eroavan mielipiteeni ehdotetun monopoliseerauksen määrästä.

Useimmissa Suomen kaupungeissa on kaikkein juovutusjuomain vähittäismyynti ja anniskelu luovutettu yhtiöille, joiden voitot käytetään yleiskyödyllisiin tarkoituksiin. Mitä vähittäismyyntiin erikseen tulee, on Helsingissä näihin asti ainoastaan paloviinan vähittäismyynti mainitunlaisen yhtiön hallussa. Eikä yleisestä juovutusjuomain monopoliseeramisesta nytkään ole kysymystä. Mallasjuomain vähittäiskauppa on täällä äsken juuri toistaiseksi järjestetty ilman että tätä kauppaa mainitunlaiselle yhtiölle pidätettiin, eikä miedompain väkijuomain kaupan peruuttamisesta yhtiölle ole vastaiseksi nostettu kysymystä. Jääpi siis tällä kertaa monopoliseerauksen esineeksi ainoastaan 22 % väkevämpain väkijuomain vähittäiskauppa.

Valiokunta nyt ehdottaa, että perustettavan monopoliyhtiön kauppoissa yksin myötäväksi pidätettäisiin, paloviinan lisäksi, kotimaiset väkijuomat, s. o. täällä valmistetut konjakit ja rommit. Kun nämä juomat kauttaaltaan ovat ainoastaan värjättyä ja erinäisillä aineilla sekotettua väkiviinaa, ja kun väkiviinan kauppa yleensä on monopooliyhtiölle pidätetty, ei näiden värjättyjen ja sekotettujen juomain kaupan luovuttaminen yhtiölle oikeastaan ole muuta kuin tähän asti vallinneen epäkohdan ja kiertämisen lopettamista. Mutta valiokunnan ehdotuksen kautta ei tätä epäkohtaa vieläkään saataisi lopetetuksi, niinkauvan kuin uusi yhtiö edelleen saisi jättää ulkomailta astioittainkin tuotujen juovutusjuomain vähittäiskaupan yksityisille väkijuomakauppiaille. Sillä myöskin ulkomailta astioissa tuodut enimmäkseen huokeat konjakkijä ja rommilajit eivät ole muuta kuin värjättyä väkiviinaa, jonka kaupan oikeastaan pitäisi kuulua yhtiöille. Ja että tällaisia huokeita

noja lajeja voidaan tullimaksuista huolimatta myödä perin huokeasta hinnasta, mutta on kokemusta olemassa. Sitäpaitsi, jos määrättäisiin, että yksityiset väkijuomakauppiaat edelleen saisivat myödä astioittain ulkomailta tuotuja väkijuomia, mutta ei kotimaisia, kävisi vaikeaksi, jopa vallan mahdottomaksi, valvoa ja tarkastaa, etteivät he eteenkinpäin möisi niitä samoja kotimaassa valmistettuja sekoituksia, joita näihin asti ovat myöneet huokeammastakin hinnasta kuin paloviinaa ja joita valiokunta nyt tahtoi monopoliyhtiön kaupoille pidättää. Parhaallakaan tahdolla ei unsi yhtiö, jonka valtaan vähittäisoikeuksien myöntäminen yksityisille kauppiaille jäisi, voisi tätä tarkastaa; joskin toiset kauppiaat tässä kohden tunnollisesti seuraisivat annettuja määräyksiä, eivät nähtävästi kaikki, tullimaksujen välttämisen houkuttelemina, sitä tekisi, ja silloin olisi koko määräys kotimaisten väkijuomain monopoliseeraamisesta todellisuudessa rauvennut toimenpide.

Tämän seikan välttämiseksi ja myöskin runsaamman monopoliseerauksen aikaansaamiseksi olisi, paitsi kotimaisten, myöskin ulkomaisten astioissa tuotujen väkijuomain kaupan luovuttaminen yhtiön yksinoikeudeksi välttämätöntä. Silloin jäisivät 22 % väkevämmistä juovutusjuomista ainoastaan pullottain ulkomailta tuodut puomat, joiden joka pullossa myötäessä täytyy olla tullikamarin leima ja joiden kauppa siis on vallan helposti tarkastettavissa, yksityisille väkijuomakauppiaille myötäväiksi. Näidenkään jättämistä yksityisille kauppiaille ei puolusta mikään muu seikka, kuin se, että liian jyrkkiä muutoksia, joiden kautta useiden liikkeenharjoittajain elinkeino yhtäkkiä lopetetaan, on vältettävä. Mutta aivan jyrkkää mullistusta ei tapahtuisikaan, jos yksityisille väkijuomakauppialle, joilla sen lisäksi on oikeus myödä punseja ja viinejä, jäisi vielä oikeus myödä tullileimasimella varustetuissa pulloissa ulkomailta tuotuja konjakkeja, rommeja ja likörejä, joita etupäässä varakkaammat kansanluokat ostavat, koska ne ovat korkeampihintaisia sekä samalla tavallisesti laadultaan hienompia.

Kumminkin olisi, jos paitsi kotimaassa valmistettujen, myöskin ulkomailta astioissa tuotujen väkijuomain kauppa monopoliseerattaisiin yksinomaa yhtiölle, jonka voitot käytetään yleishyödyllisiin tarkoituksiin, astuttu melkoinen askel Göteporilaisen järjestelmän toteuttamiseen päin, ja koko joukko lisätty mainitunlaisiin tarkoituksiin käytettäviä voittovaroja. Tämä toimenpide olisi täydellisesti voimassaolevan väkijuoma-asetuksen mukainen, sitä olisi, päinvastoin kuin valiokunnan ehdottamaa järjestelmää, mahdollinen ja helppo valvoa, eikä se sittenkään sisältäisi liian jyrkkää mullistusta.

Edellämainittujen näkökohtien nojalla rohkenen kunnioittaen ehdotta valiokunnan ehdottaman 3:nen ponnien loppuosan allaolevassa muodossa hyväksyttäväksi:

— — sekä samoin yksityisille kauppiaille luovuttamaan oikeuden ulkomailta tuotujen, **tullimerkillä varustetuissa pulloissa olevain**, väkijuomain vähittäismyyntiin.

Santeri Ingman.

Bilaga 1.

Magistratens förslag till affattning af rayonbegränsningen för utminuterings- och utskänkning af spritdrycker är sålydande:

att utminuterings- och utskänkingsställen icke få finnas inom 6, 7, 8, 10, 11 och 12 stadsdelarna samt å stadens uti stadsplanen icke upptagna område, ej heller i 1 stadsdelen norr om Fredsgatan, men väl vid sagda gata, i 3 stadsdelen vid Unionsgatan söder om Salutorget eller i de kvarter, som finnes emellan denna gata och Vestra kajen, samt inom det område af 4 och 5 stadsdelarna, som är beläget vester om Fredriks-gatan, men väl vid denna gata;

att äfven i stadens öfriga delar hvarken utminuterings- eller utskänkning af spritdrycker får bedrivas i omedelbar närhet af kyrka, skola, kasärn, sjukhus eller sådant ställe, der större tillopp af folk eger rum, liksom ej heller vid Salutorget och de delar af Östra och Vestra Henriksgatorna, som ligga norr om Simons- och Brunnsgatorna.

*Bilaga 2.***MAGISTRATEN**

i

Helsingfors.*Helsingfors den 5 Mars
1904.**Till Helsingfors Stadsfullmäktige.*

N:o 2272.

I det afseende 9 § i Kejsrerliga förordningen den 9 Juni 1892, angående försäljning, forsling samt upplag af bränvin och andra brända eller destillerade spritdrycker, innehåller får Magistraten äran till Herrar Stadsfullmäktige öfversända Generalmajoren H. Åkermans m. fl:s till Magistraten inlemnade ansökan att uteslu-

tande rätt till utminuterung och utskänkning af spritdrycker skulle beviljas åt ett af dem i sådant syfte tillärnad bolag.

På Magistratens vägnar:

A. V. Lindberg.

Victor Ekroos.

Till Magistraten i Helsingfors stad.

Hos Magistraten få vi härmed anhålla, att bilagda ansökningskrift jämte därtill hörande handlingar måtte till Helsingfors Stadsfullmäktige öfversändas. Helsingfors, den 5 mars 1904.

H. Åkerman
Generalmajor.

Lennart Cajander
f. d. Borgmästare.

Carl Edv. Degerholm
Kommunalråd.

G. Gadolin
Öfverste.

Edvin Willgren
Protokollssekreterare

Björn Wasastjerna
v. häradshöfding.

Clas v. Collan
Bankdirektör.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Sedan hos Stadsfullmäktige fråga väckts om att från den 1 juni 1905 utslutande rätt till utminuterung och utskänkning af alla såväl inhemska som utländska spritdrycker skulle beviljas åt ett enda bolag, som afsåge rörelsens bedrifvande icke för egen vinning utan för dryckenskapens motarbetande, få undertecknade, hvilka denna dag ingått aftal om bildande af ett aktiebolag för öfvertagande af berörda rättighet, på sätt närslutna bolagskontrakt med därtill hörande bolagsordning närmare innehåller, härmed hos Herrar Stadsfullmäktige anhålla att berörda utminuterings- och utskänkningsrätt måtte öfverlätas åt bolaget, hvilket skulle benämnas utminuterings- och utskänkningsaktiebolaget i Helsingfors.

Vid uppgörandet af bolagsordningen har i hufvudsak följts den bolagsordning, som är gällande för Stockholms utskänkingsaktiebolag, hvilket efter det s. k. Göteborgska systemet, samma system som nu är föreslaget att här införas, omhänderhaft all utskänkning och utminuterung af spritdrycker i Stockholm sedan år 1877, såsom det synes med god framgång.

Ifall Helsingfors Stadsfullmäktige skulle finna skäl till anmärkningar mot den af oss antagna bolagsordningen, äro vi villiga att underkasta densamma ytterligare granskning och eventuellt omredigering innan vederbörlig stadsfästelse därå sökes.

Då vi ansett att saken skulle vinna därpå att icke ett fåtal personer helt och hållet toge denna sak om hand, hafva vi i bolagsordningen infört stadgande om att ingen aktionär må ega mera än en tjugundedel af samtliga aktier. Ifall Helsingfors Stadsfullmäktige till vår framställning bifalla, skola vi, så snart bolagsordningen blifvit vederbörligen stadfästad, lämna tillfälle till aktieteckning åt för saken intresserade personer. Helsingfors, den 5 mars 1904.

H. Åkerman
Generalmajor.

Lennart Cajander
Borgmästare.

Carl Edv. Degerholm
Kommunalråd.

G. Gadolin
Öfverste.

Edvin Willgren
Protokollssekreterare.

Björn Wasastjerna
Vicehäradshöfding.

Clas v. Collan.
Bankdirektör

alla bosatta i Helsingfors.

Bolagskontrakt.

Under denna dag är emellan undertecknade aftal ingånget, att under benämning Utminuterings- och utskänkingsaktiebolaget i Helsingfors stifta ett aktiebolag med ändamål att öfvertaga uteslutande rätt till utminuterung och utskänkning af såväl inhemska som utländska spritdrycker i Helsingfors stad, med rätt för bolaget, hvilket afser rörelsens bedrifvande icke för egen vinning utan för dryckenskapens motarbetande, att mot bestämd till bolaget erlagd afgift åt innehafvare af hotell, restauration eller konditori upplåta en del af de utaf bolaget öfvertagna utskänkingsrättigheterna samt att likaledes till enskilde köpmän öfverlåta rätt till minut-handel med utländska spritvaror; och hafva vi för sagda bolag antagit följande bolagsordning:

*Bolagsordning för Utminuterings- och Utskänkningsaktiebolaget
i Helsingfors.*

§ 1.

Bolaget, som benämnes Utminuterings- och Utskänkningsaktiebolaget i Helsingfors, är grundadt på aktier med begränsad ansvarighet i öfverensstämmelse med lagen om aktiebolag af den 2 maj 1895.

Bolagets hemort är Helsingfors stad.

§ 2.

Bolaget har till ändamål att, jämlikt stadgandena uti Kejsrerliga förordningen den 9 juni 1892, angående försäljning, försling samt upplag af bränvin och andra brända eller destillerade spritdrycker, öfvertaga uteslutande rätt till utminuteri och utskänkning af såväl inhemska som utländska spritdrycker i Helsingfors stad, med rätt för bolaget, hvilket afser rörelsens bedrivande icke för egen vinning utan för dryckenskapens motarbetande, att mot bestämd till bolaget erlagd afgift åt innehafvare af hotell, restauration eller konditori upplåta en del af de utaf bolaget öfvertagna utskänkningsrättigheterna samt att likaledes till enskilde köpmän öfverlåta rätt till minuthandel med utländska spritvaror.

§ 3.

Bolagets grundkapital utgör 40,000 finska mark, fördeladt på 80 aktier, hvarje lydande å 500 mark. Om affärens utvidgning eller andra omständigheter sådant påkalla, kan grundkapitalet, efter bolagsstämmans därom fattade beslut, genom utgifvande af nya aktier ökas till högst 100,000 mark.

§ 4.

Aktiebref skall vara försedt med ordningsnummer och stäldt å viss man samt undertecknad af ordföranden och tvänne ledamöter i styrelsen.

§ 5.

Öfver aktierna föres af styrelsen aktiebok på sätt § 17 i aktielagen därom föreskrifver.

§ 6.

Har aktie genom laga fång öfvergått till annan person, åligger det denna, att med styrkande af sin åtkomst till aktien skriftligen hos bolagets styrelse hembjuda densamma åt bolaget; och bör styrelsen inom en månad efter hembudet besluta, huruvida lösningsrätt med iakttagande af stadgandet i § 21 af lagen om aktiebolag begagnas eller icke. Har beslut om inlösen icke inom sagda tid fattats, äge hembjudaren rätt att såsom delägare ingå i bolaget samt erhålla bevis därom

genom styrelsens påskrift å aktiebrevet. Ifrågakommer åter inlösen, utbetalas åt hembjudaren, emot det denne aflämnar aktiebrevet och dithörande kuponger, aktiebeloppet jämte ogulden 6 % årlig ränta därå. Sålunda af styrelsen inlöst aktie må af styrelsen åt annan person öfverlätas.

Ej må någon tillätas vara egare af mer än en tjugundedel af samtliga utgifna aktier.

§ 7.

Tiden för aktiekapitalets inbetalning bestämmes af styrelsen, dock sålunda att aktiekapitalet bör vara till fullo inbetaladt senast en månad innan bolaget öfvertager utminuterings- och utskänkningsrättigheten i staden.

§ 8.

Förkommer aktiebref, må detsamma dödas, på sätt i lagen om dödande af urkunder af den 14 augusti 1901 därom finnes föreskrifvet eller framdeles kan varda stadgadt.

§ 9.

Bolagets styrelse består af 5 ledamöter, hvilka vid ordinarie bolagsstämma utses för en tid af två år, dock sålunda att efter första året två enligt lottning afgå.

På enahanda sätt väljas jämväl tvänne suppleanter, af hvilka hvarje år den ena nyväljes.

Styrelsen utser inom sig ordförande och en värkställande direktör.

Styrelsen är beslutför då minst tre ledamöter äro närvarande, men måste för fattande af beslut minst tre ledamöter vara om beslutet ense.

§ 10.

För behandling af här nedan särskildt omnämnda ärenden finnes en förstärkt styrelse, hvilken består af bolagets styrelse samt fyra af stadsfullmäktige utsedde medlemmar.

Denna förstärkta styrelse, hvilken är beslutför då minst sju ledamöter äro närvarande och minst fem äro om beslutet ense, eger endast handlägga och afgöra ärenden angående sådan öfverlåtelse af utminuterings- och utskänkningsrätt, som omförmåles i 9 § 2 mom. af ofvanåberopade förordning om försäljning af bränvin m. m., samt angående bestämmande af den afgift, som för sådan öfverlåtelse bör erläggas.

§ 11.

Styrelsen eger att, utan annan begränsning än i denna bolagsordning och gällande lag om aktiebolag stadgas eller annars kan följa af bolagsstämmas särskilda beslut, handhafva bolagets alla angelägenheter och är följaktligen äfven berättigad

att, utan bolagsstämmans särskilda bemyndigande, för bolagets räkning taga lån och kreditiv samt ingå andra aftal.

§ 12.

Under alla skriftliga afhandlingar, som för bolaget ingås, skall dess firma utsättas, hvarjämte minst två af styrelsens ledamöter böra under firman teckna sina namn. Dock må styrelsen för handhafvande af de löpande ärendena åt en eller flere hos bolaget anställda personer öfverlämna att ensam per procuram teckna bolagets firma.

§ 13.

De personer, som bolaget behöfver i sin tjänst, antagas och entledigas af styrelsen, som jämväl bestämmer deras aflöning och tjänstgöringsskyldighet.

§ 14.

Ej må bolaget utan Stadsfullmäktiges därtill utvärkade begifvande förvärfva fast egendom.

§ 15.

Bolagets räkenskaper afslutas för kalenderår och skola före den 15 februari påföljande år vara färdiga till granskning af revisorerne.

§ 16.

Styrelseledamöternes, värkställande direktörens samt den af bolaget valde revisorns aflöning fastställas å bolagsstämma.

§ 17.

Sedan nödiga afskrifningar blifvit gjorda och ett belopp motsvarande 6 % ränta å det inbetalta aktiekapitalet afdragits för utdelning bland aktionärerne, afsättes 1 % af den återstående netto vinsten till en reservfond till dess denna uppgår till hälften af det inbetalta aktiekapitalet. Återstoden af vinsten fördelas jämlikt föreskriften uti § 10 af ofvanåberopade förordning rörande försäljning af brännvin m. m.

§ 18.

Ordinarie bolagsstämma hålles hvarje år inom april månad i Helsingfors och bör kallelse till sammanträdet af styrelsen utfärdas och i stadens mest spridda svenska och finska tidningar införas första gången två veckor och tredje gången dagen före sammanträdet.

Tillkännagifvande af annat slag än sammankallande af stämma meddelas bolagsman genom skrifvelse från styrelsen eller genom annons.

§ 19.

Extra bolagsstämma hålles när styrelsen så pröfvar nödigt eller aktieegare, hvilka föra talan för minst en tiondedel af de utgifna aktierna, förena sig om äskande af sådan stämma samt därom hos styrelsen anmäla med tydligt angifvande af det ärende, hvarför bolagsstämma begäres. Sådan stämma kungöres af styrelsen på enahanda sätt som ordinarie bolagsstämma, men få därvid inga andra frågor behandlas än de i kungörelsen uttryckligen angifna.

§ 20.

Vid bolagsstämma föres protokoll, hvilket bestyrkes genom underskrift af ordföranden och två andra vid stämman närvarande aktieegare.

Aktieegare tillkommer vid bolagsstämma en röst för hvarje aktie. Aktieägares rösträtt må utöfvas af honom personligen eller annan aktieägare på grund af fullmakt. Ingen äger dock rösta för mer än en tiondedel af samtliga vid stämman representerade aktier.

§ 21.

Bolagets styrelse skall till ordinarie bolagsstämma aflämna skriftlig redogörelse för sin förvaltning under det förgångna räkenskapsåret och för bolagets ställning vid detsammas utgång.

§ 22.

Vill aktieägare väcka särskild fråga eller förslag till behandling vid ordinarie bolagsstämma åligger det honom att sist en månad före stämman därom göra skriftlig framställning till styrelsen, som jämte eget utlåtande öfverlämnar densamma till bolagsstämman.

§ 23.

Vid ordinarie bolagsstämma förekomma:

- a) de frågor, som föranledas af styrelsens redogörelse eller revisorernes berättelse;
- b) frågan om ansvarsfrihet för styrelsen;
- c) förslag, som af enskild aktieägare väckts i den ordning § 22 föreskrifver; samt
- d) val af ledamöter och suppleant i styrelsen samt en revisor jämte suppleant för denne.

§ 24.

Tiden för vinstutdelningen bestämmes af bolagsstämman.

§ 25.

Aflöning för bolagets tjänstemän eller betjening må icke i något fall utfästas i visst procenttal af den försålda varans värde eller den inkomst rörelsen afkastar.

§ 26.

Beslut om ändring i denna bolagsordning eller om bolagets upplösning må icke slutligen fattas på den bolagsstämma, vid hvilken förslag därom väckts, utan på en senare, som hålles minst en månad därefter. Vid denna stämma böra minst två tredjedelar af bolagets samtliga aktier vara representerade, och fordras därjämte, för att beslutet skall blifva gällande att minst två tredjedelar af de afgifna rösterna äro om beslutet ense. I annat fall anses förslaget hafva förfallit.

Af bolagets aktiekapital, uppgående till 40,000 mark och fördeladt på 80 aktier, enhvar lydande å 500 mark, hafva vi hvar och en öfvertagit fyra aktier och ärna vi, sedan stadfästelse å bolagsordningen erhållits, öfverlämna återstoden till teckning åt för saken intresserade personer. Helsingfors, den 5 mars 1904.

H. Åkerman.
Generalmajor.

Lennart Cajander.
Borgmästare.

Carl Edv. Degerholm.
Kommunalråd.

G. Gadolin.
Öfverste.

Edvin Willgren.
Protokollssekreterare.

Björn Wasastjerna.
Vicehäradshöfding.

Clas v. Collan.
Bankdirektör.

alla bosatta i Helsingfors.

Att Generalmajoren H. Åkerman, Öfversten G. Gadolin, f. d. Borgmästaren Lennart Cajander, Sekreteraren i Finlands Bank Edvin Willgren, Kommunalrådet Carl Edv. Degerholm, Vicehäradshöfdingen Björn Wasastjerna och Bankdirektören Clas von Collan jemlikt Kejsrerliga förordningen den 9 Juni 1892, angående tillverkning och destillering af bränvin, äro berättigade att med dylik tillverkning sig befatta, varder härmed intygadt och med embetssigill bestyrkt.

Helsingfors Rådhus, den 5 Mars 1904.

Ex officio:

Victor Ekroos.
Not. Publ.

*Bilaga 3.**Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.*

Uti skrifvelse af den 18 sistlidne Januari har Magistraten, jämlikt stadsgandet i Kejslerliga förordningen angående, bland annat, försäljning af bränvin, gifven den 9 Juni 1892, åt Stadsfullmäktige öfverlämnat att besluta huruvida och till hvilket antal rättigheter till utminuterings- och utskänkning af spritdrycker bör för nästinstundande två försäljningsår i staden upplåtas, äfvensom i hvilka trakter af staden utminuterings- och utskänkingsställen icke få finnas. Med anledning af denna skrifvelse hafva Stadsfullmäktige vid sammanträde den 26 nästvikne Januari hänskjutit ärendet till det utskott Fullmäktige den 4 November 1902 tillsatt i och för utredande af frågan om lämpligaste sättet att ordna utminuterings- och utskänkningen af spritdrycker i Helsingfors, därå nämnda utskott uti ett den 12 i denna månad dagtecknad betänkande till Stadsfullmäktige afgifvit utlåtande såväl i nästnämnda fråga, eller frågan om ordnandet af utminuterings- och utskänkningen af spritdrycker i allmänhet, som i det med anledning af Magistratens förberörda skrifvelse tillkomna ärendet, hvilket utlåtande utmynnar uti, bland annat följande förslag:

„att från den 1 Juni 1905 uteslutande rätt till utminuterings- och utskänkning af alla såväl inhemska som utländska spritvaror beviljas åt ett enda bolag, som afser rörelsens bedrivande icke för egen vinning utan för dryckenskapens motarbetande, med rätt för bolaget att mot bestämd till bolaget erlagd afgift åt innehafvare af hotell, restauration eller konditori upplåta en del af de utaf bolaget öfvertagna utskänkingsrättigheterna samt att likaledes till enskilda köpmän öfverlåta rätt till minuthandel med utländska spritvaror.“

Vi undertecknade, hvilka genom stadsmyndigheternas förtroende under en följd af år åtnjutit och jämväl för närvarande åtnjuta rättighet att här i staden utminutera andra spritdrycker än bränvin och sprit, och hvilka i medvetande af att vi vid utöfnings- af denna rättighet icke svikit det oss visade förtroendet vågat hysa den tillförsikt att, därest utminuterings- af spritdrycker härstädes förblefve ordnad på samma sätt som härintills, oss äfven för nästkommande två försäljningsår beviljades enahanda rättigheter som dem vi för närvarande åtnjuta, tillåta oss med hänsikt härtill och då ett godkännande af utskottets ofvan citerade förslag komme att för oss medföra ekonomiska rubbningar af vidtgående

art, till Stadsfullmäktiges upplysta pröfning hemställa, huruvida icke handeln med spritdrycker kunde äfven för nästinstundande två försäljningsår i hufvudsak ordnas på enahanda sätt som tillförene; och anhålla vi att i sådant syfte få, i anledning af utskottets förberörda betänkande och särskildt dess ofvanciterade förslag, vördsamt framhålla följande:

Af betänkandet synes oss framgå att utskottet tagit till sin hufvuduppgift att utreda orsakerna till den minskning i de från utminuterings- och utskänkingsbolagens till stadskassan inflytande vinstmedlen, som under de senare åren egt rum, samt att föreslå medel till dessa orsakers aflägsnande. Vid utredandet af dessa frågor finner utskottet att hufvudorsaken till denna minskning står att söka däri att „försäljningen af inhemskt färgadt bränvin är fullständigt frigifven, vid hvilket förhållande det ligger i sakens natur att monopolbolagen icke hafva i sin makt att uppdrifva inkomsten af sin rörelse, då de härvid hafva att utstå konkurrens med en likartad vara, som tillhandahålles af nämare till ett vida lägre pris“ (pag. 6 af betänkandet). Då utskottet sålunda, såsom det vill synas, hufvudsakligast af nyssanförda skäl hos Stadsfullmäktige föreslagit all spritdrycksförsäljnings monopolisering för framtiden, hade lojaliteten fordrat att utskottet icke skulle underlåtit att, till den kraft och värkan det hafva kunnat, åtminstone omnämna att vi, samtliga spritdryckshandlande i denna stad, till utskottet under sistlidne November månad öfverlämnat en skrift, däri vi, vid äfventyr af höga viten till stadskassan och eventuelt rättighetens förvärande, förbinda oss att under två år, räknadt från och med derpåföljande December månads ingång, icke försälja spritdrycker af hvad slag det vara må till lägre pris, än att detta med 40 penni öfverstege det lägsta pris, till hvilket bränvinsbolagen för närvarande försälja eller framdeles komme att försälja sin vara. Denna vår förbindelse, hvars giltighet genom därå senare tecknad försäkran, utsträckts till den 1 Juni 1906, hafva vi sedan den 1 December sistlidet år jämväl samvetsgrant uppfyllt; och att det offer vi i nykterhetens intresse och till ökande af utminuterings- och utskänkingsbolagens vinstmedel därigenom frivilligt åtagit oss icke är ringa, framgår af följande siffror: under December månad 1902 samt Januari och Februari månad 1903 utgjorde leveransen till bolagen af vanligt bränvin från vederbörande tillverkare respektive 47,600, 28,500 och 26,900 liter, medan densamma under December 1903 samt Januari och Februari 1904 uppgått till respektive 55,700, 35,700 och 37,100 liter. Värkningarna af vår förbindelse har sålunda under de tre första månaderna af dess tillämpning varit att bolagens bränvinsförbrukning ökats med icke mindre än respektive 17, 25 och 38 %, mot förbrukningen under motsvarande månader föregående år, hvaraf åter en gifven följd varit en i förhållande därtill stående minskning i vår omsättning under samma tid. Vål är det sannt att emot ifrågavarande förbindelse den invändning kan göras att densamma får tillmätas betydelse endast för så vidt och till den del oss äfven under nästkommande två-årsperiod kan tillerkännas rätt till spritvaruhandel. Vi hafva dock

icke tvekat att, med närslutande af sagda förbindelse, förelägga denna Stadsfullmäktige under förhoppning att Stadsfullmäktige skola skänka densamma det afseende den otvifvelaktigt förtjänar vid bedömandet af frågan huruvida det numera kan anses berättigadt att påstå att „monopolbolagen icke hafva i sin makt att uppdrifva inkomsten af sin rörelse, då de härvid hafva att utstå konkurrens med en likartad vara, som tillhandahålles af nämarene till ett vida billigare pris“.

Af den tablå utskottet å pag. 5 af betänkandet intagit öfver vinstandelar, hvilka från utskänkings- och utminuteringsaktiebolagen tillfallit staden under tioårsperioden 1893—1902, framgår väl att dessa vinstandelar, sammanlagda för hvartera bolagen, under de senare åren nedgått, men däraf framgår äfven att vinstandelarna, såvidt de hänföra sig till utminuteringsbolaget ensamt varit temligen jämna. Orsaken till den öfverklagade minskningen af bränvinsbolagens vinst bör väl därför närmast sökas uti den nuvarande anordningen af utskänkingsbolagets rörelse; något som äfven utskottet i sitt betänkande å pag. 6 rättvisligen framhåller.

För att i någon mån mildra det ödesdigra slag, som genom den af utskottet föreslagna monopoliseringen otvifvelaktigt komme att drabba oss och ett icke ringa antal personer, hvilka vid vår näring äro anstälde och därigenom hafva sin utkomst, ställer utskottet (å pag. 8) i utsikt att „då man å priori kan antaga att det föreslagna bolaget i vidsträkt grad skall begagna sig af denna rättighet att exploitera sitt monopol äfven genom andra sprithandlare och restaurationsinnehafvare — och intet hindrar ju att Stadsfullmäktige vid monopolens beviljande göra ett uttryckligt förbehåll i detta syfte —, behöfver det icke befaras vare sig att monopolets införande skulle hafva till påföljd några ekonomiska rubbningar af nämnvärd art för de nuvarande spritvaruhandlarna eller att af nämarenes önskningsmål vidkommande varornas beskaffenhet och mångfald blefve mindre väl tillgodosedda, än härintills“. För detta utskottets uttalande äro vi tacksamma, men hade dock varit det än mera om utskottet icke glömt detsamma vid affattandet af tredje momentet i dess kläm, ty här föreslås icke något förbehåll i syfte att förplikta monopolbolaget att äfven genom andra sprithandlare exploitera sitt monopol. Den tröst utskottet sålunda i betänkandet gifvit oss, har i klämmen flugit sin kos. Måhända har den icke heller varit så allvarligt menad, att döma däraf att utskottet i sista stycket å pag. 9 säger: „I betraktande emellertid af att en längre tid kan erfordras för organisationen af bolaget och vidtagande af alla förberedande åtgärder för dess värksamhet, synes försiktigheten bjuda att den nya ordningen tillämpas först från den 1 Juni nästkommande år, hvarigenom äfven de innehafvare af utminuterings- och utskänkingsrättigheter, hvilka icke kunna påräkna att få sina rättigheter förnyade af bolaget, beredas tillräcklig respittid för lagrens realisering och affärens afveckling“. Här af framgår oförtydbart att äfven utskottet förutsatt att monopoliseringen i alla dess konsekvenser komme, huru samvetsgrant affären än blifvit skött, att drabba åt-

minstone en del af oss. Och föga trösterik blefve väl icke heller de öfriges ställning, i betraktande af att desse sannolikt komme att ställas inför valet att antingen ingå på de mer eller mindre godtyckliga vilkor monopolbolaget behagade för dem uppställa för rättigheternas fortfarande utöfvande eller ock att upphöra med sin näring. I detta sammanhang må det äfven tillåtas oss att framhålla hurusom en eventuel realisering, med däraf följande utsläppande i marknaden inom en jämförelsevis kort tid af stora lager spirituosa kunde, genom en nödvändigjord reducering af varans pris m. m., medföra oberäkneliga följder.

Ehuru många och vägande skäl ännu kunde anföras emot ofvanomordade af utskottet förordade radikala åtgärd i afseende å spritdryckshandteringens ordnande i denna stad, hafva vi ansett oss böra inskränka oss endast till det ofvansagda; och då vi tro oss hafva, om ock icke kullhäft, så dock i väsendtlig mån förminskat betydelsen af de skäl, på hvilka utskottet hufvudsakligast stöder sitt förslag om utminuterings- och utskänkingsrörelsens fullständiga monopolisering, våga vi hysa den fasta tillförsikt att Stadsfullmäktige, hvilkas åtgärder städe präglats af upplysthet och frisinhet, skola finna andra utvägar att råda bot på de eventuella missförhållanden, hvilka kunna befinnas vara förenade med den nuvarande anordningen af spritdryckshandteringen i staden, än de af utskottet förordade och vår ekonomiska ställning i grund hotande.

Slutligen må det tillåtas oss framhålla att, äfven för den händelse att Stadsfullmäktige emot förmodan komme att omfatta utskottets förslag såvidt detta afser monopolisering af all handel med spritdrycker, en dylik anordning, enligt vårt förmenande, icke borde kunna genomföras, på sätt utskottet föreslagit, från den 1 Juni 1905, utan antingen från den 1 nästkommande Juni eller ock först från den 1 Juni 1906. Utskottets uppfattning att handeln med spritdrycker under nästkommande två-årsperiod kunde för det ena året öfverlemnas åt enskilda och för det andra året monopoliseras, synes oss nämligen icke sammangå med stadgandet uti 6 och 9 §§ af den i ämnet gällande författning. Enligt först åberopade § ega Magistrat och Stadsfullmäktige, hvardera med lika rätt beträffande beslutets gällande kraft, besluta till hvilket antal rättigheter till handel med spritdrycker må för nästinstundande två försäljningsår i staden upplåtas, medan det enligt 9 § ankommer å Stadsfullmäktige ensamt att afgöra huruvida handeln med dessa drycker må „för den i 6 § bestämda tiden af två år“, med andras uteslutande öfverlemnas åt däri afsedda bolag. Således i det förra fallet ett gemensamt beslut af Magistrat och Stadsfullmäktige, i det senare fallet ett beslut af Stadsfullmäktige ensamt, men i hvardera fallet ett beslut, som bör gälla en period af två år. Häraf synes oförtydligt framgå att vid ordnandet af spritdrycksförsäljningen för den i 6 § bestämda 2-års perioden antingen 6 eller 9 § bör tillämpas, men icke dessa §§ jämsides, hvilken uppfattning äfven vinner stöd uti stadgandet i 7 §, däri åt Magistraten lämnas rätt att, sedan ifrågavarande handel blifvit så ordnad, som i 6 § säges, ensam pröfva hvarje särskild ansökan

om rätt till slik handel samt, om ansökan beviljas, att med hänsyn bland annat till hvad i 4 § stadgas, utsätta den tid, hvarunder rörelsen må bedrivas.

Helsingfors, den 1 Mars 1904.

W:m Ekberg.

Adrian Westerberg.

N. A. Turdén.

Aktiebolaget H. Fryckman.

A. Nikander.

Klas Rosenqvist.

Aktiebolaget Axel Pihlgren.

Aktiebolaget J. H. Wickel.

W. Ahlfors.

V. R. Köhlman.

J. C. Mæxmontan, Ernst Nyberg & C:o.

N. Pletschikoff.

Rob. Holmqvist.

Otto Rohde.

Bodega Espanola.

Otto B. Hildén.

Axel Palmros.

Hjelt & Lindgrens eftertr. Carl Schugge.

Aktiebolaget A. W. Eklund & C:o.

Aktiebolaget Gösta Sundman.

J. F. Sjöberg.

A. F. Hagelberg.

Albin Jansson & C:o.

A. Nikiforow.

M. Hirvonen.

W. Relanders Vin & Spirituosa Handel.

Luther & Rudolph.

Undertecknade 26 handelsfirmor och bolag, hvilka i Helsingfors innehafva samtliga rättigheter att i minut försälja spirituosa (Cognac, Rom och andra sprithaltiga drycker innehållande öfver 22 % alkohol) hafva ingått följande öfverenskommelse:

att det lägsta pris till hvilket spirituosa af ofvanberörda slag må af oss inom staden försäljas, skall med minst 40 penni öfverstiga Helsingfors Utminuterings & Helsingfors Utskänknings Aktiebolags för tiden gällande lägsta enhetspris för Bränvin, och detta lägsta tillättna pris sålunda för närvarande utgöra Fmk 2: — pr liter mot Utskänknings & Utminuteringsbolagens nuvarande minimi pris Fmk 1: 60;

att enhvar af oss som bevisligen bryter däremot har förverkat anspråk på fortsatt utöfvande af rätt till spritvaruförsäljning i staden, hvarförutom han för en hvar sådan öfverträdelse skall erlägga ett belopp af Fmk 3,000: — (tretusen), hvilka medel tillfalla Helsingfors kommun att användas till allmännyttiga ändamål enligt samma grunder som Utskänknings & Utminuterings Aktiebolagens vinstmedel;

att såsom dylik öfverträdelse anses jemväl beviljande af rabatt af hvarje slag, skänker, samt andra liknande åtgärder, egnade att kringgå förestående öfverenskommelse, vare sig sedan att dessa åtgärder vidtagas af oss själfva eller genom andra personer;

att enhvar af underskrifna som anser fog därtill förekomma eger för de öfriga anmäla om dylik öfverträdelse, som kommit till hans kännedom, hvarefter saken underställes kompromiss, bestående af 5 ojäfviga personer valde: två af den som för öfverträdelsen angifvits och två af de öfriga undertecknade, derå de sålunda utsedda välja den femte ledamoten, hvilken tillika blir skiljedomstolens ordförande;

att denna skiljedomstol eger slutligen afgöra huruvida öfverträdelse af ofvan antydt slag egt rum och hvad påföljd densamma skall medföra, hvarefter skiljedomen går i verkställighet såsom i utsökningslagen derom är stadgadt.

Förestående öfverenskommelse gäller två (2) år från den 1:sta December 1903, men blir bindande endast om densamma underskrifves af alla 26 firmor som för närvarande i denna stad ega försäljningsrätt i minut af spirituosa.

Sålunda aftaladt försäkra,

Helsingfors d. 14 November 1903.

(26 underskrifter).

Enligt i dag träffadt aftal gäller förestående af oss undertecknade öfverenskommelse intill den 1 Juni 1906.

Helsingfors, den 23 Februari 1904.

Otto Rohde.

W:m Ekberg.

gen. Fridolf Ekberg.

Aktiebolaget H. Fryckman.

Hilda Fryckman.

A. Nikander.

N. A. Turdén.

Luther & Rudolph.

Richard Rudolph.

För V. R. Kählman.

Henr. Kählman.

W. Ahlfors.

Klas Rosenqvist.

Rob. Holmqvist.

Mathilda Holmqvist.

A. F. Hagelberg.

Adrian Westerberg.

Albin Jansson & C:o.

M. Hirvonen.

Aktiebolaget J. H. Wickel.

Alex. Sahlstedt. William Wickel.

Axel Palmros.

N. Pletschikoff.

gen. W. Pletschikoff.

A. W. Eklund & C:o Aktiebolag.

A. W. Eklund.

J. C. Maxmontan.

Ernst Nyberg & C:o.

Aktiebolaget Axel Pihlgren.

E. Pihlgren.

Bodega Espanola.

B. Hildén.

Hjelt & Lindgren.

J. F. Sjöberg.

L. V. Relander.

A. N. Nikiforow.

*Aktiebolaget Gösta Sundmans Vinkäl-
lare & Spirituosa-affär.*

Walter Sjöberg.



Helsingfors. Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1904.

Bilaga 4.

MAGISTRATEN

i

Helsingfors.

Helsingfors,
den 17 Mars 1904.

N:o 2344.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

En för Helsingfors utskänkningsaktiebolag till Magistraten ingifven, till Herrar Stadsfullmäktige stäld skrift, innefattande, bland annat, anhållan att få öfvertaga uteslutande rätt till utminutering och utskänkning af spritdrycker i denna stad, får Magistraten, med biläggande af skriften åtföljda handlingar, härmed till Herrar Stadsfullmäktige öfversända i det afseende 9 § i gällande förordning om försäljning af bränvin och andra spritdrycker närmare innehåller.

På Magistratens vägnar:

J. von Haartman.

Viktor Ekroos.

DIREKTIONEN

FÖR

HELSINGFORS

UTSKÄNKNINGSAKTIEBOLAG

Helsingfors,
den 14 Mars 1904.

Till Magistraten i Helsingfors.

Närslutande en ansökan till Stadsfullmäktige om rätt till utminutering och utskänkning af sprit- och maldrycker under nästinstundande försäljningsperiod, anhåller Direktionen för Helsingfors Utskänkningsaktiebolag vördsamt om Magistratens benägna förord vid öfverlämnandet af ansökningen till Stadsfullmäktige.

Å Direktionens vägnar:

Viktor Öhberg.

Aug. Fabritius.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Enär den tid af två år, på hvilken de för Helsingfors Utskänknings Aktiebolag beviljade utminuterings- och utskänkningsrättigheterna blifvit bestämda, inom några månader tilländagår, och det dock för vidtagande af särskilda förberedande åtgärder är af vikt för Bolagets Direktion att i möjligaste god tid känna, hvilket antal dylika rättigheter Bolaget kan få påräkna från och med den 1 nästinstundande juni, får Direktionen härmed till Herrar Stadsfullmäktige öfverlämna sin nedanföljande framställning om rättighet till fortsatt värksamhet under nästkommande tvåårsperiod.

Direktionen får härvid närmast hemställa, huruvida icke i enlighet med Stadsfullmäktiges och Magistratens under år 1902 enstämmigt fattade beslut angående upplåtandet åt Utskänkningsbolaget af ytterligare tvenne utskänkningsrättigheter, Stadsfullmäktige benäget ville bevilja Bolaget utskänkningsrättigheter för tredje klassens värdshus till ett antal af fem, för andra klassens värdshus till ett antal af tre samt för ett första klassens värdshus å Högholmen, äfvensom trenne rättigheter till utminutering af bränvin.

Af dessa rättigheter skulle genast från början följande komma i användning i nedanuppräknade lokaler och med nedannämnda personer såsom föreståndare eller föreståndarinnor, för hvilka fräjdebevis härhos biläggas nämligen

å första klassens värdshus på Högholmen, föreståndare: restauratören Ernst Ax;

å andra klassens värdshus i öfre våningen i gården N:o 16 vid Lilla Robertsgatan, föreståndarinna: Anna Lovisa Söderlund;

tredje klassens värdshus

i gården N:o 25 vid Fredriksgatan;	föreståndarinna:	Matilda Josefina Wahlström;
” ” 16 ” Nylandsgatan;	”	Lovisa Nyqvist;
” ” 34 ” Fredriksgatan;	”	Emilia Sofia Blomqvist;
” ” 4 ” Georgsgatan;	”	Amanda Hällström;
” ” 11 ” Östra Henriksgatan	”	Anna Kristina Holopainen.

Utminuteringsbutiker

i gården N:o 5 vid Glogatan, föreståndarinna: Ida Katarina Lövström;

” ” 15 ” Andrégatan,	”	Matilda Josefina Dalgren; och
” ” 10 ” Fabiansgatan,	”	Hilma Maria Lindström.

Därutöfver och med anledning däraf att för närvarande hos Stadsfullmäktige är under pröfning ett utskottsbetänkande med förslag att vid anordnandet af hela utminuterings- och utskänkningsväsendet i hufvudstaden tillämpa ett fullständigt monopolsystem, anhåller Direktionen att till Herrar Stadsfullmäktige rikta följande vördsamma framställning:

Under den tid af något öfver 30 år, Helsingfors Utskänkningsbolag existerat, har dess Direktion haft den stora tillfredsställelsen att kunna konstatera, hurusom genom de af Direktionen vidtagna åtgärderna att under årens lopp alltmera begränsa utskänkningsordningen på Bolagets värdshus undergått en betydande förändring till det bättre, liksom också att detta icke förblifvit utan inflytande på öfriga för arbetarebefolkningen inrättade privata värdshus, hvartill naturligtvis den stigande upplysningen i sin mon medvärvat.

Att resultatet af Bolagets väksamhet och ansträngningar dock icke varit större och på långt när icke motsvarat Bolagets och dess Direktions önsknings, har i väsentlig grad berott på det ytterst ringa omfång, hvartill Bolagets väksamhet alltid varit begränsad, till följd hvaraf Bolagets rörelse varit ganska obetydlig i jämförelse med den af privata personer i hufvudstaden bedrifna rusdryckshandeln. Bolagets Direktion har därför också betraktat det såsom en skyldighet för sig att redan förut upprepade gånger vid ansökandet om förnyandet af dess rättigheter göra framställning om ökade sådana, ehuru till följd af de starka betänkligheter, som i allmänhet hysts gentemot införandet af monopolsystemet vid rusdryckshandelns ordnande, Direktionens framställningar icke vunnit beaktande i betydligare mon än att under de allra senaste åren tvenne nya utskänkningsrättigheter blifvit af hufvudstadens myndigheter beviljade åt Bolaget.

De utomordentligt gynsamma resultat, som, enligt hvad Direktionen förskaffat sig utredning om, på rusdryckshandelns område vunnits i Stockholm och Göteborg genom att konsekvent under en lång följd af år de i dessa städer enligt samma Göteborgssystem som Helsingfors Utskänknings Aktiebolag grundade bolagen inrymts allt flere rättigheter, ända därhän att bolagen numera innehafva ett fullständigt monopol på all utminutering och utskänkning af spritdrycker i nämnda städer, hafva ytterligare befast Direktionens redan tidigare fattade öfvertygelse om önskligheten af att äfven i Finlands hufvudstad den föreliggande frågans lösning borde eftersträvas i den riktning att monopolsystemet blefve tillämpadt.

Beträffande sättet för denna åtgärds genomförande har Direktionen dock hyst tvekan, huruvida det vore ändamålsenligt och ens möjligt att isynnerhet under nu i landet och dess hufvudstad rådande förhållanden söka på en gång införa monopolsystemet, på sätt Stadsfullmäktiges utskott i sitt betänkande föreslagit, utan måste Direktionen hålla före att den afsedda reformen sannolikt skulle lättare kunna genomföras om man iakttog samma förfarande, som i förenämnda tvenne svenska städer, eller sålunda, att reformen skedde successivt under en följd af år och i den mon förhållandena stälde sig gynsamma därför.

Men ehuru Direktionen fortfarande hyser ofvan utlagda uppfattning om det lämpligaste tillvägagåendet vid föreliggande frågas lösning, anhåller Direktionen dock härmed få anmäla att, därest Stadsfullmäktige vid slutlig pröfning af det betänkande, som af deras för frågans beredning tillsatta utskott afgifvits, skulle anse sig böra fatta beslut i enlighet med utskottets förslag, Helsingfors Utskännings Aktiebolag, enligt hvad Direktionen för sin del är lifligt öfvertygad om, skall förklara sig beredvilligt att å sin sida i mon af förmåga medvärka till reformens genomförande.

På sätt af de för Bolaget nu gällande och här bilagda stadgarne framgår, motsvara dessa också fullkomligt de vilkor, som enligt tredje klämman i utskottets betänkande skulle uppställas för det tillämnade monopolbolaget. Visserligen har utskottet i motiveringen till sitt betänkande förutsatt att Stadsfullmäktige borde uppställa vissa vilkor, med hvilka Bolagets nuvarande stadgar icke direkt öfverensstämma, eller som i dem icke alls beröras, såsom att Stadsfullmäktige skulle förbehålla sig betryggande garantier för att Bolagets ledning skulle sammangå med kommunalförvaltningens önskningsmål, äfvensom att detsamma icke borde få belasta sig med fastigheter och andra för Bolagets värksamhet och hufvudsyftemål mer eller mindre främmande inrättningar, men då dessa utskottets uttalanden icke vidare upprepats i klämmarne, anser sig Direktionen beträffande denna omständighet endast böra framhålla att, ifall Stadsfullmäktige skulle finna en förändring af Bolagets stadgar till öfverensstämmelse med utskottets ofvanberörda uttalanden böra uppställas som ett uttryckligt vilkor för monopolets öfvertagande, Bolaget säkerligen skall visa sig äfven därtill beredvilligt och detta så mycket hållre, som Bolaget och dess Direktion alltid härförinnan låtit sig angeläget vara att beakta kommunalförvaltningens önskningsmål, då sådana uttalats, och att Bolaget redan förut vid tvenne extraordinarie bolagsstämmor beslutit att åt staden erbjuda öfvertagandet af såväl Högholmen och Fölisön som Bolagets gårdsfastigheter, ehuru Stadsfullmäktige vid behandlingen af frågan om detta afträdande afböjde Bolagets erbjudande.

Slutligen anhåller Direktionen med anledning af utskottets yttranden på sid. 6 och 7 i dess betänkande därom att Utskänningsbolagets ekonomiska resultat för år 1901 och 1902 ställt sig ogynnsammare i jämförelse med omfattningen af Bolagets rörelse än Utminuteringsbolagets och att till det sämre resultatet medvärkat, att utskänkningsbolaget skulle lämnat förlust, anhåller direktionen endast att i förbigående påpeka att sistnämnda omständighet till en väsentlig del beror därpå att Utskänningsbolagets tvenne största vinst afkastande värdshus, båda belägna vid Unionsgatan, till följd af ett Stadsfullmäktiges beslut måste den 1 Juni 1900 indragas, hvarigenom Bolagets inkomst från utskänkningsbolaget ansevärt nedgick, innan det lyckades Bolaget att ersätta de båda indragna värdshusen med åtminstone ett liknande sådant, och att för år 1903 Bolagets nettobehållning åter ställt sig betydligt fördelaktigare eller på 160,000 mark emot 87,000 mark för år 1902.

Det ligger för öfrigt i sakens natur att förhållandet emellan bruttoinkomst och utgift alltid måste ställa sig betydligt ogynnsammare för ett bolag, som jämte utminuterings bedrifver värdshusrörelse, än för ett bolag med endast utminuteringsrörelse, som på allt sätt är vida lättare skött än utskänkingsrörelsen.

Helsingfors den 14 Mars 1904.

Å Direktionens för Helsingfors Utskänkings Aktiebolag vägnar:

Viktor Öhberg.

Aug. Fabritius.

HÄLSOVÅRDSNÄMDEN

i

Helsingfors.

Helsingfors,

den 14 December 1903.

N:o 80.

*Handlingar angående utvidgning af dårdvårdsinrättningen vid stadens arbets- och fattiggård.**Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.*

I skrifvelse af den 29 oktober 1902 uppdrogo Stadsfullmäktige åt Hälsovårdsnämnden „att taga under öfvervägande fattigvårdsstyrelsens förslag därom att frågan om anställandet af en amanuens till biträde vid läkarevården inom fattiggårdens sjukanstalter måtte för närvarande förfalla samt att så snart som möjligt inkomma med förslag till sådan anordning af vården om nödställda sinnessjuka, att kommunen i afseende å dem kan fullgöra sin legala sjukvårdsplikt, och att efter samråd med fattigvårdsstyrelsen värkställa undersökning hvarpå det kunnat vara beroende att med akut sinnessjukdom behäftade fattige från Helsingfors stad under senaste tid i jämförelsevis ringa mån vunnit inträde i statens inrättningar för sådana sinnessjuka.“

Med anledning af de erhållna uppdragen har Hälsovårdsnämnden under innevarande år vid flere sammanträden haft gemensamma öfverläggningar med representanter från fattigvårdsstyrelsen samt såsom experter i frågan konsulterat med öfverläkaren vid Lappviks centralanstalt, professor Th. Sælan och öfverläkaren vid Pitkäniemi centralanstalt, med doktor Emil Hougberg, äfvensom, på anfordran, af läkaren vid fattiggårdens sjukvårdsanstalter, med doktor Jarl Hagelstam, som jämväl närvarit vid en del af Nämndens öfverläggningar, emottagit ett ingående utlåtande i frågan, hvarförutom Nämnden i dess helhet, vid ett besök i fattiggården, tagit de olika sjukvårdsinrättningarne vid densamma i närmare skärskådande, och får Nämnden, efter slutförda öfverläggningar, härmed anföra följande:

I skrifvelse af den 1 Oktober 1891 hemställde Hälsovårdsnämnden, i anledning af frågan om ordnandet af stadens sjukvård öfverhufvudtaget, hos Stadsfullmäktige om uppförande å fattiggårdens område af en ny vårdanstalt för sinnessjuka, inrymmande inalles 68 sjukplatser samt afsedd, utom för vård af fattiggårdens egna kroniskt sinnessjuka hjon, äfven till upptagningsanstalt för fattiga sinnessjuka till dess de kunde vinna inträde å statens dårdvårdsinrättningar. Sedan det utskott, som af Stadsfullmäktige tillsattes för frågans ytterligare beredning, uttalat sig tillstyrkande, fattade Stadsfullmäktige den 14 juni 1892 beslut om uppförande å fattiggårdens område af det nu förefintliga tvåvånings sjukhuset af sten för vården af sinnessjuka. Då detta sjukhus år 1894 öppnades, disponerade

fattiggården öfver inalles 109 vårdplatser för sinnessjuka (nämligen 74 platser i den nya inrättningen och 35 i de äldre af trä uppförda barackerna). Ehuru väl det ständigt växande behovet af sinnessjukplatser föranledde att antalet platser i den nya anstalten genom särskilda anordningar ökades till 84 och fastän fattigvårdsstyrelsen genom att på landsbygden utackordera ett antal lugnare kroniskt sinnessjuka försökte att i någon mån lätta anstalten blef dock trängseln allt svårare så att fattiggårdens läkare såg sig föranlåten att i en till fattigvårdsstyrelsen riktad skrifvelse af den 2 september 1900 påyrka skyndsamma åtgärder till afhjälpan af det trängande behovet af ökad antal sjukplatser för sinnessjuka. Då förnyade försök från fattigvårdsstyrelsens sida att inom statens centralanstalter bereda rum för ett något större antal af kommunens sinnessjuka visat sig fruktlösa, hemställde fattigvårdsstyrelsen den 18 februari 1901 till Stadsfullmäktiges pröfning „huruvida icke å någon plats utanför staden kunde uppföras ett kommunalt sinnessjukhus, afsedt att tillika utgöra en centralpunkt för öfvervakande af i närheten utackorderade sinnessjuka“. Ett för frågans närmare pröfning tillsatt utskott fann sig emellertid mycket tilltaladt af det utaf fattigvårdsstyrelsen anlitate utackorderingssystemet och hoppades af detsamma stor lättnad för stadens dårvård inom anstalt samt förordade på grund häraf att frågan om ökad antal sjukhusplatser för sinnessjuka för tillfället skulle få förfalla.

Till detta utskott hade emellertid af fattiggårdens läkare inlemnats en skrifvelse: „Några synpunkter och reflexioner beträffande vården af sinnessjuka tillhörande Helsingfors kommun“, hvori framhölls icke allenast otillräckligheten af de förefintliga sjukvårdsplatserna i stadens dårvårdsinrättning utan äfven omöjligheten att uti densamma på ett fullt tillfredsställande sätt vårda en del akut insjuknade och kurabla eller åtminstone relativt kurabla fall af sinnessjukdom. I samma skrifvelse framhölls äfven olämpligheten af den kost, som, beroende af sinnessjukanstaltens kombination med fattiggården, tillhandahölls de sinnessjuka. Då denna skrifvelse af utskottet lämnades obeaktad men svårigheterna vid sinnessjukanstalten ytterligare tilltogo, ingafs af doktor Hagelstam den 5 Maj 1902 till Hälsovårdsnämnden en skrifvelse, däri han återigen påpekade de rådande missförhållandena samt begärde förutom vissa preliminära åtgärder, nämligen ökande af vårdpersonalen och anställande af en amanuens för fattiggårdens sjukvårdsafdelningar, en ompröfning af hvilka anordningar möjligen kunde vidtagas för att till någorlunda tidsenliga öfvervakningsafdelningar aptera de nu för lugna kroniska fall afsedda allmänna rummen i den nya sinnessjukanstalten eller huruvida det kunde anses vara skäl att skrida till uppförande af en särskild isoleringsafdelning för oroliga fall. Med anledning af denna skrifvelse hemställde Hälsovårdsnämnden om vidtagande af de begärda provisoriska åtgärderna och förbehöll sig att efter undersökning af alla på saken värkande omständigheter till Stadsfullmäktige få inkomma med utlåtande i ärendet. Saken hänsköts till fattigvårdsstyrelsen, som i den 1 september 1902 afgifvet utlåtande framhöll, att

ehuruval „försöket med kolonin i Sibbo utfallit öfver förväntan väl, i det att ej mindre än 31 patienter från dårvårdsinrättningen blifvit dår utackorderade under uppsikt af en enda manlig dårvårdare“, har det oaktdadt tillströmningen af sinnessjuka varit så stor att plats ej kunnat beredas för dem alla i de anstalter fattigvårdsstyrelsen har till sitt förfogande och anhöll styrelsen därför hos Stadsfullmäktige om att „såsom en provisorisk åtgärd för kortaste möjliga tid“ få använda den nyuppförda tuberkulospaviljongen såsom sjukhus för lugnare dårar, hvilken anhållan äfven af Stadsfullmäktige beviljades. Därjämte anhöll fattigvårdsstyrelsen, bland annat, äfven att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt Hälsovårdsnämnden att inkomma med förslag till sådan anordning om vården af nödställda sinnessjuka att kommunen i afseende å dem kan fullgöra sin legala sjukvårdsplikt. Och i ett till fattigvårdsstyrelsens skrifvelse bilagdt utlåtande framhåller värkställande direktören i fattigvårdsstyrelsen, magister Axel Antell, att „fattigvård, sjukvård och dårvård hittills på ett högst olyckligt, en rationell fattigvård försvårande sätt, blifvit sammangyttrade i stadens arbets- och fattiggård och att det vore att ytterligare aflägsna tidpunkten för deras oundvikliga särskiljande, om man skrede till åtgärder, hvilka förändrade inrättningens karaktär af fattigvårdsanstalt“.

Af det anförda framgår otvetydigt, att antalet inträdessökande sinnessjuka, om hvilka det tillkommer staden att genom fattigvårdsstyrelsens förmedling taga hand, redan vuxit så betydligt, att staden med sina närvarande resurser för de sjukas vård icke mera på ett fullt tillfredsställande sätt kan fullgöra sin legala sjukvårdsplikt. För att ytterligare bestyrka detta må här ännu tilläggas att medan de i fattiggårdens sinnessjukanstalt intagna patienternas antal under åren 1897—1901 varierade mellan 38 och 52 årligen, steg detta antal under år 1902 till 74 och hafva under innevarande år intill 1 december intagits 88 nya patienter.

Att för framtiden få i statens dårvårdsinrättningar intaget ett nämvärdt större antal sinnessjuka än hittills och därigenom få till stånd en lindring i trängseln å fattiggårdens dårvårdsinrättning, är icke att hoppas på, ty hvad beträffar Lappviks sjukhus som förfogar öfver endast 125 ordinarie platser, så är detsamma nästan beständigt öfverfyldt, dels af sådana kroniska sjuka, hvilka i brist på utrymme i statens asylinrättningar icke kunna utskrifvas eller af sådana som förvägrats plats i Pitkäniemi centralanstalt, dels af från olika orter inom Nylands län påträngande akuta fall och dels af sådana från Helsingfors, hvilka själfva kunna erlægga minimiavgiften af 1 mark per dygn. Också voro intill slutet af oktober innevarande år därstädes intagna 59 helsingforsbor, däraf 15 tillhörande fattigvårdens klienter. Af de öfriga erlade 32 en dagavgift af 1 mark och 12 en dagavgift af 2 mark. Beträffande åter Pitkäniemi torde den föga rymliga asylafdelningen därstädes beständigt vara fylld, medan tillträdet till den så kallade kurafdelningen äfven för akuta fall blifvit i yttersta grad försvåradt genom öfverläkarens för nämnda anstalt stränga tolkning af § 2 mom. 2 i det för anstalten gäl-

lande reglementet af den 24 april 1899 *). Dock voro därstädes intagna den 19 November detta år 23 personer med hemort i Helsingfors. Icke heller i öfriga staten tillhöriga dårvårdsanstalter torde annat än i undantagsfall fattiga sinnessjuka från Helsingfors kunna blifva intagna.

Genom en ytterligare utveckling af utackorderingssystemet torde man däremot kunna befria stadens sinnessjukhus från ett icke ringa antal kroniskt sjuka, till fördel icke blott för fattigvårdens ekonomi utan äfven för de sinnessjuka själfva. Men äfven om de utackorderade sinnessjuka hjonens antal kan bringas upp till betydligt större än nu, skall det dock alltid komma att finnas tvänne grupper af medellösa sinnessjuka, för hvilkas ändamålsenliga vård en anstalt med ett tillräckligt stort antal platser måste finnas. Och dessa tvänne kategorier äro 1:o oroliga och osnygga kroniskt sinnessjuka, samt 2:o akut (= nyligen) insjuknade, hvilka icke så alldeles sällan tillfriskna och åter kunna blifva arbetsföra och nyttiga medborgare, och därför obestriddligen, lika väl som kommunens öfriga akut insjuknade mindre bemedlade, hafva full rätt till all den vård, som kan befordra deras tillfrisknande, hvarförutom det äfven ligger i kommunens eget intresse att tillförsäkra dem denna vård.

Då fattiggårdens sinnessjukanstalt uppfördes, skedde detta med så godt som uteslutande hänsyn till vården af kroniskt sinnessjuka, i det att endast 4 platser (= isoleringsrum) ursprungligen reserverades för upptagande af akuta fall, men det oaktadt har fattigvårdsstyrelsen genom omständigheternas tvång varit nödsakad att, isynnerhet tidtals, intaga långt flere sådana. Så hade af under år 1902 intagna 74 patienter 37 = 50% intagits kortare tid än 6 månader och 28 af dessa t. o. m. mindre än 1 månad efter insjuknandet och af 73 år 1903 till 1 oktober intagna hade 29 = 40% insjuknat kortare tid än 6 månader och 22 af dem kortare tid än 1 månad före intagningen. Af dessa har fattigvårdsstyrelsen på skäl som tidigare nämdes lyckats i statens anstalter placera endast ett jämförelsevis ringa antal. Härtill kommer ännu att, äfven om det skulle lyckats fattigvårdsstyrelsen att för ett antal af sina verklig sjukhusvård behöfvande sinnessjuka erhålla plats i Pitkäniemi centralanstalt, det dock skulle varit mindre lämpligt och för landets hufvudstad föga värdigt att i brist på annan upptagningsanstalt för sina akut insjuknade sinnessjuka sända dem till en, flere timmars väg aflägsen sinnessjukanstalt. Det kan nämligen stundom falla sig icke blott motbudande utan äfven olämpligt, att afsända en nyss insjuknad, orolig eller våldsam patient på en flere timmars järnvägsresa, innan man ens hunnit bilda sig något säkert omdöme om sjukdomens natur. I andra fall åter kan det inträffa, att den akuta sinnessjukdomen, såsom ej sällan händer, är förenad med ett allvarsamt kroppsligt svaghetstillstånd, som gör att en resas besvärligheter ingalunda kunna anses vara likgiltiga för patientens befinnande, hvarförutom af-

*) Momentet lyder: „Att intaga och vårda obotligt sinnessjuka i kurafdelningen vare förbjudet“.

ven i en del, icke alt för sällsynta fall, kan förekomma, att sjukdomen under den nödig ansedda observationstiden visar tendens till relativt snar återgång, då det ju, oberoende af de med den sjukets transport stundom förenade dryga kostnaderna, måste anses synnerligen olämpligt att utsätta patienten för sådana irriterament, hvarigenom tillfrisknandet möjligen kunde motarbetas eller fördröjas. Det ena med det andra gör, att ett rätt stort antal akut sinnessjuka måste i anstalten vårdas, hvarigenom densamma numera i viss mån förändrat sin karaktär och själfallet måste fylla andra fordringar, än dem, hvilka man ursprungligen stälde på densamma. Också har anstaltens läkare, doktor Jarl Hagelstam, uttalat på flera gånger, såväl i sin tidigare skrifvelse: „några synpunkter och reflexioner beträffande vården af sinnessjuka, m. m.“ som ock i sin till Hälsovårdsnämnden riktade skrifvelse af den 5 Maj 1902 anført så beaktansvärda olägenheter af anordningarne vid sinnessjukanstalten, att desamma icke utan vidare kunna lämnas obeaktade. Särskildt har doktor Hagelstam framhållit att knappast någon möjlighet finnes, att åtskilja mer och mindre stillsamma patienter från grannskapet med de oroliga, högljudda och bullersamma, hvarigenom det icke sällan inträffat, att en nyss insjuknad, ängslig patient dag efter dag och natt efter natt störts och blifvit skrämmd af bultningar och skrån från sina oroliga grannar och sålunda aldrig kunnat finna den hvila och ro som är ett oundgängligt villkor för att tillfrisknandet skall kunna någorlunda jämt fortskrida. En icke ringare olägenhet för vården af de akut insjuknade har bestått däri, att den torftiga och enformiga kost,*) som fattiggården, i öfverensstämmelse med fattigvårdens principer, tillhandahållit anstaltens samtliga hjon och hvilken möjligen kan anses tillfredsställande för de kroniskt sinnessjuka, dock varit långtifrån ändamålsenlig för de af akut sinnessjukdom lidande, vid hvilkas behandling näringen spelar en alldeles öfvervägande roll. Vål har anstaltens läkare varit berättigad att i trängande fall, utöfver den vanliga kosten, föreskrifva en extra förplägning af något oskummad mjölk jämte smör och ägg i rätt måttliga kvantiteter, men härmed har dock blott en i anspråkslös mån förbättrad, men ingalunda tillfredsställande kost erhållits, ty de sinnessjuka låta ofta endast med svårighet förmå sig att intaga föda och denna måste därför vara närande, utan att vara skrymmande, samt, jämte det nödig hänsyn tages till de sjukas digestionsförmåga, möjliggöra hälst en viss grad af omväxling.

Af det anförda framgår såsom en själffallen konsekvens, att anordnandet af en tillfredsställande sjukvård för stadens obemedlade sinnessjuka måste hafva till syfte icke allenast anskaffandet af ett ökad antal sjukplatser utan ock förbättrade anordningar af själfva sjukvården, hvarvid särskild hänsyn bör tagas äfven till utspisningen.

I utlandet har man under senare tid alt mera allmänt enats om följande

*) En afskrift af fattiggårdens dagliga spisordning bilägges härmed.

principer vid uppförandet af nya anstalter för sinnessjuka, nämligen: inrättandet i de större och medelstora städerna af mindre, slutna anstalter eller kliniker för upptagning och vård af nyss insjuknade fall och uppförandet på landsbygden af större, kombinerade, delvis slutna och delvis öppna vårdanstalter och asyler för kroniska och obotliga fall. I förening med dessa har man på endel orter förbundit ett utackorderings-system.

Det är på sätt och vis i öfverensstämmelse med nyss anförda princip, som förhållandena sedan länge äro ordnade exempelvis i Köpenhamn, hvarest inom själfva staden, vid dess Kommunehospital, finnes en klinisk afdelning med 60 platser för sinnessjuka, medan stadens egentliga kommunala sinnessjukhus, Sankt Hans hospital, — en komfortabel vård- och asylinrättning med omkring 1,100 platser — är belägen ute på landet i närheten af Roeskilde. Staden Köpenhamn med dess 400,000 innevånare (Fredriksbergs kommun inberäknad) kan också berömma sig af att ingen i sinnessjukdom insjuknad person inom dess område behöfver en enda dag förgäfvets vänta på att blifva upptagen i anstalt.

I Stockholm, hvars innevånare antal f. n. torde obetydligt öfverstiga 300,000, men hvars snabba utveckling till storstad och förhållandena i öfrigt närmast synes kunna jämföras med förhållandena hos oss, har frågan om sinnessjukvårdens ordnande väckt mycket hufvudbry och befinner sig äfven tillsvidare i ett provisoriskt tillstånd.

Vid den under fattigvårdsnämnden lydande, s. k. allmänna försörjningsinrättningen i nämnda stad — motsvarande fattiggården hos oss — finnes fullt tidsenligt inrättade sjukvårdsanstalter, bland andra ett sjukhus för omkring 300 sinnessjuka, hufvudsakligen kroniska fall. Detta innefattar jämväl en mindre afdelning på f. n. 45 platser för akuta fall, stående under Hälsovårdsnämndens direkta inseende och till dess förfogande. Sjukvården vid inrättningen i dess helhet förestås af en öfverläkare med biträde af tvänne underläkare och en amanuens, de tre sistnämnda bosatta inom inrättningen. Af underläkarne har den ene uteslutande befattning med sinnessjukanstalten.

Sjukvårdsanstalterna förfoga därjämte öfver gemensamt, behörigen utrustadt laboratorium, jämte särskilda expeditionsrum för läkarene o. s. v. Utspisningen är densamma som vid alla stadens öfriga kommunala sjukhus.

Inom Stockholm finnes dessutom vid Hornsgatan en mindre upptagningsanstalt för kvinnor med 42 sängar och under senaste år har man därutöfver sett sig nödsakad att i det gamla Katarina sjukhus på söder inreda en afdelning på 106 platser för akuta fall. De båda sistnämnda anstalterna skötas af en gemensam öfverläkare med biträde af en å Katarina sjukhus bosatt underläkare, och vid patienternas behandling tillämpas de modärna metoderna med öfvervakning i gemensamma sjuksalar.

Ytterligare äro på Stockholms kommuns bekostnad, dels genom hälsovårdsnämndens och dels genom fattigvårdsnämndens försorg, i statens anstalter intagna

omkring 300 sinnessjuka, ett flertal af dem i Konradsbergs hospital invid Stockholm, andra i statens öfriga vård- och asylinrättningar. Äfven i privata sjukhem har genom hälsovårdsnämnden ett antal af inemot 30 patienter varit inackorderade för en medel kostnad af 4 kronor 7 öre per dygn.

Emellertid kommer det provisoriska tillståndet inom närmaste framtid att upphöra, i det att ett kommunalt sinnessjukhus med 400 platser skall uppföras vid Elfsjö i närheten af Stockholm, hvarefter sinnessjukafdelningen vid allmänna försörjnings inrättningen för framtiden kommer att härbärgera endast ålderdoms- och annars sinnesslöa invalider.

Inom staden torde endast en mindre upptagningsanstalt äfven för framtiden komma att bibehållas.

Utgående från förenämnda princip borde sålunda Helsingfors kommun för vården af sina sinnessjuka inrätta 1:o ett för upptagning och vård af nyss insjuknade afsedt sjukhus samt 2:o en asyl afsedd för vården af kroniska och obotliga fall. Den förra borde, såsom varande ett sjukhus i egentlig bemärkelse, helt och hållet afskiljas från fattigvården och i likhet med stadens öfriga sjukhus ställas under Hälsovårdsnämnden. Den senare asylens åter kunde, såvidt densamma afser vård af endast fattiga, underordnas fattigvårdsstyrelsen och förläggas antingen i samband med fattiggården eller ock på landsbygden å ort där ett större antal sinnessjuka äro utackorderade.

I nämnda sjukhus borde, liksom i hvarje annat sjukhus, intagas, förutom sådana akut insjuknade, om hvilka kommunens fattigvård äger draga försorg, samt sådana sinnessjuka, hvilka af polisen omhändertagits, alla sådana akut insjuknade vare sig mindre eller mera bemedlade, för hvilka platser å andra sinnessjukhus icke kunna anskaffas, hvarvid naturligtvis alla bemedlade böra, för den vård de åtnjuta, erlagga faststald sjukhusafgift.

För att underlätta öfvergången till detta fullständiga system för stadens sinnessjukvård liksom äfven för att med det snarast möjliga anskaffa ett tillräckligt antal sjukvårdsplatser för stadens medellösa sinnessjuka har Hälsovårdsnämnden ansett att det i ekonomiskt afseende skulle ställa sig förmånligast att å fattiggårdens område, i närheten af den nya anstalten för sinnessjuka, uppföra antingen af sten eller trä två resp. fyra paviljonger för vården af inalles 72 akut sinnessjuka. För att erhålla en aproximativ beräkning af kostnaderna härför har Nämnden uppdragit åt sin ledamotssuppleant, arkitekten K. G. Grahn att uppgöra alternativa kostnadsförslag för två paviljonger af sten, enligt af honom uppgjord eskiss, som härhos biläggas, och för fyra paviljonger af trä med samma antal platser; och har den gjorda beräkningen gifvit vid handen, att uppförande af tvänne fristående stenpaviljonger, genom en öfverbyggd gång förenade med den redan förefintliga sjukhusbyggnaden, skulle stiga till en kostnad af ungefär 172,000 mark och uppförande af fyra fristående träpaviljonger, utan förbindelse med hvarandra, draga en kostnad af cirka 162,000 mark. Emedan sålunda af

dessa beräkningar framgår, att paviljonger uppförda af trä skulle ställa sig endast obetydligt billigare än sådana af sten, men däremot innebära en rätt afsevärd eldfara och ringare varaktighet än stenpaviljonger, anser sig Nämnden böra föreslå att såsom en tillbyggnad till den nya sinnessjukanstalten å fattiggården måtte uppföras tvänne stenpaviljonger i 2 våningar afsedda för vården af 72 sinnessjuka.

Då, såsom tidigare anfördes, fattiggårdens nya sinnessjukanstalt genom det ökade antal akuta och regelrätt sjukhusvård erfordrande sinnessjuka, som numera därstädes vårdas, allt mera erhållit karaktären af ett verkligt sjukhus, synes det Nämnden bättre motsvara de förändrade förhållandenas kraf, att utbryta fattiggårdens vårdanstalter för sinnessjuka från den egentliga fattiggården och ställa dem omedelbart under Hälsovårdsnämnden, så att denna blefve i tillfälle att med afseende på de sjukas kost och öfriga förhållanden såsom patienternas intagning, sköterskornas kost, de sinnessjukas förseende med lämpligt arbete, m. m. vidtaga sådana anordningar, som böra förekomma å ett sjukhus.

Måhända kunde det äfven i en icke altför aflägsen framtid befinnas lämpligt, att, då ju de värderikaste byggnaderna å fattiggårdens område utgöras af sjukvårdsinrättningar, för sjukhusändamål helt och hållet disponera detta område samt förlägga såväl arbetsgården som fattiggården med dess sjukasyler af olika slag till annan plats.

För att, intill dess detta kan ske, undvika uppförandet af en kostsam ekonomiebyggnad för sinnessjukanstalten, har Hälsovårdsnämnden ansett sig kunna föreslå, att fattiggården skulle mot öfverenskommen afgift tillhandahålla sinnessjukanstalten all för densamma erforderlig kost, äfvensom ombesörja dess tvätt, och tror sig Nämnden kunna förutsätta att denna anordning icke skall möta några altför stora svårigheter.

Beträffande anställandet af syssloman för sinnessjukanstalten har det synts Nämnden lämpligt att, sålänge denna och fattiggården äro å samma område belägna, detta uppdrag skulle mot ett årligt arvode af t. ex. 500 mark öfverlämnas åt fattiggårdens föreståndare, hvilken äfven förklarar sig villig att öfvertaga denna befattning.

Intagningen af patienter å sinnessjukanstalten skulle själfallet ske genom sjukhusläkaren, dock så att fattigvårdsstyrelsen ägde själfskrifven rätt att därstädes få sina verklig sjukvård behöfvande klienter intagna.

Genom den af Hälsovårdsnämnden nu föreslagna tillbyggnaden af fattiggårdens sinnessjukhus komme antalet sjukplatser härstädes att ökas med 72, således hela antalet sjukplatser att uppgå till inalles 307, nämligen: inom det utvidgade nya sinnessjukhuset 146; inom de gamla barackerna för sinnessjuka, hvilka dock delvis äro af så primitiv beskaffenhet att deras slopande kan anses endast såsom en tidsfråga, 35, inom lasarettsfdelningen för inre sjukdomar 90 samt inom tuberkulos paviljongen 36.

För ett nöjaktigt handhavande af läkarevården vid, om ock anspråkslösa sjukvårdsinrättningar med ett så stort antal platser, måste Hälsovårdsnämnden anse att en enda läkare är altför otillräklig och att honom till biträde därför bör anställas en å platsen bosatt amanuens, hvilken förutom fri bostad, värme och kost skulle äga att uppbära ett arvode af 1,200 mark om året. Åt den vid sinnessjukanstalten anställda läkaren kunde därjämte lämnas i uppdrag att antingen själf eller genom amanuensen ett visst antal gånger om året (exempelvis 4) genom å utackorderingsorten anställda besök öfvervaka samtliga å landsbygden placerade sinnessjuka, hvilka härintills saknat all läkaretillsyn. De utackorderade sinnessjuka skulle fortfarande, liksom för närvarande är fallet, vara upptagna i sjukhusets sjukjournal för att vid behof omedelbart kunna i sjukhuset åter intagas. För dessa embetsresor borde anslås årligt arvode af förslagsvis 300 mark.

Genom sinnessjukanstaltens utbrytande från fattiggården och ställande omedelbart under Hälsovårdsnämnden komme såväl fattigvårdsstyrelsen och fattiggårdens föreståndare som ock sjukhusläkaren att intaga en annan ställning än hittills till ledandet och öfvervakandet af anstalten, till intagningen af patienterna, m. m. Detta föranleder själfallet till vissa förändringar i reglementet för fattigvården och till reglementets för dårvårdsinrättningen vid arbets- och fattiggården utbytande mot ett reglemente för Helsingfors stads kommunala sinnessjukanstalt.

Hälsovårdsnämnden har därför äfven uppgjort förslag till nödigbefunna ändringar i det förstnämnda reglementet samt i hufvudsaklig anslutning till nu gällande reglemente för dårvårdsinrättningen uppgjort förslag till reglemente för stadens kommunala sinnessjukanstalt. Och får Nämnden, med biläggande af dessa förslag, anföra följande beträffande där införda bestämmingar:

I reglementet för dårvårdsinrättningen vid arbets- och fattiggården ingående § 3 mom. 1, innehållande bestämning om antalet platser för olika kategorier af sinnessjuka, har af Nämnden uteslutits, emedan densamma visat sig sakna all praktisk betydelse.

Moment 3 af § 5 i samma reglemente har i Nämndens förslag utelämnats, emedan detsamma icke står i öfverensstämmelse med bestämmingarne i nådiga förordningen af den 28 Maj 1889, angående vården af sinnessjuka.

I § 9 mom. 1 ingående bestämningen om att sinnessjukanstaltens läkare utses för en tid af sex år står i öfverensstämmelse därmed att såväl läkarne vid Maria sjukhus som ock stadens distriktsläkare antagas för en tid af sex år.

Då Nämnden ansett billigt att anstaltens läkare med afseende på semesterledighet skulle likställas med läkarene vid Maria sjukhuset samt med distriktsläkarene, har den i det nu gällande reglementet upptagna rättigheten för läkaren till sex veckors tjänstledighet mot skyldighet att själf aflöna vikarie i § 11 utbytt mot rättighet till en månads semesterledighet. Vikariens aflöning, förslags-

vis 300 mark i öfverensstämmelse med arvodet för distriktsläkarnes vikarier, bör vid uppgörandet af budgeten för sjukanstalten observeras.

I § 18 ingående bestämningen om att föreståndaren för stadens arbets- och fattiggård skulle sköta sysslomansbefattningen vid sinnessjukanstalten har af praktiska skäl syntes Nämnden ändamålsenlig så länge fattiggården och anstalten äro belägna å samma område.

På grund af hvad Hälsovårdsnämnden nu haft äran anföra får Nämnden härmed föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

1:o att dårvårdsinrättningen vid stadens arbets- och fattiggård, så fort ske kan, utvidgas genom tillbyggande, i hufvudsak enligt af arkitekten K. G. Grahn uppgjord och här bilagd plan, af tvänne med det nuvarande sjukhuset genom en gång förenade paviljonger af sten i tvänne våningar, inrymmande tillsammans 72 sjukplatser, samt att för utförande af tillbyggnaden tillsätta en byggnadsstyrelse;

2:o att afskilja sinnessjukanstalten från fattiggården och ställa densamma under Hälsovårdsnämndens inseende;

3:o att uppdraga åt fattiggårdsförvaltningen att, så länge fattiggården och sjukvårdsinrättningarne befinna sig å gemensamt område, mot särskild afgift till sinnessjukanstalten leverera den för detta erforderliga kosten äfvensom ombesörja tvätten samt uppdraga åt fattiggårdens föreståndare, att mot ett årligt arvode af 500 mark tjänstgöra såsom syssloman för sinnessjukanstalten;

4:o att efter sinnessjukanstaltens tillbyggnad mot årligt arvode af 1,200 mark jämte fria rum, värme, belysning och kost, antaga en amanuens till biträde åt läkaren, hvilken amanuens därjämte tillkommer skyldigheten att på läkarens förordnande och mot åtnjutande af researvode besöka de på landet utackorderade sinnessjuka.

Beträffande orsakerna därtill att med akut sinnessjukdom behäftade fattiga patienter från Helsingfors stad i jämförelsevis ringa mån vunnit inträde i statens inrättningar har Hälsovårdsnämnden funnit orsaken vara dels det jämförelsevis ringa antalet sjukplatser å Lappviks sjukhus dels svårigheterna att på grund af den för Pitkaniemi centralanstalt för sinnessjuka gällande bestämningen om intagning af sjuka i § 2 mom. 2 i reglementet af den 24 April 1899 annat än i undantagsfall få nyss insjuknade sinnessjuka där intagna. Därjämte anhåller Nämnden få nämna att antalet af sinnessjuka från Helsingfors, hvilka blifvit i statens sinnessjukhus intagna, under det senaste året något ökats.

Slutligen anses sig Nämnden böra föreslå att fattigvårdsstyrelsens utlåtande inhemtas beträffande de af Nämnden nu gjorda förslagen.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.

R. Wuorio.

Förslag till reglemente för Helsingfors stads kommunala sinnessjukanstalt.

§ 1.

Helsingfors stads kommunala sinnessjukanstalt underlyder hälsovårdsnämnden, å hvilken det ankommer att öfvervaka anstalten och sjukvården vid densamma.

§ 2.

I anstalten intagas företrädesvis sinnessjuka, om hvilka kommunens fattigvård eger draga försorg.

Därjämte böra för tillfällig vård i anstalten upptagas sinnessjuka, som af polisen omhändertagits.

Slutligen skall, så långt utrymmet medgifver, i anstalten intagas äfven andra i staden hemmahörande sinnessjuka, för hvilka plats i annan sinnessjukanstalt icke kunnat erhållas.

§ 3.

Stadsfullmäktige fastställa beloppet af de afgifter, som, der sådana ifrågakomma, skola för plats i anstalten uppbäras.

§ 4.

Vid in- och utskrifning af sjuka länder nådiga förordningen af den 28 Maj 1889 angående vården af sinnessjuka samt kungörelsen af samma dag, innehållande närmare föreskrifter i ämnet, uti tillämpliga delar till efterrättelse, med iakttagande i öfrigt af hvad i detta reglemente säges.

§ 5.

Beträffande sinnessjuk, om hvilken fattigvården drager försorg, bör fattigvårdsstyrelsen införskaffa för intagning i dårvårdsanstalt föreskrifna intyg.

Har sådan sinnessjuk tidigare såsom obotlig utskrifvits från annan vårdanstalt för sinnessjuka, vare bevis härom, utfärdadt af nämnda anstalts läkare, tillfylles.

§ 6.

För sinnessjuk, som af polisen omhändertagits, böra för intagning nödiga intyg af polisen ombesörjas.

§ 7.

Önskas för annan sinnessjuk plats i anstalten, skall skriftlig ansökan derom, åtföljd af nödiga intyg jemte betalningsförbindelse, inlemnas till anstaltens läkare, som pröfvar huruvida plats därstädes må beviljas eller ej.

§ 8.

Sinnessjuk, som styrkes vara i trängande behof af vård, må omedelbart i anstalten upptagas; men böra föreskrifna intyg sist inom fjorton dagar efter den sjukas intagande anskaffas.

§ 9.

Anstaltens läkare utses, på hälsovårdsnämndens förslag, af Stadsfullmäktige för en tid af sex år, dock att Medicinalstyrelsens samtycke till hans anställande utverkas.

Läkaren besörjer själfständigt sjukvården samt är ansvarig för dess behöriga och ändamålsenliga handhafvande.

§ 10.

Läkaren åligger:

att hvarje hälgfri dag göra sjukrond samt äfven eljes, då så är nödigt, besöka de sjuka;

att vaka öfver ordning och snygghet inom anstalten;

att tillse, det de sjuka väl vårdas och vänligt bemötas;

att i öfverensstämmelse med de i åberopade förordning och kungörelse fastställda grunder samt i enlighet med detta reglemente bestämma om de sjukas intagning och utskrifning;

att värkställa liköppning, der han finner sådan erforderlig;

att iakttaga nödig sparsamhet vid mat- och medikamentsrequisitioner samt granska och attestera därtill hörande räkningar;

att ansvara för anstaltens instrumentförråd och arkiv;

att föra sjukjournaler enligt fastställt formulär och ur dem meddela bevis, der sådant lagligen äskas;

att till vederbörande myndigheter afgifva föreskrifna rapporter samt inom Februari månads utgång till hälsovårdsnämnden berättelse öfver anstaltens väksamhet under föregående år;

att till hälsovårdsnämnden afgifva förslag och yttrande i ärenden, som angå anstalten, samt på kallelse infinna sig vid nämndens sammanträden, då hans närvaro anses nödig; äfvensom

att i öfrigt ställa sig till efterrättelse gällande författningar och detta reglemente samt de föreskrifter, som honom lagligen meddelas.

§ 11.

Läkaren är berättigad till en månads semesterledighet årligen på tid, som af hälsovårdsnämnden bestämmes, dock bör han såväl för semestertid som då tjänstledighet honom eljes af hälsovårdsnämnden beviljas ställa för sig vikarie, som af nämnden godkännes. Vid hastigt inträffadt förfall skall han därom underrätta förste stadsläkaren.

För vikaries aflönande under semesterledighet är särskildt anslag anvisadt.

§ 12.

Läkaren till biträde antages, på dennes förslag, af hälsovårdsnämnden för en tid af minst ett halft år en amanuens, och tillkommer honom jämväl att på läkarens förordnande besöka af fattigvårdsstyrelsen på landet utackorderade sinnessjuka.

§ 13.

Öfversköterska vid anstalten antages och afskedas på läkarens förslag af hälsovårdsnämnden, men öfrig sjukvårdspersonal af läkaren.

Annan betjening vid anstalten antages och afskedas af sysslomannen efter samråd med läkaren.

§ 14.

Öfversköterskan åligger:

att närmast hålla tillsyn öfver ordning och snygghet å anstalten samt att gifna föreskrifter följas;

att i sådant afseende noggrant öfvervaka sköterske- och vårdarepersonalen;

att ansvara för läkemedlen och deras utdelning;

att hålla tillsyn deröfver, att de sjuka blifva i alla afseenden vänligt och omsorgsfullt behandlade;

att vid läkarens besök aflägga rapport öfver förhållandena å anstalten samt, då läkares närvaro eljes å anstalten är nödig, derom lemna honom underrättelse;

att icke utan läkarens tillstånd och anmälan hos amanuensen aflägsna sig från anstalten;

att redovisa för anstaltens inventarier, arbetsmaterialier och klädesförråd, som blifvit henne ombetrodt; äfvensom

att i öfrigt iakttaga hvad henne i tjänsten föreskrifves.

§ 15.

Sköterskor och vårdare äro skyldiga att i allt ställa sig läkarens och öfversköterskans föreskrifter till noggrann efterrättelse.

Särskildt är dem icke tillåtet att utan öfversköterskans begifvande aflägsna sig från anstalten.

§ 16.

I anstalten intagen sjuk får ej af någon besökas eller tillåtas aflägsna sig utom anstaltens område utan läkarens vetskap och tillstånd; ej heller få bref eller andra handlingar den sjuka tillställas eller från honom fortskaffas med mindre läkaren haft tillfälle att om dem taga kännedom och tillåtit deras vidare befordran.

§ 17.

De sjuka böra efter förmåga sysselsättas med arbete äfvensom beredas tillfälle till vistelse och sysselsättning i det fria.

§ 18.

Sysslomannen antages af hälsovårdsnämnden; dock bör föreståndaren för arbets- och fattiggården, så länge denna inrättning och sinnessjukanstalten befinna sig å samma område, sköta sysslomannabefattningen vid anstalten.

§ 19.

Sysslomannen åligger:

att handhafva anstaltens ekonomi och kassaförvaltning samt ombesörja dervid erforderlig skriftvexling och bokföring;

att hålla noggrann tillsyn öfver anstaltens byggnader;

att tillhandagå läkaren vid anordnande af lämplig sysselsättning för de sjuka;

att vaka öfver kosthållningen å anstalten;

att utöfva tillsyn öfver den af honom antagna betjeningen;

att hvarje år i samråd med läkaren uppgöra och före den 15 September till hälsovårdsnämnden insända förslag till utgifts- och inkomststat för anstalten under det nästkommande året;

att månatligen till hälsovårdsnämnden öfver förvaltningen af anstaltens penningemedel afgifva redovisning, som sedermera till drätselkammaren öfversändes; äfvensom

att i öfrigt ställa sig till efterrättelse af hälsovårdsnämnden meddelade föreskrifter.

§ 20.

Hvad i detta reglemente om sinnessjuka säges, gäller äfven sådana af fallandesot lidande personer, som i följd af sjukdomens beskaffenhet pröfvas böra i vårdanstalt intagas.

Förslag till förändrad lydelse af nedanstående paragrafer af reglementet för fattigvården i Helsingfors stad af den 23 Oktober 1896.

II. Kap.

§ 6.

Fattigvård meddelas:

- a) genom intagande i helförsörjning i kommunens arbets- och fattiggård;
- b) genom underhåll i Kommunala sinnessjukanstalten, annat sjukhus o. s. v.

§ 8.

Mom. 2 sista meningen. Sinnessjuk må dock till enskild person utackorderas endast i det fall att den vid kommunala sinnessjukanstalten tjänstgörande läkaren sådant tillstyrker.

Matordningen vid fattiggårdens sinnessjukhus.

Söndag.

frukost: smör, bröd, salt strömming och svagdricka.
middag: kålsoppa med oxkött och bröd.
kvälls: bröd och 500 gr. mjölk *) för hvarje patient.

Måndag.

frukost: potatis, salt strömming, bröd och 300 gr. mjölk.
middag: ärtsoppa med oxkött och bröd.
kvälls: rågmjölsgröt och 400 gr. mjölk.

Tisdag.

frukost: potatis, salt strömming, bröd och 300 gr. mjölk.
middag: hafvergrynsvälling och bröd.
kvälls: potatis, salt strömming, bröd och 300 gr. mjölk.

*) Observera! Alla här upptagna mjölkportioner bestå af skummad mjölk.

Onsdag.

frukost: potatis, salt strömming, bröd och 300 gr. mjölk.

middag: potatissoppa med kött och bröd.

kvälls: bohvetegrynsgröt och 400 gr. mjölk.

Torsdag.

frukost: potatis, salt strömming, bröd och 300 gr. mjölk.

middag: hafvergrynsvälling och bröd.

kvälls: potatis, salt strömming, bröd och 300 gr. mjölk.

Fredag.

frukost: potatis, salt strömming, bröd och 300 gr. mjörk.

middag: potatissoppa med kött och bröd.

kvälls: rågmjölgröt och 400 gr. mjölk.

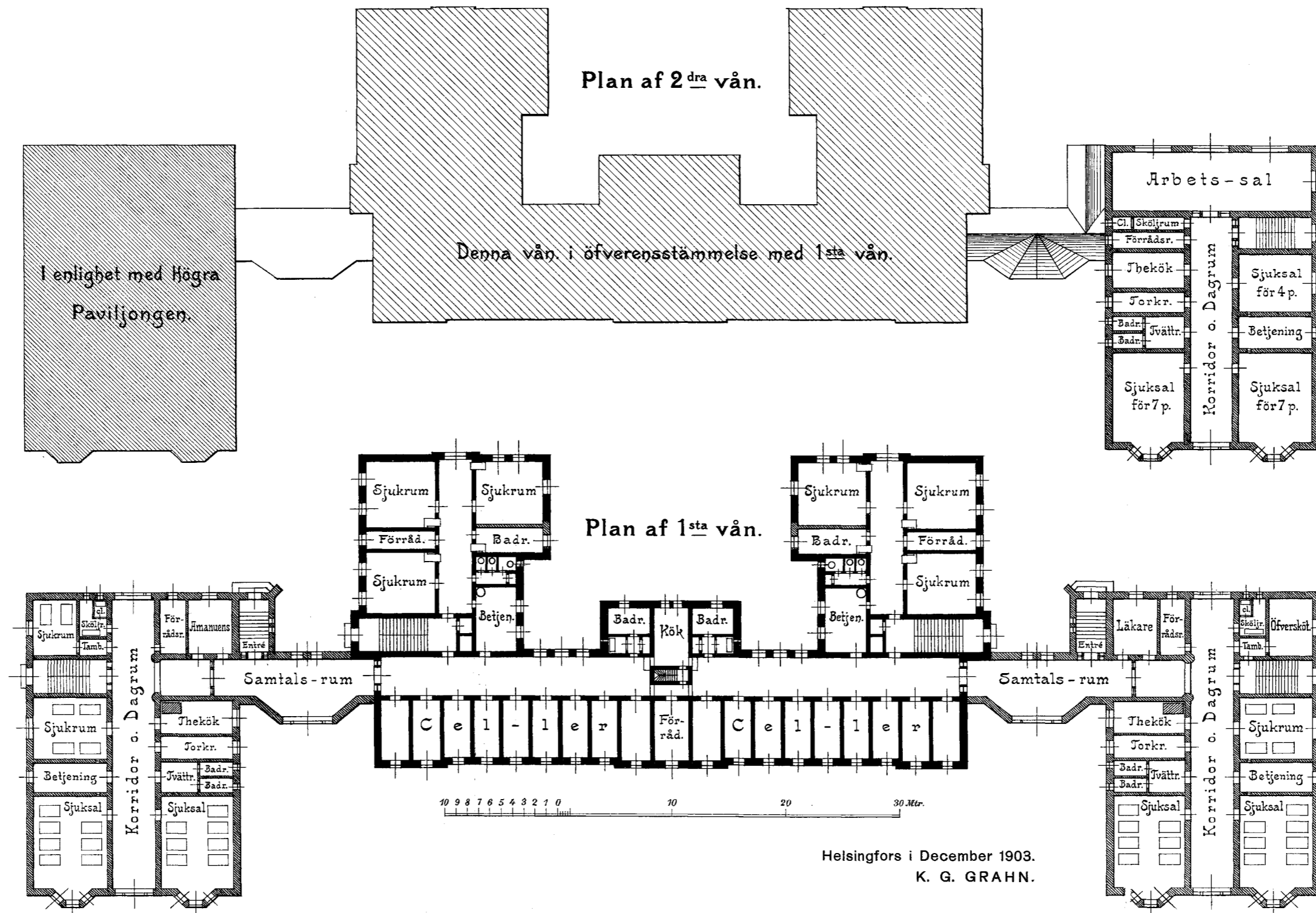
Lördag.

frukost: potatis, salt strömming, bröd och 300 gr. mjölk.

middag: ärtsoppa med kött och bröd.

kvälls: korngrönsgröt och 400 gr. mjölk.

Förslag till tillbyggnad af sinnessjukhuset vid stadens fattiggård.



*Utskottsbetänkande i fråga om ordnandet af utskänknings-
ningen utaf maltdrycker.*

Vid sammanträde den 26 sistlidne januari hafva Stadsfullmäktige åt under-
tecknade, som af Fullmäktige erhållit i uppdrag att bereda ärenden angående
utminuterung och utskänkning af sprit- och maltdrycker i staden, i sådant afseende
öfverlemnadt nedanstående, till Fullmäktige inkomna handlingar:

MAGISTRATEN

i

Helsingfors.

Helsingfors,

den 18 januari 1904.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 26.

Enär den tid af två år, för hvilken rättigheter till utskänkning af malt-
drycker härförinnan blifvit af Magistraten beviljade, tilländagår den 1 nästkommade
juni och det, jemlikt stadgandet i § 10 af Kejsrerliga Förordningen den 10 april
1883 angående försäljning och utskänkning af maltdrycker, åligger Magistraten att
till Herrar Stadsfullmäktige öfverlemnna att besluta huruvida och till hvilket antal
rättigheter till utskänkning af nämnda drycker bör för nästföljande två-årsperiod
den 1 juni 1904 till den 1 juni 1906 fastställas äfvensom i hvilken trakt af staden
hvarje utskänkingsställe finnas må, får Magistraten äran härjemte öfverlemnna ären-
det till Herrar Stadsfullmäktiges pröfning, med upplysning tillika att enligt Stads-
fullmäktiges och Magistratens öfverensstämmande beslut dylika rättigheter för om-
förmälda tid härintills medgifvits till ett antal af trettio, förlagda, tre inom första
stadsdelen, sex inom andra, fem inom tredje, sex inom hvardera af fjerde och femte
stadsdelarna, två inom sjette och två inom sjunde stadsdelen, dock att Magistraten
vid behof fått upplåta ledig utskänkingsrätt till begagnande inom annan stadsdel
än den, för hvilken rättigheten bestämts, i händelse oanvänd sådan rättighet i först-
nämnda stadsdel skulle saknas, hvaremot utskänkning af maltdrycker icke fått
bedrivas vid Vilhelms- och Brunnsgatorna, inom tredje stadsdelen vid Unionsgatan
söder om Salutorget samt i kvarteren emellan denna gata och Vestra Kajen, i de

delar af fjerde och femte stadsdelarna, som äro belägna vester om Fredriksgatan, i åttonde, nionde och tionde stadsdelarna samt å stadens afhysta område utom stadsplanen.

En af stadens Polismästare till Magistraten aflåten skrifvelse i ämnet, innefattande Polismästarens yttrande deri, närslutes härhos; och emotser Magistraten att återfå sagda skrifvelse jemte underrättelse angående Herrar Stadsfullmäktiges beslut i ämnet.

På Magistratens vägnar:

J. von Haartman.

Arthur von Essen.

POLISMÄSTAREN

i

Helsingfors stad.

Helsingfors,

den 9 Januari 1904.

Till Magistraten i Helsingfors.

N:o 85.

Med anledning af Magistratens skrifvelse för den 12 sistlidne Oktober N:o 684, får jag i afseende å infordradt yttrande angående rättigheter till utskänkning af maltdrycker, som borde för nästkommande försäljningsperiod från den 1 Juni 1904 till samma dag 1906 beviljas, äfvensom i hvilken trakt af staden utskänkningsställen icke finge inrättas äran meddela, att jag anser det dylika rättigheter för omförmälda tid kunde medgifvas till ett antal af trettiofem och att utskänkningsställen finge inrättas å de förut af Magistraten bestämda områden förutom att inom 4:de polisdistriktet borde den rajon, som begränsar rättigheten att få utskänka maltdrycker utsträckas sålunda att hela området Broholmen skulle höra inom densamma.

W. Carlstedt.

Nikolai Androsoff.

Beträffande utminuterings- och utskänknings- af sprit- och maltdrycker samt viner och andra svagare rusdrycker hafva Magistrat och Stadsfullmäktige förordnat på sätt som följer:

a) *Utskänknings- och utminuterings- af spritdrycker för tiden från den 1 juni 1902—1 juni 1904.*

Utminuterings- och utskänkningsställen få icke finnas inom sjuette, sjunde och åttonde stadsdelarna samt ej heller i första stadsdelen norr om Fredsgatan, i tredje stadsdelen vid Unionsgatan söder om Salutorget eller i de kvarter, som finnas mellan denna gata och Vestra kajen, inom det område af fjerde och femte stadsdelarna, som är beläget vester om Fredriksgatan, eller utanför stadens tullar.

Äfven i stadens öfriga delar får hvarken utminutering eller utskänkning af spritdrycker bedrivas i omedelbar närhet af kyrka, skola, kasern, sjukhus eller sådant ställe, der större tillopp af folk eger rum, liksom ej heller vid Salutorget, Vestra kajen och de till tullarna närmast belägna delarna af Östra och Vestra Henriksgatorna.

Från dessa förbud får undantag dock göras för hotell, belägna vid Salutorget, för platserna Alphyddan, Kajsaniemi, Sörnäs, Blekholmen, Högholmen och Brunns huset samt för teatrar och klubbar.

b) *Utskänknings- af maltdrycker, från den 1 juni 1902—1 juni 1904.*

Utskänkning af maltdrycker får ej bedrivas vid Vilhelms- och Brunns- gatorna, inom tredje stadsdelen vid Unionsgatan söder om Salutorget samt i kvar- teren mellan denna gata och Vestra kajen, i de delar af fjerde och femte stads- delarna, som äro belägna vester om Fredriksgatan, i åttonde, nionde, tionde, elfte och tolfte stadsdelarna samt å stadens afhysta område utom stadsplanen.

c) *Utminuterings- af maltdrycker, från den 1 juni 1903—1 juni 1905.*

Försäljning af maltdrycker får ej ega rum inom sjuette och åttonde stads- delarne, inom första stadsdelen väl vid Unions- och Elisabetsgatorna, men icke inom det område, som i vester och söder begränsas af dessa gator, ej heller inom det område af fjerde och femte stadsdelarna, som är beläget vester och norr om Alberts- till Eriksgatan, sistnämnda gata till Fredriksgatan samt Fredriksgatan till Kamp- gatan, inom sjunde stadsdelen icke vester om Kasern- och söder om Bergmansgatan, samt icke norr om Broholmen, och vester om Arkadia blott i butik vid chaussén, dock icke längre än till afvägen till fattiggården.

d) *Utminuteringen af viner och andra svagare rusdrycker, från den 1 juni 1904—1 juni 1906.*

Minutförsäljningsställen få icke finnas inom sjetta, åttonde, nionde, tionde, elfte och tolfte stadsdelarna samt å stadens uti stadsplanen icke upptagna område, ej heller inom det område af fjärde och femte stadsdelarna, som ligger vester och norr om den brutna linie, som bildas af Albertsgatan, Eriksgatan och Fredriksgatan till Kampgatan, men väl vid ifrågavarande delar af sagda gator, äfvensom inom sjunde stadsdelen endast vid Kaserngatan samt vid Bergmansgatan emellan Kaserngatan och Badhusvägen.

e) *Utskänkning af viner och andra svagare rusdrycker.*

För denna utskänkingsrörelse finnes icke något visst område bestämdt.

Inom utskottet har den åsigt gjort sig gällande att anledning icke förekommer att fortfarande upprätthålla alla ofvanomordade olika rayoner. Särskildt synes olikheten mellan bestämningarna beträffande utskänkningen af spritdrycker och utskänkningen af maltdrycker vara svår att försvara. Enligt hvad ofvan meddelats är det område, inom hvilket utskänkning af maltdrycker får ega rum, dels vidsträcktare, dels mera begränsadt än området för utskänkningen af spritdrycker. Emellertid får enligt gällande lagstadganden den, som förvärfvat rätt att utskänka spritdrycker, utan särskild ansökan utskänka äfven maltdrycker. Det är derfor ock i allmänhet personer, åt hvilka vidsträcktare utskänkingsrätt icke ansetts kunna ombetros, som erhållit rätt att utskänka endast maltdrycker. Att sprida dessa näringsställen öfver ett vidsträcktare område än det som gäller för de bättre ordnade restaurationerna, dertill finnes näppeligen anledning. Å andra sidan är rayonen for spritdrycksutskänkningen nog trångt tillmätt för att icke behöfva för maltdrycksutskänkningen ytterligare kringskäras.

Området för utskänkningen af spritdrycker är ännu icke bestämdt för perioden $\frac{1}{6}$ 1904— $\frac{1}{6}$ 1906. Utskottet har dock inhemtat att det utskott, åt hvilket Stadsfullmäktige uppdragit att inkomma med betänkande beträffande ordnandet af utskänkningen och utminuteringen af spritdrycker i staden, har för afsigt att i fråga om berörda område för sagda tidsperiod föreslå enahanda bestämningar som för närvarande gälla, allenast något annorlunda formulerade, beroende sådant på tillkomsten af särskilda nya stadsdelar. Och skulle utskottet förorda att berörda bestämningar blefve utfärdade att gälla jemväl beträffande utskänkningen af maltdrycker. Utskottet emotser tillika att i sinom tid en och samma rayon skall bestämmas för utminuteringen

såväl af öl som af viner och andra svagare rusdrycker. — Derigenom blefve rayonbestämningarna inskränkta till två, medan det att nu finnes fyra.

Blefve utskottets förslag gällande, komme följande utskänkingsställen att vara belägna utom det tillåtna området och måsta flyttas, nemligen Sörnäs aktiebryggeris utskänkning i n:o 18 vid Sjömansgatan, Olivia Karolina Lindströms utskänkning i n:o 30 vid Sjömansgatan och enkan Erika Blomqvists näringsställe i n:o 2 vid Rödbergsgatan.

Antalet utskänkingsrättigheter torde fastställas till 30, såsom för närvarande. För öfrigt skulle utskottet vilja uttala önskningsmålet att, när rättigheter att utskänka maltdrycker blifva lediga, dessa företrädesvis skulle utgifvas åt innehafvare af större matserveringsställen.

Utskottet får alltså vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville för sin del beträffande utskänkningen af maltdrycker under perioden $\frac{1}{6}$ 1904— $\frac{1}{6}$ 1906 besluta,

att antalet rättigheter till dylik utskänkning skall utgöra högst 30,

samt att vidkommande det område, inom hvilket sådan utskänkning får ega rum, enahanda bestämningar skola gälla som beträffande utskänkningen af spritdrycker för sagda tidsperiod utfärdas.

Helsingfors, i februari 1903.

Arvid Nyberg.

K. V. Bergman.

Edvin Castrén.

Hugo Holsti.

Santeri Ingman.

Handlingar rörande Helsingfors stads räkenskaper och bokslut för år 1903.

Jemlikt för Helsingfors stads Drätselkontor gällande instruktion afgifves härmed efterföljande berättelse öfver stadens bokslut för år 1903.

Utöfver hvad ur bokslutstabläerna direkt framgår, tillåter sig kontoret beträffande de skilda utgifts- och inkomst-titlarne lemna nedanstående närmare uppgifter.

Utgifter.

1. Stadens skulder.

3,6 % Chausséeobligationslånet af år 1865.

Ursprungligt belopp Fmk 160,000:—

	Förfallna obligationer				Förfallna kuponger			
	Antal à 100 mk	Antal à 50 mk	Fmk.		Antal à 3: 60	Antal à 1: 80	Fmk.	
Utestående belopp d. $\frac{1}{1}$	—	—	—	—	77	34	338	40
Förfallna d. $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	300	600	2,160	—
Summa	—	—	—	—	377	634	2,498	40
Under året inlösta	—	—	—	—	313	610	2,224	80
Rest	—	—	—	—	64	24	273	60
Präskriberade	—	—	—	—	4	1	16	20
Bilans till år 1904	—	—	—	—	60	23	257	40

5 % Obligationslånet af år 1876.

Ursprungligt belopp Fmk 1,500,000: —

	Förfallna obligationer				Förfallna kuponger			
	A 1,000 mk	B 500 mk	C 200 mk	Fmk	A 25: —	B 12: 50	C 5: —	Fmk
Utestående belopp d. 1/1	5	8	10	9,990 —	22	68	75	1,775 —
Förfallna d. 1/5	9	27	23	27,100 —	403	1,209	994	30,157 50
„ d. 1/11	—	—	—	—	394	1,182	971	29,480 —
Summa	14	35	33	37,090 —	819	2,459	2,040	61,412 50
Under året inlösta	7	27	23	24,815 —	778	2,403	1,955	59,262 50
Rest	7	8	10	12,275 —	41	56	85	2,150 —
Kuponger till förfallna oblig. . .	—	—	—	507 50	9	15	19	507 50
Bilans till år 1904	7	8	10	11,767 50	50	71	104	2,657 50

Vid årsskiftet utestodo följande, förfallna obligationer:

A 1,000 mk	B 500 mk	C 200 mk
157	195	114
223	241	174
393	547	206
414	738	620
428	831	625
453	902	628
455	1,173	641
	1,271	655
		827
		1,153

4 1/2 % Obligationslånet af år 1882.

Ursprungligt belopp Fmk 1,550,000: —

	Förfallna obligationer				Förfallna kuponger					
	A 3,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk	Fmk	A 67: 50	B 22: 50	C 11: 25	Fmk		
Utestående belopp d. 1/1	—	9	21	16,743	75	4	61	117	2,958	75
Förfallna d. 1/5	5	24	29	53,500	—	89	420	469	20,733	75
” d. 1/11	—	—	—	—	—	84	396	440	19,530	—
Summa	5	33	50	70,243	75	177	877	1,026	43,222	50
Under året inlösta	5	23	29	52,128	75	174	879	1,030	43,110	—
Rest	—	10	21	18,115	—	3	— 2	— 4	112	50
Kuponger till förfallna oblig. . .	—	—	—	1,035	—	—	+ 25	+ 42	1,035	—
Bilans till år 1904	—	10	21	17,080	—	3	23	38	1,147	50

Vid årets utgång utestodo följande, förfallna obligationer:

A 3,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk	
—	18	150	762
—	65	215	766
—	87	268	767
—	130	274	769
—	205	565	770
—	365	754	772
—	450	756	775
—	473	759	776
—	490	760	777
—	549	761	779
—	—	—	780

4 1/2 % Obligationslånet af år 1892.

Kontraheradt med Föreningsbanken i Finland, Nordiska Aktiebanken för Handel och Industri samt Senatoren L. Mechelin. Ursprungligt belopp Fmk 4,500,000:—

	Förfallna obligationer				Förfallna kuponger					
	A 5,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk	<i>Fmk.</i>	A 112: 50	B 22: 50	C 11: 25	<i>Fmk.</i>		
Utestående belopp d. 1/1	—	1	2	1,775	—	189	990	1,353	58,758	75
Förfallna d. 1/5	2	8	12	24,000	—	382	1,441	1,916	96,952	50
” d. 1/11	—	—	—	—	—	380	1,433	1,904	96,412	50
Summa	2	9	14	25,775	—	951	3,864	5,173	252,123	75
Under året redovisade	2	8	13	24,488	75	799	2,911	3,410	193,747	50
Rest	—	1	1	1,286	25	152	953	1,763	58,376	25
Kuponger till förfallna oblig. . .	—	—	—	67	50	—	2	2	67	50
Bilans till år 1904	—	1	1	1,218	75	152	955	1,765	58,443	75

Oredovisade utestodo vid årsskiftet obligationerna:

A 5,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk
—	781	978

3 1/2 % Obligationslånet af år 1898.

Kontraheradt med Finlands Bank, Föreningsbanken i Finland, Bankhuset Robert Warschauer & Co, Berlin, och Aktiebolaget Stockholms Handelsbank, Stockholm. Ursprungligt belopp Fmk 3,994,000:—

	Förfallna obligationer					Förfallna kuponger						
	A 5,000 mk	B 2,000 mk	C 1,000 mk	D 500 mk	<i>Fmk.</i>	A 87: 50	B 35: —	C 17: 50	D 8: 75	<i>Fmk.</i>		
Utestående belopp 1/1	—	1	—	1	2,272	50	—	2	3	6	175	—
Förfallna den 1/2	—	—	—	—	—	—	180	438	588	1,116	51,135	—
” den 1/8	—	3	3	24	21,000	—	180	438	588	1,116	51,135	—
Summa	—	4	3	25	23,272	50	360	878	1,179	2,238	102,445	—
Under året redovisade	—	3	3	23	20,500	—	360	877	1,177	2,233	102,331	25
Rest	—	1	—	2	2,772	50	—	1	2	5	113	75
Kuponger till ff. oblig.	—	—	—	—	78	75	—	2	—	1	78	75
Bilans till år 1904	—	1	—	2	2,693	75	—	3	2	6	192	50

Vid årsskiftet utestodo oredovisade:

A 5,000 mk	B 2,000 mk	C 1,000 mk	D 500 mk
—	—	—	25
—	54	—	222

4 % Obligationslånet af år 1900.

Kontraheradt med Finlands Bank, Föreningsbanken i Finland, Bankhuset Robert Warschauer & C:o, Berlin, Vereinsbank in Hamburg, Bankhuset M. M. Warburg & C:o, Hamburg, och Aktiebolaget Stockholms Handelsbank, Stockholm. Ursprungligt belopp Fmk 3,000,000: —

	Förfallna obligationer					Förfallna kuponger				
	A 5,000 mk	B 2,000 mk	C 1,000 mk	D 500 mk	Fmk.	A 100:—	B 40:—	C 20:—	D 10:—	Fmk.
Utestående belopp d. $\frac{1}{4}$	—	—	1	1	1,460	5	16	31	78	2,540
Förfallna d. $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	180	444	588	1,188	59,400
” d. $\frac{1}{8}$	—	3	6	9	16,500	180	444	588	1,188	59,400
Summa	—	3	7	10	17,960	365	904	1,207	2,454	121,340
Under året redovisade	—	3	6	10	17,000	361	893	1,189	2,401	119,610
Rest	—	—	1	—	960	4	11	18	53	1,730
Kuponger till ff. oblig.	—	—	—	—	40	—	—	2	—	40
Bilans till år 1904	—	—	1	—	920	4	11	20	53	1,770

Vid årsskiftet utestod oredovisad obligationen Litt. C N:o 904.

4 % Obligationslånet af år 1902.

Kontraheradt med Finlands Bank, Bankhuset Robert Warschauer & C:o i Berlin, Vereinsbank in Hamburg, Bankhuset M. M. Warburg & C:o, Hamburg, Aktiebolaget Stockholms Handelsbank, Stockholm, Bankhuset Hope & C:o, Amsterdam och Basler Handelsbank, Basel.

	Förfallna obligationer		Förfallna kuponger	
	500 Fmk.	Fmk.	10 Fmk.	Fmk.
Förfallna den $\frac{1}{6}$	—	—	16,000	160,000
” ” $\frac{1}{12}$	80	40,000	16,000	160,000
Summa	80	40,000	32,000	320,000
Under året redovisade	43	21,500	24,165	241,650
Bilans till år 1904	37	18,500	7,835	78,350

Ultimo December 1903 utestodo oredovisade obligationerna N:ris: 1,601, 1,617, 1,982, 1,985, 2,660, 2,710, 3,252, 3,523, 3,544, 3,586, 3,617, 3,848, 4,544, 4,657, 5,022, 5,279, 5,378, 5,443, 6,109, 7,153, 7,180, 8,410, 8,431, 8,465, 8,974, 9,540, 9,569, 12,562, 12,644, 12,831, 14,500, 14,829, 14,844, 14,998, 15,602, 15,826, 15,866.

II. Stadens Embetsverk.

Anslaget för Magistraten är något öfverskridet af orsak att den garanterade sportelinkomsten åt justitierådmannen, i budgeten observerad med 2,000 mk, utgått med Fmk 2,954, hvarjemte arvodet för borgmästaretjensten inbesparats för 1/2 månad, hvarunder vikarie icke var förordnad.

Å kontot för Rådstufvurätten förekommer en besparing å Fmk 2,441: 84, föranledd af afgangen af några äldre rådmän, hvilkas ålderstillägg m. m. sålunda inbesparats.

Inbesparingen å aflöningarna för Magistratens och Rådstufvurättens gemensamma biträden och betjening består i en del af Stadsbetjenten A. F. Fagerholms ålderstillägg, som bortfallit sedan han i Mars 1903 aflidit.

Expenskostnaderna fördela sig å:

Städning	1,314: 65
Tryck	1,803: 30
Bokbindarearbeten	872: 30
Skrifmaterial	1,915: 16
Annonser	1,212: 36
Postporto	359: 69
Renskrifning	4,463: 75
Arvoden för valförrättningar	1,231: —
Extra vaktmästarearvoden	1,093: 80
Diverse	1,327: 61
	<i>Fmk</i> 15,593: 62

Under de närmast föregående åren hafva kostnaderna för denna hufvudtitel uppgått till följande belopp:

År 1894	<i>Fmk</i> 183,230: 20	År 1899	<i>Fmk</i> 216,135: 26
” 1895	” 191,927: 70	” 1900	” 221,240: 54
” 1896	” 192,934: 17	” 1901	” 221,389: 39
” 1897	” 206,090: 76	” 1902	” 225,433: 06
” 1898	” 213,485: 69	” 1903	” 223,672: 71

III. Kommunalförvaltningen.

Å kontot för Stadsfullmäktiges kansli uppgå aflöningarna till 9,800 mark, samt expensemedlen till Fmk 4,073:55; sistnämnda utgjordes af:

Renskrifningskostnader	<i>Fmk.</i>	192: 75
Öfversättningskostnader	”	70: —
Tryckningskostnader	”	3,370: 66
Annonser	”	302: 71
Diverse	”	137: 43
	<i>Fmk.</i>	<u>4,073: 55</u>

Drätselkammarens aflöningsanslag äro något öfverskridna, beroende på att arvodena åt Kammarrens ledamöter för bevistade sammanträden uppgå till Fmk 5,560: — i st. f. i staten observerade Fmk 5,200.

Expensekostnaderna utgöras af:

Städning	<i>Fmk.</i>	180: —
Skrifmaterial	”	258: 15
Annonser	”	2,571: 99
Protokollösen, porto o. d.	”	857: 28
Öfversättningar	”	428: —
Tryckningskostnader	”	8,698: 31
Diverse	”	2,006: 27
	<i>Fmk.</i>	<u>15,000: —</u>

Hamnkontorets aflöningar öfverskjuta anslagsposterna med 780 mk 18 p:ni, enär hamnkaptenens och bokhållarens uppördsprocenter utgått med 9,805 mk 50 p:ni i st. f. i budgeten upptagna 9,025 mark. Expenseanslaget är jemväl något öfverskridet, då å detsamma debiterats Fmk 150: — arvoden åt extra hamnkonstaplar.

Byggnadskontorets anslag för material och handtlangarebiträden vid mätningar har öfverskridits med 2,468 mk 81 p:ni, enär vidsträckta, särskildt af stadsplaneutvidgningar betingade nivelleringsarbeten under året utförts.

Uppfostringsnämndens expenseanslag har öfverskridits med c:a 50 %, då kontot bland annat belastats med c:a 350 mk, utgörande resekostnader för inspektioner samt ersättning åt sekreterarens vikarier.

Totalkostnaderna för hufvudtiteln III, Kommunalförvaltningen, förete för de senaste tio åren följande siffror:

År 1894	<i>Fmk.</i>	168,690: 81	År 1899	<i>Fmk.</i>	196,551: 56
” 1895	”	174,401: 37	” 1900	”	216,755: 37
” 1896	”	179,340: 39	” 1901	”	226,849: 89
” 1897	”	180,605: 15	” 1902	”	240,091: 11
” 1898	”	194,595: 12	” 1903	”	262,676: 04

IV. Gatubelysningen.

Kostnaderna för gatubelysningen med gas uppgå för året till	<i>Fmk.</i>	112,636: 50
med petroleum	”	82,458: 50
samt extra belysning af kajor och varuskjul	”	15,247: 53
Summa <i>Fmk.</i>		210,342: 53

medan anslaget i budgeten upptages till Fmk 225,656: 92; således en besparing å denna hufvudtitel af Fmk 15,314: 39. Under de närmast föregående åren stego sagda kostnader till:

År	Gasbelysning		Petroleum belysning		Extra belysning		Totalkostnad	
1898 . .	98,456	15	58,832	42	9,013	73	166,302	30
1899 . .	99,070	40	67,582	70	9,074	42	175,727	52
1900 . .	100,394	68	75,666	80	7,689	48	191,750	96
1901 . .	97,010	05	79,431	70	6,313	75	182,755	50
1902 . .	104,940	40	82,504	94	7,246	63	194,715	97
1903 . .	112,636	50	82,458	50	15,247	53	210,342	53

V. Brandverket.

Utgiftskonti afvika icke väsentligen från för året fastställd stat:

Aflöningar m. m. uppgå till	<i>Fmk.</i>	80,845: 03
Brandstallet	”	8,453: 59
Eldning och belysning	”	10,191: 55
Redskap och inventarier	”	7,169: 93
Diverse kostnader	”	2,388: 88
	<i>Fmk.</i>	109,048: 98

Öfverskridandet af anslaget för aflöningar, kost och beklädnad med ca 2,700 mark beror på rådande höga pris å lifsförnödenheter.

Å anslagsposten för stallet besparade Fmk 2,331: 41 förklarar af billigare höpris, 4 å 5 p:ni pr kg i st. f. beräknade 10 p:ni.

Stadens kostnader för brandvärdet under de 10 senaste åren hafva utgjort:

År 1894	<i>Fmk</i>	85,820:07	År 1899	<i>Fmk</i>	97,274:55
" 1895	"	90,035:90	" 1900	"	123,150:52
" 1896	"	113,007:52	" 1901	"	112,480:84
" 1897	"	89,553:39	" 1902	"	120,121:36
" 1898	"	94,898:87	" 1903	"	115,048:98

VI. Polisinrättningen.

Enär genom Kejs. Förordningen af den ¹³/₂₆ Mars 1903 ny, väsentligen förhöjd stat fastställdes för polisinrättningen i Helsingfors, hvilken nya stat tillämpades från den 1 April samma år, visa konti för polisinrättningen icke någon öfverensstämmelse med budgeten för året. Stadens kostnader för polisen hafva under året utgjorts af:

Aflöningar m. m. för 1:sta kv..	<i>Fmk</i>	91,800:90
Polisvård å Forsby	"	51:10
Polisstallet	"	5,992:72
Hyror, ved och lyse	"	26,701:25
Diverse utgifter	"	23,554:97
Guvern. dispositionsmedel	"	1,250:—
Utgifter enl. ny stat	"	149,665:54
	<i>Fmk</i>	299,016:48
Statsbidrag för 1 kvartal.	"	62,545:83
Stadens kostnad	<i>Fmk</i>	236,470:65

emot i budgeten beräknade Fmk 169,313:33. Merkostnaden Fmk 67,157:32, har enligt Stadsfullmäktiges beslut af den 9 Juni och den 22 December 1903 observerats på Fullmäktiges dispositionsmedel.

Totalkostnaderna för bränsle uppgå till Fmk 6,090:60 (anslag Fmk 6,000) och kostnaderna för belysning till Fmk 11,600:65 (anslag 8,000).

Kostnaderna för polisen i staden belöpa sig för de tio senaste åren till nedanstående belopp:

År 1894	<i>Fmk</i>	104,204:04	År 1899	<i>Fmk</i>	117,574:59
" 1895	"	101,536:33	" 1900	"	137,745:52 *)
" 1896	"	102,425:85	" 1901	"	163,048:78
" 1897	"	108,295:17	" 1902	"	164,509:11
" 1898	"	111,129:67 *)	" 1903	"	236,470:65 *)

*) Ny stat tillämpats under året.

VII. Sundhets- och sjukvården.

Å kontot för läkare och sjukvårdspersonal förekommer en mindre anslagsbesparing å Fmk 874: 87, föranledd af:

minskning i kostnaden för vikarier	900: —
öfverskridande af anslaget för resekostnader åt sjuksköterskorna	25: 25
	<i>Fmk</i> 874: 75
differens i aflöningslistorna	—: 12
	<i>Fmk</i> 874: 87

Helsovårdsnämndens expenseanslag är däremot öfverskridet med Fmk 1,419: 09. Ur anslaget hafva bestridits utgifter för

Statistik	479: 45
Mjölckprofning	110: 10
Afhämtning af sjukrapporter	300: —
Annonser	1,487: 28
Tryck & inbindning	2,153: 92
Litteratur, skrifmaterial och renskrifning	347: 12
Städning och diverse	741: 22
	5,619: 09

I utgifterna för Maria sjukhus förekomma betydligare avvikelser från den för året fastställda staten; så uppgå kostnaderna för

Icke epidemiska afdelningen	32,559: 30	anslag	25,500: —
Epidemiafdelningen	14,411: 89	„	18,540: —
Medic.-kirurg. afdelningen	20,417: 53	„	20,370: —
Ekonomiafdelningen	143,698: 58	„	133,163: 97
Desinfektionsinrättningen	2,320: 50	„	3,120: —
	<i>Fmk</i> 213,407: 80	anslag	200,693: 97

Merkostnaderna falla helt och hållet på inköp och underhåll af inventarier, där anslaget öfverskridits med c:a 6,000 mark samt å förbands- och desinfektionsmaterial, anslaget öfverskridet med c:a 8,000 mark. Deremot har kosthållningen icke ställt sig dyrare än beräknadt samt smärre besparingar gjorts å kostnaderna för medicin samt stallet. Ur den af sjukhusets öfverläkare utgifna årsberättelsen för 1903, intages här följande fördelning af kostnaderna, ehuru summorna tyvärr icke öfverensstämna med Drätselkontorets bokföring:

Omkostnaderna för Maria sjukhus år 1903:

Aföningar	<i>Fmg.</i> 51,513: 49
Medicin	” 15,265: 27
Bränsle	” 22,723: 16
Belysning	” 6,806: 95
Kost	” 82,591: 60
Underhåll af inventarier	” 16,327: 78
Instrument	” 1,891: 15
Förbrukningsartiklar	” 11,094: 69
Tryck, annonser, skrifmaterial etc.	” 2,096: 03
Underhåll af hästar	” 928: 72
Oförutsedda utgifter	” 2,711: 26
	<i>Fmg.</i> 214,228: 65

Frekvensen i sjukhuset framgår af nedanstående tablå:

Å r	Antal patienter	Sjukvårdsdagar	Totalkostnad i Fmk	
1895	1,167	31,250	83,217	95
1896	1,301	34,618	87,712	—
1897	1,399	39,016	106,245	69
1898	1,316	35,446	111,814	47
1899	1,530	45,719	144,331	52
1900	1,426	43,503	139,980	14
1901	1,289	40,364	154,519	71
1902	1,389	46,677	175,855	84
1903	1,876	61,483	214,228	65

Undersökningsstationens för lifsmedel anslag är något öfverskridet i anledning af att den af Stadsfullmäktige den 26 maj 1903 fastställda nya staten för stationen tillämpats från och med November månad.

Utgifterna för stadens sundhets- och sjukvård nppgå för de senaste tio åren till nedanstående belopp:

År 1894	<i>Fmg.</i> 153,467: 42	År 1899	<i>Fmg.</i> 241,704: 08
” 1895	” 148,270: 04	” 1900	” 241,426: 39
” 1896	” 159,890: 38	” 1901	” 244,304: 14
” 1897	” 192,024: 08	” 1902	” 333,278: 36
” 1898	” 204,569: 30	” 1903	” 322,994: 99

VIII. Fattigvården.

Anslagen för Fattigvården i staden hafva trots beviljade tillskottsanslag å 35,300 mark dock öfverskridits med Fmk 16,797:23. Fördelningen af utgiftsposterna framgår af nedanstående specificerade tablå:

Summarisk uppgift öfver kostnaderna för fattigvården i Helsingfors stad år 1903.

De olika anslagen	Anslag för 1903	Summa utgifter	Anslaget öfverskridet	Behållning å anslaget
<i>Fattigvårdsstyrelsen.</i>				
Aföningar	11,600 —	11,600 —	— —	— —
Arvode för tillsyningsmän	6,500 —	6,283 30	— —	216 70
Ersättning för inspektionsresor	800 —	380 45	— —	419 55
<i>Fattiggården.</i>				
Aföningar	15,420 —	15,420 —	— —	— —
Beklädnad	5,500 —	6,181 11	681 11	— —
Kost	28,000 —	27,324 44	— —	675 56
Läkemedel	4,000 —	3,356 21	— —	643 79
Inventarier	3,300 —	3,825 73	525 73	— —
Material	800 —	972 12	172 12	— —
Ved och belysning	8,000 —	8,706 18	706 18	— —
Hästfourage	800 —	536 —	— —	264 —
Remontarbeten	2,700 —	4,286 59	1,586 59	— —
Diverse utgifter	3,500 —	5,299 59	1,799 59	— —
<i>Arbetsinrättningen.</i>				
Aföningar	2,940 —	2,940 —	— —	— —
Ved och belysning	1,300 —	1,384 32	84 32	— —
Kost	11,000 —	10,324 44	— —	675 56
Beklädnadskostnader	2,200 —	2,917 41	717 41	— —
Material	5,000 —	6,966 11	1,966 11	— —
Inventarier och arbetsverktyg	500 —	498 93	— —	1 07
Flitpenningar	1,000 —	1,013 50	13 50	— —
Remontarbeten	200 —	276 43	76 43	— —
Diverse utgifter	500 —	765 05	265 05	— —
<i>Dårvårdsanstalten.</i>				
Aföningar	9,480 —	9,480 —	— —	— —
Beklädnad	3,500 —	4,855 41	1,355 41	— —
Kost	16,000 —	15,324 44	— —	675 56
Transport	144,540 —	150,917 76	9,949 55	3,571 79

Transport	144,540 —	150,917 76	9,949 55	3,571 79
Läkemedel	1,500 —	2,083 98	583 98	— —
Inventarier	1,000 —	1,764 10	764 10	— —
Ved och belysning	7,000 —	7,507 52	507 52	— —
Remontarbeten	1,400 —	1,423 16	23 16	— —
Diverse utgifter	1,000 —	1,819 82	819 82	— —
<i>Understöd och kostnader för fattiga utom inrättningen.</i>				
Für i staden och å landsbyggden utackorderade	70,000 —	73,394 12	3,394 12	— —
I särskilda inrättningar intagna	7,000 —	5,807 18	— —	1,192 82
Sjukvård	9,000 —	4,822 40	— —	4,177 60
Dårvård	22,000 —	26,127 56	4,127 56	— —
Läkemedel	{ 5,000 — }	9,633 98	— —	366 02
	{ 5,000 — }			
<i>Direkta understöd.</i>				
a) åt personer ovilkorligen berättigade till fattigvård	24,000 —	33,001 —	9,001 —	— —
b) åt nödställda, hvilka icke ega ovilkorlig rätt till fattigvård	{ 20,000 — }	50,095 50	95 50	— —
	{ 30,000 — }			
<i>Diverse.</i>				
Begravningskostnader	{ 500 — }	998 50	198 50	— —
	{ 300 — }			
Expenser	1,000 —	1,417 85	417 85	— —
Oförutsedda utgifter	2,000 —	375 80	— —	1,624 20
Summa <i>Fmç</i>	352,240 —	371,190 23	29,882 66	10,932 43
Återbetalda nödhjälpslån <i>Fmç</i>	2,078 —			
Försäldt affall "	124 60	2,202 60		
		368,987 63		

Öfverskridandet af anslaget för arbetsinrättningen beror på uppköp af materialier, samt för dårvården på att såväl alla platser i fattiggården varit upptagna som att under året tvenne kolonier för sinnessjuka etablerats i Sibbo socken. Besparingen å kontot för sjukvård härleder sig af att ett flertal fattigvård åtnjutande patienter utan ersättning behandlats å Maria sjukhus.

Totalkostnaderna för fattigvården i staden uppgå för de senaste tio åren till följande belopp:

År 1894	<i>Fmç</i>	278,482: 61	År 1899	<i>Fmç</i>	260,557: 78
" 1895	"	274,135: 95	" 1900	"	288,742: 13
" 1896	"	278,876: 45	" 1901	"	303,687: 22
" 1897	"	270,217: 57	" 1902	"	310,629: 94
" 1898	"	258,794: 94	" 1903	"	368,987: 63

IX. Undervisningsväsendet.

Å kontot för Handtverksskolor har uppstått en besparing å Fmk 3,382:66.

Folkskolornas konti avvika mer och mindre från årsstaten. De betydligaste differenserna förekomma å anslagen för material för handarbeten och skolkök samt å ved och belysning, å hvilka resp. Fmk 7,066:76, Fmk 7,697:90 och Fmk 7,748:46 inbesparats.

Däremot är anslagsposten för möbel öfverskriden med 4,531:06, samt expenseanslaget med 736 mk 34 p:ni; å sistsagda konto har äfven bokförts kostnaden för anordnande af lekkurer.

Kostnaderna för asyl för vanartade barn fördela sig å de skilda asylerna sålunda:

Sibbo asyl	Fmk	6,801:60
Nummis asyl	"	5,421:33
Lojo "	"	6,785:13
Vänä "	"	7,780:86
Enskildt utackorderade	"	7,746:56
Läkarcarvode	"	60:—
	Fmk	<u>34,595:48</u>

Totalkostnaderna för hufvudtiteln Undervisningsväsendet uppgår under de närmaste åren till nedanstående belopp:

År 1894	Fmk	456,493:30	År 1899	Fmk	637,311:75
" 1895	"	480,012:94	" 1900	"	798,047:46
" 1896	"	505,521:10	" 1901	"	783,043:77
" 1897	"	525,720:18	" 1902	"	863,433:66
" 1898	"	558,070:93	" 1903	"	893,433:46

X. Allmänna onera.

Inkvarteringskostnaderna för året uppgå till	Fmk	209,968:62,
af hvilka ersatts	"	<u>195,376:07</u>
Staden till last	Fmk	14,592:55.

För de närmaste, föregående åren uppgingo sagda kostnader, i hvilka aflöningar, lokal med värme och lyse samt expenser för inkvarteringsnämnden icke äro inräknade, till:

År 1898	<i>Fmyc</i>	1,834: 31
” 1899	”	4,000: 10
” 1900	”	8,540: 41
” 1901	”	19,665: 96
” 1902	”	20,568: 72
” 1903	”	14,592: 55

XI. Vattenledningen.

Nära nog alla af Vattenledningens konti visa besparingar å årsanslagen, härrörande detta, hvad konti för driften beträffar, af den milda vintern och be-
träffande nyanläggningarna i flertalet fall däraf, att bergsprängningsarbeten kun-
nat undvikas.

XII. Saluhallen.

Omkostnaderna uppgå för året till 8,131 mk 06 p., emot anslagna Fmk 6,650: —. Merkostnaden faller på belysningen, som medfört en kostnad af 3,056 mk 70 p:ni i st. f. beräknade Fmk 1,500. För de senaste sex åren uppgå utgif-
terna för hufvudtiteln till:

År 1898	<i>Fmyc</i>	7,253: 67
” 1899	”	7,457: 17
” 1900	”	7,271: 07
” 1901	”	6,574: 75
” 1902	”	6,137: 05
” 1903	”	8,131: 06

XIII. Stadens jordlägenheter.

Förvaltningskostnaderna för Guntäckt utgöras af:

Arvode åt en Drätselkammarledamot	<i>Fmyc</i>	1,800: —
Arvode åt ordningsman	”	2,800: —
Städning af polisstationen	”	157: 65
Ved till d:o	”	272: 60
Belysning i d:o	”	73: 85
Hyra för d:o	”	560: —
Skrifmaterial för d:o	”	102: 70
Diverse omkostnader	”	243: 46
Utskylder till Helsinge kommun	”	411: —
	<i>Fmyc</i>	<u>6,421: 26</u>

Utgifterna för hufvudtiteln hafva bibehållit sig temligen konstanta, på sätt af nedanstående tabell framgår:

År 1896	<i>Fmyc</i>	5,498: 12	År 1900	<i>Fmyc</i>	6,845: 78
” 1897	”	6,219: 47	” 1901	”	6,610: 70
” 1898	”	17,375: 59 *)	” 1902	”	6,449: 99
” 1899	”	6,469: 05	” 1903	”	6,623: 05

XIV. Allmänna arbeten.

Anslagen för det årliga underhållet af byggnader, gator, vägar, chausséer, kanaler och hamnar äro alla öfverskridna med icke obetydliga belopp.

Hvad byggnadsanslaget beträffar beror det anmärkta förhållandet på att utöfver de i budgeten beräknade remonterna en hel del smärre sådana kommit till utförande, särskildt i samband med de nyinredda polislokalerna, hvarjemte en nödigbefunnen ombyggnad af brandverkshusets vedlider samt anskaffande af ett par nya stenar till Gammelstadskvarnen bokförts å detta konto.

Angående gatuunderhållet må nämnas att i kontot äfven ingår kostnaden för en på Drätselkammarens anmodan verkställd planering af en sportplan å Skatudden.

Underhållsanslaget för kanaler synes vara för knappt tillmätt. Detsamma användes nästan uteslutande för rengöring och tillsyn af de till flere hundradetal uppgående infallsbrunnarna.

Hvad staden tillhöriga vägar och chausséer angår har å dessa under året verkstälts en mera omfattande remont af makadamiseringen, hvarjemte ett flertal trummor under vägarna ombyggts, anslagsposterna hafva därför öfverskridits med c:a 5,000 mark.

I stadens hamnar hafva kajerna i såväl Södra- som Sandvikshamnen nödgats med anlitage af dykare underkastas en rätt kostsam remont, till följd af skador, förorsakade af trafikerande fartyg. Vidare har med anslaget för underhåll af hamnarne bekostats utfyllningsarbeten vid desamma särskildt invid Hafstorget, då stora partier fyllnadsmaterial på grund af den lifligare byggnadsverksamheten stått till buds.

Anslagen för remont i Societetshuset och uppförande af saluhall å Sandvikstorget äro jemväl öfverskridna, det förra med c:a 62,000, det senare med c:a 26,000 mark. Anslaget för Societetshuset var icke beräknadt för en så genomgripande ändring och reovering, som sedermera blef besluten, och har af sådan anledning öfverskridits.

Att åter anslaget för Sandvikshallen, som upptagits på grund af byggnadseskissen vidfogadt kostnadsförslag, icke befunnits tillräckligt, beror såväl på att i de slutliga byggnadsritningarna en del rätt kostsamma detaljer, de der ej förefunnos i eskissen, tillkommit, dels på fördyrade tegelpris och på att arbetet, som på grund af arbetarestrejk låg nere under sommaren, utförts under höst och vinter.

*) Häre ingår ett anslag å 7,000 mk för skolor.

XV. Pensioner.

Besparingen å pensionsanslaget härrör af Enkerådmanskan I. S. T. Deckers den 3 November och Hamnkonstapeln E. M. Sjöströms den 27 September timade död. Pensionen för förre Stadsträdgårdsmästaren L. A. Jernström har godskrifvits Fattigvården, enär personen i fråga är på arbets- och fattiggården intagen.

XVI. Diverse utgifter.

Posten för afkortning och restitution har jemväl detta år visat sig otillräcklig, hvarför anslaget öfverskridits med Fmk 35,010:53. Ur Stadsfullmäktiges dispositionsmedel hafva, på sätt den specificerade bokslutstablan närmare angifver, anvisats anslag för:

II. Stadens embetsverk	<i>Fmk</i>	7,833:33
III. Kommunalförvaltningen	"	5,825:—
VI. Polisinrättningen	"	67,157:32
VII. Sundhets- och sjukvården	"	3,495:03
VIII. Fattigvården	"	35,300:—
IX. Undervisningsväsendet	"	19,300:—
XI. Vattenledningen	"	500:—
XIV. Allmänna arbeten	"	13,700:—
XV. Pensioner	"	2,420:—
XVI. Diverse utgifter	"	19,450:—
	Summa <i>Fmk</i>	174,980:68

Utgifter icke observerade i staten.

Här upptages en utgiftspost å Fmk 39,475:77 utgörande det belopp, som inbesparats å anslagen åren 1900—1903 för vattenledningens utsträckning. Enligt hittills följd praxis böra lånemedlen belastas icke med anslagsbeloppen för vattenledningsarbeten utan de effektiva kostnaderna för desamma. Sedan samtliga dessa arbeten numera äro afslutade öfverföres till lånemedels kontot, som tidigare debiterats anslagsbeloppen, förstnämnda besparing å arbetena.

Inkomster.

I. Räntor.

Bland räntekonti visa en del rätt betydande öfverskott. Så har å

Räntor för tomtlösen influtit	Fmk 135,080:41	öfverskott 55,080:41
” å donationsfonder	” 17,369:35	” 2,369:35
” å bankräkning	” 250,416:09	” 40,416:09
	<u>Summa öfverskott Fmk 97,865:85</u>	

II. Tomtlösen.

Under år 1903 inbetald löseskilling för försålda tomter uppgår till Fmk 713,706:83, emot beräknade Fmk 250,000, sålunda ett öfverskott å 463,706 mark 83 penni.

I tomtlösen har under de senaste åren debiterats och influtit nedanstående belopp:

År	Ant. sålda tomter		Värdet af försålda tomter		Under året inbetaldt belopp	
	Ant.	Sålda	Värde	Ant.	Värde	Ant.
1887	—	—	51,529	40	11,357	11
” 1888	—	—	852,191	54	491,186	87
” 1889	—	—	526,974	48	281,931	98
” 1890	—	—	484,740	99	290,510	27
” 1891	—	—	139,070	14	166,631	67
” 1892	—	—	424,505	12	309,536	72
” 1893	—	—	—	—	224,357	18
” 1894	2	—	90,388	03	178,426	86
” 1895	8	—	347,175	68	331,074	66
” 1896	23	—	466,244	64	410,726	04
” 1897	27	—	642,025	31	527,483	96
” 1898	15	—	296,323	01	302,303	99
” 1899	11	—	481,230	33	380,189	28
” 1900	23	—	643,573	52	145,215	01
” 1901	35	—	714,528	43	158,105	13
” 1902	35	—	987,200	80	481,739	59
” 1903	52	—	1,224,745	85	713,706	83

III. Stadens fasta egendom.

Konti för jordarrenden lämna för året öfverskott, utgörande för:

Allmänna arrenden	<i>Fmk.</i>	6,242: 27
Arrenden från Brunnsparken	"	1,036: 76
Tillfälliga arrenden	"	6,024: 14
	<i>Fmk.</i>	<u>13,303: 17</u>

Hyrorna för saluplatser å stadens torg hafva jemväl öfverskridit förslagssumman med Fmk 7,302: 50, häri då inräknade tillfälliga saluplatser vid höstmarknaden samt de nyinrättade försäljningsplatserna vid södra hamnen. Antalet utlegda platser å de öfriga torgen har stigit, sedan handeln å Sandvikstorget efter den därstädes uppförda saluhallens uthyrning inställts.

Ökningen i intraderna från Stadens saluhallar betingas af legan för försäljningsstånd i hallen å Sandvikstorget, för hvilka vid auktion erhållits jemförelsevis höga hyror.

IV. Tomtören.

De gårdarna i staden påförda tomtören, hvilka debiteras och uppbäras i samband med uttaxerade kommunala utskylder, uppgå för året till Fmk 2,816: 65, emot Fmk 2,737: 20 föregående år.

V. Inkomstgifvande rättigheter.

Trafik- och hamnafgifterna, hvilka under året 1902 ganska starkt nedgingo, visa sig detta år ånyo vara i stigande. Trafikkontorets debitering uppgår sålunda till Fmk 697,353: 25 emot beräknade Fmk 661,500; öfverskott 35,853 mark 25 p:ni. — Hamnkontorets debitering belöper sig till Fmk 230,655: 98 eller Fmk 31,055: 98 utöfver i budgeten observerade Fmk 199,600: —. Af öfriga under denna rubrik ingående konti lämnar stadens andel i bouppteckningsprocenter ett öfverskott å Fmk 33,311: 80.

VI. Diverse inkomster.

Nämnvärda avvikelser från årsstaten förete under denna rubrik endast kontot för inkomst från arbetsinrättningen, öfverskott Fmk 4,305:06 och posten „Ersättning för underhåll af fattiga“, hvilken lämnar ett öfverskott å Fmk 5,379:67.

VII. Statsbidrag.

Statsbidraget för polisinrättningen, som utgått endast för en del af året, upptages i tablån till fullt belopp, medan merkostnaden för polisen är observerad som särskild post å Stadsfullmäktiges dispositionsmedel. Beträffande statsbidragen till gatubelysningen och folkskolorna hänvisas till de under rubrik Bilansen per 31 December 1903 meddelade uppgifter.

VIII. Vattenledningen.

Uppbördslängden för året visar debitering:

för 1 kvartalet	<i>Fmk</i>	100,734: 14
” 2 ”	”	109,867: 02
” 3 ”	”	107,664: 83
” 4 ”	”	124,462: 81
	<i>Fmk</i>	<u>442,728: 80</u>
Afgår: provision å vattenförsäljning	”	454: 32
	<i>Fmk</i>	<u>442,274: 48</u>

eller 18,274 mk 48 pni utöfver förslagsposten i budgeten. I förstnämnda summa ingå hyror för vattenmätare med Fmk 24,010:—.

Under de närmast föregående åren uppgå vattenafgifterna till nedanstående belopp:

År 1881	<i>Fmk</i>	72,951: 10
” 1882	”	91,002: 26
” 1883	”	104,127: 53
” 1884	”	120,440: 05
” 1885	”	140,480: 26
” 1886	”	160,782: 12

Ar 1887	<i>Fmy.</i> 183,110: 33
” 1888	” 194,759: 96
” 1889	” 229,088: 24
” 1890	” 263,896: 27
” 1891	” 253,947: 17
” 1892	” 242,880: 05
” 1893	” 242,602: 54
” 1894	” 248,988: 37
” 1895	” 257,416: 76
” 1896	” 270,242: 35
” 1897	” 275,773: 94
” 1898	” 309,711: 59
” 1899	” 351,508: 90
” 1900	” 399,019: 12
” 1901	” 418,116: 47
” 1902	” 397,335: 03
” 1903	” 442,274: 48

IX. Belysningsverket.

Ehuru Belysningsverkets böcker icke äro så uppställda att en jemförelse med den för året fastställda staten direkte skulle framgå, har dock genom omarbetning af bokslutet efterföljande sammanställning kunnat erhållas. Deremot framgår alldeles icke ur bokföringen huruvida eller med hvilken kostnad de i årsstaten upptagna utvidgningarna blifvit utförda.

Helsingfors stads Belysningsverks bokslut för år 1903.

Utgifter.	Anslag enl. stat		Utgift enl. böckerna	
<i>Förvaltning.</i>				
Löner och arvoden	38,450	—	38,405	—
Expenser	3,000	—	2,201	16
<i>Gastillverkningskostnader.</i>				
Vanliga gaskol	110,000	—	110,044	79
Cannel kol	26,000	—	26,245	92
Transport och lämpning af kol	2,300	—	2,158	32
Transport	—	—	179,055	19

	Transport	—	179,055 19
Diverse materialier		1,000 —	1,526 42
Arbetskostnad å retorthuset		13,700 —	12,625 40
Ångpanne- och exhaustorkostnad		14,000 —	10,308 76
Gasrening		2,200 —	2,096 78
Diverse omkostnader		15,100 —	13,119 80
<i>Kostnader för biprodukter.</i>			
För koks		4,700 —	4,986 63
„ stenkolstjära		2,000 —	1,959 87
<i>Kostnader för gatubelysning.</i>			
Lykttändare och lampskötare		25,200 —	24,643 50
Glödkroppar och cylindrar		1,900 —	1,970 73
Diverse omkostnader		2,200 —	1,840 75
<i>Kostnader för privat gasförbrukning.</i>			
Mätareaf läsning och inkassering		3,000 —	3,049 07
Diverse omkostnader		5,000 —	4,801 11
<i>Underhåll och remont.</i>			
Byggnader		4,000 —	3,705 66
Ugnar		1,200 —	1,173 61
Apparater		1,000 —	460 38
Gasklockor		500 —	163 47
Hufvudrörnätet		2,000 —	2,275 22
Lyktor, stolpar och serviser		4,200 —	2,242 31
Privatserviser		500 —	109 09
Gasmätare		2,000 —	1,693 56
Inventarier		2,500 —	3,533 91
	Transport	—	277,341 22

	Transport	—	—	277,341	22
	<i>Ränta</i> å kontokurant räkning med stadskassan	8,500	—	6,298	25
	Afskrifning	—	—	813	74
	Värdeökning å fastighets konto	68,643	05	—	—
	inventariers "	1,383	14	—	—
	gasmätarens "	21,189	87	—	—
	Summa <i>Smf.</i>	91,216	06	—	—
	Med afdrag af från 1902 reserveradt anslag	27,400	—	63,816	06
	<i>Disponibel vinst</i>	114,800	—	198,232	84
	Summa <i>Smf.</i>	472,500	—	546,502	11

Inkomster.	Enligt budget		Enligt böckerna	
Gatubelysningen	114,000	—	112,635	70
Privatförbrukningen	252,000	—	289,215	96
Biprodukter: koks	84,800	—	92,834	76
stenkolstjära	9,500	—	11,294	—
grafit	200	—	—	—
Vinst å privata arbeten m. m.	12,000	—	40,521	69
Summa <i>Smf.</i>	472,500	—	546,502	11

Vinst- och förlustkontot företer följande siffror:

<i>Debet:</i> Räntor	<i>Från</i>	6,298: 25
Afskrifningar å:		
Hufvudrörnätet	<i>Från</i>	5,637: 99
Lyktor, stolpar och serviser	”	2,578: 90
Privatserviser	”	561: 85
Byggnader	”	35,867: 77
Ugnar med armatur	”	6,163: 88
Apparater med rörledning	”	4,269: 60
Gasklockor	”	1,495: 75
Inventarier för gasberedning 10 %	<i>Från</i>	306: 87
” ” gatubelysning 10 %	”	85: 80
” ” rörläggning 10 %	”	714: 77
” ” kontoret 10 %	”	401: 07
” ” diverse 10 %	”	212: 99
Gasmätare 5 %	”	1,759: 89
Osäkra fordringar	— —	813: 74
	<i>Från</i>	67,169: 12
Vinst för året	— —	201,991: 77
	<i>Från</i>	269,160: 89
<i>Kredit:</i> Vinst å:		
Gas till gatubelysning	<i>Från</i>	54,593: 70
” ” enskild förbrukning	”	184,845: 50
Privata arbeten	”	29,721: 69
	<i>Från</i>	269,160: 89

Bilansen per ultimo December 1903 utvisar:

D e b e t:

<i>Fastigheters konto:</i>		
Hufvudrörnätet	<i>Från</i>	306,122: 80
Lyktor, stolpar & serviser	”	133,002: 73
Privatserviser	”	32,135: 35
Husbyggnader	”	442,369: 22
Ugnar med armatur	”	102,108: 54
Apparater med rörledn.	”	54,111: 35
Gasklockor	”	18,447: 27
Gasverkets tomt	”	300,000: —
	<i>Från</i>	1,388,297: 26
<i>Inventariers konto:</i>		
Inventarier för gasberedning	<i>Från</i>	2,793: 33
” ” gatubelysning	”	772: 22
” ” rörläggning	”	7,602: 79
” å kontoret	”	3,791: 47
” diverse	”	1,916: 95
	”	16,876: 76
<i>Gasmätares konto</i>	— —	54,627: 79
	<i>Från</i>	1,459,801: 81

	Transport	<i>Fmk</i> : 1,459,801: 81	
<i>Materialiers konto:</i>			
Vanliga kol	<i>Fmk</i> : 68,439: 30		
Cannel kol	" 12,868: 81		
Diverse materialier	" 70,485: 62	"	151,793: 73
<i>Tillverkningskostnaders konto:</i>			
1,250 m ³ gas i klockorna à —: 20	— —	"	250: —
<i>Privata arbetens konto:</i>			
Ofullbordade arbeten	— —	"	4,945: 84
<i>Biprodukters konto:</i>			
Okrossad koks	<i>Fmk</i> : 35,995: —		
Krossad "	" 2,800: —		
Tjära	" 2,825: —	"	41,620: —
<i>Elektricitetsverkets förskottskonto</i>	— —	"	12,987: 60
<i>Konto pro diverse</i>	— —	"	38,861: 02
<i>Gaskonsumenters konto:</i>			
Obetalda gasräkningar	— —	"	48,591: 85
<i>Kassa konto, kontant</i>	— —	"	592: 43
			<u><i>Fmk</i>: 1,759,443: 78</u>

K r e d i t:

Gasverkets inköpssumma	<i>Fmk</i> : 1,400,000: —		
Konto-kurant med stadskassan	" 86,349: 78		
Konto pro diverse	" 28: 90		
Deponenters konto	" 30: 45		
Elektricitetsverkets anslagskonto	" 2,012: 40		
			<u><i>Fmk</i>: 1,488,421: 53</u>
Kapitalkonto	" 72,789: 41		
Disponibel vinst	" 198,232: 84		
			<u><i>Fmk</i>: 1,759,443: 78</u>

Kapitalkontots utgående bilans har bildats sålunda att till

saldot från år 1902	— —	<i>Fmk</i> : 41,630: 48
lagts verkets utvidgningar under året utgörande <i>Fmk</i> : 91,216: 06		
med afdrag af afskrifningarna under samma år " 60,057: 13	"	31,158: 93
Saldo den ³¹ / ₁₂ 1903 <i>Fmk</i> : 72,789: 41		

Gastillverkningskostnaden, beräknad till inalles *Fmk* 184,300: — har utgjorts af:

Vanliga kol	<i>Fmk</i> : 110,044: 79
Cannel kol	" 26,245: 92
Transport m. m. af kol	" 2,158: 32
Diverse materialier	" 1,526: 42
Transport <i>Fmk</i> : 139,975: 45	

	Transport	<i>Fmk.</i>	139,975: 45
Arbetskostnad i retorthuset	"	"	12,625: 40
Ångpanne- & exhaustorkostnad	"	"	10,308: 76
Gasrening	"	"	2,096: 78
Diverse kostnader	"	"	13,105: 80
		<i>Fmk.</i>	178,112: 19

Härtill lägges andel i:

Förvaltningskostnader	"	25,650: —
Remont och underhåll	"	11,312: 25
hvarigenom med tillägg af saldot från föregående år	"	264: —
erhålles en totalkostnad af	<i>Fmk.</i>	215,338: 44

Utbytet utgöres af:

Gas till gatubelysning	<i>Fmk.</i>	27,344: 71
" " enskild förbrukning	"	90,561: 47
Biprodukter	"	97,182: 26
Gasförråd i klockorna d. ³¹ / ₁₂ 1903	"	250: —
	<i>Fmk.</i>	215,338: 44

Kostnaderna för gatubelysningen utgöras af:

Förenämnda tillverkningskostnad	<i>Fmk.</i>	27,344: 71
Lykttändare och lampskötare	"	24,643: 50
Glödkroppar och cylindrar	"	1,970: 73
Diverse omkostnader	"	1,841: 55
Andel i remont och underhåll	"	2,242: 31
	<i>Fmk.</i>	58,042: 80
Vinst å gatubelysningen	"	54,593: 70
Stadens debitering för d:o	<i>Fmk.</i>	112,636: 50

För gas till enskild förbrukning utgöras kostnaderna af:

Tillverkningskostnaden	<i>Fmk.</i>	90,561: 47
Mätareaffäsning och inkassering	"	3,049: 07
Diverse omkostnader	"	10,078: 80
Andel i förvaltningskostnader	"	4,156: 16
" i remont och underhåll	"	1,802: 65
	<i>Fmk.</i>	109,648: 15
Vinst å privat gaskonsumtion	"	184,845: 50
	<i>Fmk.</i>	294,493: 65

X. Lån.

Årets anslag å lånemedel, Fmk 1,000,200: —, har öfverförts till kontot för Emissionen af 1902 års obligationslån, hvars saldo i bilansen rubriceras som „odisponerade lånemedel“.

XI. Uttaxering.

Uttaxeringssumman för året är fördelad å:

615 privilegierade ören å Fmk 12:13	<i>Fmk</i>	7,459:95
220 från inkvartering befriade ören å Fmk 12:36	"	2,719:20
<u>145,453 oprivilegierade ören å Fmk 12:56</u>	"	<u>1,826,889:68</u>
S:a 146,288 ören	<i>Fmk</i>	1,837,068:83

på sätt af efterföljande tabell närmare framgår.

Uttaxering af kommunala utskylder i

Stadsdel.	Af taxeringsnämnden påförda				Af pröfningsnämnden nedsatta				Å t e r			
	Ören för fastighet.	Ören för näring.	Ören för lön m. m.	Summa betalande ören.	Ören för fastighet.	Ören för näring.	Ören för lön m. m.	Summa betalande ören.	Ören för fastighet.	Ören för näring.	Ören för lön m. m.	Summa betalande ören.
I.	3,725	5,082	15,121	23,273	114	297	534	952	3,611	4,785	14,587	22,321
II.	6,102	16,671	12,417	34,679	18	526	445	988	6,084	16,145	11,972	33,691
III.	3,465	8,353	7,826	19,214	84	398	264	757	3,381	7,955	7,562	18,457
IV.	5,288	5,754	10,633	20,508	48	466	231	795	5,240	5,288	10,352	19,713
V.	3,030	4,517	9,137	16,116	54	282	345	682	2,976	4,235	8,792	15,434
VI.	1,857	887	1,996	4,143	19	12	29	55	1,838	875	1,967	4,088
VII.	2,058	4,011	7,370	12,845	146	126	234	505	1,912	3,885	7,136	12,340
VIII.	726	525	2,059	3,249	37	—	101	138	689	525	1,958	3,111
IX.	494	669	2,259	3,346	18	85	6	109	476	584	2,253	3,237
X.	1,020	1,288	1,484	3,515	21	30	33	85	999	1,258	1,451	3,430
XI.	1,388	648	2,285	3,519	12	23	37	63	1,376	625	2,248	3,456
XII.	270	205	91	508	11	11	—	22	259	194	91	486
XIII.	1,449	4,710	2,040	7,711	9	1,047	135	1,187	1,440	3,663	1,905	6,524
Summa	30,872	53,320	74,718	152,626	591	3,303	2,444	6,338	30,281	50,017	72,274	146,288

Helsingfors stad för år 1902 (1903 års behof).

s t å r			U t t a x e r a d t b e l o p p								T o m t b r e n .		D e b e t s e d e l a f a g i t t e r .		S u m m a .	
			P r i v i l e g i e r a d e ö r e n å F i n k 12: 13		F r å n i n k v a r t e r i n g b e t r ä d e ö r e n å F i n k 12: 36		O p r i v i l e g i e r a d e ö r e n å F i n k 12: 56		S u m m a .							
P r i v i l e g i e r a d e ö r e n .	F r . i n k v a r t e r i n g b e t r ä d e ö r e n .	O p r i v i l e g i e r a d e ö r e n .									<i>F m y c</i>	<i>F m y c</i>	<i>F m y c</i>	<i>F m y c</i>		
240	14	22,067	2,911	20	173	04	277,161	52	280,245	76	336	78	62	28	280,644	82
57	171	33,463	691	41	2,113	56	420,295	28	423,100	25	299	01	55	60	423,454	86
69	—	18,388	836	97	—	—	230,953	28	231,790	25	208	12	46	48	232,044	85
109	27	19,577	1,322	17	333	72	245,887	12	247,543	01	657	50	86	52	248,287	03
104	8	15,322	1,261	52	98	88	192,444	32	193,804	72	301	01	49	08	194,154	81
—	—	4,088	—	—	—	—	51,345	28	51,345	28	271	96	34	20	51,651	44
—	—	12,340	—	—	—	—	154,990	40	154,990	40	287	40	44	96	155,322	76
26	—	3,085	315	38	—	—	38,747	60	39,062	98	65	86	6	32	39,135	16
10	—	3,227	121	30	—	—	40,531	12	40,652	42	—	—	9	32	40,661	74
—	—	3,430	—	—	—	—	43,080	80	43,080	80	349	77	17	68	43,448	25
—	—	3,456	—	—	—	—	43,407	36	43,407	36	39	24	40	92	43,487	52
—	—	486	—	—	—	—	6,104	16	6,104	16	—	—	3	84	6,108	—
—	—	6,524	—	—	—	—	81,941	44	81,941	44	—	—	32	28	81,973	72
615	220	145,453	7,459	95	2,719	20	1,826,889	68	1,837,068	83	2,816	65	489	48	1,840,374	96

Efterföljande sammanställningar ur årets samt tidigare års taxerings- och uppborðslängder belysa närmare beskattningsförhållandena i staden:

Skattöreantal och uttaxering i Helsingfors stad åren 1883—1903.

Å r	Antal skatt- ören (motsvarande 400 marks årsinkomst)	Ökning	Minskning	Uttaxerad belopp per skattöre (oprivile- gieradt)		A n m ä r k n i n g
1883	55,364	2,542	—	9	79	1) Deraf c:a 8,300 ören för agio vinst, hvilken beskattning sedermera, på grund af Kejs. Senatens utslag, resti- tuerats.
1884	62,818	7,454	—	12	22	
1885	63,613	795	—	10	26	
1886	62,745	—	868	11	—	
1887	61,396	—	1,349	11	—	2) Deraf c:a 14,000 ören tillfällig arfsskatt.
1888	65,961	4,565	—	9	45	
1889	68,458	2,497	—	9	10	
1890	72,776	4,318	—	9	76	
1891	79,306	6,530	—	10	—	3) Deraf c:a 3,000 ören tillfällig arfsskatt.
1892	80,719	1,413	—	11	20	
1893	83,927	3,208	—	10	76	
1894	86,675	2,748	—	13	61	
1895	82,024	—	4,651	14	50	
1896	83,787	1,763	—	14	—	
1897	101,923	18,136 1)	—	12	20	
1898	104,329	2,406	—	12	—	
1899	133,456	29,127 2)	—	10	10	
1900	136,575	3,119 3)	—	12	66	
1901	137,244	669	—	12	91	
1902	139,631	2,387	—	13	31	
1903	146,288	6,657	—	12	56	

Kommunalbeskattningen i Helsingfors stad år 1903.

För en an- tagen års- inkomst af <i>Fmk.</i>	Antal beskat- tade	För en an- tagen års- inkomst af <i>Fmk.</i>	Antal beskat- tade	För en an- tagen års- inkomst af <i>Fmk.</i>	Antal beskat- tade	För en an- tagen års- inkomst af <i>Fmk.</i>	Antal beskat- tade
800	4,254	20,800	7	42,400	1	82,400	1
1,200	2,095	21,200	9	42,800	1	84,000	1
1,600	1,015	21,600	5	43,200	2	88,000	2
2,000	702	22,000	17	43,600	1	90,000	4
2,400	383	22,400	4	44,000	3	100,000	1
2,800	287	22,800	6	46,000	2	102,800	1
3,200	324	23,200	4	47,200	1	106,000	1
3,600	133	23,600	7	48,000	8	108,000	1
4,000	358	24,000	29	48,800	1	108,400	1
4,400	104	24,400	5	49,200	1	110,000	1
4,800	217	24,800	5	49,600	1	112,800	1
5,200	73	25,200	3	50,000	3	113,200	1
5,600	108	25,600	1	50,400	1	114,000	2
6,000	282	26,000	16	50,800	2	116,000	1
6,400	82	26,400	3	51,200	1	120,000	2
6,800	85	26,800	4	52,000	2	124,800	1
7,200	109	27,200	7	52,400	1	128,800	1
7,600	38	27,600	3	53,200	2	130,000	1
8,000	194	28,000	12	54,000	2	136,800	1
8,400	31	28,400	5	54,400	3	138,400	2
8,800	53	28,800	5	54,800	1	140,000	1
9,200	45	29,200	4	55,600	2	140,400	1
9,600	36	29,600	1	56,000	6	142,800	1
10,000	111	30,000	18	57,600	1	147,600	1
10,400	26	30,400	2	58,000	3	162,800	1
10,800	35	30,800	3	58,800	1	164,000	1
11,200	38	31,200	1	59,600	1	168,800	1
11,600	20	31,600	2	60,000	5	180,000	1
12,000	121	32,000	11	60,800	2	185,600	1
12,400	18	32,400	2	61,200	1	188,000	1
12,800	24	32,800	2	62,000	3	198,800	1
13,200	21	33,200	4	62,800	1	200,000	1
13,600	25	33,600	1	63,200	1	211,200	1
14,000	53	34,000	14	64,000	1	231,200	1
14,400	17	34,400	3	65,200	1	245,600	1
14,800	23	34,800	2	65,600	2	251,200	1
15,200	14	35,200	2	66,000	2	260,000	1
15,600	9	35,600	3	67,200	1	280,000	1
16,000	60	36,000	8	68,000	2	296,400	1
16,400	8	36,400	3	68,800	1	300,000	1
16,800	24	37,200	1	70,000	2	302,400	1
17,200	13	38,000	2	70,800	1	304,000	1
17,600	9	38,400	2	72,000	2	394,800	1
18,000	24	38,800	3	76,000	1	486,000	1
18,400	11	39,200	3	76,400	1	567,600	1
18,800	9	39,600	1	77,600	1	599,600	1
19,200	3	40,000	19	78,800	1	675,200	1
19,600	8	40,800	1	80,000	6	753,200	1
20,000	68	41,600	2	81,600	1	812,000	1
20,400	7	42,000	2	82,000	1	1,410,000	1

Summa 12,237

Kommunalbeskattningen i Helsingfors stad åren 1885—1903.

Å r	Antal inne- vånare enligt mantals- längd	Antal beskattade	Procent af antalet inne- vånare	Antagen skattbar års- inkomst	Uttaxerad belopp	Skatte- procent	Medeltal af de beskatta- des års- inkomst		
1885	41,579	8,146	19,59	25,445,200	652,357	62	2,56	3,123	64
1886	43,345	7,887	18,20	25,098,000	689,651	10	2,75	3,182	20
1887	43,834	7,513	17,14	24,558,400	674,857	40	2,75	3,268	79
1888	46,255	8,413	18,19	26,384,400	622,186	83	2,36	3,136	15
1889	53,910	7,872	14,60	27,383,200	622,065	18	2,27	3,478	57
1890	56,236	7,203	12,81	29,110,400	707,879	84	2,43	4,041	42
1891	58,799	8,032	13,66	31,722,400	791,475	38	2,49	3,949	50
1892	57,192	8,516	14,89	32,287,600	902,879	32	2,80	3,791	40
1893	57,210	8,416	14,72	33,570,800	902,467	12	2,69	3,988	93
1894	58,637	7,603	12,97	34,670,000	1,179,009	44	3,40	4,560	04
1895	64,554	7,866	12,18	32,809,600	1,188,794	39	3,62	4,171	07
1896	67,653	7,696	11,37	33,514,800	1,172,367	18	3,50	4,354	83
1897	70,698	8,180	11,57	40,769,200	1,242,432	32	3,05	4,984	01
1898	71,365	8,924	12,50	41,731,600	1,251,439	68	3,—	4,676	33
1899	75,492	10,242	13,58	53,382,400	1,345,593	81	2,52	5,212	11
1900	79,126	11,069	13,99	54,630,000	1,726,212	94	3,16	4,935	41
1901	82,213	11,445	13,92	54,897,600	1,771,284	15	3,22	4,796	64
1902	82,604	11,672	14,13	58,213,200	1,857,556	73	3,13	4,977	42
1903	85,583	12,237	14,28	61,028,800	1,837,068	83	3,32	4,987	23

Från föregående år balanserade konti.

Under denna rubrik upptagas särskilda smärre besparingar å under tidigare år beviljade anslag, uppgående sammanlagt till Fmk 7,781:51.

Inkomster ej i staten observerade.

De trenne belopp, hvilka här förekomma, utgöras af återstoden, Fmk 400, af polisinsättningens beklädnadsfond, hvilken till största delen återbetaltes år 1902; Fmk 1,269:04, inbetald köpeskilling för af staden försålda äldre byggnader å villalägenheten Hagsund samt Fmk 16:20, påskriberade chaussélanekuponger.

Bilansen per 31 December 1903.

Ingående bilansen från år 1902 å aktier och obligationer omfattade:

Obligationer till Helsingfors stads 3,6 % chaussébyggnadslån	Fmk: 57,400:—
Obligationer till Helsingfors stads 5 % lån af år 1876	" 352,825: 20
Helsingfors Magasinsaktiebolags aktier	" 113,500:—
	Fmk: 523,725: 20
Under året har inköpts 1 st. chaussélåneobligation	" 100:—
	Fmk: 523,825: 20

samt afförts på grund af S. F. besl. af d. ²⁰/₁₂ 1902

samtliga aktierna i Helsingfors Magasins- aktiebolag	Fmk: 113,500:—
hvarjemte af 1876 års obligationer på grund af utlottning afgått	" 6,700:—
Kursförlust å 1876 års obligationer	" 774: 60
	" 120,974: 60
Saldo till år 1904	Fmk: 402,850: 60

bestående i:

282 st. chaussélåneobligationer à 100 mk	Fmk: 28,200:—
586 st. d:o à 50 mk	" 29,300:— Fmk: 57,500:—
Helsingfors stads 5 % obligationer af 1876:	
113 st. à 1,000 mk	Fmk: 113,000:—
322 st. à 500 mk	" 161,000:—
212 st. à 200 mk	" 42,400:—
	Fmk: 316,400:— à 109: 15 " 345,350: 60
	Fmk: 402,850: 60

Bland olyftade bidrag balanserar statsbidraget till gatubelysningen såsom oguldet för åren 1901—1903 med Fmk 7,260 för 1901, samt Fmk 15,170 för hvarterdera af åren 1902 och 1903 eller sammanlagdt 37,600 mark. Anhållan om bidragets förnyande torde redan år 1901 till vederbörlig ort inlämnats, men har saken till dato ännu icke afgjorts.

Balanserade bidrag till brandverket utgöres af Universitetets andel i sagda bidrag, hvilket af okänd orsak ännu icke influtit.

Af statsbidraget till folkskolorna i staden hafva de skilda kvartalsanslagen i vanlig ordning hos Öfverstyrelsen för skolväsendet utrekvirerats, men har af bidraget för 3:dje kvartalet endast 16,000 mark till staden utanordnats, hvaremot 30,000 mark innehållits. Förenämde 16,000 mark samt 4:de kvartalets bi-

Behållningen

till år 1904 utgöres af:

Öfverskott för året 1903	<i>Fmk.</i>	581,434: 83
Odisponerad del af tidigare behållning	„	796,636: 30
	<i>Fmk.</i>	<u>1,378,071: 13</u>

De inkomstitlar som hufvudsakligast bidragit till resultatet äro:

Räntor	öfverskott c:a	<i>Fmk.</i>	98,000: —
Tomtlösen,	„	„	464,000: —
Stadens fasta egendom	„	„	30,000: —
Inkomstgifvande rättigheter	„	„	100,000: —
Belysningsverket	„	„	84,000: —

Under de senaste åren har årsöfverskottet uppgått till:

år 1894	<i>Fmk.</i>	385,536: 55	år 1899	<i>Fmk.</i>	224,072: 60
„ 1895	„	383,872: 02	„ 1900	„	296,655: 91
„ 1896	„	281,736: 46	„ 1901	„	246,885: 80
„ 1897	„	585,934: 72	„ 1902	„	562,779: 35
„ 1898	„	388,477: 54	„ 1903	„	581,434: 83

Sammandrag af bokslutet.**Inkomster.**

Disponerad behållning från år 1902	<i>Fmk.</i>	450,000: —
Inkomster enligt stat	„	6,183,341: 71
D:o utöfver stat	„	926,934: 56
Besparing å anslag	„	419,667: 50
	<i>Fmk.</i>	<u>7,979,943: 77</u>

Utgifter.

Anslag enligt stat	<i>Fmk.</i> 6,633,341: 71
Anslagen öfverskridna med	„ 729,060: 47
Brist i beräknade inkomster	„ 36,106: 76
	<u><i>Fmk.</i> 7,398,508: 94</u>
Årets resultat, öfverskott	„ 581,434: 83
	<u>Summa <i>Fmk.</i> 7,979,943: 77</u>
Förenämnda öfverskott	<i>Fmk.</i> 581,434: 83
ökadt med den odisponerade behållningen från år 1902 eller	„ 796,636: 30
lemnar saldot till år 1904	<i>Fmk.</i> 1,378,071: 13

Helsingfors stads Drätselkontor i Februari 1904.

Teodor Holmberg.

Helsingfors stads utgifter och inkomster år 1903.

Utgifter.	Anslag enligt stat	Kostnad enligt bäckerna	Anslaget öfverskridet	Besparing å anslaget
<i>I. Stadens skulder.</i>				
Chausséeobligationslånet, ränta	2,160 —	2,160 —		
amortering	6,000 —	6,000 —		
Vattenledningslånet, amortering	27,100 —	27,100 —		
ränta	59,637 50	59,637 50		
kursförlust	500 —	774 60	274 60	
Nybyggnads- och regleringslånet, amortering	53,500 —	53,500 —		
ränta	40,263 75	40,263 75		
Obligationslånet af år 1892, amor- tering	24,000 —	24,000 —		
ränta	193,365 —	193,365 —		
provisioner m. m.	900 —	666 55	—	233 45
Obligationslånet af år 1898, amor- tering	21,000 —	21,000 —		
ränta	102,270 —	102,270 —		
provisioner m. m.	1,000 —	863 05	—	136 95
Obligationslånet af år 1900, amor- tering	16,500 —	16,500 —		
ränta	118,800 —	118,800 —		
provisioner m. m.	1,000 —	765 32	—	234 68
Obligationslånet af år 1902, amor- tering	40,000 —	40,000 —		
ränta	320,000 —	320,000 —		
provisioner m. m.	5,000 —	3,860 84	—	1,139 16
Transport	1,032,996 25	1,031,526 61	274 60	1,744 24

Transport	1,032,996 25	1,031,526 61	274 60	1,744 24
II. Stadens embetsverk.				
Magistraten	36,700 —	37,445 47	745 47	
Rådstufvurätten	111,883 33	109,541 49	— —	2,341 84
Magistratens och Rådstufvurättens gemensamma biträden och be- tjening	27,000 —	26,833 18	— —	166 82
Executionsverket	33,716 67	33,716 15	— —	— 52
Renskrifning af protokoll	1,700 —	542 80	— —	1,157 20
Expenser	15,000 —	15,593 62	593 62	
III. Kommunalförvaltningen.				
Stadsfullmäktiges kansli	14,900 —	13,873 55	— —	1,026 45
Drätselkammaren, aflöningar . . .	32,950 —	33,309 89	359 89	
expenser	15,000 —	15,000 —		
Drätselkontoret, aflöningar	45,160 —	45,259 46	99 46	
expenser	5,100 —	5,150 73	50 73	
Trafikkontoret, aflöningar	35,235 —	35,201 59	— —	33 41
mätarearvodet	800 —	884 40	84 40	
expenser	1,800 —	1,998 80	198 80	
Hamnkontoret, aflöningar	34,200 —	34,980 18	780 18	
expenser, m. m.	900 —	1,137 31	237 31	
Byggnadskontoret, aflöningar	30,955 —	30,954 76	— —	— 24
extra ingenjörer m. m.	8,000 —	8,119 49	119 49	
skogsvaktarebiträden m. m. . . .	2,000 —	1,458 19	— —	541 81
material- och handtlangaredags- verken	8,000 —	10,417 81	2,417 81	
expenser	1,500 —	1,593 84	93 84	
Trädgårdsnämnden	6,900 —	6,898 59	— —	1 41
Taxerings- och pröfningsnämnden . .	5,000 —	4,995 07	— —	4 93
Förmyndarenämnden	1,400 —	1,513 34	113 34	
Nämnden för arbetareangelägen- heter	800 —	848 60	48 60	
Kommunal arbetsförmedlingsbyrå . .	6,500 —	6,154 —	— —	346 —
Uppfostringsnämnden	2,650 —	2,926 44	276 44	
IV. Gatu- och kajbelysning.				
Gasbelysning	114,000 —	112,636 50	— —	1,363 50
Petroleumbelysningen	96,831 92	82,458 50	— —	14,373 42
Extra belysning af kajer och varu- skjul	14,825 —	15,247 53	422 53	
Transport	1,744,403 17	1,728,217 89	6,916 51	23,101 79

Transport	1,744,403 17	1,728,217 89	6,916 51	23,101 79
V. Brandverket.				
Aflöningar, m. m.	78,110 —	80,845 03	2,735 03	— —
Brandstallet	10,785 —	8,453 59	— —	2,331 41
Eldning och belysning	10,360 —	10,191 55	— —	168 45
Redskap och inventarier	6,400 —	7,169 93	769 93	— —
Diverse	3,400 —	3,388 88	— —	11 12
Anslag åt frivilliga brandkåren	5,000 —	5,000 —	— —	— —
VI. Polisnrättningen.				
Aflöningar	338,736 66	91,800 90	— —	246,935 76
Polisvård å Forsby hemman	2,090 —	51 10	— —	2,038 90
Polistallet	6,760 —	5,992 72	— —	767 28
Hyror, ved och lyse	23,180 —	26,701 25	3,521 25	— —
Diverse	42,980 —	23,554 97	— —	19,425 03
Guvernörens dispositionsmedel	5,000 —	1,250 —	— —	3,750 —
Utgifter enligt ny stat	— —	269,395 72	269,395 72	— —
VII. Sundhets- o. sjukvården.				
Läkare- och sjukvårdspersonal	42,640 —	41,765 13	— —	874 87
Helsovårdsnämnden	6,800 —	8,093 84	1,293 84	— —
Maria sjukhus, icke epidemi-afdelningen	25,500 —	32,559 30	7,059 30	— —
epidemiafdelningen	18,540 —	14,411 89	— —	4,128 11
medicinsk-kirurgiska afdelningen	20,370 —	20,417 53	47 53	— —
ekonomieafdelningen	133,163 97	143,698 58	10,534 61	— —
desinfektionsinrättningen	3,120 —	2,320 50	— —	799 50
Poliklinisk ögonafdelning	2,000 —	1,905 —	— —	95 —
Sjukstuga i Sörnäs	10,943 —	10,943 —	— —	— —
Polikliniker	5,000 —	5,000 —	— —	— —
Helsopolisen	21,000 —	20,313 44	— —	686 56
Besigtningssbyrå	6,660 —	6,463 17	— —	196 83
Undersökningsstation f. lifsmedel	7,200 —	8,120 27	920 27	— —
Köttkontrollstation	6,800 —	6,550 88	— —	249 12
Obduktionshuset	150 —	32 50	— —	117 50
Vaccindepoten	400 —	399 96	— —	— 04
Transport	2,587,491 80	2,585,008 52	303,193 99	305,677 27

Transport	2,587,491 80	2,585,008 52	303,193 99	305,677 27
VIII. Fattigvården.				
Fattigvårdsstyrelsen	18,900 —	18,263 75	— —	636 25
Fattiggården	72,020 —	75,783 37	3,763 37	
Arbetsinrättningen	24,640 —	27,086 19	2,446 19	
Dårvårdsanstalten	40,880 —	44,258 43	3,378 43	
Utackorderingskostnader	77,000 —	79,201 30	2,201 30	
Sjukvårdskostnader	9,000 —	4,822 40	— —	4,177 60
Dårvårdskostnader	22,000 —	26,127 56	4,127 56	
Läkemedel	5,000 —	4,633 98	— —	366 02
Direkta understöd	44,000 —	51,018 50	7,018 50	
Diverse	3,500 —	2,492 15	— —	1,007 85
IX. Undervisningsväsendet.				
Navigationsskolan	3,600 —	3,531 —	— —	69 —
Handverksskolorna	84,364 —	80,981 34	— —	3,382 66
Handelsläroverk	10,000 —	10,000 —	— —	
Uppfostringsanstalt för andesvaga barn	4,500 —	4,300 —	— —	200 —
Folkskolorna, aflöningar	568,460 —	568,923 75	463 75	
hyror	24,000 —	24,694 99	694 99	
undervisningsmaterial	10,000 —	11,719 77	1,719 77	
material för handarbeten	10,000 —	3,333 24	— —	6,666 76
möbel	9,000 —	13,531 06	4,531 06	
ved	27,000 —	19,302 10	— —	7,697 90
belysning	22,000 —	14,251 54	— —	7,748 46
beklädnad	10,000 —	10,646 20	646 20	
renhållning	15,500 —	16,310 98	810 98	
underhåll af lokaler	21,000 —	24,527 03	3,527 03	
pensionsbidrag	8,637 50	8,337 50	— —	300 —
expenser	3,000 —	3,736 34	736 34	
Folkbibliotek och läsesalar	47,330 —	45,595 74	— —	1,734 26
Asyler för vanartade barn	33,739 50	29,710 88	— —	4,028 62
X. Allmänna onera.				
Skjutshållning	1,950 —	1,950 —	— —	
Kronoutlagor	54 96	54 96	— —	
Inkvarteringskostnader	239,849 28	209,968 62	— —	29,880 66
Inkvarteringsnämnden	7,800 —	7,792 —	— —	8 —
Transport	4,066,217 04	4,031,895 19	339,259 46	373,581 31

Transport	4,066,217 04	4,031,895 19	339,259 46	373,581 31
XI. Vattenledningen.				
I. Förvaltning och drift.				
Aflöningar	27,700 —	27,644 40	— —	55 60
Driftkostnad för pumpverket . . .	6,000 —	5,038 51	— —	961 49
Driftkostnad för filtrerna	12,000 —	8,582 19	— —	3,417 81
Afläsning m. m. af vattenmätare	8,000 —	8,526 57	526 57	
Mätningar och undersökningar för utvidgningar	1,500 —	1,145 83	— —	354 17
Brandförsäkringspremier	1,200 —	1,251 98	51 98	
Arrenden	950 —	950 —		
Hyra, städning och belysning af kontorslokal	2,000 —	1,958 62	— —	41 38
Expenser	2,500 —	2,743 77	243 77	
Utskylder	800 —	800 —		
Distribuering etc. af debetsedlar och räkningar	700 —	700 —		
Kostnader för hästhoarna	2,700 —	1,502 05	— —	1,197 95
Privata anslutningar	95,000 —	162,338 13	67,338 13	
2. Underhåll och remont.				
Remont och underhåll af vatten- ledningens byggnader, hägnader, dammar, maskiner och rörnät	22,000 —	22,457 92	457 92	
Reparation och justering af vatten- mätare	3,500 —	5,218 98	1,718 98	
Betonerings af filtret N:o II.	5,700 —	4,557 60	— —	1,142 40
Nyläggning af taket i den äldre vattenborgen (1/3 af hela ytan).	5,000 —	4,338 37	— —	661 63
3. Utsträckning af rörnätet samt inköp af vattenmätare.				
Inköp af vattenmätare	8,000 —	8,596 19	596 19	
Förbindningsledning under Bern- hardsgatan från N:o 5 till Unionsgatan	3,200 —	1,766 08	— —	1,433 92
D:o under Bangatan från N:o 3 till Högbergsgatan	5,700 —	5,071 68	— —	628 32
Transport	4,280,367 04	4,307,084 06	410,193 —	383,475 98

Transport	4,280,367 04	4,307,084 06	410,193 —	383,475 98
Rörombyte under Högbergsgatan från Röddälds- till Bärngmansgatan	13,500 —	9,627 82	— —	3,872 18
Rörombyte under Boulevardsgatan från N:o 42 till Sandvikskajen	4,200 —	3,566 72	— —	633 28
Vattenledning under Kaptensgatan från Bärngmans- till Fabriksgatan	5,700 —	5,537 09	— —	162 91
D:o under Villagatan	13,500 —	11,772 90	— —	1,727 10
D:o under Östra chaussén till folkskolan å Vallgård	25,700 —	23,741 76	— —	1,958 24
D:o under Hafsgatan från N:o 9 till Skepparegatan	12,700 —	11,660 46	— —	1,039 54
D:o under Kaptensgatan från Fabriks- till Hafsgatan	15,300 —	12,417 67	— —	2,882 33
D:o under Handels- och Handtverksgatorna i Hermanstad	3,300 —	3,300 —	— —	— —
D:o under Kotkagatan från Fredriksbergs- till Lovisagatan	19,900 —	17,514 75	— —	2,385 25
D:o under Borgågatan från N:o 25 till Kotkagatan	2,200 —	1,968 46	— —	231 54
D:o under Skepparegatan från N:o 35 till Fabriksgatan	6,500 —	3,727 57	— —	2,772 43
D:o till villan N:o 4 i Vestra Brunnsparken	3,500 —	2,500 —	— —	1,000 —
D:o under Gökgränd	5,000 —	2,708 39	— —	2,291 61
4. Diverse.				
1 st. 406 mm. slidventil å tillopps-röret i Djurgården	1,000 —	691 12	— —	308 88
6 st. brandposter å rörnätet	1,500 —	1,067 81	— —	432 19
För införskaffande af utlåtande och förslag beträffande vattenledningsvattnets renande.	5,000 —	5,000 —	— —	— —
XII. Saluhallen.				
Aflöningar	2,430 —	2,430 —	— —	— —
Belysning	3,800 —	5,356 70	1,556 70	— —
Diverse	420 —	344 36	— —	75 64
Transport	4,425,517 04	4,432,017 64	411,749 70	405,249 10

Transport	4,425,517 04	4,432,017 64	411,749 70	405,249 10
XIII. Stadens jordlägenheter.				
Gumtäkt, förvaltningskostnader, m. m.	7,000 —	6,421 26	— —	578 74
Mejlans, utskylder m. m.	400 —	201 79	— —	198 21
XIV. Allmänna arbeten.				
1:o. Byggnader och lägenheter.				
Diverse reparationer	25,000 —	31,324 80	6,324 80	
Snötransport m. m. från stadens gårdar.	4,300 —	2,875 90	— —	1,424 10
Remont i Maria sjukhus.	9,500 —	10,416 —	916 —	
D:o af badhuset i Brunnsparcken	1,800 —	1,718 55	— —	81 45
D:o af simhuset i Brunnsparcken	1,800 —	1,926 88	126 88	
D:o af varuskjulet å Magasinskajen	4,200 —	3,852 50	— —	347 50
Rifning af brunnarna i Lappviksskvären och vid Bergmangatan	600 —	721 41	121 41	
Ändring af folkskolehuset vid Kaserngatan	5,500 —	5,500 —		
Yttre målning af rådhuset, rådhusannexet och f. d. Baranoffs gård	1,800 —	1,888 40	88 40	
Tillskottsanslag för remont i Societetshuset.	125,000 —	186,986 64	61,986 64	
Tillskottsanslag för en sjukhuspaviljong å Fattiggården	5,000 —	5,685 42	685 42	
Tillbyggnad till Drätselkontorets lokal	12,400 —	12,400 —		
Återstoden af köpeskillingen för Societetshuset	650,000 —	650,000 —		
Saluhall å Sandvikstorget	125,000 —	151,306 56	26,306 56	
Varuskjul å Skatudden	100,000 —	98,950 81	— —	1,049 19
2:o. Gator och allmänna platser.				
Diverse reparationer	12,000 —	18,197 40	6,197 40	
Stensättning med I:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Katrinegatan	7,200 —	7,020 —	— —	180 —
Transport	5,524,017 04	5,629,411 96	514,503 21	409,108 29

	Transport	5,524,017 04	5,629,411 96	514,503 21	409,108 29
Stensättning med I:ma nubbsten i asfalt af Östra Henriksgatan mellan Norra och Södra Esplanadgatorna	11,600 —	11,346 30	—	—	253 70
Stensättning med I:ma nubbsten af Salutorgets vestligaste del	10,700 —	10,235 43	—	—	464 57
Omläggning af stensättningen å Norra Kajarmen	5,000 —	5,030 91	30 91		
Ombyggnad och remont af särskilda barriärer längs staden tillhöriga gatuandelar	14,000 —	14,105 58	105 58		
Stensättning med fältsten och II:da nubbsten af särskilda ytor å Myntkajen	31,000 —	31,364 36	364 36		
Stensättning af stadens andel af Jungfrustigen utmed allmänna platsen i kv. 127.	2,700 —	2,661 15	—	—	38 85
Förlängning af järnvägsspåret å Sörnäs strandväg	8,500 —	8,938 10	438 10		
Stensättning af en del af Sandviks vestra kajen	9,600 —	9,618 35	18 35		
Planering af Kaptensgatan utmed kv. 180	9,500 —	10,595 50	1,095 50		
D:o af Villagatan	30,400 —	30,319 04	—	—	80 96
D:o af Hafsgatan till 10 meters bredd mellan Kaptens- och Skepparegatorna	6,100 —	6,052 08	—	—	47 92
D:o af öfre terrassen af Skepparegatan mellan Bärgmans- och Fabriksgatorna	9,800 —	11,217 10	1,417 10		
D:o af Fredriksbärgsgatan mellan Sture- och Flemmingsgatorna och till halfva bredden mellan Kajana- och Kotkagatorna	54,900 —	57,000 45	2,100 45		
D:o af Kotkagatan från Fredriksbärgs- till Lovisagatan	46,300 —	46,115 16	—	—	184 84
D:o af Borgågatan från Kajana till Kotkagatan	33,200 —	33,019 14	—	—	180 86
D:o af Porthansgatans förlängning från 2:dra linjen till Djurgårdsvägen	7,900 —	7,859 63	—	—	40 37
Gångbanan å Lappviksgatan längs Maria sjukhus norra tomtgräns	3,300 —	3,319 01	19 01	—	—
Transport	5,818,517 04	5,928,209 25	520,092 57	410,400 36	

Transport	5,818,517 04	5,928,209 25	520,092 57	410,400 36
3:o. Kanaler och afloppsdiiken.				
Diverse underhåll	15,000 —	20,013 21	5,013 21	
Kompletteringsarbeten	3,000 —	2,881 49	— —	118 51
Omläggning af kanalen under 2:dra linjen från Porthansgatan till Ö. Chausséen och delar af kanalen under Hagnäs torg. . .	9,500 —	9,386 61	— —	113 39
Ersättning med 15" lerrör af ka- nalen genom Diakonissanstal- tens område	5,200 —	5,207 62	7 62	
Förlängning af kanalen under Jungfrustigen till tomt N:o 10 vid Fabriksgatan.	3,000 —	3,000 —		
Kanal under Kaptensgatan från adr. N:o 20 till Petersgatan samt från adr. N:o 10 Hafsgatan. . .	9,600 —	9,513 34	— —	86 66
D:o under Villagatan från adr. N:o 30 till Petersgatan	10,900 —	10,410 48	— —	489 52
D:o under Skepparegatan från adr. N:o 35 till Fabriksgatan	3,200 —	3,087 52	— —	112 48
D:o under Östra Chausséen från första tvärgatan i Hermanstad till utfallsdiket genom Gumtäckt	19,700 —	19,449 42	— —	250 58
D:o af Fredriksbärgsgatan mellan Sture- och Flemmingsgatorna samt Kajana och Kotkagatorna	15,600 —	15,012 02	— —	587 98
D:o under Kotkagatan från Lovisa- till Fredriksbärgsgatan	15,600 —	15,191 66	— —	408 34
D:o af Borgågatan från adr. N:o 25 till Kotkagatan	2,500 —	2,431 27	— —	68 73
D:o under Handels- och Handt- verksgatorna i Hermanstad . .	3,500 —	3,752 92	252 92	
Förlängning af den invid Långa bron utmynnande kloaken . . .	22,900 —	24,703 72	1,803 72	
4:o. Vägar.				
Diverse reparationer	10,000 —	13,055 17	3,055 17	
5:o. Chausséer.				
Diverse reparationer	15,000 —	17,747 31	2,747 31	
Transport	5,982,717 04	6,103,053 01	532,972 52	412,636 55

Transport	5,982,717 04	6,103,053 01	532,972 52	412,636 55
6:o. Hamnar.				
Diverse reparationer	12,000 —	19,318 58	7,318 58	
Nedfartsbroar till isarne och stängsel vid kajerna	3,000 —	2,575 24	— —	424 76
Höjning af Myntkajens östra del	20,000 —	20,909 91	909 91	
Ombyggnad af Slottskajens yttre begränsning	14,900 —	15,182 07	282 07	
2 st. flottbojar vid Skatudden . .	1,000 —	1,234 15	234 15	
Upprensning af Tölövikens mellan Långa bron och järnvägsbanken	25,000 —	25,000 —		
7:o. Planteringar.				
Underhåll af planteringar o. trädskolor	54,000 —	56,255 26	2,255 26	
Underhåll af hägnader	2,000 —	2,739 21	739 21	
Beredning af jord för stadsplanteringarna	2,500 —	2,531 23	31 23	
Plantering vid Lönnrotsstatyn . .	3,450 —	3,586 33	136 33	
Ordnande af bergspartiet å Observatoriibergen vid nedgången till Bergmansgatan	7,254 —	7,668 23	414 23	
Planeringsarbeten i Kaisaniemi . .	5,000 —	5,484 66	484 66	
Anordnande af kalkbanor	1,100 —	964 17	— —	135 83
Torrläggning af plats för en idrottsplan i Djurgården	6,700 —	7,559 09	859 09	
8:o. Renhållningsväsendet.				
Underhåll af afstjälpningsplatser och bryggor	2,800 —	2,472 13	— —	327 87
Vakters aflöning	5,200 —	5,307 63	107 63	
Renhållning af latriner o. pissoirer	12,000 —	12,627 13	627 13	
Remont af d:o	2,000 —	2,137 37	137 37	
Renhållning af stadens allmänna platser och gatuandelar	47,000 —	49,544 43	2,544 43	
Bevattning af stadens centrala gator	10,000 —	8,864 85	— —	1,135 15
Renhållning af chausséerna	16,000 —	18,498 99	2,498 99	
” af d:o i Brunnsparken	1,000 —	1,489 20	489 20	
” af vägar	7,000 —	7,507 43	507 43	
” af båthamnar m. m.	700 —	748 50	48 50	
Rengöring af isarna	1,500 —	126 40	— —	1,373 60
Transport	6,245,821 04	6,383,385 20	553,597 92	416,033 76

Transport	6,245,821 04	6,383,385 20	553,597 92	416,033 76
Anskaffande af soptransportkär- ror, anläggning af sopstationer inom staden samt järnvägsspår, plattformar, skjul m. m. å af- stjelningsstationen vid Malm .	59,810 —	59,810 —	—	—
1 st. pissoir å Lappviksgatan . .	1,500 —	1,221 96	—	278 04
9:o. Arbetsredskap.				
Diverse inköp och remont . . .	7,000 —	11,255 37	4,255 37	—
10. Diverse.				
Underhåll af klappbryggor, ved- mått, lyktstolpar m. m. . . .	6,000 —	9,943 72	3,943 72	—
XV. Pensioner.	14,430 67	14,217 34	—	213 33
XVI. Diverse utgifter.				
Revision af stadens räkenskaper	4,100 —	4,100 —	—	—
Inventering af lösegendom . . .	800 —	800 —	—	—
Bränsle	11,000 —	9,723 15	—	1,276 85
Belysning, (inclusive illuminatio- ner)	8,000 —	7,463 99	—	536 01
Stormvarningstelegram	250 —	95 —	—	155 —
Brandstodsafgifter	12,000 —	11,096 06	—	903 94
Anslag åt mantalsskrifvaren . . .	3,000 —	3,000 —	—	—
” för byggnadsinspektör . . .	2,400 —	2,400 —	—	—
Arvode åt en elektrotekniker . . .	1,500 —	1,500 —	—	—
” åt 2:ne fiskeritillsynings- män	600 —	600 —	—	—
För öfvervakande af virkesflott- ningen i stadens hamnområde . .	150 —	150 —	—	—
Uppsigt öfver varuskjulet samt kostnader för d:o	1,500 —	1,288 73	—	211 27
Utskrifning af vallängden jemte register dertill	1,400 —	1,400 —	—	—
Anslag till juridiskt biträde åt obemedlade	2,500 —	2,499 96	—	— 04
Anslag till Fångelseföreningens skyddsherberge	600 —	600 —	—	—
Transport	6,384,361 71	6,526,550 48	561,797 01	419,608 24

Transport	6,384,361 71	6,526,550 48	561,797 01	419,608 24
Inköp och underhåll af ett antal normalur	2,080 —	2,080 —		
Inventarier till särskilda stadens hus, remont och komplettering	7,500 —	7,992 90	492 90	
Telefonafgifter	4,500 —	4,527 50	27 50	
Anslag för isobservationer	600 —	600 —		
För kontroll öfver efterlefnad af förordningen angående hundskatten	500 —	500 —		
Signalering af middagstimmen . .	300 —	300 —		
Afkortning och restitution å uttaxerade medel och andra inkomster	30,000 —	65,010 53	35,010 53	
För afförande ur stadskassan af aktier i Helsingfors magasinsaktiebolag	113,500 —	113,500 —		
För oförutsedda behof enligt Stadsfullmäktiges bestämmande:				
<i>II. Stadens embetsverk.</i>				
Anslag till aflöningstillskott åt politieborgmästaren J. v. Haartman	2,833: 33	—	2,833 33	
Anslag till vikariatsarvode för en ledig yngre rådmanstjänst	3,000: —	—	2,958 33	41 67
Anslag till vikariatsarvode för tvenne lediga yngre rådmanstjänster	800: —	—	800 —	
Anslag för lönetillskott åt stadsfiskalerne	1,200: —	—	1,200 —	
<i>III. Kommunalförvaltningen.</i>				
Anslag till vikariatsarvode åt stadsfullmäktiges sekreterare	3,000: —	—	3,000 —	
Anslag för aflönande af en andre bokförare vid Trafikkontoret	1,575: —	—	1,575 —	
Transport	12,408: 33	6,543,341 71	6,733,428 07	597,327 94
				419,649 91

Transport	12,408: 33	6,543,341 71	6,733,428 07	597,327 94	419,649 91
Anslag till reseunder- stöd åt stadsingeniö- ren G. Idström . . .	750: —	—	750 —		
Anslag till uppköp af litteratur åt nämnden för arbetareangelägen- heter	500: —	—	500 —		
VI. <i>Polisinrättningen.</i>					
Tillskottsanslag till po- lisinrättningen . . .	67,157: 32	—	67,157 32		
VII. <i>Sundhets- och sjukvården.</i>					
Anslag för en extra sjuk- sköterska i Sörnäs . .	270: —	—	270 —		
Anslag för en barnför- lossningsanstalt i Her- manstad	3,225: 03	—	3,225 03		
VIII. <i>Fattigvården.</i>					
Tillskottsanslag åt Fat- tigvårdsstyrelsen för understöd af nödstälde	30,000: —	—	30,000 —		
Anslag åt Fattigvårds- styrelsen till läkeme- del	5,000: —	—	5,000 —		
till begrafningskost- nader	300: —	—	300 —		
IX. <i>Undervisningsväsendet.</i>					
Anslag för sommarkolo- nier för sjukliga, fat- tiga folkskoleelever . .	2,000: —	—	2,000 —		
Anslag åt läraren G. A. Wikströms sterbhus	300: —	—	300 —		
Anslag åt Helsingfors Filharmoniska säll- skap	10,000: —	—	10,000 —		
Transport	131,910: 68	6,543,341 71	6,852,930 42	597,327 94	419,649 91

Transport 131,910: 68	6,543,341 71	6,852,930 42	597,327 94	419,649 91
Anslag åt garanterna för Helsingfors horn- kapell 7,000: —	—	7,000 —		
<i>XI. Vattenledningen.</i>				
Anslag till reseunder- stöd åt assistenten vid vattenledningen H. Herlin 500: —	—	500 —		
<i>XIV. Allmänna arbeten.</i>				
Anslag för remont i po- lishäktet för brotts- lingar 1,000: —	—	1,057 49	57 49	
Anslag för remontarbe- ten i gården N:o 22 vid Alexandersgatan 6,000: —	—	6,721 11	721 11	
Anslag för en lastnings brygga i Hafshamnen 6,700: —	—	6,682 41	—	17 59
<i>XV. Pensioner.</i>				
Anslag till pension åt Borgmästar E. Ohman 1,750: —	—	1,750 —		
Anslag till pension åt stadsbetjentenkan A. W. Fagerholm . . . 70: —	—	70 —		
Anslag till pension åt sprutmästarenkan S. Nyström 600: —	—	600 —		
<i>XVI. Diverse.</i>				
Anslag åt Kvinnosaks- förbundet Unionens nödhjelpskomité för arbetsutdelning för kvinnor 1,000: —	—	1,000 —		
Anslag åt Stadsmissio- nen i Helsingfors för en arbetsinrättning för män 1,000: —	—	1,000 —		
Transport 157,530: 68	6,543,341 71	6,879,311 43	598,106 54	419,667 50

Transport 157,530: 68	6,543,341 71	6,879,311 43	598,106 54	419,667 50
Anslag åt arbetshemmet för ålderstigna kvin- nor 3,500: —	—	3,500 —		
Anslag till härbärge för frigifna kvinliga fän- gar 950: —	—	950 —		
Anslag åt utskottet för den elektriska belys- ningens ordnande . . 3,500: —	—	3,500 —		
Anslag till uppgörande af förslag till Tölö stadsplan 9,500: —	—	9,500 —		
174,980: 68	90,000 —	—	84,980 68	
Från föregående år balanserade konti.				
Planering af Vestra Brahegatan .	—	249 52	249 52	
Nytt folkskolehus å Vallgård . .	—	882 49	882 49	
Planeringsarbeten i 11:te och 12:te stadsdelarne	—	357 99	357 99	
Inredning af kirurgiska paviljon- gen i Maria sjukhus	—	5,007 48	5,007 48	
Utgifter ej observerade i staten.				
Besparing å anslag för vattenled- ningsutvidgningar åren 1900— 1903	—	39,475 77	39,475 77	
Summa <i>Frå.</i>	6,633,341 71	6,942,734 68	729,060 47	419,667 50

Inkomster.	Beräknad inkomst enligt stat	Inkomst enligt bäckerna	Brist	Öfverskott
Disponibel behållning från föregående år	450,000	1,246,636 30		
I. Räntor.				
Å vattenledningslåneobligationer	16,500	15,987 50	512 50	
Å chaussée-obligationer	2,000	2,066 40	—	66 40
Å tomtlösen	80,000	135,080 41	—	55,080 41
Å donationsfonder, hvilkas räntor tillfalla staden	15,000	17,369 35	—	2,369 35
Diverse räntor	500	244 69	255 31	
Dividend å aktier	8,000	7,945 —	55 —	
Å Belysningsverkets förskotter	8,500	6,298 25	2,201 75	
Å bankräkning	210,000	250,416 09	—	40,416 09
II. Tomtlösen				
	250,000	713,706 83	—	463,706 83
III. Stadens fasta egendom.				
1. Räntor från donerade hemman				
	1,800	1,756 97	43 03	
2. Stadens afhysta område.				
Arrenden	160,000	166,242 27	—	6,242 27
” från Brunsparksområdet	14,600	15,636 76	—	1,036 76
Arrende och hyra för Societets- huset	44,800	42,594 41	2,205 59	
Hyra för försäljningsplatser å torgen	30,000	37,302 50	—	7,302 50
Hyra för lokaler i gården N:o 3 vid Sofiegatan	3,500	2,043 13	1,456 87	
Hyra för lokaler i gården N:o 6 vid Bergmangatan	6,400	6,585 98	—	185 98
Diverse hyror	4,500	6,314 55	—	1,814 55
Hyra för bodar och diskar	4,500	6,161 20	—	1,661 20
” för stånd i Saluhallen	40,000	48,031 45	—	8,031 45
Simhusafgifter	1,500	1,877 —	—	377 —
Fiskevattensafgifter	1,400	1,564 —	—	164 —
Hötägt och mulbetesafgifter	150	555 —	—	405 —
Tillfälliga arrenden och planhyror	18,000	24,024 14	—	6,024 14
Transport	1,371,650	2,756,440 18	6,730 05	594,883 93

Transport	1,371,650	2,756,440	6,730	594,883	93
3. Stadens jordlägenheters arrenden	35,550	38,282	—	2,732	64
IV. Tomtören	2,700	2,816	—	116	65
V. Inkomstgivande rättigheter.					
Tolag för till Helsingfors destinerade varor	200,000	217,040	—	17,040	58
Tolag för till Helsingfors sjöledes inkommande varor, destinerade till uppstad	8,000	6,640	1,359	—	07
Trafikafgifter	450,000	467,163	—	17,163	22
Mätningafgifter	1,500	1,985	—	485	72
Magasinshyra	2,000	4,522	—	2,522	80
Hamnafgifter	185,000	214,550	—	29,550	80
Broafgifter	8,000	9,749	—	1,749	57
Lyftkransafgifter	800	631	168	—	40
Ballastafgifter	100	309	—	209	20
Vägningsafgifter	2,700	2,570	129	—	99
Afgifter af utländingar för försäljning af matvaror vid mast	3,000	2,844	155	—	20
Biljardafgifter	400	640	—	240	—
Bouppteckningsprocenter	38,000	71,311	—	33,311	80
Kollektmedel	200	121	78	—	74
Diverse böter	200	300	—	100	—
Arrende för Gammelstadskvarnen	3,500	3,500	—	—	—
Börsprovision	600	1,274	—	674	25
VI. Diverse inkomster.					
Personel fattigafgift	36,000	38,500	—	2,500	—
För sjukvård i Maria sjukhus	16,000	16,562	—	562	85
Inkomst från desinfektionsinrättningen	300	169	131	—	—
För desinfektion i hemmen	1,000	1,121	—	121	—
Fattighjons arbeten	500	328	171	—	87
Inkomst från arbetsinrättningen	10,000	14,305	—	4,305	06
Transport	2,377,700	3,873,682	8,924	708,270	07

Transport	2,377,700	—	3,873,682	15	8,924	32	708,270	07
Jordafkastning från fattiggården	600	—	1,425	—	—	—	825	—
Ersättning för underhåll af fattiga	8,000	—	13,379	67	—	—	5,379	67
Elevers i folkskolan afgifter och handarbeten	200	—	533	35	—	—	333	35
Ersättning för i asyler underhållna barn	900	—	1,067	65	—	—	167	65
Boklån	7,500	—	7,893	25	—	—	393	25
Hundskatt	16,000	—	14,820	—	1,180	—	—	—
Afgifter för klosetterna	6,500	—	6,560	—	—	—	60	—
Bidrag till underhåll af Riddarhuskvären	300	—	300	—	—	—	—	—
Bidrag till underhåll af planteringarne kring Ständerhuset	600	—	600	—	—	—	—	—
Bidrag till underhåll af planteringen kring Ateneum	200	—	200	—	—	—	—	—
Bidrag till underhåll af planteringen vid Gamla kyrkan	1,000	—	1,000	—	—	—	—	—
Bidrag till gatuhållningen af evangel.luth.kyrkoförsamlingen	1,000	—	1,000	—	—	—	—	—
Bidrag till gatubelysningen af Finlands Bank och af Ständerhuset	800	—	800	—	—	—	—	—
Vederlag för staden frångångna bötesandelar	7,246	—	7,246	—	—	—	—	—
Ersatta inkvarteringskostnader	220,951	28	195,376	07	25,575	21	—	—
VII. Statsbidrag.								
Till Folkskolorna	184,000	—	184,000	—	—	—	—	—
” Polisinsättningen	249,433	33	249,433	33	—	—	—	—
” Gatubelysningen	15,170	—	15,170	—	—	—	—	—
” Brandverket	21,000	—	21,000	—	—	—	—	—
Tull- och källarfrihets ersättning	368	—	368	—	—	—	—	—
Till förberedande yrkesskolan för gossar	15,500	—	16,500	—	—	—	1,000	—
Ersättning för matportioner åt ransakningsfångar	750	—	750	—	—	—	—	—
Stadens andel af bränvinsskatten	13,000	—	15,715	28	—	—	2,715	28
VIII. Vattenledningen.								
För vattenförsäljning	424,000	—	442,274	48	—	—	18,274	48
Vattenavgifter från hästhoarne	2,100	—	1,672	77	427	23	—	—
Transport	3,574,818	61	5,072,766	90	36,106	76	737,418	75

Transport	3,574,818 61	5,072,766 90	36,106 76	737,418 75
Förhöjning för sentida inbetalning af vattenkonsumtionsafgifter	500 —	634 87	—	134 87
Ersättning för värkställda anslutningar	110,000 —	201,638 —	—	91,638 —
Arrenden för vattenledningens jordområde	350 —	797 62	—	447 62
<i>IX. Belysningsverket</i>	114,800 —	198,232 84	—	83,432 84
<i>X. Lån</i>	1,000,200 —	1,000,200 —	—	—
<i>XI. Kommunala utskylder</i>	1,832,673 10	1,837,068 83	—	4,395 73
Från föregående år balanserande anslagsbelopp, hvilka ej kommit till användning och inbesparats:				
Möbler till skolhuset å Vallgård	—	486 87	—	486 87
Rörombyte under Vestra Henriksgatan	—	4,579 30	—	4,579 30
Vattenposter å Skatuddskajen	—	362 48	—	362 48
Vattenledning under Helsingegatan	—	1,388 59	—	1,388 59
Å Stadsfullmäktiges dispositionsmedel år 1902 beviljade anslag	—	358 07	—	358 07
Ny sjukpaviljong å Maria sjukhus	—	458 35	—	458 35
Kanaler i 11 och 12 stadsdelarna	—	47 85	—	47 85
Anslag åt tidskriften Vid hemmets härd	—	100 —	—	100 —
Inkomster ej i staten observerade:				
Af Polisnrättn. återburna anslag för beklädnadsverkstad	—	400 —	—	400 —
Försålda byggnader m. m.	—	1,269 04	—	1,269 04
Praescriberade kuponger	—	16 20	—	16 20
Summa <i>Smg.</i>	6,633,341 71	8,320,805 81	36,106 76	926,934 56

Sammandrag

af Helsingfors stads utgifter och inkomster år 1903.

H u f v u d t t i t e l	Enligt stat	Enligt böckerna
Utgifter		
I Stadens skulder	1,032,996 25	1,031,526 61
II Stadens embetsverk	226,000 —	223,672 71
III Kommunalförvaltningen	259,750 —	262,676 04
IV Gatubelysningen	225,656 92	210,342 53
V Brandverket	114,055 —	115,048 98
VI Polisinrättningen	418,746 66	418,746 66
VII Sundhets- och sjukvården	310,286 97	322,994 99
VIII Fattigvården	316,940 —	333,687 63
IX Undervisningsväsendet	912,131 —	893,433 46
X Staden åliggande allmänna onera	249,654 24	219,765 58
XI Vattenledningen	352,650 —	391,991 39
XII Saluhallen	6,650 —	8,131 06
XIII Stadens jordlägenheter	7,400 —	6,623 05
XIV Allmänna arbeten	1,887,214 —	2,026,975 56
XV Pensioner	14,430 67	14,217 34
XVI Diverse	298,780 —	416,927 84
Utgifter ej observerade i staten	—	45,973 25
Behållning till år 1904	—	1,378,071 13
Summa Fmk	6,633,341 71	8,320,805 81
Inkomster		
Behållning från år 1902	450,000 —	1,246,636 30
I Räntor	340,500 —	435,407 69
II Tomtlösen	250,000 —	713,706 83
III Stadens fasta egendom	366,700 —	398,972 —
IV Tomtören	2,700 —	2,816 65
V Inkomstgifvande rättigheter	904,000 —	1,005,156 54
VI Diverse	335,597 28	323,187 03
VII Statsbidrag	499,221 33	502,936 61
VIII Vattenledningen	536,950 —	647,017 74
IX Belysningsverket	114,800 —	198,232 84
X Lån	1,000,200 —	1,000,200 —
XI Uttaxering	1,832,673 10	1,837,068 83
Inkomster ej observerade i staten	—	9,466 75
Summa Fmk	6,633,341 71	8,320,805 81

Bilans per 31 December 1903.

	<i>Fmf.</i>	<i>hi.</i>	<i>Fmf.</i>	<i>hi.</i>
Aktiva.				
Kassa	138,567	75		
Obligationer	402,850	60		
Byggnadsmaterial	267,787	04		
Vattenledningsmaterial	233,039	87		
Bankräkning	5,602,622	86	6,644,868	12
Olyftade bidrag.				
Statsbidrag till Folkskolorna	83,475	—		
D:o till Gatubelysningen	37,600	—		
D:o till Brandverket	1,900	—		
Stadens andel af brännvinsskatten	15,715	28		
Inkvarteringskostnader	55,329	13	194,019	41
Förskotter.				
Stadsfullmäktiges kansli	1,100	—		
Drätselkammaren	169	19		
Drätselkontoret	278	66		
Trafikkontoret	551	65		
Uppfostringsnämnden	1,360	05		
Belysningsverket	284,582	62		
Brandverket	377	—		
Helsovårdsnämnden	3,950	35		
Maria sjukhus	355	83		
Laboratorium för sanitära undersökningar	7,000	—		
Fattigvården	4,886	13		
Folkskolorna	113	79		
Trädgårdsnämnden	111	—	304,353	15
Rester.				
Arrenden	3,746	98		
Diverse afgifter	37,134	89		
Hundskatt	885	—		
Transport	41,766	87	1,143,240	68

	Transport	41,766 87	7,143,240 68
Tillfälliga arrenden		15,608 84	
Kommunala utskylder		56,405 13	
Stadens jordlägenheters arrenden		10,623 37	
Personel fattigafgift		1,384 29	
Tolag och trafikafgifter		12,204 37	
Vattenkonsumtionsafgifter		121,085 64	
Ersättning för vattenledningsanslutningar		63,677 19	322,755 70
Diverse debitorer.			
Skogsvaktarebiträden och skogskultur		1,350 —	
Poliklinisk ögonafdelning		95 —	
Undersökningsstation för lifsmedel		299 —	
Handtverksskolorna		3,618 80	
Tillbyggnad till Drätselkontorets lokal		21,630 99	
Upprensning af Tölövikens		6,463 51	
Renhållning af chausséerna i Brunnsparken		1,161 57	
Räntor å tomtlösen		220 61	
Tomtlösen		1,464 11	
G. Jansson		308 25	
Vattenledningens tullafgifter		1,540 86	
Nytt varuskjul å Skatudden		33,391 49	
Kanal under Hafsgatan		8,687 95	
Gatuplaneringar i nästa års stat		7,652 62	
Komitén för historiskt-statistiskt arbete öfver städernas kommunalförvaltning		2,200 —	
Ändringar i tull- och packhuset å V. Kajen		36,533 55	
Installering af gasbelysning i Saluhallen å Sandvikstorget		2,323 71	128,942 02
	Summa <i>Imf</i>	— —	7,594,938 40

Passiva.		<i>Fmf.</i>	<i>nl.</i>	<i>Fmf.</i>	<i>nl.</i>
Förfallna obligationer och kuponger.					
Obligationer till 1876 års lån		11,767	50		
D:o " 1882 " "		17,080	—		
Kuponger " 1865 " "		257	40		
D:o " 1876 " "		2,657	50		
D:o " 1882 " "		1,147	50	32,909	90
Olyftade anslag.					
Drätselkammarens expenser		8,123	91		
Taxerings och pröfningsnämnden		300	—		
Vattenledningens utskylder		800	—		
Vattenledningens distribuering af debetsedlar och räkningar		433	81		
Utlåtande angående vattenledningsvattnets renande		4,762	69		
Anskaffande af soptransportkärror, anläggande af sopstationer m. m.		33,930	88		
Anslag åt mantalsskrifvaren		300	—		
Inköp och underhåll af normalur		1,140	—		
Inventarier till stadens hus remont och komplettering		1,200	—		
Anslag för isobservationer		2,738	94		
Kontroll öfver hundskatten		485	—		
Stadsfullmäktiges dispositionsmedel		5,700	—		
Reningsförsök med vattenledningsvattnet		1,854	65		
Anordnande af enquete angående arbetarebostads- förhållanden		4,444	—		
Anslag för poliklinik		1,500	—		
Anslag för utarbetande af ny stadsplan		651	—	68,364	88
Diverse kreditorer.					
Chausséeobligationernas amorteringsfond		48,100	—		
Inlösen af Brunnsparken		11,070	87		
Förskottsbetalningar		3,339	06		
Joh. Johansson		2,000	—		
Olikviderade räkningar		384,034	92		
Odisponerade länemedel		5,667,047	64	6,115,592	49
Summa <i>Fmf.</i>	—	—	—	6,216,867	27
Behållning till år 1904		—	—	1,378,071	13
Summa <i>Fmf.</i>	—	—	—	7,594,938	40

Helsingfors stads kapitaltillgångar:

	Saldo den 1 Januari 1903.	Afgått år 1903.	Tillkommit år 1903.	Saldo den 31 December 1903.
I. Byggnader och bebyggda fastigheter	10,176,246 50	35,867 77	268,342 79	10,408,721 52
II. Jordlägenheter utom staden	880,000 —	— —	— —	880,000 —
III. Värdet af stadens utarrenderade jord . . .	3,523,719 60	— —	70,058 20	3,593,777 80
IV. Till försäljning disponibla tomter	2,770,553 50	594,893 50	345,160 —	2,520,820 —
V. Icke förfallen löseskilling för försålda tomter och byggnader .	2,597,793 73	713,706 83	1,224,745 85	3,108,832 75
VI. Vattenledningens kapitalvärde	3,414,208 20	— —	121,206 32	3,535,414 52
VII. Gasverkets kapitalvärde	597,992 96	20,707 97	68,643 05	645,928 04
VIII. Inventarier	1,360,908 68	55,075 33	141,963 08	1,447,796 43
IX. Värdepapper	— —	— —	113,500 —	113,500 —
Summa Fmk.	25,321,423 17	1,420,251 40	2,353,619 29	26,254,791 06

I. Byggnader och bebyggda fastigheter.

Saldo från år 1902	Fmk. 10,176,246: 50
Afgår afskrifning å N:ris 59 & 60	" 35,867: 77
	Fmk. 10,140,378: 73
Tillkommer å N:ris 1 och 39 samt N:ris 66 och 67	" 268,342: 79
Saldot den 31 December 1903	Fmk. 10,408,721: 52 utgüres af:

	Tomten.		Byggnaderna.		Summa.	
1. Rådhuset, Alexandersgatan 20	278,558	—	161,400	—	439,958	—
2. Tull- och packhus, V. Kajen kv. 54	454,146	—	126,624	—	580,770	—
3. Auktionskammare och packhus, Alexandersgatan 1	265,357	—	88,662	—	354,019	—
4. Norra branddepoten, Estnäsgatan 2	33,500	—	71,500	—	105,000	—
5. Brandverkshuset, Högbergsgatan 26	130,000	—	370,000	—	500,000	—
6. Branddepoten vid Berghäll	—	—	3,000	—	3,000	—
7. D:o å Kamptorget	—	—	28,000	—	28,000	—
8. Brunns huset i Brunnsparken	—	—	135,000	—	135,000	—
9. Badhuset i d:o	—	—	30,000	—	30,000	—
10. Simhusen i d:o	—	—	25,000	—	25,000	—
11. D:o å Brobergskajen	—	—	5,000	—	5,000	—
12. D:o å Munkholmen	—	—	3,000	—	3,000	—
13. D:o å Aspås	—	—	4,500	—	4,500	—
14. Rådhusannexet, Alexandersgatan 22	209,000	—	59,600	—	268,600	—
15. Gården N:o 3 vid Sofiegatan	158,416	—	90,480	—	248,896	—
16. Kaisaniemi vårdshusbyggnad	—	—	11,000	—	11,000	—
17. Kägelbanan i Brunnsparken	—	—	2,500	—	2,500	—
18. Byggnaderna å stadens materialgård	—	—	30,200	—	30,200	—
19. Mångleribodarna å Narinkplatsen	—	—	40,000	—	40,000	—
20. Afrådet vid formansstationen invid Åbo kasern	—	—	600	—	600	—
21. Allmänna afrådet i Teateresplanaden	—	—	10,000	—	10,000	—
22. Publikt afråde i Kaisaniemi	—	—	2,800	—	2,800	—
23. Skogsvaktarebostaden å Grejus	—	—	3,400	—	3,400	—
24. D:o i Djurgården	—	—	2,500	—	2,500	—
25. Parkvaktarebostaden i Djurgården	—	—	2,500	—	2,500	—
26. Politiekarlsbostaden	—	—	4,000	—	4,000	—
27. Varuskjulen å Norra och Södra kajarmen	—	—	18,300	—	18,300	—
28. Varuskjul å Södra kajarmen	—	—	18,400	—	18,400	—
29. D:o å Magasinskajen	—	—	245,000	—	245,000	—
30. Hamnkontoret i Sörnäs	—	—	8,000	—	8,000	—
31. Maria sjukhus, Lappviksgatan 16	350,000	—	829,887	99	1,179,887	99
32. Kolerabarackerna	—	—	25,000	—	25,000	—
33. Folkbiblioteket, Högbergsgatan 43	59,000	—	211,000	—	270,000	—
34. Saluhallen å Vestra kajen	—	—	210,000	—	210,000	—
35. Väntpaviljongen å Slottskajen	—	—	3,200	—	3,200	—
36. Paviljong å Hafstorget	—	—	2,300	—	2,300	—
37. Vattenledningens byggnader i Gammelstaden	—	—	201,601	—	201,601	—
38. Vattenledningsverkstaden å stadens materialgård	—	—	36,700	—	36,700	—
39. Helsingfors stads arbets- och fattiggård	—	—	655,348	53	655,348	53
40. Folkskolehuset, Annegatan N:o 30	104,200	—	309,300	—	413,500	—
41. Folkskolehuset, Lappviksgatan N: 19	97,620	—	108,620	—	206,240	—
42. Folkskolehuset, Kaserngatan N:o 21	112,867	—	117,400	—	230,267	—
43. Folkskolehuset, Nikolaigatan N:o 18	68,180	—	226,544	52	294,724	52
44. Folkskolehuset, Rödbergsgatan N:o 10	19,760	—	20,700	—	40,460	—
45. Folkskolehuset, å Berghäll	—	—	90,000	—	90,000	—
46. Folkskolehuset å Hesperia	—	—	31,000	—	31,000	—
47. Folkskolehuset å villan Fjeldal	—	—	13,280	—	13,280	—
48. Växthuset i Fabriksparken	—	—	7,000	—	7,000	—
49. Branddepoten i Tölö	—	—	800	—	800	—
50. Restaurationsbyggnaden i Esplanaden	—	—	160,000	—	160,000	—
51. Byggnaderna å villan Hagasund	—	—	60,000	—	60,000	—
Transport	2,340,604		4,920,648	04	7,261,252	04

	Tomten.		Byggnaderna.		Summa.	
Transport	2,340,604	—	4,920,648	04	7,261,252	04
52. Gården N:o 6 vid Bergmangatan	800,000	—	4,000	—	84,000	—
53. Beckkokningshuset å Blåberglandet	—	—	2,000	—	2,000	—
54. Obduktionshuset å villan Alkärr	—	—	17,505	93	17,505	93
55. Vaktstugan vid vattenborgen i Djurgården	—	—	2,913	45	2,913	45
56. Kvarnbyggnaderna i Gammelstaden.	—	—	38,300	—	38,300	—
57. Simhus i fabrikskvarteret N:o 181	—	—	38,706	35	38,706	35
58. Afträdet å Sandvikstorget	—	—	2,588	05	2,588	05
59. Gasverket	300,000	—	439,853	68	739,853	68
60. Gasverkets byggnader å villan Arkadia	—	—	2,515	54	2,515	54
61. Tull- och packhus å Skatudden	103,500	—	692,251	89	795,751	89
62. Varuskjul å Skatuddskajen	—	—	96,854	92	96,854	92
63. Vaktstuga å Sandviksmolon	—	—	1,314	33	1,314	33
64. Folkskolehuset å Vallgård	—	—	234,907	97	234,907	97
65. Societetshuset	600,000	—	240,000	—	840,000	—
66. Saluhall å Sandvikstorget	—	—	151,306	56	151,306	56
67. Varuskjul å Skatuddskajen.	—	—	98,950	81	98,950	81
Summa den ³¹ / ₁₂ 1903 <i>Fmç</i>	3,424,104	—	6,984,617	52	10,408,721	52

II. Jordlägenheter utom staden.

Saldo från år 1902	<i>Fmç</i> 880,000: —
Saldot den 31 December 1903 omfattar följande lägenheter:	
Gumtäkt säteri	<i>Fmç</i> 500,000: —
Meilans hemman	« 260,000: —
Grejus hemman	« 70,000: —
Reimans hemman	« 50,000: —
	<u><i>Fmç</i> 880,000: —</u>

III. Stadens utarrrenderade jord.

Saldo från år 1902.	<i>Fmç</i> 3,523,719: 60
Arrendebiteringen år 1903 utgår å:	
Diverse arrenden med	<i>Fmç</i> 150,827: 59
Brunnsparken « «	« 4,837: 16
Tillfälliga « «	« 24,024: 14
	<u><i>Fmç</i> 179,688: 89</u>
emot år 1902.	« 176,185: 98
ökning i årsarrenden	<i>Fmç</i> 3,502: 91
hvilken ökning, kapitaliserad å 5 % motsvarar ett värde af	<i>Fmç</i> 70,058: 20
Saldot den 31 December 1903 <i>Fmç</i>	3,593,777: 80

IV. Till försäljning disponibla tomter d. 31 December 1903.

Kvart. N:o	Tomt N:o	Gatans namn	Areal i m ²		Enhetspris		Försäljningsvärde	
			Bostads-	Fabriks-	Frög.	7½.	Frög.	7½.
24	5	Vinkelgatan	1,547	—	10	—	15,470	—
166	13	Gräsviksgatan	2,970	—	28	—	83,160	—
110	2 a	Annegatan	1,080	—	50	—	53,000	—
"	8	Bangatan	1,090	—	40	—	43,600	—
"	10	"	1,090	—	40	—	43,600	—
"	12	"	1,124	—	40	—	44,960	—
126	15	Fabriksgatan	2,145	—	20	—	42,900	—
"	17	"	2,156	—	20	—	43,120	—
"	16	Bergmångsgatan	1,798	—	15	—	26,970	—
127	5	Fabriksgatan	1,718	—	25	—	42,950	—
"	7	"	1,718	—	32	—	54,976	—
128	14	"	1,650	—	25	—	41,250	—
"	16	"	1,691	—	12	—	20,292	—
"	18	"	1,801	—	12	—	21,612	—
"	20	"	1,911	—	12	—	22,932	—
"	22	"	1,870	—	20	—	37,400	—
185	23	Petersgatan	540	—	21	—	11,340	—
"	14	Villagatan	540	—	15	—	8,100	—
"	16	"	540	—	15	—	8,100	—
"	18	"	540	—	14	—	7,560	—
"	20	"	540	—	14	—	7,560	—
"	22	"	540	—	12	—	6,480	—
"	24	"	540	—	12	—	6,480	—
"	13	Skepparegatan	540	—	15	—	8,100	—
"	15	"	540	—	15	—	8,100	—
"	17	"	540	—	14	—	7,560	—
"	19	"	540	—	14	—	7,560	—
"	21	"	540	—	14	—	7,560	—
"	23	"	540	—	14	—	7,560	—
"	25	"	615	—	16	—	9,840	—
180	11	Villagatan	694	—	15	—	10,410	—
"	13	"	694	—	15	—	10,410	—
"	15	"	694	—	15	—	10,410	—
182	1	"	629	—	15	—	9,435	—
"	3	"	629	—	15	—	9,435	—
"	5	"	629	—	15	—	9,435	—
"	7	"	629	—	15	—	9,435	—
"	9	"	629	—	15	—	9,435	—
"	11	"	629	—	15	—	9,435	—
"	20	Petersgatan	618	—	21	—	12,978	—
183	2	Villagatan	502	—	15	—	7,530	—
"	4	"	502	—	15	—	7,530	—
"	6	"	502	—	15	—	7,530	—
"	8	"	502	—	15	—	7,530	—
"	10	"	502	—	15	—	7,530	—
"	12	"	502	—	15	—	7,530	—
"	16	Hafsgatan	592	—	20	—	11,840	—
Transport			45,052				907,930	

Kvart. N:o	Tomt N:o	Gatans namn	Areal i m ²		Enhetspris		Försäljningsvärde	
			Bostads-	Fabriks-	Fmyc.	7ti.	Fmyc.	7ti.
		Transport	45,052				907,930	—
183	18	Hafsgatan	591	—	18	—	10,638	—
"	20	"	589	—	23	—	13,547	—
"	22	Petersgatan	496	—	21	—	10,416	—
"	24	"	493	—	21	—	10,353	—
"	1—11	Skepparegatan	3,012	—	15	—	45,180	—
139	4	Vestra Hamngatan	1,836	—	18	—	33,048	—
147	11	"	1,248	—	20	—	24,960	—
149	12	Lotsgatan	1,142	—	20	—	22,840	—
"	14	"	1,142	—	20	—	22,840	—
"	16	"	1,142	—	20	—	22,840	—
161	8	Köpmansgatan	1,106	—	20	—	22,120	—
"	10	"	1,106	—	20	—	22,120	—
138	10—12	Skatudds norra kajen	936	—	10	—	9,390	—
187	8—22	Kanalgatan	4,294	—	15	—	64,410	—
297	3	Långbrokajen	1,488	—	25	—	37,200	—
"	5	"	823	—	15	—	12,345	—
"	7	"	884	—	15	—	13,260	—
"	9	"	850	—	15	—	12,750	—
"	11	"	1,900	—	20	—	38,000	—
"	2	Broholmmsgatan	1,650	—	30	—	49,500	—
"	4	"	915	—	14	—	12,810	—
"	2	Cirkusgatan	800	—	30	—	24,000	—
"	4	"	2,976	—	20	—	59,520	—
"	6	"	1,530	—	20	—	30,600	—
298	13	Långbrokajen	727	—	16	—	11,632	—
"	15	"	821	—	15	—	12,315	—
"	6	Holmnäsgatan	1,530	—	15	—	22,950	—
"	12	Sparbankskajen	1,400	—	16	—	22,400	—
299	3	Cirkusgatan	1,440	—	15	—	21,600	—
"	5	"	1,185	—	12	—	14,220	—
"	7	"	1,518	—	16	—	24,288	—
"	6	Sparbankskajen	1,020	—	15	—	15,300	—
317	37	3:dje linien	1,213	—	10	—	12,130	—
321	11	Alpgatan	1,331	—	12	—	15,972	—
322	32	Helsingegatan	1,680	—	15	—	25,200	—
351	3	Josafatsgatan	980	—	14	—	13,720	—
"	3	Ö. Brahegatan	1,695	—	14	—	23,730	—
"	28	Vasagatan	1,015	—	14	—	14,210	—
355	5	Josafatsgatan	1,078	—	16	—	17,248	—
"	7	"	1,050	—	16	—	16,800	—
"	4	Vestra Brahegatan	1,904	—	16	—	26,656	—
"	30	Vasagatan	1,078	—	16	—	17,248	—
"	8	Kristinegatan	1,017	—	12	—	12,204	—
363	35	Vasagatan	1,295	—	14	—	18,130	—
"	2	Borgågatan	1,671	—	15	—	25,065	—
"	4	"	1,805	—	14	—	25,270	—
364	10	Vestra Brahegatan	1,216	—	14	—	17,024	—
		Transport	107,670				1,957,929	—

Kvart. N:o	Tomt N:o	Gatans namn	Areal i m ²		Enhetspris		Försäljningsvärde	
			Bostads-	Fabriks-	Fmg.	ni.	Fmg.	ni.
		Transport	107.670				1,957,929	—
364	12	Vestra Brahegatan	1,172	—	14	—	16,408	—
"	14	" " " " " " " " " " " "	1,295	—	14	—	18,130	—
"	37	Vasagatan	1,254	—	16	—	20,064	—
"	39	" " " " " " " " " " " "	1,237	—	15	—	18,555	—
365	41	" " " " " " " " " " " "	1,872	—	13	—	24,336	—
356	10	Kristinegatan	1,712	—	12	—	20,544	—
362	11	Borgågatan	1,397	—	12	—	16,764	—
"	38	Fredriksbergsgatan	1,378	—	11	—	15,158	—
"	40	" " " " " " " " " " " "	1,222	—	12	—	14,664	—
"	13	Ö. Brahegatan	1,156	—	11	—	12,716	—
376	52	Fredriksbergsgatan	1,188	—	10	—	11,880	—
"	4	Kajanagatan	1,188	—	12	—	14,256	—
"	23	Borgågatan	1,188	—	12	—	14,256	—
361	20	Fredriksbergsgatan	1,042	—	14	—	14,588	—
"	22	" " " " " " " " " " " "	1,259	—	11	—	13,849	—
"	24	" " " " " " " " " " " "	1,313	—	12	—	15,756	—
"	26	" " " " " " " " " " " "	1,425	—	13	—	18,525	—
"	28	" " " " " " " " " " " "	1,618	—	15	—	24,270	—
376	52	" " " " " " " " " " " "	1,188	—	13	—	15,444	—
"	54	" " " " " " " " " " " "	1,386	—	10	—	13,860	—
"	56	" " " " " " " " " " " "	1,386	—	10	—	13,860	—
"	58	" " " " " " " " " " " "	1,188	—	13	—	15,444	—
"	4	Kajanagatan	1,188	—	11	—	13,068	—
"	7	Kotkagatan	1,188	—	12	—	14,256	—
"	23	Borgågatan	1,188	—	13	—	15,444	—
"	25	" " " " " " " " " " " "	1,386	—	11	—	15,246	—
"	27	" " " " " " " " " " " "	1,386	—	10	—	13,860	—
"	29	" " " " " " " " " " " "	1,188	—	14	—	16,632	—
377	18	" " " " " " " " " " " "	1,276	—	12	—	15,312	—
"	20	" " " " " " " " " " " "	1,290	—	11	—	14,190	—
"	22	" " " " " " " " " " " "	1,550	—	13	—	20,150	—
"	19	Lovisagatan	1,237	—	14	—	17,318	—
378	60	Fredriksbergsgatan	999	—	12	—	11,988	—
"	31	Borgågatan	999	—	12	—	11,988	—
379	24	" " " " " " " " " " " "	838	—	12	—	10,056	—
"	21	Lovisagatan	838	—	12	—	10,056	—
		Summa Fmg.	153,235				2,520,820	—

V. Icke förfallen löseskilling för försålda tomter.

Tomtlösen.	Fmf.		Fmf.	
Saldo den 1 Januari 1903	—		2,467,851	82
Under år 1903 försålda tomter:				
N:o 1 vid IV linien till Sjökaptenen T. S. Fock	23,110	53		
N:o 33 vid II linien till Kommerserådet Leon. Borgström	20,815	20		
N:o 12 vid Bergmansgatan till Fabrikanten G. V. Sohlberg	33,300	—		
N:o 4 vid Gengatan till Blankettförvaltaren E. Idström för ett under bildning varande aktiebolag	17,700	—		
N:o 2 vid Tavastgatan till plåtslagaren K. Kallio	45,813	13		
N:o 2 vid Sörnäs strandväg till Finska Elektriska Aktiebolaget	24,003	—		
N:o 6 vid Köpmansgatan till Folkskoleläroaren Ponkala	22,120	—		
N:o 15 vid Fredriksbergsgatan till Söörnäisten halko ja puutavara osakeyhtiö	22,875	—		
N:o 26 vid Villagatan till Byggnästaren E. Haavisto	8,980	—		
N:o 11 vid Fredriksbergsgatan till Handlanden K. O. Saxelin	33,100	—		
N:o 2 vid Kaptensgatan till Handlanden E. Almqvist för ett under bildning varande aktiebolag	15,218	28		
N:o 12 vid Hafsgatan till Handlanden E. Almqvist för ett under bildning varande aktiebolag	15,500	—		
N:o 14 vid Hafsgatan till Handlanden E. Almqvist för ett under bildning varande aktiebolag	19,900	—		
N:o 7 vid IV linien till Fabrikanten K. A. Sandströms omyndiga barn	20,680	96		
N:o 7 vid Slottsgatan till Byggnadsaktiebolaget Borg	33,660	21		
N:o 13 vid Fredriksbergsgatan till Bagaremästaren F. E. Svensson	19,831	83		
N:o 34 vid Flemmingsgatan till Bagaremästaren F. E. Svensson	21,344	78		
N:o 2 vid IV linien till firman G. F. Stockmann Aktiebolag	30,508	92		
N:o 9 vid Kristinegatan till Handlanden E. B. Ek	12,084	—		
N:o 14 vid Bergmansgatan till Cementarbetaren K. Suo för ett under bildning varande aktiebolag	38,670	92		
N:o 4 vid Köpmansgatan till Fastighetsaktiebolaget Kolmio	22,120	—		
N:o 18 vid Petersgatan till Typografen M. Hagert för ett under bildning varande aktiebolag	32,901	83		
N:o 8 vid Petersgatan till Murarene J. V. Taiminen och Juho Eronen för ett under bildning varande aktiebolag	58,957	76		
N:o 5 vid Slottsgatan till Byggnadsaktiebolaget Borg	30,210	—		
N:o 12 vid Köpmansgatan till Byggnästaren J. G. Rosenberg	30,500	—		
N:o 18 vid Bergmansgatan till Osakeyhtiö Leppälä	39,055	50		
N:o 4 vid Bangatan till Finska Statsverket	30,414	22		
N:o 6 vid Bangatan till Finska Statsverket	26,523	60		
Transport	749,899	67	2,467,851	82

	Fmf.		Fmf.	
Transport	749,899	67	2,467,851	82
N:o 1 vid Wallinsgränd till Byggmästaren M. Sundqvist	14,508	—		
N:o 7 vid II linien till Handlanden A. Sitinskij	24,067	48		
N:o 12 vid Kaptensgatan till firman Chr. Jacobsen & Söner	12,993	75		
N:o 14 vid Kaptensgatan till firman Chr. Jacobsen & Söner	12,993	75		
N:o 16 vid Kaptensgatan till firman Chr. Jacobsen & Söner	12,600	—		
N:o 19 vid Petersgatan till firman Chr. Jacobsen & Söner	16,325	82		
N:o 21 vid Petersgatan till firman Chr. Jacobsen & Söner	14,514	36		
N:o 12 vid Wasagatan till Gårdsegaren O. R. Aspelin	9,926	70		
N:o 5 vid Gördelgatan till Finska Statsverket	41,934	75		
N:o 7 vid Gördelgatan till Finska Statsverket	33,753	12		
N:o 20 å Brobergsterrassen till Kejs. Alexanders Universitet	34,421	—		
N:o 7 vid Petersgatan till Byggnadsbyrån Nyberg & Löppönen	46,053	01		
N:o 1 vid Borgågatan till Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	15,932	02		
N:o 3 vid Borgågatan till Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	10,417	05		
N:o 5 vid Borgågatan till Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	20,702	50		
N:o 7 vid Borgågatan till Arbetarenes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	20,702	50		
N:o 9 vid Borgågatan till Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	18,427	50		
N:o 30 vid Fredriksbergsgatan till Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	15,928	15		
N:o 32 vid Fredriksbergsgatan till Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	14,637	16		
N:o 34 vid Fredriksbergsgatan till Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	14,036	83		
N:o 36 vid Fredriksbergsgatan till Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	19,521	78		
N:o 28 vid Flemmingsgatan till Arbetarnes i Helsingfors Byggnads Aktiebolag	11,413	25		
N:o 25 vid Petersgatan till Arkitekten J. Stenbäck	7,607	82		
En del af villaområdet Hagasund till Finska Statsjernvägarna	31,427	88	1,224,745	85
	<i>Fmf.</i>	—	—	3,692,597 67
1903 års annuitet	—	—	710,465	89
	<i>Fmf.</i>	—	—	2,982,131 78
Tomtlösen från Brunnsparksområdet.				
Saldo den 1 Januari 1903	129,941	91		
1903 års annuitet	3,240	94	126,700	97
	<i>Fmf.</i>	—	—	3,108,832 75

VI. Vattenledningens kapitalvärde

utgjorde, enligt uppgift från Vattenledningskontoret, den 31 December år 1903	<i>Fråc</i>	3,941,228: 96
hvarifrån afdrages värdena för till inrättningen hörande:		
byggnader, observerade under I N:ris 37 o. 55	<i>Fråc</i>	204,514: 45
vattenmätare, " " VIII	"	201,299: 99
		<u>405,814: 44</u>
	Kapitalvärde d. ³¹ / ₁₂ 1903 <i>Fråc</i>	3,535,414: 52

VII. Gasverkets kapitalvärde.

Enligt belysningsverkets bokföring utgjorde Gasverkets kapitalvärde vid utgången af		
år 1903	<i>Fråc</i>	1,388,297: 26
hvarifrån afdrages värdet af:		
under rubriken I observerade byggnader å gasverkstomten	<i>Fråc</i>	439,853: 68
" " " " å villan Arkadia	"	2,515: 54
gasverkets tomt	"	300,000: —
		<u>742,369: 22</u>
Kapitalsaldot den 31 december år 1903 utgöres sålunda af:		
Hufvdrörnätet	<i>Fråc</i>	306,122: 80
Lyktor, stolpar och serviser	"	133,002: 73
Privatserviser	"	32,135: 35
Ugnar med armatur	"	102,108: 54
Apparater med rörledningar	"	54,111: 35
Gasklockor	"	18,447: 27
	<i>Fråc</i>	<u>645,928: 04</u>

VIII. Inventarier i lokaler disponerade af:

	Saldo från		Afgått		Tillkommit		Saldo	
	år 1902.		år 1903.		år 1903.		31/12 år 1903.	
Magistraten	6,132	85	685	55	1,337	—	6,784	30
Rådstufvurätten	6,302	65	658	10	197	10	5,841	65
Rådhusarkivet	2,034	40	63	40	103	—	2,074	—
Stadsfogdskontoret	1,162	45	205	15	31	50	988	80
Stadsfullmäktiges kansli	11,674	52	—	—	4,032	—	15,706	52
Drätselkammaren	4,611	45	179	—	642	07	5,074	52
Drätselkontoret	14,168	20	4,753	30	7,049	25	16,464	15
Byggnadskontoret	6,526	65	—	—	1,185	55	7,712	20
Trafikkontoret	2,757	—	215	50	2,741	10	5,282	60
D:o filial i warrantmagasinet	216	—	—	—	—	—	216	—
Strandmagasinet	—	—	—	—	2,212	95	2,212	95
Packhuset	4,953	—	742	—	1,193	70	5,404	70
Hamnkontoret	3,354	50	310	—	1,048	50	4,093	—
Uppfostringsnämnden	248	80	—	—	16	25	265	05
Belysningsverket	52,412	93	3,481	39	22,573	01	71,504	55
Gaskontrollrummet	1,299	70	—	—	—	—	1,299	70
Brandverket	119,198	35	2,388	50	3,345	20	120,155	05
Poliskammaren	4,525	95	—	—	—	—	4,525	95
Centralpolisen	10,566	44	—	—	—	—	10,566	44
Detektiva afdelningen	4,791	22	—	—	—	—	4,791	22
Sedlighetsafdelningen	1,972	05	—	—	—	—	1,972	05
1:a polisvaktkontoret	1,556	85	—	—	—	—	1,556	85
2:a d:o	998	25	—	—	—	—	998	25
3:e d:o	1,828	40	—	—	—	—	1,828	40
4:e d:o	1,169	55	—	—	—	—	1,169	55
d:o i Hermanstad	465	75	13	—	51	25	594	—
Hälsövardsnämnden	3,831	61	203	25	812	50	4,440	86
Maria sjukhuset	86,175	09	8,741	25	16,948	46	13 5,773	35
D:o	41,391	05	—	—	—	—	—	—
Kolerabarackerna	—	—	—	—	—	—	—	—
Obduktionshuset	1,044	90	—	—	—	—	1,044	90
Undersökningsstationen för lifsmedel	4,754	05	760	50	5,967	90	9,961	45
Köttkontrollstationen	4,118	90	205	—	368	—	4,281	90
Fattigvårdsstyrelsens lokal	2,426	50	—	—	—	—	2,426	50
Fattiggården	46,553	99	10,026	77	12,643	09	4 9,170	31
Arbetsinrättningen	19,121	34	5,382	34	5,912	03	1 9,651	03
Nya sinnessjukhuset	21,328	37	8,082	50	10,909	36	2 4 153	23
Folkskolan vid Folkskolegatan 2 & 4	13,668	—	3	—	477	—	14 142	—
D:o „ Kaserngatan 21	11,449	70	329	—	1,614	—	12 734	70
D:o „ Berghäll	6,458	55	7	—	—	—	6,451	55
D:o „ Hesperia	7,560	80	24	50	73	60	7,609	90
D:o vid Lappviksgatan 6	10,838	90	79	—	323	45	11,083	35
Transport <i>Smc.</i>	545,647	66	47,539	—	103,808	82	601,917	48

	Saldo från 1902.		Afgått 1903.		Tillkommit 1903.		Saldo 31/12 1903.	
Transport	545,647	66	47,539	—	103,808	82	601,917	48
Folkskolan å Humleberg 3	—	—	—	—	1,901	90	1,901	90
D:o vid Röddbergsgatan 10	2,266	75	—	—	—	—	2,266	75
D:o „ Nikolaigatan 18	35,946	20	211	25	1,895	50	37,630	45
D:o i Fjälldal	1,405	50	42	50	20	—	1,383	—
D:o vid Albertsgatan 17	644	55	—	—	—	—	644	55
D:o vid Kaserngatan 2	640	30	—	50	6	—	645	80
D:o „ St. Robertsgatan 11	5,564	85	254	—	155	50	5,466	35
D:o „ Andregatan 13	4,470	—	—	—	42	—	4,512	—
D:o „ Estnäsgratan 3	2,268	80	200	—	335	—	2,403	80
D:o „ Mariegatan 24	—	—	—	—	741	—	741	—
D:o å Hermanstad	1,178	50	42	50	—	—	1,136	—
D:o „ Sveaborg	661	—	—	—	—	—	661	—
D:o „ Fredriksberg	1,383	—	—	—	65	—	1,448	—
D:o „ Vallgård	22,063	10	—	—	827	—	22,890	10
Folkbiblioteket	18,660	20	142	80	407	95	18,925	35
D:o bokförråd	55,000	—	—	—	—	—	55,000	—
D:o filial vid Sjömansgatan	1,347	35	80	30	100	—	1,367	05
D:o d:o i Tölö	1,407	95	90	90	8	75	1,325	80
D:o d:o i Sörnäs	1,028	65	—	—	45	—	1,073	65
D:o d:o i d:o bokförråd	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
Uppfostringsanstalten i Nummis	2,346	95	86	10	402	15	2,663	—
D:o i Sibbo	2,503	55	70	85	144	85	2,577	55
D:o i Lojo	2,094	74	6	35	126	50	2,214	89
D:o i Vänä	—	—	—	—	4,349	40	4,349	40
Inkvarteringsnämnden	772	41	206	86	276	50	842	05
Vattenledningen, kontoret	6,105	67	67	—	479	—	6,517	67
D:o verkstaden och upplag på materialgården	33,907	18	389	40	2,342	30	35,860	08
D:o byggnader i Gammel- staden	9,992	92	378	10	386	60	10,001	42
D:o vattenmätare	192,703	80	—	—	8,596	19	201,299	99
D:o telefoner	475	—	—	—	—	—	475	—
Byggnadskontorets upplag å material- gården	266,008	20	4,397	37	14,201	92	275,812	75
Förrådet af växter i växthuset i Fa- briksparken	51,000	—	—	—	—	—	51,000	—
Kvarnen i Gammelstaden	438	35	18	—	—	—	420	35
F. d. Auktionskammaren	351	05	2	05	1	—	350	—
Diverse upplag i rådhuset	5,624	50	849	50	297	25	5,072	25
Furuhjemska tafvelsamlingen	75,000	—	—	—	—	—	75,000	—
Summa <i>Smf.</i>	1,360,908	68	55,075	33	141,963	08	1,447,796	43

IX. Värdepapper.

Enligt Stadsfullmäktiges beslut af den 20 December 1902 hafva från stads-kassan till kapitaltillgångar öfverförts staden tillhöriga aktier i Helsingfors Magasinsaktiebolag

N:ris 183—311,

„ 401—498 227 st. à 500 mk = Fmk 113,500.

Helsingfors stads consoliderade gäld.

Obligationslån.

Chausséeobligationslånet,

upptaget för byggandet af chausséer invid Helsingfors och upplagt den 1 Februari 1865 i fyra serier:

A. å Fmk	20,000	deraf N:ris	1—100	à	100	mk.	N:ris	1—200	à	50	mk	förfallen	$\frac{1}{2}$	1875.	
B. å	„	30,000	„	„	1—200	„	„	„	„	1—200	„	„	„	$\frac{1}{2}$ 1885.	
C. å	„	50,000	„	„	1—400	„	„	„	„	1—200	„	„	„	$\frac{1}{2}$ 1895.	
D. å	„	60,000	„	„	1—300	„	„	„	„	1—600	„	„	„	$\frac{1}{2}$ 1905.	
Fmk 160,000		deraf	1,000	st.	à	100	mk,	1,200	st.	à	50	mk.			

Reglemente för lånet är stadfästadt af Guvernören i Nylands län den 26 Januari 1865. Kupongerna förfalla $\frac{1}{2}$ och inlöses likasom förfallna obligationer hos Drätselkontoret i Helsingfors. Räntesats 3,6 % med helårskuponger å resp. 3 mk 60 och 1 mk 80.

Vattenledningsobligationslånet,

upptaget för inlösen af vattenledningen i Helsingfors och upplagdt den 1 Maj 1876 enl. K. Senatens begifvande af d. 17 Maj 1876 i 3 serier.

A. å Fmk	1,000	N:ris	1—500	st. =	Fmk	500,000.
B. å	„	500	„	1—1,500	„ =	„ 750,000.
C. å	„	200	„	1—1,250	„ =	„ 250,000.
				3,250	st.	<u>Fmk 1,500,000.</u>

Kupongerna förfaller $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{11}$. Utlottning försiggår årligen d. November per d. 1 Maj påföljande år. Kuponger och obligationer inlöses hos Drätselkontoret i Helsingfors. Räntesats 5 % med halfårskuponger å resp. Fmk 25, 12: 50 och 5.

Amorteras inom 50 år, räknadt fr. d. 1 Maj 1876. Praescriptionstid för kuponger 10 år, för obligationer 15 år.

Nybyggnads- och Regleringslånet,

upptaget för särskilda nybyggnader och stadsplansregleringar enligt begifvande af Kejs. Senaten af den 4 Augusti 1882. Lånet upplagt den 1 Maj 1882 i tre serier:

A. å Fmk 3,000.	N:ris 1—150.	Fmk 450,000.
B. å " 1,000.	" 1—700.	" 700,000.
C. å " 500.	" 1—800.	" 400,000.
	1,650 st.	Fmk 1,550,000.

Kupongerna förfalla $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{11}$. Utlottning årligen den 1 November per 1 Maj påföljande år. Kuponger och obligationer inlöses hos Drätselkontoret i Helsingfors. Räntesats $4\frac{1}{2}\%$ med halfårskuponger å resp. Fmk 67: 50, 22: 50 och 11 25. Amorteras inom 33 år, räknadt från den 1 Maj 1882. Praescriptions tid för kuponger 10 år, för obligationer 15 år.

Obligationslånet af år 1892,

upptaget för inlösen af Brunnsparken, särskilda hus-, kaj- och kanalbyggnader samt utvidgning af vattenverket enligt medgifvande af Kejs. Senaten af d. 26 Mars 1892. Upplagdt den 1 Maj 1892 i tre serier:

A. å Fmk 5,000 = Kr 3,600.	N:ris 1—400.	Fmk 2,000,000.
B. å " 1,000 = " 720.	" 1—1,500.	" 1,500,000.
C. å " 500 = " 360.	" 1—2,000.	" 1,000,000.
	3,900 st.	Fmk 4,500,000.

Kupongerna förfalla 1 Maj och 1 November. Utlottning årligen d. 1 November per 1 Maj påföljande år. Kuponger och obligationer inlöses i Fmk hos Förenings Bankens i Finland samt Nordiska Aktiebankens för Handel och Industri samtliga kontor äfvensom i Kronor, efter en kurs 72 Kr. = 100 Fmk, hos Skandinaviska Kredit Aktiebolagets kontor i Stockholm och Göteborg. Räntesats $4\frac{1}{2}\%$ med halfårskuponger å resp. Fmk 112: 50 = Kr 81: —, Fmk 22: 50 = Kr 16: 20 och Fmk 11: 25 = Kr 8: 10.

Lånet amorteras inom 60 år, räknadt fr. 1 Maj 1892, med rättighet till ökad amortering fr. $\frac{1}{5}$ 1902. Praescriptionstid för obligationer 15 år, för kuponger 10 år.

Obligationslånet af år 1898,

upptaget jeml. Stadsfullm. beslut af d. 5 April 1897 och K. Senatens fastställelse af d. 4 Aug. s. å. i och för gäldande af särskilda stadens skulder och inköp af

obligationer, hörande till dess lån af åren 1876 och 1882, äfvensom för kajbyggnader å Skatudden och utvidgning af stadens vattenledningsverk samt eventuellt för ett nytt stadshus och ett folkskolehus. Lånet upplagt d. 1 Februari 1898 å sammanlagdt sju miljoner finska mark af hvilka dock endast 3,994,000 emitterats. Af dessa indrogos dock sedan år 1900 Fmk 994,000 hvadan för närvarande utelöpa 3 miljoner mark i fyra serier:

A. å	Fmk 5,000 = Rmk 4,050 = Kr 3,600.	N:ris 1—180	Fmk 900,000.
B. å	” 2,000 = ” 1,620 = ” 1,440.	” 1—450	” 900,000.
C. å	” 1,000 = ” 810 = ” 720.	” 1—600	” 600,000.
D. å	” 500 = ” 405 = ” 360.	” 1—1,200	” 600,000.
		2,430 st.	Fmk 3,000,000.
	Indragna och annullerade obligationer		” 994,000.
			Fmk 3,994,000.

Kupongerna förfalla $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{8}$. Utlottning årligen i Februari per 1 Augusti. Kuponger och obligationer inlösas i Fmk hos Drätselkontoret i Helsingfors, Finlands Banks och Förenings Bankens i Finland samtliga kontor, i Reichsmark, efter en kurs 100 Fmk = 81 Rmk, hos Bankhuset Robert Warschauer & Co i Berlin och Vereinsbank in Hamburg äfvensom i Kronor efter kurs 100 Fmk = 72 Kr, hos Aktiebolaget Stockholms Handelsbank i Stockholm. Räntesats $3\frac{1}{2}\%$ med halfårskuponger å resp. Fmk 87: 50 = Rmk 70: 88 = Kr 63: —, Fmk 35: — = Rmk 28: 35 = Kr 25: 20, Fmk 17: 50 = Rmk 14: 18 = Kr 12: 60, Fmk 8: 75 = Rmk 7: 09 = Kr 6: 30.

Lånet amorteras inom år 1953 med rättighet till ökad amortering fr. $\frac{1}{2}$ 1908. Praescriptionstid för obligationer 15 år, för kuponger 10 år.

Obligationslånet af år 1900,

upptaget jemlikt Stadsf. beslut af d. 16 Januari 1900, fastställt af Kejs. Senaten den 25 i samma månad, i och för inlösen af gasverket, särskilda nybyggnader samt indragning och annullering af en serie af 1898 års $3\frac{1}{2}\%$ lån. Lånet upplagt den 1 Februari 1900 i fyra serier:

A. å	Fmk 5,000 = Rmk 4,050 = Kr 3,600.	N:ris 1—180	Fmk 900,000.
B. å	” 2,000 = ” 1,620 = ” 1,440.	” 181—630	” 900,000.
C. å	” 1,000 = ” 810 = ” 720.	” 631—1,230	” 600,000.
D. å	” 500 = ” 405 = ” 360.	” 1,231—2,430	” 600,000.
		St. 2,430	Fmk 3,000,000.

Kupongerna förfalla $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{8}$. Utlottning försiggår i Februari per 1 Augusti. Kuponger och obligationer inlösas i Fmk hos Drätselkontoret i Hel-

singfors, Finlands Banks och Föreningsbankens i Finland samtliga kontor, i Reichmark, å kurs 100 Fmk = 81 Rmk, hos bankfirman Robert Warschauer & C:o i Berlin, Vereinsbank in Hamburg samt bankfirman M. M. Warburg & C:o i Hamburg äfvensom i Kronor, efter kurs 100 Fmk = 72 Kr, hos Aktiebolaget Stockholms Handelsbank i Stockholm. Räntesats 4 % med halfårskuponger å resp. Fmk 100 = Rmk 81: — = Kr 72: —, Fmk 40 = Rmk 32: 40 = Kr 28: 80, Fmk 20 = Rmk 16: 20 = Kr 14: 40, Fmk 10 = Rmk 8: 10 = Kr 7: 20.

Lånet amorteras inom år 1956 med rätt till ökad amortering fr. $\frac{1}{2}$ 1910. Praescriptionstid för obligationer och kuponger resp. 15 och 10 år.

Obligationslånet af år 1902,

upptaget jemlikt Stadsfullm. beslut af den 17 Juni 1902 och Kejs. Senatens fastställelse derå af d. 10 September s. å. i och för betäckande af särskilda å låne-medel anvisade kostnader, för kajbyggnader och varuskjul å Skatudden, inköp af Societetshuset och gården N:o 6 vid Bergmansgatan, uppförande af sjukhus å fattiggården samt folkskolehus å Wallgård, utvidgning af vattenledningen, uppförande af nya saluhallar m. m. Lånet upplagdt den 1 December 1902 i appoints, N:ris 1—16,000, hvarje lydande å Fmk 500 = Fres 500 = Rmk 405 = Kr 360 eller tillsamman Fmk 8,000,000. Kupongerna förfalla $\frac{1}{6}$ och $\frac{1}{12}$. Utlottning årligen i Juni per 1 December. Kupongerna och obligationerna inlösas i Fmk hos Drättselkontoret i Helsingfors och Finlands Banks samtliga kontor, i Reichmark, efter kurs 100 Fmk = 81 Rmk, hos bankhuset Robert Warschauer & C:o i Berlin, Vereinsbank in Hamburg och bankfirman M. M. Warburg & C:o i Hamburg, i Francs, å kurs 100 Fmk = 100 Fres, hos Basler Handelsbank i Basel samt hos i särskildt tillkännagifvande namngifna banker i Frankrike, i Kronor, efter kurs 100 Fmk = 72 Kr, hos Aktiebolaget Stockholms Handelsbank i Stockholm. Räntesats 4 % med halfårskuponger å Fmk 10 = Fres 10 = Rmk 8: 10 = Kr 7: 20.

Lånet amorteras inom år 1958 med rätt till ökad amortering fr. $\frac{1}{12}$ 1912. Praescriptionstid för obligationer 15, för kuponger 10 år.

Sammandrag:

Obligationslån	Ursprungligt belopp	Saldo d. 1 Jan. 1903	Amortering år 1903	Saldo d. 31 Dec. 1903	%	Förfall
Chausséeobligationslånet af år 1865	160,000	60,000	—	60,000	3,6	1905
Vattenledningslånet af år 1876	1,500,000	1,206,300	27,100	1,179,200	5	1926
Nybyggnads- och regleringslånet af år 1882	1,550,000	921,500	53,500	868,000	4,5	1915
Obligationsl. af år 1892	4,500,000	4,309,000	24,000	4,285,000	4,5	1952
Obligationsl. af år 1898	3,994,000	2,922,000	21,000	2,901,000	3,5	1953
Obligationsl. af år 1900	3,000,000	2,970,000	16,500	2,953,500	4	1956
Obligationsl. af år 1902	8,000,000	8,000,000	40,000	7,960,000	4	1958
<i>Samt.</i>	22,704,000	20,388,800	182,100	20,206,700	—	—

Helsingfors stads consoliderade gäld uppgick för åren 1880—1903 till nedanstående belopp:

år 1880	<i>Små</i>	2,339,357: 71
” 1881	”	2,055,419: 86
” 1882	”	3,391,577: 13
” 1883	”	3,377,462: 85
” 1884	”	3,363,064: 66
” 1885	”	3,318,369: 64
” 1886	”	3,285,495: 49
” 1887	”	3,234,333: 08
” 1888	”	3,192,408: 58
” 1889	”	3,130,234: 27
” 1890	”	3,870,906: 44
” 1891	”	5,027,135: 53
” 1892	”	7,447,274: 17
” 1893	”	7,348,437: 17
” 1894	”	8,412,896: 50
” 1895	”	8,223,591: 85
” 1896	”	7,585,300: —
” 1897	”	7,455,600: —
” 1898	”	9,871,900: —
” 1899	”	10,760,100: —
” 1900	”	12,655,200: —
” 1901	”	12,525,100: —
” 1902	”	12,388,800: —
” 1903	”	20,206,700: —

Handlingar rörande Helsingfors stads donerade fonders räkenskaper och bokslut för år 1903.

Kapitalbeloppet af stadens donerade fonder, som vid ingången af år 1903 utgjorde		<i>Små</i> 2,112,433: 23
har under året ökats med Fru I. C. Sundströms testamente till Knut Galetskis fond för fattiga svenska folkskolebarns underhåll	20,000: —	
Fru I. C. Sundströms donation till fonderna för ett gubbhem.	10,000: —	
inbetalning af herr C. Lindh till fonderna för ett gubbhem	285: —	
af Helsingfors Sparbank restituerade stipendieinsatser	64: 99	
Fru A. Karamzines arfvingars inbetalning till Aurora Demidoffs hemgifts fond	47,840: —	
Kursvinst samt godtgörelse för öfverlåten aktieteckningsrätt	103,795: 15	
räntebesparingar	21,038: 46	„ 203,023: 60
hvarför kapitalsaldot den 31 December utgör		<i>Små</i> 2,315,456: 83
Upplupna räntor		96,757: 45
		<u>Summa <i>Små</i> 2,412,214: 28</u>

Placeringen af fondernas medel äfvensom häri inträffade förändringar framgår af följande tablä:

Fond		Saldo den 1 Januari	Saldo d. 31 December
	Fastigheters konto.		
XX	Gården N:o 22 vid Mariegatan i kvarteret Vildsvinet	40,000 —	40,000 —
XXIII	Gården N:o 5 vid Andregatan i kvarteret Paradisfogeln	188,460 —	188,460 —
		<i>Små</i> 228,460 —	228,460 —

Skuldsedlars konto.			
	Mot inteckning och 6 % ränta	826,500	856,500
	” ” ” 5 1/2 % ”	654,500	639,500
	” ” ” 5 % ”	36,800	36,800
	” borgen och 6 % ”	21,200	21,200
		1,539,000	
	Inbetalda lån N:ris 68 & 72	35,000	
		1,504,000	
	Utgifvet lån N:o 79	50,000	1,554,000
Obligationers konto.			
XVI	Preus. 3 1/2 % cons. obl. nom. Rmk 2,300:—	3,088 86	3,088 86
XXIII	Rysk-Holl. 5 % cons. obl. nom. Rbl 720:—	2,995 20	2,995 20
XXIII	Rysk-Eng. 4 % cons. obl. nom. Rbl 13,195:—	49,350 —	
XXIII	} Finlands Hypoteksför. 4 1/2 % lån af år 1884		
XXX		nom. Fmk 29,000:—	29,000 —
XXX	Helsingfors stads 5 % lån af år 1876 nom. Fmk 5,000:—	5,000 —	5,000 —
XXX	Helsingfors stads 4 1/2 % lån af år 1882 nom. Fmk 8,500:—	8,500 —	8,000 —
XLI	Aktiebolaget Tornators 5 % obl. nom. Fmk 26,000:—	25,480 —	25,480 —
		123,414 06	
	Utlottad 1 st. Helsingfors stads 4 1/2 % obligation 500:—		
	Förfallna Hypoteksfören. 4 1/2 % obl. 29,000:—		
	Försålda Rysk-Eng. 4 % cons. obl. 49,350:—	78,850 —	44,564 06
Aktiers konto.			
XIV	i Föreningsbanken i Finland, 6 st.	1,300 —	1,300 —
I & III	i Societetshusaktiebolaget i Helsingfors, 280 st.	32,000 —	
XXI	i Nordiska Aktiebanken för Handel och Induslri, 444 st.	133,200 —	133,200 —
XLI	5 st. d:o	2,125 —	2,125 —
XXXVII	i Alkärrs familjebostads aktiebolag, 10 st.	2,650 —	2,650 —
		171,275 —	
	aktierna i Societetshusaktiebolaget inlösta	32,000 —	139,275 —
	aktierna i Föreningsbanken dubblerade och utgöra sålunda 12 st.		
Bankräkning.			
	Privatbanken i Helsingfors sparkasseräkning	96,228 81	114,102 19
	d:o depositionsräkning	— —	309,451 15
		<i>Fmk</i> 96,228 81	423,553 34

Sammandrag:			
Fastigheter	228,460	—	228,460 —
Skuldsedlar	1,539,000	—	1,539,000 —
Obligationer	123,414	06	44,564 06
Aktier	171,275	—	139,275 —
Bankräkning	96,228	81	423,553 34
	<i>Fmk</i>	2,158,377 87	2,389,852 40
Räntor, oguldna	43,304	19	17,800 42
Kassa	—	—	4,561 46
	<i>Summa Fmk</i>	2,201,682 06	2,412,214 28

Räntefkastningen för året uppgår inalles till Fmk 129,013: 54, eller 6,10 % å kapitalsaldotiden 1 januari 1903, enligt följande fördelning:

Gården N:o 22 vid Mariegatan	2,326	71	
” ” 5 ” Andreegatan	4,827	09	7,153 80
Preuss. 3 1/2 % cons. obl.	99	26	
Rysk-Holl. 5 % ”	140	01	
Rysk-Engel. 4 % ” för 1/4 år	525	—	
Finlands Hypoteksförenings 4 1/2 % obl. för 1/2 år	652	50	
Helsingfors stads 5 % obl.	250	—	
” ” 4 1/2 % obl.	371	25	
Aktiebolaget Tornators 5 % obl.	1,300	—	3,338 02
Aktier i Föreningsbanken	135	—	
” i Societetshusaktiebolaget	5,600	—	
” i Nordiska aktiebanken	10,776	—	
” i Alkärrs familjebostads aktiebolag	400	—	16,911 —
Reverser	90,859	58	
Depositionsränta	6,890	44	
Sparkasseränta	3,602	19	
Löpande räknings ränta	258	51	101,610 72
	<i>Fmk</i>	—	129,013 54

motsvarande för fastigheterna 3,131 %, och för obligationerna 2,704 %*), för aktierna 9,87 % och för reverserna och bankräkningen 6,39 % å ingående balansens belopp.

*) Mera än hälften af obligationsförrådet realiseradt under året.

Under året har af fondernas räntemedel utbetalts till:

staden för fattigvården	<i>Fmf.</i>	7,316: 64	
„ kommunala sjukhuset	„	745: 73	
„ folkskolorna	„	9,306: 98	<i>Fmf.</i> 17,369: 35
understöd åt medellösa	„	12,942: 43	
beklädnad åt medellösa folkskolebarn	„	2,350: 31	
underhåll åt obemedlade barnaföderskor	„	5,965: 10	
pensioner åt affidne poliskonstaplars enkor och barn	„	2,335: —	
underhåll af Fruntimmersföreningens barnhem	„	829: —	
underhåll af asylor för vanartade barn	„	4,772: 10	
understöd åt medellösa folkskoleelever	„	2,971: —	
underhåll af arbetshusen för barn	„	13,391: 24	
underhåll af Föreningens för barnavården barnhärbäрге	„	2,446: 39	
underhåll af Mariaföreningens hem för ålder- stigna tjenarinnor	„	2,481: 54	„ 50,484: 11
belöningar åt dygdigt tjenstefolk	„	600: —	
i hemgift samt räntor å hemgiftsbref åt utdi- mitterade folkskoleelever	„	4,459: 57	
stipendier åt skolelever	„	5,959: 05	
sommarkolonier för folkskoleelever	„	298: 35	„ 11,316: 97
legat och pensioner	„	— —	21,296: 03
	<i>Fmf.</i>	— —	<i>Fmf.</i> 100,466: 46

Förutom de fonder, hvilkas ränteafkastning på grund af vilkor i donationsbrefven eller andra öfverenskommelser tillsvidare uppbäres af särskilda personer, äro följande fonder ännu ej för med donationerna afsedda syftemål använda:

	Kapital den 31 dec. 1903.	
<i>Helena Kristina Åkermans fond</i> till ett hem för värnlösa fruntimmer	14,743: 15	Fattigvårdsstyrelsen bestämmer tidpunkten för fondens användande.
<i>Emilia Olivia Gustavssons och Athalida Vilhelmina Ingmans fond</i> till ett gossebarnhem i Helsingfors	8,360: 54	Kapitalet förräntas tills ränteafkastningen motsvarar kostnaderna för hemmets underhåll.

<i>Tidningskolportörernas julklappsfond .</i>	1,223: 69	Förräntas tillsvidare.
<i>Fonder, donerade till ett gubnhem . .</i>	76,228: 31	Förräntas tillsvidare.

De under året tillkomna fonder rörande donationsurkunder ingå som bilagor i slutet af denna berättelse.

Fondernas inkomster och utgifter under året samt ställning vid årsskiftet framgå närmare af omstående tablå.

Helsingfors i januari 1904.

Teodor Holmberg.

	Balans från år 1902		Under året 1903				Balans till år 1904	
			Inkomst		Utgift			
	Fmy.	ni.	Fmy.	ni.	Fmy.	ni.	Fmy.	ni.
I. Till förmån för fattigvården donerade fonder.								
<i>Joh. Sederholms arfvingars fond</i>	2,057	14	—	—	—	—	2,057	14
<i>Nath. Heidenstrauchs fond</i>	1,028	57	—	—	—	—	1,028	57
<i>C. J. Nordenstams fond</i>	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
<i>Jakob Daniel Weckströms fond</i>	4,800	—	—	—	—	—	4,800	—
<i>Finska Frimurarlogernas fond</i>	8,160	—	—	—	—	—	8,160	—
<i>Medborgarkassans fond</i>	4,828	57	—	—	—	—	4,828	57
<i>Helsingfors kyrkofattigkassas fond</i>	2,148	57	—	—	—	—	2,148	57
<i>Sveaborgs skole-, fattigvårds- och ar- betshusinrättnings fond</i>	8,022	86	—	—	—	—	8,022	86
<i>Lars Sederholms fond</i>	571	43	—	—	—	—	571	43
<i>Carl Otto af Forselles fond</i>	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
<i>Joh. Mobergs fond</i>	1,708	57	—	—	—	—	1,708	57
<i>I. A. Ehrenströms fond</i>	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
<i>H. K. M. Nikolai I:s fond</i>	22,800	—	—	—	—	—	92,200	—
<i>D. K. M. Nikolai I:s och hans ge- måls fond</i>	9,142	86	—	—	—	—	9,142	86
<i>Carolina Charlotta Schulins fond</i>	2,000	—	—	—	—	—	2,000	—
<i>Adolf Ekholms fond</i>	3,702	85	—	—	—	—	3,702	85
<i>Karolina Nyströms fond</i>	4,000	—	—	—	—	—	4,000	—
ränta	3,316	64	8,545	12	—	—	4,545	12
kursvinst	—	—	69,400	—	—	—	—	—
utbetalt till stadskassan	—	—	—	—	7,316	64	—	—
II. Till förmån för feberlasarettet donerade fonder.								
<i>H. K. H. Nikolai Alexandrowitschs fond</i>	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
<i>Eugenie Soltikoffs fond</i>	2,500	—	—	—	—	—	2,500	—
ränta	745	73	747	18	—	—	747	18
utbetalt till stadskassan	—	—	—	—	745	73	—	—
III. Till förmån för folkskolorna donerade fonder.								
<i>Wilhelm Elgs fond för en fattigskola</i>	34,200	—	—	—	—	—	34,200	—
<i>Danssällskapets i Helsingfors fond</i>	9,200	—	—	—	—	—	36,900	—
<i>Tölö sockerbruksbolags fond</i>	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
ränta	2,338	38	4,431	80	—	—	2,811	80
kursvinst	—	—	27,680	—	—	—	—	—
utbetalt till stadskassan	—	—	—	—	3,938	38	—	—
Transport	145,700	75	110,804	10	12,000	75	244,504	10

Transport	145,700 75	110,804 10	12,000 75	244,504 10
IV. Fattigvårdens fonder utan uppgifvet ändamål.				
<i>Carl Gustaf Hanells fond</i>	5,200 —	— —	— —	5,200 —
ränta	310 23	310 83	— —	310 83
<i>Gustava Katarina Brobergs fond</i>	571 44	— —	— —	571 44
<i>Paul Demidoffs fond</i>	2,765 71	— —	— —	2,765 71
<i>Ottiliana Palmblads fond</i>	1,451 43	— —	— —	1,451 43
<i>Lovisa Oikelins fond</i>	452 —	— —	— —	452 —
<i>Maria Kristina Mattheizens fond</i>	9,100 —	— —	— —	9,100 —
<i>Kristina Othmans fond</i>	159 42	— —	— —	159 42
ränta	970 54	866 73	— —	866 73
Utbetalt till tio medellösa fruntimmer (Hanells fond)	— —	— —	310 23	— —
Utbetalt till medellösa fruntimmer i understöd	— —	— —	970 54	— —
V. Fattigvårdens fonder för bestämde ändamål.				
<i>Wilhelm Elgs fond pour les pauvres honteux</i>	10,300 —	— —	— —	10,300 —
ränta	614 41	615 68	— —	615 68
Utbetalt i understöd åt nio särskilda personer	— —	— —	614 41	— —
<i>Carl Sierckens fond</i>	2,800 —	— —	— —	2,800 —
ränta	167 03	167 37	— —	167 37
Understöd till tre medellösa handlande- enkor	— —	— —	167 03	— —
<i>Elsa Maria Lampas fond</i>	11,750 —	— —	— —	11,900 —
ränta	541 95	702 35	— —	552 35
Utbetalt till tio medellösa fruntimmer	— —	— —	541 95	— —
<i>Hedvig Charlotta Gripenbergs fond</i>	11,200 —	— —	— —	11,200 —
ränta	668 10	669 48	— —	669 48
Utbetalt till tio medellösa fruntimmer	— —	— —	668 10	— —
<i>Alexandras understöds fond</i>	4,686 06	— —	— —	4,766 17
ränta	200 —	280 11	— —	200 —
Utbetalt till tvenne personer i understöd	— —	— —	200 —	— —
<i>Lisette Gardbergs fond</i>	1,000 —	— —	— —	1,000 —
ränta	59 66	59 98	— —	59 98
Transport	210,668 73	114,476 63	15,473 01	309,612 69

Transport	210,668 73	114,476 63	15,473 01	309,612 69
Utbetalt till en medellös hand- landeenka	— —	— —	59 66	— —
<i>Adolf Fredrik Siercks fond</i> . . .	7,000 —	— —	— —	7,000 —
ränta	417 58	418 42	— —	418 42
Utbetalt i sju särskilda understöd åt medellösa fruntimmer	— —	— —	417 58	— —
VI. I. P. Crogelii barnhusinrätt- nings fond	2,300 —	— —	— —	2,300 —
ränta	137 30	137 48	— —	137 48
Utbetalt till Fruntimmersförenin- gen	— —	— —	137 30	— —
VII. Folkskolornas beklädnadsfonder.				
<i>J. H. Lindroos fond</i>	20,000 —	— —	— —	20,000 —
<i>J. E. Ollongvists fond</i>	12,000 —	— —	— —	12,000 —
<i>Mindre handelsborgaresocietetens fond</i>	4,500 —	— —	— —	4,500 —
<i>Cronstedts, Guttoffskys och Nybergs fond</i>	2,900 —	— —	— —	2,900 —
ränta	2,350 31	2,355 12	— —	2,355 12
Utbetalt åt Folkskoleekonomen till beklädnad åt medellösa elever .	— —	— —	2,350 31	— —
VIII. Hedvig Arnells fond . .	18,300 —	— —	— —	18,300 —
ränta	1,091 70	1,093 88	— —	1,093 88
Utbetalt till Fruntimmersförenin- gen	— —	— —	691 70	— —
Utbetalt till trotjänarinnan Wilhel- mina Backström	— —	— —	400 —	— —
IX. Fonder donerade till en asyl för vanartade barn.				
<i>Hedvig Charlotta Gripenbergs fond</i>	3,000 —	— —	— —	3,000 —
<i>Helsingfors Utskänknings aktiebo- lags fond</i>	50,000 —	— —	— —	50,000 —
<i>Helsingfors utminuterings aktiebo- lags fond</i>	27,000 —	— —	— —	27,000 —
ränta	4,772 10	4,781 98	— —	4,781 98
Utbetalt till underhåll af asylor för vanartade barn	— —	— —	4,772 10	— —
Transport	366,437 72	123,263 51	24,301 66	465,399 57

Transport	366,437 72	123,263 51	24,301 66	465,399 57
X. Folkskolornas stipendiifonder.				
<i>Helsingfors sparbanks fond</i>	6,700 —	— —	— —	6,800 —
<i>Helsingfors Utskänknings aktiebolags fond</i>	17,000 —	— —	— —	17,000 —
<i>H. K. M. Alexander II:s stipendiifond</i>	30,000 —	— —	— —	30,000 —
räntor	3,087 27	3,209 90	— —	3,262 16
Återbetalade sparbanksinsatser	— —	64 99	— —	— —
Insatt i sparbank till stipendier för folkskoleelever	— —	— —	3,000 —	— —
XI. Klara Wilhelmina; Törmäläs fond	41,600 —	— —	— —	41,600 —
ränta	2,481 54	2,486 63	— —	2,486 63
Utbetalt till Mariaföreningen	— —	— —	2,481 54	— —
XII. Fonden för dygdigt tjenstefolks belönande	10,200 —	— —	— —	10,200 —
ränta	62 71	609 70	— —	72 41
Insatt å sparbanksbok för tolf tjenare	— —	— —	600 —	— —
XIII. Helsingfors Utskänkningsaktiebolags stipendiifond för lägre handtvärksskolorna	3,000 —	— —	— —	3,000 —
ränta	179 05	179 32	— —	179 32
Utbetalt till stipendier	— —	— —	179 05	— —
XIV. Anna Sara Arosins testamentsfond	69,500 —	— —	— —	70,300 —
ränta	3,717 06	4,211 63	— —	3,628 69
Utbetalt i lifstidsunderstöd om 100 mark till obemedlade, ogifta fruntimmer	— —	— —	3,500 —	— —
XV. I. A. I. Pippingskiölds fond	100,000 —	— —	— —	100,000 —
ränta	5,965 10	5,977 47	— —	5,977 47
Utbetalt till Föreningen för barnavården	— —	— —	5,965 10	— —
Transport	659,930 45	140,003 15	40,027 35	759,906 25

Transport	659,930 45	140,003 15	40,027 35	759,906 25
XVI. Axel Fredrik Laurells stiftendiifond	3,088 86	— —	— —	3,088 86
ränta	100 10	99 26	— —	99 36
Utbetalt till Läroverket för gossar och flickor	— —	— —	50 —	— —
Utbetalt till Nya svenskläroverket	— —	— —	50 —	— —
XVII. Carl Rosengrens fond	17,700 —	— —	— —	18,000 —
ränta	921 04	1,058 01	— —	1,499 05
utbetalt	— —	— —	180 —	— —
XVIII. Helsingfors aftonskolas fond	18,700 —	— —	— —	18,800 —
ränta	991 82	1,117 79	— —	1,109 61
Utbetalt till Föreningen för konstfliten	— —	— —	900 —	— —
XIX. Alexandra Kiseleffs fond	10,000 —	— —	— —	10,000 —
ränta	596 60	597 75	— —	597 75
Utbetalt till Stadsbokhållaren Oscar Paldani	— —	— —	596 60	— —
XX. Maria Charlotta Olanders fond	103,831 44	— —	— —	105,973 59
ränta	— —	3,815 44	— —	4,000 —
Afkastning från fastigheten	— —	2,326 71	— —	— —
XXI. Senatorskan Julie Thiléns fond	253,000 —	— —	— —	255,700 —
ränta	16,814 17	17,840 32	— —	17,804 32
Försäld aktieteckningsrätt	— —	2,664 —	— —	— —
Utbetalt till fru Adolfina Mallén	— —	— —	100 —	— —
Utbetalt till Föreningen för arbetshusen	— —	— —	13,391 24	— —
Utbetalt till Guvernören i St: Michels län till understöd åt medellösa fruntimmer derstädes	— —	— —	3,322 93	— —
XXII. Makarne Silfvius' donationsfond	90,000 —	— —	— —	90,000 —
ränta	5,368 60	5,379 72	— —	5,379 72
Utbetalt till stadskassan	— —	— —	5,368 60	— —
Transport	1,181,043 08	174,902 15	63,986 72	1,291,958 51

Transport	1,181,043 08	174,902 15	63,986 72	1,291,958 51
XXIII. Fr. J. von Beckers fond .	318,000 —	— —	— —	318,400 —
ränta	10,460 92	6,367 55	— —	10,076 71
kursvinst.	— —	4,021 15	— —	— —
Afkastning från fastigheten. . . .	— —	4,827 09	— —	— —
Utbetalt i pensioner till Professor A. von Becker, Litteratören H. von Becker och fröken Augusta von Becker	— —	— —	10,200 —	— —
XXIV. Adolf Holmgrens donations- fond för värlösa mödrar och barn .	21,500 —	— —	— —	21,800 —
ränta	1,034 63	1,285 16	— —	1,019 79
Utbetalt till fru M. Thölgren . . .	— —	— —	500 —	— —
Utbetalt till fröken Gustava Holm- gren	— —	— —	500 —	— —
XXV. Understödsfonden för afidne poliskonstaplars enkor och barn .	118,000 —	— —	— —	123,000 —
ränta	3,002 45	7,053 41	— —	2,720 86
Utbetalt i understöd åt afidne po- liskonstaplars enkor och barn pensioner tillsammans	— —	— —	2,335 —	— —
XXVI. Emilia Olivia Gustavsons och Athalida Wilhelmina Ingmans donationsfond.	7,888 98	— —	— —	8,360 54
ränta	— —	471 56	— —	— —
XXVII. Lina Borgströms donations- fonder.				
<i>Fonden för folkskolebarns bespisande</i>	15,000 —	— —	— —	15,000 —
ränta	894 82	896 62	— —	896 62
<i>Fonden för pauvres honteux . . .</i>	5,000 —	— —	— —	5,000 —
ränta	279 16	298 87	— —	308 03
Utbetalt i understöd till tvenne obemedlade fruntimmer	— —	— —	270 —	— —
Utbetalt till Föreningen för arbets- husen för barn	— —	— —	894 82	— —
Transport	1,677,104 04	200,123 56	78,686 54	1,798,541 06

Transport	1,677,104 04	200,123 56	78,686 54	1,798,541 06
XXVIII. Emilia Olivia Gustavsons fond	26,100 —	— —	— —	26,200 —
ränta	44 21	1,560 12	— —	104 33
Utbetalt i understöd om 100 mark till obemedlade fruntimmer	— —	— —	1,400 —	— —
XXIX. H. K. M. Kejsarinnan Alexandras fond för understödande af ett barnhärberge	10,200 —	— —	— —	10,200 —
ränta	608 53	609 70	— —	609 70
Utbetalt till Föreningen för barnvården	— —	— —	608 53	— —
XXX. Aurora Demidoffs Hemgiftsfond.				
Kapital	98,588 11	— —	— —	154,103 15
Innestående hemgiftsbelopp	27,000 —	— —	— —	23,500 —
D:o räntor å hemgiftsbref	1,240 09	— —	— —	1,454 38
Räntor	— —	8,848 90	— —	— —
Inbetalt af Fru A. Karamzines arfvingar	— —	47,840 —	— —	— —
Utbetalt hemgiftsbelopp	— —	— —	3,500 —	— —
D:o räntor å hemgiftsbref	— —	— —	959 57	— —
XXXI. Tidningskolportörernas julklappsfond	1,154 54	— —	— —	1,223 69
räntor	— —	69 15	— —	— —
XXXII. Fonder, donerade till ett gubbehem i Helsingfors.				
<i>Oskar Finnes fond</i>	12,838 —	— —	— —	13,605 38
<i>Carl Lindhs m. fl. fond</i>	5,334 —	— —	— —	5,946 09
<i>Konversationsklubbens fond</i>	930 —	— —	— —	985 59
<i>G. Sundebergs fond</i>	43,500 —	— —	— —	45,400 —
Inbetalning af herr C. Lindh	— —	285 —	— —	— —
<i>Johanna Cecilia Sundströms fond</i>	— —	10,000 —	— —	10,291 25
Utbetalt åt hushållerskan E. Wolff	— —	— —	650 —	— —
räntor	742 90	4,041 51	— —	793 10
Transport	1,905,384 42	273,377 94	85,804 64	2,092,957 72

Transport	1,905,384 42	273,377 94	85,804 64	2,092,957 72
XXXIII. Maria Bergmans testamentsfond	10,000 —	— —	— —	10,000 —
ränta	424 83	597 75	— —	522 58
Utbetalt i understöd åt 6 särskilda personer	— —	— —	500 —	— —
XXXIV. Helena Kristina Åkermans fond	13,911 57	— —	— —	14,743 15
ränta	— —	831 58	— —	— —
XXXV. Karl Magnus Kullmans fond	5,000 —	— —	— —	5,000 —
ränta	298 35	298 87	— —	298 87
Utbetalt för bekostande af sommarkolonier för folkskoleelever.	— —	— —	298 35	— —
XXXVI. Augusta Hammarlunds fond	1,000 —	— —	— —	1,000 —
ränta	59 75	59 77	— —	59 77
Utbetalt till föreningen för barnavården.	— —	— —	59 75	— —
XXXVII. Mortimer Stenius' understödsfond	36,000 —	— —	— —	36,000 —
ränta	2,389 43	2,393 46	— —	2,393 46
Utbetalt till donators släktingar	— —	— —	2,389 43	— —
XXXVIII. Karl Knut Galetskis fond för fattiga, svenska folkskolebarns underhåll	20,330 —	— —	— —	40,500 —
ränta	2,076 18	1,797 72	— —	1,627 72
Inbetalt af Fru Johanna Cecilia Sundströms sterbhus	— —	20,000 —	— —	— —
Utbetalt för bespisande af medellösa folkskoleelever	— —	— —	2,076 18	— —
XXXIX. K. H. Renlunds stipendiefond	40,633 57	— —	— —	40,900 —
ränta	4,660 —	2,428 86	— —	5,222 43
Utbetalt till stipendier.	— —	— —	1,600 —	— —
Transport	2,042,168 10	301,785 95	92,728 35	2,251,225 70

Transport	2,042,168 10	301,785 95	92,728 35	2,251,225 70
XL. Carl Fridolf Ekholms stipendii-fond.	75,000 —	— —	— —	75,000 —
ränta	— —	4,483 10	— —	— —
Utbetalt i legater	— —	— —	4,483 10	— —
XLI. Mathilda Ekholms donations-fond.	55,000 —	— —	— —	55,030 —
ränta	1,778 11	3,057 77	— —	1,580 87
Utbetalt till Föreningen för barnavården	— —	— —	1,778 11	— —
Försåld aktieteckningsrätt	— —	30 —	— —	— —
Utbetalt i legater	— —	— —	1,476 90	— —
XLII. Ryska välgörenhetssällskapets fond för Sveaborgs finska folkskola	200 —	— —	— —	200 —
ränta	14 78	11 95	— —	26 73
XLIII. Makarne Pauligs donation för Bertha Maria hemmet	21,268 10	— —	— —	22,539 37
ränta	— —	1,271 27	— —	— —
XLIV. Hedvig Falckens donations-fond.	5,000 —	— —	— —	5,000 —
ränta	250 89*)	298 87	— —	549 76
XLV. Elise Heintzies donationsfond	1,000 —	— —	— —	1,000 —
ränta	2 08	59 77	— —	61 85
Summa Fmk	2,201,682 06	310,998 68	100,466 46	2,412,214 28

*) Röntan ej disponerad under året.

Urkunder, rörande till Helsingfors stad donerade fonder.**62. Maria Charlotta Olanders donationsfond.**

„HELSINGFORS
STADSFULLMÄKTIGE.

Helsingfors,
den 29 September 1903.

N:o 268.

Till Magistraten i Helsingfors.

Med anledning af derom gjord anhållan hafva Stadsfullmäktige vid i dag hållet sammanträde beslutit, att ur Maria Charlotta Olanders fond ett årligt anslag af 4,000 mark skall tillsvidare, räknadt från början af år 1904, tilldelas Föreningen för lyttas bistånd att af Föreningen emot redovisningsskyldighet användas i enlighet med fröken Olanders uti testamente af den 22 januari 1888 uttalade vilja.

Hvilket Stadsfullmäktige hafva äran delgifva Magistraten, med anhållan att Drättselkammaren och nämnda förening måtte härom underrättas.

På Stadsfullmäktiges vägnar:

K. Antell.

E. W. Walldén.“

80. Karl Knut Galetskis fond för fattiga svenska folkskolebarns underhåll.

Transsumt.

„Testamente:

1:o. Främst anslår jag fyratiotusen (40,000) mark till en fond, vid hvilken jag särskildt vill anknyta min älskade broders minne och som jag därför önskar benämna „*Knut Galetskis fond för Fattiga folkskolebarns understöd*“ och förordnar jag, att räntorna af denna fond skola af folkskoledirektionen i Helsingfors användas till att förse de fattigaste barnen i stadens folkskolor med föda och kläder samt vid behof äfven med husrum, enligt för hvarje termin skeende fördelning.

Till bekräftande af denna min yttersta vilja och testamente har jag egenhändigt med mitt namn undertecknat denna handling och fogat anstalt om dess bevittnande.
Helsingfors den 19 Juli 1894.

Johanna Cecilia Sundström.

Undertecknade på en gång närvarande vittnen intyga härmed att enkefru Johanna Cecilia Sundström, hvilken vi personligen känna, nedanstående dag anmodat oss att bevittna denna handling, hvilken hon med sundt och fullt förstånd och af fri vilja förklarar innefatta hennes yttersta vilja och testamente samt erkänt sig hafva underskrifvit, hvilket alt vi genom våra namns undertecknande bekräfta. Helsingfors den 19 Juli 1894.

Edv. Bergh.
Just. rådman.

Flor. Granholm.
Öfverarkitekt.

Rob. Holmqvist.
Handlande.

Enahanda intygan som ofvanstående afgifva undertecknade på en gång närvarande vittnen. Helsingfors den 13 Mars 1901.

Edv. Bergh.

Flor. Granholm.

G. E. Bergmansson.

„Testamentariskt förordnande.

Jämte det jag, bekräftar mitt den 19 Juli 1894 upprättade samt den 13 Mars innevarande år ånyo bevittnade testamente, förordnar jag såsom tillägg till och förklaring af detsamma min yttersta vilja vara att med min qvarlätenskap skall förfaras såsom här nedan vidare bestämmes.

1:o. Af de fyratiotusen mark, hvilka jag i förberörda testamente anslagit till Knut Galletskis fond för „Fattiga folkskolebarns understöd“ har jag allaredan till Stadsfullmäktige i Helsingfors utbetalat tjugutusen (20,000) mark, vid hvilket förhållande endast enahande belopp återstår att ur min qvarlätenskap till nämnda fond utgå.

Till bekräftande af detta mitt testamentariska förordnande har jag härunder tecknat mitt namn i nedanskrifne för ändamålet tillkallade vittnens närvaro.

Helsingfors den 14 December 1901.

Johanna Cecilia Sundström.

Undertecknade på en gång närvarande vittnen intyga härmed att enkefru Johanna Cecilia Sundström, hvilken vi personligen känna, nedanstående dag anmodat oss att bevittna denna handling, hvilken hon med sundt och fullt förstånd och af fri vilja förklarar innefatta hennes yttersta vilja samt vara af henne såsom tillägg och förklaring af ett föregående, för öfrigt härigenom bekräftadt testamente underskrifven; hvilket allt vi genom våra namns undertecknande bekräfta Helsingfors den 14 December 1901.

Flor. Granholm.

G. E. Bergmansson.

Edv. Bergh.

Utdrag ur protokollet, fördt vid Drättselkammarens i Helsingfors stad sammanträde den 19 Mars 1903.

§ 24.

Föredrogs följande skrifvelse från folkskoledirektionen:

„DIREKTIONEN
för
HELSINGFORS STADS FOLKSKOLOR

Helsingfors,
den 9 Mars 1903.

Till Drättselkammaren i Helsingfors.

Beträffande användningen af de ur „Carl Knut Galetskis fond för fattiga svenska folkskolebarns underhåll“ fallande räntemedlen hade folkskoledirektionen vid möte den 18 dec. 1901 beslutit, att medlen försöksvis skulle anslås till utdelande af matpoletter och mjölkportioner äfvensom klädesplagg åt sådana elever, som i donationsbrevet omtalas. Sedan närmare ett års erfarenhet hunnit vinnas angående lämpligheten af sist anförda interimistiska åtgärd, hade den nuvarande folkskoleinspektorn, friherre A. von Bonsdorff sammankallat ett möte af samtliga föreståndare och föreståndarinnor vid stadens folkskolor, och hade dessa jämte inspektor enhälligt stannat vid den åsikt, att medlens anslående till understöd åt feriekolonier medförde det största gagnet för de elever, hvilka enligt donationen borde i sin skolgång understödas. För den händelse att direktionen emellertid af donationsurkundens ordalydelse ansåg sig förhindrad att omfatta detta förslag hade inspektor uppgjort ett annat, gående ut på att bland lärare och lärarinnor vid de svenska folkskolorna skulle bildas en bestyrelse, hvilken finge sig anförtrordt att omhändertaga ett antal af de allra fattigaste barnen för att, i mån som de ifrågavarande räntemedlen det medgäfvde, anskaffa åt dem tillräcklig föda och ordentlig beklädnad.

Detta senare förslag ansåg sig folkskoledirektionen kunna biträda och beslöt förty hos Drättselkammaren hemställa

att kammaren ville, med ändring af dess den 22 mars 1900 fattade beslut, öfverlämna de efter afdrag af $\frac{1}{10}$ återstående $\frac{9}{10}$ af årsräntan ur „Carl Knut Galetskis fond för fattiga svenska folkskolebarns underhåll“ till en af lärare och lärarinnor vid de svenska folkskolorna för ändamålet utsedd bestyrelse, som ombetroddes att på lämpligaste sätt i mån af tillgångar anskaffa åt de mest behöfvande eleverna i dessa skolor tillräcklig näring och beklädnad under läsetermi- nerna samt häröfver vid utgången af hvarje termin afgifva en till folkskoledirektionen ställd redovisning.

På folkskoledirektionens vägnar:

F. Gustafsson.

Elis Lagerblad.“

och godkände Drätselkammaren däri gjorda framställning, hvarom underrättelse skulle meddelas folkskoledirektionen i skrifvelse och Drätselkontoret genom protokollsutdrag.

Som ofvan.

In fidem:

Edv. Loo.

89. Fru Johanna Cecilia Sundströms fond för ett gubbeh.

Transsumt.

„Testamente:

5:o. Vidare förordnar jag att af min qvarlåtenskap nedanstående belopp skola utbetalas till följande välgörenhetsinrättningar.

e) Till grundfond för ett Gubbeh Femtusen (5,000) mark.

Till bekräftande af denna min yttersta vilja och testamente har jag egenhändigt med mitt namn undertecknat denna handling och fogat anstalt om dess bevittnande.

Helsingfors den 19 Juli 1894.

Johanna Cecilia Sundström.

Undertecknade på en gång närvarande vittnen intyga härmed att enkefru Johanna Cecilia Sundström, hvilken vi personligen känna, nedanstående dag anmodat oss att bevittna denna handling, hvilken hon med sundt och fullt förstånd och af fri vilja förklarar innefatta hennes yttersta vilja och testamente samt erkänt sig hafva underskrifvit, hvilket alt vi genom våra namns undertecknande bekräfta. Helsingfors den 19 Juli 1894.

Edv. Bergh.
Just. rådman.

Flor. Granholm.
Öfverarkitekt.

Rob. Holmqvist.
Handlande.

Enahanda intygan som ofvanstående afgifva undertecknade på en gång närvarande vittnen. Helsingfors den 13 Mars 1901.

Edv. Bergh.

Flor. Granholm.

G. E. Bergmansson.

„Testamentariskt förordnande.

Jämte det jag, bekräftar mitt den 19 Juli 1904 upprättade samt den 13 Mars innevarande år ånyo bevittnade testamente, förordnar jag såsom tillägg till och förklaring af detsamma min yttersta vilja vara att med min qvarlåtenskap skall förfaras såsom här nedan vidare bestämmes.

Helsingfors. Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1901.

Handlingar i fråga om ordnandet af den elektriska belysningen i staden.

Till Stadsfullmäktiges i Helsingfors Utskott för ordnande af den elektriska belysningen i staden.

Uti skrifvelse af den 13 sistlidne Oktober har Utskottet gifvit åt under-tecknade Gripenberg och Nybergh i uppdrag att biträda Utskottet vid behandlingen af frågan om ordnande af den elektriska belysningen i Helsingfors samt att i sådant afseende afgifva skriftligt svar å följande af utskottet framställda frågor:

1. Har stadskommun rätt att med andras uteslutande leverera eller åt enskild person eller bolag förläna monopol för levererande af elektrisk belysning, så vidt för ändamålet erfordras ledningar öfver gator och öppna platser?

Hvilken rätt hafva de n. v. leverantörerne af elektriskt ljus, särskildt Helsingfors Elektricitets aktiebolag, med hänsigt till framtida utöfning af sin verksamhet, och kunna de göra anspråk på skadestånd, ifall de förbjudas att vidare idka sin rörelse?

2. Om stadskommunen vill begagna sig af sin rätt att i förberördt afseende förläna monopol åt enskilda eller åt bolag, hvilka möjligheter har kommunen då att skydda resp. afnämare emot oskäligen prisbestämningar eller otillfredsställande belysning?

Är monopolsystemet öfverhufvud att föredraga framför koncession utan monopol?

3. Är anläggande af eget elektricitetsverk för Helsingfors kommun att förorda *antingen* i stället för förlänande af monopol eller koncession utan monopol *eller* jemnsides med koncession utan monopol?

Om eget elektricitetsverk för kommunen förordas, är det opportunt att staden till en början inskränker sig till inrättande af dylikt verk för en del af staden, t. ex. genom inrättande af ett mindre elektricitetsverk å Skatudden eller möjligen å gamla packhustomten vid norra hamnen, för betjenande af Skatudden

samt delar af 1:sta, 2:dra och 3:dje stadsdelarne, der staden sjelf i större mån har behof af elektrisk belysning och der jordledningar tidigast torde erfordras?

Förefinnes skäl för kommunen att söka åt sig förvärfva Helsingfors Elektricitetens aktiebolags anläggning?

4. I händelse kommunen inrättar eget elektricitetsverk för hela staden, eller i denna omfattning gifver koncession åt nytt bolag, skola de n. v. leverantörerne af elektrisk belysning tillåtas att fortfarande (eventuellt för begränsad tid) utöfva sin verksamhet, eller skall denna förbjudas, förutsatt att sådant är möjligt?

5. Om — vare sig att kommunen förser sig med eget elektricitetsverk eller ej — flere leverantörer komma att betjena allmänheten med elektrisk belysning, huru skall rättsförhållandet ordnas med hänsyn till såväl omfattningen af en hvars verksamhet (utsträckningen af hans ledningar) som öfriga, afnämarenes intressen berörande omständigheter?

Hvilket modus vivendi kan härvid finnas lämpligt särskildt för den händelse att kommunen ville för några år framåt uppskjuta frågan om anläggande af eget elektricitetsverk?

6. Huru förhålla sig kostnaderna för anläggning och drift för ett hela staden omfattande elektricitetsverk, till kostnaderna för flera särskilda sådana verk, betjenande hvar sin del af staden, under förutsättning af verkens sammanbindande med hvarandra, hvarvid särskild hänsyn borde tagas till hamn- och öfriga kommunikationsförhållanden i Helsingfors?

Derjemte har Utskottet äskat en redogörelse öfver ordnandet i Stockholm och andra skandinaviska städer af elektricitetsfrågan och öfver tillvägagåendet vid öfvergång från privat till kommunal anläggning.

På derom gjord framställning har Utskottet sedermera, enligt handbref från dess ordförande af den 2 sistlidne November, bemyndigat undertecknade Gripenberg och Nybergh att anlita biträde af sakkunniga personer inom elektricitetsbranchen; och hafva vi till följd deraf till vår förstärkning kallat underskrifne Decker och Holmgren, den förre chef för Stockholms stads elektricitetsverk och den senare innehafvare af Elektriska Pröfningsanstalten i sagde stad. Derefter hafva gemensamma öfverläggningar i ämnet oss emellan egt rum, för hvilket ändamål undertecknad Holmgren under sistlidne Januari månad jemväl besökt Helsingfors för att göra sig underkunnig om de lokala förhållandena å orten samt taga kännedom om Helsingfors Elektriska Belysningsaktiebolags och Spårvägsaktiebolagets centralstationer derstädes, äfvensom undertecknade Gripenberg och Nybergh åter under ledning af underskrifven Decker besett Stockholms Elektricitetsverks kraftstation vid Värta hamn samt en af dess understationer.

Svaren å de framställda frågorna innefattas i nedanstående betänkande; i de rent rättsliga spörsmålen hafva likväl undertecknade Decker och Holmgren icke tagit del.

Den af Utskottet äskade redogörelsen öfver den elektriska belysningens

ordnande i Stockholm och andra skandinaviska städer ingår i en till detta betänkande fogad bilaga, affattad med ledning af oss tillgängliga skriftliga källor eller eljest erhållna upplysningar.

Frågan huruvida stadskommun har rätt att med andras uteslutande leverera eller åt enskild person eller bolag förläna monopol för levererande af elektrisk belysning, för så vidt för ändamålet erfordras ledningar öfver eller under gator eller öppna platser, måste utan tvifvel besvaras jakande. Städernas gator och öppna platser hafva blifvit utlagda af mark, som antingen genom donation från statens sida eller privaträttsligt fång eller expropriation blifvit stadens egendom. Stadskommunens eganderätt till de områden, som till gator och öppna platser blifvit afskilda, är visserligen begränsad genom deras antydda bestämmelse, men endast i den mån denna det fordrar, hvarför ock, såsnart exempelvis en gata genom omreglering indrages, det dertill förut utlagda området i allo antager samma egenskap som annan stadsjord. Af det sagda följer enligt vanliga privaträttsliga normer, att äfven marken under gata och torg samt det ofvanom dem befintliga luftområdet, så långt detta öfver hufvud kan blifva föremål för enskild rätt, höra under stadens egovälde. Enligt 3 § i lagen om elektriska anläggningar af den 11 April 1901 och 2 § i kungörelsen i ämnet af samma dag erfordras jord-egares samtycke för erhållande af öfverhetligt tillstånd till anläggande af elektrisk kraftledning. I mom. g) af sist nämnda § stadgas dessutom uttryckligen, att vederbörande kommunala myndighets samtycke till anläggningen bör utredas, derest denna är afsedd att utföras i stad eller köping och anläggningen icke helt och hållet kommer att ligga inom egarens område — ett stadgande hvilket till och med gäller oberoende af frågan huruvida det samhälle, inom hvilket anläggningen kommer att utföras, är egare af grunden eller icke. Vid en jämförelse af nyss nämnda stadgande med mom. a) i samma §, enligt hvilket sökanden bör visa att han är berättigad att begagna det område, som för anläggningen med dertill hörande ledningar erfordras, eller ock undfått tillstånd att genom expropriation förvärfva sådan rätt, kunde det synas som om anläggaren, äfven ifall han vunnit tillstånd till expropriation, icke i något fall egde emot kommunens vilja draga en elektrisk ledning genom dess område. Detta vore dock att gå för långt. Derest fråga uppstår om anläggande af en elektrisk kraftledning, som komme att delvis gå öfver kommunens område, men hvilken vore väsentligen afsedd för andra ändamål än betjenande af kommunen eller dess medlemmar, så kan expropriation komma i fråga, förutsatt naturligtvis att företaget i öfrigt är af den art att det berättigar till expropriation. Deremot är det å andra sidan klart att, om enskild person eller bolag ansöker om tillstånd att anlägga en elektrisk kraftledning, afsedd uteslutande för kommunen eller dess medlemmar och förutsättande begagnandet af stadens gator och öppna platser eller annan dess mark, ett sådant spörs-

1:a frågan.
Stadskommuns
rätt att mono-
polisera eller
koncessionera.
Nuvarande
leverantörens
rätt.

mål är ett vanligt kommunalt hushållningsärende, alldeles såsom om fråga vore om nedläggande af gasledningar eller telefonkablar, och att således expropriationstvång härvid icke kan emot kommunen tillämpas. Ett motsatt antagande ledde ock dertill att mom. g) i ofvan åberopade 2 § af kungörelsen alls icke egde någon tillämplighet.

Hvad sedan beträffar de nuvarande leverantörernas af elektriskt ljus rättliga ställning, så tillhandahålles elektrisk belysning i Helsingfors för närvarande af Helsingfors Elektriska Belysningsaktiebolag, af Elektroteknikern Otto Blomqvist, af Ingeniören Gottfrid Strömberg samt af Finska Elektriska aktiebolaget.

Helsingfors Elektriska Belysningsaktiebolag har den 10 Juni 1890 erhållit af Stadsfullmäktige tillstånd att å stadens gator och allmänna platser uppställa och begagna stolpledningar för levererande af elektrisk belysning för användning inom hus samt å gårdsplaner och byggnader, dock endast för en tid af fyra år, efter hvilken tids förlopp ledningarna borde, der icke tillstånd för deras bibehållande ofvan jord på ytterligare någon kortare tid hos Stadsfullmäktige utverkas, utan ersättning undanskaffas. Nämda tid har sedermera blifvit den 12 April 1894 på de förra villkoren förlängd för ytterligare fyra år samt den 17 September 1901 för tiden intill den 1 September 1903. På grund af särskild af Stadsfullmäktige delegerad befogenhet bemyndigade Drätselkammaren dessutom i Januari 1902 bolaget att med sitt ledningsnät förbinda ett par smärre underjordsledningar, dock ej för längre tid än det generella tillståndet gälde. Någon ytterligare förlängning af sina rättigheter har bolaget emellertid icke ansökt, hvarför Magistraten på därom gjord anmälan den 20 sistlidne Januari ålagt bolaget att undanskaffa sina ledningar. Detta utslag torde emellertid ännu icke vunnit laga kraft.

Elektroteknikern Blomqvist har under åren 1894—1900 erhållit Magistratens tillstånd till inrättande af vissa bestämda ledningar, hufvudsakligen i trakten norr om Norra Esplanadgatan. Detta tillstånd har för två ledningar gifvits „efter inhämtande af Stadsfullmäktiges beslut“ i det ena fallet för en tid af två år, som utgick den 4 November 1901, och i det andra fallet „tillsvidare intill dess derom kan varda annorlunda bestämdt“. För öfriga ledningar har Magistratens tillstånd meddelats på obestämd tid utom i ett fall för hvilket tiden utgick den 10 Augusti 1896.¹⁾ Dessutom har Blomqvist anlagt särskilda ledningar utan Stadsfullmäktiges tillstånd.²⁾ Sedan Elektroteknikern Blomqvist hos stadsmyndigheterna anhållit att få bibehålla dels de af honom utan tillstånd anlagda ledningarna dels de ledningar, för hvilka det lämnade tillståndet utgått³⁾, torde Stadsfullmäktige sistlidne höst medgifvit Blomqvist rätt att fortfarande begagna samtliga sina ledningar till den 1 September 1904.

¹⁾ Närmare om alla dessa fall i Stadsfullmäktiges tr. handl. N:o 32 för 1903, sid. 4 jämförd med sid. 7.

²⁾ Ibid. sid. 5 och 7.

³⁾ Ibid. sid. 3.

Ingenjören Strömberg har den 3 Maj 1894 af Stadsfullmäktige berättigats att på viss tid och på enahanda villkor som gällde för Helsingfors Elektriska Belysningsaktiebolag i 10:de stadsdelen samt densamma omgivande byggnadskomplex och förstäder anlägga och underhålla elektriska ljusledningar. På Ingenjören Strömbergs begäran blef tiden sedermera den 16 September 1902 förlängd till den 1 September 1903 och sistlidne höst ytterligare till den 1 September 1904.

Finska Elektriska aktiebolaget åter har den 25 November 1902 af Stadsfullmäktige berättigats att å Sörnäs-området anlägga elektriska ledningar med skyldighet att tre månader efter erhållen uppsägning borttaga desamma med till dem hörande stolpar. Såväl detta bolags som Ingenjören Strömbergs och Elektroteknikern Blomqvists rättigheter gälla endast öfverjordsledningar.

För besvarandet af den föreliggande frågan torde främst böra — med afseende särskildt å en del af de Elektroteknikern Blomqvist beviljade rättigheter — skärskådas betydelsen af ett tillstånd, gifvet på obestämd tid, samt därefter efterses och granskas hvad Helsingfors Elektriska Belysningsaktiebolag uti förutnämnda rättegång haft att anföra.

Huruvida en kommun eller annan korporation kan för all framtid åtaga sig förpligtelser af vare sig positiv eller negativ art (görande eller tålande) kan redan i sin allmänhet taget vara tvifvelaktigt nog, såframt ej åtagandet grundar sig å särskildt lagstadgande.¹⁾ Men hvilken mening man än må hafva angående frågan i denna sin allmänhet fattad, lider det icke något tvifvel att staden är oberättigad att genom privaträttsliga förfoganden för all framtid inskränka dispositionsrätten öfver gator och öppna platser, hvilkas bestämmelse är af offentligt rättslig art. För öfrigt synes icke heller Stadsfullmäktiges samtycke hafva inhämtats till de ledningar, för hvilka tillstånd meddelats på obestämd tid.

Vidkommande åter Helsingfors Elektriska Belysningsaktiebolag, har det samma inför Magistraten först och främst anført att, sedan lagen om elektriska kraftledningar af 11 April 1901 trädde i kraft, bolaget till följd af denna lags stadgande hos Guvernören i länet „anmält“ om sin ifrågavarande anläggning och att Guvernören, oaktadt Magistraten, i ämnet hörd, anmärkt att bolagets af stadskommunen beviljade rättigheter sträckte sig endast till den 1 September 1903, genom resolution den 10 Oktober 1902 meddelat bolaget tillstånd att „fortfarande använda“ dess elektriska anläggningar och ledningar. Därefter hade bolaget ytterligare hos Guvernören anmält om särskilda nya ledningar samt Guvernören uti

¹⁾ Jfr. Holm, Nytt Jur. Arkiv, Afd. I årg. 25 sid. 349. En stad i Sverige hade år 1862 åtagit sig att för telegrafverkets station å orten betala viss årshyra eller ock anskaffa lokal. Högsta Domstolen ansåg staden icke vara deraf för all framtid bunden och förkastade därför Telegrafstyrelsens talan om ersättning för tiden efter den 1 Januari 1896, då enligt Stadsfullmäktiges 1894 fattade beslut vidare betalning af hyran skulle inställas. Skiljaktiga meningar förekommo dock.

resolution den 8 September 1903 gifvit bolaget tillstånd att „fortfarande använda“ dessa ledningar, oaktadt tiden för det af stadskommunen gifna tillståndet då redan varit tilländalupen.

Hvad Helsingfors Elektriska Belysningsaktiebolag sålunda anført synes närmast hafva haft till ändamål att tjena såsom grund för påståendet att Magistraten icke vore behörig att med saken taga befattning. Det måste väl förväntas af bolaget att detsamma icke afser att i realiteten åberopa Guvernörens ifrågakomna resolutioner såsom stöd för ett rättsförvärf på sidan om hvad kommun med laglig kompetens beslutit; hvilket ju vore af samma art som om någon ville sig till nytta åberopa en af domaren i ett utslag gjord missummering. Det kan för öfrigt icke ens påstås att Guvernörens första utslag innebure en bestämd oriktighet, enär bolaget faktiskt hade kommunens tillstånd den tid då resolutionen meddelades; resolutionen kan således anses gifven att gälla så länge detta tillstånd varar. Den senare resolutionen innefattar deremot en blunder, hvartill bolaget sjelft antagligen medverkat genom att icke i sin anmälan upplysa Guvernören om tiden då bolagets af kommunen beviljade tillstånd gick tillända. Några rättigheter kunna genom ett sådant misstag icke förvärfvas.

Vidare har Helsingfors Elektriska Belysningsaktiebolag sökt göra gällande, att Stadsfullmäktiges här ofvan åberopade beslut af den 10 Juni 1890 innebure „att bolaget egde, då dess för nämnda ledningars bibehållande ofvan jord utsatta tid tilländalupit, ersätta desamma med underjordiska ledningar“, och att bolaget sålunda „icke kan fränkännas rättigheten att bibehålla sina ledningar ofvan jord, utan att på samma gång förklarar berättigad att ersätta luftledningarna med ledningar under jorden“. Om Stadsfullmäktiges beslut verkligen innebure hvad det samma sålunda påståtts innebära, så vore den af bolaget intagna ståndpunkten ändock oriktig. Ty en rätt att nedlägga ledningar under jorden förutsätter gifvetvis en öfverenskommelse angående tiden för rättighetens fortvaro och villkoren för dess utöfning. Då en sådan öfverenskommelse icke träffats, skulle ett beslut af Stadsfullmäktige af påstådt innehåll endast innebära ett löfte, som under vissa förutsättningar möjligen kunde motivera ett skadeståndsanspråk, men icke grundlägga någon vidare rätt. Äfven en skadeståndstalan vore vansklig, ty emot anspråket på ersättning för att bolaget ej fått skörda frukterna af ett underjordiskt ledningsnät, kan gennälas, att man ju icke vet på huru lång tid rättigheten skulle gifvits. Det skulle icke heller kunna göras gällande att bolaget borde få behålla sina öfverjordsledningar till dess öfverenskommelse i ofvan antydd riktning emellan bolaget och staden träffades, ty om en öfverenskommelse icke komme till stånd, skulle bolagets rätt att hålla sina luftledningar räcka i all framtid, hvilket på tidigare anförda skäl är omöjligt. — Detta allt såsom nämndt under den förutsättningen att Stadsfullmäktiges beslut innehölle något om att bolaget egde ersätta luftledningarna med underjordsledningar. Men nu är detta i sjelfva verket alls icke fallet. Bolagets rättigheter hafva med-

delats på grund af en utaf agenten Fritz Wilén för det konsortium, som bildat Helsingfors Elektriska Belysningsaktiebolag, inlämnad den 29 Augusti 1889 dagteknad skrift.¹⁾ Uti denna göres till föremål för ansökningen endast inrättande af luftledningar och tages uttryckligen afstånd från underjordsledningar, såsom befinnande sig ännu på ett experimentelt stadium. Det utskott, som beredt ärendet, yttrade visserligen bland annat²⁾ att, fastän utskottet ansåg utvecklingen utomlands tendera derhän att ledningarna för elektrisk belysning skola komma att föras under jord, utskottet likvisst „anser Stadsfullmäktige ej ännu för närvarande böra föreskrifva ledningarnas nedläggande i marken“. Vidare uttalar sig utskottet, efter att hafva förordat att åt bolaget skulle medgifvas tillstånd att framdraga sina ledningar kring stadens gator för en tid af fyra år, på följande sätt: „Efter sagda tids förlopp finge på ny pröfning af Stadsfullmäktige bero huruvida detta tillstånd kunde ytterligare för någon kortare tid förlängas. En sådan anordning skulle medföra den fördelen att bolaget under tiden hade tillfälle att införfänta ytterligare erfarenhet rörande underjordsledningar under likartade klimatiska förhållanden som hos oss äro rådande, hvarjemte stadsmyndigheterna finge af egen erfarenhet bedöma systemets förtjenster och brister“. Slutligen framhåller utskottet, hvilket på samma gång haft att behandla Omnibusaktiebolagets anhållan om tillstånd att anlägga elektriska spårvägar med luftledning samt i denna del stannat vid ett afstyrkande utlåtande, såsom ett af motiven härför att „medan tillstånd att inrätta ljusledningar ofvan jord kunnat beviljas på kortare tid af orsak att dessa ledningar efter den utsatta tidens förlopp, i händelse sådant fordras, kunna förläggas i jorden, ett enahanda begifvande för Omnibus aktiebolaget måste för att ega någon betydelse vara definitivt“. Äfven om dessa uttalanden kunde tänkas gjorda af Stadsfullmäktige, skulle de endast innebära ett ställande i utsikt af *möjligheten* att dragande af underjordsledningar framdeles komme att bolaget tillåtas, men icke ett förpliktande löfte att lemna sådant tillstånd. Men uttalandena äro hvarken gjorda eller omfattade af Stadsfullmäktige — allraminst i syfte att hafva en verkan utåt — utan stå endast för utskottets räkning. Fullmäktige hafva den 10 juni 1890 endast antagit utskottets klämmor och i enlighet med dessa samma dag aflåtit till Magistraten en skrifvelse, lydande i den del, hvarom nu är fråga, sålunda:

„Sedan betänkande i fråga om villkor för uppställandet af elektriska ljusledningar samt anläggandet af spårvägar med elektricitet såsom drifkraft af det utskott Stadsfullmäktige för frågans utredande nedsatt, blifvit till Stadsfullmäktige aflemnadt, hafva Stadsfullmäktige vid i dag hållet sammanträde beslutit tillåta ej mindre Helsingfors Elektriska Belysningsaktiebolag och — — — att

¹⁾ Stadsfullmäktiges tr. handl. 1890 N:o 16 sid. 10.

²⁾ Ibid sid. 15.

å stadens gator och allmänna platser uppställa och begagna stolpledningar för levererande till abonnenter af elektrisk belysning för användning inom hus samt å gårdsplaner och byggnader, dock endast för en tid af fyra år, efter hvilken tids förlopp ledningarna borde, der icke tillstånd till dess bibehållande ofvan jord på ytterligare någon kortare tid hos Stadsfullmäktige utverkades, utan ersättning undanskaffas, än ock — — — — allt på villkor likväl att sagda bolag — — — — i afseende å ledningarnas anläggande och begagnande underkastade sig de bestämmningar vederbörande myndighet kunde komma att föreskrifva.“

Uti denna skrivelse, som af Magistraten tillsändts Drätselkammaren och hvilken ligger till grund för rättsförhållandet emellan Helsingfors Elektriska Belysningsaktiebolag och staden, åberopas utskottsbetänkandet hvarken såsom motivering eller, än mindre, såsom komplettering af Stadsfullmäktiges beslut; och detta är af afgörande betydelse.

Af det nu anförda framgår att Helsingfors Elektriska Belysningsaktiebolag, lika litet som öfriga förut uppräknade firmor, har något rättsanspråk på att utöfver kontraherad tid få bibehålla sina ledningar eller på skadestånd för deras undanskaffande efter sagda tids förlopp.

2:a frågan, Då det gäller att för framtiden ordna villkoren för utförandet af elektriska
2:a mom. anläggningar inom en kommun, bör detta naturligtvis ske på ett sådant sätt, som
Monopol eller tillgodoser såväl den konsumerande allmänhetens fördel som den allmänna ord-
fri konkurrens? ningens och säkerhetens fordringar, de allt mångfaldigare kommunala intressena
 samt anspråken på en framtida utvecklingsmöjlighet. Den första fråga, som här-
 vid uppställer sig, är: kunna dessa syftemål bäst ernås genom en anordning, som
 medgifver möjligast fri konkurrens, inskränkt endast i den mån den allmänna
 ordningen och säkerheten eller andra allmänna intressen det påkalla, eller är det
 förmånligare att monopolisera sådana anläggningar på en hand eller på några
 få händer.

Den enskilda konsumtionens intresse tillgodoses uppenbarligen bäst genom ett system, som möjliggör att med minsta kapitalutlägg på ett i tekniskt afseende tillfredsställande sätt tillgodose behovet af elektrisk energi; i detta fall kan anläggaren nämligen nöja sig med minsta afgifter af konsumenterna. Tänka vi oss ett visst territorielt område, så ernås detta villkor emellertid icke genom en fri konkurrens emellan två eller flere företag af ifrågavarande art. En betydande post i anläggningskostnaden för ett elektricitetsverk är ledningsnätet.¹⁾ En kon-

¹⁾ I Stockholm utgjorde det s. k. Brunkebergsvverkets (den gamla kraftstationen med sina ledningar) anläggningsvärde vid 1902 års slut 4,027,628 kronor; ledningsnätet representerade häraf 1,338,141 kronor eller 33 $\frac{1}{3}$ %.

kurrens emellan flera företag på *samma område* har till följd att ledningarna på särskilda sträckor komma att löpa parallelt och sålunda blifva betydligt kostsammare än ett enda nät, afsedt att tillgodose hela förbrukningen. Äfven den sammanlagda kostnaden för kraftcentralerna blifver vid konkurrensföretag större än för ett enhetligt. Anläggningskostnaderna blifva därför, jemförda med kostnaderna för en på *en* hand koncentrerad anläggning, så mycket högre att den enskilda konsumenten, oaktadt konkurrensen, icke dervid har att påräkna billigaste möjliga pris för använd elektrisk energi. Härvid förutsattes naturligtvis att affären i hvardera fallet bedrifves enligt sunda ekonomiska principer. Ur allmän ekonomisk synpunkt är därför systemet af fritt konkurrerande företag på samma område afgjort otillfredsställande.

Systemet är icke mindre irrationellt ur en annan synpunkt. Att förekomsten af en mängd olika elektriska luftledningar medför väsentliga olägenheter är ju af erfarenheten till fullo ådagalagdt. Men äfven om underjordiska elektriska ledningar begagnas, uppstå svårlösta spörsmål. Utrymmet under gatorna tages i anspråk för en mängd olika behof: vattenledning, gasledning, kloaksystem, telefonkablar, elektriska starkströmsledningar m. m. Att i ett växande samhälle genomföra ett system, som skulle leda till nedläggandet under samma gata af flera elektriska ledningar, då man vid ett annat system kunde komma till rätta endast med en ledning, detta vore uppenbarligen föga välbetänkt. Äfven om sådant i det närvarande ögonblicket utan olägenhet låte sig göra, så har man derigenom kunnat skapa oberäkneliga svårigheter för framtiden, hvilken på utrymmet under gatorna kan komma att ställa fordringar, de der nu alls icke kunna förutses. Utvecklingen i verldsstäder gifver en antydning om hvad i sådant afseende kan komma i fråga.

Systemet af flere inom *samma territoriella område* inbördes konkurrerande elektriska anläggningar synes därför vara afgjort förkastligt. Vill man inom kommunen medgifva uppkomsten af flera skilda företag, återstår således endast att åt hvarje sådant anvisa en viss rayon för dess verksamhet. Om detta system må främst anmärkas att det i sjelfva verket är liktydigt dermed, att hvarje på sådan grund koncessioneradt företag erhåller ett monopol, *hvar inom sin rayon*, och att den konsumerande allmänheten, vid tillgodoseende af sitt behof, icke har möjlighet att göra ett val emellan flere konkurrenter. De anmärkningar, som kunna göras emot monopolisering i allmänhet, hafva således ock härvid sin tillämpning.

Härtill kommer att jemväl detta system är ur teknisk ock ekonomisk synpunkt oförmånligt. Erfarenheten har nemligen ådagalagt, att inom vissa gränser, som för nu förevarande fråga ej hafva praktisk betydelse, anläggningen af *ett* centralverk för hela området ställer sig betydligt billigare än anläggningen af flere mindre centraler, enhvar för sin rayon. Sålunda är ett stort maskin- och pannhus billigare än flere små; en ångmaskin om t. ex. 1,000 hkr är billigare än

4 st. om 250 hkr hvar; detsamma gäller om elektriska maskiner och ångpannor. I tekniskt afseende kan en stor anläggning göras vida mera ändamålsenlig än en liten. Likaså ställer det sig med de årliga underhålls- och driftkostnaderna; aflöningarna åt maskin- och eldarepersonal, utgifterna för bränsle och smörjämnen samt öfriga drift- och underhållskostnader äro betydligt lägre för *en* större anläggning än för flere smärre anläggningar med sammanlagdt samma kapacitet. Fullt så enkel ter sig frågan visserligen icke, om hela fördelningsnätet, till följd af dess utsträckning, icke kan direkt serveras med lågspänd ström från en hufvudcentral, utan, såsom det jemväl för Helsingfors synes blifva nödvändigt, härutöfver erfordras ett antal understationer, hvilka hafva till ändamål att transformera den i hufvudstationen alstrade högspända strömmen samt fördela densamma på ledningsnätet. Då dessa understationer emellertid blifva jämförelsevis billiga att anlägga samt för sin skötsel erfordra en minimal personal, ställer sig jemväl i detta fall systemet af anläggningens koncentrerung på en hand i regeln förmånligare. En större hufvudcentral erbjuder dessutom, i följd af de elektriska anläggningarnas säregna natur, framför flera smärre en fördel, som visserligen icke kan på förhand exakt beräknas i värde, men som icke desto mindre är högst afsevärd. En elektrisk anläggning måste hafva den kapacitet, att den kan betjena hela det antal lampor och motorer, som *på en gång* äro i verksamhet. Det verkliga behovet af elektrisk ström på olika tider kommer emellertid att betydligt variera, emedan naturligtvis, äfven fränsedt det olika strömbehovet för belysning under olika årstider, än ett större, än ett mindre antal lampor och motorer äro i verksamhet. I hvarje anläggning kommer därför i regeln att förefinnas en viss för tillfället obegagnad kraftreserv. Ju mindre det område är, som betjenas, desto större blifva i regeln de relativa vexlingarna i strömbehof och desto större alltså den relativa obegagnade kraftreserven. Tänka vi oss ett område indeladt i rayoner, med en elektrisk central för hvarje, så bör en hvar af dem naturligtvis hafva en kapacitet, motsvarande maximiströmförbrukningen inom dess rayon. Men det finnes ingen sannolikhet för, att denna maximiförbrukning för alla rayoner skall infalla samtidigt; om hela området betjenas från *en* central, så kan dess kapacitet därför vara mindre, än den sammanlagda kapaciteten hos de skilda smärre centralerna; och dess disponibla kraft kommer jemnare och förmånligare att utnyttjas.

Men detta system af en gemensam central har dessutom ojemförligt mycket större utvecklingsmöjligheter. Hvarje anläggning måste utföras med tanke på framtida ökade anspråk och alltså betydligt större än det närvarande behovet. Men det är svårt att med tillbörlig säkerhet kunna förutse framtiden; det kan därför lätteligen inträffa att, vid systemet af flere lokala centraler, behovet inom en rayon kan öfverstiga det beräknade och därför påkalla nyanläggningar eller utvidgningar, medan inom en annan rayon samtidigt finnes öfverflöd på kraft. Likaså kan det hända, att det uppstår ett fullkomligt nytt behof någonstädes i stadens utkanter eller omgifningar, eller öfver hufvud taget på en plats, där, af

tekniska skäl, ström ej kan *direkt* levereras från de befintliga centralerna, oaktadt å dem kraftreserver finnas. I hvardera händelsen kunde behovet emellertid lätt tillgodoses, om hela området betjenades af en hufvudcentral, eventuelt med nödiga understationer.

Till hvad här anförts komma de fördelar, som i allmänhet äro förenade med en drift i stort, jämförd med relativt smärre företag, och bland hvilka främst må nämnas de större möjligheterna att erhålla en kompetent ledning och att följa med teknikens utveckling. Erfarenheten visar också att utvecklingen gått i antydd riktning, d. v. s. att tillgodoseendet af behovet af elektrisk energi inom en viss kommun gjorts till föremål för ett kommunens hela område omfattande monopol. Härvid, likasom i hela den föregående framställningen, afses naturligtvis endast sådana anläggningar, hvilkas syfte är att åt en konsumerande allmänhet upplåta elektrisk ström och fränses sålunda från enskilda anläggningar, som afse att betjena endast en viss eller några få sammanhängande byggnadskomplexer eller andra dylika afskilda områden. Af alla de städer och landskommuner i Tyskland, inom hvilka elektrisk belysning blifvit införd eller var under införande år 1900, funnos blott *tre*, i hvilka belysningsanläggningar af nu berörd slag, tillhörande flere skilda ägare, förekommo (spårvägsanläggningar äro härvid ej tagna i betraktande). Dessa tre äro: *Bremen*, der, förutom stadens belysningsverk med 52,635 glödlampor och 588 bågampor, inom frihamnsområdet förekommer ett statselektricitetsverk, som serverade 3,086 glödlampor och 135 bågampor; *Hamburg*, hvarest, utom den hufvudsakliga belysningsanläggningen, tillhörande Hamb. El. We. A. G. och serverande 115,879 glödlampor och 1,698 bågampor, inom frihamnsområdet funnos tre anläggningar med sammanlagdt 8,980 glödlampor och 411 bågampor; samt *Hannover*, hvarest, utom stadens eget belysningsverk med 47,000 glödlampor och 1,640 bågampor, jemväl spårvägsbolaget upplät ström för belysning af sammanlagdt 9,453 glödlampor och 67 bågampor. Dessa undantag äro af den beskaffenhet, att de på sätt och vis bekräfta regeln.

Såsom en inom vissa gränser, hvilka dock hafva ingen praktisk betydelse för Helsingfors, allmängiltig sats kan alltså med anledning af det anförda uppställas *att en i tekniskt och ekonomiskt afseende tillfredsställande lösning af spörsmålet om en kommuns förseende med elektrisk belysning för allmänt behof och enskild förbrukning kan ernås endast genom en faktisk, om ock ej nödvändigtvis rättslig monopolisering af anläggningen på en hand.*

Med afseende härå torde i den följande framställningen alla de detaljfrågor, som förutsätta det samtida koncessionerandet af flere konkurrerande företag inom kommunen, kunna lemnas obeaktade.

Förrän frågan huruvida en kommun bör förbehålla sig sjelf anläggandet af för orten erforderligt elektricitetsverk eller i sådant afseende koncessionera ett privat företag upptages till besvarande, torde det vara lämpligast att skärskåda, hvilka möjligheter kommunen kan hafva att, i händelse af koncessionering, skydda

5:te frågan
1 mom.

2:a frågan 1:a
mom. Villkor
i händelse af
monopolkon-
cession.

sig sjelf och resp. afnämare emot oskäligen prisbestämningar, otillfredsställande belysning och andra olägenheter, som kunna härflyta af monopoliseringen. Härvid bör dock till en början ytterligare betonas, att om än en koncessionering, på sätt ofvan framhållits, i regeln kommer att innebära ett faktiskt monopol, deraf ingalunda följer, att koncessionen borde etablera ett rättsligt monopol. Tvärtom förekommer ofta den uttryckliga bestämningen, att koncessionen icke utgör hinder för staden att antingen sjelf inom samma område framdraga elektriska ledningar eller medgifva rätt härtill åt tredje person. En dylik bestämning göres i det syfte, att, för den händelse koncessionären i ett eller annat afseende icke skulle på ett tillfredsställande sätt betjena behovet, utan att likväl koncessionsbestämningarna lemnade medel för ernående af bot häremot, staden då kunde tvinga koncessionären att behörigen fullgöra sina skyldigheter genom äfventyret att eljest tillåta uppkomsten af ett nytt konkurrerande företag. Dervid måste dock rättsförhållandet emellan de eventuella konkurrenterna ordnas, särskildt för den händelse att det disponibla gatuutrymmet icke skulle förslå till framdragande af flera grupper ledningskablar, och stadgas för sådant fall vanligen att företrädesrätt tillkommer den som å ifrågavarande sträcka redan har ledningar utlagda. Men äfven der koncessionen uttryckligen meddelats „med andras uteslutande“, förekommer stundom det förbehåll att, derest verket ej vidmakthålles i fullt leveranskraftigt, den samtida teknikens fordringar motsvarande skick, tillkomsten af konkurrensföretag kan tillåtas. I hvardera händelsen kan dessutom stipuleras koncessionens förlust vid åsidosättande af vissa af koncessionären åtagna skyldigheter. Särskildt gäller såsom regel att koncessionen kan förklaras förverkad, derest verket ej hålles i ett fortvarande driftdugligt skick, hvarvid undantag dock göres för smärre tillfälliga oförutsebara störningar i driften eller för dess inställande i följd af naturhinder, krig eller uppror.

I syfte att kunna undanrödja de olägenheter, som af en monopolkoncession kunde uppstå, stadgas dessutom vanligen, jemte det koncessionen i regeln beviljas på en jemförelsevis kort tidrymd, 20 å 25 år, att staden äfven dessförinnan, stundom redan fem år efter verkets anläggande, eger rätt att inlösa det samma mot ett pris, bestämdt enligt hvad i koncessionen närmare angifvits.

För den händelse koncessionären skall leverera belysning för kommunens räkning (gatu- och inre belysning), måste i koncessionen naturligtvis ingå bestämningar såväl om priset härför som till hvilka stadsdelar och gator belysning skall kunna af staden fordras.

Då nedläggandet af kablar i gatorna å ena sidan nödvändiggör dessas upprifvande samt å andra sidan kan framkalla diverse kollisioner med stadens egna eller andra anläggningar, måste för beaktande af stadens intressen detaljerade bestämningar jemväl härom i koncessionen ingå.

För att skydda konsumenterna emot oskäligen debitering bifogas till koncessionen vanligen en tariff, upptagande maximipris och öfriga villkor, mot hvilka

koncessionären är skyldig leverera ljus eller kraft åt enskilda afnämare. Det bör dock framhållas, att sådana tariffbestämningar icke tillfyller tillvarataga konsumenternas intressen. Å ena sidan måste nämligen priserna härvid fastställas så höga, att de vid den konsumtion, som från början med säkerhet kan påräknas, lemna koncessionären utsigt till skälig vinst; vid en framdeles starkt ökad konsumtion kunna dessa pris i följd häraf blifva obilligt höga och lemna företaget oskälig vinst. Å andra sidan kunna under koncessionstidens förlopp sådana oförutsebara tekniska framsteg göras, hvilka kunde betinga en betydlig prisnedsättning. I hvardera fallet finnes knappast annat botemedel emot bristande tillmötesgående från koncessionärens sida, än att staden begagnar sig af sin rätt att inlösa anläggningen.

För betryggande af tillfredsställande belysning ingå i en del koncessioner bestämmningar rörande behörig dimensionering af ledningsnätet, till förebyggande af att spänningsvariationer i hvad på ledningsnätet beror öfverstiga ett visst maximum. Likaså plär stadgas skyldighet att, vid äfventyr af konventionalstraff, behörigen sörja för undanrödjandet af tillfälliga, oförutsedda störingar i driften. Äfven förekommer den bestämning, att koncessionären är skyldig deponera viss kaution, som af kommunen får anlitas dels till uttagande af nyssberörda och andra konventionalstraff, dels för utförande på koncessionärens bekostnad af arbeten, som anses åligga honom, men af honom underlåtit. Då intet af dessa medel dock torde vara fullt effektivt, blifver äfven i detta fall den yttersta utvägen för kommunen att begagna sin lösningsrätt, der bristande tillmötesgående från koncessionärens sida gör sig gällande.

En icke ringa svårighet erbjuder vid monopolkoncessionssystemet säkerställandet af belysningens utsträckning jemväl till aflägsnare delar, der mindre konsumtion är att motse. Hos ett, hufvudsakligen på ernående af god vinst på det nedlagda kapitalet fotadt privat företag skall alltid förefinnas benägenhet att koncentrera sina ledningar i de centralare eller förmögnare delarne af staden, der riklig förbrukning kan emotses, men deremot förbise de aflägsnare delarne, emedan ledningarnas utsträckande dit lemna mindre vinst på de dermed förenade kostnaderna. Åtskilliga koncessioner innehålla den bestämning, att skyldigheten att leverera ström till enskild förbrukning gäller endast för såvidt de förhanden varande anläggningarna medgifva sådant, hvilken bestämning dock kan kompletteras med ett angifvande af de stadsdelar eller gator, till hvilka ledningar ovillkorligen skola utsträckas. Möjlighet finnes ock att i koncessionen intaga en förpliktelse att utlägga ny ledning, der ett visst minimiantal lampor per t. ex. 100 meter ledning abonnerats.

Nästan alla de större tyska städerna, hvilka icke anlagt eget elektricitetsverk, hafva i koncessionerna gjort förbehåll om en viss årlig afgift till kommunen. Denna afgift är visserligen på intet sätt egnad att skydda konsumenterna, utan har endast till ändamål att kommunen till fördel i någon mån reducera den vinst,

som koncessionären kan draga af monopolet. De flesta tyska koncessioner stadga i sådant afseende främst en afgift, utgående med vissa procent af *bruttoinkomsten*. Sålunda betalas för *Hamburgs spårvägar* 20 % af bruttoinkomsten, i *Leipzig* $16\frac{2}{3}$ %, *Braunschweig* 15 %, *Hamburgs belysning* $12\frac{1}{2}$ %, *Berlin*, *Magdeburg*, *Stettin* och *Stuttgart* 10 % af brutto o. s. v. Derutöfver, så ock i fall viss % per bruttoinkomst ej är förbehållen, erlägges vanligen en viss del af den nettobehållning, som återstår sedan egarene af företaget erhållit skälig dividend. Sålunda erlägges i *Berlin* och *Stettin* 25 % af netto efter 6 % dividend, *Dessau* 20 % af netto efter 5 % div., *Frankfurt a/ Oder* 25 % af netto efter 5 % div., *Stuttgart* 25 % af den nettovinst, som öfverstiger 6 % å anläggningsskapitalet, samt 50 % om den öfverstiger 8 % o. s. v. För att åskådliggöra de belopp, som sålunda kunna tillfalla kommunerna, må nämnas att resp. kommuns andel utgjorde år 1899 för Berlin Rmk 1,548,867 samt år 1900 för Hamburg Rmk 820,291, Hannover Rmk 95,400, Leipzig Rmk 124,864, Magdeburg Rmk 79,015 och Stettin Rmk 80,182.

En väsentlig olägenhet vid nettovinstsystemet är, att det förutsätter minutiösa bestämmingar i koncessionen angående bokföringssätt, reserveringar, afskrifningar o. m. d. samt betingar en ingående granskning af räkenskaperna från kommunens sida. Härigenom uppkomma lätteligen tvister af olika slag. En afgift i % af bruttoinkomsten antager åter karaktären af direkt beskattning af konsumenterna. Sistnämnda system är i städer, der en god rentabilitet af företaget icke kan med säkerhet från början emotses, dessutom i så måtto oegentligt, att det härvid kunde inträffa att staden får uppbära inkomst af företaget oaktadt det åt koncessionären måhända ej lemnar någon vinst alls eller t. o. m. för honom medför förlust. Der dylik eventualitet är att befara, synes det vara lämpligare att utbyta bruttoandelssystemet emot en annan anordning, som dock klarligen ej leder till samma resultat, nemligen att åt kommunen utan ersättning öfverlåtes en viss andel, exempelvis 10—20 %, af aktiebeloppet, hvarmed naturligtvis äfven kan kombineras förbehållet från kommunens sida om andel af nettovinsten utöfver en viss dividend. En sådan anordning, hvilken emellertid icke torde hafva någonstädes tillämpats, medför dessutom den fördel, att staden såsom aktionär vinner ett visst inflytande på och kontroll öfver affärens ledning.

Slutligen finnes ännu en utväg att minska olägenheterna af en monopolkoncession, nemligen att staden tecknar en så stor del af aktiekapitalet, att den vinner ett afgörande inflytande på affärens ledning. Ett sådant system är egentligen ett mellanting emellan koncessionering och kommunalföretag. En olägenhet dervid är, att konflikter inom bolaget lätt kunna uppstå emellan stadens och de enskilda aktionärernas intressen.

I detta sammanhang torde äfven förtjena nämnas, att koncession ej sällan beviljats först efter det flere skilda firmor lemnats tillfälle att inkomma med förslag till anläggning; der så ej varit fallet, har vanligen åtminstone ett så långt utarbetadt förslag legat till grund för koncessionen, att möjlighet funnits att

bedöma i hvad mån förslaget genomförande komme att tillfredsställa skäliga anspråk.

Innan vi öfvergå till en behandling af frågan, huruvida Helsingfors kommun borde anlägga ett eget elektricitetsverk eller koncessionera ett privatföretag, torde det vara skäl att ännu något uppehålla sig vid denna senare eventualitet. Af det anförda torde hafva framgått, att det i ingen händelse bör kunna komma ifråga att tillåta fortvaron för en längre framtid af alla de olika elektriska anläggningar, som nu i Helsingfors förefinnas. Det gäller tvärtom i sådan händelse att koncessionera endast *ett* företag, i finansielt och tekniskt afseende så planlagdt och utrustadt, att det på ett tillfredsställande sätt kan tillhandahålla elektrisk ström öfverallt inom staden, der tillräcklig efterfrågan härför förefinnes. Intet af de nu existerande företagen eignar sig emellertid, ens närmelsevis, härför. Äfven det största af dem, Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolag, kan icke utan ett mångfaldigande af sitt aktiekapital och ett genomgripande ombyggnad af sin anläggning öfvertaga en sådan uppgift. Lättast kunde de nu existerande företagens intressen tillgodoses, om de alla tillsammans skulle bilda ett konsortium för öfvertagande af en koncession på en ny elektrisk anläggning för Helsingfors enligt en enhetlig och den framtida utvecklingens behof tillgodoseende plan. Men osäkert lär vara, om ett sådant konsortium kan lyckas hopbringa det härför nödiga betydande kapitalet samt huruvida en i tekniskt afseende fullt tillfredsställande lösning på denna väg ernås. Den för staden och konsumenterna förmanligaste lösningen skulle åter otvifvelaktigt vinnas så, att tillfälle lemnades till konkurrens om erhållandet af koncession, så att staden vunnit möjlighet att välja det förslag, som erbjöde de största fördelarna. I detta fall komme frågan om den hänsyn, de nuvarande anläggningarnas intressen må kunna förtjena, att blifva likartad med den, som uppstår för den händelse kommunen för egen räkning anlägger ett elektricitetsverk.

Vi hafva icke ansett det falla inom ramen för vårt uppdrag att närmare ingå på nu berörda spörsmål, men vi hafva ansett oss böra särskildt betona, att *om staden icke besluter att anlägga ett eget verk, en tillfredsställande lösning af frågan ej kan ernås på annat sätt, än att staden med ett bolag eller konsortium avslutar öfverenskommelse om utförandet af ett nytt elektricitetsverk, anlagdt efter en plan, som af fullmäktige godkännes, och att härå utfärdas en detaljerad koncession, i hvilken, med beaktande af de hufvudsynpunkter, hvilka ofvan i korthet berörts, införas alla de bestämmingar, som äro nödiga för säkerställandet af kommunens och konsumenternas intressen.*

Frågan huruvida det är ändamålsenligare att en kommun sjelf anlägger ett elektriskt belysningsverk eller åt privat företag öfverlåter koncession härå har ofta och länge debatterats och blifvit på olika sätt besvarad. Att en kommun, 3:e frågan, 1:a mom. Kommun-
alverk eller
koncession-
radt privatföre-
tag?

likasom staten, endast för tillgodoseende af vissa allmänna behof eller i andra undantagsfall bör inlåta sig på industriella eller affärsföretag är väl ostridigt. Likaså må det erkännas, att privata företag, tack vare den rörligare förvaltningen, ofta skötas både billigare och bättre än kommunala eller statsanstalter. Men dessa allmänna satsar lemna ännu icke ett afgörande svar på frågan; det gäller nemligen att undersöka huruvida ej nu ifrågavarande företags natur betingar en annan lösning deraf.

I sjelfva verket ligger redan i koncessionssystemet en omständighet, som gör att här en kommunalanläggning lemnar större utsigt för att bäst tillgodose behofvet. Ensamt det sakförhållande, att anläggningstillståndet i allmänhet meddelas på jmförelsevis kort tid samt att det i regeln är alldeles oberäknligt, huru det i anläggningen nedlagda kapitalet, efter koncessionstidens utgång, åter skall kunna lösgöras, medför att anläggaren måste sträfva att i möjligaste mått reducera detta kapital och söka ernå en sådan rentabilitet af företaget, att anläggningen kan inom koncessionstiden amorteras. Detta, i förening med att intressenterna i företaget naturligtvis önska såvidt möjligt genast från första början erhålla ränta på sina penningar, gör att i sådant fall anläggningen vanligen icke projekteras med nödig hänsyn till framtidens ökade behof. Men häraf uppstår en räckta svårigheter för framtiden; antingen kan det växande behofvet icke tillbörligen tillgodoses, eller framkallar detsamma nyanläggningar och olämpliga anordningar, hvilka medföra kostnader, de der i sista hand naturligtvis falla konsumtionen till last. Allt detta kan undvikas om kommunen sjelf utför anläggningen och planlägger densamma så att den lemnar tillbörlig utvecklingsmöjlighet för framtiden.

En fördel vid en kommunalanläggning är jemväl att, då ledningar skola i gatorna nedläggas, alla hithörande arbeten kunna lämpligare anordnas, om de ligga i samma hand som vatten-, gas- och kloakledningarna, hvilka deraf kunna på flere sätt beröras.

Men oberoende af nu anförda synpunkter, synes den omständighet vara af nära på afgörande betydelse att, såsom i det föregående framställt, en anläggning sådan som den ifrågavarande de facto gestaltar sig till ett monopol. Det är nemligen påtagligt att mycket vägande skäl tala för, att om en gång ett monopol måste ifrågakomma, detta behålles i kommunens hand.

Den ofvan gjorda framställningen af de medel, som stå till buds för att, i händelse af en monopolkoncession, säkerställa kommunens och konsumenternas intressen, bestyrker påtagligen riktigheten häraf. Densamma ådagalägger nemligen, att i många fall det enda fullt verksamma medlet ligger deri, att kommunen sjelf tillöser sig anläggningen. Men om sannolikhet för en sådan framtida lösning en gång föreligger, så synes det lämpligare att kommunen från första början tager frågan i sin hand.

Det kunde visserligen synas, särskildt der kommunen har eget gasverk,

hvilket ombesörjer den yttre belysningen, som om något större allmänt kommunalt intresse icke vore förenadt med anläggandet af ett eget elektricitetsverk. Fäster man sig enbart vid gatulyshållningen, kan detta i viss mån hafva sin riktighet, men gasförbrukningen för gatulyshållningen utgör endast en bråkdel af hela gasförbrukningen, exempelvis i Stockholm icke fullt 10 % och i Helsingfors 30,1 %. Privatbehovet är följaktligen äfven för gasverken det hufvudsakliga konsumtionsfältet. Frågan om tillgodoseende af det privata behovet af elektriskt ljus genom kommunens försorg bör sålunda bero af huruvida den privata elektriska belysningen, äfven den, representerar ett allmänt behof. Att detta verkligen är förhållandet ådagalägges tydligt af erfarenheten i större städer och, hvad Helsingfors vidkommer, af den relativt stora utbredning den elektriska belysningen vunnit, trots förhanden varande ogynnsamma förhållanden. Att den elektriska belysningen äfven har att emotse en storartad utveckling kan man taga för gifvet, ty det enda hindret härför — denna belysnings dyrhet i förhållande till andra belysningsmedel — skall säkerligen genom billigare produktionssätt och förbättringar i afseende på lamporna komma att undanrödjas.

Det förtjenar äfven framhållas att, i hvad det gäller elektrisk ström som kraftkälla, kommunen kan hafva särskild fördel af att priset därför beräknas efter sjelfkostnad eller åtminstone under det belopp, för hvilket den enskilda koncessionären ur enbart räntabilitetssynpunkt måhända vore böjd. Det ligger nemligen i kommunens uppenbara intresse, att på allt sätt söka befordra uppkomsten inom densamma af industriella anläggningar och att särskildt befrämja den lilla industrin, när kommunen häraf i många hänseenden har såväl medelbar som omedelbar nytta. Men industrin är i närvarande tid i öfvervägande grad beroende af maskinarbete; och användningen af maskiner beror i sin ordning af tillgången på billig drifkraft. Det finnes emellertid näppeligen någon för den mindre industrin bekvämare och förmånligare kraft, än den elektriska strömmen. Öfverallt der sådan till skäligt pris står till buds, har användningen af elektromotorer varit i mycket starkt stigande. Levererandet af billig motorström är därför ett vitalt kommunalt intresse, beträffande hvilket det ej finnes tillräckliga garantier att det af ett privat företag skall behörigen tillgodoses genom billigt pris för ström och andra lämpliga anordningar.

Att elektromotorer redan på den skandinaviska halfön begynt finna afsevärd användning i den mindre industrin, framgår af de i bilagan anförda data från Stockholm och Kristiania. I Stockholm funnos nemligen år 1902 tillkopplade 821 st. elektromotorer med en sammanlagd kapacitet af 1,575 hkr eller i medeltal något mindre än 2 hkr pr motor. Härvid bör ihågkommas, att stadens ledningsnät vid denna tid var utsträckt endast öfver nedre Norrmalm och Östermalm, d. ä. öfver stadsdelar, inom hvilka i följd af höga tomtpris och dyra bostadshyror de industriella företagen äro relativt mindre starkt representerade. Man är därför inom stadens elektricitetsverk öfvertygad om, att användningen af elektrisk

ström såsom drifkraft skall taga ett mycket starkt uppsving, sedan det elektriska ledningsnätet blifvit utsträckt öfver hela staden. — I Kristiania funnos vid 1901 års utgång 497 elektromotorer, representerande tillhoppa 1,350 hkr eller 2,7 hkr per motor.

Ett starkare uppsving har användandet af den elektromotoriska kraften gifvetvis att uppvisa i länder, der elektriciteten såsom kraftkälla tidigare vunnit insteg och i hvilka länder det industriella lifvet äfven eljest varit mera utveckladt. Nedanstående siffror utvisa de till ledningsnätet i *Berlin* anslutna elektromotorernas sammanlagda styrka i hästkrafter samt inkomsten deraf och de ådaga-lägga äfven af huru stor betydelse en nedsättning af priset härvid är¹⁾.

År	Enhetspris per kilowattimme	Antal anslutna hästkrafter	Intägt för dem Rmk.
1892	24 pfenninge	500	44,480
1894	18 ”	1,364	102,600
1895	16 ”	2,366	161,136
1897	— ”	7,495	641,431
1899	— ”	13,791	1,241,386
1901	— ”	26,280	?

Hvilken utveckling användningen af elektromotorer ernått framgår i synnerhet om man jemför kvantiteten af den härtill förbrukade energin med mängden af den kraft, som åtgått till belysning. För detta ändamål sammanställas nedanstående siffror, hänförande sig till året 1902.

	Kilowattimmar för hela året	
	Belysning	Motorkraft
Berlin	13,383,737	23,042,604
Cöln	1,051,317	706,272
Frankfurt a/ Oder	1,980,121	3,947,275
Hamburg	1,617,341	1,116,272
Köpenhamn	2,285,166	975,330
Mannheim	670,743	1,372,739
Nürnberg	989,457	654,119
Zürich	972,711	459,310

Man finner häraf att motorkraften på flere orter t. o. m. öfverflyglat belysningen.

¹⁾ De för 1892–1899 angifna siffrorna äro hämtade ur Stockholms gasverksstyrelses utlåtande af den 18 april 1900. Siffran för 1901 är tagen ur styrelsens för Helsingfors stads belysningsverk betänkande af den 15 maj 1902.

Erfarenheten från andra länder synes också tyda på att anläggandet af elektricitetsverk allt allmännare göres till en kommunal angelägenhet. Af de tyska städernas elektricitetsverk äro visserligen de i Berlin och Hamburg koncessionerade privatföretag. Detta har sin förklaring deri att en del af Berlins elektricitetsverk (anlagdt år 1885) är det äldsta och del af Hamburgs (anlagdt år 1888) ett af de äldsta af Tysklands för allmänt behof afsedda elektricitetsverk. Elektrotekniken befann sig då ännu i ett sådant utvecklingsstadium att kommunerna kunde hafva full anledning förhålla sig återhållsamt i frågan, medan för de större elektriska firmor, som redan då funnos i Tyskland, det måste erbjuda ett särskildt intresse att just i en sådan tidpunkt få i sina händer dylika stora anläggningar. Af öfriga tyska städer har det öfvervägande flertalet deremot kommunala verk. I Skandinavien vinuer systemet af kommunalanläggningar allt mera spridning. Och äfven i vårt eget land finna vi att der anläggningar, som afse tillgodoseendet af ett allmänt behof, antaga karaktären af monopol, kommunerna förr eller senare finna sig föranlättna öfvertaga desamma. Så har varit fallet med gasverk och vattenledningar, och många skäl tala för att detsamma gäller jemväl elektricitetsverken.

Ett system, som utgör ett mellanting emellan kommunalt och privat företag, torde ännu böra omnämnas. I några städer — exempelvis i Norrköping — har staden på sin bekostnad anlagt elektricitetsverket men förpaktar detsamma till ett privat företag. För kommunen erbjuder detta system den fördel, att den har full beslutanderätt öfver verkets planläggning och alltså har behörig möjlighet att beakta framtidens behof samt att kommunen, på grund af förpaktningssaftalet, kan med säkerhet beräkna det finansiella resultatet af företaget för kommunen. I öfrigt har detta system alla de olägenheter, som äro förknippade med ett koncessions-system, hvartill ytterligare kommer möjligheten till konflikter mellan staden och verkets förpaktare. Detta system synes därför i allmänhet ej vara att förorda.

Enligt vår tanke finnas sålunda mycket starka skäl, som tala för att *kommunerna i allmänhet sjelfva böra öfvertaga anläggandet af elektricitetsverk, afsedda för allmän konsumtion*. Såvidt vi kunna finna föreligga inga tekniska eller ekonomiska skäl, som skulle betinga ett annat tillvägagående i Helsingfors.

På sätt vi tidigare anført, hafva de nu i Helsingfors existerande elektriska anläggningarna icke någon juridisk rätt att för längre tid än staden finner det med sitt intresse förenligt, bibehålla sina ledningar längs eller öfver stadens gator och allmänna platser, de kunna därför icke heller hafva något *rättsligt* anspråk på godtgörelse för den händelse de ålades att i den närmaste framtiden undanskaffa sina ledningar. Denna sakens rättsliga sida hindrar dock ej, att billighetsskäl tala för att de ej utan vidare borde åsamkas den förmögenhetsförlust, som ett tvärt sloppande af anläggningarna komma att medföra.

Närmast ur denna synpunkt torde den fråga hafva uppstått, om ej skäl kunde förefinnas att staden, för den händelse den beslöte att anlägga eget elektricitetsverk, skulle inlösa någon af dessa anläggningar, främst den som tillhör Helsing-

3:e frågan 3:e mom. och 4:e frågan. Beaktandet af den nuvarande leverantörernas intressen.

fors Elektriska Belysningsaktiebolag. Vi hafva redan ofvanföre uttalat att denna anläggning dock i intet hänseende motsvarar de anspråk, som, i enlighet med hvad nyss antydts, måste ställas på ett elektricitetsverk, afsedt för stadens framtida behof. Anläggningen med därtill hörande maskiner är icke ens till någon väsentlig del egnad att ingå uti en ny tids- och ändamålsenlig anläggning. Då den för staden alltså är på intet sätt användbar, finnes, såvidt vi kunna finna, intet skäl för staden att inlösa densamma.

Ett annat sätt att tillgodose billighetens fordringar måste därför utfinnas och skulle, enligt vårt förmenande, ligga deri, att de förefintliga anläggningarne tillåtas ännu fortbestå, i det skick de befinna sig, så lång tid att realisationsförlusten vid affärens upphörande derunder med den ernädda vinsten kan åtminstone till största del amorteras. En sådan anordning vore lämplig jemväl med afseende derå att, äfven om staden omedelbart beslöte sig för utförandet af ett kommunalt elektricitetsverk, det naturligtvis åtgår någon tid innan definitiva förslag kunna utarbetas och anläggningen utföras. Vi hafva tänkt oss förslagsvis en tid af fem år. Fixerandet af en viss tid, inom hvilken anläggningen bör vara undanskaffad, kunde eventuellt kombineras med någon godtgörelse från stadens sida för den lidna förlusten.

3:e frågan 2:a
mom. Ett stort
elektricitets-
verk eller
några smärre.

I händelse Helsingfors stad komme att besluta sig för anläggande af ett eget elektricitetsverk, är det, såsom redan antydts, af största vikt att detta från början anlägges så, att det erbjuder full möjlighet till en framtida utveckling. Öfverallt har det visat sig att förbrukningen tilltagit i mycket snabb progression. De i bilagan anförda data från Stockholm lemna en bild af utvecklingen på denna ort. Der ett elektricitetsverk anlagts hufvudsakligen med tanke på den närvarande stundens behof, har den framtida utvecklingen i regeln varit förenad med stora vanskigheter och en fullt tillfredsställande lösning vanligen varit svår att ernå utan ett fullständigt slopande af de tidigare anläggningarna. De kommunala elektricitetsverk, som på senare tider utförts, hafva derfor på grund af denna erfarenhet anlagts efter en plan, som utarbetats med hänsyn till mycket starkt utvecklade framtida förhållanden, men hvilken tillika uppgjorts så, att den till en början behöfver endast delvis utföras samt kan vidare fullföljas i den mån behofvet det påkallar. Ett sådant förfarande bör naturligtvis också iakttagas då det gäller Helsingfors.

Ofvan vid frågan 2 mom. 2 har jemväl framhållits, att anläggande af ett centralverk för staden är såväl tekniskt som ekonomiskt förmånligare än stadens indelning i territorier, med hvart sitt skilda elektricitetsverk. Fördelarne af ett sådant system äro numera så allmänt och obestriddt erkända, att å orter, der man har fria händer och icke är bunden af redan förefintliga dyrbara anläggningar, man äfven i det fall, att i följd af ortens utsträckning fördelningsnätet icke lämpligen kan *direkte* betjenas från en enda station, numera i regeln förfar så, att en hufvudstation anlägges, hvarifrån den alstrade elektriska energin medels högspänd vaxel-

ström ledes till nödigt antal understationer, hvilka transformera strömmen och fördela den på ledningsnätet. Med afseende härå vore det olämpligt att skrida till ett gradvist förverkligande af planen genom anläggande till en början af ett mindre verk i någon af stadens centralare delar, såvidt ej detta verk kan komma att ingå som en bestämd del i den enhetliga allmänna planen. Det gäller således främst att i dess allmänna drag klargöra denna plan.

Såsom plats för en blifvande central har föreslagits dels fabrikskvarteret N:o 178 vid Ärtholmsgatan, dels ett område å Sörnäs udde. Styrelsen för Helsingfors stads belysningsverk har förordat den förra platsen hufvudsakligen på sådan grund, att anläggandet af ett nytt gasverk för staden ansetts förmånligast ske på denna plats, hvarjemte man hållit före, att gasverket och elektricitetsverket borde förläggas å samma plats, på det gaskoksen utan större kostnader måtte kunna användas som bränsle för elektricitetsverket. Nödvändigheten att sålunda sammankoppla dessa tvenne anläggningar synes dock rätt tvifvelaktig. I Stockholm äro gas- och elektricitetsverken förlagda på skilda platser, oberoende af hvarandra. Koksen finner så god afsättning till enskild förbrukning, att man anser det förmånligare att elda det nya elektricitetsverkets ångpannor med stenkol. Men äfven om prisförhållandena i Helsingfors skulle betinga ett annat tillvägagående, borde det icke komma att vara förenadt med afsevärd kostnad att transportera koksen från ett gasverk vid Ärtholmsgatan till ett elektricitetsverk å Sörnäs udde, då båda dessa platser äro med hvarandra förbundna medels jernväg.

Gas- och elektricitetsverkens förläggande på samma plats har ansetts medföra fördelar också för administrationen, men synes detta skäl ej vara hållbart, enär den tekniska ledningen af de båda verken i alla händelser måste blifva åtskiljd samt verkens förläggande på olika platser icke hindrar att styrelsen och, der det eljest är möjligt, en del af kontorspersonalen är för båda gemensam. Det jemväl anförda skälet att från ett elektricitetsverk vid Ärtholmsgatan fördelningsnätet direkte kunde serveras med likriktad ström har förlorat sin betydelse sedan äfven styrelsen för Helsingfors stads belysningsverk i sitt senare detaljerade förslag funnit sig föranlåten att frångå en sådan plan samt föreslå anläggandet af en hufvudkraftstation med en understation för strömmens fördelning.

För Sörnäs talar deremot att förläggandet af en större maskinanläggning i närheten af bostadstomter i allmänhet bör undvikas. Det är ej att påräkna att den från gasverket erhållna koksen i längden skall förslå för elektricitetsverkets behof, utan måste stenkolseldning emotses. Förlagdt i Sörnäs skulle elektricitetsverket hafva bekväm koltillförsel, hvarjemte olägenheterna af den alstrade röken och öfriga med en stor maskinanläggning förenade obehag der blefve vida mindre kännbara. Härtill kommer ytterligare för Sörnäs den beaktansvärda fördel att, i händelse förr eller senare vattenkraft kunde påräknas för verkets drift, en ledning dit för högspänd ström blefve mycket ändamålsenligare och billigare än om den måste föras genom hela det bebyggda stadsområdet till kvarteret vid Ärtholmsgatan. Och möj-

ligheten af en sådan kraftöfverföring bör enligt vår tanke icke lemnas ur räkningen. Oberoende af de framtidsutsigter, som kunna erbjuda sig för tillgodogörandet af kraften i något längre bort från Helsingfors beläget vattenfall, torde redan nu möjlighet finnas att för ändamålet utnyttja en del af kraften i Gammelstadsfallet. Under en betydande del af året läser nämligen i detta vattenfall finnas något öfverflöd på kraft, hvilket i medeltal för hela året väl kan uppgå till några hundra hästkrafter, som kunde för belysningsanläggningen tillgodogöras. Hvad utnyttjandet af denna jemförelsevis obetydliga kraft betyder, kan vid första påseendet lätt synas vara ringa eller intet. Den omständigheten, att ett relativt litet kraftbelopp af elektricitetsverket kan tillgodogöras året om dag och natt, gör dock denna kraft mycket värdefull. Om t. ex. 100 hkr under 7,000 timmar af året kunna erhållas ur fallet, så ernås därigenom en kolbesparing i elektricitetsverket af mer än 1,200 ton eller en minskning i driftkostnaderna af 25 å 30,000 Fmk per år.

Den elektriska centralens förläggande till Sörnäs udde synes oss därför vara att förorda. I sådan händelse komme en understation att blifva erforderlig någonstädes i de centralare delarna af staden, för belysning af den egentliga staden, samt en annan i Berghäll för gatu- och inre belysning i denna stadsdel. I en framtid, sedan den blifvande Fjelldal stadsdelen begynt bebyggas i större utsträckning, torde inrättande af en tredje understation här blifva erforderlig. Äfven Hermanstads- och Majstads förseende med elektrisk ström kan enligt en sådan plan lätt ernås.

Af det sagda framgår att byggandet till en början af ett mindre elektricitetsverk, t. ex. å Skatudden eller å gamla packhustomten, icke är att förorda, enär ett sådant svårligen kan anpassas till en framtida plan. Deremot vore en annan förberedande anordning möjligen förtjent att tagas under öfvervägande. Då anläggandet af ett kommunalt elektricitetsverk i hvarje händelse kommer att kräfva rätt betydande kostnader, är det — för att affären redan från början må kunna blifva för kommunen helst någorlunda rentabel — af vigt att densamma omedelbart må kunna påräkna en möjligast betydande konsumentkrets. Ur denna synpunkt är det angeläget att, på sätt ofvan redan antydts, ordna förhållandet till de nuvarande anläggningarna så, att de komme att upphöra med sin verksamhet samtidigt med att det kommunala elektricitetsverket blifver fullbordadt. Detta kunde då få öfvertaga de äldre anläggningarnas afnämare. Men en utvidgning af konsumentkretsen vore önskvärd och möjlig jemväl i en annan riktning. På sätt af redogörelsen, i bilagan, för förhållandena i Stockholm och Kristiania synes, levererar det kommunala elektricitetsverket ström jemväl till de elektriska spårvägarne. En likartad anordning förekommer jemväl å flere andra orter. Det vore i flere afseenden för kommunen fördelaktigt, om äfven i Helsingfors med spårvägsbolaget kunde fås till stånd en öfverenskommelse af den innebörd, att, i händelse ett kommunalt elektricitetsverk anlägges, spårvägarne förpliktade sig att taga sin ström från detta. För underlättandet af ett sådant aftal kunde staden möjligen finna det fördelaktigt att

redan tidigare, såsnart hufvudfrågan blifvit i princip afgjord, inlösa spårvägsbolagets nuvarande kraftstation, hvilken framdeles, sedan det kommunala elektricitetsverkets hufvudstation blifvit utförd, kunde apteras till en understation för Berghäll och Broholmen. Ehuru visserligen lämpligare vore, om understationen för Berghäll kunde förläggas närmare till denna stadsdels centrum, skulle ifrågavarande anordning å andra sidan erbjuda den fördel att derigenom kunna åtminstone i någon mån tillgodose de behof af elektrisk ström som kunna uppstå intill dess det kommunala elektricitetsverket blefve färdigbyggdt. Om åt de nu existerande anläggningarna lemnas en jemförelsevis kort tids förlängning af deras rättigheter, för att härunder kunna amortera dessa anläggningar, så torde de under denna tid icke annat än i inskränktere omfång kunna vidare utsträcka sin verksamhet för tillgodoseendet af nya behof. I någon mån kunde detta deremot under öfvergångstiden ske från spårvägarnas elektriska central, om staden öfvertog densamma; och särskildt kunde härifrån elektrisk gatubelysning inom Berghäll möjligen anordnas. Förslaget synes oss därför vara förtjent att tagas under ompröfning.

I händelse, såsom i frågan 5 mom. 2 förutsatts, staden skulle vilja för några år framåt uppskjuta frågan om anläggandet af ett eget elektricitetsverk, måste förhållandena på ett eller annat sätt provisoriskt ordnas för denna tid. Härvid bör emellertid fasthållas, att i alla händelser, vare sig att staden sedan kommer att besluta sig för ett kommunalverk eller för koncessionerande af ett privat företag, de nuvarande anläggningarna icke kunna komma att som sådana, i det skick de nu befinna sig, få fortbestå. Det vore för den skull nödvändigt att, äfven om hufvudfrågan uppskjutes, redan nu bestämma den tid inom hvilken dessa nuvarande anläggningar böra vara undanskaffade. Under denna mellantid bör dem naturligtvis medgifvas ej blott att bibehålla de förefintliga ledningarna i deras nuvarande skick utan äfven att utsträcka dem, så långt de nuvarande anläggningarna i öfrigt det medgifva och deras egare finna det fördelaktigt.

Emellertid måste förutses att under tiden för detta provisorium eventuella nya behof af elektrisk ström ej skulle kunna behörigen tillgodoses. För att i någon mån undanrödja denna olägenhet kunde möjligen yttermera följande provisoriska anordning träffas. Staden uppgör med spårvägsbolaget om eventuellt köp af dess kraftstation, hvarest öfverskott på kraft torde finnas, i det syfte ofvan antydts, sålunda att staden förbehåller sig att inom några år, så länge den vill uppskjuta hufvudfrågans definitiva afgörande, besluta om den vill fullfölja köpet eller ej. Vidare anlägger kommunen från denna central ett underjordiskt ledningsnät till de delar af staden, der efterfrågan på ström ej kan af de nuvarande anläggningarne behörigen tillgodoses, hvilket ledningsnät bör utföras så, att det kan ingå i ett framtida enhetligt elektricitetsverks nät, som därför bör vara i sina hufvuddrag fastställd. Detta nät förpaktas för den ifrågavarande provisorietiden åt spårvägsbolaget, som förser konsumenterna med ström. Om staden, efter den aftalade tidens

5:e frågan 2:a
mom. Proviso-
risk anordning
i fall af upp-
skof.

utgång, besluter anlägga eget verk, fullföljes köpet med spårvägsbolaget. Besluter staden åter att koncessionera ett privat företag, får köpet förfalla, men koncessionären åläggas då att inlösa det af staden anlagda ledningsnätet.

**6:e frågan.
Kostnaderna.**

Kostnaderna för ett kommunalt elektricitetsverk, enligt den af styrelsen för Helsingfors stads belysningsverk förordade planen, har af nämnde styrelse beräknats till 2,500,000 Fmk. Vi hafva ej ansett det falla inom vårt uppdrag att, i frågans nuvarande förberedande skede, föranstalta utarbetandet af ett nytt detaljeradt kostnadsförslag enligt den af oss ofvan antydda planen, helst utarbetandet af ett sådant förslag blefve rätt arbetsdrygt och kostsamt samt borde föregås af ytterligare förstudier. En approximativ uppskattning gifver dock vid handen att, då, såsom ofvan upprepadt framhållits, det är af synnerlig vikt att redan vid den första anläggningen taga behörig hänsyn till framtidens med säkerhet starkt ökade behof, anläggningskostnaderna försigtigtvis böra uppskattas högre än till nyss angifna summa eller enligt af undertecknade Decker och Holmgren uppgjord skisseradt projekt (Bil. II) till approximativt 5,530,000 Fmk.¹⁾ Härvid har icke tagits i beräkning en eventuell inlösning af spårvägsbolagets elektriska central, utan har i stället upptagits kostnad för en understation i Berghäll.

Till nyss anförda summa kommer dock ytterligare en kostnad. I förestående förslag är antaget att likriktad ström kommer att serveras konsumenterna. Flertalet nu befintliga installationer äro emellertid utförda för vaxelström och måste därför ersättas med nya. Kostnaderna härför kunna ej billigtvis åhvälfvas konsumenterna, utan böra öfvertagas af staden. Denna kostnad torde få uppskattas till c:a 7 Fmk pr lampa. Ehuru den härför erforderliga totalutgiften i och för sig är rätt betydande, är densamma dock ringa i jembredd med den stora fördel, som komme att beredas staden derigenom att, vid en sådan lösning af frågan, staden på en gång finge öfvertaga alla de förefintliga företagens sammanlagda afnämarekrets.

Någon kostnadsberäkning för det i 6:te frågan förutsatta andra alternativet, eller flere särskilda elektricitetsverk, betjenande hvar sin del af staden, hafva vi icke föranstaltat. För att dylika jemförande beräkningar skola kunna hafva något säkert värde för frågans afgörande, borde hvardera vara fullt i detalj utförda, men i hvarje händelse nödgades man dervid utgå från vissa antaganden om den framtida konsumtionen i de olika stadsdelarna, om relationen mellan de skilda centralernas kapacitet till kapaciteten af en gemensam central o. s. v., antaganden de der i ej ringa grad inverka på kostnadssumman, men hvilka måste stöda sig på

¹⁾ Erinras bör härvid att för material beräknats de i Sverige gällande prisen samt att arbetskostnaden uppskattats efter priserna i Stockholm.

mer eller mindre sannolika förutsättningar. Slutligen är, på sätt ofvan framhållits, systemet af flere skilda centraler hvarken ur rentabilitets eller teknisk synpunkt lika ändamålsenligt som utförandet af *en* hufvudcentral, hvarför vi anse en anläggning efter sådan plan i ingen händelse böra ifrågakomma.

Stockholm den 27 Februari 1904.

Lennart Gripenberg.
Aug. Decker.

August Nybergh.
Torsten Holmgren.

Bilaga I.

Anteckningar rörande elektriska belysningsanläggningar i en del svenska städer och i Kristiania.

Stockholm.

(305,000 invånare.)

De första anläggningarna för elektrisk glödlampsbelysning utfördes år 1883 i mindre skala af enskilda firmor på flere ställen i Stockholm; antalet uppsatta glödlampor var vid nämnda års slut 208. Under de följande åren dels utvidgades dessa, dels tillkommo åtskilliga nya anläggningar, så att i Januari 1886 antalet uppsatta glödlampor uppgick till 3,200, hvartill kommo 55 bågglampor. Alla dessa anläggningar voro mindre sådana, hufvudsakligen afsedda för belysning af någon skild byggnad eller byggnadskomplex, utan att längre ledningar under eller ofvan gatorna förekommo. År 1888 anlade J. E. Eriksons mekaniska verkstadsaktiebolag en jämförelsevis större centralstation, afsedd för elektrisk belysning i staden inom broarne, hvilken station sedermera öfvertogs af ett för ändamålet bildadt bolag, Stockholms elektriska belysningsaktiebolag. Stationen var från början afsedd för 4,000 glödlampor, har sedermera utvidgats och är fortfarande i verksamhet; ledningarne äro förlagda ofvan hustaken; tillståndet för detta företag utgår år 1905.

Vid 1888 års slut hade inalles uppsatts c:a 14,000 glöd- och 247 bågglampor, af hvilka dock en del åter borttagits, så att antalet i bruk varande lampor torde hafva uppgått till c:a 12,000. Dessa lampor spisades dels från den nyssnämnda centralstationen i staden inom broarna, dels från ett större antal enskilda och „block“ stationer i olika delar af staden.

Under åren 1884 och 1885 hade trenne ansökningar inlemnats om rätt att i gatorna få nedlägga elektriska ledningar. Dessa ansökningar afslogos dock af

stadsfullmäktige, hvilka å 1886 års stat för stadens gasverksstyrelse upptogo ett anslag af 8,000 kronor till förberedande åtgärder för anläggande af en elektrisk centralstation för kommunens räkning.

Sedan, efter förberedande studier, ett antal olika förslag utarbetats samt frågan flere gånger varit föremål för stadsfullmäktiges behandling, anslogo fullmäktige slutligen den 19 december 1890 1,604,000 kronor för anläggande af ett kommunalt elektricitetsverk vid Regeringsgatan (det s. k. Brunkebergverket), afsedt för belysning inom ett noga begränsadt område af nedre Norrmalm.¹⁾ Verket började den 1 september 1892 officiellt sin verksamhet. Drifkraften levererades af tvenne ångmaskiner, hvilka hvardera vid normal drift lemnade 250 eff. hkr. Ackumulatorbatteriet hade en kapacitet af 2,500 ampéretimmar. Ledningsnätet var beräknadt för 10,000 samtidigt brinnande lampor.

Under de två första åren var tillslutningen af nya kunder ganska ringa, men blef efter hand liffigare; hvilket nödvändiggjorde upprepade tillökningar i maskiner, ackumulatörer, apparater och ledningsnät. Redan år 1899 hade allt det utrymme, som fanns tillgängligt för ångpannor och maskiner, tagits i anspråk; och år 1901 ersattes de tidigare uppsatta ackumulatorbatterierna med ett nytt. Med denna sista utvidgning var detta verk, såsom själfständigt verk, fullt utbyggt.

Verkets nuvarande ångmaskinanläggning omfattar, förutom de två ofvannämnda mindre maskinerna, ytterligare tre stycken ångmaskiner, hvilka enhvar, vid normal fyllning, utveckla 500 eff. hkr. Ackumulatorbatteriet eger en kapacitet af $2 \times 10,368$ ampéretimmar; det nuvarande ledningsnätet kan mata omkring 44,000 på en gång brinnande lampor.

I hvilken grad efterfrågan på elektriskt ljus och kraft under den första tioårsperioden af elektricitetsverkets verksamhet varit i stigande framgår af följande siffror, utvisande antalet glödlampor och sammanlagda hästkraftantalet för elektromotorer, hvilka erhållit ström från verket, äfvensom priserna för ström till belysning och kraft.

År	Belysning		Motorkraft	
	Pris pr kilo- vattimme	Antal glödlampor	Pris pr kilo- vattimme	Antal hkr af ansl. elektromotorer
1892 . . .	kr 0.80	(c:a) 5,000	kr 0.30	—
1894 . . .	„ 0.60	„ 10,000	„ —	—
1896 . . .	„ —	„ 20,636	„ —	95
1898 . . .	„ —	„ 44,272	„ 0.20	432
1900 . . .	„ 0.50	„ 70,958	„ —	1,017
1902 . . .	„ 0.50 ²⁾	„ 94,572	„ —	1,575 (821 st)

¹⁾ År 1895 upphäfdes denna territoriella begränsning för Brunkebergverket.

²⁾ Från 1 Okt. 1904 nedsattes priset till 40 öre.

Brunkebergswerkets bokförda värde utgjorde vid utgången af år 1902 4,027,628 kronor. Under de två första åren gaf anläggningen förlust, men derefter har det finansiella resultatet varit så godt, att med de öfverskott som erhållits, sedan ej mindre drift- och underhållskostnader än räntor å anläggningskapitalet afdragits, vid nämnda tidpunkt 1,537,264 kronor, eller i det närmaste hela den första anläggningskostnaden, kunnat å anläggningskapitalet amorteras.

Till närmare ådagaläggande af det finansiella resultatet meddelas här nedanstående sammanställning af inkomster och utgifter:

Inkomster:

	1894	1896	1898	1900	1902
För försåld ström	122,644: 18	252,069: 77	487,163: 47	740,701: 10	914,995: 87
Mätarehyra	4,609: 47	8,753: 37	16,939: 55	19,865: 37	27,755: 68
Diverse arbeten	5,678: 52	6,545: 72	6,466: 56	5,617: 61	4,609: 66
Hushyra	96: —	168: —	168: —	168: —	154: —
Ränta (tillfälligt)	—	—	—	—	9,109: 92
Summa	133,028: 77	267,536: 86	510,737: 58	766,352: 08	956,325: 13

Utgifter:

Inalles, incl. ränta å 4 ^o / _o å oamorterade skulden till drätselnämnden för anläggningskapitalet	133,028: 77	200,484: 67	276,983: 27	453,221: 56	498,359: 71
Behållning	—	67,052: 17	333,754: 31	313,130: 52	457,965: 22
Summa	133,028: 77	267,536: 86	510,737: 58	766,352: 08	956,325: 13

Då Brunkebergverket, såsom ofvan redan framhållits, ursprungligen var afsedt endast för en ganska trångt begränsad del af Stockholm, stod frågan om de öfriga stadsdelarnes förseende på ett tillfredsställande sätt med elektrisk ström fortfarande öppen. Med afseende härå inkommo från enskilda personer åren 1894 och 1896 ansökningar om koncessioner för anläggningar, afseende belysning dels å Östermalm, dels å Kungsholmen. Dessa ansökningar blefvo dock afslagna, men samtidigt uppdrogo stadsfullmäktige åt gasverksstyrelsen att låta utreda dels behovet af elektriska kraftstationer i Stockholm och möjligheterna att för sådana anskaffa vattenkraft, dels ock frågan huruvida staden borde utföra en sådan anläggning för egen räkning eller öfverlemna utförandet deraf åt enskilda. Sedan frågan genomgått särskilda förberedande skeden, afgafs det slutliga förslaget den 18 april 1900. Häri förordades anläggandet af ett kommunalt elektricitetsverk af den omfattning, att ström derifrån kunde levereras till alla delar af Stockholm. Åt staden hade erbjudits ett vattenfall, beläget i Dalelfven, på ett afstånd fågelvägen räknadt från Stockholm af 170 km, och efter vägarna räknadt af 196 km.

De utförda beräkningarna gäfvö vid handen, att den öfverförda vattenkraften i och för sig visserligen stälde sig ekonomiskt fördelaktigt gent emot ångkraft. På grund af det långa afståndet ansåg man sig dock med hänsyn till driftsäkerheten nödsakad att för vattenkraften beräkna en ångreservstation i Stockholm, och härigenom ökades kostnaden för den öfverförda vattenkraften, så att ekonomisk fördel deraf först vore att emotse då vattenkraften nästan helt och hållet kunde användas till motordrift eller då sammanlagda behovet för ljus och kraft i Stockholm samtidigt öfverstege den öfverförda vattenkraften. Med afseende härfpå föreslogs, jemte det förvärfvandet af vattenkraft för framtida behof förordades, att omedelbart anlägga en ångcentral, helst ångkraft i alla fall blefve nödig som reserv. Den nya centralen föreslogs att förläggas vid Wärta hamnen, detta dels för att ernå en lätt tillförsel af kol, dels för att på lämpligaste sätt till centralen framdeles kunna föra kraftledning från något vattenfall. Förslaget godkändes af stadsfullmäktige den 1 juni 1900. Det definitiva kostnadsförslaget, belöpande sig till 8,039,000 kronor, inlemnades den 20 mars 1901 och godkändes af fullmäktige den 17 påföljande maj, hvarefter emedelbart skreds till arbetets utförande.

Det nya elektricitetsverket är nu färdigt och består af en kraftstation vid Wärta hamn, i hvilken för närvarande finnas tvenne ångmaskiner, utvecklande hvarje c:a 2,000 eff. hkr vid normal drift. Från denna kraftstation ledes trefas vaxelström af 6,000 volts spänning till fyra understationer, nemligen det gamla Brunkebergsverket (der jemväl de förra ångdynamos t. v. bibehållas), Thulestationen i stadens nordligaste del, Kronobergsstationen å Kungsholmen samt Katarinastationen å Söder. Å understationerna transformeras strömmen, medels till trefasmotorer kopplade likströmgeneratorer, till 2×220 volts likström samt fördelas vidare på ledningsnätet. Å samtliga understationer finnas ackumulatorbatterier.

Sedan beslutet om det nya elektricitetsverkets uppförande fattats, har beträffande spårvägsdriften den förändring af vederbörande bolag beslutits, att vid alla stadens spårvägar elektrisk drift kommer att införas.

I de härå beviljade koncessionerna hafva spårvägsbolagen förpliktats att taga den erforderliga strömmen från stadens elektricitetsverk mot ett för hela koncessionstiden fastställt pris af 13 öre pr kilovatt-timme för de första 2 miljonerna kilovatt-timmar, 12 öre för de derpå följande 2 miljonerna och 11 öre för allt hvad som öfverstiger 4 miljoner. Häraf hafva påkallats några tilläggsarbeten för elektricitetsverket, till ett värde af omkring 1,190,000 kronor, hvaremot betydliga besparingar på andra poster ernåtts, så att den sammanlagda kostnaden för det nya verket, sedan alla arbeten slutförts, torde komma att uppgå till omkring 8,500,000 kronor. Stockholms elektricitetsverks bokförda värde torde sålunda vid 1904 års slut komma att i rundt tal uppgå till $12\frac{1}{2}$ miljoner kronor.

Af de enskilda elektriska anläggningarna i Stockholm kvarstår förutom den tidigare nämnda centralen i staden inom broarna, som väl torde fortbestå ännu några år framåt, endast ett fåtal. De allra flesta hafva indragits.

Malmö.

(65,000 invånare).

År 1887 bildades Malmö elektriska belysningsaktiebolag, hvilket den 16 september s. å. erhöll stadsfullmäktiges tillåtelse, „att med iakttagande af bestämmelserna i ordningsstadgan för elektriska ledningars anläggande och begagnande i Göteborg, uppsätta ställningar för anbringande af elektriska ledningstrådar och att draga dylika trådar öfver stadens gator, men med skyldighet för bolaget att ställa sig till efter rättelse de ytterligare föreskrifter, som kunna varda af stadsfullmäktige efter drätselkammarens hörande antagna och af vederbörlig myndighet fastställda“. Samtidigt lemnades drätselkammaren i uppdrag att utarbete förslag till ordningsstadga för elektriska anläggningar i Malmö.

Denna ordningsstadgas fastställande mötte emellertid upprepade svårigheter från myndigheternas sida, så att en ordningsstadga först den 31 december 1897 blef af Kongl. Maj:ts befallningshafvande stadfästad samt kontraktet emellan staden och bolaget först den 31 januari 1898 kunde underskrifvas. Detta kontrakt innehöll i hufvudsak, att det ofvan berörda år 1887 medgifna tillståndet skulle gälla i 20 år, räknadt från den 1 januari 1888, dock med skyldighet för bolaget att redan dessförinnan, ett år efter från stadens sida skedd uppsägelse, hvilken likväl ej finge ega rum före den 1 januari 1900, till staden afstå sin anläggning emot lösen, som svarade mot anläggningens verkliga värde vid afträdandet. Då förenämnde tid af 20 år är tilländalupen, alltså den 1 januari 1908, åligger det bolaget att, utan någon ersättning eller lösen för anläggningen, borttaga sina ledningar från Malmö stad tillhöriga byggnader, allmänna platser eller andra stadens områden, såvidt ej nytt tillstånd beviljas.

Af uppskofven med ordningsstadgan hade blifvit en följd, att belysningsbolaget under 10 års tid fullkomligt okontrolleradt efter eget godtfinnande i staden uppsatt sina ledningar och att bolaget fått den ursprungliga uppsägningstiden framflyttad från den 1 juli 1893 till den 1 januari 1900. Emellertid hade fråga jemväl uppstått om inrättandet af ett elektricitetsverk för stadens räkning, hvilken fråga 1898 öfverlemnades till beredning af ett särskildt utskott. Efter att hafva anlitat biträde af direktören för Köpenhamns belysningsverk, W. Hansen, föreslog utskottet i oktober samma år, i likhet med herr Hansen, att staden skulle anlägga ett eget elektricitetsverk, för hvilket den första anläggningskostnaden beräknades till 800,000 kronor, medan verket fullt utbyggt för tillfredsställande af framtida ökad konsumtion beräknades komma att kosta 1,400,000 kronor. För att med anläggandet af detta elektricitetsverk ej skulle behöfva uppskjutas samt detsamma från början erhålla en tillräcklig konsumentkrets föreslogs derjemte, att staden skulle begagna sin i koncessionen medgifna rätt till inlösen af den privata elektriska belysningsanläggningen, ehuru väl denna befann sig i ett rätt otillfredsstäl-

lande skick och till ingen del kunde för stadens verk användas. Detta förslag blef af stadsfullmäktige godkändt, och har Malmö stad numera eget elektricitetsverk.

Gefle.

(30,500 invånare).

År 1892 meddelade stadsfullmäktige i Gefle tillstånd för det då bildade Gefle Elektriska belysningsaktiebolag att uppsätta elektriska ledningar längs vissa angifna gator. Denna tillståndsresolution åtföljdes under de derpå följande åren t. o. m. år 1900 af icke mindre än ytterligare tretton tillståndsresolutioner, hvarje gällande endast för vissa nya bestämdt angifna sträckningar. De villkor, som härvid fastställdes, voro ganska vexlande. Än meddelades tillståndet utan angifvande af någon bestämd tid, än skulle det vara gällande endast tillsvidare, än stipulerades det villkor att tillståndet vore förfallet två år efter från stadens sida skedd uppsägning, och slutligen förklarade stadsfullmäktige i några fall endast sig icke hafva något mot bolagets ansökan att anmärka.

Emellertid uppstod äfven här fråga om anläggande af elektricitetsverk för stadens egen räkning. Nödig drifkraft kunde erhållas från ett i stadens närhet beläget vattenfall, ur hvilket vid minimivattenstånd 600 hkr beräknades kunna uttagas. Sedan pristäflan för uppgörande af förslag i sådant afseende år 1900 utlysts, beslöto stadsfullmäktige, efter det ärendet under tiden varit föremål för särskilda underhandlingar och annan förberedande behandling, i December 1902 att för kommunens räkning anlägga ett elektricitetsverk. Härvid beslöts derjemte att söka åvägabringa en sådan öfverenskommelse med belysningsbolaget, att detta skulle förbinda sig att från hösten 1903 icke vidare leverera elektrisk ström i Gefle, vare sig för belysning, maskindrif eller annat ändamål, samt att bolaget skulle afstå från de rättigheter bolaget erhållit att inom staden framdraga elektriska ledningar äfvensom inom viss tid borttaga alla förefintliga ledningar. För de förmåner, som sålunda komme att frångå bolaget, skulle Gefle stad till detta erlægga en godtgörelse af 75,000 kronor.

Enligt det härefter utarbetade och sedermera stadfästade detaljförslaget uppställdes i kraftstationen vid Strömdalen till en början två, men sedermera tre stycken trefasgeneratorer för 5,000 volts spänning, direkt kopplade till hvar sin turbin om 300 hkr. Från kraftstationen ledes strömmen medels två kabelsträngar till en inom staden förlagd understation, hvarest densamma medels till en början 2 st. motorgeneratorer transformeras till 2×220 volts likriktad ström. I understationen uppställdes derjemte ett ackumulatorbatteri.

Norrköping.

(42,000 invånare).

Staden Norrköping är belägen på ömse sidor om Motala ströms nedersta fall, hvars krafttillgång minst torde utgöra åtskilliga tusen hästkrafter. Dessa utnyttjas till en del för drifvandet af en mängd stora fabriker. Som regel har hvarje fabrik sitt eget elektricitetsverk, drifvet af vattenkraft. Innan Norrköping ännu egde något kommunalt elektricitetsverk försålde en del af fabrikena elektrisk ström för ljus och kraft till enskilda större förbrukare här och der i staden.

Då behovet af ett allmänt elektricitetsverk för privatbelysning emellertid för några år sedan blef så kännbart, att dess tillgodoseende ej längre kunde uppskjutas, inleddes underhandlingar med tre eller fyra större elektriska bolag om koncession för anläggandet af elektricitetsverk för belysning och spårvägar. Medan dessa underhandlingar pågingo inlemnades af det bekanta bolaget A. E. G. ett förslag till uppgörelse, som gick ut derpå, att staden på egen bekostnad skulle anlägga elektricitetsverk och spårvägar — hvilket arbete A. E. G. skulle utföra till priser, som sedermera skulle bestämmas — hvarjemte A. E. G. skulle förbinda sig att drifva verket för egen räkning men garantera staden en årlig ränta af 5 % å anläggningskapitalet. Dessutom skulle staden få andel i den vinst, som ev. skulle uppstå. Staden vore berättigad att efter vissa år själf öfvertaga driften.

På basis af detta förslag utarbetades och antogs ett kontrakt med A. E. G. Till en början försökte man inom stadens hank och stör för skäligt pris erhålla vattenkraft för verket, hvilket dock visade sig omöjligt. Verket utfördes därför med användning af fotogenmotorer (Diesel) 2 st. å 250 hkr med batteri för belysningsnätet och en å 90 hkr med batteri för spårvägsdrift. För några månader sedan har det tagits i bruk för belysning.

I dagarne lär emellertid staden hafva inköpt aktiemajoriteten i ett bolag, som eger ett vattenfall några mil från staden, i afsikt att öfverföra elektrisk kraft dels till det nya elektricitetsverket dels till större kraftförbrukare inom Norrköping. Det synes alltså som vore staden betänkt på att själf öfvertaga distributionen af elektrisk ström inom samhället.

Så som anläggningen nu är utförd, är den afsedd att lemna ström till c:a 12,000 installerade glödlampor. Arrendekontraktet mellan staden och bolaget inrymmer ensamrätt för bolaget att till enskilda distribuera elektrisk ström, med undantag dock för kraftbelopp öfver 50 hkr till en och samma förbrukare. Äfven åt privata får tillåtelse af staden lemnas att draga ledningar för kraft eller belysning för eget bruk från egen kraftstation öfver eller under stadens gator.

Det är alltså möjligt för t. ex. en vattenfallsegare att erhålla rätt att distribuera elektrisk ström till större kraftförbrukare inom staden utan hinder af

det omtalade arrendekontraktet. Denna anordning beror af speciella förhållanden i fabriksstaden Norrköping.

Göteborg.

(133,000 invånare).

Sedan slutet af 1880-talet hafva två konkurrerande bolag utan någon koncession inom samma område distribuerat elektrisk ström för belysning. I senare år har poliskammarens tillstånd för hvarje särskild lednings utförande erhållits. Nyligen har derjemte staden medgifvit bolagen rätt att tillsvidare bibehålla sina anläggningar.

Båda anläggningarne kunna betecknas såsom tekniskt mycket otillfredsställande. Ledningarne äro dragna öfver hustaken. Spänningsvariationerna hos abonnenterna lära kunna uppgå till 15 % och eldsolyckor förorsakade af de elektriska ledningarna lära åtskilliga gånger hafva förekommit.

Bolagens stationer uppgå till en effekt af sammanlagdt c:a 3,000 hkr.

År 1902 anlade staden eget elektricitetsverk för spårvägsdrift, hvilket dock planerades så, att det när som helst kan kompletteras äfven för privat belysning.

För närvarande arbetar en beredning för utredandet af stadens elektriska frågor, och har till denna äfven hänskjutits en nyligen inkommen ansökan från det ena bolaget om koncession på 50 år för elektricitetsverk med jordkablar.

Spårvägsstyrelsen har gjort framställning om att bolagen skulle åläggas nedlägga sina ledningar i jorden vid korsning af spårväg.

Kristiania.

(226,000 invånare).

Sedan uppfinningen af glödlamporna år 1878 blifvit gjord, hade det elektriska ljuset äfven i Kristiania begynt på 1880-talet komma till användning genom privata för eget bruk afsedda anläggningar eller blockstationer. Ansökningar gjordes äfven hos stadsmyndigheterna om koncession till elektriska anläggningar för levererande af belysning åt allmänheten, men Stadsfullmäktige beslöto den 15 December 1886 att tillsvidare icke meddela dylika koncessioner, hvarjemte direktören för telefonbolaget K. Bryn sändes för att i utlandet taga kännedom om elektriska belysningsanläggningar. Då dessa emellertid vid denna tid ännu befunno sig i sitt utvecklingsstadium, ansågs frågan böra hvila någon tid. Men år 1891 — sedan Bryn gjort en ytterligare resa till utlandet — beslöto Stadsfullmäktige enligt Magistratens förslag att anlägga eget elektricitetsverk. Såsom ett icke oväsentligt skäl anfördes dervid, att staden äfven vore egare af gasverket och att, till och med om priset för elektriskt ljus i framtiden ej blefve billigare

än gasljuset eller lika billigt som detta, kommunen dock lätteligen komme i en skef ställning, om den vid sidan af sitt gasverks monopol hade en privat men dock i många hänseenden af kommunen afhängig konkurrent, hvilken alltid måste lägga an på att undantränga gasbelysningen. Nödiga medel beviljades, däribland 500,000 kronor till inköp af tomt för centralen i hörnet af Rosencrantzgaden och Praestegaden, och hugade spekulanter uppmanades att göra anbud om uppförande af ett elektricitetsverk med ett kabelnät för 20,000 lampor och ett maskineri för 12,000 lampor. Arbetet öfverlemnades till utförande åt firman Schuckert & C:o i Nürnberg och driften började den 13 December 1892. Totalkostnaden uppgick till något öfver 1,200,000 kronor.

Konsumtionen af elektricitet höll sig i början, hvad såväl belysning som motorkraft beträffar, inom anspråkslösa gränser, hvartill äfven lärer bidragit att priset ansågs för högt. Efter hand och sedan äfven priset nedsatts började förbrukningen stiga, hvilket nödvändiggjorde anskaffandet af nytt ackumulatorbatteri och ökning af ångmaskineriet. — Äfven en mindre del af stadens gator jemte åtskilliga kajer belyses med elektriskt ljus.

Ökningen af privata belysningen framgår af följande uppgifter, här sammanställda endast för hvar annat år.

	Pris per kilowattimme	Antal lampor vid årets slut	Summa kilowatt- timmar under året
År 1893	kr. 0,75	9,930	193,256
” 1895	” 0,60	15,020	340,749
” 1897	” ”	21,458	562,704
” 1899	” ”	31,045	896,791
” 1901	” 0,50	48,581	1,334,605

Användningen af elektricitet såsom motorkraft har utvecklats såsom följande tabell utvisar, hvarvid anmärkes att priset utgjorde 25 öre per kilowattimme ända till 1898, då priset nedsattes till 20 öre.

	Antal vid utgången af år				
	1893	1895	1897	1899	1901
Hissar	7	20	35	92	151
Ventilationsinrättningar	8	11	17	26	58
Verkstäder	3	21	25	50	88
Tryckerier	—	—	13	55	98
Annat tekniskt bruk	—	8	18	27	40
Diverse	3	12	21	32	62
Summa	21	72	129	282	497

Antalet kilowattimmar för tekniskt

bruk utgjorde 1,971 45,346 102,717 231,249 450,812

Den till motorkraft använda elektriska effekten representerade vid 1901 års utgång 1,350 hkr.

År 1898 väckte spårvägsbolaget förslag om att af det kommunala elektricitetsverket erhålla elektrisk ström till bolagets ledning. I anledning häraf och då användning af vattenkraft beräknades blifva billigare än ångkraft, hvarigenom jemväl utsigt vunnes att kunna nedsätta de tidigare gällande prisen, beslöto Stadsfullmäktige samma år att inköpa två vattenfall vid Skaersjö- och Björnsjöelfvarna samt vid dem anlägga en kraftstation, hvarifrån den högspända strömmen skulle ledas medelst en 6,500 meter lång luftledning till stadens yttre gräns samt vidare medelst kabelledning till en för ändamålet uppförd understation, der strömmen transformerades till likström och hvilken understation jemväl skulle stå i förbindelse med elektricitetsverkets ledningsnät. Kostnaderna för denna anläggning (det s. k. Hammeranlaegget) beräknades till 1,700,000 kronor, deri inbegripet priset för vattenrätten. Anläggningen blef färdig 1901. De vid kraftstationen insatta turbinerna representera 3,900 eff. hkr, hvaraf dock 1,420 hkr vid vanligt bruk tjena såsom reserv.

Ledningsnätets sammanlagda längd utgjorde vid 1901 års utgång 147 kilometer; sammanlagda sträckan af husfasader, förbi hvilka ledningar gå, uppgick till 28,18 kilometer.

För att lemna en bild af det finansiella resultatet meddelas här följande siffror, tagna likasom de tidigare för hvart annat år.

Inkomster:

	1893	1895	1897	1899	1901
Försäljning af elektricitet till belysning . . .	138,671: 08	203,923: 54	318,408: 51	477,220: 90	583,060: 11
D:o d:o till tekniskt bruk . . .	1,992: 45	11,221: 86	26,600: 26	46,311: 60	73,415: 22
D:o d:o till belysning af gator och kajer . . .	14,056: —	20,212: —	24,685: —	29,145: 87	52,110: 33
D:o d:o till spårvägsdriften . . .	—	—	—	22,532: 29	198,563: 74
D:o d:o till Nationalteatern . . .	—	—	—	—	12,087: 29
Hyra för elektricitetsmätare	3,893: 47	7,186: 37	10,962: 22	17,759: 22	25,011: 26
Diverse inkomster	1,968: 19	1,174: 36	1,707: 43	264: 96	169: 71
Summa	160,581: 19	243,718: 13	382,363: 42	593,234: 84	944,417: 66

Utgifter:

Inalles	118,495: 76	158,156: 79	201,676: 96	333,533: 85	427,871: 95
Behållning	42,085: 43	85,561: 34	180,686: 46	259,650: 99	516,545: 71
Summa	160,581: 19	243,718: 13	382,363: 42	593,234: 84	944,417: 66

Bland utgifterna ingår ränta å 5 % å anläggningskapitalet, såvidt det förskjutits af kommunen och ej blifvit amorterat, men ej de belopp, som af intraderna användts till verkliga nyanläggningar.

Behållningen, som sålunda inbegriper jemväl sistnämnda belopp, hade i öfrigt användts dels till amortering af berörda förskjutna anläggningskapital, dels till bildande af en reservfond, hvarutom en del inlevererats till stadskassan.

Vid 1901 års utgång utgjorde summan af det nedlagda anläggningskapitalet 4,534,357 kr. 07 öre. Deraf hade

Kommunen från dess lånefond förskjutit . . .	4,238,851: 77
af årsintraderna bekostats nyanläggningar för	183,268: 61
af reservfonden användts	112,236: 69
	Summa 4,534,357: 07

Af det från lånefonden utgifna beloppet hade vid samma års utgång amorterats 864,199 kr. 47 öre.

Bilaga II.

Skisseradt projekt till nytt elektricitetsverk i Helsingfors.

Förutsättningar.

Inom stadens hela område distribueras likriktad ström af 2×220 volts spänning i jordkabelnät med blank nollledare. Detta kabelnät matas från en understation i stadens centrum och en understation inom stadsdelen Berghäll.

Dessa båda stationer äro utrustade med ackumulatorbatterier och elektriskt maskineri, som matas med 3-fasig vaxelström om 6,000 volts spänning, genererad i en kraftstation å Sörnäs udde. Från kraftstationen till understationerna ledes strömmen i jordkablar.

Understationen å centrum utföres så, att den genast kan lemna ström till c:a 19,000 samtidigt brinnande lampor å 50 watt, hvarjämte byggnaden tilltages så, att genom successivt insättande af maskineri och ackumulatorer kapaciteten kan höjas till motsvarande 45,000 samtidigt brinnande lampor.

Understationen å Berghäll utrustas genast för 6,000 samtidigt brinnande lampor, med byggnaden så utförd, att maskineriet kan utvidgas till att motsvara 15,500 samtidigt brinnande lampor å 50 watt.

Kraftstationen utföres genast så, att den motsvarar understationernas första utbyggnad, hvarjämte inom den först utförda byggnaden maskineffekten kan 3-dubblas.

Reservmaskineri är i alla fallen beräknadt.

Utan tillbyggnad torde stationerna sålunda blifva tillräckliga för en tid af 10 år.

Approximativ kostnadsberäkning.

	1. Tomter icke inräknade.		
	2. Kraftstationen å Sörnäs udde.		
a.	Byggnader för 4 aggregat.		
	Kolupplag med kollossningsanordningar		
	Boställshus	<i>Smf.</i> 1,250,000: —	
b.	4 st. Ångpannor med öfverhettare, grunder, inmurning, rökkanaler etc.		
	Ekonomiseranläggning.		
	Vattenrening, cisterner, pumpar, vattenmätare, rörledningar.		
	Automatisk eldning	” 352,000: —	
c.	2 st. Ångmaskiner å 1,400—1,800 hkr komplett uppställda med kondensering.		
	2 st. Trefasgeneratorer med magnetiserings- maskiner normalt 1,000 max. 1,250 kw.		
	Grunder för maskinerna	” 690,000: —	
d.	Instrumentering m. m.		
	Stationens belysning	” 97,000: —	
e.	Traverskran.		
	Inventarier	” 65,000: —	2,454,000: —
3.	Högspänningskablar.		
	1,700 m 3 × 95 kwm trefaskabel för 6,000 volt. Klinkerskydd.		
	Telefonnät för direkt förbindelse mellan ad- ministrationshus och stationer		344,000: —
	4. Understation „Centrum“.		
a.	Byggnad för 6 maskinaggregat och 2 batterier	<i>Smf.</i> 180,000: —	
b.	3 st. motorgeneratorer 440—600 volt å 400 kw. likström.		
	1 st. utjämningsaggregat.		
	Transport	<i>Smf.</i> 180,000: —	2,798,000: —

	Transport <i>Fmk</i>	180,000: —	2,798,000: —
1 st. ackumulatorbatteri för 400 kw. under 3 timmar	„	360,000: —	
c. Instrumentering för hög- och lågspänning. Traverskran	„	78,000: —	618,000: —
5. Understation å Berghäll.			
a. Byggnad för 4 maskinaggregat och 2 batterier	„	125,000: —	
b. 2 st. motorgeneratorer å 200 kw. likström. 1 st. utjämningsaggregat. 1 st. ackumulatorbatteri för 200 kw. 3 timmar	„	170,000: —	
c. Instrumentering för hög- och lågspänning. Traverskran	„	64,000: —	359,000: —
6. Likströmkabelnät			695,000: —
7. Serviser. 500 st. å 80 kr.			55,000: —
8. Mätare			195,000: —
9. Administrationshus, verkstäder, för- råd, laboratorium etc. Inventarier			310,000: —

Sammandrag.

Kraftstation	<i>Fmk</i>	2,454,000: —	
Högspänningskablar	„	344,000: —	
Understation „Centrum“	„	618,000: —	
„ „Berghäll“	„	359,000: —	
Likströmkabelnät	„	695,000: —	4,470,000: —
Serviser	„	55,000: —	
Mätare	„	195,000: —	
Administrationshus etc.	„	310,000: —	560,000: —
Diverse och oförutsedt 10 %			500,000: —
		Summa	5,530,000: —

Öfversigt öfver räntabiliteten.

Den första utbyggnaden torde kunna beräknas vara fullt utnyttjad kort tid efter verkets igångsättning. Enligt erfarenhet från andra håll kan man påräkna en inkomst af minst 38 Fmk per maximalt samtidigt brinnande lampa, här alltså $38 \times 25,000 = 950,000$ Fmk per år. Då räntan på anläggningskapitalet

uppgår till c:a 250,000 Fmk, återstå alltså för driftkostnader och afskrifningar 700,000 Fmk per år, hvilket för ändamålet rikligt räcker.

Anläggningskapitalets ökning vid utvidgning af verket blir naturligtvis procentuelt ringa, under det att inkomsterna växa i direkt proportion till anslutningen. Häraf följer, att genom ökning i anslutningen verkets räntabilitet blir allt bättre, så att strömpriserna efter hand kunna nedsättas.

Stockholm den 27 Februari 1904.

Aug. Decker.

Torsten Holmgren.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1904.

Valiokunnanmietintö työväenopetuksen järjestämisestä Helsingin kaupungissa.

Sittenkuin Työväenasiain lautakunta kirjelmässä 11 p:ltä Syyskuuta 1903 (Pain. Asiak. N:o 30) on tehnyt esityksen työväenopetuksen järjestämisestä Helsingin kaupungissa, on Kaupunginvaltuusto saman kuun 29 p:nä päättänyt jättää asian vieläkin erityisen valiokunnan valmisteltavaksi ja seuraavan Lokakuun 20 p:nä pidetyssä kokouksessa valinnut siihen jäseniksi allekirjoittaneet. Ryhtyessään puheenalaista asiaa käsittelemään valiokunta on ottanut huomioon, että varsinaiset, osaksi valtiovaroilla avustetut, kunnan oppilaitokset, nimittäin kansakoulut, niiden jatkoluokat (joihin kuitenkin valitettavasti pitemmän ajan kuluessa on ilmoitautunut ainoastaan vähän naispuolisia eikä yhtään miespuolisia oppilaita), alemmat ja ylempät käsityöläiskoulut, poikain valmistava ammattikoulu sekä äskettäin perustettavaksi päätetty tyttöjen ammattikoulu, tarjoavat opetusta kaikille sitä haluaville pääkaupungin lapsille ja kasvavalle nuorisolle. Näiden sivistystarpeet voivat siis jäädä nyt vireillä olevan työväenopetusta koskevan kysymyksen ulkopuolelle; ja valiokunta onkin sentähden katsonut tehtäväksensä ainoastaan lausunnon antamisen täysi-ikäisille tarvittavasta työväenopetuksesta.

1. Työväenopetus yleensä.

Täysi-ikäisten, ylempää kouluopetusta vaille jääneiden kansalaisten tiedonhalu ja pyrintö sen tyydyttämiseksi on nykyaikaan yleinen kansainvälinen ilmiö, vaikka siinä eri maissa onkin huomattavana erilaisia kullekin luonteenomaisia piirteitä ja esiytymismuotoja.

Jo viime vuosisadan alkupuoliskolla oli useissa maissa toimeenpantuna vapaaehtoisia kansanvalistusyrityksiä enemmän tai vähemmän laajalti suunniteltujen yhdistysten ja seurain toimesta. Mutta nämä yritykset olivat enimmäkseen aiottu n. s. sivistyneille kansankerroksille taikka erityisten ammattikuntain jäsenille ja niiden opetustoimintaa, mikäli se tarkoitti ylempää opetusta kuin alkeis-

tietoja, harjoitettiin tavallisesti hajanaisten, toisistaan riippumattomain esitelmän kautta.

Laajoja kansankerroksia tarkoittavaksi, suunnitelmanmukaiseksi toiminnaksi alkoi puheenalainen pyrintö muodostua ensiksikin 1840-luvulla syntyneissä Tanskan kansanopistoissa, jotka sittemmin ovat levinneet muiden Skandinavian maiden ja vuodesta 1889 lähtien Suomenkin maalaisväestön keskuuteen. Toisia ja erityisesti kaupunkien työväestöllekin tärkeitä kehitysmuotoja pantiin taas alulle Pohjois-Amerikan Yhdysvaltain sekä Englannin kansankotien ja viimeainitusta maasta lähteneen n. k. yliopiston laajennuksen kautta.

Kansankodit eli kansanpalatsit ovat, samaten kuin n. k. kansanyliopistot Ranskassa, varsin monipuolisten valistusharrastusten keskustana, koettaen pitää tarjona kaikkea, mitä työväestön yhteiskunnallista sivistystä ja korkeampaa opetusta sekä jalostavaa huvitusta varten on tarpeen.

Yliopistopiirien, alkujaan vuonna 1871 syntyneessä, säännöllisessä kansanopetustoiminnassa on taas tärkeimpänä puolena yliopistolliset talvikurssit, joissa yliopiston opettajat, tavallisesti kahtena lukukautena, varsinaisen virkansa ohella pitävät suunnitelmanmukaisesti järjestettyjä luentosarjoja yliopistoon kuulumattomille. Melkoinen osa oppilaita on työväkeä (esim. Wienissä viime aikoina noin puolet ja Berlinissä jonkun verran enemmän) ja tätä osanottoa tehokkaasti kehitetään asettumalla yhteyteen työväenjärjestöjen kanssa. Luentojen vaikutusta ja tietojen pysyväisesti juurtumista koetetaan taas edistää kuhunkin luento- tai luentosarjaan liittyvillä keskusteluilla, jakamalla painettuja lehtisiä, joissa supistetussa muodossa esitetään luentosarjan pääsisällys ja annetaan tarvittavia kirjallisuusviittauksia, pitämällä kirjallisuutta helposti saatavana, vastaanottamalla oppilailta kirjallisia kysymyksiä vastattaviksi, kirjallisilla harjoitustehtävillä, jopa tarjoomalla halukkaille tilaisuutta tutkintojenkin suorittamiseen.

Edellä kerrotuissa yrityksissä ilmaantunut pyrintö työväenopetuksen paremmin järjestämiseen on vaikuttanut yliopistoista erillään olevaankin kansanvalistustoimintaan, niiden monien yhdistysten työtapaan, joita kaikissa maissa on perustettu ja yhä perustetaan joko yksinomaan taikka erinäisten muiden tarkoitusten ohella ajamaan kansanvalistuksen asiaa. Toiselta puolen koetetaan kansanvalistusta harrastavia, mutta erikseen toimineita yhdistyksiä saada yhteistoimintaan liittämällä niitä suuremmiksi liitoiksi taikka perustamalla niille keskusyhdistyksiä. Toiselta puolen taas tahdotaan saada itse opetusta paremmin suunnitelluksi ja täydellisemmäksi. Erittäinkin on yleisenä piirteenä huomattava, että yksityisten, ilman keskinäistä yhteyttä mitä erilaisimmilta tieteen aloilta pidettyjen esitelmän sijasta, joiden sellaisenaan ei ole mahdollinen antaa eheätä kokonaiskäsitystä esiteltävästä aineesta, ovat pääasiaksi tulleet järjestelmällisen ohjelman mukaan kokoonpannut luentosarjat, enimmäkseen 5—10 luentoiset. Niitä liitetään vielä toisiinsa esim. 3 tai 4 sarjaa yhteen, samaa ainetta käsitteleväksi laajemmaksi jaksoksi, ja ainoastaan niiden ohella pidetään tiedonhalua ja harrastusta herät-

täviä yksityisiä esitelmiäkin. Edelleen koetetaan opettajiksi saada, mikäli mahdollista, varsinaisia tieteenharjoittajia, jotka kykenevät antamaan opetusta perinpohjaisen asiantuntemuksen nojalla, ja opetusaineiden piiriä täydennetään ottamalla enemmän huomioon teknillisiäkin tieteenhaaroja. Kokemus on nimittäin osottanut, että kun historian ja kirjallisuuden alalta otetut aineet yleensä vetävät puoleensa enemmän kuulijoita sivistyneemmistä luokista, niin varsinainen työväestö erittäinkin aluksi harrastaa luonnontieteellisiä ja teknillisiä luentosarjoja, jotka ovat lähempänä käytännöllisen elämän kokemuksia, ja tuota harrastusta voidaan vielä suuresti lisätä, jos esitystä valaistaan kuvilla tai muilla havaintovälineillä. Lyhemmillä luentosarjoilla käydään yleensä enemmän kuin pitemmillä. Hyvin menestyneinä pidetään suuremmissakin kaupungeissa pitempiä luentosarjoja, jos niillä kullakin on 60—100 kuulijaa, kun taas lyhemmillä voi olla aina 200—300 henkeä ja enemmänkin.

Ylemmän työväenopetuksen ohella taikka erikseenkin harrastetaan myöskin alkeistietojen jakamista ja edelleen kehittämistä oppikurssien kautta. Sillä alalla on viime aikoina yliopistonuoriso monessa maassa ryhtynyt varsin vilkkaaseen toimintaan.

Mitä erityisesti Skandinavian maihin tulee niin *Tanskan* työväenopetukselle ovat erityisesti luonteenomaisia, maaseudun kansanopistojen rinnalla, ylioppilasten toimeenpanemat työväen iltakurssit kaupungeissa. Niiden kautta on vuonna 1882 perustettu ylioppilasyhdistys, Studentersamfundet, erittäinkin Kööpenhaminassa saanut aikaan tehokkaan työväenopetuksen. Sen ohessa että mainitun yhdistyksen toimesta pidetään varattomille tarjona oikeusapua, toimeenpannaan museoissa, kirjastoissa ja työpaikoissa käyntejä ja toimitetaan maaseudullekin esitelmää sekä opettavia kirjasia, pitää yhdistys päätehtävänänsä iltakurssien toimeenpanemista. Käytännöllistä hyötyä silmälläpitäen on opetus niissä määrätty käsittämään tanskankieltä, saksankieltä, kirjoitusta, laskentaa, matematiikkaa, fysiikkaa, kemiaa, historiaa ja yhteiskuntatiedettä. Myöhemmin on tarpeen mukaan otettu lisäksi uusia aineita, niinkuin kirjanpitoa, piirustusta, englanninkieltä, siveysoppia, lainoppia ja voimistelua. Joka aineessa annetaan talven kuluessa, Lokak.—Jouluk. ja Tammik.—Maalisk., kaksi toisiinsa liittyvää kurssia. Oppilaat maksavat $\frac{1}{2}$ kruunua oppikurssilta, opetusta antavat yliopiston opettajat, kandidaatit ja ylioppilaat ilmaiseksi, kustannuksiin suorittavat asianharrastajat jäsenmaksuja. Heti alussa tuli puheenalaisiin oppikursseihin 1,500 oppilasta, enimmäkseen 25—35 vuoden ikäisiä, ja sittemmin on vuosittain opetettu noin 2,000 oppilasta.

Kerrottujen, koulutietojen täydentämistä tarkoittavain oppikurssien ohella koetetaan Tanskassa herättää tiedon harrastusta myöskin vaihtelevalle kuulijakunnalle pidetyillä yksityisillä esitelmillä, joita erinäiset yhdistykset panevat toimeen. Yltympäri maaseutukaupungeissakin pidetään oppikursseja sekä esitelmää ja eräs luentoyhdistys Kööpenhaminasta lähettää tarvittaessa esitelmänpitäjiä.

Ruotsissa toimii m. m. yhdistys „Ylioppilaat ja työmiehet“ samaan tapaan

kuin Tanskan ylioppilasyhdistys, harrastaen myöskin tuttavallista seurustelua yhdistystalossaan. Mutta tärkein puoli Ruotsin työväenopetusta on kuitenkin laajalle levinnyt, lukuisain luentoyhdistysten ja työväenopistojen harjoittama, valtion avustama luentotoiminta.

Vuodesta 1885 lähtien on Ruotsissa nimittäin myönnetty valtioapua yhdistyksille ja laitoksille, jotka toimeenpanevat luentokursseja työväelle, ensin 15,000 kruunua vuodessa ja sitten vähitellen enemmän, kunnes vuosina 1903 ja 1904 annettiin kumpanakin 100,000 kruunua. Vuodeksi 1905 on nyt ehdotettu 125,000 kruunua mainittuun tarkoitukseen, jota paitsi Upsalan ja Lundin yliopistolle kummallekin 6,000 kruunua luentosarjain toimeenpanemista ja edelliselle vielä 6,000 kruunua kesäkursseja varten.

Mainitunlaisia yrityksiä on ennen vuotta 1890 syntyneitä 13, niistä ensimmäinen vuonna 1880 perustettu Tukholman työväenopisto (Stockholms arbetareinstitut). Sen esimerkin mukaan syntyi 1880-luvulla samantapaisia laitoksia useihin suurempiin kaupunkeihin, kehitys jatkui sitten hitaasti vuosina 1891—1894, mutta alkoi vuodesta 1895 enemmän ulottua maaseudullekin, ja sittemmin on tähän kuuluvain yhdistysten luku keskeytymättä lisäytynyt.

Samaan tapaan kuin enuemminkin säädettiin viimeksi 10 p:nä Kesäkuuta 1903 annetulla julistuksella valtioavun antamisesta työväen luentokursseja varten, että tarkoitukseen myönnetty 100,000 kruunua olivat jaettavat m. m. seuraavilla ehdoilla: että kullekin laitokselle tai yhdistykselle annettava apumäärä saa tarkoittaa ainoastaan mainitunlaisia luentokursseja eikä saa olla suurempi kuin 3,000 kruunua vuodessa; että kunnat taikka yksityiset sellaisten luentokurssien toimeenpanemista varten antavat vähintään saman verran kuin valtio; että laitoksen asioita hoitaa hallitus, joka ottaa johtajan ja opettajat; että luennot järjestetään pidettäväksi säännöllisesti, määrätty luku tunteja viikossa vähintään viiden enintään kahdeksan kuukauden kuluessa ja hyvin sovitetuissa kurseissa, ollen maaseudulla kuitenkin mahdollinen saada erityinen lupa tehdä tästä poikkeuksia; että laitoksella on taitavia ja kelpollisia, tätä opetusta varten soveliaita opettajavoimia ja riittävästi sopivia opetusvälineitä; sekä että kaikki valtiolliset ja uskonnolliset riidat tai väittelyt luennoissa ja opetuksessa ovat kielletyt.

Lääninhallitukseen ennen Marraskuun 1 p:nä jätettyjen ja niistä Hallitukselle lähetettyjen hakemuksien johdosta toimitettiin sitten valtioavun jako 31 p:nä Joulukuuta 1903 annetulla kun. kirjeellä niin, että entisten säästöjen kanssa yhteensä 101,647 kruunua jaettiin 247 luentoyhdistykselle ja laitokselle, joista 17 nimitetään työväenopistoksi, maksettavaksi puolet Kesäkuun alussa 1904, toiset puolet Joulukuun alussa, sittenkun oli näytetty säädetyt ehdot täytetyiksi. Puheenalaisilla yhdistyksillä ja laitoksilla oli kunnan y. m. apurahaa yhteensä 72,961 ja muita tuloja 84,703 eli siis tuloja kaikkiaan 259,311 kruunua; ja erittäin kaupungeissa teki kunnan avustus enemmän kuin $\frac{1}{3}$ kaikista tuloista.

Tukholman osalle tulee valtioavusta Tukholman työväenopistolle 2,400

ja Tukholman työväenyhdistykselle sekä Tukholman porvarikoululle, jotka molemmat päätarkoituksensa ohella harjoittavat puheenalaisellakin alalla laajaa toimintaa, edelliselle 1,500 ja jälkimäiselle 1,200 kruunua. Kunnalta nämä kolme laitosta yhteensä saavat työväenluentoja varten 9,000 ja muista tuloista 6,700 kruunua, joten niillä on työväenopetukseen käytettäviä tuloja yhteensä 20,800 kruunua vuodessa, ja sen ohessa on Tukholmassa vielä Södermalmin kaupunginosassa erityinen työväenopisto, joka saa kunnalta 2,000 kruunua apurahaa.

Norjassa annetaan niinkään sekä valtioapua että kunnan kannatusta erinäisten työväenopistojen eli niinkuin niitä siellä kutsutaan työväenakatemiain kustannuksiin, mutta itse opistot lienevät sielläkin kaikkialla yhdistysten tai muiden yksityisten laitosten huostassa olevia yrityksiä.

Näytteeksi siitä, miten täydellisempäin työväenopistojen toiminta Skandinaavian maissa on järjestetty, tehtäköön tässä vielä erityisesti tarkemmin selkoa Tukholman ja Göteborgin työväenopistoista sekä Kristianian työväenakatemiasta, joka viimeainittu on ollut toimessa vuodesta 1885 lähtien.

Opiston järjestysmuotoon nähden on huomattava, että Tukholman ja Kristianian opistoja pitää toimessa erityinen työväenopistoyhdistys, jonka jäsenet suorittavat jäsenmaksuna edellisessä kaupungissa vähintään 3 kruunua, jälkimäisessä vähintään 1 kruunun. Tukholman yhdistys, jossa tulee olla vähintään 80 enintään 100 jäsentä, niistä ainakin puolet työmiehiä, valitsee itse uudet jäsenet sekä hallituseuvoston taloudenhoitoa varten ja vähintään 7-miehisen luentohallituksen. Tässä luentohallituksessa on edustajia teollisuuden- ja tieteenharjoittajista sekä työmiehistä ja sen keskuudesta yhdistys valitsee opiston johtajan, jonka samalla tulee olla luennoitsijana yhdessä tai kahdessa aineessa. Kristianiassa yhdistys niinkään valitsee 8-jäsenisen hallituksen, ainakin puoleksi työmiehiä; jos opistolla on valtioapua, saa myöskin kuningas valita hallitukseen 2 ja, jos kunta antaa apurahaa, kunnallishallitus niinkään 2 jäsentä. Yhdistyksen hallitus ottaa n. s. inspektorin pitämään lähintä huolta toiminnan yksityisseikoista. Göteborgin työväenopistoa hoitaa taas itseänsä täydentävä, teollisuudenharjoittajista, käsityöläisistä, tiedemiehistä ja työmiehistä kokoonpantu vähintään 9-jäseninen hallitus, johon kuitenkin myös ne laitokset tahi viranomaiset, joilta opisto saa apurahaa, voivat valita edustajia. Opiston hallitus valitsee keskuudestaan sihteerin, joka samalla on myöskin laitoksen johtajana, saaden 1,200 kruunua palkkiota toimestaan, joka nähtävästi on samantapainen kuin inspektorin Kristianiassa.

Opetusta annetaan Kristianiassa ainoastaan luentoja ja yksityisten esitelmien muodossa, mutta Tukholmassa ja Göteborgissa toimeenpannaan sen ohessa myöskin kansankonsertteja ja, varsinkin viimeainitussa kaupungissa, oppikursseja (elementarkurser). Opiston toiminta kestää Tukholmassa vuosittain noin 8 kuukautta Syyskuun alusta Huhtikuun loppuun, Göteborgissa vähintään 5 kuukautta, jaettuna kahteen lukukauteen Syyskuun puolivälistä Joulukuun puoliväliin sekä Tammikuun puolivälistä Huhtikuun puoliväliin, ja Kristianiassa saman

verran, lukuvuonna 1902—1903 Lokakuun alusta Joulukuun 16 p:ään ja Tammi-kuun 14 p:stä Maaliskuun loppuun.

Luennot, joita Tukholman työväenopistossa pidetään ainoastaan opiston omassa talossa, mutta Göteborgissa myöskin kahdessa ja Kristianiassa kolmessa haaraosastossa, ovat ensinmainitussa opistossa järjestetyt yksivuotisiksi tahi pitemmiksikin oppijaksoiksi kussakin aineessa. Lukuvuonna 1902—1903 pidettiin siinä 224 luentoa, nimittäin kuudessa pääaineessa 29—30-luentoinen sarja kussakin ja yhtenä viikkopäivänä erinäisistä aineista lyhempiä luentojaksoja tai yksityisiä esitelmiä. Göteborgissa taas käytetään esim. 2—7-luentoisia sarjoja, joiden kautta eri aineet tulevat mahdollisimman tasaisesti edustetuiksi ja jotka 1901—1902 kaikkiaan käsittivät syyslukukaudella 79 ja kevätlukukaudella 80 luentoa. Kristianiassa oli niinkään 1902—1903 pääosastossa syyslukukaudella kuusi 11- ja 12-luentoista esitelmäsarjaa, kevätlukukaudella kahdeksan 3—11-luentoista sarjaa, kaikkiaan 132 luentoa, ja sen ohessa 23 yksityistä „ylimääräistä luentoa“. Eri haaraosastoissa pidettyjen kanssa oli luentoja kaikkiaan 209. Luentojen ymmärtämistä koetetaan varsinkin Kristianiassa helpottaa käyttämällä suuressa määrin valaisevia opetusvälineitä, erittäinkin taikalyhtykuvia, sekä jakamalla painettuja kertauslehtiä, jotka sisältävät luentojen pääsisällyksen supistetussa muodossa.

Aineet, joista luentoja on pidettävä, ovat kaikkien kolmen opiston ohjelman mukaan suunnilla samat, nimittäin: 1) Fysiikka, kemia ja tähtitiede. 2) Luonnonhistoria (eläin- ja kasvitiede sekä geologia, Tukholmassa myöskin meteorologia). 3) Laskuoppi Tukholmassa, teknologia Göteborgissa, lasku- ja mittausoppi Kristianiassa. 4) Anatomia, fysiologia ja terveysoppi. 5) Maan- ja kansatiede. 6) Oman maan historia, käsittäen Kristianiassa myöskin Norjan kirjallisuushistorian. 7) Yleinen sivistyshistoria, käsittäen myöskin kirjallisuus- ja taidehistorian Göteborgissa sekä mailmanhistorian Kristianiassa, jossa vielä mainitaan erikseen kirkkohistoria. 8) Yhteiskuntaoppi, Tukholmassa valtiotiede. 9) Lainoppi (Tukholmassa ja Göteborgissa). 10) Kansantalous (Tukholmassa ja Kristianiassa). 11) Elävät kielet (Tukholmassa). Göteborgin alkeiskursseja on pidettävä pääasiallisesti laskennossa ja mittausopissa, kirjanpidossa, ruotsinkielessä (oikeinkirjoituksessa, ainekirjoituksessa, kieliopissa ja kaunoluvussa) sekä kaunokirjoituksessa. Tukholmassa oli 1902—1903 oppikursseja ainoastaan kaunokirjoituksessa ja ylimääräinen kesäkurssi englanninkielessä. Kaikkien ohjelman mukaan on nimenomaan määrätty, että opistoissa on vältettävä valtiollisiin ja uskonnollisiin riitoihin sekaantumista.

Kuulijoita, joilta Tukholmassa ja Göteborgissa otetaan maksua, on ollut mainittuina lukuvuosina keskimäärin luentoa kohti Tukholmassa 173 ja Göteborgissa pääosastossa 151, yleensä 124, niistä varsinaisia työmiehiä enemmän kuin kaksi kolmannelta. Kristianiassa taas, jossa kuulijain luku on ollut yhä lisää-

tymässä, oli keskimäärin pääosastossa 282, noin kaksi kolmattaosaa varsinaisia työmiehiä, haaraosastoissa 130, 104 ja 83, melkein yksinomaan työväkeä.

Opiston talous nojautuu kaikkialla pääasiallisesti julkisiin apurahoihin, joita Tukholman työväenopistolla 1902—1903 oli valtiolta 2,400 ja kunnalta 6,000 kruunua. Göteborgissa oli taas 1901—1902 valtioapua 2,400, Kaupunginvaltuuston myöntämiä varoja 6,000 (jonka lisäksi erikseen kansankonsertteja varten) ja anniskeluyhtiöltä 300 kruunua. Kristianiassa oli 1902—1903 valtiolta 3,434, Kristianian anniskeluyhtiöltä 6,400 ja kunnalta 2,000 kruunua. Opiston vuosimenot olivat, jos kirjasto- ja konserttikustannuksia ei lueta mukaan, Tukholmassa kruunua 14,548: 76, Göteborgissa 8,902: 44 ja Kristianiassa 11,561: 94.

Erinäisissä maaseutukaupungeissakin nousevat työväenopetuksen menot melkoisiin määriin. Niinpä esim. Malmön luentoyhdistyksellä, joka toimeenpanelee hyvin järjestettyä opetusta, 1902—1903 12 luentosarjassa 83 luentoa sekä 14 alkeiskurssia ruotsinkieleessä, laskennossa ja kirjanpidossa, oli siitä menoja 7,697 kruunua 40 äyriä; ja Norrköpingin työväenopistolla oli taas v. 1902 yhteensä 64 luennosta menoja 4,648 kruunua 43 äyriä.

Samaten kuin edellä kerrotuissa maissa on yleensä muuallakin, jopa sielläkin missä kansakoulupakko on olemassa ja sitä täydennetään kasvavalle nuorisolle aiotuilla jatkokouluilla, nähty tarpeelliseksi, alkeissivistystä varten perustettujen oppilaitosten ohella, ryhtyä hankkimaan tietojen kartuttamisen tilaisuutta täysi-ikäisillekin, joilla koulu aika jo on ohi, mutta tiedonhalu kokemusten, tarpeiden ja elämän vaatimusten vaikutuksesta hereillä. Tämä täysi-ikäisiä tarkoittava kansanvalistustoimi on vielä melkein kokonaan yksityisten yritysten varassa. Vasta äskettäin ovat kunta ja valtio alkaneet suuremmissa määrin ottaa huolekseen kansankirjastojen ja lukusalien toimeenpanemisen. Mutta työväenopetus luentosarjain, yksityisten esitelmäin sekä oppikurssien kautta on kaikkialla yksityisten asianharrastajain huostassa olevain yhdistysten tai oppilaitosten toimenä. Mikäli valiokunta on voinut saada selkoa asiasta ei kunnallisia työväenopintoja yleensä ole olemassa, vaan kunta, samaten kuin valtiokin, on rajoittunut puheenalaisten yritysten kannattamiseen erittäinkin luovuttamalla niitä varten huoneistoja käytettäväksi, mutta monesti myöskin myöntämällä raha-apua.

2. Työväenopetuksen kehitys Helsingissä.

Helsingin kaupungissa on viimeisten kahdenkymmenen vuoden kuluessa työväenopetuksen alalla harjoitettu eri tahoilla huomattavan laajaa toimintaa. Mainittu opetus on täälläkin ollut pääasiallisesti erinäisten yhdistyksien huolenpidon esineenä, ja kunta on puolestaan sitä varten jo kauvan myöntänyt vuosittain melkoisia, jos kohta suuruudeltaan vaihtelevia apurahoja.

Sittenkun jo aikaisemmin pääkaupungissa oli vuosikymmenen kuluessa

pidetty julkisia luentoja maamme molemmilla kielillä, mutta tämä yritys oli lakanut alkuunpanijainsa yliopistosta hajaannuttua, tulivat asiat jonkun verran vakavammalle kannalle, kun vuonna 1884 perustettu *Helsingin työväenyhdistys* saman vuoden syksystä lähtien ryhtyi erityisen opetustoimikuntansa kautta panemaan toimeen kansantajuisia luentosarjoja. Nämä luennot olivat ensi talvena, jolloin toiselta taholta yksityisten tiedemiesten aloitteesta pidettiin luentoja ruotsiksi, ainoastaan suomenkieliset, mutta sitten niitä toimitettiin molemmilla kielillä, yhteensä tavallisesti 4—6 sarjaa lukukaudessa.

Keväästä 1888 lähtien liitettiin Työväenyhdistyksen luentosarjoihin alkeisoppijaksojakin, ensin laskennossa ja kaunokirjoituksessa sekä sittemmin myöskin oikein- ja ainekirjoituksessa ynnä kirjanpidossa, ja vuodesta 1892 alkaen otti Työväenyhdistys vielä lisäksi huostaansa kansanopistokurssit, joita varten Kansanvalistusseuran sekä yksityisten asianharrastajain toimesta oli laadittu ohjelma ja hankittu varoja. Opetusta näissä kansanopistokursseissa annettiin, ensi aikoina noin 60—90 oppilaalle, pääasiallisesti esitelmän kautta yleisessä ja Suomen historiassa, kirjallisuudenhistoriassa, kirkkohistoriassa, äidinkielessä ja ainekirjoituksessa, maantieteessä, fysiikassa, tähtitieteessä ja terveystieteessä.

Edellä kerrottu Työväenyhdistyksen toimeenpanema opetus, jota varten saatiin apurahaa anniskeluvaroista, oli yhdistyksen jäsenille maksuton, mutta muilta otettiin 15 pennin pääsymaksu kustakin luennosta ja 1 markan maksu kustakin alkeisoppijaksosta.

Sittemmin tärkeä osa työväenopetusta kuitenkin haaraantui kahtaalle, kun *Arbetets Vänner* niminen yhdistys syksystä 1894 alkaen otti toimittaksensa ruotsinkieliset kansanopistokurssit. Suomalaiset kansanopistokurssit, joita vuonna 1895 piti 300—700 oppilaalle osaksi yksityinen toimikunta osaksi Helsingin työväenyhdistys Kaupunginvaltuuston myöntämillä varoilla, joutuivat taas vuonna 1896 vartavasten perustetun Helsingin kansanopistoseuran huostaan.

Mainituista yhdistyksistä oli vuonna 1891 perustettu *Arbetets Vänner* alusta alkaen ryhtynyt harjoittamaan opetustoimintaa ruotsinkielisille, ensin yhdistyksen kokouksissa pidetyillä tai erikseen ilmoitetuilla esitelmillä, jotka yhä enemmän kehittyivät useampiluentoisiksi sarjoiksi. Sen ohessa toimeenpantiin muillekin kuin yhdistyksen jäsenille avoimia oppikursseja, vaihdellen eri lukukausina, laskennossa, mittausopissa, algebrassa, kaunokirjoituksessa ja vuodesta 1895 lähtien saksan- sekä toisinaan myöskin englanninkielessä. Edellämainittuja yleisen kansalaissivistyksen antamista tarkoittavia kansanopistokursseja on taas toimeenpantu seuraavissa, jokseenkin säännöllisesti palautuvissa aineissa, nimittäin esitelmillä yleisessä ja Suomen historiassa, kirjallisuudenhistoriassa, maantieteessä ja terveystieteessä sekä harjoitustunneilla aine- ja oikeinkirjoituksessa, laskennossa, kirjanpidossa ja laulussa. Mainittujen esitelmäaineiden ohella tai jonkun niiden sijassa on eräinä lukukausina ollut myöskin luonnontiedettä, fysiikkaa, kemiaa ja kansantaloutta y. m. Viime vuosina on yhdistyksen opetustoiminta muodostunut siteen,

että siihen on kuulunut kansanopistokurssit ruotsalaisen normaalilyseon huoneistossa Lokakuun alkupuolelta Joulukuun alkuun ja Tammikuun lopulta Huhtikuun puoliväliin, neljänä arki-iltana viikossa 2 tuntia kunakin, nimittäin 3 tuntia esitelmää, 4 harjoitustuntia ja 1 tunti keskustelua. Kustannukset näistä kansanopistokursseista ovat eri vuosina 1897—1903 olleet Smk 1,109: 98, 1,498: 10, 1,217: 93, 2,003: 77, 1,560: 93, 1,468: 47 ja 1,490: 53. Sen ohessa on yhdistyksen huoneistossa pidetty, eräänä vuosina varsin lukuisastikin, helppotajuisia esitelmää sekalaisista aineista useimmiten täydelle huoneelle (noin 225 hengelle), niinkään viime aikoina kahdessa yhdistyksen haaraosastoista, ja erikseen on annettu edellämainittua kieliopetusta sekä harjoitusta kaunoluvussa.

Arbetets Väner yhdistyksen kansanopistokursseissa on eri lukuvuosina 1894—1903 ollut sisäänkirjoitettuja oppilaita 105, 100, 114, 140, 122, 111, 115, 137 ja 134. Keväällä 1904 sisäänkirjoitetuista 154 oppilaasta on 46 miespuolista ja 108 naispuolista. Ijältään on vanhin oppilas 48, nuorin 15 vuotta, 114 on 17—30 vuoden ikäisiä ja kaikkien keski-ikä on 21 vuotta. Ammattiin nähden jakaantuvat oppilaat siten, että miesoppilaita on 12 työmiestä, 3 rakennusmestarinoppilasta, 6 kirjaltajaa, 2 koneentekijää, 3 mekaanikkoa, 8 rautatien palvelusmiestä, 3 merimiestä, 3 konttoriapulaista, 2 juoksupoikaa, 1 vahtimestari, 2 sähkösanomankuljettajaa ja 1 poliisikonstaapeli. Naisoppilaita on taas 23 puoti- ja konttoriapulaista, 21 ompelijaa, 2 koneneulojaa, 13 kirjansitojaa, 4 kirjapainotyöntekijää, 2 valokuvauskopistia, 7 tehdastyöntekijää, 2 kukansitojaa, 1 sairasvoimistelija, 1 pikkukoulunopettajatar, 2 postiharjoittelijaa, 1 telefonisti, 1 kansankirjastonapulainen, 1 varastonhoitaja, 6 palvelijaa ja 21 omassa kodissa apuna olevaa.

Helsingin Kansanopistoseura, joka vuonna 1896 alkoi opetuksensa yli 1,000 kuulijalle, on sen jälkeen toimeenpannut kansanopistokursseja luentosarjoilla enimmäkseen Helmikuun alusta Huhtikuun alkuun ja Lokakuun alusta Marraskuun loppuun tai Joulukuun keskipaikoille, kahtena tai kolmena arki-iltana viikossa 2 tuntia kunakin, ja sen ohella 1899—1900 ja 1903 myöskin kansantajuisia esitelmäsarjoja sekä 1899—1901 ja 1902 alkeiskursseja oikeinkirjoituksessa, laskennossa ja osaksi kirjanpidossa. Kansanopistokursseja on pidetty sekä kaupungissa, Palokunnantalossa, että enimmäkseen samalla ohjelmalla myöskin Kansankodissa Sörnäisissä, paitsi 1898—1899, jolloin Sörnäisten työväenyhdistys piti huolta sikäläisestä opetustoiminnasta. Keväällä 1898 olivat kansanopistokurssit Koiton huoneistossa ja yliopiston kemiallisessa oppisalissa, jossa kansantajuiset esitelmät yleensäkin on pidetty. Alkeiskurssit ovat taas olleet Suomalaisessa normaalilyseossa ja yhtenä lukukautena eräässä kansakoulutalossa. Kansanopistokurssien ohjelmaan kuuluvat uskonto, äidinkieli ja kotimaan kirjallisuus, Suomen historia, maantiede ja laulu, joiden lisäksi tulee, „kun asianhaarat myöntävät ja opettajavoimia on tarjona“, yleinen, etenkin sivistyshistoria, luonnon-, terveys- ja laskuoppi, käsityöt y. m. Miten luennot, niihin luettuina myöskin kansantajuiset esitelmät, ovat jakaantuneet eri aineiden kesken ja kuinka paljon niillä on ollut vakinaisia kuulijoita näkyy seuraavasta taulusta:

Vuosi ja lukukausi	Vakinaisia kunnioita			Uskonto ja kirkkohistoria	Kirjallisuus, etupäässä oman maan	Suomen historia	Yleinen ja sivistyshistoria	Maantiede ja kansantiede	Luonnonoppi	Terveysoppi ja raittius	Kansantalous	Yhteiskunnallisia kysymyksiä	Muita aineita	Kaikkiaan luentoja	Menot vuodessa <i>Shng</i>
	Päähuoneistossa	Haarosastossa	Yhteensä												
1896 Syys . .	950	238	1,188	10	10	9	—	—	—	10	—	—	—	39	3,472: 70
1897 Kevät . .	938	146	1,084	18	—	—	9 ¹⁾	—	—	5	—	—	—	41	5,562: 50
" Syys . .	850	203	1,053	—	13	3+10+7	—	—	—	—	8	—	—	41	
1898 Kevät . .	253	147	400	7	4+2	1	—	2	8	6	—	—	—	30	2,463: 30
" Syys . .	594	—	594	8	—	3	4	4	6	3	—	—	—	28	
1899 Kevät . .	549	—	549	8	6	4	1+4	1	—	—	—	1+1	—	26	5,162: 45
" Syys . .	693	—	693	10	6 ²⁾	8	9	1+10	8+4 ²⁾	—	—	—	—	56	
1900 Kevät . .	484	—	484	10	5+9+3 ²⁾	12	3	3 ²⁾	10	—	—	—	—	55	6,241: 25
" Syys . .	547	58	605	11	9	—	7+5	6+2	—	2+2+2+1	—	—	—	47	
1901 Kevät . .	370	82	452	4	—	7	6+6	6	6+5 ³⁾ +5 ²⁾	—	—	—	4	49	5,080: 65
" Syys . .	356	97	453	7	5	—	—	9	5	6	1	—	2	35	
1902 Kevät . .	300	121	421	8+4	6	—	—	—	—	7	—	8+7	—	40	4,797: —
" Syys . .	493	260	753	8	8	—	—	—	6	—	—	7+1	—	30	
1903 Kevät . .	350	120	470	7	—	—	1+6	—	6+5 ²⁾	—	—	—	—	31	3,822: —
" Syys . .	491	243	734	7+6	2+6	—	—	5	3	—	—	—	5+1	31	
1904 Kevät . .	497	255	752	6	1+6	—	—	7	2	—	4	—	1 ³⁾ +1 ³⁾	26	

¹⁾ 18-luontoinen sarja historiassa ja maantieteessä on tässä jaettu tasan kummankin aineen kesken.

²⁾ Kansantajuisia esitelmiä.

³⁾ Perheiltamassa.

Helsingin kansanopistoseuran sisäänkirjoitettujen oppilaiden, tällä kevätlukaudella yhteensä 752:n, lisäksi tulee vielä muita kuulijoita, nimittäin Palokunnantalossa kansanopistoseuran jäseniä, joilla on oikeus käydä luentoja kuulemassa, ja Kansankodissa taas, jossa ei ole mitään erityistä pääsymaksua, esim. toimeenpannuissa perheiltamissa ja lopettajaistilaisuudessa paljon satunnaisia kuulijoita.

Sukupuolen ja iän puolesta jakautuvat sisäänkirjoitetut oppilaat nykyisin seuraavasti:

	Palokunnantalossa	Kansankodissa	Yhteensä
Miehiä	231	125	356
Naisia.	266	130	396
Alle 20 vuoden vanhoja	47	29	76
20—30 vuotiaita	230	42	272
30—40 ”	117	98	215
40—50 ”	31	63	94
50—60 ”	10	23	33
Ilmoittamattomia	62	—	62

Ammatiltaan jakautuvat samojen kansanopistokurssien oppilaat kevätlukaudella 1904 seuraavasti:

	Sisäänkirjoitettuja oppilaita		
	Palokunnantalossa	Kansankodissa	Yhteensä
Palvelijoita	110	11	121
Vaimoja, rouvia, taloudenhoitajia	24	53	77
Tyttäriä, kotona olevia	8	6	14
Kätilöjä, hieroja, sairaanhoitajattaria	2	1	3
Ompelijoita	53	14	67
Kutojia	4	6	10
Pesijöitä, siivoojia	4	—	4
Silittäjiä	12	7	19
Työläisnaisia	4	9	13
Työmiehiä	39	37	76
Tehtaalaisia	28	28	56
Koneenkäyttäjiä	4	2	6
Seppiä (rauta-, lakki-, pannu-, kulta-)	5	16	21
Viilaaia	11	12	23
Siirto	308	202	510

	Siirto	308	202	501
Valuria, sorvaria		2	6	8
Suutaria		19	7	26
Räätäliä		5	—	5
Maalaria		13	2	15
Puuseppiä		15	—	15
Verhoilijoita, tilkitsijöitä		3	1	4
Muuraria		6	—	6
Rakennusmestaria		5	—	5
Työnjohtajia		1	6	7
Kirjaltajia ja kirjapainossa palvelevia		6	3	9
Kauppiaita, konttoristeja, kauppapalvelijoita		12	4	16
Oppilaitosten oppilaita, käsityönopettajia		9	2	11
Rautatien palveluksessa olevia		9	3	12
Postiljoonia, vahtimestaria, vartijoita, poliisi		4	3	7
Vääpeliä, välskäreä, ent. aliupseeria		2	2	4
Ajuria, teurastajia		2	1	3
Maanviljelijöitä		3	—	3
Ilmoittamattomia		73	13	86
		497	255	752

Edellä puheena olleiden yhdistysten rinnalla ovat erinäiset muutkin yhdistykset ja asianharrastajat Helsingissä panneet toimeen laajempien tai ahtaampain piirien tarpeita varten aiottuja opetusyrityksiä. Viime vuosina toimineista mainittakoon niistä seuraavat.

Ylioppilasten kansanvalistustyö käsittää lukuvuotena 1903—1904 sekä suomen- että ruotsinkielisiä harjoituskursseja seuraavissa aineissa: ruotsin-, suomen-, englannin- ja saksankielessä, oikein- ja ainekirjoituksessa, laskennossa, algebrassa, mekaniikissa, viivain- ja konepiirustuksessa sekä kirjanpidossa. Kursseja on viime syksynä ollut 29 suomen- ja 6 ruotsinkielistä, edellisissä noin 500, jälkimmäisissä noin 75 osanottajaa. Huoneistoina käytetään ylioppilastaloa, polyteknillistä opistoa, filharmonisen seuran orkesterisalia, yliopiston piirustussalia, ruotsalaista normaalilyseota, ruotsalaista reaalityseota, teollisuuskoulua, raittiusseura Balderin ja Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen huoneistoja sekä Kansankotia Sörnäisissä.

Kotikoulukurssit, joita varten kunta m. m. lukuvuonna 1902—1903 oli myöntänyt apurahaa, käsittivät ensiksikin tavalliset kansakouluaineet, joissa opetusta annettiin sekä suomeksi että ruotsiksi. Suomenkielisissä kurssseissa oli sitä paitsi opetusta englanninkielessä sekä kirjallisuudessa ja kaunoluvussa, ruotsinkielisissä taas toisessa kotimaisessa kielessä. Suomenkielistä opetusta varten käytettiin osaksi raittiusyhdistys Koiton huoneistoa osaksi Herra Werkon pientenlastenkouluseminaarina, ruotsinkielistä opetusta varten taas Palokunnantaloa.

Suomen naisyhdistyksen alkeiskursseissa palvelijattarille ja muille työläisnaisille on kunnan kannatuksella annettu keskimäärin 280 oppilaalle opetusta lukemisessa, kauno-, oikein- ja ainekirjoituksessa sekä toisinaan myöskin kirjanpidossa, historiassa ja maantieteessä, suomeksi yliopiston laulusalissa ja ruotsiksi ruotsalaisessa normaalilyseossa.

Yhdistys Marthan tehtaalaisnaisten kodissa, joka on vuokrahuoneistossa Siltasaarella ja jota varten myöskin on saatu apurahaa kunnalta, on toimintaohjelmaan kuulunut opetustakin eräissä kouluaineissa.

Helsingin työväenyhdistys ja *Svenska arbetareföreningen* toimeenpanevat jokseenkin säännöllisesti kansantajuisia esitelmiä jäsenillensä. Näiden esitelmien ohella, jotka käsittävät erilaatuisia aineita, ovat suomalaisen työväenyhdistyksen ammattiosastotkin toimeenpanneet oppikursseja pääasiallisesti joissakin ammattiaineissa. Paitsi tilapäisissä juhlissa ja iltamissa pidettyjä esitelmiä on tämän yhdistyksen puhuja- ja keskusteluseura useina vuosina toimeenpannut luentosarjoja sunnuntai-iltapäivinä, joka talvi noin 20 luentoja, ja tämän vuoden alussa olivat laajemmat, 3 viikkoa kestävät luennot, joissa pidettiin seitsemän 1—20-luentoista sarjaa 80—90:lle ja sunnuntaisin noin 200:lle yhdistyksen jäsenelle. Ruotsalaisen työväenyhdistyksen kuukausikokouksissa pidettiin taas vuonna 1903 kunnan apurahalla 27 eri esitelmää. Huoneistona on Ruotsalainen työväenyhdistys käyttänyt vuokrahuoneita Katriinankadun varrella ja raittiusseura Balderin huoneistoa, Helsingin työväenyhdistys omaa taloansa.

Raittiusseuroilla on ohjelmassaan, varsinaisen raittiustyön ohella, myöskin kansanvalistustoimintaa. Niinpä ne kaikki järjestävät säännöllisiä keskustelukoukkuja, joissa muitakin kuin yksistään raittiutta koskevia asioita otetaan harkittaviksi. Useimmat toimeenpanevat säännöllisesti palautuvia esitelmiä erilaatuisista aineista, ja suurin yhdistys Koitto on sitä paitsi jäsenilleen toimeenpannut erinäisiä puhe- ja keskusteluharjoituksia. Suomenkielisillä raittiusseuroilla, jotka ovat Koitto, Toimela, Valo, Liitto, Kilpi, Väinölä ja Rauha ja joihin kuuluu kaikkiaan 2,800 jäsentä, on enimmäkseen vuokratut, erittäin ahtaat ja sopimattomat huoneistot, mutta tänä talvena on Koitto saanut opetustoimintaansa varten kunnalta käytettäväksi huoneita Hakasalmen huvilassa. Ruotsinkielisellä Balder yhdistyksellä on oma talo. — *Helsingin nuorisoseuran* toimesta on tämän kevätlukukauden kuluessa, tavallisesti sunnuntai-iltapäivinä, sekalaisista aineista pidetty yhdistyshuoneistossa esitelmiä, enimmäkseen yksituntisia, 100—200 kuulijalle.

Monet edellämainituista yrityksistä ovat, niinkuin mainittu, osaksi pitemmän ajan kuluessa saaneet opetustoimintaansa varten kunnalta kannatusta, erittäinkin anniskelu- ja vähittäinmyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista. Mainituista varoista on nimittäin allamainittuina vuosina myönnetty erinäisille yhdistyksille seuraavat määrät: ¹⁾

¹⁾ Tässä ei ole otettu lukuun kirjastoja, lukusaleja, talousopetusta y. m. s. varten myönnettyjä apurahoja.

Vuosi	Helsingin työväen- yhdistys	Helsingin kansan- opisto- seura	Sörnäisten työväen- yhdistys	Arbets- Vänner haaraos- toineen	Svenska Arbetsföre- ningen ¹⁾	Suomen nais- yhdistys ²⁾	Unioni ³⁾	Kotikou- lukurssit	Yhteensä
1891	2,500: —	—	—	—	—	—	—	—	2,500: —
1892	5,500: —	—	—	1,000: —	—	—	—	—	6,500: —
1893	5,000: —	—	—	2,000: —	—	—	—	—	7,000: —
1894	3,000: —	—	—	1,500: —	—	—	—	—	4,500: —
1895	3,000: —	—	—	2,200: —	—	—	—	—	5,200: —
1896	2,700: — ¹⁾	2,000: —	—	3,000: —	—	—	—	—	7,700: —
1897	4,000: —		—	4,000: —	—	500: —	—	—	8,500: —
1898	4,000: —		—	4,000: —	—	600: —	—	—	8,600: —
1899	—	3,800: — ²⁾	1,000: —	4,800: — ²⁾	—	600: —	500: —	—	10,700: —
1900	—	6,000: — ³⁾	—	6,000: — ³⁾	—	600: —	500: —	2,550: —	15,650: —
1901	—	4,000: —	—	4,000: —	—	600: —	500: —	1,500: —	10,600: —
1902	—	2,500: —	—	2,500: —	—	500: —	—	1,000: —	6,500: —
1903	—	2,500: —	—	3,380: —	500: —	500: —	—	2,000: —	8,880: —

Se sivistystarve, jonka olemassa olosta edellä kerrottu vapaaehtoinen opetus-toiminta on epäamättömänä todistuksena, on osottautunut olevan kahtalainen, nimit-täin ensiksikin alkeisopetuksen tarve sellaisille, enimmäkseen muualta tänne muutta-neille ja työväestöön kuuluville, täysi-ikäisille miehille ja naisille, jotka eivät lapsuu-nessaan ole olleet tilaisuudessa saamaan kansakoulutietoja, ja toiseksi taas perin-pohjaisempain, yleiseen kansalaissivistykseen kuuluvain ja ammattitietojen tarve. Näin ollen kaivataan siis toiselta puolen alemmaa, toiselta puolen ylempää työväen-opetusta

3. Alemman työväenopetuksen järjestäminen.

Alemman työväenopetuksen järjestäminen oli etupäässä huomion esineenä, kun erityinen osasto valiokuntaa, joka oli asetettu käsittelemään useampia työväen-kysymyksiä, vuonna 1897 antoi lausunnon täysi-ikäisiä työntekijöitä varten tarvittavista

1) Siitä 1,700 huoneiston vuokraamiseen kansanopistokursseille.

2) Siitä 800 markkaa vuokra-avuksi Valtuuston käyttövaroista.

3) Siitä 2,000 markkaa opetushuoneistojen vuokraamiseen.

4) Kansantajuisten esitelmän kustantamiseen.

5) Ruotsin- ja suomenkielisiin alkeiskursseihin työläisnaisille.

toimenpiteistä (Pain. Asiak. 1897 N:o 24). Maitussa lausunnossa ehdotettiin erityisen alkeisiltakoulun perustamista, jossa käyminen oli pantava ehdoksi niinkään perustettavaksi puolletun työnvälitystoimiston käyttämiselle; mutta tämä ehdotus ei saavuttanut Kaupunginvaltuuston hyväksymistä, vaan tuloksena oli ainoastaan se, että Kaupunginvaltuusto vuonna 1899 päätti myöntää tarvittavia varoja alempain käsityöläiskoulujen ohjelman siten laajentamiseksi, että niissä pidettäisiin molemmilla kotimaisilla kielillä työntekijöille kolme esitelmää viikossa Suomen ja yleisestä historiasta sekä maantieteestä (Kunnalliskertomus 1899 siv. 72).

Alemmissa käsityöläiskouluissa tarjona olevaa tilaisuutta alkeisopetuksen saamiseen on kaupungin työväestö alkanut yhä suuremmissa määrin hyväksyä. Näiden koulujen kehityksen pääpiirteet näkyvät seuraavasta taulusta:

Helsingin alemman käsityöläiskoulun opettajat ja oppilaat.

P a i k k a	Lukuvuosi	Opetajia ja opettajattaria	Oppilaita	Oppilasten äidinkieli			Oppilasten keski-ikä	Koulujen ylläpitoon menevät vuotuiset määrärahat	
				suomi	ruotsi	jokin vieras kieli		Valtion varoista <i>Smc.</i>	Kunnan varoista <i>Smc.</i>
Kaupungissa ja Kalliossa	1893—94	11	40	29	11	—	20,0	2,704	4,404
” ”	1894—95	10	62	56	6	—	19,0	2,078	3,478
” ”	1895—96	11	108	79	29	—	20,0	3,718	5,593
” ”	1896—97	16	216	169	47	—	19,9	6,638	15,367
” ”	1897—98	28	427	335	91	1	21,6	10,340	19,784
” ”	1898—99	27	424	341	83	—	21,8	10,892	15,216
” ”	1899—1900	26	480	389	91	—	21,6	8,188	20,748
” ”	1900—01	26	547	419	125	3	22,0	7,488	20,688
” ”	1901—02	24	410	349	60	1	21,0	12,652	26,202
Kaupungissa, Aleksanterink. 21	1902—03	{ 15 } { 8 }	442	{ 294	58	7	19,6	6,780	19,980
” Kalliossa				{ 73	10	—	22,6	6,300	14,522

Puheenalaista koulua, joka vuodesta 1896 lähtien on ollut kaksiluokkainen, on kaksi osastoa, toinen kaupungissa Aleksanterinkatu N:o 21, toinen Kalliossa. Molemmassa annetaan opetusta mies- ja naisoppilaille sekä suomeksi että ruotsiksi; ja sen mukaan kuin oppilaita ilmoittautuu, lisätään luokkain rinnakkaisosastoja, joilla saa olla enintään 40 oppilasta kullakin. Niinpä lukuvuonna 1902—1903 oli:

	I luokkia		II luokkia		Yhteensä
	suom.	ruots.	suom.	ruots.	
Kaupungissa	5	1	3	1	10
Kalliossa	2	1/2	2	1/2	5
Yhteensä	7	1 1/2	5	1 1/2	15

Kevätlukukaudella kuitenkin oppilasluku vähentyi, niin että oli lakkautettava yksi suomalainen I:nen luokka kaupungissa ja II:nen luokka Kalliossa, missä myöskin ruotsalaista I:stä ja II:sta luokkaa on voitu opettaa yhteisesti.

Kymmenen vuoden kuluessa enemmän kuin kymmenkertaiseksi lisääntyneestä oppilasluvusta on enin osa miespuolisia ja, niinkuin ylempänä olevasta taulusta näkyvä keski-ikäkin osottaa, varsinkin Kallion alemmassa käsityöläiskoulussa paljon täysi-ikäisiä työntekijöitä. Tarkemmin ovat eri sukupuolet, ikäluokat ja syntymäpaikat, koulunjohtajien antamain tietojen mukaan kaikista sisäänkirjoitetuista, lukuvuoden kuluessa jonkun verran vaihdelleista oppilaita, olleet edustettuina seuraavasti:

Lukukausi ja alempi käsityöläiskoulu	Oppilaita ijältään								Syntymäpaikka			
	Alle 21 vuoden		Yli 21 vuoden		Vanhin ikä vuotta		Alin ikä vuotta		Helsingissä		Muualla	
	miesp.	naisp.	miesp.	naisp.	miesp.	naisp.	miesp.	naisp.	miesp.	naisp.	miesp.	naisp.
<i>Syyslukukausi 1902</i>												
Kaupungissa, Aleksanterink. 21	174	55	119	11	44	36	13	13	80	23	213	43
Kalliossa	40	16	62	5	44	30	13	14	14	9	88	12
Yhteensä	214	71	181	16	44	36	13	13	94	32	301	55
<i>Kevätlukukausi 1903</i>												
Kaupungissa, Aleksanterink. 21	146	40	85	10	45	37	13	13	52	22	179	28
Kalliossa	34	17	42	9	44	34	13	14	10	11	66	15
Yhteensä	180	57	127	19	45	37	13	13	62	33	245	43

Kaikkiaan oli 21 vuotta nuorempia oppilaita syyslukukaudella 285 ja kevätlukukaudella 237, sitä vanhempia taas 197 ja 146; ja kun Helsingistä oli syntyisin ainoastaan 126 syyslukukaudella ja 95 kevätlukukaudella, niin muualla syntyneiden luku oli 356 ja 288.

Päinvastoin kuin 1880-luvulla arveltiin, jolloin esim. Helsingin työväenyhdistyksen alkeisoppijaksoja toimeenpantaessa huomautettiin käsityöläiskoulujen olevan aiotut ainoastaan 21 vuotta nuoremmille, ovat siis vanhanpuoleisetkin sekä naispuoliset että erittäinkin miespuoliset työntekijät varsin lukuisasti kääntyneet näihin oppilaitoksiin täydentämään nuoruudessa laiminlyötyä tai saamatta jäänyttä alkeisopetusta. Tehtäväänsä suorittaessaan on valiokunnalla sentähden ollut aihetta ottaa harkittavaksensa, eikö olisi mahdollista vieläkin helpottaa ja edistää tätä kehitystä.

Käsityöläiskoulujen toiminta on nykyisin järjestettynä 12 p:nä Syyskuuta 1900 annetulla julistuksella, joka sisältää muutettuja määräyksiä käsityöläiskouluista.

Näiden koulujen tarkoituksena on antaa niitä tietoja ja taitoja, jotka ovat tarpeen käsityöläisille ja ammatinharjoittajille (1 §), ja niihin otetaan sekä mies- että naispuolisia oppilaita heidän kotipaikkaansa katsomatta, etenkin semmoisia, joilla on toimi käsityö- tai muussa elinkeinoammatissa (3 §). Alemmassa käsityöläiskoulussa on opetettava ainakin seuraavia aineita: käsivaraista ja viivotinpiirustusta, laskentoa, äidinkielen oikeinkirjoitusta (ynnä laskujen ja muiden vähäisempäin kirjelmäin laatimista), kaunokirjoitusta sekä yksinkertaista kirjanpitoa (6 §). Päästäksensä oppilaaksi siihen vaaditaan, että pyrkijän tulee osata sujuvasti lukea sisältä, kirjoittaa sanelun mukaan sekä laskea kokonaisilla luvuilla (10 §). Mutta voidaan vielä perustaa alkeiskurssejakin niitä kansakoulun läpikäymättömiä työntekijöitä varten, jotka eivät ole tehdas- tai muussa ammattityössä käytettyjä lapsia eivätkä siis osallisia näille varattuun opetukseen. Mainituissa työväen alkeiskurseissa tulee opetuksen vähintään kahdeksalla tunnilla viikossa käsittää lukemista, kirjoitusta sekä laskentoa ja se voidaan ulottaa vielä muihinkin aineisiin Teollisuushallituksen harkinnan mukaan (11 §). Alkeiskurssien, samaten kuin yleensäkin asetuksen määräyksiä vastaavain käsityöläiskoulujen, kustannuksiin voidaan saada valtiovaroista apurahaa, nimittäin puolet johtajan ja opettajain palkkauksesta, jota vastoin käsityöläiskouluille ei anneta valtioapua huoneistojen hankkimiseen (12, 18 §).

Korjausta kaipaavina kohtina käsityöläiskoulujen nykyisessä toiminnassa on valiokunnassa huomautettu, että samalla kertaa opetettava oppilasmäärä esim. sellaisessa aineessa, kuin kirjanpidossa, on liian suuri, joten kunkin oppilaan aina täytyy kauan odottaa opettajan ohjausta, sekä että varsinaisen työmiehen ei ole mahdollista päivätyönsä jälkeen käytyään kotona vaatteita mnuttamassa ja syömässä ehtiä niin varhain kuin kl. 7 illalla alkaville tunneille. Mitä ensinmainittuun seikkaan tulee, niin käynee luokkain suurinta luvallista oppilaslukua tuskin kuitenkaan supistaminen alemmaksi kuin mitä se oppikouluissa ja kansakouluissakin yleensä on. Niin myöhään kuin klo 10 päättyvä opetus tulisi taas arvattavasti liian rasittavaksi käsityöläisoppilaille, joita varten käsityöläiskoulut etupäässä ovat aiotut, eikä sentähden myöskään liene mahdollista siirtää opetusaikaa yleensä illemmaksi. Mutta suotava kuitenkin olisi, että puheenalaisten koulujen johtokunnassa otettaisiin harkittavaksi, eikö edellämainitun epäkohdan auttamiseksi jotakin luokkaa voitaisi järjestää alkavaksi puolta tuntia tai tuntia myöhemmin kuin nykyisin.

Varsinaisesti voitaisiin kuitenkin valiokunnan mielestä edistää alemman käsityöläiskoulun käyttämistä täysi-ikäisten hyväksi laajentamalla koulujen ohjelmaa kahden eri muutoksen kautta.

Ensiksikin olisi sellaisten alkeiskurssien toimeenpaneminen, kuin 1900 vuoden asetuksen on mainittu edellyttävän, omansa täydentämään vielä monella taholla täysi-ikäisissäkin tavattavaa alkeistietojen puutetta. Uuden käsityöläiskouluja koskevan asetuksen voimaantultua onkin sellaisia alkeiskursseja järjestetty erinäisten kaupunkien käsityöläiskouluihin.

Niinpä esim. Turussa on yksivuotiset alkeiskurssit, joissa säädetyn 8 tunnin lisäksi on otettu vielä 2 viikkotuntia isänmaan historian ja maantieteen opetusta varten, niin että kuluvaksi lukuvuodeksi 1903—1904 vahvistetun ohjelman mukaan on opetettava: äidinkieltä, sisäluku- ja oikeinkirjoitusharjoituksia 4 tuntia, laskentoa 2 tuntia, kaunokirjoitusta 2 tuntia, maantiedettä 1 tunti ja Suomen historiaa 1 tunti. Alkeiskurssit ovat toimessa 35 viikkoa Syyskuun keskipoikoilta Toukokuun loppuun. Viipurissa on niinkään yksivuotiset alkeiskurssit, käsittäen 8 viikkotuntia, ja Tampereella taas kaksivuotiset, joissa opetetaan 8 viikkotuntia kumpaisenakin vuonna, seuraavan jaon mukaan:

äidinkielessä	I luokalla	3 tuntia,	II luokalla	2 tuntia
laskennossa	”	3 ”	”	2 ”
uskonnossa	”	1 ”	”	1 ”
maantieteessä	”	— ”	”	1 ”
kaunokirjoituksessa	”	1 ”	”	2 ”

Kustannukset kutakin luokkaa kohti on arviotu Turussa 770 markaksi, Tampereella 800 markaksi vuodessa, joten ensinmainitussa kaupungissa yksi ruotsinkielinen ja kaksi suomenkielistä (rinnakkais-) luokkaa maksavat kaikkiaan 2,310 markkaa, jälkimäisen kaksi vuosiosastoa taas yhteensä 1,600 markkaa.

Myöskin Helsingin alempiin käsityöläiskouluihin otettane melkein kokonaan alkeistietoja vaille oleviakin, ja oppilaita eri luokkiin ryhmitellessä koetane nämä sijoittaa edistyneemmistä erilleen. Mutta siitä puhumattakaan että yllämainituista, asetuksenmukaisista pääsyvaatimuksista olisi kiinnipidettävä, koituisi valiokunnan mielestä sekä alkeisopetusta tarvitseville että varsinaisen käsityöläiskoulun opinnoille eduksi, jos tännekin järjestettäisiin työväen alkeiskurssit niille säädetyllä ohjelmalla. Sillä mainittuja kursseja tulisi luultavasti hyväkseen käyttämään moni sellainenkin, joka ei voi taikka tahdo seurata kaikkia käsityöläiskoulun oppiaineita, ja toiselta puolen voisi taas opetus tässä koulussa tulla tehokkaammaksi, jos se vapautettaisiin aivan huonoilla alkeistiedoilla varustetuista oppilaista.

Alemman käsityöläiskoulun varsinainen oppimäärä käsittää jo melkoisen osan kansakoulun oppijaksosta, mutta ei kuitenkaan riitä antamaan kaikin puolin sitä vastaavia tietoja. Valiokunnan mielestä olisi perin tärkeä, että tämä vaillinaisuus

poistettaisiin tarjoamalla halukkaille sitä varten tarvittavaa lisäopetusta. Kuinka paljon pääkaupungissa on kansakoulutietoja vailla olevaa, mutta opinhaluista työväkeä, jolle tuosta toimeenpiteestä voisi olla hyötyä, näkyy muun muassa siitäkin, että alempain käsityöläiskoulujen 442 oppilasta lukuvuonna 1902—1903 niin monella kuin 370:llä oli kansakoulun oppijaksoa alempi tietomäärä.

Sellaista täydentävää opetusta, johon vasta viitattiin, ei valiokunnan mielestä voida, niinkuin alempain käsityöläiskoulujen johtokunta puolestaan lienee arvellut, järjestää kansakoulujen yhteyteen, koska nämä sekä tarkoitukseltaan että todellisuudessa ovat kasvavaa nuorisoa varten olemassa, jota vastoin se, niinkuin kokemus tähänastisestakin täysi-ikäisten opetuksesta on osottanut, hyvin soveltuisi liitettäväksi alempiin käsityöläiskouluihin niiden lähintä tarkoitusta haittaamatta tai häiritsemättä.

Viimeksi mainittujen koulujen nykyiseen kaksivuotiseen oppijaksoon ei lisäaineita tosin saada mahtumaan, sillä nyt jo on oppilailla päivätyönsä jälkeen viitenä arki-iltana sekä sunnuntaina 2 tuntia kunakin eli siis yhteensä 12 tuntia viikossa. Opetus jakautuu eri aineiden kesken niin, että on

Käsivarapiirustuksessa	I luokalla	2 tuntia,	II luokalla	2 tuntia
Ammattiopirustuksessa	”	2 ”	”	2 ”
Kaunokirjoituksessa	”	2 ”	”	2 ”
Oikeinkirjoituksessa	”	2 ”	”	2 ”
Laskennossa	”	4 ”	”	2 ”
Kirjanpidossa	”	— ”	”	2 ”
		<hr/>		
		Yhteensä 12 tuntia, II luokalla 12 tuntia		

Tämän opetuksen lisäksi on ollut vaikea saada toteutuksi niitäkään esitelmiä maantieteessä ja historiassa, jotka, niinkuin edellä on mainittu, vuonna 1899 päätettiin toimeenpantaviksi Kaupunginvaltuuston aloitteesta ja kunnan kustannuksella. Koulun johtajain ilmoituksen mukaan se sangen melkoinen ylityö, jonka oppilaat viikon säännöllisinä oppitunteina suorittavat, näyttää tekevän heidät haluttomiksi ajan pitkään säännöllisesti uhraamaan vielä yhden kalliista vapaatunneistaan vapaaehtoiseen aineeseen, vaikka se olisi kuinkakin houkutteleva. Ja koska esitelmissä sentähden ei käynyt niin paljon kuulijoita, että niihin käytetyistä kustannuksista koulujen johtokunnan mielestä olisi ollut suhteellisesti vastaavaa hyötyä oppilasten suurelle enemmistölle, niin esitelmät lukuvuonna 1901—1902 lakkautettiin. Seuraavana lukuvuonnakin 1902—1903 toimeenpantiin ainoastaan kevätlukukaudella vapaaehtoisia luentosarjoja historiassa ja terveysopissa sekä ruotsiksi myöskin maantieteessä.

Edellämäinittu tarkoitus olisi sitä vastoin valiokunnan mielestä saavutettavissa muutoksen kautta, jota alempain käsityöläiskoulujen johtajat Arkkitehdit E. Törnwall ja Y. Sadenius, pyydettyinä neuvottelemaan valiokunnan kanssa tästä asiasta ja kuulusteltuansa myöskin koulujen muita opettajia, ovat esittäneet sekä hyödyllisenä että mahdollisena toteuttaa, nimittäin sen kautta, että alempain käsityöläiskoulujen yhteyteen lisättäisiin vielä kolmas vuosiluokka eli „kansakoulukurssit“, mihin tule-

vilta vaadittaisiin alemman käsityöläiskoulun päästötodistus tai sitä vastaavat tiedot ja minkä läpikäytyä oppilas voisi saada täydellistä kansakoulun oppimäärää vastaavan todistuksen. Näitä kansakoulukursseja voitaisiin toistaiseksi järjestää sekä ruotsiksi että suomeksi kaupungissa olevaan käsityöläiskouluun, ainoastaan suomeksi Kalliossa olevaan, ja ne saisivat seuraavan opetusohjelman: maantieteessä 2, laskennossa ja mittausopissa 2, äidinkielessä 2, uskonnessa 1, luonnonopissa 2 sekä yleisessä ja Suomen historiassa 2 eli yhteensä 11 tuntia viikossa.

Puheenalaisen kolmannen vuosiluokan kustannukset, jotka koulujen johtajat ovat arvioineet kultakin luokalta 1,300 à 1,500 markaksi, olisivat kokonaan kunnan varoilla suoritettavat.

Jos nyt puheena olleet alemmoin käsityöläiskoulujen laajennukset toteutettaisiin, niin olisi niillekin täysi-ikäisille työntekijöille, jotka eivät nuoruudessaan ole saaneet kouluopetusta, valmistettu varma, yksityisten asianharrastuksen suuremmasta tai vähäisemmästä kestävydestä ja satunnaisista apurahoista riippumaton tilaisuus säännöllisen opetuksen saamiseen alkeistiedoista lähtien kansakoulutodistuksen saamiseen asti. Mutta siihenkään ei tydytystä kaipaava tiedon tarve rajoitu.

4. Ylemmän työväenopetuksen järjestäminen.

Niille, jotka haluavat kansakoulusivistyksen pohjalla edelleen kehittyä, on sitä varten käytettävänä ensiksikin ylempi käsityöläiskoulu.

Ylempänä käsityöläiskouluna Helsingissä on osasto Ateneumiin sijoitettua keskuskoulua taideteollisuutta varten. Koko tässä opistossa, johon kuuluu 1) ylempi käsityöläiskoulu, 2) ylempi taideteollisuuskoulu ja 3) sen valmistava koulu, oli lukuvuonna 1902—1903 oppilaita kaikkiaan syyslukukaudella 451 ja kevätlukukaudella 379, muun muassa rautatyöntekijöitä 60 ja 48, maalareita 58 ja 45, puuseppiä ja kirvesmiehiä 35 ja 27. Ylempään käsityöläiskouluun pääsemistä varten vaaditaan kansakoulun tahi alemman käsityöläiskoulun läpikäyminen taikka niitä vastaavat tiedot.

Päinvastoin kuin alemmassa käsityöläiskoulussa, jossa kaikki ohjelman aineet ovat pakollisia, voidaan ylempässä käsityöläiskoulussa oppilas vapauttaa ottamasta osaa yhteen tahi useampaan aineeseen. Ainoastaan niille, jotka aikovat jatkaa opintojansa ylempässä taideteollisuuskoulussa, ovat eräät aineet välttämättömiä, mutta muuten on todellisuudessa vapaa tilaisuus opiskella ainoastaan niitä aineita, joita kukin katsoo tarvitsevänsä. Opetusta annetaan 1900 vuoden julistukseen perustavan, toimivuodeksi 1903—1904 voimassa olevan ohjelman mukaan, paitsi käsivarais-, kuvio-, koriste-, rakennus-, kone- ja puusepämpiirustuksessa ynnä erinäisissä muissa ammattiaineissa, myöskin kaunokirjoituksessa ja tekstauksessa, laskuopissa, mittausopin alkeissa, deskriptiivisessä mittausopissa, kaksinkertaisessa kirjanpidossa ja fysiikassa Näiden lisäksi luetellaan yllämainitussa julistuksessa äidinkielen oikeinkirjoitus ja kirjoitusharjoitukset, ja opetusta voidaan antaa vielä muissakin aineissa, jotka Teollisuushallituksen harkinnan mukaan vastaavat koulun tarkoitusta.

Näin ollen ja varsinkin jos ylemmän käsityöläiskoulun ohjelmassa toimeenpantaisiin myöskin vastamainitut äidinkielen oikeinkirjoitus ja kirjoitusharjoitukset, tarjoaa se opetusta useimmissa niistä aineista, jotka yleensä ovat olleet kansanopistokurssien harjoitustuntien tai muiden niitä vastaavain oppikurssien esineenä. Kun myöskin sopinee toivoa, että koulun johtokunta ja Teollisuushallitus eivät laiminlyö ryhtyä hankkimaan lisää opettajavoimia, mikäli oppilasluku sen tekee tarpeelliseksi, niin ylempäin työväen oppikurssien tarvetta voitaneen saada ylemmän käsityöläiskoulun kautta suurimmaksi osaksi tyydytetyksi. Ja silloin on samalla tarjona se etu, että valtiovarasto saadaan ottamaan osaa tämän työväenopetuksen puolen, samaten kuin ennen puheena olleiden alkeiskurssienkin kustannuksiin, mikä täällä Helsingissä on sitäkin enemmän paikallaan, kun verrattomasti suurin osa opetuksen tarpeessa olevaa työväkeä on toisilta paikkakunnilta tänne muuttanut ja kun muulla tavoin tätä nykyä ei liene, niinkuin monessa muussa maassa, valtiolta odotettavissa mitään kannatusta täysi-ikäisten työväenopetukselle.

Niistä tuloksista, mihin valiokunta edellä on tullut, johtuu, ettei työväen alkeiskurseja ja täydentävää kansakouluopetusta eikä ylempiä oppikursejakaan varten Helsingissä ole tarpeen perustaa mitään erityistä kunnallista työväenopistoa, semminkin kun kunnan toimenpiteiden lisäksi myös yksityisten asianharrastuksesta epäilemättä edelleenkin tullaan toimittamaan opetusta erityisiä tarpeita varten. Kunnallinen työväenopisto ei puheenalaiseen opetukseen nähden myöskään olisi enemmän omansa viemään tarkoitetuille perille kuin se asian järjestäminen, jota valiokunta edellä on puoltanut.

Mitä taas tulee yleisen kansalaissivistyksen levittämistä ja kohottamista tarkoittavaan, etupäässä luentojen ja esitelmän muodossa harjoitettuun puoleen työväenopetusta, niin se ei sovellu mihinkään ennestään olemassa olevaan kunnalliseen oppilaitokseen liitettäväksi, vaan vaatisi, jos kunta itse ottaisi sen toimeenpanon huolekseen, työväenopiston perustamista.

Tällaista opistoa ei voida pääkaupungissa ajatella maaseuduilla olevain kansanopistojen tapaiseksi suljetuksi laitokseksi, semminkin kuin sellaisia ei edes kansanopistojen kotimaassa Tauskassa ole saatu kaupungeissa menestymään, vaikka esim. Kööpenhaminassa sitä on kahdesti yritetty. Helsingin Kaupunginvaltuustokin on jo ennen vuonna 1893 hyljännyt siihen suuntaan käyvän, Arbetets Vänner yhdistyksen tekemän ehdotuksen. (Pain. Asiak. N:o 34. Kunnalliskertomus siv. 103). Niin monipuoliseksi suunniteltua kunnallista laitosta, kuin eräissä maissa syntyneet kansankodit, kansanyliopistot tai kansanpalatsit, ei taas luonnollisesti voi tulla kysymyksenkään osaksi suurien kustannuksien tähden osaksi siitä syystä että erinäisistä niiden tarkoituksista täällä jo on toisella tavoin huolta pidetty, nimittäin kunnan kansankirjastoilla ja lukusaleilla sekä melkoisilla apurahoilla helppohintaisia teatterinäytäntöjä ja kansankonsertteja varten. Jos vielä, niinkuin erittäin suotava olisi, kunnan avulla piakkoin saadaan poistetuksi se sopivain huoneistojen puute, joka nykyisin on pahana esteena työväestön yhdistys-

valistus- ynnä muille edistyspyrinnöille, ja jos valiokunnan mielipide oppikurssien järjestämisestä hyväksytään, supistuisi työväenopiston tyydytettävä tarve pääasiallisesti edellämainittuun luentojen ja esitelmän toimeenpanemiseen. Siitä tulisi siis ohjelmaltaan jotenkin samantapainen laitos kuin ne Skandinavian työväenopistot, joista edellä on tehty selkoa, taikka kuin työväenopisto Tampereella. Tälle kannalle olikin rakennettu eräs ehdotus, jonka yhdistys Arbetets Vänner vuonna 1898 teki Kaupunginvaltuustolle, mutta jonka Valtuusto seuraavana vuonna, Työväenasiain lautakunnan lausunnon mukaisesti, jätti sikseen. (Pain. Asiak. 1899 N:o 18. Kunnalliskertomus 1899 siv. 113). Siinä viime Syyskuun 11 p:nä Kaupunginvaltuustolle antamassaan esityksessä, joka on ollut aiheena valiokunnan asettamiseen, on Työväenasiain lautakunta taas ottanut harkittavaksensa kysymyksen kunnallisen työväenopiston perustamisesta Helsinkiin, johtuen kuitenkin nytkin epäävään tulokseen (Pain. Asiak. 1903 N:o 30).

Mainittua kysymystä käsitellessänsä valiokunta puolestaan kyllä on ottanut huomioon, että Tampereella on kunnallinen työväenopisto. Sen kustantaa kunta 6,500 markalla vuodessa, josta määrätä 4,000 markkaa menee johtajan palkkaukseen ja jonka ohessa kunta on vuosittain pannut varoja pysyväiseksi rahastoksi opistoa varten. Mainitusta palkasta tulee johtajan myöskin hoitaa enin osa opetusta, jota annetaan 5 iltana viikossa pääasiallisesti esitelmän kautta. Opistosta huolta pitämässä on kunnallinen toimikunta, johon Kaupunginvaltuusto valitsee 5 jäsentä, kaupungin työväenyhdistykset 1, raittiusseurat 1 ja nuorisoseurat niinkään 1 jäsenen.

Mutta Tampereen työväenopisto, joka lyhyen olemassa olonsa aikana ei liene säästynyt kokemasta kunnallisesta asemastaan johtuvia hankaluuksia, onkin yksinäisenä poikkeuksena. Sillä, niinkuin edellä olevasta esityksestä näkyy, ovat työväenopistot ja niitä vastaavat laitokset yleensä kaikkialla yksityisiä, kansanvalistusyhdistysten, yliopistopiirien taikka muiden asianharrastajain huostassa olevia yrityksiä, joille kunta ja valtio vain antavat kannatustansa. Eikä tämä seikka varmaankaan johdu pelkästä sattumuksesta, vaan viittaa siihen, että puheenalainen toiminta luonteeltaan soveltuu sanotulla tavoin järjestettäväksi.

Vielä paljon suuremmassa määrin kuin muussa opetuksessa on koko yrityksen menestys tässä riippuvainen siitä, saadaanko tarpeellista vaihteluakin varten riittäviä, innostuneita ja soveliaita opettajavoimia. Mutta jos opisto tehtäisiin kunnalliseksi laitokseksi, niin johtajan toimi (ja täällä Helsingissä arvattavasti kaksikin, toinen suomalaista toinen ruotsalaista opetusta varten) olisi tehtävä kunnalliseksi viraksi, joka julistettaisiin haettavaksi, ja jos siihen nimitetty mahdollisesti ei näyttäytyisikään vaikeaan tehtäväänsä sopivaksi, niin olisi koko yritys melkoiseksi ajaksi lamautettu. Kun tähän ja siihen, mitä edellä oppikursseista on esiintuotu, vielä tulevat lisäksi ne mahdollisuudet, jotka nykyoloissa voivat kohdata kunnallisen työväenopiston johtajain ja opettajain asettamista sekä muutakin toimintaa, mutta jotka eivät yksityisessä työväenopetuksessa ole kuntaa uhkaamassa

eivätkä muutenkaan samassa määrin olemassa, niin valiokunta ei ole katsonut voivansa puoltaa tuollaisen opiston perustamista. Mutta toiselta puolen valiokunnan mielestä ei asioita kuitenkaan olisi jätettävä kaikin puolen entiselleenkään.

Niiden yhdistysten toiminta, joiden huostassa työväenopetus tähän saakka on ollut, on kyllä täyttä tunnustusta ansaitseva ja siinä ilmestynyttä asianharrastusta sekä saavutettua kokemusta on täysi syy edelleenkin hyväksikäyttää. Mutta sen nojalla, mitä ylempänä on kerrottu tšekäläisestä työväenopetuksesta sekä tällä alalla yleensä viime aikoina tapahtuneesta kehityksestä, täytynee kuitenkin myöntää, että puheenalainen opetus meillä kaippaa sekä taloudellisesti vakinaisemmalle kannalle asettamista että enemmän järjestelmänmukaista suunnitelmaa ja johdonmukaista toimeenpanoa. Työväenopetuksessa ei ole tähän asti ollut mahdollista saada tarpeellista yhtenäisyyttä opetukseen, ja opetustoiminnan laatu on ollut suuresti riippuvainen useista satunnaisista seikoista. Vaikka yksityistä uhrautuvaisuutta ei ole puuttunut eikä kunta ole laiminlyönyt osaksi runsaastikin kannattaa kansanvalistustyötä, niin useat yritykset, erittäinkin apurahain epävarmuuden tähden, eivät aina ole voineet järjestää toimintaansa niinkuin suotava olisi ollut.

Nyt lähinnä puheena olevasta puolesta työväenopetusta valiokunta ei ole voinut olla huomaamatta, että esim. Helsingin kansanopistoseuran monipuolisissa luennoissa ei ole aina aikaansaatu varsinaista suunnitelmanmukaisuutta, vaan eri aineiden ohjelmaan ottaminen tai edustamatta jääminen näyttää liiaksi riippuneen siitä, miltä alalta eteviä opettajia milloinkin on sattunut olemaan helpoimmin saatavissa. Arbetets Vänner yhdistyksen kansanopistokursseissa, joissa yleensä on enemmän pidetty silmällä pääaineiden säännöllistä opetusta, on taas ainoastaan toisin ajoin käytetty sitä keinoa opetuksen vaihtelevammaksi ja herättävämmäksi saattamiseen ja lukuisamman oppilasmäärän saamiseen, jonka useampain eri asiantuntijain pitämät, vaikkapa lyhemmätkin luentosarjat ovat omansa tuottamaan. Molempain yritysten ohjelmista ovat kansantaloudelliset aineet, yksityisiä poikkeuksia lukuunottamatta, sekä teknilliset aineet miltei kokonaan puuttuneet ja muualla käytäntöön otettuja opetuksen apukeinoja ei ole kylliksi viljelty. Ja mitä kuulijakuntaan tulee, niin eräissä esim. järjestyneen työväestön piireissä on osaksi ollut huomattavana kylmäkiskoisuutta puheenalaisia yrityksiä kohtaan, eikä tämä seikka tietysti ole edistänyt niistä lähtevän hyödyn mahdollisimman laajalle leviämistä sellaisiin työväestön kerroksiin, joissa on enin kehittymisen mahdollisuuksia ja joiden kohottaminen on tärkeinnä pidettävä.

Nyt esiintuoduista viittauksista selvennee, mihin suuntaan ylemmän työväenopetuksen järjestämisessä valiokunnan mielestä on pyrittävä.

Että kunnan on tätä opetusta edelleenkin kannatettava, siitä lienevät jo nykyisin kaikki yhtä mieltä. Jos opinsaamattomissa on niin paljon henkistä jäntevyyttä, että täysi-ikäisiksi tultuakin väsyttävän työpäivän jälkeen ponnistelevat tietojensa kartuttamiseksi, niin yhteiskunnan puolelta ei kohtuudella voida kieltäytyä siihen tilaisuutta hankkimasta. Ja samalla kunta myöskin voi pidättää itsel-

lensä tarpeellista vaikutusta ja valvontaoikeutta siihen tapaan nähden, miten sen myöntämiä varoja käytetään.

Ylempi työväenopetus on aina vuodeksi laadittavalla seikkaperäisellä ohjelmalla suunniteltava muodostamaan yhtenäisen kokonaisuuden ja tarjoamaan järjestelmänmukaista opetusta kansalaissivistystä varten tärkeimmissä tieteenhaaroissa. Pääasiassa yhtäpitävästi Pohjoismaiden työväenopistojen sekä tšekäläisten yritysten ohjelmoin kanssa on opetusala koetettava saada mikäli mahdollista säännöllisesti käsittämään Suomen historiaa, yleistä historiaa, kirjallisuudenhistoriaa, erittäinkin kotimaista, maantiedettä ja kansatiedettä, luonnontiedettä, terveysoppia, sekä edelleen kansantaloutta, yhteiskuntaoppia ja sopivia teknillisiä aineita, ohjelman kuitenkin tarvitsematta olla nyt mainittuihin aineisiin rajoitettu.

Opetusta on annettava etupäässä luentojen muodossa, jotka ovat järjestettävät luentosarjoiksi, joko kokonaisen opetusvuoden kestäviksi taikka lyhemmiksi, esim. 4-, 6- tai 12- luentoisiksi, mutta joiden ohella kuitenkin yksityisiä esitelmää ja opetussuunnitelmaan soveltuvia erikoisoppikurssejakin, esim. saksan- ja englanninkielessä, voi tulla kysymykseen. Luennoitsijoiksi on koetettava saada varsinaisia tieteenharjoittajia sekä yliopiston ja polyteknillisen opiston opettajista että näiden laitosten ulkopuoleltakin.

Käytännöllisistä syistä täytynee opetus edelleenkin järjestää erikseen suomen- ja erikseen ruotsinkielisille. Mutta tarkoituksen saavuttamiseksi kummallakin taholla on tärkeä, ettei käytettävissä olevia voimia hajoiteta useihin yhteydettä oleviin, enemmän tai vähemmän vaillinaisiin yrityksiin, vaan ne kootaan täydellisen ja suunnitelmanmukaisen opetusohjelman aikaansaamiseen, ja että tarjottavaa opetusta saadaan mahdollisimman laajoissa piireissä hyväksikäytetyksi. Puheenalaista opetustoimintaa varten on sentähden koetettava saada yhteistoimintaan yhdistyksiä, jotka etupäässä ovat tällä alalla toimineet ja jotka ovat omansa edustamissansa laajoissa piireissä herättämään harrastusta ja osanottoa yritykseen.

Mainittuja näkökohtia silmälläpitäen voidaan asia valiokunnan mielestä tätä nykyä parhaiten järjestää siten, että Helsingin kansanopistoseura ja Helsingin työväenyhdistys ottavat pitääkseen huolta suomenkielisestä yleimmästä työväenopetuksesta yhteisen toimikunnan kautta, johon kumpikin yhdistys valitsee 3 jäsentä ja Kaupunginvaltuusto 1 jäsenen, sekä Arbetets Vänner ja Svenska arbetareföreningen niinkään ruotsinkielisestä opetuksesta samalla tavoin kokoonpannun toimikunnan kautta. Kummankin toimikunnan on puheenalaisen opetustoimintansa järjestämisestä tehtävä syksystä keväeseen ulottuvaksi toimivuodeksi täydellinen ohjelma ja kustannusarvio Työväenasiain lautakunnan tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi, jonka jälkeen mainitun Lautakunnan tulee Kaupunginvaltuuston määrättäväksi ehdottaa kummankin toimikunnan käytettäväksi annettava osuus kunnan myöntämästä määrärahasta sekä toimivuoden aikana sopivalla tavalla valvoa ohjelman toimeenpanoa.

Valiokunnan mielestä ei nimittäin ole tarpeellista eikä asialle hyödyllistäkään, että Kaupunginvaltuusto ryhtyisi ennakolta sitovasti määräämään sen tarkempaa seikkaperäistä ohjelmaa ja toimisuunnitelmaa, kuin edellä on esitetty, vaan voidaan se soveliaimmin jättää asianomaisten opetustoimikuntain laadittavaksi sekä Työväenasiain lautakunnan tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi. Kunnan tarkoitukseen myöntämän apurahan jako molempain yritysten kesken on taas riippuvainen toteutettavaksi tulevasta ohjelmasta, m. m. sen vaatimista vuokratustannuksista, ja sentähden aina vuodekseen määrättävä. Mutta muuten olisi, jotta toiselta puolen heti alussa saataisiin yritykselle tarpeellista vakavuutta ja se toiselta puolen jonkun ajan kokemuksen jälkeen taas tulisi uudelleen harkittavaksi ja ehkä tarpeelliseksi havaittujen muutosten alaiseksi, edellä kerrottu asiain tila nyt päätettävä kolmeksi vuodeksi, tulevasta syksystä lukien.

Siten järjestetyn, kunnan kannattaman yhteisen työväenopetuksen estämättä on kullakin yhdistyksellä tietysti vapaus vielä erikseenkin toimeenpanna esitelmiä, oppikursseja tai muita kansanvalistusyrityksiä, joita se omasta puolestaan ehkä katsoo tarpeellisiksi ja mahdollisiksi aikaansaada.

Kaikki mainitut neljä yhdistystä ovatkin, valiokunnan kysymyksestä, ilmoittaneet puolestaan suostuvansa edellä suunniteltuun ehdotukseen, Helsingin kansanopistoseuran johtokunta pidättäen itsellensä oikeuden taas erota yhteistoiminnasta, jos se ei näytä menestyvän.

Mitä siihen määrärahaan tulee, joka kunnan olisi puheenalaista ylempää työväenopetusta varten myönnettävä, niin yrityksen vakaannuttamista varten on tärkeä, että se otettaisiin vakinaiseen menoarvioon. Vähittäinmyynti- ja anniskeluyhtiöiden voittovarojakin tulee tosin, anniskeluoloihin äskettäin päätetyn muutoksen johdosta, vastedes arvattavasti kertymään entistä enemmän Kaupunginvaltuuston käytettäväksi. Mutta ne kyllä tarvittanee tarkoituksiin, jotka eivät niin hyvin kuin työväenopetus sovellu taksoitetuilla varoilla kustannettaviksi, mutta joihin, esim. teatterien ja soittokuntain kannattamiseen, näitä viime aikoina on täytynyt käyttää.

Osittain toisin järjestettyä työväenopetusta varten on Työväenasiain lautakunta tehnyt kustannusarvion, jonka mukaan tarvittaisiin 5,000 markkaa vuodessa ruotsinkieliseen ja saman verrain suomenkieliseen opetukseen, lukuunottamatta mitään vuokratustannuksia, sekä 1,000 markkaa kansankonsertteihin ja soitannollisiin esitelmiin. (Pain. Asiak. 1903 N:o 30). Jos valiokunnan edellä esiintuoman suunnitelman toteuttamiseksi laskettaisiin säännöllisiltä 8:lta viikkoluennolta 5 kuukauden kuluessa 20 markan mukaan yhteensä 3,200 markkaa ja muiksi menoiksi, paitsi vuokraan, 1,800 markkaa, saataisiin vuosikustannukset niinkään 5,000 markaksi eli siis molemmankielisestä opetuksesta yhteensä 10,000 markaksi. Vastedeskin käynee kuitenkin välttämättömäksi osalle opetusta hankkia vuokrahuoneistoja, mihin Helsingin kansanopistoseuralta Palokunnantalossa on mennyt 50 markkaa illalta eli esim. vuonna 1900 3,000 sekä vuonna 1903 1,610 markkaa,

ja sentähden täytynee huoneistojen vuokraamiseen varata vielä lisäksi yhteensä ainakin 2,000 markkaa vuodessa.

Tämän mukaan tarvittaisiin siis kunnalta vuosittain kaikkiaan 12,000 markkaa ylempää työväenopetusta varten, mutta sillä tämä opetus valiokunnan mielestä pitäisikin saada tyydyttävälle kannalle, semminkin jos yritykseen osalliset yhdistykset vielä omilla varoillaankin jonkun verran avustaisivat puheenalaista tarkoitusta ja jos oppilailta otettaisiin, vaikkapa vähäinen, lukukausimaksu.

Viimemainittuun seikkaan nähden asiat tähän asti ovat olleet sillä kannalla, että Helsingin työväenyhdistyksen toimeenpanemista luennoista ja oppikursseista otettiin maksuja yhdistykseen kuulumattomilta (kats. siv. 8), suomalaisista kansanopistokursseista ajateltiin alkujaan 10 markan maksua lukukaudelta, mutta Helsingin työväenyhdistys otettuaan kurssit haltuunsa poisti kokonaan pääsymaksut, ja sittemmin on opetuksesta Palokunnantalossa otettu 50 penniä lukukaudelta, mutta Kansankotiin ja kansantajuisille esitelmille on pääsy ollut maksuton. Arbetets Väner yhdistys tarjoaa taas ilmaiseksi käytettäväksi sekä kansanopistokurssinsa, paitsi saksankielen opetusta, että kansantajuiset esitelmänsä. Kohtuullisen maksun ottaminen, ainakin varsinaiseen ohjelmaan kuuluvasta opetuksesta, olisi valiokunnan mielestä kyllä paikallaan, semminkin kun sen kautta niille, jotka todella harrastavat säännöllisesti käyttää opetusta hyväkseen, tarjoutuisi parempi mahdollisuus varata siihen tilaa itsellensä. Mutta onko, missä tapauksissa ja minkä verran maksua otettava, saisi kuitenkin jäädä opetustoimikuntain harkittavaksi.

Aina kun työväenopetuksen järjestäminen on tullut puheeksi, on siihen sopivain huoneistojen puutteen poistaminen ollut tärkeimpiä toivomuksia. Niinpä Työväenasiain lautakunta 12 p:nä Huhtikuuta 1899 tekemässään esityksessä huomautti, että ensi sijassa olisi tarpeellista valmistaa puheenalaiselle opetukselle väkinäinen ja sopiva asunto, sisältävä luentoja varten kaksi suurta salia, joista toiseen mahtuisi aina 1,000 henkeä, vähintään kaksi suurempaa oppisalia luokkaopetusta varten sekä 3 tai 4 huonetta opettajille, kirjastolle, opetusvälineille y. m. Lautakunta ehdotti sentähden, että Kaupunginvaltuusto ryhtyisi toimenpiteisiin soveliaan huoneiston hankkimiseksi kansantajuisia luentoja ja työväenopetusta varten, kerrain rakentamalla oman talon tätä tarkoitusta varten. (Pain. Asiak. 1899 N:o 18). Kaupunginvaltuusto jo päättikin saman vuoden Kesäkuun 13 p:nä kehottaa Rahatoimikamaria ryhtymään sitä varten valmistaviin toimenpiteisiin, mutta sittemmin ei kuitenkin päästy tässä kohden sen enempään tulokseen, kuin että Arbetets Väner yhdistykselle ja Helsingin kansanopistoseuralle myönnettiin vuokra-apua (Kunnalliskertomus 1899 siv. 72, 114). Esityksessään 11 p:ltä Syyskuuta 1903 on Työväenasiain lautakunta taaskin uudistanut ehdotuksen, että Kaupunginvaltuusto ottaisi

harkittavakseen huoneistojen hankkimisen työväenopetusta varten kernaimmin rakentamalla erityisen talon tähän tarkoitukseen (Pain. Asiak. 1903 N:o 30).

Valiokuntakaan puolestaan ei ole voinut olla huomaamatta sitä suurta estettä ja hankalutta, minkä sopivain huoneistojen puute tuottaa sekä nyt puheena olevalle ylemmälle työväenopetukselle että muillekin erinäisten yhdistysten toimeenpanemille kansanvalistusyrityksille. Mainittu epäkohta ei ole tyydyttävästi autettavissa ainoastaan rahallisella vuokra-avulla, siihen tarvitaan vartavasten työväenopetuksen tarpeita silmälläpitäen suunniteltujen huoneistojen aikaansaamista ja tähän olisi, valiokunnan mielestä, kunnan annettava tehokasta avustusta.

Kaupungin työväenyhdyskunnille aiottuun uuteen taloon, jota varten Kaupunginvaltuusto jo 10 p:nä viime Marraskuuta on periaatteessa päättänyt tontin luovutettavaksi, on ajateltu huoneistoja myöskin opetustarkoituksiin. Erinäiset kansanvalistuksen, raittiuden ja urheilun edistämiseksi täällä toimivat yhdistykset ovat niinkään pyytäneet ilmaiseksi tonttia näiden yhdistysten tarpeisiin, muun muassa työväenopetukseenkin, käytettävälle talolle, jota hakemusta Työväenasiain lautakuntakin 8 p:nä viime Joulukuuta antamassaan lausunnossa on puoltanut, sillä edellytyksellä kuitenkin ettei kaupunki itse lähimmässä tulevaisuudessa ryhtyisi teettämään rakennusta pääkaupungin ylempää työväenopetusta varten. Koska työväenopetuksen huoneistojen tarve siis tulee erikseen harkittavaksi mainittujen nykyisin vireillä olevain asiain johdosta, joista tämä valiokunta ei ole saanut toimekseen lausunnon antamista, niin valiokunta on ainoastaan tahtonut julkituoda mainitun yleisen toivomuksen, ryhtymättä tekemään sen tarkempaa ehdotusta tästä asian puolesta.

Sen nojalla, mitä edellä on esiintuotu, valiokunta kunnioittaen ehdottaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kaupungin alempain käsityöläiskoulujen yhteyteen perustetaan työväen alkeiskurssit sekä täydentävä vuosiluokka kansakoulun oppimäärää vastaavain tietojen saamista varten;

että alempain käsityöläiskoulujen johtokuntaa kehoitetaan tekemään ja Kaupunginvaltuustolle esittämään tarkempi ehdotus mainittujen alkeiskurssien ja täydentävän vuosiluokan järjestämisestä ja kustannuksista;

että ylempää työväenopetusta varten yleisistä kunnan varoista myönnetään kolmeksi vuodeksi, tulevasta syksystä lukien, 12,000 markkaa vuodessa, sillä tavoin kuin edellä on tarkemmin esitetty kahden seitsenjäsenisen toimikunnan käytettäväksi, joista Helsingin kansanopisto-

seura ja Helsingin työväenyhdistys yhteisesti asettavat toisen suomenkielistä sekä Arbetets Vänner ja Svenska arbetareföreningen niinkään yhteisesti toisen ruotsinkielistä opetusta varten ja joihin Kaupunginvaltuusto kumpaankin valitsee yhden jäsenen; sekä

että Työväenasiain lautakunnalle annetaan toimeksi vuosittain tarkastaa ja hyväksyä mainittuin opetustoimikuntain laatimat opetusohjelmat, ehdottaa Kaupunginvaltuuston määrättäväksi kunnan myöntämän määrärahan jako sekä sopivalla tavoin valvoa ohjelman toimeenpanoa.

Helsingissä, 14 p:nä Huhtikuuta 1904.

K. J. Ståhlberg.

Adolf von Bonsdorff.

Georg Borenius.

M. Holmberg.

M. Hälleberg.

A. Ingman.

Heikki Renvall.

Reservation.

Reservationsvis nödgas jag anföra att enligt min mening utskottet, ehuru det uttryckligen motsätter sig inrättandet af ett kommunalt arbetareinstitut, dock i sina klämmar gått alltför långt i konstruering och reglementering af arbetareundervisningen i staden. Olämpligt vore förvisso att i en så stor stad som Helsingfors understöda arbetareundervisning blott af en enda fastställd typ, isynnerhet då denna undervisning i följd af sin egen natur är växlande och föränderlig. Hufvudsaken synes mig vara, att arbetet på detta vidsträckta område upprätthålles af flere olika för sina särskilda uppgifter varmt intresserade föreningar, hvilka utan att underkastas påtryckning från ett eller annat håll på eget ansvar, om ock under kommunens kontroll, sköta ifrågavarande undervisning och därför erhålla understöd dels af utskänknings- och utminuterings-rörelsens vinstmedel dels af uttaxerade medel. I sistnämnda afseende förenar jag mig om utskottets förslag att:

för närvarande 12,000 mark skulle uppföras på stadens ordinarie budget, att för arbetareundervisningsändamål användas efter förslag, som i detta afseende årligen uppgöres af stadens nämnd för arbetareangelägenheter,

således utan att Herrar Stadsfullmäktige på förhand redan nu fästa ifrågavarande anslag vid vissa föreningar. Jag förutsätter härvid, att den undervisning, som icke på detta sätt understödes, likväl befrämjas med anslag ur ofvannämnda vinstmedel. Helsingfors den 14 april 1904.

Georg Borenius.

Hälsovårdsnämndens framställning rörande transport af sårade och förolyckade.

HÄLSOVÅRDSNÄMDEN

i

Helsingfors.

Helsingfors,

den 14 Mars 1904.

Till Stadsfullmäktige.

N:o 39.

Några särskilda åtgärder för öfverförande till sjukhus af personer, hvilka anträffas sårade å allmänna platser eller vid olyckstillfällen skadats, äro härstädes icke vidtagna, utan sker transporten af dem uti hyrkuskådon, hvarvid den sårade eller förolyckade ofta nog placeras liggande i en ställning, som i hög grad ökar hans lidanden. Ett sådant transportsätt är icke allenast inhumant och för medlidsamma åskadares känslor upprörande, utan har det äfven å kirurgiska sjukhuset, dit transporten i de flesta fall eger rum, konstaterats, att de sårades tillstånd genom det olämpliga transportsättet ofta försämrats, stundom t. o. m. blifvit lifsfarligt. Allt detta har gifvit Hälsovårdsnämnden anledning att taga under öfvervägande om ej denna transport, som beräknats vara behöflig för inemot 400 personer årligen, kunde anordnas på ett lämpligare sätt. Vid ärendets handläggning hafva professor Ali Krogius, doktorn Eino Kauno Sandelin och brandmästaren Gösta Wasenius såsom tillkallade experter öfververarit Nämndens sammanträden; äfven stadens polismästare hade ombedts att infinna sig, men icke tillstädeskommit.

Med anledning af hvad under öfverläggningarna i frågan förekommit anhåller Nämnden få afgifva följande framställning:

För att de sårade och förolyckade må kunna på ett ändamålsenligt sätt samt så fort som möjligt öfverföras till sjukhus måste man hafva i utsigt att nödigt manskap jemte häst och en lätt transportvagn hvarje tid af dygnet är redo att infinna sig på olycksplatserna.

Då polisen i regel är den, som först omhändertager de sårade eller förolyckade, kunde man möjligen tycka att öfverförandet till sjukhus lämpligast borde anförtros denna myndighet. Hälsovårdsnämnden har dock, jämväl af ekonomiska skäl, ansetts att, såsom också är fallet i särskilda större städer i utlandet, ifrågavarande transport borde ombesörjas af manskap vid stadens brandverk och under brandverkets kontroll. Brandkommissionen i Helsingfors, hvars yttrande i saken af Nämnden inforrats, har äfven meddelat att från kommissionens sida intet hinder möter för en slik anordning, hvarjemte Kommissionen upplyst att rum för en nödig transportvagn kan beredas å norra brandstationen och en af brandverkets hästar disponeras för ändamålet samt att den årliga utgiften för aflöning, kosthållning och beklädnad för de tre personer — en korpral, en äldre och en yngre konstapel — med hvilka brandmanskapet för förslaget realiserande borde ökas, uppgår till sammanlagdt 2,620 mark. Af ofvannämnda tre personer, sådana som undergått samaritkurs, skulle tvänne städse vara beredda att med häst och vagn, bår och förbandsmaterial på kallelse utrycka, samt den tredje alternera med dem. Nämnden tillåter sig äfven påpeka, att den för Maria sjukhusräkning inköpta epidemivagnen, dessutom afsedd att dragas af två hästar, icke står att för ändamålet användas.

På grund af hvad Hälsovårdsnämnden sålunda haft äran anföra får Nämnden hos Stadsfullmäktige vördsamt hemställa huruvida ej Stadsfullmäktige ville fatta beslut derom att sårades och förolyckades transport finge ombesörjas af manskap vid stadens brandverk och under dettas kontroll, samt personalen vid brandverket för ändamålet ökas med ett sanitetskommando, bestående af en korpral, en äldre och en yngre konstapel;

att för dessa personers aflöning, kosthållning och beklädnad årligen utgiftsstaten för brandverket höjes med 2,620 mark

att för inköp af en för transporten af de sårade och förolyckade nödig vagn af stadens medel anslås ett belopp i ett för alt af högst 1,800 mark emot redovisningsskyldighet; samt

att för anskaffande af nödiga förbandsmaterial, underhåll af vagnen m. m. å brandverkets stat upptages ett årligt anslag af 280 mark.

Då emellertid den af Nämnden nu föreslagna åtgärden icke blir i tillbörlig grad verksam, derest icke polisens medverkan kan påräknas, bland annat, för erhållande af underrättelse om inträffade olycksfall, vill Nämnden öfverlemna till Stadsfullmäktige huruvida ej anhållan om sådan medverkan borde hos vederbörande göras.

Tillika får Nämnden föreslå fastställande af följande bestämmelser beträffande transportvagnens användning:

Vagnen får afgiftsfritt användas för forslande:

af sjuk eller skadad person, som anträffas å gata eller annan allmän plats,

af personer, som vid eldsvåda eller annan olyckshändelse erhållit sådan skada, att vård i sjukhus är af nöden,

af sjuk eller skadad person, som anmäler sig å polisstation eller till polisman, såvida den sjukes eller skadades tillstånd är sådant, att han ej kan gående begifva sig till sjukhus eller hemmet, eller hans transporterande i droska pröfvas medföra skada eller ökad lidande.

Derjemte kan vagnen, emot afgift, som af Hälsovårdsnämnden bestämmes, anlitas vid sjukdoms- eller olycksfall inom hemmen, ifall läkare förklarar, att omedelbar transport till sjukhus är af nöden.

Vagnen får ej användas för transport af personer, som uppenbarligen endast äro berusade.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1904.

Utskottsbetänkande n:o 1 i fråga om försäljningen af viner och svagare rusdrycker.

Sedan Stadsfullmäktige fått från Magistraten emottaga nedan omförmälda 71 ansökningar, afseende rättighet till försäljning härstädes af viner och andra svagare rusdrycker under tiden från den 1 juni 1904 till samma dag år 1906, äfvensom polismästarens yttrande öfver ansökningarna, har åt utskottet uppdragits att till Fullmäktige afgifva betänkande i ärendet.

Genom beslut af Stadsfullmäktige den 1 december 1903, hvarom Magistraten den 23 i samma månad sig förenat, har beträffande handeln med viner och andra svagare rusdrycker för perioden den 1 juni 1904 till samma dag år 1906 förordnats som följer:

Antalet rättigheter till minuthandel med viner och andra svagare rusdrycker skall utgöra högst 70, rättigheterna till utminutering af bränvin och andra starkare spritvaror dervid oberäknade.

Minutförsäljningsställen för dylika drycker få icke finnas inom sju, åttonde, nionde, tionde, elfte och tolfte stadsdelarna samt å stadens uti stadsplanen icke upptagna område, ej heller inom det område af fjerdje och femte stadsdelarna, som ligger väster och norr om den brutna linie, som bildas af Albertsgatan, Eriks-gatan och Fredriksgatan till Kampgatan, men väl vid ifrågavarande delar af sagda gator, äfvensom inom sjunde stadsdelen endast vid Kaserngatan samt vid Bergmansgatan emellan Kaserngatan och Badhusvägen.

Vid pröfningen af ifrågavarande ansökningar har utskottet främst bemärkt, hurusom 3 mom. 2 § i förordningen angående vissa inskränkningar i handeln med viner och andra svagare rusdrycker, gifven den 2 maj 1895, lyder som följer:

„I händelse förnyelse af beviljad försäljningsrättighet åstundas, må sådant ej vägras, derest sökanden icke missbrukat rättigheten, brutit mot förordningarna

rörande försäljning af sprit- eller maldrycker eller annars låtit oskick vid försäljningen komma sig till last“.

I öfverensstämmelse med berörda stadgande har utskottet, delvis i strid mot polismästarens yttrande, tillstyrkt bifall till alla ansökningar af personer, de der för närvarande innehafva rätt till minuthandel med viner och andra svagare rusdrycker samt icke *visats* hafva dervid förbrutit sig på sätt åberopade bestämning vidhandengifver.

Med anledning af det åt utskottet öfverlemnade uppdrag, har utskottet uppgjort nedanstående förslag till disposition af ifrågavarande rättigheter, utvisande sagda förslag jämväl polismästarens yttrande öfver hvarje särskild ansökan:

N:o.	Sökanden. *)	Försäljningsstället.	Polismästarens utlåtande. **)	Utskottets yttrande.
1.	<i>Pesola, Johanna Augusta, maskinistenka.</i>	Högbergsgatan n:o 41.	Bifalles.	Tillstyrkes.
2.	<i>Lindgrén, Emanuel, handlande.</i>	Richardsgatan n:o 2.	»	»
3.	<i>Henriksson, Sofia Evelina, handlande-hustru.</i>	Berggatan n:o 10.	»	»
4.	<i>Himberg, Karl Oskar, handlande.</i>	Mikaelsgatan n:o 1	»	»
5.	Ramström, Frans Selim, handlande.	Fabiansgatan n:o 7.	Afstyrkes på grund af att platsen ligger för nära Observatoriparken, hvarest sommartiden sysslolösa personer ofta anträffas pokulerande.	Afstyrkes, emedan sökanden för närvarande icke innehar rättighet af ifrågavarande slag samt de rättigheter, som icke tilldelas äldre affärer, enligt utskottets åsigt böra förbehållas större vinaffärer.
6.	<i>Jerofejeff, Johan, handlande.</i>	N. Magasinsgatan n:o 1.	Bifalles.	Tillstyrkes.
7.	<i>Poschekonoff, Wasili, handlande.</i>	Unionsgatan n:o 41.	»	»

*) De sökande, hvilkas namn tryckts med kursiv stil, innehafva, för såvidt utskottet kunnat inhemta, för närvarande redan försäljningsrätt af ifrågavarande slag.

**) Intages ordagrant.

8.	<i>Spjut, August Viktor, handlande.</i>	Elisabetsgatan n:o 16.	Bifalles.	Tillstyrkes.
9.	<i>Sandström, Edgard Alexander, handlande.</i>	Unionsgatan n:o 45.	»	»
10.	<i>Grönroos, Johan Oskar, f. d. rustmästare.</i>	Konstantinsgatan n:o 15.	Emedan sökanden afidit, förfaller vidare utlåtande i saken.	Torde förfalla.
11.	<i>Vinberg, Karl Viktor, handlande.</i>	Mikaelsgatan n:o 23.	Bifalles.	Tillstyrkes.
12.	<i>Henriksson, Edvin Theodor, handlande.</i>	Unionsgatan n:o 17.	Afstyrkes.	Tillstyrkes, emedan sökanden för närvarande redan innehar rättighet af ifrågavarande slag och polismästaren icke anført vägande skäl för sin afstyrkan.
13.	<i>Helsingfors Allmänna Konsumtionsförening.</i>	Konstantinsgatan n:o 8.	Bifalles.	Tillstyrkes.
14.	<i>Wasström, Gustaf Selim, skomakare.</i>	N. Magasinsgatan n:o 3.	Afstyrkes på den grund att i gården bredvid redan förut finnes en slik handel samt att sökanden icke anses kompetent att sköta en dylik handel.	Afstyrkes på samma skäl som n:o 5.
15.	<i>Fred, Hedvig, kvartermästareenka.</i>	Konstantinsgatan n:o 24.	Ifall föreståndare icke antages, afstyrkes på grund af att sökanden, som redan uppnått 73 års ålder och sålunda icke mera kan anses kunna sköta en slik handel.	Se ofvan (n:o 5).
16.	<i>Lindqvist, Hulda Aurora Matilda, enka.</i>	N. Esplanadgatan n:o 5.	Afstyrkes på grund af att under tiden, som sökanden haft sin butik derstädes, sysslösa personer nära på dagligen anträffats pokulerande i allmänhetens åsyn vid väntningspaviljongen på Slottskajen.	Tillstyrkes på skäl som anförts vid n:o 12.
17.	<i>Hindsberg, Adolf Albert, handlande.</i>	Kyrkogatan n:o 10.	Bifalles.	Tillstyrkes.
18.	<i>Björk, Johan Fredrik, handlande.</i>	Estnäs-gatan n:o 10.	»	»
19.	<i>Eriksson, Olga Konstantia, handlande.</i>	Manège-gatan n:o 3.	»	»
20.	<i>Blomqvist, Carl Wilhelm, handlande.</i>	S. Magasinsgatan n:o 5.	»	»

21.	Nikiforoff, Lovisa, under-officersenka.	N. Esplanadgatan n:o 11.	Afstyrkes på grund af att platsen ligger midt emot salutorget, hvarest sysslolösa personer ofta anträffats pokulerande, äfvensom då sökanden redan uppnått 61 års ålder, hon icke mera kan anses kompetent till en slik handels skötande.	Afstyrkes på skäl som anförts vid n:o 5.
22.	<i>Hyvärinen, Johan, handlande.</i>	Bergmansgatan n:o 1.	Bifalles.	Tillstyrkes.
23.	<i>Melikoff, Wasili, handlande.</i>	Kaserngatan n:o 1.	»	»
24.	<i>Schkolnoff, Petter, handlande.</i>	Annegatan n:o 1.	»	»
25.	<i>Frantz, Carl Alexander August, handlande.</i>	St. Robertsgatan n:o 3.	»	»
26.	<i>Hägglom, Alma Elisabet, handlande.</i>	St. Robetsgatan n:o 7.	»	»
27.	<i>Törnroos, Emil Konstantin, handlande.</i>	Boulevardsgatan n:o 28.	»	»
28.	<i>Öhman, Alma Katarina, handlandehustru.</i>	Skilnadsgatan nr:ris 15 & 17.	»	»
29.	<i>Tötterman, Knut Ferdinand, handlande.</i>	Fredriksgatan n:o 33.	»	»
30.	<i>Wittman, Knut Fredrik, handlande.</i>	Fredriksgatan n:o 22.	»	»
31.	<i>Salminen, Karl, handlande.</i>	Annegatan n:o 13.	»	»
32.	<i>Sundell, Frans Edvard, handlande.</i>	Nylandsgatan n:o 2.	Afstyrkes.	Tillstyrkes (se n:o 12).
33.	<i>Brenner, Bror Benedictus Bernhard, handlande.</i>	Fredriksgatan n:o 23.	Bifalles.	Tillstyrkes.
34.	<i>Eklund, Josefina Augusta, handlandehustru.</i>	St. Robertsgatan n:o 46.	»	»
35.	<i>Öhman, Karl August, handlande.</i>	Rödbergsgatan n:o 7.	Afstyrkes.	Tillstyrkes (se n:o 12).
36.	<i>Nylander, Theodor Edvard, handlande.</i>	Rödbergsgatan n:o 5.	»	»
37.	<i>Rosberg, Amanda Maria, handlande.</i>	Rödbergsgatan n:o 7.	»	»

38.	Siljander, Amanda, matvaruhandlerska.	Nylandsgatan n:o 14.	Bifalles.	Afstyrkes (se n:o 5).
39.	Nyström, Ida Charlotta, butikbiträde.	Alexandersgatan n:o 50.	»	»
40.	<i>Sundman, Frans August, handlande.</i>	Andrérgatan n:o 24.	Intet utlåtande, emedan upplåtit sitt bo till konkurs.	Utlåtande torde förfalla.
41.	Simolin eller Gratscheff, Anna, handlande.	Andrérgatan n:o 24.	Bifalles.	Afstyrkes (se n:o 5).
42.	<i>Lindgrén, Karl Gustaf, handlande.</i>	Andrérgatan n:o 17.	Intet att anmärka.	Tillstyrkes.
43.	<i>Ijinoff, Paul, handlande.</i>	Annegatan n:o 32.	Bifalles.	»
44.	<i>Dahlgrén, Jakob Heseckiel, handlande.</i>	Annegatan n:o 26.	»	»
45.	<i>Manelius, Axel Algoth, handlande.</i>	Annegatan n:o 23.	»	»
46.	<i>I. C. Maexmontan, Ernst Nyberg & C:o</i>	Brunnsgatan n:o 11.	»	»
47.	<i>Grönlund, Henrik, handlande.</i>	Brunnsgatan n:o 11.	Afstyrkes.	Tillstyrkes (se n:o 12).
48.	<i>Asp, Mina, handlande-enka.</i>	Brunnsgatan n:o 12.	Bifalles.	Tillstyrkes.
49.	<i>Isaksson, August Emil, handlande.</i>	Boulevardsgatan n:o 1.	»	»
50.	<i>Selin, Dagmar Wilhelmina, handlande.</i>	Eriksgatan n:o 19.	Afstyrkes.	Tillstyrkes (se n:o 12).
51.	Törnroos, Matilda Lovisa, handlande.	Eriksgatan n:o 20.	Bifalles.	Afstyrkes (se n:o 5).
52.	Sinnes, Karl August, handlande.	Fredriks-gatan n:o 28.	»	»
53.	<i>Nyman, Karl Fredrik, handlande.</i>	Fredriks-gatan n:o 47.	»	Tillstyrkes.
54.	<i>Tilly, Wilhelm, handlande.</i>	Fredriks-gatan n:o 59.	Afstyrkes.	Tillstyrkes (se n:o 12).
55.	<i>Grönberg, Alexander Ludvig, restauratör.</i>	V. Henriksgatan n:o 24.	Bifalles.	Tillstyrkes.
56.	<i>Lagus, Maria, handlande.</i>	Mikaelsgatan n:o 2.	»	»

57.	<i>Hanstén, Maria Matilda,</i> <i>handlande.</i>	Wladimirsgatan n:o 33.	Bifalles.	Tillstyrkes.
58.	<i>Dahlgren, Maria Wilhel-</i> <i>mina handlande.</i>	Wladimirsgatan n:o 15.	»	»
59.	<i>Höijer, Eva Maria,</i> <i>smedenka.</i>	Wladimirsgatan n:o 1.	»	»
60.	Aktiebolaget Hispania Osakeyhtiö.	Wladimirsgatan n:o 7.	»	Ehuru affären är ny, tillstyrkes bifall till ansökningsen, emedan handeln antagligen kommer att omfatta import af äkta viner.
61.	<i>Floberg, Erika Matilda,</i> <i>handlande.</i>	—	Afslås tillsvidare emedan plats icke uppgifvits hvarest affären komme att bedrifvas.	Enär stället, hvarest rörelsen är afsedd att bedrifvas, icke uppgifvits, torde ansökningsen för närvarande icke kunna till pröfning upptagas.
62.	<i>Koivu, Viktor Vilhelm,</i> <i>handlande.</i>	Wladimirsgatan n:o 34.	Kan icke bifallas «emedan gästgifveriet är inrymdt i samma gård och sökanden dessutom för öfrigt icke skött sin rörelse till polisens belåtenhet».	Tillstyrkes (se n:o 12).
63.	Handlanden Otto Rohde.	Alexandersgatan n:o 50.	«Emedan jag redan tillstyrkt bifall till fröken Ida Nyströms ansökan att i gården n:o 50 vid Alexandersgatan få till afhämtning försälja viner och andra svagare rusdrycker, kan jag icke bifalla till enahanda ansökan, som gjorts af handlanden Otto Rohde, då det icke är önskligt att tvenne likartade försäljningsställen befinna sig i en och samma gård».	Emedan sökanden för närvarande redan har rättighet att utminutera starkare spritvaror, utom bränvin, hvilken rättighet innefattar jämväl försäljningsrättighet af nu ifrågakommande slag, och sökanden antagligen kommer att ansöka om tillstånd till att fortfarande bedriva förstnämnda rörelse, men sökanden, i händelse begge ansökningarna skulle bifallas, sålunda skulle erhålla rätt att utminutera viner och andra svagare rusdrycker å två ställen, hvilket i allmänhet ansetts icke böra få ifrågakomma, torde nu förevarande ansökning lemnas beroende till dess erfärits, om sökanden erhåller vidsträcktare utminuteringsrätt eller ej.
64.	Tirkkoin, Teodor Alexander, handelsbiträde.	Högbergsgatan n:o 6.	Intet att anmärka.	Afstyrkes (se n:o 5).
65.	<i>Wathén, Frans Fredrik,</i> <i>handlande.</i>	St. Robertsgatan n:o 27.	»	Tillstyrkes.

66.	<i>Grönroos, Selma, rustmästareenka.</i>	Konstantinsgatan n:o 15.	Intet att anmärka.	Tillstyrkes.
67.	<i>Wassholm, A. & E., handelsfirma.</i>	Glogatan n:o 7.	Bifalles.	»
68.	<i>de Prado, Alfredo Messia, handlande.</i>	S. Esplanadsgatan n:o 18.	»	»
69.	Worobjeff, Petter, handlande.	N. Esplanadsgatan n:o 17.	»	Afstyrkes (se n:o 5).
70.	<i>Wessel, Irene Ingeborg, handlande.</i>	Wilhelmsgatan n:o 7.	Afstyrkes på grund af att platsen ligger aldeles invid hyrkuskstationen framför Kansallisklubbs lokal, hvar- est så godt som hvarje dag anträffas hyrkuskar förtäran- de s. k. punsch, som hemtas åt dem af på platsen alltid drifvande sysslösa personer från sagda butik.	Tillstyrkes (se n:o 12).
71.	Vilkman, Karl Gustaf, handelsbiträde.	Fredriksgatan n:o 28.	Afstyrkes på den grund att uti sagda gård redan tidigare beviljats enahanda rättighet.	Afstyrkes (se n:o 5).

I händelse utskottets förestående förslag blefve af Stadsfullmäktige omfattadt, komme att af samtliga disponibla rättigheter af ifrågavarande slag eller 70 ett antal af 55 att vara bortgifna.

Helsingfors, i april 1904.

Arvid Nyberg.

K. V. Bergman.

Edvin Castrén.

Hugo Holsti.

S. Ingman.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1904.

*Utskottsbetänkande i fråga om instruktion för ekonomen
vid stadens folkskolor.*

Sedan fråga väckts om reorganisation af ekonombefattningen vid stadens folkskolor och ärendet af Stadsfullmäktige öfverlemnats till beredning af ett för ändamålet tillsatt utskott, inlemnade sagda utskott i betänkande, afgifvet i maj 1903, till Fullmäktige förslag ej mindre till instruktion för nämnde funktionär än till förhöjning af hans arvode (tr. handl. n:o 25 för 1903). Vid föredragning af berörda betänkande den 20 oktober 1903 beslöto Fullmäktige bland annat, att åt ekonomen anslå ett arvode af 5,000 mark om året, men att, vidkommande frågan om instruktion för honom och eventuel minskning af sekreterarens vid Folkskoledirektionen aflöning, anmoda direktionen att till Fullmäktige afgifva förslag derom. Efter det direktionen den 22 sistlidne februari till Fullmäktige aflätit en skrifvelse i ärendet, beslöto Fullmäktige vid sammanträde den 8 derpåföljande mars med beklagande, att direktionen icke lojalt stält sig Fullmäktiges beslut till efterrättelse, uppmana direktionen att inom en månad derefter till Fullmäktige aflemna det äskade förslaget. Med föranledande häraf har direktionen numera i skrifvelse af den 28 sagda mars (bil. a) till Fullmäktige insändt förslag till instruktion för ekonomen (bil. b).

Vid sammanträde den 12 innevarande april hafva undertecknade, som tidigare varit ledamöter i förut omförmälda utskott, erhållit i uppdrag att till Fullmäktige afgifva yttrande med anledning af det nu föreliggande förslaget. Vid fullgörande af sagda uppdrag har utskottet, som icke funnit skäl att ingå i någon polemik med Folkskoledirektionen med anledning af dess tillvägagående i förevarande sak, funnit sig kunna i allo tillstyrka bifall till förslaget, helst detsamma endast i oväsentliga delar afviker från utskottets tidigare projekt. För öfrigt kunna ändringar och tillägg, derest sådana framdeles skulle visa sig behöfliga, när som helst införas i instruktionen. Jemväl Folkskoledirektionens hemställa derom att sekreterarens vid Folkskoledirektionen aflöning måtte sänkas från 1,200 till 800 mark, emedan, enligt instruktionen, arbetet med aflöningslistornas utskrifvande komme att öfverföras från honom till ekonomen, har utskottet ansett sig kunna utan anmärkning förorda.

Utskottet får förty vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta

att antaga närslutna instruktion för ekonomen vid stadens folkskolor, att gälla från den 1 instundande juni; samt

att sänka sekreterarens vid Folkskoledirektionen aflöning från 1,200 till 800 mark, räknadt från det sagda instruktion träder i gällande kraft.

Helsingfors, den 30 april 1904.

Emil Schybergson.

Mauritz Hallberg.

Edvin Castrén.

DIREKTIONEN
FÖR
HELSINGFORS STADS FOLKSKOLOR

Bilaga a.

Helsingfors,
den 28 mars 1904.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

I sin till folkskoledirektionen riktade skrifvelse af den 8 innevarande mars hafva Herrar Stadsfullmäktige ansett sig manade ej mindre att uttala sitt beklagande däröfver att direktionen icke skulle hafva lojalt ställt sig Fullmäktiges uppmaning till efter rättelse att inkomma med förslag till instruktion för folkskoleekonomen, än ock att förständiga direktionen att inom en månad till Fullmäktige inlämna sådant förslag. Å sin sida har direktionsens flertal funnit det högst beklagligt, att Herrar Stadsfullmäktige låtit förmå sig till ett dylikt för folkskoledirektionen kränkande uttalande utan att något skäl därtill förefunnits, ty en vägran att uppgöra instruktion för ekonomen har lika litet som någon annan illojal eller lagvidrig handling från direktionsens sida varit ifrågasatt. Medveten om att detta instruktionsförslag i ingen händelse komme att innebära en verklig reorganisation af ekonombefattningen vid stadens folkskolor, hvarom här egentligen varit fråga, ansåg sig direktionen främst vara förpliktigad att inför Herrar Stadsfullmäktige ytterligare klargöra sin uppfattning af frågan och söka uppvisa alla de olägenheter för stadens folkskoleväsende, som bland annat den senast ifrågasatta förändringen af ekonomvalet skulle medföra. Detta och intet annat var orsaken till att direktionsens i sådant syfte uppsatta skrifvelse kom att till Herrar Stadsfullmäktige insändas, förrän det i detaljer gående förslaget till instruktion för ekonomen var uppgjort.

Ett sådan förslag föreligger nu utarbetadt och bifogas här. Till grund för detsamma ligger det förslag till instruktion, som ingår i „utskottsbetänkandet med anledning af ifrågasatt reorganisation af ekonombefattningen vid stadens folkskolor“. I allt väsentligt öfverensstämman dessa förslag med hvarandra. Nämnvärda förändringar äro trenne, bestående däri, att två nya moment, signerade f) och h), blifvit tillagda samt att momentet g) i direktionens förslag genom omkastning af orden fått en annan lydelse än det motsvarande momentet f) i utskottets förslag.

Momentet f) gäller ekonomens bokföring, hvilken nu borde göras mera omfattande och fullständig, sedan aflöningen för honom ökats.

I momentet h) har ekonomen pålagts „att i samråd med skolråden söka införskaffa uppgifter på i skolåldern varande barn inom kommunen, hvilka icke besöka skola“. Detta moment ingick ursprungligen uti folkskoleinspektors förslag till instruktion för ekonomen men hade af Stadsfullmäktiges för ekonomfrågan tillsatta utskott från dess eget instruktionsförslag blifvit utelämnadt, emedan det påtvang ekonomen en sysselsättning, som för skolornas ekonomi var alldeles främmande. Icke utan motsägelser från en minoritets sida beslöts emellertid nu momentets återupptagande af det skäl, att ekonomen vid sina undersökningar om orsakerna till skolförsummelse kunde få kännedom om hemmens ekonomi, hvilket vore till nytta vid bestämmandet af de understöd, som i en eller annan form komma de fattiga folkskolebarnen till del.

Uti momentet g) var i enlighet med den förra stiliseringen ekonomen ålagd att inhämta utlåtande af vederbörande föreståndare och föreståndarinna såväl vid antagande som vid afsättande af vid skolorna behöfliga vaktmästare, gårdskarlar och städerskor, men medan det å ena sidan kan anses vara mindre välbetänkt och ej sällan ledande till förvecklingar, om respektive lärare och lärarinnor finge blanda sig i folkskolebetjäntes tillsättande, vore det däremot på sin plats att skolföreståndare och föreståndarinnor, hvilka dagligen äro i beröring med betjäningen, komme i tillfälle att afgifva sitt utlåtande, som kunde hafva till följd afsättning af någon i sina sysslor försumlig eller annars olämplig befunnen vaktmästare, gårdskarl eller städerska. I anledning häraf äro orden uti det ifrågavarande momentet omkastade i sådan ordning, att inhämtandet af vederbörande skolföreständares och föreståndarinnors utlåtande hänför sig blott till afsättandet, icke till anställandet af nödiga betjante vid folkskolorna.

Slutligen får folkskoledirektionen, i anledning däraf att enligt mom b) uti instruktionsförslaget arbetet med aflöningslistornas utskrifvande öfverföres från sekreteraren till ekonomen, vördsamt föreslå, att sekreterarens aflöning med hänsyn till det minskade arbetet sänkes från 1 200 till 800 mark om året.

På folkskoledirektionens vägnar:

K. R. Wahlfors.

Elis Lagerblad.

DIREKTIONEN
för
HELSINGFORS STADS FOLKSKOLOR

Bilaga b.

Helsingfors,
den 28 mars 1904.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Förslag till instruktion för ekonomen vid Helsingfors stads folkskolor.

Ekonomen vid stadens folkskolor omhänderhar den ekonomiska förvaltningen och vården af skolornas egendom.

I sådant afseende åliger ekonomen:

a) att på ordförandens i folkskoledirektionen rekvisition uttaga behöfliga penningemedel och verkställa alla utbetalningar, med undantag af månatliga löner och arfvoden, samt att för hvarje månad häröfver afgifva redovisning till drätselkammaren;

b) att månatligen utskrifva listorna i och för utanordnande af löner och arfvoden åt samtliga i skolornas tjänst anställda personer;

c) att jämte inspektor biträda direktionen vid uppgörandet af budgetsförslaget;

d) att förmedla anskaffandet af beklädnad åt medellösa folkskoleelever;

e) att handhafva vården om skolbyggnaderna, föreslå och öfvervaka nödiggbefunna remontarbeten å skollokaler och inventarier samt föra förteckning öfver de sistnämnda;

f) att anordna och handhafva sådan bokföring, att därur städse tydliggen framgår användningen af samtliga anslag;

g) att anställa vid skolorna behöfliga vaktmästare, gårdskarlar och städerskor samt att, efter inhämtadt utlåtande af vederbörande föreståndare och föreståndarinnor, afsätta nämnda betjante;

h) att i samråd med skolråden söka införskaffa uppgifter på de i skolåldern varande barn inom kommunen, hvilka icke besöka skola;

i) att under terminerna om möjligt hvarje söckendag och under ferietiden minst en dag i veckan å bestämd tid, åtminstone en timme dagligen, stå att träffas å folkskolornas kansli.

*Utskottsbetänkande i fråga om instruktion för ekonomen
vid stadens folkskolor.*

Sedan fråga väckts om reorganisation af ekonombefattningen vid stadens folkskolor och ärendet af Stadsfullmäktige öfverlemnats till beredning af ett för ändamålet tillsatt utskott, inlemnade sagda utskott i betänkande, afgifvet i maj 1903, till Fullmäktige förslag ej mindre till instruktion för nämnde funktionär än till förhöjning af hans arvode (tr. handl. n:o 25 för 1903). Vid föredragning af berörda betänkande den 20 oktober 1903 beslöto Fullmäktige bland annat, att åt ekonomen anslå ett arvode af 5,000 mark om året, men att, vidkommande frågan om instruktion för honom och eventuel minskning af sekreterarens vid Folkskoledirektionen aflöning, anmoda direktionen att till Fullmäktige afgifva förslag derom. Efter det direktionen den 22 sistlidne februari till Fullmäktige aflåtit en skrifvelse i ärendet, beslöto Fullmäktige vid sammanträde den 8 derpåföljande mars med beklagande, att direktionen icke lojalt ställt sig Fullmäktiges beslut till efterrättelse, uppmana direktionen att inom en månad derefter till Fullmäktige aflämna det äskade förslaget. Med föranledande häraf har direktionen numera i skrifvelse af den 28 sagda mars (bil. a) till Fullmäktige insändt förslag till instruktion för ekonomen (bil. b).

Vid sammanträde den 12 innevarande april hafva undertecknade, som tidigare varit ledamöter i förut omförmälda utskott, erhållit i uppdrag att till Fullmäktige afgifva yttrande med anledning af det nu föreliggande förslaget. Vid fullgörande af sagda uppdrag har utskottet, som icke funnit skäl att ingå i någon polemik med Folkskoledirektionen med anledning af dess tillvägagående i förevarande sak, funnit sig kunna i allo tillstyrka bifall till förslaget, helst detsamma endast i oväsentliga delar afviker från utskottets tidigare projekt. För öfrigt kunna ändringar och tillägg, derest sådana framdeles skulle visa sig behöfliga, när som helst införas i instruktionen. Jemväl Folkskoledirektionens hemställen derom att sekreterarens vid Folkskoledirektionen aflöning måtte sänkas från 1,200 till 800 mark, emedan, enligt instruktionen, arbetet med aflöningslistornas utskrifvande komme att öfverföras från honom till ekonomen, har utskottet ansett sig kunna utan anmärkning förorda.

Utskottet får förty vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta

att antaga närslutna instruktion för ekonomen vid stadens folkskolor, att gälla från den 1 instundande juni; samt

att sänka sekreterarens vid Folkskoledirektionen aflöning från 1,200 till 800 mark, räknadt från det sagda instruktion träder i gällande kraft.

Helsingfors, den 30 april 1904.

Emil Schybergson.

Mauritz Hallberg.

Edvin Castrén.

DIREKTIONEN
FÖR
HELSINGFORS STADS FOLKSKOLOR

Bilaga a.

Helsingfors,
den 28 mars 1904.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

I sin till folkskoledirektionen riktade skrifvelse af den 8 innevarande mars hafva Herrar Stadsfullmäktige ansett sig manade ej mindre att uttala sitt beklagande däröfver att direktionen icke skulle hafva lojalt ställt sig Fullmäktiges uppmaning till efter rättelse att inkomma med förslag till instruktion för folkskoleekonomen, än ock att förståndiga direktionen att inom en månad till Fullmäktige inlämna sådant förslag. Å sin sida har direktionens flertal funnit det högst beklagligt, att Herrar Stadsfullmäktige låtit förmå sig till ett dylikt för folkskoledirektionen kränkande uttalande utan att något skäl därtill förefunnits, ty en vägran att uppgöra instruktion för ekonomen har lika litet som någon annan illojal eller lagvidrig handling från direktionens sida varit ifrågasatt. Medveten om att detta instruktionsförslag i ingen händelse komme att innebära en verklig reorganisation af ekonombefattningen vid stadens folkskolor, hvarom här egentligen varit fråga, ansåg sig direktionen främst vara förpliktigad att inför Herrar Stadsfullmäktige ytterligare klargöra sin uppfattning af frågan och söka uppvisa alla de olägenheter för stadens folkskoleväsende, som bland annat den senast ifrågasatta förändringen af ekonomvalet skulle medföra. Detta och intet annat var orsaken till att direktionens i sådant syfte uppsatta skrifvelse kom att till Herrar Stadsfullmäktige insändas, förrän det i detaljer gående förslaget till instruktion för ekonomen var uppgjort.

Ett sådan förslag föreligger nu utarbetadt och bifogas här. Till grund för detsamma ligger det förslag till instruktion, som ingår i „utskottsbetänkandet med anledning af ifrågasatt reorganisation af ekonombefattningen vid stadens folkskolor“. I allt väsentligt öfverensstämna dessa förslag med hvarandra. Nämnvärda förändringar äro trenne, bestående däri, att två nya moment, signerade f) och h), blifvit tillagda samt att momentet g) i direktionens förslag genom omkastning af orden fått en annan lydelse än det motsvarande momentet f) i utskottets förslag.

Momentet f) gäller ekonomens bokföring, hvilken nu borde göras mera omfattande och fullständig, sedan aflöningen för honom ökats.

I momentet h) har ekonomen pålagts „att i samråd med skolråden söka in-förskaffa uppgifter på i skolåldern varande barn inom kommunen, hvilka icke be-söka skola“. Detta moment ingick ursprungligen uti folkskoleinspektors förslag till instruktion för ekonomen men hade af Stadsfullmäktiges för ekonomfrågan tillsatta utskott från dess eget instruktionsförslag blifvit utelämnadt, emedan det påtvang ekonomen en sysselsättning, som för skolornas ekonomi var alldeles främmande. Icke utan motsägelser från en minoritets sida beslöts emellertid nu momentets åter-upptagande af det skäl, att ekonomen vid sina undersökningar om orsakerna till skolförsummelse kunde få kännedom om hemmens ekonomi, hvilket vore till nytta vid bestämmandet af de understöd, som i en eller annan form komma de fattiga folkskolebarnen till del.

Uti momentet g) var i enlighet med den förra stiliseringen ekonomen ålagd att inhämta utlåtande af vederbörande föreståndare och föreståndarinna såväl vid antagande som vid afsättande af vid skolorna behöfliga vaktmästare, gårdskarlar och städerskor, men medan det å ena sidan kan anses vara mindre välbetäckt och ej sällan ledande till förvecklingar, om respektive lärare och lärarinnor finge blanda sig i folkskolebetjäntes tillsättande, vore det däremot på sin plats att skolförestån-dare och föreståndarinnor, hvilka dagligen äro i beröring med betjäningen, komme i tillfälle att afgifva sitt utlåtande, som kunde hafva till följd afsättning af någon i sina sysslor försumlig eller annars olämplig befunnen vaktmästare, gårdskarl eller städerska. I anledning häraf äro orden uti det ifrågasvarande momentet omkastade i sådan ordning, att inhämtandet af vederbörande skolföreständares och föreståndarinnors utlåtande hänför sig blott till afsättandet, icke till anställandet af nödiga betjante vid folkskolorna.

Slutligen får folkskoledirektionen, i anledning däraf att enligt mom b) uti instruktionsförslaget arbetet med aflöningslistornas utskrifvande öfverföres från sekre-teraren till ekonomen, vördsamt föreslå, att sekreterarens aflöning med hänsyn till det minskade arbetet sänkes från 1 200 till 800 mark om året.

På folkskoledirektionens vägnar:

K. R. Wahlfors.

Elis Lagerblad.

DIREKTIONEN
för
HELSINGFORS STADS FOLKSKOLOR

Bilaga b.

Helsingfors,
den 28 mars 1904.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Förslag till instruktion för ekonomen vid Helsingfors stads folkskolor.

Ekonomen vid stadens folkskolor omhänderhar den ekonomiska förvaltningen och vården af skolornas egendom.

I sådant afseende åliger ekonomen:

a) att på ordförandens i folkskoledirektionen rekvisition uttaga behöfliga penningemedel och verkställa alla utbetalningar, med undantag af månatliga löner och arfvoden, samt att för hvarje månad häröfver afgifva redovisning till drätselkammaren;

b) att månatligen utskrifva listorna i och för utanordnande af löner och arfvoden åt samtliga i skolornas tjänst anställda personer;

c) att jämte inspektor biträda direktionen vid uppgörandet af budgetsförslaget;

d) att förmedla anskaffandet af beklädnad åt medellösa folkskoleelever;

e) att handhafva vården om skolbyggnaderna, föreslå och öfvervaka nödiga befutna remontarbeten å skollokalerna och inventarier samt föra förteckning öfver de sistnämnda;

f) att anordna och handhafva sådan bokföring, att därur städse tydligt framgår användningen af samtliga anslag;

g) att anställa vid skolorna behöfliga vaktmästare, gårdskarlar och städerskor samt att, efter inhämtadt utlåtande af vederbörande föreståndare och föreståndarinnor, afsätta nämnda betjante;

h) att i samråd med skolråden söka införskaffa uppgifter på de i skolåldern varande barn inom kommunen, hvilka icke besöka skola;

i) att under terminerna om möjligt hvarje söckendag och under ferietiden minst en dag i veckan å bestämd tid, åtminstone en timme dagligen, stå att träffas å folkskolornas kansli.

Handlingar rörande föreslagna inredningsarbeten i saluhallen å Vestra Kajen.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors.

Den 14 April 1904.

No 92.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Sedan Filosofiedoktor Osc. Nordqvist i Fiskeritidskrift för Finland publicerat en af honom författad uppsats „om fiskauktioner jemte förslag till införande af fiskauktion i Helsingfors“, har Fiskeriföreningens i Finland styrelse till Drättselkammaren inlemnat särtryck af nämnda, härhos bilagda uppsats samt anhållit att Kammaren ville vidtaga å den ankommande åtgärd till förslagets realiserande.

I uppsatsen framhålles hurusom handeln med lefvande och färsk fisk öfverallt börjat sålunda att fiskarena sjelfva hemtat sin fisk till närmaste stad. När städerna tillväxte, hade förbrukningen emellertid blifvit så stor, att den närmaste traktens fiskare icke längre kunnat leverera all den behöfliga fisken. Då de aflägsnare boende fiskarena icke sjelfva kunde inhemta sin vara, uppstodo kringresande fiskuppköpare, hvilka antingen för egen räkning köpte upp fisk och sedan sålde den åt fiskhandlande i städerna eller också köpte den för deras räkning. I stora städer hände det ofta, att dessa fiskgrosshandlande ytterligare sålde fisken åt minuthandlande, hvilka i sin tur afyttrade den åt publiken. Innan fisken hamnade hos konsumenten, hade den sålunda ofta passerat genom en, två eller tre mellanhänder. Under sådana förhållanden var det förklarligt att allmänheten betalade höga pris, medan fiskaren fick nöja sig med en obetydlighet. Detta missförhållande ökades ytterligare därigenom att fiskaren vanligen var fattig och därför genom förskott lätt råkade i händerna på någon fiskuppköpare, hvilken så godt som efter behag kunde nedtrycka prisen. Å andra sidan kunde fiskhandlanden icke sällan genom att längre tid förvara den lefvande fisken i sump och

den döda i fruset tillstånd hålla priset uppe, äfven då tillförseln var jämförelsevis stor och fisken eljes hade fallit i pris. För att underlätta en snabb omsättning, hvilken vid försäljningen af en vara, underkastad så hastig förskämning som fisk, var af största vikt, och för att i någon mån minska antalet mellanhandlande hade man i andra länder infört dagliga fiskauktioner. Den förnämsta fördel fiskaren hade af dessa auktioner var att hans vara underställdes konkurrens från fiskköparenes sida. Han kunde sålunda alltid erhålla det för dagen gångbara priset, hvilket då endast berodde af den större eller mindre tillförseln och efterfrågan. Auktionerna förrättades af edsvurna mäklare och provisionen beräknades vanligen till 5 procent.

Enär den till fiskauktionen sända fisken alltid såldes samma dag eller senast inom ett dygn, medförde auktionssystemet för publiken fördelen att erhålla fisken färsk. På orter där fiskauktionerna uteslutande afsågo engroshandel gälde detta naturligtvis främst de stora konsumenterna. De som ville köpa små poster kunde dock äfven draga fördel af auktionerna genom att förena sig flere. Då erfarenheten emellertid visat, att tillförseln till de orter, der fiskauktioner inrättats var i hastigt stigande bidrog auktionen sålunda äfven till minutprisens sjunkande. Slutligen voro fiskauktionerna äfven till nytta för den stad der sådana inrättades emedan de åstadkommo en större lifaktighet i fiskhandeln och en dylik stad ovilkorligen blef ett centrum för denna handel, derifrån fiskhandlande äfven från andra orter komme att förse sig.

Efter närmare beskrifning om dylika auktioner i en del utländska städer åtföljd af utfärdade ordningsregler för fiskhandeln i Hamburg och i den danska staden Fredrikshavn anför Dr Nordqvist följande:

„Därom, att fiskhandeln i Helsingfors lämnar åtskilligt öfrigt att önska, torde åsikterna vara ganska odelade. I saluhallen finnas endast sex fiskstånd, medan största delen af fiskhandeln försiggår under bar himmel, antingen från båtar eller på torget invid kajen. Den döda fisken får sålunda ligga om sommaren timal i solgasset och fördärfvas. Mest klagas det emellertid öfver de här under större delen af året rådande höga fiskprisen. Det oaktadt erhåller fiskaren jämförelsevis litet för den fisk han säljer åt fiskhandlarene. Det har därför från fiskarenes sida föreslagits att här inrätta en på andelsprincip grundad egen fiskförsäljning. Då det emellertid för fiskarene antagligen skulle ställa sig rätt dyrt och svårt att själfva förvalta en dylik affär, har jag tänkt att frågan här liksom i många utländska städer lämpligast kunde ordnas sålunda, att staden skulle anordna dagliga fiskauktioner, vid hvilka såväl publiken som fiskhandlarene vore i tillfälle att köpa den fisk, som fiskarene hemta eller skicka till staden. Såsom af det föregående framgår kan man förutse, att tillförseln härigenom blefve större, hvarför allmänheten i regeln skulle få köpa fisken billigare, medan fiskarene skulle erhålla högre priser än för närvarande, då de ofta äro tvungna att bortslumpa sin vara för rampris åt någon fiskhandlare.

Då, enligt hvad jag hört uppgifvas, fråga väkts om uppförande af nya saluhallar, kunde den gamla saluhallen eller åtminstone en del af den apteras uteslutande för fiskhandel och fiskauktioner. I händelse hela den nuvarande hallen icke kunde erhållas för detta ändamål, borde åtminstone midtelpartiet, som nu upptages af sex fiskstånd, samt hallens ena sidoflygel upplåtas härtill. Midtelpartiet kunde då omändras till auktionshall med ett par kontorsrum i sidoflygeln närmast intill, medan i återstoden af samma sidoflygel skulle inrättas fiskstånd.

För den händelse att den nuvarande saluhallen icke kan upplåtas, för detta ändamål, borde en ny, uteslutande för försäljning af fisk inredd hall uppföras, och vore det s. k. Kejsargrundet en lämplig plats härför. Då man kan förutsätta att införandet af fiskauktioner icke allenast skulle öka tillförseln af fisk till Helsingfors utan äfven göra denna stad till en centralort för fiskhandeln i landet samt äfven gifva upphof till en större fiskeexport än hittills, vore det skäl att från första början göra den nya fiskhallen tillräckligt stor. I händelse ny fiskhall kommer att uppföras, borde denna placeras så nära stranden, att fisk bekvämt kan upphemtas därifrån till hallen, och så tätt till järnvägsspår att att äfven detta kommunikationsmedel kan vändas utan omlastning.

Hvad fiskhallens inredning beträffar är det naturligtvis för tidigt att ingå på några detaljer.

På följande omständigheter anser jag mig dock redan i detta sammanhang böra fästa uppmärksamheten. Under hallen borde, om möjligt, inrättas förrådsrum med bassiner för lefvande fisk och en frysinnättning med fack, hvori fiskhandlarna kunde förvara död fisk. Äfven i själfva auktionshallen och salustånden borde finnas bassiner för lefvande fisk. Dessa bassiner borde förses med vatten dels från stadens vattenledning och dels med grundvatten ur en på stället anlagd rörbrunn, om detta låter sig göra. Grundvattnet är nämligen om sommaren betydligt kallare än vattenledningsvattnet, hvarför fisken i detta håller sig en längre tid lefvande. För att fisken i bassinerna ej måtte dö af kväfning, böra anstalter vidtagas för vattnets „genomluftande“, för hvilket ändamål olika, enkla inrättningar finnas.

Af salustånden borde åtminstone en del vara förenade med ett litet kontorsrum, där fiskhandlarna kunde uppgöra sina affärer, förvara böcker m. m.

Hvad själfva fiskauktionen beträffar torde denna lämpligast kunna af staden upplåtas åt en pålitlig edsvuren auktionsmäklare, hvilken skulle få uppbära en viss procent af försäljningspriset, hvaraf en del skulle tillfalla staden såsom hyra för lokalen, medan återstoden skulle få behållas af auktionsmäklaren såsom arvode och till betäckande af hans omkostnader för biträden m. m. Att uppbära några afgifter af köparene såsom i Frankrike och Strassburg är brukligt, anser jag icke hos oss kunna förordas. Jag tror nämligen, att en dylik extra afgäld i många fall skulle afhålla publiken från att begagna sig af fiskauktionen,

samt sålunda minska omsättningen och därigenom äfven såväl dess nytta för allmänheten som stadens inkomst af företaget.

Salustånden äfvensom nödiga förrådsrum i källarvåningen, bassiner och fack i frysinnrättningen borde uthyras helst på ett år i sender. Måhända kunde, såsom i Hamburg, försäljningsplatser i hallen äfven uthyras per dag“.

Uppmanad att inkomma med räntabilitetskalkyl har Doktor Nordqvist uti närslutna utläggning, benämnd „Ytterligare om inrättandet af ett fiskauktionsverk i Helsingfors“ meddelat ungefärlig utredning beträffande företagens räntabilitet samt den föreslagna auktionshallens placering och inredning.

Efter det Drätselkammaren härå samrådt med ordföranden i stadens helsovårdsnämnd, hvilken tillstyrkt inrättandet af såväl nya fiskförsäljningsstånd som en auktionsafdelning i saluhallen å Vestra kajen, har Kammaren uppdragit åt Byggnadskontoret att inkomma med ritning och kostnadsförslag för inredning i hallens södra flygel af tjugu fiskförsäljningsstånd och en auktionsafdelning med bassiner, iskällare m. m. så inrättade att den del af södra flygeln, som kommer att upplåtas för fiskhandeln, blefve genom en mellanvägg afskild från flygelns öfriga del. Byggnadskontoret har äfven aflemnat bilagda ritning och kostnadsförslag, utvisande att utgiften för tjugu nya fiskförsäljningsstånd beräknats till 5,900 mark; att inredandet af den föreslagna auktionsafdelningen komme att medföra en kostnad af 6,100 mark; samt att, derest fiskförvaringsbassinerna borde förses med hafsvatten, härför tillkomme en utgift af 2,000 mark.

Vid ärendets slutliga behandling har Drätselkammaren funnit, att sedan nedre våningen af förra tullhuset invid Vestra kajen numera inredts till saluhall, inrymmande 47 försäljningsstånd, hvilka kunna disponeras för handeln med smör, ost och ägg, sådan handel icke vidare behöfde medgifvas i den stora saluhallen, hvars södra flygel i följd häraf kunde till en del upplåtas för handeln med färsk fisk, hvarför härintills funnits endast sex försäljningsstånd med bassiner i hallens mittparti. Enhälligt har Kammaren ock beslutit föreslå att i enlighet med alternativ I å den af Byggnadskontoret uppgjorda ritningen tjugu nya fiskförsäljningsstånd finge i hallen inrättas och till bassinerna jämväl hafsvatten inledas. På sätt ofvan antydts komme dessa tjugo stånd att afskiljas från den öfriga delen af hallens södra flygel genom en mellanvägg af glas och trä, hvarigenom den lukt fiskhandeln medför icke borde blifva besvärlig för öfriga försäljningsstånd.

Beträffande åter förslaget om en fiskauktions afdelning i sagda saluhall hafva två af Drätselkammarens ledamöter på de af Doktor Nordqvist framhållna skäl önskat hos Stadsfullmäktige tillstyrka omedelbart utförande af jemväl denna afdelning och att åt Drätselkammaren skulle uppdragas att inkomma med detaljeradt förslag rörande ordnandet af fiskauktioner. Kammarens flertal anser sig emellertid icke kunna omfatta detta förslag. Den nytta fiskauktioner kunde bereda *konsumenterna* synes ganska tvifvelaktig och i hvarje fall borde man invänta någon tids erfarenhet rörande gagnet af de föreslagna tjugu nya fiskförsäljnings-

stånden innan en del af saluhallen upplåtes till ett ändamål hvarför denna ej varit afsedd. Den omständighet att fiskauktioner ännu ej blifvit införda i de vestra grannländerna, der likväl fiskerinäringen åtminstone i vissa delar står högt, vidhandengifver äfven i sin mån att den föreslagna åtgärden åtminstone ej är omedelbart påträngande.

Med stöd af det anförda får Drätselkammaren vördsamt föreslå:

*att uti södra flygeln af saluhallen invid Vestra Kajen finge i
enlighet med alternativ I å den uppgjorda ritningen inredas tjugu nya
fiskförsäljningsstånd med bassiner, till hvilka jemväl hafsvatten borde
inledas;*

*att för detta arbete måtte anvisas ett belopp af ända till 7,900
mark att utgå ur det i årets utgiftsstat upptagna anslaget för oför-
utsedda behof enligt Stadsfullmäktiges bestämmande; samt*

*att förslaget om inredandet af en fiskauktionsafdelning i sagda
saluhall finge för närvarande förfalla.*

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

Ytterligare om inrättandet af ett fiskauktionsverk i Helsingfors.

I en uppsats „Om fiskauktioner jämte förslag till införande af fiskauktion i Helsingfors“ har jag i korthet redogjort för de fördelar, som fiskauktioner medföra. Enligt anmodan får jag här meddela en ungefärlig utredning beträffande företagets rentabilitet samt auktionshallens placering och inredning.

För att kunna bedöma företagets möjlighet och rentabilitet är i främsta rummet nödvändigt att veta, huru mycket färsk — död och lefvande — fisk, som årligen försäljes i Helsingfors. Då statistik häröfver saknas, måste jag tillgripa en approximativ beräkning, grundad på uppgifter som hopsamlats från olika håll.

Största mängden färsk fisk hemtas till Helsingfors sjöledes från skärgården. Enligt uppgifter som fiskaren Emil Wahrman från Emsalö samlat för en af Fiskefiröreningen och sällskapet Pellervo tillsatt kommitté för befordrandet af andelsverksamheten bland fiskare, skulle från östra skärgården dagligen under den tid sjön är öppen hemtas i medeltal:

från områdena kring Lill-Perno viken, Pellinge sund, Långfjärden och Haiko fjärd c:a 3,000 kg fisk. Från sträckan Emsalö—Helsingfors hafva uppgifter ännu icke erhållits. Dock torde man kunna antaga att därifrån dagligen i medeltal hemtas c:a 200 kg.

Enligt upplysningar meddelade af befälhafvarena på de två vestra skärgården trafikerande kustångarene, hemtar hvardera af dessa i medeltal 50 kg färsk fisk, således tillsammans 100 kg om dagen. Härtill kommer den fisk, som hemtas af fiskarene i deras egna båtar.

Stora mängder lefvande fisk hemtas af fiskuppköpare i sumpar från Sjundeå, Ingå, Snappertuna, Bromarf och Kimito. Denna tillförsel torde kunna uppskattas till omkring 2,000 kg per dag.

Enligt denna beräkning skulle den dagliga tillförseln af färsk fisk till Helsingfors stiga till mer än 5,000 kg. För säkerhets skull vill jag dock antaga att denna tillförsel under den tid sjön är isfri, således c:a 200 dagar, icke uppgår till mer än 4,000 kg per dag. Detta skulle dock göra för hela denna tid 800,000 kg.

Enligt Järnvägsstyrelsens statistiska uppgifter hemtades år 1902 till Helsingfors per järnväg 372 tons, således 372,000 kg fisk. Huru stor del däraf belöper sig på den färska fisken är omöjligt att säga, emedan denna icke upptages särskildt. Så mycket torde dock vara säkert, att endast en mindre del däraf utgöres af färsk fisk. Rätt mycket fisk hemtas dessutom om vintern till Helsingfors med foror från skärgårdssocknarne. Antager man, att den färska fisk: som hemtas till Helsingfors

landvägen uppgår till endast 200,000 kg om året, så skulle stadens hela årliga färskfiskkonsumtion stiga till c:a 1,000,000 kg. Då Helsingfors folkmängd för närvarande stiger till c:a 105,000 personer, skulle det således knappast belöpa sig 10 kg färsk fisk per person, hvilket icke torde vara för högt tilltaget.

Men om också stadens fiskkonsumtion stiger till denna betydliga summa, så kan man dock icke antaga, att den fiskmängd, som kommer att säljas på auktion, kan stiga till mer än kanske hälften häraf. Enligt den erfarenhet, man vunnit i andra städer, där fiskauktioner blifvit införda, fortgår nämligen alltid en betydande fiskhandel på sidan om auktionen. Men tillika utvisar statistiken öfverallt, att omsättningen vid fiskauktionerna hastigt tilltager, i samma mån som fiskarene inse nyttan af denna nya inrättning.

Då man således måste antaga, att tillförseln af färsk fisk tack vare auktionen småningom kommer att tillväxa, är det skäl att redan från början beräkna auktionslokalen för en större omsättning än den man under de allra första åren kan påräkna eller att inrätta den så, att den kan utvidgas.

Auktionslokalen bör vara så inredd, att man där kan sälja både död och lefvande fisk. Antagligen blir det nödvändigt att åtminstone till en början vid auktionen försälja fisk endast *en gros*. Det synes mig dock vara skäl att vid uppgörandet af stadgar för auktionsverket stilisera dessa så, att det beredes möjlighet äfven försäljning i minut. För den senare försäljningen borde auktionsprovisionen dock vara högre. I alla fall bör en gros försäljningen försiggå så tidigt på morgonen, att fiskhandlarena före den vanliga torgtiden hinna göra sina uppköp och till sig öfverföra den köpta fisken.

Oaktadt man bör eftersträfvä att få tillförseln så ordnad, att fisken hemtas till auktionshallen tidigt på morgonen eller på natten, kan det dock icke undvikas att att en del sändningar anlända redan föregående dag, men så sent att de icke mera samma dag kunna bortauktioneras. Dessa sändningar måste kunna uppbevaras i auktionshallen till följande morgonens auktion. För detta ändamål är det nödvändigt att i auktionshallen finnas bassiner för lefvande fisk och kylrum eller iskällare för den döda fisken. Hvad den lefvande fisken beträffar, så behöfver den bassiner äfven om den hemtas omedelbart före auktionens början. Att på förhand säga huru många dylika bassiner komma att behöfvas, är ju ganska svårt. Jag skulle dock tro, att man till att börja med borde kunna komma tillrätta med 20—25 stycken, hvar och en af c:a 1,2 met. längd, 80 cm bredd och 70 cm djup. För den döda fiskens förvaring behöfs ett kylrum eller iskällare, som kan rymma ända till 10,000 kg fisk. I auktionshallen behöfs dessutom en decimalvåg, som är inrättad äfven för vägning af lefvande fisk, ett bord för utroparen och en helst med ett par trappsteg försedd plattform eller estrad för publiken.

För auktionshallen skulle till en början en golfyta af c:a 130 kv. met. vara tillräcklig, och anser jag den å stadens Byggnadskontor uppgjorda planritningen vara i alla afseenden ändamålsenlig.

Beträffande den föreslagna auktionshallens placering får jag påpeka följande. Den bör vara så nära stranden som möjligt för att skärgårdsborna skola kunna lägga till invid den och utan omlastningar direkte transportera fisken till hallen. Den bör helst ligga vid järnvägsspår, så att fisk äfven per järnväg skall kunna hemtas dit utan omlastning. Den bör ligga bredvid fiskhandlarenes salustånd för att desse bekvämt måtte kunna till sig öfverföra fisken. Slutligen bör den vara belägen i samma trakt där öfrig matvaruförsäljning är koncentrerad, isynnerhet om man där äfven skall bedrifva detaljförsäljning. Alla dessa villkor uppfyllas bäst af den nuvarande saluhallen vid Södra hamnen.

Enligt å Helsingfors stads Byggnadskontor uppgjort kostnadsförslag skulle kostnaden för inredandet af ett fiskauktionsrum i södra ändan af saluhallen stiga till *9,250 mark*, hvori dock äfven ingå kostnaderna för inredandet af *18 salustånd* för försäljning af färsk fisk. Räntan å detta anläggningskapital utgör å 5 % endast Fmk 462: 50, men genom slopandet af 16 salustånd, hvilka för närvarande upptaga den areal, som skulle behöfvas för auktionsrummet, skulle staden förlora 4,800 mark per år.

Dessutom framhåller Byggnadskontoret, att det måhända torde böra tagas i betraktande att årshyrorna från saluhallen sannolikt komma att minskas med uppskattningsvis 1,800 mark per år på grund däraf, att fiskförsäljarene förmodligen icke kunna erlägga samma hyra för de 18 försäljningstånd, hvilka skulle upplåtas för fiskförsäljning, som den hvilken staden för närvarande uppbär för desamma.

Hvad sistnämnda omständighet beträffar, tror jag icke, att man behöfver befara en dylik minskning i den hyra staden för dessa stånd kan erhålla, måhända med undantag af de allra första åren. Men om så också vore fallet, synes det mig vara alldeles nödvändigt att inrätta dessa fiskförsäljningsstånd, emedan den nuvarande fiskförsäljningen, såsom jag redan förut påpekat, måste betecknas såsom allt annat än ändamålsenlig. I alla fall skulle denna minskning i stadens inkomster icke förorsakas af inredandet af ett fiskauktionsrum. Stadens årliga utgifter resp. förlust af inkomster för auktionsrummet skulle således stiga till 462: 50 + 4,800 mark eller tillsammans till Fmk 5 262: 50, hvilken summa auktionshallen borde inbringa för att icke medföra förlust för staden.

Under de första åren torde man icke kunna påräkna att omsättningen i fiskauktionshallen skall stiga till mer än 250,000 mark. För att få kostnaderna betäckta måste staden således i hyra taga 2 % af fiskens försäljningsvärde. Då hela den afgift, som försäljaren bör erlägga till auktionsverket, icke borde få stiga till mer än 5 %, anser jag att återstoden, d. v. s. 3 % af omsättningen, icke skulle räcka till att täcka öfriga kostnader för auktionsverket. Det vore därför önskligt att staden för sin del skulle nöja sig med en afgift af $1\frac{1}{2}$ %, hvarvid den således under de första åren skulle få vidkännas en årlig förlust af 1,250—1,500 mark, hvilket ju icke kan anses vara mycket, då man tager i betraktande de stora fördelar som auktionssystemet medföra, och hvilka jag förut påpekat.

Slutligen anser jag, att staden borde utarrendera auktionshallen åt någon pålitlig person emot rättighet att uppbära 5 % af försäljningspriset, hvaraf 1½ % borde månatligen inlevereras till stadens Drätselkontor.

Helsingfors den 16 mars 1904.

Osc. Nordqvist.

Kostnadsberäkning

för diverse inredningsarbeten i Saluhallen vid Vestra Kajen i och för ökadet af antalet fiskförsäljningsstånd.

Alt. I. 20 st. fiskförsäljningsstånd.

40 st. cementbassiner att uppställa i 14 stånd à 40:—	1,600:—	
40 st. bassiner att förse med vatten- och afloppsledning à 40:—	1,600:—	
Diverse timmermansarbeten i 20 st. stånd	400:—	
1 st. mellanvägg af glas och trä	1,500:—	
2 st. dubbeldörrar à 150:—	300:—	5,400:—
C:a 10 % tillskott för arbetsledning m. m.	—:—	500:—
	<u>Summa Fmk</u>	<u>5,900:—</u>

Alt. II. 20 st. försäljningsstånd jämte en auktionsafdelning.

Inredning af försäljningsstånden, kostnad som föregående	—:—	5,900:—
Inredning af auktionsafdelningen, fiskförvaringsbassiner, iskäl- lare m. m. enligt kostnadsförslag af den 14 mars 1904	5,526:—	
C:a 10 % tillskott för arbetsledning m. m.	574:—	6,100:—
	<u>Summa Fmk</u>	<u>12,000:—</u>

Därest fiskförvaringsbassinerna skola förses med hafsvatten tillkommer för:

1 st. centrifugalpump för 5,000 liter i timmen jämte elektrisk motor	800:—	
60 l. m. sugledning af 3" tackjärnsrör å 6:25	375:—	
60 l. m. graf att uppkasta och igenfylla å 7:50	450:—	
120 m ² stensättning å 1:10	132:—	
Anslutning mellan pumpen och rörnätet i hallen	100:—	1,857:—
C:a 10 % tillskott för arbetsledning m. m.	—:—	143:—
	<u>Summa Fmk</u>	<u>2,000:—</u>

Driftkostnaden för pumpen uppgår till Fmk 3:60 per dygn.

Helsingfors stads Byggnadskontor, den 30 Mars 1904.

G. Idström.

Utskottsbetänkande i fråga om elektriska ljus- och kraftledningar.

Vid sammanträde den 28 november 1899 uppdrogo Stadsfullmäktige åt styrelsen för Helsingfors stads belysningsverk att till Fullmäktige inkomma med betänkande derom, huruvida och i hvilken omfattning staden borde inrätta och underhålla elektrisk belysning. Med anledning häraf föreslog sagda styrelse i skrifvelse till Fullmäktige af den 24 januari 1901 *) på deri anförda skäl, att Fullmäktige ville i princip uttala sig derhän att Helsingfors stad, så snart dess finansiela läge sådant tilläte, borde anlägga eget elektricitetsverk för alstrande af såväl ljus som kraft och detta i sådan omfattning, att stadens och dess inbyggares behof af elektrisk ström derigenom blefve tillgodosedt, samt att Stadsfullmäktige ville uppdraga åt styrelsen att gå i författning om utarbetande af ett fullständigt förslag till företagens realiserande och tillåta styrelsen att för ändamålet af gasverkets medel använda ända till 15,000 mark. Stadsfullmäktige beslöto den 12 februari samma år att, då frågan huruvida och i hvilken omfattning staden borde inrätta och underhålla elektrisk belysning ankomme å förstärkte Fullmäktiges pröfning, endast uppdraga åt styrelsen för belysningsverket att gå i författning om utarbetande af fullständigt förslag till anläggning för stadens räkning af eget elektricitetsverk för alstrande af ljus och kraft samt tillåta styrelsen att för ändamålet af gasverkets medel förskottsvis använda ända till det uppgifna beloppet. **)

Den 15 maj 1902 aflemnade styrelsen det äskade förslaget, innefattande hemställan om att ett elektricitetsverk, med hufvudstation å kvarteret n:o 178 vid Ärtholmsgatan och en understation å området Arkadia, skulle i hufvudsaklig öfverensstämmelse med en af styrelsen tillika inlemnad beskrifning jemte kostnadsförslag för stadens räkning anläggas äfvensom att Fullmäktige skulle upp-

*) Stadsfullmäktiges tr. handl. för 1901 n:o 4.

**) Berättelsen öfver kommunalförvaltningen för 1901 sid. 98 & 99.

draga åt styrelsen att, sedan program för ändamålet enligt ofvanstående grunder uppgjorts, inbjuda hugade spekulanter att inom viss utsättande tid inkomma med skriftliga anbud om företagets utförande och sedermera jemte eget utlåtande till Stadsfullmäktige insända desamma. *) Berörda förslag föredrogs för Fullmäktige den 27 i nämnda maj månad äfvensom i sammanhang dermed en af bemälda styrelse till Fullmäktige aflåten skrifvelse, hvori styrelsen, som den 17 september 1901 af Fullmäktige erhållit i uppdrag att till behandling upptaga frågan, huruvida och på hvilka vilkor enskilda personer eller bolag kunde tillåtas att i stadens gator nedlägga kablar för öfverföring af elektrisk ström, meddelade, att styrelsen, efter samrådan med föreståndarene för stadens vattenlednings och byggnadskontor, med desse enats derom att, för den händelse stadens tillernade elektricitetsverk komme till stånd, någon dylik rättighet icke borde medgifvas vare sig enskild person eller bolag. Med anledning häraf beslöto Fullmäktige att åt ett särskildt utskott uppdraga att ytterligare utreda frågan om rätt att nedlägga kablar i stadens gator samt att, innan frågan om inrättande af eget elektricitetsverk för staden öfverlemnades till förstärkte Fullmäktiges pröfning, styrelsens för belysningsverket yttrande skulle infordras angående lämpligaste platsen för verket. **)

Derjemte hade en kommission, som blifvit tillsatt med uppdrag att till Fullmäktige inkomma med förslag till upptagande af ett nytt obligationslån för staden, den 21 maj 1902 afgifvit ett betänkande ***), hvori förordades upptagandet af ett dylikt lån till nominelt belopp af högst 8,000,000 mark, att användas, bland annat, för ett stadens elektricitetsverk. Vid föredragning af berörda betänkande för Fullmäktige, som för sådant ändamål den 17 juni 1902 sammanträdte till förstärkt antal, anmärktes likväl, hurusom frågan om ett eget elektricitetsverk för staden vore i behof af ytterligare beredning, hvarför föreslogs att Fullmäktige, med godkännande i hufvudsak af kommissionens förslag uti öfriga delar, i afseende å det belopp af 2,500,000 mark, som beräknats bära af lånemedlen eventuellt afsättas för ett elektricitetsverk, ville besluta att detta ändamål icke då ännu skulle närmare bestämmas, utan endast angifvas, att beloppet reserverades för behof, som af förstärkte Stadsfullmäktige framdeles komme att godkännas. Sistnämnda förslag blef derpå jemväl af förstärkte Fullmäktige omfattadt.

Efter det vid ordinarie Fullmäktiges möte nästberörda dag undertecknade Öhman, Schybergson och Tallqvist jemte herrar Aug. Nybergh och A. V. Lindberg valts till ledamöter i ofvanberörda utskott, framhöll utskottet i skrifvelse till Stadsfullmäktige uti september 1903 hurusom förstärkte Fullmäktige sagda 17 juni 1902, vid behandling af frågan om anläggande af ett kommunalt

*) Tr. handl. n:o 29 för 1902.

**) Stadsfullmäktiges prot. den 27 maj 1902 § 27.

***) Tr. handl. n:o 28 för 1902.

elektricitetsverk härstädes, funnit berörda fråga i behof af ytterligare beredning. Då likväl någon åtgärd om dylik beredning ännu icke af Fullmäktige vidtagits, hade utskottet stannat i tvifvelsmål derom, huruvida icke Fullmäktige tilläfvintyrs afsett att utskottets uppdrag skulle omfatta frågan om ordnandet af den elektriska belysningen i staden uti hela dess vidd. Vid sådant förhållande ville utskottet vördsamt till Stadsfullmäktige öfverlemna att härom uttala sig till vägledning för utskottet. — Med anledning häraf beslöto Fullmäktige den 8 september samma år *), att då det uppdrag, som öfverlemnats åt utskottet, stode i direkt sammanhang med frågan om den elektriska belysningens ordnande i staden, öfverlemna frågan i denna vidsträcktare omfattning åt utskottet. Derhos berättigades utskottet, på dess tillika gjorda anhållan, att anställa biträde för förberedande arbeten och för expertis samt att ur stadskassan uppbära härför nödiga medel.

Under den tid, utskottets uppdrag varat, har detsamma i särskilda, med dess uppdrag i samband stående och till dess beredning af Fullmäktige öfverlemnade ärenden, till Fullmäktige aflemnat dels skriftliga betänkanden dels äfven ett tryckt sådant.***) Sedan utskottsledamoten herr Nybergh blifvit hindrad att fortsätta sitt arbete inom utskottet samt herr Lindberg på anhållan befriats från ledamotskap deri, hafva till medlemmar i utskottet utsetts undertecknade Stjernvall och Homén, hvarhos och enär underskrifne Schybergson och Tallqvist i egenskap af ledamöter i Spårvägs och Omnibus aktiebolagets styrelse varit hindrade att taga befattning med föreliggande fråga för så vidt nämnda bolags rätt dervid beröres, utskottet för behandlingen af de nämnda bolag beträffande delar af ärendet förstärkts med undertecknade Bergroth och Schildt.

Sedan utskottet med stöd af Stadsfullmäktiges anförda bemyndigande hos herrar Aug. Nybergh och L. Gripenberg anhållit att desse, i samråd med för sådant ändamål tillkallade sakkunniga i elektricitetsväsendet, ville till utskottet afgifva utredning om särskilda, af utskottet närmare affattade och föreliggande ärende beträffande frågor, har utskottet af nämnda herrar samt af herrar Aug. Decker och Torsten Holmgren, den förre chef för Stockholms stads elektricitetsverk och den senare innehafvare af Elektriska Pröfningsanstalten i sagda stad, fått emottaga närslutna betänkande i ämnet***). Derjemte har utskottet haft tillfälle att öfverlägga med herr Holmgren, som för sådant ändamål under två besök härstädes närvarit vid utskottets sammanträden och tagit kännedom om förhållandena i Helsingfors.

*) Stadsfullmäktiges prot. den 8 september 1903 § 30.

**) Tr. handl. n:o 32 för 1903.

***) Tr. handl. n:o 7 för 1904.

Af omordade utlåtande torde inhemtas hurusom frågan, om stadskommun har rätt att med andras uteslutande leverera eller åt enskild person eller bolag förläna monopol för levererande af elektrisk kraft, *för så vidt för ändamålet erfordras ledningar öfver eller under gator eller öppna platser*, otvifvelaktigt måste besvaras jakande. Sådant framgår icke blott ur vanliga privaträttsliga normer, ty gator och torg äro kommunens egendom, ehuru väl eganderätten är begränsad genom deras antydda uppgift, utan äfven ur lagen om elektriska anläggningar af den 11 april 1901 och kungörelsen i ämnet af samma dag, enligt hvilka författningar jordegarens samtycke erfordras för erhållande af tillstånd till anläggande af elektrisk kraftledning, hvarjemte i nämnda kungörelse stadgas, att vederbörande kommunala myndighets samtycke till anläggningen bör utredas, derest denna är afsedd att utföras i stad eller köping och anläggningen icke helt och hållet komme att ligga inom egarens område. — Vid granskning åter af de rättigheter, som tillkomma de nuvarande leverantörerna af elektriskt ljus och kraft å orten, hafva experterne funnit, att desse icke kan tillerkännas något rättsanspråk på att utöfver kontraherad tid få bibehålla sina ledningar eller få skadestånd för deras undanskaffande efter sagda tids förlopp.

Vidkommande spörsmålet, huru vilkoren för utförande af elektriska anläggningar inom en kommun böra formuleras, framhålles, att sådant naturligtvis bör ske på sätt som bäst tillgodoser såväl den konsumerande allmänhetens fördel som den allmänna ordningens och säkerhetens fordringar, de allt mångfaldigare kommunala intressena samt anspråken på en framtida utvecklingsmöjlighet. Den första frågan vore dervid: kunde dessa syftemål bäst ernås genom en anordning, som medgäfvde möjligast fri konkurrens, eller vore det förmånligare att monopolisera sådana anläggningar på en hand eller på några få händer.

Att en kommun, liksom staten, endast för tillgodoseende af vissa allmänna behof eller i andra undantagsfall borde inlåta sig på industriella eller andra affärsföretag, vore väl ostridigt. Likaså måste det erkännas att privata företag, tack vare den rörligare förvaltningen, ofta sköttes både billigare och bättre än kommunala och statsanstalter. Men dessa allmänna satsar lämnade ännu icke något afgörande svar på frågan; det gälde nemligen att undersöka, huruvida ej nu ifrågavarande företags natur betingade en annan lösning deraf.

I detta afseende anmärkes hurusom den enskilda konsumtionens intressen uppenbarligen mest gynnas genom ett system, som möjliggör att med minsta kapitalutlägg på ett i tekniskt afseende tillfredsställande sätt tillgodose behofvet af elektrisk energi; i detta fall kunde anläggaren nemligen nöja sig med minsta afgiften af konsumenterna. Konkurrens inom ett och samma område förutsätter emellertid tillvaron af flere ledningsnät och flere kraftcentraler eller, med andra ord, ökade anläggnings- och driftkostnader. Vidare måste inrättandet af flere ledningsnät, vare sig öfver- eller underjordiska, medföra väsentliga olägenheter, der utrymmet vore så begränsadt som i fråga om gatorna i en stad

vore fallet. Systemet af flere elektriska anläggningar, hvar inom sin rayon, vore åter intet annat än ett förtäckt monopol. Såsom en inom vissa gränser, hvilka dock saknade praktisk betydelse för Helsingfors, allmängiltig sats kunde alltså uppställas *att en i tekniskt och ekonomiskt afseende tillfredsställande lösning af spørgsmålet om en kommuns förseende med elektrisk belysning för allmänt behof och enskild förbrukning kunde ernås endast genom en faktisk, om ock ej nödvändigtvis rättslig monopolisering af anläggningen på en hand.*

I händelse emellertid ett monopol måste ifrågakomma, talade synbarligen mycket vägande skäl för att detsamma borde bibehållas i kommunens hand.

Koncessionerades ett privat företag, kunde koncessionen sjelffallet beviljas endast på jmförelsevis kort tid. Under denna tid måste icke blott anläggningskostnaden enligt regeln amorteras, utan derjemte skälig vinst fås på anläggningskapitalet. Bestämningar blefve erforderliga, de der säkerstälde kommunen för att dess behof af elektrisk kraft blefve af koncessionshafvaren behörigen tillgodosedt och att icke kommunen öfverhöfvän exploaterades. Det enda fullt verk samma medlet till betryggande af kommunens och konsumenternas intressen låge likväl, efter hvad jemväl erfarenheten vidhandengåfve, deri att kommunen blefve förbehållet att kunna tillösa sig inrättningen. Men om sannolikhet för en sådan framtida lösning föreläge, så syntes det lämpligare att kommunen från första början sjelf toge saken om hand.

Hvad särskildt kommunens och de enskilde afnämarenes intressen vidkomme, så representerade *den elektriska belysningen* ett allmänt behof. Men äfven i hvad det gällde *elektrisk ström såsom kraftkälla*, kunde kommunen, som på allt sätt borde söka att befrämja uppkomsten särskildt af den mindre industrin, hafva en väsentlig fördel af att priset för elektrisk kraft beräknades efter sjelfkostnad eller åtminstone under det belopp, för hvilket den enskilde koncessionären ur rentabilitetssynpunkt vore böjd. Användandet af elektromotorisk kraft vore i mycket starkt stigande. Siffror, som från utlandet erhållits, visade en konsumtion, lika stor och mångenstädes nästan dubbelt större än kraftförbrukningen för elektrisk belysning.

Enligt experternas åsigt talade sålunda mycket starka skäl för *att kommunerna i allmänhet sjelfva borde öfvertaga anläggandet af elektricitetsverk, afsedda för allmän konsumtion.* Såvidt de kunnat finna, föreläge inga tekniska eller ekonomiska förhållanden, som skulle betinga ett annat tillvägagående i Helsingfors.

Komme Helsingfors stad att besluta sig för anläggandet af ett eget elektricitetsverk, vore det af största vigt att detta från början anlades så att det skulle erbjuda full möjlighet till en framtida utveckling. Öfverallt hade det visat sig att förbrukningen tilltoge i hög progression. De kommunala elektricitetsverk, som på senare tider utförts, hade därför på grund af denna erfarenhet anlagts efter en plan, som utarbetats med hänsyn till mycket starkt utvecklade framtida förhållanden, men hvilken tillika uppgjorts så att den till en början behöfde en-

dast delvis utföras samt kunde vidare fullföljas i den mån, behovet det påkallade. Enahanda förfarande borde naturligtvis också iakttagas då det gälde Helsingfors.

Såsom plats för den blifvande centralen förordas af experterna Sörnäs udde. I sådan händelse komme en understation att blifva erforderlig någonstädes i de centralare delarna af staden för den egentliga staden samt en annan i Berg-häll för denna stadsdel. I en framtid, sedan den blifvande Fjellidal stadsdelen begynt bebyggas i större utsträckning, torde inrättandet af en tredje understation här blifva nödig. Äfven Hermanstads och Majstads förseende med elektrisk ström kunde enligt en sådan plan lätt ernås.

Derest staden skulle vilja för några år uppskjuta frågan om anläggandet af ett eget elektricitetsverk, måste förhållandena på sätt eller annat provisoriskt ordnas. Härvid borde emellertid fasthållas att i alla händelser de nuvarande anläggningarna icke kunde få i det skick de nu befunne sig fortbestå. Det vore för den skull nödvändigt att redan nu bestämma den tid, inom hvilken dessa nuvarande anläggningar borde vara undanskaffade. Under denna mellantid borde dem naturligtvis medgifvas ej blott att bibehålla de förefintliga ledningarna i deras nuvarande skick, utan äfven att utsträcka dem, så långt de nuvarande anläggningarna i öfrigt det medgäfvde och deras egare funne det fördelaktigt.

Emellertid måste det förutses att under tiden för detta provisorium behovet af elektrisk ström skulle ökas i den grad att det ej kunde af de nu bestående anläggningarna behörigen tillgodoses. Experterna hade därför tänkt sig möjligheten af en öfverenskommelse mellan staden samt Spårvägs och Omnibusaktiebolaget, dervid staden skulle anlägga ett eget underjordiskt ledningsnät, men öfverlemna detsamma mot ersättning att exploateras af Spårvägsbolaget till dess staden beslutit till inrättande af eget elektricitetsverk eller att koncessionera ett privat företag.

Slutligen hafva experterna bifogat sitt utlåtande ett skisseradt projekt till ett kommunalt elektricitetsverk härstädes, hvarjämte bilagts anteckningar rörande elektriska belysningsanläggningar i en del svenska städer och i Kristiania.

Vid behandlingen af förevarande ärende har utskottet enhälligt omfattat experternas åsigt derom att, förutom s. k. blockstationer, afseende att betjena allenast ett kvarter, endast ett stort elektricitetsverk bör få finnas samt att detta verk bör anläggas och drivas af kommunen. Denna åsigt har för öfrigt tidigare uttalats af styrelsen för stadens belysningsverk i skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 24 januari 1901,*) hvori i hufvudsak enahanda synpunkter framhållits

*) Tr. handl. n:o 4 för 1901.

som de, hvilka fullständigas och än mera bindande utvecklas i experternes betänkande.

Kostnaden för uppförandet af ett sådant kommunalt elektricitetsverk har visserligen af experterna uppskattats betydligt högre än hvad styrelsen för stadens belysningsverk i dess berörda skrifvelse uppgifvit, motsvarande 5,530,000 mark mot af styrelsen beräknade 2,500,000*), värdet af de för anläggningen behöfliga tomterna obeaktadt. Experternas förslag afser emellertid ett verk af större omfattning och större utvecklingsmöjlighet än styrelsen projekterat;**) att märkas är derjemte att experterna uppgjort sina beräkningar, på sätt af dem uttryckligen framhålles, med hänsyn till de i Sverige gällande prisen å material och att arbetskostnaden uppskattats efter förhållandena i Stockholm. Också har sistnämnda stads i alla afseenden stort anlagda elektricitetsverk synbarligen tjenat experterna till förebild. Men äfven med den anläggningskostnad, experterna upptagit, blefve likväl efter deras öfvertygelse ett dylikt elektricitetsverk härstädes en lukrativ affär, som komme att afkasta, med billigare pris på elektricitet än för närvarande å orten är gällande, ej blott ränta å anläggningskapitalet med c. 250,000 mark utan derutöfver ännu till betäckande af driftkostnader och afskrifningar det betydande beloppet af 700,000 mark årligen.

Af det anförda torde följa dels att staden ofördröjligen bör skrida till åtgärder, afseende att förbereda uppförandet af ett kommunalt elektricitetsverk, dels att alla ärenden beträffande elektriska anläggningar härstädes böra behandlas med beaktande deraf att enskilda dylika inrättningar härstädes för ljus och kraft med ledningar öfver gator och torg inom snar framtid måste aflösas af ett enda, kommunalt elektricitetsverk. Utskottet vill dock ej förorda att staden omedelbart efter det erforderliga förberedelser slutförts skall skrida till det nya verkets uppförande. Någon omöjlighet vore sådant visserligen icke. Ty också om experternas kostnadsberäkningar skulle visa sig vara icke för höga, kunde efter utskottets öfvertygelse för ändamålet nödiga medel anskaffas; icke blott återstår af stadens senaste obligationslån ett belopp af 2,500,000 mark odisponeradt, utan skulle derjemte de goda resultat, som dylika verk utomlands uppvisa, i förening med stadens finansiella ställning otvifvelaktigt möjliggöra lån till erforderligt belopp. Emellertid synas andra skäl än de rent finansiella tala för uppskof med byggnadsplanen.

Om också, på sätt upprepadt och nu senast i experternas yttrande framhållits, härstädes redan befintliga elektriska anläggningar, hvilka fått tillstånd att föra ledningar öfver gator och torg, icke hafva någon rätt att bibehålla dessa

*) D:o n:o 29 för 1902.

**) Utom annat hafva experterna tänkt sig två understationer, afseende jemväl stadsdelarne norr om Långa bron, i stället för en enda understation, i följd hvaraf hufvudstationen jemväl föreslagits större.

ledningarna längre tid än de dem beviljade koncessioner vara, hvilken tid för den största af dessa affärer, nemligen Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolag, redan utgått och för de andra, som härvid ifrågakomma, tilländalöper den 1 nästinstundande september, äfvensom dessa företag ej heller kunna göra anspråk på ersättning i händelse dem ålägges att undanskaffa dessa ledningar, så vore det dock svårligen med billighet förenligt att utan vidare tvinga dessa företag att upphöra. Desamma hafva uppstått under tider, då tanken på ett eget kommunalt elektricitetsverk härstädes ännu icke vaknat, och om de äfven sjelfallet arbetat främst för egen vinning, hafva de likväl samtidigt beredt kommunen och dess medlemmar afsevärd fördel. Åt dessa företag synes därför böra medgifvas åtminstone någon tid för att under denna i mån af förmåga draga nytta af sina anläggningar och amortera det i dem nedlagda kapitalet.

Härtill kommer att i hvarje händelse en icke obetydlig tid måste förgå innan planen för en anläggning af det omfång, som nu är i fråga, kan i detalj utarbetas, granskas och blifva godkänd.

Medan man sålunda har att räkna med ett uppskof på flera år med elektricitetsverkets utförande, torde å andra sidan böra beaktas att icke någon af de här bestående elektriska affärerna är i stånd att, utan betydlig utvidgning och deraf förorsakad ansenlig kostnad, öka sin rörelse utöfver dess nuvarande omfång. Det måste därför äfven dragas i tvifvelsmål, huruvida för öfrigt någon enda af berörda affärer ens vore villig att väsentligen förstora sin anläggning utan garanterad ersättning eller åtminstone betydande förlängning af koncessionstiden. Vid sådant förhållande skulle staden och dess innevärdas behof af elektrisk ström, för så vidt det icke för närvarande redan är tillgodosedt, intill dess det kommunala elektricitetsverket uppförts måsta förblifva nästan obeaktadt. Men detta behof är ingalunda af den beskaffenheten att det kan såsom betydelselöst skjutas å sido.

Man kunde möjligen invända att då staden redan genom dess gasverk beredt kommunens medlemmar tillfälle att erhålla godt ljus till billigt pris, yrkandet på elektriskt ljus, såsom afseende egentligen endast lyx, icke förtjente större afseende. Denna invändning är icke riktig, ty i många fall kan gasbelysningen icke ersätta det elektriska ljuset. I hvarje händelse träffar densamma likväl endast en sida af saken. „Det ligger nemligen i kommunens uppenbara intresse att på allt sätt söka befordra uppkomsten inom densamma af industriella anläggningar och att särskildt befrämja den lilla industrin, enär kommunen häraf i många hänseenden har såväl medelbar som omedelbar nytta. Men industrin är i närvarande tid i öfvervägande grad beroende af maskinarbete; och användningen af maskiner beror i sin ordning af tillgången på billig drifkraft. Det finnes emellertid näppeligen någon för den mindre industrin bekvämare och förmånligare kraft än den elektriska strömmen. Öfveralt der sådan till skäligt pris står till buds har användningen af elektromotorer varit i mycket starkt stigande.

Levererandet af billig motorström är därför ett vitalt kommunalt intresse“. Med anslutning till detta experternas uttalande må här ännu erinras om nedanstående, af dem meddelade sifferuppgifter.

De till ledningsnätet i *Berlin* anslutna motorernas sammanlagda styrka var nedannämnda år följande:

År 1892	500 hästkrafter	
” 1894	1,364	”
” 1895	2,366	”
” 1897	7,495	”
” 1899	13,791	”
” 1901	26,280	”

Jemförda med motsvarande siffror för belysningen ställer sig åtgången af motorkraft å nedanberörda orter som följer. Uppgifterna äro för 1902.

	Kilowattimmar för hela året.	
	Belysning.	Motorkraft.
Berlin	13,383,737	23,042,604
Cöln	1,051,317	706,272
Frankfurt a/O.	1,980,121	3,947,275
Hamburg	1,617,341	1,116,272
Köpenhamn	2,285,166	975,330
Mannheim	670,743	1,372,739
Nürnberg	989,457	654,119
Zürich	972,711	459,310

Dessa siffror torde öfvertygande ådagalägga, hvilken betydelse den elektriska kraften spelar i de moderna städernas industriella lif.

Ytterligare föreligger nödvändighet att äfven ur synpunkten af trafikens intresse få de vanprydande elektriska stolpledningarna undanskaffade åtminstone från de centralare delarna af staden: Alexandersgatan och Esplanadgatorna, Senats- och Salutorgen. Tillika måste den allmänna säkerheten anses alvarligen äfventyrad genom det otal luftledning, som för närvarande korsar hvarandra öfver staden och dess gator, i synnerhet då bland dem ingå ledningar för högspänd elektrisk ström. Äfven dessa omständigheter borde icke lemnas längre tid obeaktade i väntan på det kommunala elektricitetsverkets uppförande.

Slutligen bör ej förbises att stadens egen konsumtion af elektrisk ström är ganska betydlig. Under år 1903 voro utgifterna för elektriskt ljus som följer:

Rådhuset	<i>Imf.</i>	2,618: 03
Trafikkontoret	”	548: 51
Vattenledningskontoret	”	308: 12
Hamnkontoret	”	28: 30
Polisinrättningen vid Alexandersgatan	”	8,609: 68
Polisvaktkontoret vid Eriksgatan	”	1,448: 77
Helsovårdsnämnden	”	119: 83
Nikolaikyrkans tornur	”	1,128: 64
Folkskolorna		
vid Annegatan	”	3,342: 80
” Nikolaigatan	”	3,108: 48
” Kaserngatan	”	1,972: 56
” Lappviksgatan	”	1,021: 90
” Wallgård	”	2,296: 93
Folkbiblioteket	”	1,160: 85
Brandtornen	”	466: 76
Gamla packhuset	”	125: 40
Brunnshuset (bekvämlighetsinrättningen)	”	118: 53
Maria sjukhus	”	6,540: —
Belysning af gator, kajer och varuskjul, enligt budget	”	7,000: —
	Summa <i>Imf.</i>	41,964: 09

Vid sådant förhållande har utskottet tagit i öfvervägande huruvida icke staden kunde genom någon åtgärd, som icke skulle störande inverka på sjelfva hufvudfrågans lösning eller planen att uppföra ett eget kommunalt elektricitetsverk, inom jämförelsevis kort tid så begå att såväl det stigande behovet af elektrisk ström skulle tillfredsställas som också uppfyllandet af de önskningsmål i öfrigt, dem utskottet ofvan uttalat, möjliggöras. Följande experternes antydan har utskottet dervid tagit i betraktande utvägen att staden skulle främst anlägga endast ett eget underjordiskt ledningsnät äfvensom under öfvergångstiden sjelf exploatera nätet antingen efter det staden, såsom experterna tänkt sig, inköpt och utvidgat Spårvägs och Omnibus aktiebolagets central, eller ock genom att köpa för ändamålet erforderlig kraft från Spårvägsbolaget. Att öfverlemna nätet åt bolaget att exploateras, har deremot synts utskottet föga lämpligt. Berörda nät bör sjelffallet utföras så att detsamma, sedan det kommunala elektricitetsverket uppförts, skall kunna för dess behof användas, och har utskottet öfvertygat sig om, att denna fordran utan svårighet kan uppfyllas.

Kabelnätet för det nya elektricitetsverket jemte servisledningar och mätare har af experterna beräknats erfordra en kostnad af 945,000 mark, dock skulle under öfvergångstiden endast $\frac{2}{3}$ af nätet jämte $\frac{1}{3}$ af serviser och mätare blifva erforderliga, motsvarande jemte kostnaden för provisoriskt mätarelaboratorium, inventarier m. m. en utgift af 600,000 mark.

Efter det utskottet på omordade grundval inledt underhandling med styrelsen för Spårvägs och Omnibus aktiebolaget, har utskottet fått från nämnda styrelse emottaga följande anbud:

„Spårvägs & omnibusaktiebolaget i Helsingfors erbjuder sig att under en tid af åtta år, räknadt från den 1 nästkommande September, inom gränsen af 800,000 kilowatt timmar om året, hvarvid förbrukningen för dag icke får öfverstiga leveransförmågan för ett 440 kw. maskinaggregat och ett 100 kw. ackumulatorbatteri, från bolagets central lemna likriktad ström af 2×220 volt till det kabelnät, som komme att af staden nedläggas, på följande vilkor:

1) att staden bestrider anläggningskostnaden för ett nytt maskinaggregat med 600 H. K. ångmaskin, därtill hörande ackumulatorbatteri m. m. enligt af ingenjören H. Kolster uppgjort förslag, dock icke med mer än 300,000 mark och under förutsättning tillika att vid sådan inlösen af bolagets anläggningar, som i den bolaget af staden gifna koncessionen förutsattes, de nu af staden bekostade maskinerna icke vid taxeringen åsättas värde;

2) att staden för levererad ström till bolaget erlägger 11 penni per kilowatt timme samt, i händelse priset för kol af den kvalitet, bolaget för närvarande använder, öfverstiger 25 mark per ton vid centralen, proportionell tillskottsafgift, uträknad på grund af den faktiska kolåtgången;

3) att staden till bolaget arrenderar kolplats invid jernvägsspår, med rätt för bolaget att till sin central inleda bispår.

Detta anbud gäller äfven om konkurrerande anbud göras och komma under öfvervägande. Dock förbehåller sig bolaget att, i händelse ärendets afgörande så länge fördröjes att en väsentlig prisstegring på elektricitetsindustrins område hinner inträda, få vidtaga deraf påkallad förändring af anbudet i fråga om priset för det nya maskinaggregatet.

Beträffande offertens mom. 1 bör anmärkas, att det nya maskinaggregatet, som redan under kontraktstiden komme att undergå en värdeminskning med 30 ä' 40 %, till tiden för ev. inlösen af bolagets anläggningar själfallet komme att yttermera betydligt nedgå i värde; men det torde dock vara riktigtast att alls intet värde vid sådan inlösen blefve det åsatt.

I anledning af därom väkt fråga, förklarar sig bolaget alternativt äfven villigt att till staden försälja bolagets central och till densamma hörande maskineri och matarledningar för bokföringsvärdet: c:a 950,000 mark, under förutsättning att nödig kraft för spårvägsdriften, för närvarande c:a 1,000,000 kilowatt

timmar per år, tages från staden och levereras till ett pris af 11 penni per kilowatt timme.

Slutligen och ehuru Stadsfullmäktige allraminst i frågans nuvarande skede torde kunna bifalla till det i tidningspressen framställda förslaget om att staden borde redan nu inlösa spårvägarne i deras helhet, anser sig bolaget dock, för den händelse förslaget kunde inom Stadsfullmäktige vinna något afseende, böra för fullständighetens skull meddela, att bolaget är villigt att till staden försälja spårvägarne och till dem hörande anläggningar till ett pris, som med 15 % öfverstiger deras nuvarande bokföringsvärde. Dock erfordrar anbudet i denna del, för att vara definitivt, bekräftelse vid en följande bolagsstämma af det vid extra bolagsstämma den 9 innevarande Maj i frågan fattade beslutet.“

Vid granskningen af omförmälda förslag har utskottet ansett sig kunna låta tanken på inköp af Spårvägsbolagets hela affär, hvilket inköp skulle erfordra alltför stora och med förevarande fråga icke i nödvändigt samband stående utgifter, för närvarande förfalla.

Vidkommande alternativet att staden skulle bekosta nödig utvidgning af bolagets central och från densamma köpa kraft till kabelnätet, får utskottet hänvisa till bilagda, af herrar Decker och Holmgren uppgjorda kalkyl (se bilaga 1), enligt hvilken kalkyl, som af utskottet granskats utan anmärkning, vinst skulle uppstå redan vid en årsförbrukning af 300,000 kw. timmar till belopp af 25,550 mark, vid en förbrukning af 400,000 kw. timmar 73,600 mark och vid 500,000 kw. timmar 121,650 mark. Enär en förbrukning af 300,000 kw. timmar motsvarar endast c:a 16,000 installerade normallampor, torde densamma snart komma att uppnås och öfverskridas.

Hvad slutligen angår förslaget, att staden skulle af Spårvägsbolaget köpa dess central, så har utskottet med biträde af ingenjören Holmgren beräknat äfven detta anbud, hvarvid för förslaget framgår mindre vinst än enligt föregående alternativ, och kommer dertill att staden i sådant fall vore nödsakad att omedelbart i affären placera det större kapital, som inköpet af centralen skulle erfordra (se bilaga 2).

Af omordade kalkyler synes alltså den slutsats kunna dragas att Spårvägsbolagets anbud, att staden skulle under öfvergångstiden från bolagets central köpa elektrisk ström, blir för staden förmånligast. Dessa kalkyler utvisa vidare att staden med den anordning, utskottet tänkt sig, är i tillfälle att under berörda tid intjena ett icke obetydligt belopp utöfver de med anordningen förenade kostnader.

Jemte det utskottet förty får tillstyrka öfverenskommelse med Spårvägs och Omnibus aktiebolaget på grundvalen af förslaget att köpa kraft från bolagets central, får utskottet slutligen ännu sammanfatta de fördelar, genomförandet af sagda förslag efter utskottets förmenande skulle medföra:

Staden, som enligt utskottets öfvertygelse förr eller senare måste anlägga ett kommunalt elektricitetsverk, undgår att omedelbart i affären nedlägga hela det för en sådan anläggning erforderliga kapitalet, jemte det staden under öfvergångstiden åt sig anskaffar en kundkrets och vinner erfarenhet till nytta vid planens definitiva genomförande.

För närvarande redan å orten förefintliga elektriska affärer erhålla rådrum att under någon tid fortsätta sin rörelse och draga nytta af sina anläggningar samt efter förmåga amortera det i dem nedlagda kapitalet, jemte det staden kan vid förlängning af de åt dem beviljade rättigheterna förbehålla sig aflägsnandet af de största, med nuvarande tillstånd förenade olägenheterna.

Det stigande behovet af elektrisk energi blir tillgodosedt. Staden blir i tillfälle att i viss mån reglera prisen; att genom öfverhöfvan tryckta priser konkurrera med de äldre företagen bör dock tillvidare icke komma i fråga.

Kabelnätet blefve i hvarje fall för det nya elektricitetsverket behöfligt. Det vore erforderligt t. o. m. i händelse Fullmäktige vid frågans slutliga pröfning skulle finna det nödigt att frångå tanken på ett eget elektricitetsverk samt i stället i en eller annan form bevilja koncession åt ett enskildt företag, som i sådant fall sjelfallet finge ersätta kabelnätets värde.

Utskottet har ansett sig sakna anledning att med annan firma än Spårvägs och Omnibus aktiebolaget inleda underhandling om leverans till stadens kabelnät af elektrisk ström. Efter hvad jemväl experterna, i likhet med tidigare styrelsen för belysningsverket, ådagalagt, bör nemligen likriktad ström efter tredelar system och 220 volts spänning härvid komma till användning. Ej heller torde det kunna förutsättas att någon affär skall befinnas villig att endast för den korta tid, som ifrågavarande provisorium är afsedt att räcka, uppställa en alldeles ny anläggning af den omfattning, som för ändamålet behöfves.

Utskottet har icke upptagit något belopp för arbetet å de enskilda personer tillhöriga, för ström af annan beskaffenhet afsedda inre ledningar, som skulle måsta ändras i händelse staden skall till samma ledningar leverera likriktad ström. Denna kostnad kan i ingen händelse bestridas ur lånemedel, utan måste behandlas såsom ett förskott, som i sinom tid skall ersättas staden ur behållningen från affären. Billigtvis bör staden bekosta dessa ändringar der staden genom sina anordningar tvungit afnämare att från annat äldre företag öfvergå till staden, dock icke i fall, att installationen är så bristfällig att den redan af denna orsak måste ändras.

De vilkor, uppå hvilka de för närvarande här befintliga elektriska affärer borde erhålla tillstånd att fortsättningsvis upprätthålla sin rörelse, vore efter utskottets tanke i hufvudsak följande:

Dessa affärer skulle tillåtas att bibehålla sina ledningsnät utan afgift till staden intill den 1 september 1910, hvilken dag nämnda ledningsnät borde vara undanskaffade, för så vidt de gå öfver gator och torg eller annat staden tillhörigt område. Dock borde samtliga ledningar före den 1 september 1905 vara aflägsnade från Alexandersgatan och Esplanadgatorna samt Senats- och Salutorgen äfvensom Skatudden. Drätselkammaren och styrelsen för belysningsverket egde i samråd bevilja affär tillstånd att, för att förena bestående ledningsnät eller redan inrättade elektriska centraler, med en eller annan ledning korsade dessa gator och torg ofvan eller under markens yta.

Utvidgning af bestående ledningsnät finge likväl med nyss angifna undantag ega rum efter pröfning af Drätselkammaren och styrelsen för belysningsverket i hvarje särskildt fall.

Drätselkammaren bör ega rätt att, derest icke erforderliga anordningar vidtagas till minskning af sotande rök från de elektriska centralerna, påbjuda deras eldning med något mindre rökalstrande bränsle.

Genom de åt enskilda företag beviljade rättigheter finge staden icke vara förhindrad att när och hvar den det önskar inrätta ledningar och leverera elektrisk ström.

Slutligen har utskottet ansett sig böra anmäla att inom utskottet fråga jemväl väckts om inlösen af Helsingfors Elektriska Belysningsaktiebolags anläggningar. Dessa kunna visserligen icke ingå såsom en integrerande del i det system utskottet tänkt sig för framtiden; och så snart stadens elektricitetsverk fått till stånd, återstode därför endast realisation af tillgångarna till underpris. Nedläggandet af kabelnätet vore likafullt en nödvändighet för att kunna tillmötesgå de nya behof, som efterhand framträda; likaså öfverenskommelsen med spårvägsbolaget. Att under öfvergångstiden utvidga belysningsaktiebolagets anläggningar vore nemligen från alla synpunkter sedt föga rationellt. Men utskottet har dock icke kunnat förbise, att förslaget om ett eget elektricitetsverk för staden skulle kunna lättare genomföras, om staden rådde om elektriska belysningsaktiebolagets central, ledningar m. m.

Utskottet har äfven i början af dess arbete genom tvenne dess medlemmar sökt inleda underhandlingar med några af bolagets större aktionärer, men dervid kommit till den uppfattning att någon öfverenskommelse icke kan komma tillstånd. — Sjelfallet borde staden icke i lösen för Elektriska Belysningsaktiebolagets affär erlægga mer än den kan anses vara värd under förutsättning af att affären enligt utskottets förslag fortsattes endast till den 1 september 1910 å det begränsade område, som i utskottets betänkande föreslås, och med sådana nedsatta pris, som betingas af en eventuell konkurrens från stadens sida äfven före sagda tids utgång.

Då den utgift, som utförandet af kabelnätet jemte mätare och servisledningingar skulle taga i anspråk, bör bestridas af lånemedel, ankommer på förstärkte Fullmäktige att i saken besluta på sätt utskottet redan i skrifvelse af den 24 sistlidne mars till Fullmäktige antyddt.

Hvad deremot vidkommer öfverenskommelsen med Spårvägs och Omnibus aktiebolaget så är godtgörelsen härför, äfven till den del den kommer att på förhand utbetalas, afsedd att ersättas stadskassan af hvad som för belysning och leverans af kraft kan inflyta; och bör frågan därför i denna del, liksom beträffande öfriga detaljer och beviljande åt de nu existerande företagen af förlängd tid för affärens bedrivande handläggas af ordinarie Fullmäktige, hvilka åter lämpligen lära öfverlemna åt Drätselkammaren och styrelsen för stadens belysningsverk att i samråd träffa aftal och vidtaga erforderliga anordningar. För fall, att dessa begge myndigheter icke äro ense, torde frågan hänskjutas till Fullmäktige.

Tillika torde åt styrelsen för belysningsverket uppdragas att vidtaga åtgärd för erhållande af definitiva planer och kostnadsberäkningar för uppförande härstädes af ett kommunalt elektricitetsverk samt med dem sedermera till Fullmäktige inkomma.

Utskottet, som med afseende å det resultat, hvartill utskottet sålunda kommit, icke haft anledning att särskildt uttala sig om de vilkor, uppå hvilka enskilda borde tillåtas att nedlägga kablar för elektrisk ström i stadens gator och torg, får alltså vördsamt föreslå att förstärkte Stadsfullmäktige ville besluta:

att låta, för öfverföring af elektrisk ström till ljus och kraft, i stadens gator nedlägga ett kabelnät så beskaffadt att detsamma framdeles kan komma till användning vid uppförandet af ett kommunalt elektricitetsverk och att för ändamålet samt för erforderligt antal servisledningingar och mätare å lånemedel, upptagna med längre återbetalningstid än två år, anvisa ett belopp af ända till 600,000 mark; samt

att åt ordinarie Fullmäktige uppdraga att ej mindre utverka fastställelse å beslutet att för anförda ändamål använda lånemedel än vidtaga nödiga åtgärder angående utförande och exploitation af berörda kabelnät.

I händelse utskottets förestående förslag af förstärkte Fullmäktige godkännes, torde ordinarie Fullmäktige besluta:

att hos Senaten utverka fastställelse å förstärkte Stadsfullmäktiges ofvannämnda beslut att bekosta ifrågavarande arbete med lån, upptaget på längre återbetalningstid än två år;

att anmoda styrelsen för stadens belysningsverk att låta utarbeta fullständig plan jemte kostnadsförslag för oförmälda kabelnät och, sedan Fullmäktiges berörda beslut faststälts, i samråd med Drätselkammaren låta utföra arbetet i mån af behof;

att åt Drätselkammaren uppdraga att efter samråd med nämnda styrelse, på grundvalen af hvad utskottet i betänkandet närmare uttalat, ej mindre med Spårvägs och Omnibus aktiebolaget uppgöra aftal om leverans till berörda kabelnät af elektrisk ström än att, der sådant ifrågakommer, med här befintliga elektriska affärer avsluta aftal om förlängd tid för desse att inom staden leverera elektrisk ström för ljus och kraft, hvarvid frågan, i händelse Drätselkammaren och styrelsen för belysningsverket icke äro ense, bör hänskjutas till Fullmäktiges närmare bestämmande; äfvensom

att anmoda styrelsen för belysningsverket att med ledning af ofvan uttalade synpunkter i sinom tid till Fullmäktige inkomma med nytt fullständigt förslag jemte kostnadsberäkning för ett kommunalt elektricitetsverk.

Helsingfors, den 12 maj 1904.

E. Öhman.

Emil Schybergson.

Th. Tallqvist.

Edvin Bergroth.

F. Stjernwall.

Th. Homén.

Hj. Schildt.

*Bilaga N:o 1.**Till Herrar Stadsfullmäktiges Elektricitetsutskott.**Helsingfors.*

Anmodade att uppgöra beräkning öfver rentabiliteten af en föreslagen provisorisk anläggning för distribuering af elektrisk ström för belysning och drifkraft, bestående af ett staden tillhörigt kabelnät, till hvilket ström levereras från Helsingfors Omnibus- och Spårvägs-Aktiebolags station, få vi härmed afgifva följande yttrande:

Förutsättningar.

Spårvägsbolagets central utvidgas med en maskinanläggning om 400 kw. och en ackumulatoranläggning om 100 kw. i fem timmar, allt lämpadt för levererandet af likriktad ström på ett treledarenät, afsedt för en lampspänning af 220 volt.

Staden erlägger kostnaderna för denna utvidgning, dock med högst Fmk 300,000:—. Därutöfver erlägger staden för hvarje från centralen förbrukad kilowattimme 11 penni.

Staden utlägger för egen räkning och på egen bekostnad de delar af det planerade likströmfördelningsnätet, som kan erfordras för att servera behöflig elektrisk ström till stadens egna lokaler, Skatudden och i största möjliga utsträckning till sådana förbrukare, hvilkas behof icke lämpligen kan tillgodoses från de nu existerande elektricitetsverkens ledningsnät, hvarjämte staden utlägger erforderliga matareledningar från spårvägsbolagets central, så dimensionerade och förlagda, att de i största möjliga utsträckning kunna användas för det planerade verket med kraftstation å Sörnäs. Den provisoriska anläggningen är afsedd att drifvas 8 år.

Anläggningskostnader (approximativt).

Då kabelnätet icke kan beräknas utnyttjadt till samma grad, som det för hela staden planerade, torde man böra uppskatta anläggningskostnaden till $\frac{2}{3}$ af det förra, ehuru det är afsedt att lemna ström till endast $\frac{1}{3}$ af lampantalet. För serviser och mätare är alltså $\frac{1}{3}$ af de förut beräknade totalkostnaderna tillräckligt.

Alltså:

Kabelnät $\frac{2}{3}$ af de beräknade totalkostnaderna	460,000 Fmk
Serviser $\frac{1}{3}$	19,000 ”
Mätare $\frac{1}{3}$	65,000 ”
Provisoriskt mätarelaboratorium, inventarier, diverse och oförutsedt	56,000 ”
Summa	600,000 Fmk

Konstanta driftkostnader (approximativt, oberoende af förbrukningen).

Ränta 4,5 % å 600,000: —	27,000	Fmk
Underhåll och afskrifning		
4 % å kabelnät och serviser	19,000	"
10 % å mätare	6,500	"
10 % å diverse	5,600	"
Administration	15,000	"
Årligen för förräntning och amortering på 8 år af den för spår- vägscentralens utvidgning erlagda summan 300,000: —	45,500	"
	<u>Summa</u>	118,600 Fmk

Variabla driftkostnader (proportionela mot antalet per år förbrukade kilowattimmar).

Afgift till bolaget för strömmen per förbrukad kilowattimme 11 penni.

Då emellertid förluster i ledningsnätet, mätarnes egenförbrukning och förluster genom „tröggående“ hos mätarne bruka uppgå till högst 15 % af den från centralen afgifna energien torde man för hvarje af abonnenterna förbrukad kilowattimme böra räkna en afgift till bolaget af 12,95 penni.

Inkomster.

För hvarje af abonnenterna förbrukad kilowattimme torde böra beräknas ett grundpris af 70 penni för ljus och 30 penni för kraft.

Enligt erfarenhet från liknande anläggningar kan man per „normallampa“ (= 50 installerade watt) påräkna en årlig genomsnittsförbrukning af c:a 18 kilowatt. Med hänsyn till rabatter kan man beräkna en genomsnittsinkomst af 59 penni per af abonnent förbrukad kilowattimme.

Därtill kommer mätarehyrorna med 15 % af de uppsatta mätarnes värde, hvilket omräknadt per förbrukad kilowattimme gör rundt 2 penni i medeltal.

För hvarje af abonnenterna förbrukad kilowattimme kan sålunda påräknas en totalinkomst af 61 penni.

Sammanställning.

Enligt ofvanstående är per installerad normallampa den årliga förbrukningen 18 kilowattimmar.

Mot en årlig förbrukning hos abonnenterna af

100,000 kwtim. svarar alltså	5,550	installerade lampor
200,000	11,100	" "
300,000	16,650	" "
400,000	22,200	" "
500,000	27,750	" "

Sammanställas utgifter och inkomster för dessa förbrukningssiffror erhålles alltså följande tablå.

Årlig förbrukn. af abonnenter kwt.	100,000	200,000	300,000	400,000	500,000
Konstanta årliga kostnader . Fmk	118,600	118,600	118,600	118,600	118,600
Strömafgift till bolaget . . . „	12,950	25,900	38,850	51,800	64,750
Summa utgifter. Fmk	131,550	144,500	157,450	170,400	183,350
Inkomster „	61,000	122,000	183,000	244,000	305,000
Nettovinst Fmk	—70,550	—22,500	+25,550	+73,600	+121,650

I den grafiska bilagan*) åskådliggöres förhållandet mellan utgifter och inkomster vid hvilken årlig förbrukning som helst. Däraf framgår, att vid en årlig förbrukning af c:a 245,000 kwtim., motsvarande ett installeradt lampantal af c:a 13,600 st., rörelsen börjar lemna öfverskott. Den projekterade maskinanläggningen tillåter anslutandet af c:a 25,000 st. lampor. Då enligt uppgift ett betydande lampantal skulle kunna från början påräknas dels från stadens egna lokaler, dels från abonnenter å Skatudden och dels från förbrukare vid Alexandersgatan och Esplanaden efter det ifrågasatta borttagandet af stolpledningarne å dessa gator, och behovet af elektrisk belysning säkerligen ännu icke är tillgodosedt, anse vi det vara stor sannolikhet för att man under de 8 åren kan i genomsnitt räkna med ett lampantal öfverstigande 15,000, hvadan staden enligt vår mening bör kunna påräkna att detta provisorium kommer att sluta med en afsevärd nettobehållning.

Stockholm den 29 April 1904.

Aug. Decker.

Torsten Holmgren.

*) Icke aftryckt.

Bilaga N:o 2.

Rentabilitetskalkyl,

uppgjord för det fall att staden köper Spårvägsbolagets central.

Ställningen under övergångstiden:

Till priset för centralen	<i>Fmf.</i>	950,000: —
kommer kostnaden för ett maskinaggregat samt ett ackumulator- batteri	”	300,000: —
	Summa <i>Fmf.</i>	1,250,000: —

Driftkostnaderna blifva:

a) konstanta:

4,5 % ränta å Fmk 1,250,000: —	<i>Fmf.</i>	56,250: —
7 % å d:o för underhåll och afskrifning	”	87,500: —
maskinpersonalens aflöning	”	18,000: —
administration	”	15,000: —

β) variabla

för spårvägsströmmen i bränsle, maskinförnödenheter, vatten etc. 1,000,000 kw timmar å 8 penni	”	80,000: —
för belysningsströmmen förslagsvis 300,000 kw. timmar å 9 penni	”	27,000: —
	Summa <i>Fmf.</i>	283,750: —

Deraf erlagger Spårvägsbolaget för 1,000,000 kw.

timmar å 11 penni *Fmf.* 110,000: —

Inkomst från belysningen enligt herrar Deckers och

Holmgrens kalkyl 61 penni per kw. timme ” 183,000: — 296,000: —

Återstår årlig vinst af *Fmf.* 12,250: —

(Inlämnad den 8 juni 1904.)

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Med anledning af det af Elektricitetsutskottet afgifna betänkandet angående anskaffandet af ett eget elektricitetsvärk för Helsingfors stad, får Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolag till Herrar Stadsfullmäktige vördsamt framställa följande omständigheter:

Utskottet antyder att detsamma skulle sökt inleda underhandlingar med oss angående inlösen af vårt elektricitetsvärk för stadens räkning, men att vi skulle ställt oss afvisande gentemot förslaget, som på denna grund fått förfalla. Vi måste beklaga att en sådan oriktig uppfattning gjort sig gällande hos utskottet, enär vi med största beredvillighet skulle i nämnda afseende träd i underhandlingar med staden. Ett stöd för sin oriktiga uppfattning om vår förmenta obegenhet för underhandlingar och eventuel öfverlåtelse af vårt elektricitetsvärk till staden, kan utskottet hafva ansett sig finna i den omständigheten att förfrågningar i antydd riktning af helt och hållet privat natur gjorts af ett par utskottsmedlemmar hos tvänne af bolagets aktionärer — icke större aktionärer, såsom i betänkandet säges. Det torde dock utan vidare inses, att dessa privata förfrågningar ej af oss kunnat tillmätas vidare betydelse, då de ej ens riktats till bolagets styrelse utan endast till ett par privata aktionärer. Denna förfrågan kunde ännu mindre leda till underhandlingar emellan bolaget och staden eller dess representanter, då de berörda utskottsmedlemmarne på framställd fråga uttryckligen förklarade, att utskottet ej hade något uppdrag eller befullmäktigande af stadsfullmäktige att träda i underhandlingar med bolaget å stadens vägnar samt således härmed expressis verbis fränkände sig all rätt att i detta afseende föra stadens talan. Sedan sådan rättighet till underhandlingar med bolaget af Stadsfullmäktige vid ett senare sammanträde uttryckligen tilldelats utskottet, hade bolagets direktion emellertid väntat att från utskottets sida en officiel förfrågan i detta afseende skulle hafva tillställts densamma. En sådan framställning från utskottets sida har emellertid beklagligt nog fullständigt uteblifvit.

Af hvad vi här ofvan haft äran framställa, torde Herrar Stadsfullmäktige finna, att något förslag om inlösen af vårt bolags elektricitetsvärk för stadens räkning sålunda aldrig framstälts för bolaget såsom sådant. Vi anse det därför icke öfverflödigt att i detta sammanhang yttermera betona, att Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolag städe varit och fortsättningsvis är benäget för underhandlingar med staden eller ojäfvig representant för densamma och förklarar bolaget sig villigt att underhandla antingen om ordnandet af bolagets ställning till staden eller om öfverlåtelse af sina anläggningar till staden till pris som kan anses *skäligt*.

Beträffande sedan frågan om vårt elektricitetsvärks användbarhet få vi erinra om, att detsamma redan från början anlagts med afseende på att kunna tillgodose *hela stadens* behof af elektriskt ljus och elektrisk kraft. Läget af Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolags central är dessutom det mest gynnsamma — invid hafsstrand och bredvid järnvägsspår — hvilket möjliggör valet af det för tiden mest ekonomiska bränslet. Bolagets tomter äro stora och tillåta utvidgningar för en öfverskådlig tid framåt. Markens beskaffenhet inbesparar dyrbara grundningsarbeten, hvilka å annan grund än bärg äro nödvändiga för uppställandet af tunga maskiner.

Vi anse oss ej heller med tystnad kunna förbigå utskottets yttrande att vårt bolag ej vore mäktigt att åtaga sig leverans af elektrisk ström i hela den utsträckning, som kunde i staden påfordras. Bolaget tillåter sig i anledning häraf erinra om att detsamma sedan ett år tillbaka, uteslutande genom stadsmyndigheternas åtgöranden, hindrats i sin värksamhet att betjäna allmänheten i önskad utsträckning samt framhålla, att, om bolagets rättighet att existera ej blifvit bestridd, dess anläggningar redan nu vore vida mer omfattande och fullt tillräckliga att motsvara alla anspråk, som kunde ställas å desamma medan på samma gång priset för ström hade varit betydligt lägre. Om Herrar Stadsfullmäktige omsider skulle finna det med rättvisa och billighet öfverensstämmande att ordna bolagets förhållande till staden, så skulle bolaget, i motsats till utskottets yttrande, nog se sig i stånd att anskaffa nödiga medel till alla erforderliga utvidgningar.

Vi hafva velat bringa ofvanstående till Herrar Stadsfullmäktiges kännedom ifall Herrar Stadsfullmäktige eventuellt skulle finna med stadens fördel förenligt att taga ofvanpåpekade förslag i öfvervägande på samma gång vi vördsamast anhålla att denna skrifvelse måtte föreläggas Förstärkta Stadsfullmäktige i sammanhang med elektricitetsfrågans behandling.

Helsingfors, den 6 Juni 1904.

Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolag.

Hugo Mäklin.

Handlingar rörande förslag till planering af Senatstorget.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 7 April 1904.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 86.

Till Stadsfullmäktige får Drätselkammaren härmed öfverlemnade ett af stadens Byggnadskontor efter samråd med arkitekten R. Björnberg uppgjort förslag till planering af Senatstorget jämte en till Kammaren aflåten skrifvelse, däri Byggnadskontoret redogör för tidigare projekt beträffande torgets försköning och för de synpunkter, hvilka vid utarbetandet af kontorets förslag varit bestämmande.

Enligt Drätselkammarens tanke har Byggnadskontoret på ett synnerligen lyckligt sätt löst den sedan lång tid sväfvande frågan om Senatstorgets ordnande; och får Kammaren, som i all hufvudsak kunnat förena sig om det nu uppgjorda projektet, hänvisa till Byggnadskontorets väl motiverade utläggning rörande den föreslagna planen. Endast i en mindre betydande detalj har Drätselkammaren ansett sig böra förorda en å planen icke inverkan förändrad anordning. Utanför Universitetets inpå torget framskjutande trappa blefve körbanan jämförelsevis smal och vid tillfällen, då större publik är samlad inom universitetsbyggnaden, vore det önskligt att väntande åkdon kunde i fall af behof anvisas plats inom det närbelägna, för körtrafik annars icke afsedda fältet, hvars åt gatan belägna gångbana borde i sådant afseende förses med öfverfarter af nödig utsträckning. Enahanda anordning, mot hvars lämplighet Byggnadskontoret ej haft något att invända, borde för likformighets skull vidtagas med det invid Senatshuset belägna fältet; och kunde derjämte den föreslagna mosaikbeläggningen inom nämnda fält åtminstone till en början bortfalla.

För jämförelse närsluter Drätselkammaren ett af Arkitekten Wald. Wilenius år 1902 till Kammaren inlemnadt förslag, hvilket icke tidigare delgifvits Stadsfullmäktige, äfvensom Professorn Nyströms år 1895 uppgjorda och af staden inlösta projekt samt de vid pristäflan år 1896 med accessit belönade förslagen af Arkitekterna Usko Nyström och J. V. Strömberg.

Byggnadskontorets kostnadsförslag upptager en utgift för staden af 127,200 mark, hvartill komma 4,681 mark för 26 nya lyktor inclusive rörledningar. Universitetets och Statsverkets kostnader för omläggning med nubbsten af deras resp. gatuandelar utanför universitetsbyggnaden och senatshuset hafva åter beräknats till 5,100 och 4,500 mark. För staden blefve utgiften visserligen betydande, men bör härvid tagas i betraktande att, enligt uppgift från Byggnadskontoret, torgets stensättning med prima nubbsten i asfalt skulle medföra en kostnad af 172,000 mark. Vid ofvannämnda pristäflan hade äfven faststälts att anläggningskostnaden icke finge öfverstiga 150,000 mark, oberäknadt utgiften för de kringliggande gatornas omläggning med nubbsten.

Ett tidigare väckt förslag, att staden skulle hos Kejsarliga Senaten anhålla om subvention till företagens realiserande har Drätselkammaren ansett sig icke kunna förorda. Beträffande åter frågan, huruvida genomförandet af Byggnadskontorets förslag innebure någon ändring af gällande stadsplan, bör framhållas att, enär plantering af torget icke skulle ifrågakomma och de allmänt begagnade trafiklederna jämväl komme att bibehållas, någon stadsplaneändring icke synes föreligga.

På grund af det anförda får Drätselkammaren värdsamt hemställa

att Stadsfullmäktige ville godkänna Byggnadskontorets förslag till planering af Senatstorget med den af Drätselkammaren antydda detaljordning af fälten utanför universitetsbyggnaden och senatshuset samt förty uppdraga åt Drätselkammaren att i förslaget till utgiftsstat för år 1905 upptaga den beräknade kostnaden för ifrågavarande arbete.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

HELSINGFORS STADS
BYGGNADSKONTOR.

Helsingfors,

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

den 25 Jan. 1904.

N:o 7.

I anledning af Byggnadskontoret genom protokollsutdrag af den 13 Februari 1902 meddeladt uppdrag att till Kammaren inkomma med yttrande och förslag rörande Senatstorgets planering, får Kontoret vördsamt anföra följande:

År 1892, den 29 November biföllo Stadsfullmäktige till en af Drätselkammaren gjord hemställan ej mindre om placeringen å Senatstorget af den tillernade ärestoden till åminnelse af Kejsaren Storfursten Alexander II, än om anordnandet å sagda torg af en skvär i enlighet med en för ändamålet upprättad planteckning, och hvilken skväranläggning beräknades stiga till en kostnad af Fmk 30,887:45. De på grund af detta beslut till Senaten, i afseende å fastställelse, insända ritningarna till stadsplansförändring blefvo dock ej, hvad skväranläggningen beträffar, godkända, Stadsfullmäktige likväl obetaget att, sedan monumentet blifvit å Senatstorget upprest och de lämpligaste anordningarna därigenom kunde bättre och säkrare bedömas, med ny framställning i ärendet inkomma.

Drätselkammaren, som i anledning häraf erhöll i uppdrag att i sinom tid ånyo upptaga frågan, beslöt den 28 Juni 1894 att för ärendets beredande tillsätta ett utskott, hvori till medlemmar utsågos viceordföranden Herr Nummelin, ledamoten Herr v. Pfaler, Öfverdirektören Seb. Gripenberg, Arkitekten Gustaf Nyström och Stadsingeniören Herman Norrmén, och hvilket utskott jämväl inlämnade till Kammaren ej mindre en af Stadsträdgårdsmästaren Olsson uppgjord ritning till skvär å Senatstorget, än ett af Professor Nyström utarbetadt, genom plan och perspektivritning närmare framställt, projekt. Detta sistnämnda projekt hvars genomförande beräknades medföra för staden en utgift af Fmk 101,540 förordades af Utskottet och, då jämväl Drätselkammaren ansåg sig kunna godkänna förslaget, öfversände Kammaren detsamma jämte tillhörande kostnadsförslag till Stadsfullmäktige, hvilka dock, vid den 19 November 1895 skedd föredragning af ärendet, beslöto att icke omedelbart afgöra detta utan, för vidare utredning, hänsköto frågan till ett särskildt af tre ledamöter bestående utskott. Det af detta utskott under år 1896 afgifna utlåtandet (Stadsfullmäktiges handlingar N:o 3 år 1896) utmynnade däri, att Stadsfullmäktige ville besluta: att låta anlägga planteringar å Senatstorget i öfverensstämmelse med Professor Nyströms ritning, dock med de ändringar i ritningen att, där enligt densamma gräsmattorna komme att sträcka sig ända intill Alexandersgatans körbana, denna borde

afskiljas från planteringarna genom en asfalterad trottoir af vanlig bredd, hvilken trottoir, enligt utskottets tanke, erfordrades icke så mycket för publikens bekvämlighets skull, som icke mera för att skydda planteringarna för ohägn i följd af den lifliga rörelsen å Alexandersgatan; äfvensom att bredden 5 meter af de i sned riktning öfver torget dragna promenadvägarne, hvilka synts utskottet vara alltför ringa för den stora trafik, som söker sig öfver torget, skulle ökas till 6 meter; samt att hos Kejserliga senaten utverka den af planteringen betingade ändringen i stadsplanen.

Dessa förslag blefvo dock ej heller af Stadsfullmäktige godkända utan beslöto Fullmäktige uppdraga åt beredningsutskottet att inkomma med förslag till grunder för utlysande af pristäflan för ifrågavarande torgs försköning. Förslaget upprättades äfven af utskottet och antogs med smärre tillägg af Stadsfullmäktige. Enligt programmet komme en belöning af 3,000 mark att utbetalas för det bästa projektet samt därjämte tvänne accessit om resp. 1,200 och 800 mark för de därefter bästa förslagen.

Inom utgången af den föreskrifna täflingstiden inlämnades äfven 8 st. täflingsprojekt, af hvilka dock den, för projektens granskning, utsedda prisjuryn icke kunde tillerkänna något första priset, hvaremot accessiten Fmk 1,200 tilldelades förslaget „1863“ och Fmk 800 förslaget „Simplex“.

Dock beslöto sig Stadsfullmäktige icke för att lägga något af dessa två, för stadens räkning sålunda vunna, förslagen till grund för Senatstorgets ordnande, utan blef ärendet i hufvudsak oafgjordt.

Emellertid väktes frågan ånyo till lifs genom Arkitekten Waldemar Wilenius, som i Februari 1902 inlämnade till Drätselkammaren ej mindre ett af honom upprättadt projekt till Senatstorgets omgestaltning, än en beskrifning öfver förslaget och hvilken beskrifning utmynnade i en anhållan om att Stadsfullmäktige skulle blifva försatta i tillfälle att få del af detsamma.

Genom detta projekt, som förenämnda år remitterades till Byggnadskontoret „för att beaktas vid afgifvande af det å Kontoret ankommande utlåtande och förslag till reglering af Senatstorgets lutningsförhållanden“ afser Arkitekt Wilenius närmast att förmedelst låga terrasser längs samtliga fyra sidor utjämna den af dem begränsade inre torgytans skefhet därhän att torgets norra begränsning, likasom ock dess längdaxel blefve horizontal, medan höjdskilnaden längs den kortare axeln, genom anbringande af trappor såväl mot Regerings- som Alexandersgatan reducerades till 1,65 meter. Å torgets inre äro icke några planteringar föreslagna, utan är detsamma afsedt att beläggas, i ett enda obrutet plan, hufvudsakligast med tuktad sten, som dock mot hörnen begränsas af fältstensytter, projekterade dels för att minska kostnaderna för anordningen i sin helhet, dels för att låta det för torgets beläggning föreslagna geometriska mönstret bättre framträda. Vidkommande trafiken har författaren tänkt sig att torget skulle upplätas endast för fotgängare, medan fordonsrörelse icke skulle, i följd af de före-

slagna terrasserna och trapporna, kunna tillåtas hvarken i riktning af torgets diagonaler eller längs Regeringsgatan, utan blott längs de tre öfriga torget begränsande gatorna. Dock har ett alternativt förslag bifogats, enligt hvilket fordonsrörelse jämväl längs diagonalerna skulle kunna ske, ehuru detta förslag icke af författaren förordats.

Jämföres förenämnda projekt, som i allmänhet är synnerligen tilltalande, med det af Professor Nyström afgifna och de i täfningen godkända förmärkes såsom olikhet att planteringar icke äro i detta föreslagna, att några särskilda gångar eller vägar icke anordnats för fotgängare, utan kunna dessa fritt röra sig öfver torget i hvilken riktning som helst samt, att Regeringsgatan balanserats så att fordonsrörelse därstädes ej är möjlig; likheten åter ligger däri att samtliga projekt upprättats under förutsättningen af att fordonsrörelsen skulle ledas utom det egentliga torgområdet längs de detsamma begränsande gatorna.

Såsom af ofvångjorda jämförelse framgår har ingen af förenämnda projekts författare ansett synnerlig vikt böra fästas vid samtliga förhandenvarande trafikleder öfver torget; och själfallet är äfven att lösningen af problemet är lättare och måhända i arkitektoniskt afseende kommer att utfalla gynsammare om hänsyn härtill icke tages. Emellertid håller Kontoret för sin del före att ingen af dessa samfärdsleder kan stängas för åkdonsrörelse och särskildt icke den diagonalt öfver torget från SV till NO ledande, hvilken är ytterst lifigt anlita och ntgör den naturliga och så godt som enda förbindningslinien mellan första stadsdelen och stadens handelscentrum. Vid upprättande af nya stadsplaner fästes ju numera synnerligt afseende vid att hufvudförbindningslinierna mellan olika stadsdelar dragas så naturligt som möjligt och redan på denna grund är det icke skäl att inom en redan bebyggd stadsdel inskjuta en anordning som utgjorde hinder för en gifven trafikriktning, särskildt som någon möjlighet för att leda denna in på en annan, hvad lutningsförhållandena beträffar, lika god kommunikationsled icke i förevarande fall föreligger. Äfven Regeringsgatan är, trots sin ringa trafik, nödig att såsom allmän gata bibehållas, synnerligast som denna utgör genaste vägen mellan stora delar af förenämnda stadsdel och järnvägsstationen.

Tagas alla dessa omständigheter i betraktande uppstår så frågan om huruvida det är lämpligt att å torget anordna planteringar och gräsmattor eller icke. Visserligen har i alla tidigare till Stadsfullmäktige afgifna yttranden rörande Senatstorgets ordnande uteslutande talats om planteringar, måhända dels därför att en slik anordnings genomförande ansågs kräva mindre kostnad än exempelvis torgets stensättning, dels ock därför att detta ur skönhetssynpunkt betraktades såsom enda och bästa sättet att pryda platsen och gifva denna en omgifningen värdig prägel. Att den absoluta riktigheten af denna sistnämnda uppfattning dock torde kunna ifrågasättas visar redan det af Arkitekt Wilenius afgifna projektet, och, om afseende fästes vid behovet att bibehålla den diagonala riktningen

äfvén för åkdonstrafik, kunna ur rent praktisk synpunkt anmärkningar göras mot anordnande af planteringar å torget. En lifligt använd trafikled begränsas nämligen icke gärna med planteringar, enär växtligheten, dels är utsatt för ofog från allmänhetens sida, dels skadas och blir svårare att underhålla genom det dam, som under en liflig rörelse uppdrifves och afsätter sig på anläggningen. Dessutom bör belysningen inom ett planteradt område vara mycket riklig för att detta under den mörka delen af dygnet icke skall gifva ett ödsligt intryck. Slutligen torde böra nämnas att ett planteradt område, om ock väl belyst, undvikas af många fotgängare efter det rörelsen genom detsamma i hufvudsak afstannat, enär en väg genom en plantering icke anses efter mörkrets inbrott erbjuda samma trygghet för vandraren, som en vanlig gata. En större inom stad belägen plantering bör således icke utgöra förbindningslänken mellan tvänne trafikleder, eller i motsatt fall bör platsen, såvidt sådant utan olägenhet låter sig göra, genom vidtagande af lämpliga åtgärder fredas för den stora genomgående trafiken, hvilket äfvén författarene till de projekt, i hvilka planteringar å Senatstorget föreslagits, riktigt nog, sökt göra.

Då emellertid Byggnadskontoret, efter noggrant studium af samtliga de i ärendet afgifna, högst beaktansvärda pjojekten, kommit till den uppfattningen att en lycklig lösning svårigen kan i sistnämndt afseende påfinnas och Kontoret för sin del ställer de förhandenvarande trafikintressena främst, har Kontoret, som på ofvan anförda grunder icke kunnat förena sig om något af förenämnda projekt, upprättat det här närslutna, utarbetadt i samråd med Arkitekten R. Björnberg.

Vid projektets planläggning har Kontoret tänkt sig att den egentliga torgytan skulle genom trottoirer längs alla fyra sidor afskiljas från de omgivande gatorna, af hvilka Alexandersgatan komme att fortlöpa med sin för öfriga delar fastställda bredd och mot norr begränsas af en 3,6 meter bred trottoir; Unionsgatan är något inskjuten på det nuvarande torget till följd af den från Universitetet långt utspringande trappan, men, enär trafiken å ifrågakvarande del af gatan är högst ringa, har körbanan icke upptagits till större bredd än 7,5 meter och den östra trottoiren till 1,5 meter, medan åter gångbanan utmed Universitetet, söder om trappan, utvidgats till 10 meter, dels för att den ofta mycket talrika publik, som utträder ur byggnaden efter föreläsningar, konserter m. m. icke skall vara tvungen att begagna sig af körbanan, dels ock därför att passagen öfver körbanan skall blifva den minsta möjliga för de fotgängare, hvilka från Alexandersgatan söka sig diagonalt öfver torget; körbanans bredd å Nikolaigatans förlängning utmed Senatsborgén är däremot projekterad till 10,5 meter hufvudsakligast med hänsyn till att spårvägen är därstädes framdragen; äfvén denna gata begränsas mot torget af en endast 1,5 meter bred trottoir, medan gångbanan utmed södra delen af Senatsborgén utvidgats till en bredd af 9 meter; för Regeringsgatan har Kontoret ansett en bredd å körbanan af 6 meter vara tillfyllest under det att trottoiren utmed kyrkoterrassen erhållit en bredd af 4 meter invid stödjemuren

och 2,5 meter invid trapporna, medan trottoiren mot torget föreslagits till 1,5 meters bredd. Att bredden af denna, likasom ock af de torgets kortsidor begränsande trottoirerna, upptagits så ringa, beror däraf att dessa trottoirer enligt Kontorets tanke erfordras mindre för tillgodoseende af trafiken, än för att markera den egentliga torgytan.

Utom förenämnda gator upptager förslaget tvänne i ungefärlig riktning af torgets diagonaler löpande 7 meter breda körvägar, korsande hvarandra söder om Kejsarstoden i ett plan af 35 meters längd och 13 meters bredd. Dessa körbanor begränsas af promenadbanor, som å norra sidan erhållit en bredd af 5 meter på grund af att denna sida med all sannolikhet kommer att blifva betydligt mer anlitad af fotgängare, än den södra, längs hvilken trottoiren har en bredd af 1,5 meter.

Förenämnda plan, som i torgets längdriktning är horisontelt och i tvärriktningen har en obetydlig lutning begränsas mot söder af en låg bågformig stödjemur erforderlig därför att den emellan södra delarne af de diagonala körvägarne och Alexandersgatan liggande ytan sänkts till sistnämnda gatas nivå. Kommunikationen mellan de sålunda bildade i olika höjd belägna tvänne planen förmedlas genom en trappa anbragt invid stödjemuren, hvilken vid platsen framför statyn har en höjd af 1,2 meter, hvarifrån muren genom en sakta sluttning åt hvardera sidorna öfvergår i Alexandersgatans nivå vid sagda gatas korsningspunkter med Unions- och Nikolaigatorna. Genom anläggningen af denna mur och därmed följande utschaktning af torgets södra del har Kontoret ernått möjligheten att utjämna skefheten af området rundt om Kejsarstoden, jämte det den egentliga torgytan framför densamma minskats i icke obetydlig grad och hvarigenom stoden, enligt Kontorets tanke, komme att mer beherska sin plats än hvad nu är fallet. Den å muren nödiga barriären har Kontoret tänkt sig utförd af låga granitblock.

Vid granskningen af projektet torde måhända anmärkas att bredden af körbanorna, särskildt de diagonalt öfver torget ledande, föreslagits något smala, men får Kontoret såsom jämförelse meddela att N. Esplanadgatans körbana har en total bredd af 9 meter, hvaraf dock c:a 2 meter afgår för spårvägens behof, hvadan den af öfrig åkdonstrafik hufvudsakligast begagnade delen endast är 7 meter; och då någon egentlig trängsel ännu icke kunnat förmärkas å sagda gata, löpande utmed lifligt frekventerade affärskvarter, torde förenämnda bredd äfven vara tillfyllest för nu ifrågavarande körbanor, synnerligast som detta för fotgängarrörelsen är betydligt fördelaktigare, än om trottoirriktningen korsas af breda körvägar.

Såsom redan i det föregående framhållits anser Kontoret det icke riktigt att anordna planteringar å de ytor af torget som komme att begränsa de allmänna trafiklederna och har Kontoret därför tänkt sig att Senatstorget skulle till hufvudsaklig del stensättas sålunda, att körbanorna af de torget omgäfvande

gatorna, äfvensom de diagonala körvägarne blefve belagda med tuktad sten, att gångbanorna, afskilda från körbanorna genom kantsten af vanlig trottoirhöjd, utfördes af stenmosaik i enklare mönster samt, att de af trottoirerna omslutna, af trafiken nästan oberörda, torgytorna skulle, med undantag af den nedanför terrassmuren belägna, beläggas med jämn, utvald fältsten i samma plan som trottoirerna. Den mellan Alexandersgatan och terrassen belägna ytan är däremot afsedd att grusas och möjligen förses med blomstergrupper anordnade närmast invid muren. Slutligen är trottoiren rundt om Kejsarstoden, äfvensom delar af de midt emot Universitetet och Senatsborggen belägna ytorna föreslagna att utföras i ett rikare mönster af stenmosaik.

Kostnaderna för ofvanföreslagna arbeten uppgå, enligt närslutna beräkningar, till Fmk 127,200: — hvartill dock för omplacering af förefintliga och uppställning af nya lyktor kommer en summa af Fmk 4,680: —. Därjämte skulle Universitetet hafva en utgift af Fmk 5,100: — för omläggningen med tuktad sten m. m. af till detta hörande andelar af Unionsgatan, medan på Statsverket skulle ankomma Fmk 4,500: — för Nikolaigatans omläggning.

Att kostnaderna för torgets omgestaltning blifva så betydande som de ofvanämnda, trots det att ganska stora ytor äro föreslagna att dels grusas, dels beläggas med fältsten, föranledes däraf att Kontoret ansett sig böra i kostnadsberäkningen införa ett relativt högt enhetspris, resp. Fmk 8: — och Fmk 12: —, per kv. m. för den å trottoirerna projekterade mosaikbeläggningen, hvilken härstädes ännu icke funnit användning i större omfattning och om hvars faktiska kostnad någon erfarenhet ej heller föreligger.

Slutligen får Byggnadskontoret nämna att Kontoret icke ansett sig böra, utan biträde af resp. författare, anställa några jämförande beräkningar öfver kostnaderna för öfriga här nämnda projekts genomförande och, att hvilket projekt än må läggas till grund för Senatstorgets planering, arbetet icke torde kunna utföras delvis, utan bör detsamma omfatta torget i sin helhet.

Samtliga till Byggnadskontorets disposition ställda, förevarande fråga berörande ritningar återställas härjämte.

G. Idström.

Kostnadsberäkning för planering af Senatstorget.

3,540 m ² stensättning med I:a nubbsten i asfalt å 13: 50	47,790: —	
875 l. m. kantsten å 7: —	6,125: —	
2,350 m ² fältsten, utvald å 2: 50	5,875: —	
630 m ² grusad yta å 1: —	630: —	
1,140 m ² mosaikbeläggning i rikare mönster å 12: —	13,680: —	
2,600 m ² d:o i enklare mönster (trottoirerna) å 8: —	20,800: —	
250 m ³ schaktning för grundmur å 1: —	250: —	
250 m ³ grundmur å 8: —	2,000: —	
70 m ³ stödjemur å 40: —	2,800: —	
110 l. m. barrière af huggen sten å 25: —	2,750: —	
85 l. m. trappsteg, compl. å 16: —	1,360: —	
2 st. skalmstycken å 100: —	200: —	
675 m ³ schaktning söderom stödjemuren, incl. släpning å 2: —	1,350: —	
11,600 m ² planering å —: 80	9,280: —	
4 st. infallsbrunnar, incl. rörledningar å 300: —	1,200: —	116,090: —
C:a 10 % tillskott för arbetsledning m. m.	—: —	11,110: —
	Summa Fmk	127,200: —
26 st. nya lyktor, incl. rörledningar å 180: —	Fmk	4,680: —

Universitetets andel.

150 m ² stensättning med I:a nubbsten i asfalt å 13: 50	2,025: —	
320 m ² „ med II:a nubbsten, å trottoir å 8: —	2,560: —	
40 m ² plansten att omlägga å 3: —	120: —	4,705: —
C:a 10 % tillskott för arbetsledning m. m.	—: —	395: —
	Summa Fmk	5,100: —

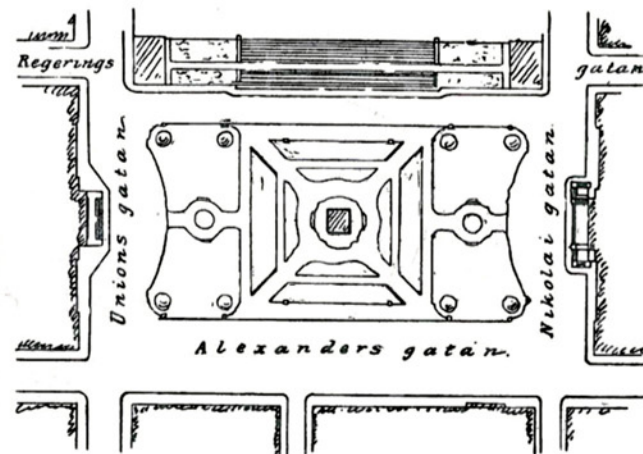
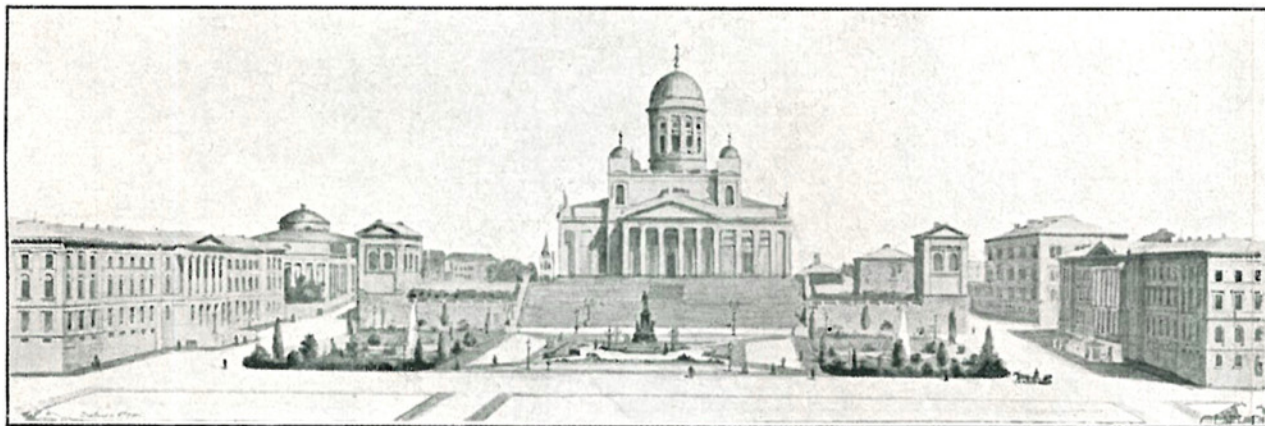
Statsverkets andel.

140 m ² stensättning med I:a nubbsten i asfalt à 13:50 .	1,890:—	
230 m ² „ med II:a nubbsten à trottoir à 8:—	1,840:—	
100 m ² plansten att omlägga à 3:—	300:—	4,030:—
C:a 10 % tillskott för arbetsledning m. m.	—:—	470:—
	Summa Fmk	4,500:—

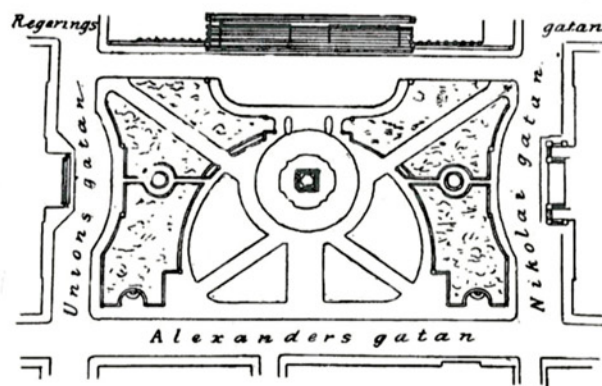
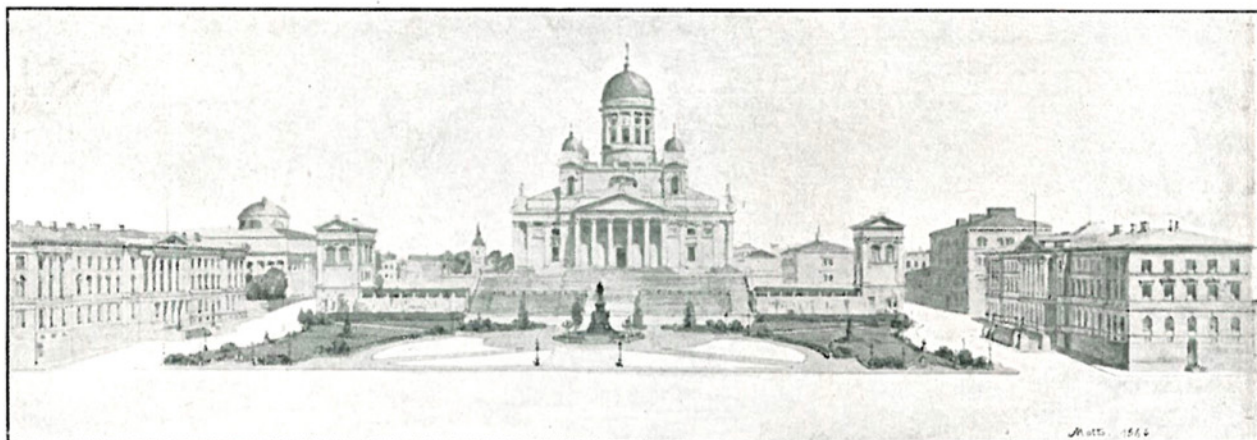
Helsingfors stads Byggnadskontor, den 25 Januari 1904.

G. Idström.

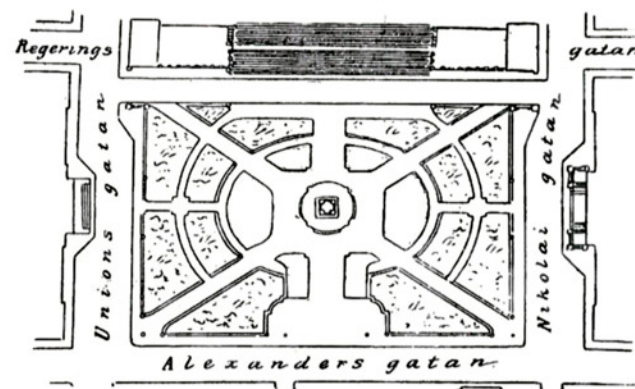
Professor Gustaf Nyströms projekt.



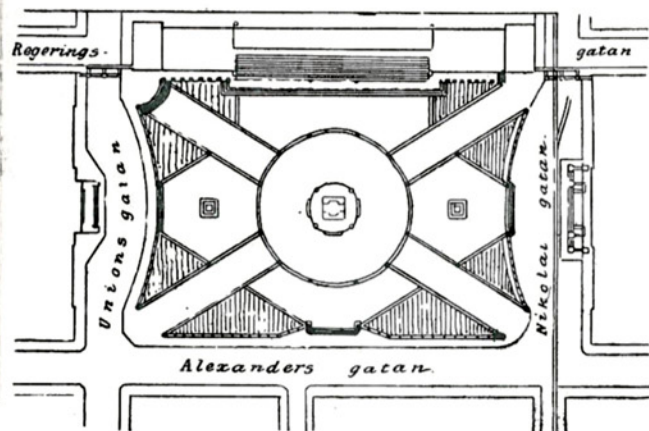
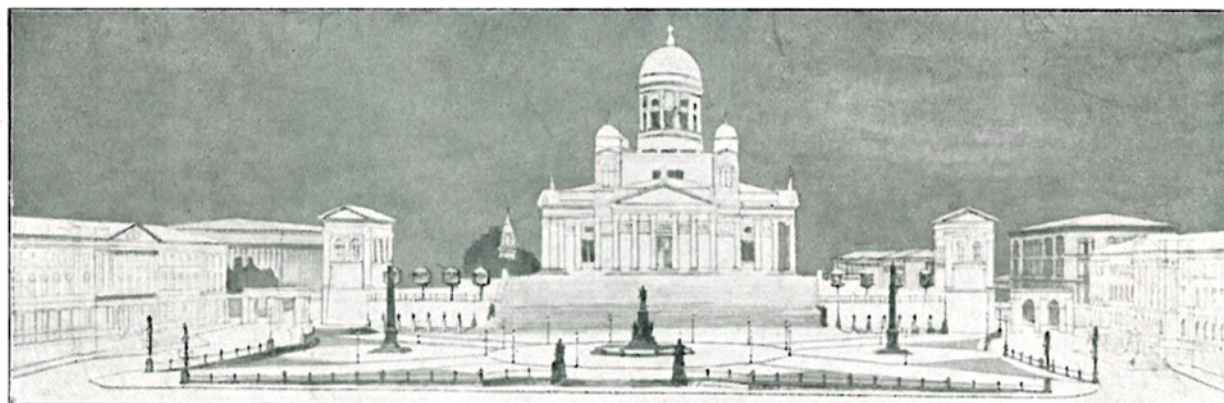
Arkitekterna Usko Nyströms och J. V. Strömbergs projekt (1863).



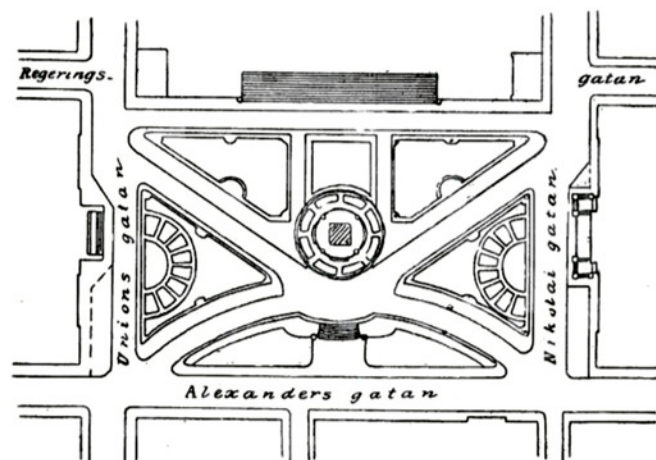
Arkitekterna Usko Nyströms och J. V. Strömbergs projekt (Simplex).



Arkitekt Wald. Wilenii projekt.



Byggnadskontorets projekt.



Utskottsbetänkande med förslag till fördelning af utskänknings- och utminuterings-aktiebolagens vinstmedel.

Genom remiss af den 12 innevarande April hafva Stadsfullmäktige uppdragit åt undertecknade att till Fullmäktige inkomma med förslag rörande användningen af den staden tillkommande andel i utskänknings- och utminuterings-aktiebolagens vinstmedel för år 1903, hvilken andel, enligt hvad utskottet meddelats, blifvit till stadskassan inlevererad af utskänkningsaktiebolaget med 93,300 mark 43 penni och af utminuteringsaktiebolaget med 49,956 mark 24 penni. Utskottet har derjämte haft att beakta följande dels till Stadsfullmäktige dels direkt till utskottet inkomna ansökningar om anslag ur vinstmedlen, nämligen af:

- 1:o) Fröknarna Betty Alander och Hanna Rothman om 8,450 mark till underhåll af folkbarträdgården i Sörnäs;
- 2:o) Fröken Annie Rundström om 6,500 mark för folkbarträdgården vid Smedsgatan;
- 3:o) Fröken Lydia Wendell om 5,870 mark för Tölö folkbarträdgård;
- 4:o) Fröken Thyra Gahmberg om 6,550 mark för folkbarträdgården vid Eriksgatan;
- 5:o) Fröknarna Bertha Bäckman och Lilli Winter om 5,600 mark för folkbarträdgården i Berghäll;
- 6:o) Nykterhetsföreningen „Toimela“ om 6,500 mark för en af föreningen inrättad folkbarträdgård i Hermanstad;
- 7:o) Föreningen „Arbetets Vänner“ om 5,000 mark till bekostande af undervisningskurser m. m.;
- 8:o) Samma förenings Vestra filial om 1,000 mark för fortsättande af dess verksamhet i arbetarevänligt syfte;
- 9:o) Samma förenings filial i Sörnäs om 600 mark för en sommarfolkbarträdgård i Sörnäs i förening med praktiskt trädgårdsarbete samt 400 mark till bekostande af föredrag;

10:o) Samma förenings filial i Tölö om 700 mark till undervisningskurser och föredrag för arbetare;

11:o) „Svenska Arbetareföreningen“ om 1,000 mark till bekostande af föredrag;

12:o) „Helsingin kansanopistoseura“ om 4,000 mark till enahanda ändamål och såsom hyresbidrag;

13:o) Föreningen „Helsingin Työväenyhdistys“ om 3,400 mark, af hvilka till underhåll af bibliotek och läsesal 1,800 mark, till bekostande af föredrag 800 mark samt för föreningens sångkör 800 mark;

14:o) Föreningen „Helsingin Nuorisoseura“ om 400 mark till föreläsningskurser m. m.;

15:o) Typografernas Förening om 750 mark för bekostande af populära föredrag för typografer hufvudsakligast i nationalekonomiska frågor;

16:o) Finsk kvinnoförening om 550 mark till elementarkurser för arbeterskor;

17:o) Kvinnoaksförbundet „Unionen“ och föreningen „Martha“ gemensamt om 1,000 mark för anordnande af praktiska matlagningskurser för arbetsklassens kvinnor;

18:o) Helsingfors döfstumförening om 500 mark till undervisningskurser för döfstumma;

19:o) Föreningen „De blindas vänner“ om 2,500 mark såsom bidrag till underhåll af dess arbets- och undervisningsanstalt för blinda män;

20:o) Bestyrelsen för arbetshusen för fattiga barn om 7,000 mark till inrättningens underhåll samt derutöfver om 3,000 mark till gäldande af ett hos enskild person upptaget lån för byggnadsändamål;

21:o) Föreningen för barnavårdens befrämjande om 8,000 mark, främst för upprätthållande af tvenne barnkrubbor;

22:o) Fruntimmersföreningen om 3,000 mark såsom bidrag till underhållet af dess barnhem;

23:o) Bestyrelsen för arbetshemmet för ålderstigna kvinnor om 4,500 mk;

24:o) Mariaföreningen om 3,000 mark för upprätthållande af dess herberge för tjänstsökande kvinnor;

25:o) Helsingfors Tjenarinneförening om 3,000 mark för bekostande af dess arbetsinrättningar och hem för platsökande kvinnor;

26:o) Föreningen „Marthas“ syförening för fabriksarbeterskor om 800 mark för upprätthållande af dess hem för sådana arbeterskor;

27:o) Föreningen „Sanatorium för skrofulösa barn“ om 1,000 mark såsom bidrag till underhållet af föreningens sanatorium;

28:o) Bestyrelsen för Helsingfors folkskolors lärare- och lärarinneförening om 6,000 mark för anordnande af kostnadsfri sommarvistelse på landet åt folkskolebarn;

- 29:o) Bestyrelsen för sommarkolonier för arbetande kvinnor om 2,000 mk;
30:o) Föreningen för välgörenhetens ordnande om 2,000 mark för bekostande af arbetsutdelning åt gifta kvinnor;
31:o) Nykterhetsföreningen „Balder“ om 5,000 mark, hvaraf 1,600 mark för betalande af föreningens skulder till enskilda personer;
32:o) Nykterhetsföreningen „Balders“ filial i Sörnäs om 1,000 mark;
33:o) Nykterhetsföreningen „Kilpi“ om 1,500 mark;
34:o) Nykterhetsföreningen „Wäinölä“ om 1,000 mark;
35:o) Studenternas Nykterhetsförening om 2,250 mark;
36:o) „Uudenmaan raittius piirin toimikunta“ om 1,000 mark;
37:o) „Helsingin rakennustyömiesten eläkekassa“ om 1,500 mark till ökande af kassans kapitaltillgångar;
38:o) Fröken Agda Blom om 500 mark till upprätthållande af hennes slöjdskola;
39:o) Föreningen „Helsingin työväenyhdistyksen Naisosasto“ om 500 mark till åstadkommande af sommarkolonier för barn och 500 mark till ett arbetshem för kvinnor;
40:o) Gymnastik- och idrottsföreningen „Ponnistus“ om 500 mark till betäckande af en af föreningen åsamkad skuld.

Enligt meddelande till utskottet hafva Stadsfullmäktige den 12 innevarande April ur de nu disponibla vinstmedlen förskottsvis beviljat direktionen för arbetshemmet för ålderstigna kvinnor ett anslag af 1,000 mark för att möjliggöra arbetshemmets upprätthållande till den 1 Maj.

En af Stadsfullmäktige den 1 December 1903 till handläggning af budgetutskottet hänskjuten framställning af Helsingfors Utskänkningsaktiebolag om anslag ur bolagets vinstmedel till belopp af 36,000 mark, att användas för bolagets planteringar och öfriga inrättningar å Högholmen och Fölisön, är ännu icke af bemälda utskott slutbehandlad. Nämnda belopp torde emellertid böra af vinstmedlen reserveras för ifrågasvarande ändamål.

Vidare har utskottet genom Drätselkammaren erhållit del af en remiss från Stadsfullmäktige af den 12 April med en af Direktionen för Finska Konstföreningen till Fullmäktige riktad hemställan derom att för stadens räkning måtte hos bildhuggaren Wille Wallgren beställas ett konstverk i brons, förslagsvis statyn „Eko“ eller, alternativt, en springbrunn enligt redan förefintlig eskiss, för att uppställas i någon offentlig plantering härstädes. En dylik framställning, hänförande sig till statyn „Eko“, hade redan år 1889 gjorts af Konstföreningen och, efter att hafva af ett för frågan tillsatt utskott förordats, varit föremål för Stadsfullmäktiges pröfning vid fördelningen af vinstmedlen såväl år 1891,*) då frågan lemnades beroende in-

*) Se 1891 års kom. ber. pag. 29 och Stf. tr. handl. N:o 12 för samma år.

till dess lämplig plats för konstverkets uppställande yppade sig, som år 1892*), hvarvid förslaget fick tills vidare förfalla. Af Drätselkammaren har utskottet erhållit i uppdrag att öfverväga, huruvida icke något visst belopp af vinstmedlen kunde reserveras för att eventuellt användas till förvärfvande af ett konstverk af antydnda slag, att uppställas i det fria.

Utskottet har derjemte haft del af särskilda utaf ofvannämnda sällskap, föreningar och enskilda personer afgifna berättelser öfver deras verksamhet under det sistförflutna året samt af yttranden, som vederbörande nämnder aflemnade rörande de inrättningar och föreningar, som sagda år tilldelats anslag ur vinstmedlen.

Stadens andel af vinstmedlen har, såsom känt, under de närmast föregående åren betydligt understigit det derförinnan normala. En följd deraf har varit att särskilda inrättningar och företag, hvilka tidigare understöddes med anslag af vinstmedlen, dels icke vidare kunnat med understöd ihågkommas, dels nödgats finna sig uti en betydlig nedprutning af de förut åtnjutna anslagen. Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att vinstmedlen för det sistförflutna året åter gått uppåt, så att möjlighet förefinnes att i större grad tillmötesgå de understödssökandes anspråk i den mån de anses befogade. Sedan det till underhåll af Utskänkningsaktiebolagets anläggningar begärda anslaget och ofvanberörda af Stadsfullmäktige förut disponerade belopp afdragits, återstår nemligen nu en summa af 106,256 mark 66 penni till Fullmäktiges förfogande.

Bland sökandene saknas denna gång svenska och finska teatrarna och folkteatern samt Filharmoniska sällskapet och Helsingfors hornorkester, åt hvilka bildningsanstalter Fullmäktige vid fastställandet af budgetförslaget för innevarande år på ordinarie stat upptagit anslag.

Beträffande de nu föreliggande ansökningarna tillåter sig utskottet i sammanhang med och till motiverande af sitt fördelningsförslag framhålla följande omständigheter:

Förutom för de fem *folkbarntädgårdar*, hvilka förut understöddes med vinstmedlen och hvilka alla nu begärt i någon mån höjda anslagsbelopp för deras enligt samma program som härintills fortsatta verksamhet, har anslag, till belopp af 6,500 mark, äskats för en af nykterhetsföreningen „Toimela“ i November 1903 öppnad barntädgård i Hermanstad, räknande för närvarande 100 barn och sysselsättande 4 lärarinnor, hvilka härtills arbetat utan ersättning. Uti det begärda anslaget ingå posterna: löner åt lärarinnorna 4,000 m., hyra 1,250 m., ved och belysning 400 m., lön åt 2 tjenarinnor 350 m., kost m. m. 500 m. I betraktande af det stora antalet barn af fattiga föräldrar i nämnda förstad samt det starkt framträdande behovet

*) 1892 års kom. ber. pag. 38 och tr. handl. N:o 22.

af en dylik anstalt i förstaden, torde Helsingfors stad, hvarest en stor del af förstadens befolkning är mantalsskrifven, icke böra undandraga sig att understöda äfven denna barnträdgård, helst det är att befara att den nu öppnade anstalten utan en kraftig uppmuntran från stadens sida icke skulle kunna under någon längre tid fortbestå. Utskottet får fördenskull föreslå att för densamma nu måtte beviljas ett anslag af 5,000 mark.

För de äldre barnträdgårdarna hemställer utskottet, med fästadt afseende hufvudsakligast å antalet barn som i enhvar af dem emottages, om följande anslag nämligen: åt fröknarna Alander och Rothman 8,000 mark; åt fröken Rundström för barnträdgården vid Smedsgatan, hvilken är i behof af utvidgning, 6,500 mark; åt fröken Wendell 5,500 mark; åt fröken Gahmberg likaledes 5,500 mark och åt fröknarna Bäckman och Winter 5,000 mark. Att härvid en nedprutning af de ansökta beloppen för flertalet barnträdgårdar egt rum är icke beroende deraf att de för dem uppgifna underhållskostnaderna skulle ansetts öfverdrifna utan på utskottets åsigt att innehafvarene af dessa och likartade, genom privat initiativ tillkomna inrättningar väl böra få för deras samhällsnyttiga verksamhet påräkna bidrag af kommunen men icke med fog kunna göra anspråk på att inrättningarna skola helt och hållet med stadens medel underhållas.

Med bidrag af vinstmedlen till belopp af 300 mark anordnade föreningen Arbetets Vänners vestra filial år 1903 i Tölö en sommarbarnträdgård, uti hvilken barnen sysselsattes omvexlande med praktiskt trädgårdsarbete och med lekar i det fria. En dylik sommarträdgård med tillfälle till trädgårdsarbete å villaområdet Eko har samma förenings filial i Sörnäs planlagt för instundande sommar. Kursen, som är afsedd för 30 å 40 barn från sagda trakt i åldern mellan 7 och 12 år, är beräknad att kosta 600 mark, om hvilkas beviljande ur vinstmedlen ansökts; och får utskottet tillstyrka anslaget utgifvande.

I fråga om de af särskilda föreningar äskade anslag för *undervisningsändamål* bör erinras, att det af Stadsfullmäktige tillsatta utskott för afgifvande af förslag om arbetareundervisningens ordnande uti ett den 14 innevarande April dateradt betänkande*, hvilket ännu icke af Fullmäktige handlagts, hemställt att omsorgen om den högre arbetareundervisningen, anordnad i hufvudsak på samma sätt som härintills men enligt en något utvidgad plan, skulle fortfarande handhafvas beträffande de svenskspråkiga kurserna af föreningarna Arbetets Vänner och Svenska arbetareföreningen samt för de finskspråkiga kurserna af Helsingin kansanopisto-seura och Helsingin työväenyhdistys, hvardera gruppen under ledning och tillsyn af en utaf begge föreningarna gemensamt utsedd direktion, i hvilken Stadsfullmäktige skulle invälja en medlem, samt att för den sålunda ordnade undervisningen skulle för 3 år framåt, räknadt från instundande höst, anslås inalles 12,000 mark årligen, att användas enligt bemälda direktioners närmare bestämmande.

*) Tr. handl. N:o 8.

För den händelse nämnda förslag skulle vinna Fullmäktiges godkännande, kunde utskottet inskränka sig till att föreslå att nyssberörda belopp, som ungefärligen motsvarar hvad utskottet tänkt sig att för ifrågavarande ändamål skulle ur vinstmedlen anslås, måtte för ett år framåt få utgå från dessa medel och icke, såsom i åberopade betänkande förutsatts, från stadskassans ordinarie tillgångar. Då emellertid möjlighet förefinnes för att meranämnda betänkande icke oförändradt antages eller att deri förordade anordning icke kan blifva omedelbart genomförd, har utskottet ansett sig böra föreslå fördelning af sagda anslagsbelopp, 12,000 mark, emellan de fyra ofvannämnda föreningarna samt de i samma riktning sjelfständigt arbetande filialerna af Arbetets Vänner och föreningen Helsingin Nuorisoseura på sådant sätt att deraf beviljades: åt föreningen Arbetets Vänner 4,000 mark, åt dess Vestra filial 600 mark, åt filialen i Sörnäs, utöfver här ofvan föreslagna belopp för en sommarbarträdgård, 400 mark och åt samma förenings filial i Tölö 500 mark, åt Svenska arbetareföreningen 500 mark, åt Helsingin kansanopistoseura 4,000 mark, åt Helsingin työväenyhdistys till bekostande af föredrag 800 mark och till dessångkör 800 mark samt åt Helsingin Nuorisoseura 400 mark. Helsingin työväenyhdistys har, utom de nyss uppgifna beloppen, begärt 1,800 mark för förökande af föreningens bibliotek; och får utskottet tillstyrka beviljande af 1,000 mark till detta ändamål samt föreslå att sistnämnda anslagsbelopp, äfven för det fall att samtliga öfriga nu föreslagna poster sammansloges till ett gemensamt anslag af 12,000 mark, måtte särskildt utgå.

Med lika belopp som under nästlidet år torde anslag äfven nu beviljas till Finsk kvinnoförenings elementarkurser för arbeterskor, de af kvinnosaksförbundet Unionen och föreningen Martha gemensamt anordnade matlagningskurserna, Helsingfors döfstumsförening och föreningen De blindas vänner.

Åt Fruntimmersföreningen, som sedan år 1901, då såsom bidrag till underhållet af dess barnhem beviljades 1,500 mark, icke erhållit något understöd af vinstmedlen, torde nu för samma ändamål beviljas 1,500 mark.

Bestyrelsen för Arbetshuset för fattiga barn och Föreningen för barnavårdens befrämjande, hvilka år 1903 tilldelades resp. 5,000 och 6,000 mark, hafva hvardera anhållit om förhöjda anslag, eller den förstnämnda om 10,000 och den senare om 8,000 mark; och får utskottet hemställa att anslagsbeloppet för hvardera bestämmes till 8,000 mark. Till Arbetshemmet för ålderstigna kvinnor, torde utöfver af Stadsfullmäktige förskottsvis beviljade 1,000 mark ytterligare anslås 3,000 mark. Med anslag till sistnämnda belopp, motsvarande det under de närmast föregående åren åtnjutna, torde äfven det af Mariaföreningen upprätthållna herberget för tjenstsökande kvinnor understödas. Då äfven Helsingfors Tjenarinneförening, på sätt af dess ansökning framgår, sedan år 1900 härstädes underhåller ett hem för platssökande tjenarinnor och föreningen derjemte anordnat arbetsinrättningar för kvinnor, samt då en från den arbetande klassens eget initiativ utgången, af densamma sjelf ledd filantropisk verksamhet är af en folkuppfostande betydelse och

värd att uppmuntras, hemställer utskottet att åt tjenarinneföreningen måtte i antydt syfte beviljas ett bidrag af 1,500 mark. Till föreningen „Marthas“ hem för fabriksarbeterskor torde äfven i år anslås det därför ansökta beloppet af 800 mark.

Föreningen „Sanatorium för skrofulösa barn“ har utfäst sig att emot erhållande af ett bidrag af 1,000 mark i föreningens sanatorium afgiftsfritt upplåta fyra platser för patienter som af fattigvårdsstyrelsen i denna stad härtill föresloges; och får utskottet förorda anslaget beviljande under sagda vilkor. Till bekostande af sommarkolonier för folkskolebarn torde hela det därför begärda anslagsbeloppet 6,000 mark böra beviljas, hvarjemte till sommarkolonier för arbetande kvinnor kunde anslås 1,500 mark. Såsom bidrag till den af Föreningen för välgörenhetens ordnande inrättade arbetsutdelning för gifta kvinnor föreslås ett belopp af 1,000 mark.

Då äfven det direkta nykterhetsarbetet härförinnan ansetts böra, i mon af tillgångarna, ur vinstmedlen understödas, får utskottet föreslå att anslag för befordrande af deras verksamhet i antydt syfte måtte beviljas nykterhetsföreningarna „Balder“ med 2,000 mark, Balders filial i Sörnäs med 500 mark, „Kilpi“ och „Wäinölä“ hvardera med 1,000 mark samt Studenternas nykterhetsförening likaledes med 1,000 mark.

Ytterst får utskottet förorda beviljandet åt Fröken Agda Blom af ett anslag å 500 mark såsom bidrag till den af henne härstädes upprätthållna pedagogiska slöjdskola, under det af sökanden godkända vilkoret om intagande i nämnda skola af 5 frielever från denna stad, samt åt gymnastik- och idrottsföreningen „Ponnistus“, hvars ansökning af Nämndens för arbetareangelägenheter ordförande tillstyrkts, af ett bidrag å 400 mark, eller samma belopp som jemväl åren 1899 och 1900 tilldelats bemälda förening.

Öfriga understödsansökningar, eller de hvilka framstälts af Typografernas förening, Uudenmaan raittiuspiirin toimikunta, Helsingin rakennustyömiesten eläkekassa och den finska arbetareföreningens kvinnoafdelning hafva icke kunnat af utskottet beaktas, ity att de sträfvanden och företag, för hvilka i dessa fall åstundats anslag, dels redan af andra, ur vinstmedlen understödda föreningar tillgodoses, dels syntts utskottet vara af allt för speciel art eller ock endast i ringare mon beröra Helsingfors stad.

Enär de af utskottet här ofvan förordade anslagen uppgå till sammanlagdt 93,800 mark, återstår ännu ett belopp af 12,456 mark 66 penni att disponeras. Utskottet finner det synnerligen lämpligt att detta belopp användes till det af Finska konstföreningen föreslagna ändamålet eller anskaffandet af ett skulpturverk, att uppställas i det fria, vare sig sedan beställning af detta konstverk kan ske omedelbart, sedan de närmare detaljerna härvid, med hvilka utskottet icke har att taga befattning, blifvit ordnade, eller ock först framdeles efter det den nu disponibla summan blifvit genom anslag ur något följande års vinstmedel förökad. Äfven utan att det ifrågavarande konstverkets beskaffenhet eller platsen för dess uppställande nu angifves, synes detta ändamål vara tillräckligt bestämdt för att kunna

vid fördelningen af vinstmedlen beaktas. Enligt ett utskottet delgifvet bref från bildhuggaren Wallgren skulle denne, om beställningen gjordes hos honom, vid fråga om valet af konstverk gifva företrädet åt en springbrunn, såsom beträffande effekten och det dekorativa resultatet fördelaktigast. Men priset för detta konstverk komme i sådant fall icke att understiga 40,000 mark. Då vidare underhandlingar härom i hvarje fall äro af nöden, kan utskottet nu endast föreslå, att det af årets vinstmedel disponibla beloppet 12,456 mark 66 penni för antydda ändamål reserveras.

På grund af hvad ofvan anförts får utskottet vördsamt föreslå:

att Stadsfullmäktige ville afböja de ansökningar om bidrag ur vinstmedlen som inlemnats af Typografernas förening, Uudenmaan raittiuspiirin toimikunta, Helsingin rakennustyömiesten eläkekassa och Helsingin työväenyhdistyksen naisosasto;

att Fullmäktige ville af vinstmedlen anslå:

- 8,000: — a) åt fröknarna Betty Alander och Hanna Rothman 8,000 mark till underhåll af deras folkbarntädgård i Sörnäs under läsåret 1904—1905;
- 6,500: — b) åt fröken Annie Rundström 6,500 mark till uppehållande af folkbarntädgården vid Smedsgatan under samma tid;
- 5,500: — c) åt fröken Lydia Wendell 5,500 mark till hennes folkbarntädgård i Tölö, jemväl för instundande verksamhetsår;
- 5,500: — d) åt fröken Thyra Gahmberg 5,500 mark till underhåll af hennes folkbarntädgård vid Eriksgatan, likaledes under läsåret 1904—1905;
- 5,000: — e) åt fröknarna Bertha Bäckman och Lilli Winter 5,000 mark till en folkbarntädgård å Berghäll, äfvenledes för läsåret 1904—1905;
- 5,000: — f) åt nykterhetsföreningen „Toimela“ 5,000 mark till dess folkbarntädgård i Hermanstad för samma läsår;
- 600: — g) åt föreningen „Arbetets vänner“ filial i Sörnäs 600 mark till anordnande af trädgårdsarbete för arbetarebarn;

36,100: —

	36,100: —
h) åt föreningen „Arbetets vänner„ 4,000 mark till arbetareundervisningskurser;	4,000: —
i) åt samma förenings vestra filial 600 mark till befordrande af dess verksamhet;	600: —
j) åt samma förenings filial i Sörnäs 400 mark till bekostande af föredrag.	400: —
k) åt samma förenings filial i Tölö 500 mark för enahanda ändamål;	500: —
l) åt Svenska arbetareföreningen 500 mark till bekostande af föredrag;	500: —
m) åt Helsingin kansanopistoseura 4,000 mark till fortsatt upprätthållande af dess finskspråkiga arbetareundervisning och såsom hyresbidrag.	4,000: —
n) åt Helsingin työväenyhdistys 1,600 mark till bekostande af föredrag och till föreningens sångkör samt 1,000 mark till dess bibliotek och läsesal;	1,600: — och 1,000: —
o) åt Helsingin nuorisoseura 400 mark till bekostande af föredrag;	400: —
p) åt Finsk kvinnoförening 500 mark till elementarkurser på svenska och finska språken för arbeterskor;	500: —
q) åt kvinnosaksförbundet Unionen och föreningen Martha gemensamt 1,000 mark till bekostande af praktiska matlagningsskurser för arbetareklassens kvinnor;	1,000: —
r) åt Helsingfors döfstumförening 500 mark till bekostande af dess undervisningskurser för döfstumma;	500: —
s) åt föreningen „De blindas vänner“ 1,000 mark;	1,000: —
t) åt Fruntimmersföreningen 1,500 mark såsom bidrag till underhållet af dess barnhem;	1,500: —
	53,600: —

53,600: —	
8,000: —	u) åt bestyrelsen för arbetshusen för fattiga barn 8,000 mark för underhållet af dessa inrättningar under år 1904;
8,000: —	v) åt föreningen för befrämjande af barnavård 8,000 mark;
3,000: —	x) åt bestyrelsen för arbetshemmet för ålderstigna kvinnor 3,000 mark;
3,000: —	y) åt Mariaföreningen 3,000 mark;
1,500: —	z) åt Helsingfors tjenarinneförening 1,500 mark till upprätthållande af dess hem för tjänstsökande kvinnor jemte arbetsinrättningar;
800: —	å) åt föreningen Marthas syförening 800 mark till underhållet af dess hem för fabriksarbeterskor;
1,000: —	ä) åt föreningen Sanatorium för skrofulösa barn 1,000 mark under vilkor att fyra platser afgiftsfritt upplåtas för patienter från denna stad, hvilka dertill af Fattigvårdsstyrelsen föreslås;
6,000: —	ö) åt Helsingfors folkskolors lärare- och lärarinneförening 6,000 mark till feriekolonier för folkskolebarn;
1,500: —	aa) åt bestyrelsen för sommarkolonier för arbetande kvinnor 1,500 mark;
1,000: —	bb) åt Föreningen för välgörenhetens ordnande 1,000 mark till bekostande af arbetsutdelning åt gifta kvinnor;
2,000: —	cc) åt nykterhetsföreningen Balder 2,000 mark;
500: —	dd) åt samma förenings filial i Sörnäs 500 mark;
1,000: —	ee) åt nykterhetsföreningen Kälpi 1,000 mark;
1,000: —	ff) åt nykterhetsföreningen Wäinölä 1,000 mark;
1,000: —	gg) åt Studenternas nykterhetsförening 1,000 mark;
500: —	hh) åt Fröken Agda Blom 500 mark till upprätthållande af hennes slöjdskola emot skyldighet att i skolan afgiftsfritt intaga 5 frielever från denna stad; samt
93,400: —	

ii) åt gymnastik- och idrottsföreningen Ponnistus 400 mark; 400: —
 äfvensom

att Stadsfullmäktige måtte besluta att det derefter återstående 12,456: 66
 beloppet af vinstmedlen med 12,456 mark 66 penni skall reserveras för 106,256: 66
 att användas till inköp af ett skulpturverk att uppställas i det fria.

Förut dispo-

neradt.

1,000: —

Reserveradt

för utsk. bo-

lagets anlägg-

ningar.

36,000: —

148,256: 66

Derjemte får utskottet föreslå:

att de föreningar, sällskap och enskilda personer, som tilldelas
 bidrag ur vinstmedlen, skulle anmodas att efter årets utgång afgifva
 kortfattade berättelser öfver sin verksamhet, särskildt med hänsyn till
 de beviljade anslagens användning, och af dem

föreståndarinnorna eller vederbörande bestyrelser för barnträd-
 gårdarna till Uppfostringsnämnden;

Arbetets Vänner jemte filialer, Svenska Arbetareföreningen, Hel-
 singin Työvänyhdistys, Helsingin kansanopistoseura, Helsingin nuor-
 risoseura, Finsk kvinnoförening, kvinnosaksförbundet Unionen och
 föreningen Martha, Marthas syförening, bestyrelsen för sommarkolonier
 för arbetande kvinnor samt nykterhetsföreningarna Balder, Kilpi,
 Wäinölä och Studenternas nykterhetsförening till Arbetarenämnden;

Helsingfors döfstumförening, Helsingfors folkskolors lärare och
 lärarinneförening samt fröken Blom till Folkskoledirektionen:

föreningen Sanatorium för skrofulösa barn till Helsovårds-
 nämnden; samt

„De blindas vänner“, Fruntimmersföreningen, bestyrelsen för
 arbetshusen för fattiga barn, föreningen för barnavård, Mariaföre-
 ningen och Föreningen för välgörenhetens ordnande till Fattigvårds-
 styrelsen;

hvilka nämnder, som det ålåge att följa med verksamheten i veder-
 börande föreningar och inrättningar, derpå borde jemte eget utlåtande
 till Fullmäktige insända förenämnda berättelser.

Helsingfors, i april 1904.

T. J. Boisman.

Oskar Heikel.

V. T. Rosenqvist.

Alvar Renqvist.

Emil Perttilä.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1904.

Utskottsbetänkande angående anslag åt Helsingfors Utskänkningsaktiebolag till underhåll af Högholmen och Fölisön.

Vid sammanträde den 1 december sistlidet år öfverlemnade Stadsfullmäktige åt det af Fullmäktige tillsatta budgetutskottet att inkomma med utlåtande jämväl angående en af Helsingfors Utskänkningsaktiebolag ingifven ansökan om anslag ur nämnda bolags vinstmedel till underhåll af Högholmen och Fölisön.

Den af bolaget ingifna ansökan jämte bilagor äro af följande lydelse:

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

I enlighet med Stadsfullmäktiges derom meddelade föreskrift anhåller Direktionen för Helsingfors Utskänkningsaktiebolag härmed vördsamt få öfverlemna framställning om anslag ur Bolagets vinst för innevarande år för underhållet af anläggningarna på Högholmen och Fölisön under nästinstundande år och såsom underlag för denna sin framställning bilägga tvenne sammandrag öfver utgifterna för dessa holmar, af hvilka det ena (Bil. A.) omfattar utgifterna under år 1902 och det andra (Bil. B.) de tio första månaderna af innevarande år.

Enligt det sistnämnda sammandraget hafva utgifterna för Högholmen

under Januari till Oktober månader af innevarande år uppgått i rundt tal till	<i>Fmk.</i> 45,700: —
samt för Fölisön till	„ 11,600: —
Summa	<i>Fmk.</i> 57,300: —

Efter en medelkostnad af 5,700 mark i månaden kan utgiften för

årets tvenne sista månader beräknas till	<i>Fmk.</i> 11,400: —
då totalutgiften för år 1903 komme att uppgå till	<i>Fmk.</i> 68,700: —

Det synes sålunda vara att befara att summan af utgifterna för båda holmarna under innevarande år kommer att öfverstiga den i Direktionens budget för detta år upptagna slutsumman af 58,000 mark med något öfver 10,000 mark, beroende detta uppå att utgifterna för Högholmens djurgård så väsentligt stegrats, hvaremot i utgifterna för Fölisön ett nedgående mot år 1902 egt rum.

Så beklagligt ett sådant öfverskridande af den uppställda budgeten kan förefalla, är detsamma dock förklarligt derigenom att i allmänhet utgifterna vid en sådan inrättning som en djurgård rimligtvis icke på förhand kunna med noggranhet beräknas, då de i väsentlig mån influeras af omständigheter, som äro oberoende af Direktionens beslut eller åtgöranden.

Såsom belysande detta förhållande ber Direktionen få framhålla följande omständighet. Före uppställandet af innevarande års budget hade Direktionen nog-samt klart för sig, att inhägnaden för landbjörnarna på Högholmens nordvestra sida sannolikt komme att erfordra en grundlig reparation, då de af tegel uppförda väggarna syntes hafva lidit mycket af fukt, men vid en af Direktionen under sist-lidna vår anställd syn öfvertygades Direktionen om att en sådan reparation skulle hafva varit fullkomligt ändamålslös, då väggarna visade sig så svårt förvittrade, att de, äfven om de underkastades en grundlig reparation, icke tycktes erbjuda tillräcklig säkerhet, utan såg Direktionen sig tvungen att omedelbart fatta beslut om burens totala ombyggnad, denna gång, på grund af vunnen erfarenhet om te-gelkonstruktionens olämplighet, med granit.

Att det uppgjorda utgiftsförslaget sålunda visade sig otillräckligt, var för öfrigt för Direktionen icke alldeles oväntadt. I sin motivering af detta förslag yttrar Direktionen bland annat uttryckligen: „Dock anser Direktionen sig böra med anledning deraf att foderpriserna under hela innevarande år varit mycket uppdrifna och betydligt högre än föregående år, till följd hvaraf äfven bland inne-varande års utgiftsposter den för djurens utfordring företer den största ökningen, och dessa priser synas visa en tendens! att ytterligare stegras, framhålla att ett öfverskridande af budgetförslaget möjligen icke skall kunna undvikas“.

Om Direktionen likväl beräknade utgifterna till ofvanberörda summa, be-rodde det på dess önskan att såvidt möjligt söka komma till rätta med samma anslag som under föregående år, då Direktionen hade sig bekant, huru angelägna Stadsfullmäktige voro om att kunna från Bolagets vinst tillgodose så många andra företag i staden.

Det är också den af Direktionen framhållna omständigheten, nämligen fo-derpriserna, som i betydlig grad föranledt en stegring i utgifterna. Det hufvud-sakligaste fodret för de på Högholmen hållna rofdjuren, nämligen hästkött, har tidigare mestadels kunnat inköpas jmförelsevis billigt, derigenom att lefvande hästar, delvis på grund af rådande höbrist blifvit i rikligt mått utbjudna till inköp, hvaremot under innevarande år nästan största delen utaf allt hästkött måst upp-handlas hos slaktarene, hvarigenom vållats en anseelig förhöjning af priset.

I någon mån har äfven medverkat till utgiftsstegringen ökandet af vakt-personalen på Högholmen, som Direktionen, sedan den nya arbetarbostadsbygg-naden blifvit färdig, numera kunnat genomföra, därmed tillmötesgående ett ofta från allmänheten och isynnerhet från djurskyddsvänligt håll framställt yrkande, äfvensom den omständigheten att Direktionen på grund af de anmärkingar, som från stadsmyndigheternas sida blifvit gjorda derom, att djurinhägnaderna på hol-men icke höllos tillräckligt prydliga, låtit vidtaga åtgärd om att desamma omedel-bart skulle uppsnyggas och i allmänhet för framtiden oftare än förut ommålas. Nybyggnadskontot har slutligen utom genom uppförandet af borgen för land-björnarna ökats genom en tillbyggnad till sjöfågelhuset, som varit i stort behof deraf, då utrymmet däri varit alldeles för otillräckligt.

Med hänsyn till ofvan antydda omständigheter har Direktionen icke ansett sig kunna beräkna utgifterna för nästinstundande år lägre än till följande belopp:

För Högholmen:

Aflöningar och dagsverkslöner efter 1,000 mark i månaden	<i>Fmk:</i> 12,000: —	
Remont och underhåll af planeringar	„ 6,000: —	
Djurgårdens underhåll efter 2,000 mark i månaden . .	„ 24,000: —	
Underhåll af byggnaderna å Högholmen	„ 3,000: —	
Ersättning till Bolagets egna fonder för den derifrån förskjutna ännu återstående fjerdedelen af kostnaden för den under år 1901 uppförda arbetarebostaden, från hvilken post därjämte utgifterna för erforderliga byggnadsarbeten skulle kunna bestridas . .	„ 5,000: —	
Oförutsedda utgifter	„ 1,000: —	51,000: —

För Fölisön:

Aflöningar och dagsverkslöner	<i>Fmk:</i> 8,000: —	
Remont och planeringsarbeten	„ 4,000: —	
Ombyggnad af ångbåtbyggnaden	„ 1,000: —	
Oförutsedda utgifter	„ 1,000: —	14,000: —
		<u>Summa 65,000: —</u>
Då underhållet af Bolagets gårdar under innevarande år ställt sig billigare än under de närmast föregående åren och nettobehållningen från desamma torde kunna beräknas till omkring 6,000 mark högre än för år 1902 eller till		29,000: —
skulle det erfordras ett tillskott ur Bolagets vinstmedel för innevarande år af		36,000: —

Direktionen anhåller att hos Herrar Stadsfullmäktige få framställa om beviljandet ur Bolagets vinst för innevarande år af förenämnda belopp af 36,000 mark och hoppas att, ehuru detta belopp öfverstiger föregående års anslag med 1,000 mark, Herrar Stadsfullmäktige skola finna så mycket lättare att bifalla till denna anhållan, som sagda vinst enligt all sannolikhet kommer att uppgå till 150,000 mark eller omkring 66,000 mark högre än under nästföregående år, så att den staden tillkommande andelen, Fmk 90,000, torde med cirka 40,000 mark öfverstiga motsvarande belopp för år 1902.

Helsingfors den 20 November 1903.

Å Direktionens för Helsingfors Utskänknings Aktiebolag vägnar:

Viktor Öhberg.

Aug. Fabritius.

Sammandrag af utgifterna för Högholmen och Fölisön år 1902.

	Nybyggnad		Aftönningar		Remonter och tillbehör		Arbetslöner		Djurgården		Diverse		Summa	
	Fmy.	rk.	Fmy.	rk.	Fmy.	rk.	Fmy.	rk.	Fmy.	rk.	Fmy.	rk.	Fmy.	rk.
Högholmen.														
Januari månad	—	—	183	33	159	61	592	38	1,366	70	—	—	2,302	02
Februari "	—	—	183	33	94	77	721	10	743	50	3	50	1,746	20
Mars "	—	—	258	33	363	72	669	13	1,015	10	12	50	2,318	78
April "	—	—	183	33	760	68	929	—	1,335	46	155	52	3,363	99
Maj "	—	—	183	33	429	52	1,124	49	1,376	95	31	50	3,145	79
Juni "	—	—	183	33	1,615	61	1,260	89	1,252	82	12	50	4,325	15
Juli "	—	—	183	33	585	75	950	64	2,862	84	—	—	4,582	56
Augusti "	—	—	183	33	609	84	759	53	1,948	59	9	—	3,510	29
September "	—	—	183	33	1,079	55	638	22	1,132	65	12	50	3,046	25
Oktober "	6,750	—	333	33	288	77	326	98	1,646	—	58	—	9,403	08
November "	5,451	35	183	33	—	—	265	46	3,328	13	61	25	9,289	52
December "	—	—	933	37	184	54	199	98	1,500	45	35	25	2,853	59
Summa	12,201	35	3,175	—	6,172	36	8,437	80	19,509	19	391	52	49,887	22
Fölisön.														
Djursamling.														
Januari månad	—	—	160	—	738	25	381	55	—	—	—	—	1,279	80
Februari "	—	—	160	—	285	—	449	34	—	—	45	—	939	34
Mars "	—	—	160	—	35	55	429	27	—	—	—	—	624	82
April "	—	—	160	—	295	50	426	40	—	—	10	50	892	40
Maj "	—	—	185	—	266	60	890	15	—	—	—	—	1,341	75
Juni "	1,100	—	185	—	263	18	673	28	—	—	—	—	2,221	46
Juli "	—	—	185	—	250	83	684	16	145	—	44	—	1,308	99
Augusti "	2,093	30	185	—	199	23	618	33	—	—	—	—	3,095	86
September "	387	—	185	—	621	91	589	19	—	—	211	50	1,994	60
Oktober "	—	—	160	—	100	50	551	03	—	—	52	50	864	03
November "	—	—	160	—	30	45	828	81	—	—	80	50	1,099	76
December "	—	—	160	—	368	30	434	85	—	—	—	—	963	15
Summa	3,580	30	2,045	—	3,455	30	6,956	36	145	—	444	—	16,625	96
Summa Summarum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66,513	18

Helsingfors, den 1 November 1903.

Sammandrag af utgifterna för Högholmen & Fölisön under 10 månader
af år 1903.

		Nybygg- nad		Afföin- gar		Remonter och tillbehör		Arbets- löner		Djur- gården		Diverse		Summa	
		Fmy.	ri.	Fmy.	ri.	Fmy.	ri.	Fmy.	ri.	Fmy.	ri.	Fmy.	ri.	Fmy.	ri.
Högholmen.															
Januari	månad.	—	—	183	33	—	—	174	72	1,466	94	—	—	1,824	99
Februari	"	—	—	183	33	187	81	268	34	1,063	88	3	50	1,706	86
Mars	"	2,250	—	183	33	849	36	588	76	1,533	60	12	50	5,417	55
April	"	—	—	183	33	176	89	597	40	1,505	84	149	52	2,612	98
Maj	"	3,000	—	183	33	69	55	1,183	79	2,771	88	31	50	7,240	05
Juni	"	1,525	—	183	33	407	05	1,172	39	1,481	40	12	50	4,781	67
Juli	"	50	—	183	33	555	53	1,350	91	1,680	86	—	—	3,820	63
Augusti	"	—	—	183	33	1,339	52	1,221	66	1,663	01	—	—	4,407	52
September	"	—	—	183	33	642	86	1,141	62	3,094	86	23	—	5,085	67
Oktober	"	2,694	—	183	33	1,125	71	996	95	3,694	74	58	—	8,752	78
Summa		9,519	05	1,833	30	5,354	28	8,696	54	19,957	01	290	52	45,650	70
Fölisön.															
										Djursam- ling					
Januari	månad.	—	—	160	—	118	70	354	30	—	—	—	—	633	—
Februari	"	—	—	160	—	184	25	445	63	—	—	45	—	834	88
Mars	"	—	—	160	—	183	05	426	80	—	—	—	—	769	85
April	"	—	—	160	—	100	03	374	63	—	—	10	50	645	16
Maj	"	—	—	185	—	75	80	1,126	53	—	—	—	—	1,387	33
Juni	"	—	—	185	—	143	80	651	90	—	—	24	50	1,005	20
Juli	"	—	—	185	—	204	98	755	80	75	—	19	50	1,240	28
Augusti	"	—	—	185	—	577	88	890	05	—	—	—	—	1,652	93
September	"	—	—	185	—	909	55	712	09	—	—	222	50	2,029	14
Oktober	"	—	—	160	—	305	70	896	48	—	—	52	50	1,414	68
Summa		—	—	1,725	—	2,803	74	6,634	21	75	—	374	50	11,612	45
Summa Summarum		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57,263	15

Helsingfors, den 1 November 1903.

J. H. Sjöholm.

Vid behandlingen af förestående ansökan har utskottet främst trott sig böra bringa i erinring den med förevarande fråga gemenskap egande utredning, som blifvit framställd i ett af Fullmäktige behandladt ärende. Sedan Utskänkningsbolaget i skrifvelse af den 23 mars 1903 hos Stadsfullmäktige anhållit att Fullmäktige ville åt bolaget upplåta plats för ett tilltänkt biologiskt museum, meddelade Drätselkammaren, hvars yttrande öfver ansökningen inforrats, i skrifvelse af den 30 derpå följande juli *), hurusom Kammaren med anledning deraf att bolaget icke upplyst, hvilka medel funnes att tillgå för byggnadsföretagets utförande, i saken inhemtat upplysning af bolaget. Till svar härå hade Kammaren meddelats, att utgiften för byggnadsföretaget beräknats till 47,000 mark; att i de årliga budgetförslagen för underhållet af Högholmen och Fölisön vanligtvis upptagits anslag om ett- till tre-tusen mark för ökandet af samlingarna utaf uppstoppade djur, på hvilka anslag besparingar stundom uppstått och reserverats; att medel för det ifrågavarande byggnadsföretaget icke på annat sätt samlats, men att under årens lopp på öfverskott af hyror från bolagets fastigheter hopsparats ett belopp af omkring 25,000 mark, som enligt Direktionens åsigt kunde för museibyggnadens uppförande disponeras; samt att Direktionen tänkt sig att den tillämnade museibyggnaden skulle åstadkommas sålunda, att de belopp, som utöfver förenämnda 25,000 mark blefve härför erforderliga, skulle anskaffas genom ett amorteringslån emot in-teckning i bolagets fastigheter, hvilka för närvarande vore belastade med in-teckningar å sammanlagdt omkring 57,000 mark, hvarefter Direktionen skulle för hvarje år i sina budgetförslag för holmarnas underhåll upptaga nödiga anslag för ränta och amortering af lånet.

Med anledning häraf anförde Drätselkammaren följande:

„Sedan utskänkningsaktiebolaget, i följd af de förändrade förhållanden som inträdt genom utfärdandet af nådiga förordningen den 9 juni 1892, angående försäljning m. m. af brännvin och andra brända eller destillerade spritdrycker, icke vidare egde disponera öfver den del af bolagets vinst, som skulle till allmännyttiga ändamål användas, framhöll bolagets Direktion uti en till Stadsfullmäktige ingifven skrift (Stadsfullmäktiges tryckta handlingar N:o 22 för år 1894) att bolaget icke för någon längre tid kunde fortsätta med vården om Högholmen och Fölisön, såvida icke Stadsfullmäktige från stadens andel i bolagets vinstmedel beviljade nödigt anslag för underhållet och den vidare utvecklingen af dessa holmar. Direktionen hemställde derföre att Stadsfullmäktige skulle återtaga de till bolaget utarrenderade holmarna och förklarade sig tillika beredd att till staden öfverlämna bolagets tre gårdar N:o 14 vid Skarpskyttegatan, N:o 34 vid Fredriks-gatan och N:o 3 vid Georgsgatan, uti hvilka gårdar bolagets behållning blifvit nedlagd, emot det att staden till bolaget erlade den på gårdarne hvilande skulden af omkring 75,000 mark, deraf 30,000 mark utgjorde bolagets aktiekapital och återstoden var en sväf-

*) Tr. handl. N:o 29 för 1903.

vande skuld, hvilken under år 1893 uppstått sålunda, att bolaget från år 1892 ännu haft att vidkännas åtskilliga utbetalningar, som icke fått utgå ur de år 1893 influtna medlen, och vidare därigenom att de för bolagets fastigheter uppburna hyresbeloppen varit otillräckliga att bestrida underhållet af Högholmen och Fölisön äfvensom två af bolaget tidigare bekostade småbarnsskolor. För den händelse Stadsfullmäktige funne ändamålsenligare att holmarne förblefve under bolagets förvaltning, förklarade Direktionen bolaget villigt att fortfarande handhafva holmarna, under förutsättning att de för deras underhåll nödiga anslagen af Stadsfullmäktige beviljades. I häröfver afgifvet utlåtande sökte Drätselkammaren visa hurusom under den närmaste framtiden någon egentlig fördel för staden icke kunde vinnas genom nämnda gårdars öfvertagande, hvaremot staden hade att för desamma erlægga en summa af 75,000 mark. På grund häraf föreslog Kammaren att bolaget tillsvidare skulle bibehållas vid arrendet och förvaltningen af Högholmen och Fölisön, till hvilkas underhåll nödiga tillskottsanslag borde af Stadsfullmäktige beviljas; och upplyste Kammaren att hyresbeloppen för bolagets fastigheter *oafkortade* användes till holmarnas underhåll. Då Drätselkammaren likväl ansåg nödvändigt att undanrödja alla svårigheter för gårdarnes framtida öfvertagande af staden, fann Kammaren angeläget vara att den sväfvande skulden efterhand gäldades ur bolagets vinstmedel. — I hufvudsaklig öfverensstämmelse med Drätselkammarens förslag beslöto Stadsfullmäktige den 18 september 1894 att Utskänkningsaktiebolaget tillsvidare skulle bibehållas vid arrendet och förvaltningen af Högholmen och Fölisön samt att bolaget, som för vidmakthållande af anläggningarna och inrättningarna å dessa holmar icke egde andra tillgångar än årshyrorna för dess fastigheter, skulle för sagda ändamål årligen undfå ett nödigt *tillskottsanslag* ur bolagets vinstmedel enligt Stadsfullmäktiges bestämmande, i hvilket afseende bolaget hvarje år borde aflemna *fullständigt* förslag till budget för holmarna under påföljande år. Frågan om anslag till amorterande af bolagets skuld skulle åter af Stadsfullmäktige pröfvas på Drätselkammarens framställning i hvarje särskildt fall. (Stadsfullmäktiges protokoll den 18 september 1894 § 13).

Den af Utskänkningsaktiebolagets direktion nu anmälda behållningen af omkring 25,000 mark, hvilken skulle hopsparats på öfverskott af hyror från bolagets fastigheter, torde, enligt hvad Drätselkammaren inhemtat, möjliggjorts derygenom att Direktionen i de till Stadsfullmäktige årligen ingifna budgetsförslagen för Högholmen och Fölisön icke upptagit behållningarna från föregående år utan fonderat desamma. Då Stadsfullmäktige år 1894 ställde i utsigt för bolaget årliga tillskottsanslag ur bolagets vinstmedel för holmarnas underhåll, skedde detta endast under förutsättning att kostnaderna för holmarna främst skulle bestridas med hyresinkomsten från Bolagets fastigheter. Besparingarna måste derföre anses vara gjorda icke å hyresinkomsterna utan å de af Stadsfullmäktige årligen beviljade tillskottsanslagen, och torde det icke ankomma på Bolaget eller dess direktion utan å Stadsfullmäktige att förfoga öfver de besparade medlen“.

Drätselkammaren föreslog därför att Stadsfullmäktige skulle af bolagets direktion inforädra specificerad uppgift ej mindre rörande bolagets samtliga fonder och besparingar än om bolagets nuvarande skuld och sättet för dess tillkomst äfvensom att ärendet rörande tomtplats för ett biologiskt museum icke borde till afgörande upptagas innan direktionen till Fullmäktige afgifvit framställning om anslag för byggnadens uppförande.

Fullmäktige beslöto derpå att låta frågan om tomtplats för ett biologiskt museum för tiden förfalla.

På grund af hvad utskottet sålunda erfarit har utskottet genom dess sekreterare hos direktionen för Utskänkningsbolaget anhållit att bolaget ville meddela utskottet de i Drätselkammarens omordade skrifvelse berörda uppgifter; och har utskottet fått af direktionen mottaga nedanstående, till utskottets sekreterare ställda framställning jemte dæri åberopade handlingar:

„Hr Rådmannen W. Heimbürger.

Uti skrifvelse af den 18 dennes har Hr Rådmannen, såsom sekreterare vid det af Stadsfullmäktige tillsatta utskottet för beredning af frågan om anslag från det af Utskänkningsbolaget till kommunen öfverlämnade vinstbeloppet för år 1903 till underhåll af anläggningarne å Högholmen och Fölisön, anhållit att för utskottets räkning få emottaga specificerade uppgifter rörande ej mindre Bolagets samtliga fonder och besparingar än Bolagets nuvarande skuld och sättet för dennas tillkomst, hvarjämte Hr Rådmannen haft vänligheten att till upplysning i saken öfversända ett utlåtande af Drätselkammaren för den 30 Juni 1903 N:o 196.

Uttalande sin tacksamhet för öfversändandet af sistberörda uttalande, hvarigenom Direktionen beredts tillfälle att taga kännedom om den uppfattning eller kanske hällre missuppfattning beträffande den föreliggande frågan, som i Drätselkammaren tyckes göra sig gällande, anhåller Direktionen, hvilken alltid, men isynnerhet efter det förtroende, som senast från Stadsfullmäktiges sida i monopolfrågan visats Bolaget, varit angelägen om att icke något missförstånd emellan Stadsfullmäktige och Bolaget må förekomma, att jämte det densamma härhos bilägger de af revisorerne för Bolagets räkenskaper under de senaste tio åren afgifna berättelserna, och en tablå öfver beloppet af Bolagets sväfvande skuld för hvarje år sedan 1893, äfvensom ett sammandrag af utgifterna för Fölisön och Högholmen under samma år, få afgifva följande meddelande i frågan, som Direktionen skulle önska få öfverlämnadt till Stadsfullmäktige.

Hvad först beträffar frågan om Bolagets samtliga fonder och besparingar, så framgår af den senaste revisionsberättelsen för sistgångna år,

att Bolagets förnämsta tillgång utgöres af dess båda gårdar vid Fredriks-gatan och vid Georgsgatan, upptagna till deras brandförsäkringsvärde af i rundt tal 180,000 mark, men utan tvifvel representerande ett betydligt högre kapitalvärde;

att värdet af byggnaderna å Högholmen och Fölisön jämte samlingar i bokslutet upptagits efter kostnaderna till ett rundt tal af 224,000 mark, men i motsats till föregående post icke torde kunna anses uppgå till detta belopp;

att Bolaget på sparkasse- och depositionsräkning äfvensom i kassa vid senaste års utgång hade att disponera öfver ett belopp af 22,084 mark 31 penni;

att dessa tillgångar på kreditsidan motsvarades hufvudsakligast af aktiekapitalet och reservfonden, tillsammans 65,472 mark 27 penni, och ett amorteringslån på 56,149 mark 64 penni samt af ett öfverskott af tillgångar öfver skulder af närmare 305,000 mark.

Bolagets s. k. sväfvande skuld, hvars belopp, då från summan af amorteringslånet samt aktiekapitalet, 86,000 mark, afdragas de vid årets slut på sparkasse- och depositionsräkning befintliga, till 22,000 mark uppgående medlen, den 1 Januari innevarande år beräknats till något öfver 64,000: — mark, har till största delen eller till omkring 40,000 mark uppkommit före år 1893 eller medan Utskänkingsbolaget själf disponerade öfver vinsten från sin rörelse, därigenom att Bolaget, då det hade att utföra betydliga byggnadsföretag, isynnerhet på Högholmen och Fölisön, ansåg sig böra så mycket som möjligt fördela byggnadskostnaderna på flere år, för att icke behöfva alt för mycket inskränka de anslag, som Bolaget under en följd af år hade beviljat till talrika allmänt nyttiga ändamål, däribland främst några småbarnsskolor. Då efter den nu gällande bränvinslagens utfärdande Bolaget icke mera tillkom någon dispositionsrätt öfver dess vinst, blef Bolaget under de första åren af den nya regimen nödsakadt att öka skulden till omkring 64,000 mark, hufvudsakligast för att icke ofvanberörda småbarnsskolor, som för sin tillvaro då endast hade att påräkna understöd från Bolaget, skulle behöfva inställa sin värksamhet. Förhållandet var nämligen, att Stadsfullmäktige med anledning af en framställning från Direktionen att, sedan Bolaget icke mera disponerade öfver sin vinst, de för småbarnsskolornas underhåll nödiga medlen skulle af stadens tillgångar bestridas, hänvisade Direktionen till dess egna tillgångar, samt först senare anslog medel till skolan från stadens andel i Bolagets vinst.

Under åren 1898—1899 ökades skulden åter till ett maximum af 87,000 mark genom de betydliga kostnader, som erfordrades för en ombyggnad af Bolagets lokal i gården N:o 34 Fredriks-gatan, som visat sig alltför trång för den tilltagande fre-qvensen på stället. Samma år upptogs i Nordiska banken ett amorteringslån på 60,000 mark, som numera nedgått till 56,000 mark.

Uti ofvanberörda utlåtande af Drätselkammaren i en med föreliggande fråga nära sammanhängande sådan lämnar Drätselkammaren en recit angående Bolagets

och dess Direktions förfaringssätt i afseende å förevarande ämne, från hvilken sannolikt hvarje läsare, som icke närmare känner till förhållandet, torde draga den slutsatsen, att Direktionen skulle hafva i betänkelig mån missbrukat Stadsfullmäktiges förtroende eller åtminstone handlat ganska inkorrekt. Enligt Kammarens skildring och särskildt på grund af de understrykningar af vissa ord, som förekomma däri, kan läsaren icke gärna komma till en annan uppfattning än att, medan tidigare, på sätt Kammararen upplyst, hyresbeloppen för Bolagets fastigheter skulle hafva *oafkortadt* användts till holmarnes underhåll, och oaktadt enligt Stadsfullmäktiges bestämmande Bolaget för detta ändamål årligen skulle endast undfå nödiga *tillskottsanslag*, i hvilket afseende Bolaget för hvarje år borde aflämna fullständigt förslag till budget för holmarne, emellertid Bolaget och dess Direktion gjort besparingar på de till holmarnes underhåll af Stadsfullmäktige anslagna medlen och fonderat dem, hvarjämte det lägges Bolaget till last att icke ha inhemtat Stadsfullmäktiges samtycke till Bolagets ytterligare skuldsättning och till afhändande af Bolaget tillhöriga gården N:o 14 vid Skarpskyttegatan.

Emot dessa anmärkningar, hvilka för Bolaget och dess Direktion varit ytterst öfverraskande, isynnerhet som de hufvudsakligast synas hvila på förutsättningen af en intressekonflikt emellan Stadsfullmäktige och Bolaget i afseende å dispositionen af vinstmedlen, om hvars tillvaro Direktionen varit fullkomligt omedveten, anhåller Direktionen att få framhålla följande omständigheter:

Fremst måste påpekas, att Drätselkammarens uttalande om Bolagets och dess Direktions handlingssätt synes bero på en fullkomlig missuppfattning af Bolagets ställning och rättigheter i förevarande afseende. Bolaget har, såvidt Direktionen kan förstå, icke ännu afsagt sig dispositionen öfver sina gårdar och i allmänhet de tillgångar Bolaget egde vid slutet af år 1892, eller före det dispositionen öfver Bolagets vinstmedel öfvergick till staten och kommunen. Bolaget har visserligen förklarat sig villigt att på vissa villkor afstå gårdarne till staden, men då stadsmyndigheterna afböjt detta och föredragit att hvarje år bevilja någon del af de från Bolaget erhållna vinstmedlen till underhållet af Högholmen och Fölisön, måste Bolaget väl själfklart anses hafva såsom förut rättighet att förfoga öfver denna sin egendom, naturligtvis med den begränsning, som Bolagets tidigare stadgar innehöllo, att afkomsten därifrån användes för arbetarebefolkningens i staden gagn. I följd häraf hade det varit fullkomligt oegentligt, om Bolaget, då det såg sig nödsakadt att öka sin skuld, hade vänt sig till Stadsfullmäktige med en anhållan om deras samtycke därtill eller till den andra af Drätselkammaren berörda åtgärden, att Bolaget afhände sig gården vid Skarpskyttegatan.

Hvad särskildt denna gårds afhändande beträffar, så förhåller det sig därmed så, att gården af Bolaget redan under mer än ett decennium var afgiftsfritt öfverlämnad till disposition af arbetsinrättningen för bettlande barn, hvarvid Bolaget äfven bestred utgifterna för gårdens underhåll. Efter år 1902, då Bolaget icke mera disponerade öfver vinsten från sin rörelse, syntes det vara riktigast att

icke vidare belasta Bolaget med utgifterna för ifrågavarande gårds underhåll, utan i främsta rummet spara dessa tillgångar till underhållet af holmarna, och då Bolaget icke kunde förutsätta annat än att gårdens öfverlämnande i förenämnda arbetsinrättnings ego fullkomligt öfverensstämde med åsikterna inom kommunen och dess myndigheter, skedde öfverlåtelsen. Säkerligen hade också Rådstufvurätten vid ärendets behandling därstädes icke underlåtit att vägra öfverlåtelsens godkännande, därest ringaste legala betänklighet hade förefunnits beträffande åtgärdens laglighet, men den utredning, som på grund af ordförandens i rätten yrkande af Bolagets Direktion presterades, ansågs tillfyllestgörande.

Med anledning af Drätselkammarens uttalande, att densamma icke skulle haft sig bekant, att Stadsfullmäktiges samtycke inhemtats till Bolagets ytterligare skuldsättning, anhåller Direktionen få, utöfver hvad redan tidigare framhållits och såsom äfven af bilagda å Bolagets kontor utarbetade uppgift framgår, påpeka, att någon ökning af Bolagets skuld sedan 1899, då en större om- och tillbyggnad i gården vid Fredriksgatan utfördes, icke egt rum utan har såväl den in-tecknade gälden, som också Bolagets sväfvande skuld minskats.

Emot Drätselkammarens antydan, att Direktionen vid uppgörandet af sina till Stadsfullmäktige ingifna budgetförslag för Högholmen och Fölisön icke skulle hafva handlat i öfverensstämmelse med den förutsättning, under hvilken Stadsfullmäktige samtyckt till att Bolaget från sina egna vinstmedel skulle erhålla anslag till holmarne, nämligen att kostnaderna främst skulle bestridas med hyresinkomsten från Bolagets fastigheter, äfvensom att Bolaget fonderat behållningarna från dessa anslag, ber Direktionen få framhålla, att då det ålagts Direktionen att hvarje år inom november månad inkomma med sin framställning om anslag till holmarne för det följande året, det icke varit möjligt för Bolaget att uppgifva utgifterna eller behållningen från det löpande året.

Det har för Direktionen icke återstått annat än att med ledning af erfarenheten om utgifterna under de 10 första månaderna af det löpande året samt för hela det nästföregående året, angående hvilka bilagts tablåer, äfvensom med afseende å de större arbeten, som veterligen för den följande sommaren förestodo, verkställa en approximativ kalkyl öfver de sannolika kostnaderna, hvilka för öfrigt, såsom det också lätt torde inses, vid en sådan inrättning som Högholmens djurgård, alltid äro mycket vanskliga att bestämma, och på grund af kalkylen sedan föreslå det anslag, som för ändamålet ansågs komma att blifva erforderligt.

Någon fondering af behållningarne på de af Stadsfullmäktige från Bolagets vinst anslagna medlen borde egentligen icke kunna sägas hafva egt rum, då, såsom af redovisningarne öfver utgifterna för Högholmen och Fölisön synes, dessa utgifter med flere tiotal tusen mark öfverskridit sagda anslag.

Den förutsättning, som Drätselkammaren anser Stadsfullmäktige hafva uttalat vid anslagens beviljande, eller att Bolaget främst skulle till Högholmen och Fölisön använda hyresinkomsten från Bolagets fastigheter och först, sedan dessa åtgått,

anlita de af Stadsfullmäktige från Bolagets vinst anslagna medlen, har icke blifvit Direktionen delgifven, åtminstone icke med erforderlig tydlighet. Det har visserligen i det Stadsfullmäktiges beslut den 18 september 1894, hvilket genom skrifvelse från Magistraten meddelats Direktionen, användts uttrycket „nödigt tillskottsanslag“, men då hvarje närmare bestämning om sättet för uppgörande af budgetförslagen för holmarne saknades, har Direktionen icke kunnat annat än likställa dessa tillskottsanslag med alla de för öfriga ändamål ur Bolagets vinstmedel utgående anslagen, beträffande hvilka icke någon sådan förutsättning torde hafva uppståtts.

Att Direktionen icke af sig själf kommit sig för att i främsta rummet använda hela hyresvinsten från sina fastigheter ända till sista penni till holmarnes underhåll, och sedan i andra rummet tagit i anspråk de anslagna medlen, har berott därpå, att Direktionen därigenom med ens skulle hafva afhändt Bolaget all rätt att disponera öfver den behållning, som samlats under den tid, då Bolaget förfogade öfver hela sin vinst i enlighet med Bolagets dåvarande stadgar. Enligt Direktionens uppfattning skulle det äfven vara förenadt med verkliga olägenheter, om Bolaget blefve tvunget att oafkortadt anslå hela sin hyresvinst från fastigheterna till underhållet af Högholmen och Fölisön, emedan Bolaget därigenom helt och hållet hade blifvit urståndsatt att från dessa medel bestrida utgifter för andra ändamål, som Bolaget och dess Direktion ansåge gagneliga. Äfven nu har för hvarje år största delen af Bolagets hyresvinst åtgått för sagda holmars underhåll, men därutöfver har äfven, på sätt framgår af Bolagets räkenskaper, utgifter visserligen till mindre belopp, mestadels för tryckningskostnader, men äfven för andra behof, från hyresvinsten blifvit bestridda.

Såsom i det föregående redan antyds, har Direktionen i allmänhet vid förvaltningen af den dyrbara kommunala egendom, som representeras af Högholmen och Fölisön, varit fullkomligt omedveten om att någon intressekonflikt emellan kommunen och Bolaget alls skulle förefinnas. Då från Bolagets och dess Direktions sida årliga redovisningar för alla de medel, som Bolaget förvaltar, aflämnas och stadens myndigheter när som helst hafva tillfälle att antingen genom den hos Bolaget anställda kontrollanten eller på annat sätt förskaffa sig kännedom om alla detaljerna i Bolagets förvaltning, vågar Direktionen hålla före, att det härintills iakttagna förfaringsättet beträffande Bolagets ekonomi äfven framdeles borde oförändradt bibehållas.

Helsingfors den 7 Maj 1904.

Å Direktionens för Helsingfors Utskänknings Aktiebolag vägnar:

Viktor Öhberg.

Aug. Fabritius.

Af Drätselkammarens åberopade redogörelse framgår efter utskottets åsigt med önskvärd tydlighet att det anslag, som årligen beviljats Utskänkningsbolaget till underhåll af dess ifrågavarande inrättningar, varit afsedt att utgå endast såsom ett *tillskottsanslag* utöfver det belopp, som bolaget kunnat för ändamålet disponera genom hyran från bolagets gårdar. I öfverensstämmelse härmed har äfven Direktionen årligen uppställt sin budgetkalkyl sålunda att Direktionen till först uppgifvit de beräknade utgifterna för nämnda inrättningar under det kommande året, hvar efter meddelats den summa, hvartill nettobehållningen från bolagets gårdar under samma år beräknats uppgå. Skilnaden mellan dessa begge belopp har Direktionen sedermera begärt och erhållit.

I denna budgetkalkyl hade uppgift på den beräknade behållningen från föregående år icke bort saknas. Att dess utevaro icke vid pröfningen af kalkylen uppdagats, beror på det sätt, hvarpå kalkylen uppstälts, och framför allt derpå att en fullständig redogörelse för Utskänkningsbolagets hela affär aldrig infordrats och aflemnats.

Då utskottet inhemtat att stadens andel i Utskänknings- och Utminuteringsaktiebolagens vinstmedel under innevarande år förslår att, äfven i händelse förevarande ansökan bifalles, tillgodose de behof, hvilka pröfvats böra med anslag ur dessa medel ihågkommas, har utskottet funnit sig kunna tillstyrka att Utskänkningsbolaget för denna gång beviljas anslag till begärdt belopp. Men då de af bolaget fonderade besparingarna tvifvelsutan äro medel, öfver hvilka Stadsfullmäktige och icke bolaget eger förfoga, torde Fullmäktige tillika vid anslagets beviljande böra uppmåna bolaget att i sammanhang med dess enahanda ansökan för nästinstundande år till Fullmäktige inkomma med förslag till de fonderade medlens användning.

Utskottet får därför vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

att af Helsingfors Utskänknings aktiebolags disponibla vinstmedel för år 1903 anslå åt bolaget 36,000 mark att under innevarande år användas till underhåll af bolagets planteringar och öfriga inrättningar å Högholmen och Fölisön; samt

att uppmåna bolaget att i sammanhang med dess ansökan om anslag för nästinstundande år inkomma till Fullmäktige med förslag till användning af de belopp, som bolaget på anfördt sätt fonderat.

Herr P. Sinebryhoff har icke deltagit uti behandlingen af förestående ärende.

Helsingfors, den 14 maj 1904.

Alfred Norrmén.

**Oskar Heikel.
Julius Tallberg.
Gustaf Zitting.**

**Hugo Lindberg.
Karl Stockmann.**

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1904.

Utskottsbetänkande angående särskilda ansökningar om rätt till försäljning och utskänkning af spritdrycker.

Sedan Magistraten i det afseende, 7 § i Kejsrerliga förordningen af den 9 juni 1892 angående, utom annat, försäljning af bränvin vidhandengifver, till Stadsfullmäktige öfversändt särskilda, till Magistraten inlemnade ansökningar om rättighet att under tiden från den 1 juni 1904 till samma dag år 1906 eller, uti några fall, till den 1 juni 1905 utminutera eller utskänka bränvin och andra spritdrycker samt till partihandel med dessa varor, har åt utskottet, som jemväl fått emottaga polismästarens yttrande öfver ansökningarna, uppdragits att till Stadsfullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Af Magistraten i förening med Stadsfullmäktige har, jemte det beslut fattats att från den 1 juni 1905 öfverlemla uteslutande rätten till utminutering och utskänkning af alla såväl inhemska som utländska spritvaror åt ett, icke för egen vinning arbetande bolag, beträffande utminuteringen och utskänkningen af spritdrycker i Helsingfors under tiden från den 1 juni 1904 till den 1 juni 1905 faststälts följande:

- a) antalet rättigheter till utminutering af bränvin och sprit till fem;
- b) antalet rättigheter till utminutering af andra spritdrycker än bränvin och sprit till tjugusex;
- c) antalet rättigheter till utskänkning af spritdrycker till sextiotvå, af hvilket antal dock icke flere än fyratiosex få till begagnande i sammanhang med värdshusrörelse upplåtas;
- d) att utminuterings- och utskänkningsställen icke få finnas inom sjetten, sjunde, åttonde, nionde, tionde, elfte och tolfte stadsdelarna samt å stadens uti stadsplanen icke upptagna område, ej heller i första stadsdelen norr om Fredsgatan, i tredje stadsdelen vid Unionsgatan söder om Salutorget eller i de kvarter, som finnas mellan denna gata och Vestra kajen, samt inom det område af fjerde och femte stadsdelarna, som är beläget vester om Fredriksgatan, men väl vid denna gata;
- e) att äfven i stadens öfriga delar hvarken utminutering eller utskänkning af spritdrycker får bedrifvas i omedelbar närhet af kyrka, skola, kasern, sjukhus

eller sådant ställe, der större tillopp af folk eger rum, liksom ej heller vid Salutorget, Vestra kajen och de delar af Östra och Vestra Henriksgatorna, som ligga norr om Simons- och Brunnsgatorna.

f) från hvilka förbud undantag dock få göras för hotell, belägna vid Salutorget, för platserna Alphyddan, Kajsaniemi, Blekholmarna, Högholmen och Brunnshuset samt för teatrar och klubbar.

Med afseende å antydda af Magistraten och Stadsfullmäktige fastställda tidsbegränsning för den enskilda rättigheterna har utskottet ansett ifrågavarande rättigheter nu icke böra i något fall beviljas för längre tid än till den 1 juni 1905.

Vid pröfningen af de till utskottet öfverlemnade ansökningarna har utskottet, i öfverensstämmelse med vedertaget bruk, främst beaktat de sökande hvilka för innevarande period åtnjuta rättigheter af förevarande slag, anseende dessa sökande, såframt de icke *visats* hafva vid rättighetens utöfning brutit mot i ämnet gällande förordningar eller annars låtit oskick komma sig till last, böra vid rättigheten fortfarande bibehållas. Blott i den mon rättigheter derefter återstå att disponera torde dylika kunna beviljas åt nytillkomna sökande.

I enlighet med dessa principer har utskottet uppgjort nedanstående förslag till disposition af omförmälda rättigheter under ofvan angifna tid, hvilket förslag jemväl utvisar polismästarens yttrande öfver hvarje särskild ansökan:

N:o.	Sökanden. *)	Försäljningsstället.	Polismästarens utlåtande. **)	Utskottets yttrande.
1	<p>A) Ansökningar om rätt till utminuterung af bränvin.</p> <p><i>Helsingfors Utskänkningsaktiebolag.</i></p> <p>a) föreståndarinna: Ida Katarina Löfström;</p> <p>b) föreståndarinna: Matilda Josefina Dahlgren.</p> <p>c) föreståndarinna: Helena Maria Lindström.</p>	<p>Glogatan N:o 5.</p> <p>Andrégatan N:o 15.</p> <p>Fabiansgatan N:o 10.</p>	<p>Bifalles</p> <p>„</p> <p>„</p>	<p>Tillstyrkes</p> <p>„</p> <p>„</p>

*) De sökande, hvilkas namn tryckts med kursiv stil, innehafva, för såvidt utskottet kunnat inhemta, för närvarande redan försäljningsrätt af ifrågavarande slag.

**) Intages ordagrant.

2	<i>Helsingfors Utminuteringsaktiebolag.</i>			
	a) föreståndarinna: Amalia Eklund.	Vestra Henriksgatan N:o 18.	Bifalles.	Tillstyrkes.
	b) föreståndarinna: Olga Agata Öhman.	Fredriksgatan N:o 33.	"	"
	B) Ansökningar öm rätt till utminuterung af andra spritvaror än brännvin och sprit:			
1	<i>Aktiebolaget Axel Pihlgren</i> , föreståndare: handlanden Johan Emil Pihlgren.	Fabiansgatan N:o 12.	Bifalles.	"
2	<i>Relander, Linda Viktoria</i> , handlande.	Vilhelmsgatan N:o 4.	"	"
3	<i>Pletschikoff, Wasili</i> , handlande.	Södra Esplanadgatan N:o 4.	"	"
4	<i>Turdén, Nikolai August</i> , handlande.	Michaelsgatan N:o 5.	"	"
5	Himberg, Karl, handlande.	Michaelsgatan N:o 1.	Afstyrkes, på grund att icke förut innehaft slik rörelse, samt för lokalens olämplighet.	Afstyrkes, emedan sökanden för närvarande icke innehar dylik rättighet.
6	<i>Holmqvist, Matilda Sofia</i> , handlande.	Norra Magasinsgatan N:o 6.	Bifalles.	Tillstyrkes.
7	<i>Kählman, Hilda Augusta</i> , enkekapstenska.	Fredsgatan N:o 15.	"	"
8	<i>Ahlfors, Walfrid</i> , handlande.	Mariegatan N:o 13B.	"	"
9	<i>Aktiebolaget H. Fryckman</i> , Osakeyhtiö, föreståndare: fru Hilda Fryckman.	Michaelsgatan N:o 7.	"	"
10	<i>Aktiebolaget Axel Palmroos</i> .	Norra Esplanadgatan N:o 27.	"	"
11	<i>Hjelt & Lindgren</i> , handelsfirma, innehafvare handlanden Karl August Schugge.	Södra Esplanadgatan N:o 12.	"	"
12	<i>Aktiebolaget J. H. Wickel</i> .	Alexandersgatan N:o 32.	"	"
13	<i>Rosenqvist, Klas Reinhold</i> , handlande.	Alexandersgatan N:o 11.	"	"

			Bifalles.	Tillstyrkes.
14	<i>Hildén, Otto Berndt, handlande.</i>	Fabiansgatan N:o 10.		
15	<i>Nikander, Augusta, handlande</i> <i>enka.</i>	Michaelsgatan N:o 11.	”	”
16	<i>J. C. Maexmontan, Ernst Nyberg & C:o, handelsfirma; innehafvare handlanden Ernst Nyberg.</i>	Unionsgatan N:o 28.	”	”
17	<i>Hagelberg, August Ferdinand, handlande.</i>	Lilla Robertsgatan N:o 8.	”	”
18	<i>Sjöberg, Gustava Josefina, handlande</i> <i>enka.</i> Ansökningen afser tillika rätt till partihandel med bränvin och sprit.	Skillnadsgatan N:o 3.	”	”
19	<i>Aktiebolaget A. W. Eklund & C:o, föreståndare: handlanden Anders Verner Eklund.</i>	Skillnadsgatan N:o 19.	”	”
20	<i>Rudolph, Richard, handlande.</i>	Stora Robertsgatan N:o 4.	”	”
21	<i>Jansson, Albin, handlande.</i>	Eriksgatan N:o 13.	”	”
22	Grönberg, Alexander Ludvig, restauratör.	Vestra Henriksgatan N:o 24.	”	Afstyrkes på samma skäl som N:o 5.
23	<i>Nikiforow, Alexander, handlande.</i>	Andrégatan N:o 9.	”	Tillstyrkes.
24	<i>Aktiebolaget Gösta Sundmans Vinkällare och Spirituosa-affär, föreståndare: trädgårdsmästaren Valter Sjöberg.</i>	Skillnaden N:o 6.	”	”
25	Lindgren, Carl Oskar, innehafvare af firman Nya Svenska Punschfabriken	Hagasundsgatan N:o 2.	”	Afstyrkes på samma skäl som N:o 5.
26	<i>Hirvonen, Matilda, handlande</i> <i>enka.</i>	Vestra Henriksgatan N:o 16.	”	Tillstyrkes.
27	<i>Westerberg, Adrian, handlande.</i>	Alexandersgatan N:o 46.	”	”
28	<i>Ekberg, Fridolf Fredrik, handlande.</i>	Alexandersgatan N:o 52.	”	”

29	<i>Rohde, Otto, handlande.</i>	Alexandersgatan N:o 50.	Bifalles.	Tillstyrkes. Om denna ansökning beviljas torde sökandens tidigare gjorda, enligt utskottets förslag (tr. handl. N:o 10, sid. 6) beroende lemnade anhållan om rätt till försäljning af viner och svagare rusdrycker böra få förfalla.
C.) Ansökningar om rätt till utskänkning af bränvin och andra spritdrycker.				
<i>a) till begagnande i sammanhang med värdshusrörelse:</i>				
1	<i>Björkman, Vilhelm, restauratör.</i>	Vilhelmsgatan N:o 5.	Bifalles.	Afstyrkes, emedan sökanden för närvarande icke innehar rättighet af detta slag.
2	<i>Catani, John, restauratör.</i>	Norra Esplanadgatan N:o 31.	”	Tillstyrkes.
3	<i>Wänttinen, Sofia Charlotta, restauratris.</i>	Sofiegatan N:o 2.	”	”
4	<i>Osolin, John, restauratör.</i>	Kleinehs hotell.	”	”
5	<i>Volontis, Josef, restauratör.</i>	Esplanadkapellet.	”	”
6	<i>Haglund, Johan Gustaf, restauratör.</i>	Glogatan N:o 8.	”	”
7	<i>Wickstöm, Gustaf Axel, restauratör.</i>	Regeringsgatan N:o 17.	”	”
8	<i>Densamme.</i>	Kaisaniemi värdshus.	”	”
9	<i>Ahlfors, Charlotta, restauratörsenka.</i>	Regeringsgatan N:o 10.	Afstyrkes på grund af att klagomål försports öfver in- träffade ordningar i sökandens restauration.	Då vägande skäl för afslag icke af polismästaren anförts, tillstyrkes ansökningen.
10	<i>Aktiebolaget Hotel Restaurant, föreståndare: Axel Gottfrid Lundblad.</i>	Hotell Kämp.	Bifalles.	Tillstyrkes.
11	<i>Nikolajeff, Edla Wilhelmina, restauratörsenka.</i>	Fabiansgatan N:o 29.	”	”
12	<i>Blomqvist, Henrika Lovisa, restaurationsföreståndarinna.</i>	Unionsgatan N:o 17.	Afstyrkes, på grund af att platsen ligger utom rayonen, hvarest slika rättigheter äro medgifna.	Afstyrkes.

13	Nikolajeff, Sergej, restauratör.	Unionsgatan N:o 14.	Bifalles.	Afstyrkes, emedan restaurationen är belägen utom rayonen för utskänkingsställen.
14	Nyberg, Johanna Amanda restauratris.	Fabiansgatan N:o 6.	„	Afstyrkes på samma skäl som N:o 1.
15	Nordström, Johan Gottfrid, restauratör.	Riddaregatan N:o 9.	Afstyrkes på grund af att klagomål försports öfver inträffade oordningar i sökandens restauration.	„
16	<i>Carlstedt, John Wilhelm, restauratör.</i>	Alexandersgatan N:o 12.	Bifalles.	Tillstyrkes.
17	<i>Aktiebolaget Societetshuset, verkställande direktör Vasili Noschis.</i>	Societetshuset.	„	„
18	<i>Restauratören Carl Erikssons konkursmassa, föreståndare: bokförelerskan Erika Björk.</i>	Hotell Fennia.	„	„
19	<i>Samma konkursmassa, föreståndare: restauratören Carl Eriksson.</i>	Utvärdshuset „Klippan“.	„	„
20	<i>Westerlund, Gustaf, restauratör.</i>	Kyrkogatan N:o 14.	„	„
21	Håkansson, Nils, restauratör.	Kaserngatan N:o 44.	„	Afstyrkes på samma skäl som N:o 1.
22	Löfströms konditori, föreståndare: konditorn Wolfgang Knöllinger.	Alexandersgatan N:o 40.	Afstyrkes, emedan icke någon servering af mat förekommer, hvarföre servering af sprit icke heller är af behovet påkallad.	„
23	<i>Claëson, Johan Alfred, restauratör.</i>	Boulevardsgatan N:o 4.	Bifalles.	Tillstyrkes.
24	<i>Söderström, Carl, restauratör.</i>	Stora Robertsgatan N:o 10.	Afstyrkes, emedan ordningen å restauranten är dålig, och restauratören för litet tager befattning med affären.	Tillstyrkes på samma skäl som N:o 9.
25	<i>Piehl, Rudolf, restauratör.</i>	Ludvigsgatan N:o 7.	Bifalles.	Tillstyrkes.
26	<i>Blackburn, Joshua Augustus, restauratör.</i>	Högbergsgatan N:o 28.	„	Afstyrkes.
27	<i>Nyström, Helena, restauratris.</i>	Stora Robertsgatan N:o 13.	„	Tillstyrkes.
28	Björkqvist, Karl Johan, restauratör.	Stora Robertsgatan N:o 16.	„	Afstyrkes på samma skäl som N:o 1.

29	<i>Brunnshusets Restaurationsaktiebolag</i> , föreståndare: restauratören Oskar Wilhelm Carlsson.	Brunnshuset.	Bifalles.	Tillstyrkes.
30	<i>Edberg, Karl Emil, restauratör.</i>	Georgsgatan N:o 10.	”	”
31	<i>Kasakoff, Peter, restauratör.</i>	Högbergsgatan N:o 32.	Afstyrkes, emedan oordningar och t. o. m. fall af miss-handel i restauranten förekommit.	Afstyrkes.
32	<i>Sihvola, Sofia Matilda, restauratris.</i>	Nylandsgatan N:o 13.	Afstyrkes, emedan i samma gård är belägen en större badinrättning med kvinlig betjening.	Enär det af polismästaren anförda skäl för afslag icke torde vara hållbart, tillstyrkes ansökningen.
33	<i>Nordin, Adèle Maria, värdshusidkerska.</i>	Vestra Henriks-gatan N:o 4.	Bifalles.	Tillstyrkes.
34	<i>Nya Teaterhusaktiebolaget</i> , föreståndare: Johan Alfred Blomberg.	Operakällaren.	Bifalles med vilkor att ansökningen ställes på två år.	”
35	<i>König, Karl, restauratör.</i>	Michaelsgatan N:o 4.	Bifalles.	”
36	Pettersson, Karolina Adol-fina restauratris.	Norra Esplanad-gatan N:o 39.	”	Afstyrkes på samma skäl som N:o 1.
37	<i>Aktiebolaget Nymark & Stavenows konkursmassa</i> , föreståndare: handlanden C. Grünberg.	Norra Esplanad-gatan N:o 37.	”	Tillstyrkes.
38	<i>Lindholm, Hilda Katarina, restauratris.</i>	Annegatan N:o 21.	”	”
39	Sundell, Karl Viktor, re-stauratör.	Biljardsalongerna Alexandersgatan N:o 21.	”	”
40	<i>Himberg, Josefina, restauratris.</i>	Östra Henriksgatan N:o 1.	”	Afstyrkes.
41	<i>Suomalainen Teatteri Huoneosakeyhtiö</i> , föreståndare: restauratören Alexander Ludvig Grönberg.	Arkadiateatern.	”	”
42	<i>Rolle, Selma Adolfin, restauratris.</i>	Hagasundsgatan N:o 4.	”	Enär rörelsen på stället, enligt hvad utskottet erfarit, icke på ett tillfredsställande sätt handhafves, afstyrkes ansökningen.

43	<i>Frivilliga brandkåren</i> , föreståndare: restauratören Carl Söderström.	Brandkårshuset Hagasundsgatan N:o 3.	Afstyrkes på grund af förekomna oordningar å restaurangen, och derstädes serverats åt druckna personer.	Då det måste förutsättas, att brandkårbestyrelsen skall kunna vidtaga lämpliga åtgärder för ordningens öfvervakande samt då under tiden för den nuvarande restauratörens anställning icke torde förekommit skäl till anmärkning, tillstyrkes bifall till ansökningen.
44	<i>Gorbatoff, Gustava Wilhelmina</i> , restauratris.	Eriks-gatan N:o 16.	Bifalles.	Tillstyrkes.
45	<i>Direktionen för Alexandersteatern</i> , föreståndare: Sergej Nikolajeff.	Alexandersteatern.	"	"
46	<i>Torniainen, Amanda</i> , restauratörsenka.	Vladimirsgatan N:o 14.	"	"
47	<i>Bengtsson, Oskar Fredrik</i> , restauratör.	Vestra Henriks-gatan N:o 14, Hotell Kaleva.	"	"
48	<i>Lindström, Gustaf Adolf</i> , restauratör.	Alexandersgatan N:o 54.	"	"
49	Laine, Alexander, restauratör.	Vestra Henriks-gatan N:o 16.	"	Afstyrkes på samma skäl som N:o 1.
50	Waselius, Thekla Carolina, häradshöfdingeenka.	Fredriks-gatan N:o 39.	Afstyrkes, på grund deraf att vid tidigare handhafvande af rörelsen inom 2:dra distriktet stälts under åtal för servering åt druckna personer.	"
51	Lindholm, Karl Johan, restauratör.	André-gatan N:o 15.	Bifalles.	"
52	Jäderholm, Adéle, fru.	Pension Ceres, Norra Esplanad-gatan N:o 35.	"	"
53	<i>Ek, Anna Karolina</i> , restauratris.	Vestra Henriks-gatan N:o 12.	"	Afstyrkes.
54	<i>Tukiainen, Hanna Katarina</i> , restauratris.	Vestra Henriks-gatan N:o 18.	Afstyrkes på grund af tillåten dålig ordning, servering till druckna personer, oförmåga att sköta slik rörelse och äfven platsens olämplighet, samt dessutom derför att hon velat muta distriktskommisarien, hvarom anmälan gjorts hos länets Guvernör.	"

55	<i>Noschis, Nikolai, restauratör.</i>	Alphyddan.	Bifalles.	Tillstyrkes.
56	Weckström, Ernst, restauratör.	Broholmogatan N:o 12.	”	Afstyrkes, emedan restaurationen är belägen utom rayonen för utskänkningsställen.
57	<i>Bolig, Amalia Alexandra, restauratris.</i>	Fabiansgatan N:o 14.	”	Tillstyrkes.
58	<i>Knief, Louis August, Kristian, restauratör.</i>	Simonsgatan N:o 10.	Enligt ansökningen bilagdt intyg från poliskammaren, finnes från dess sida intet att emot ansökningen anmärka.	Afstyrkes.
59	<i>Helsingfors Utskänkningsaktiebolag.</i> föreståndare:			
	a) Matilda Josefina Wahlström.	Fredriks-gatan N:o 25.	Bifalles.	Tillstyrkes.
	b) Lovisa Nyqvist.	Nylandsgatan N:o 16.	”	”
	c) Emilia Sofia Blomqvist.	Fredriks-gatan N:o 34.	”	”
	d) Amanda Hällström.	Georgsgatan N:o 3.	”	”
	e) Anna Kristina Holopainen.	Östra Henriksgatan N:o 11.	”	”
	f) Anna Lovisa Söderlund.	Lilla Robertsgatan N:o 16.	”	”
	g) restauratören Ernst Ax.	Högholmen.	Bifalles endast för sommarmånaderna.	”
	b) till begagnande icke i sammanhang med värds-husrörelse:			
1	<i>Nyländska Afdelningen,</i> föreståndare: restauratören Adolf Törnberg.	Nyländska nations- huset.	Afstyrkes, på grund att derstädes flerfaldiga gånger inträffat oordningar.	”
2	<i>Direktionen för Svenska klubben.</i> föreståndare: fru Willy Jürgens.	Fabiansgatan N:o 15.	Afstyrkes på grund af att i lokalen flerfaldiga gånger afhållits möten utan polisens medgifvande.	”
3	„Sällskapet M. M.“, föreståndare: restauratören John Carlstedt.	Alexandersgatan N:o 12.	Bifalles.	”
4	<i>Nyländska Jaktklubben.</i>	Blekholsgrundet.	”	”

			Bifalles.	Tillstyrkes.
5	<i>Helsingfors Handelsbiträdeförening.</i>	Södra Esplanadgatan N:o 2.		
6	<i>Helsingfors Segelsällskap.</i> föreståndare: restauratören Alexander Ludvig Grönberg.	Skifferholmen.	”	”
7	<i>Direktionen för Handlingsgillet.</i> föreståndare: restauratören Oskar Vilhelm Carlsson.	Alexandersgatan N:o 7.	Bifalles med vilkor att ansökningen ställes på två år.	”
8	<i>Suomalainen Sivistysseura.</i> föreståndare: Amalia Alexandra Rolig.	Vilhelmsgatan N:o 9.	Bifalles.	”
9	<i>Polyteknikernas förening.</i>	Andrégatan N:o 29.	”	”
10	<i>Jernvägsmannaföreningen.</i> föreståndare: Hedvig Sofia Ahlström.	Brunnsgatan N:o 9.	”	”
11	<i>Föreningen Arbetets Vänner.</i> föreståndare: Maria Hassén.	Annegatan N:o 26.	Uti skrifvelse till Magistraten af den 7 maj har polismästaren meddelat, att han „icke kan bifalla“ till ansökningen.	”

I händelse utskottets förslag blefve omfattadt, komme af 46 disponibla rättigheter till utskänkning i sammanhang med värdshusrörelse 43 att blifva bortgifna samt af 16 dylika rättigheter, afsedda att utöfvas af enskilda föreningar och klubbar, 11 att nu disponeras, hvadan af de förra 3 och af de senare 5 återstå till förfogande.

Till den af *handlandeeken G. J. Sjöberg* i sammanhang med hennes ansökning om utminuteringsrätt framställda anhållan att under tiden 1 juni 1904—1 juni 1906 få idka *partihandel* med bränvin och sprit torde, enär skäl till anmärkning emot ansökningen icke förekommer, *förordas bifall.*

Helsingfors, den 24 maj 1904.

Arvid Nyberg.

K. V. Bergman.
Hugo Holsti.

Edvin Castrén.
S. Ingman.

Utskottsbetänkande angående särskilda ansökningar om rätt till försäljning och utskänkning af spritdrycker.

Sedan Magistraten i det afseende, 7 § i Kejslerliga förordningen af den 9 juni 1892 angående, utom annat, försäljning af bränvin vidhandengifver, till Stadsfullmäktige öfversändt särskilda, till Magistraten inlemnade ansökningar om rättighet att under tiden från den 1 juni 1904 till samma dag år 1906 eller, uti några fall, till den 1 juni 1905 utminutera eller utskänka bränvin och andra spritdrycker samt till partihandel med dessa varor, har åt utskottet, som jemväl fått emottaga polismästarens yttrande öfver ansökningarna, uppdragits att till Stadsfullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Af Magistraten i förening med Stadsfullmäktige har, jemte det beslut fattats att från den 1 juni 1905 öfverlemna uteslutande rätten till utminutering och utskänkning af alla såväl inhemska som utländska spritvaror åt ett, icke för egen vinning arbetande bolag, beträffande utminuteringen och utskänkningen af spritdrycker i Helsingfors under tiden från den 1 juni 1904 till den 1 juni 1905 faststälts följande:

- a) antalet rättigheter till utminutering af bränvin och sprit till fem;
- b) antalet rättigheter till utminutering af andra spritdrycker än bränvin och sprit till tjugusex;
- c) antalet rättigheter till utskänkning af spritdrycker till sextiotvå, af hvilket antal dock icke flere än fyratiosex få till begagnande i sammanhang med värdshusrörelse upplåtas;
- d) att utminuterings- och utskänkningsställen icke få finnas inom sjuette, sjunde, åttonde, nionde, tionde, elfte och tolfte stadsdelarna samt å stadens uti stadsplanen icke upptagna område, ej heller i första stadsdelen norr om Fredsgatan, i tredje stadsdelen vid Unionsgatan söder om Salutorget eller i de kvarter, som finnas mellan denna gata och Vestra kajen, samt inom det område af fjerde och femte stadsdelarna, som är beläget vester om Fredriksgatan, men väl vid denna gata;
- e) att äfven i stadens öfriga delar hvarken utminutering eller utskänkning af spritdrycker får bedrivas i omedelbar närhet af kyrka, skola, kasern, sjukhus

eller sådant ställe, der större tillopp af folk eger rum, liksom ej heller vid Salutorget, Vestra kajen och de delar af Östra och Vestra Henriksgatorna, som ligga norr om Simons- och Brunnsgatorna.

f) från hvilka förbud undantag dock få göras för hotell, belägna vid Salutorget, för platserna Alphyddan, Kajsaniemi, Blekholmarna, Högholmen och Brunnshuset samt för teatrar och klubbar.

Med afseende å antydda af Magistraten och Stadsfullmäktige fastställda tidsbegränsning för den enskilda rättigheterna har utskottet ansett ifrågavarande rättigheter nu icke böra i något fall beviljas för längre tid än till den 1 juni 1905.

Vid pröfningen af de till utskottet öfverlemnade ansökningarna har utskottet, i öfverensstämmelse med vedertaget bruk, främst beaktat de sökande hvilka för innevarande period åtnjuta rättigheter af förevarande slag, anseende dessa sökande, såframt de icke *visats* hafva vid rättighetens utöfning brutit mot i ämnet gällande förordningar eller annars låtit oskick komma sig till last, böra vid rättigheten fortfarande bibehållas. Blott i den mon rättigheter derefter återstå att disponera torde dylika kunna beviljas åt nytillkomna sökande.

I enlighet med dessa principer har utskottet uppgjort nedanstående förslag till disposition af omförmälda rättigheter under ofvan angifna tid, hvilket förslag jemväl utvisar polismästarens yttrande öfver hvarje särskild ansökan:

N:o.	Sökanden. *)	Försäljningsstället.	Polismästarens utlåtande. **)	Utskottets yttrande.
1	A) Ansökningar om rätt till utminutering af bränvin. <i>Helsingfors Utskänkningsaktiebolag.</i>			
	a) föreståndarinna: Ida Katarina Löfström;	Glogatan N:o 5.	Bifalles	Tillstyrkes
	b) föreståndarinna: Matilda Josefina Dahlgren.	Andrégatan N:o 15.	„	„
	c) föreståndarinna: Helena Maria Lindström.	Fabiansgatan N:o 10.	„	„

*) De sökande, hvilkas namn tryckts med kursiv stil, innehafva, för såvidt utskottet kunnat inhenta, för närvarande redan försäljningsrätt af ifrågavarande slag.

**) Intages ordagrant.

2	<i>Helsingfors Utminuteringsaktiebolag.</i>			
	a) föreståndarinna: Amalia Eklund.	Vestra Henriksgatan N:o 18.	Bifalles.	Tillstyrkes.
	b) föreståndarinna: Olga Agata Öhman.	Fredriksgratan N:o 33.	”	”
	B) Ansökningar om rätt till utminuteringsaktiebolag af andra spritvaror än brännvin och sprit:			
1	<i>Aktiebolaget Axel Pihlgren</i> , föreståndare: handlanden Johan Emil Pihlgren.	Fabiansgratan N:o 12.	Bifalles.	”
2	<i>Relander, Linda Viktoria</i> , handlande.	Vilhelmsgatan N:o 4.	”	”
3	<i>Plutschikoff, Wasili</i> , handlande.	Södra Esplanadgratan N:o 4.	”	”
4	<i>Turdén, Nikolai August</i> , handlande.	Michaelsgratan N:o 5.	”	”
5	Himberg, Karl, handlande.	Michaelsgratan N:o 1.	Afstyrkes, på grund att icke förut innehåft slik rörelse, samt för lokalens olämplighet.	Afstyrkes, emedan sökanden för närvarande icke innehar dylik rättighet.
6	<i>Holmqvist, Matilda Sofia</i> , handlande.	Norra Magasinsgratan N:o 6.	Bifalles.	Tillstyrkes.
7	<i>Kählman, Hilda Augusta</i> , enkekapenska.	Fredsgatan N:o 15.	”	”
8	<i>Ahlfors, Walfrid</i> , handlande.	Mariegatan N:o 13B.	”	”
9	<i>Aktiebolaget H. Fryckman Osakeyhtiö</i> , föreståndare: fru Hilda Fryckman.	Michaelsgratan N:o 7.	”	”
10	<i>Aktiebolaget Axel Palmroos</i> .	Norra Esplanadgratan N:o 27.	”	”
11	<i>Hjelt & Lindgren</i> , handelsfirma, innehafvare handlanden Karl August Schugge.	Södra Esplanadgratan N:o 12.	”	”
12	<i>Aktiebolaget J. H. Wickel</i> .	Alexandersgratan N:o 32.	”	”
13	<i>Rosenqvist, Klas Reinhold</i> , handlande.	Alexandersgratan N:o 11.	”	”

14	<i>Hildén, Otto Berndt, handlande.</i>	Fabiansgatan N:o 10.	Bifalles.	Tillstyrkes.
15	<i>Nikander, Augusta, handlande</i> <i>enka.</i>	Michaelsgatan N:o 11.	”	”
16	<i>J. C. Maexmontan, Ernst Nyberg & C:o, handelsfirma; innehafvare handlanden Ernst Nyberg.</i>	Unionsgatan N:o 28.	”	”
17	<i>Hagelberg, August Ferdinand, handlande.</i>	Lilla Robertsgatan N:o 8.	”	”
18	<i>Sjöberg, Gustava Josefina, handlande</i> <i>enka.</i> Ansökningen afser tillika rätt till partihandel med bränvin och sprit.	Skillnadsgatan N:o 3.	”	”
19	<i>Aktiebolaget A. W. Eklund & C:o, föreståndare: handlanden Anders Verner Eklund.</i>	Skillnadsgatan N:o 19.	”	”
20	<i>Rudolph, Richard, handlande.</i>	Stora Robertsgatan N:o 4.	”	”
21	<i>Jansson, Albin, handlande.</i>	Eriksgatan N:o 13.	”	”
22	Grönberg, Alexander Ludvig, restauratör.	Vestra Henriksgatan N:o 24.	”	Afstyrkes på samma skäl som N:o 5.
23	<i>Nikiforow, Alexander, handlande.</i>	Andrégatan N:o 9.	”	Tillstyrkes.
24	<i>Aktiebolaget Gösta Sundmans Vinkällare och Spirituosa-affär, föreståndare: trädgårdsmästaren Valter Sjöberg.</i>	Skillnaden N:o 6.	”	”
25	Lindgren, Carl Oskar, innehafvare af firman Nya Svenska Punschfabriken	Hagasundsgatan N:o 2.	”	Afstyrkes på samma skäl som N:o 5.
26	<i>Hirvonen, Matilda, handlande</i> <i>enka.</i>	Vestra Henriksgatan N:o 16.	”	Tillstyrkes.
27	<i>Westerberg, Adrian, handlande.</i>	Alexandersgatan N:o 46.	”	”
28	<i>Ekberg, Fridolf Fredrik, handlande.</i>	Alexandersgatan N:o 52.	”	”

29	<i>Rohde, Otto, handlande.</i>	Alexandersgatan N:o 50.	Bifalles.	Tillstyrkes. Om denna ansökning beviljas torde sökandens tidigare gjorda, enligt utskottets förslag (tr. handl. N:o 10, sid. 6) beroende lemnade anhållan om rätt till försäljning af viner och svagare rusdrycker böra få förfalla.
C.) Ansökningar om rätt till utskänkning af brännvin och andra spritdrycker.				
<i>a) till begagnande i sammanhang med värdshusrörelse:</i>				
1	<i>Björkman, Vilhelm, restauratör.</i>	Vilhelmsgatan N:o 5.	Bifalles.	Afstyrkes, emedan sökanden för närvarande icke innehar rättighet af detta slag.
2	<i>Catani, John, restauratör.</i>	Norra Esplanadgatan N:o 31.	”	Tillstyrkes.
3	<i>Wänttinen, Sofia Charlotta, restauratris.</i>	Sofiegatan N:o 2.	”	”
4	<i>Osolin, John, restauratör.</i>	Kleinehs hotell.	”	”
5	<i>Volontis, Josef, restauratör.</i>	Esplanadkapellet.	”	”
6	<i>Haglund, Johan Gustaf, restauratör.</i>	Glogatan N:o 8.	”	”
7	<i>Wickstöm, Gustaf Axel, restauratör.</i>	Regeringsgatan N:o 17.	”	”
8	<i>Densamme.</i>	Kaisaniemi värdshus.	”	”
9	<i>Ahlfors, Charlotta, restauratörsenka.</i>	Regeringsgatan N:o 10.	Afstyrkes på grund af att klagomål försports öfver inträffade ordningar i sökandens restauration.	Då vägande skäl för afslag icke af polismästaren anförts, tillstyrkes ansökningen.
10	<i>Aktiebolaget Hotel Restaurant, föreståndare: Axel Gottfrid Lundblad.</i>	Hotell Kämp.	Bifalles.	Tillstyrkes.
11	<i>Nikolajeff, Edla Wilhelmina, restauratörsenka.</i>	Fabiansgatan N:o 29.	”	”
12	<i>Blomqvist, Henrika Lovisa, restaurationsföreståndarinna.</i>	Unionsgatan N:o 17.	Afstyrkes, på grund af att platsen ligger utom rayonen, hvarest slika rättigheter äro medgifna.	Afstyrkes.

13	Nikolajeff, Sergej, restauratör.	Unionsgatan N:o 14.	Bifalles.	Afstyrkes, emedan restaurationen är belägen utom rayonen för utskänkingsställen.
14	Nyberg, Johanna Amanda restauratris.	Fabiansgatan N:o 6.	„	Afstyrkes på samma skäl som N:o 1.
15	Nordström, Johan Gottfrid, restauratör.	Riddaregatan N:o 9.	Afstyrkes på grund af att klagomål försports öfver inträffade oordningar i sökandens restauration.	„
16	<i>Carlstedt, John Wilhelm, restauratör.</i>	Alexandersgatan N:o 12.	Bifalles.	Tillstyrkes.
17	<i>Aktiebolaget Societetshuset, verkställande direktör Vasilii Noschis.</i>	Societetshuset.	„	„
18	<i>Restauratören Carl Erikssons konkursmassa, föreståndare: bokförelerskan Erika Björk.</i>	Hotell Fennia.	„	„
19	<i>Samma konkursmassa, föreståndare: restauratören Carl Eriksson.</i>	Utvärdshuset „Klippan“.	„	„
20	<i>Westerlund, Gustaf, restauratör.</i>	Kyrkogatan N:o 14.	„	„
21	Håkansson, Nils, restauratör.	Kaserngatan N:o 44.	„	Afstyrkes på samma skäl som N:o 1.
22	Löfströms konditori, föreståndare: konditorn Wolfgang Knöllinger.	Alexandersgatan N:o 40.	Afstyrkes, emedan icke någon servering af mat förekommer, hvarföre servering af sprit icke heller är af behovet påkallad.	„
23	<i>Clæson, Johan Alfred, restauratör.</i>	Boulevardsgatan N:o 4.	Bifalles.	Tillstyrkes.
24	<i>Söderström, Carl, restauratör.</i>	Stora Robertsgatan N:o 10.	Afstyrkes, emedan ordningen å restauranten är dålig, och restauratören för litet tager befattning med affären.	Tillstyrkes på samma skäl som N:o 9.
25	<i>Piehl, Rudolf, restauratör.</i>	Ludvigsgatan N:o 7.	Bifalles.	Tillstyrkes.
26	<i>Blackburn, Joshua Augustus, restauratör.</i>	Högbergsgatan N:o 28.	„	Afstyrkes.
27	<i>Nyström, Helena, restauratris.</i>	Stora Robertsgatan N:o 13.	„	Tillstyrkes.
28	Björkqvist, Karl Johan, restauratör.	Stora Robertsgatan N:o 16.	„	Afstyrkes på samma skäl som N:o 1.

29	<i>Brunnshusets Restaurationsaktiebolag</i> , föreståndare: restauratören Oskar Wilhelm Carlsson.	Brunnshuset.	Bifalles.	Tillstyrkes.
30	<i>Edberg, Karl Emil, restauratör.</i>	Georgsgatan N:o 10.	”	”
31	<i>Kasakoff, Peter, restauratör.</i>	Högbergsgatan N:o 32.	Afstyrkes, emedan ordningar och t. o. m. fall af miss-handel i restauranten före-kommit.	Afstyrkes.
32	<i>Sihvola, Sofia Matilda, restauratris.</i>	Nylandsgatan N:o 13.	Afstyrkes, emedan i samma gård är belägen en större badinrättning med kvinlig betjening.	Enär det af polismästaren anförda skäl för afslag icke torde vara hållbart, tillstyrkes ansökningen.
33	<i>Nordin, Adèle Maria, värdshusidkerska.</i>	Vestra Henriks-gatan N:o 4.	Bifalles.	Tillstyrkes.
34	<i>Nya Teaterhusaktiebolaget</i> , föreståndare: Johan Alfred Blomberg.	Operakällaren.	Bifalles med vilkor att an-sökningen ställes på två år.	”
35	<i>König, Karl, restauratör.</i>	Michaelsgatan N:o 4.	Bifalles.	”
36	Pettersson, Karolina Adol-fina restauratris.	Norra Esplanad-gatan N:o 39.	”	Afstyrkes på samma skäl som N:o 1.
37	<i>Aktiebolaget Nymark & Stavenous konkursmassa</i> , föreståndare: handlanden C. Grünberg.	Norra Esplanad-gatan N:o 37.	”	Tillstyrkes.
38	<i>Lindholm, Hilda Katarina, restauratris.</i>	Annegatan N:o 21.	”	”
39	Sundell, Karl Viktor, re-stauratör.	Biljardsalongerna Alexandersgatan N:o 21.	”	”
40	<i>Himberg, Josefina, restauratris.</i>	Östra Henriksgatan N:o 1.	”	Afstyrkes.
41	<i>Suomalainen Teatteri Huoneosakeyhtiö</i> , föreståndare: restauratören Alexander Ludvig Grönberg.	Arkadiateatern.	”	”
42	<i>Rolle, Selma Adolfin, restauratris.</i>	Hagasundsgatan N:o 4.	”	Enär rörelsen på stället, enligt hvad utskottet erfarit, icke på ett tillfredsställande sätt handhafves, afstyrkes ansök-ningen.

43	<i>Frivilliga brandkåren</i> , föreståndare: restauratören Carl Söderström.	Brandkårshuset Hagasundsgatan N:o 3.	Afstyrkes på grund af förekomna oordningar å restaurangen, och derstädes serverats åt druckna personer.	Då det måste förutsättas, att brandkårsbestyrelsen skall kunna vidtaga lämpliga åtgärder för ordningens öfvervakande samt då under tiden för den nuvarande restauratörens anställning icke torde förekommit skäl till anmärkning, tillstyrkes bifall till ansökningen.
44	<i>Gorbatoff, Gustava Wilhelmina, restauratris.</i>	Eriksgatan N:o 16.	Bifalles.	Tillstyrkes.
45	<i>Direktionen för Alexandersteatern</i> , föreståndare: Sergej Nikolajeff.	Alexandersteatern.	"	"
46	<i>Torniainen, Amanda, restauratörsenka.</i>	Vladimirsgatan N:o 14.	"	"
47	<i>Bengtsson, Oskar Fredrik, restauratör.</i>	Vestra Henriksgatan N:o 14, Hotell Kaleva.	"	"
48	<i>Lindström, Gustaf Adolf, restauratör.</i>	Alexandersgatan N:o 54.	"	"
49	Laine, Alexander, restauratör.	Vestra Henriksgatan N:o 16.	"	Afstyrkes på samma skäl som N:o 1.
50	Waselius, Thekla Carolina, härardshöfdingeenka.	Fredriks-gatan N:o 39.	Afstyrkes, på grund deraf att vid tidigare handhafvande af rörelsen inom 2:dra distriktet stälts under åtal för servering åt druckna personer.	"
51	Lindholm, Karl Johan, restauratör.	André-gatan N:o 15.	Bifalles.	"
52	Jäderholm, Adèle, fru.	Pension Ceres, Norra Esplanadgatan N:o 35.	"	"
53	<i>Elk, Anna Karolina, restauratris.</i>	Vestra Henriksgatan N:o 12.	"	Afstyrkes.
54	<i>Tukiainen, Hanna Katarina, restauratris.</i>	Vestra Henriksgatan N:o 18.	Afstyrkes på grund af tillåten dålig ordning, servering till druckna personer, oförmåga att sköta slik rörelse och äfven platsens olämplighet, samt dessutom deraf att hon velat muta distriktskommisarien, hvarom anmälan gjorts hos länets Guvernör.	"

55	<i>Noschis, Nikolai, restauratör.</i>	Alphyddan.	Bifalles.	Tillstyrkes.
56	Weckström, Ernst, restauratör.	Broholmsgatan N:o 12.	"	Afstyrkes, emedan restaurationen är belägen utom rayonen för utskänkningsställen.
57	<i>Rolig, Amalia Alexandra, restauratris.</i>	Fabiansgatan N:o 14.	"	Tillstyrkes.
58	<i>Knief, Louis August, Kristian, restauratör.</i>	Simonsgatan N:o 10.	Enligt ansökningen bilagdt intyg från poliskammaren, finnes från dess sida intet att emot ansökningen anmärka.	Afstyrkes.
59	<i>Helsingfors Utskänkningsaktiebolag.</i> föreståndare:			
	a) Matilda Josefina Wahlström.	Fredriksgatan N:o 25.	Bifalles.	Tillstyrkes.
	b) Lovisa Nyqvist.	Nylandsgatan N:o 16.	"	"
	c) Emilia Sofia Blomqvist.	Fredriksgatan N:o 34.	"	"
	d) Amanda Hällström.	Georgsgatan N:o 3.	"	"
	e) Anna Kristina Holopainen.	Östra Henriksgatan N:o 11.	"	"
	f) Anna Lovisa Söderlund.	Lilla Robertsgatan N:o 16.	"	"
	g) restauratören Ernst Ax.	Högholmen.	Bifalles endast för sommar- månaderna.	"
	b) till begagnande icke i samband med värds- husrörelse:			
1	<i>Nyländska Afdelningen,</i> föreståndare: restauratören Adolf Törnberg.	Nyländska nations- huset.	Afstyrkes, på grund att der- städes flerfaldiga gånger in- träffat ordningar.	"
2	<i>Direktionen för Svenska klubben.</i> föreståndare: fru Willy Jürgens.	Fabiansgatan N:o 15.	Afstyrkes på grund af att i lokalen flerfaldiga gånger af- hållits möten utan polisens medgifvande.	"
3	<i>„Sällskapet M. M.“,</i> före- ståndare: restauratören John Carlstedt.	Alexandersgatan N:o 12.	Bifalles.	"
4	<i>Nyländska Jaktklubben.</i>	Bleholmgrundet.	"	"

5	<i>Helsingfors Handelsbiträdeförening.</i>	Södra Esplanadgatan N:o 2.	Bifalles.	Tillstyrkes.
6	<i>Helsingfors Segelsällskap.</i> föreståndare: restauratören Alexander Ludvig Grönberg.	Skifferholmen.	”	”
7	<i>Direktionen för Handelsgillet.</i> föreståndare: restauratören Oskar Vilhelm Carlsson.	Alexandersgatan N:o 7.	Bifalles med vilkor att ansökningen ställas på två år.	”
8	<i>Suomalainen Sivistysseura.</i> föreståndare: Amalia Alexandra Rolig.	Vilhelmsgatan N:o 9.	Bifalles.	”
9	<i>Polyteknikernas förening.</i>	Andrégatan N:o 29.	”	”
10	<i>Jernvägsmannaföreningen.</i> föreståndare: Hedvig Sofia Ahlström.	Brunnsgatan N:o 9.	”	”
11	<i>Föreningen Arbetets Vänner.</i> föreståndare: Maria Hassén.	Annegatan N:o 26.	Uti skrifvelse till Magistraten af den 7 maj har polismästaren meddelat, att han „icke kan bifalla“ till ansökningen.	”

I händelse utskottets förslag blefve omfattadt, komme af 46 disponibla rättigheter till utskänkning i sammanhang med värdshusrörelse 43 att blifva bortgifna samt af 16 dylika rättigheter, afsedda att utöfvas af enskilda föreningar och klubbar, 11 att nu disponeras, hvadan af de förra 3 och af de senare 5 återstå till förfogande.

Till den af *handlandeekan G. J. Sjöberg* i sammanhang med hennes ansökning om utminuteringsrätt framställda anhållan att under tiden 1 juni 1904—1 juni 1906 få idka *partihandel* med bränvin och sprit torde, enär skäl till anmärkning emot ansökningen icke förekommer, *förordas bifall*.

Helsingfors, den 24 maj 1904.

Arvid Nyberg.

K. V. Bergman.
Hugo Holsti.

Edvin Castrén.
S. Ingman.

Projekt till ordnande af Djurgårds-, Hesperia- och Hagasundsparkerna äfvensom till reglering af Tölö-, Djurgårds- och Kaisaniemi-vikarnas stränder.

HELSINGFORS STADS
TRÄDGÅRDSNÄMND

Helsingfors, 15 Maj 1904.

N:o 9.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Jemte skrifvelse för den 5 mars 1901 (Stadsfullmäktiges tr. handl. n:o 16 för sagda år) har Trädgårdsnämnden till Fullmäktige öfverlämnat ett af Stads-trädgårdsmästaren Olsson uppgjortt projekt till reglering af Djurgårdens vidsträckta parkområde, hvilket förslag var afsedt att i hufvudsak tjena till ledning vid den planmessiga utvecklingen af ifrågavarande anläggning. Detta förslag remitterades af Stadsfullmäktige till det för uppgörande af förslag till stadsplan för Tölöområdet nedsatta utskott, som anmodades att till Fullmäktige inkomma med särskildt utlåtande derom, hvilken del af planen borde omedelbart godkännas att läggas till grund för parkens ordnande äfvensom angående de förbehåll, som möjligen borde uppställas för utarrenderingen af de till Djurgårdsområdet hörande marker. Enär emellertid vid uppgörandet af det definitiva stadsplansförslaget, projekt utarbetats jemväl till ordnande af de närmast Vestra Chausséen belägna delarna af parken, hvilket betingade en omarbetning i väsentliga delar af ifrågavarande plan, hemstälde utskottet att planen blefve i sådant afseende till Nämnden återremitterad; och beslöto Fullmäktige i enlighet härmed vid sammanträde den 17 Februari 1903, sedan stadsplansförslaget för Tölöområdet vunnit Fullmäktiges godkännande, att återsända projektet angående Djurgårdens ordnande till Trädgårdsnämnden för omarbetning i de delar, hvori sådant påkallades af det sålunda godkända stadsplansförslaget.

Såsom ofvan antyddes utgjorde omförmälda af Stadsträdgårdsmästaren utarbetade projekt endast en preliminär plan för Djurgårdens ordnande. En definitiv sådan kunde nämligen i sakens dåvarande skede icke framläggas, enär detaljerna rörande Djurgårdens anslutning till angränsande områden voro beroende af desammans slutliga reglering. Sedan denna numera försiggått, möter, enligt Nämndens tanke, utarbetandet af ett slutligt projekt för Djurgårdens ordnande intet hinder; och har Stadsfullmäktiges ofvan åberopade föreskrift af Nämnden jemväl

uppfattats sålunda att Fullmäktige denna gång önska få sig förelagd en definitiv plan öfver parkanläggningarna i Djurgårdens område, hvilket sjelffallet icke utgör hinder emot att denna plan framdeles kan i händelse af behof underkastas nödiga jämkningar och omarbetning uti dess detaljer.

I nära samband med spørsmålet om Djurgårdens ordnande står frågan om reglering af de närbelägna Hagasunds-områdena äfvensom Tölö-, Djurgårds- och Kajsaniemi-vikarnas stränder. Trädgårdsnämnden har fördenskull, på skäl, som skola i det följande närmare utvecklas, ansett att den plan, som komme att uppgöras borde omfatta samtliga dessa tre parker och de längs förenämnda vikar dragna kommunikationsleder. Hvad särskildt Hagasundsområdet beträffar hafva Stadsfullmäktige uti skrifvelse för den 21 April sistlidet år anmodat Trädgårdsnämnden att uppgöra förslag till detsamma reglering; men har frågan härom af antydd orsak lemnats beroende, för att i detta sammanhang upptagas.

För att erhålla noggrann utredning rörande terrängens gestaltning och lutningsförhållanden uti nu ifrågakomna vidsträckt jordareal, lät Trädgårdsnämnden till en början underkasta detsamma nivelleringsplan, hvilken under loppet af sistförflutna sommar verkställdes genom Byggnadskontorets försorg. Sedan Stads-trädgårdsmästaren härå uppgjort och till Nämndens granskning aflemnad ett utkast till plan för dessa områden och anslutande trafikleder, samt detta utkast vid särskilda Nämndens sammanträden varit föremål för granskning, erhöll Herr Olsson i uppdrag att, med beaktande af de honom af Nämnden beträffande särskilda detaljer meddelade anvisningar, skrifa till utarbetande af de definitiva förslagen. Efter fullgjordt uppdrag har Herr Olsson denne dag till Nämnden aflemnad ett projekt, bestående af en planritning och en höjdkarta, hvilket, sådant detsamma nu framlägges till Stadsfullmäktiges granskning, blifvit af Trädgårdsnämnden godkänt.

Vid utarbetandet af denna plan har det tidigare till Stadsfullmäktige insända förslaget i väsentliga delar kommit till användning. Nämnden anhåller nu att få i korthet redogöra för detaljerna i den uppgjorda planen, under framhållande särskildt af de förändringar och tillägg till det förra förslaget, som uti det nu föreliggande projektet vidtagits.

Det nyuppgjorda projektet omfattar till en början de å ömse sidor om jernvägslinien belägna delarna af Djurgården och afser att med bibehållande af den prägel af vild natur, som där flerstädes gör sig gällande, af området skapa en för hufvudstaden väl behöflig större folkpark och eftersökt rekreatjonsplats för de talrika stadsbor, hvilka icke under den varmaste årstiden äro i tillfälle att vistas på landet.

Djurgårdens belägenhet emellan 11 och 12 stadsdelarna i öster samt Tölö stadsdel i vester ställer stora kraf på rymliga och väl anlagda kommunikationsleder för den genomgående trafiken emellan sagda stadsdelar. Med beaktande af dessa omständigheter hafva vid projektets uppgörande de däri upptagna trafiklederna genom Djurgårdsområdet på grundvalen af den försiggångna nivelleringen noggrannare afpassats efter terrängförhållandena, hvarjemte anslutning åstadkommits till de trafikleder, som från angränsande områden utmynna i Djurgårdsparken. Från det förra projektet har i hufvudsak bibehållits de breda, med planteringar delvis försedda, rundtom parken ledande boulevarder, hvilka erbjuda tillfälle till åk- och ridturer, och omkring dessa gruppera sig körvägar och promenadgångar i olika riktningar, de sistnämnda afsedda dels för den genomgående trafiken, dels för att leda parkbesökarena till högt belägna utsigtspunkter och sevärda platser inom anläggningen. Samtliga vägar och gångar äro med hvarandra kombinerade till ett harmoniskt helt, och torde dessa anordningar tillfredsställa alla rimliga fordringar på publikens trefnad och bekvämlighet.

Vi öfvergå nu till en redogörelse för de närmare detaljerna vid anordningen af hufvudtrafiklederna inom Djurgårdsområdet (å höjdkartan betecknade med bokstäfver). Af dessa hafva, utom den i stadsplanen intagna gata, som dragits utmed östra sidan af de vid Vestra Chausséen anordnade villakvarteren, uti det föreliggande projektet tillkommit tvenne nya körbanor, hvardera utgående från Chausséen; den ena benämnd L.—M.—N. i ungefärligen samma sträckning som den nuvarande Fredriksbergsvägen, samt den andra —R.—S.— i sydlig riktning mot Tölö viken. I allmänhet hafva vägarnes bredd, som i det förra projektet möjligen var något för drygt tilltagen, undergått icke obetydlig minskning, hvilket icke blott motiveras af kostnadshänsyn utan äfven deraf, att altför breda vägar i en park verka ödsligt och tröttande för ögat. Vid jmförelse med utlandets stora parker, uti hvilka likväl trafiken är mångdubbelt större än den Djurgården har att påräkna, framgår äfven att de af Nämnden föreslagna, här nedan antecknade vägbredder borde vara fullt tillfyllestgörande.

Vägen A.—B.—C. Denna väg skulle anläggas till en bredd af 20 m, däraf 12 m körbana, och med gångbanor å 4 m på hvardera sidan. Å sträckan ifrån Chausséen upp till Tölö viken skulle här anläggas alléträd i tvenne rader, men å fortsättningen utmed strandområdet komme någon sammanhängande alléplantering ej ifråga, emedan en sådan skulle skymma den enastående vackra utsigten öfver Tölö viken och bakom densamma liggande partier af staden. Detta skulle naturligtvis icke hindra att planteringar gruppvis anordnades jemväl vid nu ifrågavarande del af sagda väg. I den tidigare planen var denna trafikled upptagen med en bredd af 26 m, hvilken bredd på anförda grunder reducerats. Till jmförelse må här nämnas att körbanan å Norra Esplanadgatan i Helsingfors innehar en bredd af 9 m, Boulevardsgatans körbana 12,8 m och Stora Allén i Brunnsparken mellan trädraderna endast 7 m.

Vägen D.—E., som i den förra planen äfven gjorts 26 m bred, är nu föreslagen att erhålla en körbana af 7 m bredd. Å sträckan från p. D. till jernvägsöfvergången vid Alphyddan skulle å ömse sidor af vägen dragas tvenne gångbanor af 3 m bredd; härefter fortsättes vägen parallellt med järnvägslinien och försedd med en dubbel rad alléträd samt med en 3 m gångbana längs hvardera sidan. Den emellan körvägen och järnvägslinien liggande remsan kunde tillsvidare och intill dess behovet af gångbana därstädes gör sig gällande arrangeras såsom gräsplan.

Vägen E.—N.—F., hvilken direkt utmynnar uti en af de gator, som åtskilja förenämnda villakvarter vid Vestra Chaussén, skulle få en bredd af inalles 20 m, deraf en körbana å 9 m, en gångbana längs södra sidan af 5, samt en ridbana å norra sidan af likaledes 5 m bredd. Emellan körbanan och ridvägen skulle efter utländskt mönster af praktiska skäl läggas en remsa af 1 m bredd; längs denna och å andra sidan af körbanan skulle dragas en rad alléträd. Ridvägen komme att stå i direkt kommunikation med den uti stadsplanen för 11:te och 12:te stadsdelarna intagna, längs Fredriksbergsgatan löpande ridbanan.

Vägen F.—L., 12 m bred, ingår uti den godkända planen för Tölöområdet.

De tidigare omnämnda vägarna *L.—M.—N.* och *R.—S.* skulle hvardera planeras till 6 m bredd, samt med en jämsides löpande gångbana af 3 m bredd.

Slutligen skulle vägarne *O.—P.* och *K.—P.—I.* anordnas som körbanor af 7 m bredd samt de mindre promenadvägarne erhålla en bredd af 2 till 5 m, beroende af trafikbehovet.

Uti föreliggande förslag äro *idrottens* intressen i vidsträcktaste mån tillgodosedda. Från det tidigare projektet hafva upptagits tvänne stora sportplaner, den ena af 17,340 m² areal, belägen i parkens sydvestra del å det nuvarande villaområdet Toivo samt den andra, hvarå arbetena allaredan påbegynts, i nordöstra delen af parken och mätande en ytvidd af 19,950 m. Enligt Nämndens tanke är det af vigt att dessa områden från början, med öppen blick för stadens framtida utveckling, reserveras för sportändamål, hvilket ingalunda utesluter att desamma successivt och i den mån stadens tillgångar det medgifva beläggas med arbete. Om den större planen samt hälften af den vid Chausséen belägna under den närmaste tidsperioden kunde fås till stånd, anser Nämnden att sportbehovet för en öfverskådlig framtid vore tillgodosedda i dessa delar af hufvudstaden. Den återstående delen af sistsagda plan, som i sin helhet omfattar ett område af ungefär samma storlek som Senatstorget och Universitetskvarteret tillsammans, kunde provisoriskt insås med gräs och användas till lekplats för barn samt vid folkfester o. a. dylika tillfällen.

I närheten af ofvannämnda sandplaner har plats reserverats för större paviljonger, hvilka vintertid kunde användas såsom lokaler för lawn-tennis och

andra under denna årstid förekommande idrottsöfningar och sportspel, hvarjämte vid den större planen antydts plats för en mindre paviljong till förvaring af sportredskap. Nämnden har tänkt sig och har anledning förmoda att resp. intresserade föreningar skulle taga initiativet till uppförandet af sådana sportpaviljonger, hvartill tomtplats borde af staden arrendefritt upplåtas.

Andra mindre paviljonger, hvilka här och där placerats inom anläggningen, äro afsedda för servering af läskdrycker m. m.

För ridsportens främjande har, utom den tidigare omnämnda ridbanan, en plan af 5,024 m² upptagits uti parkens norra del i anslutning till sagda ridväg.

Uti föreliggande projekt till Djurgårdens ordnande har Nämnden äfven låtit intaga plats för den blifvande reservträdgården för stadens planteringar. Nämnden anhåller fördenskull att här nedan få kasta en återblick på de skeden denna, sedan länge på dagordningen stående fråga fått genomlöpa.

Redan uti sin skrifvelse för den 5 mars 1901, hvilken åtföljde det tidigare projektet till Djurgårdens reglering, föreslog Trädgårdsnämnden att en reservträdgård skulle förläggas till ett område, beläget uti parkens nordvestra hörn. Såsom skäl för denna åtgärd framhölls då af Stadsträdgårdsmästaren hurusom den snabba utveckling stadsplanteringarna undergått med nödvändighet betingade att reservträdgården vore samlad å ett enda område och ej, som nu är fallet, splittrad på icke mindre än fyra långt från hvarandra belägna platser, ett förhållande, hvilket med afseende å tillsyn och öfriga kostnader stälde sig ganska ogynnsamt för staden. Den föreslagna platsen i Djurgården vore — framhöll Herr Olsson — synnerligen lämplig för ifrågavarande ändamål, enär därstädes funnes till största delen uppodlad jord, som lämpade sig för trädskolorna, äfvensom en högre belägen plats, där växthus och drifbänkar jämte boningshus och uthus med fördel kunde placeras. Ett hufvudvilkor vid val af plats för en sådan anläggning vore nämligen att densamma placerades å ett öppet, soligt ställe, der man ej riskerade att anläggningen framdeles, till men för växtligheten blefve kringbygd med höga hus.

Enär arrendet för villalotten Savila vid Vestra Chausséen, å hvilket område reservträdgården enligt förslaget skulle förläggas, utgick med år 1902, återhemtade Nämnden uti sin till Drätselkammaren samma år aflåtna budgetskrifvelse den tidigare hos Stadsfullmäktige gjorda framställningen om reservträdgårdens förflyttande, jemte det Nämnden hemstälde om beviljandet af anslag för vissa förberedelseåtgärder i antydt syfte. Drätselkammaren, som i saken inhemtade yttrande af de för afträdessyn å bland annat området Savila utsedde synemän, ansåg likväl för sin del att med flyttningen af reservträdgården borde få anstå intill dess plats för densamma kunde erhållas å Gumtäckt, för hvilken lägenhet

arrendetiden utgår med år 1908, men att, om flyttningen tidigare befundes påkallad, jordlägenheten Wallgård skulle för sådant ändamål till nödig del upplåtas. I enlighet härmed aflät Drätselkammaren framställning till Stadsfullmäktige (se Fullm. tr. handl. N:o 45 för 1902). Af Stadsfullmäktige hänsköts frågan den 20 Dec. 1902 i afseende å beredning till ett utskott, hvilket efter att hafva i ärendet samarbetat med Trädgårdsnämnden uti afgifvet betänkande (se Stfges tr. handl. N:o 38 för 1903) i allo förenade sig om Trädgårdsnämndens förslag beträffande reservträdgårdens förflyttande till Djurgården samt hemstälde att redan från innevarande års början vissa delar af området Savila skulle ställas till Nämndens förfogande. Emellertid vann detta förslag icke Stadsfullmäktiges godkännande, utan beslöto Fullmäktige vid sammanträde den 15 Dec. sistlidet år att jämväl nu berörda jordstycke skulle på ett år framåt utarrenderas.

Då Nämnden icke ansett Stadsfullmäktiges beslut innebära ett definitivt afböjande af förslaget om reservträdgårdens förläggande till Djurgården, utan endast att Stadsfullmäktige lemnat frågan öppen — hvilket äfven synes framgå af beslutets formulering uti Fullmäktiges till Drätselkammaren aflättna skrivelse i ämnet — tillåter sig Nämnden anhålla, det Fullmäktige ville till förnyad pröfning upptaga detta för stadsplanteringarna och kommunens trädgårdsförvaltning så viktiga spörsmål. För sin del hyser Nämnden fortfarande den åsigt att en lycklig lösning af föreliggande fråga skulle ernås om reservträdgården kunde placeras å oftaberörda plats uti Djurgården; och anhåller Nämnden att, med återhemtande af hvad i detta afseende tidigare framhållits, såsom stöd för denna sin åsigt ytterligare få framhålla följande:

Vid jämförelse emellan de platser, som föreslagits för den blifvande reservträdgården, bör, enligt Nämndens åsigt, ifrågavarande område i Djurgården obetingadt ställas i främsta rummet. Hvad särskildt Wallgård beträffar, så blefve — på sätt förenämnda utskott påpekat — stadens plantskolor härstädes utsatta för röken från den fabriksstadsdel, som ligger söder om sagda villaområde, hvarjemte den plats, som å Wallgård kan för ändamålet disponeras, är olämpligt belägen i förhållande till de stadsdelar, uti hvilka stadens planteringar företrädesvis befinna sig. Gumtäckte åter är så aflägsset från staden att alla transporter af växter o. dyl. blefve öfverhöfvan fördyrade. Äfven den på en del håll föreslagna utvägen att för reservträdgården inlösa Trädgårdsföreningens område i Djurgården, synes Nämnden mindre välbetänkt, enär växthusen å sistberörda anläggning, såsom afsedda uteslutande för handelsträdgårdsmästeri, icke lämpligen kunna apteras för reservträdgården, hvarförutom detta område icke skulle erbjuda tillräckligt utrymme för ändamålet.

Nämnden anhåller fördenskull att Stadsfullmäktige genom att godkänna planen i denna del ville definitivt uttala sig för reservträdgårdens förflyttande till den å planen antydda plats, omfattande nuvarande villaområdet Savila samt delar af lägenheten Kaavi med en areal af sammanlagdt 5 hektarer. Platsen kunde inrymma alt hvad till en välordnad reservträdgård hörer, såsom växthus, drifbänkar,

bostäder och uthus äfvensom för trädskolornas behof öppen jord. Inom trädgårdens norra del kunde derjemte upplåtas plats för ett „arboretum“, hvilket på samma gång det utgör en profkarta på alla inom stadsplanteringarna odlade växtslag, kunde tjena till experimentalfält för afprofning af nya växtarter, innan desamma komme till användning i stadsplanteringarna.

Derest spörsmålet om reservträdgårdens placering sålunda blefve i princip afgjort i enlighet med Trädgårdsnämndens förslag, skulle frågan om tidpunkten för trädgårdens förflyttning och de härför nödiga förberedelseåtgärderna lämpligen lemnas beroende på särskild framställning af Nämnden. Antydningssvis må här dock nämnas att till en början blott en del af villan Savilas areal, nämligen det på kortare tid utarrenderade området, blefve för trädgårdsförvaltningen behöfligt, medan deremot Savila tomtplats samt de till reservträdgårdens arrondering föreslagna delar af lägenheten Kaavi först efter utgången af den för sagda tomtplats bestämda arrendetid d. v. s. från den 1 Januari 1909 behöfde tagas i anspråk.

Enär under senare tider svårigheter yppat sig att å stadens område erhålla den för stadsplanteringarna årligen erforderliga kvantiteten matjord, har Trädgårdsnämnden ansett nödigt att för säkerställande af planteringarnas mullbehof i framtiden en kontinuerlig beredning af mylla bör anordnas. Såsom lämplig plats för denna mullberedning föreslog förenämnda utskott efter samråd med Trädgårdsnämnden en för närvarande odisponerad plats å villaområdet N:o 43 Malm i närheten af den där befintliga krutkällaren; men fick jemväl detta förslag, jemlikt Fullmäktiges den 15 Dec. sistlidet år fattade beslut förfalla. Under förutsättning att stadens reservträdgård blefve förlagd till ofvan föreslagna plats, har Trädgårdsnämnden ansett sig böra åter upptaga jemväl denna fråga samt fördenskull såsom mullberedningsplats för trädgårdsförvaltningens behof i planen intagit förberörda område å villalägenheten N:o 43 Malm.

Såsom af bifogade ritningar framgår omfattar den till Stadsfullmäktiges granskning nu insända planen ej blott förslag till Djurgårdens ordnande utan äfven till reglering af de närbelägna Hesperia och Hagasundsparkerna samt Tölö-, Kajsaniemi och Djurgårdsvikarnes stränder.

Hesperia- och Hagasundsområdena, hvilka jemväl underkastats nivellering, skulle enligt projektet ordnas till ett sammanhängande helt. Genom strandvägar längs Tölövikens stränder skulle dessa parker erhålla direkt förbindelse med Djurgården och andra österom järnvägslinien belägna stadsdelar. Å härför tidigare af

Nämnden föreslagen plats inom lägenheten Hagasund har läget för det projekterade biologiska museet antydts.

Rörande det system af kommunikationsleder (å höjdkartan betecknade med siffror) som enligt förslaget skulle dragas längs stränderna af förenämnda vattendrag, utbeder sig Nämnden att få framhålla följande synpunkter:

Det torde icke kunna förnekas att de till Djurgården utmynnande trafikleder, som för närvarande betjäna samfärdseln från staden norrut längs vestra Chausséen, längs Djurgårdsvägen från Hagnäs torg, samt från Järnvägstorget genom Kajsaniemi utefter järnvägsbanken med den snabba utveckling vår hufvudstad undergår i en snar framtid skola vara alldeles otillräckliga för ändamålet. För tillgodoseende af trafikens behof skulle enligt projektet Tölövikens omramas af vägar (5—6 och 7—8), hvilka skulle stå i förbindelse med de genom Hagasunds- och Hesperia områdena från Vestra Chausséen dragna trafikleder (1—2 och 3—4) äfvensom förenas med den längs Djurgårdens södra gräns löpande inkörsvägen (A—B—C) i norr samt med den s. k. Djurgårdsvägen och till densamma förande vägen 9 i öster. Dessa nytillkomna vägar, af hvilka strandvägen 5—6 längs Tölövikens vestra sida redan tidigare varit påtänkt af Drätselkammaren, som förbehållit staden rätt att draga en sådan väg öfver Tölö sockerbruks och villalägenheten Hesperias områden, skulle innehafva en bredd af 12 m, utom vägen 3—4, som endast vore 10 m, med resp. 8 och 4 samt 7 och 3 m kör- och promenadbana. Vägen 7—8, hvars sträckning i någon mån kan blifva beroende af det område Finska statsjärnvägarne ytterligare kunna taga i anspråk för utvidgande af Helsingfors stationsområde, samt vägen 9 äro afsedda, utom annat, att afleda en del af trafiken från Bärghäll samt 11 och 12 stadsdelarna till området Fjälldal. Sistberörda trafik, som för närvarande på stora omvägar går dels öfver Långa bron längs Unions- och Wilhelmsgatorna samt fortsättes öfver Järnvägstorget genom Brunngatan, samt dels äfven längs Djurgårdsvägen förbi norra ändan af Tölövikens till Vestra Chausséen vid Sockerbruket, skulle genom de nu föreslagna väganordningarna i högre grad än hvad nu är fallet blifva tillgodosedd med bekväma och vackra färvägar. Utom dessa fördelar skulle vägarna kring Tölövikens erbjuda lämpliga kommunikationsleder till Djurgården för befolkningen inom de vestra stadsdelarna, som under nuvarande förhållanden äro hänvisade uteslutande till Vestra Chausséen med dess jemförelsevis knappt tillräckligt utrymme. En lämplig anknytningspunkt med stadens östra delar skulle bildas af den å ritningen upptagna öfvergången 10—11, där en viadukt öfver järnvägsspåren kunde byggas.

Vägen 12—13 utgöres af en 8 m kör- och 4 m promenadbanan, försedd i likhet med vägarna omkring Tölövikens, med två rader alléträd. Den utgår från villavägarna vid kanalen under järnvägsbanken samt fortlöper söderut förbi Kaisaniemi världshus och skär genom kugelbanan, hvarefter vägen går i sydostlig riktning emellan dammen och en där befintlig höjd samt utmynnar i den gata, som leder till Järnvägstorget vesterom Finska teatern. Den nu från staden ledande väg

mot Djurgården har visserligen ungefär enahanda riktning, som den föreslagna, men kan i följd af sin altför knappt tilltagna bredd utefter järnvägsbanken ej tillgodose den för hvarje år lifigare blifna trafiken därstädes. Vägens nuvarande sträckning genom Kaisaniemi medför äfven den olägenhet, att den där befintliga sportplanen icke kan för den genomgående trafiken vid behof afstängas. Genom vägens förläggande utefter järnvägslinien, på sätt projektet angifver, skulle berörda olägenhet blifva afhjälpt och parkpubliken i minsta möjliga grad störas af den genomgående trafiken, hvarjämte de nu föreslagna anordningarna komme att medföra en icke ringa minskning i den körtrafik, som eljest är hänvisad att söka sig fram öfver Långa bron till östra delen af Djurgården.

Slutligen må ännu framhållas betydelsen af den projekterade vägen 14—15, hvilken, utgående från Unionsgatan vid södra ändan af Långa bron, är dragen längs Kaisaniemi-vikens strand till vägen 12—13, med hvilken den norr om värds-
huset sammanlöper. Promenaden, som har en bredd af 6 m., komme att utgöra en väl behöflig sammanbindningslänk mellan parken och Långa bron samt därjämte i anslutning till de vägar, som äro dragna längs Tölövikens med dess, enligt planen, i rik omväxling planterade stränder, bilda en synnerligen tilltalande promenadgång till Djurgården. Vägen 14—15, som allaredan torde vara genom Byggnadskontorets försorg utstakad, komme att dragas öfver de till stadens disposition stående tilländningarna under Botaniska trädgårdens område.

Exempel från utlandets stora städer, såsom Hamburg och Köpenhamn, visa huru anslående och uppfriskande större vattenbassänger inom stadsområdet verka; och i många fall har man tillochmed på konstlad väg med uppjudande af stora kostnader åstadkommit sådana bassänger. Äfven för vår hufvudstad, hvars indelade område redan nu i öster och vester omsluta Tölö-, Kaisaniemi- och Djurgårds-vikarna, voro det ur estetisk synpunkt af största intresse om nu ifrågakomna vattensamlingar kunde för framtiden såsom sådana bibehållas samt fixeras till sitt omfång.

Med afseende härå och då särskildt Tölövikens existens blifvit hotad, icke blott af statsjärnvägarnas behof af ökad utrymme, utan äfven genom den — för närboende och promenerande tidtals rätt kännbara — föroreningen af dess så godt som stillastående vatten, har Nämnden med intresse uppmärksammat de åtgärder, som af stadens Byggnadskontor vidtagits i syfte att förbättra vattnet i denna och angränsande vikar. Här om kan antydningssvis nämnas att sedan Byggnadskontoret, genom för ändamålet beviljadt anslag, försatts i tillfälle att redan under sommaren 1903 påbegrinna med en fördjupning till minst 2 m af vattnet i de öster om järnvägsbanken belägna vikarne, kommer detta reningsarbete under innevarande år att fortsättas och äfven omfatta Tölövikens vester om sagda bank. Därjämte har den vid Långa bron utmynnande samlingskloaken blifvit ombyggt sålunda att det i kanalen uppsamlade, dagligen afrinnande spillvattnet afledes genom en särskild kanalförgrening till djupt vatten vid Brobergskajen, medan blott, vid

häftigare nederbörd, regnvatten utrinne i den inre bassängen. Vidare har sig Nämnden bekant att Byggnadskontoret utarbetat ett förslag till rening på biologisk väg af det spillvatten, som afleveras till Kajsaniemi viken genom den invid värdshuset utmynnande kloaken och hvilket förslag inom närmaste framtid kommer att underkastas vederbörande myndigheters pröfning.

Såsom skäl för Tölövikens bibehållande och vårdande kan ytterligare framhållas att den undersökning af renhetsgraden af de särskilda staden omgivande vattnen, som af stadens laboratorium för sanitära undersökningar utfördes under vårvintern detta år, vidhandengaf att Tölövikens vatten var renare än vattnet i Södra hamnen, hvilket åter måhända kan hafva sin orsak i de redan vidtagna åtgärderna för motarbetande af Tölövikens förorenande.

I detta sammanhang tillåter sig Nämnden betona att ett arbete som snarligen bör påbegrinnas för att vidmakthålla de redan utförda arbetena och därjämte gifva Tölövikens ett prydligare utseende vore strändernas ordnande och befastande genom sådan växtlighet, som binder den lösa strandmarken och möjliggör ett bibehållande af relativt djupt vatten omedelbart intill stranden.

I förening med ofvan berörda, delvis redan påbegynta arbeten för upprensning af Tölö-, Djurgårds- och Kaisaniemi vikarna, äfvensom utfyllning och ordnade af kringliggande stränder samt reglering af det här utmynnande kloaksystemet, skulle det nu föreslagna försköningsarbetet blifva af största betydelse för Helsingfors stad. Sålunda skulle kring förberörda vattendrag skapas angenäm strandpromenader, hvilka i hög grad bidraga till trefnad i ett stads-samhälle, men hvaraf hufvudstaden, oaktadt den är på tre håll omgifven af vatten, hittills varit i total afsaknad. Från höjderna i Djurgården skulle en synnerligen anslående utsigt erbjuda sig emot staden utöfver de med alléer och kraftiga växtgrupper dekorerade stränderna samt Tölövikens långsträckt vattenspegel.

Af Trädgårdsnämnden har ofvan framhållits att det till Stadsfullmäktiges granskning nu framlagda projektet är afsedt att tjena till ledning vid den förestående planmessiga utvecklingen af hithörande områden. Att uppgöra ett allmänt kostnadsförslag för en anläggning, som hänför sig till en tidsperiod af måhända ett decennium eller därutöfver torde vara vanskligt och enligt Nämndens åsigt onödigt. Derest planen vinner Stadsfullmäktiges godkännande skulle Nämnden icke underlåta att, i den mån kommunens ekonomiska förhållanden kunna anses sådant medgifva, i sina budgetförslag hemställa om nödigt anslag till ett successivt fullföljande af planen. I främsta rummet torde härvid komma reservträdgården och den större idrottsplanen i Djurgården, derefter den parallelt med järnvägslinjen löpande boulevarden, sedan den mindre idrottsplanen, o. s. v.

På sätt Nämnden tidigare påpekat kan det icke vara tvifvel underkastadt att Djurgårdsparken i det af Nämnden nu föreslagna omfång är en absolut nödvändighet för landets snabbt tillväxande hufvudstad, särskildt nu sedan områdena på ömse sidor om parken äro inryckta i stadsplanen. Nämnden anser det derföre vara af största vigt att Herrar Stadsfullmäktige nu ville besluta sig för att för framtiden reservera hela det i planen som trädgårdsanläggning upptagna område för detta ändamål, hvilket naturligtvis icke hindrar att en del af området ännu för någon tid framåt skulle bibehållas utarrenderadt i enlighet med Stadsfullmäktiges den 15 sistlidne Dec. fattade beslut.

I den mån den fortskridande regleringen skulle sådant påkalla, borde emellertid de till parkområdet hörande delar af villalägenheterna Salli, Kaavi, Savila, Dal och Toivo förenas med parken. Öfriga delar af Djurgården, utom det af Trädgårdsföreningen intill utgången af år 1925 arrenderade område, stå redan nu till trädgårdsförvaltningens disposition.

Med stöd af det ofvan framhållna får Trädgårdsnämnden vördsamt hemställa

att Stadsfullmäktige ville, med godkännande af bilagda projekt till ordnande af parkområdet i Djurgården äfvensom till reglering af Hesperia- och Hagasundsparkerna samt Tölö-, Djurgårds- och Kaisaniemi-vikarnas stränder, besluta att sagda förslag skall läggas till grund för den förestående planmessiga utvecklingen af sagda områden; samt att hela det i projektet som plantering upptagna område af Djurgården skall, i den mån parkens successivt fortskridande reglering sådant påkallar, tagas i anspråk för planens genomförande.

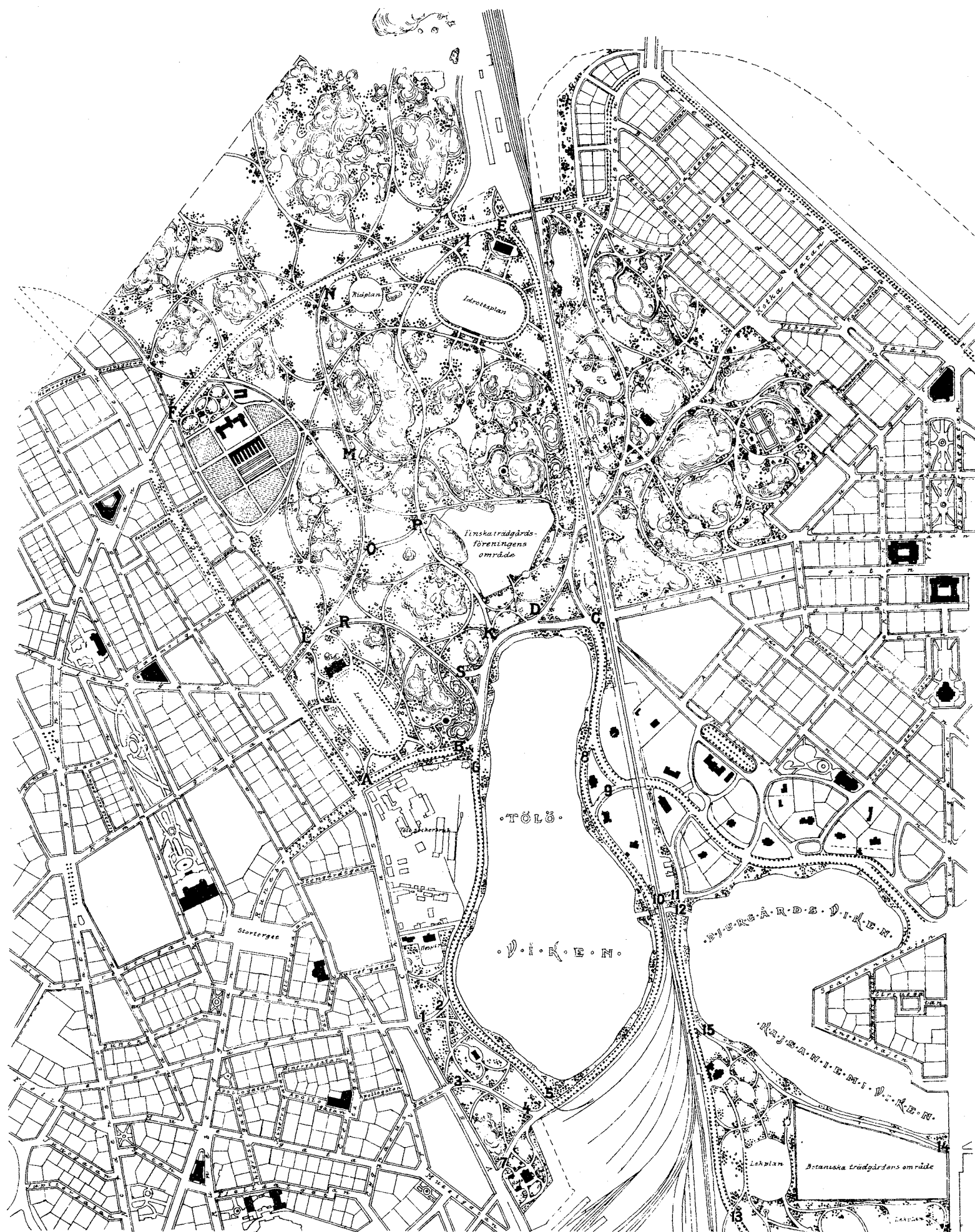
På Trädgårdsnämndens vägnar:

R. von Willebrand.

John Uggla.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1904.

Förslag
till
**Parkanläggning å Djurgårds -
Hesperia - och Hagasundsområdena**
samt
**Reglering af Tölö - Djurgårds -
och
Kaisaniemivikens stränder.**



Utskottsbetänkande i fråga om inrättande af en byggnadsnämnd.

Från Tekniska föreningen hafva Stadsfullmäktige fått emottaga följande handlingar:

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Sedan den år 1895 för Helsingfors stad gällande byggnadsordningen under någon tid blifvit tillämpad, har stadens byggnadssyneman, arkitekten R. Björnberg till Tekniska föreningens fackklubb för arkitektur inkommit med särskilda förslag till förändringar och förtydliganden, hvilka under tilländalupen tid befunnits för byggnadsordningens tillämpning önskvärda. Efter det fackklubben för arkitektur härför vid ett antal sammanträden diskuterat frågan och till Tekniska föreningen hänskjutit densamma i och för vidare behandling, har Tekniska föreningen, som emellertid låtit ytterligare förbereda ärendet genom ett af sex personer bestående utskott, vid öfverläggning om de förändringar och tillägg, som uti den nämnda byggnadsordningen till äfventyrs nu kunde befinnas behöfliga, kommit till insikt därom, att den ståndpunkt, kvartill byggnadstekniken i staden under senare tider kommit, ovillkorligen synes påkalla en i allmännare form hållen författning, än den i en mängd detaljerade bestämmelser nu affattade. Men då en sådan i allmänna bestämmelser affattad förordning med nödvändighet förutsätter omfattande fackmannainsikter hos den myndighet, som har sig öfvervakandet af byggnadsverksamheten i staden ombetrodd, har Tekniska föreningen ansett, att såsom hufvudvilkor härför en särskild byggnadsnämnd borde i närmaste öfverensstämmelse med Tekniska föreningens år 1882 till Stadsfullmäktige i saken ingifna betänkande för staden inrättas.

Biläggande det förslag till bestämmelser angående byggnadsnämndens sammansättning och verksamhet, som det för frågans beredning inom föreningen tillsatta utskottet utarbetat, får Tekniska föreningen vördsammast hemställa, huruvida

icke Fullmäktige numera skulle finna skäl vara att till öfverläggning upptaga frågan om inrättandet af en sådan byggnadsnämnd samt tillika anhålla, att Föreningen i denna händelse måtte blifva satt i tillfälle att uttala sig beträffande de förändringar i nu gällande byggnadsordning, som i främsta rummet däraf betingas.
Helsingfors den 7 april 1902.

På Tekniska föreningens i Finland vägnar:

Adolf Engström.

Ordförande.

Axel Jusélius.

Betänkande

afgifvet af den för beredande af frågan „Om ifrågasatt förändring af Helsingfors stads byggnadsordning“ nedsatta komitén.

Till Tekniska Föreningen i Finland!

ifrån byggnadsordningsutskottet.

Under åren 1896—1899 har fack-klubben för arkitektur behandlat särskilda Helsingfors stads byggnadsordning rörande frågor, väckta af stadens byggnadsyneman, arkitekten R. Björnberg, och afseende förändringar och förtydliganden, som visat sig önskvärda i den år 1895 fastställda byggnadsordningen. I September 1899 insände klubben ärendet till Föreningen och i Oktober samma år remiterade denne saken till ett utskott, bestående af prof. Gustaf Nyström, arkitekten H. Lindberg, ingenjören E. Bergroth, arkitekten R. Björnberg, ingenjören H. Norrmén, byggmästaren A. Pettersson och doktorn H. Råbergh.

Efter det herr Norrmén afflyttat från orten har stadsingenjören G. Idström på uppmaning inträdt i hans ställe. D:r Råbergh har icke deltagit i utskottets arbete.

Under ett antal sammanträden har utskottet genomgått samtliga förändringsförslag, som i arkitektklubben blifvit gjorda, och får nu, efter slutfördt arbete, till Föreningen afgifva en promemoria öfver de tilläggsbestämmelser och förändringar, dem utskottet för sin del ansett böra i byggnadsordningen ingå. Därjemte tillåter sig utskottet vördsamt föreslå, att Föreningen ville, efter försiggångnen granskning, befordra desamma till stadsfullmäktiges kännedom, med anhållan om Fullmäktiges åtgärd därhän, att byggnadsordningen för Helsingfors stad blefve i enlighet med utskottets förslag förfullständigad och rättad.

För att Föreningens medlemmar emellertid måtte komma i tillfälle att taga närmare kännedom om utskottets förslag, tillåter sig utskottet hemställa om att detta måtte till tryck befordras.

Helsingfors den 21 December 1901.

Gustaf Nyström.

E. Bergroth.

G. Idström.

Rich. Björnberg.

H. Lindberg.

Aug. Pettersson.

Af Tekniska Föreningens byggnadsordningsutskott utarbetad promemoria, upptagande de förtydliganden och förändringar, hvilka utskottet ansett böra i den för Helsingfors stad gällande byggnadsordningen af år 1895 införas.

Slutligen har utskottet för sin del velat föreslå, det Tekniska Föreningen, inom hvilken frågan om tillsättandet af en byggnadsnämnd för handhafvande af uppsikten öfver byggnadsverksamheten i staden till först uppstått, och som redan tidigare hos Helsingfors Stadsfullmäktige gjort framställning om bildandet af en sådan, nu måtte ånyo hos Stadsfullmäktige framställa önskvärdheten eller fastmer nödvändigheten af att en sådan nämnd tillsättes. Framhållas borde därvid, att kompetensen hos de myndigheter, hvilka för närvarande hafva sig öfvervakandet af byggnadsverksamheten i hufvudstaden ombetrodd, icke synes motsvara den höjd, hvartill denna verksamhet stigit och ej heller i öfrigt motsvara den kommunala sjelfstyrelsens anda. Bestämningarna angående Byggnadsnämndens sammansättning och verksamhet har utskottet ansett i hufvudsak kunna föreslås sådana arkitekterklubben tänkt sig desamma, helst dessa bestämmelser i det allra närmaste öfverensstämman med de af Föreningen tidigare uppställda.

Utskottets förslag till bestämmelser vore följande:

§ 1.

a) Närmaste inseendet öfver Helsingfors stads bebyggande utöfvas af en byggnadsnämnd, bestående af fem ledamöter, nämligen: en lagfaren person, som magistraten inom sig utser, samt fyra af stadsfullmäktige utsedda personer, däraf minst tvänne fackmän. Själfskrifna medlemmar i nämnden äro dessutom stadsarkitekten och stadsingenjören, som hvardera inom området för sin verksamhet föredraga i byggnadsnämnden förekommande ärenden, och i behandlingen af desamma såväl som i besluten därom deltaga.

b) Byggnadsnämnden utses på samma sätt som stadens öfriga nämnder.

c) Suppleanter utses såväl för den af magistraten, som för de af stadsfullmäktige utsedda medlemmarna på samma sätt som för stadens öfriga nämnder.

d) Om valbarhet och afsägelse af uppdraget gäller som för öfriga nämder.
e) För verkställandet af i den nuvarande byggnadsordningen föreskrifna å byggnadsinspektören ankommande syner och förrättningar utse stadsfullmäktige en stadsarkitekt på samma sätt som stadsingenjören. Honom tillkommer äfven att hos byggnadsnämnden göra framställningar och väcka förslag om allt, som till hans befattning hör och till stadens fördel lända kan.

f) En stadsingenjör, tillsatt på sätt gällande instruktion för drätselkammaren stadgar, funktionerar i enlighet med instruktionen för byggnadskontoret samt verkställer dessutom de förrättningar, hvartill byggnadsnämnden på grund af byggnadsordningen förordnar.

g) Frågor om hvilka tjänstebiträden byggnadsnämnden skall hafva till sitt förfogande, om arvode åt nämndens ledamöter och biträden samt om öfriga till bestridande af nämndens utgifter erforderliga medel afgöras af stadsfullmäktige. Nämnden antager och afskedar sina tjänstebiträden, därest ej angående ett eller flere bland dem annorlunda bestämmes.

§ 2.

a) Byggnadsnämnden utser inom sig ordförande och viceordförande i enlighet med hvad som sker vid öfriga nämder i staden.

b) Nämnden sammanträder så ofta omständigheterna därtill föranleda och minst en gång i veckan.

c) Inom nämnden må ärenden företagas till afgörande, så snart fyra ledamöter äro tillstädes, och äfven då endast tre äro närvarande, ifall dessa äro ense om beslutet.

d) Omröstning sker som vid stadens öfriga nämder.

e) Protokollet föres och justeras som vid stadens öfriga nämder.

f) Nämnden gör kunnigt genom hvem, när och hvar den emottager anmälanden och skrifter.

§ 3.

a) Byggnadsnämnden öfvervakar efterlevandets af byggnadsordningen, samt upptager och afgör alla de ärenden, som enligt denna skola bedömas och ej på grund af allmän författning tillhöra annan myndighets pröfning.

b) Den enligt nu gällande byggnadsordning på öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna ankommande granskning af byggnadsfasader öfverflyttas till byggnadsnämnden.

c) Afvikelser från byggnadsordningen äger nämnden bevilja, då egendommeligt konstruktionssätt eller andra säregna anordningar sådant betinga.

d) Förutom de åligganden, hvilka enligt byggnadsordningen på nämnden ankomma, bör nämnden egna uppmärksamhet däråt:

1) Att i afseende å stadsplanen föreslå alla de förbättringar, som kunna åstadkommas, och att öfvervaka det gällande plan noga iakttages;

- 2) att vid tomternas bebyggande rymliga och sunda gårdsplaner bildas; samt
- 3) att i byggnadsordningen införes sådana bestämmelser, som kunna leda till stadens ändamålsenliga bebyggande.

§ 4.

Besvär öfver byggnadsnämndens beslut anföras hos Guvernören.

Själffallet är, att i händelse en byggnadsnämnd varder för staden tillsatt, böra sådana förändringar och tillägg i byggnadsordningen göras, som af nämndens tillkomst betingas. — — — — —

Afskriftens riktighet bestyrker:

Helsingfors den 7 April 1902.

Axel Jusélius.

Sekreterare.

Med anledning af förestående framställning hafva Stadsfullmäktige vid sammanträde den 22 april 1902 åt undertecknade uppdragit att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet.

Vidare hafva Stadsfullmäktige vid sammanträde den 23 februari innevarande år anmodat underskrifne att afgifva utlåtande i ett ärende, som af Magistraten medels skrifvelse af den 8 i nästnämnda månad i anledning af Guvernörens i länet remiss öfverlemnats till Fullmäktige i afseende å inhemtande af desses yttrande i nämnda ärende, innefattande Stadsfullmäktiges i Åbo hos Hans Kejserliga Majestät i underdånighet gjorda framställning om utarbetande af nådig proposition till nästsammanträdande Ständer om ändring af stadgandena i 29 kap. B. B. och Kejs. förordningen den 18 mars 1856, angående allmänna grunderna för städernas reglering och bebyggande, derhän att stad berättigades tillsätta en byggnadsnämnd, som i öfverensstämmelse med af bemälde Fullmäktige föreslagna principer egde handhafva vården och tillsynen om byggnadsväsendet i stad.

Då utskottets nästnämnda uppgift eger närmaste samband med det utskottet ursprungligen gifna uppdraget, har utskottet ansett lämpligast att i ett sammanhang behandla dessa ärenden.

Under äldre tider voro byggnadsföretagen i städerna med få undantag af den enkla beskaffenhet att mången förständig och praktisk gårdsegare sjelf kunde

bebygga sin tomt eller verkställa nödiga byggnadsförändringar å densamma, och var det då för städernas magistrater, å hvilka det enligt 29 kap. B. B. i 1734 års lag ankom att jemte guvernörerna hafva tillsynen öfver byggnadsväsendet i stad, en jämförelsevis lätt sak att med tillhjälp af t. o. m. ganska enkla byggnadsordningar med tillbörlig noggrannhet och med framgång fullgöra detta värf. Såsom nedanføre skall visas äro förhållandena numera helt andra.

I öfverensstämmelse med nämnda lagrum behandlas enligt gällande byggnadsordning för Helsingfors af den 3 maj 1895 alla byggnadsärenden af Magistraten, dock med Guvernören och Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna förbehållen pröfningsrätt i särskilda fall. Ehuru dessa ärenden utgöra en väsentlig del af Magistratens arbetsområde, ingår i Magistraten icke någon i byggnadsfrågor sakkunnig person, men är Magistraten dock vid handläggningen af sådana ärenden icke i afsaknad af fackmäns biträde. Sålunda bör, innan fastställelse å ritningar till ny- eller tillbyggnad meddelas, syn å platsen förrättas af stadens byggnadsynemän, som utgöras af en ledamot i Magistraten, en af Stadsfullmäktige utsedd arkitekt och en fullmäktig för Hälsovårdsnämnden. Vid fråga om konstruktions- eller eldstadsförändring hålles syn å stället af förenämde arkitekt, som deröfver har att till Magistraten aflemna skriftligt utlåtande, hvarutom i de fall, då Magistraten anser sådant nödigt, byggnadssynemännen skola granska det utförda ändringsarbetet. När stenhus uppföres åligger det nämde arkitekt att öfvervaka det arbetet utföres i öfverensstämmelse med de fastställda ritningarna och byggnadsordningen samt att i sådant afseende anställa upprepade besigtningar. Syn af byggnadssynemännen skall vidare anställas när ny- eller tillbyggnad fortskridit så långt att taklaget är uppsatt och, der eldstad i byggnaden ingår, skorstenen uppmurats. Den vid stadens byggnadskontor för tomtmätningar anstälde s. k. stadsgeodeten har derutöfver bl. a. att vid ny- och tillbyggnad å stället utmärka platsen för den nya byggnaden och, sedan stenfoten lagts, å platsen undersöka dess rätta läge. För öfrigt kan Magistraten vid behandlingen af byggnadsfrågor införskaffa all den utredning, som anses nödig, och i sådant afseende, ifall af behof, anlita jemväl förbemälde Öfverstyrelse; och eger Guvernören vid större byggnadsföretag eller der ovanligare konstruktion sådant föranleder vid byggnadsritningarnas fastställande föreskrifva att arbetet skall utföras under inseende af sakkunnig person, som dertill af Magistraten godkännes.

Alla dessa omständigheter visa att man haft eller under tidernas lopp småningom fått klart för sig huru föga Magistraten i byggnadsärenden kan lita till sitt eget omdöme och huru beroende den är af speciela fackmäns råd och upplysningar afven i de viktigaste detaljfrågor, som den dervid har att afgöra. Härpå grundar sig också det redan långt härförinnan framställda önskningsmålet att byggnadsärendena måtte undandragas Magistraten och underläggas en särskild kommunal fackmyndighet. Det af Stadsfullmäktige den 13 maj 1879 tillsatta utskott med uppdrag att utarbeta förslag till ny byggnadsordning för staden i

stället för då gällande byggnadsordning af den 9 juni 1875 hade i sitt den 22 november 1880 afgifna betänkande berört samma fråga. Sedan utskottet motiverat särskilda bestämmingar, afseende att minska de med byggnadsritningars fastställelse förenade kostnader och omgångar, anföres nämligen hurusom utskottet icke förbisett att ännu väsentligare förenklingar kunde åstadkommas, ifall staden ville inrätta en särskild byggnadsnämnd, åt hvilken en vidsträcktare pröfningsrätt i byggnadsfrågor kunde öfverlemnas. Utskottet hade härvid uppenbarligen ledts af tanken att, om byggnadsverksamheten i staden likasom byggnadsordningens efterlevande i allmänhet skulle öfvervakas af sakkunnige personer, bestämmelser af den ytterst detaljerade och därför för vår tids förhållanden olämpliga art, som flerstädes ingå i byggnadsordningen, ej behöfde förekomma utan kunde ersättas af mer allmängiltiga föreskrifter. Utskottet trodde sig emellertid ej böra förorda en åtgärd i antydt syfte, enär de fördelar, som genom en dylik institution kunde vinnas, enligt utskottets tanke icke komme att uppväga de kostnader, som staden för densamma finge ikläda sig.*) — Sedan Tekniska föreningen till behandling upptagit frågan om ny byggnadsordning för Helsingfors och inkommit med förslag i ämnet,**) erhöll ett nytt utskott i uppdrag af Fullmäktige att ånyo granska ärendet i hela dess vidd, och framhöll äfven detta utskott i sitt betänkande***) att utskottet visserligen delat den i det tidigare betänkandet uttalade uppfattningen att viktiga förenklingar i byggnadsärendenas behandling kunde åstadkommas genom anordnande af en särskild byggnadsnämnd med vidsträcktare befogenhet, på sätt ock det af Tekniska föreningen godkända förslaget innehölle, men att tanken på de dermed förenade kostnaderna och hänsynen till att en väsentlig ombildning af Magistraten redan vore ifrågasatt förmått utskottet att afstå från förslag i denna riktning. — Tanken på inrättandet af en dylik byggnadsnämnd fick derpå jemväl förfalla.

Emellertid torde det erkännas att de skäl, som sålunda anförts mot inrättandet af en byggnadsnämnd, icke äro hållbara. Medgifves det att genom denna institution afsevärda lättnader och väsentliga fördelar komme att beredas byggnadsverksamheten, och detta torde för de fleste vara uppenbart, så få icke sparsamhetskäl hindra tillsättandet af byggnadsnämnden, ty de jämförelsevis obetydliga kostnader, som åtgärden skulle medföra för staden, komme synbarligen att på annan väg mångdubbelt inbesparas. Utskottet håller för sin del före att frågan om tillsättande af en byggnadsnämnd icke vidare kan skjutas åt sidan. Den snabba utveckling, som byggnadsverksamheten och de med densamma sammanhörande industrier under de senaste decennierna uppvisat och som fortfarande i allt hastigare tempo pågår, påkallar i våra dagar ovilkorligen fullständig fackkunskap hos den myndighet, som har att handlägga dessa ärenden, ty nya bygg-

*) Tr. handl. n:o 12 för 1880 pag. 5.

**) Bilaga till tr. handl. för 1889.

***) Tr. handl. n:o 24 för 1887 pag. 6.

nadsämnen, nya arbetsmetoder, allt mera komplicerade konstruktiva anordningar, som endast på vetenskaplig grund kunna bedömas, omfattande hygieniska och estetiska kraf, nya behov, afseende nytta och trefnad, samt större anspråk på arkitektens förmåga att ekonomiskt tillgodose den byggandes intressen yppas oafbrutet, och äfven den sociala betydelsen af ett billigt och dock hygieniskt byggnadssätt växer i den mån, stadens befolkning begynt ökas i en tidigare icke förspord grad; och sådana fackkunskaper, som härför erfordras, påträffas blott hos en kommunal fackmyndighet för ifrågavarande ärenden, hos en byggnadsnämnd. De kunna sjelffallet icke väntas förekomma hos Magistraterna, då ju dessa i främsta rummet hafva till uppgift att vara städernas styrelseorgan och första domstol i ordnings- och hushållningsmål samt sålunda den utbildning, som kräves för Magistraternes ledamöter, förnämligast måste afse ett tillfredsställande uppfyllande af nyssnämnda värf. Då härtill kommer, att en altför detaljerad och öfverdrifvet reglementerande byggnadsordning, sådan som t. ex. den i staden nu gällande, verkar hämmande på en sund och naturlig utveckling af byggnadsväsendet och t. o. m. omöjliggör tillämpningen af teknikens framsteg, samt att denna hämsko måste kännas mer tryckande, om tillämpningen af byggnadsordningen är i händerna på en myndighet, som af bristande fackkunskap helt naturligt känner sig manad att mer ordagrant än tilläfventyrs eljes nödigt vore tillämpa alla byggnadsordningens bestämmingar, inses lätt af huru stor betydelse för stadens hela utveckling det vore att tillsynen öfver dess byggnadsväsen helt öfverlemnades åt en byggnadsnämnd, hvilken egde obestridlig kompetens att allsidigt bedöma de frågor, som falla inom ramen af dess befogenhet, och hvilken i egenkap af kommunal fackmyndighet gifvetvis komme att i högre grad än Magistraten egna uppmärksamhet åt alla rena fackfrågor, såsom införande af förbättringar i stadens planläggning, förslag till tidsenliga byggnadsbestämmingar o. dyl. Äfven från synpunkten att denna reform, genom hvilken byggnadsväsendet i staden undandrogen de öfriga myndigheters inflytande, som jemte Magistraten för närvarande hafva omvårdnad derom, sålunda bidroge till den kommunala sjelfstyrelsens utvecklande måste utskottet anse godkännande af Tekniska föreningens ifrågavarande förslag önskvärdt.

Förslaget afser att i alla byggnadsärenden ersätta Magistraten genom en byggnadsnämnd, å hvilken, enligt 3 § mom. a) i förslaget, skulle ankomma att *„öfvervaka efterlefnaden af byggnadsordningen samt upptaga och afgöra alla de ärenden, som enligt denna skola bedömas och ej på grund af allmän författning tillhöra annan myndighets pröfning“*. De ärenden, hvilka det enligt byggnadsordningen ankommer å Magistraten att handlägga, äro till öfvervägande antal hufvudsakligen eller uteslutande af teknisk art och motiveras redan derigenom deras behandling af fackmän, enär hvarje frågas lyckliga lösning ju förutsätter grundlig insikt hos den afgörande myndigheten. Till dylika ärenden kunna hänföras de, som angå stadens plan, tomtmätning, tomters sammanbyggnad och del-

ning, jemkning af tidigare fastställda tomtgränser, anläggning och underhåll af gator, allmänna platser och afloppskanaler, fastställande af normalprofiler för gator och gångbanor, bestämmande af gatläggningens beskaffenhet, ordnande af kanaliseringen, valet af byggnadsämnen, eldfarliga inrättningsars förseende med nödigt skydd mot eldfara, byggnaders läge, omfång och höjd, byggnadsritningars fastställande m. m. d. Ett antal andra ärenden, som af Magistraten behandlas på grund af byggnadsordningen, äro väl sådana att de ega nära samband med Magistratens ställning såsom första domstol i stad uti ordnings- och hushållningsmål, men torde det icke behöfva befaras att byggnadsnämnden i den sammanställning, som åt nämnden föreslagits, ej vore fullt kompetent att handlägga äfven dessa ärenden eller att nämnden vore i mindre grad egnad att så omsorgsfullt som nödigt är pröfva desamma. Genom tillsättande af en byggnadsnämnd blefve också utan tvifvel frågan om revidering af byggnadsordningen särskildt i afseende å dess förtydligande och dess förenklade genom aflägsnande ur densamma af en mängd detaljerade och reglementerande bestämningar bragt närmare sin lösning, då ju förutsättas kan att byggnadsnämnden låte sig angeläget vara att efter nödiga förarbeten taga initiativet till en sådan revidering.

På grund af hvad utskottet ofvan anfört har utskottet velat hemställa att en byggnadsnämnd blefve i staden inrättad med de befogenheter, som af Tekniska föreningen föreslagits, och äfven i öfrigt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med föreningens i saken afgifna framställning. Men då 29 kap. B. B. och den i administrativ väg tillkomna förordningen af den 18 mars 1856, angående allmänna grunderna för städernas reglering och bebyggande, enligt hvilka Magistraten är den myndighet, åt hvilken inseendet öfver stads bebyggande är anförtrott, för närvarande och intill dess nämnda förhållande genom ständerlag ändras lägga hinder i vägen för genomförande af en reform i syfte att Magistraten i byggnadsärenden blefve ersatt af en byggnadsnämnd, har utskottet, som vid anfördt förhållande funnit det ändamålslost att redan nu ingå i granskning af detaljerna uti Tekniska föreningens förslag till bestämmelser angående byggnadsnämndens sammansättning och verksamhet, enär den tidpunkt, då omförmälda hinder för reformens genomförande blifvit undanröjda, synes vara så pass aflägsen, att anledning till ytterligare ändring af detaljbestämmelserna i ett eller annat afseende derförinnan kan yppas, ansett sig nu endast kunna föreslå att Stadsfullmäktige skulle besluta att ingå till Kejsarliga Senaten med hemställan om nådig proposition till instundande landtdag, innefattande sådan ändring af gällande lag, att stad berättigades tillsätta en byggnadsnämnd, som ensam egde handhafva tillsynen öfver stadens byggnadsväsen.

Dock har utskottet, särskildt i betraktande af att de tvänne utskott, som tidigare berört frågan om inrättande af en byggnadsnämnd, på grund af de med planens realiserande förenade kostnaderna afstått från en mer ingående behandling af frågan, trott sig böra göra ett om också endast approximativt öfverslag

öfver de utgifter för staden, som genomförandet af den utaf utskottet förordade reformen påkallade.

Under förutsättning att det utaf Tekniska föreningen utarbetade förslag till bestämmelser angående byggnadsnämndens sammansättning vunne godkännande, samt nämnden sålunda komme att bestå af en lagfaren medlem, utsedd af och inom Magistraten, fyra af Stadsfullmäktige valde personer samt stadsarkitekten och stadsingenjören, har utskottet främst tagit i öfvervägande, till huru högt belopp vederlag för frångående sportler borde tillerkännas innehafvarene af de tvänne politierådmans- och likaledes tvänne magistratsnotariatstjänsterna, och har utskottet med stöd af gjorda förfrågningar hos vederbörande tjänstemän beräknat att nämnda ersättningar icke i något fall behöfde utgå med högre belopp än sammanlagdt 2,000 mark för rådmännen och 1,300 mark för notarierne. Vidkommande sedan aflöningsarna åt nämndens ledamöter har utskottet tänkt sig att den lagfarne ledamoten af Magistraten icke skulle tilläggas någon särskild ersättning, enär ju hans arbete inom Magistraten blefve minskadt i samma grad som detsamma ökades inom byggnadsnämnden. Åt öfrige medlemmar af nämnden torde deremot för den tid och möda de nedlägga på nämndens arbeten godtgörelse böra ifrågakomma. Då utskottet antager att nämndens kontor för emottagande af anmälningar och skrifter komme att öppenhållas hvarje dag åtminstone någon timme, hvarunder tjänstgöringen å kontoret, för hvilket lokal väl kunde beredas i någon staden tillhörig byggnad, lämpligen handhades af stadsarkitekten samt denne torde böra åhvälfvas, förutom de i Tekniska föreningens förslag omförmälda förrättningar och framställningar, den ansvarsfulla och ofta äfven synnerligen arbetsdryga uppgiften att kontrollera konstruktionsberäkningarna vid förekommande byggnadsföretag, der sådana ifrågakomma, äfvensom att öfvervaka remonten å stadens byggnader, hvilket härintills ålegat stadsingenjören men lämpligare hänföres till stadsarkitektens arbetsområde, har utskottet trott att dennes löneförmåner icke borde understiga 6,000 mark, förutsatt att nämde tjänsteman ej förmenades att, försåvidt hans tjänsteverksamhet deraf icke lede afbräck, äfven sysselsätta sig med privata arbeten; men emedan genom anställande af en stadsarkitekt arvodet för byggnadsinspektören, 2,400 mark, bortföle, uppginge den tillskottskostnad, som staden finge vidkännas för stadsarkitekten, ej till högre belopp än 3,600 mark om året. Stadsingenjören borde enligt utskottets förmenande komma i åtnjutande af en godtgörelse utaf 20 mark för hvarje sammanträde, hvilket, ifall nämnden sammanträdde en gång i veckan, betingade en utgift af vidpass 1,000 mark, som måhända lämpligast kunde utgå i form af lönetillskott. De af Stadsfullmäktige utsedde fyra ledamöterna torde skäligen böra tilläggas arvoden till enahanda belopp, motsvarande omkring 4,000 mark per år. Om härtill ytterligare lades förslagsvis 3,000 mark i sekreterarearvode, 600 mark för aflönande af en vaktmästare och 1,000 mark i expencemedel, erhöles en kostnadssumma för byggnadsnämnden af vidpass 16,500 mark. Härifrån bör dock afdragas hvad som,

enligt framdeles fastställande taxa, inflöte för de af nämnden eller dess ledamöter verkställda syner och andra förrättningar, för granskning af ritningar och deröfver afgifna bevis samt åtminstone för vissa af nämndens expeditioner. Utskottet tror sig väl icke kunna med någon visshet angifva storleken af dessa intrader, men har likväl anledning antaga att desamma med åtminstone 2,000 à 3,000 mark skola nedbringa stadens utgifter för byggnadsnämnden. Dessa komme sålunda måhända att uppgå till omkring 14,000 mark om året, men kan utskottet med afseende å de betydande fördelar, som af reformen med säkerhet kunna förväntas, icke finna denna utgiftspost, som snarare är för högt än för lågt beräknad, väga så tungt i stadens budget, att den kunde verka afskräckande.

Då emellertid, såsom nämnts, en längre tid kan komma att förflyta innan förslaget om byggnadsnämndens tillsättande hinner realiseras, men det väl grundade önskningsmålet att vid behandlingen af byggnadsärenden en större sakkunskap måtte blifva representerad blir alt mer allmänt och någon åtgärd i sådant syfte förty vore behöflig, har utskottet tänkt sig att, ifall Stadsfullmäktige ville hos Magistraten anhålla om åtgärds vidtagande derhän att, intill dess byggnadsnämnd blifvit härstädes inrättad, fyra sakkörståndige män, nämligen byggnadsinspektören och två andra i byggnadsfacket kunnige personer samt en fullmäktig för Hälsovårdsnämnden, kallades att vara tillstädes vid behandlingen inför Magistraten af alla sådana ärenden, som afgöras på grund af byggnadsordningen, samt i dessa ärenden hördes, Magistraten med öppen blick för tidens kraf icke skulle ställa sig afvisande gentemot en sådan anordning.

Väl har inom utskottet den mening gjort sig gällande att, jemte det i och för Magistratens ombildande i syfte att tillräcklig fackkunskap i byggnadsärenden kunde blifva inom densamma representerad framställning skulle å vederbörlig ort göras derom att ofvanberörda lagstadganden blefve i laga ordning ändrade derhän att i Magistratens sammansättning finge för behandling af änsagda ärenden vidtagas sådan ändring, som stadsmyndigheterna funne nödig, Stadsfullmäktige borde hos Kejsarliga Senaten anhålla att, intill dess sagda lagförändring hunne genomföras, vid Magistraten i denna stad finge inrättas en särskild afdelning för byggnadsärenden, bestående af politieborgmästaren såsom ordförande och den ene af politierådmännen, enligt Magistratens förordnande, samt två af Magistraten tillförordnade sakkunnige bisittare, hvilken afdelning skulle ega upptaga till afgörande de å Magistraten enligt byggnadsordningen ankommande ärenden, som anginge uppförande eller ändring af byggnad, inrättande eller flyttning af eldstad samt ändring af fasad och omslutande eller bärande konstruktion äfvensom hvad med dessa ärenden egde omedelbar gemenskap. Då emellertid byggnadsärendenas fördelning emellan Magistraten och en afdelning af densamma i många fall skulle medföra osäkerhet i fråga om ärendenas rätta forum samt sålunda vålla oreda och dröjsmål samt dessutom vid ett dylikt arrangement en mängd af de rena

fackfrågor, som ofvan uppräknats, blefve behandlade utan tillräcklig fackkunskap, har utskottet icke velat biträda förslaget om införande af ett dylikt provisorium, helst detsamma icke synes erbjuda några företräden framför den af utskottet föreslagna åtgärd för afhjelpande af bristen på fackkunskap vid behandlingen af samtliga byggnadsärenden, hvarutom det måste befaras att, ifall Magistraten på antydt sätt ombildades, om också endast provisoriskt, hufvudfrågan eller den om inrättande af en byggnadsnämnd blefve för längre tid än annars nödigt vore skjuten åt sidan.

Ytterligare bör utskottet nämna att inom detsamma äfven den åsikt uttalats att en anhållan i det syfte utskottet föreslagit beträffande sakkunniges tillkallande i byggnadsärenden vore obehöflig särskildt med afseende derå att Magistraten i sådana fall, då vid pröfningen af byggnadsärenden behof af fackinsigter gjort sig gällande, städse med beredvillighet mottagit eller införskaffat erforderlig fackutredning.

Vidkommande slutligen det yttrande, som Stadsfullmäktige hafva att afgifva öfver Stadsfullmäktiges i Åbo ofvanberörda underdåniga framställning, torde Fullmäktige, då denna går i alldeles samma riktning som utskottets föreliggande förslag och stödes af en omfattande och öfvertygande motivering, hafva anledning blott till det uttalande att Fullmäktige desto hellre förorda dess godkännande, som Fullmäktige sjelfve förberedt en underdånig anhållan till Hans Kejsersliga Majestät i enahanda syfte.

Utskottet får altså värdsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta

att till Kejsersliga Senaten ingå med framställning derom att nådig proposition måtte till nästinstundande landtdag utarbetas, innefattande sådan ändring af gällande lag att stad berättigades tillsätta en byggnadsnämnd, som ensam egde handhafva tillsynen öfver stadens byggnadsväsen;

att hos Magistraten anhålla det Magistraten ville vidtaga åtgärd i sådant syfte att, intill dess en byggnadsnämnd blefve i staden inrättad, byggnadsinspektören, två andra i byggnadsfacket förfarne personer och en fullmäktig för Hälsovårdsnämnden kallades att vara tillstädes vid behandlingen inför Magistraten af alla sådana ärenden, som afgöras på grund af byggnadsordningen, samt i dem afgåfve sitt utlåtande; äfvensom

att till underdånigt yttrande i anledning af Stadsfullmäktiges i Åbo förenämnda framställning afgifva att Stadsfullmäktige desto hellre

förorda dess godkännande, som Fullmäktige sjelfve förberedt en underdånig anhållan till Hans Kejsersliga Majestät i enahanda syfte.

Helsingfors, i maj 1904.

Gustaf Nyström.

W. Aspelin.

August Ramsay.

A. V. Lindberg.

Julius Tallberg.

Reservation.

Då jag icke kunnat förena mig om det slut, hvori utskottets flertal stannat vid behandlingen af föreliggande fråga, anhåller jag att här nedan få framhålla min skiljaktiga mening och skälen för densamma.

Utskottet har föreslagit tillsättandet af en „byggnadsnämnd, som ensam egde handhafva tillsynen af stadens byggnadsväsen“. Hvad detta till sin affattning något obestämda förslag egentligen innebär, framgår af motiveringen å sida 9 i betänkandet, där utskottet säger, att å byggnadsnämnden skulle ankomma de befogenheter, som af Tekniska föreningen föreslagits och för hvilka tidigare i betänkandet redogöres. Godkännandet af förslaget synes vid anförda förhållande bero främst däraf, huru beskaffade de ärenden äro, hvilka skulle ankomma å byggnadsnämnden, och om ett ämbetsverk eller en kommunal nämnd är lämpligare forum för desamma.

För att visa att de ärenden, hvilka enligt byggnadsordningen skola af magistraten handläggas, till öfvervägande antal äro af teknisk art, har utskottet uppräknat en del af dessa ärenden. I motsatt syfte tillåter jag mig här nedan lämna en kort redogörelse för byggnadsordningens väsentliga innehåll och beskaffenheten af de funktioner, som magistraten enligt denna tillkommer.

Främst i byggnadsordningen beröres frågan om stadens plan, om tomtbok och tomtmätning samt huru tomter må sammanbyggas och delas. Därvid stadgas att stadsplan och tomtbok skola förvaras i ett exemplar uti magistratens arkiv, sålunda under dess närmare inseende. Vid besvär öfver tomtmätning eller då jämkning af tidigare fastställda tomtgränser erfordras, upptages ärendet af magistraten, som fastställer gränserna eller, i fall tvist uppkommer, förvisar

målet till domstol. Sammanbyggande och delning af tomt behandlas i första hand af magistraten, hvilken därvid bland annat öfvervakar att ej inteckningshafvares rätt trädas för nära. Anläggningen och underhållet af gator, allmänna platser och afloppskanaler står helt och hållet under kontroll af magistraten, som fastställer normal-profiler för gator och gångbanor, förordnar till ny- och omläggning af gata, bestämmer gatläggningens beskaffenhet samt ordnar kanaliseringen, i sammanhang hvarmed magistraten jämväl har att förordna om inrättande af afloppskanal för flere tomter gemensamt och att stadga, huru kostnaden för bygandet och underhållet af sådan kanal skall fördelas emellan intressenterna. Inrättandet af stängsel kring tomt och af inkörsport ordnas och öfvervakas af magistraten. Uppstår tvist emellan grannar om stängselskyldigheten, afgöres tvisten af magistraten. Magistraten har att tillse att tomt i behörig tid bebygges, att endast tillåtna byggnadsämnen komma till användning, så att trähus icke uppföras där endast stenhus få stå, samt att eldfarliga inrättningar förses med nödigt skydd mot eldfara. Att bestämningarna om byggnaders läge, omfång och höjd samt om gårdsplan efterföljas, öfvervakas likaledes af magistraten. Om de åtgärder, som skola under magistratens inseende vidtagas i syfte att kontrollera att fastställda byggnadsritningar och byggnadsordningens bestämningar vid utförandet följas, har af utkottet redan redogjorts. I sammanhang med särskilda detaljbestämningar om byggnadsämnen m. m. ingår i byggnadsordningen stadgandet att bofälligt hus, som ej kan iståndsättas, skall nedrivnas. Äfven härom meddelas förordnande af magistraten. Renhållningen skall magistraten öfvervaka. Slutligen har magistraten att, vid öfverträdelse af byggnadsordningen, döma till böter, ej öfver 200 mark, och genom viten tillhålla tredskande att fullgöra, hvad honom enligt byggnadsordningen åligger, samt att, där rättelse icke sålunda vinnes, låta det bristande på hans bekostnad värkställa. Kostnaden för sådant arbete uttages utan vidare omgång genom magistratens försorg hos den tredskande.

Redan denna ofullständiga öfversikt visar att magistratens åligganden enligt byggnadsordningen stå i närmaste samband med dess ställning såsom första domstol i stad uti ordnings- och hushållningsmål och att alltså den myndighet, som komme att i fråga om dessa åligganden ersätta magistraten, ingalunda skulle sköta något enbart kommunalt sysslande. Det torde ock knapt vara tvifvel underkastadt att magistratens domsrätt i byggnadsfrågor redan af principiella skäl icke kan åt en sådan nämnd uppdragas. Äfven magistratens åliggande att i fråga om rätter tomtgräns m. m. skilja grannar emellan berör tämligen nära domstols kompetensgebit. Öfverhuvud gäller i byggnadsärenden att bevaka ej blott allmänna intressen eller hvad som erfordras ur synpunkten af hälsovård, ordning och brandvård samt estetikens fordringar, utan äfven enskilda rättigheter af stor bärvidd, likasom ock byggnadsordningen i mycket afser att reglera rättsförhållandet mellan grannar. Jämväl ett till utseendet så obetydligt uppdrag som att förvara stadens plan och tomtbok innebär i själfva verket

ett åliggande af stor rättslig betydelse, ty medan ur köpebref och lagfartshandlingar inhämtas, hvad hvarje särskild tomt tillhör, äro stadsplanen och tomtboken de egentliga källorna för vinnande af kännedom om tomts läge och rätta gränser, hvarför dessa handlingar för städerna ega samma rättsliga betydelse som statens kartverk för landet i allmänhet.

Hvad sedan själfva behandlingen af byggnadsärendena vidkommer, synes utskottets flertal hafva förbisett hvad magistratens pröfning i dessa ärenden egentligen afser. Den hänför sig icke till afgörandet, om ett byggnadsämne bättre än ett annat motsvarar sitt ändamål, huruvida ett konstruktionssätt är tekniskt riktigare än ett annat, om en plananordning bättre än en annan tillfredsställer den byggandes behof eller om en fasad kan ur arkitektonisk synpunkt godkännas eller ej. Alla dessa frågor kunna ju visserligen, och det ej så sällan, förekomma vid handläggningen af ett byggnadsärende, men beträffande dem, såsom rent tekniska, har magistraten hittills alltid underordnat sig fackmäns upplystare omdöme och skall väl framdeles äfven göra det. Magistratens uppgift i byggnadsärenden består, på sätt den redan af ålder formulerats, väsentligen däri, att pröfva huru långt egare må i öfverensstämmelse med de i byggnadsordningen stadgade normer utnyttja sin tomt, så att han icke träder stadens eller grannens rätt för nära. Men detta afgörande faller inom domarens och juristens och icke inom arkitektens eller ingenjörens gebit, och just af dessa skäl är det, i motsats till hvad utskottet säger sig hafva anledning antaga, att befara det en byggnadsnämnd af den sammansättning utskottet förordat icke vore kompetent att handlägga samtliga s. k. byggnadsärenden, ja att dessas öfverlämnande åt en dylik nämnd, som kunde bestå af uteslutande icke-lagfarna ledamöter, vore förenadt med uppenbar rättsvåda.

Öfverhufvud blefve en nämnd med sådan organisation, som utskottet efter svenskt mönster föreslagit, ett egendomligt mellanting mellan ämbetsverk och utskott. Den kommunala själfstyrelsen, sådan den hos oss är gällande, synes i allmänhet utgå från principen att ärendena förberedas och föredragas af fast anställda, aflönade tjänstemän men pröfvas och afgöras af valda förtroendemän, hvilka arbeta utan något som helst arvode eller åtminstone utan nämvärd godtgörelse. Sålunda är exempelvis hälsovårdsnämnden organiserad, hvilken af alla kommunala verk komme byggnadsnämnden närmast. I motsatts härtill har utskottet tänkt sig byggnadsnämnden sammansatt nästan af idel valda funktionärer, hvilka komma att tjänstgöra mot en jämförelsevis betydande ersättning.

Och denna aflöning för de utaf stadsfullmäktige utsedda ledamöterna eller 4,000 mark komme ändock med all sannolikhet att vara alltför ringa för att kunna vid sysslan fästa verkligt framstående fackmän. Den värsamhet byggnadsnämnden komme att utöfva skulle utesluta möjligheten för dess ledamöter att bedrifva privat byggnadsvärksamhet vid sidan af sin offentliga funktion att öfvervaka och kontrollera andra, ty märkas bör, att dessa fack-

män icke komme att vara endast bisittare i en äfven af andra ledamöter bestående myndighet, utan att bilda det hufvudsakliga och afgörande elementet däri. Följden häraf blefve otvifvelaktigt en ständig omsättning af nämndens valda funktionärer, hvarigenom åter ärendenas enhetliga och likformiga behandling lätt äfventyrades.

Utskottets förslag förefaller för öfrigt att lämna ganska viktiga frågor obesvarade, hvilka dock bort åtminstone antydningssvis lösas för att möjliggöra förslaget säkrare bedömande. Under förutsättning att utskottet icke håller före att byggnadsnämnden skulle blifva enda instans i byggnadsärenden kan man uppställa frågan, af hvilken myndighet besvär öfver nämndens beslut skola pröfvas. Vidhålles utskottets fordran att företrädesvis fackmän böra afgöra byggnadsärendena, borde väl dessa ärenden i andra och gifvetvis sista instans underläggas Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna. Men denna utväg torde väl icke ens utskottet hålla för önskelig eller anse möjlig.

På samma gång jag sålunda icke kan ansluta mig till det framställda förslaget om tillsättande af en byggnadsnämnd, kan jag likväl icke förneka behovet af större fackkunskap vid byggnadsärendenas behandling i magistraten. Den snabba utveckling, som byggnadsvärksamheten och de med densamma förenade industrier under de senaste decennierna uppvisat och som fortfarande pågår, ställer allt större anspråk på de för dessa ärenden tillsatta myndigheters insikter och erfarenhet. Nya byggnadsämnen, nya arbetsmetoder, nya behof, större anspråk på arkitektens förmåga att ekonomiskt tillgodose den byggandes intressen yppas oafbrutet, och äfven den sociala betydelsen af ett billigt och dock hygieniskt byggnadssätt växer i den mån, stadens befolkning begynt ökas i en tidigare icke förspord grad. Emellertid värkar en alltför detaljerad och öfverdrifvet reglementerande byggnadsstadga, sådan som stadens nu gällande byggnadsordning, hämmande på en sund och naturlig utveckling af byggnadsväsendet, och måste denna hämsko kännas tryckande ju mera tillämpningen af byggnadsordningen är i händerna på en myndighet, som af bristande fackkunskap måste känna sig manad att mer ordagrant än tilläfventyrs eljes nödigt vore tillämpa alla byggnadsordningens bestämmingar.

Men från erkännandet häraf till åtgärden att alldeles slopa samma myndighet är dock ett långt steg. Däremot synes den frågan med större skäl kunna uppställas, huruvida icke magistraten kunde för byggnadsärendena så ombildas, att i densamma tillräcklig fackkunskap blefve representerad, samt byggnadsordningen i nödiga delar omarbetas. I allmänhet måste ju en försiktig och följdriktig ombildning af bestående institutioner anses mer önskelig än en fullständig omgestaltning af desamma. Och hvad den af Tekniska föreningen uttalade anmärkningen beträffar, att öfverlämnandet af byggnadsärendena åt en byggnadsnämnd vore bättre öfverensstämmande med den kommunala själfstyrelsens princip än deras bibehållande vid magistraten, så måste häremot framhållas att

äfven magistraten är ett af den kommunala själfstyrelsens organ och därtill, jämsides med stadsfullmäktige, den förnämsta kommunala institutionen, hvarför dess kvarhållande såsom första instans i byggnadsfrågor ingalunda lärer kunna anses såsom någon kränkning af omordade princip.

En ombildning af magistraten i oförmälda syfte kan emellertid icke genomföras utan ändring af gällande lag, hvarför, i händelse förslaget härom af Stadsfullmäktige omfattas, Fullmäktige torde böra ingå till Kejsrerliga Senaten med hemställan om aflåtande af nådig proposition i ämnet till landets ständer. Den blifvande författningen bör icke få lägga hinder i vägen för ordnandet af nu ifrågavarande angelägenhet efter behof och ortsförhållanden, och framställningen borde därför afse ändring af gällande lag därhän, att för behandling af byggnadsärenden uti magistrats sammansättning finge, efter därom af stadsmyndigheterna särskildt utvärskadt tillstånd, vidtagas den ändring, som ärendenas beskaffenhet och förhållandena i öfrigt påkallade.

Det kunde visserligen invändas att, om sålunda byggnadsärendenas behandling fortfarande komme att handhafvas af ett ämbetsverk, låt vara ett kommunalt sådant, den enbart kommunala sidan af dessa ärenden lätt komme att något försummas eller, med andra ord, att i afsaknad af en ren fackmyndighet de egentliga fackfrågorna — den allmänna blicken på hvad stadens utveckling kräver i fråga om stadsplan, nya byggnadsbestämningar o. dyl. — komme att åsidosättas. Möjligheten här af vill jag icke bestrida, men torde den brist, som sålunda kanske finnes i mitt förslag, bäst afhjälpas genom att i fall af behof endast för dessa frågor tillsätta en nämnd, som då komme att få ett väsentligen annorledes begränsadt uppdrag än den föreslagna byggnadsnämnden. Frågan kan emellertid bero till dess den förordade ombildningen af Magistraten egt rum eller åtminstone lämpligast upptagas i samband med det af några motionärer hos stadsfullmäktige gjorda förslaget om inrättandet af en stadsplanekommission.

Ehuru utskottet med all möda sökt ådagalägga magistratens inkompetens att handlägga byggnadsärenden och nödvändigheten af deras hänskjutande till en fackmannamyndighet, och ehuru utskottet själf erkänner att en längre tid kan komma att förflyta innan dess önskningsmål hinna realiseras, har utskottet, besynnerligt nog, afvisat hvarje förslag om frågans provisionella ordnande på ett effektivt sätt och inskränkt sig till ett önskningsmål, som i betraktande af sakens vikt förefaller tämligen betydelseöst. I motsats till utskottet och med afseende å hvad jag haft äran anföra rörande behofvet af större fackkunskap i magistraten vid behandlingen af byggnadsärenden af öfvervägande teknisk art, finner jag förhållandena kräva ett omedelbart provisoriskt ordnande af saken till dess ofvanoförmälda lagförändring åstadkommits, och har jag i sådant afseende inom utskottet framställt följande förslag.

Vid magistraten skulle inrättas en afdelning för behandling af frågor, som röra byggnadsväsendet i staden och äro af uteslutande eller öfvervägande teknisk

natur. Till dessa slags ärenden äro, enligt min mening, att hänföra de som angå uppförande eller ändring af byggnad, inrättande eller flyttning af eldstad samt ändring af fasad och omslutande eller bärande konstruktion äfvensom hvad med dessa ärenden eger omedelbar gemenskap, m. a. o. hvad som i allmänhet går under benämning „ritningars fastställande“. Utskottets fruktan för oreda i fråga om ärendenas rätta fördelning på ofvannämnd grund emellan magistraten och dess afdelning kan jag icke dela, och skulle äfven till en början någongång tvifvelsmål härutinnan uppstå, regleras sådant med lätthet genom praxis. Beträffande öfriga byggnadsärenden, hvilka synas mig vara mer eller mindre af politirättslig beskaffenhet och hvilka således böra af den ordinarie magistraten handläggas, kan den tanke upptagas, som ligger till grund för utskottets förslag i dess andra kläm, dock i den förändrade form att magistraten borde, där sakegare det äskar, vid behandlingen af dessa ärenden tillkalla för att i saken höras de sakkunniga, hvilka, enligt hvad förslaget här nedan innehåller, skulle såsom bisittare tjänstgöra vid magistratens afdelning för byggnadsfrågor.

Å berörda magistratsafdelning skulle politieborgmästaren fortfarande vara ordförande. Nödvändigheten att öfverlämna ordförandeplatsen åt en jurist framgår såväl däraf, att fråga är om en afdelning af magistraten, som också ur hvad ofvan yttrats om den juridiska karaktären af de vid afdelningen förekommande ärendena. Något tvifvelsmål därom, att icke borgmästarens öfriga göromål skulle medgifva honom rådrum att handhafva jämväl nu berörda ordförandeskap, torde icke behöfva hysas, då samma ärenden redan för närvarande handläggas af magistraten under hans ledning. Öfriga ledamöter å divisionen skulle vara den ena af stadens politierådmän, tjänstgörande vid afdelningen omväxlande med den andra enligt magistratens närmare förordnande, äfvensom två af stadsfullmäktige för viss tid utsedda fackmän, arkitekter eller ingenjörer, hvarjämte stadsingenjören och byggnadsinspektören efter kallelse egde tillstädeskomma för att biträda med erforderlig utredning i förekommande frågor.

Insättandet af en politierådman i afdelningen synes motiveradt genom behovet af en erfaren protokollsförare vid byggnadssynerna, hvarjämte politierådmännen sålunda komme att bibehållas vid den sportelinkomst, som de för närvarande genom syneförrättningarna åtnjuta och som utgör en icke obetydlig del af deras aflöning. Stadsingenjören och byggnadsinspektören torde åter lämpligare fungera såsom biträden åt ifrågavarande myndighet än såsom ledamöter i densamma, hälst deras fackinsikter i hvarje händelse måste tillförsäkra dem alldeles tillräcklig betydelse i förekommande byggnadsfrågor.

Afdelningen egde sammanträda minst en dag hvarje vecka å tid, som skulle särskildt bestämmas. I öfrigt kunde magistratens arbetsordning tillämpas jämväl å afdelningens värksamhet. Notarierna vid magistraten finge, enligt magistratens förordnande, föra protokollet jämväl vid afdelningen för byggnadsärenden. — Någon extra betjäning vid afdelningen skulle alltså knapt nog behöfvas,

utan skulle magistratens ordinarie betjäning framgent, såsom hittills, utan extra aflöning medvärka till byggnadsärendenas skötsel.

Det enda extra anslag, som inrättandet af divisionen för byggnadsärenden vid magistraten således skulle påkalla, vore ett arvode åt afdelningens båda fackmannabisittare, i hvilket afseende ett belopp af förslagsvis 200 mark i månaden för hvardera lärar vara tillfylles.

På samma sätt som den städerna genom lag tillförsäkrade rätt att välja rådmän icke ansetts hindra att, där sådant pröfvats erforderligt, förstärka rådstufvurätt med för viss eller obestämd tid tillförordnade rådmän, så borde hinder icke håller möta att omedelbart provisionellt och intill dess förberörda lagstiftningsärende hunnit afgöras tillsätta en afdelning vid magistraten, sålunda organiserad som ofvan förordats. Likväl måste, så länge anförda provisorium varar, de sakkunniga bisittarna i magistraten, likasom andra rådmansvikarier, förordnas af magistraten; dock är magistraten oförhindrad att, innan sådant förordnande meddelas, höra stadsfullmäktige i saken, och torde magistraten icke gärna vilja åsidosätta något af fullmäktige beträffande vikariernas personer uttaladt önskningsmål. Ett sådant provisorium kan dock icke införas utan tillstånd af senaten.

På grund af hvad ofvan anförts vågar jag vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta

att till Kejsrerliga Senaten ingå med framställning därom, att till nästinstundande landtdag måtte utarbetas och ständerna föreläggas nådig proposition, innefattande sådan ändring af gällande lag, att uti magistrats sammansättning finge, efter därom hos Senaten utvärkadt särskildt tillstånd, för behandling af vissa byggnadsärenden vidtagas med hänsyn till ärendenas beskaffenhet och förhållandena i öfrigt nödig befunnen ändring;

äfvensom att Stadsfullmäktige ville för öfrigt hos Kejsrerliga Senaten anhålla

ej mindre att, intill dess den lagförändring egt rum, som ofvan föreslagits, vid Magistraten i Helsingfors finge inrättas en afdelning för byggnadsärenden, bestående af politieborgmästaren eller den hans tjänst företräder såsom ordförande äfvensom den ena af politierådmännen, enligt Magistratens förordnande, samt två af Magistraten tillförordnade sakkunniga bisittare, hvilken afdelning skulle upptaga till afgörande de å Magistraten enligt gällande byggnadsordning för staden ankommande ärenden, som angå uppförande eller ändring af

byggnad, inrättande eller flyttning af eldstad samt ändring af fasad och omslutande eller bärande konstruktion äfvensom hvad med dessa ärenden eger omedelbar gemenskap;

än om sådan ändring beträffande Magistratens värksamhet i öfriga byggnadsärenden, att Magistraten åligger att vid behandling af dylikt ärende, där sakesgare det äskar, tillkalla de tillförordnade besittarna för att i saken höras.

Vidare får jag föreslå

att Stadsfullmäktige måtte nedsätta ett utskott för revision af den för staden gällande byggnadsordning.

Vidkommande Stadsfullmäktiges i Åbo till Helsingfors Stadsfullmäktige i afseende å utlåtande remitterade framställning föreslås

att Fullmäktige ville afstyrka berörda framställning.

Helsingfors, i maj 1904.

A. V. Lindberg.

Om de i förestående reservation framställda förslag förenar jag mig.

August Ramsay.

Bilaga.

Utskottsbetänkande i fråga om inrättande af en byggnadsnämnd.

Vid den 27 september 1904 hos Stadsfullmäktige skedd föredragning af utskottsbetänkandet i fråga om inrättande af en byggnadsnämnd föreslog herr von Pfaler att Fullmäktige ville, i stället för att godkänna de å pag. 12 och 13 i betänkandet ingående klämmarne, besluta

att nedsätta ett utskott för revision af den för staden gällande byggnadsordning;

att till Kejsrerliga Senaten ingå med framställning därom, att till nästinstundande landtdag måtte utarbetas och Ständerna föreläggas nådig proposition, innefattande sådan ändring af gällande lag, att uti magistrats sammansättning finge, efter därom hos Senaten utvärkad särskildt tillstånd, för behandling af vissa byggnadsärenden sådan ändring vidtagas, som med hänsyn till ärendenas beskaffenhet och förhållandena i öfrigt finnes nödig;

att hos Kejsrerliga Senaten anhålla om fastställelse af följande tillägg till den för staden gällande byggnadsordning:

„Afvikelse från föreskrifterna i byggnadsordning må tillåtas, i händelse byggnadssynemännen, förstärkta med tre af stadsfullmäktige årligen utsedda sakkunniga, sådant förorda; dock icke i de fall, där byggnadsordning uttryckligen bestämmer att afvikelse ej får ega rum.

Förstärkt synenämnd sammanträder på sakegares anhållan, hvarvid ordet föres af den, som nämnden därtill utser, och protokollet handhafves af den utaf magistraten utsedda synemannen.

Ordinarie syneman eger icke uppbära skildt arvode för förrettningen, hvaremot öfriga ledamöter i förstärkt synenämnd tillkommer enhvar ersättning med högst tjugu mark för hvarje af nämnden handlagdt ärende, hvilket belopp erlägges af sakegaren“.

Handlingar rörande revision af Helsingfors stads räkenskaper för år 1903.

MAGISTRATEN

i

Helsingfors.

Helsingfors,
den 11 maj 1904.

N:o 599.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Revisorernes för stadens räkenskaper för år 1903 afgifna revisionsberättelse jämte af dem aflemnade berättelse öfver förvaltningen under sagda år af Helsingfors stads vattenledningslån af år 1876 samt nybyggnads- och regleringslån af år 1882 har Magistraten äran till Herrar Stadsfullmäktige öfversända.

På Magistratens vägnar:

J. von Haartman.

G. v. Pfaler.

Revisionsberättelse för år 1903.

Underskrifne, som vid allmän rådhusstämma den 21 sistvikne December utsetts att granska Helsingfors stads räkenskaper och förvaltning *under år 1903* få efter numera slutfördt arbete däröfver afgifva följande berättelse:

Sedan revisorerna den 2 Mars innevarande år varit uppkallade inför Magistraten och därvid till dem öfverlämnats Drätselkontorets och till stadens öfriga förvaltningsgrenar hörande böcker och redovisningar jämte verifikationer samt

revisorerna därvid på uppmaning att inom sig utse ordförande, meddelat att därtill kallats underskrifven Saurén, sammanträdde revisorerna första gången den 4 i ofvannämnda månad.

Jämlikt § 2 i den för stadens revisorer fastställda instruktionen fördelades arbetet härvid revisorerna emellan å följande grupper:

I. för revisionen af Trafikkontorets, Hamnkontorets och Brandvärkets förvaltning och räkenskaper: underskrifne Hornborg och Schildt;

II. för revisionen af Polisinrättningens, Fattigvårdsstyrelsens och Hälsovårdsnämndens förvaltning och räkenskaper: underskrifne Lucander och Sundholm;

III. för revisionen af undervisningsväsendets och särskilda Stadsfullmäktige underlydande bestyrelsers förvaltning och räkenskaper samt redovisningen öfver staden åliggande allmänna onera: underskrifne Hult och Malmberg;

IV. för revisionen af Byggnads- och Vattenledningskontorens förvaltning och räkenskaper: underskrifne Kruskopf och Lönnrot;

V. för revisionen af redovisningarna angående stadens skulder och ämbetsverk, kommunalförvaltningen, inkomsterna af räntor, stadens fasta egendom, tomtlösen, tomtören och uttaxeringen, äfvensom rörande diverse inkomster och utgifter, pensioner samt förvaltningen af de till staden donerade fonder: underskrifne Fabritius och Saurén.

Granskningen af belysningsvärkets räkenskaper uppdrogs därjämte åt underskrifne Hult och Lönnrot.

I följd af den förändrade uppställning, som under år 1903 genomförts i stadens räkenskaper, bestående däri, att i och för förenkling af hufvudboken införts en s. k. fördelningsjournal, utgörande en specifikation af de i den förra ingående, endast berättelsens hufvudtitlar för inkomster och utgifter berörande konti, har arbetet gruppvis delvis omöjliggjorts. För att värkställa granskningen och jämförelsen mellan å ena sidan fördelningsjournalen samt redovisningarna och verifikationerna å andra sidan har det nämligen blifvit för revisorerna nödvändigt att härvid arbeta gemensamt eller åtminstone i större grupper än ofvan angifvits.

Revisionen af särskilda förvaltningsgrenar.

De stadens *upplåning* berörande utgifterna, hvilka endast med en mindre kostnad af Fmk 1,469:64 för provisioner m. m. differera från det därför fastställda anslaget, uppvisa, jämförda med nästföregående år, en ökning af Fmk 289,317:29, beroende uteslutande af den genom upptagandet af 1902 års obligationslån ökade ränteutgiften.

Granskningen af till stadens *ambetsverk, kommunalförvaltningen, gatu- &*

gasbelysningen samt brandverket hörande räkenskaper hafva ej föranledt till någon anmärkning från revisorernes sida.

Stadens inkomster för tolag, trafik- och hamnafgifter, hvilka under 1902 uppvisade en minskning af omkring 30,000 mark under den beräknade summan, öfverskrida för år 1903 den i staten kalkylerade intraden med sammanlagdt Fmk 62,395: 53.

Såsom i de inledande uppgifterna till Stadskamrerarens berättelse erinrats, fastställdes genom en Kejsrerlig Förordning under år 1903 ny stat för *polisinrättningen*, hvarigenom kostnaderna för denna hufvudtitel ansenligt ökats.

Då genom samma förordning granskningen af utgifterna för polisen helt och hållet undandragits stadens förvaltning och till följd däraf verifikationer öfver en del af dessa utgifter uteslutits ur stadens räkenskaper, har revisorernes arbete i afseende å denna hufvudtitel måst inskränkas endast till att konstatera riktigheten af den kalkyl, som Stadskamreraren uppställt på sid. 9 i sin berättelse.

Enligt denna har den del af utgifterna för polisen, som blifvit bestridd ur stadens medel för år 1903 uppgått till Fmk 236,470: 65, motsvarande en ökning emot nästföregående år af i det närmaste 72,000 mark eller 42%.

Räkenskaperna öfver *sundhets- och sjukvården* uppvisa att det därför fastställda anslaget öfverskridits med circa 12,700 mark, hvaraf största delen hänför sig till Maria sjukhus' ekonomiska afdelning. Denna stegring är en följd af den ansenliga ökningen under året af patienter i detta sjukhus. Enligt den af sjukhusets öfverläkare utgifna årsberättelsen utgjorde nämligen antalet sjukvårdsdagar år 1903 61,483 emot 46,677 nästföregående år.

Det från år 1902 med Fmk 5,001: 92 inbalanserade anslaget för inredning af kirurgiska paviljongen vid förenämnda sjukhus har, i motsats till hvad räkenskaperna för år 1902 gifva vid handen, icke inbesparats utan helt och hållet under detta år förbrukats för nämnda ändamål samt därutöfver erfordrat en merkostnad af Fmk 5: 56. Den på detta år kommande totalkostnaden för omnämnda inredning har sålunda utgjort Fmk 5,007: 48 samt ingår i utöfver detta års stat beviljade anslag i Stadskamrerarens berättelse under rubrik „från föregående år balanserade konti“.

Det i nyssberörda berättelse omnämnda förhållandet, att omkostnaderna för Maria sjukhus, utgörande enligt öfverläkarens berättelse Fmk 214,228: 65, enligt stadens räkenskaper Fmk 213,407: 80, icke öfverensstämman, har vid af oss företagen granskning och jämförelse af de båda berättelserna med till dem hörande verifikationer befunnits bero på följande omständigheter:

Sedan vi vid genomgåendet af öfverläkarens tablå af räkenskaperna funnit, att den häri angifna slutsumman Fmk 214,228: 65 erhålles, sedan kostnaden för underhåll af inventarier, som på grund af felafskrifning från en rapport upptagits till Fmk 16,327: 78, blifvit rättad till Fmk 16,606: 78, hafva vi konstaterat, att den

mellan slutsummorna i båda berättelserna uppstående differensen, Fmk 820:85 består däri

1) att i öfverläkarens berättelse de af drätselkontoret bokförda kostnaderna för ved, koks och belysning uppgifvits till Fmk 12,008:45 mot Fmk 11,886:91 i stadens räkenskaper; lämnande sålunda en differens af	Fmk	121:54
2) att i förstnämnda berättelse ej observerats i afdrag på utgifterna för kost inkomsten af försåldt köksaffall m. m.	„	693:75
3) att den ofvanberörda merkostnaden för inredning af den kirurgiska paviljongen af öfverläkaren observerats på omkostnaderna för sjukhuset, medan densamma i stadens räkenskaper, såsom tidigare nämts, införts under ett särskildt konto med	„	5:56
	Fmk	820:85

Vid granskningen af *fattigvårdens räkenskaper*, hvilka från revisorernes sida icke gifvit anledning till någon påminnelse, hafva vi varit i tillfälle konstatera den ej obetydliga ökningen utöfver stat i utgifterna härför, oaktadt för fattigvårdens ändamål af Stadsfullmäktiges dispositionsmedel extra anslagits Fmk 35,300.

I detta tillskottsanslag ingår det belopp, stort Fmk 30,000, som Stadsfullmäktige den 1 April 1903 anslogo till bekämpande af den nöd, hvori till Helsingfors kommun hörande arbetare jämte deras familjer råkat i följd af den under vintern och våren rådande arbetsbristen.

Enligt hvad en sammanställning ur verifikationerna vidhandenger, har ifrågavarande anslag användts på följande sätt:

I räntefritt lån, att återbetalas inom årets utgång har utgifvits åt 584 låntagare	Fmk	26,844:—
Af fattigvårdsstyrelsen utdelades nödhjälp åt personer, som icke voro ovilkorligen berättigade till fattigvårdsunderstöd	„	2,137:—
I arvoden för tidspillan utgafs åt 8 representanter för de organiserade arbetarene, hvilka biträdt vid undersökning om nödens utsträckning	„	612:—
Tryckningskostnader för låneregister, skuldsedelblanketter m. m.	„	111:45
För upprättandet af låneregistret	„	100:—
Arvode för biträde vid inkasseringen af de beviljade lånen	„	100:—
Postmärken och andra smärre omkostnader	„	95:55
	Fmk	30,000:—

På de beviljade lånen, hvilka såsom ofvan påpekats, inom årets slut hade bordt återbetalas, har gäldats endast ett belopp af Fmk 2,078:—, motsvarande 7,8% af de utlånade medlen, så att sannolikt endast ringa utsikt torde förefinnas att någon nämnvärd del af lånen skall inflyta.

Granskningen af redogörelserna angående *undervisningsväsendet* och öfriga under grupp III ingående förvaltningsgrenar hafva ej lämnat skäl till anmärkning.

Beträffande den i pag. 14 i Stadskamrerarens berättelse angifna totalkostnaden för asyler för vanartade barn Fmk 34,595:48, hvilken kostnad med Fmk 112:50 skiljer sig från den enligt stadens böcker därför faktiskt utgifna summan Fmk 34,482:98, tillåta vi oss i förbigående anföra, att den å nämnda pagina angifna kostnaden för enskildt utackorderade, troligen genom förbiseende, angifvits till Fmk 7,746:56 i stället för Fmk 7,446:56, hvarjämte i kalkylen ej observerats en utgift för pensionsbidrag Fmk 187:50.

De till *byggnadskontoret och vattenledningsvärk* hörande förvaltningsgrenarna uppvisa att de därför fastställda anslagen sammanlagdt öfverskridits med Fmk 179,807:06, hvaraf på grund af den under 1903 rådande lifliga byggnadsvärksamheten kommit på privata vattenledningsanslutningar Fmk 67,338:13 samt å tillskottsanslag för remonter å Societetshuset Fmk 61,936:64 och å den nya saluhallen vid Sandvikstorget Fmk 26,306:56 merkostnad utöfver anslaget.

Vid granskningen af räkenskaperna till nyssnämnda förvaltningsgrenar, som icke eljes lämnat något skäl till anmärkning, hafva revisorerne fäst sig vid den ej obetydliga summan af Fmk 5,609:50, som af staden utgifvits i ångbåts-hyror, samt tillåta sig i anledning däraf framhålla, huruvida det ej vore förenligt med stadens intresse att för densamma anskaffa en egen bogserbåt, som bland annat äfven borde utrustas med kraftig pumpinrättning, användbar vid i stadens hamnområden tilläfventyrs utbrytande eldsvåda. Att här anföra alla de olika ändamål, hvartill denna stadens ångbåt kunde finna användning, skulle föra oss utom ramen för denna berättelse, men vilja vi i sammanhang härmed endast erinra om de svåra skador, som genom storm åsamkats i stadens hamn angjorda marknadsskutor under senaste höst, och hvilka skador måhända i nämnvärd grad kunnat inskränkas, därest staden haft en till dess omedelbara disposition stående egen bogserbåt.

Beträffande de under drätselkontorets omedelbara handhavande stående räkenskaperna hänvisa vi till våra uttalanden angående granskningen af bokslutet och förvaltningen i dess helhet här nedan.

Hvad förvaltningen af *donationsfonderna* vidkommer, hafva vi iakttagit att den af revisorerne för 1902 års räkenskaper föreslagna åtgärden att bokföringen af fondernas medel skulle särskiljas från handhafvandet af de till fonderna hörande direkta in- och utbetalningarna till hufvudsaklig del genomförts.

Fondernas räkenskaper, som i öfrigt ej lämna skäl till anmärkning, anse revisorerne att ytterligare böra kompletteras därhän, att den desamma inne-

hållande afräkningsboken förses med en datumkolumn, som nu däri fullkomligt saknas.

Vid revisionen af 1902 års räkenskaper delgafs dåvarande revisorer — såsom i deras berättelse äfven omnämts — att *gasværkets* räkenskaper från och med 1903 års början blifvit uppställda på sådant sätt att en direkt jämförelse mellan de faktiska beloppen af utgifterna och inkomsterna samt de därför fastställda anslagen skulle kunna ega rum.

Vid granskningen af räkenskaperna för senast nämnda år hafva vi dock konstaterat att bokföringen ej är anordnad på sådant sätt att en direkt jämförelse med budgeten blifvit möjlig.

Gasværkets räkenskaper hafva vi i öfrigt funnit riktiga, såframt den i utgående balansen för år 1903 angifna summan för stenkols- och koksörrådet Fmk 120,103:11 är exakt.

Af stadens inventeringsmäns utlåtande framgår likväl att, likasom under år 1902, äfven under år 1903 en verificering af det uppgifna förrådet icke kunnat värkställas och undandrager sig på den grund det för dessa materialier upptagna beloppet all kontroll från vår sida. Då det emellertid gäller så pass stora värden som ofvan nämts, synes oss en ändring i sagda sakförhållande för framtiden ej vara opåkallad.

Gasværkets nettovinst för år 1903 uppgår till den ej obetydliga summan af Fmk 198,232:84 samt öfverstiger den för närmast föregående år med Fmk 86,990:62.

Vi kunna dock ej frigöra oss från den uppfattning att af vinsten närmare en tredjedel är af rent fiktiv natur, beroende på att för stadens behof använd gas debiterats till högsta försäljningspris i stället för — såsom oss synes riktigare — till själfkostnadspris.

Om ock med föga utsigt till benäget beaktande från vederbörandes sida anse vi oss slutligen böra fortsättningsvis häfda den redan af tidigare revisorer framhållna åsigten att gasværkets fasta inrättningar äro upptagna till högre värden än deras prospektiva nyttighets-lifslängd berättigar samt att sålunda en ej obetydlig del af värkets nettovinst borde anvisas till afskrifningar därå.

Granskningen af bokslutet och förvaltningen i sin helhet.

I likhet med föregående år har Stadskamreraren i sin för år 1903 uppgjorda berättelse på ett uttömmande sätt belyst de olika förvaltningsdetaljerna och resultatet af stadens bokslut.

Vid granskningen hafva vi varit i tillfälle konstatera riktigheten af det samma samt i öfrigt funnit de i berättelsen lämnade uppgifterna öfverensstäm-

mande med böckerna, såvidt nämligen de i bilanserna intagna värdeuppgifterna för lager och materialier hafva sin motsvarighet i verkligheten.

I den af stadens inventeringsmän afgifna berättelsen framhålles att en afskrifning särskildt å stadens inventarier borde ega rum, och anse vi detta förslag värdt beaktande.

Beträffande den i samma berättelse omnämnda omständigheten att gasværkets kolförråd ej låtit sig af dessa kontrolleras, hänvisa vi till vårt uttalande här ofvan angående granskningen af detta värks räkenskaper.

I likhet med tidigare år har stadens bokslut för år 1903 äfven att uppvisa ett ej obetydligt öfverskott i inkomst, bestående hufvudsakligast i en merinkomst å tomtlösen af Fmk 463,706: 83, å bouppteckningsprocenter af Fmk 33,311: 80, å ersättning för värkställda privata vattenledningsanslutningar Fmk 91,638 och den tidigare framhållna med circa 62,000 mark förökade inkomsten från tolag-, hamn- och trafikavgifter samt slutligen i merinkomsten från gasværket.

Vid sammanträdet den 4 Mars blefvo under året inlösta utlottade obligationer samt förfallna kuponger af oss uppräknade och förseglade.

Staden tillhöriga obligationer och aktier samt donationsfondernas värdepapper och lånehandlingar äfvensom i Drätselkammarens förvar befintliga skuldsedlar och arrendekontrakt hafva af oss genomgåts och granskats.

Det i bilansen per 31 December 1903 upptagna kassasaldot öfverensstämmer med det för samma dag upprättade inventeringsprotokollet.

Med stöd af hvad vi ofvan framhållit samt af hvad vi under revisionens gång i öfrigt inhemtat, anse vi oss kunna angående förvaltningen af stadens drätsel afgifva det vitsord att densamma fortsättningsvis handhafs med en sakkännedom och omtanke, värda alt erkännande.

Öfver förvaltningen af stadens vattenledningslån af år 1876 samt nybyggnads- och regleringslånet af år 1882 bifogas föreskrifne berättelser.

Helsingfors den 10 Maj 1904.

Karl W. Saurén.

Aug. Fabritius.

Alb. Hornborg.

Werner Hult.

G. Kruskopf.

Otto Lucander.

Oscar Lönnrot.

Emil Malmberg.

Alfred Schildt.

Gösta Sundholm.

Berättelse om förvaltningen under år 1903 af Helsingfors stads vattenledningslån af år 1876.

Jemlikt Kejsrerliga Senatens resolution af den 17 Maj 1876, rörande det af Helsingfors stad upptagna 5% lån för inlösen af vattenledningen, få undertecknade, revisorer af Helsingfors stads räkenskaper för år 1903, afgifva följande redogörelse öfver lånets förvaltning under nämnda år:

Den 1 November utlottades obligationer till ett sammanlagdt belopp af 28,500 mark, nämligen:

- Litt. A. 1,000 *Fmk* N:ris 33, 46, 85, 86, 115, 124, 211, 267, 351, 454 = 10 st.
 Litt. B. 500 *Fmk* N:ris 20, 26, 73, 85, 102, 133, 208, 233, 300, 354, 442, 458, 503, 558, 599, 646, 742, 830, 883, 893, 1,022, 1,070, 1,108, 1,126, 1,309, 1,368, 1,420, 1,439, 1,469 = 29 st.
 Litt. C. 200 *Fmk* N:ris 28, 106, 147, 243, 331, 376, 498, 499, 543, 739, 794, 913, 916, 932, 944, 977, 993, 1,003, 1,022, 1,133 = 20 st.

Stadens ansvarssumma för utelöpande obligationer utgjorde ultimo December 1902	<i>Fmk</i> 1,216,290:—
År 1903 inlöstes:	
utlottade obligationer till ett belopp af	<i>Fmk</i> 24,815:—
samt kuponger till förfallna obligationer	" 507:50 " 25,322:50
<u>Ansvarssumma ultimo December 1903</u>	<u><i>Fmk</i> 1,190,967:50</u>

Vid årets utgång utestodo förfallna, oinlösta obligationer	<i>Fmk</i> 12,832:50
med afdrag för inlösta kuponger	" 1,065:— <i>Fmk</i> 11,767:50
<u>Återstår till amortering</u>	<u><i>Fmk</i> 1,179,200:—</u>

Af förfallna kuponger funnos utelöpande ultimo December 1902 sammanräknadt	<i>Fmk</i> 1,775:—
År 1903 till inlösen förfallna kuponger	" 59,637:50 <i>Fmk</i> 61,412:50
Under året inlöstes kuponger för	<i>Fmk</i> 59,262:50
Under året preskriberades kuponger	" — —
	<u><i>Fmk</i> 59,262:50</u>
eller efter afdrag af kuponger till förfallna obligationer	<i>Fmk</i> 507:50 " 58,755:—
<u>Återstår utelöpande förfallna kuponger</u>	<u><i>Fmk</i> 2,657:50</u>

Samtliga till lånet hörande under året inlösta obligationer och kuponger blefvo af oss uppräknade samt i konvolut med vår försegling och påteckning om innehållet till förvar i Drätselkontorets hvalf öfverlämnade.

Helsingfors den 10 Maj 1904.

Karl W. Saurén.

Aug. Fabritius.

G. Kruskopf.

Emil Malmberg.

Alb. Hornborg.

Otto Lucander.

Alfred Schildt.

Werner Hult.

Oscar Lönnrot.

Gösta Sundholm.

Berättelse om förvaltningen under år 1903 af Helsingfors stads nybyggnads- och regleringslån af år 1882.

Jemlikt Kejsrerliga Senatens resolution af den 4 Augusti 1882, rörande det af Helsingfors stad upptagna $4\frac{1}{2}\%$ lån för nybyggnads- och regleringsarbeten, få undertecknade, revisorer af Helsingfors stads räkenskaper för år 1903, afgifva följande redogörelse öfver lånets förvaltning under nämnda år:

Den 1 November utlottades obligationer till ett sammanlagdt belopp af 56,000 mark, nämligen:

Litt. A. 3,000 *Smc* N:ris 17, 58, 60, 93, 125 = 5 st.

Litt. B. 1,000 *Smc* N:ris 9, 11, 42, 71, 72, 119, 142, 159, 160, 161, 213, 226, 256, 313, 364, 436, 461, 464, 512, 523, 610, 618, 626, 658, 660, 664 = 26 st.

Litt. C. 500 *Smc* N:ris 17, 56, 63, 67, 74, 94, 116, 136, 153, 162, 169, 174, 190, 298, 413, 439, 449, 452, 504, 509, 543, 560, 608, 650, 664, 696, 763, 782, 786, 790 = 30 st.

Stadens ansvarssumma för utelöpande obligationer utgjorde ultimo December 1902. *Smc* 938,243:75

År 1903 inlöstes:

utlottade obligationer till ett belopp af *Smc* 52,128:75

samt kuponger till förfallna obligationer " 1,035:— " 53,163:75

Ansvarssumma ultimo December 1903 *Smc* 885,080:—

Vid årets utgång utestodo förfallna, oinlösta obligationer	<i>Fmk.</i> 18,902: 50	
med afdrag för inlösta kuponger	” 1,822: 50	<i>Fmk.</i> 17,080: —
	<hr/>	
	Återstår till amortering	<i>Fmk.</i> 868,000: —

Af förfallna kuponger funnos utelöpande ultimo December 1902 sammanräknadt	<i>Fmk.</i> 2,958: 75	
År 1903 till inlösen förfallna kuponger	” 40,263: 75	<i>Fmk.</i> 43,222: 50
	<hr/>	
Under året inlöstes kuponger för	<i>Fmk.</i> 43,110: —	
med afdrag af kuponger till förfallna obligationer	” 1,035: —	” 42,075: —
	<hr/>	
	Återstår utelöpande förfallna kuponger	<i>Fmk.</i> 1,147: 50

Samtliga till lånet hörande under året inlösta obligationer och kuponger blefvo af oss uppräknade samt i konvolut med vår försegling och påteckning om innehållet till förvar i Drätselkontorets hvalf öfverlämnade.

Helsingfors, den 10 Maj 1904.

Karl W. Saurén.

Aug. Fabritius.
G. Kruskopf.
Emil Malmberg.

Alb. Hornborg.
Otto Lucander.
Alfred Schildt.

Werner Hult.
Oscar Lönnrot.
Gösta Sundholm.

*Bilaga.**Till Drätselkammaren.*

Jämlikt instruktionen för inventeringsmän af Helsingfors stads löseegendom bör inventeringsarbetet till den del detsamma omfattar arbetsredskap och förråd af material m. m. försiggå vid årsskiftet i sammanhang med af vederbörande stadens verk då anställda årsinventeringar. Emellertid sammankallades under-tecknade efter det vederbörande verk slutfört årsinventeringen, med anledning hvaraf vi varit tvungna att anställa förnyade inventeringar, vid hvilka förutom inventarielängderna beträffande lager och förråd äfven ifrågakomna värks för detta år löpande bokföring tjänat till ledning.

Vid dessa inventeringar har framgått att resp. inventarier öfverensstämt med de af Drätselkontoret oss tillställda inventarielängder, bland hvilka vi dock i motsatts till föregående år icke funnit uppgifter från Polisinrättningen förutom poliskontoret i Hermanstad.

Beträffande Helsingfors stads belysningsvärks kolförråd äfvensom stadens förråd af bokad och tuktrad sten kunna vi icke uttala oss, alldenstund dessa lager icke varit möjliga att uppmäta.

Hvad angår inventeringen af stadens folkskolor, så försvåras denna af, att inventeringslängderna icke till alla delar äro uppgjorda efter det faktiska förhål-landet vid årsskiftet. Detta torde bero därpå, att uppgörandet af längderna vid-tager så tidigt, att flyttningar af möbel därefter ännu innan årets slut måste ega rum. Då emellertid de senaste under redovisningsåret skeende hufvudsakligaste flyttningarne inträffa vid höstterminens början och någon vecka därefter, få vi hemställa, huruvida icke vederbörande kunde åläggas, att på lämpligt sätt upp-märksamma äfven senare ifrågakomna ändringar, så att de till drätselkontoret jämte årsredovisningen ingående längderna skulle i det närmaste motsvara för-hållandena vid det nya redovisningsårets ingång.

Vid inventeringen hafva vi erfarit, att staden är egare till en mängd lös-egendom, af hvilken kommunen icke kan hafva någon användning. Dessa artiklar äro undanflyttade till vindar och magasin och i trots af omsorgsfull vård förfaras småningom under årens lopp. Bland sådana inventarier må endast exempelvis nämnas flaggor och flaggduk till ett synnerligt högt värde. Utan att i detta sammanhang ingå på närmare detaljer, våga vi föreslå, att efter försiggången

besiktning alla sådana artiklar skulle utgallras och vid tillfälle försäljas under hand eller å offentligt utlyst auktion.

Till sist anse vi oss böra upptaga principfrågan om regelbundna afskrifningar å värdet af stadens löseegendom. Medan t. ex. Helsingfors stads belysningsvärk å sina inventarier gör en årlig värdenedskattning af 10⁰/₀, bokföra andra stadens värk dessa till deras inköpspris, ehuru de stundom icke ens numera hafva sitt halfva värde. Vi kunna icke godkänna den princip, att en inventarieartikel, så länge den kan användas och icke behöfver ersättas med en ny, skulle bokföras till det belopp, den kostat. Då sålunda stadens bokföring blifver i viss mån vilseledande, få vi hemställa, huruvida icke ett enhetligt förfaringssätt beträffande afskrifningen å värdet af stadens löseegendom skulle vid de skilda värken böra iakttagas.

Enär kapten T. Hjelt icke kunnat deltaga i inventeringen, har under-tecknad Häggman i egenskap af suppleant inträdt i hans ställe.

Helsingfors, den 12 April 1904.

Ossian Häggman.

Alex. Ärt.

Fredrik Rosberg.

A. Gustavson.

Utskottsbetänkande i frågan om inredning af nya saluhallsbutiker jemte en auktionshall för fiskhandeln.

Med föranledande af en framställning från styrelsen för Fiskeriföreningen i Finland om vidtagande af åtgärder till realiserande af ett hos föreningen väckt förslag om införande af fiskauktioner i Helsingfors har Drätselkammaren jemte skrifvelse af den 14 sistlidne april *) till Stadsfullmäktige insänt en af Byggnadskontoret uppgjord ritning med tillhörande kostnadsförslag för inredande i den å Vestra kajen belägna saluhallens södra flygel af 20 st. nya fiskförsäljningsstånd för en beräknad kostnad af 5,900 mark och, alternativt, för anordnande i sammanhang dermed af en auktionsafdelning med bassiner, källare m. m., för hvilken kostnaden beräknats stiga till 6,100 mark, — hvardera dessa kostnadsbelopp ökade med 2,000 mark derest fiskförvaringsbassinerna försåges med ledningar för hafsvatten. Drätselkammaren föreslår i nämnda skrifvelse att i enlighet med förstberörda alternativ måtte uti södra flygeln af saluhallen inredas 20 fiskförsäljningsstånd med bassiner, till hvilka jemväl hafsvatten borde inledas, samt att för ändamålet måtte ur Fullmäktiges dispositionsmedel anvisas ända till 7,900 mark, men att förslaget om inredande af en fiskauktionsafdelning i sagda saluhall finge för närvarande förfalla.

Genom beslut af den 20 nysslidne maj hafva Stadsfullmäktige åt ett utskott, hvari undertecknade invalts, uppdragit att afgifva utlåtande i detta ärende.

Det torde erkännas såsom ett eftersträfvansvärdt mål vid ordnandet af handeln med lifsförnödenheter, att all den försäljning af färska matvaror som för närvarande bedrifves från fasta platser å stadens salutorg blefve inhyst uti tidsenliga hallar. Steg i sådant syfte hafva efterhand af stadsförvaltningen tagits,

*) Tr. handl. N:o 12.

senast genom det af Drätselkammaren åberopade beslutet, hvarigenom handeln med smör och ost hänvisats till de nyinrättade hallarne i förra tull- och packhuset vid Vestra kajen. Utskottet är enhälligt af den åsigt, att staden bör fortgå vidare i samma riktning och att särskildt handeln med färsk fisk, hvilken nu till största delen bedrifves ute i det fria, är i behof af snar förflyttning till en hall med för dylik handel lämpade anordningar. Ändamålsenligast vore utan tvifvel om en större hallbyggnad, erbjudande tillräckligt utrymme för handeln med färsk lifsmedel af alla slag kunde åstadkommas, så att allmänheten blefve i tillfälle att på ett enda ställe i stadens centrum förse sig med dessa förnödenheter; och och måste ett sådant mål för framtiden hållas i sigte. Men till dess en ny större hallbyggnad kan blifva uppförd torde det mest trängande behovet böra afhjelpas genom provisoriska åtgärder. Såsom en sådan vore äfven det af Drätselkammaren nu föreslagna inredandet af ett antal nya fiskförsäljningsstånd uti en af de redan förefintliga saluhallarne att betraktas.

Utan meningsskiljaktighet har utskottet, i likhet med minoriteten inom Drätselkammaren, ansett nyssberörda åtgärd böra kombineras med inrättandet af en afdelning för fiskauktioner. Utskottet är nemligen öfvertygad om att dylika auktioner, hvilka kunde tänkas i framtiden utvecklade derhän att äfven andra torgförda lifsmedel skulle på detta sätt försäljas, komme att icke blott genom framkallande af en rikligare tillförsel af färsk fisk medföra en väsentlig nytta för den konsumerande allmänheten utan ock derigenom att långväga boende fiskare bereddes tillfälle att till en snabb realisation hitsända sina varor, utan anlåtande af dyra kommissionärer eller andra mellanhänder, gagna fiskerinäringen i hela landet.

Under ärendets behandling hos Stadsfullmäktige framkastades ett projekt om att en mindre hall, inrymmande stånd för fiskförsäljning, skulle uppföras å förra tull- och packhustomtens vid Vestra kajen gårdsplan. Med anledning däraf har utskottet låtit genom Byggnadskontoret uppgöra bilagda planritning till en för detta ändamål afsedd tillbyggnad å sagda tomt, uti hvilken tillbyggnad kunde inredas 20 st. försäljningsstånd jemte en auktionsafdelning. Kostnaden för tillbyggnaden med inredningsarbeten har af Byggnadskontoret approximativt uppskattats till 41,600 mark. Det sålunda uppgjorda projektet har omfattats af en af utskottets medlemmar, förnämligast af det skäl att den stora hallbyggnaden å Vestra kajen, då någon del däraf icke behöfde inkräktas för fiskhandeln, kunde erhålla en enhetligare användning genom att upplätas uteslutande för köttförsäljning. Nämnde medlem, som funnit förra packhustomten särskildt väl egnad för en sådan framtida hallbyggnad i större stil som ofvan antydts, har ansett dispositionen af en del utaf tomtutrymmet för den nu ifrågasatta, föga omfattande och, i fall af behof framdeles, lätt undanskaffade tillbyggnaden icke ingripa störande i möjliga planer för tomtens framtida användning. I händelse Stadsfullmäktiges beslut utfölle i denna riktning, kunde tillbyggnaden utföras under in-

stundande vinter och det för densamma nödiga anslagsbeloppet upptagas i nästa års budget.

Utskottets öfriga medlemmar hafva emellertid icke kunnat förena sig om nyssantydnda förslag. Frånsedt den omständigheten att planerandet af ett dylikt byggnadsföretag å packhustomten skulle framtvinga ett af förhållandena eljes icke omedelbart påkalladt och derföre måhända förhastadt beslut rörande den för staden särdeles värdefulla tomtens begagnande, uppfyller en å nämnda tomt placerad fiskauktionshall icke i samma grad som den stora saluhallen å Vestra kajen de vilkor beträffande läge som tidigare framhållits såsom nödvändiga för den blifvande auktionshallen. Vidare erbjuder densamma icke någon möjlighet att utan ytterligare tillbyggnad tillfredsställa det säkert inom kort uppstående behovet af ett förökadt antal fiskförsäljningsstånd, under det deremot den nuvarande hallbyggnaden erbjuder godt tillfälle till en dylik utvidgning. Härtill kommer att, i följd af smörhandelns bortflyttande från den sistnämnda, ett antal stånd uti hallens södra flygel nu äro lediga och kunna omedelbart tagas i anspråk för fiskhandeln, enär något tvingande behof af deras upplåtande för den å torget ännu bedrifna handeln med färskt kött icke synes förekomma, helst utrymme för hela denna handel, hvilken för närvarande utöfvas från 137 fasta försäljningsplatser, icke skulle kunna i hallen beredas äfven om alla stånd i södra flygeln der-till afstodes.

På nu anförda skäl har utskottets flertal ansett sig böra tillstyrka inredandet af till en början 20 st. fiskförsäljningsstånd jemte en afdelning för fiskauktioner uti södra flygeln af saluhallen å Vestra kajen i hufvudsaklig öfverensöfverensstämmelse med alternativ II å ofvanberörda af Byggnadskontoret uppgjorda ritning. Utskottet har dock, enär den å ritningen angifna, till afskiljande af fiskförsäljningsstånden afsedda mellanväggen af glas och trä komme att förderfva hallens utseende och hindra inredandet vid behof af flera sådana stånd samt densamma, enligt utskottets förmenande, icke heller är af behovet påkallad, velat föreslå bortlemnande af sagda mellanvägg, hvarigenom inredningskostnaden skulle nedbringas med 1,800 mark. Emedan bassinerna för förvaring af den fisk, som härstädes torgföres lefvande, för att fisken skall bibehållas vid lif icke nödvändigt behöfva förses med hafsvatten, utan hufvudsaken härvid är att vattnet i bassinerna kan hållas friskt, föreslår utskottet jemväl uteslutande af det för hafsvattnets inledande upptagna kostnadsbeloppet 2,000 mark. I följd häraf påkallas för ifrågavarande inredningsarbeten nu endast ett anslag af 10,200 mark, som torde böra anvisas å Fullmäktiges dispositionsmedel för innevarande år.

Då de nuvarande fiskförsäljningsstånden uti saluhallens midtelparti icke skulle vidare behöfvas för detta ändamål, hvarföre äfven uti förslaget ingår bortflyttande af de derstädes befintliga bassinerna, kunde dessa butiker erhålla annan användning, exempelvis till grönsaksförsäljning, hvilken detaljs ordnande likasom ock bestämmandet ifråga om dispositionen af öfriga butiker uti saluhallen torde

ankomma å Drätselkammaren. Derest utskottets nu framställda förslag godkännes, borde å Drätselkammaren jemväl uppdragas att uppgöra och till Fullmäktige inkomma med närmare förslag rörande ordnandet af fiskauktionerna.

Utskottet får fördenskull värdsamt hemställa:

att beslut måtte af Stadsfullmäktige fattas om inredande uti Saluhallens å Vestra kajen södra flygel af 20 st. nya fiskförsäljningsstånd samt en afdelning för fiskauktioner, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med alternativ II å bilagda, derfor uppgjorda ritning;

att till bekostande af detta arbete måtte anvisas ett belopp af ända till 10,200 mark, att utgå ur det i innevarande års budget upptagna anslaget för oförutsedda behof enligt Stadsfullmäktiges bestämmande; samt

att å Drätselkammaren uppdrages att utarbete och till Stadsfullmäktiges godkännande insända förslag rörande fiskauktionernas ordnande.

Helsingfors, den 3 Juni 1904.

Julius Tallberg.

Osc. Nordqvist.

G. Idström.

*Handlingar angående föreslagen omreglering af särskilda
quarter i 10—12 stadsdelarna.*

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 13 Maj 1904.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 125.

Uti en till Drätselkammaren ingifven skrift har enkefru A. Malmborg anhållit att, sedan villaområdet N:o 16 b Ås numera undergått omreglering, sökanden måtte såsom egare till de å sagda egolott uppförda byggnader medgifvas rätt att utan auktion inlösa den vid regleringen med N:o 51 vid Östra Chausseen betecknade tomten i kvarteret N:o 358 och att framdeles få i afseende å belägenheten oförändradt bibehålla de å tomten uppförda byggnaderna. Med anledning häraf har Drätselkammaren förordnat till syn å stället att förrättas af Kammarens ledamöter Herrar Aminoff och Åström samt stadsgeodeten Lille; och framgår af det till Kammaren sedermera ingifna syne- och värderingsinstrumentet att enkefru Malmborg, hvilken intill utgången af år 1899 på arrende innehaft förra egolotten N:o 16 b Ås, af Stadsfullmäktige den 7 november samma år beviljats rätt att utan auktion inlösa en å dåvarande stadsplaneförslag med N:o 5 vid Vasagatan betecknad tomt om c. 1,400 kvadratmeters areal, för att dit öfverflytta sina å nämnda egolott belägna byggnader, hvilka enligt berörda stadsplaneförslag voro afsedda att undanskaffas till beredande af utrymme för ett projekteradt torg. Emellertid hade stadsplaneförslaget innan dess slutliga fastställelse undergått sådan ändring, att de flesta sökanden tillhöriga byggnaderna kommit att ligga inom kvarteret N:o 358 och den tidigare åt sökanden utlofvade byggnadsplatsen dervid erhållit annan form och belägenhet än hvad den ursprungligen innehade, hvarföre synemännen funnit sökandens anhållan att få inlösa tomten N:o 51 vid Östra Chausseen fullt berättigad. Men emedan arealen af sistnämnda tomt utgjorde endast 980 kvadratmeter och således med c. 420 kvadratmeter understeg arealen af den åt sökanden förut utlofvade tomtplatsen och då derjemte den värdefullaste af sökandens byggnader, ett större boningshus af trä i två våningar, enligt den ändrade stadsindelningen komme att med sin halfva

ytvidd stå inpå Östra Chausséen, hafva synemännen föreslagit sådan ändring af gällande stadsplan, som bifogade planteckning närmare utvisar och enligt hvilken det ofvannämnda boningshuset finge framdeles kvarstå på sin nuvarande plats samt tomten N:o 51 blefve så förstora, att dess kapitalvärde efter 17 mark per kvadratmeter komme att motsvara värdet för tomten N:o 5 vid Vasagatan, hvars enhetspris enligt synemännens förmenande bort uppskattas till 15 mark per kvadratmeter. Denna stadsplaneförändring förutsatte likväl en mindre förflyttning af Helsingegatan söderut, i följd hvaraf synemännen tillstyrkt sådan omreglering af det angränsande kvarteret N:o 343, att den inom detsamma fallande delen af Östra Chausséen äfven i framtiden kunde såsom allmän farväg användas.

Arealen af den till inlösen ansökta tomten, så förstora som af synemännen föreslagits, komme att utgöra 1,240 kvadratmeter och dess totalvärde enligt ofvannämnda värdering 21,080 mark, medan värdet af den förra tomten N:o 5 vid Vasagatan skulle uppgått till 21,000 mark. Såsom vilkor för ansökningens bifallande hafva synemännen i öfrigt föreslagit att blifvande innehafvaren af tomten N:o 51 vid Östra Chausséen icke egde påyrka omgifvande gators planering, hvilken borde få anstå intill dess staden finner densamma med sin fördel förenlig.

I affordradt utlåtande har Byggnadskontoret tillstyrkt genomförandet af synemännens förslag beträffande reglering af gränserna för kvarteren N:ris 358 och 343 samt tillika förordat de å planritningen utmärkta mindre förändringarna af kvarteren N:ris 340 och 347, härvid tilläggande att staden genom den föreslagna regleringen skulle tillskyndas sådan direkt fördel, att Östra Chausséen invid kvarteret N:o 343 icke behöfde, såsom den nuvarande stadsplanen angifver, totalt ombyggas derest de mot Chausséen vettande tomterna i sagda kvarter blefve försålda. Vidare har Byggnadskontoret föreslagit att i samband härmed jemväl den del af Hörneberg, som å gällande stadsplan är angifven såsom plantering, måtte förändras sålunda, att ej mindre planterings gränslinie mot Östra Chausséen blefve något förskjuten åt vester, än att af dess vidsträckta areal skulle utmed sagda Chaussée bildas två bostadsqvarter, å bifogade plan utmärkta med N:ris 250 och 251. Genom den föreslagna stadsplaneändringen skulle staden vinna tolf till försäljning disponibla tomter, jemte det kostnaden för det framtida anordnandet af plantering på den å platsen för de projekterade kvarteren fullkomligt kala berggrunden bortföle; och har Byggnadskontoret framhållit att förslagets genomförande icke nödvändiggjorde några gatu- eller kanalanläggningar utöfver de i gällande stadsplan angifna.

Drätselkammaren har ansett sig kunna i allo tillstyrka bifall till synemännens och Byggnadskontorets ofvan beskrifna förslag, i följd hvaraf Kammarren låtit utarbета närslutna ritningar i två exemplar till häraf påkallad stadsplaneändring för att, i händelse förslagen vinna Stadsfullmäktiges godkännande, till stadfästelse befordras; och får Kammarren förty vördsamt hemställa det måtte Stadsfullmäktige besluta

att för sin del godkänna förslagen om bildandet af två nya bostadsquarter N:ris 250 och 251 samt om reglering af kvarteren N:ris 340, 343, 347 och 358 i enlighet med de uppgjorda ritningarna;

att hos Kejsrerliga Senaten ansöka om stadfästelse å häraf påkallad ändring af gällande stadsplan; samt

att bemyndiga Drätselkammaren att, ifall antydda stadfästelse vinnes, till enkefru Malmborg försälja den reglerade tomten N:o 51 vid Östra Chausséen i kvarteret N:o 358 för ett pris af 17 mark per quadratmeter, med vilkor dock att tomtens innehafvare icke eger påyrka omgäfvande gators planering, hvilken bör få anstå intill dess staden finner sådan planering med sin fördel förenlig.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

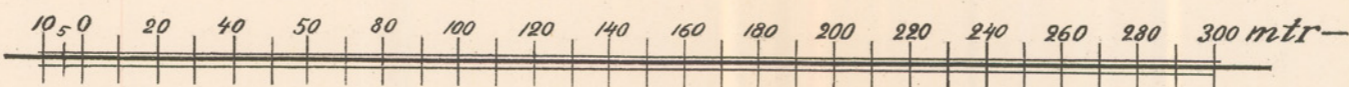
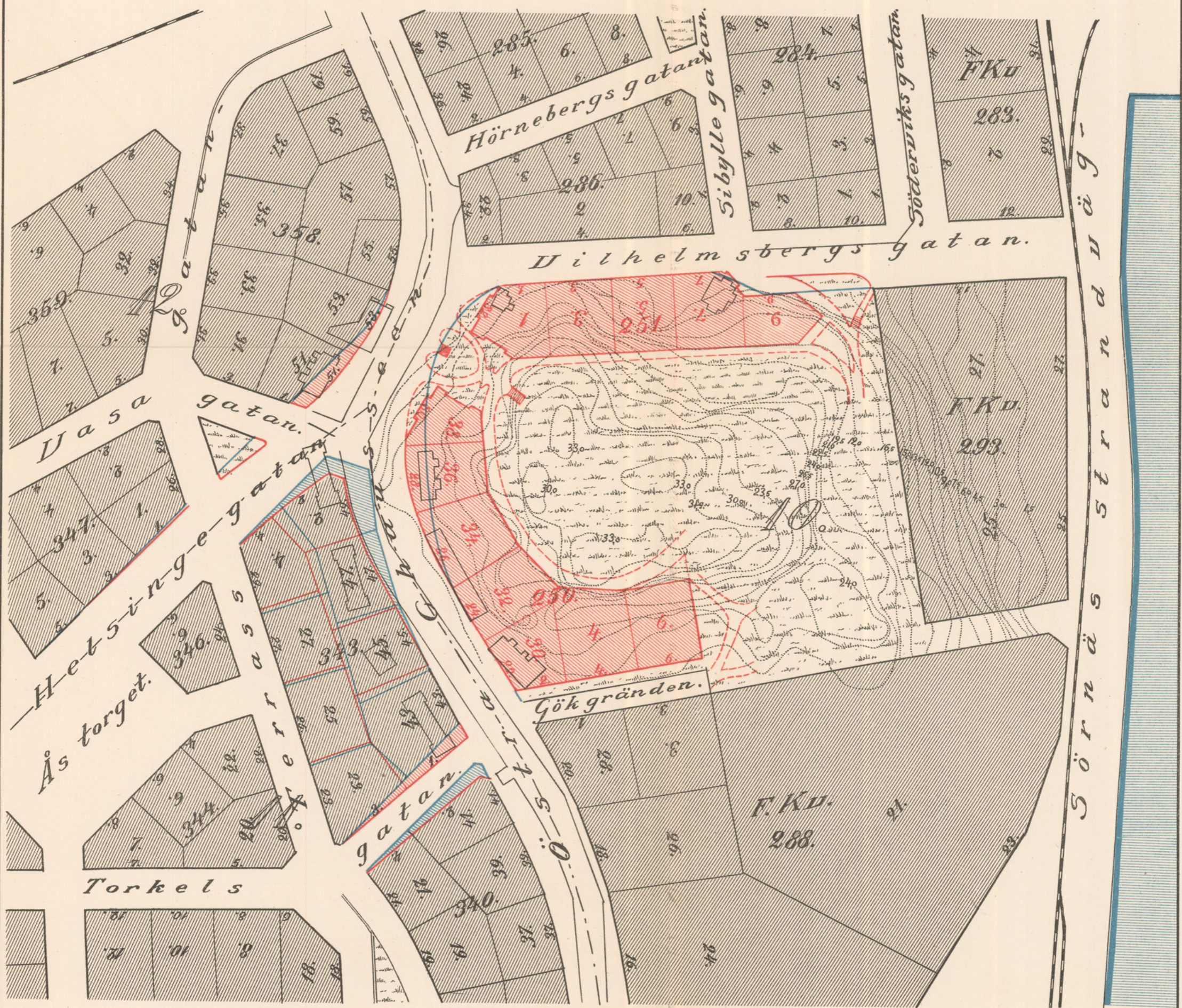
Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1904.

Förslag

till stadsplansförändring berörande

delar af 10^{de}, 11^{te} och 12^{te} stadsdelarne

i Helsingfors.



W. O. Linn

Yttrande i anledning af revisorernes berättelse.

STYRELSEN
FÖR
HELSINGFORS STADS
BELYSNINGSVÄRK.

Helsingfors
den 9 Juni 1904.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Med anledning af det utlåtande revisorerne för granskningen af Helsingfors stads räkenskaper för år 1903 afgifvit beträffande belysningsverkets härstädes bokföring och förvaltning under sagda år har styrelsen för belysningsverket härmed äran anföra följande:

1. Angående uppställningen af gasverkets räkenskaper.

Härom afgifva Herrar revisorer följande yttrande:

„Vid revisionen af 1902 års räkenskaper delgafs dåvarande revisorer — såsom i deras berättelse äfven omnämnts — att gasverkets räkenskaper från och med 1903 års början blifvit uppställda på sådant sätt att en direkt jemförelse mellan de faktiska beloppen af utgifterna och inkomsterna samt de därför fastställda anslagen skulle kunna äga rum.

Vid granskningen af räkenskaperna för senast nämnda år hafva vi dock konstaterat att bokföringen ej är anordnad på sådant sätt att en direkt jemförelse med budgeten blifvit möjlig.“

Vid uppställandet af belysningsverkets räkenskaper för sistlidet år, hafva särskilda förändringar vidtagits i syfte att såvidt möjligt åstadkomma öfverensstämmelse med budgeten för året. Att revisorerne likväl icke ansett bokföringen ordnad på sådant sätt, att en „direkt“ jemförelse med budgeten blifvet möjlig, torde hufvudsakligen böra tillskrifvas det förhållande, att bokföringen i anledning af stadgandet i § 13 af det för Styrelsen fastställda reglementet, blifvit anordnad på sätt vid hvarje affärsbokföring plägar ske d. v. s. med fullständigt balanskonto och till följd deraf med in- och utgående balanser för alla genomgående konti. I öfverensstämmelse härmed måste å samtliga fastigheters, ma-

terialiers, inventariers och biprodukters konti in- och utgående balanser förekomma och kan man därför icke „direkt“ å dessa konti i hufvudboken se, huruvida de öfverensstämman med anslagen i budgeten.

Den räkneoperation, som, vid sedvanlig dubbel bokföring, måste göras för att af hufvudboken kunna se med hvilka belopp t. ex. hufvudrör, lyktor, privata serviser etc. ökats samt om dessa öknings öfverensstämman med anslagen i budgeten, äro dock mycket enkla — man har endast att från debetsidans slutsumma afdraga ingående balansen samt eventuellt förekommande kreditposter. Samma är ock förhållandet med inkomsterna å koks och stenkolsstjära. Der har man endast att från kreditsidornas slutsummor afdraga värdet å lagren den 1 Januari, hvilka finnas angifna såsom ingående balanser å debetsidorna.

Öfriga hufvudrubriker såsom „förvaltning“, „gastillverkningskostnader“, „kostnaden för gatubelysningen“, „kostnader för privata gasförbrukningen“ samt „för remont och underhåll“ finnas jemte underafdelningar summerade i hufvudboken och kunna således ej gifva anledning till svårigheter vid jämförelsen med budgeten. Härvid har dock det förbiseende ägt rum att några mindre budgetposter blifvit uti motsvarande konti i hufvudboken sammanförda, men har rättelse härutinnan innevarande år vidtagits.

Derjämte erkänner Styrelsen att den omständighet, att endast kostnaden i sin helhet för utvidgningen af hufvudrörnätet och icke tillika detaljkostnaden för hvarje särskild gata ingår i hufvudboken, kan betecknas såsom en oegentlighet i bokföringen. Rörande detta får styrelsen anföra, att, enligt Stadsfullmäktiges beslut af den 4 April 1903, Styrelsen är skyldig att före den 1 Februai till Drätselkammaren aflämna alla de uppgifter, som för stadens bokslut äro erforderliga. Gasverkets tjänstemäns arbete med hufvudboken och bokslutet i öfrigt måste sålunda redan omkring den 25 Januari vara så långt kommet, att det kan föreläggas Styrelsen i och för kontrollering och vidtagande af eventuella ändringar. Styrelsen hade hoppats att före den 1 Februari innevarande år kunna inlemna till Drätselkammaren uppgift äfven på den detaljerade kostnaden för hufvudrören i hvarje särskild gata, men har det visat sig att, med nuvarande antal bitråden, detta ej låtit sig göra, hvarför dessa detaljerade uppgifter fortsättningsvis ingått endast i gasverkets årsberättelse.

Ehuru det med nuvarande antal bitråden icke möter några svårigheter att få kostnaden i detalj för hufvudrören införda i någon af de böcker, som inlemnas till Drätselkammaren före den 1 Mars, och Herrar revisorer deraf, förutom af årsberättelsen, kunde finna, huruvida detaljposterna stämman med budgeten, har Styrelsen dock för att undvika uppreparandet af denna anmärkning, beslutit att för framtiden, genom engagerande af ökade arbetskrafter, söka så begå, att ej allenast förenämnda uppgifter utan derjämte en fullständig bokslutstablå, upptagande samtliga budgetposter jämförda med inkomster och utgifter enligt böckerna, så tidigt som möjligt till Drätselkammaren inlämnas.

2. Angående gasverkets koks- och kollager.

I denna fråga uttala sig Herrar revisorer som följer: „Gasverkets räkenskaper hafva vi i öfrigt funnit riktiga, såframt den i utgående balansen för år 1903 angifna summan för stenkols- och koksörrådet Fmk 120,103: 11 är exakt.

Af stadens inventeringsmäns utlåtande framgår likväl att, likasom under år 1902, äfven under år 1903 en verificering af det uppgifna förrådet icke kunnat värkställas och undandraget sig på den grund det för dessa materialier upptagna beloppet all kontroll från vår sida. Då det emellertid gäller så pass stora värden, som ofvan nämnts synes oss en ändring i sagda sakförhållande för framtiden ej vara opåkallad.“

Af det anförda framgår, att det är stadens inventeringsmän, som icke kunnat verificera de i bokslutet ingående beloppen för kol och koks och synes det Styrelsen som om Herrar revisorers uttalande om en ändring i sagda sakförhållande närmast skulle gälla inventeringsmännens uraktlåtenhet att verkställa en verificering af dessa poster.

Att Styrelsen likväl inlåter sig på ett uttalande rörande denna fråga, har sin grund deri, att Styrelsen har sig bekant, det att man sökt bibringa allmänheten en oriktig uppfattning rörande densamma.

Uti förestående post Fmk 120,103: 11 ingå:

Koks	Fmk	38,795: —
Vanliga kol	„	68,439: 30
Cannel „	„	12,868: 81
	<u>Summa Fmk</u>	<u>120,103: 11</u>

Angående kokslagret får Styrelsen anföra, att detsamma hvarje nyårsdag på morgonen, genom kubering, fastställs till sin storlek. De vid denna inventering erhållna volymerna för okrossad och krossad koks ingå i bokslutet med värden understigande dem, för hvilka man anser, att koksen kan försäljas.

Detta sätt för inventering af kokslager användes allmänt vid gasverk och något annat, praktiskt sätt känner Styrelsen icke till. Att Herrar inventeringsmän skulle kunna hafva den uppfattningen, att kokslager på tiotusentals hektoliter borde utrönas genom uppmätning med hektolitermått, kan Styrelsen ej tänka sig, då ett sådant förfaringssätt skulle medföra en utgift af flere tusen mark, utan att någon nämnvärd fördel dermed vunnas.

Enär koksproduktion fortgår dag och natt samt försäljning och utkörning af koks från lagret eger rum hvarje hvardag, måste inventeringsmän, hvilka önska taga del af kokslagrets storlek vid årsskiftet infinna sig å gasverket den 1 Ja-

nuari. Infinna de sig för sagda ändamål i slutet af Januari eller i medlet af Mars, såsom fallet varit åren 1903 och 1904, är en sådan inventering sjelffallet af ringa värde.

Vidkommande kolinventeringen förfäres på härvarande gasverk på samma sätt som vid andra dylika verk.

Kolinventariets storlek den 1 Januari 1903 bestämdes sålunda på följande sätt.

I November månad 1902 inkom en kollast, hvilken enligt grufcertifikat, konnossement och faktura innehöll 2,237,232 kg. Enär denna kollast kunde placeras i kolhuset utan att blandas tillsammans med andra kolpartier och ej heller något kol togs från denna last före årets slut, fanns ofvannämnde qvantitet i lager den 1 Januari 1903.

Af de kol, som inkommit före November 1902 fanns den 1 Januari 1903 en mindre hög, som, sedan den under loppet af den 1—13 Januari invägs i retorthuset, visade sig innehålla 104,180 kg. Lagret vanliga gaskol den 1 Januari 1903 upptogs sålunda i bokslutet för år 1902 till $2,237,232 + 104,180 \text{ kg.} = 2,341,412 \text{ kg.}$

Detta kolinventarium, som till öfver 95 % bestod af en kolvigt efter hvilken gasverket betalt kolen under det att resten blifvit uppvägd, anser Styrelsen vara så pålitligt, att det borde kunna tillfredsställa de högsta fordringar på noggrannhet och förefaller det Styrelsen underligt, att Herrar inventeringsmän, för hvilka tydligt redogjorts angående sättet för beräkningen af sagda kolinventarium och hvilka förevisats alla till beräkningen hörande handlingar, icke kunnat gifva vitsord åt inventeringen.

För det fall att någon skulle hafva den uppfattningen, att gasverket har ett år efter år i reserv liggande kolförråd och att det är detta förråd, som inventeringsmännen icke kunnat verificera, får Styrelsen tillkännagifva, att så ej är förhållandet. Såsom känt förlora kolen i värde då de lagras länge och är det derfär en regel vid alla gasverk att förgasa hela det gamla lagret, innan nyinkomna kol tagas i bruk, hvilket förfaringssätt också iakttagas härstädes. I samband härmed meddelas, att alla kol, som förgasas, invägas i retorthuset och får man på så sätt en viss kontroll på inventariet. De den 1 Januari 1903 i lager varande gaskolen, såsom förut nämnt 2,341,412 kg., voro förgasade den 13 Juli samma år och hade då invägs i retorthuset med 2,285,600 kg., hvadan differensen mellan lagret och invägningen utgjorde endast 55,812 kg. eller 2,4 %. Sådana differenser uppstå dels derigenom, att förlust af kol vid lossningen och transporten med häst från fartyget till upplagsrummet och derifrån till retorthuset icke kan undvikas, dels genom vigt förlust i följd af den torkning, som eger rum, då kol lagras under flere månader och dels genom eventuella felvägningar.

Behållningen af gaskolen den 1 Januari 1904 beräknades åter på följande sätt:

Lager af kol 1 Januari 1903	2,341,412 kg.	
Under 1903, enligt konnossement, fakturor och grufcertifikat, inkomna kol	6,754,825 „	9,096,237 kg.
Förbrukade kol:		
Under tiden 1 Januari—13 Juli 1903 invägda kol .	2,285,600 „	
Tillägg för differensen mellan invägningen och lagret (se ofvan)	55,812 „	
Under tiden 13 Juli—31 December 1903 invägda kol	3,199,650 „	
Tillägg af 2 % för kompensering af eventuella felvägningar, vikt förlust m. m.	63,993 „	
Under året i smedjan och för rörläggningar åtgångna	22,237 „	5,627,292 „
		<u>Lager 1 Jan. 1904, afrundadt kg. 3,469,000 kg.</u>

Med detta belopp ingår lagret gaskol i 1903 års bokslut och blir kvantiteten korrigerad, då återstoden af lagret innevarande sommar blifvit invägd i retorthuset.

Detta sätt för bestämmandet af lagret den 1 Januari 1904 är delgifvet inventeringsmännen, då dessa i medlet af Mars infunno sig på gasverket i och för inventering. Af inventeringsmännens rapport till revisorerna framgår dock, att ej heller detta beräkningssätt vunnit de förstnämndes godkännande. Hvad anmärkningen åsyftar är derfor icke lätt att inse. Styrelsen kan nämligen ej tänka sig, att inventeringsmännen skulle vilja påyrka, att kollagret, vid hvarje årsinventering skulle uppvägas, helst detta medtoge en tid af flere veckor samt kostnaden härför jemte kolens förnyade uppstapling i hög skulle uppgå till minst en mark pr 1,000 kg., eller för lagret den 1 Januari 1904 till c:a 3,500 mark, utan att ett sådant förfaringssätt skulle lemna minsta ekonomiska fördel, då lagret under alla förhållanden blir uppvägd och korrigeradt före förgasningen. Enär å andra sidan en kubering af kolen dels är svår att verkställa och dels skulle lemna mycket opålitliga resultat på grund af de oregelbundna formationer, lagret får derigenom, att gångar, härs och tvärs, genom kolhuset, måste upptagas för kolens luftning, anser Styrelsen att, vid ett fall som detta, det använda sättet att uppskatta kollagret vid årsskiftet hafva varit det tillförlitligaste och mest ändamålsenliga.

3. Angående priset för gatubelysningen.

Vidkommande denna fråga uttala sig Herrar revisorer sålunda: „Gasverkets nettovinst för år 1903 uppgår till den ej obetydliga summan af Fmk 198,232: 84 samt öfverstiger den för närmast föregående år med Fmk 86,990: 62.

Vi kunna dock ej frigöra oss från den uppfattning att af vinsten närmare en tredjedel är af rent fiktiv natur, beroende på att för stadens behof använd gas debiterats till högsta försäljningspris i stället för — såsom oss synes riktigare — till sjelfkostnadspris.“

Redan förra årets revisorer uttalade sig till förmån för en nedsättning i i nu gällande pris för gatubelysningen.

I skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 22 Augusti 1903 har Styrelsen anført de skäl, som enligt Styrelsens förmenande, tala för att gällande pris, 30 penni pr m³, borde bibehållas. Ett upprepande af dessa skäl torde därför vara onödigt.

Då gasverket tillhör kommunen utgör visserligen frågan om debiteringen af den egna konsumtionen en bokföringsfråga, i ty att kommunens verkliga vinst eller förlust af inrättningen icke är beroende af denna debitering, men för att bl. a. kunna bedöma när tidpunkten är inne för nedsättning af priset å den privata konsumtionen, hvilket sjelffallet bör eftersträfas, synes i bokföringen jämväl kommunens egen förbrukning böra skäligen debiteras. Vid sådant förhållande anser Styrelsen att en viss oegentlighet föreläge derest gatubelysningen, för hvilken kostnaderna äro betydligt högre än för den privata konsumtionen, skulle debiteras till lägre pris än den sistnämnda eller till sjelfkostnadspris.

Dessa speciella kostnader för gatubelysningen, såsom lykttändning och släckning, underhåll m. m., torde äfven utgöra orsaken till att man på en del andra orter tvärtom bokför gatubelysningen dyrare än det för privatkonsumtionen fastställda maximipriset. Sålunda debiteras i Sveriges tre största städer, uti hvilka gasverken numera äro kommunala efter att tidigare hafva varit privata, enligt senast utkomna årsberättelser, dessa pris som följer:

	Stockholm.	Göteborg.	Malmö.
Maximipris för privat belysning	12 öre	12 öre	15 öre
Gatubelysningspriset.	17,5 „	18 „	21,0 „

Dessa städer, hvilka alla hafva nya, tidsenliga gasverk med låga produktionskostnader, hålla således afsevärdt högre pris på gatubelysningen än på den privata belysningen. I jemförelse med debiteringen i förenämnda städer, kan den hos oss för gatubelysningen gällande alltså icke anses proportionsvis hög.

Härtill kommer, att den i årsberättelsen angifna utgiften för gatubelysningen, Fmk 58,042:—, ännu icke utgör stadens verkliga sjelfkostnad för sagda belysning, hvilken erhålles först genom att föröka nämnda summa med en mot denna del af produktionen svarande andel af räntorna på gasverkets inköpspris och rörelsekapital, och skulle således vid en fullständig uträkning af sjelfkostnadspriset beloppet af den vinst, som enligt revisorernas tanke icke bort bokföras gasverket tillgodo, väsentligen förminskas.

Styrelsen får vidare rättelsevis anföra, att revisorernas uppgift, att vinsten å gatubelysningen utgör „närmare en tredjedel“ af hela vinsten icke är riktig. Af årsberättelsen för 1903 framgår nemligen, att bruttovinsten af gatubelysningen är Fmk 54,593:70 samt att bruttovinsten i sin helhet utgör Fmk 269,160:89 och representerar sålunda förstnämnda vinstbelopp endast en femtedel och icke närmare en tredjedel af den senare.

Enär Styrelsen icke heller för öfrigt kan finna, att någon direkt fördel skulle ernås genom en nedsättning af gatubelysningspriset men en sådan åtgärd deremot såulle medföra den olägenheten, att den intressanta jämförelse, som nu under tre räkenskapsår kunnat göras rörande vinsten från den starkt framåtgående gasverksaffären, icke vidare kunde fullföljas, är Styrelsen af den mening, att några välgående skäl för förslaget godkännande icke förebragts.

4. Angående afskrifningar.

Härom uttala sig revisorerne på följande sätt: „Om ock med föga utsigt till benäget beaktande från vederbörandes sida, anse vi oss slutligen böra fortsättningsvis häfda den redan af tidigare revisorer framhållna åsigten, att gasverkets fasta inrättningar äro upptagna till högre värden än deras prospektiva nyttighets-lifslängd berättigar samt att sålunda en ej obetydlig del af verkets nettovinst borde anvisas till afskrifningar därå.“

I förenämnda skrifvelse af den 22 Augusti 1903 har Styrelsen erinrat hurusom Styrelsen tidigare tvenne gånger framhållit såsom sin uppfattning, att, en del af disponibla vinsten borde i någon form reserveras till afskrifning å fastigheterna, men att Herrar Fullmäktige på anförda skäl icke ansett sig böra godkänna dessa Styrelsens förslag och att revisorerna af 1902 års räkenskaper icke framhållit några nya synpunkter, som kunde föranleda Styrelsen att framkomma med ytterligare förslag i antydt syfte.

Då årets Herrar revisorer, såsom ur ofvannämnda uttalande framgår, icke heller nu framställt några nya motiv för det upprepade förslaget, antager Styrelsen, att Herrar Fullmäktige icke vilja förena sig om den uttalade önskan.

Hj. Schildt.

Edvin Bergroth.

E. Öhman.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri 1904.

*Handlingar rörande ansökan om upplåtande af kostnadsfri tomt
åt särskilda för nykterhet, folkbildning m. m. verkande föreningar.*

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 2 Juni 1904.

N:o 136.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Uti en till Stadsfullmäktige ingifven skrift hafva sällskapet Nykterhetens vänner, nykterhetsföreningarna Koitto, Wäinölä, Kilpi och Rauha, Helsingin Kansanopisto seura, Arbetets Vänners vestra filial, Nya folkbarntädgården, Helsingin Nuorisoseura, Helsingfors Atletklubb, Gymnastikföreningen Ponnistus, Helsingin Ajuriyhdistys och Nylands djurskyddsförening framhållit hurusom bristen på lämpliga lokaler utgjorde en svår hämsko för folkbildnings- och nykterhetsarbetet å denna ort. I syfte att åstadkomma en särskild byggnad för tillgodoseende af antydda behof hade sällskapet Nykterhetens vänner egnat frågan en förberedande undersökning, hvarvid utredts att sjutton olika föreningar för befrämjande af folkbildning, nykterhet, välgörenhet, yrkeskunnighet och idrott m. m. dels utlofvat direkt medverkan till byggnadsföretaget dels anmält sig såsom eventuella hyresgäster. Sökandene hade härefter stannat vid det beslut att planen borde realiseras genom bildandet af ett aktiebolag, som åtog sig att uppföra huset och på särskilda villkor upplåta detsamma till de intresserade föreningarnas begagnande. Emellertid vore företaget beroende deraf huruvida Helsingfors stad ville medverka till detsamma genom att upplåta lämplig tomt för byggnaden, hvilken skulle uppföras enligt plan, som kunde af Stadsfullmäktige godkännas; och hafva sökandene förty anhållit det måtte Stadsfullmäktige besluta att, i händelse ett aktiebolag med antydd uppgift bildades, åt detta kostnadsfritt öfverlemna för ändamålet lämplig tomt, i hvilket afseende främst föreslagits tomten N:o 1 vid Norra jernvägsgatan i kvarteret N:o 401 af trettonde stadsdelen.

Sedermera har Studenternas gemensamma folkbildningskomité uti särskild till Stadsfullmäktige ingifven skrift framhållit att bristen på ändamålsenliga lokaler i hög grad verkat hämmande jemväl på de af komitén anordnade undervisnings-

kurser för arbetare samt anhållit att Stadsfullmäktige ville taga under ompröfning huru sagda brist kunde för framtiden afhjelpas.

Efter det Stadsfullmäktige anmodat Drätselkammaren att inkomma med utlåtande öfver dessa ansökningar samt Kammaren delgifvits eskissritningar till det i förstsagda ansökan omnämnda huset, uppgjorda af arkitekterna Gesellius, Lindgren och Saarinen, har Kammaren förordnat till syn och värdering af den uppgifna tomten N:o 1 vid Norra jernväggsgatan, att förrättas af underskrifven Gripenberg samt ledamöterna Aminoff och Åström jemte stadsgödeten Lille; och hafva synemännen, under förutsättning att ifrågavarande del af den för Tölö stadsdel uppgjorda stadsplanen blefve oförändradt fastställd, åsatt uppgifna tomt, med afseende å dess läge och terrängens beskaffenhet, ett värde af 50 mark per kvadratmeter, i följd hvaraf och då arealen utgjorde 1,800 kvadratmeter, tomtens totalvärde komme att uppgå till 94,000 mark.

Nämnden för arbetareangelägenheter, hvilken af Drätselkammaren lämnats tillfälle att i ärendet uttala sig, har uti härhos bilagdt yttrande påpekat hurusom Nämnden allaredan år 1899 för Stadsfullmäktige utlagt behovet af en fast och lämplig lokal för folkeliga föredrag och arbetareundervisning. Denna framställning hade äfven i princip vunnit Stadsfullmäktiges godkännande, ity att Fullmäktige anmodat Drätselkammaren att vidtaga förberedande åtgärder för anskaffande af sådan lokal, helst genom uppförande af en byggnad för ändamålet. På framställning af Drätselkammaren hade Fullmäktige likväl sedermera beslutit att låta frågan förfalla och att i stället genom lämpliga hyresbidrag understöda de föreningar, hvilka härstädes arbetade i den högre arbetareundervisningens tjenst. Nämnden framhåller vidare att den fortfarande anser uppförandet af en rymlig, ändamålsenlig och med all anspråkslöshet dock värdig byggnad för ifrågavarande undervisning utgöra ett eftersträfvansvärdt mål, åt hvars förverkligande måste tillerkännas särskild betydelse. Ifall detta önskningsmål i närmaste framtid kunde realiseras, borde ofvannämnda föreningars ansökan om gratis tomt icke föranleda till åtgärd. Men om staden till följd af ogynsamma konjunkture ej kunde påtaga sig de dryga utgifter, byggnadsföretaget kräfde, ville Nämnden på anförda villkor understöda ansökningen.

I likhet med Nämnden för arbetareangelägenheter anser äfven Drätselkammaren att kommunens medverkan påkallas främst för åstadkommande af ändamålsenliga lokaler för arbetareundervisningen. Särskildt efter det Stadsfullmäktige den 26 sistlidne maj fattat beslut om ordnandet af och kontrollen öfver de utaf kommunen understödda föreläsnings- och undervisningskurserna för vuxna arbetare, har frågan om ett eget hus för folkbildningsändamål blifvit en angelägenhet af största vikt, hvars realiserande icke borde öfverlämnas åt enskilda korporationer, allraminst åt föreningar, hvilkas verksamhet icke direkt omfattar folkundervisningen. Enligt Drätselkammarens tanke måste därför staden sjelf skrida till upp-

förande af ett hus, inrymmande föreläsningssalar och andra nödiga rum för arbetareundervisningen. Redan år 1899 uppgjordes af ledamoten i Nämnden för arbetareangelägenheter, Arkitekten Th. Höijer, ritningar till en sådan byggnad, afsedd att uppföras å kvarteret N:o 301 *b* i Berghäll, jemte kostnadsförslag slutande å 350,000 mark. Sedan Stadsfullmäktige emellertid förbundit sig att till Statsverket försälja tomterna N:ris 2 och 3 i sagda kvarter till plats för en tilltänkt industriskolebyggnad, synes den återstående delen af kvarteret eller tomten N:o 1, hvars areal utgör 2,030 kvadratmeter, icke erbjuda tillräckligt utrymme för eventuel tillbyggnad i framtiden af stadens ifrågavarande hus. Med anledning häraf har Drätselkammaren tänkt sig att till tomtplats för byggnaden kunde användas kvarteret N:o 325 invid Helsingtorget i Berghäll, upptagande en areal af 4,100 kvadratmeter.

Å samma plats och i sammanhang med förenämnda byggnad borde jemväl uppföras lokal för Folkbibliotekets och läsesalens filial i Sörnäs. För närvarande är denna filial inrymd i en af staden hyrd lokal uti det s. k. Folkets hem. Men har Styrelsen för folkbiblioteket och läsesalen i en till Stadsfullmäktige aflåten och af Fullmäktige till Drätselkammaren remitterad skrifvelse anmält att den upphyrda lokalen icke motsvarar filialens behof och att egarene af Folkets hem år 1906 äro berättigade att uppsäga hyreskontraktet med staden, i anledning hvaraf sagda Styrelse framhållit nödvändigheten af att i den närmaste framtiden vidtaga åtgärder till säkerställande af filialens fortsatta verksamhet.

För att icke kostnaderna måtte utgöra hinder för byggnadsarbetets realiserande, borde det tilltänkta huset uppföras möjligast enkelt och afseende fästas främst å de praktiska behofven; och kunde åt Drätselkammaren öfverlemnas att efter inhemtad utredning om erforderliga lokaler såväl för den af kommunen understödda arbetareundervisningen som för filialen till folkbiblioteket och läsesalen låta uppgöra ritningar och kostnadsförslag till den projekterade byggnaden.

Den af ofvanuppgifna föreningar gjorda ansökan om gratis tomt synes visserligen afse ej blott åstadkommandet af ett hus för arbetareundervisningen utan äfven beredandet af lokal för enhvar enskild förenings verksamhet. Men ehuru denna verksamhet är värd allt erkännande synas de nämnda föreningarna icke framom andra i kommunen existerande sammanslutningar för enahanda syften böra tilldelas ett så betydande understöd som det, hvilket inneligger i gratis tomt, hvars utgifvande endast undantagsvis borde ifrågakomma.

På grund af det anförda tillåter sig Drätselkammaren vördsamt föreslå

att Stadsfullmäktige, med afböjande af ansökningen om gratis tomt åt ett tilltänkt aktiebolag, måtte bemyndiga Drätselkammaren att låta uppgöra och derefter till Fullmäktige inkomma med ritningar och kostnadsförslag till en möjligast enkel byggnad å kvarteret N:o 325 invid Helsingtorget i Berghäll, afsedd att inrymma föreläsningssalar

och andra rum för den af kommunen understödda arbetareundervisningen samt för folkbibliotekets och läsesalens filial i Sörnäs.

Remisshandlingarna med till dem hörande ritningar återställas härjemte.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

MAGISTRATEN

i

Helsingfors.

Helsingfors,
den 28 oktober 1903.

N:o 3,112.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

En å särskilda för folkbildningens och nykterhetens befrämjande arbetande föreningars vägnar till Magistraten ingifven, till Herrar Stadsfullmäktige ställd skriftlig ansökan om upplåtande af kostnadsfri tomt för ett för dessa föreningars behof tillämnadt byggnadsföretag får, jemte tillhörande bilaga och ritning, Magistraten äran öfversända.

På Magistratens vägnar:

J. von Haartman.

Viktor Ekroos.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Under hela den tid stärfvanden för folkbildningens och nykterhetens befordrande pågått i Helsingfors har bristen på lämpliga lokaler utgjort en svår hämsko för dessa sträfvanden, och ju mera desamma utvecklats, desto kännbarare har afsaknaden blifvit, så att åstadkommandet af sådana nu framträder såsom ett önskningsmål, hvars förvärligande utgör ett oeftergiffligt villkor för folkbildnings- och nykterhetsarbetets framgångsrika bedrivande i hufvudstaden.

Ledda af insikten härom nedsatte sällskapet Nykterhetens Vänner en af för saken intresserade personer bestående kommitté med uppdrag att egna frågan en förberedande behandling och utröna lokalbehovets omfattning, storleken af de uppoffringar, föreningarna få ikläda sig för lokalhyra, huru stort utrymme de skilda föreningarna skulle behöfva i ett ifrågasatt gemensamt hus, å hvilken plats föreningarna helst skulle önska att detta hus blefve uppfördt m. m.

Sedan utredning härom förebragts på sätt i bilagda skrift närmare angifves, hafva nedanangifna föreningar åter upptagit frågan till behandling och därvid stannat vid det beslut att byggnadsplanen borde realiseras genom bildandet af ett aktiebolag, som åtog sig att uppföra huset och mot särskilda vilkor öfverlåta detsamma till de intresserade föreningarnas begagnande.

Enligt upplysningar, som af den förberedande kommittén införskaffats, förefinnas utsikter till att de intresserade föreningarna skola placera något kapital i byggnadsföretaget, hvarjämte man hyser förhoppning om bidrag från Malmska fonden och möjligen äfven andra håll.

Då emellertid möjligheten af planens realiserande är beroende däraf, om lämplig tomt för huset kan erhållas gratis, och då Helsingfors stad själfallet är intresserad af att en byggnad, afsedd att främja folkbildning och nykterhet, fås till stånd, så våga undertecknade representanter för nedanangifna föreningar hos Herrar Stadsfullmäktige vördsamt anhålla:

att Stadsfullmäktige ville besluta, att i händelse ett aktiebolag bildas med uppgift att uppföra ett hus, inrymmande lokaler för folkbildnings- och nykterhetsföreningars behof, kostnadsfritt till detta bolag öfverlåta för ändamålet lämplig tomt, med för staden bibehållen rätt att disponera platsen för annat ändamål, om ofvannämnda aktiebolag ej inom loppet af fem år, räknadt från den dag byggnadstomten till bolaget öfverlämnats, bebyggt densamma enligt plan, som af Stadsfullmäktige godkänts, och an-

hålla vi att främst få föreslå tomten N:o 1 vid Norra Järnvägs-
gatan å kvarteret 401 i 13:de stadsdelen i Helsingfors.

Helsingfors, den 30 september 1903.

<i>Nykterhetens Vänner,</i> Väinö Wallin.	<i>För Arbetets Vänners västra filial,</i> Emil Blåfield.
<i>Nya Folkbarträdgården,</i> Lilli Winter.	<i>Helsingfors Atletklubb,</i> Axel Liljefors.
<i>Helsingin Ajuriyhdistys,</i> K. W. Lindqvist.	<i>Nylands Djurskyddsförening,</i> T. K. Forstén.
<i>R. Y. Koitto,</i> Vilho Reiman.	<i>N. R. Y. Wäinölä,</i> Kalle Kallén.
<i>Helsingin Kansanopistoseura,</i> Maikki Friberg.	<i>Raittiusyhdistys „Kilpi“,</i> A. N. Lahtinen.
<i>Helsingin Nuorisoseura,</i> Kaarlo Holm.	<i>S. R. Y. Helsingin osasto,</i> A. F. Rautanen.
<i>V. ja U:seura Ponnistus,</i> V. Damm.	<i>Raittiusyhdistys „Rauha“,</i> k:tta F. E. Pettersson, esimies.

Helsingin yhdistysten asunto-olot.

17 yhdistystä
haluaa uusia
huoneustoja.

Vastaiseksi on 17 eri yhdistystä, nimittäin

Arbetets vänners vestra filial,
Finsk Kvinnoförening,
Helsingin ajuriyhdistys,
Helsingfors Atletklubb,
Helsingin Kansanopistoseura,
Helsingin Nuorisoseura,
Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys,
Nya Folkbarträdgården,
Raittiuden Ystävät,

Raittiusyhdistys Kilpi,
 ” ” nuorempi,
 ” Koitto,
 ” Rauha,
 ” Väinölä,
 Rautatieläisyhdistys,
 Voimisteluseura Ponnistus,
 Uudenmaan Eläinsuojeluseura,

ilmoittaneet haluavansa päästä osallisiksi, joko vuokralaisena tai vielä kiinteämmin aiottuun valistus- ja raittiustaloon. Jotkut sellaisetkin yhdistykset, jotka eivät suoranaisesti toimi kansanvalistustyön, raittiuden tai urheilun alalla, ovat omasta aloitteestaan pyytäneet päästä yhteishankkeen mukaan, vaikka niiden puoleen ei ole tiedustelussa käännyttykään. Tämä näyttää viittaavan siihen, että aiotulla yhdistystalolla valmistuttuaan tulisi olemaan halukkaita käyttäjiä sellaisistakin yhdistyspiireistä, joiden puutteita ja tarpeita ei tällä hetkellä tunneta.

Ne 17 yhdistystä, joiden nykyisistä huoneusto-oloista siten olemme tilaisuudessa antaa lähempiä tietoja, jakaantuvat seuraaviin ryhmiin: Yhdistysten laatu.

Raittius	yhdistyksiä	6
Valistus	”	3
Kristillisiä	”	1
Hyväntekeväisyys	”	2
Nais	”	1
Voimistelu- ja urheilu	”	2
Ammatti	”	2
<hr/>		
Yhteensä yhdistyksiä		17

Näennäisesti nämä yhdistykset siten edustavat mitä moninaisimpia harrastuksia. Kuitenkin voidaan sanoa, että kahta viimeksi mainittua ryhmää lukuunottamatta, kaikki muut ovat sellaisia, joiden päätoiminta liikkuu kansan opetuksen, kasvatuksen ja siveellisen kohottamisen alalla, siis juuri sillä, jonka ylläpitämistä ja edistämistä aiottu valistus- ja raittiustalo tahtoi puolestaan palvella. Kun katsauksemme tarkoituksena ei ole antaa kuvaa kaupungin huonoimmin varustetuista yhdistyksistä ylipäänsä, vaan määrätynlaisista yhdistyksistä, eivät seuraavassa esitettävät tiedot ole mielivaltaisesti valittuja, vaan asianmukaisesti rajoitettuja ja päteviä.

Tässä puheena olevat yhdistykset ovat myöskin yleensä jo verraten vanhoja. 8 niistä — niiden joukossa vaikuttavimmat — on perustettu jo 1880-luvulla ja muut seuraavalla vuosikymmenellä; ainoastaan pari vähäpätöisempää yhdistystä ei ole vielä kolmea vuotta elänyt. Nämä yhdistykset edustavat siis vakaantu- Yhdistysten ikä ja vakavuus.

neita pyrintöjä ja vakaantunutta työtä, millä seikalla käsittääksemme on erityinen arvonsa, kun nousee kysymys onko yhteiskunnan tehtävä uhrauksia yhdistysten hyväksi.

Yhdistysten Sen työn merkitystä, jota nämä yhdistykset edustavat, kuvaa osaltaan jäsenluku. myöskin niiden jäsenluku. Esitämme seuraavassa rinnakkain meille annetut numerot yhdistysten jäsenluvusta sekä viimeksi kuluneena vuonna että keskimäärin kolmelta edelliseltä vuodelta. Ne yhdistykset, joista ei ole saatu käytettäviä numeroita, ovat jätetyt pois.

13 yhdistyksen jäsenluku.

Y h d i s t y k s e n n i m i	J ä s e n l u k u	
	keskim. v. 1900—1902	v. 1902
Arbetets vänners västra filial	—	107
Naisyhdistys	166	(166)
Atleettiklubi	34	42
Ajuriyhdistys	—	40
Helsingin nuorisoseura	247	226
Helsingin kansanopistoseura	675	760
Raittiusyhdistys Kilpi	147	84
” ” nuorempi	163	157
” ” Koitto	1,140	1,440
” ” Rauha	114	110
Rautatieläisyhdistys	176	180
Raittiusyhdistys Väinölä	95	102
Nuorten miesten kristillinen yhdistys	(400)	(400)
Yhteensä	3,357	3,814

Muist! Arbetets vänners v. fn kolmen vuoden keskimääräisestä jäsenluvusta ei ole tietoja. — Ajuriyhdistys ei ole toiminut kolmea vuotta. — Kansanopistoseuran numerot tarkoittavat ainoastaan oppilaita. — Koiton jäsenluku nousee nykyään jo 1,800.aan. — Sulkujen välissä ilmoitetut luvut ovat summattaisia annettujen tietojen perusteella.

Yhdistysten
ulkopuolinen
toiminta.

Lähes 4,000 nousee siis se joukko, jonka tarpeita näiden 13 yhdistyksen v. 1902 on huoneustoissaan ollut tyydyttämisen. Todellisuudessa on kuitenkin se väestö, jonka henkiset tarpeet tässä tulevat kysymykseen, melkoista suurempi. Yllä olevat numerot koskevat näet vain yhdistysten varsinaisia jäseniä ja oppilaita, niin sanoaksemme yhdistysten toimivia, aktiivisia joukkoja. Mutta yhdistysten tarkoituksena on paitse huolenpitoa omista jäsenistään, useimmiten myös tehokas vaikutus yhdistysten ulkopuolella olevaan väestöön, jota se koettaa saavuttaa yleisemmällä iltamilla, kokouksilla ja juhlilla. Yhdistysten huoneusto-oloja arvostellessa on tämä seikka yksi kaikkein tärkeimpiä ja painavimpia.

Minkälaiset ovat sitten yhdistysten huoneustot?

Yleinen arvostelu kuuluu: perin puutteelliset ja riittämättömät. Ainoas-Huoneustojen taan yksi yhdistys on huoneustostaan antanut kiittävän lauseen ja pari ilmoit- riittämättö-
 taanut huoneustonsa tyydyttäväksi. „Arbetets vänners västra filial“ sanoo „kipeästi myysja keho
 tarvitsevansa sopivampaa huoneustoa kuin yhdistyksellä on ollut ja nykyään on“. laatu.
 Suomen Naisyhdistyksen huoneusto vastaa tarkoitustaan „niukasti“. Nuoriseu-
 ralla on huoneusto „liian pieni“ ja „enempi epämieluisa“. „Palokunnantalossa on
 kurseja usein häirinnyt ravintolan melu ja tuon tuostakin on meille määrätty
 iltapäivä perustettu ja sali suuremmasta vuokrasta annettu muuhun tarkoitukseen“,
 kirjoittaa Kansanopistoseura. Kilven huoneusto on „sopimaton“. Koiton on „huo-
 nosti tarkoitustaan vastaava“ ja yhdistyksen vuosikertomuksessa v:ltä 1902 sano-
 taan, että yhdistyksen „on mahdotonta enään järjestää yhdistyksen omassa huo-
 neustossa mitään tilaisuutta, johon voitaisiin kaikki jäsenet kutsua koolle“. Rau-
 halla on „liian ahdas ja matala“ huoneusto. — Kurjiksi voisi nimittää Hesperiaassa
 olevaa yhdistyshuoneustoa, missä pari raittiusyhdistystä toimii 41,4 m²:n lattia-
 alalla ja päällepäätteeksi matalassa huoneessa, sekä tunnettua kokouspaikkaa Yr-
 jönkadun varrella (Balderin talo), mikä on useampien raittius- y. m. seurain yh-
 teinen kotipaikka.

Tällaisia huoneustojaan eivät monet suuremmat yhdistykset enään pitkiin Tilapäiset
 aikoihin ole voineet käyttää omiin suurempiin iltamiinsa ja juhliinsa, saati sitte huoneustot.
 suurelle yleisölle aiottuihin tilaisuuksiin. Yhdistysten on täytynyt pyrkiä viettä-
 mään milloin Ylioppilastalolle, milloin Palokunnansaliin y. m., jotka ovat kalliisti
 vuokrattavat ja niissä löytyväin väkijuomaravintolain ja syrjäisten henkilöiden
 melun kautta vähemmän sopivia näiden yhdistysten juhlapaikoiksi. Mutta yhdis-
 tykset eivät voi kokouspaikkojansa valita; niiden on tyytyminen siihen, mitä tila-
 päisesti saavat.

Yhdistysten „asuntopula“ on siten tosiasia, jonka olemassa-oloa ei voida
 kieltää. Yhdistykset ovat tosiasiallisesti joutuneet kulkujalalle, ja yhdistysvapau-
 delle on omassa kaupungissa kasvanut arveluttava haitta ja vaara.

Mutta pahan lisäksi tulee vielä eräs epäkohta, jonka kantaminen suurim- Kohtuutto-
 massa määrässä lamaa näitä yhdistyksiä, jotka suurimmaksi osaksi ovat vähä- mat vuokrat.
 varaisen kansan henkisten harrastusten keskuksia. Tarkoitamme yhdistysten mak-
 settavia sietämättömiä ja kohtuuttoman korkeita vuokria.

Tämän asian laita käynee riittävän selväksi seuraavista numeroista:

Kuuden yhdistyksen huoneusto-vuokrat.

Yhdistyksen nimi	Jäsenluku v. 1902	Vuotuisen vuokran ilmoitettu suuruus	% yhdistyk- sen kaikista menoista
Arbetets vänners v. f.	107	540:—	45
Helsingin Kansanopistoseura .	760	2,500:—	50
Raittiusyhdistys Koitto	1,440	3,450:—	33
Voimisteluseura Ponnistus . . .	?	730:—	80
Rautatieläisyhdistys	180	2,400:—	66
Raittiusyhdistys Väinölä	102	935:—	54
Yhteensä	2,589	10,555:—	kesk. 54

Yleisarvos-
telu.

Kun otetaan huomioon, että nämä vuokrat maksetaan yleensä sopimattomista huoneista ja että vuokrat tekevät kokonaista 54 % puheenalaisten yhdistysten kaikista vuosimenoista, täytynee myöntää, että yhdistysten huoneustokysymys on painajainen, joka luonnottomasti rasittaa yhdistysten taloudellista elämää ja imee elämänmehun niiden sisälliseläkin toiminnalta.

Helsingissä, 30 p. toukok. 1903.

Väinö Wallin,
toimeksisaanut.

Stadsfullmäktiges i Helsingfors

N Ä M N D

FÖR

ARBETAREANGELÄGENHETER.

Helsingfors,

den 8 December 1903.

Till Drätselkammaren.

N:o 49.

Medels remiss för den 12 sistlidne November har Drätselkammaren anhållit om Nämndens utlåtande öfver en till Stadsfullmäktige stäld och af Fullmäktige till Kammarens yttrande öfverlemnad skrift, hvori å särskilda för folkbildningens, nykterhetens och idrottens befrämjande härstädes verkande föreningars vägnar framställts anhållan om upplåtande af kostnadsfri tomt till uppförande af en byggnad

för dessa föreningars behof; och får Nämnden med föranledande häraf afgifva följande:

Uti förberörda ansökning framhålles, hurusom bristen på lämpliga lokaler städse utgjort en svår hämsko för det i landets hufvudstad bedrifna arbete till folkbildningens och nykterhetens främjande. Då åstadkommandet af sådana lokaler utgjorde ett önskningsmål, hvars förverkligande vore ett oeftergifligt vilkor för sagda arbetes framgångsrika bedrifvande, hade sällskapet Nykterhetens vänner till behandling upptagit frågan om uppförandet af en särskild byggnad för tillgodoseende af antydda behof samt egnat sagda fråga en förberedande undersökning genom en för ändamålet nedsatt komité. Vid ärendets fortsatta handläggning och efter samrådan med flere andra föreningar, hvilka fullföljde likartade eller beslätade syftemål, hade sedermera beslut fattats derom, att byggnadsplanen borde realiseras genom bildandet af ett aktiebolag, som åtog sig att uppföra huset samt på särskilda vilkor ställa detsamma till de intresserade föreningarnas disposition.

Beträffande företagens finansiella utsigter anføres i skriften att möjlighet förefinnes för erhållande af understöd ur kommerserådet Malms donationsfond och jembväl från andra håll, hvarjemte en del föreningar stält i utsigt att uti företaget placera något kapital. Men planens realiserande vore likväl beroende deraf, om Helsingfors stad ville medverka vid nu ifrågakomna sträfvanden för främjande af folkbildning och nykterhet genom att gratis för ändamålet upplåta lämplig tomtplats, förslagsvis tomten N:o 1 vid Norra Jernvägsgatan i kvarteret N:o 401 af 13:de stadsdelen, upptagen å planen för det s. k. Tölöområdet. Af Arkitekterna Gesellius, Lindgren och Saarinen uppgjorda eskissritningar för det projekterade huset åtfölja ofta nämnda skrifvelse.

Ur den ansökningskriften bilagda utredning, som sammanfattas i det betänkande den tidigare nämnda komitén aflemnad, inhämtas i hufvudsak bland annat:

Tillsvidare hade 17 olika föreningar förklarad sig intresserade af förslaget, i det att en del utlofvad sin direkta medverkan och andra anmält sig som eventuella hyresgäster; och vore, enligt komiténs förmenande, med säkerhet en än större anslutning i framtiden att förvänta.

Dessa 17 föreningar fördelade sig å följande grupper:

nykterhetsföreningar	6
folkupplysningsföreningar	3
kristliga	1
välgörenhets-	2
kvinno-	1
gymnastik- och idrottsföreningar	2
yrkes-	2

Summa 17

De flesta af ofvan omförmälda föreningar hade uppnått en jämförelsevis anseelig ålder i det att 8 af dem, och deribland de mest betydande, voro grundlagda på 1880-talet och de öfriga under det derpåföljande decenniet. Endast tvenne af de mindre föreningarna hade trädt i verksamhet efter år 1900. Komitén framhåller i anslutning härtill att ifrågakomma föreningars verksamhet och sträfvanden representera ett varaktigt och bestående intresse, hvilken omständighet är att beakta vid bedömandet af frågan, huruvida kommunen bör till förmån för dessa föreningar ikläda sig uppoffringar eller ej.

Hvad sedan vidkommer medlemsantalet uti ifrågavarande föreningar, framlägges uti komitébetänkandet siffror, hvilka i sin mån bidraga till att framhäfva betydelsen af det arbete, som genom dessa föreningar ävägbringas. Af denna statistik framgår att antalet medlemmar i de 13 föreningar, hvarifrån sådana uppgifter stått till buds, uppgått till öfver 3,800 personer. Detta antal innefattar dock endast föreningarnas ordinarie medlemmar och elever; men som känt ingår i föreningarnas program jemväl att jemnsides med omsorgen om föreningarnas egna medlemmar söka påverka äfven andra utomstående, hvilket syftemål föreningarna söka uppnå genom möten, fester och samkväm. Komitén antyder jemväl att sist-sagda omständighet spelar en afgörande rol vid bedömandet af föreningarnas behof af lokaler.

I betänkandet framhålles vidare, att merberörda föreningar hittills nödgats för oskäligt dryg betalning upphyra åt sig lokaler, hvilka dock i allmänhet befunnits vara otillräckliga och bristfälliga. Bland de olägenheter, som detta hyres-system medförde, påpekas särskildt den omständighet att de uti brandkårshuset anordnade undervisningskurser för den arbetande befolkningen ofta störts af lifvet i restaurationslokalerna derstädes samt att föredragen i sagda sal tidtals fått inställas, emedan lokalen på fördelaktigare vilkor blifvit för annat ändamål upplåten. Såväl denna lokal som studenthusets festsal voro enligt komiténs åsigt mindre lämpliga för föreningarnas högtidligheter, men något urval i detta afseende hade icke stått till buds och föreningarna därför fått nöja sig med de lokaler, som för tillfället varit disponibla. Enligt uppgifter, som lemnats komitén, hade upphyrandet af erforderliga lokaler för sex af ifrågavarande föreningar medfört en årlig kostnad af 10,555 mk, hvilket i medeltal motsvarade 54 % af dessa föreningars sammanlagda årsutgifter. Komitén slutar med att uttala, att dessa ogynsamma bostadsförhållanden ej blott verka ytterst betungande på föreningarnas ekonomi, utan äfven utöfva ett förlamande inflytande på desammas inre verksamhet.

För egen del tillåter sig Nämnden för arbetareangelägenheter att framhålla det Nämnden allaredan år 1899 för Stadsfullmäktige utlagt behofvet af en fast och lämplig lokal för folkeliga föredrag och arbetareundervisning. Denna framställning synes äfven i princip hafva vunnit Stadsfullmäktiges godkännande, när Fullmäktige den 13 Januari 1900 anmodade Drätselkammaren att vidtaga förberedande åtgärder för anskaffande af en sådan lokal, helst genom uppförande af en

byggnad för ändamålet. På framställning af Drätselkammaren beslöto Fullmäktige likväl sedermera den 7 derpåföljande Mars att låta frågan tillsvidare förfalla samt att i stället genom lämpliga hyresbidrag understöda de föreningar, hvilka härstädes verka i den högre arbetareundervisningens tjänst.

Nämnden anser likväl fortfarande att uppförandet af en rymlig, ändamålsenlig och, med all anspråkslöshet, dock värdig byggnad för ifrågavarande undervisning utgör ett eftersträfvansvärdt mål, åt hvars förverkligande i bredd med andra allmänna anläggningar af improduktiv art måste tillerkännas särskild betydelse.

Ifall således detta önskningsmål i närmaste framtid kan realiseras — något som det icke ligger inom Nämndens kompetens att bedöma — synes den af ofvan omförmälda föreningar hos Stadsfullmäktige gjorda anhållan, som ju afser åstadkommandet af ett hus för hufvudsakligen likartade ändamål som den af Nämnden tidigare projekterade byggnaden skulle tillgodose, icke böra föranleda till åtgärd. Om deremot staden till följd af ogynsamma ekonomiska förhållanden icke nu anses böra påtaga sig de dryga utgifter byggnadsföretaget kräfver, kan Nämnden icke underlåta att på det varmaste understöda sagda anhållan, och utbeder sig Nämnden att såsom ytterligare motivering härtill få anföra följande synpunkter.

Nämnden anser visserligen att stadens myndigheter icke böra, utan noggrann kännedom och omsorgsfull pröfning af de företag, som det gäller att understöda, skrida till upplåtande af gratis tomtplatser åt föreningar, hvilkas sammansättning och ledning icke erbjuda fullgiltiga garantier beträffande kontinuiteten, allmännyttigheten och en sund utveckling af dessas verksamhet. Det erkännande och den förmån, som en dylik gåfva innebär, kan endast med svårighet senare återtagas, äfven om vägande skäl härför framdeles skulle yppa sig. Hvad emellertid angår nu ifrågakomma föreningar, bör märkas att desamma icke afse direkt ekonomisk fördel eller politiska förmåner för medlemmarna äfvensom att dessa föreningar aldrig verkat genom agitation af den tvifvelaktiga art, som fortfarande kännetecknar vissa föreningar inom kroppsarbetarnes leder. Tvärtom hafva förbemälda föreningar, hvilka direkt utgått ur vårt eget lands sociala förhållanden och denna kommuns behof, städse haft en allmänt gagnelig, för alla medborgare öppen verksamhet till ändamål. Rusdrycksbegärets bekämpande måste sålunda otvifvelaktigt anses vara af största ekonomiska och uppfostrande samhällsvärde, och de föreningar, som egna sig åt sådan verksamhet, förtjena odeladt erkännande samt kunna altså anses förtjenta af kraftigt understöd från kommunens sida, äfven om tillsvidare vissa praktiskt ogenomförbara reformer uppställas på dessa föreningsprogram. Likaså måste de folkbildnings- och folkuppfostringssträfvanden, som utgått ur enskildt initiativ och upprätthållits med enskilda krafter, anses vara värda erkännande och understöd. Till förmån för föreningarnas föreliggande anhållan kan ytterligare framhållas att största delen af desamma redan en längre tidsföljd varit i verksamhet, samt att antalet medlemmar, som tillhöra dessa föreningar, redan nu stiger till öfver 3,800 personer.

Det kan således enligt Nämndens åsigt icke nekas att föreliggande anhållan är förtjent af alt beaktande från stadsmyndigheternas sida, och Nämnden har derföre icke tvekat att, under ofvan uttalade förutsättning, förorda bifall till ansökningen. Utan att yttra sig om sakens finansiella sida och den föreslagna platsen eller öfriga detaljer, hvilka torde ankomma uteslutande å Drätselkammarens beredning, har Nämnden dock trott sig böra härvid framhålla att, om tomtplats för ifrågavarande ändamål afstås, densamma borde underkastas värdering samt att köpeskillingen borde få inestå i form af ett räntefritt i fastigheten intecknad lån, hvilket kunde indrifvas derest den å tomten uppförda byggnaden komme att användas för annat eller väsentligen olikartadt ändamål än uti ansökningen åsyftas. Derjemte kunde företaget ytterligare stödjas genom beviljande af postposition, ifall nödig säkerhet för staden äfven i sådant fall erbjöde sig. Slutligen borde enligt Nämndens tanke det aktiebolag, som skulle öfvertaga tomten, förpligtas att icke utdela högre vinst än 6 % samt att använda eventuellt öfverskott till nedsättning af hyror för resp. föreningars lokaler, hvarhos förbehåll borde göras derom att bolagets räkenskaper vid anfordran skulle för vederbörande kommunala myndigheter uppvisas.

Remisshandlingarna medfölja.

På Nämndens för arbetareangelägenheter vägnar:

F. Gustafsson.

John Ugglå.

Till Herrar Stadsfullmäktige.

Studenternas gemensamma folkbildningskomité, som är sammansatt af representanter för de skilda studentafdelningarna med uppgift att i mån af sina krafter bidraga till folkbildningens befrämjande i landet, har sedan ett par år tillbaka riktat sin uppmärksamhet och sina bildningssträfvanden uteslutande på hufvudstadens arbetarebefolkning och dess förkofran i olika kunskapsgränar. Den form, hvori denna värksamhet tagit sig uttryck, består uti föranstaltandet af undervisningskurser i en hel mängd olika ämnen beroende på den önskan arbetarena vid anmälan till kurserna i detta afseende uttrycka samt på möjligheten för komitén att bland studenterna kunna för ändmålet anskaffa lärare.

Redan under läsåret 1902—1903, då dylika kurser för första gången voro i värksamhet, inkommo vid kursernas begynnelse omkring 900 anmälningar till deltagande i dem, hvarjämte ett 70-tal såväl kvinliga som manliga studenter lofvade medvärka som lärare, och i de 52 kurser, som komitén då var i tillfälle att starta, deltog öfver 600 arbetare af båda könen. Då komitén i början af innevarande läsetermin åter vidtog med denna sin värksamhet, inflöto anmälningar från arbetare till ett antal af öfver 700, och omkring 60 studenter voro äfven nu hugade att åtaga sig undervisningen vid kurserna. För närvarande äro därför i värksamhet 35 kurser med något öfver 500 elever.

Med tanke på det intresse för kunskapers förvärfvande, som i ofvanstående siffror röjes hos arbetarena, och klart medveten icke blott om studenternas och främst deras folkbildningskomités plikt att sträfva för de lägre folkklassernas andliga utveckling, utan äfven af det ansvar, som åligger komitén gentemot de arbetare, åt hvilka den åtagit sig att meddela undervisning, har studenternas gemensamma folkbildningskomité sökt uppbjuda alla sina krafter att så ändamålsenligt och praktiskt som möjligt organisera de ofvan omtalade kurserna. Emellertid har komitén i dessa sina bemödanden stött på svårigheter, som hotat att omintetgöra många kurser och blott med möda denna gång blifvit undanröjda. Bristen på för ändamålet lämpliga lokaler i hufvudstaden synes nämligen vara mycket stor och denna omständighet har i hög grad hämmande ingripit i komiténs regelbundna värksamhet, enär det lyckats densamma att endast så småningom och med anlitan af nödfallsutvägar anskaffa nödiga lokaler. Härigenom har främst den olägenheten uppstått, att alla kurser icke kunnat begynna samtidigt, utan endast i den mån lokaler stått att erhålla, hvarigenom flere kursers värksamhet blifvit fördröjd och betydligt förkortad. Bland öfriga af denna omständighet härflytande olägenheter må påpekas de, att flere kurser måst förläggas till lokaler, som hvad utrymme och upplysning beträffar icke kunna anses motsvara sitt ändamål, samt att hvarje kurs kan arbeta endast en kväll i veckan, ehuru ett stort antal deltagare skulle önska erhålla undervisning under minst ett par veckodagar. Utan att dess vidare vilja ingå på några närmare detaljbeskrifningar angående kursernas organisation vill komitén dock ytterligare framhålla, att de ofvannämnda 35 kurserna, som startats i höst, äro förlagda till 10 olika ställen i staden, och på flere af dessa ställen har det icke lyckats komitén att erhålla mera än en kväll i veckan till sin disposition. Slutligen må nämnas att bristen på lokaler äfven varit en bland orsakerna till att antalet elever, som deltagit i kurserna, varit väsentligen lägre än antalet af de ursprungliga anmälningarna.

Med beaktande af ofvanstående torde det stå klart för enhver, att komitén haft att bekämpa svårigheter, hvilka i hög grad invärkat hämmande på dess sträfvan för hufvudstadens arbetarebefolknings bästa, och att dessa svårigheter varit desto mera kännbara, som komiténs begränsade penningemedel icke

tillåtit den att för ändamålet upphyra särskilda lokaler, hvarigenom svårigheterna betydligt skulle minskats. Skulle däremot ett nödigt antal samt tillräckligt stora och i öfrigt lämpliga lokaler stå komitén till buds, skulle gifvetvis äfven nyttan och resultatet af dessa arbetarekurser bli betydligt större genom att komitén då icke behöfde offra sina krafter på anskaffandet af lokaler, hvilka egentligen vid själfva undervisningen borde vara af sekundär betydelse, utan vore i tillfälle att desto mera koncentrera sin värksamhet på kursernas organisation i öfrigt.

Under sådana förhållanden har Studenternas gemensamma folkbildningskomité med framhållande af ofvan påpekade omständigheter djärfts vända sig till Herrar Stadsfullmäktige med en vördsam hemställan, det ville Herrar Stadsfullmäktige taga under ompröfning, huruvida möjlighet förefunnes, att den brist på lokaler för allmänna hufvudstadens arbetarebefolknings andliga utveckling afseende företag och särskildt för studenternas undervisningskurser, hvilken brist under senare tider märkbart framträdt, för framtiden kunde undvikas, samt huruvida i någon eller några af staden disponerade byggnader under kommande år lämpliga lokaler för dylika ändamål kunde upplåtas.

Helsingfors, den 26 november 1903.

På studenternas gemensamma folkbildningskomités vägnar:

K. K. Ahlstedt,
ordförande.

Torsten Mikander,
sekreterare.

*Handlingar rörande ansökan att staden måtte inlösa
„Folkets hem“ i Sörnäs.*

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors

den 2 Juni 1904.

N:o 137.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Uti en till Stadsfullmäktige stäld skrift hafva egarene af det s. k. „Folkets hem“ i Sörnäs Fru Alli Trygg-Helenius och Filosofiedoktorn Matti Helenius anhållit att Helsingfors stad måtte öfvertaga sagda hem och för en summa af 60,000 mark inlösa dess byggnader. Samtidigt har Styrelsen för folkbiblioteket och läsesalen uti skrifvelse till Stadsfullmäktige framhållit att egarene af „Folkets hem“ år 1906 vore berättigade att uppsäga det med staden afslutade kontraktet om lokal i sagda hus för folkbibliotekets och läsesalens filial i Sörnäs, med anledning hvaraf Styrelsen framhållit nödvändigheten af snara åtgärder för säkerställande af filialens fortsatta verksamhet. Ifall „Folkets hem“ blefve af staden inlöst och samtliga rum å ömse sidor om dess stora festsal finge disponeras för filialens räkning, hvarvid nämnda rum borde sammanslås till tre större salar, skulle enligt Styrelsens mening lokalfrågan vara på ett tillfredsställande sätt löst för ett par årtionden framåt.

Sedan Drätselkammaren affodrats utlåtande i ärendet har Kammaren uppdragit åt Byggnadskontoret att inkomma med yttrande rörande nuvarande värdet af „Folkets hem“; och har Kontoret i skrifvelse af den 25 sistlidne maj meddelat att byggnaden i fråga år 1902 värderades af arkitekten R. Björnberg och stadsingeniören G. Idström till 60,000 mark och att byggnaden sedan dess bibehållits i oförändradt skick, hvadan värdet af densamma äfven nu kunde uppskattas till förenämnda summa. Byggnadskontoret har emellertid framhållit att de af Styrelsen för folkbiblioteket och läsesalen påyrkade förändringarna af byggnadens inredning i enlighet med bilagd ritning komme att belöpa sig till 6,100 mark och att öfrig oundviklig inre remont samt yttre målning af byggnaden skulle medföra en sammanlagd utgift af i rundt tal 2,700 mark.

Uti särskild till Stadsfullmäktige denna dag aflåten skrifvelse har Drätselkammaren framkastat förslag att för stadens räkning skulle uppföras en byggnad, afsedd att inrymma lokaler för arbetareundervisningen samt för folkbibliotekets och läsesalens filial i Sörnäs, hvarjemte Drätselkammaren anhållit om bemyndigande

att till en början anskaffa ritningar till en sådan byggnad. Derest Stadsfullmäktige bifalla till denna framställning synes skäl ej förefinnas att nu inlösa „Folkets hem“, hvarföre Drätselkammaren vördsamt föreslår att ifrågavarande ansökning måtte lemnas utan afseende.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors!

För ungefär 2 år sedan önskade föreningen „Eget hem för Sörnäs folkbarträdgård“ öfvertaga undertecknade tillhöriga „Folkets hem“ i Sörnäs, hvilket af föreningens förtroendemän då värderades till 70,000 mark. Drätselkammaren tillstyrkte på vissa vilkor bifall till föreningens anhållan om, att få utbyta de åt densamma tidigare upplåtna tomterna N:ris 3 och 5 vid Helsingegatan mot kvarteret 330, hvarå „Folkets hem“ är uppfördt. Helsingfors Stadsfullmäktige uppdrogo emellertid åt en särskild kommitté att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet. Denna kommitté afstyrkte ifrågavarande anhållan af föreningen „Eget hem för Sörnäs folkbarträdgård“, och Helsingfors Stadsfullmäktige afgjorde saken enligt kommitténs förslag. I omförmälda kommitténs betänkande (N:o 11 1902) ingingo några vilseledande misstag, t. ex. att huset blifvit uppfördt „dels med insamlade medel“. Dessa oriktigheter, som blefvo rättade i tidningspressen och vidkändes äfven af kommittén, torde ha uppstått genom en förväxling mellan „Folkets hem“ i Sörnäs, som aldrig har understöds med donationer eller insamlade medel, och „Folkets hem“ i Hermanstad, som eges af ett bolag och i hvars upprätthållande allmänhetens hjälpsamhet verkligen tagits i anspråk. Kommitténs betänkande åtföljdes af ett utlåtande af Herrar G. Idström och Rich. Björnberg, hvilka värderade „Folkets hems“ byggnader till 60,000 mark, således 10,000 mark lägre, än ofvannämnda köparens — icke försäljares — förtroendemän. Så vidt vi ha rätt uppfattat kommitténs utlåtande, utgjordes det hufvudsakliga motivet till afstyrkande af befarandet, att staden skulle ha blifvit tvungen att uppföra en särskild byggnad åt Sörnäs folkbibliotek och läsesal samt de talrika folkbildnings- och nykterhetsföreningar, som för närvarande äro inrymda i „Folkets hem“.

Då „Folkets hems“ tomt — för att använda ofvannämnda kommitténs ord — „de jure, om kanske icke de facto, komme att år 1906 utan ersättning återfalla till

staden“, måste vi naturligtvis i tid tänka på husets framtid. Redan det ofvan relaterade pekar på en mycket enkel lösning af frågan, att nämligen Helsingfors stad själf öfvertager „Folkets hem“. Därtill komma följande två viktiga omständigheter: 1:o Sörnäs folkbibliotek och läsesal behöfver redan i allra närmaste framtid större utrymme. Den egentliga delen af huset, d. v. s. hela nedra våningen skulle väl behöfvas för bibliotekets, läsesalens och föreningarnas räkning; rummen i öfra våningen, som nu äro uthyrda åt Sörnäs folkbarträdgård, Finsk Kvinnoförenings sykurer o. s. v., kunde äfven framdeles uthyras. 2:o Sörnäs folkbarträdgård, som genom denna plans realiserande skulle förlora sitt gamla hem i „Folkets hem“, torde numera ha utsikt att kunna realisera sin byggnadsplan, sedan den nyss ur Malmska testamentets medel erhållit ett tillskott på 20,000 mark till sin byggnadsfond, som redan i början af 1902 enligt ofvannämnda kommittébetänkandet steg till 28,000 mark.

„Folkets hems“ byggnader ha kostat oss själfva i ren utgift c:a 75,000 mark; i denna summa äro de under årens lopp inbetalade räntorna för stats- och privata lån naturligtvis icke inbegripna. Upprätthållandet af huset kräfde i början stora personliga uppoffringar från vår sida, ty inkomsterna räckte icke ens närmelsevis till att betäcka utgifterna. Då det emellertid är hufvudsaken för oss, att huset äfven framdeles användes för ett allmännyttigt ändamål, vore vi villiga att afstå det för den summa af 60,000 mark, till hvilken det värderats af stadens värderingsmän för 2 år sedan. Nuförtiden betalar staden i hyra för sin lokal i „Folkets hem“ något öfver 3,000 mark, hvilket ju motsvarar en ränta på 60,000 mark; ännu betydligt större skulle den hyra bli, som staden komme att erlægga för den större lokal, den ovilkorligen i närmaste framtid behöfver för bibliotekets och läsesalens räkning. På så sätt blefve staden ingalunda lidande, äfven om saken ses ur vanlig affärssynpunkt. Det sammanlagda hyresbeloppet för „Folkets hem“ stiger för tillfället till öfver 6,000 mark. Då staden eger tomten, skulle det möta ingen som helst svårighet att mot inteckning upplåna den del af köpessumman, som icke i form af statsskuld, hvaraf numera c:a 20,000 mark kvarstår, öfverflyttades på staden.

Vi våga således vördsammast föreslå, att Helsingfors stad skulle öfvertaga „Folkets hem“ i Sörnäs och för en summa af 60,000 mark inlösa dess oss tillhörande byggnader, och kunde öfverlåtandet från vår sida afslutas så snart Herrar Stadsfullmäktige hunnit fatta sitt beslut i saken. Helsingfors den 18 Februari 1904.

Alli Trygg-Helenius.

Matti Helenius.

STYRELSEN
för
FOLKBIBLIOTEKET o. LÄSESALEN
I HELSINGFORS.

Helsingfors

den 17 februari 1904.

N:o 4.

Till Herrar Stadsfullmäktige.

Såsom bekant är folkbibliotekets och läsesalens filial i Sörnäs inrymd i en upphörd lokal i det s. k. Folkets hem, tillhörigt D:r Matti Helenius och hans hustru Alli Trygg-Helenius. Så snart det för byggnadens uppförande beviljade statslånet amorterats, hvilket torde inträffa år 1906, äro ägarerna af Folkets hem berättigade att uppsäga hyreskontraktet med staden. Med hänsyn härtill tillåter sig Styrelsen fästa Stadsfullmäktiges uppmärksamhet på, att åtgärder i närmaste framtid måste vidtagas för att säkerställa bibliotekets och läsesalens i Sörnäs fortsatta verksamhet; och utber sig Styrelsen tillika att få framhålla, det den lokal, hvaröfver inrättningen f. n. förfogar i Folkets hem, långt ifrån motsvarar behovet. Såväl bibliotekslokalen som isynnerhet läsesalen är alldeles för trång; särskildt kännbar är den totala afsaknaden af en läsesal för barn och ungdom.

Enligt hvad Styrelsen erfarit, hafva D:r Helenius och hans hustru för afsikt att erbjuda staden Folkets hem till inlösen. Blefve detta anbud godkändt, och finge Styrelsen för bibliotekets och läsesalens räkning disponera öfver samtliga rum å omse sidor om den stora fest- eller samlingsalen (hvarvid dessa rum borde sammanslås till trenne större salar), så vore därmed lokalfrågan på ett tillfredsställande sätt löst för ett par årtionden framåt.

På Styrelsens vägnar:

Richard Sievers.

H. Bergroth.

*Handlingar rörande ansökan att staden måtte inlösa
„Folkets hem“ i Sörnäs.*

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors

den 2 Juni 1904.

N:o 137.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Uti en till Stadsfullmäktige stäld skrift hafva egarene af det s. k. „Folkets hem“ i Sörnäs Fru Alli Trygg-Helenius och Filosofiedoktorn Matti Helenius anhållit att Helsingfors stad måtte öfvertaga sagda hem och för en summa af 60,000 mark inlösa dess byggnader. Samtidigt har Styrelsen för folkbiblioteket och läsesalen uti skrifvelse till Stadsfullmäktige framhållit att egarene af „Folkets hem“ år 1906 vore berättigade att uppsäga det med staden afslutade kontraktet om lokal i sagda hus för folkbibliotekets och läsesalens filial i Sörnäs, med anledning hvaraf Styrelsen framhållit nödvändigheten af snara åtgärder för säkerställande af filialens fortsatta verksamhet. Ifall „Folkets hem“ blefve af staden inlöst och samtliga rum å ömse sidor om dess stora festsal finge disponeras för filialens räkning, hvarvid nämnda rum borde sammanslås till tre större salar, skulle enligt Styrelsens mening lokalfrågan vara på ett tillfredsställande sätt löst för ett par årtionden framåt.

Sedan Drätselkammaren affordrats utlåtande i ärendet har Kammaren uppdragit åt Byggnadskontoret att inkomma med yttrande rörande nuvarande värdet af „Folkets hem“; och har Kontoret i skrifvelse af den 25 sistlidne maj meddelat att byggnaden i fråga år 1902 värderades af arkitekten R. Björnberg och stadsingeniören G. Idström till 60,000 mark och att byggnaden sedan dess bibehållits i oförändradt skick, hvadan värdet af densamma äfven nu kunde uppskattas till förenämnda summa. Byggnadskontoret har emellertid framhållit att de af Styrelsen för folkbiblioteket och läsesalen påyrkade förändringarna af byggnadens inredning i enlighet med bilagd ritning komme att belöpa sig till 6,100 mark och att öfrighet af inre remont samt yttre målning af byggnaden skulle medföra en sammanlagd utgift af i rundt tal 2,700 mark.

Uti särskild till Stadsfullmäktige denna dag aflåten skrifvelse har Drätselkammaren framkastat förslag att för stadens räkning skulle uppföras en byggnad, afsedd att inrymma lokaler för arbetareundervisningen samt för folkbibliotekets och läsesalens filial i Sörnäs, hvarjemte Drätselkammaren anhållit om bemyndigande

att till en början anskaffa ritningar till en sådan byggnad. Derest Stadsfullmäktige bifalla till denna framställning synes skäl ej förefinnas att nu inlösa „Folkets hem“, hvarföre Drätselkammaren vördsamt föreslår att ifrågavarande ansökning måtte lemnas utan afseende.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors!

För ungefär 2 år sedan önskade föreningen „Eget hem för Sörnäs folkbarträdgård“ öfvertaga undertecknade tillhöriga „Folkets hem“ i Sörnäs, hvilket af föreningens förtroendemän då värderades till 70,000 mark. Drätselkammaren tillstyrkte på vissa vilkor bifall till föreningens anhållan om, att få utbyta de åt densamma tidigare upplåtna tomterna N:ris 3 och 5 vid Helsingegatan mot kvarteret 330, hvarå „Folkets hem“ är uppfördt. Helsingfors Stadsfullmäktige uppdrogo emellertid åt en särskild kommitté att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet. Denna kommitté afstyrkte ifrågavarande anhållan af föreningen „Eget hem för Sörnäs folkbarträdgård“, och Helsingfors Stadsfullmäktige afgjorde saken enligt kommitténs förslag. I omförmälda kommitténs betänkande (N:o 11 1902) ingingo några vilseledande misstag, t. ex. att huset blifvit uppfördt „dels med insamlade medel“. Dessa oriktigheter, som blefvo rättade i tidningspressen och vidkändes äfven af kommittén, torde ha uppstått genom en förväxling mellan „Folkets hem“ i Sörnäs, som aldrig har understöds med donationer eller insamlade medel, och „Folkets hem“ i Hermanstad, som eges af ett bolag och i hvars upprätthållande allmänhetens hjälpsamhet verkligen tagits i anspråk. Kommitténs betänkande åtföljdes af ett utlåtande af Herrar G. Idström och Rich. Björnberg, hvilka värderade „Folkets hems“ byggnader till 60,000 mark, således 10,000 mark lägre, än ofvannämnda köpares — icke försäljares — förtroendemän. Så vidt vi ha rätt uppfattat kommitténs utlåtande, utgjordes det hufvudsakliga motivet till afstyrkande af befarandet, att staden skulle ha blifvit tvungen att uppföra en särskild byggnad åt Sörnäs folkbibliotek och läsesal samt de talrika folkbildnings- och nykterhetsföreningar, som för närvarande äro inrymda i „Folkets hem“.

Då „Folkets hems“ tomt — för att använda ofvannämnda kommitténs ord — „de jure, om kanske icke de facto, komme att år 1906 utan ersättning återfalla till

staden“, måste vi naturligtvis i tid tänka på husets framtid. Redan det ofvan relaterade pekar på en mycket enkel lösning af frågan, att nämligen Helsingfors stad själf öfvertager „Folkets hem“. Därtill komma följande två viktiga omständigheter: 1:o Sörnäs folkbibliotek och läsesal behöfver redan i allra närmaste framtid större utrymme. Den egentliga delen af huset, d. v. s. hela nedra våningen skulle väl behöfvas för bibliotekets, läsesalens och föreningarnas räkning; rummen i öfra våningen, som nu äro uthyrda åt Sörnäs folkbarträdgård, Finsk Kvinnoförenings sykurer o. s. v., kunde äfven framdeles uthyras. 2:o Sörnäs folkbarträdgård, som genom denna plans realiserande skulle förlora sitt gamla hem i „Folkets hem“, torde numera ha utsikt att kunna realisera sin byggnadsplan, sedan den nyss ur Malmska testamentets medel erhållit ett tillskott på 20,000 mark till sin byggnadsfond, som redan i början af 1902 enligt ofvannämnda kommittébetänkandet steg till 28,000 mark.

„Folkets hems“ byggnader ha kostat oss själfva i ren utgift c:a 75,000 mark; i denna summa äro de under årens lopp inbetalade räntorna för stats- och privata lån naturligtvis icke inbegripna. Upprätthållandet af huset kräfde i början stora personliga uppoffringar från vår sida, ty inkomsterna räckte icke ens närmelsevis till att betäcka utgifterna. Då det emellertid är hufvudsaken för oss, att huset äfven framdeles användes för ett allmännyttigt ändamål, vore vi villiga att afstå det för den summa af 60,000 mark, till hvilken det värderats af stadens värderingsmän för 2 år sedan. Nuförtiden betalar staden i hyra för sin lokal i „Folkets hem“ något öfver 3,000 mark, hvilket ju motsvarar en ränta på 60,000 mark; ännu betydligt större skulle den hyra bli, som staden komme att erlagga för den större lokal, den ovilkorligen i närmaste framtid behöfver för bibliotekets och läsesalens räkning. På så sätt blefve staden ingalunda lidande, äfven om saken ses ur vanlig affärssynpunkt. Det sammanlagda hyresbeloppet för „Folkets hem“ stiger för tillfället till öfver 6,000 mark. Då staden eger tomten, skulle det möta ingen som helst svårighet att mot inteckning upplåna den del af köpessumman, som icke i form af statsskuld, hvaraf numera c:a 20,000 mark kvarstår, öfverflyttades på staden.

Vi våga således vördsammast föreslå, att Helsingfors stad skulle öfvertaga „Folkets hem“ i Sörnäs och för en summa af 60,000 mark inlösa dess oss tillhörande byggnader, och kunde öfverlåtandet från vår sida afslutas så snart Herrar Stadsfullmäktige hunnit fatta sitt beslut i saken. Helsingfors den 18 Februari 1904.

Alli Trygg-Helenius.

Matti Helenius.

STYRELSEN
för
FOLKBIBLIOTEKET O. LÄSESALEN
I HELSINGFORS.

—*—*—*—
Helsingfors
den 17 februari 1904.

N:o 4.

Till Herrar Stadsfullmäktige.

Såsom bekant är folkbibliotekets och läsesalens filial i Sörnäs inrymd i en upphyrd lokal i det s. k. Folkets hem, tillhörigt D:r Matti Helenius och hans hustru Alli Trygg-Helenius. Så snart det för byggnadens uppförande beviljade statslånet amorterats, hvilket torde inträffa år 1906, äro ägarena af Folkets hem berättigade att uppsäga hyreskontraktet med staden. Med hänsyn härtill tillåter sig Styrelsen fästa Stadsfullmäktiges uppmärksamhet på, att åtgärder i närmaste framtid måste vidtagas för att säkerställa bibliotekets och läsesalens i Sörnäs fortsatta verksamhet; och utber sig Styrelsen tillika att få framhålla, det den lokal, hvaröfver inrättningen f. n. förfogar i Folkets hem, långt ifrån motsvarar behovet. Såväl bibliotekslokalen som isynnerhet läsesalen är alldeles för trång; särskildt kännbar är den totala afsaknaden af en läsesal för barn och ungdom.

Enligt hvad Styrelsen erfarit, hafva D:r Helenius och hans hustru för afsikt att erbjuda staden Folkets hem till inlösen. Blefve detta anbud godkänt, och finge Styrelsen för bibliotekets och läsesalens räkning disponera öfver samtliga rum å ömse sidor om den stora fest- eller samlingsalen (hvarvid dessa rum borde sammanslås till trenne större salar), så vore därmed lokalfrågan på ett tillfredsställande sätt löst för ett par årtionden framåt.

På Styrelsens vägnar:

Richard Sievers.

H. Bergroth.

*Handlingar rörande ansökan om kostnadsfri tomt åt
Helsingfors Arbetareförening.*

Helsingin kaupungin Valtuustolle.

Allekirjoittaneet pääkaupungin työväen ja ammattiyhdistysten edustajat saamme täten kunnioittaen anoa, että kaupungin Valtuusto maksuttomasti luovuttaisi Helsingin Työväenyhdistykselle tonttimaan — mikäli mahdollista keskikauptungilla — johon yhdistys voisi rakentaa ajanmukaisen huoneuston kaupungin työväen korporatsioneille. Ellei olisi sopivaa tonttimaata, anomme että kaupunki avustaisi yhdistyksen rakennushanketta vastaavalla rahasummalla.

Helsingin Työväenyhdistyksen nykyiseen huoneustoon kuuluu kaksi vanhaa Yrjönkadun varrella N:o 27 sijaitsevaa pienehköä puurakennusta, jotka ynnä tontin yhdistys vuonna 1889 osti 85,000 markalla. Siitä 60,000 markan velasta, johon yhdistys silloin sitoutui, on vielä maksamatta 45,000 markkaa. Vaikkei ottaisikaan huomioon nykyisen huoneuston puutteellisuutta, on se vuosi vuodelta näyttänyt käyvän yhä tarkoitukseensa sopimattommaksi. Usein on ahtaus noissa mataloissa, pienissä huoneissa aivan sietämätön, onpa useita työväen valistamiseksi aiottuja kokouksia ja huvittelutilaisuuksia ja luentoja täytynyt jättää toimeenpanematta, niinpä yhdistyksen työväelle toimeenpanemia luentoja on joskus täytynyt pitää pihalla, kun ei ole ollut tilaa huoneissa. Useitten yhdistysten, niitten muassa ruotsalaisen työväenyhdistyksen eri osastoinen, kirjaltajain yhdistyksen y. m. on täytynyt vuokrata huoneustoja muualta, joka nykyisten korkeiden vuokra-olojen vallitessa on käynyt näille sängen raskaaksi. Kuten näistä muutamista esimerkeistä osaltaan näkyy, on ajanmukaisen tilavan huoneuston saaminen tärkeän tarpeen vaatima.

Aikeen käytännöllistä toteuttamista sekä varojen y. m. hankkimista varten on muodostettu osakeyhtiö 150,000 Smkan pääomalla, jaettuna 1,500 osakkeeseen à 100 mk. Tähän asti on näistä jo merkitty 410 osaketta ja tulee niitä, paitsi allamainituille yhdistyksille, myös yksityisille myytäväksi.

Yhtiön sääntöjen mukaan on työväen- ja ammattiyhdistyksillä oikeus varojensa mukaan lunastaa yksityisten osakkeet. Osakkeenomistajille jaetaan yhtiölle vuokrien kautta tulleesta voitosta korkeintaan kuusi (6 %) prosenttia.

Tämä rakennushanke tulee työmiehiltä joka tapauksessa vaatimaan suuria uhrauksia, kun Helsingin työväenyhdistys, kuten ylempänä jo esitettiin, on suuressa velassa, ja kun viime aikoina ei yhdistys ole saanut lupaa pitää arpajaisia varojen hankkimiseksi, niin olisi kunnan apu yhdessä tai toisessa muodossa aivan välttämätön.

Mutta kaupungin oman edunkin kannalta katsoen saattaisi kuntaa pitää velvollisena tällaiseen avustukseen. Sille, joka on lähemmin pitemmän aikaa voinut seurata työväestön kehitystä kaupungissamme, on ilmeisesti selvää, miten suuri kasvattava vaikutus yhdistyselämällä työväkeen on. Yhdistykset näet harjoittavat jotenkin laajaa sivistys-työtä, järjestämällä työväelle luento- ja opetus-kursseja, ja jo kolmen vuoden ajan on Helsingin työväenyhdistys ylläpitänyt työväenteatteria, samoin kirjastoa, lukusalia sekä laulukuntaa, joka viimeksimainittu saamalla yleistä tunnustusta yli maan, on jo omiansa osoittamaan työväestössä suurien ihanteellistaiteellisten voimain löytymistä, kun ne vaan kerran saataisiin täyteen kukoistukseensa, kaikkien kansaluokkain yhteisvaikutuksella ja kannatuksella. Vieläkin enemmän toimisivat yhdistykset jäsentensä henkiseksi kehitykseksi, ellei taloudelliset seikat ja huoneuston ahtaus panisi sille rajoja.

Mutta ei ainoastaan suoranainen sivistystyö, jota yhdistykset harjoittavat, vaan kenties vielä enemmän vaikuttaa yhdistyselämä työväestön henkisten ja siveellisten kykyjen kehittämiseen. Työmies, jonka elämällä ei ole mitään henkistä sisältöä, ei nykyaikaan kykene täyttämään tehtävänsä työmiehenä, vielä vähemmän kansalaisvelvollisuuksiaan. Yhdistyksiin liittyessään hän tulee vedetyksi ensin omiin ammattikunta-harrastuksiinsa, jossa hänen kykynsä kehittyä käsittämään yleisempiä yhteiskunnallisia ja kulttuuriharrastuksia, jotka vasta kasvattavat sen siveellisen voiman, joka tekee hänet hyödylliseksi jäseneksi yhteiskunnassa, kykeneväksi käsittämään oikeutensa ja täyttämään velvollisuutensa. Eikä ainoastaan työväen henkiseen elämään, mutta aineelliseenkin toimeentuloon vaikuttaa yhdistyselämä silminnähtävästi. On aivan ilmeistä, että n. s. järjestynyt työväestö on pitänyt parempaa huolta aineellisesta toimeentulostaan, kuin suuri osa ulkopuolella olevaa työväestöä. Tästä on todisteena m. m. se, että työväenasuntoyhtiöt kaupungissamme ovat melkein kauttaaltaan järjestyneen työväen puuhaamia ja että nykyisenä työttömyyden aikana on verrattain harvat järjestyneeseen työväestöön kuuluvista turvautuneet siihen avustukseen, jota ilmaiseksi on tarjottu. Ja tämä onkin luonnollista, sillä työmies, jonka oman ihmisarvon tunto on herännyt, pitää velvollisuutenaan huolehtia omasta toimeentulostaan. Tältä kannalta katsoen, on se apu, jonka kunta uhraa työväestön pyrintöjen edistämiseksi, tuleva suuressa määrässä vähentämään sitä räsitusta, joka tulee kunnalle työväenluokkaan kuuluvain köyhäin hoidosta.

Emme tahdo kieltää, ettei työväenpiireissä ole ollut ilmiöitä, joita muut kansaluokat eivät ole hyväksyneet, mutta järjestyneen työväestön enemmistöä ei suinkaan voi pitää niistä edesvastuun alaisena. Jos työväenharrastuksissa tehdään erehdyksiä ja otetaan harha-askeleita — ei voi kieltää ettei sitä sattuisi kaikilla inhimillisen toiminnan aloilla — niin silti ei koko työväenliikettä ole tuomitava, vaan pikemmin kaikin voimin pyrittävä sitä kehittämään. Sikäli kun työväestön sivistyskanta kohoaa, sen käsitys yhteiskunnallisista kysymyksistä laa-

jenee, ja pyrintöperät selvenee, sekä löydetään oikeat keinot niiden saavuttamiseksi.

Jos Helsingin työväestö saisi itselleen tilavan, ajanmukaisen talon, se epäilemättä tulisi voimakkaasti edistämään yhdistyselämää ja sallimaan tilaisuutta enemmän suoranaiseen sivistystyöhön.

Vaikka kaupungin hallitus on tänä vuonna tehnyt uhrauksia työnpuuteissa olevan työväen hyväksi, olemme rohenneet tällä anomuksella kääntyä Arv. Valtuuston puoleen, vakuutettuina siitä, että yllä esitetyt näkökannat saavat ennakkoluulotonta huomiota, ja vaikka meillä onkin oma vakaantunut kantamme muutamissa suhteissa, ei senkään pitäisi olla esteenä, kun on kysymys niin suuren meille kaikille tärkeän asian edistämisestä.

Se tontti, jonka Helsingin Työväenyhdistys nyt omistaa, on sopimaton sellaiselle rakennukselle, joka yhdistysten tarvetta tyydyttäisi, jonka vuoksi uuden tontin saaminen on uudisrakennukselle välttämätön. Ja kaupungin hallinnon puolelta ilmaisen tonttimaan muodossa saatu avustus, samalla kun se yhdistyksille on tervetullut, on mielestämme kaupungille vähemmän rasittava. Sopivana tonttimaana pyydämme mainita esim. Kansakoulukadun päässä olevan tontin.

Ylläolevan esittelyn perusteella anomomme kunnioittaen, että Arv. Valtuusto antaisi Helsingin Työväenyhdistykselle tonttimaan sopivalla paikalla talon rakentamista varten Helsingin työväen ja ammattiyhdistyksille, tai ellei sopivaa tonttimaata olisi luovutettavissa, sadantuhannen (100,000) markan apurahan tonttimaan ostamiseen.

Helsingin Työväenyhdistyksen puolesta

Emil Perttilä, Otto Tiippa.

Helsingin Puuseppäin ammattiyhdistyksen puolesta

Emil Perttilä, Augusti Wäisänen.

Muurari Ammatti Osaston puolesta

Karl J. Saxberg, Kustaa Kesti,
puheenjohtaja, kirjuri.

Kirvesmies ammattiosaston puolesta

S. Hellstén, A. Halme,
puheenjohtaja, kirjuri.

Tehtaalais nais osaston puolesta

Ida Laaksonen. Aina Rautanen.

Pannu- ja Levyseppäin ammattiosaston puolesta

S. Miettinen, A. Laine,
puheenjohtaja, kirjuri.

Torvityöntekijäin ammattiosaston puolesta

E. Mäkinen, Aug. Wirtanen.

Porari- ja Katukivenhakkaajain ammattiosaston puolesta

J. Pietikäinen, K. M. Nieminen.

Asfaltti- ja Sementtityöntekijäin ammattiosaston puolesta

J. K. Raudanpää, H. Arola.

Koneenkäyttäjien ammattiosaston puolesta

H. Rantanen, A. Lempinen.

Valuriammattiyhdistyksen puolesta

Aug. Lehtonen.

*Verhoilain ammattiosaston puolesta*Emil Pomell, Joel Herranen,
puheenjohtaja. kirjuri.*Pesijättärien Ammatti Osaston puolesta*F. E. Johansson, O. A. Johansson,
puheenjohtaja. sihteeri.*Konetehtalaisten ammattiosaston puolesta*F. V. Henriksson, Willehad Lindqvist,
puheenjohtaja. sihteeri.*Naisosaston puolesta*Maria S. Laine, Elfriida Salmi,
puheenjohtaja. sihteeri.*Nahkuriammattiosaston puolesta*K. Peltonen, A. Katajainen,
puheenjohtaja. kirjuri.*Uunintekijäin ammattiosaston puolesta*A. Tornainen, A. Jokinen,
puheenjohtaja. kirjuri.*Seppien ammattiosaston puolesta*Josef Laitinen, Juho Emil Laukka,
puheenjohtaja. pöytäkirjuri.*Ompeliatar ammattiosaston puolesta*Tyyne Källroos, Hilda Lindfors,
puheenjohtaja. pöytäkirjuri.*Ulkotyöväen yhdistyksen puolesta*J. Hj. Sten, P. Tornainen.
v. t. puheenjohtaja.*Kivenhakkaajain ammattiosaston puolesta*

J. Porrman, A. Tall.

Puunjaloitus konetyöntekijäin ammattiosaston puolesta

M. Turkia, O. Syrjänen.
puheenjohtaja.

Rappari ammattiosaston puolesta

F. Wilén, J. Hj. Helander.
puheenjohtaja.

Lautatarhan ja Sahan ammattiosaston puolesta

Petter Ikonen, W. Andersson.
puheenjohtaja.

Sörnäisten satamatyömiesten ammattiosaston puolesta

J. W. Toivonen, G. E. Nordström.
puheenjohtaja.

Ulkotyöläisnaisosaston puolesta

Mandi Lindgren,
kirjuri.

Läksi-, Pelti- ja Vaskiseppien Yhdistyksen puolesta

A. Tallgrén, Wald. Wuori,
puheenjohtaja. sihteeri.

Malliveistäjä Ammattiosaston puolesta

Knut E. Lemström, Jalmari Huttunen,
puheenjohtaja. kirjuri.

Maalari ammattiyhdistyksen puolesta

Erland Laaksonen, E. Lempinen.
v. t. puheenjohtaja.

Jalkinetehtääläisten ammattiosaston puolesta

Heikki Roos,
puheenjohtaja.

Palveliatar osaston puolesta

Sandra Reinholdson,
puheenjohtaja.

Oppilasosaston puolesta

H. Niemeläinen, A. A. Salminen.

Kirjansitojain Ammattiosaston puolesta

Vihtori Montonen, J. Karvinen,
puheenjohtaja. kirjuri.

Räätäli ammattiyhdistyksen puolesta

K. Lehtonen, Berndt Forsström,
v. t. puheenjohtaja. v. t. kirjuri.

Tupakkatehtääläisten ammattiosaston puolesta

A. Kervinen, I. Nuutinen,
puheenjohtaja. kirjuri.

*Tilkitsijain ammattiosaston puolesta*H. Lähde,
puheenjohtaja.A. W. Lindroos,
kirjuri.

Alla olevat nimet ovat jäljennöksiä alkuperäisestä paperista:

*Suutari Ammattiyhdistyksen puolesta*Otto Myyryläinen,
puheenjohtaja.*Helsingin Kirjaltajayhdistyksen puolesta*Emil Rosenberg,
puheenjohtaja.E. Hagrén,
kirjuri.*Svenska Träförädlings maskinarbetareföreningen*R. Hagberg,
ordförande.S. L. Holmberg,
sekreterare.*Svenska Arbetareföreningen*M. Holmberg,
ordförande.A. Käcklund,
sekreterare.*Svenska Timmermansfackafdelningen*W. Lillqvist,
ordförande.Hj. Sandström,
sekreterare.*Svenska Arbetareförbundets 3:dje afdelning*F. Österlund,
ordförande.J. J. Cederholm,
sekreterare.*Svenska Målar fackföreningen*A. K. Ingman,
ordförande.G. Johansson,
sekreterare.

Nimikirjoitusten jäljennökset alkuperäisten kanssa yhtäpitäväksi todistavat:

*J. A. Hägglund.**A. Lempinen.*

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 29 Oktober 1903.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 255.

Medels remiss från Stadsfullmäktiges beredningsutskott har Drätselkammaren affordrats utlåtande öfver en till Fullmäktige ingifven skrift, deri Helsingfors Arbetareförening jemte särskilda härstädes verkande yrkes- och fackföreningar anhålla att kommunen måtte åt förstnämnda förening kostnadsfritt upplåta tomt för en tidsenlig byggnad åt stadens arbetarekorporationer eller, om lämplig plats härför icke finnes disponibel, att ett penningeanslag af 100,000 mark måtte beviljas för inköp af sådan tomt. Sökandena framhålla att Helsingfors Arbetareförening väl eger gården N:o 27 vid Georgsgatan, hvilken inköpts år 1889 för ett pris af 85,000 mark, deraf 45,000 mark ännu äro oguldna, men att der uppförda äldre byggnader vore för ändamålet olämpliga och alldeles otillräckliga och att i öfrigt tomten icke lämpade sig för ett byggnadsföretag sådant som det nu tilltänkta. För detta företags realiserande hade bildats ett aktiebolag med 150,000 marks grundkapital, fördeladt på 1,500 aktier, af hvilka allaredan 410 blifvit tecknade.

Drätselkammaren har lemnat Nämnden för arbetareangelägenheter tillfälle att främst uttala sig i ärendet och har Nämnden uti afgifvet yttrande, hvaraf afskrift härhos bilägges, framhållit att ehuru den verksamhet, som af ifrågasvarande arbetarekorporationer bedrifves, till hufvudsaklig del afser att tillgodose medlemmarnas ekonomiska och politiska intressen, erkännas måste att detta arbete kunde utöfva ett fördelaktigt inflytande på de med kroppsarbete företrädesvis sysselsatta klassernas bildning och höjande i socialt hänseende. Nämndens flertal hade dock icke kunnat öfvertyga sig om att denna del af föreningarnas verksamhet kunde uppskattas så högt att desamma rättvisligen framom andra i kommunen existerande sammanslutningar för ekonomiska och politiska intressen och isynnerhet framom föreningar med rent bildande eller uppfostrande syftemål borde tilldelas ett så betydande understöd af kommunen, som i nu föreliggande ansökning äskats. Deremot var det enligt Nämndens tanke i sin ordning att kommunen understödde direkta bildningssträfvanden från arbetarnes sida äfven uti de kretsar, från hvilka ifrågasvarande ansökning utgått. Men någon bestämd antydan om lokal för positiv undervisning förefanns icke i ansökningen, än mindre gafs någon garanti för fullföljande af sådan undervisning, i följd hvaraf plurali-

teten inom Nämnden för arbetareangelägenheter föreslagit att ansökningen i dess nuvarande form skulle afböjas. I allo ense om anförda uttalande, har Drätselkammaren trots sig böra hemställa

att ifrågavarande ansökan icke måtte från Stadsfullmäktiges sida till vidare åtgärd föranleda.

Remisshandlingarna återställas härjemte.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

Stadsfullmäktiges i Helsingfors

NÄMND

för

ARBETAREANGELÄGENHETER.

—••—

*Helsingfors,
den 11 September 1903.*

Till Drätselkammaren.

No 37.

Uti en till Stadsfullmäktige ingifven, samt genom Drätselkammaren till Nämndens yttrande öfverlemnad skrift, hafva Helsingfors Arbetareförening samt särskilda härstädes värkande yrkes- och fackföreningar på upptagna skäl anhållit att kommunen måtte antingen till förstnämnda förening gratis upplåta lämplig tomt för uppförande af ett nytt tidsenligt hus åt stadens arbetarekorporationer, eller ock bevilja ett penningeanslag af 100,000 mark för ändamålet.

Vid behandling af denna fråga har inom Nämnden, som icke ansett sig böra uttala sig rörande sakens finansiella sida, olika åsigter gjort sig gällande. Å ena sidan har af en ledamot i Nämnden till förmån för nu föreliggande ansökning framhållits att arbetarekorporationerna, i trots af beklagliga missgrepp, utfört och fortfarande hos oss hafva att utföra en mycket viktig uppgift. Det borde nämligen ihågkommas att det är främst genom arbetareorganisationerna,

som arbetarne väkts till intresse för förbättrandet af sin ställning, att deltagandet i korporationernas sträfvanden värvat uppfostrande och lärt en del arbetare förstå den allmänna medborgerliga värksamhetens betydelse och att arbetare hafva plikter icke allenast mot sig själfva utan äfven mot samhället. Den värksamhet, som alstrats af medvetandet härom, hade redan på en betydande del af våra arbetare utöfvat ett märkbart uppfostrande inflytande. Detta bevisades deraf att ledningen af arbetarekorporationerna och arbetaretidningarna redan kunnat öfvergå i kroppsarbeters händer och genom uppkomsten af ett betydande antal nya arbetaresammanslutningar för befordrandet af fackliga och andra ekonomiska syften. Den sig sålunda utvecklande arbetarerörelsen skulle helt visst hos oss blifva en viktig faktor i samfundslivets utbildning uti demokratisk riktning.

Då så vore fallet och emedan utvecklingen af arbetarekorporationerna och särskildt deras bemödanden att sprida nyttiga kunskaper bland sina medlemmar vore beroende af att korporationerna förfogade öfver lämpliga lokaler, så ansåg nämnda ledamot åstadkommandet af ett hus för arbetareorganisationerna vara af så stor och allmän betydelse att kommunen borde understöda företaget genom upplåtande af lämplig tomtplats för huset. Äfven om så ej skedde, skulle arbetarne troligen hos oss såsom exempelvis i Köpenhamn genom kraftig agitation få sig ett eget hus, men det vore i samhällsfredens intresse bättre om huset komme till stånd genom samvärkan mellan arbetarne och kommunen.

Jemväl en annan af Nämndens ledamöter har uttalat sig i samma riktning, anseende att kommunen, som på flerehanda sätt understödt och underlättat åstadkommandet af samlingslokaler för de bildade och burgna samhällsklasserna, rättvisligen äfven borde tillmötesgå arbetareföreningarnas anhållan om upplåtande af gratis tomt för ifrågavarande ändamål. Vid gåfvan borde likväl från kommunens sida förknippas vissa vilkor beträffande den blifvande byggnadens användning i folkbildningens tjänst; och kunde kommunen — enligt bemälda ledamots åsigt — sålunda på ett effektivt sätt medvärka till sträfvandena för arbetareklassens höjande.

Nämndens öfriga ledamöter hafva emellertid icke kunnat förena sig om de här ofvan relaterade synpunkterna i föreliggande fråga. Ehuru den verksamhet, som af nu ifrågavarande korporationer bedrifves, till hufvudsaklig del afser att tillgodose medlemmarnas af dessa föreningar ekonomiska och politiska intressen, bör det visserligen å andra sidan erkännas att detta arbete kan utöfva ett fördelaktigt inflytande på de med kroppsarbete företrädesvis sysselsatta klassernas bildning och höjande i socialt hänseende. Men nämndens flertal har dock icke kunnat öfvertyga sig om att denna del af föreningarnas verksamhet kunde uppskattas så högt, att desamma rättvisligen, framom andra i kommunen existerande sammanslutningar för ekonomiska och politiska intressen och isynnerhet framom föreningar med rent bildande eller uppfostrande syftemål, borde tilldelas ett så betydande understöd af kommunen som det, hvarom i nu föreliggande an-

sökning äskats. Det synes ock, af alla tecken att döma, långt ifrån riktigt att hängifva sig åt den illusionen, att samhällsfreden ens i någon mån kunde återköpas genom ett i sig oberättigadt förfördelande af kommunens gemensamma ekonomiska intressen eller gåfvor sådana som den nu ifrågavarande, utan kan en varaktig fred emellan arbetarene och det samhälle, de öppet bekämpa, endast småningom vinnas genom rätt insigt uti nödvändigheten af ömsesidig pliktuppfyllelse i det för alla medborgare gemensamma samhällets tjänst.

Deremot vore det enligt Nämndens tanke i sin ordning att kommunen nu som ofta annars understödde direkta bildningsträfvanden från arbetarenes sida, äfven uti de kretsar, från hvilka denna ansökning utgått. Men någon bestämd antydan om lokal för positiv undervisning förefans icke i ansökningen, än mindre gafs någon garanti för fullföljande af sådan undervisning.

På nu anförda skäl anser sig Nämnden böra föreslå att föreliggande ansökning i dess nuvarande form måtte af stadsmyndigheterna afböjas.

Remisshandlingarna återgå härjemte.

På Nämndens för arbetareangelägenheter vägnar:

F. Gustafsson.

John Ugglå.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 2 Juni 1904.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 138.

Sedan Helsingfors Arbetareförening jemte särskilda härstädes verkande yrkes- och fackföreningar hos Stadsfullmäktige anhållit att kommunen måtte åt förstnämnda förening kostnadsfritt upplåta tomt till en tidsenlig byggnad för stadens arbetarekorporationer eller, om lämplig tomt härför icke funnes disponibel, att ett penningbidrag af 100,000 mark måtte beviljas för inköp af sådan tomt, hafva Stadsfullmäktige vid ärendets behandling den 10 sistlidne november i princip förklarat sig villige att upplåta tomt för sagda ändamål samt anmodat Drätsel-

kammaren att efter underhandling med sökandene eller deras ombud inkomma med förslag rörande den tomt, som kunde härtill disponeras, och om villkoren för dess öfverlåtande.

På sätt Drätselkammaren uti tidigare öfver ansökningen afgifvet utlåtande framhållit har för företagens realiserande bildats ett aktiebolag med 150,000 marks grundkapital, fördeladt på 1,500 aktier, af hvilka enligt sökandens uppgift allaredan 410 blifvit tecknade. Enligt de af Kejsrerliga Senaten för aktiebolaget „Työväentalo-Osakeyhtiö“, fastställda stadgar hade bolaget för afsigt att å stadens område uppföra en byggnad, innehållande ej mindre för arbetareföreningar lämpliga och tidsenliga lokaler, hvilka borde uthyras åt dessa föreningar mot lägsta möjliga hyra, än äfven butik- och bostadslokaler, hvilka sistnämnda skulle uthyras främst åt aktionärerne. Bilagda af arkitekterne Gesellius, Lindgren och Saarinen uppgjorda ritningar för den tilltänkta byggnaden upptaga emellertid ej några bostads- och butiklokaler; och har Arbetareföreningens ordförande jemväl meddelat att planen härom blifvit frångången. Deremot upptaga programmet och ritningarna följande lokaler, nemligen:

A) *För Arbetareföreningen*: en läsesal, en bibliotekssal, två föreläsningssalar för resp. 500 och 800 personer jemte rum för föreläsare, en samlingssal för 300 personer, en sång- och gymnastiksal med badrum, 30 mindre rum för fackföreningssammanskomster och undervisningskurser, arkivrum och kassahalf.

B) *För Svenska arbetareföreningen*: tre mindre samlingsrum.

C) *För Typografföreningen*: två å tre rum om tillhoppa 100 qvadratmeters areal.

D) *Tryckerilokal* samt *särskilda redaktions- och kontorsrum för tidningarna „Työmies“ och „Arbetaren“*.

E) *Restaurationslokal*.

F) *Teater för 700 åskådare*.

G) *Centralvärmelednings-inrättning*.

H) *Lokaler för betjeningen*.

Emedan sökandene såsom lämplig plats framhållit den med N:o 3 vid Folkskolegatan betecknade, uti kvarteret N:o 162 belägna odisponerade tomt, förordnade Drätselkammaren till syn och värdering af denna tomt att förrättas af underskrifven Gripenberg samt Kammarens ledamöter herrar Aminoff och Åström jemte stadsgeodeten Lille. Vid förrättningen befanns emellertid att tomten var otillräcklig för en byggnad af det omfång ritningarna utvisa, hvarföre syemännen såsom lämpligare byggnadsplatser förordade endera af de å bifogade karta med röd färg utmärkta tvenne områden, omfattande det norra, med bokstafven „A“ betecknade, en del af det till parkanläggning emellan öfre Djurgårdsvägen och 2:a linien i Berghäll tillämnade området och det södra, med „B“ betecknade, de uti kvarteret N:o 299 belägna, med N:ris 5 och 7 vid Cirkusgatan samt 6 vid Sparbankskajen utmärkta tomtplatser, af hvilka dock tomten N:o 5 vid Cirkusgatan borde förminska med den å kartan med gul färg angifna delen.

På grund af dessa egolotters lägen och terrängens beskaffenhet åsattes området „A“ ett värde af 22 mark per kvadratmeter och utaf området „B“ tomterna N:ris 5 och 7 vid Cirkusgatan resp. 25 och 31 mark samt tomten N:o 6 vid Sparbanks-kajen 28 mark per samma ytenhet, i följd hvaraf egolotternas totalvärden komme att utgöra för lotten „A“ med en areal af 3,650,00 kvadratmeter 80,300 mark och för lotten „B“ med en sammanlagd areal af 3,973,846 kvadratmeter, 113,048 mark 63 penni.

Beträffande dessa af synemännen föreslagna tomtplatser har Helsingfors Arbetareförening gifvit afgjort företråde åt platsen å Broholmen med afseende å dennas centralare läge, hvarjemte föreningens arkitekter uti bilagda skrift förklarar sistnämnda plats lämpligare jemväl på grund af dess större ytinnehåll. De tidigare för tomten vid Folkskolegatan uppgjorda ritningarna kunde i hufvudsak användas för platsen å Broholmen, hvilken likväl enligt arkitekternes mening blifvit af synemännen för högt värderad.

Rörande formen för upplåtandet af kostnadsfri tomt till det ifrågavarande ändamålet har Helsingfors Arbetareförening framställt det förslag att tomten skulle af staden skänkas åt Föreningen för att af denna öfverlåtas till „Työväentalo-Osakeyhtiö“, med vilkor att föreningen erhöles aktier i bolaget till ett belopp, motsvarande tomtens värde. Härutöfver skulle Arbetareföreningen teckna aktier med det behållna öfverskott, som kunde vinnas vid försäljning af föreningens egande gård N:o 27 vid Georgsgatan, hvilken var graverad med in-teckning för ogulden köpeskilling 45,000 mark.

Under öfverläggningarna med Arbetareföreningens representant har åter från Drätselkammarens sida framkastats följande förslag:

Aktiebolaget „Työväentalo-Osakeyhtiö“, till hvilket tomten kunde öfverlåtas, ombildas derhän att bolagslotterna bestå af

- a) stamaktier till ett nominelt belopp, motsvarande tomtens värde; samt
- b) prioritetsaktier, förslagsvis 500 å 100 mark hvarje.

Stamaktierna ega ej rätt till dividend innan å prioritetsaktierna utbetalats dessas högsta dividend, 6 procent, och innan bolagets blifvande gård är skuldfri. Nämnda stamaktier öfvertagas af staden, hvilken sålunda genom någon förtroende-man kunde öfvervaka bolagets verksamhet och i någon mon utöfva inflytande på dess ledning.

Af detta Drätselkammarens förslag har Helsingfors Arbetareförening icke funnit sig tilltalad och har antydan gjorts att förslaget icke motsvarade hvad Stadsfullmäktige afsett med sitt ofvanberörda beslut af den 10 sistlidne november. Kunde Arbetareföreningens förslag rörande formen för tomtens upplåtande icke godkännas, har Föreningens representant anhållit att samma vilkor härvid måtte föreskrifvas, som af Stadsfullmäktige den 11 februari 1902 utfästes vid upplåtande af tomt för ett sjömanshem. Om åter det af Drätselkammaren framställda förslaget komme att följas, borde åtminstone bolaget medgifvas rätt att efterhand

inlösa stadens aktier och till stadgarna fogas det tillägg, att staden såsom aktionär icke finge vid bolagsstämma utöfva rösträtt för vidare än fjerdedelen af samtliga afgifna röster.

Vid ärendets slutliga behandling har Drättselkammaren tagit i betraktande att Kammaren numera till Stadsfullmäktige ingått med förslag att staden skulle låta uppföra en byggnad, inrymmande lokaler för den af kommunen understödda arbetareundervisningen, å hvars ledning Helsingfors Arbetareförening tillerkänts ett betydande inflytande. Förutsättas måste derföre att om ock, såsom för Drättselkammaren uppgifvits, särskilda tekniska kurser komme att jemväl framdeles af Arbetareföreningen anordnas för de skilda fackföreningarnas medlemmar, programmet för byggnaden, hvilket bland annat upptager två stora föreläsningssalar för resp. 800 och 500 åhörare, en samlingsal för 300 personer, gymnastik- och sångsal samt derutöfver en teaterbyggnad med platser för 700 åskådare, kunde i väsentlig grad förenklas. Utan att närmare inlåta sig på frågan rörande programmet för en byggnad, afsedd hufvudsakligast till samlingslokaler för arbetare- och fackföreningar, har Drättselkammaren ansett sig kunna uttala att den af sökandene tidigare föreslagna tomten N:o 3 vid Folkskolegatan, hvars areal utgör 2,371,637 kvadratmeter, måste anses fullt tillräcklig för ifrågavarande behof. Tomtens värde har af synemännen uppskattats till 40 mark per kvadratmeter, eller således tillhopa 94,865 mark 48 penni, hvilken värdering Drättselkammaren äfven godkänt.

Förslaget att den ifrågavarande tomten skulle öfverlemnas åt Helsingfors Arbetareförening för att af denna föryttras till „Työväentalo-Osakeyhtiö“ har Drättselkammaren ansett sig icke kunna omfatta. Bilagda af Kammaren infortrade lista öfver aktieteckningen utvisar att, förutom arbetarefackföreningar, öfver 200 enskilda personer och firmor tecknat aktier i företaget. Om ock i stadgarna uttalis det önskningsmål att enskilda aktionärer borde medgifva inlösen af deras aktier, finnes ej tillräcklig garanti för att bolagets ledning alltid skall handhafvas af fullt lämpliga personer. Kunde staden icke beredas ett öfvervägande inflytande i aktiebolaget, synes det ändamålsenligare att tomten lemnas åt Helsingfors Arbetareförening, hvilken då jemväl borde åtaga sig att uppföra den tilltänkta byggnaden. Enligt närslutna förteckning öfver existerande fackföreningar å orten tillhöra ej mindre än 29 Helsingfors Arbetareförening och endast få af de korporationer, hvilka undertecknat nu ifrågavarande ansökan om kostnadsfri tomt, stå icke i direkt samband med sagda förening. Invändas kan väl att husets öfvertagande af ett aktiebolag möjliggör uppsamlandet af bidrag äfven från utanför stående. Men då såsom ofvan antyds programmet för byggnadsföretaget numera borde kunna i väsentlig mon förenklas, synes någon afgörande betydelse icke böra tillerkännas antydda motiv för bildandet af ett särskildt byggnadsaktiebolag.

Vilkoren för tomtens öfverlåtande åt Helsingfors Arbetareförening kunde

enligt Drätselkammarens tanke blifva desamma, som af Stadsfullmäktige föreskrifvits vid beviljandet af kostnadsfri tomt för ett sjömanshem; och får Kammararen förty vördsamt hemställa det måtte Stadsfullmäktige besluta

att för uppförande af en byggnad, afsedd att inrymma hufvudsakligen samlingslokaler för arbetarekorporationer, till Helsingfors Arbetareförening utan auktion försäljes tomten N:o 3 vid Folkskolegatan i kvarteret N:o 162 för det vid värdering tomten åsatta priset 94,865 mark 48 penni, hvilken köpeskilling får emot första inteckning räntefritt utestå ogulden sålänge sagda förening å tomten underhåller en ändamålsenlig byggnad för antydda behof, men bör, ifall detta villkor ej uppfylles, till staden inbetalas; samt

att Drätselkammaren bemyndigas att bevilja postposition af sagda inteckning till förmån för eventuella lån till belopp, som enligt Kammararens pröfning kan, utan äfventyrande af stadens säkerhet, medgifvas.

Remisshandlingarna återställas härjemte.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

Selitys „Työväen Talon“ suunnitelmapiirustuksiin.

Piirustuksia tehtäessä on ollut perusteena seuraava, Työväenyhdistyksen rakennusvaliokunnan valmistavissa kokouksissa laadittu

Ohjelma.

Rakennukseen on sovitettava seuraavat huoneustot:

A) Työväenyhdistystä varten:

- 1) *Lukusali.*
- 2) *Kirjastosali.*
- 3) *2 luentosalia* (500 ja 800 henkeä) luennoitsia-huoneineen.
- 4) *Kokoussali* (300 henkeä).
- 5) *Voimistelu- ja soittosali* kylpyineen.
- 6) *30 pienempää huonetta* ammattiyhdistysten toimikuntia ynnä muita lautakuntia varten (70 kaappia). — Näistä pitää muutamia voida yhdistää suuremmiksi huoneiksi oppikursseja varten.
- 7) *Arkistihuone.*
- 8) *Kassaholvi* (mahdollisesti huone osuuskassaa varten).

B) *Ruotsalaista työväenyhdistystä varten* 3 pienempää toimikuntahuonetta.

C) *Kirjaltaja-yhdistystä varten* 2 tai 3 huonetta yhteensä 100 neliömetriä.

D) 1) *Kirjapaino* latomoineen.

- 2) *„Työmiehen“* toimitushuone ja konttori.
- 3) *„Arbetaren“*in toimitushuone ja konttori.
- 4) *Kirjapainon* konttori.

E) *Ravintola:*

- 1) *Ruokasali.*
- 2) *Tarjoiluhuone.*
- 3) *Kyökki.*
- 4) *Ravintoloitsijan ja palveliain asunto.*
- 5) *„Juttu-tupa“.*

F) *Teatteri* 700 henkeä varten.

Sali ja 1 rivi, näyttämö, pukuhuoneita, kansliahuone, regissöörin huone, rekvisitahuone, kulissihuone, maalarinverstas, puusepänerstas, kalustuhuone, garderoobi, yleisön lämpiö, näytteliain lämpiö (tupakkahuone), vestibyyli, kassahuone, mukavuuslaitoksia yleisöä ja näytteliöitä varten y. m.

G) *Keskuslämmityslaitos*.

H) *Huoneustot* (2 h. ja keittiö) talonmiestä, lämmittäjää ja 2 vahtimestaria varten.

Sovittaessamme suunnitelmapiirustuksiamme tämän ohjelman mukaan olemme erittäin silmälläpitäneet muutamia pää-prinsippejä.

Siten on *teatteri*, tulenvaaran välttämiseksi ja muistakin syistä, mikäli mahdollista, erotettu varsinaisesta yhdistyshuoneustosta. — Teatteria ympäröimään on sovitettu pihat niin, että pääsy sinne ja sieltä hädän tullen on mukava joka puolelta. Samasta syystä on useampia porttikäytäviä suunniteltu johtamaan näihin pihoihin: pääporttikäytävä (8 m. leveä) keskuspihaan, josta taas 2 porttia, yksi kummaltakin puolen teatteria, johtaa sivupihoihin. Näihin pääsee sitäpaitse suorastaan kadulta käytäviä myöten, jotka ovat fasaadirakennuksen kummassakin päässä. — Sivupihoja taas yhdistää keskenään käytävä takanäyttämön alitse. — Teatterin takanäyttämölle pääsee niinkään pihalta suorastaan ajosilloja myöten.

Ensimmäinen keskus-piha on sovitettu amfiteatterin muotoiseksi suurempia kokouksia varten. Siltä varalta on siipirakennusten (kirjastosalin ja voimistelusalin) ynnä teatterin etuosan katto ehdotettu yksijaksoiseksi terassiksi, kiertämään pihan puolipyöreätä puolta. Terassi varustetaan penkeillä.

Vastapäätä tätä, katurakennuksen pihanpuoleisen seinän keskessä on puhuja- (ja soitto-) lava. — Hädän tullessa voi teatterin 1 rivin katsojapaikoilta suorastaan päästä yllämainitulle terassille.

Mitä varsinaiseen yhdistys-rakennukseen tulee, lienevät piirustukset kylliksi suunnitelmaa selvittämään. Mainittakoon vain että luentosalit ovat ehdotettu ylimpään kerrokseen, jottei kallisarvoiset välikatto-rakenteet kohottaisi kustannuksia. Ohjelmassa vaadittu kuulijamäärä saadaan luentosaleihin mahtumaan jos lehterit otetaan lukuun.

Helsingissä, tammikuussa 1904.

Gesellius, Lindgren & Saarinen.

Työväenyhdistyksen rakennuskomitealle.

Niistä kahdesta rakennustontista, jotka Rahatoimikamari Työväenyhdistykselle on ehdottanut, on epäilemättä „B“:llä merkitty Siltasaarella oleva edullisempi asemaansa katsoen ja myöskin pinta-alaansa nähden. Noudattaen samaa ohjelmaa, joka oli ohjeenamme kansakoulukadun tontille ehdotusta tehdessämme, olemme suunnittaen koettaneet sovittaa Työväenyhdistyksen huoneustoja teattereineen tälle tontille, ja olemme tällöin havainneet, että tänne kyllä mahtuvat kaikki vaadittavat huoneustot, vaikka niiden mukavuus lopullisesti suuresti tulee riippumaan niistä vaatimuksista tulenvaaran y. m. suhteen, jotka kaupunki tulee asettamaan teatterirakennukseen nähden.

Huomattavana epäkohtana „B“-tontilla on kuitenkin sen suuri epätasaisuus — osa siitä on korkeata kalliota, toinen taas sulaa vettä. Tämä seikka tulee tietysti melkoisesti lisäämään rakennuskustannuksia, ja alentaa siis tontin arvoa.

Tähän nähden on kaupungin arviolautakunta mielestämme määrännyt liian korkean hinnan näistä tonteista — erittäinkin jos vertaa niihin hintoihin, jotka varemmin tänä vuonna määrättiin leskirouva Jansson'in tonteille N:o 4 ja 6 Cirkuskadun varrella ja N:o 4 Siltasaarenkadulla. Näille oli neliömetrin hinnaksi määrätty 29, 25 ja 35 markkaa, kun taas „B“-n tonteille on määrätty siksi korkeat hinnat kuin 28, 25 ja 31 markkaa. Kuitenkin ovat rouva Jansson'in tonteista 2 *erinomaisella* liikepaikalla ja siis monta vertaa kallisarvoisemmat kuin työväenyhdistykselle ehdotetut, jotka kauppalikkeeseen nähden ovat varsin etäällä ja siis täysin arvottomat.

Mutta sitä paitse ovat rouva Jansson'in tontit mukavat rakentaa — alueen korkeussuhteisiin katsoen — kun taas työväenyhdistykselle ehdotetut tontit tulevat vaatimaan suuria summia ennenkuin rakennustöitä ollenkaan sopii alkaa. (Silmämäärällä mitattuna tulee näillä tonteilla louhittavaksi kalliota noin 4,500—5,000 m³, joka à 4: 50 m³:ltä tekee 20,000—22,500 markkaa, jonka lisäksi vielä tulee täyttämistöitä y. m.)

Katsoen näihin seikkoihin luulisimme että 20—22 markan keskimääräinen neliömetrin hinta näille tonteille olisi yllyksi.

Helsinki, toukok. 25 p. 1904.

Gesellius, Lindgren & Saarinen.

Keisarillisen Suomen Senaatin päätös Keisarilliseen Senaattiin annetun hakemuksen johdosta, jossa Kirvesmies Salomon Hellstén ynnä moniaat muut henkilöt ovat alamaisesti anoneet vahvistusta „Työväentalo-Osakeyhtiötä“ varten laaditulle yhtiöjärjestysehdotukselle; ollen yhtiön tarkoituksena Helsingin kaupungin alueella rakentaa talo, sisältävä Työväenyhdistyksille sopivia ja ajanmukaisia huoneuksia, vuokrattavaksi noille yhdistyksille mahdollisimman alhaisesta vuokrasta, ynnä sen ohessa asuin- ja puotihuoneuksia; ja oli hakemukseen liitetty yhtiösopimuskirja, mihin sisältyi myöskin mainittu yhtiöjärjestysehdotus, jotka asiakirjat kuuluivat näin:

„Yhtiösopimus.

Me allekirjoittaneet suostumme täten perustamaan osakeyhtiön, nimeltä „Työväentalo-Osakeyhtiö“, jolla on tarkoituksena rakentaa Helsingin kaupungin alueelle talo pääasiallisesti sellaisten huoneuksien aikaansaamiseksi, jotka soveltuvat vuokrattavaksi työväenyhdistyksille niiden tarkoituksia varten. Yhtiössä otamme kukin alempana mainitun määrän osakkeita ja annamme muiden jälkeensä kirjoittaa loput osakkeita.

Edistääksemme sitä tarkoituspäätä että aiottu talo on lopullisesti joutuva työväenyhdistyksiensä omaksi, suostumme omasta puolestamme ja vaadimme osakkeenkirjoittajilta suostumuksen siihen että työväenyhdistyksiensä lunastettavaksi nimellisarvon mukaan vuosittain arvotaan niin monta osaketta kuin noiden yhdistyksiensä varat myöntävät kulloinkin lunastamaan sekä että yksityisten osakkeet arvotaan ensin ja ammattiyhdistyksiensä ynnä osastojen omistamat viimeiseksi.

Yhtiölle olemme hyväksyneet tässä alempana olevan yhtiöjärjestyksen ja otamme kukin siinä osakkeita seuraavasti:

Salomon Hellstén, Kirvesmies, Helsingistä 1 osakkeen.

Heikki Lähde, Kirvesmies, Helsingistä 1 osakkeen.

Emil Pomell, Verhoilija, Helsingistä 1 osakkeen.

Helsingissä, toukokuun 22 päivänä 1903.

Salomon Hellstén.

Heikki Lähde.

Emil Pomell.

Työväentalo-Osakeyhtiön Yhtiöjärjestys.

1 §.

Työväentalo-Osakeyhtiöllä, jonka kotipaikka on Helsingin kaupunki, on tarkoituksena Helsingin kaupungin alueella rakentaa talo, sisältävä Työväenyhdistyksille sopivia ja ajanmukaisia huoneuksia, vuokrattaviksi noille yhdistyksille mahdollisimman alhaisesta vuokrasta, ynnä sen ohessa asuin- ja puotihuoneuksia.

2 §.

Yhtiön osakepääoma on sataviisikymmentätuhatta (150,000) markkaa, jaetuna tuhanteenviiteensataan (1,500) osakkeeseen, joista jokainen on sadan (100) markan suuruinen. Kun alkuperäinen osakepääoma on kokonaisuudessaan maksettu, voidaan osakepääoma yhtiökokouksen päätöksen nojalla korottaa enintään kahteensataantuhanteen (200,000) markkaan ulosantamalla korkeintaan viisisataa (500) uutta sadan (100) markan suuruista osaketta.

Yhtiö alottaa toimintansa sittenkuin kaikki osakkeet on merkitty ja viidesosa osakepääomasta suoritettu sekä yhtiö merkitty kaupparekisteriin. Jäännös osakkeiden määrästä suoritetaan yhtiökokouksen määräämän ajan kuluessa, kuitenkin niin että koko osakepääoma on täysin suoritettu kahden (2) vuoden kuluessa sen jälkeen kuin tämä yhtiöjärjestys on saanut asianomaisen vahvistuksen.

Jos osakepääomaa korotetaan, on uusien osakkeiden määrä suoritettava kokonaisuudessaan viimeistään kahden (2) vuoden kuluessa korottamis-päätöksen tekemisestä lukien.

3 §.

Kaikki osakkeet asetetaan määrätulle henkilölle. Jos osakkeenomistaja on joku yhdistys tai osasto, kirjoitetaan osake yhdistyksen tai osaston nimeen ja edustaa sitä se henkilö, jonka yhdistys tai osasto valtuuttaa.

4 §.

Kun osakkeen hintamäärä on täysin suoritettu, annetaan siitä määrätulle henkilölle asetettu, järjestysnumerolla, antopäivällä ja kahden johtokunnan jäsenen allekirjoituksella varustettu osakekirja.

5 §.

Kun osakkeen omistaja aikoo myydä osakkeensa, ilmoittakoon yhtiön hallitukselle sekä ostajan että suostutun hinnan, ja antakoon hallitus näistä seikoista tiedon yhtiön osakkaille. Neljäntoista päivän kuluessa tällaisen tiedonannon jälkeen on sitten yhtiöllä tai sen osakkailla oikeus lunastaa osake sivullisen ostajan tarjoomasta hinnasta.

Ellei osaketta lunasteta sanotun ajan kuluessa, luovutettakoon se osakkeenomistajan ilmoittamalle ostajalle, jos yhtiön hallitus katsoo voivansa hyväksyä hänet yhtiön osakkaaksi, vaan muussa tapauksessa jollekin yhtiön hallituksen hyväksymälle ostajalle.

Osakkeen lunastaminen yhtiölle on sallittu ainoastaan milloin se saattaa tapahtua osakepääomaa vähentämättä, sen yli säästyneillä varoilla.

6 §.

Osakkeen luovutus on merkittävä osakekirjaan ja ilmoitettava yhtiön johtokunnalle, osakeluettelon merkittäväksi. Vasta sitten kuin nämät ehdot ovat täytetyt, on uudella omistajalla yhtiössä puhevalta ja oikeus jako-osuuteen osakkeestaan.

7 §.

Osakeluettelon on muutoin merkittävä:

- 1) osakkeen numero;
- 2) sen henkilön nimi, sääty, ammatti ja kotipaikka, joka osakkeen on kirjoittanut;
- 3) osakkeelta suoritetut maksut;
- 4) aika, jolloin osakekirja on annettu; sekä
- 5) kaikki johtokunnalle ilmoitetut muutokset osakkeen omistusoikeudessa.

8 §.

Yhtiön hallituksena on johtokunta, johon kuuluu kuusi (6) varsinaista jäsentä sekä kaksi (2) varajäsentä. Kaikki johtokunnan jäsenet valitaan suljetuilla lipuilla, ensikerran perustavassa kokouksessa ja sitten varsinaisessa yhtiökokouksessa kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Johtokunnasta eroavat ensimmäisen täyden kalenterivuoden lopussa varsinaisessa yhtiökokouksessa tapahtuneen arvanvedon mukaan kolme varsinaista jäsentä ja yksi varajäsen ja sitten seuraavina vuosina siinä järjestyksessä kuin he ovat valitut. Kuitenkin saattavat entiset jäsenet tulla uudestaan valituiksi.

Johtokunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan, taloudenhoitajan ja muut yhtiön virkamiehet, määrää näitten palkkaehdot, sekä on vastuunalainen yhtiön omaisuudesta.

Johtokunta kokoontuu niin usein kuin puheenjohtaja tahi kaksi johtokunnan jäsentä sitä vaatii ja on päätösvaltainen kun puheenjohtaja ja kolme jäsentä on saapuvilla, jos he ovat päätöksestä yksimieliset.

Johtokunnan kokouksissa johtaa keskusteluita puheenjohtaja ja päätökset kirjoitetaan pöytäkirjaan. Jos näissä kokouksissa äänestettäessä äänet lankeavat tasan, pääsee se mielihope voitolle, jota puheenjohtaja kannattaa.

9 §.

Johtokunnan tehtävänä on noudattamalla lakia, yhtiöjärjestystä ja yhtiökokouksien päätöksiä:

- 1) hoitaa parhaan ymmärryksensä mukaan yhtiön omaisuutta;
- 2) huolehtia sellaisesta kirjanpidosta kuin yhtiön toiminta vaatii;
- 3) laatia vuosittain luettelo ja arvostelu yhtiön omaisuudesta sekä jättää se tilintarkastajain tutkittavaksi yhdessä yhtiön tilikirjain kanssa;
- 4) valmistaa ja esittää yhtiökokoukselle tulo- ja menosääntö seuraavaa vuotta varten, sekä laatia ehdotus huoneuksien vuokraamisesta;
- 5) jättää varsinaiselle yhtiökokoukselle kertomus toiminnastansa edellisenä tilivuonna, sekä
- 6) kokoonkutsua yhtiökokous ja valmistaa ne asiat, mitkä siinä tulevat esille. Yhtiön toiminimen kirjoittavat puheenjohtaja ynnä taloudenhoitaja eli, puheenjohtajan poissaollessa, yksi johtokunnan jäsen ja taloudenhoitaja tahi, puheenjohtajan ja taloudenhoitajan poissa ollessa, kaksi johtokunnan jäsentä.

10 §.

Johtokunnan tulee vuosittain maaliskuulla kutsua yhtiön osakkaat varsinaiseen yhtiökokoukseen. Ylimääräisiä yhtiökokouksia pidetään silloin kun johtokunta sen tarpeelliseksi katsoo, tahi niin monta osakkeenomistajaa, jotka yhteensä edustavat kymmenettä osaa osakepääomasta, sellaisen pitämistä johtokunnalta pyytää. Yhtiökokouksissa johtaa keskusteluita se henkilö, jonka osakkeenomistajat kullakin kertaa puheenjohtajaksi valitsevat.

11 §.

Ilmoitukset yhtiökokouksista ja muut tiedonannot osakkeenomistajille nautaan ilmoitustaululle yhtiön omistamassa talossa sekä pannaan yhtiökokouksen määräämiin sanomalehtiin. Varsinaisesta yhtiökokouksesta ilmoitetaan neljätöistä (14) päivää ennen kokousta, ylimääräisistä kokouksista seitsemän (7) päivää ennen.

12 §.

Yhtiökokouksessa on jokaisella osakkeenomistajalla yksi ääni, paitsi jos osakkeenomistajalla on enemmän kuin kymmenen (10) osaketta, jolloin hänellä on jokaiselta kymmeneltä osakkeelta yksi ääni lisää, omistakoon hän sitten vaikka useampia kymmeniä osakkeita. Poissa olevia osakkeenomistajia voidaan edustaa valtakirjan kautta. Edustajan tulee olla osakkeenomistaja. Älköön kukaan käyttää useampaa kuin viittä valtakirjaa.

Läsnäolevat osakkeenomistajat valitsevat keskuudestansa avonaisella äänestyksellä pääluvun mukaan puheenjohtajan sekä tilintarkastajat, mutta muut vaalit toimitetaan suljetuilla lipuilla. Muissa kysymyksissä toimeenpannaan avonainen

äänestys ja päätökset määrää yksinkertainen äänten enemmistö, paitsi niissä tapauksissa, mitkä mainitaan 15 §:ssä. Jos vaalissa kaksi tahi useampi henkilö saa yhtä monta ääntä, on näitten välillä arpa ratkaiseva, mutta muissa kysymyksissä voittaa äänten langetessa tasan se mielipide, jota puheenjohtaja kannattaa.

13 §.

Johtokunnan on päätettävä yhtiön tilit joka kalenterivuodelta sekä jätettävä ne ynnä muut yhtiön hoitoa koskevat asiakirjat viimeistään 1 päivänä helmikuuta tilintarkastajain tutkittaviksi. Tilintarkastajain tulee johtokunnalle jättää tilintarkastuskertomuksensa ennen saman helmikuun loppua.

14 §.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa tulee käsiteltäväksi:

- 1) johtokunnan vuosikertomus, jonka tulee sisältää tarkka, tilinpäätökseen perustuva selonteko yhtiön asemasta;
- 2) tilintarkastajain kertomus edellisen vuoden hallinnon ja tilikirjain tarkastuksesta;
- 3) tilinpäätöksen vahvistaminen edelliseltä toimintavuodelta;
- 4) päätöksen tekeminen siitä toimenpiteestä, johon yhtiön hallinto ja siitä tehty tili antavat aihetta;
- 5) vuosivoiton käyttäminen sekä ajan määrääminen milloin jako-osuudet maksetaan;
- 6) huoneitten vuokran määrääminen;
- 7) jäsenten valitseminen johtokuntaan vuoden lopussa eroavien sijaan;
- 8) kahden tilintarkastajan ja kahden varatilintarkastajan vaali;
- 9) palkkion määrääminen yhtiön virkailijoille; ja
- 10) muut johtokunnan esittämät toimenpiteet sekä sellaiset ehdotukset, joita yksityiset osakkeenomistajat ovat kuukautta ennen yhtiökokousta tehneet johtokunnalle.

15 §.

Yhtiöjärjestyksen muuttamiseen tahi yhtiön hajoittamiseen vaaditaan kolmeneljättä ($\frac{3}{4}$) osaa kokouksessa annetuista äänistä ja voidaan tämänlaatuinen asia lopullisesti ratkaista vasta siinä yhtiökokouksessa, joka pidetään kuukausi sen kokouksen jälkeen, jossa kysymys säädetyssä järjestyksessä on nostettu.

16 §.

Yhtiön vuosituloista suoritetaan:

- 1) yhtiön velkojen korot ja kuoletusmaksut;
- 2) yhtiön ulosteot ja muut yleiset menot;
- 3) tarpeelliset kustannukset kiinteistöjen korjaustöistä ja hoidosta;

- 4) yhtiökokouksen määräämät palkat ja palkkiot; sekä
 5) mikäli varoja vielä on jällellä, korkeintaan 6 prosenttin voitto-osinko osakkeenomistajille.

17 §.

Huoneuksien vuokrat, mitkä maksetaan neljännesvuodelta tai kuukausittain, ovat laskettavat vähintään niin korkeiksi, että niiden yhteenlasketulla summalla saatetaan vuotuiset menot suorittaa.

18 §.

Asuttavia huoneita vuokrataan etupäässä osakkeenomistajille, vaan jos osakkaista useampi haluaa huoneita kuin on saatavissa, ratkaistaan arvalla kuka huoneen saa.

19 §.

Älköön yhtiön omistamissa huoneuksissa pidettävä kauppan minkäänlaatuista päihdyttäviä juomia ja noudatettakoon niissä muutoin siivoa ja rauhallista elintapaa, älköönkä asuntohuoneita käytettävä tehdashuoneina ilman johtokunnan erityistä lupaa.

Annettu Talousosastossa, Helsingissä, Kesäkuun 4 päivänä 1903.

Keisarillinen Senaatti on itsellensä esityttänyt yllämainitun alaisen hakemuksen ja katsoo kohtuulliseksi, 2 päivänä Toukokuuta 1895 osakeyhtiöistä annetun lain nojalla, hyväksyä ja noudatettavaksi vahvistaa Työväentalo-Osakeyhtiön ylläolevan yhtiöjärjestyksen, sillä määräyksellä että sen 5 § on pantava osakekirjeisiin; ja on yhtiö ilmoitettava kaupparekisteriin merkittäväksi niinkuin mainittu osakeyhtiölaki sekä 2 päivänä Toukokuuta 1895 kaupparekisteristä, toiminimestä ja prokurasta annettu armollinen asetus määrävät. Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Keisarillinen Suomen Senaatti:

Constantin Linder.
E. R. Neovius.

Ossian Bergbom.
D. V. Åkerman.

H. Mechelin.

Luettelo Työväentalo-Osakeyhtiön osakkaista.

Kpl.

- 5 Antipin, N.
- 1 Aalto, Herman, muurari.
- 1 Alm, Edvard, veturinlämmittäjä.
- 1 Ahonen, E., sementtityöntekijä.
- 1 Blomqvist, Kustaa, nuohooja.
- 3 Blomqvist, O. A., sähkötekniikko.
- 1 Berg, Juho, uunintekijä.
- 10 Bonsdroff, N.
- 1 Cronvall, J. E., osakeyhtiö.
- 1 Castren, Z., filos. tohtori.
- 1 Drisin, A.
- 5 Dahlberg, O. J.
- 1 Eronen, Yrjö, rappari.
- 1 Ek, H. J., kauppias.
- 1 Eronen, Matti, Räätäli.
- 1 Engström, Aug.
- 1 Fatzer, M. E. & C:o.
- 1 Friman, Nikolai, uunintekijä.
- 1 Foudila, Erik, kirvesmies.
- 1 Forsbäck, K. A. kauppias.
- 30 Fennia, tupakkatehdas.
- 1 Flink, Maria, pesiä.
- 1 Grinstein, A. J.
- 1 Gröhn, G. Edvard.
- 1 Grinstein, A. J.
- 1 Grahn, tehdas O. Y.
- 1 Grönros, Walter Fr.
- 1 Grönberg, F. O., muurari.
- 1 Grönlund, Viktor, verhoilija.
- 1 H. T. Y. Asfaltti ja sementtityöntekijäin a. o.
- 2 Hartwall, Aug. Ludvig.
- 3 Huber, Rob.
- 3 Herlin, E. J.
- 1 Hellberg, Matti, kirvesmies.

Kpl.

- 1 Hjelt, Erik, muurari.
- 20 H. T. Y. Muurari amm. osasto.
- 1 Huodarow, K., peltiseppä.
- 1 H. T. Y. Palveliatar amm. osasto.
- 1 Hartlin, F. E., uunintekiiä.
- 2 Hels. Puuseppäin Amm. Yhdistys.
- 1 Hellstén, Salomon, kirvesmies.
- 2 H. T. Y. Nais Osasto.
- 1 Heimonen, Albert, kirvesmies.
- 1 Herranen, J., verhoilia.
- 1 Henriksson, Emil, muurari.
- 1 H. T. Y. Puhuja Keskustelu seura.
- 5 H. T. Y. Kirvesmiesten amm. osasto.
- 1 H. T. Y. Torvityöntekiäin amm. osasto.
- 2 H. T. Y. Verhoilia amm. osasto.
- 1 H. T. Y. Uunintekiäin amm. osasto.
- 1 Hirvonen, J. E., rautasorvari.
- 1 Hytönen, Emil Viktor, kaupanhoit.
- 1 H. T. Y. Seppien amm. osasto.
- 1 H. T. Y. Tupakkatehtaalaisten amm. osasto.
- 1 H. T. Y. Leipuri ja konditori amm. osasto.
- 1 H. T. Y. Ulkotyöläis amm. osasto.
- 1 Hakkanen, P. J., kirvesmies.
- 1 Helenius, A. T., muurari.
- 5 Hels. Maalarien amm. osasto.
- 1 Heikkilä, J., kirvesmies.
- 1 Hels. Pesiätär amm. osasto.
- 1 Halme, Jalmari, verhoilia.
- 1 Heldan, verhoilia.
- 1 Hels. Räätälien amm. yhdistys.
- 1 H. T. Y. Porari ja katukivenhakkaajien a. o.
- 1 Halme, Aatu.
- 1 Hytönen, Wiljam.
- 1 Hermansson, Kalle.
- 1 Haapalainen, Eero.
- 1 Inkinen, Oskar, kauppa-apul.
- 1 Isohaara, A., verhoilia.
- 1 Jokinen, A., Uunintekiä.
- 1 Johansson, Heikki, rappari.
- 1 Johansson, F. E.,

Kpl.

- 1 Jäderholm, J. A., uunintekä.
- 2 Johansson, J. W., kirjaltaja.
- 1 Juutila, T., kirvesmies.
- 1 Johansson, Aksel, teknikko.
- 1 Jalonen, K. G., kauppias.
- 1 Juurinen, Emil, räätäli.
- 1 Jussila, Matti, kirvesmies.
- 1 Jokinen, A. E., muurari.
- 1 Johansson, O. R., „
- 1 Jakobsson, Aksel, Peltiseppä.
- 1 Karjalainen, A., taloudenhoitaja.
- 1 Kahri, Vilho, kirvesmies.
- 1 Kaukas, A., verhoilia.
- 1 Koskinen, J. N., työmies.
- 1 Koski, J. W., „
- 1 Korander, Kaarlo, muurari.
- 2 Kaartinen, H., rakennusmestari.
- 1 Kosonen, Viktori, asioitsia.
- 1 Korhonen, Mikko, vanginvartia.
- 1 Koskinen, O. E., rakennusmestari.
- 1 Kaario, Simo, maalari.
- 1 Konetehtaalaiden amm. osasto.
- 1 Kaasala, J., montööri.
- 1 Kettunen, Alpo, räätäli.
- 1 Kervinen, Antti, kirvesmies.
- 1 Koivistoinen, J., leipuri.
- 5 Ko-operativ. Kivityöntek. Kiviteollis. a. o.
- 1 Koslof, W.
- 1 Kanninen, Otto.
- 1 Karenius, Anni, T:yhd.
- 1 Lindblad, J., asfalttityömies.
- 1 Löfqvist, Vilho, verhoilia.
- 1 Linden, J. E., sementtityöntekä.
- 1 Laine, J. F., muurari.
- 1 Laine, Emil, peltiseppä.
- 1 Lindström, Johan, työmies.
- 1 Levander, S. F.
- 2 Leino, Nikolai.
- 1 Lesch, Emil, kauppias.
- 2 Lindroth, K., sepänliike.

Kpl.

- 1 Lindström, F. A., kirvesmies.
- 1 Leino, Oskar, asioitsia.
- 1 Luoto, Kaarlo, räätäli.
- 1 Leino, Walter, tehtaantyömies.
- 1 Laitinen, Aatami, kirvesmies.
- 1 Laakkonen, A., mallinveistäjä.
- 1 Lindeman, K. R., muurari.
- 1 Lindeberg, O. V., uunintekä.
- 1 Lähde, Heikki, kirvesmies.
- 1 Leino, Olga, ompelia.
- 1 Lindros, G., uunintekä.
- 1 Luoma, J
- 1 Lipsanen, Heikki.
- 1 Lilja, O. J., kirjansitoja.
- 2 Mattrosoff, A.
- 2 Mäkeläinen, Kosti.
- 1 Malmberg, Oskari, suutari.
- 1 Mäkinen, E., torvityöntekä.
- 1 Markkanen, Herman, rappari.
- 1 Mikkonen, E., verhoilia.
- 1 Mantere, V., kirjaltaja.
- 1 Mela, Aug., suutari.
- 1 Mäkelä, O., kirvesmies.
- 1 Mälkiä, J.
- 1 Mynttinen, Tuomas.
- 1 Mäkinen, Onni.
- 1 Nikulainen, A., muurari.
- 1 Nieminen, S., ”
- 1 Nyberg, W.
- 1 Nevalainen, W., työmies.
- 1 Nikiforow, A., kauppias.
- 1 Niskanen, A., kirvesmies.
- 1 Nordberg, G., ”
- 1 Mikander, K. A., sähköteknikko.
- 1 Nyberg, F., työnjohtaja.
- 1 Orrela, Frans, maalari.
- 1 Paananen, J., muurari.
- 1 Pesonen, L., palveliatar.
- 1 Perden, A., verhoilia.
- 2 Pelander, A., asfaltöri.

Kpl.

- 1 Paischeff, J., kauppias.
- 1 Pastell, K., muurari.
- 1 Perttilä, E., puuseppä.
- 1 Pekander, E. W., kauppias.
- 2 Pannu ja Levyseppäin amm. osasto.
- 1 Palin, W., muurari.
- 1 Paulin, J., vahtimestari.
- 1 Putkonen, J., puuseppä.
- 1 Pettersson, F. E., kirjaltaja.
- 1 Procopé, A., översti.
- 1 Pantzar, W., H. T. Y.
- 2 Rappari a. o.
- 1 Renlund, K. H., kauppias.
- 1 Rydman, W., ”
- 1 Rung, S.
- 1 Rovio, A., verhoilia.
- 1 Rosenberg, G. F., läkkiseppä.
- 2 Ruotsalainen, Aug., muurari.
- 1 Rantanen, H.
- 3 Rostedt, W., ajuri.
- 1 Riuskanen, E., kirvesmies.
- 1 Reponen, W.
- 1 Suvanto, Hj., läkkiseppä.
- 2 Sohlberg, G. W., tehtailia.
- 1 Sohlman, H. G., uunintekiiä.
- 1 Salo, O., ”
- 1 Silén, K. K., rappari.
- 1 Seppälä, W., muurari.
- 1 Selin, J. W., rappari.
- 1 Smal, E., pannuseppä.
- 2 Stenberg, A.
- 4 Saarikoski, A.
- 1 Skurnik, S., kauppias.
- 1 Skurnik, Abr.
- 1 Salmi, J. A., jarrumies.
- 1 Snellman, K. E.
- 1 Suuronen, O.
- 1 Sorjanen, W.
- 1 Stranberg, G. A.
- 1 Snahl, Aksel, maalari.

Kpl.

- 1 Seppo, teknillinen toimisto.
- 1 Stockmann, G. F., O. Y.
- 1 Stenman, J. A., verhoilia.
- 1 Sarlin, A. B., toimittaja.
- 1 Salonen, J. D., kirvesmies.
- 1 Solander, V. O., puuseppä.
- 1 Siltanen, P., kultaseppä.
- 1 Saxberg, K. J., muurari.
- 1 Salo, Aug., kauppias.
- 1 Saarinen, Hj., kirvesmies.
- 1 Setälä, J. N., professori.
- 1 Saari, K. N., verhoilia.
- 1 Sneck, R. H., kirjansitoja.
- 1 Sten, Hj.
- 1 Sarelius, I. A.
- 1 Taipale, E., uunintekiiä.
- 1 Tuupainen, H.
- 2 Tevalin, W.
- 1 Tuominen, John D., muurari.
- 1 Tuominen, O., muurari.
- 1 Thylin, O., kauppias.
- 1 Turunen, P. A., räätäli.
- 1 Tuomi, E., räätäli.
- 1 Tikka, J. W., rakennusmestari.
- 1 Tarvainen, A., H. T. Y.
- 1 Tuominen, A.
- 1 Westerback, N.
- 1 Wahlman, J. R.
- 2 Wilken & C:o.
- 1 Winberg, K.
- 1 Wickel, Hj., O. Y.
- 1 Wehmas, A., kirvesmies.
- 1 Widemark, J. F., O. Y.
- 1 Wuorinen, A., muurari.
- 1 Wirtanen, W., muurari.
- 1 Walpas, E., muurari.
- 1 Wirtanen, E., kirjansitoja.
- 1 Wihavainen, A., puuseppä.
- 1 Wigg, K. A., tehtailia.

Kpl.

- 2 Wallenius, H., prokuristi.
 1 Wirta, Hilda, H. T. Y.
 1 Watanen, Aug.
 1 Walkonen, K., posteljooni.
 1 Wuori, W.
 1 Ylén, J. A., rappari.

 Summa 346

Kun tontin saanti ja sen johdosta rakennustöiden alkaminen on ollut epä-tietoista, eivät kukaan yhdistyksistä ja osastoista ole vielä merkinnyt aikomaansa osakemäärää; samoin yksityistenkin laita.

Työväentalo-Osakeyhtiön

Rakennuskomitea.

Helsingin Työväenyhdistykseen kuuluvat osastot ja huo-neustossa kokouksiaan pitävät Helsingin Työväen-yhdistykseen liittyneet ammattiyhdistykset.

Helsingin Työväenyhdistyksen osastot:

Naisosasto	Verhoiliain	ammattiosasto
Ompeliatarosasto	Puunjalostus konetyönt.	„
Ulkotyöläisnaisosasto	Tilkitsiään	„
Silittäjään ammattiosasto	Lautatarha sahatyömiest.	„
Verkatehtaalaiden ammattiosasto	Koneenkäyttäjään	„
Leipuri- ja kondiittori	„	Palveliatarosasto
Kirjansitojain	„	Tehtaalaisnaisosasto
Uunintekiään	„	Tupakkatehtaalaisnaisosasto
Kirvesmiesten	„	Pesiätär osasto
Pannu- ja levyseppien	„	Konetehtaalaiden ammattiosasto
Kultaseppään	„	Muurarien
		„

Kivenhakkaajain ammattiosasto	Malliveistäjain ammattiosasto
Seppien ”	Oppilasosasto
Torvityöntekiään ”	Satamatyömiesten ”
Nahkurien ”	

Ammattiyhdistykset:

Satulaseppäin ammattiyhdistys.
 Puuseppäin ”
 Läksi-, pelti- ja vaskiseppäin ammattiyhdistys.
 Valajain ammattiyhdistys.
 Maalarien ”
 Suutarien ”
 Räättälien ”

Ulkotyöväenyhdistys osastoineen:

Porari- ja katukivenhakkaajain ammattiosasto.
 Asfaltti- ja sementtityöntekiään ”

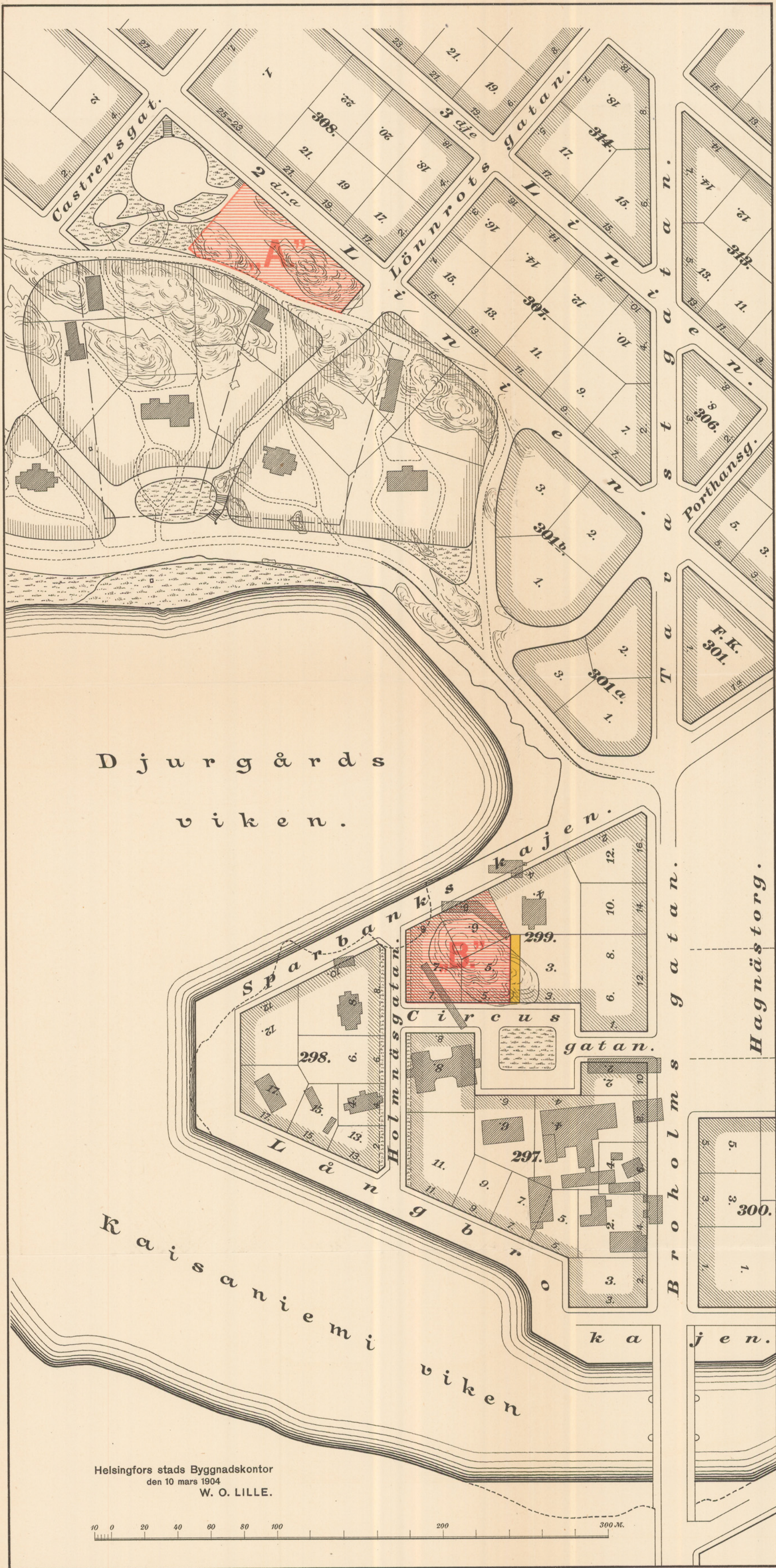
Helsingissä toukokuun 25 p:nä 1904.

Helsingin Työväenyhdistyksen Johtokunnan puolesta:

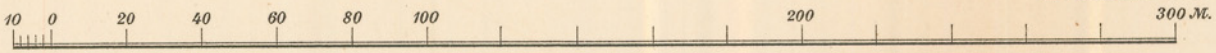
Emil Perttilä.

Otto Tiippa.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri 1904.



Helsingfors stads Byggnadskontor
den 10 mars 1904
W. O. LILLE.



F. Liwendal's lith. tryckeri, Helsingfors 1904.

50/25

*Handlingar rörande uppgjorda förslag till inrättande
och begagnande af hissar för personbefordran.*

MAGISTRATEN

i

Helsingfors.

*Helsingfors den 18 Juni
1904.*

N:o 515.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Sedan Magistraten uppdragit åt en kommission, bestående af stadsingenjören, stadsselektroteknikern och stadens byggnadsinspektör att i samråd utarbete och till Magistraten inkomma med förslag till inrättande och begagnande af hissar för personbefordran samt Kommissionen, på därom gjord anhållan, delgifvits af Tekniska föreningen i landet till Magistraten i afseende å godkännande inlemnadt förslag till „instruktion för en besigtningssman för hissar i Helsingfors stad“, får Magistraten, efter det Kommissionen numera slutfört berörda uppdrag, innan vidare i ärendet tillgöres, äran anhålla det Herrar Stadsfullmäktige ville, så fort ske kan, till Magistraten inkomma med yttrande öfver omförmälda, härhos bilagda förslag, som i sinom tid hit återförväntas.

På Magistratens vägnar:

J. von Haartman.

G. v. Pfaler.

Till Magistraten i Helsingfors.

År 1900 den 21 April erhöilo undertecknade af Magistraten i uppdrag att afgifva *förslag till bestämmelser rörande anläggning och drift af hissar i Helsingfors stad*. Då emellertid ett liknande ärende var under behandling inom Tekniska föreningen i Finland, ansågo vi oss böra afvakta resultatet af Föreningens arbete och, efter det Föreningen i December 1902 inlämnat till Magistraten sitt i nämndt afseende upprättade förslag, anhöllo vi om att få uttala oss om detsamma. Denna anhållan blef äfven den 4 Mars 1903 beviljad och få vi, efter att hafva genomgått Tekniska föreningens ofvanberörda inlaga benämnd: „*Förslag till instruktion för en besiktningsman för hissar i Helsingfors stad*“, vördsamt meddela att nämnda förslag i hufvudsak innehåller de bestämmelser, hvilkas upprättande blifvit oss uppdragna, men därjämte äfven instruktioner för en blifvande hissbesiktningsman. Då likväl dessa instruktioner icke synas oss böra ingå bland bestämmelserna för hissars anläggning och drift, enär hissbesiktningsmannen sannolikt komme att framdeles hafva äfven andra, måhända mera maktpåliggande kommunala uppdrag sig anförtrodda och ifrågavarande instruktion således borde utarbetas under beaktande af äfven dessa hans öfriga göromål, hafva vi tillåtit oss den omredigering af Tekniska föreningens förslag, som af närslutna handlingar framgår.

Helsingfors, den 23 Januari 1904.

V. Montgomery.

Rich. Björnberg.

G. Idström.

Tekniska föreningens förslag

till instruktion för en Besiktningssman för hissar i Helsingfors stad.

Utskottets förslag

till bestämmelser rörande anläggning och drift af hissar i Helsingfors stad.

Med hiss förstås i denna instruktion lyftverk, vid hvilka en korg eller ett plan rör sig mellan fasta ledskenor.

Afdelning I.

§ 1.

Indelning af hissar.

Hissar indelas i:

a) Små hissar, som ej få beträdas af personer, utan äro afsedda för matvaror, handlingar, smärre föremål och dylikt för högst 100 kg. last och icke mer än 0,70 kv. m. hissachaktarea.

För dessa hissar gälla icke de i denna instruktion ingående bestämmelserna.

b) Varuhissar.

c) Varuhissar med personbefordran.

d) Personhissar.

Vid varuhissar (b), hvilka äro afsedda att endast tillfälligtvis användas s. s. för nybyggnader, provisoriska anläggningar m. m., är besiktningssmannen berättigad att efter pröfning upphäva i denna instruktion ingående bestämmelser.

Afdelning II.

§ 2.

Hissars beskaffenhet. Hisschakt eller hissbanan inom byggnader.

§ 1.

Bestämmelserna omfatta:

- a) hissar afsedda för varutransport,
- b) hissar afsedda för befordran af såväl varor som personer,
- c) hissar afsedda uteslutande för personbefordran.

§ 2.

Hisschakt.

Hiss må anläggas såväl inom hus

Hissar, som i det inre af byggnader förbinda skilda öfver hvarandra belägna våningar, måste i regeln förseas med helt omslutande fasta väggar, hvilka få genombrytas endast af erforderliga dörr- och ljusöppningar. I de genom dessa väggar bildade schakten kunna vid sidan af farbanan och hissanordningarna, då hisschaktens genomskärningsarea motsvarande förstoras, stigtjärn, fasta stegar eller små trappor anläggas, hvilka dock få användas endast för reparations- och revisionsändamål. Såsom upplagsplats får detta rum vid sidan af farbanan icke användas. Hisschaktet måste, om dess väggar äro eldfasta, täckas med eldfast material eller föras åtminstone 0,45 m. öfver vattentaket. Vid hissar, som endast förbinda tvänne omedelbart öfver hvarandra belägna våningar, i hvilka eldfarliga handteringar ej bedrifvas, må besiktningsmannen tillåta uppförande af hisschakt utan väggar.

För hissar, hvilka inom byggnader förbinda öfver hvarandra liggande gallerier, eller som anläggas i trapphus, erfordras icke schakt med täta väggar om farbanan omslutes med ett metalltråds galler med högst 10 mm. maskvidd och öfverhufvudtaget alla hissens delar så omslutas, att människor ej kunna skadas af desamma.

I af massiva väggar omgifna ljusgårdar kunna hissanläggningar tillåtas, såvida icke ljusgårdens föreskrifna minimistorlek därigenom inskränkes. Om i detta fall hissen ej omedelbart begränsas af ljusgårdens väggar, måste den omslutas af (metalltråds-) galler (med högst 10 mm. maskvidd).

som utmed byggnads yttre vägg. Inom hus belägna hissar, förbindande flere än två våningar, böra i regeln omslutas af eldfasta väggar. Det sålunda bildade schaktet skall öfvertäckas med ett eldfast tak och må, därest så befinnes nödigt, hafva så stor genomskärningsarea att stigtjärn, fasta stegar eller små trappor få, jämte hissen, utrymme i detsamma.

Är hissen anlagd i ett trapphus, eller om denna endast förbinder tvänne omedelbart öfver hvarandra belägna våningar resp. gallerier, bör hissens farbana helt och hållet eller delvis omslutas med ett metallgaller af högst 10 mm. maskvidd, anordnad sålunda, att utomvarande personer ej kunna komma i beröring med hissen.

Farbanan för hiss, anlagd vid yttervägg, behöfver vara sluten endast där hissen under sin gång möter balkong, gårdsplan och dylikt, i hvilka fall farbanan bör till nödig utsträckning skyddas med ett metallgaller af 1,8 meters höjd. Framför fönster, liggande omedelbart emot farbanan, bör liknande skydd anbringas.

Dörrar kommuniserande med hiss (resp. hisschakt) böra anordnas sålunda, att de ej kunna öppnas emot hissbanan och skola de alltid å yttre sidorna vara försedda med tydligt anslag angifvande såväl hissens ändamål, dess bärformåga samt huruvida personbefordran får ske äfven utan förarens ledning. Sådant anslag skall äfven uppsättas å lämpligt ställe i själfva hiss-korgen.

Dessutom skola dörrarna i regeln vara ställda i sådan förbindelse med

§ 3.

Farbana vid byggnaders ytterväggar.

Hissbanor vid byggnaders ytterväggar böra vid sin nedre ända ombyggas med stängsel af minst 1,8 m. höjd (och, om metallträdsgaller användes, af sådant med högst 10 mm. maskvidd).

§ 4.

Öppningar i schaktväggarna och stängsel för hissana.

Ljusöppningar i schaktväggarna få anbringas endast å ytterväggar eller i väggar till ljusgårdar och måste förses med fönster, som ej kunna öppnas af obehöriga.

Förbindningsöppningarna i eldfasta schaktväggar böra förses med eldfasta dörrar, t. ex. af trä med fullständig plåtbeklädnad, utom då hisschaktet är placeradt invid trapphuset, i hvilket fall dörrarna till hisschaktet kunna utföras på samma sätt som dörrarna till trapphuset. Dessa dörrar få, liksom dörrar i farbanans stängsel, ej gå inåt hissen och böra förses med tydlig inskrift på finska och svenska „Hiss“ resp. „Personhiss“.

§ 5.

Genombrytning af mellantak utom farschaktet.

Särskildt schakt för motvikter, linor, styranordningar och dylikt bör byggas på samma sätt som för hisschakt är föreskrifvet.

§ 6.

Hisskorgar.

Hisskorgar till varuhissar (§ 1 b),

hissmekanismen, att hiss-korgen ej kan sättas igång utan att samtliga dörrar äro stängda. Denna anordning är dock ej nödvändig såvida dörrarna äro själfstängande samt stänginrättningen i öfrigt är sådan att desamma icke kunna, annat än af hisspersonalen, öppnas utifrån.

Fönster för hisschakt få anbringas endast å yttervägg och böra förses med sådana anordningar, som omöjliggöra fönstrens öppnande af andra än hisspersonalen.

Dörrar till hisschakt med eldfasta väggar skola i regel vara eldfasta, utom då hisschaktet är placeradt inom trapphus.

§ 3.

Därest särskildt schakt anlägges för motvikter, linor, styranordningar m. m. bör detta byggas på sätt som för hisschakt är föreskrifvet.

§ 4.

Hisskorg.

Hissplanet å hissar i allmänhet skall

vid hvilka farbanan icke i hela sin utsträckning omslutes af schakt- eller stängselväggar, måste vara omslutna med väggar eller galler så, att hissgodset ej kan falla ut.

Vid varuhissar för personbefordran och vid personhissar (§ 1, c & d) måste hisskorgen på alla sidor vara omsluten med väggar eller metallträdsgaller (med högst 10 mm. maskvidd), samt äfven upptill vara på dylikt sätt säkert tillsluten, så att personer i hisskorgen ej kunna träffas af nedfallande föremål. Hisskorgens dörr får ej kunna öppnas utåt och måste under farten hållas sluten. Ett utelämnande af denna dörr är å varuhissar för personbefordran tillåtet, om inträdes öppningen i hisskorgen under hela farten rör sig mot en slät schaktvägg, som är utan något slags utsprång, och hvars afstånd från hisskorgen ej är mer än 4 cm.

§ 7.

Visareanordning.

Varuhissar (§ 1, b och c) böra, om detta på grund af de rådande förhållandena enligt besiktningsmannens åsikt är nödigt, vara försedda med en visareanordning, hvilken städse ger tillkännan hisskorgens läge i de olika våningarna.

§ 8.

Hisskorgens styrning.

Hisskorgens högsta och lägsta ställning bör fastställas; äfvenså måste sådan anordning förefinnas, som automatiskt stannar hissen, så snart dessa gränser öfverskridas.

öfverbyggas med af lämpligt material utförda väggar och tak, bildande den s. k. hisskorgen.

Ingång till hisskorg skall förses med dörr såvida icke den vägg i hisschaktet, hvilken är belägen framför ingångsöppningen, är fullkomligt slät och utan minsta utsprång samt afståndet från denna vägg till hisskorgen är max. 4 cm. (såsom slät vägg räknas äfven metallgaller af högst 10 mm. maskvidd).

Dörr till hisskorg får icke kunna öppnas utåt och skall, därest icke den invid belägna schaktväggen fyller bestämmelserna i föregående mom. samt om äfven dörrarne till hisschaktet ej stå i sådan förbindelse med hissmekanismen, som i § 2 säges, anordnas så att igångsättning af hisskorgen ej kan ske utan att dörren är stängd.

För varuhissar, med farbanan fullständigt omgifven af väggar eller galler, fordras ej en sluten hisskorg.

§ 5.

Varuhissar böra, därest detta i säkerhetens intresse anses nödigt, vara försedda med en visareanordning, hvilken städse ger tillkännan hisskorgens läge.

Hissmekanismen, för såväl varusom personhissar, bör i hvarje fall vara så anordnad att hisskorgen automatiskt stannar vid sina fastställda ändlägen.

Alla hissar böra vara så anordnade att endast dörren till den våning kan öppnas, framför hvilken hisskorgen för tillfället står. Hisskorgens igångsättning bör kunna ske endast efter att dörren till farschaktet åter slutits.

§ 9.

Farhastighet.

För varuhissar med personbefordran och personhissar (§ 1, c och d) får en farhastighet af 1,5 m. i sekunden ej öfverskridas och bör hissen förses med hastighetsregulator.

§ 10.

Tillåten belastning.

Gränsen för den tillåtna belastningen måste på förhand fastställas och får icke öfverskridas.

För varuhissar (§ 1 b) måste den tillåtna belastningen tydligt angifvas på hvarje till hisskorgen förande dörr jämte förbud att använda hissen för personbefordran.

För varuhissar med personbefordran (§ 1 c) måste hvarje till hisskorgen förande dörr förses med påskrift, som angifver den största tillåtna belastningen samt högsta för befordring tillåtna antalet personer.

Personbefordran på varuhissar är förbjuden.

För personhissar (§ 1 d) måste å hvarje till hisskorgen förande dörr samt äfven i själfva hisskorgen tydligt tillkännagifvas det utom föraren högsta för befordran tillåtna antalet personer samt högsta tillåtna belastningen äfvensom huruvida personbefordran får ske äfven utan förares ledning.

§ 6.

Personhissar och varuhissar afsedda jämväl för personbefordran må hafva en maximihastighet af 1,5 m. i sekunden och böra vara försedda med hastighetsregulator.

(Se § 2).

§ 11.

Fång- och bromsanordningar.

Sådana hissar, som icke drifvas med en hisskorgen omedelbart bärande kolf, måste vara försedda med en tillförlitlig fång- eller bromsanordning. Denna inrättning måste vid afsyningen noga profvas med den högsta tillåtna belastningen och genom hisskorgens nedgående efter det linan (kettingen, remmen etc.) aflastats. Härvid bör hisskorgen stanna, sedan den fallit högst 0,25 m. nedåt.

Fånganordningar måste skyddas så, att de icke kunna göras overksammas genom hissgodsets inverkan.

§ 12.

Säkerställande af hisskorgar, som uppbäras af kolf, och hisskorgar för hydrauliska hissar.

Vid hissar, som sättas i rörelse genom en omedelbart bärande kolf, måste förbindelsen mellan kolfven och hisskorgen vara så fast, att den senare under inga förhållanden kan aflyftas från kolfven genom möjligen anbrakta motvikter.

I tilledningsröret måste dessutom tätt vid kolfcylindern en anordning inkopplas, som förhindrar att i händelse af ett brott i tilloppsledningen hisskorgen nedgår med en större hastighet än den tillåtna. Denna inrättnings pålitlighet bör vid afsyningen profvas så, att hisskorgen belastas med största tillåtna last i sin högsta ställning, och att styrningen därvid plötsligt öppnas.

§ 7.

Hissar, som icke drifvas med en hisskorgen omedelbart bärande kolf, måste vara försedda med en tillförlitlig fång- eller bromsanordning. Denna inrättning skall vid hissens afsyning profvas sålunda, att hisskorgen, belastad med den högsta tillåtna lasten, afkopplas från linan (kettingen, remmen) som uppbär densamma, hvarvid fånganordningen bör träda i verksamhet och stanna hisskorgen i dess rörelse, efter det korgen fallit en sträcka af högst 0,25 meter.

§ 8.

Vid hissar, som sättas i rörelse genom en omedelbart bärande kolf, måste förbindelsen mellan kolfven och hisskorgen vara så fast, att den senare under inga förhållanden kan aflyftas från kolfven genom möjligen anbragta motvikter.

I tilledningsröret måste dessutom tätt vid kolfcylindern en anordning inkopplas, som förhindrar att i händelse af ett brott i tilloppsledningen hisskorgen nedgår med en större hastighet än den tillåtna. Denna inrättnings pålitlighet bör vid afsyningen profvas vid hissens högsta ställning och under full belastning.

§ 13.

Linans anordning och belastning.

För varuhissar skall linan (kettningen, remmen etc.), i hvilken hisskorgen är upphängd, kunna bära den största tillåtna lasten vid en beräknad femfaldig säkerhet.

Vid varuhissar för personbefordran och vid personhissar måste korgen uppbäras af minst två linor (kettingar eller dylikt), öfver hvilka intyg angående materialets beskaffenhet bör företes och af hvilka hvar och en förmår bära den största tillåtna lasten vid en beräknad tiofaldig säkerhet.

§ 14.

Motvikters styrning.

Alla motvikter skola vara styrda på ett sådant sätt, att de hvarken kunna slungas åt sidan eller vid nedfallande kunna skada människor eller hisskorgen.

§ 15.

Hisskorgars belysning.

Hisskorgarna och deras förrum skola under användandet vara tillräckligt belysta.

Afdelning III.

§ 16.

Hissars afsyning.

Någon anhållan om tillstånd för uppsättning af hissar erfordras ej, men hvarje ny hiss måste, innan den tages i bruk, underkastas en teknisk undersökning af besiktningsmannen för att utröna, om anordningarna vid densam-

§ 9.

För varuhissar skall linan (kettningen, remmen etc.), i hvilken hisskorgen är upphängd, kunna bära den största tillåtna lasten vid en beräknad femfaldig säkerhet.

Vid varuhissar för personbefordran och vid personhissar måste korgen uppbäras af minst två linor (kettingar eller dylikt), öfver hvilka intyg angående materialets hållfasthet bör företes och af hvilka linor eller dylikt hvar och en förmår bära den största tillåtna lasten vid en beräknad tiofaldig säkerhet.

§ 10.

Alla motvikter skola vara styrda på ett sådant sätt, att de hvarken kunna slungas åt sidan eller, vid eventuellt nedfallande, kunna skada människor eller hisskorgen.

§ 11.

Hisskorgarna och deras förrum skola under användandet vara tillräckligt belysta.

§ 12.

Hissar, med undantag af de som drivas medelst vattentrycket i stadens vattenledning (se § 13 i reglementet för stadens vattenledning), må utan särskildt tillstånd anläggas. Dock skall hvarje hiss, förrän densamma upplåtes till begagnande, underkastas noggran-

ma motsvara bestämmelserna i denna instruktion.

Öfver resultatet af undersökningen har besiktningsmannen att utfärda ett intyg, till hvilket bör bifogas af leverantören anskaffad och af besiktningsmannen godkänd ritning och beskrifning öfver hissen.

Detta intyg med tillhörande bilagor inhäftas tillsammans med en kopia af denna instruktion i en revisionsbok, som bör hållas tillgänglig för besiktningsmannen.

§ 17.

Öfvervakande af hissars drift.

Det åligger hissnehafvaren att tillse, att den högsta tillåtna belastningen för hissen ej öfverskrides samt att en hiss, som befinner sig i ordning, icke hålles i drift.

De med hissarnas handhafvande ombetrodda personerna äro förpliktade att under driften begagna säkerhetsanordningarna enligt bestämmelserna därför, och till innehafvaren af hissen ofördröjligen göra anmälan om möjligen uppkomna bristfälligheter hos hissanläggningen.

§ 18.

Behovet af särskilda förare och deras plikter.

Personhissar och varuhissar med personbefordran få användas endast under medföljande af en särskild förare, såframt icke de automatiska anordningarna äro fullt säkerställande. Dessa förare måste vara minst 18 år gamla och fullt förtrogna med hissens maskineri och användande, hvilket bör skrift-

afsyning för utrönande af huruvida gällande bestämmelser i detta reglemente äro uppfyllda. Vid denna afsyning bör företes de ritningar och den arbetsbeskrifning, som följts vid hissens byggande.

Öfver resultatet af förrättningen skall till hissegaren utfärdas ett intyg, hvilket jämte förenämnda ritningar inhäftas i en revisionsbok, som ständigt bör finnas tillgänglig.

§ 13.

Det åligger hissnehafvaren att tillse, att den högsta tillåtna belastningen för hissen ej öfverskrides samt att en hiss, som befinner sig i ordning, icke hålles i drift.

De med hissarnas handhafvande ombetrodda personerna äro förpliktade att under driften begagna säkerhetsanordningarna enligt bestämmelserna därför, och till innehafvaren af hissen ofördröjligen göra anmälan om möjligen uppkomna bristfälligheter hos hissanläggningen.

§ 14.

Personhissar och varuhissar med personbefordran få användas endast under medföljande af en särskild förare. Dessa förare måste vara minst 18 år gamla och fullt förtrogna med hissens maskineri och användande, hvilket bör skriftligen bestyrkas af ett i revisionsboken (§ 12) infördt intyg af kompetent person. Förare för personhissar måste dessutom i revisionsboken införa ett

ligen bestyrkas af ett i revisionsboken (§ 16) infördt intyg af kompetent person. Förare för personhissar måste dessutom i revisionsboken införa ett skriftligt erkännande, att de ikläda sig ansvaret för hissens manövrering.

Från föreskriften om förare kan dessutom frånses, om hissen uteslutande användes af bestämda personer och icke för allmän trafik, om hissen går mellan blott två våningar eller om i hvarje våning finnes en tillsyningsman.

§ 19.

Återkommande undersökning af hissar.

Revision af besiktningsmannen (§ 16) återkommer för varuhissar hvartannat år och för varuhissar med personbefordran och personhissar minst en gång årligen.

Hissegaren eller hans befullmäktigade ombud är ansvarig för att besiktningsmannen i tid anmodas att verkställa besiktning och att de vid denna möjligen angifna bristerna blifva undanröjda enligt gifna föreskrifter.

Genom denna revision fastställles, huruvida hissaneläggningen ännu motsvarar föreskrifterna i denna instruktion. Revisionens resultat införes af besiktningsmannen i revisionsboken, hvarefter han har att meddela Magistraten om att revisionen egt rum och underteckna ett för upphängning i hissen afsedt anslag lydande: „Hissen är reviderad den (datum) och skall revideras nästa gång den (datum)“.

Förefunna bristfälligheter måste inom en af besiktningsmannen fast-

skriftligt erkännande, att de ikläda sig ansvaret för hissens manövrering.

Från föreskriften om förare kan frånses, om hissen uteslutande användes af bestämda personer och icke för allmän trafik, om hissen går mellan blott två våningar eller om i hvarje våning finnes en tillsyningsman samt om hissen är utrustad med sådana automatiska anordningar att förare är öfverflödig.

§ 15.

Kontrollsyn skall å varuhissar verkställas hvartannat år samt å hissar afsedda för personbefordran en gång årligen; och bör anteckning om resultatet af syneförrättningen införas i revisionsboken.

Befinnes hissen i sådant skick att af dess användande fara omedelbart kan förestå, bör hissens begagnande förbjudas och anmälan härom göras hos Magistraten.

ställd tid vara undanröjda och måste försummelse häraf af honom till Magistraten inberättas.

Finner besiktningsmannen hissen i sådant skick, att af dess användande fara omedelbart kan förestå, är det hans skyldighet att genast låta inställa driften, införa anteckning därom i revisionsboken och göra anmälan om saken hos Magistraten.

Afdelning IV.

§ 20.

Införings och öfvergångs bestämmelser.

Denna instruktion träder i kraft från — — — — —

Alla hissar, på hvilka bestämmelserna i denna instruktion äro tillämpliga, måste inom en tid af två år efter det denna instruktion trädte i kraft, ändras i öfverensstämmelse med bestämmelserna i densamma, och bära för detta ändamål inom de tre första månaderna af ofvannämnda två års frist underkastas besiktning.

§ 16.

Varuhissar med en plan yta af högst 0,70 kv.m. och afsedda för en maximilast af 100 kg. hemfalla ej under dessa bestämmelser.

Däremot bära provisoriska hissar såsom vid nybyggen etc. underkastas vederbörlig besiktning, men få, vid anläggning af dessa hissar, särskilda förenklingar vidtagas och undantag från ofvanangifna bestämmelser göras därest vederbörligt tillstånd därtill utverkats.

POLISMÄSTAREN

i

Helsingfors stad.

Helsingfors,

den 23 April 1904.

N:o 1746.

Till Magistraten i Helsingfors.

Jämte återställande af handlingarna, som åtföljde Magistratens skrifvelse för den 25 Januari, får till infortrat yttrande angående „Instruktion för en besiktningsman för hissar i Helsingfors stad“ äran anföra, att jag förenar mig med förslaget i fråga, dock med följande ändringar och tillägg, hvilka jag anhåller om att i förslaget i fråga skulle intagas.

I Kommissionens förslag borde § 15 erhålla följande lydelse: Kontrollsyn skall å varuhissar värkställas hvartannat år samt å hissar afsedda för *personbefordran en gång i kvartalet*.

I Tekniska Föreningens förslag borde sista momentet i § 4 blifva sålydande: Förbindningsöppningarna — — — — — ej gå inåt hissen och bära förses med tydlig inskrift på *ryska, finska och svenska* „Hiss“ resp. „personhiss“.

3 momentet i § 19 borde lyda sålunda „Genom denna revision — — — ett för upphängning i hissen afsedt anslag på *ryska, finska och svenska* språken lydande: Hissen är reviderad den (datum) och skall revideras nästa gång den (datum).“

Slutligen ville jag såsom en tilläggs paragraf till båda förslagen föreslå: „*Alla i ofvannämnda förslag omnämnda afsyningar och kontrollsyner värkställas i närvaro af en polisman*“.

W. Carlstedt.

Nikolai Androsoff

BRANDKOMMISSIONEN**i****Helsingfors.**

*Helsingfors, den 15 Juni
1904.**Till Magistraten i Helsingfors.*

N:o 31.

Med anledning af Magistratens skrifvelse för den 25 Januari innevarande år, hvori Brandkommissionen affördrats yttrande öfver ett uppgjort förslag till bestämmelser rörande anläggning och drift af hissar i Helsingfors stad, har Kommissionen, jemte återställande af de sagda skrifvelse bilagda handlingar, äran meddela, att Kommissionen från eldfarlighets synpunkt har intet att anmärka mot nämnda förslag.

På Brandkommissionens vägnar:

M. Wænerberg.*C. J. Timgren.*

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri 1904.

*Handlingar rörande egarenes af gårdar och tomter vid
Främlingsgatan ansökan om rätt att bebygga förgårdarna
mot sagda gata.*

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 25 Augusti 1904.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 189.

Uti en den 7 sistlidne Mars till Drätselkammaren ingifven skrift hafva egarene af gårdar och tomter vid Främlingsgatan i denna stad anhållit att Drätselkammaren måtte med sitt förord till Stadsfullmäktige insända här bilagda till Fullmäktige ställda ansökning om rätt för bemälde gårdsegare att bebygga de mot sagda gata vettande delar af deras tomter, som enligt gällande stadsplan böra underhållas såsom plantering.

Öfver denna ansökan har Drätselkammaren inhemtat yttrande af Byggnadskontoret, som i anledning deraf framhållit, att ett tillmötesgående af ansökningen blott skulle åstadkomma ett försämrande af de hygieniska förhållandena, i det att mellan byggnaderna, som sannolikt komme att uppföras till största tillåtna höjd, lemnades en gata af knappa 12 meters bredd, samt att ansökningens bifallande komme att utgöra ett prejudikat, som möjliggjorde för hvarje annan egare af likartad, för ett luftigare byggnadssätt afsedd tomt att, genom erläggande till stadskassan af en relativt obetydlig summa, förvärfva sig rätt till ett sådant utnyttjande af tomten, som med densamma icke vid stadsplanens upprättande varit afsedt. På grund häraf har Byggnadskontoret ansett sig icke kunna tillstyrka bifall till ansökningen.

För vinnande af närmare utredning i ärendet samt erhållande af förslag om beloppet af den ersättning, som vid eventuellt bifall till ansökningen kunde böra af tomtegarne erläggas till stadskassan, förordnade Drätselkammaren härå till syn å platsen, hvilken syn den 30 nästlidne Maj anställdes af tvenne medlemmar i Kammarne jemte Stadsgeodeten. Uti sitt öfver förrättningen aflemnade instrument hafva synemännen, i betraktande af svårigheten att enligt gällande bygg-

nadsordning bebygga ifrågavarande tomter, af hvilka särskildt de med N:ris 4 och 6 vid Badhusgatan betecknade innehafva en mycket ringa bredd, för sin del tillstyrkt bifall till ansökningen med vilkor att höjden af de husflyglar, hvilka uppfördes mot Främlingsgatan, icke finge öfverstiga gatubreddens tillökt med 2,5 meter, samt att den uti 44 § 2 mom. af byggnadsordningen medgifna förmån beträffande uppförandet af flygel till gatbyggnad icke tillgodokomme blifvande byggnader vid Främlingsgatan. Den staden tillhörande ersättningen för ifrågavarande byggnadsrättighet hafva synemännen föreslagit att beräknas efter ett enhetspris af 35 mark per kvadratmeter af den nu till plantering upptagna arealen, efter hvilken beräkning densamma komme att utgöra:

för tomten N:o 3 vid Bergmansgatan . . .	Fmk 6,493: 20
” ” ” 4 ” Badhusgatan	” 8,192: 10
” ” ” 6 ” ”	” 8,647: 50
” ” ” 2 ” Ulrikasgatan	” 5,972: 40
eller inalles	<u>Fmk 29,305: 20</u>

Af denna ersättning borde enligt synemännens åsigt det belopp, som hänförde sig till gården N:o 6 vid Badhusgatan, tillfalla den s. k. Rosengrenska fonden, som bildats af köpeskillingen för nämnda, till staden testamenterade och år 1889 af staden försålda gård.

Drätselkammaren har vidare i ärendet inhemtat yttrande af Helsovårdsnämnden. Uti detta yttrande, som afgifvits uti skrifvelse af den 10 innevarande Augusti, framhåller Nämnden att, derest ansökningen skulle bifallas tillochmed på de af synemännen föreslagna vilkor, skulle de hygieniska förhållandena uti rummen i de nedra lokalerna emot Främlingsgatan otvifvelaktigt i följd af otillräcklig ljustillgång blifva mindre tillfredsställande. Enligt Nämndens mening borde en ansökan om förändring af stadsplan af stadens myndigheter förordas endast då derigenom vunnes förbättrade hygieniska eller trafikförhållanden eller andra allmännyttiga fördelar, men ej då, såsom i nu förevarande fall, anhållan gjordes om understödande af enskildas ekonomiska intresse och spekulationer, med afprutning på de allmänna hygieniska och estetiska synpunkter, som uti stadsplanen kommit till uttryck. Förenande sig om Byggnadskontorets utlåtande, har Nämnden fördenskull funnit sig böra afstyrka ansökningen.

Ehuruväl Drätselkammaren erkänner den svårighet, som förefinnes att med iakttagande af nu gällande bestämmingar lämpligt bebygga tomterna vid Främlingsgatan, och ehuruväl Kammaren, med fästadt afseende härå, finner sökandenes anhållan behjertansvärd, nödgas Drätselkammaren likväl, då Helsovårdsnämnden förklarar förgårdarnas bebyggande vara egnadt att försämra de hygieniska förhållandena i de boningshus, som uppföras mot sagda gata, afstyrka bifall till ansökningen.

Förutom ofvan åberopade handlingar bilägges en af sökandene ingifven situationsplan samt protokoll öfver en vid ärendets behandling i Kammaren uttalad skiljaktig mening.

På Drättselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

Edvard Loo.

Utdrag ur protokollet, fördt vid Drättselkammarens i Helsingfors stad sammanträde den 25 Augusti 1904.

§ 15.

Föredrogs till vidare åtgärd från § 35 af protokollet för den 28 sistlidne Juli den af gårdsegare vid Främlingsgatan i denna stad inlemnade ansökning om utverkande af rätt för dem att bebygga de mot sagda gata vettande förgårdarne å deras resp. tomter, i hvilket ärende Helsovårdsnämnden numera inkommit med utlåtande af den 10 innevarande Augusti.

Drättselkammaren beslöt härå att till Stadsfullmäktige öfverlemna ifrågakomma ansökning jemte dertill hörande handlingar och afstyrkande eget utlåtande, uppsatt såsom breffkonceptboken N:o 189 utvisar.

Från detta Drättselkammarens beslut var ordföranden Herr Gripenberg skiljaktig i det att han, som icke ansåg beviljande af ansökningen kunna grundlägga något prejudikat för framtiden, på de af synemännen anförda skäl och emedan vid nu ifrågavarande korta gata uppförande byggnader ingalunda komme att sakna luft och ljus, ville förorda ansökningens beviljande med de af synemännen föreslagna vilkor.

Utdrag ur protokollet, upptagande denna skiljaktighet, skulle förenämnda skrifvelse biläggas.

Som ofvan.

In fidem:

K. J. Ståhlberg.

Syneinstrument.

Jämlikt Drätselkammarens förordnande af den 28 April 1904 värkställes den 30 därpå följande Maj af undertecknade, ordförande och viceordförande i Drätselkammaren samt stadsgeodet, syn å Främlingsgatan med anledning af att egarene till de mot sagda gata vettande bostadstomterna ansökt om rätt att bebygga de mot Främlingsgatan vettande delar af sagda tomter, hvilka tomtandelar enligt gällande stadsplan böra såsom planteringar underhållas, och hade sökandene härvid förbundet sig att, om så ansåges nödigt, för sagda rätt erlægga nödig godtgörelse till stadskassan.

Vid förrättningen, till hvilken Arkitekten G. Estlander i egenskap af egare till tomten N:o 2 vid Ulrikasgatan, samt Arkitekten R. Björnberg, Ingeniören H. Wileken och Direktören C. I. Tisell såsom ombud för egarene af tomterna N:ris 4 och 6 vid Badhusgatan samt 3 vid Bergmansgatan sig infunnit, enades synemännen om att med afseende å svårigheten att enligt nugällande byggnadsordning bebygga ifrågavarande tomter, af hvilka särskildt de med N:ris 4 och 6 vid Badhusgatan betecknade tomterna innehafva en mycket ringa bredd, för sin del tillstyrka bifall till ansökningen med vilkor att de mot Främlingsgatan tillämnade husflyglarnas höjd ej finge öfverstiga gatubredden, tillökt med 2,5 meter, samt att den uti moment 2 af § 44 i gällande byggnadsordning medgifna förmånen beträffande uppförande af flygel till gatbyggnad icke finge ifrågakomma beträffande de byggnader, som komme att uppföras emot Främlingsgatan.

Vidkommande sedan den ersättning, som borde för nämnda rättighet till stadskassan erläggas, få synemännen, med fästadt afseende därå att enhetsvärdet för den till plantering afsedda andelen af tomten N:o 6 vid Badhusgatan vid det densamma af staden 1889 försåldes, uppskattats till endast 20 % af enhetsvärdet för den öfriga delen af tomten samt i betraktande jämväl af de värden tomterna i denna del af staden under senare tid betingat sig, för sin del föreslå att sagda ersättning borde beräknas efter ett enhetspris af Fmk 35: — per kvadratmeter af den till plantering upptagna, nu för bebyggande afsedda ytvidden, hvarigenom de belopp, som komme att drabba hvarje särskild tomteegare, skulle ställa sig som följer:

		Ifrågasatt areal i m	Ersättning i Fmk
För egaren af tomten N:o 3 vid Bergmansgatan kv. 101		185,520	6,493: 20
” ” ” ” ” 4 ” Badhusgatan ” ”		234,060	8,192: 10
” ” ” ” ” 6 ” ” ” 102		249,900	8,647: 50
” ” ” ” ” 2 ” Ulrikasgatan ” ”		170,640	5,972: 40
			eller tillsammans Fmk 29,305: 20

Af förestående belopp borde emellertid enligt synemännens åsigt den ersättningssumma, som hänför sig till tomten N:o 6 vid Badhusgatan, tillfalla den s. k. Rosengrenska fonden, som bildats af köpeskillingen för sagda staden genom testamente tillfallna tomt.

Remisshandlingarna återställas härjämte.
Helsingfors som ofvan.

Alexis Gripenberg.

Carl Nummelin.

W. O. Lille.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Hos Stadsfullmäktige få undertecknade, egare af gårdar och tomter vid Främlingsgatan i denna stad, ödmjukast anhålla om tillstånd att bebygga de delar af våra nedannämde tomter som, vettande mot Främlingsgatan, å nu gällande stadsplan äro betecknade såsom förgårdar afsedda till plantering.

Till stöd för denna vår anhållan tillåta vi oss anföra följande:

De mot Främlingsgatan vettande tomterna, särskildt de som gränsa till Badhusgatan äro på grund af sin ringa bredd ytterst svåra att bebygga, ja, det är nästan omöjligt att, med iakttagande af föreskrifterna i nu gällande byggnadsordning, på dessa tomter uppföra tidsenliga boningshus. Exempelvis tomten N:o 6, adress N:o 10, vid Badhusgatan mäter i bredd 19,89 meter och i längd i medeltal 47,83 meter, hvaraf ett område af 6 meters bredd längs Badhus- och Främlingsgatorna skall lemnas obebygdt till plantering. Den för bebyggande disponibla delen af tomten reduceras sålunda till 41,83 meter i längd och 13,89 meter i bredd. Enär § 40 af den för staden nu gällande byggnadsordning innehåller, att å hvarje tomt en öppen sammanhängande yta af minst 150 kvadrat meter, der tomten är bebyggt uteslutande med hus af brandfritt ämne, skall lemnas till hufvudgårds-

plan obebyggd, samt i § 42 af samma byggnadsordning stadgas att sådan hufvudgårdsplan skall hafva en bredd af minst 9 meter, blefve sålunda vid eventuell nybyggnad den för en flygel med fasad mot Främlingsgatan disponibla bredden endast 4,89 meter. Att ett område af så ringa bredd, hvaraf till väggarna åtgår minst 1,2 meter, icke tillåter uppförande af ett boningshus med tidsenliga rum af erforderlig storlek och med nödig kommunikation mellan rummen, ligger i öppen dag; och förtjenar i sammanhang härmed framhållas, att vanliga bredden af boningshus vid gata utgör 12—16 meter.

I följd af sitt läge och sin riktning tillgodoser Främlingsgatan icke någon genomgående trafik utan den endast förmedlar tillträdet till de vid samma gata belägna tomterna. Den förändring som denna gata komme att undergå, om vi tillåtes bebygga våra tomter intill tomtlinien mot Främlingsgatan, kan förty, enligt vår tanke, icke tillmätas någon betydelse gentemot de fördelar som därigenom komme att beredas icke blott oss gårdsegare, i det vi blefve i tillfalle att för oss verkligen nyttiggöra våra tomter utan äfven, och det i minst lika mon, för staden, i hvars intresse det otvifvelaktigt bör ligga att söka möjliggöra uppförandet af tidsenliga och propra hus vid Badhusgatan, som är en af Helsingfors mera bemärkta gator genom att densamma förmedlar trafiken emellan staden och Brunnsparken. Till följd af de hinder som, enligt hvad vi ofvan påvisat, nu gällande byggnadsordning innebär för tomternas i kvarteren N:o 101 och N:o 102 tidsenliga bebyggande, befinna sig nemligen särskildt de byggnader som äro uppförda å mellantomterna i dessa kvarter, gränsande dels till Badhusgatan och dels till Ulrikasgatan, i ett skick som mindre väl anstår särskildt Badhusgatan, denna isynnerhet sommartid mycket lifligt trafikerade aveny. Ett undantag i detta afseende gör endast tomten N:o 3 vid Främlingsgatan, som med vederbörligt tillstånd fått bebyggas med afvikande från tidigare gällande byggnadsordning.

Ehuru vi besitta äfven de för plantering afsedda delarna af våra tomter, äro vi dock villiga att, såvida tillåtelse för oss att bebygga äfven dessa delar af tomterna mot Främlingsgatan kunde anses innebära större förmon än andra tomtsegare i staden åtnjuta med afseende å tomternas utnyttjande, härför erlagga skälig godtgörelse till staden.

På grund af det vi här ofvan i saken framhållit få vi förty anhålla

att det område af 6 meters bredd utmed Främlingsgatan, där egarene till tomterna N:ris 4 och 6 vid Badhusgatan, N:o 3 vid Främlingsgatan och N:o 2 vid Ulrikasgatan nu äro skyldige att underhålla plantering, framdeles finge bebyggas med undantag af 6 meters längd i hvardera ändan af Främlingsgatan, hvilka sistnämnda delar af berörda område i likhet med kvarterens yttre gränser mot Badhus- och Ulrikasgatorna komme att, såsom här intills varit fallet, förses med planteringar,

att den staden tillkommande ersättning för rättigheten att bebygga ifrågavarande tomtandelar, där sådan ersättningsskyldighet kommer att ega rum, måtte bestämmas i vanlig ordning genom för ändamålet utsedde syne- och värderingsmän, och

att oss med afseende å erläggandet af denna godtgörelse måtte tillerkännas samma rättighet som beviljas köpare af stadstomt vid köpeskillingens likviderande, eller att den fastställda ersättningen finge till stadskassan inbetalas senast inom tio år med minst en tiondedel årligen och med tillägg hvarje gång af sex procents ränta å det för tiden utestående beloppet. Helsingfors, den 1 Februari 1904.

Fastighetsaktiebolaget Brunnsparcken.

H. Wilcken.

Egare af tomten N:o 4 vid Badhusgatan.

Gustaf Estlander

egare af tomten adress N:o 4 Främlingsgatan, tomt N:o 2 Ulrikasgatan.

Mary Sanmark

genom Ric. Björnberg enligt fullmakt.
Egarinna af tomten N:o 4 vid Badhusgatan.

Finska Strå- & Filthattsfabriks a. b.

Egare till tomten N:o 3 vid Främlingsgatan och 4 vid Bergmansgatan
O. E. K. Sylvin.
Ordförande i direktion.

HELSINGFORS STADS
BYGGNADSKONTOR.

Helsingfors,

den 6 April 1904.

N:o 42.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

I en till Stadsfullmäktige stald skrift af den 1 Februari 1904 hafva ägarene till de Främlingsgatan begränsande gårdarne anhållit om rätt att, mot ersättning bestämd genom af staden utsedde värderingsmän, bebygga det till 6 meters bredd uppgående området af förenämnda tomter, hvilket område enligt gällande stadsplan bör på gårdsegarens bekostnad underhållas såsom plantering.

Byggnadskontoret får till affördradt yttrande häröfver vördsamt anföra följande:

Enligt gällande stadsplan uppgår sammanlagda bredden af Främlingsgatans kör- och gångbanor till 11,88 meter och då längs hvardera sidan en tomtbredd af 6 meter dessutom skall lämnas obebyggd är således afståndet mellan de gatan begränsande byggnadsraderna fixerad till minst 23,88 meter, hvilket mått

är att betrakta såsom den egentliga gatubredden. Emellertid innefattar sökandenes anhållan en stadsplansförändring hvarigenom gatubredden d. v. s. afståndet mellan husraderna komme att minskas med i det närmaste hälften, utan att detta nämnvärdt behöfde inverka på höjden af å tomterna mot Främlingsgatan uppförda nybyggnader, enär samtliga ifrågavarande tomter äro hörntomter och således, jämlikt bestämmelserna i § 43 af byggnadsordningen kunna få bebyggas med hus hvilkas höjd finge bestämmas dels af Badhusgatans till 17,5 meter uppgående bredd, dels af att tvänne af nu ifrågavarande tomter gränsa till öppen plats.

Då sålunda byggnadshöjden i hufvudsak är oberoende af om Främlingsgatans bredd blefve minskad skulle ett tillmötesgående af sökandenes anhållan blott åstadkomma ett försämrande af de hygieniska förhållandena, i det att mellan byggnader, som sannolikt komme att uppföras till största tillåtna höjd, lämnades en gata af knappa 12 meters bredd.

Därjämte torde böra tagas i betraktande att en tillåtelse för ifrågavarande gårdsegare att för byggnadsändamål begagna sig af förgårdarne skulle medföra ett prejudikat som möjliggjorde för hvarje annan egare af likartad, för ett luftigare byggnadssätt afsedd, tomt att, genom erläggande till stadskassan af en relativt obetydlig summa, förvärfva sig rätt till ett sådant utnyttjande af tomten, som med densamma icke vid stadsplanens upprättande varit afsedt.

Kontoret anser sig därför icke, på grund af ofvanangifna orsaker, kunna tillstyrka bifall till ansökningen.

Remisshandlingarne återgå härjämte.

G. Idström.

HÄLSOVÅRDSNÄMDEN

i

Helsingfors.

—••—

Helsingfors,

den 10 augusti 1904.

—
N:o 81.

Till Drätselkammaren.

Uti en till Drätselkammaren ingifven skrift hafva egarene till de vid Främlingsgatan i denna stad belägna gårdarna anhållit att Drätselkammaren ville hos stadsfullmäktige förorda sökandenes anhållan om rätt att bebygga det område af deras tomter, som enligt gällande stadsplan bör såsom plantering underhållas.

Sedan stadens byggnadskontor uti afgifvet utlåtande afstyrkt bifall till sökandenes anhållan på grund af att ett tillmötesgående af densamma blott skulle

åstadkomma ett försämrande af de hygieniska förhållandena, i det att mellan byggnaderna, som sannolikt komme att uppföras till största tillåtna höjd, lämnades en gata af knappa 12 meters bredd, hvarförutom ansökningens bifallande komme att utgöra ett prejudikat, som möjliggjorde för hvarje annan egare af likartad, för ett luftigare byggnadssätt afsedd tomt, att förvärfva sig rätt till sådant utnyttjande af tomt, som med densamma icke vid stadsplanens upprättande varit afsedt, men Drätselkammarens synemän däremot tillstyrkt bifall till den gjorda anhållan dock med vilkor att de mot Främlingsgatan tillämnade husflyglarnas höjd ej finge öfverstiga gatubreddens tillökt med 2,5 meter samt att de uti moment 2 af § 44 i gällande byggnadsordning medgifna förmåner, beträffande uppförande af flygel till gatbyggnad, icke finge ifrågakomma beträffande de byggnader, som komma att uppföras emot Främlingsgatan, har Drätselkammaren uti remisskrivelse af den 28 sistlidna juli anhållit om Nämndens yttrande i ärendet.

Med anledning häraf anhåller Nämnden få framhålla att därest ansöknin-gen skulle bifallas t. o. m. på de af Drätselkammarens synemän föreslagna vilkor, skulle de hygieniska förhållandena i rummen i de nedra lokalerna emot Främlingsgatan otvifvelaktigt i följd af otillräcklig ljustillgång blifva mindre tillfredsställande. Enligt Nämndens mening bör en ansökan om förändring af stadsplan af stadens myndigheter förordas endast då förbättrade hygieniska eller trafikförhållanden eller andra allmännyttiga fördelar därigenom vinnas, men ej då, såsom i nu ifrågavarande fall, anhållan göres om att understöda enskildas ekonomiska intresse och spekulationer med afprutning på de allmänna hygieniska och ästetiska synpunkter, som uti stadsplanen kommit till uttryck. Nämnden anser sig därför böra för sin del afstyrka ansöknin-gen samt i allo förena sig om Byggnads-kontorets välmotiverade utlåtande.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

Handlingar rörande frågan om uppförande af ett nytt folkskolehus inom Tölö området.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 8 September 1904.

N:o 193.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Vid behandling hos Stadsfullmäktige den 14 sistlidne Juni af frågan om uppförande af en ny folkskola inom Tölö området, uti hvilket ärende Drätselkammaren i skrifvelse af den 9 i sagde månad till Fullmäktige afgifvit yttrande, hafva Fullmäktige beslutit att till Kammaren återremittera ärendet. I berörda yttrande hade Kammaren på anförda skäl föreslagit att å en, på en bifogad karta utmärkt plats inom Hesperia park måtte uppföras ett folkskolehus af tegel i tre våningar i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af Arkitekten Th. Höijer uppgjorda eskissritningar och för en kostnad icke öfverstigande 320,000 mark. Genom åberopade beslut hafva Fullmäktige anmodat Kammaren att inkomma med byggnadsritningar jemte kostnadsförslag för ifrågavarande hus i tre våningar, men med afseende derå att tvifvelsmål rörande lämpligheten af husets placering inom Hesperia park uttalats har Kammaren tillika anmodats yttra sig om möjligheten att förlägga skolhuset till annan plats och särskildt huruvida det blefve förenadt med risk att före fastställandet af Tölö stadsplan uppföra huset å den därför ursprungligen afsedda platsen.

I fråga om möjligheten och lämpligheten af att placera det tillärnade skolhuset i Hesperia park har Drätselkammaren inhemtat yttrande af Trädgårdsnämnden, som i anledning deraf uti bilagda skrifvelse af den 4 nästvikne Juli framhållit att, ehuru en del af parkens norra område för närvarande vore provisoriskt disponerad till lekplan för folkskolebarn och erkännas måste att förläggandet af ett folkskolehus uti parken speciellt ur skolhygienisk synpunkt skulle medföra beaktansvärda fördelar, husets uppförande å den af Drätselkammaren föreslagna platsen inom parken dock komme att göra ett så betydande intrång, att områdets användning till folkpark skulle äfventyras, hvarutom en sådan disposition komme att hindra den vid utgången af arrendetiden för den angränsande villalägenheten Hesperia möjliga, af flere skäl önskvärda föreningen af sagda villas område med parken. Den påtänkta dispositionen af den närliggande Hagasundsparken till ett friluftsmuseum i anslutning till det blifvande nationalmuseet utgjorde i Nämndens

tanke äfven ett vägende skäl emot att nu besluta sig för det projekterade byggnadsföretaget förrän frågan om parkens disposition vunnit sin slutliga lösning. På dessa grunder har Nämnden velat inlägga en bestämd reservation mot att en betydande del af det äfven eljes nog så knappt tillmätta parkområdet skulle undandragas sitt ursprungliga ändamål för vinnande af en byggnadstomt.

Beträffande ett eventuellt förläggande af folkskolebyggnaden till tomterna N:ris 41 och 43 vid Tölögatan har Byggnadskontoret på förfrågan meddelat att, ehuruval stadsplanen för Tölö området ännu icke vore fastställd, det dock icke syntes vara förenadt med någon risk att placera den ifrågavarande byggnaden å sagda tomter, synnerligast som dessa ligga omedelbart invid den till fattiggården ledande vägen, hvilken i stadsplansförslaget bibehållits under namn af Kammio-gatan, men att det emellertid, derest skolbyggnaden komme att omedelbart uppföras å dessa tomter, blefve nödvändigt att med det snaraste anlägga såväl vatten-som afloppsledning under sistnämnda gata.

Med afseende derå att det sålunda kunde alternativt ifrågakomma att uppföra det tillärnade skolhuset å nyssberörda tomter vid Tölögatan har Drätselkammaren uppdragit åt Arkitekten Th. Höijer att utarbete till nödiga delar ändrade eskissritningar jemte kostnadsförslag till en folkskolebyggnad i tre våningar, förlagd å dessa tomter; och har Drätselkammaren numera fått af honom emottaga här bilagda eskissritningar till en sådan byggnad jemte kostnadsförslag för densamma, slutande sig å 297,000 mark. Enligt hvad Drätselkammaren inhemtat hafva de nu uppgjorda ritningarna meddelats stadens folkskoleinspektor, som emot dem icke haft något att erinra.

Då slutligt val emellan de för skolbyggnaden ifrågasatta platserna icke träffats, har Drätselkammaren ansett sig ännu icke böra vidtaga åtgärd om utarbetande af nya ritningar för ett trevånings skolhus i Hesperia park, men har det erforderliga tillskottet till den för ett skolhus i två våningar beräknade kostnadssumman af Arkitekten Höijer numera, uti ett här jemväl närslutet nytt kostnadsförslag, närmare kalkylerats till 58,500 mark, i följd hvaraf hela kostnaden för ett hus i tre våningar skulle belöpa sig till 308,500 mark. I fråga om valet mellan de tvänne ofvannämnda platserna nödgas Kammararen fortfarande vidhålla sin åsigt att åt förslaget om husets placering inom Hesperia park bör obetingadt gifvas företräde. Gentemot de af Trädgårdsnämnden äfven erkända fördelarna af en sådan placering från skolhygienisk synpunkt, äro enligt Kammararens tanke de af Nämnden framhållna olägenheterna härvid icke af någon synnerlig betydelse. Den blifvande skolbyggnaden komme nemligen, oaktadt den, såsom af eskissritningarna framgår, på denna plats blefve rymligare och derigenom bättre tillgodosåge behovet för framtiden, icke att i någon väsentlig mon inkräkta på utrymmet i parken och än mindre att menligt inverka på dennas användning såsom folkpark eller på möjligheten af dess disposition i sammanhang med den angränsande Hagasundsparken, och då något afskiljande af området omkring skolan icke skulle

ifrågakomma borde byggnadens tillvaro icke heller hindra parkens framtida utvidgning åt norr genom anslutning till densamma af den nuvarande villan Hesperia. Då härtill kommer att genom byggnadens förläggande till Hesperia park den, i händelse af dess placering å tomterna vid Tölögatan, omedelbart nödvändig blifvande anläggningen af vatten- och kloakledningar kunde tillsvidare uppskjutas, får Drätselkammaren värdsamt hemställa

att Stadsfullmäktige måtte fatta beslut om byggnadens uppförande å förstnämnda plats och på samma gång godkänna Drätselkammarens uti dess skrifvelse till Fullmäktige af den 9 sistlidne Juni framställda förslag beträffande utarbetandet af definitiva ritningar, tiden och sättet för byggnadsarbetets utförande samt bestridandet af dermed förenade utgifter, hvilka förslag Drätselkammaren ber att få återhemta, med sådan ändring endast att högsta kostnadsbeloppet för byggnaden skulle fixeras till 308,500 mark.

Remisshandlingarna i ärendet återställas härjemte.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

Edvard Loo.

**Kostnadsförslag till en folkskolebyggnad å tomterna N:ris
41 & 43 vid Tölögatan enligt den nya stadsplan.**

A. Skolbyggnaden.

Grund- & stenarbeten:

1,050 kub. met.	jordgräfnig å 2:75	2,887: 50	
950 „ „	gråstensgrund, material och arbete å 16:—	15,200: —	
93 qv. „	kilad gråstenssockel, material och arbete å 17:—	1,581: —	
56 löp. „	huggen trapp- & tröskelsten, material och arbete å 16:—	896: —	
3 qv. „	huggen plansten, material och arbete å 20:—	60: —	
		20,624: 50	

Murningsarbeten:

756,000 st.	tegel med kalk, sand, inmurning, handtlangning och ställningsresning å 120:—	90,720: —	
390 qv. met.	putsning af yttre fasadernas subasement- våning, material och arbete å 6:— .	2,340: —	
1,520 „ „	putsning samt fogstrykning af öfriga de- lar af de yttre fasaderna, material och arbete å 2:50	3,800: —	
6,800 „ „	inre puts å stenväggar och tak, material och arbete å 1:50	10,200: —	
450 „ „	inre puts å cloisongväggar och inre tak, jëmte pertning, material och arbete å 2:50	1,125: —	
400 „ „	slamning af skorstensstockar och källare, material och arbete å 1:—	400: —	
	Transport	— —	108,685: —
			129,309: 50

Transport — — 129,309: 50

Timmermansarbeten:

2,500	löp. met.	100 × 127 mm golfvasar jemte trossbot-			
		tensribb, material och arbete å 2: 40.			6,000: —
4,200	”	golfunderlag, material och arbete å —: 80			3,360: —
3,000	”	takstolsspiror att hophugga och upp-			
		ställa till taklag, material och arbete			
		å 1: 15			4,350: —
1,200	qv.	läkt under yttre plåten, material och			
		arbete å 1: 30			1,560: —
1,900	”	trossbotten och golf under brandbotten,			
		material och arbete å —: 96			1,824: —
1,900	”	golf af 50 mm hyflade och spontade			
		plankor, material och arbete å 4: 20 .			7,980: —
110	”	cloisongvägg af dubbla plankor med mel-			
		lanlägg af förhydningspapp, material			
		och arbete å 3: 50			385: —
1,100	”	invändig takpanel af hyflade och spon-			
		tade bräder jemte taklister, material			
		och arbete å 3: —			3,300: —
300	”	takpanel i gymnastiksalen, material och			
		arbete å 6: —			1,800: —
					29,659: —

Plåtslagarearbeten:

1,250	qv. met.	yttre tak att lägga af svart plåt, jemte			
		fernissning och oljemålning, material och ar-			
		bete å 3: —			3,750: —
		5 st. skorstenar att beslå, material och arbete å 40: —			200: —
		8 st. ventilationsskorstenar att beslå, jemte sughat-			
		tar, material och arbete å 150: —			1,200: —
		3 st. brandluckor att beslå, material och arbete å 15: —			45: —
		13 st. vindskupor att beslå, ” ” å 25: —			325: —
		90 löp. met. stuprör med trattar, knän och utkastare,			
		af galvaniserad plåt, material och arbete å 5: —			450: —
		240 löp. meter list- och fönsterbleck m. m., att an-			
		bringa af galvaniserad plåt, material och arbete			
		å 3: 20			768: —
					6,738: —
		Transport			158,968: 50

	Transport	6,738: —	158,968: 50
Diverse, såsom galvaniserad järntråd, nitar, spik, krokar m. m.		362: —	7,100: —

Snickarearbeten:

(med glas, beslag och oljemålning).

2 st. hufvudingångsdörrar (en yttre och en inre) emot Tölögatan, kompl. å 300: —		600: —	
2 st. hufvudingångsdörrar (en yttre och en inre) emot gården, kompl. å 300: —		600: —	
4 st. hufvudingångsdörrar till korridorer, kompl. å 275: —		1,100: —	
1 st. större deurbattandörr till gymnastiksalen, kompl. å 120: —		120: —	
2 st. vanliga deurbattandörrar till lärare- och sam- lingsrum, kompl. å 85: —		170: —	
19 st. enkla dörrar, 1,0 × 2,4, till klass-, slöjd- m. fl. rum, kompl. å 70: —		1,330: —	
16 st. enkla dörrar, 0,9 × 2,1, till bonings- m. fl. rum, kompl. å 45: —		720: —	
1 st. dubbeldörr till källarnedgången, kompl. å 85: —		85: —	
1 st. enkel dörr till yttre källarnedgången, kompl. å 60: —		60: —	
10 st. enkla dörrar, 0,75 × 2,1, till skafferier, klosetter m. m., kompl. å 35: —		350: —	
40 st. 3-delade fönsterlufte till klassrum och korri- dorer, kompl. å 100: —		4,000: —	
14 st. enkla fönsterlufte till gymnastiksalen, kompl. å 75: —		1,050: —	
24 st. enkla fönsterlufte till klassrum, kompl. å 65: —		1,560: —	
16 st. enkla fönsterlufte till korridorer, kompl. å 85: —		1,360: —	
9 st. enkla fönsterlufte till korridorer, kompl. å 40: —		360: —	
4 st. stora fönsterlufte till trappan, kompl. å 110: —		440: —	
1 st. stor fönsterluft till trappan, kompl. å 110: —		110: —	
11 st. vanliga fönsterlufte till bonings- m. fl. rum i källaren, kompl. å 60: —		660: —	
2 st. 3-delade fönsterlufte till slöjdsalen, kompl. å 75: —		150: —	
	Transport	14,825: —	166,068: 50

	Transport	14,825: —	166,068: 50
8 st. 2-delade fönsterlufter till slöjdsalen, kompl. å 55: —		440: —	
1 st. 3-delad fönsterluft till korridoren i källaren, kompl. å 60: —		60: —	
5 st. enkla fönsterlufter till ångpannerum m. fl., kompl. å 35: —		175: —	
5 st. mindre fönsterlufter till skafferier och klosett- rum, kompl. å 10: —		50: —	
13 st. vindskupor, kompl. å 12: —		156: —	
2,200 löp. met. fotsocklar, kompl. fastsatta och oljemå- lade å —: 30		660: —	16,336: —

Målningsarbeten:

4,940 qv. met. limfärgsmålning af invändiga väggar och tak å —: 60		2,784: —	
450 „ „ kalkfärgsmålning i källarvåningens kor- ridor, ångpannerum m. fl. å —: 40		180: —	
1,860 „ „ oljemålad väggpanel i skol-, gymnastik- och slöjdsalar samt oljemålning af väg- gar och tak i kök, skafferier och klo- sett- m. fl. rum å —: 90		1,674: —	
3,700 „ „ fernissning och lakering af golf samt takpanel och taklister å —: 75		2,775: —	
Diverse andra målningsarbeten, såsom oljemålning af synliga jernbalkar, rörledning, trappbalu- strader, ventiler m. m.		587: —	8,000: —

Cement- och asfaltarbeten:

360 qv. met. isolering å grund och sockel med asfalt- lack å —: 50		180: —	
200 „ „ golf af naturlig asfalt å väl tillstampad jord och beton underlag å 7: 40		1,480: —	
408 „ „ golf af konstgjord asfalt å väl tillstam- pad jord å 5: —		2,040: —	
95 „ „ stålslipadt cementgolf å väl tillstampad jord och betonunderlag å 5: 75		546: 25	
	Transport	4,246: 25	190,404: 50

	Transport	4,246: 25	190,404: 50
13 st. 3,15 m långa refflade cementbeton blocksteg, kompl. inmurade à 23: 65		307: 45	
68 st. 3,30 m långa refflade cementbeton blocksteg, kompl. inmurade à 24: 75		1,683: —	
128 st. 1,80 m långa refflade cementbeton blocksteg, kompl. inmurade à 13: 50		1,728: —	
30 st. 1,65 m långa refflade cementbeton blocksteg, kompl. inmurade à 12: 40		372: —	
10 st. 1,70 m långa refflade cementbeton blocksteg, kompl. inmurade à 12: 75		127: 50	
18 st. 1,20 m långa refflade cementbeton blocksteg, kompl. inmurade à 9: —		162: —	
1,130 qv. meter beton-hvalf öfver korridorer, trappodester samt en del källarrum, material och arbete à 5: 75		6,487: 50	
160 qv. meter cementplattor till golf i trappodester och förstugor med läggning à 15: —		2,400: —	17,513: 70

Smidjernbalkar, skenor, spik m. m.:

73,400 kg valsade jernbalkar till bärare för hvalf, vaslag, m. m., kompl. upplagda à —: 22		16,148: —	
500 löp. met. gamla jernvägsskenor, kompl. upplagda à 4: —		2,000: —	
5,000 kg gjutjernskolonner, 10 st., kompl. upplagda à —: 40		2,000: —	
6,000 kg ankarsmide à —: 40		2,400: —	
15 lådor 6 à 7 tums ekspik à 35: —		525: —	
7 „ à 4,000 st. 5 tums furuspik à 32: —		224: —	
6 „ à 6,000 „ 4 „ „ à 32: —		192: —	
6 „ à 11,000 „ 3 „ „ à 38: —		228: —	
Diverse andra spiksorter		350: —	
83 löp. met. enkel smidjernsbalustrad i trappan, med handräcke af polerad björk à 30: —		2,490: —	
43 löp. met. väggfasta brandstegar med ledstänger af rundjern, kompl. oljemålade à 11: 50		494: 50	
1 st. branddörr till vinden, kompl.		150: —	27,201: 50
	Transport	— —	235,119: 70

Transport	— —	235,119: 70
-----------	-----	-------------

Vatten- och värmeledning m. m.:

Värmeledning — jemte afloppsledning — till korridorer, lärarorum, ångpanne- och slöjdrum, tvättstuga, klosetter samt kök, kompl. med alla tillbehör	5,500: —	
Byggnadens uppvärmning med varm luft, hvilken ifrån i källarvåningen inrättade 2 värmekamrar, där luften uppvärms medels ånga, införes till samtliga lokaler, kompl. med ångpanna, värmebatterier i varmluftskamrarne, frisklufts- och utsugningsventiler, ventilationstrummor i vinden m. m.	16,000: —	
5 st. kakelugnar af hvitglaserade sekunda kakel, kompl. med alla tillbehör å 175:—	875: —	
2 st. köksspislar, kompl. å 150:—	300: —	
1 st. murgryta, kompl.	100: —	22,775: —

Diverse:

600 kub. met. trossbottensfyllning, med inläggning å 4:—	2,400: —	
Brand- och olycksfallsförsäkring	2,500: —	
Vojlok, kreosotolja m. m.	500: —	
Uppforskning af lokalerna under pågående inredningsarbeten	5,000: —	10,400: —
Ställningar, instrumentalier m. m.	— —	3,705: 30
		<u>272,000: —</u>

B. Uthusbyggnaden.

Utföres med 3 ytterväggar af sten — så att byggnaden förlägges intill tomtgränserna, hvarigenom större utrymme vinnes å gårdsplanen — den 4:de eller framsidan, äfvensom hela inredningen af resvirke och bräder, inrymmer 24 st. afträdeskabinett, en pisoar samt en tömningsgång, kompl.	— —	10,000: —
Transport	— —	<u>282,000: —</u>

	Transport	282,000: —
Planering af gårdsplanen samt plank och staket kring densamma		6,000: —
Eskiss, kostnadsförslag, hufvud-, detalj- och arbetsritningar, arbetsbeskrifning samt tillsyn under byggnadstiden		9,000: —
	Summa Fmk	297,000: —

Kostnaden för inredningen af vindsvåningen, i hvilken en större ritsal samt tre mindre rum kunna inrättas, ingår icke i förestående kostnadsförslag, men torde uppgå till cirka 12,000 Fmk.

Helsingfors i September 1904.

Th. Höijer.

Kostnadsförslag öfver påbyggnad af ett tillernadt folkskolehus å Hesperia med en 3:dje våning.

170,000 st. tegel, med murbruk, inmurning, handtlangning och ställningsresning å 120: —	20,400: —	
1,600 qv. met. inre puts å sten, material och arbete å 1:50	2,400: —	
560 " " puts samt fogstrykning af de yttre fasaderna, material och arbete å 2:50	1,400: —	24,200: —
650 löp. met. golfvasar jemte trossbottenribb, material och arbete å 2:40	1,560: —	
650 " " golfunderlag, material och arbete å —:80	520: —	
600 qv. " golf af plankor i klassrum och korridor, material och arbete å 4:20	2,520: —	
410 " " takpanel, material och arbete å 3:—	1,230: —	5,830: —
1 st. dörr med sidofönster till korridoren, kompl. med glas, beslag och oljemålning	275: —	
6 st. dörrar till klassrum, kompl. å 70:—	420: —	
16 st. 3-delade fönsterlufter, kompl. med glas, beslag och oljemålning å 100:—	1,600: —	
1 st. 3-delad fönsterluft, kompl. med glas, beslag och oljemålning	120: —	
	Transport	2,415: — 30,030: —

	Transport	2,415: —	30,030: —
3 st. 3-delade fönsterlufter, kompl. med glas, beslag och oljemålning à 200:—		600: —	
2 st. 2-delade fönsterlufter, kompl. med glas, beslag och oljemålning à 110:—		220: —	
400 löp. met. fotsocklar à —:30		120: —	3,355: —
21,600 kg smidjernsbalkar à 0:22		4,752: —	
5,000 kg gjutjernskolonner à —:40		2,000: —	
200 löp. meter jernvägsskenor à 4:—		800: —	
Spik, ankarsmide samt diverse plåtslagarearbeten		1,548: —	9,100: —
140 löp. met. cementbeton steg med inurning à 7:50		1,050: —	
42 qv. „ trappodester af cementplattor à 15:— .		630: —	
225 „ „ stampade betonhvalf à 5:75		1,293: 75	2,973: 75
1,200 „- „ limfärgsmålning à invändiga väggar à —:60		720: —	
400 „ „ oljemålad väggpanel à —:90		360: —	
Diverse andra målningsarbeten		320: —	1,400: —
Vattenledning, kompl.		500: —	
Värmeledning, „		6,000: —	6,500: —
Trappbalustrad af enkelt smidjern, brandstegar, trossbottensfyllning, vojlok, tjära, uppvärmning af lokalerna m. m., ställningar samt summan jämnad		— —	5,141: 25
	Summa Fmk för en 3:dje våning		58,500: —
Kostnaden för en byggnad i 2 våningar enligt tidigare upp- gjord kostnadsberäkning 250,000: —			
	Summa Fmk för en skolbyggnad i 3 våningar		308,500: —

Helsingfors den 12 September 1904.

Th. Höijer.

HELSINGFORS STADS
TRÄDGÅRDSNÄMND

Helsingfors, 4 Juli 1904.

N:o 12.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Sedan Drätselkammaren uti protokollsutdrag för den 16 sistlidne Juni uppmanat Trädgårdsnämnden att till Kammaren inkomma med yttrande rörande ifrågasatt placering af ett folkskolehus inom Hesperia parkområde får Trädgårdsnämnden i sådant afseende anföra följande:

Ehuru det bör erkännas att förläggandet af ett folkskolehus uti ifrågakomna park, speciellt ur skolhygienisk synpunkt skulle medföra beaktansvärda fördelar, måste Trädgårdsnämnden dock uttala sin bestämda reservation emot att en betydande del af detta område med dess äfven eljes nog så knappt tillmätta utrymme skulle undandragas sitt ursprungliga ändamål för vinnande af en byggnadstomt.

Visserligen har en del af parkens norra del, sålänge den där befintliga f. d. restaurationsbyggnaden användes som folkskola, provisoriskt disponerats till lekplan för folkskolebarn, men om en stor byggnad skulle å den af Kammaren föreslagna platsen uppföras, komme detta att medföra ett så betydande intrång, att områdets användning till folkpark skulle äfventyras. Den omständigheten att den närliggande Hagasundsparken, som jemte Hesperia bildar ett helt, varit påtänkt att i anslutning till det blifvande Nationalmuseet upplåtas som plats för ett friluftsmuseum, utgör äfven enligt Nämndens tanke ett vägande skäl emot att nu besluta sig för det projekterade byggnadsförslaget förrän frågan om parkens disposition vunnit sin slutliga lösning. Äfven torde ihågkommas att området norrom Hesperia park (den så kallade villan Hesperia) efter arrendetidens utgång år 1925 står till stadens förfogande samt att detta områdes framtida disposition i viss mån är beroende af att Hesperia i dess helhet bibehålles som folkpark. Ett upplåtande af parkens norra del till folkskoletomt skulle nemligen bland annat förhindra detta villaområdes totala eller partiella förening med parken — ett önskningsmål som ur flere synpunkter vore att förorda.

På ofvan anförda skäl och då det enligt hvad Nämnden har sig bekant icke torde råda brist på lämpliga tomter för nu ifrågavarande ändamål inom angränsande delar af staden, tillåter sig Nämnden hemställa att förslaget om placering af ett skolhus i Hesperia parkområde måtte få förfalla.

M. Schjerfbeck.

t. f.

John Ugglu.

HELSINGFORS STADS
BYGGNADSKONTOR.

Helsingfors,

den 5 Aug. 1904.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

N:o 91.

Genom utdrag ur protokollet för den 7 Juli 1904 har Drätselkammaren anmodat Byggnadskontoret att afgifva yttrande beträffande ett eventuellt förläggande af en tillernad folkskolebyggnad till tomterna N:ris 41 och 43 vid Tölögatan inom den projekterade stadsplanen för Tölöområdet.

I anledning häraf får Kontoret vördsamt meddela att, ehuruval förenämnda stadsplan ännu ej är faststald, det dock icke torde vara förenadt med någon risk att placera den ifrågasatta byggnaden å sagda tomter, synnerligast som dessa ligga omedelbart invid den till Fattiggården ledande vägen, hvilken i stadsplansförslaget bibehållits under namn af Kammiogatan. Emellertid torde det blifva nödvändigt att med det snaraste anlägga såväl vatten- som afloppsledningar under sistsagda gata, därest nämligen folkskolebyggnaden komme att omedelbart uppföras å ofvannämnda tomter.

Remisshandlingarna återgå härjämte.

G. Idström.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors

den 9 Juni 1904.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 143.

Uti en till Stadsfullmäktige ingifven skrift har folkskoledirektionen framhållit hurusom både folkskoleinspektorn och direktionen upprepade gånger anmält att den till folkskolehus använda villan Hesperia vore för ändamålet fullkomligt olämplig. Sedan folkskoleinspektorn åter inkommit med anhållan om åtgärd derhän att ny folkskolebyggnad blefve uppförd inom Tölöområdet, för barn bosatta i andra, tolfte och sextonde folkskoledistriktet, samt härvid bilagt ett af förste stadsläkaren afgifvet intyg rörande villan Hesperia, har folkskoledirektionen uttalat att det vore rent af nedsättande för staden att ett så förfallet hus, som

det nämnda, fortfarande användes till skolbyggnad och att det visat sig omöjligt att i trakten upphyra andra ändamålsenliga skollokaler, hvarföre direktionen hemställt att staden redan i år måtte skrida till åtgärder för uppförande af ett nytt folkskolehus i Tölö, hvartill program af direktionen bilagts.

Affordrad utlåtande i ärendet har Drätselkammaren uppdragit åt folkskoleinspektorn Adolf von Bonsdorff, ledamoten i folkskoledirektionen Arkitekten Th. Höijer och Stadsingenjören G. Idström att afgifva förslag rörande lämpligaste platsen för ett nytt folkskolehus i Tölö; och hafva bemälda personer framhållit att ehuru de delade en af folkskoledirektionen uttalad åsigt att det i förslaget till stadsplan för Tölö-området till plats för offentliga byggnader reserverade kvarteret N:o 494 vid Hummelgatan vore för ändamålet särdeles välbeläget, de likväl enats om uppfattningen att byggnaden i fråga borde i enlighet med närsluten situationsplan uppföras inom Hesperia park i omedelbar närhet till det där nu befintliga skolhuset. Detta med särskildt afseende därå att planen för Tölö stadsdel ännu ej är fastställd och att byggnadens uppförande af sådan orsak kunde fördröjas, men äfven därför att platsen erbjöd stort utrymme för lekar och möjligen till anordnande af planteringar, hvilka kunde af skolbarnen anläggas och skötas.

Drätselkammaren, som redan i samband med förslaget till budget för innevarande år anmält om behovet af ett nytt folkskolehus i Tölö trakten, har ansett sig böra understöda folkskoledirektionens förslag om omedelbart utförande af nämnda nybyggnad, jemte det Kammaren äfven funnit platsen i Hesperia park vara för ändamålet lämplig. Därest arbetet icke påbegyntes under innevarande år kan byggnaden ej blifva färdig till hösten 1905 och skulle staden härigenom åsamkas afsevärda utgifter ej blott för upphyrande och iordningställande i privata gårdar af ytterligare skollokaler inom Tölö-området utan äfven för en omfattande remont af Hesperia skolbyggnad, hvilken icke kunde undvikas ifall byggnaden skall användas ännu under två läseår.

Enligt bilagda af Arkitekten Höijer uppgjorda eskissritningar och kostnadsförslag skulle en i två våningar, förutom källarvåning, uppförd nybyggnad af tegel, inrymmande 11 klassrum samt gymnastik- och slöjdsalar jemte öfriga nödiga rum, medföra en utgift af 250,000 mark. Uppföres byggnaden i tre våningar skulle enligt meddelande af Arkitekten Höijer utgiften ökas med i rundt tal 70,000 mark. Folkskoleinspektorn har väl ansett en byggnad i endast två våningar ändamålsenligare; men då några olägenheter ej försports därpå att folkskolehuset å Wallgård uppförts i tre våningar och behovet af nya folkskolelokaler är i ständigt tilltagande, har Drätselkammaren ansett sig böra förorda det senare alternativet.

Beträffande utvägarna att bestrida kostnaderna för den erforderliga skolbyggnaden får Drätselkammaren återhemta sitt redan tidigare i sammanhang med senaste budgetförslag gjorda uttalande, att utgiften för tillgodoseende af det

periodiskt återkommande behovet af nya folkskolebyggnader icke upprepadt borde påföras lånemedel. I öfverensstämmelse härmed har Drätselkammaren trots sig böra föreslå att kostnaden för den nu ifrågavarande skolbyggnaden påföres stadens ordinarie budget för år 1905; och får Kammaren i sådant afseende meddela att i den behållningskalkyl, som åtföljde Kammarens budgetförslag för innevarande år, behållningen till år 1904 är beräknad till 1,145,000 mark, medan sagda behållning enligt numera uppgjort bokslut stiger till 1,378,071 mark 13 penni, utvisande sålunda ett öfverskott af i rundt tal 233,000 mark. Vidare kan framhållas, att medan budgeten för året å inkomstsidan upptager beräknad tomtlösen 250,000 mark, härå redan influtit i kontant öfver 243,000 mark, hvartill kommer amortering å köpeskillingen för försålda tomter med omkring 65,000 mark, eller således tillhoppa omkring 308,000 mark. Och har Drätselkammaren erhållit uppgift att kontant inbetalning af tomtlösen ytterligare under året kan emotses. Redan under innevarande år synes därför ett belopp af förslagsvis 140,000 mark kunna utan olägenhet förskottsvis utanordnas för påbeggynande af arbetena å nämnda folkskolehus.

De bilagda eskissritningarne äro, såsom nämnts, uppgjorda för en byggnad i endast två våningar. Men om Stadsfullmäktige i likhet med Drätselkammaren anse att huset borde uppföras i tre våningar, i syfte att härigenom nedbringa kostnaden per skolsal, torde Fullmäktige för att ärendets afgörande under förhandenvarande förhållanden ej behöfde uppskjutas, öfverlemna åt Drätselkammaren att efter samråd med Folkskoledirektionen godkänna definitiva ritningar till ett hus i tre våningar, med villkor dock att kostnadsförslaget icke öfverstiger ofvanuppgifna 320,000 mark.

På grund af det anförda får Drätselkammaren vördsamt föreslå det måtte Stadsfullmäktige besluta

att en folkskolebyggnad i tre våningar skall uppföras å plats inom Hesperia park, som finnes utmärkt på bilagda situationsplan, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af Arkitekten Höjer uppgjorda eskissritningar och för en kostnad icke öfverstigande 320,000 mark;

att Drätselkammaren eger införskaffa och efter samråd med Folkskoledirektionen godkänna definitiva ritningar till sagda byggnad och, sedan behörig fastställelse å desamma utverkats, sluta aftal om byggnadens utförande å entreprenad samt vidtaga åtgärd om arbetets behöriga öfvervakande;

att utgiften för ifrågavarande byggnadsarbete skall påföras stadens budget för år 1905; och

att Drätselkammaren eger förskottsvis under innevarande år för ändamålet utanordna ända till 140,000 mark.

Remisshandlingarna återställas härjämte.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

Kostnadsförslag öfver föreslagen Folkskolebyggnad att uppföras å Hesperia härstädes.

Grund- och stenarbeten:

2,600 kub. met.	grundgräfnig å 2: —	5,200: —	
900 ” ”	gråstensgrund material & arbete å 16: —	14,400: —	
130 qv. ”	kilad sockelsten ” ” å 17: —	2,210: —	
20 löp. ”	huggen trapp- och tröskelsten material och arbete å 16: —	320: —	22,130: —

Murningsarbeten:

660,000 st.	tegel, med kalk, sand, inmurning, handtlangning och ställningsresning å 120: —	79,200: —	
1,900 qv. met.	putsning och fogstrykning af de yttre fasaderna material och arbete å 2: 50	4,750: —	
7,000 ” ”	inre puts å stenvägggar och tak, material och arbete å 1: 50.	10,500: —	
220 ” ”	inre puts å cloisongvägggar, material och arbete å 2: 50	550: —	
500 ” ”	kalkbruksslamning af skorstensstockar samt vägggar och tak i källarrum, material och arbete å 1: —	500: —	95,500: —
	Transport — —		117,630: —

Transport — — 117,630:—

Timmermansarbeten:

2,400 löp. met.	100 × 127 mm golfvasar, jemte trossbottensribb, att inlägga, material och arbete à 2:40	5,760:—	
4,100 ” ”	golfunderslag att inlägga, material och arbete à —:80	3,280:—	
2,900 ” ”	takstolsspiror, att hophugga och uppställa till taklag, material och arbete à 1:15	3,335:—	
1,300 qv. ”	läkt under yttre plåttaket, material och arbete à 1:30	1,690:—	
1,900 ” ”	trossbotten och brädgolf under brandbotten, material och arbete à —:96 .	1,824:—	
110 ” ”	Cloisongvägg, af dubbla plankor med mellanlägg af förhydningspapp material och arbete à 3:50	385:—	
1,800 ” ”	golf af 50 mm hyflade och spontade plankor, material och arbete à 4:20 . .	7,560:—	
1,500 ” ”	invändig takpanel af hyflade och spontade bräder, material och arbete à 3:—	4,500:—	28,334:—

Plåtslagarearbeten:

1,300 qv. met.	yttre tak, att lägga af svart plåt med fernissning och oljemålning, material och arbete à 3:—	3,900:—	
3 st.	skorstenar, att beslå, material och arbete à 40:—	120:—	
5 st.	ventilationsskorstenar, att beslå jemte sughattar, material och arbete à 1:50	750:—	
4 st.	brandluckor, att beslå, material och arbete à 15:—	60:—	
14 st.	vindskupor, ” ” ” ” ” ” à 25:—	350:—	
110 löp. met.	stuprör, med trattar, utkastare och knän, af galvaniserad plåt, material och arbete à 5:—	550:—	
300 löp. met.	list- och fönsterbleck m. m., att anbringa, af galvaniserad plåt, material och arbete à 3:20	960:—	
	Diverse, såsom galvaniserad järntråd, nitar, spik, krokar m. m.	310:—	7,000:—
	Transport — —		152,964:—

Transport — — 152,964:—

Snickarearbeten:

(jemte glas, beslag och oljemålning)

2 st. yttre dörrar jemte sidofönster kompl. å 250:—	500:—	
4 st. inre " " " " å 275:—	1,100:—	
2 st. " " med fönsterljus, " å 175:—	350:—	
3 st. " bredare deurbattansdörrar " å 120:—	360:—	
3 st. " vanliga " " å 85:—	255:—	
12 st. " enkla dörrar, 1,0 × 2,55 met., " å 70:—	840:—	
15 st. " " " 0,6 å 0,75 × 2,10 met., kompl. å 35:—	525:—	
19 st. inre enkla dörrar, 0,9 × 2,10 met., kompl. å 45:—	855:—	
33 st. " 3-delade fönsterluffer, kompl. å 100:—	3,300:—	
2 st. " " " " å 120:—	240:—	
1 st. " 2-delade " "	90:—	
3 st. " " " " å 150:—	450:—	
2 st. fönsterluffer (sammankopplade 3 karmar), kompl. å 110:—	220:—	
1 st. fönsterluffer (sammankopplade 9 karmar), kompl.	270:—	
4 st. fönsterluffer (sammankopplade 6 karmar), kompl. å 200:—	800:—	
2 st. 2-delade fönsterluffer, kompl. å 110:—	440:—	
1 st. 3-delade fönsterluffer (sammankopplade 3 karmar), kompl.	140:—	
2 st. 3-delade fönsterluffer, kompl. å 120:—	240:—	
11 st. 2-delade " " å 80:—	880:—	
4 st. 3-delade " " å 120:—	480:—	
2 st. " " " å 75:—	150:—	
2 st. " " " å 140:—	280:—	
1 st. " " "	110:—	
8 st. mindre " " å 25:—	200:—	
2,100 löp. met. fotsocklar och mittelbandslistor, kompl. fastsatta och oljemålade å —:30	630:—	13,705:—

Målningsarbeten:

4,000 qv. met. limfärgsmålning af invändiga väggar och tak å —:60	2,400:—	
	2,400:—	166,669:—

	Transport	2,400:—	166,669:—
500 qv. met.	kalkfärgsmålning i källarvåningens korridor, ångpannerum m. fl. å —:40	200:—	
1,800 " "	oljemålad väggpanel i skol-, gymnastik- och slöjdsalar, korridorer samt väggar och tak i tvättstuga och klosettrum å —:90	1,620:—	
3,500 " "	fernissning och lakering af inre takpanel, taklister samt golf å —:70	2,450:—	
	Diverse andra målningsarbeten, såsom oljemålning af synliga jernbalkar, rörledningar, balustrader, ventiler m. m.	530:—	7,200:—

Cement- och asfaltarbeten:

460 qv. met.	isolering med asfaltlack å grundmurar och sockel å —:50	230:—	
230 " "	golf af naturlig asfalt å väl tillstampad jord samt underlag af beton å 5:75	1,322:50	
80 " "	golf af 65 mm tjock konstgjord asfalt å väl tillstampad grusbädd å 5:—	400:—	
154 " "	golf af stålslipad cement å betonunderlag å 5:75	885:50	
102 st.	reffiade cement-blocksteg, 2,40 met. långa, kompl. inmurade å 18:—	1,836:—	
80 qv. met.	golf af cementplattor, kompl. laggda å 15:—	1,200:—	
1,100 " "	stampade beton-hvalf öfver korridorer, trappodester samt en del af källaren å 5:75	6,325:—	12,199:—

Smidjernsbalkar, skenor, spik m. m.:

55,000 kg	valsade jernbalkar till bärare för vaslag m. m. kompl. upplagga å —:24	13,750:—	
1,200 löp. met.	gamla jernvägsskenor, kompl. upplagga å 4:—	4,800:—	
6,000 kg	ankarsmide å —:40	2,400:—	
15 lådor	6 å 7 tums ekspik å 35:—	525:—	
6 " "	å 4,000 st. 5 tums furuspik å 32:—	192:—	
5 " "	å 6,000 st. 4 " " å 32:—	160:—	
5 " "	å 11,000 st. 3 " " å 38:—	190:—	
	Transport	22,017:—	186,068:—

	Transport	22,017: —	186,068: —
Diverse andra spiksorter		300: —	
25 löp. met. enkel smidjernsbalustrad i trappan med handräcke af polerad björk kompl. à 30: — . . .		750: —	
35 löp. met. väggfasta brandstegar med ledstänger af rundjern, kompl. oljemålade à 11:50		402: 50	
1 st. branddörr till vinden		150: —	23,619: 50

Vatten- och värmeledning m. m.:

Vatten- och afloppsledning till och från korridorer, lärarorum, ångpanne- och slöjdrum, tvättstuga, kök och klosetter, kompl. med bäcken, kranar m. m.		5,000: —	
Husets uppvärmning med varmluft, hvilken från i källarvåningen inrättade varmluftskamrar, där frisk luft medelst ånga uppvärms, införes genom kanaler till samtliga lokaler; kompl. med ång- panna, värmebatterier, rörledningar, frisklufts- och utsugningsventiler, ventilationstrummor m. m.		12,000: —	
2 st. kökspisar i bostadslokalerna, kompl. à 150: —		300: —	
1 st. murgryta i tvättstugan, kompl.		100: —	17,400: —

Diverse:

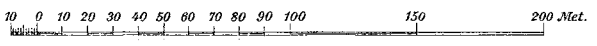
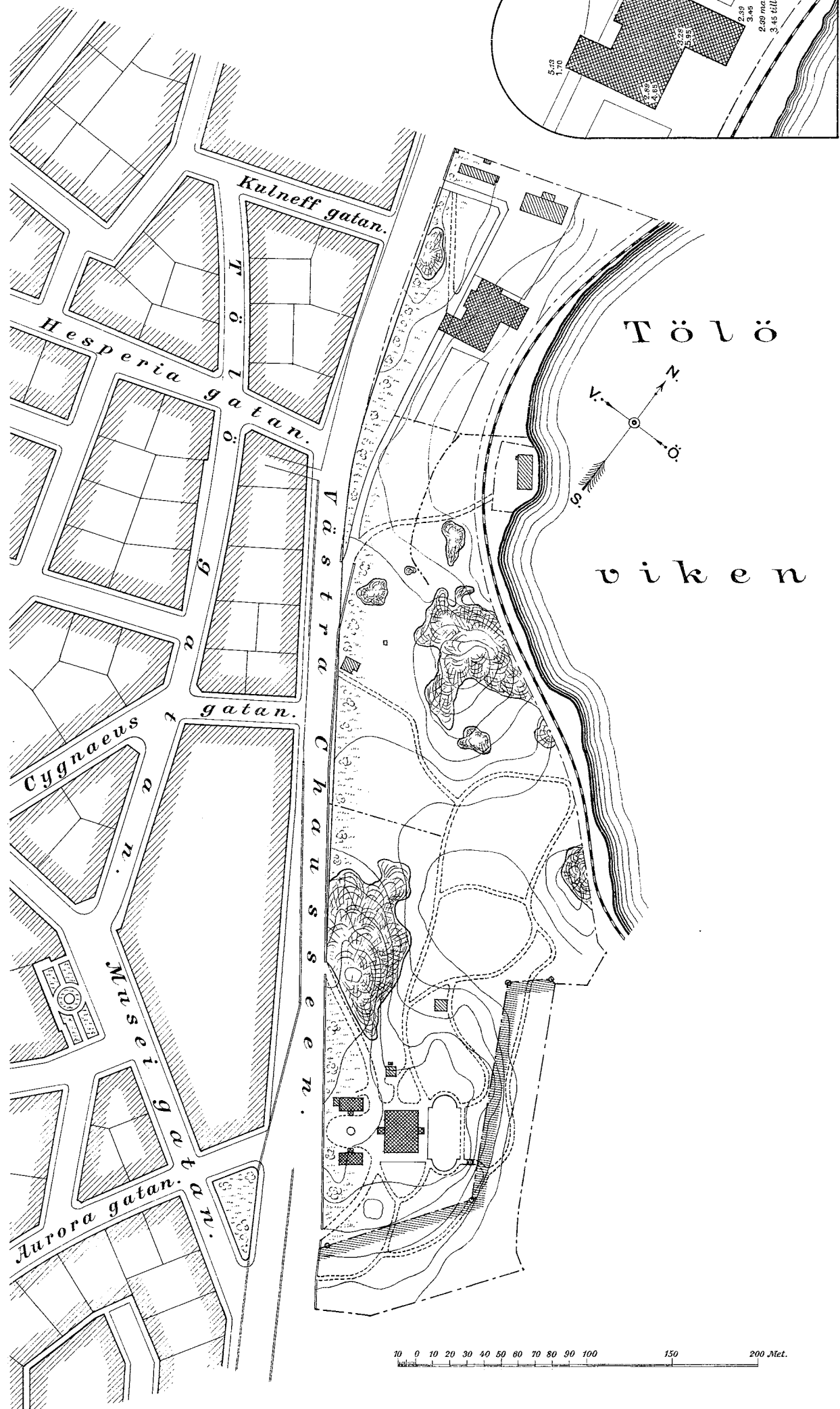
600 kub. met. trossbottensfyllning, med inläggning à 4: —		2,400: —	
Vojlok, kreosotolja m. m.		500: —	
Brand- och olycksfallsförsäkring		2,500: —	
Upptorkning af lokalerna under pågående inred- ningsarbeten		5,000: —	10,400: —
Ställningar, instrumentalier m. m. samt summan jemnad		— —	3,512: 50
			241,000: —

Eskiss, kostnadsförslag, hufvud-, detalj- och arbetsritningar, arbets- beskrifning samt tillsyn under byggnadstiden		9,000: —	
	Summa Fmk	250,000: —	

I vindsvåningen kan vid framtida behof inrättas 3, event. 4 större salar, såsom af vindspanen framgår, men är kostnaden för detta inredningsarbete icke beräknad i förestående kostnadsförslag.

Helsingfors den 6 Juni 1904.

Th. Höijer.

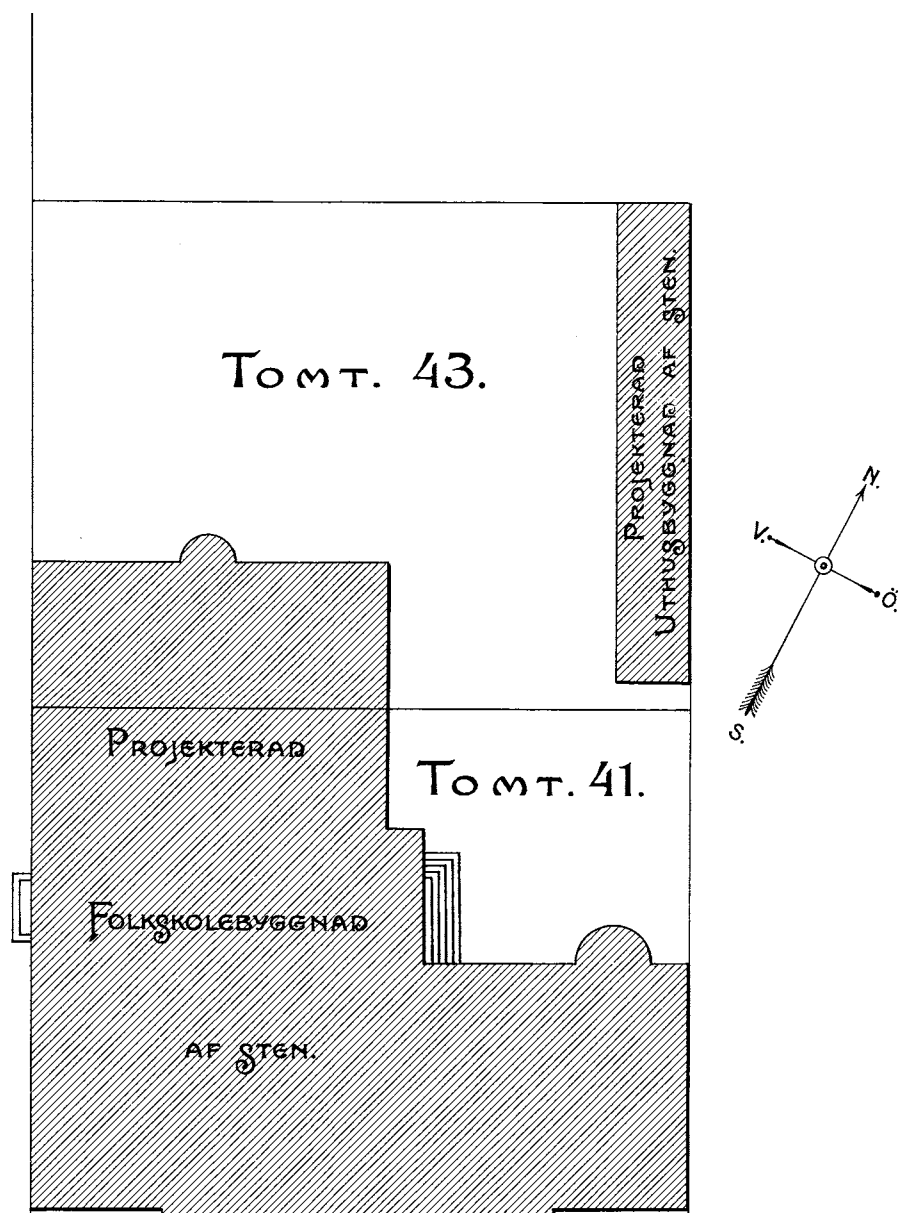


Eskiss till ett folkskolehus att uppföras å tomterna N^{ris} 41 & 43 vid Tölögatan

enligt den nya Stadsplan.

SITUATIONSPLAN.

T
ö
l
ö
g
a
t
a
n.



Kammio gatan.

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1 0

10

20

30 Met.

H:fors den $\frac{6}{18}$ 04.
T.H.

Handlingar i fråga om föreslagen ny bro öfver Skatuddskanalen.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 6 Oktober 1904.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 208.

Genom remissresolution af den 15 sistlidne December hafva Stadsfullmäktige affordrat Drättselkammaren utlåtande rörande en af Hamnbyggnadsdelegationen den 15 föregående November till Fullmäktige aflåten framställning om uppförande af en ny bro öfver Skatuddskanalen, hvilken framställning är af följande lydelse:

„Vid det Stadsfullmäktige den 17 maj 1898 i hufvudsak faststälde det program, hvilket skulle följas af Hamnbyggnadsdelegationen vid utförandet af de å Skatudden planerade anstalterna för handelns och sjöfartens behof, uppdrogo Fullmäktige tillika åt Delegationen att i sinom tid inkomma till Fullmäktige med utlåtande och förslag beträffande möjligheten att genom byggandet af ytterligare en bro öfver Skatuddskanalen eller på annat sätt underlätta samfärdseln emellan Skatudden och den öfriga staden.

I den mån de för handelns och sjöfartens behof å Skatudden afsedda inrättningarna blifvit fullbordade och tagna i anspråk för sitt ändamål, har trafiken till och från Skatudden varit i stigande. Numera är kajsträckan därstädes färdig i hela dess längd, tull- och packhuset för sitt ändamål upplåtet, tvenne rymliga varuskjul uppförda och ett tredje afsedt att byggas under instundande år. En mängd bostadstomter hafva under de senaste åren blifvit bebyggda med ansefliga stenhus, hvarjämte spårvägen under detta år blifvit framdragen till Skatudden. Att alla dessa åtgärder medfört en ofantlig stegring af trafiken öfver Skatuddsbron ligger i sakens natur och särskildt vid den med stark fart från backen vid ryska kyrkan nedrusande spårvagnens passage öfver bron är trängseln mången gång rent af vådlig för säkerheten. Härtill medverkar i icke ringa grad det från trafiksynpunkt ogynnsamma förhållandet att två lifligt beagnade trafikleder vinkelrätt skära trafiken öfver den korta bron omedelbart invid hvardera landfästet.

För att bilda sig ett begrepp om storleken af den åkdonstrafik, som numera rör sig öfver bron, lät Delegationen under två dagar, nämligen lördagen den 7 och måndagen den 9 innevarande November (1903) uppräknat antalet fordon, som emellan kl. 6 f. m. och 9 e. m. färdades däröfver. Denna uppräkningsgaf såsom resultat 2,388 fordon den förra dagen och 2,134 den senare, exclusive spårvagnarne. Betänker man att rörelsen icke någorlunda jämnt fördelar sig å dagens timmar, utan koncentrerar sig å ett fåtal timmar midt på dagen samt att trafiken under sommarmånaderna är vida intensivare än vid uppräkningsstillfället, inses det lätt att den nuvarande Skatuddsbron, hvars bredd mellan handräckena är 10,9 m. med en fri körbana af endast 7,19 m. bredd, nu redan är otillräcklig att förmedla hela denna trafik och inom kort skall blifva alldeles omöjlig i detta afseende.

En synpunkt, som icke heller får helt och hållet förbigås med tystnad, då det gäller att pröfva frågan om nödvändigheten att föröka trafiklederna till Skatudden, är slutligen den att vid tillfällen, då högtidligheter hållas i ryska kyrkan, och dessa tillfällen äro ju såsom känt synnerligen talrika, nu ifrågasättande bro af polismyndigheterna helt och hållet afspärras för åkdonstrafiken och ofta nog äfven för fotgängare, utan afseende därå att förbindelsen emellan hela åttonde stadsdelen och den öfriga staden sålunda under de timmar, då trafiken är som lifligast, fullständigt afbrytes.

Med afseende å anförda omständigheter har Hamnbyggnadsdelegationen trots tiden vara inne att skrida till uppförandet af en ny bro öfver Skatuddskanalen. Enligt Delegationens öfvertygelse är nämligen tillkomsten af en ny bro det enda verkligt effektiva medlet att åstadkomma en nödig decentralisation af den trafik, som hoptränger sig å den nuvarande bron. Genom en utvidgning af den sistnämnda, hvilken utvidgning i det närmaste komme att ställa sig lika dyr, som uppförandet af en ny bro, skulle ofvannämnda ändamål klarligen icke vinnas.

Den nya bron har Delegationen tänkt sig förlagd i Norra Esplanadgatans förlängning, hvarigenom densamma komme att på rakaste väg upptaga och förmedla varutrafiken till och från hamnen, packhuset och varuskjulen, medan person- och den öfriga trafiken påtagligen komme att fortfarande begagna sig af den gamla bron.

Enligt Delegationens mening borde den projekterade bron konstrueras af järn för en maximi belastning af 400 kg. per kv. m. samt erhålla en bredd af 18 m. För att ångslupstrafiken genom Skatuddskanalen skall obehindradt kunna fortgå borde bron erhålla samma höjd öfver vattenytan som den gamla bron.

Efter fastställandet af detta program för den projekterade bron infordrade Delegationen preliminärt anbud å järnkonstruktionen af ett par ansedda tyska verkstäder samt uppdrog åt Byggnadskontoret att utarbeta kostnadsförslag för landfästena. Med ledning af de sålunda erhållna anbuden och beräkningarne

tror Delegationen sig kunna angifva kostnaderna för bron till c:a 150,000 mark, hvaraf omkring 80,000 mark skulle belöpa sig å landfästena m. m.*).

Öfverlämnande härmed till Herrar Stadsfullmäktiges pröfning ifrågavarande ärende, tillåter sig Delegationen hemställa:

att åt Hamnbyggnadsdelegationen måtte uppdragas att gå i författning om uppförandet af en ny bro öfver Skatuddskanalen i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ofvan angifna program; samt

att i nästkommande års budget måtte för ifrågavarande ändamål upptagas ett anslag af 150,000 mark“.

Byggnadskontoret, hvars yttrande i frågan af Drätselkammaren inhemtades, förenade sig i allo om Hamnbyggnadsdelegationens förslag, hvaremot inom Drätselkammaren tvifvelsmål uttalades huruvida trafiken öfver Skatuddskanalen med nödvändighet påkallade byggandet af en ny, kostsam bro. Det framhölls att en betydande del af godstrafiken till och ifrån tullhuset och varuskjulen å Skatudden förmedlades af järnvägen, för hvilken skild bro förefanns, och att något väsentligare uppehåll i trafiken öfver den korta körbron icke kunnat påvisas. Vida större svårigheter förekommo uti utlandets stora hufvudstäder att ordna samfärdseln i korsningen af lifligt trafikerade gator samt vid brouppfarter; och korta uppehåll måste publiken der underkasta sig. Ytterligare påpekades hurusom å den öfver Tölö viken ledande, såkallade Långa bron den ständigt växande rörelsen var förenad med vida större olägenheter än samfärdseln öfver Skatuddsbron och att Stadsfullmäktige likväl af ekonomiska skäl år 1901 afböjt förslaget att ersätta träbron öfver Tölö viken med bredare ny bro af sten. I betraktande häraf uppdrog Drätselkammaren åt Byggnadskontoret att till Kammaren inkomma med utredning rörande möjligheterna och kostnaderna för en utvidgning af den nuvarande bron öfver Skatuddskanalen. Och som inom Kammaren framhållits, att en eventuel ny bro blefve såväl billigare som mera hållfast om den utfördes af järnbeton i stället för järn, anmodades Byggnadskontoret tillika att införskaffa detaljeradt kostnadsförslag för en bro af järnbeton.

Till fullgörande af nämnda uppdrag har Byggnadskontoret jämte skrifvelse af den 15 sistlidne September insänt bilagda ritningar och kostnadsförslag till ombyggnad och utvidgning af Skatuddsbron samt till en ny bro af järnbeton jämte ett från firman Wayss & Freytag i Neustadt emottaget anbud å leverans af sistnämnda bro, hvarhos Kontoret afgifvit ett sålydande yttrande:

„Konstruktionen af den nuvarande bron öfver Skatuddskanalen är sådan att en utvidgning är lätt genomförbar, utan att trafiken öfver bron behöfver alldeles hämmas. Arbetet med brons ombyggnad skulle ske sålunda att landfästena

*) Byggnadskontorets kostnadsförslag upptager en slutsumma af 162,000 mark.

utvidgades och uppmurades till nödig höjd utan att den nuvarande brobanan därvid blefve inkräktad. Därefter komme den ena af brons gångbanor att aflägsnas, hvarefter tvänne nya järnbjelkar insättas, bildande underlaget för den tillernade bredare kör- och gångbanan. Såsnart ena brohälften är färdig förfares på samma sätt med den andra, men själfallet är dock att trängsel kommer att uppstå å den del af bron, som under arbetstiden kan disponeras af trafiken och att måhända provisoriska åtgärder böra vidtagas för dess säkerställande, något som dock icke tagits i betraktande vid upprättandet af kostnadsförslaget, hvilket slutar å en summa af Fmk 28,200: —.

Hvad åter vidkommer förslaget om en ny bro af järn eller järnbeton har Hamnbyggnadsdelegationen redan den 15 November 1903 insändt till Stadsfullmäktige ett af Firman Harkort i Duisburg upprättadt projekt till järnbro afsedd att för en kostnad af Fmk 150,000: — anläggas i Myntkajens riktning något söderom den förefintliga bron; och har Byggnadskontoret, som anser trafiken ovilkorligen påkalla en ny bro å nämnda plats, i allo förenat sig om Hamnbyggnadsdelegationens förslag. Såsom jämförelse med detta bifogas här det ofvannämnda af Firman Wayss & Freytag införskaffade projektet till en bro af järnbeton, för hvilken kostnaderna skulle, med undantag af särskilda i kostnadsförslaget nämnda arbeten, uppgå till Rmk 80,000: — eller Fmk 100,000. Och har firman därjämte förbundit sig att för sagda belopp utföra, med egna arbetare, de i kostnadsförslaget specificerade arbetena, omfattande i hufvudsak hela broanläggningen. Till förenämnda summa komme dock kostnaden för den af brobyggnaden föranledda omplaneringen af närliggande gator, för leverans af en del material till brobyggnaden, äfvensom för barriere m. m., hvilken kostnad, enligt närslutna af Byggnadskontoret upprättade förslag, skulle uppgå till Fmk 40,000: —, hvarigenom totalkostnaden för hela brobyggnaden komme att belöpa sig till Fmk 140,000: —.

Ehuruväl kostnaden för en bro af järnbeton alltså blefve 10,000 mark lägre än det tidigare beräknade totalbeloppet för en järnbro å samma plats, anser sig Kontoret dock allt fortfarande böra tillstyrka sistsagda förslags godkännande, enär en järnbro synes Kontoret vara mera lämpad för platsen än en järnbeton bro, samt emedan det af firman Wayss & Freytag lämnade anbudet, i motsats till öfriga entreprenadanbud, är villkorligt och förutsätter att de i firmans kostnadsförslag beräknade massorna icke öfverskridas.

Byggnadskontoret får alltså vördsamt hemställa om att Hamnbyggnadsdelegationens förslag i ifrågavarande; afseende måtte af Drätselkammaren förordas“.

Drätselkammaren underskattar ej betydelsen af Hamnbyggnadsdelegationens och Byggnadskontorets skäl för åtgärder till underlättande af trafiken öfver Skatuddskanalen, men håller Kammaren före att de påvisade olägenheterna till väsentlig del kunde afhjälpas, om den nuvarande 10,9 meter breda bron blefve utvidgad

till föreslagen bredd af 16 meter. Den härför beräknade kostnaden, 28,200 mark, är relativt taget så låg, att i hvarje händelse försök borde göras att åtminstone tillsvidare lösa frågan på ett för staden mindre betungande sätt. Äfven om det framdeles visade sig nödvändigt att för den tunga fordonstrafiken från tullhuset och magasinerna å Skatudden uppföra en särskild, härför lämpad bro, skulle utvidgningen af den nuvarande bron ej blifva betydelselös, enär denna sistnämnda fortsättningsvis komme att till hufvudsaklig del betjena fotgängare samt lättare åkdons- och spårvägstrafik.

På grund af det anförda får Drätselkammaren med återställande af remisshandlingarna vördsamt hemställa

att Stadsfullmäktige måtte för närvarande afböja förslaget om uppförandet af en ny bro öfver Skatuddskanalen samt förordna att den nuvarande bron skall utvidgas till en bredd af 16 meter i enlighet med Byggnadskontorets härför uppgjorda förslag och att den beräknade utgiften 28,200 mark skall observeras i förslaget till utgiftsstat för instundande år 1905.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

Kostnadsberäkning för ombyggnad och utvidgning till 16 meters bredd af Skatuddsbron.

42 l. m. fångdam af utskottsplankor och lerfyllning å 75: —	3,150: —
100 m ³ grundgräfning å 5: —	500: —
170 „ mur i cement å 35: —	5,950: —
90 „ omläggning af mur i cement å 10: —	900: —
12 ton. järnkonstruktion å 500: —	6,000: —
60 l. m. bjälk 25 × 30 cm å 5: —	300: —
140 „ vasor 25 × 15 cm å 2: —	280: —
170 „ vasor 20 × 10 cm å 1:50	255: —
140 „ skålning å —: 50.	70: —
230 m ² brolock af 3" plankor å 4: —	920: —
144 „ träbeläggning å 15: —	2,160: —
60 l. m. omläggning af stakett å 5: —	300: —

Transport 20,785: —

	Transport	20,785: —	
90 m ²	omläggning af asfaltgångbana å 5: —	450: —	
190 „	omläggning af gata med I:ma nubbsten å 3: 60	684: —	
90 „	nyläggning af gata med I:ma nubbsten å 13: 50	1,215: —	
	Rifning af brolock m. m.	500: —	
	Vattenpumpning	2,000: —	25,634: —
	C:a 10 % tillskott för arbetsledning m. m.	— —	2,566: —
		<u>Summa Fmk</u>	<u>28,200: —</u>

Helsingfors stads byggnadskontor den 20 april 1904.

**Kostnadsberäkning för en järnarmerad betonbro afsedd att
anläggas öfver Skatudds kanalen i Myntkajens
riktningslinie.**

	Järnarmerad betonbro jämte landfästen enligt anbud	— —	100,000: —
1,350 m ³	bokad sten till betonbron å 5: —	6,750: —	
100 „	stödjemur å 35: —	3,500: —	
60 „	grundmur för d:o å 8: —	480: —	
60 m ²	stenrevetering å 10: —	600: —	
25 l. m.	trappsteg till höjning af trappa å 15: —	375: —	
34 „	barrière, enklare å 15: —	510: —	
70 „	d:o å 25: —	1,750: —	
5 st.	stenpelare, större å 50: —	250: —	
8 „	d:o mindre å 25: —	200: —	
700 m ³	utfyllning å 2: —	1,400: —	
450 „	grus bakom landfästena å 4: —	1,800: —	
500 m ²	I:ma nubbstensläggning excl. arbete å 11: 30	5,650: —	
270 „	I:ma d:o å 12: 50	3,375: —	
150 „	omläggning af I:ma nubbsten å 3: 20	480: —	
150 l. m.	kantsten excl. arbete å 5: 50	825: —	
	Vattenpumpning	5,000: —	32,945: —
	Arbetsledning och diverse oförutsedda arbeten m. m.	— —	7,055: —
		<u>Summa Fmk</u>	<u>140,000: —</u>

Helsingfors stads Byggnadskontor den 16 augusti 1904.

Kostnadsberäkning för en bro afsedd att anläggas öfver Skatuddskanalen i Myntkajens riktningslinie.

50 l. m. fångdam af utskottsplankor och lerfyllning		
å 75: —	3,750: —	
1,670 m ³ grundgräfning å 5: —	8,350: —	
1,070 „ grundmur för landfästen å 35: —	37,450: —	
100 „ stödjemur å 35: —	3,500: —	
60 „ grundmur för d:o å 8: —	480: —	
57 l. m. trappsteg å 15: —	855: —	
2 m ² frontmur till trappa å 35: —	70: —	
30 m ³ grundmur „ d:o å 8: —	240: —	
48 m ² revetering af dossering å 10: —	480: —	
25 l. m. trappsteg till höjning af trappa å 15: —	375: —	
34 „ barrière, enklare å 15: —	510: —	
5 st. stenpelare, större å 50: —	250: —	
8 „ d:o mindre å 25: —	200: —	
150 tons järnkonstruktion å 500: —	75,000: —	
700 m ³ utfyllning å 2: —	1,400: —	
450 „ grus bakom landfästen å 4: —	1,800: —	
770 m ² nyläggning med Ima nubbssten i asfalt å 13:50	10,395: —	
150 „ omläggning af d:o å 2: —	300: —	
100 l. m. kantsten å 7: —	700: —	
360 m ² asfalttrottoir å 5: —	1,800: —	147,905: —
C:a 10 % tillskott för arbetsledning m. m.	— —	14,095: —
	Summa Fmk	162,000: —

Helsingfors stads Byggnadskontor den 31 oktober 1903.

G. Idström.

Helsingfors. Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri, 1904.

*Handlingar i fråga om anordnande af elementarkurser
samt en kompletterande årskurs för arbetare.*

DIREKTIONEN

för

LÄGRE HANDTVÄRKSSKOLORNA

i

Helsingfors,

den 30 september 1904.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Uti skrifvelse af den 26 maj 1904 hafva Stadsfullmäktige uppdragit åt Direktionen att inkomma med förslag till anordnande i samband med Lägre handtvärksskolorna af sådana lärokurser, som berättiga eleverna till betyg öfver genomgången högre folkskolekurs. Jämte det Direktionen fullgör detta uppdrag kan Direktionen icke undgå att framhålla några synpunkter, som synas Direktionen nödvändigögra den föreslagna kursens anordnande icke i sammanhang med handtvärksskolorna utan med folkskolorna.

Det af utskottet för arbetareundervisningens ordnande afgifna betänkandet lyder till den del detsamma rör handtvärksskoleundervisningen i svensk öfversättning sålunda:

För det första vore inrättandet af sådana elementarkurser, hvilka förordningen af år 1900 afser, egnadt att komplettera den äfven hos fullvuxna mångenstädes förefintliga bristen af förkunskaper. Sedan den nya förordningen angående handtvärksskolor trädt i gällande kraft, har äfven sådana elementarkurser inrättats vid handtvärksskolorna i särskilda städer.

Sålunda finnes t. ex. i Åbo ettåriga elementarkurser till hvilka förutom de i förordningen bestämda 8 timmarna ännu bifogats 2 timmar i veckan för undervisningen i fäderneslandets historia och geografi och meddelas undervisning enligt det för det löpande läseåret 1903—1904 fastställda läroprogrammet uti modersmålet, läse- och rättskrifningsöfningar 4 timmar, geografi 1 timme och Finlands historia 1 timme, samt räkning 2 timmar och stilskrifning 2 timmar. Elementarkurserna äro i verksamhet 35 veckor från medlet af september till slutet af maj.

I Viborg förekomma äfven ettåriga elementarkurser, omfattande 8 veckotimmar, och i Tammerfors åter tvååriga, vid hvilka undervisningen bedrifves med 8 veckotimmar under hvardera året enligt följande indelning:

modersmålet	I klass	3 timmar	II klass	2 timmar
räkning	”	3	”	2
religion	”	1	”	1
geografi	”	—	”	1
stilskrifning	”	1	”	2

Kostnaderna för hvarje klass belöpa sig i Åbo till 770, i Tammerfors till 800 mark i året och stiga utgifterna i Åbo för en svensk och två finska (parall) klasser sammanlagt till 2,310 mark och i Tammerfors för de båda årskurserna sammanlagt till ett belopp af 1,600 mark.

Vid de lägre handtvärksskolorna i Helsingfors mottagas äfven elever nästan utan några förkunskaper och vid indelning i klasser har man försökt särskilja dessa från de mera framskridna. Men utom det, att man borde fasthålla vid de ofvannämnda, uti förordningen bestämda inträdesfordringarna, vore det, enligt utskottets förmenande, till fördel såväl för de elever som äro i saknad af förkunskaper, som äfven för den egentliga undervisningen vid handtvärksskolorna, om äfven hos oss för arbetare skulle inrättas elementarkurser med för dem fastställt program. Troligt är att mången som saknar tillfälle eller lust att delta i undervisningen af handtvärksskolans samtliga ämnen skulle begagna sig af dessa kurser samt å andra sidan kunde undervisningen i nämnda skola bedrivas verksammare i händelse skolan befriades från elever med altför ringa förkunskaper.

Programmet för lägre handtvärksskolan omfattar redan nu en stor del af folkskolans kurs, men kan dock icke gifva ett i alla afseenden motsvarande kunskapsmått. Det synes utskottet vara af största betydelse att denna brist afhjälpes genom att erbjuda dem som det önska ökad undervisning.

Huru stort antal det i hufvudstaden finnes framåtsträfvande arbetare hvilka äro i saknad af folkskolekunskaper och som sålunda kunna hafva fördel af denna åtgärd framgår äfven deraf att utaf de 442 lägre handtvärksskolornas elever under läsåret 1902—1903 så många som 370 icke hade kunskaper motsvarande folkskolans kurs.

En sådan kompletterande undervisning, hvartill ofvan hänvisats, kan icke enligt utskottets åsikt, såsom handtvärksskolornas Direktion å sin sida torde ansett, ordnas i sammanhang med folkskolorna emedan dessa såväl till sitt ändamål, som sin organisation äro afsedda för den uppväxande ungdomen, då däremot denna kurs, såsom erfarenheten af den härintill bedrifna undervisningen för fullvuxna visar, skulle väl lämpa sig att ställas i förbindelse med de lägre handtvärksskolorna utan att i något afseende verka störande eller hindrande på deras egentliga verksamhet.

Inom den nuvarande 2-åriga lärokursen vid de sistnämnda skolorna kunna nya läroämnen icke inrymmas, ty redan nu besöka eleverna efter slutadt dags-

arbete skolan fem kvällar i veckan samt på söndagen 2 timmar eller sammanlagt 12 timmar i veckan.

Undervisningen är fördelad med afseende till de olika läroämnena på följande sätt:

Frihandsteckning	I klass	2 timmar	II klass	2 timmar
Yrkesritning	"	2	"	2
Stilskrifning	"	2	"	2
Rättskrifning	"	2	"	2
Räkning	"	4	"	2
Bokföring	"	—	"	2

Sammanlagt 12 timmar, II klass 12 timmar

Det har varit svårt att realisera de i förening med denna undervisning ställda föreläsningarna i geografi och historia hvilka, såsom förut nämnts, på initiativ af Stadsfullmäktige och på kommunens bekostnad inrättades år 1899. Enligt uppgift af skolornas föreståndare gör det ganska betydliga öfverarbete, hvilket skolans elever i det att de åtnjuta den regelbundna undervisningen under veckan, utföra, dem oförmögna att i längden uppföra ännu en af sina dyrbara lediga timmar för ett frivilligt läroämne, huru lockande detta än vore. Emedan föreläsningarna besöktes af ett ringa antal åhörare ansåg skolornas direktion att nyttan af dessa var så liten att den ej motsvarade de deraf åsamkade utgifterna och föreläsningarna indrogos under läsåret 1901—1902. Under det påföljande läsåret 1902—1903 anordnades endast under vårterminen frivilliga föreläsningsserier uti historia och hälsolära samt dessutom på svenska äfven i geografi.

Det förut omnämnda ändamålet kunde däremot, enligt utskottets åsikt, vinnas genom en förändring, som föreslagits af lägre handtvärksskolornas föreståndare arkitekterna E. A. Törnwall och Y. Sadenius, hvilka anmodats att i denna fråga rådgöra med utskottet och sedan de äfven inhämtat de andra lärarnas åsikt, framkommit med förslag angående en åtgärd hvilken synes såväl nyttig som möjlig att realisera, nämligen att i förening med de lägre handtvärksskolorna skulle inrättas ännu en tredje årsklass eller en „folkskolekurs“ och såsom inträdesvilkor till denna klass skulle fordras afgangsbetyg från lägre handtvärksskola eller motsvarande kunskaper och efter att hafva genomgått denna klass kunde eleven få betyg fullständigt motsvarande afgangsbetyg från folkskola. Dessa folkskolekurser kunde tillsvidare anordnas så väl på svenska som på finska språket vid den inom staden belägna handtvärksskolan, endast på finska språket vid skolan i Bärghäll och deras läroplan blefve följande: geografi 2, räkning och geometri 2, modersmålet 2, religion 1, naturlära 2, samt allmän- och Finlands historia 2 eller tillsamman 11 timmar i veckan. Den ifrågavarande tredje klas-

sens kostnadsförslag, hvilket af skolornas föreståndare är beräknadt till 1,300 à 1,500 mark per klass skulle helt utbetalas af kommunens medel.

Om nu denna ifrågavarande utvidgning af handtvärksskolorna skulle förvärligas, skulle härigenom äfven åt de fullvuxna arbetare, hvilka icke i sin ungdom fått åtnjuta skolundervisning, beredas ett säkert, af enskilda personers mera eller mindre varaktiga intresse och af tillfälliga penningbidrag oberoende tillfälle till åtnjutande af en regelbunden undervisning från de elementära förkunskaperna till ett kunskapsmått berättigande till folkskolebetyg. Men härmed nöjer sig ännu icke det vakna begäret efter kunskaper. — — — — —

Enligt nådiga kungörelsen af den 12 september 1900 hafva handtvärksskolorna till syftemål „att meddela sådana kunskaper och färdigheter, som för handtvärkare och yrkesarbetare äro af nöden. Dessa skolor stå under inseende af Industristyrelsen, å hvilken det jämväl ankommer att fastställa detaljprogram för undervisningen“. I Helsingfors hafva handtvärksskolorna småningom utvecklat sig i ett bestämdt system, enligt hvilket manliga och kvinliga arbetare oberoende af större eller mindre förkunskaper kunna i dessa skolor förvärfva sig det mått af vetande och de färdigheter, som för deras yrkesutöfning ansetts nödiga. Sålunda är det ett naturligt förhållande att nästan samtliga elever i de lägre handtvärksskolorna icke hafva folkskolekunskaper, enär genomgången folkskolekurs berättigar till inträde i högre handtvärksskolan d. v. s. Centralskolan för konstflit och lägre handtvärksskolorna just blifvit inrättade för att förbereda till inträde i högre handtvärksskolan, hvarvid hänsynen till yrkesutöfningen motiverat införande af fackundervisning i st. f. en del af de i folkskolekursen ingående allmänna ämnen.

Den första klassen i lägre handtvärksskolorna i Helsingfors ersätter de i § 11 af nådiga kungörelsen angående handtvärksskolor omnämnda elementarkurserna, hvilka således icke behöfva ånyo inrättas. En tredje klass vid lägre handtvärksskolorna utgör en rubbning i det system, som leder arbetaren att söka än vidare utbildning i Centralskolan för konstflit.

Att ett antal arbetare finnas, som specielt vilja förfullständiga sina kunskaper därhän att de blifva berättigade till afgangsbetyg från högre folkskola, beror därpå att ett sådant betyg medför vissa bestämda fördelar, bland annat ett års lindring i värneplikt, men ett sådant betyg är handtvärksskoleledningen icke berättigad att utfärda och torde det äfven stå utom Stadsfullmäktiges befogenhet att tilldela ledningen denna myndighet, hvilken endast tillkommer folkskoleledningarna, hvilka för sina åtgärder hafva att följa folkskoleförordningen och hvilka lyda under Öfverstyrelsen för skolväsendet, då handtvärksskoleledningen lyda under Industristyrelsen. Att återigen handtvärksskoleledningen skulle anordna kurser, som stå under folkskoleledningens öfveruppsikt, vore en absurditet. Såsom skäl för den åsikt att de föreslagna kurserna icke

skulle anordnas i samband med folkskolorna anför det för arbetareundervisningen tillsatta utskottet märkvärdigt nog intet annat än att folkskolorna till sitt ändamål och sin organisation äro afsedda för den uppväxande ungdomen. Så äro ju äfven lägre handtvärksskolorna, men erfarenheten har visat att desamma därjämte begagnas af äldre arbetare med försummad folkskoleundervisning. Då det här går an att undervisa såväl växande som fullvuxna i samma läroämnen, så förefinnes icke heller något hinder att göra detsamma i samband med folkskolorna, hvilkas egentliga uppgift i alla fall är att meddela ett visst mått af kunskaper. Att vid sidan af folkskolorna anordna de ifrågavarande kurserna är en enkel sak, då lokaler, lärare och undervisningsmateriel i riklig mån förefinnes. Liknande kurser icke allenast medgifvas utan äfven påbjudas af § 109 och 110 i folkskoleförordningen. Initiativet tillkommer den person, som handhar den närmaste ledningen af folkskoleväsendet i Helsingfors och som i hvarje fall skall underteckna de betyg, som efter kursens genomgående medför de rättigheter, hvilka eleverna eftersträfvä, vare sig sedan att skolan står under folkskole-direktionens eller handtvärksskoledirektionens ledning. I det senare fallet bör emellertid, innan kursen sättes i gång, Industristyrelsens medgifvande inhemtas.

Om Stadsfullmäktige mot Direktionens ofvan uttalade betänkligheter likväl anse att den kompletterande folkskolekursen skall af Direktionen inrättas i samband med lägre handtvärksskolorna, får Direktionen med gillandet i hufvudsak af det program, som af utskottet för arbetareundervisningens ordnande uppgjorts, anmärka att undervisning i religion icke borde i kursen meddelas, enär eleverna i regeln torde vara skriftskolegångna samt genom bivistande af respektive konfessioners allmänna gudstjänster kunna erhålla de religiösa begrepp, som för lifvet erfordras. Kursen skulle då omfatta följande ämnen: geografi 2, räkning och geometri 2, modersmålet 2, naturlära 2, samt allmän- och Finlands historia 2 eller tillsammans 10 timmar i veckan.

Kostnaden för denna undervisning utgör räknadt efter 3 mark för timme under 32 veckor från 15 september till 15 maj 960 mark, hvartill komma arvode för föreståndare 150 mark, vaktmästare 50 mark samt för undervisningsmateriel, annonser och expenser förslagsvis 190 mark, eller inalles 1,350 mark för klass.

Till en början behöfde blott en finsk klass uppställas.

På Lägre handtvärksskoledirektionens vägnar:

E. Qvist.

E. A. Törnwall.



*Handlingar rörande ansökt inlösen af djurgårdsvilla-
områden till sjukhustomter.*

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors

den 13 Oktober 1904.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 215.

Genom remissresolution af den 17 sistlidne maj hafva Stadsfullmäktige anmodat Drätselkammaren att inkomma med utlåtande i anledning af Medicinalstyrelsens den 26 derförutgångna april gjorda förfrågan, huruvida och på hvilka vilkor Helsingfors stadskommun vore villig att till kronan öfverlåta ett område i Djurgården, omfattande de nuvarande djurgårdsvillorna N:ris 1, 2, 3, 4, 5 och 14, för att af kronan användas till tomplatser för särskilda universitetskliniker, med iakttagande af att området i fråga komme att bibehålla sin karaktär af park samt under förutsättning att kronan skulle träffa uppgörelser med de nuvarande arrendatorerna rörande de ersättningsanspråk, desse på grund af de med staden gällande arrendekontrakten komme att framställa.

Vid ärendets beredning har Drätselkammaren inhemtat att Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna, Medicinalstyrelsen och Styrelsen för allmänna sjukhuset i Helsingfors i gemensam hemställan till Hans Kejsrerliga Majestät framhållit hurusom gynsammaste lösning af den sedan länge sväfvande frågan om placering af tilltänkta nya sjukhusbyggnader kunde ernås i händelse dessa byggnader blefve uppförda å en plats, till hvilken de öfriga sjukhusafdelningarna efterhand kunde förflyttas. En sådan för ändamålet lämplig plats hade de förenade styrelserna ansett finnas å området för djurgårdsvillorna N:ris 1, 2, 3, 4, 5 och 14 under den förutsättning likväl att Tölövikens genom lämpliga anordningar kunde göras i hygieniskt afseende tillfredsställande. Nämnda område hade en tillräcklig areal för att tillåta uppförandet af byggnader för samtliga sjukhusafdelningar, vore icke beläget vid gata, icke omgifvet af andra höga byggnader, hade fördelen af torr grund, vore skyddadt mot nordliga vindar, sjukhusbyggnaderna kunde uppföras så, att söder- och vester sol komme patienterna i fullt mått till godo, och området vore lätt dräneradt, emedan marken sluttade starkt.

I en icke aflägsen framtid, när Tölö stadsdel blefve bebyggd, komme denna plats dertill att erhålla ett centralt läge. Uppförandet af nu tilltänkta sjukhusbyggnader på denna plats förutsatte dock, enligt styrelsernas tanke, såsom oeftergiftigt vilkor att utom de oftalmologiska, medicinska och syfilodermatologiska sjukafdelningarna äfven samtliga de öfriga eller åtminstone den kirurgiska sjukafdel-

ningen och patologisk-anatomiska inrättningen blefve hit förlagda, enär i annat fall allt verkligt samarbete mellan den medicinska och kirurgiska sjukafdelningen samt emellan dessa och den patologisk-anatomiska institutionen för all framtid skulle blifva omöjliggjordt, ett samarbete utan hvilket dessa inrättningars humanitära och vetenskapliga uppgift samt deras verksamhet i den medicinska undervisningens tjänst i väsentliga afseenden komme att förfelas.

Vid förfrågan hos de nuvarande villaegarene rörande de ersättningsanspråk de ville göra gällande, för att afstå från sina innehafvande arrenderättigheter, hade i sådant afseende följande uppgifter erhållits:

för villatomten N:o	1	75,000	mark
"	"	"	2 100,000 "
"	"	"	3 55,000 "
"	"	"	4 40,000 "
"	"	"	5 säljes ej
"	"	"	14 90,000 "

Den omständighet att alla tomter å ifrågavarande plats icke omedelbart kunde inlösas behöfde, enligt styrelsernas åsigt, ej betraktas såsom något hinder för de nu närmast afsedda afdelningarnas placering på nämnda område, emedan uppförandet af alla till anstalten i dess helhet hörande byggnader i intet fall kunde omedelbart och på engång påbegrännas.

Drätselkammaren har icke kunnat undgå att känna tvekan rörande lämpligheten att upplåta sagda djurgårdsvillors område för nu ifrågavarande ändamål. Området är nemligen så godt som det enda inom stadens närmaste omgifning, hvilket genom läge och omfång väl egnar sig för det ändamål, hvartill detsamma härintills varit afsedt, eller en villastadsdel med prydliga, af planteringar omgifna bostäder. Vål hafva djurgårdsvillorna tillsvidare icke utmärkt sig genom större prydlighet eller vackra planteringar, men torde orsaken härtill böra sökas deri att områdena varit utgifna på arrende och att arealen varit alltför stor för att de nuvarande villainnehafvarene skulle mäktat underhålla dyrbarare planteringar. Af sådan orsak har jemväl å stadens byggnadskontor utarbetats plan till ny indelning af sagda område, enligt hvilken plan djurgårdsvillornas antal skulle ökas från 16 till 37. Efter det ny stadsplansindelning faststälts kunde dessa lotter försäljas, hvarvid någon fördel vid inlösen borde beredas nuvarande arrendatorer, hvilka innan utgången af den kontraherade tiden afstått från sina arrenden.

Oaktadt anförda tvekan har Drätselkammaren stannat vid att förorda ifrågavarande tomters upplåtande åt statsverket för ofvanberörda ändamål. Härvid har Kammarerna tagit i betraktande de vetenskapliga och humanitära ändamål byggnaderna å platsen komme att betjena och den fördel jemväl stadens innevärdare

kunde hafva deraf att sjukhusen blefve belägna nära hvarandra. Drätselkammaren är äfven förvissad derom att byggnaderna skulle uppföras i en prydlig och värdig stil samt att den omgivande parken komme att omsorgsfullt anläggas och väl vårdas.

Såsom en nödvändig förutsättning för sjukhuskomplexens anläggande å denna plats har från medicinskt håll anförts, att Tölövikens genom lämpliga anordningar borde göras i hygieniskt afseende tillfredsställande. För ernående af detta ändamål hafva redan under loppet af år 1903 och 1904 muddringar uti den emellan jernvägsbanken och Långa bron belägna delen af Tölövikens försiggått och komma att instundande år afslutas. Derutöfver torde anbringandet af en strandskoning af sten utmed vikens norra strand vara af behofvet påkallad. En sådan kan, enligt å Byggnadskontoret gjorda approximativa beräkningar, åstadkommas för en kostnad af vidpass 30,000 mark, hvilken utgift förr eller senare förestode staden och med afseende å den här nedan ifrågasatta inlösningssummans belopp väl kan låta försvara sig.

Derest nu ifrågavarande villaområden upplåtas åt Statsverket, borde från desamma undantagas erforderlig mark för en körväg, dragen från ändan af Castréngsgatan till Djurgårdsvägen och derifrån vidare längs standen till jernvägsbanken, i syfte att förmedla trafiken för de redan nu tätt befolkade 11:te och 12:te stadsdelarna till Kajsaniemi och jernvägsstationen samt stadsdelarna deromkring. Den föreslagna vägen blefve särskildt af stor betydelse om i en framtid körväg blefve ledd under jernvägsbanken och derifrån längs Tölö vikens strand utmed stationsområdet till Vestra chausséen. Vidare borde de områden, som skulle åt statsverket upplåtas, icke sträcka sig ända till Djurgårdsvägen, utan mark af i medeltal 8 meters bredd på norra sidan härom bibehållas för att möjliggöra en utvidgning af vägen i en framtid. Likaså borde hela området söderom vägen förbehållas staden, men statsverket likväl tillåtas att derstädes efter öfverenskommelse med stadsmyndigheterna anlägga tilläfventyrs erforderliga båt- och lastningsbryggor. Sjelfallet är att trafiken å Djurgårdsvägen icke på något sätt finge ens under byggnadstiden förhindras.

Å Byggnadskontoret har uppgjorts bilagda kartaskiss öfver de områden, som enligt Drätselkammarens tanke kunde åt statsverket afstås, och ingår häri jemväl en del af villaområdet N:o 13. Beträffande åter det pris, hvarför områdena kunde försäljas har en af Drätselkammaren utsedd synenämnd, bestående af underskrifven Gripenberg samt Kammarens ledamöter Herrar Nummelin och Engström äfvensom stadsgeodeten Lille, föreslagit att med afseende å de värden, som åsatts tomter i denna del af staden, priset borde fastställas till 15 mark per kvadratmeter, i följd hvaraf och då det område, som skulle till statsverket försäljas innehar en areal af 62,330 kvadratmeter, hela den summa statsverket hade att erlägga skulle stiga till 934,950 mark.

Detta synemännens förslag har Drätselkammaren ansett sig kunna omfatta, hvaremot Kammaren icke velat förorda ett framställt förslag om utbyte af de

sjukhustomter statsverket eger emellan Unions- och Nikolaigatorna emot nu ifrågavarande villaområden. Enär uppgifna pris för områden så värdefulla som de sistnämnda icke kan anses högt, har Drätselkammaren emellertid trott sig kunna förorda att staden derutöfver skulle utan ersättning betinga sig det å jemväl närslutna kartaskiss utmärkta, obebyggda området emellan de s. k. gamla och nya klinikernas tomter, hvilket område varit synnerligen vanvårdadt och för trakten misspydande samt ej heller egde större värde såsom byggnadsgrund, enär det blifvit utfyllt med sprängsten. För egaren af kvarterets öfriga delar vore det en ren fördel att här erhålla en öppen plats, mot hvilken byggnadsfaçader finge uppföras, och staden kunde å platsen anlägga en skvär eller eventuelt framdraga en fortsättning af Trädgårdsgatan, hvarigenom vägen till jernvägsstationen skulle förkortas för de vid Estnäs- samt delar af Nikolai-, Marie- och Konstantinsgatorna boende.

Vidare bör påpekas hurusom de fördelar i hygieniskt afseende, som kunna ernås genom förenämnda upprensning af Tölövikens, blefve illusoriska derest affallsvattnet från den stora sjukhuskomplex, som är afsedd att anläggas å ifrågavarande plats, finge orenadt utrinna i viken. Det blefve derföre nödvändigt att för rening af affallsvattnet från de blifvande sjukhusens kloaker ändamålsenliga anstalter skulle af statsverket anläggas och underhållas.

Enligt Drätselkammarens tanke borde ifrågavarande villaområden få tillträdas i den mån statsverket af dem hade behof och inlösningssumman i samma mån erläggas. Dock synes det önskligt att en del af summan omedelbart inbetalas och att hela köpeskillingen skall vara gulden inom viss vid aftalet bestämd tid.

Med afseende derå att ändrade förhållanden kunna betinga förändringar af de nu föreslagna köpevilkoren torde det äfven vara nödvändigt att bestämma en tid, utöfver hvilken det från stadens sida skeende anbudet icke skulle gälla.

Slutligen har Drätselkammaren trott sig böra framhålla att den ifrågavärdade användningen af Djurgårdens villaområde förutsätter en förändrad stadsplansindelning, men har Drätselkammaren ansett skäl icke förefinnas att i sakens nuvarande skede härom framlägga förslag.

På grund af det anförda och under förutsättning att förslag om erforderlig ny stadsplansindelning vinner stadfästelse får Drätselkammaren värdsamt hemställa det måtte Stadsfullmäktige meddela Medicinalstyrelsen till svar

att de nuvarande djurgårdsvillorna N:ris 1, 2, 3, 4, 5 och 14 samt en del af N:o 13 kunna till statsverket afstås för att användas till tomplatser för särskilda universitetskliniker, med iakttagande deraf att området ifråga komme att bibehålla sin karaktär af park samt emot följande vilkor i öfrigt:

att statsverket träffar uppgörelse med nuvarande arrendatorer af sagda villaområden rörande de ersättningsanspråk, desse på grund af gällande arrendekontrakt kunna komma att framställa, så att staden blir från alla anspråk härutinnan befriad;

att ifrågavarande områdens gränser i någon mån ändras, såvidt nemligen angår väg från ändan af Castréngsgatan till stora Djurgårdsvägen samt derifrån till jernvägsbanken, allt i öfverensstämmelse med hvad närlagda å stadens Byggnadskontor uppgjorda karta utvisar;

att statsverket för sagda områden erlägger ett belopp af 15 mark per kvadratmeter eller således för hela komplexen, beräknad till 62,330 kvadratmeter, en summa af 934,950 mark;

att statsverket derutöfver till staden afstår det obebyggda området emellan de s. k. gamla och nya klinikernas tomter för anläggande derstädes af en skvär och möjligen framdragande af en gata;

att statsverket för rening af affallsvattnet från de blifvande sjukhusens kloaker anlägger och underhåller anstalter, som kunna af stadsmyndigheterna godkännas;

att ifrågavarande villaområden få efter träffadt aftal med arrendatorerne öfvertagas i den mån statsverket af dem har behof och lösningssumman i förhållande dertill erläggas, dock att vid köpeaftalets afslutande minst en tiondedel af hela det öfverenskomna beloppet inbetalas och lösesumman i hvarje händelse guldats inom tio år, räknadt från dagen för köpeaftalets undertecknande; samt

att detta stadens anbud gäller intill utgången af år 1905, inom hvilken tid köpeaftal bör vara uppgjort.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

MEDICINALSTYRELSEN

FÖR

FINLAND.

Helsingfors,
den 26 April 1904.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

—*—*—
N:o 1,144.

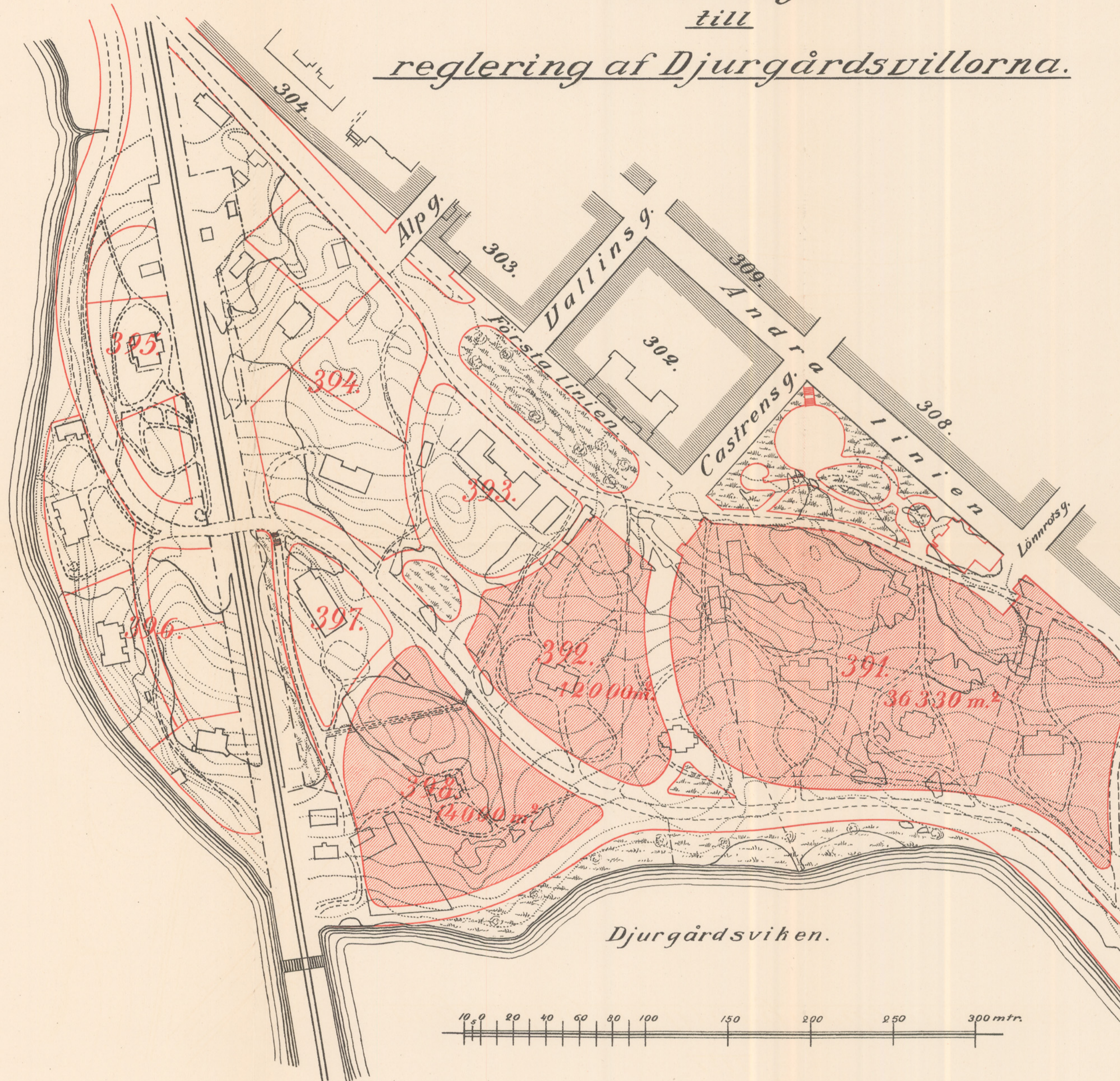
Hos Herrar Stadsfullmäktige får Medicinalstyrelsen äran härjemte anhålla, att så snart som möjligt infå uppgift, huruvida och i sådant fall på hvilka vilkor Helsingfors stadskommun vore villig att till kronan öfverlåta ett område i Djurgården, omfattande de nuvarande djurgårdsvillorna N:ris 1, 2, 3, 4, 5 och 14 för att af kronan användas till tomplatser för särskilda Universitetskliniker, med iakttagande af att området i fråga komme att bibehålla sin karaktär af park, samt under förutsättning, att kronan komme att träffa uppgörelser med de nuvarande arrendatorerne rörande de ersättningsanspråk desse på grund af de med staden nu gällande arrendekontrakten komme att framställa.

På Medicinalstyrelsens vägnar:

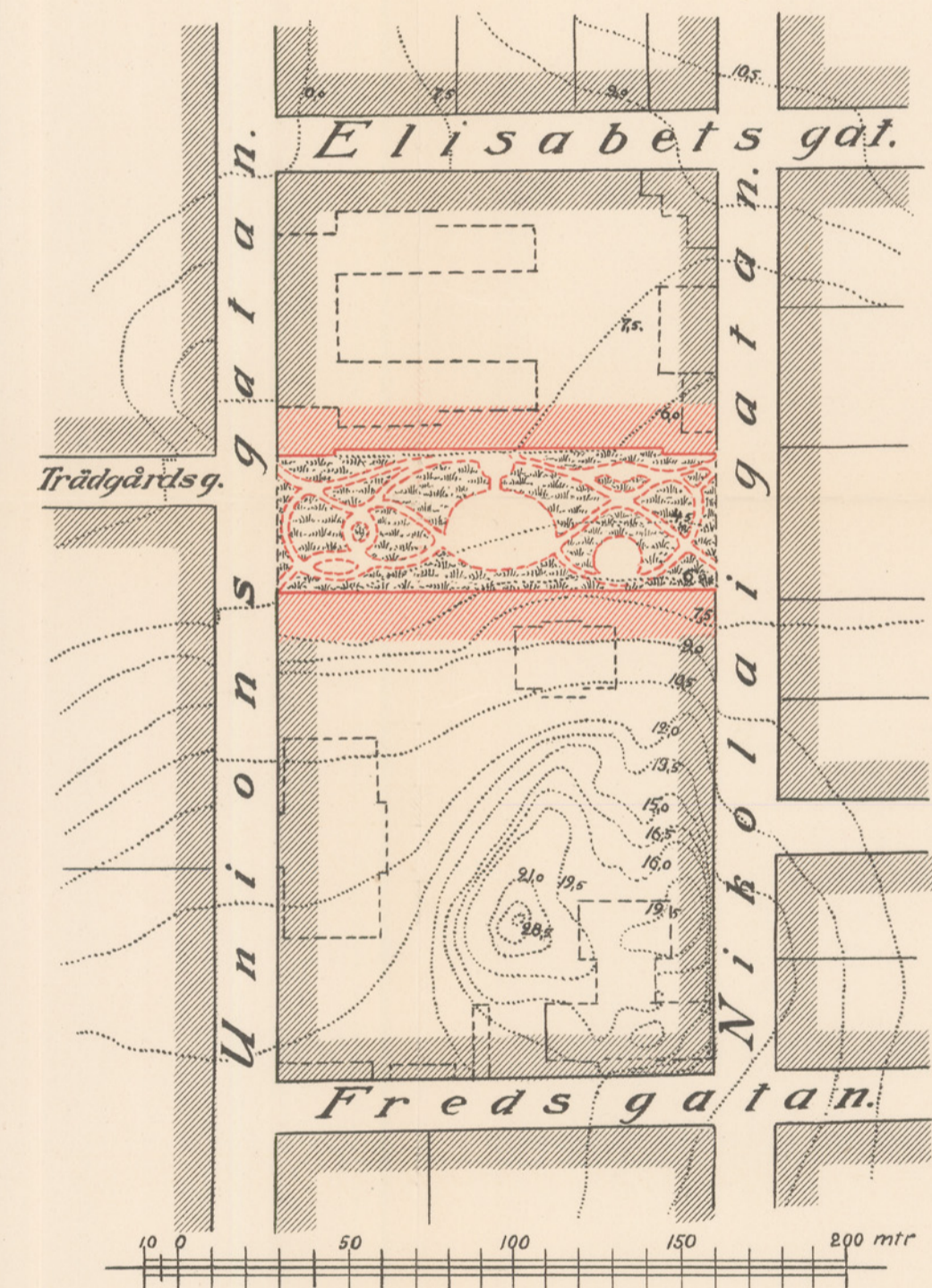
C. F. Wahlberg.

A. L. Tojkander.

Förslag
till
reglering af Djurgårdsvillorna.



Förslag till reglering af kvarteret N^o 44.



Utskottsbetänkande med förslag till instruktion för en kommunal elektrotekniker.

Vid Stadsfullmäktiges sammanträde den 26 sistlidne oktober föredrogs följande, till Fullmäktige inlemnade motion:

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Motionsmemorial.

Vid Stadsfullmäktiges december möte år 1903 väcktes i sammanhang med behandlingen af budgeten för nu löpande år fråga om vissa åtgärder rörande den i stadens tjänst anstälde elektroteknikerns ställning. Jag tillät mig nämligen då framhålla att den omfattning, i hvilken elektrisk ström numera användes i staden, och de förvecklingar, anläggningarna för sådan föranledt, motiverade, att staden i sin tjänst måtte anställa en sakkunnig ojäfvig elektrotekniker, och att det förty vore omedelbart påkalladt att elektroteknikerbefattningen, som, på Magistratens förordnande, oegentligt nog innehades af verkställande direktören för stadens belysningsverk, skulle anslås ledig. Tillika borde, då det försports att berörda interimistiska åtgärd vidtagits, emedan kompetent sökande icke funnits till platsen mot det förutvarande års arvodet, detta skäligen höjas.

Dessa synpunkter vunno jämväl Fullmäktiges godkännande, och beaktades anslagsfrågan då budgeten för år 1904 fastställdes, hvarförutom i beslutet innelåg att elektroteknikerbefattningen omedelbart skulle anslås ledig.

Sedan dess har i det närmaste ett år förgått utan att någon som hälst åtgärd försports i syfte att förverkliga Fullmäktiges antydda beslut. I anledning häraf och då den rådande anomalin ovilkorligen påkallar snar justering, tillåter jag mig vördsamst hemställa det Fullmäktige ville besluta:

att åt ett särskildt utskott uppdraga att till Fullmäktiges nästkommande sammanträde uppgöra förslag till kompetensvilkor samt instruktion och aflöning för stadens elektrotekniker;

att, så snart förberörda förslag af Fullmäktige slutbehandlats, elektroteknikerbefattningen anslås ledig med en ansökningstid af trettio dagar; samt

att, därest mot förmodan ärendet icke vore slutbehandladt innan budgeten för år 1905 uppgöres, ett tillräckligt förslagsanslag skulle däri intagas för elektroteknikers aflönande.

Helsingfors den 24 oktober 1904.

August Ramsay.

Med anledning af förestående motion öfverlemnades deri omförmälda ärende till ett särskildt utskott, till hvars medlemmar undertecknade utsågos, jemte det åt utskottet uppdrogs att till Fullmäktige inkomma med betänkande i saken.

Frågan om anställandet af en elektrotekniker i stadens tjänst förevar inför Stadsfullmäktige för första gången den 10 juni 1890 *), då de vilkor behandlades, på hvilka stolpledningar för levererande af elektrisk belysning och kraft, hvarom särskilda sökande anhållit, kunde medgifvas. I beslutet ingick nämligen bland annat att för öfvervakande af sådana ledningar skulle i stadens tjänst anställas en elektrotekniker. Redan tidigare hade Stadsfullmäktige vid sammanträde den 10 september 1889, då Helsingfors Elektriska Belysningsaktiebolag beviljades provisoriskt tillstånd till dragande af elektriska kablar öfver och längs stadens gator och allmänna platser, bestämt att alla kostnader för elektriska ledningars godkännande och öfvervakande skulle drabba anläggaren och icke staden **). Denna princip genomfördes till en början äfven beträffande elektroteknikerns aflöning, sålunda att hans arvode intogs i budgeten både på utgifts- och inkomstsidan eller således endast såsom ett förskott, för hvilket de elektriska ledningarnes egare skulle ersätta stadskassan. Från och med år 1892 ingick elektroteknikerns lön i budgeten med ett belopp af 1,200 mark årligen. På derom af Helsingfors Elektriska Belysningsaktiebolag gjord framställning träffade likväl Stadsfullmäktige den 30 april 1895 den ändring, att elektroteknikerns årlön skulle utgå ur stadens allmänna medel, hvarjämte beloppet från och med år 1896 nedsattes till 800 mark ***). Härvid förblef det till år 1900, för hvilket år anslagsposten, på framställning af Drätselkammaren, höjdes till 1,500 mark. Såsom

*) Komm. årsberättelsen för 1890 pag. 15 o. ff. Tr. handl. för 1890 n:o 16.

***) Komm. årsberättelsen för 1889 pag. 20 o. ff.

***) Komm. årsberättelsen för 1895 pag. 67 o. ff.

motiv för denna löneförhöjning anfördes att stadens elektrotekniker nu speciellt hade att öfvervaka anläggningen af de elektriska spårvägarne i staden samt framdeles deras behöriga skötsel, att äfven andra elektriska anläggningar i staden till betydande antal under de senaste åren uppstått samt att en mera effektiv kontroll öfver dessa anläggningar än den, som därintills utöfvats, under framtiden vore erforderlig*). Den 22 december 1903 beslöto slutligen Stadsfullmäktige, på sätt i motionen antydes, enär Fullmäktige funno det oegentligt att elektroteknikerbefattningen i staden handhades af verkställande direktören för stadens belysningsverk, att, för möjliggörande af befattningens besättande med lämplig person, förhöja elektroteknikerns arvode till 3,000 mark samt att anslå berörda befattning ledig, hvilket beslut likväl, emedan instruktion för elektroteknikern än ej förefunnits, tillsvidare icke kommit till utförande.

Af denna öfversikt framgår att staden alt ifrån den tid, den första anläggningen för leverans af elektrisk ström uppstått, ansett det nödigt att öfver den utöfva en viss kontroll genom en för ändamålet anställd fackman. Under den fortgående utvecklingen hafva nya anläggningar tillkommit och förhållandena emellan de olika företagen väsentligt komplicerats, påkallande såväl i den allmänna som enskilda säkerhetens intresse att en effektiv inspektion egnas ej mindre däråt att gifna koncessionsvilkor noga efterlefas än äfven att de försiktighetsåtgärder, som af förhållandena kunna blifva af nöden, i tid vidtagas. De snabba framstegen på elektroteknikens område och de rön och erfarenheter, som nästan dagligen göras, medgifva icke en stagnation, utan fordra oafvisligen en ständig vaksamhet för att icke rättelse af anordningar, som i sig innebära våda, skall komma först sedan olycka eller skada timat.

Men icke endast förhållandet mellan staden och de koncessionerade företagen samt mellan dessa inbördes påkallar en från koncessionsgifvaren, staden, till det allmännas säkerhet utgående kontroll. Äfven staden själf såsom konsument af elektrisk ström är i behof af en effektiv uppsikt öfver ledningarna inom sina byggnader, bland hvilka, med hänsikt till den materiella risken af bristfälligheter, tull- och packhusen samt varumagasinen särskildt må framhållas. Staden bär, synes det, i dessa afseenden ett ansvar som icke kan tillbakavisas.

Det kommunala intresse, som ligger i ofvan antydda kontroll och inspektion, har härintills afsetts att tillvaratagas af en i stadens tjänst anställd elektrotekniker. Äfven utskottet håller före att en sådan funktionär fortsättningsvis är behöflig och att en såväl teoretiskt som praktiskt utbildad elektrotekniker, hvilken opartiskt kan egna sig åt sin uppgift skall tillföra den kommunala administrationen en afsevärd kraft. För den enskilde åter är denna funktionär af betydelse såsom en ojäfvig sakkunnig instans i alla mellanhafvanden med elektricitetsverken. Elektroteknikern bör nämligen

*) Tr. handl. n:o 49 för 1899 pag. 8 o. f.

åligga att på anhållan och mot skälig afgift stå den enskilda till tjänst vid afsyning af elektrisk installation, kontroll af elektrisk mätare o. s. v. Äfven för brandstodsbolagen vore en dylik sakkunnig och opartisk kontrollant af högt värde.

Det kan måhända invändas att, sedan fråga om ett eget elektricitetsverk för staden allaredan är på dagordningen, det vore olämpligt att nu vidtaga en ändring i de nu rådande förhållandena, hvilka kunde förblifva på provisorisk fot intill dess sagda fråga funnit sin lösning. Men förutom att en lång tid kan åtgå innan detta skett, torde, äfven om ett stadens elektricitetsverk anlägges, en mängd enskilda företag såsom spårvägarna, block-stationer o. a. komma att kvarstå, hvarför en kontrollerande myndighet äfven framdeles skall visa sig behöflig. Utskottet kan därför icke finna skäl för att under afvaktan af något som möjligen eller måhända sannolikt kan inträffa uppskjuta en åtgärd, som är omedelbart påkallad. Intet hindrar för öfrigt att, då ändrade förhållanden inträda, utan stora omgångar vidtaga då erforderliga modifikationer i de anordningar, som nu kunna träffas.

Till de allmänna uppgifter, som enligt det föregående böra åligga stadens elektrotekniker, kan lämpligen såsom redan vid remissen af förevarande motion diskussionsvis framhölls, ännu föras det speciella uppdraget att utöfva kontroll af hissar till allmänt begagnande. I denna böra visserligen ingå icke endast elektrotekniska moment, utan jämväl sådana af allmän mekanisk natur, men likväl icke af den art, att de skulle undandraga sig en behörigen skolad elektroteknikers kompetens. Ett sammanförande af denna inspektionsverksamhet med elektroteknikerns synes därför icke möta teoretiska hinder, och ur praktisk synpunkt är en koncentration af uppdragen i detta fall att förordas, hvarför utskottet ock i sitt förslag till instruktion för stadens elektrotekniker inrymt här berörda kontroll bland hans åligganden. Införes framdeles kontroll öfver rökförbränningen, kan äfven härvid elektroteknikerns arbete för kommunen tillgodogöras.

Den kontrollerande verksamhet, som främst åligger stadens elektrotekniker, betingar omedelbart att han skall intaga en opartisk ställning till de företag, som underligga hans kontroll. Själfallet är det ock att han icke samtidigt kan innehafva anställning i en affär, som sysselsätter sig med leverans af elektrisk energi eller af maskiner och tillbehör till sådana affärer. Ej håller bör han stå i tjänst hos affär, som drifver med elektricitetsverk konkurrerande ljus- eller kraftleverans. Däremot är det själfallet att han, där han inom området af sin verksamhet anlitas af privata, bör därför erhålla ersättning, och torde förty taxa, hvari beloppet af de honom tillkommande afgifter för vissa, oftare återkommande arbeten fixeras, genom Drätselkammarens försorg utarbetas och befordras till fastställelse.

Beträffande detaljerna af instruktionen för stadselktroteknikern likasom i öfrigt rörande hans uppgift, har utskottet ansett en närmare specificering i den allmänna instruktionen icke böra ingå. Denna bör angifva de yttre gränserna för elektroteknikerns skyldigheter och befogenhet, medan detaljerna skola framgå ur gifna koncessionsvilkor, reglementen och ordningsregler äfvensom af elektroteknikerns

kraf. Härigenom vinnes ock den större rörlighet och möjlighet till ackommodation, som så väl erfordras särskildt på förevarande område, där uppfinningarna jaga hvarandra och nya erfarenheter oupphörligen göras. — I anslutning till dessa synpunkter är nedanstående instruktionsförslag uppgjort.

Enligt utskottets tanke bör slutligen för anskaffande af instrument m. m. ett visst belopp, förslagsvis 2,000 mark, anvisas åt elektroteknikern. Huruvida äfven en särskild lokal blir för denne behöflig, kan ännu icke afgöras, utan torde få bero på pröfning framdeles.

Utskottet får alltså vördsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta

att antaga närlagda instruktion för stadsselektroteknikern;

att anmoda Drätselkammaren att omedelbart anslå tjensten ledig att inom trettio dagar hos Kammaren ansökas;

att anmoda Drätselkammaren att sedermera med de inlemnade ansökningarna och yttrande öfver dem till Stadsfullmäktige inkomma;

att upptaga aflöningen för elektroteknikern med belopp af 3,000 mark i budgeten för 1905; samt

att å sagda budget anvisa äfven ett belopp af 2,000 mark till anskaffande af instrument m. m. åt elektroteknikern.

Helsingfors, den 2 november 1904.

Edvin Bergroth.

Verner Hult.

August Ramsay.

Förslag till instruktion för Helsingfors stads elektrotekniker.

§ 1. Elektroteknikern tillsättes af Stadsfullmäktige på Drätselkammarens förslag, därvid afseende främst skall fästas vid teoretiska insikter i elektrotekniken.

Elektroteknikern, som skall intaga en opartisk ställning till de företag, som bero af hans verksamhet, får icke innehafva befattning hos eller själf drifva affär,

som afser leverans af elektrisk ström i Helsingfors stad, eller därmed konkurrerande företag, ej håller må han innehafva eller vara anställd i affär för tillverkning eller leverans af maskiner, materialier och tillbehör till elektricitetsverk eller hissar.

§ 2. Elektroteknikern åligger särskildt:

a) att öfvervaka att de inom staden och dess område grundade företagen för leverans af elektrisk ström, elektrisk spårvägsdrift och telefonledningar noga efterlefva ej mindre de i koncessionsurkunderna angifna vilkor än äfven de särskilda bestämmingar och instruktioner, som äro eller varda fastställda;

b) att öfvervaka och kontrollera inom stadens byggnader och inrättningar införda elektriska anläggningar och tillse att uppdagade brister afhjälpas;

c) att öfvervaka och kontrollera inom staden och dess område inrättade hissar enligt härför gifna särskilda bestämmingar;

d) att kontrollera staden tillhöriga åskledare och tillse att uppdagade brister afhjälpas.

Elektroteknikern skall äfven på Drätselkammarens uppdrag deltaga i syneförrättningar, afgifva skriftliga utlåtanden och på kallelse vid Kammarens sammanträden meddela upplysningar i alla till hans verksamhetsområde hörande ärenden.

Honom tillkommer ock att hos Kammaren skriftligen eller muntligen göra framställning och väcka förslag i allt som till hans verksamhetsområde hör, därvid noga öfvervakande att anordningar, som kunna lända till våda för den allmänna eller enskilda säkerheten, uppdagas och bringas till rättelse.

§ 3. Elektroteknikern eger ock att i egenskap af ojäfvig sakkunnig åt företaget eller enskild person

a) kontrollera mätare för elektrisk ström samt afpröfva för elektrisk ledning och hissar användt material samt

b) uppgöra program för samt afsyna elektrisk installation och hissanläggning.

För under a) nämnd förrättning tillkommer elektroteknikern fastställd lösen för syneinstrument.

§ 4. Årligen inom mars månad skall elektroteknikern till Drätselkammaren afgifva en kortfattad berättelse öfver sin verksamhet, däri bl. a. skall ingå uppgift öfver de förrättningar han kallats till och den lösen han uppburit.

§ 5. Elektroteknikern tillsättes på obestämd tid med ömsesidig uppsägningstid af sex månader.

*Handlingar rörande förslag om anställande af en skol-
läkare vid stadens folkskolor.*

DIREKTIONEN

FÖR

HELSINGFORS STADS FOLKSKOLOR

Helsingfors,

den 28 mars 1904.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

I skrifvelse till folkskoledirektionen af den 3 innevarande mars har folkskoledirektionen friherre von Bonsdorff anhållit, att direktionen ville hos Herrar Stadsfullmäktige göra framställning om anställande af skolläkare vid stadens folkskolor. Inspektor fäster uppmärksamheten på många missförhållanden beträffande skolhygien, hvilkas aflägsnande ligger utom lärarepersonalens förmåga och kan åstadkommas endast genom läkares anställande vid skolorna. Det allmännaste och ingalunda minst beklagansvärda missförhållandet ligger däri, att på svaga och sjukliga barn ställas samma anspråk som på starka och friska; särskildt måste detta anses farligt vid gymnastikundervisningen. Mycket talrikt förekomma abnormiteter i syn och hörsel äfvensom näs- och svalgåkommor, hvilka nedsätta elevernas arbetsförmåga utan att någon hänsyn härtill tages. Smittosamma sjukdomar kunna lätt vinna spridning, om de icke i tid upptäckas och lämpliga anstalter vidtagas för deras hämmande. Skolans skyldighet är att vårda sig icke endast om den intellektuella utan äfven om den fysiska uppfostran, och denna senare har skolan endast en ringa möjlighet att på ett rationellt sätt främja utan bistånd af skolläkare. Elevantalet i Helsingfors folkskolor öfverstiger redan 7,500 och skall vid början af nästinstundande läseår utan tvifvel höja sig betydligt öfver 8,000; det måste därför anses vara hög tid att frågan om läkares anställande vid stadens folkskolor upptages på dagordningen, och det så mycket mer som en dylik fråga i några af våra andra städer med vida mindre elevnumerär redan vunnit en tillfredsställande lösning.

Jämte det folkskoledirektionen har äran till Herrar Stadsfullmäktige insända inspektors skrifvelse, där de här i korthet framhållna synpunkterna äro närmare utvecklade, äfvensom det af honom uppgjorda förslaget till skolläkare-

instruktion, utber sig direktionen att på det varmaste få hos Herrar Fullmäktige förorda det väckta förslaget om skolläkares anställande vid stadens folkskolor.

På folkskoledirektionens vägnar:

K. R. Wahlfors.

Elis Lagerblad.

INSPEKTOR
FÖR
HELSINGFORS STADS
FOLKSKOLOR.

Helsingfors,
den 3 mars 1904.

Till Folkskoledirektionen.

Behovvet af läkares anställande vid stadens folkskolor har redan länge gjort sig kännbart. I en stadskommun, så stor som Helsingfors, där öfver 7,500 barn äro i folkskola inskrifna, är det omöjligt att undvara en kommunal funktionär, i hvars åliggande det ingår att vårda sig om hygienien i folkskolorna.

Under de senaste läseåren hafva vid början af hvarje hösttermin inskrifvits öfver ettusen nya elever; i år steg antalet barn, som icke tidigare varit i skola intagna, till 1,472. Af alla dessa barn fordrar skolan detsamma. Läraren besitter själfvallet ej kompetens att bedöma barnens kroppskonstitution. På det svaga barnets arbete ställas enahanda anspråk, som på det normalt utvecklades. Ofta kunna långa tider förgå, innan läraren observerar, att de klena framstegen hos ett barn äro beroende af abnormiteter i syn eller hörsel. Näs- och svalgåkommor, genom hvilka ofta nog den intellektuella utvecklingen i icke ringa grad nedsättes, kunna af läraren icke iakttagas, och barnen blifva i sina framsteg i skolan distanserade, hvilket i många fall icke skulle inträffa, därest undersökning af läkare i tid blefve vidtagen. I fyra af folkskolornas sex klasser ingår gymnastik som ett af undervisningsämnena. Alla elever, som icke hafva ett lätt observeradt kroppsligt lyte, taga del i gymnastiklektionerna och äro där tvungna att utföra samma rörelser och öfningar. Att detta kan vara förenadt med fara är uppenbart, så mycket mera som gymnastiken i regeln är lagd i hand på klasslärare och lärarinnor, hvilka icke fått den utbildning, att de i nöjaktig grad kunna bedöma

barnens krafter och fysiska utveckling. Bland eleverna i folkskolan finnas icke få tuberkulösa barn, och den möjligheten är icke utesluten, att sjukdomsformen kan vara smittosam och sålunda innebära för de öfriga barnen den största fara. Mycket ofta händer det att elever infinna sig i skolan, med symptom af smittosam sjukdom, och läraren råkar i bryderi om de åtgärder och försiktighetsmått, som med anledning af detta förhållande vore nödvändiga. Vid inträffande epidemier är det ofta omöjligt att gifva de anvisningar eller vidtaga de anstalter, som omständigheterna skulle kräfvä; mera tydligt än annars framträder då behofvet af skolläkare.

I de flesta länder har redan länge rådt det förhållande, att staten eller kommunen anställer och aflönar läkare vid skolorna; i Stockholms folkskolor har man t. o. m. numera vidtagit den anordning, att särskilda specialister äro anställda vid sidan af de egentliga undersöknings-läkarena. Äfven hos oss har frågan om skolläkareinstitutionen varit aktuell sedan två årtionden, och i några städer i vårt land är denna fråga sedan en tid åtminstone i någon mån lyckligt löst.

En sanning, hvarom i våra dagar olika åsikter icke kunna råda, är att skolans skyldighet ej blott är att vårda sig om elevernas intellektuella, utan ock om deras fysiska uppfostran. Och ju allmännare denna fordran på skolan framstått som berättigad, desto mera har det äfven erkänts som oundgängligt att läkaren ställes vid skolmannens sida, ty endast i samråd med läkare kan skolan anordna sitt arbete på ett tillfredsställande sätt.

Skolan söker uppfylla sin skyldighet gentemot barnens fysiska uppfostran genom att så ordna sin verksamhet, att det andliga arbetet ej i för stor grad tager barnens krafter i anspråk, att nödig omväxling beredes eleverna och att tid egnas sådana ämnen, som särskildt afse den kroppsliga utvecklingen. Skolan sträfvar äfven att fylla sin plikt i detta afseende genom anskaffande af ändamålsenlig skolmateriel och genom användande af skollokaler, där alla berättigade fordringar på ventilation, uppvärmning och belysning äro respekterade och där i öfrigt hygienens kraf äro iakttagna. Men folkskolan har utöfver dessa skyldigheter, hvilka den tyvärr ofta nog ej i tillräcklig grad beaktat, äfven andra, för hvilkas uppfyllande en läkares bistånd ovillkorligen erfordras. I synnerhet är detta fallet i storstäder och i all synnerhet i Helsingfors, hvars folkskolors elever till en icke ringa del utgå från hem, där förmåga saknas ej blott att iakttaga hygienens enklaste fordringar, utan ock att beträffande barnens förutsättningar och behandling i skolan hos lärare och lärarinnor göra framställning. De missförhållanden, hvilka under sådana omständigheter råda bland folkskolornas elever, äro ofta djupt sorgliga, och skolan, som tagit barnen i sin vård, måste, för att kunna fylla sin uppgift, i sin mån söka få de värsta missförhållandena aflägsnade.

Vid början af nästinstundande läseår kommer elevnumerären vid stadens folkskolor med all sannolikhet att uppgå till 8,000 och är det därför hög tid att

frågan om anställande af läkare vid skolorna upptages till afgörande, ty utan läkare kunna skolorna icke på ett fullt tillfredsställande sätt utföra sitt för hela samhället maktpåliggande arbete.

Med hänsyn härtill har jag äran anhålla, att Direktionen ville hos Stadsfullmäktige göra framställning i ärendet, och tillåter jag mig därjämte att till denna skrifvelse närsluta ett förslag till skolläkareinstruktion.

Adolf von Bonsdorff.

Förslag till instruktion för läkare vid Helsingfors stads folkskolor.

Skolläkaren tillsättes af Stadsfullmäktige på Folkskoledirektionens förslag och omhänderhar tillsynen öfver hygienien i folkskolorna; i sådant afseende åligger det honom:

1) att närvara vid direktionens sammanträden, då ärendena sådant påkalla;
2) att bistå inspektor, föreståndare och föreståndarinnor samt lärare och lärarinnor med alla de råd och anvisningar, hvartill förhållandena inom skolorna kunna gifva anledning;

3) att vid början af hvarje skolår undersöka alla nyintagna elever och öfver undersökningarna föra anteckningar, hvilka nedskrifvas i särskild journal samt införas å en för hvarje elev afsedd blankett;

4) att på grund af verkställd undersökning gifva vederbörande lärare och lärarinnor nödiga anvisningar beträffande sjukliga barns behandling samt öfver undervisningen i gymnastik utöfva inspektion;

5) att bland eleverna i folkskolans lägsta klass hafva särskild uppmärksamhet fäst på de barn, hvilka af lärarinnorna uppgifvas som intellektuellt försenade eller andesvaga;

6) att minst en gång hvarannan vecka på bestämd tid besöka hvarje folkskolelokal och där undersöka de barn, för hvilka lärare eller lärarinna anser undersökning nödvändig, och samtidigt granska de hygieniska förhållandena i skollokalen, i synnerhet beträffande ventilationen och renhållningen, samt vid tiden för i staden rådande epidemier, hafva särskild uppmärksamhet fäst på sundhetstillståndet i skolorna;

7) att undersöka förhållandena i elevs hem, då skolans eller elevens fördel det kräfver;

8) att så vidt möjligt hvarje läsdag på utsatt tid stå att träffas å folkskolornas kansli.

Helsingfors den 3 mars 1904.

Adolf von Bonsdorff.

HÄLSOVÅRDSNÄMDEN

i

Helsingfors.

Helsingfors,
den 27 Maj 1904.

Till Stadsfullmäktige.

N:o 65.

Uti remisskrivelse af den 12 sistlidne April hafva Stadsfullmäktige anmodat Hälsovårdsnämnden att inkomma med utlåtande öfver direktionens för stadens folkskolor hos Stadsfullmäktige gjorda förslag om anställande af skolläkare vid folkskolorna. Med anledning häraf får Nämnden värdsamt afgifva följande:

Förslaget om anställande af en skolläkare vid stadens folkskolor anhåller Hälsovårdsnämnden att få på det varmaste förorda och detta så mycket hållre som Nämnden sjelf varit betänkt på och endast af tillfälliga orsaker hindrats från att redan härförinnan till Stadsfullmäktige inkomma med förslag till en sådan institutions införande. I afseende å förslagets motivering har Hälsovårdsnämnden ej heller något väsentligt att tillägga.

Deremot anhåller Nämnden att mot det handlingarna bilagda „förslaget till instruktion för läkare vid Helsingfors stads folkskolor“ få göra följande påminnelser: Till ingressen i instruktionen borde göras sådant tillägg att deraf framgår dels att sökande, för att kunna till tjensten antagas, skall styrka sig ega nödiga insigter i skolhygien dels, enär Hälsovårdsnämnden, enligt § 17 i den för Nämnden gällande instruktion af den 10 Mars 1882, bör tillse att *alla* för den kommunala hälso- och sjukvården anställda personer fullgöra sina åligganden, att äfven Nämndens utlåtande bör inhemtas förrän nu ifrågavarande tjenst besättes. Dessutom synes det lämpligt att i detta sammanhang också bestämmes om den tid för hvilken läkaren antages — något som i förslaget ej ingår — och ville Nämnden föreslå att samma tjenstetid, nemligen sex år, som gäller för kommunens öfriga läkare, äfven för skolläkaren måtte fastställas.

Förslagets stadgande i mom. 1 om att läkaren bör närvara vid direktionens sammanträde „då ärendena sådant påkalla“ synes Nämnden icke fullt ändamålsenligt, emedan det då komme att varda beroende af den uppfattning, som den som sammankallar direktionen, å priori har af huruvida en fråga är af sådan natur att läkaren bör till sammanträdena uppkallas eller icke. Då det emellertid för icke medicinskt utbildade personer stundom kan vara svårt att förutse, huruvida ett ärende kan beröra hälsovårdsförhållanden eller icke, tyckes det Nämnden som om förbehållet „då ärendena sådant påkalla“ borde bortlämnas,

hvilket ju icke skulle hindra läkaren, att sedan han infunnit sig och tagit kännedom om ärendenas beskaffenhet, aflägsna sig från sammanträdet, i händelse han finner sin närvaro der onödig.

Enligt mom. 3 i förslaget skulle läkaren i början af hvarje skolår undersöka alla nyintagna elever och öfver undersökningarna föra anteckningar, hvilka borde nedskrifvas i en journal samt dessutom införas å blanketter. Någon bestämning om huru undersökningarna borde verkställas ingår ej i förslaget. I detta sistnämnda afseende borde förslaget, enligt Nämndens mening, kompletteras med bestämning om att undersökningarna böra utföras enligt formulär, som blifvit af Nämnden, efter samråd med folkskoleinspektorn och skolläkaren, fastställda. Deremot kan bestämningen om införandet af undersökningarnas resultat uti en journal såsom öfverflödig, då de ju i alla fall införas å blanketterna, bortfalla.

För undvikande af missförstånd borde i mom. 4 af förslaget ordet „behandling“ bortlämnas och likaså uttrycket „af lärarinnorna“ i förslagets 5:te moment, emedan uppgifterna om elevernas intellektuella beskaffenhet kunna meddelas läkaren äfven af andra än lärarinnorna t. ex. elevernas föräldrar, målsmän m. fl.

Enligt Nämndens mening bör skolläkaren, för att erforderligt resultat af hans verksamhet må ernås, minst en gång hvarje månad på bestämd tid besöka hvarje klass och icke endast, såsom förslagets 6:te moment innehåller, en gång hvarannan vecka besöka hvarje folkskolelokal. En omstilisering af momentet äfven sålunda att orden „lärare och lärarinna“ utlemnas torde likaledes vara påkallad.

I mom. 7 tyckes ordet „fördel“ böra utbytas mot „hälsovård“ och i mom. 8 borde orden „så vidt möjligt“ bortlämnas, emedan det enligt Nämndens mening är oundgängligen nödvändigt att läkaren hvarje läsedag på utsatt tid står att träffa å folkskolornas kansli.

Utom hvad förslaget innehåller synes det nödigt att uti ett 9:de moment bestämma om läkarens skyldighet att afgifva redogörelse öfver sin verksamhet likasom ock att i en 3:dje paragraf föreskrifva huru förfaras skall, då läkaren anhåller om tjänstledighet och hans vikarie antages.

Derjemte anhåller Hälsovårdsnämnden få tillägga att enligt den erfarenhet man i utlandet i frågan om skolläkarens verksamhet vunnit, en läkare är tillräcklig för den hygieniska vården af ända till 10,000 skolelever. Hans tid blir då af denna verksamhet fullt upptagen, utom naturligtvis under ferierna. Då nu antalet folkskolelever i staden under nästinstundande läsåår beräknats uppgå till omkring 8,000 behöfver således kommunen tillsvidare ej anställa mera än en skolläkare.

Med afseende derpå att skolläkaren kommer att blifva af sin verksamhet så strängt tagen i anspråk att han ej får tid eller tillfälle till annan förvärf-

verksamhet, utan möjligen under sommarferierna, anser sig Nämnden böra föreslå att hans aflöning bestämmes till 6,000 mark för år.

Jemte det Nämnden har äran återsända till ärendet hörande handlingar anhåller Nämnden få bilägga ett förslag till instruktion för läkaren, sådan instruktionen enligt Nämndens mening borde komma att lyda.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

Förslag till instruktion för läkare vid Helsingfors stads folkskolor.

§ 1.

Skolläkaren, som bör styrka sig ega nödiga insikter i skolhygien, tillsättes efter Hälsovårdsnämndens hörande på Folkskoledirektionens förslag af Stadsfullmäktige på sex år, men kan till befattningen återväljas.

§ 2.

Skolläkaren åligger att omhänderhafva tillsynen öfver hygien i folkskolorna, i hvilket afseende det å honom ankommer:

- 1) att närvara vid direktionens sammanträden;
- 2) att bistå inspektor, föreståndare och föreståndarinna samt lärare och lärarinna med alla de råd och anvisningar, hvartill förhållandena inom skolorna kunna gifva anledning;
- 3) att vid början af hvarje skolår, enligt formulär, som blifvit af Hälsovårdsnämnden efter samråd med folkskoleinspektorn och skolläkaren fastställt, undersöka alla nyintagna elever och öfver undersökningarna föra anteckningar, hvilka införas å en för hvarje elev afsedd blankett;
- 4) att på grund af värkställd undersökning gifva vederbörande lärare och lärarinnor nödiga anvisningar beträffande sjukliga barn samt öfver undervisningen i gymnastik utöfva inspektion;
- 5) att bland eleverna i folkskolans lägsta klass hafva särskild uppmärksamhet fäst på de barn, hvilka uppgifvas som intellektuelt försenade eller andesvaga;
- 6) att under läseterminerna minst en gång i månaden på bestämd tid besöka hvarje klass och där undersöka de barn, för hvilka sådant anses nödvän-

digt och därvid tillika granska de hygieniska förhållandena i skollokalen, isynnerhet beträffande ventilationen och renhållningen samt vid tiden för i staden rådande epidemier hafva särskild uppmärksamhet fäst på sundhetstillståndet i skolorna;

7) att undersöka förhållandena i elevs hem, då skolans eller elevens hälsovård det kräver;

8) att hvarje läsedag på utsatt tid stå att träffas å folkskolornas kansli;

9) att årligen afgifva redogörelse öfver sin värksamhet att införas i folkskolornas berättelse.

§ 3.

Åt skolläkaren beviljas tjänstledighet af Direktionen för folkskolorna, som antager af Hälsovårdsnämnden godkänd vikarie.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 13 Oktober 1904.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 218.

Sedan Direktionen för Helsingfors stads folkskolor på framställning af folkskoleinspektorn hos Stadsfullmäktige hemställt om anställande af en skolläkare vid stadens folkskolor, i hvilket afseende Direktionen bilagt förslag till instruktion för denne funktionär, har Hälsovårdsnämnden uti affordradt utlåtande förordat det väckta förslaget, jemte det Nämnden insändt ett omarbetadt förslag till „instruktion för läkare vid Helsingfors stads folkskolor“ samt uttalat att denne läkares aflöning borde bestämmas till 6,000 mark per år.

Genom remissresolution af den 14 sistlidne juni hafva Stadsfullmäktige härå anmodat Drätselkammaren att med utlåtande i ärendet till Fullmäktige inkomma; och får Drätselkammaren till fullgörande af denna föreskrift meddela att Kammaren fullt uppskattar det humanitära syftet med ifrågavarande, uti folkskoleinspektorns skrifvelse närmare utvecklade förslag, men varit tveksam derom huruvida icke tillsynen öfver hygienien i stadens folkskolor kunde uppdragas åt någon eller några af de i stadens tjänst för närvarande anstälde läkarene. Förutom förste och andre stadsläkaren finnas härstädes sex distriktsläkare och en kvinlig läkare, hvilka sistnämnda åtnjuta i lön mellan 3,000 och 4,000 mark.

Enligt gällande instruktion för distriktsläkarene af den 23 mars 1892 åligger dem, bland annat, att hafva noggrann tillsyn öfver sådana förhållanden inom distriktet, som kunna utöfva menligt inflytande på allmänna sundhetstillståndet, samt då omständigheterna sådant påkalla derom göra anmälan hos stadsläkaren och att likaledes hos stadsläkaren anmäla om märkligare sjukdomsfall, särdeles sådana af epidemisk natur och om förspord vanvård af barn. Utan särskild ersättning kunde de nuvarande, för en tid af sex år antagna distriktsläkarene ej på grund af anförda stadsganden åhvälfvas den undersökning af folkskoleeleverna och de öfriga åligganden, som omnämnas i instruktionsförslagen för skolläkaren. Emellertid synes, oberoende af den nu väckta frågan, skäl förekomma att Hälsovårdsnämnden skulle taga i öfvervägande, huruvida icke bestämningarna rörande distriktsläkare-institutionen borde i någon mån omarbetas, innan tjänsterna år 1907 ånyo besättas. I sammanhang härmed kunde behofvet af en särskild skol-läkare allsidigare pröfvas och löneförmånerna för läkarene liktidigt regleras.

Derförinnan borde likväl erfarenhet kunna vinnas rörande lämpligaste sättet att anordna tillsynen öfver hygienien i folkskolorna och har Drätselkammaren därför trott sig böra föreslå att i nästkommande års utgiftsstat finge upptagas ett anslag af förslagsvis 4,000 mark, för att af Hälsovårdsnämnden användas till bekostande af nämnda tillsyn. Sjelffallet är att försöken skola stå under förste stadsläkarens ledning och inseende och att erforderliga instruktioner för den eller de läkare, som vid tillsynen blifva anlitade, af Hälsovårdsnämnden meddelas.

På grund af det anförda får Drätselkammaren vördsamt föreslå det måtte Stadsfullmäktige besluta

att förslaget om inrättande af en särskild skolläkaretjänst vid stadens folkskolor lemnas tillsviðare beroende, men att i utgiftsstaten för år 1905 må till Hälsovårdsnämndens förfogande upptagas ett anslag af förslagsvis 4,000 mark för bekostande af tillsyn öfver hygienien i folkskolorna.

Remisshandlingarna återställas härjemte.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

Utskottsbetänkande beträffande föreslagen ombyggnad af rådhuset.

Sedan Stadsfullmäktige fått i ofvanberörda fråga emottaga nedanstående två skrivelser från Drätselkammaren, hafva Fullmäktige vid sammanträde den 20 sistlidne maj åt ett särskildt utskott uppdragit att till Fullmäktige inkomma med betänkande i ärendet, hvarjemte undertecknade blifvit utsedde till ledamöter i utskottet.

Drätselkammarens åberopade skrivelser äro af följande lydelse:

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors

den 7 April 1904.

—••—

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 83.

Sedan Samfälta Rådstufvurätten anmält att de lokaler, som äro upplåtna för Rådstufvurättens första och fjerde afdelningar äfvensom för Magistratens och Rådstufvurättens gemensamma arkiv, befunnits alltför trånga och oändamålsenliga samt fråga jemväl väckts om beredande af större utrymme för stadens byggnadskontor, hafva Stadsfullmäktige vid sammanträde den 8 sistlidne mars bemyndigat Drätselkammaren att med bestyrelsen för Frivilliga Brandkåren inleda underhandlingar rörande möjligheten af och vilkoren för Brandkårshusets eventuella upphyrande af staden i syfte att till sagda hus förlägga Stadsfullmäktiges sessionsal och kanslirum samt der bereda rum äfven för Byggnadskontoret och något annat stadens embetsverk.

Vid öfverläggning med bestyrelsen för Frivilliga Brandkåren har inhemtats att kontraktet med nuvarande restauratören å Brandkårshuset afslutats intill den 1 juni 1905, före hvilken tid bestyrelsen sålunda vore förhindrad att till sta-

den uthyra lokalerna i sagda hus, likasom bestyrelsen för närvarande ej heller kunde uppgifva hyresersättningen för huset närmare än att denna blefve minst 15,000 och högst 20,000 mark per år.

Då Drätselkammaren emellertid funnit det mest trängande behovet vara ett större utrymme för den vid Rådstufvurättens första och fjerdje afdelningar samt vid Magistraten uppvaktande allmänheten, men anordning i sådant syfte ej blir möjlig annorlunda än att Stadsfullmäktiges sessionssal förläggas till annat hus, har Kammaren af bestyrelsen för Frivilliga Brandkåren anhållit om uppgift huruvida och till hvilket pris Brandkåarhusets stora sal kunde upphyras för alla tisdagar under året och ett närbeläget rum dessutom upplåtas åt Stadsfullmäktige till ständigt begagnande. Bestyrelsen har ansett detta förslag kunna tillmötesgåas samt uppgifvit sitt hyresanspråk till 2,500 mark per år, hvarvid rum jemväl skulle beredas för undanställande af mobilierna i Fullmäktiges sessionssal. Kostnaden för erforderlig belysning borde likväl betalas särskildt efter mätare.

Ehuruväl vissa olägenheter kunna blifva förbundna dermed att Stadsfullmäktige icke uteslutande disponera öfver den sal, som användes för Fullmäktiges sessioner, har Drätselkammaren med afseende derå, att utsigt finnes för upphyrande af samtliga lokaler i Brandkåarhuset från den 1 juni 1905, trott sig böra till Fullmäktiges bepröfvande öfverlemna huruvida icke den föreslagna interim-anordningen kunde af Stadsfullmäktige godkännas, i hvilken händelse Drätselkammaren torde erhålla föreskrift att omedelbart afsluta kontrakt med Frivilliga Brandkårens bestyrelse.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors

den 13 Maj 1904.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 123.

Sedan behof af ökad utrymme i rådhusbyggnaden gjort sig gällande, särskildt för Rådstufvurättens första och fjerdje afdelningar samt för Magistratens och Rådstufvurättens gemensamma arkiv äfvensom för Byggnadskontoret, och Stadsfullmäktige i anledning häraf uppdragit åt Drätselkammaren att med besty-

relsen för Frivilliga Brandkåren inleda underhandlingar rörande eventuellt upphyrande af kårens vid Hagasundsgatan belägna hus för en tid af tio år, i syfte att dit förlägga Stadsfullmäktiges lokal samt Byggnadskontoret och något annat af stadens embetsverk, så har Drätselkammaren uti skrifvelse af den 7 sistlidne april meddelat Stadsfullmäktige att aftal om upphyrande af Brandkårshuset i dess helhet kunde komma till stånd tidigast den 1 juni 1905; att hyresersättningen blefve minst 15,000 och högst 20,000 mark per år; samt att lokal för Stadsfullmäktiges sessioner omedelbart kunde beredas i nämnda hus sålunda att dess festsal förhyrdes för alla tisdagar under året och ett närbeläget rum erhöles till ständigt begagnande.

Innan underhandlingarna fortsattes rörande Brandkårshusets eventuella upphyrande för tiden från den 1 juni 1905 har Drätselkammaren emellertid ansett sig böra införskaffa närmare utredning huruvida icke tidigare för ofvan nämnda arkiv ifrågasatt ny- och ombyggnad inom rådhusets byggnadskomplex kunde gifvas den utsträckning att samtliga ofvanantydde behof härigenom blefve tillgodosedda. Efter samråd med Byggnadskontoret har Kammaren derföre uppdragit åt arkitekten Lars Sonck att i sådant afseende uppgöra eskisser, hvilket uppdrag jemväl af honom fullgjorts i det två alternativa förslag framlagts.

Enligt ritningarna, af hvilka alt. I skiljer sig i hufvudsak från alt. II endast genom placeringen af uthusbyggnaderna, skulle lokal för Stadsfullmäktige beredas i en å rådhusets gårdsplan projekterad tillbyggnad, inrymmande i första våningen sessionssal, kansli, röktrum och förrum för Stadsfullmäktige samt i andra våningen kapprum, förrum och fyra embetsrum, afsedda att disponeras af Magistratssekreteraren, Registratorn och Magistraten, hvars sessioner skulle hållas i Stadsfullmäktiges nuvarande sal. Ingången till hvardera dessa lokaliteter är anordnad inom rådhusets mot Katrinegatan vettande flygel, hvilken till den del, som nu består af två våningar, komme att uppföras till tre våningars höjd. Första våningen i denna flygel är delvis upptagen af trapphuset och Stadsfullmäktiges förenämnda för- och röktrum; med rummen i andra våningen skulle Magistratsarkivets lokal utvidgas, medan tillbyggnaden i tredje våningen afsetts dels för Byggnadskontorets behof, dels för Inkvarteringsnämnden eller något annat stadens embetsverk. För att tillgodose behofvet af bekväm passage mellan arkivet och Magistraten såväl som Rådstufvurätterna har ej mindre arkivets nuvarande ingång bibehållits, än en ny sådan anordnats till detsamma från trapphuset i den projekterade nybyggnaden. Rådstufvurätterna åter kunde genom att Magistraten anvisades annan embetslokal tilldelas ett betydligt ökad utrymme i rådhusets andra mot Senatstorget belägna våning, hvilken vore afsedd att inrymma tvenne sessionssalar, rekreationsrum samt förrum af nödig storlek. Dessa sistnämnda utgöras dels af Stadsfullmäktiges och Magistratens nuvarande förrum, dels af de sammanslagna, af Magistratssekreteraren och vaktmästarene för närvarande disponerade rummen.

Slutligen bör tilläggas att nya lokaler för rådhusvaktmästaren och gårdskarlen hafva, i stället för de af dem härintills disponerade i flygelbyggnaden emot Katrinegatan belägna rummen, anordnats i första våningen af den mot rådhusanexets gårdsplan vettande delen af tillbyggnaden; och må såsom jmförelse meddelas att Stadsfullmäktiges nuvarande sessionssal har en areal af $7 \times 15 = 105$ kvadratmeter, medan den projekterade salen, enligt alt. II, är $14 \times 9,7 + 2 \times 6 = 147,8$ kvadratmeter och erbjuder rikligt utrymme för äfven ett betydligt större antal Stadsfullmäktige än det nuvarande.

Vidkommande kostnaderna har Byggnadskontoret meddelat att ny- och ombyggnaden, utförd enligt alt. II, komme att jemlikt approximativ beräkning belöpa sig till 140,000 mark incl. kostnad för nödig ombyggnad af uthusen, medan alt. I, enligt hvilket uthusen och polisens däri inrymda förvaringsrum skulle oförändrade bibehållas, blefve något billigare eller uppginge till en summa af i rundt tal 120,000 mark; och har Byggnadskontoret ansett sig kunna förorda byggnadsarbetets utförande enligt någotdera af de uppgjorda förslagen, genom hvilka det sedan lång tid kännbara behovet af ökad utrymme i rådhusbyggnaden blefve tillgodosedt.

Äfven Drätselkammaren har funnit att frågan om eventuel ny- och ombyggnad af rådhusets byggnadskomplex blifvit löst på ett lyckligt sätt genom de alternativa härhos bilagda förslagen, af hvilka Kammaren likväl obetingadt trott sig böra förorda alternativ II. Kostnaden blefve väl betydande. Men om i betraktande tages att upphyrandet af Brandkårshuset för en tid af tio år framåt skulle medföra en utgift för staden af sammanlagdt 150,000 à 200,000 mark, synes det nu framlagda byggnadsförslaget vara värdt att af Stadsfullmäktige tagas i öfvervägande vid behandlingen af den väckta frågan om ökad utrymme för särskilda stadens embetsverk.

I öfrigt har Drätselkammaren trott sig böra meddela att de föreslagna byggnadsarbetena enligt Byggnadskontorets åsigt icke skulle påkalla bortflyttning från de nuvarande lokalerna, särskildt ifall omändringarna kunna utföras under sommartid.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

I likhet med Drätselkammaren har utskottet funnit önskligt vara att anordningen, att i en byggnad eller åtminstone så nära hvarandra som möjligt placera de förnämsta kommunala verken, hvilkas samarbete derigenom i åtskilliga afseenden underlättas, borde såvidt möjligt bibehållas. Förslaget att för stadens räkning upphyra Frivilliga brandkårens hus, liksom ock att inreda någon annan staden tillhörig byggnad, förslagsvis gamla packhuset, för Stadsfullmäktiges behof, har därför synts utskottet värdt att upptagas först sedan erfarits, huru vida icke de största, med det nuvarande tillståndet förenade olägenheterna kunde utan dylika genomgripande förändringar och större kostnad afhjälpas.

Vid granskning af Drätselkammarens föreliggande förslag till ombyggnad af rådhuset har utskottet likväl icke funnit sig i allo tilltaladt af detsamma. Sålunda har inom utskottet främst anmärkts att sådan höjning af rådhusets vid Katrinegatan belägna flygel, som i förslaget afses, vore med afseende å Katrinegatans ringa bredd, i fall huset vore en privat byggnad, stridande mot byggnadsordningen, den der icke tillåter hus, i höjd öfverstigande måttet på gatans bredd, i förenämnda fall 9 meter, med mera än 2,5 meter; och om denna föreskrift äfven icke ovilkorligen gäller stadens och andra offentliga byggnader, synes dock kommunen icke böra afvika från regler, som den funnit nödigt fastställa för enskilda. Anordningen att indela rådhusgården i två delar, afskilda genom en gång af 15,5 meters längd och 2,5 meters bredd, har, äfven den, synts utskottet olämplig och skulle föranleda upptagandet af ytterligare en inkörspport, hvilken åtgärd åter skulle medföra vidtagandet af särskilda andra förändringar. Ingången från gränden blefve föga tilltalande samt passagen till Magistratens kansli alltför lång och obeqväm för publiken äfvensom Magistratens förrum onödigt spatiösa. Arkivets förseende med ingångar från två håll komme att föranleda ökad betjening, hvarjemte nödvändigheten att arkivlokalerna blefve behörigen skyddade mot eldfara icke tillfylles beaktats. Dertill kommer att kostnaden för nybyggnaden enligt alt. II, som af Kammararen förordats, 140,000 mark, blefve alltför stor för att uppväga nyttan af ifrågavarande, likvisst blott provisoriska anordningar.

I enlighet med utskottets anvisningar hafva förty uppgjorts närslutna nya eskissritningar till förändringar i och tillbyggnad till rådhuset, och borde dessa arbeten, enligt uppgjorda kostnadsberäkningar, kunna utföras för hälften af det belopp, hvartill kostnaden för genomförandet af Drätselkammarens projekt alt. II skulle uppgå, eller således 70,000 mark, däraf 40,000 mark beräknats för ändring af rådhuset och dess flygel mot Katrinegatan samt 30,000 mark för öfriga af utskottet nedan förordade arbeten. Anordningarna enligt utskottets förslag blefve förnämligst följande:

Stadsfullmäktiges lokal blefve oförändrad; dock komme olägenheten af att densamma tidtals tages i anspråk af Rådstufvurätten dels såsom sessionssal, dels såsom väntningsrum att minskas på sätt af nedanstående torde framgå.

Magistraten, Rådstufvurättens första afdelning, Drätselkammaren och Drätselkontoret skulle likaledes bibehålla sina nuvarande lokaler utan ändring.

I öfversta våningen komme en ny, rymlig domstolssal att inredas. Denna sal finge disponeras utaf fjerde afdelningen af Rådstufvurätten samt eventuelt för extra sammanträden vid andra och tredje afdelningarna, till följd hvaraf behöfvet för rådstufvurätten att tidtals sammanträda i Stadsfullmäktiges sessionssal helt och hållet komme att upphöra. Fullmäktiges sessionssal behöfde därför framdeles, efter det de ifrågasatta byggnadsförändringarna utförts, tagas i anspråk endast för sitt egentliga ändamål samt möjligen derutöfver, vid större tilllopp till Rådstufvurättens första afdelning, såsom väntningsrum för dennes publik, bestående förnämligast af sakkörare och andra ståndspersoner. Rådstufvurättens vaktmästare behöfde icke vidare dejurera i sessionssalens förrum utan skulle dem anvisas annan lokal i rådhusets öfversta våning. Domstolssalarna i sistnämnda våning blefve försedda med rekreatjonsrum, rymliga väntrum samt skilda rum för stadsfiskaler och advokater, äfvensom fångrum.

Arkivet finge behålla sin nuvarande lokal samt erhålla i omedelbart sammanhang dermed i rådhusets flygel mot Katrinegatan ett stort rum af sådan höjd att rummet kunde förses med gallerier. Rummet har utskottet beräknat hvälfdt ofvan och nedan samt försedt med golf af brandfritt ämne äfvensom med jernluckor för fönster och dörrar. Nämnda flygel blefve utvidgad 3,5 meter inåt rådhusgården samt komme att i höjd motsvara andra våningen af rådhuset.

Återstoden af sagda flygel finge disponeras af Byggnadskontoret, som derigenom erhöle fem rum, ett större förrum, en rymlig ritsal och lokal för renhållningskontoret, hvarmed Byggnadskontoret förklarar sig fullt belåtet.

Stadsfogdarna, hvilkas lokal, efter hvad utskottet förvissat sig, icke motsvarar ens de billigaste fordringar och som hos utskottet framställt om behöfligt utrymme, finge Inkvarteringsnämndens och en del af Fattigvårdsstyrelsens nuvarande rum, i någon mån ändrade. Inkvarteringsnämnden har utskottet tänkt sig placerad i stadsfogdarnes nuvarande lokal. Men för Fattigvårdsstyrelsen måste lokal af Drätselkammaren anskaffas utom rådhuset.

De lokaler, som för närvarande disponeras af polisen såsom förvaringsrum af häktade, komme att ombyggas till bostäder åt rådhusvaktmästaren och gårdskarlen. Nya fångrum komme i stället att uppföras å poliskammargården. Det nuvarande stallet å rådhusgården blefve inredt till tvättstuga.

Beträffande de närmare detaljerna af de föreslagna anordningarna får utskottet hänvisa till eskissritningarna. Derjämte bör utskottet anmäla att de föreslagna byggnadsarbetena icke skulle föranleda upphyrande af extra lokaler under byggnadstiden i händelse omändringarna blefve utförda under instundande sommar.

Af utskottsledamoten herr Aspelin uppgjorda fasad- och planritningar för ändring af gamla packhuset vid Mariegatan till lokal för Stadsfullmäktige jemte kostnadsförslag, slutande sig å 50,000 mark, biläggas för att tjena till upplysning i händelse utskottets förslag att bibehålla lokal åt Stadsfullmäktige inom rådhuset icke skulle vinna beaktande.

Utskottet får alltså värdsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville besluta:

att godkänna närslutna förslag till byggnadsförändring och nybyggnad af rådhuset;

att anmoda Drätselkammaren att låta uppgöra och utverka fastställelse å ritningar till byggnadsföretaget samt utföra detsamma i enlighet med ritningarne; äfvensom

att för ändamålet anslå ett belopp af förslagsvis 70,000 mark å 1905 års budget.

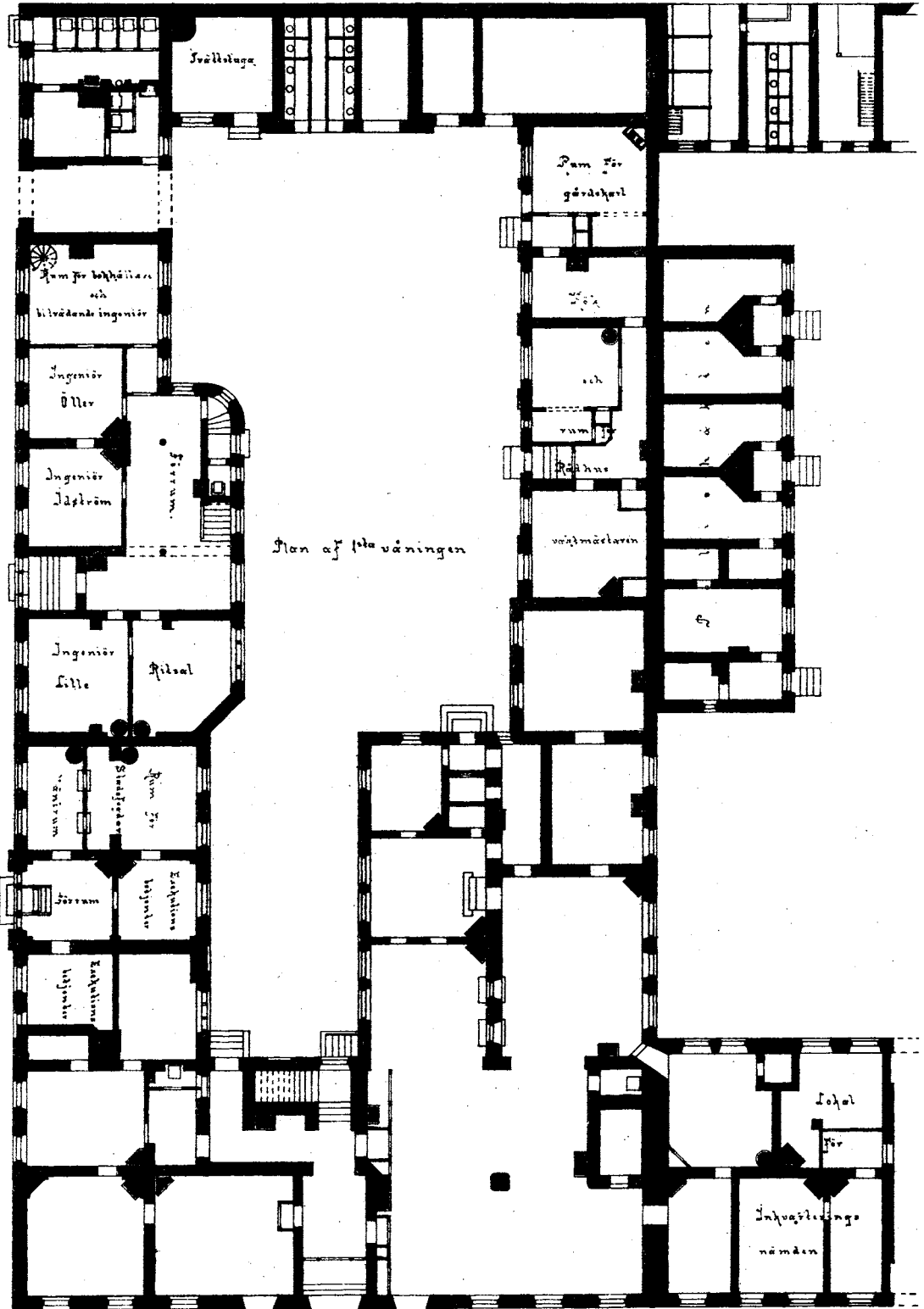
Helsingfors rådhus, i november 1904.

E. Öhman.

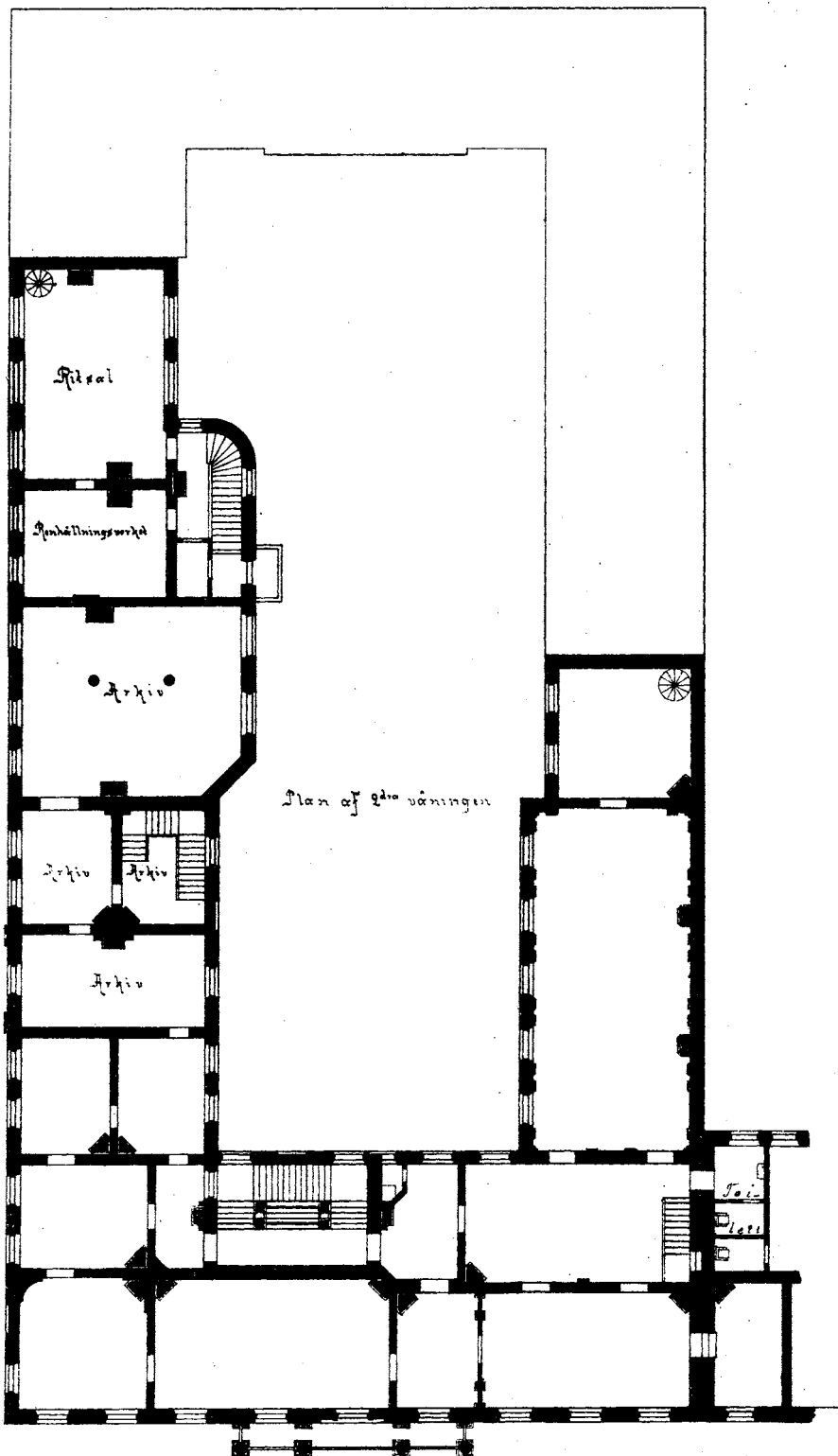
W. Aspelin.
Arvid Nyberg.

A. V. Lindberg.
G. Zitting.

Helsingfors. Tidsnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri. 1904.



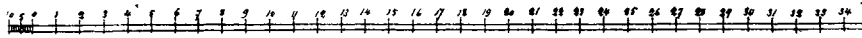
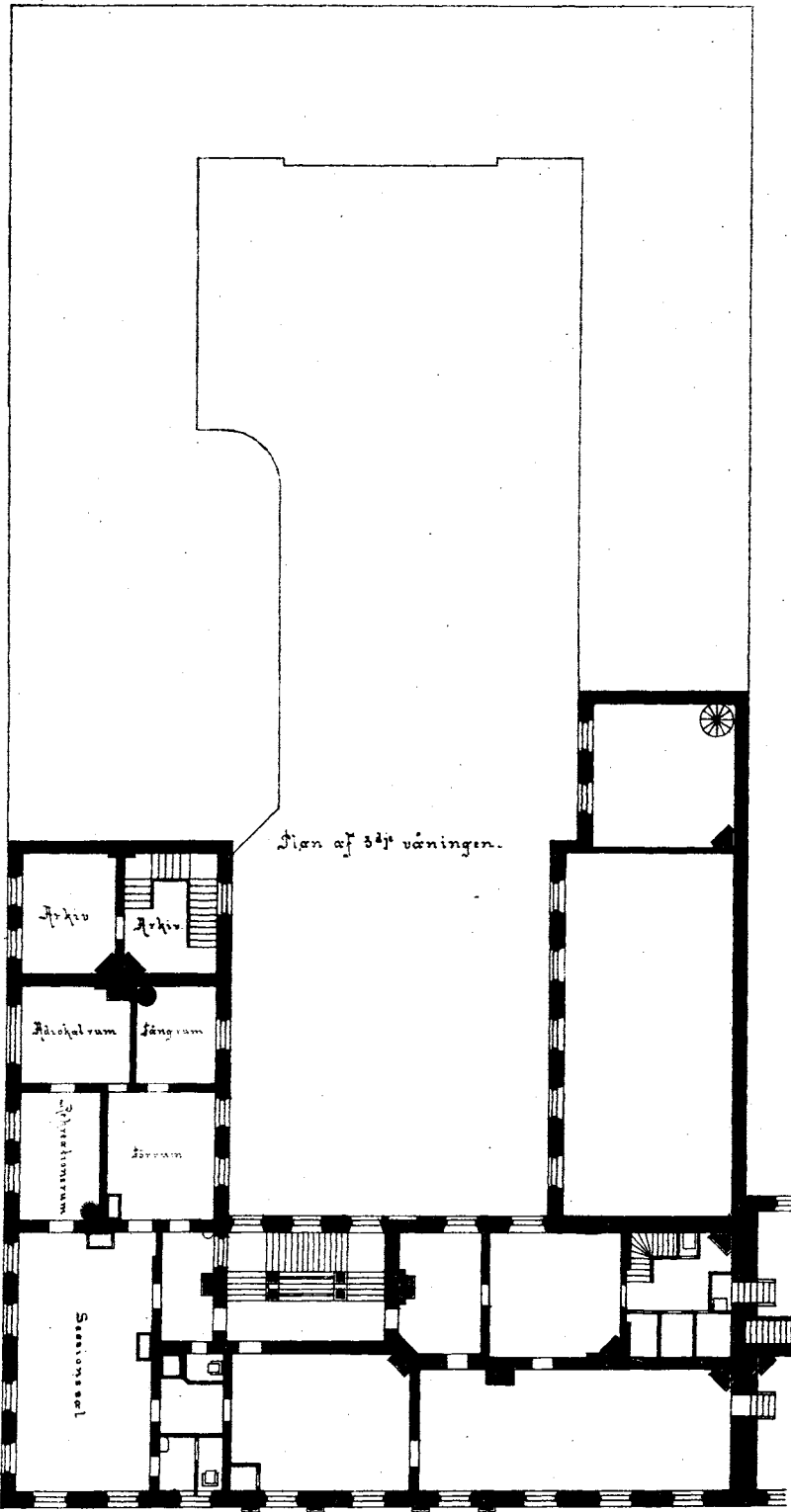
Plan af 1:a våningen



Plan af 2^{da} våningen

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

Skissen i no. 177
W. S. S. S. S.



*Heltzberg i v. v. 178
 W. Schmidt & Co. Copenhagen*

Förslag

till

Utgifts- och Inkomststat för Helsingfors stad år 1905.

Upprättadt af Drätselkammaren.

Anm. Tillfälliga utgifter och intrader äro utmärkta med *.

			Fmk.	rk.	Fmk.	rk.
	Utgiftens beskaf- fenhet enl. § 58 i K. Förordningen d. 8 December 1873.	Utgifter.				
		I. Stadens skulder.				
Chausséereglementet den 2 ^o / ₁ 1865 § 6	a	1:o. a) Å Chausséeobligationerna, uppgående sedan den 1/2 1895 till Fmk 60,000:—, erlägges år- ligen i amortering och 3,6 % ränta	7,650	—		
		b) till Chausséeobligationernas amorteringsfond, amorterings- tillskott år 1905	410	—	8,060	—
K. S:ns resol. 17/5 1876	a	2:o. Å vattenledningslånet af år 1876, utgörande den 31/12 1904 Fmk 1,150,700:—, erlägges den 1/5 1905 i amortering	29,900	—		
		samt den 1/5 och 1/11 samma år ränta å 5 % med tillsammans. Eventuel kursförlust å utlot- tade, i stadskassan ineliggande obligationer, förslagsvis	56,787	50		
			500	—	87,187	50
		Transport	—	—	95,247	50

		Transport	—	—	95,247 50
K. S:ns resol. $\frac{4}{8}$ 1882	a	3:o. Å nybyggnads- och regleringslånet af år 1882, utgörande den $\frac{31}{12}$ 1904 Fmk 812,000: —, erlægges den $\frac{1}{5}$ 1905 i amortering	58,500	—	
		samt den $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{11}$ ränta å $4\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$ med	35,223 75		93,723 75
K. S:ns resol. $\frac{26}{3}$ 1892	a	4:o. Å obligationslånet af år 1892 utgörande den $\frac{31}{12}$ 1904 Fmk 4,260,000: — erlægges d. $\frac{1}{5}$ 1905 i amortering	26,500	—	
		samt den $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{11}$ ränta å $4\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$ med	191,103 75		
Enligt lånekontrakt	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis	900	—	218,503 75
K. S:ns resol. $\frac{4}{8}$ 1897 D:o $\frac{25}{1}$ 1898	a	5:o. Å obligationslånet af år 1898 Fmk 7,000,000: — hvaraf intill den $\frac{31}{12}$ 1902 emitterats Fmk 4,000,000: — och utelöpa Fmk 2,878,500: — erlægges den $\frac{1}{8}$ 1905 i amortering	22,500	—	
		samt d. $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{8}$ ränta å $3\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$ med	100,747 50		
Enligt lånekontrakt	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis	1,000	—	124,247 50
K. S:ns resol. $\frac{25}{1}$ 1900 D:o $\frac{30}{1}$ 1900	a	6:o. Å obligationslånet af år 1900 utgörande den $\frac{31}{12}$ 1904 Fmk 2,937,000: — erlægges d. $\frac{1}{8}$ 1905 i amortering	18,000	—	
		samt den $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{8}$ ränta å 4 $\frac{0}{0}$ med	117,480	—	
Enligt lånekontrakt	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis	1,000	—	136,480 —
K. S:ns resol. $\frac{10}{9}$ 1902	a	7:o. Å obligationslånet af år 1902 utgörande den $\frac{31}{12}$ 1904 Fmk 7,918,500: — erlægges d. $\frac{1}{12}$ 1905 i amortering	43,500	—	
		samt den $\frac{1}{6}$ och $\frac{1}{12}$ ränta å 4 $\frac{0}{0}$ med	316,740	—	
Enligt lånekontrakt	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis	1,500	—	361,740 —
		— Fmk 1,029,942. 50 —			
		Transport	—	—	1,029,942 50

			Transport	—	1,029,942 50
II. Stadens embetsverk.					
1. Magistraten.					
1886 års stat	b	1 Politieborgmästare, lön	7,000: —	12,000	35,700
		arvode	5,000: —		
	b	1 Justitierådman, lön	5,000: —	7,500	
		förhöjning för 5 års			
K. S:ns resol. 20/6 1896	b	tjenst	500: —	7,000	
		garanterad brutto			
		sportelinkomst Fmk		6,000	
		5,000, upptages för-			
1886 års stat	b	slagsvis med	2,000: —	3,200	
		1 Politierådman, lön	4,000: —		
	b	arvode	2,000: —	7,000	
S. F. besl. 13/12 1898	b	vederlag för från-			
		gången auktionspro-		6,000	
		vision	1,000: —		
	b	1 Politierådman lön	4,000: —	3,200	
		arvode	2,000: —		
1886 års stat	b	2 Notarier, lön å	1,600: —		
2. Rådstufvurätten.					
1886 års stat	b	1 Justitieborgmästare,		12,000	
		lön	7,000: —		
		arvode	5,000: —	16,000	
	b	2 Äldre Justitierådman,			
		lön å	5,000: —		
		arvode å	2,000: —		
		förhöjning för 10 års		7,500	
		tjenst å	1,000: —		
	b	1 Äldre Justitierådman,		14,000	
		lön	5,000: —		
		arvode	2,000: —	7,500	
		förhöjning för 5 års			
		tjenst	500: —	14,000	
	b	2 Äldre Justitierådman,			
		lön å	5,000: —	14,000	
		arvode å	2,000: —		
1886 års stat					
S. F. besl. 19/12 1899					
			Transport	49,500	1,065,642 50

			Transport	49,500	—	1,065,642	50
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	} b	3 Yngre Justitierådmen, lön å	4,000: —	12,000	—		
		c*	Vikariatsarvoden för lediga yngre justitierådmanstjenster, förslags- vis		3,000	—	
1886 års stat	} b	Arvode åt 2 afdelnings- ordförande å	1,000: —	2,000	—		
1886 års stat 1886 års stat K. S. ns bref ¹ / ₁₀ 1887	} b	1 Notarie för civilprotokollet . .		1,600	—		
			5 Notarier för kriminal- protokollet å 3,000: — Afgår: 1 vakant	15,000: — 3,000: —	12,000	—	
S. F. besl. ¹⁰ / ₁₁ 1891 D:o ²⁹ / ₃ 1892	} b	Tillskottsanslag för en provisorisk 4:de afdel- ning vid Rådstufvu- rätten: Ordförande, arvode	1,000: —		—		
S. F. besl. ¹⁰ / ₁₁ 1891 D:o ²⁹ / ₃ 1892		} b	Arvode åt ordföran- dens vikarie	3,000: —		—	
S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894	} b	2 T. f. rådmän å 3,600: —	7,200: —		—		
			1 T. f. notarie 2 Extra stadsbetjenter, lön å 1,200: —	3,000: — 2,400: —	16,600	—	96,700
<i>Åklagare.</i>							
1886 års stat S. F. besl. ¹⁷ / ₂ 1903	} b	1 Stadsfiskal, lön arvode	3,000: — 600: —		—		
			arvodestillskott, per- sonelt garanterad bruttoin- komst af böter för öfverträdelse af för- fattningarna angående handeln med brän- vin, maldrycker och andra rusdrycker, 800 mark, upptages för- slagsvis med	2,100: — 600: —	6,300	—	
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1896	} b	1 stadsfiskal, lön	3,000: —		—		
1886 års stat			arvode	600: —		—	
			Transport 3,600: —	6,300	—	1,162,342	50

		Transport	3,600:—	6,300	1,162,342	50
S. F. besl. 17/2 1903	b	arvodestillskott, personelt	1,600:—			
S. F. besl. 29/12 1896		garanterad bruttokomst af böter för öfverträdelse af författningarna angående handeln med brännvin, maldrycker och andra rusdrycker, 800 mark, upptages förslagsvis med	600:—	5,800		
S. F. besl. 9/11 1896	b	1 Biträdande stadsfiskal, arvode .		3,600	15,700	
3. Magistratens och Rådstufvurättens gemensamma biträden och betjening.						
1886 års stat	b	1 Magistratssekreterare och Notarius publicus, lön		2,500		
S. F. besl. 19/12 1899		b	1 Aktuarie	2,500:—		
S. F. besl. 24/11 1896	b	1 Personelt anslag för aflönande af biträde .	1,200:—	3,700		
1886 års stat	b	1 Registrator	2,400:—			
S. F. besl. 20/12 1896		b	förhöjning för 5 års tjänst	200:—	2,600	
1886 års stat	b	1 Kanslist	1,200:—			
S. F. besl. 20/12 1896		b	personel löneförhöjning	300:—	1,500	
1886 års stat	b	1 Translator för ryska språket .		1,200		
S. F. besl. 29/12 1892		b	1 D:o för tyska språket		300	
1886 års stat	b	2 Stadsbetjenter vid Magistraten, lön å .	1,200:—			
S. F. besl. 29/12 1891		b	förhöjning för 10 års tjänst	200:—	2,800	
D:o 11/6 1895						
D:o 19/12 1901						
1886 års stat	b	1 Stadsbetjent vid Magistratens kansli, lön	1,300:—			
S. F. besl. 2/5 1888		b	förhöjning för 10 års tjänst	200:—	1,500	
D:o 11/6 1895						
D:o 19/12 1901		1 D:o lön		1,300		
			Transport	17,400	1,178,042	50

			Transport	17,400	—	1,178,042	50
			2 Stadsbetjenter vid Råd- stufvurätten, lön å förhöjning för 10 års tjänst å	1,100: — 200: —		2,600	—
1886 års stat S. F. besl. $\frac{2}{5}$ 1888 D:o $\frac{11}{6}$ 1895	b		1 Stadsbetjent vid Råd- stufvurätten, lön . . förhöjning för 10 års tjänst	1,200: — 200: —		1,400	—
			1 Stadsbetjent vid Råd- stufvurätten, lön . . förhöjning för 5 års tjänst	1,200: — 100: —		1,300	—
			2 D:o vid d:o, lön å . .	1,200: —		2,400	—
1886 års stat S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1888	b		1 Rådhusvaktmästare jemte fri bostad och ved			1,000	—
1886 års stat S. F. besl. $\frac{21}{12}$ 1889 D:o $\frac{6}{10}$ 1903	b		1 Rådhusdräng jemte fri bostad och ved			720	—
						26,820	—
4. Exekutionsverket.							
S. F. besl. $\frac{17}{10}$ 1899	b		1 Förste Stadsfogde, lön arvode förhöjning för 5 års tjänst	3,000: — 1,000: — 500: —		4,500	—
S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1896	b		1 Andre Stadsfogde, lön arvode förhöjning för 5 års tjänst	3,000: — 2,000: — 500: —		5,500	—
S. F. besl. $\frac{17}{10}$ 1899	b		1 Kriminalexekutor, lön			3,000	—
S. F. besl. $\frac{24}{11}$ 1896 D:o $\frac{29}{12}$ 1896 D:o $\frac{21}{12}$ 1897	b		1 Exekutionsbetjent, lön förhöjning för 10 års tjänst	2,400: — 400: —		2,800	—
S. F. besl. $\frac{24}{11}$ 1896 D:o $\frac{29}{12}$ 1896 D:o $\frac{21}{12}$ 1899 D:o $\frac{21}{12}$ 1900	b		2 Exekutionsbetjenter, lön å förhöjning för 5 års tjänst å	2,400: — 200: —		5,200	—
			1 Exekutionsbetjent, lön			2,400	—
S. F. besl. $\frac{24}{11}$ 1896 D:o $\frac{29}{12}$ 1896 D:o $\frac{21}{12}$ 1897	b		3 D:o, lön å förhöjning för 10 års tjänst å	1,600: — 400: —		6,000	—
			Transport	29,400	—	1,204,862	50

		Transport	29,400 —	1,204,862 50
S. F. besl. $\frac{24}{11}$ 1896 D:o $\frac{20}{12}$ 1896 D:o $\frac{21}{12}$ 1897	b	2 Exekutionsbetjenter, lön å 1,600: — förhöjning för 5 års tjänst å 200: — 1 Exekutionsbetjent, lön.	3,600 — 1,600 —	34,600 —
5. Diverse.				
S. F. besl. $\frac{16}{11}$ 1886 D:o $\frac{3}{9}$ 1882	b	För renskifning af protokoll i hemställda mål samt åt akto- rerne förslagsvis	1,700 —	
	c	Anslag för öfversättning från ry- ska språket att användas enligt Magistratens bestämmande, för- slagsvis	2,000 —	
	c	Expenser, förslagsvis — Fmk 228,220: — —	15,000 —	18,700 —
III. Kommunalförvaltningen.				
1. Stadsfullmäktiges kansli.				
1886 års stat S. F. besl. $\frac{15}{11}$ 1896 D:o $\frac{25}{11}$ 1902	b	1 Sekreterare 1 Notarie	3,600 — 3,300 —	
S. F. besl. $\frac{25}{11}$ 1891 1886 års stat	b	1 Andra notarie 1 Vaktmästare	2,400 — 600 —	
	c	Expenser, förslagsvis	5,000 —	14,900 —
2. Drätselkammaren.				
1886 års stat S. F. besl. $\frac{4}{2}$ 1890 D:o $\frac{19}{12}$ 1902 D:o $\frac{22}{12}$ 1903	b	1 Ordförande 5 Ledamöter å 20 mk för hvarje ledamot och sammanträde, för- slagsvis	4,000 — 5,200 —	
	b	1 Sekreterare 1 Notarie	8,000 — 5,000 —	
	b	1 Biträde åt sekreteraren och no- tarien för finska språket	4,000 —	
S. F. besl. $\frac{7}{3}$ 1900 1886 års stat S. F. besl. $\frac{4}{2}$ 1890 D:o $\frac{9}{12}$ 1902	b	1 Aktuarie 1 Kanslist 1 Vaktmästare	4,500 — 1,800 — 600 —	
S. F. besl. $\frac{27}{12}$ 1898 D:o $\frac{9}{12}$ 1902	b	1 Vaktmästarbiträde	600 —	
	c	Expenser, förslagsvis	15,000 —	48,700 —
		Transport	— —	1,321,762 50

			Transport	—	1,321,762	50	
3. Drätselkontoret.							
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	} b	1	Stadskamrerare, lön	5,000:—			
			arvode	4,000:—			
			förhöjning för 10 års tjänst	1,000:—			
K. Förordn. ⁸ / ₉ 1899 K. Sen. bref ⁹ / ₈ 1900	} b		Ersättning för från- gången andel i ab- sentieböter	800:—	10,800	—	
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899			} b	1	Stadskassör, lön . . .	4,000:—	
	arvode	2,500:—					
	förhöjning för 10 års tjänst	800:—					
K. Förordn. ⁸ / ₉ 1899 K. Sen. bref ⁹ / ₈ 1900	} b		Ersättning för från- gången andel i ab- sentieböter	800:—	8,100	—	
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899			} b	1	Äldre Stadsbokhål- lare, lön	4,000:—	
	arvode	1,000:—					
	förhöjning för 10 års tjänst	800:—			5,800	—	
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	} b	1			Yngre Stadsbokhål- lare, lön	3,000:—	
			arvode	1,200:—			
			förhöjning för 5 års tjänst	300:—			
			förhöjning för 10 års tjänst fr. ¹ / ₄ 1905.	225:—	4,725	—	
S. F. besl. ⁴ / ₁₁ 1902			} b	1	Yngre stadsbokhållare		3,000
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	} b	1			Kontorsskrifvare . . .	1,800:—	
			förhöjning för 10 års tjänst	360:—	2,160	—	
1886 års stat S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894 D:o ¹⁹ / ₁₂ 1899 D:o ²⁰ / ₁₂ 1902			} b	1	Vaktmästare, inkas- sator	1,200:—	
S. F. besl. ⁴ / ₁₁ 1902	} b	1			Arvode för tillsyn öfver torghandeln . . .	600:—	1,800
S. F. besl. ¹³ / ₁₀ 1898			} b & c	1	Vaktmästare		1,200
	Extra biträden, förslagsvis . . .				8,200	—	
	Arvode för debetsedlars kringbä- rande, förslagsvis				1,800	—	
	} c		Expenser, förslagsvis		4,000	—	
							51,585
			Transport	—	1,373,347	50	

		Transport	—	—	1,373,347 50
4. Trafikkontoret.					
		1 Kamrerare	5,500	—	
		1 Bokhållare	3,000	—	
		förhöjning för 10 års tjänst	600	—	
S. F. besl. 21/5 1895	b	1 Kassör	2,400	—	
		förhöjning för 5 års tjänst	240	—	
		1 Vågmästare	2,000	—	
S. F. besl. 29/12 1896	b	förhöjning för 10 års tjänst	400	—	
		1 Vaktmästare	1,000	—	
S. F. besl. 21/5 1895 D:o 29/12 1896	b	personelt tillskott	200	—	
		1 D:o	1,000	—	
	c	Extra biträden, förslagsvis	19,750	—	
S. F. besl. 31/8 1875 D:o 29/12 1899	b	Arvode för erhållande af dagliga uppgifter från tullkammaren	800	—	
		Mätarearvoden, förslagsvis	800	—	
	c	1 Maskinist för värmeledn. under 9 månader	1,350	—	
S. F. besl. 17/5 1904	b	1 Maskinist för hissinträttningen	900	—	
	c	Expenser, förslagsvis	1,800	—	
					41,740
5. Hamnkontoret.					
		1 Hamnkaptén	3,000	—	
1886 års stat S. F. besl. 21/11 1893	b	4 resp. 2 % af upp- börden, förslagsvis	8,420	—	
		1 Hamnmästare i Sörnäs	2,400	—	
S. F. besl. 1/10 1895	b	1 Hamnkontorsbokhåll- lare	3,500	—	
		förhöjning för 5 års tjänst	350	—	
		1/2 % af uppbörden, förslagsvis	1,105	—	
S. F. besl. 30/4 1901	b	1 kassör under 9 månader	1,125	—	
1886 års stat S. F. besl. 27/12 1895 D:o 15/11 1898	b	1 Äldre vaktmästare	1,400	—	
1886 års stat S. F. besl. 27/12 1895 D:o 15/11 1898	b	1 Yngre vaktmästare	1,200	—	
		Transport	22,500	—	1,415,087 50

			Transport	22,500 —	1,415,087 50
1886 års stat	} b & c	3 Hamnkonstaplar å	1,000: —		
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1888		beklädnadshjelp å	150: —	3,450 —	
D:o ²⁹ / ₁₂ 1890		7 D:o å	900: —		
D:o ¹¹ / ₄ 1893		beklädnadshjelp å	150: —	7,350 —	
D:o ²⁷ / ₁₂ 1895		1 Hamnkonstapel i Sör-			
D:o ²² / ₁₂ 1898	näs jemte fri bostad	800: —			
		beklädnadshjelp	150: —	950 —	
1886 års stat	} b	2 Packare och vräkare å	600: —	1,200 —	
S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894					
D:o ²⁰ / ₁₂ 1899	} b & c	1 Parmmätaråldermand	600 —	
D:o ¹¹ / ₄ 1893			Hamnfiskals arvode		400 —
	} c	Ångslupslega för inspektionsresor			
		m. m., förslagsvis		500 —	
		Expenser, förslagsvis		750 —	37,700 —
6. Byggnadskontoret.					
1886 års stat	} b	1 Stadsingeniör	8,000: —		
S. F. besl. ²⁸ / ₄ 1892		förhöjning för 5 års			
		tjenst	800: —		
		resemedel	600: —	9,400 —	
S. F. besl. ⁷ / ₂ 1899	} b	1 Arbetschef	6,500: —		
		förhöjning för 5 års			
		tjenst	650: —		
		resemedel	500: —	7,650 —	
S. F. besl. ¹⁸ / ₂ 1892	} b	1 Geodet	3,000: —		
		förhöjning för 10 års			
		tjenst	600: —		
		resemedel	100: —	3,700 —	
1886 års stat	} b	1 Bokhållare	3,000: —		
S. F. besl. ²⁷ / ₉ 1898		förhöjning för 10 års			
		tjenst	600: —		
		personelt tillskott	400: —	4,000 —	
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1888	} b	1 Byggmästare	3,000: —		
D:o ²⁰ / ₁₂ 1902		förhöjning för 10 års			
		tjenst	600: —		
		personelt anslag	400: —	4,000 —	
S. F. besl. ¹⁸ / ₂ 1892	} b	1 Förrådsförvaltare	1,800: —		
		personelt tillskott	180: —	1,980 —	
		Transport	30,730 —	1,452,787 50	

			Transport	30,730	—	1,452,787	50	
1886 års stat	b	1 Äldre skogsvaktjemte						
		fri bostad och ved	900:—					
S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894	b	personel förhöjning						
		för 10 års tjänst	150:—					
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1899	b	ytterligare tillskott	100:—					
	c	d:o d:o	100:—	1,250				
1886 års stat	}	b	1 Yngreskogsvaktjemte					
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1897		c	fri bostad och ved	800:—				
		c	personel förhöjning					
			för 5 års tjänst	80:—	880			
		c	Extra ingenjör- och ritarebiträ-					
			den, förslagsvis	8,000				
	}	c	Skogsvaktarebiträden och skogs-					
			kultur, förslagsvis	1,500				
			c	Material o. handtlångaredagsver-				
			ken vid mätningar, förslagsvis	10,000				
			Expenser, förslagsvis	1,500		53,860		
			7. Trädgårdsnämnden.					
	}	b	1 Sekreterare	600				
			c	1 Trädgårdsmästare	3,000:—			
				förhöjning för 10 års				
				tjänst	600:—			
				hyresmedel	1,000:—			
			personelt lönetillskott					
			jemte bränsle och an-					
			dra natura förmåner	1,400:—	6,000			
		c	Expenser, förslagsvis	300		6,900		
			8. Särskilda nämnder.					
			<i>a) Taxerings- och Pröfnings-</i>					
			<i>nämnderna.</i>					
	}	c	Sekreterarearvoden	2,400				
				Expenser, förslagsvis	3,200		,600	
			<i>b) Förmyndarenämnden.</i>					
	}	c	Sekreterarearvode	800				
				Vaktmästarearvode, expenser m.				
			m. förslagsvis	600		1,400		
			Transport	—	—	1,520,547	50	

		Transport	—	—	1,520,547 50
		<i>c) Nämnden för arbetareangelägenheter.</i>			
S. F. besl. $\frac{26}{5}$ 1903	<i>b</i>	1 Sekreterare lön	3,000:—		
		hyresmedel	600:—	3,600 —	
	<i>c</i>	Ersättning för vaktmästarebiträde		100 —	
		Expenser samt inköp af litteratur			
		förslagsvis		400 —	4,100 —
		<i>d) Kommunal arbetsförmedlingsbyrå:</i>			
	<i>b</i>	1 Föreståndare	3,600	—	
		1 manligt biträde	1,200	—	
S. F. besl. $\frac{1}{12}$ 1903		1 kvinligt biträde	1,200	—	
		Inventarier, värme, lyse m.m., förslagsvis	1,500	—	7,500 —
		<i>e) Uppfostringsnämnden.</i>			
	<i>b</i>	1 Sekreterare, arvode	2,000	—	
S. F. besl. $\frac{16}{5}$ och $\frac{10}{12}$ 1897 och $\frac{21}{12}$ 1900		Vaktmästarearvode	200	—	
D:o $\frac{16}{5}$ och $\frac{19}{12}$ 1899	<i>b</i>	Expenser m. m., förslagsvis	800	—	3,000 —
		— Fmk 276,985:— —			
IV. Gatu- och kajbelysningen.					
1. Gasbelysningen.					
Auerlågor.					
	<i>c</i>	Helnatts, 618 st. under vår- och 653 under höstterminen, förbrukande gas	235,151 m ³		
		Halfnatts, 954 st. under vår- och 1,014 under höstterminen, förbrukande gas	180,795 m ³		
		Öppna lågor (å varuskjulen). Helnatts, 6 st. under seglationstiden, förbrukande gas	2,291 m ³		
		Transport 418,237 m ³	—	—	1,535,147 50

		Transport 418,237 m ³	—	—	1,535,147 50
	c	Lucas Lampor (å salutorget). Halfnatts, 2 st. förbrukande gas 1,743 m ³			
		Extra belysning vid särskilda tillfällen 1,020 m ³			
		Summa gas 421,000 m ³ å 30 penni per m ³ , utgörande	—	—	126,300 —
		2. Petroleumbelysningen.			
	b	245 st. helnattslyktor å 174 mk per lysår och lykta	42,630	—	
		69 st. halfnattslyktor å 83 mk per lysår och lykta	5,727	—	
		383 st. chaussée- och väglyktor å 85 mk 75 penni per lysår och lykta	32,842	25	
		100 st. seglationslyktor, 172 dagar å 60 penni per dag och lykta	10,320	—	
		4 st. helnattslyktor å isvägen till Sveaborg 120 dagar å 60 penni per dag och lykta	288	—	
		7 st. d:o vid kolerabarackerna 100 dagar å 60 penni per dag och lykta	420	—	
		10 st. halfnattslyktor i Sörnäs (vintertid) 160 dagar å 30 penni per dag och lykta	480	—	
		2 st. helnattslyktor vid vägen till Sandudd (vintertid) 160 dagar å 60 penni per dag och lykta	192	—	
		7 st. halfnattslyktor vid d:o 160 dagar å 30 penni per dag och lykta	336	—	
		Utbyte af 60 st. petroleumlampor mot intensiv lyktor, förslagsvis	6,000	—	
	c*	Belysningskostnader för 30 st. lyktor att uppställas under sommaren och hösten 1905, förslagsvis	1,600	75	
		Kontrollörsarvode	600	—	101,436 —
		Transport	—	—	1,762,883 50

Kontrakt af ²⁹/₇ 1896
jemte tillägg af ²/₂ 1899
och ²⁶/₁₂ 1903.
S. F. besl. ²²/₁₂ 1898
och ²²/₁₂ 1903

			Transport	—	—	1,762,883	50
		3. Extra belysning af kajer och varuskjul.					
		<i>a) Sandviks molon.</i>					
		<i>Elektrisk belysning.</i>					
S. F. besl. 1/10 1895	b	3 st. 800 ljus bågglampor, brinnande 75 dagar, 5 tim. dagligen	400:—				
		6 st. glödlampor, brinnande 150 dagar, 8 timmar dagligen	300:—	700	—		
		<i>b) Magasinskajen.</i>					
		<i>Elektrisk belysning.</i>					
S. F. besl. 27/6 1895	b	4 st. 800 ljus bågglampor å sjösidan under 180 dagar, 7 timmar dagligen	1,589:—				
		<i>Gasbelysning.</i>					
	c	11 st. 5 lågors bågglampor å sjösidan, 200 dagar, 7 timmar dagligen	2,685:—				
		15 st. 1 lågas bågglampor å landssidan, 170 dagar, 3 timmar dagligen	241:—				
		<i>Varuskjulet.</i>					
		<i>Elektrisk belysning.</i>					
	b	15 st. 500 ljus bågglampor under 180 dagar, brinnande i medeltal 4 timmar dagligen	2,415:—				
		14 st. glödlampor under 150 dagar, brinnande 4 timmar dagligen	350:—				
		<i>Tullvisitationspaviljongen.</i>					
		Elektrisk belysning, förslagsvis	150:—				
		Gasbelysning förslagsvis	150:—	7,580	—		
Kontrakt d. 12/6 1893							
			Transport	8,280	—	1,762,883	50

			Transport	8,280	—	1,762,883	50
		<i>c) Skatuddskajen.</i>					
		<i>Gasbelysning.</i>					
	c	}	9 st. 5 lågors bågglampor å sjösidan, brinnande 100 dagar 10 timmar dagligen . . .	1,419:—			
6 st. 1 lågas bågglampor å sjösidan brinnande 100 dagar, 10 timmar dagligen			189:—				
12 st. 1 lågas bågglampor å landssidan, brinnande 100 dagar 3 timmar dagligen . . .			171:—				
		<i>Varuskjulen.</i>					
		<i>Elektrisk belysning.</i>					
	c	}	4 st. 500 ljus bågglampor, under 180 dagar, i medeltal 4 timmar dagligen	580:—			
			55 st. glödlampor brinnande 150 dagar, 4 timmar dagligen . . .	1,201:—	3,560	—	11,840
			— Fmk 239,576:— —				
		V. Brandverket.					
		1. Aflöningar och andra förmåner.					
1886 års stat S. F. besl. $\frac{24}{2}$ 1891 D:o $\frac{29}{12}$ 1893 D:o $\frac{7}{2}$ 1899 D:o $\frac{13}{6}$ 1899	}	b	}	1 Brandmästare jemte fri bostad, ved och lyse	5,000:—		
				personelt tillskott.	1,000:—	6,000	—
				1 Underbrandmästare jemte ved och lyse	3,000:—		
				hyresmedel	1,500:—	4,500	—
S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1899 D:o $\frac{19}{12}$ 1901							
			Transport	10,500	—	1,774,723	50

			Transport	10,500	1,774,723	50
S. F. besl. 24/2 1891	b	1 Sekreterare i Brandkommis- sionen	600			
S. F. besl. 24/2 1891 D:o 21/12 1897 D:o 20/12 1902	b	1 Sprutmästare vid hufvudstatio- nen jemte fri bostad, ved och lyse	1,800			
	b	1 D:o vid norra stationen jemte d:o d:o	1,500			
D:o 13/6 1899	b	1 Maskinist, jemte d:o d:o	1,500			
	b	6 Sergeanter, jemte fri bostad, ved och lyse å 1,200:—	7,200			
	b	10 Korpraler, jemte ved och lyse å 800:—	8,000			
D:o 25/2 1891 D:o 13/6 1899 D:o 27/6 1904	b	11 Korpraler, kasernerade å 700:— 14 äldre konstaplar, kasernerade å 420:—	7,700			
	b	31 yngre konstaplar, kasernerade å 300:—	9,300			
	b	Kosthållning för 66 man å 250:—	16,500			
	b	Beklädnad för 66 man å 150:—	9,900			
D:o 19/12 1901	b	Hyresmedel för en sergeant, å Berghälls station	350		80,730	
		2. Brandstallet, 20 hästar.				
	c	34,000 kilogr. hö å 7 penni . . .	2,380			
	c	30,500 d:o hafre å 16 penni . . .	4,880			
	c	Halm, förslagsvis	750			
	c	Skoning och medicin, förslagsvis	950			
	c	Underhåll af seldon m. m., för- slagsvis	500		9,460	
		3. Eldning och belysning.				
	c	260 kubikmeter björkved å 6 mk	1,560			
	c	960 d:o barrved å 5 mk	4,800			
	c	Belysning, förslagsvis	4,000		10,360	
		4. Redskap och inventarier.				
	c	Underhåll af redskapen förslags- vis	3,000			
	c	Underhåll af brandtelegrafan, för- slagsvis	1,200			
		Transport	4,200		1,875,273	50

		Transport	4,200 —	1,875,273 50
	c*	3 st. hästar, förslagsvis	2,400 —	
		Liksidiga kopplingar till en del af slangförrådet, förslagsvis	1,000 —	
		1 ny åkkärra	400 —	
		Isolerad ledningstråd för utvidgning af brandtelegrafnätet, förslagsvis	1,000 —	9,000 —
		5. Diverse.		
	c	Arvoden för brandsyner, förslagsvis	800 —	
		Expenser, gratifikationer m. m. förslagsvis	2,500 —	
S. F. besl. ²⁷ / ₉ 1904	b	Underhåll af sanitetsvagn och förbandsmaterial, förslagsvis	280 —	
	c	För inköp af böcker och tidningar	100 —	3,680 —
		6. Tillfällig utgift.		
	c*	Anslag för frivilliga brandkåren — Fmk 118,230: — —	— —	5,000 —
		VI. Polisnärningen.		
		1. Kontant bidrag.		
K. Förordn. d. ²⁰ / ₄ 1903	b	Af hela årsanslaget för underhåll af polisnärningen, Fmk 693,120: —, utgår ur stadens medel	— —	198,034 28
		2. Embetslokaler.		
	b	Lokal för poliskammaren, centralpolisen, detektiva afdelningen och första polisstationen	16,000 —	
		Stall	1,700 —	
		2:dra polisstationen	3,600 —	
		3:dje d:o	3,600 —	
		4:de d:o	1,500 —	
		Tölö d:o	1,080 —	
		Forsby d:o	600 —	28,080 —
D:o d:o Enligt kontrakter		Transport	— —	2,119,067 78

			Transport	—	—	2,119,067 78
		3. Eldning och belysning.				
K. Förordn. d. 20/4 1893	b	{ Ved, förslagsvis	6,300	—		
		{ Belysning, d:o	12,000	—	18,300	
		4. Diverse.				
D:o d:o	b	Remontkostnader, förslagsvis . .	—	—	1,000	
		— Fmk 245,414: 28. —				
		VII. Sundhets- och sjukvården.				
		1. Läkare- och sjukvårdspersonal.				
S. F. besl. 24/10 1893	b	Förste stadsläkaren, lön 6,000: —				
		arvode 4,000: —				
		förhöjning för 5 års				
		tjänst 1,000: —				
		förhöjning för 10 års				
		tjänst fr. 1/7 1905 500: —	11,500	—		
K. S:ns resol. 5/2 1894	b	Andre stadsläkaren	3,000	—		
1886 års stat	b	2 Distriktsläkare inom				
		staden å 3,000: —	6,000	—		
S. F. besl. 19/4 1898	b	1 Distriktsläkare i Tölö distrikt .	3,600	—		
D:o 30/9 1890	b	1 D:o i Sörnäs distrikt 3,000: —				
		tillskottsarvode 1,000: —	4,000	—		
D:o 20/10 1903	b	1 Extra distriktsläkare i Sörnäs				
		distrikt	4,000	—		
D:o 29/12 1891	b	1 Distriktsläkare i Berg-				
		häll distrikt 3,000: —				
		tillskottsarvode 1,000: —	4,000	—		
D:o 9/4 1889	b	1 Kvinlig läkare	3,000	—		
D:o 19/12 1895	b	1 Läkare vid fattiggårdens sjuk-				
		anstalter och därvårdsinrättning				
		(se VIII Fattigvården).				
	c	Anslag för tillsyn öfver hygienin				
		i folkskolorna (se IX Under-				
		visningsväsendet).				
1886 års stat	b	1 Barnmorska	500	—		
S. F. besl. 19/12 1901	b	{ 6 Kommunala sjukskö-				
D:o 27/12 1895		{ tterskor å 1,080: —	6,480	—		
D:o 21/12 1897						
D:o 19/12 1901						
		Transport	46,080	—	2,138,367 78	

			Transport	46,080	2,138,367	78	
S. F. besl.	17/5	1898	b	Resekostnader och sjukvårdspersedlar	600		
D:o	19/4	1898	b	Arvoden åt vikarier under distriktsläkarenes semesterledighet	2,100		
D:o	17/6	1898	b	Läkaredejourering om söndagarne under sommarmånaderna	240	49,020	
2. Helsovårdsnämnden.							
D:o	3/12	1889	} b	1 Sekreterare	1,600	7,600	
D:o	19/12	1892		1 Vaktmästare	1,000		
D:o	21/12	1897		c	Expenser, förslagsvis		5,000
3. Maria sjukhus.							
<i>a) Afdelningen för icke epidemiska sjukdomar.</i>							
S. F. besl.	20/12	1893	} b	1 Öfverläkare, anstaltens direktör, lön	5,000		
D:o	17/10	1898		} b	1 Underläkare jemte bostad, värmebelysning, städning och kost, lön	2,500	
D:o	19/12	1901			1 Amanuens, jemte rum, värme, belysning, städning och kost, lön	1,200	
D:o	19/12	1901	} b	3 Sköterskor (bildade), jemte bostad, ljus, värme och kost, lön å 50 mk i månaden	1,800		
D:o	29/12	1893		} b	1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader	300	
D:o	29/12	1893			} b	4 Sköterskor i öfrigt såsom föregående, men lön å 30 mk i månaden	1,440
D:o	27/12	1895	} b	1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader		180	
D:o	29/12	1899		} b	2 Nattsköterskor å 30 mk i månaden	720	
D:o	29/12	1893	} b		2 Städskor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 15 mk i månaden	360	
D:o	29/12	1899		c	Städning af tuberkulos paviljongen	300	
				Transport	13,800	2,194,987	78

			Transport	13,800	2,194,987 78
		c	Medicin, förslagsvis	8,000	
		c	Underhåll af inventarier, förslagsvis	4,000	
		c*	Uppförande af ligghall vid tuberkulospaviljongen jemte utrustning	6,660	32,460
			<i>b) Afdelningen för epidemiska sjukdomar.</i>		
S. F. besl. 29/12 1893 D:o 11/10 1898		b & c	1 Öfverläkare, jemte fri bostad, samt värme och belysning, lön	5,000	
D:o 19/12 1901		b	För aflöning af vikarie under öfverläkarens semester	400	
D:o 11/10 1898		b	1 Amanuens, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	1,200	
			4 Sköterskor (bildade) jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 50 mk i månaden	2,400	
D:o 29/12 1893 D:o 29/12 1899		b & c	1 D:o förslagsvis under 6 månader, lön å 50 mk i månaden	300	
			2 Sköterskor, i öfrigt såsom föregående, men lön å 30 mk i månaden	720	
D:o 29/12 1899 D:o 19/12 1901		b	1 D:o i öfrigt som föregående, men lön å 40 mk i månaden	480	
			1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader, lön å 30 mk i månaden	180	
D:o d:o		b	1 Nattsköterska, lön å 30 mk i månaden	360	
D:o 29/12 1893 D:o 27/12 1895 D:o 29/12 1896 D:o 29/12 1899		b	5 Städerskor, jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 15 mk i månaden	900	
		c	Medicin, förslagsvis	3,000	
		c	Underhåll af inventarier, förslagsvis	4,000	
		c	För desinfektion af sjukrummen, förslagsvis	500	
		c*	Uppköp af sängar, bord, instrument m. m. samt installerande af elektrisk belysning, förslagsvis	7,500	26,940
			Transport	—	2,254,387 78

			Transport	—	—	2,254,387 78
			<i>c) Medicinsk-kirurgiska afdelningen.</i>			
			1 Öfverläkare, kirurg, lön	4,000	—	
			För aflönande af vikarie under öfverläkarens semester	350	—	
			1 Amanuens, jemte bostad, värme, belysning, städning och kost, lön	1,200	—	
S. F. besl. 19/12 1901	b		1 Operationssköterska, jemte bo- stad, värme, belysning och kost, lön å 50 mk i månaden	600	—	
			2 Sköterskor (bildade), jemte bo- stad, belysning, värme och kost, lön å 50 mk i månaden	1,200	—	
			1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader	300	—	
D:o 22/12 1903	b		5 Sköterskor jemte bostad, belys- ning, värme och kost, lön å 30 mk i månaden	1,800	—	
			1 Sköterska för isolerafdelningen i källarvåningen såsom före- gående	360	—	
			1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader, lön å 30 mk i måna- den	180	—	
D:o 19/12 1901	b		2 Nattsköterskor, lön å 30 mk i månaden	720	—	
			3 Städerskor, en för hvardera vå- ningen och en för operationsaf- delningen jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 15 mk i månaden	540	—	
D:o 26/5 1903	b		Arvode åt massör	1,000	—	
			Medicin, förslagsvis	5,000	—	
			Förbandsmaterial och instrument, förslagsvis	4,000	—	
	c		Underhåll af inventarier, förslags- vis	2,500	—	23,750
			<i>d) Ekonomicafdelningen.</i>			
D:o 12/4 1903	b		1 Syssloman, jemte bostad, be- lysnings och värme, lön	3,000	—	
D:o 29/12 1893	b	}	1 Hushållerska jemte bostad, vär- me, belysning och kost, lön . .	1,000	—	
D:o 29/12 1896						
D:o 10/12 1901						
			Transport	4,000	—	2,278,137 78

			Transport	4,000 —	2,278,137 78	
S. F. besl.	²⁹ / ₁₂ 1893	} b	2 Köksor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön à 300 mk	600 —		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899					
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901					
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899	b	1 Köksa, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	240 —		
D:o	d:o	} b	4 Tjenarinnor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön à 180 mk	720 —		
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901					
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899	b	1 Städerska jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	180 —		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1896	} b	1 Bakerska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	240 —		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899					
D:o	²⁹ / ₁₂ 1893	b	1 Föreståndarinna, för linneförrådet, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön 480: — personelt tillskott. 600: —	1,080 —		
D:o	²¹ / ₁₂ 1897	b				
D:o	²⁹ / ₁₂ 1893	b	4 Tvätterskor, jemte bostad, värme belysning och kost, lön à 20 mk i månaden	960 —		
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901	b	3 D:o, jemte kost (icke bostad), lön à 30 mk i månaden	1,080 —		
D:o	²² / ₁₂ 1903	b	1 Sömmerska, jemte kost (icke bostad), lön à 30 mk i månaden	360 —		
D:o	²² / ₁₂ 1898	} b	2 Maskinister, jemte bostad, värme och belysning, lön à 1,200 mk	2,400 —		
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901					
D:o	²⁹ / ₁₂ 1893	b	1 Eldare, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	900 —		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1893	} b	1 Vaktmästare, jemte bostad, värme och belysning, lön 730: —			
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899			kostpenningar 360: —	1,090 —	
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901	} b	3 Drängar, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön à 420 mk	1,260 —		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1893					
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901					
D:o	²⁹ / ₁₂ 1893	} b	3 D:o, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön à 350 mk i året.	1,050 —		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899					
D:o	²⁷ / ₁₂ 1895	} b	2 Portvakter, jemte bostad värme, belysning och kost, lön à 420 mk	840 —		
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901					
D:o	²⁷ / ₁₂ 1895	b	1 Klosettömmerska à 30 mk i månaden	360 —		
		} c	Kost för 171 patienter à 90 penni per dag, förslagsvis	56,173 50		
				Kost för 12 patienter à 1:50 per dag, förslagsvis	6,570 —	
				Kost för 73 af personalen à 1 mk 10 penni per dag, förslagsvis .	29,309 50	
			Transport	109,413 —	2,278,137 78	

		Transport	109,413	—	2,278,137	78
	c	Bränsle, förslagsvis	22,500	—		
		Gas till laboratoriet och för upp- värmning af ångtält, förslagsvis	600	—		
		Underhåll af inventarier, förslags- vis	2,400	—		
		Underhåll af häst, förslagsvis . .	600	—		
		Belysning, d:o	8,000	—		
	d	För oförutsedda utgifter förslags- vis	4,000	—	147,513	—
		<i>e) Desinfektionsinrättningen.</i>				
S. F. besl. 20/11 1900	b	1 Förman (maskinist), jemte bostad, värme och belysning, lön . . .	1,200	—		
D:o 29/12 1896 D:o 29/12 1899		1 Biträde, jemte bostad och kost, lön	420	—		
D:o 19/4 1898 D:o 29/12 1899	c	Bränsle, förslagsvis	400	—		
		Underhåll af häst, förslagsvis . .	600	—		
		Desinfektionsmaterial	500	—	3,120	—
		4. Sjukstuga i Sörnäs.				
	c	För 9 sjukplatser, förslagsvis . .	—	—	10,500	—
		5. Polikliniker.				
S. F. besl. 11/4 1900	b	Anslag för barnpolikliniken i Berg- häll	2,500	—		
D:o 25/3 1902	b	D:o för polikliniken vid Vladimirs- gatan	2,500	—		
	c	Anslag för poliklinisk ögonafdelning 1,800: —				
		Dagavgifter f. medellösa sjuka emot redovisning 200: —	2,000	—		
D:o 17/3 1903	b	Anslag för barnförlossnings an- stalten i Hermanstad underhållsbidrag . . . 1,600: — läkareuppsigt 500: —				
D:o 8/3 1904	b	1 biträdande barnmor- ska 1,200: —				
		Desinfektionsmedel och medicin 200: —	3,500	—		
		Transport	10,500	—	2,439,270	78

			Transport	10,500	2,439,270	78
S. F. besl. ²³ / ₂ 1904	b	Bekostande af barnmorskebiträde åt medellösa i hemmen, förslagsvis	2,000			
D:o ¹⁵ / ₁₂ 1903	b	{ Anslag för 5 sjukplatser i doktörerna O. A. Boijes och W. Parviai- nens barnförlossningsanstalt	8,560			
	c	{ Anslag för tuberkulospoliklinik vid Maria sjukhus	8,000		29,060	
6. Helsopolisen.						
S. F. besl. ²⁴ / ₁₀ 1893	b	1 Tillsyningsman vid helsopolisen 3,000:—				
	c	personelt tillskott. 500:—	3,500			
1886 års stat	b & c	{ 2 Tillsyningsmän vid helsopolisen å 2,500 mk	5,000			
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889			{ 3 D:o vid d:o å 2,000 mk	6,000		
D:o ³⁰ / ₅ 1891						
D:o ²⁹ / ₁₂ 1892						
D:o ²⁹ / ₁₂ 1896						
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899						
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901						
	c	{ Extra tillsyningsmän, förslagsvis	2,000			
		{ För desinfektion i hemmen, för- slagsvis	2,000			
	c*	För dödande af råttor	3,000		21,500	
7. Besiktningbyrån.						
S. F. besl. ³⁰ / ₄ 1895	b	1 Besiktningläkare	6,000			
	c	{ Städning	360			
		{ Underhåll af inventarier, förslags- vis	300		6,660	
8. Laboratorium för sanitära undersökningar.						
S. F. besl. ²⁶ / ₅ 1903	b & c	{ 1 Föreståndare	8,000			
		{ 1 Assistent	3,000			
		{ 1 Vaktmästare jemte rum, värme och lyse	1,200			
		{ Underhåll af apparater och bok- samling	1,200			
		{ Uppköp af profver m. m.	700		14,100	
		Transport	—	—	2,510,590	78

		Transport	—	—	2,510,590	78
		9. Köttkontroll vid slagtinrättningen.				
	c	1 Veterinär	3,000	—		
		Biträde	1,000	—		
		Omkostnader, förslagsvis	300	—	4,300	—
		10. Obduktionshuset.				
	c	Ved, belysning, tvätt etc., förslagsvis	—	—	150	—
		11. Vaccindepoten.				
	c	Anslag för tillsyn öfver vaccineringskyldighetens fullgörande. — Fmk 377,073: — —	—	—	400	—
		VIII. Fattigvården.				
		1. Fattigvårdsstyrelsen.				
S. F. besl. 5/12 1895	}	b	1 Ordförande	1,200	—	
D:o 20/12 1902			1 Verkställande direktör	7,000	—	
			1 Sekreterare	2,400	—	
D:o 22/12 1898		b	1 Vaktmästare	1,000	—	
		c	Arvode förtillsyningsmän och ständiga ombud i landsorten, förslagsvis	7,700	—	
		c	Ersättning för inspektionsresor, förslagsvis	800	—	20,100
		2. Fattiggården och dermed förenade inrättningar.				
1886 års stat		b	1 Inspektör jemte fri bostad och ved	4,500	—	
S. F. besl. 29/12 1891	}	b & c	1 Kontorsbiträde	900	—	
D:o 19/12 1901						
1886 års stat		b	1 Predikant	1,400	—	
S. F. besl. 21/12 1889		b	1 Läkare vid fattigvårdens sjukanstalter och dårvårdsinrättning	3,600	—	10,400
D:o 17/11 1894						
		Transport	—	—	2,545,940	78

		Transport	—	2,545,940 78	
<i>a) Fattiggården.</i>					
S. F. besl. $\frac{5}{12}$ 1895	b	1 Husmoder	1,000		
	c	2 Sjuksköterskor, jemte fri bostad, ved och lyse å 840: —	1,680		
D:o $\frac{21}{12}$ 1889	}	b 3 Sjuksköterskor, jemte fri bostad, ved och lyse å 600: —	1,800		
D:o $\frac{22}{12}$ 1893					
	c	2 Biträdande sköterskor, jemte fri bostad, ved och lyse å 30 mk i månaden för hvardera	720		
	}	Beklädnad, förslagsvis	4,500		
		Kost, förslagsvis	28,000		
		Läkemedel, förslagsvis	4,000		
		Inventarier, förslagsvis	1,000		
		c Material, förslagsvis	800		
		Ved och belysning förslagsvis	8,500		
		Hafre och hö för tvenne hästar, förslagsvis	800		
		Remontarbeten, förslagsvis	4,400		
		d Diverse utgifter, förslagsvis	3,500	60,700	
<i>b) Arbetsinrättningen.</i>					
S. F. besl. $\frac{21}{12}$ 1889	b	1 Tillsyningsman, jemte fri bostad, ved och lyse 1,200: —			
D:o $\frac{29}{12}$ 1896	b	personelt tillskott 300: —	1,500		
D:o $\frac{21}{12}$ 1889	}	b 2 Vaktmästare, jemte fri bostad, ved och lyse å 960: —	1,920		
D:o $\frac{22}{12}$ 1903					
	}	Ved och belysning, förslagsvis	1,300		
		Kost, förslagsvis	11,000		
		Beklädnadskostnader, förslagsvis	2,500		
		c Material, förslagsvis	5,000		
		Inventarier och arbetsverktyg, förslagsvis	500		
		Flitpenningar, förslagsvis	1,000		
		Remontarbeten, förslagsvis	1,100		
		d Diverse utgifter, förslagsvis	500	26,320	
<i>c) Dårvårdsanstalten.</i>					
S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1891	}	b 1 Öfversköterska, jemte fri bostad, ved och lyse	1,200		
D:o $\frac{29}{12}$ 1893					
D:o $\frac{20}{12}$ 1896	}	9 Kvinliga vårdare, jemte d:o d:o å 600: —	5,400		
D:o $\frac{21}{12}$ 1897					
D:o $\frac{20}{12}$ 1902					
		Transport	6,600	2,632,960 78	

1886 års stat S. F. besl. ^{29/12} 1891 D:o ^{20/12} 1902		Transport	6,600	2,632,960	78	
	b	4 Manliga vårdare, jemte fri bostad, ved och lyse å 720:—	2,880			
		Beklädnad, förslagsvis	5,500			
		Kost, förslagsvis	16,000			
		Läkemedel, förslagsvis	2,000			
	c	Inventarier, förslagsvis	1,200			
		Ved och belysning, förslagsvis	7,000			
		Remontarbeten, förslagsvis	500			
	d	Diverse utgifter, förslagsvis	1,000	42,680		
		<i>d) Tuberkulospaviljongen, apterad för sinnessjuka.</i>				
	c	Ved och belysning, förslagsvis	1,000			
		Remontarbeten, förslagsvis	500	1,500		
		3. Understöd och kostnader för fattiga utom inrättningen.				
		För i staden och å landsbygden utackorderade, förslagsvis	70,000			
		I särskilda inrättningar intagna, förslagsvis	6,500			
		Sjukvård, d:o	8,000			
		Kostnader för sinnesrubbad personer, intagna å andra dårvårdsanstalter, förslagsvis	22,000			
		Läkemedel, förslagsvis	10,000			
	c	Direkta understöd:				
		a) åt personer ovilkorligen berättigade till fattigvård, förslagsvis	36,000:—			
	b) åtnödstälda, hvilka icke ega ovilkorlig rätt till fattigvård, förslagsvis	22,000:—	58,000	174,500		
	4. Diverse.					
c	Begravningskostnader, förslagsvis	1,000				
	Expenser, förslagsvis	1,000				
d	Oförutsedda utgifter, förslagsvis	2,000	4,000			
	— Fmk 340,200:— —					
	Transport	—	—	2,855,640	78	

		Transport	—	2,855,640 78
IX. Undervisningsväsendet.				
1. Navigationsskolan.				
S. F. besl. $\frac{9}{5}$ 1900 Enligt kontrakt	b	Hyra	3,000	3,600
	c	Ved, förslagsvis	600	
2. Handverksskolorna.				
K. Kung. $\frac{25}{11}$ 1885	b	Anslag för högre handverksskolorna	28,253	
S. F. besl. $\frac{17}{10}$ 1899	b	Anslag för lägre d:o	25,370	
Förberedande yrkesskolan för gossar:				
D:o $\frac{20}{11}$ $\frac{28}{9}$ och 1900	b	1 Lärare i matematiska ämnen på svenska afdelningen	4,200:—	
		förhöjning för 5 års tjänst	600:—	
D:o samt $\frac{19}{12}$ 1901	b	1 Lärare i matematiska ämnen på finska afdelningen	4,200:—	
		förhöjning för 5 års tjänst	600:—	
D:o samt $\frac{19}{12}$ 1901	b	1 Lärare i frihandsteckning	3,000:—	
		förhöjning för 5 års tjänst fr. $\frac{1}{9}$ 1905	133: 33	
D:o $\frac{20}{11}$ $\frac{25}{9}$ och 1900	b	1 Verkmästare i träbearbetning	3,300:—	
		förhöjning för 5 års tjänst	300:—	
D:o samt $\frac{19}{12}$ 1901	b	1 D:o i metallbearbetning	2,700:—	
		förhöjning för 5 års tjänst	300:—	
D:o samt $\frac{19}{12}$ 1901	b	1 Föreståndare	1,500:—	
		Arvoden åt timlärare, 44 veckotimmar à 150 mk	6,600:—	
D:o samt $\frac{19}{12}$ 1901	c	Arvoden åt biträdande verkmästare	3,600:—	
		Vaktmästare	900:—	
Transport 31,933: 33			53,623	2,859,240 78

		Transport 31,933: 33	53,623	—	2,859,240 78
		Arbetsmaterial för verk- staden 1,500: —			
		Verkstadsremont och komplettering 500: —			
	c	Bibliotek, tidskrifter och expenser 500: —			
		Hyra för verkstadslo- kalen 2,000: —			
		Värme och belysning 1,200: —	37,633	33	
		<i>Yrkeskolan för flickor:</i>			
		4 Lärarinnor, lön à 2,200 mk 8,800: —			
		3 d:o för 1/2 år à 1,100 3,300: —			
		1 d:o d:o 700: —			
		Timlärare å 1:sta kl. ar- voden 2,940: —			
		Timlärare å 2:dra kl. för 1/2 år 980: —			
S. F. besl. 1/12 1903	b	1 Föreståndarinna, ar- vode 800: —			
		Tjenarinnor 650: —			
		Kosthållning 2,500: —			
		Arbetsmaterial 4,000: —			
		Hyra 6,000: —			
		Ved och belysning 1,200: —			
		Inventarier 5,000: —			
		Diverse 800: —	37,670	—	128,926 33
		3. Handelsläroverk.			
		Anslag för ett svenskt-finskt han- delsläroverk med skyldighet att emottaga minst 10 frielever från Helsingfors 4,000 —			
	c	Anslag för förberedande klass vid d:o med skyldighet att emot- taga minst 15 frielever från Helsingfors 2,000 —			
		Anslag för ett finskt handels- läroverk med skyldighet att emottaga minst 5 frielever från Helsingfors 4,000 —			10,000 —
		Transport	—	—	2,998,167 11

			Transport	—	—	2,998,167	11
		4. Uppfostringsanstalt för andesvaga barn.					
S. F. besl. ¹¹ / ₁₀ 1898	b	Anslag att utgå med 300 mk för hvarje i Berttula anstalt för andesvaga barn intagen frielev från Helsingfors, dock till sammanlagdt belopp af högst . . .		—	—	4,500	—
		5. Folkskolorna.					
		<i>a) Aflöningar.</i>					
		18 Lärare, lön à 2,400:—					
		förhöjning för 15 års					
		tjenst à 1,200:—		64,800	—		
		14 Lärare, lön à 2,400:—					
		förhöjning för 10 års					
		tjenst à 960:—		47,040	—		
		14 Lärare, lön à 2,400:—					
		förhöjning för 5 års					
		tjenst à 480:—		40,320	—		
		19 Lärare, lön à 2,400:—		45,600	—		
		7 Lärare, arvode à 2,400:—		16,800	—		
		1 Lärarebiträde, arvode 1,400		1,400	—		
		1 Lärarebiträde, arvode 1,200		1,200	—		
		1 Lärarebiträde, arvode		1,400:—			
		personelt anslag 100:—		1,500	—		
		1 Lärare i grekisk-rysk troslära, arvode 800		800	—		
		10 Lärarinnor, lön à 2,000:—					
		förhöjning för 25 års					
		tjenst à 1,000:—		30,000	—		
		8 Lärarinnor, lön à 2,000:—					
		förhöjning för 20 års					
		tjenst à 800:—		22,400	—		
		17 Lärarinnor, lön à 2,000:—					
		förhöjning för 15 års					
		tjenst à 600:—		44,200	—		
		7 Lärarinnor, lön à 2,000:—					
		förhöjning för 10 års					
		tjenst à 400:—		16,800	—		
		9 Lärarinnor, lön à 2,000:—					
		förhöjning för 5 års					
		tjenst à 200:—		19,800	—		
			Transport	352,660	—	3,002,667	11

		Transport	352,660	—	3,002,667	11
		1 Lärarinna lön, med afdrag af rumhyra	1,700:—			
		förhöjning för 15 års tjänst	600:—	2,300		
		8 Lärarinnor, lön å	1,700:—			
		förhöjning för 25 års tjänst å	850:—	20,400		
		6 Lärarinnor, lön å	1,700:—			
		förhöjning för 20 års tjänst å	680:—	14,280		
		11 Lärarinnor, lön å	1,700:—			
		förhöjning för 15 års tjänst å	510:—	24,310		
1886 års stat S. F. besl. 12/12 1899	} b	9 Lärarinnor, lön å	1,700:—			
		förhöjning för 10 års tjänst å	340:—	18,360		
		26 Lärarinnor, lön å	1,700:—			
		förhöjning för 5 års tjänst å	170:—	48,620		
		11 Lärarinnor, lön eller arvode å	2,000:—	22,000		
		14 Lärarinnor, lön eller arvode å	1,700:—	23,800		
		11 Lärarinnor, arvode å	2,000:—	22,000		
		11 Lärarinnor, arvode å	1,700:—	18,700		
		2 Lärarinnor i förbe- redande skolor, ar- vode å	2,000:—	4,000		
		Timlärare i slöjd		3,500		
		Timlärare och lärarinnor i sång		2,000		
		Timlärarinnor i gymnastik		3,500		
	c	Vikarier och sannolikt ökad lärare- personal under höstterminen för- slagsvis		9,000		
	} b	Inspektor		7,000		
		Biträde vid inspektorskansliet		1,200		
	b	Ekonom		5,000		
	b	Sekreterare i direktionen		800		
1886 års stat S. F. besl. 20/12 1888	} b					
D:o 29/12 1899						
D:o 20/10 1903	b					
D:o 1/6 1904	b					
D:o 28/12 1886	} b					
D:o 29/12 1890						
D:o 29/12 1892						
D:o 28/12 1896						
D:o 19/12 1899						
		7 Vaktmästare å	1,000:—	7,000		
		Transport	610,430	—	3,002,667	11

			Transport	610,430	—	3,002,667	11
S. F. besl. ^{28/12} 1886	} b	1 Gårdsdräng jemte fritt rum, ved och lyse		900	—		
D:o ^{22/12} 1903			2 Gårdsdrängar jemte d:o d:o å	840:—	1,680	—	
D:o ^{28/12} 1886	} b	2 Gårdsdrängar å		780:—	1,560		
D:o ^{29/12} 1891							
D:o ^{20/12} 1902							
	} c	Arvode för 13 föreståndare och föreståndarinnor å		400:—	5,200		
			D:o åt 4 d:o d:o å	350:—	1,400	—	
	} c*	Arvoden för undervisningen å folkskolornas fortsättningsklasser			2,500		
			Arvoden för matrikelföringen i de högre skolornas tredje och fjärde klasser		1,000	—	624,670
		<i>Öfriga kostnader.</i>					
	} c	Hyror för kansli och skollokaler, förslagsvis		30,000	—		
			Undervisningsmaterial, förslagsvis	15,000	—		
	} c	Material för handarbeten och skolkök, förslagsvis		5,000	—		
			Ny skolmöbel och reparation af gammal förslagsvis	14,000	—		
	} c	Ved och vedhuggning, förslagsvis		22,000	—		
			Belysning, förslagsvis	16,000	—		
	} c	Till beklädnadshjelp åt fattiga elever hemmahörande i staden, förslagsvis		10,000	—		
			Renhållning, förslagsvis	18,000	—		
	} b	Underhåll och reparationskostnader för skolornas gårdar och lokaler, förslagsvis		24,000	—		
K. Förordn. ^{5/8} 1886			Bidrag till pensionering af landets folkskollärarepersonal: för 67 lärare å 50 mk . . . 3,350:— för 145 lärarinnor å 37:50 5,437:50		8,787	50	
	} c	Anslag för tillsyn öfver hygienin i folkskolorna		4,000	—		
			Transport	166,787	50	3,627,337	11

		Transport	166,787 50	3,627,337 11
	<i>c & d</i>	Annonser, blanketter, annat tryck och oförutsedda utgifter, förslagsvis	4,000 —	
	<i>c</i>	Anslag till resestipendier — Fmk 796,957:50 —	1,500 —	172,287 50
6. Folkbibliotek och läsesalar.				
1886 års stat	} <i>b</i>	1 Bibliotekarie	3,600 —	
S. F. besl. ^{3/4} 1889				
D:o ^{21/12} 1889	} <i>b</i>	1 Första amanuens (Sv. afd.)	1,500: —	
D:o ^{27/12} 1895				
D:o ^{19/12} 1901	} <i>b</i>	personelt tillskott.	300: —	
D:o ^{20/12} 1899				1,800 —
D:o ^{27/12} 1895	} <i>b</i>	1 Förste amanuens å läsesalen	1,500 —	
D:o ^{21/12} 1897				
D:o ^{19/12} 1901	} <i>b</i>	1 D:o d:o (Finska afd.)	1,200 —	
D:o ^{21/12} 1889				
D:o ^{28/12} 1891	} <i>b</i>	1 Andra amanuens (Sv. afd.)	1,200: —	
D:o ^{29/12} 1896				
D:o ^{19/12} 1901	} <i>b</i>	personelt tillskott.	300: —	
D:o ^{20/12} 1900				1,500 —
D:o ^{19/12} 1901	} <i>b</i>	1 Andra amanuens (Sv. afd.)	1,200 —	
D:o ^{20/12} 1900				
D:o ^{19/12} 1901	<i>b</i>	1 D:o d:o (Finska afd.)	900 —	
D:o ^{20/12} 1900	<i>b</i>	1 D:o d:o (Läsesalen)	900 —	
D:o ^{20/12} 1902	<i>c</i>	3 Extra d:o å	550: —	1,650 —
1886 års stat	} <i>b</i>	1 Vaktmästare jemte fri bostad och ved	900 —	
S. F. besl. ^{29/12} 1888				
D:o ^{20/12} 1888	} <i>b</i>	1 Vaktmästarebiträde	600 —	
D:o ^{29/12} 1891				
D:o ^{20/12} 1887	} <i>b</i>	1 Gårdskarl, jemte fri bostad och ved	300 —	
D:o ^{27/12} 1895				
D:o ^{2/12} 1902	} <i>b</i>	1 Städerska, jemte fri bostad och ved	600 —	
D:o ^{29/12} 1896				
D:o ^{29/12} 1896	} <i>b</i>	1 Föreståndare för Tölö filial	600 —	
	} <i>b</i>	1 Föreståndare för filialen vid Fabriksgatan N:o 36 jemte fri bostad, ved och lyse	200 —	
	} <i>b</i>	1 Föreståndare för filialen i Sörnäs, arvode	1,500 —	
D:o ^{22/12} 1898	} <i>b</i>	1 Vaktmästare vid Sörnäs filial, jemte bostad, ved och lyse	720 —	
D:o ^{20/9} 1899				
	} <i>b</i>	2 Städerskor vid filialerna, jemte bostad, ved och lyse å 100 mk	200 —	
	} <i>b</i>	Hyra för filiallokalerna	5,380 —	
	} <i>b</i>	Böcker, tidskrifter och tidningar jemte inbindning, förslagsvis	14,000 —	
		Transport	39,250 —	3,799,624 61

		Transport	39,250 —	3,799,624 61		
	c c & d	Ved och belysning, förslagsvis	7,000 —			
		Brandstodsafgifter, förslagsvis	230 —			
		Diverse samt oförutsedda utgifter, förslagsvis	3,000 —	49,480 —		
		7. Teatrar och musik.				
	c	Anslag till Svenska teatern	5,000 —			
		D:o " Finska d:o	5,000 —			
		D:o " Folkteatern	3,000 —			
		D:o " Aktiebolaget Helsingfors Filharmoniska sällskap	10,000 —			
		D:o till Helsingfors Hornorkester	8,000 —	31,000 —		
		8. Asyler för vanartade barn.				
	S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1899 D:o ¹⁵ / ₁₀ 1901	} b	Uppfostringsanstalten i Sibbo: Kostnader, förslagsvis	8,032 67		
			Uppfostringsanstalten i Nummis: Kostnader, förslagsvis	7,246 —		
			Uppfostringsanstalten i Lojo: Kostnader, förslagsvis	7,281 —		
			Uppfostringsanstalten i Wånå: Kostnader, förslagsvis	8,544 50		
			Uppfostringsanstalten i Borgå socken: Kostnader, förslagsvis	8,641 —		
			För enskild utackordering, förslagsvis	8,000 —		
			Läkarearvode för besigtning, d:o	100 —		
			— Fmk 1,072,309: — —		47,845 17	
				X. Staden åliggande allmänna onera.		
				1. Skjutshållning.		
	Guv. resol. ²¹ / ₃ 1896 Kontrakt ²³ / ₁ 1902	} b	Entreprenad, 6 hästar, förslagsvis	— — 1,950 —		
			2. Kronoutlagor.			
	Resol. på städ. besv. ¹⁹ / ₁₂ 1757 § 58 K. S:ns res. ¹⁵ / ₆ 1899	} b	Boskapspenningar och utsädesafgift	— — 54 96		
			Transport	— —	3,929,954 74	

		Transport	—	3,929,954	74
		3. Inkvarteringen.			
Inkvart. regl. ^{19/1} 1876 S. F. besl. ^{11/3} 1879	b	Inkvarteringskostnader, förslagsvis	—	236,818	12
		4. Inkvarteringsnämnden.			
1886 års stat	b	1 Ordförande	2,000		
		1 Sekreterare	1,600		
		1 Kvartermästare	2,000		
		1 Translater	1,000		
		1 Vaktmästare	800		
	c & d	Expenser och oförutsedda utgifter, förslagsvis	600	8,000	
		— Fmk 246,823: 08. —			
		XI. Vattenledningen.			
		1. Förvaltning och drift.			
1886 års stat	b	1 Vattenledningsingeniör, lön	8,000:—		
S. F. besl. ^{20/12} 1888					
D:o ^{16/2} 1892					
D:o ^{29/3} 1892					
D:o ^{5/12} 1887	b	resemedel, förslagsvis	400:—	8,400	
D:o ^{21/12} 1900	b	1 Assistent, lön		4,800	
D:o ^{29/12} 1890					
D:o ^{13/12} 1892	b	1 Bokhållare	3,000:—		
D:o ^{21/12} 1897		förhöjning för 10 års tjänst	600:—	3,600	
D:o ^{29/12} 1890	b	1 Verkmästare, jemte fri bostad och ved		1,800	
D:o ^{29/12} 1902					
D:o ^{19/12} 1899	b	1 Öfvermaskinist, jemte fri bostad och ved		2,700	
1886 års stat	b	1 Förste maskinist, jemte fri bostad och ved		1,800	
S. F. besl. ^{19/12} 1899					
1886 års stat	b	1 Andre maskinist, jemte fri bostad och ved		1,500	
S. F. besl. ^{19/12} 1899					
D:o ^{19/12} 1899	b	1 Putsare, jemte fri bostad och ved		1,000	
D:o ^{21/12} 1889					
D:o ^{29/12} 1891	b	1 Reservoirvakt, jemte fri bostad och ved		500	
D:o ^{20/12} 1902					
	c	Driftkostnad för pumpverket, förslagsvis	6,000		
		D:o för filterna, förslagsvis	12,000		
		Transport	44,100	4,174,772	86

		Transport	44,100	4,174,772	86
Enligt kontrakt	c	Afläsning och kontroll af vattenmätare, förslagsvis	8,500		
		Mätningar och undersökningar för utvidgningar, förslagsvis	1,500		
K. S:ns resol. 7/5 1895 Kontrakt 3/6 1895	b	Brandförsäkringspremier, förslagsvis	1,200		
		Arrende för skyddsområde invid Vanda å	350		
Enligt kontrakt	b & c	Arrende för Broholmen i Gammelstaden	600		
		Hyra för vattenledningskontorets lokal, jemte städning och belysning, förslagsvis	2,000		
		Expenser, förslagsvis	2,500		
		Utskylder till Helsing kommun, förslagsvis	800		
	c	Kostnader för distribuering och indrifning af debetsedlar och räkningar, förslagsvis	700		
		Kostnader för hästhoarnes skötsel, förslagsvis	2,700		
		Kostnader för privata anslutningar och uppsättningar af vattenmätare, förslagsvis	95,000	159,950	
		2. Underhåll och remont.			
	c*	Betonering af filtret n:o 1	5,700		
		Nyläggning af den sista tredjedelen af taket i den äldre vattenborgen	5,000		
	c	Öfrig remont och underhåll af vattenledningens byggnader, hägnader, dammar, maskiner och rörnät, förslagsvis	22,000		
		Reparation af vattenmätare, förslagsvis	4,500	37,200	
		3. Utsträckning af rörnätet och inköp af vattenmätare.			
	c*	Vattenledning under Andregatan från Västra Henriksgatan till Abrahamskatan (rörombyte)	23,800		
		Transport	23,800	4,371,922	86

		Transport	23,800	4,371,922	86	
	c*	Vattenledning under Albertsgatan mellan André- och Boulevardsgatorna (delvis rörombyte) . .	10,500			
		Vattenledning under Gräsviksgatan och en del af Lappviksgatan mellan Malmbrinken och Sandviksgatan (rörombyte) . .	28,800			
		Vattenledning under Unionsgatan mellan S. Esplanadgatan och N. Magasinsgatan (rörombyte)	3,800			
		Vattenledning under Trädgårdsgatan mellan Berg- och Fabiansgatorna (rörombyte)	1,600			
		Vattenledning under Ö. Chausséen från Vilhelmsbergsgatan till villan n:o 1 a i Vallgård	13,200			
		Vattenledning under V. Chausséen från Djurgårdssporten till villan Humleberg n:o 1	39,000			
		Vattenledning under Skepparegatan mellan Fabriks- och Petersgatorna	6,950			
		Vattenledning under Circus- och Holmnäsgatorna på Broholmen	12,500			
		Vattenledning under Fredriksbergsgatan från Flemings- till Svalbogatan	22,100			
		Vattenledning under Tunnbindaregatan från adr. N:o 4 till Sörnäs Strandväg samt derifrån under Svalbogatan till Sibyllegatan .	12,200			
		Vattenledning under Ö. Chausséen mellan N:o 45 och Vilhelmsbergsgatan	7,000			
		Vattenledning under Hagasundsgatan vid N:o 4 (rörombyte) .	900			
		c Inköp af vattenmätare	8,000	190,350		
		4. Diverse.				
		c*	Afstängningskranar och brandposter å rörnätet	2,000		
	Planteringsarbeten i Gammelstaden		300			
		Transport	2,300	4,562,272	86	

		Transport	2,300	4,562,272 86
	c*	Fortsatta försök med vattenledningsvattnets renande samt grundvatten undersökningar . . .	18,000	20,300
		— Fmk 407,800: — —		
		XII. Saluhallarna		
		1. Saluhallen å Strandtorget.		
	b	1 Uppsyningsman, lön 1,200: — beklädnadshjelp 150: —	1,350	
	c	{ 1 Dräng, lön 1,080 — Belysning, förslagsvis 3,300 — Diverse omkostnader 420 —		6,150
		2. Saluhallen å Sandvikstorget.		
	c	{ 1 Uppsyningsman, lön 1,200: — beklädnadshjelp 150: — Renhållning, förslagsvis 600 — Belysning, förslagsvis 3,100 — Diverse omkostnader 350 —		5,400
		3. Saluhallen vid Vestra Kajen N:o 10.		
	c	{ 1 Uppsyningsman, lön 1,200: — beklädnadshjelp 150: — Renhållning, förslagsvis 240 — Belysning, d:o 1,500 — Diverse omkostnader, d:o 260 —		3,350
		— Fmk 14,900: — —		
		XIII. Stadens jordlägenheter.		
	c	{ Gumtäckt, förvaltningskostnader m. m., förslagsvis 7,000 — Mejlans, utskylder m. m., förslagsvis 400 —		7,400
		— Fmk 7,400: — —		
		Transport	—	4,604,872 86

S. F. besl. ²⁹/₁₀ 1899

		Transport	—	4,604,872	86
		XIV. Allmänna arbeten.			
		1. Byggnader och lägenheter.			
		<i>Remont och underhåll.</i>			
	c	Snötransport m. m. från stadens gårdar	4,300	—	
		Remont i Maria sjukhus	16,500	—	
		D:o af byggnaderna å villan Hagasund	9,100	—	
	c*	D:o af polisinsrättningens lokaler Fönstergaller, linoleummattorsamt särskilda ändringsarbeten i tull- och packhuset å Skatudden	9,400	—	
			6,150	—	
	c	Diverse reparationer	27,500	—	72,950
		<i>Nybyggnader.</i>			
	c*	Saluhall å Kaserntorget	200,000	—	
	b*	Folkskolehus vid Tölögatan	297,000	—	497,000
		2. Gator och allmänna platser.			
		<i>Remont och underhåll.</i>			
		Stensättning med I:a nubbssten i asfalt af stadens andel af Trädgårdsgatan emellan Unions- och Fabiansgatorna	7,600	—	
		D:o med d:o af Östra Henriksgatans förlängning från S. Esplanad- till Boulevardsgatan	16,000	—	
		D:o med d:o af en körbana öfver Skilnaden från adr. N:o 4 till Boulevardsgatan	11,100	—	
	c*	D:o med d:o af uppfarten till Långa bron	8,600	—	
		D:o med d:o af norra delen af Salutorget emellan Helenegatans förlängning och väntpaviljongen å Slottskajen	20,000	—	
		Påfyllning med asfalt i fogarna å den med I:a nubbssten belagda delen af Salutorget	5,300	—	
		Transport	68,600	—	5,174,822
					86

S. F. besl. 27/9 1904

		Transport	68,600 —	5,174,822 86
c*	}	Stensättning med II:a nubbsten och fältsten af Magasinskajen utmed varuskjulet å densamma	22,000 —	
		Omläggning med II:a nubbsten af trottoiren å V. Kajen invid Observatoriiberger	1,500 —	
		Ombyggnad af stödjemuren å Mikaelsgatan emellan Wilhelmsgatan och Kaisaniemi	5,800 —	
		Ombyggnad och remont af särskilda barrierer längs staden tillhöriga gatuandelar	13,000 —	
		Utvidgning af Skatuddsbron	28,200 —	
		Diverse reparationer	12,000 —	151,100 —
		<i>Nyanläggningar.</i>		
c*	}	Stensättning med II:a nubbsten och fältsten af särskilda ytor å Myntkajen	9,300 —	
		Stensättning med fältsten af stadens andel af en 15 meter bred körbana å Hagnäs torg utmed norra gränsen af kv. N:o 300	2,500 —	
		D:o med d:o af en körbana öfver Hagnäs torg i riktning af Sörnäs Strandväg	16,900 —	
		Planering och makadamisering af Sandviks norra kajen utmed kv. N:o 175	5,600 —	
		Stensättning med fältsten af stadens andel af Gräsvikskajen utmed kv. N:o 175	7,100 —	
		Planering och makadamisering af Observatoriigatans förlängning utmed gårdarna adr. N:ris 2 och 4	3,900 —	
		Planering af Skepparegatan emellan Fabriks- och Petersgatorna	25,500 —	
		Planering af Circusgatan	18,900 —	
		D:o af Holmnäsgatan	5,900 —	
		Planering och makadamisering af Kyrkogårdsgatan utmed Gamla kyrkogården samt af den öppna platsen invid Lappviksgatans vestra del	9,800 —	
		Transport	105,400 —	5,325,922 86

		Transport	105,400	5,325,922	86	
	c*	Planering af 5:te linien från Porthans- till Ö. Prästgatan . . .	30,000			
		D:o af Castréngsgatan utanför adr. N:o 22	2,500			
		D:o af Alpgatan utmed tomten N:o 23 i kv. N:o 324	9,300			
		D:o af halfva gatan emellan kvarteren N:ris 324 och 326 i 12:te stadsdelen	8,000			
		D:o af Fredriksbergsgatan emellan Flemings- och Åsgatorna	48,000			
		D:o af Åsgatan emellan Vasa- och Fredriksbergsgatorna	11,200			
		D:o af Ekogatan	4,600			
		D:o af Tunnbindaregatan	32,300			
		D:o af Brädgårdsgatan emellan Tuunbindare- och Bryggaregatorna	4,200			
		D:o af södra hälften af Malmgatan från adr. N:o 30 till S. Järnvägsgatan	41,200	296,700		
		3. Kanaler och afloppsdiken.				
		<i>Remont och underhåll.</i>				
	c	Diverse underhåll	15,000			
	c*	Kompletteringsarbeten	3,000	18,000		
	<i>Nyanläggningar.</i>					
	c*	Kanal under Östra Chausséen från adr. N:o 45 till Vilhelmsbergsgatan och från Torkelsgatan till kanalen under Aspnäsgatan . . .	42,900			
		D:o under Skepparegatan från adr. N:o 29 till Petersgatan . . .	5,100			
		D:o under Cirkusgatan från adr. N:o 5 till Broholmogatan . . .	6,500			
		D:o under Holmnäsgatan från adr. N:o 6 till Långbrokajen	1,900			
		D:o under 5:te linien från Ö. Präst- till Porthansgatan	6,200			
		D:o under Fredriksbergsgatan från adr. N:o 26 till Svalbogatan . . .	14,900			
			Transport	77,500	5,640,622	86

		Transport	77,500 —	5,640,622 86
	c*	Kanal under Åsgatan från adr. N:o 6 till Fredriksbergsgatan . . .	3,400 —	
		D:o under Ekogatan från adr. N:o 3 till Norra hamnen	2,800 —	
		D:o under Tunnbindaregatan från adr. N:o 4 till Svalbogatan . . .	6,600 —	
		D:o under Malmgatan från adr. N:o 34 till S. Järnvägsgatan . .	2,650 —	92,950 —
		4. Vägar.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
	c	Diverse reparationer	— —	10,000 —
		5. Chausséer.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
	c	Diverse reparationer	15,000 —	
	c*	Trottoir längs Östra Chausséen från Hörnebergsgatan till Hermanstad	5,500 —	20,500 —
		6. Hamnar.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
	c	Diverse reparationer	15,000 —	
		Nedfartsbroar till isarna jemte stängsel vid kajerna	3,000 —	
	c*	Muddring i hamnarna	20,000 —	
		Ombyggnad af ballastbron i Sörnäs	6,000 —	
		Remont af vestra och östrabroarna i Sörnäs	3,000 —	
	c*	D:o af brolocket å Magasinskajens sydligaste del	4,000 —	
	c*	Ombyggnad af ångslupsbron i Tölö viken	1,800 —	
		D:o och förlängning af lossningsbryggan vid allmänningen mellan villorna Bråvalla och Ulfåsa	3,000 —	55,800 —
		Transport	— —	5,819,872 86

		Transport	—	5,819,872	86
		<i>Nybyggnader.</i>			
c*	{	Förtöjningsplatser för båtar vid norra stranden af Djurgårdsviken samt vid Sörnäs strandväg	2,000		
		Lossningsbro vid Fågelviksgatan	2,500		
		Täckt klappbrygga vid Sörnäs strandväg	3,000	7,500	
		7. Planteringar.			
		<i>a) Remont och underhåll.</i>			
c	{	Underhåll af planteringar och trädskolor	54,000		
		D:o af hägnader	2,000		
c*		Jordberedning för stadsplanteringarne	2,500	58,500	
		<i>b) Nyanläggningar.</i>			
	{	Planeringsarbeten i Brunnsparcken	10,000		
		Planering af Dockstorget	2,500		
		Anläggning af lekplan och plantering å Aspnäs plantage	3,500		
c*		Planeringsarbeten å idrottsplanen i Djurgården	10,000		
		Reglering af området mellan Kanalgatan och kyrkoterassen	600		
		Anläggning af en nedgång från Unionsgatan till Kajsaniemi park	950		
c		Anordnande af kalkbanor	1,100	28,650	
			8. Renhållningsväsendet.		
		<i>Remont och underhåll.</i>			
c	{	Underhåll af afstjälpningsplatser och bryggor	2,800		
		Vakters aflöning	5,200		
		Renhållning af latriner och pissoirer	12,000		
		Remont af d:o och d:o	2,000		
		Renhållning af stadens allmänna platser och gatuandelar m. m.	49,000		
		Transport	71,000	5,914,522	86

		Transport	71,000 —	5,9145,22 86
		Bevattning af stadens centrala gator	10,000 —	
		Renhållning af chausséerna	20,000 —	
	c	D:o af d:o i Brunnsparken	1,000 —	
		D:o af vägar	7,000 —	
		D:o af båthamnar	700 —	
		Rengöring af isarna	1,500 —	111,200 —
		<i>Nyanläggningar.</i>		
	c*	Tillskottsanslag för renhållningsstationen å Malm, äfvensom för anskaffande af ytterligare soptransportkärror, sophinkar m. m.	— —	31,800 —
		9. Arbetsredskap.		
	c*	Inköp af ångpanna för ett transporttabelt pumpverk	2,750 —	
	c	Diverse inköp och remont	7,000 —	9,750 —
		10. Diverse.		
	c	Underhåll af klappbryggor, vedmått, lyktstolpar m. m.	— —	6,000 —
		— Fmk 1,468,400: — —		
		XV. Pensioner.		
Mag. besl. $\frac{18}{2}$ 1863	b	Magistratssekreteraredottern M. K. Wirzenius	266 67	
D:o $\frac{30}{10}$ 1867	b	Stadsfiskalsenkan I. C. Winter	300 —	
S. F. besl. $\frac{9}{2}$ 1875	b	Rådmannen H. L. Crohns tre barn	600 —	
D:o $\frac{20}{2}$ 1888	b	Förre Fångknekten Jakob Stark	240 —	
D:o $\frac{3}{12}$ 1889	b	D:o Sprutmästaren M. Henelius	800 —	
D:o $\frac{8}{9}$ 1890	b	D:o Stadsträdgårdsmästaren L. A. Jernström	500 —	
D:o $\frac{2}{12}$ 1890	b	D:o Ordningssmannen vid brandverket I. Rönneberg	400 —	
D:o $\frac{9}{5}$ 1893	b	D:o extra Stadsfogden Moses Lindberg	400 —	
		Transport	3,506 67	6,073,272 86

			Transport	3,506 67	6,073,272 86
S. F. besl.	16/5 1893	b	Auktionskassörsenkan Fredrika Wilhelmina Lindman	240 —	
D:o	16/3 1893	b	Brandkonstapelsenkan Gustava Hokkanen	120 —	
D:o	3/10 1893	b	Drättselkammarsekreteraren O. Ehr- ströms enka och 1 minderårig son	800 —	
D:o	7/11 1893	b	Stadsfiskalsenkan Albertina Meller	200 —	
D:o	27/11 1892	b	Förre Byggmästaren M. L. Lindblad	300 —	
D:o	18/5 1899	b	Vaktmästaredottern Erika Alexan- dra Rosenström	120 —	
D:o	19/11 1895	b	Skogsvaktareenkan Maria Eriksson	120 —	
D:o	3/12 1895	b	Stadsbetjentsenkan E. J. Tång	120 —	
D:o	20/10 1896	b	Förre Realskolevaktmästaren F. M. Lindqvist	300 —	
D:o	16/5 1899	b	Förre Tillsyningskvinnan vid fat- tigvården Emilia Grönstrand	240 —	
D:o	5/9 1899	b	Hamnkonstapelsenkan Eva Gu- stava Lönnqvist	120 —	
D:o	17/9 1901	b	Förre Folkskoleinspektorn Viktor Öhberg	6,000 —	
D:o	17/12 1901	b	Uppfostringsbidrag åt afl. härads- höfdingen B. Stenius 2 omyn- diga barn	400 —	
D:o	22/4 1902	b	Hamnvaktmästareenkan Eva Hag- man	144 —	
D:o	26/5 1903	b	Stadsbetjentsenkan Adolfina Vil- helmina Fagerholm	120 —	
D:o	20/1 1903	b	Sprutmästareenkan Sofia Nyström och hennes minderåriga barn	600 —	
D:o	20/5 1904	b	Förre Hamnvaktmästaren Johan Edvard Stenman	400 —	
D:o	8/3 1904	b	Stadsbetjentsenkan A. M. Olin	120 —	
D:o	13/9 1904	b	Vaktmästareenkan M. E. Roskvist	120 —	14,090 67
			— Emk 14,090: 67 —		
			XVI. Diverse utgifter.		
S. F. besl.	9/10 1875	b	För revision af stadens räken- skaper	4,100 —	
D:o	14/1 1902	b	För inventering af stadens lös- egendom	800 —	
			Transport	4,900 —	6,087,363 53

		Transport	4,900	6,087,363	53
		Bränsle, förslagsvis	11,000		
	c	Belysning, inclusive illuminationer, förslagsvis	8,000		
		För stormvarningstelegram, d:o	250		
		Brandstodsafgifter, förslagsvis	12,000		
S. F. besl. 21/12 1897	b	Anslag åt mantalsskrifvaren	3,000		
D:o 29/12 1890	b	Anslag för byggnadsinspektör	2,400		
D:o 29/12 1893					
D:o 10/6 1890	b	Arvode åt en elektrotekniker	3,000		
D:o 29/12 1899					
D:o 22/12 1903.					
Fiskeristadgan för H:fors 1/2 1890	b	Arvode åt 2:ne fiskeritillsyningsmän, förslagsvis	600		
S. F. besl. 21/12 1897					
	c	För öfvervakande af virkesflottningen i stadens hamnområde	150		
		Arvode åt en gårdsekonom	1,800		
	b	För uppsigt öfver varuskjulen	1,200:—		
D:o 28/10 1895					
		Diverse kostnader för d:o	300:—	1,500	
D:o 22/12 1898	b	Utskrifning af vallängden jemte register dertill	1,400		
D:o 24/11 1885	b	Anslag till juridiskt biträde åt obemedlade	2,500		
	c	Anslag till Fängelseföreningens skyddsherberge	600		
D:o 26/5 1903	b	D:o till d:o för kvinnliga frigifna fångar	600		
1886 års stat	b	2 politiekarlar jemte fri bostad, arvode å 600:—	1,200		
S. F. besl. 28/12 1876					
D:o 22/12 1903					
Drkam. besl. 13/10 1904	b	Skadestånd åt arbetare för kroppsskada	43	20	
	c	Underhåll af normalur	1,450		
	c	Inventarier till särskilda stadens hus, remont och komplettering, förslagsvis	7,500		
		Telefonafgifter, förslagsvis	4,500		
S. F. besl. 26/10 1897	b	Anslag för isobservationer, d:o	600		
D:o 21/12 1897	b	Förkontroll öfver efterlefnad afförordningen angående hundskatten	500		
		Signalering af middagstimmen	300		
D:o 19/12 1899	b	Afkortning och restitution å uttaxerade medel och andra inkomster, förslagsvis	40,000		
	d	För oförutsedda behof enligt Stadsfullmäktiges bestämmande	90,000		199,793
		— Fmk 199,793: 20 —			20
		Summa Fmk	—	6,287,156	73

		Inkomster.			
	Bokstafven angiver Inkomstens beskaf- tenhet enligt 58 § 1 kommunallagen.	<i>a</i>	Disponibel behållning från föregående år	—	750,000
		I. Räntor.			
		<i>c</i>	Å vattenledningslåneobligationer, förslagsvis	15,000	
Chaussée oblig. reglem. 26/1 1865 § 4.		<i>c</i>	Å chaussée-obligationer, förslagsvis	2,000	
		<i>b</i>	Å tomtlösen, förslagsvis	140,000	
Enl. donat. urkunderna		<i>b</i>	Å donationsfonder, hvilkas räntor tillfalla staden, förslagsvis	16,000	
		<i>c</i>	Diverse räntor och dividender, förslagsvis	210,000	
		<i>c</i>	Å Belysningsverkets förskotter	6,000	389,000
		II. Tomtlösen.			
S. F. besl. 9/3 1893		<i>b</i>	Försäljning af tomter och amortering å köpeskillingen för försålda tomter, förslagsvis	—	120,000
		III. Stadens fasta egendom.			
		<i>b</i>	1. Räntor från donerade hemman.		
			Förslagsvis	—	1,800
			2. Stadens afhyta område.		
		<i>b</i>	Arrenden för byggnader och lägenheter	163,000	
Kongl. försäkr. 21/2 1789 § 1 o. 4 K. Förordn. 9/12 1873 § 6		<i>b</i>	Arrenden från Brunnsparksområdet, förslagsvis	15,000	
Enl. inlösningsvilkoren			Transport	178,000	1,260,800

		Transport	178,000	1,260,800
Enligt kontrakt	b	Arrenden från Societetshuset . . .	44,800	
K. Sns utsl. ^{11/11} 1884	}	b Hyra för försäljningsplatser å tor-	33,000	
S. F. besl. ^{29/10} 1888		b Polisens embetslokaler och stall i		
		gårdarna n:ris 22 och 24 vid		
		Alexandersgatan samt i Gamme-	18,100	
		staden		
Enl. kontrakt	}	b Hyra för lokaler i gården N:o 3	3,200	
		b Hyra för lokaler i gården N:o 6	6,200	
		Diverse hyror, förslagsvis	6,300	
D:o d:o	}	b Hyra för bodar och diskar, för-	5,000	
		b Hyra för stånd i Saluhallarna,	74,000	
		förslagsvis		
		Simhusafgifter, förslagsvis	1,000	
		Fiskevattensafgifter, förslagsvis .	1,500	
	}	c Hötägt och mulbetesafgifter, för-	150	
		c Tillfälliga arrenden och planhyror,	20,000	391,250
		förslagsvis		
		3. Stadens jordlägenheter.		
Enl. kontrakt	}	b Grejus, arrende, förslagsvis . . .	2,400	
		b Guntäckt, d:o d:o	27,000	
		b Mejlans, d:o d:o	6,000	
		b Reimars, d:o d:o	150	35,550
		— Fmk 428,600: — —		
		IV. Tomtören.		
	b	Förslagsvis	—	2,800
		V. Inkomstgivande rättig-		
		heter.		
K. Förordn. ^{31/12} 1877	}	c Tolag för till Helsingfors desti-	210,000	
K. kung. af s. d.		c nerade varor, förslagsvis		
		Transport	210,000	1,690,400

		Transport	210,000	1,690,400
K. kung. af $\frac{1}{10}$ 1881 K. S:ns skrivf. $\frac{17}{4}$ 1883	c	Tolag för till Helsingfors sjöledes inkommande varor, destinerade till uppstad, förslagsvis	8,000	
Trafiktaxan $\frac{10}{4}$ 1888	c	Trafikafgifter, förslagsvis	470,000	
D:o d:o	c	Mätningafgifter, förslagsvis	1,500	
S. F. besl. $\frac{1}{6}$ 1876	c	Magasinshyra, förslagsvis	3,500	
		Hamnafgifter, förslagsvis	205,000	
		Broafgifter, förslagsvis	9,000	
Trafiktaxan $\frac{10}{4}$ 1888	c	Lyftkransafgifter, förslagsvis	500	
		Ballastafgifter, förslagsvis	100	
		Vägningsafgifter, förslagsvis	2,400	
K. Förordn. $\frac{30}{3}$ 1879	c	Afgifter af utlänningar för för- säljning af matvaror vid mast, förslagsvis	2,500	
Särsk. K. S:ns resol. K. Förordn. $\frac{23}{7}$ 1883	c	Biljardafgifter, förslagsvis	400	
	c	Bouppteckningsprocenter, stadens andel, förslagsvis	30,000	
K. Stadg. $\frac{21}{10}$ 1698	c	Bouppteckningsprocenter, stadens fattiges andel, förslagsvis	8,000	
	c	Kollektmedel, förslagsvis	200	
	c	Diverse böter, förslagsvis	200	
Enl. kontrakt	b	Arrende för Gammelstads kvarnen	3,500	
	c	Börsprovision, förslagsvis	600	955,400
VI. Diverse inkomster.				
K. Förordn. $\frac{17}{3}$ 1879	c	Personel fattigafgift, förslagsvis .	39,000	
Regl. för komm. sjuk- vård i H:fors $\frac{12}{11}$ 1879	c	För sjukvård i Maria sjukhus, förslagsvis	16,000	
	c	Inkomst från desinfektionsinrätt- ningen, förslagsvis	300	
	c	För desinfektion i hemmen, för- slagsvis	1,000	
	c	Fattighjens arbeten, förslagsvis .	500	
	c	Inkomst från arbetsinrättningen, förslagsvis	10,000	
K. Förordn. $\frac{17}{3}$ 1879	c	Jordafkastning från fattiggården, förslagsvis	1,000	
	c	Ersättning för underhåll af fat- tiga, förslagsvis	12,000	
Regl. för folkskolorna i H:fors $\frac{8}{10}$ 1892 Regl. för folkskolorna i H:fors $\frac{23}{6}$ 1878	c	Elevers i folkskolan afgifter och handarbeten	500	
		Transport	80,300	2,645,800

		Transport	80,300	—	2,645,800	—	
Stadg. för Folkbib. $\frac{2}{5}$ 1886 K. Förordn. $\frac{14}{12}$ 1894	c	Ersättning för i asyler underhållna barn, förslagsvis	1,000	—			
	b	Boklån, förslagsvis	7,500	—			
	b	Hundskatt, förslagsvis	15,000	—			
Enl. kontrakt	c	Intrader vid arbetsförmedlingsbyrån, förslagsvis	175	—			
		Intrader vid stadens laboratorium för sanitära undersökningar	1,000	—			
	b	Afgifter från klosetterna, förslagsvis	6,500	—			
		Bidrag till underhåll af Riddarhuskvären	300	—			
		Bidrag till underhåll af planteringarne kring Ständerhuset	600	—			
	b	Bidrag till underhåll af planteringen kring Ateneum	200	—			
		Bidrag till underhåll af planteringen vid Gamla kyrkan	1,000	—			
	Drkam. besl. $\frac{21}{2}$ 1901 D:o $\frac{26}{8}$ 1903	b	Bidrag till gatuhållningen af evangel. luth. kyrkoförsamlingen	2,100	—		
			Bidrag till gatubelysningen af Finlands Bank 275:— af Ständerhuset 525:—	800	—		
	Bankfullm. br. $\frac{6}{7}$ 1892	b	Vederlag för staden frångångna bötesandelar (incl. stadskamreren och stadskassören tillbörande dylika)	7,389	—		
K. Förordn. $\frac{8}{9}$ 1899 K. Sen. br. $\frac{9}{8}$ 1900	b	Inkvarteringen ersättes enligt K. Förordningen af den 18 Januari 1882 af Kronan, enl. tariff, med förslagsvis	227,259	12	351,123	12	
K. Förordn. $\frac{18}{1}$ 1882							
VII. Statsbidrag.							
K. S:ns resol. $\frac{16}{7}$ 1902	b	Till Folkskolorna	184,000	—			
K. S:ns resol. $\frac{23}{2}$ 1892	b	Till Gatubelysningen, förslagsvis	15,170	—			
K. S:ns bref $\frac{10}{5}$ 1898	b	Till Brandverket	21,000	—			
Kongl. br. $\frac{27}{8}$ 1779	b	Tull- och källarfrihets ersättning	368	—			
			Transport	220,538	—	2,996,923 12	

		Transport	220,538 —	2,996,923 12
K. Förordn. $\frac{9}{6}$ 1892 K. kung. $\frac{14}{12}$ 1894	b	Till förberedande yrkesskolan för gossar	19,516 66	
	b	Stadens andel af bränvinsskatten, förslagsvis	13,000 —	253,054 66
VIII. Vattenledningen.				
Taxa för H:fors stads vattenledning den $\frac{11}{3}$ 1890	c	För vattenförsäljning, förslagsvis	440,000 —	
		Hyror för vattenmätare, förslagsvis	25,000 —	
		Vattenavgifter från hästhoarne, förslagsvis	2,100 —	
		Förhöjning för sentida inbetalning af vattenkonsumtionsavgifter, förslagsvis	500 —	
	c*	Ersättning för värkställda anslutningar m. m., förslagsvis . . .	115,000 —	
b & c	Arrenden för vattenledningens jordområde, förslagsvis	250 —	582,850 —	
IX. Belysningsverket.				
	c	Disponibel vinst af gasverket . .	— —	170,200 —
X. Lån.				
	c	För uppförande af Saluhallar å Kasärntorget	175,000 —	
		För vattenledningens utsträckning	182,350 —	357,350 —
XI. Uttaxering.				
	d	Det belopp, som ytterligare erfordras och skall hos kommunens skattskyldige medlemmar uttaxeras, utgör	— —	1,926,778 95
		Summa Fmk	— —	6,287,156 73

Sammandrag

af Utgifts- och Inkomststaten för Helsingfors stad år 1905.

Hufvud- titel	Utgifter.	Ordinarie ut- gifter		Tillfälliga ut- gifter		Summa	
I	Räntor och amortering å skuld	1,029,942	50	—	—	1,029,942	50
II	Magistraten och Rådstufvurätten	225,220	—	3,000	—	228,220	—
III	Kommunalförvaltningen	276,985	—	—	—	276,985	—
IV	Gatubelysningen	231,975	25	7,600	75	239,576	—
V	Brandverket	108,430	—	9,800	—	118,230	—
VI	Polisinrättningen	245,414	28	—	—	245,414	28
VII	Sundhets- och sjukvården	359,913	—	17,160	—	377,073	—
VIII	Fattigvården	340,200	—	—	—	340,200	—
IX	Undervisningsväsendet	1,071,309	—	1,000	—	1,072,309	—
X	Allmänna onera	246,823	08	—	—	246,823	08
XI	Vattenledningen	194,450	—	213,350	—	407,800	—
XII	Saluhallarna	14,900	—	—	—	14,900	—
XIII	Stadens jordlägenheter	7,400	—	—	—	7,400	—
XIV	Allmänna arbeten	283,100	—	1,185,300	—	1,468,400	—
XV	Pensioner	14,090	67	—	—	14,090	67
XVI	Diverse utgifter	199,793	20	—	—	199,793	20
Summa Fmk		4,849,945	98	1,437,210	75	6,287,156	73
Inkomster.		Ordinarie in- trader		Behållning, tomt- lösen och tillfäl- liga intrader		Summa	
	Behållning	—	—	750,000	—	750,000	—
I	Räntor	389,000	—	—	—	389,000	—
II	Tomtlösen	—	—	120,000	—	120,000	—
III	Inkomst från stadens fasta egendom	428,600	—	—	—	428,600	—
IV	Tomtören	2,800	—	—	—	2,800	—
V	Inkomstgifvande rättigheter	955,400	—	—	—	955,400	—
VI	Diverse inkomster	351,123	12	—	—	351,123	12
VII	Statsbidrag	253,054	66	—	—	253,054	66
VIII	Vattenledningen	467,850	—	115,000	—	582,850	—
IX	Belysningsverket	170,200	—	—	—	170,200	—
X	Lån	—	—	357,350	—	357,350	—
XI	Uttaxering	1,926,578	95	—	—	1,926,578	95
Summa Fmk		4,944,606	73	1,342,350	—	6,287,156	73

Förslag

till

Helsingfors stads Belysningsverks Utgifts- och Inkomststat för år 1905.

Utgifter.			
Förvaltning.			
	Löner och arvoden m. m.:		
	Styrelsens arvode	8,000	
b	{	1 verkställande direktör, lön	9,000:—
		tantième	3,000:—
		hyresbidrag	1,500:—
			13,500
b	1 Kamrerare och kassör, lön	6,300	
c	1 Bokförare, lön	3,000	
b	1 Kontorsbiträde, lön	1,500	
b	1 Gasmästare, utom fri bostad, lyse och värme, lön	4,450	
b	1 Undergasmästare, utom fri bostad, lyse och värme, lön	1,800	
b	1 Rörmästare, lön	3,000	
b	{	1 Materialbokhållare, lön	2,100
b		Extra skrif- och ritbiträden, förslagsvis	2,500
c	Kontorsexpenser, förslagsvis	3,500	49,650
Gastillverkningskostnader.			
	Kol:		
	Vanliga gaskol, förslagsvis	153,000:—	
c	{	Cannelkol, förslagsvis	33,000:—
		Transport och lämpning af kol, förslagsvis	7,000:—
			193,000
	Transport	193,000	49,650

		Transport	193,000	—	49,650	—
	c {	Icke specificerade materialier förslagsvis	2,500	—		
		Arbetskostnad i retoirhuset, förslagsvis	21,600	—		
		Ångpanne- och exhausterkostnad, förslagsvis	14,000	—		
		Gasreningen, förslagsvis	2,000	—		
		Bränsle, förslagsvis	800	—		
		Elektrisk belysning i apparatrummen, förslagsvis	600	—		
		Vattenafgift, förslagsvis	1,800	—		
		Brand- och olycksfallsförsäkringspremier, förslagsvis	6,800	—		
		Renhållning, vakthållning och oförutsedda utgifter, förslagsvis	5,000	—		248,100
			Kostnader för biprodukterna.			
	c {	Arbetskostnad för koks, förslagsvis	7,000	—		
		D:o för stenkolstjära, förslagsvis	2,400	—		9,400
		Kostnader för gatubelysningen.				
	c {	Lykttändare och lampskötare, förslagsvis	27,800	—		
		Glödkroppar och cylindrar, förslagsvis	2,200	—		
		Diverse	2,800	—		32,800
		Kostnader för privata gasförbrukningen.				
	c {	Mätareaffäsning och inkassering, förslagsvis	4,600	—		
		Diverse — dejourering, afhjelpande af mindre fel, sprit m. m. förslagsvis	6,000	—		10,600
		Remont och underhåll.				
	c {	Byggnader, förslagsvis	3,000	—		
		Ugnar	11,300	—		
		Apparater	1,500	—		
		Gasklockor	500	—		
		Transport	16,300	—	350,550	—

		Transport	16,300 —	350,550 —
c	}	Hufvudrörnätet förslagsvis . . .	3,000 —	
		Lyktstolpar, lyktor och serviser, förslagsvis	3,200 —	
		Privatserviser förslagsvis	500 —	
		Gasmätare, "	3,000 —	
		Inventarier, "	4,000 —	30,000 —
b		Ränta å kontokuranträknigen med stadskassan, förslagsvis .	— —	8,500 —
		Utsträckning af hufvudrörnätet.		
c*	}	under Unionsgatan mellan S. Esplanad- och S. Magasinsgatorna	3,510 —	
		under Andregatan mellan Georgs- och Abrahamsgatorna	8,970 —	
		under Trädgårdsgatan mellan Berg- och Fabiansgatorna	850 —	
		under Skepparegatan mellan Fabriks- och Petersgatorna	1,160 —	
		under Fabriksgatan mellan Skeppare- och Smedsgatorna	5,025 —	
		under Hafsgatan mellan Kaptens- och Skepparegatorna	1,900 —	
		under Villagatan mellan Fabriks- och Hafsgatorna	2,880 —	
		under Docksgatan mellan Munkholms- och Ärtholmsgatorna	855 —	
		under Högvaktstorget mellan N. Esplanad- gatan och Skatuddsbron	1,870 —	
		under Myntkajen mellan Ankaregatan och Kronbergskajen	2,790 —	
		under Kanalgratan mellan V. Hamngatan och Kronbergskajen	4,095 —	
		under Lökholmsgatan mellan Ankaregatan och Kronbergskajen	2,880 —	
		under Ankaregatan mellan Myntkajen och Kronbergsgatan	1,080 —	
		under Ö. Hamngatan mellan Myntkajen och Kronbergsgatan	1,080 —	
		under Kronbergskajen mellan Myntkajen och Kronbergsgatan	960 —	
under Kronbergsgatan mellan Slottsgatan och Kronbergskajen	1,216 —			
under Sandviks s. kajen mellan Boulevards- och Rödbergsgatorna	3,920 —			
		Transport	45,041 —	389,050 —

	Transport	45,041	389,050
	under Rödbergsgatan mellan Sandviks S. Kajen och Styrmansgatan	1,045	
	under Styrmansgatan mellan Sjömans- och Fabriksgatorna . . .	2,090	
	under Nikolaigatan mellan Estnäs-gatan och Broberget	3,520	
	under Mariegatan mellan Kyrko- och Estnäs-gatorna	1,320	
	under Nya Skatuddsbron såvida denna kommer till utförande år 1905	1,400	
	under särskilda gator enligt Styrelsens bestämmande	10,584	65,000
	Uppställande af nya lyktor förslagsvis		
c*	å Sandviks s. kajen, Docksgatan, Fabriksgatan, Skepparegatan, Villagatan, Hafsgatan, Nikolai-gatan, Högvaktstorget, Myntkajen, Kronbergsgatan, Kanalga-tan, Lökholmsgatan, Ankarega-tan, Ö. Hamngatan, Kronbergs-kajen samt å 14 st. pissoirer å diverse ställen i staden, tillsam-mans 72 st. lyktor å Fmk 150: — samt en 6-låg. kandelaber, å Högvaktstorget å Fmk 600: —	11,400	
	å särskilda gator enligt Styrelsens bestämmande, 24 st. lyktor å Fmk 150: —	3,600	15,000
	Serviser, inventarier m. m.		
	Privatserviser, förslagsvis	5,500	
	Gasmätare "	27,000	
	Inventarier "	2,550	35,050
	<i>Behållning</i>	—	170,200
	Summa Fmk	—	674,300

Inkomster.

Gatubelysningen, förslagsvis.

Auerlågor:				
c	Helnatts, 618 st. under vår- och 653 st. under höstterminen, förbru- kande gas	235,151 m ³		
	Halfnatts, 954 st. under vår- och 1,014 st. un- der höstterminen, för- brukande gas	180,795 "		
	Öppna lågor (å varu- skjulen):			
	Helnatts, 6 st. under seglationstiden, för- brukande gas	2,291 "		
	Lucas-lampor (å Salu- torget):			
	Halfnatts, 2 st. förbru- kande gas	1,743 "		
	Extra belysning vid sär- skilda tillfällen	1.020 "		
	S:a 421,000 m ³			
	å 30 penni per m ³	—	—	126,300 —
	Privatförbrukningen, förslagsvis.			
c	Gas till lyse 870,000 m ³ å 30 penni	261,000: —		
	Afgår för rabatter	6,000: —	255,000 —	
	Gas till kokning m. m. 930,000 m ³			
	å 15 penni	139,500 —	—	394,500 —
Biprodukter, förslagsvis.				
c	Koks	108,000 —		
	Stenkolstjära	15,500 —	123,500 —	
	Vinst å arbeten och materialför- säljningar förslagsvis	—	—	30,000 —
Summa Fmk		—	—	674,300 —

Handlingar angående Helsingfors stads utgifts- och inkomststat för år 1905.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 31 Oktober 1904.

Till Magistraten i Helsingfors.

N:o 243.

Till Magistraten har Drätselkammaren härmed äran insända ett af Kammaren uppgjort förslag till utgifts- och inkomststat för staden under nästkommande år 1905 jemte alla dertill hörande från stadens särskilda nämnder, styrelser och kontor afgifna specialförslag, ritningar och andra handlingar. Tillika får Kammaren här nedan lemna de förklaringar och motiv, hvartill en afvikelse uti föreliggande förslag antingen från den för innevarande år fastställda staten eller från nämnda specialförslag kunna gifva anledning.

Utgifter.

I. Stadens skulder.

Under denna hufvudtitel hafva annuiteterna å stadens obligationslån blifvit upptagna i full öfverensstämmelse med härför fastställda amorteringsplaner och bestämmelser i lånekontrakten.

II. Stadens embetsverk.

Emedan politierådsmannen vid *Magistraten* Abdon Alfred Fredrik Lindberg affidit, bortfaller för en politierådman personelt vederlag för frångången auktionsprovision 1,000 mark. — Till affönande af vikarier för justitierådmanstjänster vid *Rådstufvurätten* ingår i utgiftsstaten för innevarande år ett tillfälligt anslag af 3,000 mark; och har Drätselkammaren trott sig böra jemväl för instundande år

bibehålla ett sådant tillfälligt förslagsanslag. — Beträffande staten för *Magistratens och Rådstufvurättens gemensamma biträden* märkes att, i följd af stadsbetjenten A. J. Olins död, för en af stadsbetjenterna vid Magistratens kansli bortfaller förhöjning för tio års tjänst. — Under *Exekutionsverket* tillkommer arvodesförhöjning för fem års tjänst åt förste stadsfogden Herman Adlercreutz med 500 mark.

III. Kommunalförvaltningen.

Någon afvikelse från den för innevarande år gällande staten för *Drättselkammaren* förekommer ej.

Vid *Drättselkontoret* tillkommer för derstädes anstälde yngre bokhållaren O. J. C. Paldani från den 1 april 1905 arvodesförhöjning för 10 års tjänst, utgörande till årets slut 225 mark. — På framställning af Stadskamreraren har förslagsanslaget 7,800 mark för extra biträden höjts med 400 mark. Bemälda kamrerare har nämligen framhållit att såväl tillväxten af befolkningsnumerären som i all synnerhet den nuvarande mantalsskrifvarens förfarande att för hvarje person öfver 16 år, ofta äfven för tjenare och minderåriga, bilda särskilda debiteringsposter väsentligen ökat Drättselkontorets arbeten. Härtill kom att mantalslängderna icke aflämnats på bestämda tider, hvarigenom arbetet med debiteringen af kronoutskylderna och uppgörandet af dertill hörande register koncentrerats på årets sista månader då arbetena äfven eljes voro anhopade och extra biträden måste anlitas. En ansenlig ökning af kontorets arbeten med ordnandet af inlösta kuponger hade vidare tillkommit i följd deraf att å 1902 års stora obligationslån utfärdats endast små valörer. Äfven förslagsarvodet 1,500 mark för debetsedlars kringbärande har höjts med 300 mark, enär Stadskamreraren anmält att antalet debetsedlar, och räkningar, som skola distribueras, från 53,000 år 1900 stigit till omkring 59,000 innevarande år och beräknats för år 1905 komma att uppgå till inemot 68,000 stycken.

Trafikkontoret har anmält att dess anslag för extra biträden borde höjas med 825 mark beroende ej blott af ökad arbetsmängd, i det inlagornas antal under det löpande året stigit med c. 13 %, än ock af nödvändigheten att under längre tid af året aflöna biträdande vågmästare sedan flere packhusafdelningar hållas öppna året om. Kontoret har äfven meddelat fullständig specifikation å anslaget fördelning; och har Drättselkammaren funnit framställningen beaktansvärd samt förty upptagit ifrågavarande förslagsanslag till ett utjemnad belopp af 19,750 mark. Anslaget för aflönande af en maskinist för hissinnrättningen i packhuset har, efter det en andra varuhiss tillkommit, på grund af Stadsfullmäktiges beslut den 17 sistlidne maj höjts med 300 mark.

Under utgifterna för *Hamnkontoret* hafva hamnkaptensens och hamnbokhållarens uppbörsprocenter beräknats efter den hamnuppbörd, Drättselkammaren

å budgetens inkomstsida trott sig böra upptaga. — Uti en till Drätselkammaren ingifven skrift hafva stadens hamnkonstaplar, af hvilka tre åtnjuta en årsaflöning af 1,000 mark och de åtta öfriga 900 mark, framhållit att denna år 1886 fastställda aflöning vore otillräcklig för bestridande af de stegrade lefnadskostnaderna och förty hemställt att lönen måtte för dem alla ökas till minst 100 mark i månaden. Sökandene meddela att deras enda extra inkomst utgjordes af lotspenningar för lotsning inom hamnområdet och att denna inkomst i medeltal uppgått till högst 50 mark under seglationen för enhvar af dem. Dugliga kroppsarbetare kunde påräkna vida högre aflöning än hamnkonstaplarna, hvilka likväl måste hålla sig uniform och alltid vara väl klädda. Till affördradt yttrande har Hamnkotoret framhållit att konstaplarne under seglationstiden äro så strängt upptagna af tjensten att de ej kunna medhinna enskildt arbete och att sedan sjötrafiken i hufvudstaden under senhösten och våren fått bistånd af isbrytare, den tid seglationen var afstannad inskränkte sig till högst 2½ månad, hvilken tid var alltför kort för erhållande af stadigt arbete. Hamnkotoret har derföre föreslagit bifall till sökandenes anhållan samt hållit före att alla hamnkonstaplar kunde erhålla lika lön med undantag af konstapeln i Sörnäs, hvilken åtnjuter fri bostad och derföre kunde i kontant årslön erhålla 100 mark mindre än de öfriga. Drätselkammaren har med afseende å den lediga tid hamnkonstaplarne i hvarje fall under vintern åtnjuta trott sig ej böra föreslå löneförhöjning till hela det ansökta beloppet samt för öfrigt ansett ökningen lämpligast böra utgå i form af beklädnadshjälp, hvilken i analogi med motsvarande poster för brandkonstaplar och saluhallsvakter upptagits till 150 mark för enhvar af hamnkonstaplarne, hvarvid dock lönen för konstapeln i Sörnäs af ofvanangifvet skäl nedsatts till 800 mark. — Parmmätareåldermannens aflöning har åter höjts från 400 till 600 mark. Den nuvarande åldermannen J. V. Lindberg har såsom grund för anhållan att lönen måtte ökas till 100 mark i månaden framhållit, att efter hamnbanans tillkomst arbetsplatsernas antal ökats; och har Hamnkotoret intygat att parmmätning numera måste försiggå på flere långt från hvarandra belägna platser, såsom jernvägens vedplan, norra hamnen, Sandviks hamnen, hafshamnen o. s. v. Parmmätareåldermannen, hvars åliggande var att öfvervaka parmmätarene samt vårda de af staden anskaffade parmmåtten, egde derföre ej tid att i samma mån som tidigare sjelf lägga hand vid parmmätning och derigenom öka sin inkomst. I följd af nedsatta kropps krafter förmådde ej heller åldermannen Lindberg arbeta lika mycket som under yngre år. På grund här af har Hamnkotoret till en början föreslagit att parmmätareåldermannen skulle tilldelas så stor lön att han uteslutande kunde egna sig åt öfvervakandet af de femton parmmätarene och åt eftersyn af parmmåtten. Efter öfverläggning med Drätselkammaren har Hamnkaptenen emellertid enats derom att en ökning af åldermannens aflöning med 200 mark vore ändamålsenlig.

I utgiftsstaten för *Byggnadskotoret* har löneförhöjningen åt arbetschefen för fem års tjänst, hvilken under innevarande år utgått endast för fyra månader,

upptagits för hela året och medför sålunda en ökning af 379 mark 17 penni. — Äldre skogvakten K. V. Sipilä har ansökt att honom måtte beviljas en löneförhöjning af 150 mark. För närvarande åtnjuter Sipilä i kontant aflöning inalles 1,150 mark jemte fri bostad och ved, hvilka sistnämnda förmåner kunna i penningar uppskattas till högst 500 mark för bostaden och 100 mark för bränslet, i följd hvaraf totala aflöningen kan beräknas till 1,750 mark per år. Byggnadskontoret har såsom jemförelse framhållit att åt de vid stadens allmänna arbeten året om sysselsatta byggmästarene och kvartersmännen erlades en dagspenning af minst 8 mark per dag, hvilket för 300 arbetsdagar utgjorde en årsinkomst af 2,400 mark. Då på äldre skogvakten måste ställas samma fordringar som på nämnda arbetsledare, och Sipilä på ett synnerligen förtjenstfullt och samvetsgrant sätt under en tid af 20 år handhaft ifrågavarande befattning, har Byggnadskontoret ansett Sipiläs anhållan berättigad och tillstyrkt bifall till densamma. Drätselkammaren uppskattar betydelsen för staden af att ega en fullt pålitlig och omsorgsfull första skogvakt. Efter tio års tjänst erhöll äfven Sipilä en personel löneförhöjning af 150 mark och efter femton års tjänst ytterligare 100 mark. Med afseende å det vitsord Byggnadskontoret lemnat om Sipiläs verksamhet har Kammaren icke tvekat att i sitt budgetförslag för första skogvakten upptaga ett ytterligare personelt lönetillskott, hvilket Kammaren likväl ansett böra begränsas till 100 mark. — Förslagsanslaget 8,000 mark för material och handtlangaredagsverken vid mätningar har höjts till förslagsvis 10,000 mark, enär det tidigare anslaget visat sig otillräckligt. Sålunda stego utgifterna å detta konto år 1903 till 10,417 mark 81 penni.

Under rubriken *Särskilda nämnder* är främst att beakta att expensemedelsanslaget för *Taxerings- och pröfningsnämnderna* höjts från 2,600 till 3,200 mark. Innevarande års taxeringsnämnd har nämligen beslutit att bland förarbeten till nästskeende kommunaltaxering skulle upptagas insamlandet af uppgifter å aflöningar, som vid embetsverk och affärskontor utbetalats till där anställda personer, samt ordnandet och bearbetandet af dessa uppgifter i god tid innan taxeringsarbetet år 1905 begynner; och har Nämnden anhållit att för detta ändamål äfvensom för bestridandet af kostnaden för blankettens tryckning och distribuering anslag måtte ställas till dess förfogande genom ofvanberörda ökning af expensemedlen. — *Nämnden för arbetareangelägenheter* har anmält att dess expenseanslag 100 mark visat sig otillräckligt samt föreslagit dettas ökande till 250 mark. Vidare har Nämnden framhållit att för inköp af litteratur något belopp icke funnits i budgeten upptaget, men att Stadsfullmäktige för detta ändamål ur sina dispositionsmedel år 1903 beviljat ett anslag af 500 mark, hvarmed äfven under innevarande år tidskrifter samt arbeten i vissa på dagordningen stående arbetarefrågor, särskildt angående arbetareundervisningens ordnande, handtverkeriinspektionen samt förlikning och skiljedom i arbetstvister kunnat anskaffas. Enär det för fullgörande af Nämndens uppgift var oafvisligen nödvändigt att äfven framdeles kunna prenumerera på några utländska periodiska publikationer samt inköpa nyare, öfverhufvud i staden icke

tillgänglig litteratur i de till Nämndens behandling förekommande frågor, erfordrades härtill ett årligt anslag af åtminstone 250 mark. Drätselkammaren har ansett sig böra tillmötesgå Nämndens anhållan sålunda att ett gemensamt anslag af 400 mark upptagits för expenser och anskaffande af litteratur.

Förvaltningsrådet för *Kommunala arbetsförmedlings byrån* har åter föreslagit att lönen för manliga biträdet skulle ökas från 1,200 till 1,500 mark, enär biträdet i följd af arbetsmängden vid byrån icke, såsom tidigare antagits, egde tid till biförtjänst genom annat arbete. Denna framställning har Drätselkammaren ansett sig icke kunna förorda. Vid senaste budgetbehandling upptogs å byråns stat, i stället för vaktmästare med aflöning af 900 mark ett manligt biträde, hvars löneförmåner bestämdes till 1,200 mark. Till sistnämnda befattning antogs den förra vaktmästaren, och har dennes aflöning från byrån sålunda från början af innevarande år ökats med 300 mark, hvarföre ytterligare tillökning af löneförmånerna nu synes opåkallad. Ej heller har Drätselkammaren ansett skäl förekomma att, såsom förvaltningsrådet föreslagit, öka aflöningen för kvinnliga biträdet från 100 till 125 mark i månaden. För sistnämnda biträde observerades i innevarande års stat aflöning för sju månader med 700 mark och antogs biträdet den 1 juni då byrån erhöll större lokal och härigenom kunde utvidgas med särskild afdelning för kvinnor. Jenväl kvinnliga bitrådets lön har förty af Drätselkammaren bibehållits oförändrad, men i förslaget observerats för helt år med 1,200 mark. Årets utgiftsstat för byrån upptager vidare ett förslagsanslag af 2,000 mark för inventarier, lyse, värme m. m. I stället härför föreslår Förvaltningsrådet ett expensemedelsanslag af 1,500 mark samt uppräknar följande utgifter, som ur detta anslag borde bestridas, nämligen: lokalens städning och belysning, telefonkostnad, aflönande af ordningsman vid behof, tryckningskostnader, postafgifter m. m. Drätselkammaren, som inhemtat att för inventarier under innevarande år åtgått något öfver 400 mark, har till föreslaget belopp af 1,500 mark upptagit anslag för byråns expenser.

På förslag af *Uppfostringsnämnden* har arvodet för vaktmästaren ökats från 150 till 200 mark samt expensemedelsanslaget, hvarmed bland annat bekostas utgifter för inspektionsresor, höjts från 500 till 800 mark, beroende af det ökade antalet uppfostringsanstalter.

IV. Gatu- och kajbelysningen.

I följd af den af Styrelsen för belysningsverket till utförande under nästa år föreslagna utsträckning af gasnätet komme kostnaden för *Gasbelysningen* att ökas med 6,900 mark. Den förlängning af belysningstiden med petroleumlyktorna som Styrelsen ansett böra vidtagas, — sålunda att lyshållningsåret beräknades för helnattslyktorna från den 20 juli t. o. m. den 15 maj i stället för från den 1

augusti t. o. m. den 15 maj, samt för halfnattslyktorna från den 1 augusti t. o. m. den 15 maj i stället för från den 15 augusti t. o. m. den 15 april, — skulle enligt Styrelsens beräkning medföra en merkostnad för denna belysning af 4,417 mark. Budgeten för *Petroleumbelysningen* har dock med afseende hufvudsakligast derå att ett icke obetydligt antal dylika lyktor komme att på grund af gasnätets utsträckning ersättas med gaslyktor samt att, jemlikt det med entreprenören af petroleumbelysningen numera träffade aftal, någon ökad belysningskostnad för de s. k. intensivlyktorna icke vidare ifrågakommer, i sjelfva verket kunnat af sagda styrelse nedbringas från 103,729 mark i årets utgiftsstat till 95,436 mark. Då emellertid entreprenören enligt nyssåberopade aftal, under förutsättning att intensivlyktornas antal icke ökas med flere än högst 100 st. årligen, är skyldig att upprätthålla belysning med dessa lyktor efter samma prisberäkning som för de äldre petroleumlyktorna, har Drätselkammaren ansett skäl förefinnas att tillgodogöra staden det sålunda erbjudna tillfället till belysningens förbättrande genom att i budgetförslaget upptaga en post af 6,000 mark för anskaffande af 100 st. intensivlyktor, hvilka entreprenören är skyldig att leverera till ett maximipris af 60 mark för stycket. Totalkostnaden för petroleumbelysningen komme härigenom att uppgå till 101,436 mark. Anslaget för *Extra belysning af kajer och varuskjul* har, oktadt belysningen under innevarande år blifvit i någon mån ökad, kunnat i budgetförslaget ned sättas från 16,395 mark för detta år till 11,840 mark, beroende derpå att några nya installationer icke ansetts erforderliga.

V. Brandverket.

Enär Stadsfullmäktige den 29 nysslidne september, på Hälsovårdsnämndens framställning, beslutit att från och med år 1905 låta genom manskap från stadens brandkår under befälets kontroll ombesörja transport af sårade och sjuka samt att för sådant ändamål öka personalen vid brandverket med en korpral samt en äldre och en yngre konstapel, hafva häraf påkallade ändringar i brandverkets stat observerats under titeln *aflöningar och andra förmåner*. Posterna för hö och hafra till *Brandstallet* hafva upptagits till de högre belopp som betingas af de förhöjda leveransprisen för dessa förnödenheter, öfverstigande de i innevarande års stat beräknade med 1,255 mark. Under titeln *Redskap och inventarier* hafva, på grund af uppgifterna i Brandkommissionens specialförslag upptagits anslag med förslagsvis 2,400 mark till inköp af 3 st. hästar till ersättande af lika många uttjenta, tvenne poster, hvardera å 1,000 mark, till inköp af isolerad ledningstråd för utvidgning af brandtelegrafnätet samt af liksidiga kopplingar till en del af slangförrådet, äfvensom slutligen en post å 400 mark för anskaffande af en ny åkkärra i stället för en utsliten sådan. — Enligt Stadsfullmäktiges ofvanberörda beslut bör till bestridande af

årsunderhållet för den vagn, som anskaffas till begagnande vid transport af sårade och förolyckade samt för bekostande af förbandsmaterial m. m. å staten upptagas ett anslag af förslagsvis 280 mark, hvilket hänförts till afdelningen *Diverse*.

Såsom *tillfällig utgift* har äfven denna gång observerats 5,000 mark såsom bidrag till Frivilliga Brandkårens upprätthållande, ehuru ansökan om sådant bidrag ännu icke till kammaren inlemnats.

VI. Polisnrättningen.

Med tillämpning af samma princip som följts vid uppgörandet af detta års budgetförslag har Drätselkammaren äfven nu under denna hufvudtitel upptagit endast det årsbidrag, som staden har att till polisens underhåll inleverera till statsverket, hyror för de till polisnrättningen upplåtna lokaler, kostnaderna för eldning och belysning samt under rubriken *Diverse* remontkostnader för polisens utrustningspersedlar.

För de i stadens gårdar vid Alexandersgatan befintliga *embetslokaler* har hyresbeloppet nu upptagits 2,000 mark högre, eller med 16,000 mark, af orsak att numera till polisens disposition upplåtits såväl den i gården N:o 24 förut inrymda vattenserveringens lokal som de rum i samma gård hvilka till den 1 sistlidne juni begagnats af den kommunala arbetsförmedlingsbyrån. — För 2:dra polisstationen har från den 1 juni detta år upphyrts ny lokal för en årshyra af 3,600 mark, öfverstigande med 600 mark det förra hyresbeloppet. — Såvidt de här upptagna hyror ha beräknats för lokaler i stadens egna gårdar hafva desamma äfven observerats å inkomstsidan i budgeten.

För *belysning* har i årets utgiftsstat anslagits 8,100 mark. Enligt hvad från Drätselkontoret meddelats har kostnaden för den i polisens embetslokaler använda belysningen under detta år redan öfverstigit 14,000 mark, medan sagda belysningskostnad för hela året 1903 utgjorde 11,600 mark. Enär särskildt kostnaden för den elektriska belysningen synes hafva benägenhet att i oproportionerligt hög grad tilltaga och orsaken härtill torde böra sökas uti uppenbar misshushållning med belysningen, har Drätselkammaren beslutit att uti skrifvelse till vederbörande polismyndighet påpeka nämnda förhållande och erinrat om iakttagande af större sparsamhet härutinnan. Det har likväl befunnits nödigt att för nästkommande år höja anslagsbeloppet, hvarför detsamma nu upptagits med förslagsvis 12,000 mark.

VII. Sundhets- och sjukvården.

I enlighet med uppgifterna i Helsovårdsnämndens specialförslag hafva under titeln *Läkare- och sjukvårdspersonal* införts några förändringar, bestående deri att

för „förste stadsläkaren“ professorn Sucksdorff upptagits honom från den 1 juli 1905 tillkommande löneförhöjning för 10 års tjänst med 500 mark; att på grund af Stadsfullmäktiges beslut af den 12 april 1904 antalet „kommunala sjuksköterskor“ ökats med en, aflönad med lika belopp per år som de förut anställda, eller 1,080 mark; att ett särskildt anslag upptagits för „sjukvårdspersedlar“, hvarmed förenats det tidigare anslaget för kommunala sjuksköterskornas „reskostnader“ tillhopa 600 mark; samt att anslaget för „arvoden åt vikarier under distriktläkarenes semesterledighet“ höjts med 300 mark för att jemväl åt den i Sörnäs numera anställde extra distriktläkaren må kunna beredas dylik ledighet. — Under titeln *Helsovårdsnämnden* har nämndens expensanslag, som visat sig otillräckligt, ökats från 4,500 till 5,000 mark. Efter det styrelsen för *Maria sjukhus* till Helsovårdsnämnden inkommit med förslag att vid sjukhusets tuberkulospaviljong måtte anordnas en „ligghall“ för friluftsbehandling af lungsotpatienterne, har Helsovårdsnämnden uti särskild framställning till Stadsfullmäktige förordat bifall till sagda förslag och beviljande af anslag för ändamålet med 6,660 mark, hvaraf 3,200 mark beräknats för hallens uppförande och 3,460 mark för dess inredning. Denna framställning hafva Fullmäktige den 25 innevarande oktober remitterat till Drätselkammarens utlåtande, och har Kammaren uti detta ärende aflåtit skrifvelse till Stadsfullmäktige, hvori tillstyrkes uppförande af den projekterade ligghallen. Det därför äskade anslaget har fördenskull med ofvan angifna belopp upptagits uti staten för sjukhusets afdelning för icke epidemiska sjukdomar.

Uti en annan remiss, jemväl af den 25 oktober, hafva Stadsfullmäktige affordrat Drätselkammaren utlåtande öfver en af Hälsovårdsnämnden med dess förord insänd anhållan af styrelsen för *Maria sjukhus* om anvisande af en summa af 7,500 mark till bestridande af kostnaden för inredning af den numera färdiga tillbyggnaden till epidemipaviljongen å sjukhustomten, af hvilken kostnad en del beräknats för installation af elektrisk belysning såväl i nyssberörda tillbyggnad som uti öfverläkarens vid epidemifdelningen bostad. Enär närmare utredning rörande kostnaden för öfverläkarens bostad befunnits vara erforderlig, har Drätselkammaren ännu icke kunnat afgifva yttrande i detta ärende; men har emellertid det af Helsovårdsnämnden föreslagna anslagsbeloppet 7,500 mark i budgetförslaget införts. Då Drätselkammaren ansett sig icke ega skäl att afstyrka af Helsovårdsnämnden, i likhet med styrelsen för *Maria sjukhuset*, förordad fri belysning för öfverläkaren vid epidemifdelningen, har denna upptagits bland öfverläkarens löneförhöjningar. — Å afdelningens för epidemiska sjukdomar stat hafva härutöver, på förslag af sjukhusets styrelse tillkommit en 4:de bildad sköterska med en årslön af 600 mark samt en post å 300 mark för aflönande under 6 månaders tid af en sköterska, hvilken komme att vikariera under de ordinarie sköterskornas semester eller möjligen inträffande sjukdom.

Uti staten för den „medicinsk-kirurgiska afdelningen“, som numera varit i verksamhet $1\frac{1}{2}$ år, har införts en förslagspost å 2,500 mark för underhåll af

inventarier. — Jemlikt Stadsfullmäktiges beslut af den 12 april detta år har lönen för den vid sjukhuset anställda „syssemanen“ upptagits med förhöjdt belopp af 3,000 mark. Uti staten för sjukhusets „ekonomie afdelning“ är anslaget för kost åt patienterne beräknadt för samma antal sjuka som uti sistlidet års stat, ehuru den nu skedda utvidgningen af epidemipaviljongen medger emottagande derstädes af ett större antal patienter än härintills. Orsaken till att någon förändring af berörda anslag dock icke ansetts påkallad är, enligt meddelande från Helsovårdsnämnden, den att antalet sjuka på denna afdelning är, — beroende af de under året gängse epidemiska sjukdomarne —, ytterst varierande och att antagligt synes det årsmedeltalet icke skall i väsentligare grad öfverskridas. Deremot har Kam-maren vid beräkandet af *kost åt personalen* observerat den förhöjning som påkallas genom tillkomsten af tvenne sköterskor, af hvilka den ena anställes endast för halft år. Tillbyggnaden af epidemipaviljongen har äfven medfört nödvändighet att med 1,100 mark höja anslagsposten för *bränsle*, som förty upptagits med förslagsvis 22,500 mark. Till följd af sjukhusets utvidgning har äfven *belysningsanslaget*, för närvarande 6,000 mark, befunnits otillräckligt, hvarför detsamma af Drätselkammaren upptagits med förslagsvis 8,000 mark.

Uti särskild skrifvelse till Stadsfullmäktige har Helsovårdsnämnden på i skrifvelsen framhållna skäl hemställt att det under en följd af år i stadens budget ingående anslaget för en *Sjukstuga i Sörnäs* måtte indragas och i nästkommande års utgiftsstat ersättas med ett extra anslag å 6,000 mark för bekostande i vissa fall af patienters vård uti privata sjukhus. Enär Drätselkammaren, till hvars yttrande äfven denna framställning öfversändts, ännu icke hunnit slutbehandla ifrågavarande ärende, och betänkligheter synas kunna hysas mot frågans lösande i den af Helsovårdsnämnden antydda riktning, har Kam-maren ansett sig böra i budgetsförslaget fortfarande upptaga anslag för omförmälda sjukstugas upprätthållande enligt den af distriktsläkaren Doktor Råbergh alternativt gjorda kostnadsberäkningen för 9 sjukplatser, med 10,500 mark.

Under titeln *Polikliniker* hafva på grund af Stadsfullmäktiges beslut af den 8 mars innevarande år såsom tillägg till anslaget för „barnförlossningsanstalten i Hermanstad“ upptagits tvenne poster, en å 1,200 mark för aflönande af en biträdande barnmorska och en å 200 mark för desinfektionsmedel och medicin. — Den 23 februari detta år hafva Stadsfullmäktige af sina dispositionsmedel beviljat ett anslag af 1,000 mark för beredande af „barnmorskebiträde“ åt medellösa barnföderskor i deras hem, och har anslaget för detta ändamål, på grund af vunnen erfarenhet, i nästa års utgiftsstat förhöjts till 2,000 mark. — Det i årets stat ingående men för endast 7 månader beräknade anslaget för 5 sjukplatser i „Doktorerne O. A. Boijes och W. Parviainens barnförlossningsanstalt“ har nu införts med hela årsbeloppet 8,560 mark. — Årets anslag, 5,000 mark, för en i februari detta år öppnad „tuberkulospoliklinik“ vid Maria sjukhus har, enligt hvad Helsovårdsnämnden hos Stadsfullmäktige anmält, redan öfverskridits, och har det för

densamma under nästkommande år behöfliga anslaget af Nämnden beräknats till förslagsvis 8,000 mark, hvilket belopp införts i budgetsförslaget.

Då det lyckats för Helsovårdsnämnden att såsom förste tillsyningsman vid *Helsopolisen* i ledigheten efter tjänstens förre innehafvare anställa en legitimerad läkare, har Nämnden såsom personelt lönetillskott åt denne funktionär föreslagit ett belopp af 500 mark, motsvarande den löneförhöjning för 5 års tjänst som skulle tillkommit den förre innehafvaren af tjänsten, och har Drätselkammaren ansett sig böra förorda beviljandet af nämnda lönetillskott. — Antalet tillsyningsmän borde enligt Helsovårdsnämndens förslag ökas med tvenne, af hvilka den ene skulle erhålla till speciellt åliggande att verkställa de syner som erfordras för utförfandet af den å Nämnden enligt arbetareskyddslagen ankommande, men på grund af bristande krafter härintills i mycket ofullständig grad handhafda upp-sigten öfver de sanitära förhållandena uti handtverkerierna och å arbetsställen i staden, under det den andre af de nya tillsyningsmännen skulle anställas för öfvervakandet af renhållningen i gårdarne. Staten för helsopolisen komme härigenom att förhöjas med arvodena för 2 tillsyningsmän å 2,000 mark. I stället kunde en af de härförinnan för månaderna maj—oktober antagna extra tillsyningsmännen undvaras och det för desse förslagsvis upptagna beloppet 3,000 mark nedsättas till 2,000 mark. — Anslaget 1,500 mark för ett „desinfektionsbiträde“ har Helsovårdsnämnden på anförda skäl ansett kunna uteslutas, hvarför detsamma från staten bortlemnats; och har anslaget för dödande af råttor, jemlikt Nämndens förslag, minskats med 500 mark.

På grund af fastställda förändrade kompetensvilkor och ökad arbete för vaktmästaren vid stadens *Laboratorium för sanitära undersökningar* har dennes lön förhöjts från 1,000 till 1,200 mark. Anslaget å laboratoriets stat för „uppköp af profver m. m.“ har, enär detsamma visat sig otillräckligt, ökats med 300 mark, motsvarande den förut, så länge de bakteriologiska undersökningarna verkställdes genom Helsovårdsnämndens försorg, bland Nämndens expensmedel ingående anslagsposten för afhemtande af vattenprof från vattenledningsverket i Gammelstaden.

VIII. Fattigvården.

Uti staten för *Fattigvårdsstyrelsen* hafva några förändringar icke vidtagits.

De under öfriga rubriker af denna hufvudtitel gjorda afvikelser från innevarande års utgiftsstat grunda sig på Fattigvårdsstyrelsens förslag och äro enligt Kammarens åsigt tillfylles motiverade uti bemälda styrelses, dess uppgifter för budgeten åtföljande skrifvelse. Under afdelningen *Fattiggården och dermed för- enade inrättningar* har sålunda årsaföningen för ett „kontorsbiträde“, på grund af ökad arbete, höjts från dess nuvarande belopp 720 mark till 900 mark. För-

slagsposten för „ved och belysning till fattiggården“ har, med afseende bl. a. å ökade transportkostnader för veden upptagits med ett 500 mark högre belopp. Anslagsposten för „beklädnad“ under rubrik „dårvårdsanstalten“ har till följd af det stigande antalet sinnessjuka, som vårdas i fattiggårdens afdelningar för dessa sjuka och uti de i Sibbo inrättade kolonierna, förhöjts med 1,000 mark. Den för vården af sinnessjuka upplåttna „tuberkulospaviljongen“ å fattiggården har observerats såsom en skild underafdelning med eget anslag för ved och belysning, med inalles 1,500 mark. „Remontarbetena“, för hvilka specificerade kostnadsförslag bifogats, äro beräknade för arbetsinrättningen 900 mark högre men för fattiggården 1,400 mark och för dårvårdsanstalten 1,000 mark lägre än i årets utgiftsstat.

Hvad posterna under titeln *Understöd och kostnader för fattiga utom inrättningen* beträffar har förslagsposten för „läkemedel“, som i årets stat upptogs med 8,000 mark, visat sig otillräcklig och därför nu höjts till 10,000 mark. Stadens stigande folkmängd har likaså påkallat ytterligare förhöjning af anslagen för „direkta understöd åt personer ovilkorligen berättigade till fattigvård“ med 6,000 mark och åt „nödställda, hvilka icke ega ovilkorlig rätt till fattigvård“ med 2,000 mark. Deremot hafva posterna för „i särskilda inrättningar intagna“ och för „sjukvård“ kunnat nedsättas, det förra med 500 mark och det senare med 1,000 mark.

IX. Undervisningsväsendet.

Utgifterna för *Navigationsskolan* hafva upptagits med samma belopp som i innevarande års budget. — Under afdelningen *Handverksskolorna* hafva anslagen observerats i enlighet med de för dess skolor ingifna specialförslag. Samtliga utgifter för „högre handverksskolan“ äro beräknade till 48,566 mark och belöpa sig häraf på statsverkets andel 20,313 mark, motsvarande hälften af föreståndarens och lärarens afföning, samt på stadens andel återstoden eller 28,253 mark, utvisande en höjning af 1,387 mark, hvilken hufvudsakligen beror af ökade lärarekrafter. För „lägre handverksskolorna“, inrymda den ena i gården N:o 21 vid Alexandersgatan och den andra i Berghäll, äro sammanlagda utgifterna för instundande år beräknade till 35,590 mark, eller eventuelt 36,090 mark, för den händelse att förslag om införandet af elektrisk belysning uti skollokalen i Berghäll blefve godkändt. Kostnaden för belysning af lokalen vid Alexandersgatan är upptagen till 2,000 mark och belysningen med petroleum i lokalen å Berghäll till 300 mark. Det föreslagna utbytet af petroleumbelysningen mot elektriskt ljus har åter kalkylerats medföra en ökad utgift af 500 mark. Med afseende å de stora kostnader, staden för närvarande får vidkännas för den elektriska belysningen inom hus, har Drätselkammaren emellertid ansett sig böra föreslå att petroleumbelysningen i före-

nämnda skollokal tillsvidare bibehålles. Af totalutgifter för lägre handtverks-skolorna, 35,590 mark, utbetalas 10,220 mark af statsverket och faller sålunda på stadens andel 25,370 mark, eller samma summa som under innevarande år. — Utgiftsstaten för „förberedande yrkesskolan för gossar“ är upptagen till 37,633 mark 33 penni mot 36,250 mark under innevarande år, beroende deraf att en del ordinarie lärare och verkmästare från den 1 september resp. 1 oktober 1904 kommit i åtnjutande af dem enligt skolans reglemente tillförsäkrade löneförhöjningar för fem års tjänst och att dessa ökningar nu upptagits för helt år. I utgiften för skolan deltagar statsverket med 17,516 mark 66 penni, utgörande hälften af löneförmanerna för skolans lärare och verkmästare samt derutöfver med 2,000 mark i underhållsbidrag för verkstaden, till följd hvaraf stadens utgifter för skolan reducerats till 20,116 mark 67 penni.

Beträffande „yrkesskolan för flickor“ har meddelande gjorts att skolans direktion enligt uppdrag af Stadsfullmäktige hos Kejsrerliga Senaten ansökt om årligt bidrag ur allmänna medel, till aflönande af skolans lärarinnor och timplärare men att denna ansökan mötts med afslag. Hela den af Stadsfullmäktige godkända utgiftsstaten för skolan, 39,650 mark, måste derföre bestridas med kommunala medel. Emedan skolan, som var afsedd att omfatta två klasser, ännu under vårterminen 1905 komme att arbeta med endast en klass, har Direktionen framhållit att de beräknade utgifterna för skolans upprätthållande under sagda år kunde minskas med ett halft års lön för tre lärarinnor 3300 mark, ett halft års lön för en lärarinna i väfnad 700 mark och hälften af timplärlarinnornas arvode å klass II 980 mark, eller tillhopa 4,980 mark. Å öfriga i staten upptagna konti kunde enligt Direktionens åsigt icke någon minskning ifrågakomma, enär de enda poster, der sådan vore tänkbar, nämligen „kosthållning 3,000 mark“ och „arbetsmaterial 5,000 mark“ voro lågt beräknade på grund deraf att man utgått från antagandet att skolan kunde förtjena på försäljning af mat och handarbeten. Detta hade dock ej tillämpning på skolans första arbetsår, då yrkesskickligheten hos eleverna vore minimal. Till följd häraf har Direktionen hemställt att för skolans underhåll under år 1905 skulle anvisas en summa af 34,670 mark och härutöfver det belopp af 5,000 mark, som för samma år reserverats till uppköp af inventarier.

Staten för den fullständiga yrkesskolan för flickor, sådan den af Stadsfullmäktige antagits, är sålydande:

2 lärarinnor i linnesömrad å 2,200	4,400: —
2 „ klädningsömrad å 2,200	4,400: —
1 „ väfnad	2,200: —
1 „ „	1,400: —
2 „ hushållslära å 2,200	4,400: —
Timplärare å klass I för 12 tim. i veck. å 4 mk och 12 tim. å 3 mk i 35 veckor	2,940: —
	Transport 19,740: —

	Transport	19,740: —
Timlärare å klass II för 8 tim. i veck. å 4 mk och 8 tim. å 3 mk i 35 veckor		1,960: —
Arvode för en föreståndarinna		800: —
Äldre tjenarinna, förutom fri bostad och kost		400: —
Yngre ” ” ” ” ” ”		250: —
Kosthållning		3,000: —
Arbetsmaterial		5,000: —
Hyra		6,000: —
Ved och belysning		1,500: —
Diverse		1,000: —
	Fmk	39,650: —

Till inventarier för skolan hafva Stadsfullmäktige dessutom anslagit 10,000 mark, deraf 5,000 mark för skolans uppställande år 1904.

Drätselkammaren har trott sig böra erinra hurusom det utskott, som till Stadsfullmäktige afgaf förslag rörande ifrågavarande yrkesskola, i sitt betänkande*) framhöll att staten beräknats för ett elevtal af 120, eller 60 på hvardera klassen, men att då antagligt vore att klasserna icke de närmaste åren blefve fulltaliga, besparing å en del poster i utgiftsstaten kunde påräknas intill dess elevantalet stege till det beräknade. Innevarande års utgiftsstat upptager ock för skolans första halfår, oberäknadt inventariianslag, ett belopp af endast 10,044 mark, deraf för kosthållning 1,000 mark, arbetsmaterial 1,000 mark, hyra 2,000 mark, ved och belysning 500 mark samt diverse 300 mark; och har enligt meddelande af direktionens ordförande elevantalet å första klassen stigit till 50. Med afseende härå har Drätselkammaren ansett att utöfver de af direktionen föreslagna reduktioner, följande nedsättningar kunde för år 1905 göras i staten för den fullständiga yrkesskolan, nämligen för kosthållning från 3,000 till 2,500 mark, för arbetsmaterial från 5,000 till 4,000 mark, för ved och belysning från 1,500 till 1,200 mark och för diverse från 1,000 till 800 mark. Äfven hyresanslaget hade enligt Drätselkammarens åsigt bort kunna för år 1905 något nedsättas. Kammaren har emellertid inhemtat att skolans direktion genom kontrakt förbundit sig att från början af instundande kalenderår för den upphyrda lokalen i gården N:o 21 vid Alexandersgatan erlägga 6,000 mark per år, hvilket för den rymliga och ändamålsenliga lokalen ansetts vara en billig hyra. Staten för yrkesskolan för flickor skulle enligt Drätselkammarens förslag uppgå till 32,670 mark, hvartill kommer andra hälften af det utaf Stadsfullmäktige för skolans uppsättning beviljade inventariianslaget eller 5,000 mark.

För *Handelsläroverk* upptager innevarande års utgiftsstat ett sammanlagdt belopp af 10,000 mark deraf 4,000 mark för ett svenskt-finskt läroverk med skyl-

*) Tr. handl. N:o 35 för 1903.

dighet att mottaga minst 10 frielever för Helsingfors, 2,000 mark för förberedande klass vid samma läroverk med skyldighet att mottaga minst 15 frielever från Helsingfors och 4,000 mark för ett finskt handelsläroverk med förpligtelse att emottaga minst 5 frielever från Helsingfors. Uti bilagda i dag till Drätselkammaren ingifna skrift har föreståndaren för det svensk-finska handelsläroverket Edv. Hedengren, under uppgift att skolans elevantal uppgår till 136, deraf 78 från Helsingfors stad, anhållit att för fortsatt vidmakthållande af skolans sex klasser (tre svenska och tre finska) måtte ur stadens medel beviljas ett förhöjdt årligt anslag af 12,550 mark. Enligt hvad sökanden meddelat hafva utgifterna under läsåret 1902—1903 för en förberedande och två ordinarie klasser å hvardera afdelningen uppgått till 43,700 mark, deraf 19,875 mark betäckts genom elevavgifter, 17,000 mark med statsanslag för de ordinarie klasserna och 6,000 mark med ofvanberörda anslag af staden. För att kunna komma i åtnjutande af fortsatt statsunderstöd blefve det nödvändigt att för framtiden ställa läroplanen i full öfverensstämmelse med föreskrifterna i nådiga förordningen af den 28 sistlidne januari, angående handelsläroverken i Finland, och att förty väsentligen öka timantalet per klass. I följd häraf komme totalkostnaden för läroverkets begge afdelningar att enligt uppgjord kalkyl stiga till 66,200 mark, hvarifrån afginge beräknade elevavgifter 16,000. Af återstoden 50,200 mark hade Direktor Hedengren hos Kejsarliga Senaten ansökt att tre fjerdedelar eller 37,650 mark skulle författningsenligt beviljas såsom statsanslag för tvåklassig handelsskola med fortsättningsklass, medan sökanden påräknat att den återstående fjerdedelen 12,550 mark skulle af staden tillskjutas. På fråga har sökanden meddelat att ehuru nytt statsanslag sökts från den 1 sistlidne september ärendet ännu icke af Senaten slutbehandlats, men att ett afgörande i närmaste framtid kunde emotes. Med afseende å sistberörda omständighet har Drätselkammaren ansett sig böra i sitt budgetförslag upptaga endast de tidigare anslagen för det svensk-finska läroverket. — Äfven Direktionen för finskspråkiga handelsläroverket „Suomen liikemiesten kauppaopisto“ har uti en till Stadsfullmäktige ingifven och den 25 innevarande oktober till Drätselkammaren remitterad skrift anhållit att stadens bidrag till läroverket måtte ökas från 4,000 till 6,000 mark, i hvilket afseende meddelande gjorts att skolan, som tidigare varit treklassig, under år 1905 komme att hafva fyra klasser och från höstterminen möjligen fem. Nuvarande elevantal har på förfrågan uppgifvits till 96, deraf 23 hemmahörande i Helsingfors, af hvilka sistnämnda 5 vore frielever. På grund af den olika elevfrekvensen och skillnaden i antalet friplatser, läroverken äro skyldiga att upplåta, hafva Stadsfullmäktige tidigare ansett proportionen emellan anslagen för ifrågasvarande två handelsläroverk böra bibehållas. Härtill kommer att någon utredning ej heller föreligger rörande kostnaderna för det enbart finskspråkiga läroverket och om det statsanslag, som kan för detsamma påräknas, hvarföre Drätselkammaren funnit skäl förekomma att äfven för detta läroverk bibehålla samma anslag som för innevarande år.

Anslaget för *uppfostningsanstalten för andesvaga barn* har på förslag af Folkskoledirektionen bibehållits oförändradt.

Utgiftsstaten för *Folkskolorna* har Drätselkammaren upptagit i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Folkskoledirektionens specialförslag och uppgår utgiften för de såsom „aflöningar“ upptagna posterna till 624,670 mark emot 601,990 mark under innevarande år. Ökningen är betingad deraf att en ordinarie lärare- och nio lärarinneplatser tillkommit; att åtskilliga lärare och lärarinnor efter föreskrifven tids oförvitlig tjänst blifvit berättigade till löneförhöjning; att anslagen för timlärare och lärarinnor i sång samt för vikarier och sannolikt ökad lärarepersonal under höstterminen höjts med resp. 500 och 1,000 mark; att för två föreståndare eller föreståndarinnor tillkommit arvoden med tillhoppa 800 mark; samt att för matrikelföringen i högre skolornas tredje och fjerdre klasser upptagits ett tillfälligt anslag af 1,000 mark. Rörande sistnämnda anslag har af Folkskoledirektionen framhållits att detta erfordrades för matrikelföring i skolornas tredje och fjerdre klasser. Tidigare hade fyra af lärarepersonalen utan ersättning fört matriklar öfver eleverne i a) högre och b) lägre svenska skolorna samt i c) högre och d) lägre finska skolorna. För ett år tillbaka hade sådan anordning införts att skolornas föreståndare och föreståndarinnor borde föra matriklar för de skilda skolorna, begynnande med skolornas första klasser och hafva för öfriga klasser de äldre matriklarna fortsatts. Under instundande år komme de nya matriklarna att föras för de två lägsta klasserna och de äldre matriklarna för två öfriga klasser. År 1906 skulle åter de äldre matriklarna föras endast för högsta klassen, hvarefter dessa matriklar upphörde. Då emellertid förändret af de äldre matriklarna under öfvergångstiden icke kunde utan ersättning åhvälfvas någon af lärarepersonalen har Folkskoledirektionen ansett det nämnda tillfälliga anslaget nödvändigt. — Minskning af löneanslag har Folkskoledirektionen ansett kunna upptagas för timlärare i slöjd från 4,350 till 3,500 mark, för timlärarinnor i gymnastik från 5,600 till 3,500 mark och å arvoden för undervisningen på folkskolornas fortsättningsklasser från 3,000 till 2,500 mark, hvarutom enligt Stadsfullmäktiges förordnande af den 20 oktober 1903 aflöningen för sekreteraren i direktionen nedsatts från 1,200 till 800 mark.

Af de under rubriken „öfriga kostnader“ upptagna utgifter har anslaget till hyror för skollokaler ökats från 27,000 till 30,000 mark och har Folkskoledirektionen härvid framhållit följande: „Denna betydande med 30,000 mark ingående anslagssumma nödvändiggöres deraf att staden icke anvisat egna lokaler för ens halfva antalet af behöfliga folkskolor, hvarför för ändamålet upphyrts rum i enskilda personer tillhöriga gårdar. Dessa lokaler, hvilka för sitt nuvarande ändamål äro i mer eller mindre hög grad olämpliga, blifva för staden synnerligen oekonomiska. Då t. ex. en skolsal i nya folkskolehuset i gården N:o 18 vid Nikolaigatan per år kostar 600 mark, så betingar sig hvarje upphyrd skolsal ett pris af omkring 1,100 mark. Efter utgången af tiden för hyresaftalen

fordras dessutom för de i enskilda hus hyrda lokalerna städse högre hyresbelopp. För denna orsaks skull och då dessutom folkskolornas kansli, för hvars räkning härtills anlåtats ett mindre rum, egentligen utgörande lärarinnerum i en hyrd skollokal, blir alltför litet med afseende derå att folkskoleekonomen, enligt den för honom af Stadsfullmäktige fastställda instruktion, skall å kansliet träffas en timme dagligen samt det nuvarande kansliet saknar helt och hållet väntrum, har Direktionen ansett att denna ifrågakomna hyresanslagspost bör ökas med 3,000 mark“.

Vidare har Direktionen på grund af vunnen erfarenhet om behovet upptagit ökning af förslagsanslagen för undervisningsmateriel från 12,000 till 15,000 mark för ny skolmöbel och reparation af gammal från 9,000 till 14,000 mark, för renhållning från 16,000 till 18,000 mark samt för annonser, blanketter, annat tryck och oförutsedda utgifter från 3,500 till 4,000 mark, hvarjämte bidraget till pensionering af landets folkskolelärarepersonal höjts med 100 mark. Rörande renhållningen i de skilda skolorna har Direktionen särskildt framhållit att denna i hög grad försvärades derigenom att större antalet skolor äro inhysta i olämpliga och icke till skolor afsedda lokaler och att samma klassrum under dagens lopp användas af tvenne klasser. Enär förslagsanslagen till „material för handarbeten och skolkök“ „ved och vedhuggning“ samt „belysning“ under senare år icke blifvit använda till i staten upptagna belopp, har Direktionen nedsatt desamma med resp. 5,000, 3,000 och 3,000 mark. Af anslaget för ved och vedhuggning 28,000 mark åtgick under år 1903 endast 19,202 mark 10 penni, i följd hvaraf Drätselkammaren trott sig böra föreslå att detta anslag skulle minskas med 6,000 mark eller till 22,000 mark. Likaledes och som å belysningsanslaget 23,000 mark under år 1903 åtgått endast 14,251 mark 59 penni, har Kammarkaren velat föreslå dess minskande med 7,000 mark och förty såsom förslagsanslag upptagit endast 16,000 mark. Till underhåll och reparationskostnader för skolornas gårdar och lokaler har Folkskoledirektionen upptagit samma förslagsanslag 24,000 mark som för innevarande år. Något remontförslag föreligger icke till grund för denna anslagspost och har Drätselkammaren förty beslutit erinra Folkskoledirektionen derom att kostnadsberäkning beträffande underhållet och remonter af skolornas gårdar och lokaler framdeles borde åtfölja Direktionens budgetförslag. Uti särskild skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 13 innevarande oktober har Drätselkammaren hemställt att för tillsyn öfver hygienin i folkskolorna finge i 1905 års utgiftsstat upptagas ett anslag af 4,000 mark; och har Drätselkammaren observerat det föreslagna anslaget under denna hufvudtitel, hvarjemte under VII:de hufvudtitelns 1:sta afdelning hänvisning gjorts till ifrågavarande anslagspost.

I staten för *Folkbiblioteket och Läsesalen* har upptagits en ytterligare extra amanuens med arvode af 550 mark i syfte att förstärka personalen vid bibliotekets finska afdelning, der arbetskrafterna icke ökats sedan år 1897 ehuru årliga antalet lån å denna afdelning tilltagit från 28,000 under nämnda år till 42,000 år 1903.

Då den lokal som är upphyrd för biblioteksfilialen i Tölö, visat sig vara alltför trång för att kunna inrymma det ständigt växande bokförrådet, har Styrelsen för folkbiblioteket och läsesalen föreslagit att det för närvarande åt föreståndaren upplåtna rummet finge från nästinstundande år användas för bibliotekets behof samt att föreståndaren, hvars aflöning utgjorde 300 mark jemte fri bostad, ved och lyse, skulle från samma tid aflönas med 600 mark per år i ett för allt. Och har Drätselkammaren ansett framställningen böra bifallas samt i enlighet härmed observerat lönen för bemälda föreståndare. Slutligen har förslagsanslaget för „böcker, tidskrifter och tidningar jemte inbindning“ ökats från 12,700 till 14,000 mark. Biblioteksstyrelsen har nämligen framhållit att i följd af den betydande utlåningen — omkring 140,000 lån per år från ett bokförråd omfattande c. 26,000 volymer — böckerna hastigt förslitas och att de anslagna medlen icke varit tillräckliga för inköp af nya exemplar i stället för de utnyttjade.

Anslagen under titeln *teatrar och musik* hafva bibehållits oförändrade. Vål har delegationen för Helsingfors hornkapell uti en till Drätselkammaren ingifven skrift anhållit att dess anslag måtte ökas från 8,000 till 10,000 mark, enär det garantibidrag kapellet tidigare erhållit af enskilda personer betydligt nedgått, men har Kammaren ansett proportionen mellan de skilda anslagen under denna titel icke böra förändras.

Enligt Uppfostringsnämndens specialförslag är för *Asyler för vanartade barn* upptaget tillhoppa 47,845 mark 17 penni, eller 10,326 mark högre belopp än för innevarande år. Af ökningen faller öfver hälften på den under året i Borgå socken inrättade anstalten för svenska talande gossar, hvarför utgiften i årets stat upptagits för endast fyra månader men nu ingår för helt år. Staden underhåller sålunda å landsbyggen fem fullständiga uppfostringsanstalter, enhvar med platser för 25 barn och utgör årskostnaden i medeltal c. 8,000 mark för hvarje anstalt. För enskild utackordering upptager årets stat ett förslagsanslag af 3,000 mark, men har Uppfostringsnämnden anmärkt att detta belopp visat sig otillräckligt och måste väsentligen förhöjas. Under år 1903 hade för enskild utackordering utbetalats öfver 7,700 mark och emedan asylen i Vånå socken fyllts snarare än beräknats kunnat, hade det äfven innevarande år blifvit nödvändigt att i enskilda hem utackordera en mängd flickor. Under årets sju första månader hade i följd häraf åtgått inemot 4,900 mark och kunde under det kommande året någon minskning i utgift icke emotes -- snarare tvärtom. På grund häraf har Nämnden upptagit anslaget för enskild utackordering till förslagsvis 8,000 mark. Ehuru Drätselkammaren anser att utgiften för vården om vanartade barn nog starkt stigit och att föräldrarnas bidrag till barnens underhåll, som af Nämnden beräknats till endast 1,000 mark, är ganska lågt, finner Kammaren sig icke kunna under närvarande tid föreslå någon minskning i Uppfostringsnämndens utgiftsförslag. Till frågans belysande biläggas i öfrigt en på Drätselkammarens anmodan af Uppfostringsnämndens sekre-

terare utarbetad öfversikt rörande Nämndens verksamhet från och med år 1900 intill närvarande tid.

X. Staden åliggande allmänna onera.

Utgifterna under rubrikerna *Inkvarteringen* och *Inkvarteringsnämnden* äro upptagna i enlighet med sagda Nämnds förslag. Den staden genom inkvarteringen under nästkommande år drabbande kostnad uppskattas af Nämnden till 17,559 mark.

XI. Vattenledningen.

Vid afdelningen *Förvaltning och drift* märkes att sedan förrre innehafvaren af vattenledningsingeniörstjensten under året afgått från sin befattning, förhöjningen för 10 års tjänst 1,600 mark bortfallit, hvarjemte resemedlen 400 mark, hvilka senast personelt uppburits utan redovisningsskyldighet, åter införts såsom en förslagspost. Anslaget för afläsning och kontroll af vattenmätare 8,000 mark har visat sig otillräckligt sedan mätares antal oafbrutet stigit och derföre upptagits till förhöjdt belopp af 8,500 mark.

Under rubriken *Underhåll och remont* har i likhet med föregående två år observerats utgiftsposter å 5,700 och 5,000 mark, utgörande sista tredjedelen af beräknade reparationskostnader för de öppna filtrernas tätande, eller betonning af filtret N:o 1, och för omläggning af taket å den äldre vattenborgen. Anslaget för reparation och justering af vattenmätare har af samma anledning som anslaget för afläsning och kontroll af desamma ökats från 3,500 mark till 4,500 mark.

Beträffande de under afdelningen *Utsträckning af röret och inköp af vattenmätare* upptagna arbeten hänvisar Drätselkammaren till Vattenledningskontorets specialförslag jemte tilläggskrifvelse och kostnadsberäkningar. De föreslagna rör-ombytena afse hufvudsakligast att genom större rördimensioner åstadkomma ett bättre vattentryck, hvilket särskildt vid eldsläckning är af stor betydelse. Af nya ledningar kommer den under Östra Chausséen från Wilhelmsbergsgatan till villan N:o 1:a Vallgård att genom förbindning af tidigare ledningar bereda villorna å Vallgård samt å Hermanstad och Majstad en säkrare vattentillgång och ett bättre tryck. Den af Vattenledningskontoret förordade ledningen under Vestra Chausséen från Djurgårdsporten till villan Humleberg N:o 1 har äfven Drätselkammaren ansett sig böra upptaga, ehuru kostnaden stiger till jemförelsevis högt belopp, ity att rördimensionerna omedelbart måste göras stora, 203—406 millimeter, enär ledningen kommer att utgöra en af hufvudledningarna för den nya Tölö stadsdelen. Öfriga i Vattenledningskontorets budgetförslag upptagna nya ledningar

och de utslutningar Drätselkammaren här gjort stå i samband med förslagen om kanaliseringsarbeten under XIV hufvudtiteln. Sammanlagda kostnaden för nya vattenledningar och rörombyten, hvilken kan bestridas med lånemedel, uppgår till 182,350 mark. För inköp af vattenmätare har bibehållits samma belopp som i innevarande års budget eller 8,000 mark.

Det under rubriken *Diverse* observerade anslaget 2,000 mark för komplettering af antalet afstängningskranar och brandposter är jämväl oförändradt; och har på Vattenledningskontorets förslag upptagits ett mindre anslag af 300 mark för planteringsarbeten vid vattenledningens anläggningar i Gammelstaden.

Efter det i årets budget upptagits ett anslag af 5,000 mark för fortsatta försök med vattenledningsvattnets renande har Drätselkammaren öfverlemnat beredningen af frågan om lämpligaste åtgärder för åstadkommande af ett bättre vattenledningsvatten åt ett utskott, bestående af Kammarens ledamot, Baningeniören Th. Frosterus, Öfveringeniören Th. Tallqvist, Professorn W. Ramsay, Ingeniören Rob. Huber, Vattenledningsingeniören C. Hausen samt Föreståndaren för stadens laboratorium för sanitära undersökningar Magistern Allan Zilliacus; och har sedan Vattenledningsingeniören Hausen afgått från tjensten dennes efterträdare Ingeniören Albin Skog tagit del i utskottets arbeten. Utskottet har äfven samrådt med tidigare i ämnet anlitade experter Byggnadschefen O. Alritz och Professorn J. G. Richert i Stockholm, hvilka framhållit att jemsides med försök att rena Vanda ås vatten undersökningar borde verkställas beträffande grundvattenförhållandena i stadens omnejder, enär en lösning af Helsingfors vattenledningsfråga bäst skulle ernås ifall grundvatten påträffades. Derutöfver har Professorn Richert framhållit att, ifall naturligt grundvatten icke kunde erhållas, försök borde vidtagas med infiltrering af ytvatten för åstadkommande af konstgjordt grundvatten. Uti bilagda den 18 innevarande oktober till Drätselkammaren aflåtna bref har Utskottet framhållit att emedan undersökningarna rörande möjligheten att erhålla grundvatten komme att erfordra en lång tid, säkerligen minst tre år, och resultatet deraf dock vore ovisst, försöken med renande af det nuvarande vattenledningsvattnet borde fortsättas samt pågå ett års tid under olika årstider och klimatologiska förhållanden. Beträffande dessa försök hade utskottets medlemmar enats derom att den tidigare föreslagna aflagringsmetoden genast kunde utmönstras, då det på förhand vore gifvet att från det sålunda renade Vanda-vattnet dess färg icke kunde aflägsnas om det äfven i öfrigt framställdes klart, hvadan förutses kunde att det samma icke komme att tillfredsställa allmänhetens fordringar, särskildt då i betraktande toges de olägenheter hvilka oundvikligt måste följa med ett vatten från stillastående bassin, hvilket i många hänseenden måste blifva underlägset vatten, taget direkte från rinnande flod. Enligt utskottets uppdrag hade vordne assistenten vid Vattenledningskontoret Ingeniören Harald Herlin uppgjort ett förslag till försöksstation för renande af Vanda vattnet på kemisk, eventuelt biologisk väg; och hade kostnaden för stationen af Ingeniören Herlin beräknats till 13,000 mark, hvilken

summa Vattenledningsingenjören Skog ansett böra ökas med 500 mark i anledning af nödig ansedda smärre förändringar i planen. Förslaget hade i princip godkänts af de nämnda experterna i Stockholm, hvarföre utskottet hemställt att ett anslag af 13,500 mark skulle upptagas i budgeten för år 1905 för uppförande af sagda försöksstation. Något särskildt anslag för driften erfordrades icke, då kostnaden härför kunde bestridas med återstoden af tidigare beviljade anslag för vattenreningsförsöken. Deremot har utskottet ansett att ett ytterligare anslag af 5,000 mark borde upptagas till förberedande arbeten för en systematisk undersökning rörande tillgången på grundvatten i stadens omgifningar enligt en af utskottsledamoten Professorn Ramsay härför utarbetad plan. Utskottet som förutsatt att hela det sistnämnda anslaget möjligen icke komme att åtgå under år 1905, har framhållit att eventuel återstod kunde öfverbalanceras till följande år då ytterligare anslag till väsentligt högre belopp för ändamålet erfordrades.

Åstadkommandet af ett godt dricksvatten för stadens inneånare är ett önskningsmål, hvilket icke kan undanskjutas. Känbara uppoffringar för ernående af detta mål synas desto mera påkallade som vattenledningen är en vinstgivande affär. Men om definitiva åtgärder i antydt syfte skola blifva väl beräknade och fullt ändamålsenliga, böra medel icke vägras till erforderliga förberedande försök. De af ofvannämnda fackmannautskott i sådant afseende föreslagna anslagen har Drätselkammaren derföre funnit välbehöfliga och upptagit desamma under gemensam rubrik „fortsatta försök med vattenledningsvattnets renande och grundvattenundersökningar“, hvarvid beloppet utjemnats till förslagsvis 18,000 mark.

XII. Saluhallarna.

Omkostnaderna för *Saluhallen å Strandtorget* och för *Saluhallen å Sandviks-torget* äro upptagna till samma belopp som i innevarande års utgiftsstat, eller resp. 6,150 och 5,400 mark. Sedan den 1 sistlidne juni hafva butikerna uti *Saluhallen i förra tullhusgården vid Vestra Kajen 10* varit upplåtna för handel med smör och ost och stiger den af Drätselkammaren föreslagna utgiftsstaten för denna nya hall till 3,350 mark. Aflöningen för uppsyningsmannen har upptagits med samma belopp som för uppsyningsmännen i de tidigare saluhallarna, hvaremot särskildt anslag för renhållning observerats med endast 240 mark och för diverse omkostnader med 260 mark. För hallens belysning har åter enligt beräkning af stadens belysningsverk upptagits ett förslagsanslag af 1,500 mark.

XIII. Stadens jordlägenheter.

Under denna hufvudtitel förekommer icke någon afvikelse från innevarande års utgiftsstat.

XIV. Allmänna byggnader.

Beträffande samtliga utgiftsposter under denna hufvudtitel anhåller Drätselkammaren att få hänvisa till Byggnadskontorets budgetförslag samt detsamma åtföljande motiv och detaljerade kostnadsberäkningar.

Af de upptagna utgifterna för remont och underhåll af *Byggnader och lägenheter* har Drätselkammaren endast uteslutit anslaget för ett normalur till saluhallen i förra packhuset vid Vestra Kajen. Enär hallen är afdelad genom en större vestibul och sidoingångar till hvardera afdelningen dessutom finnas, synes enda lämpliga stället för det föreslagna uret vara å byggnadens yttersida. Från platsen utanför hallen är emellertid Nikolaikyrkans tornur synligt, hvarföre ett särskildt normalur här bör kunna undvaras. — Remonten af byggnaderna å villan Hagasund, beräknad till 9,000 mark*), har upptagits under förutsättning att Arkeologiska kommissionen skall begagna sig af Stadsfullmäktiges den 9 februari 1904 gjorda medgifvande att byggnaderna få af kommissionen förhyras från den 1 juni 1905, i hvilket fall hyresaftal bör komma till stånd senast inom instundande januari månad.

På särskilda framställningar af Trafikkontoret och Tullkammaren har under denna afdelning upptagits anslag med 6,150 mark till „fönstergaller, linoleummattor samt särskilda ändringsarbeten i tull- och packhuset å Skatudden“.

Byggnadskontorets specificerade kostnadsförslag för dessa arbeten är följande:

Linoleummattor för beläggning af 230 kv. m. golffyta	Fmk	1,150:—
72 st. fönster i packhusets andra våning att förse med jerngaller å 30:—	„	2,160:—
1,500 kv. m. väggar och tak i expeditions och rekreations rummen att 3 ggr bestrykas med oljefärg	„	1,800:—
40 st. pelarhorn i förenämnda rum att förse med skyddsjern . . .	„	200:—
2 st. vaktmästarhytter att omändra	„	150:—
1 st. våg att sänka, jemte anordnande af ett betonfundament . . .	„	200:—
c:a 10 % tillskott för diverse oförutsedda utgifter	„	490:—
	Summa Fmk	6,150:—

Under *Nybyggnader* har Byggnadskontoret upptagit anslag med förslagsvis 200,000 mark för uppförandet af en saluhall å kaserntorget. Ett af Stadsfullmäktige år 1901 nedsatt utskott för afgifvande af förslag rörande torghandelns ordnande, hemställde bland annat att å sagda torg skulle uppföras en saluhall i två våningar i hufvudsaklig öfverensstämmelse med härhos närslutna, af arkitekten

*) Tr. handl. N:o 14 för 1903.

Selim Lindqvist uppgjorda eskissritningar och kostnadsförslag, slutande å 167,000 mark, oberäknadt utgift för vatten- och aflöppsledningar, hvilket förslag finnes bilagdt utskottets betänkande*). Det af utskottet uppgjorda programmet för torghandelns ordnande är såtillvida fullföljdt att nu endast återstår uppförandet af saluhallen å Kaserntorget, afsedd att inrymma den å torget bedrifna handeln med tyger, skodon, lerkärl m. m. hvilken motsvarar ett behof för stadens mindre bemedlade befolkning och redan har häfd för sig. Erfarenheten från tidigare uppförda saluhallar utvisar att byggnaden skulle för staden blifva en lukrativ affär. Den komme dessutom att gifva det centralt belägna kaserntorget ett prydligare utseende. Emot de uppgjorda ritningarna har Drätselkammaren ej funnit skäl till annan anmärkning än att gångarna böra göras något bredare; och har Byggnadskontoret meddelat att sådan förändring kunde vidtagas utan att det af Kontoret uppgifna förslagsanslaget 200,000 mark, innefattande jemväl kostnad för vatten- och aflöppsledningar, behöfde ökas.

Den 27 sistlidne september hafva Stadsfullmäktige beslutit att en folkskolebyggnad i tre våningar skall uppföras å tomterna N:ris 41 och 43 vid Tölögatan för en kostnad icke öfverstigande 297,000 mark och att utgiften för detta byggnadsarbete skall påföras stadens budget för år 1905. Med anledning häraf har Drätselkammaren under nu ifrågavarande afdelning observerat det nämnda byggnadsanslaget.

Byggnadskontorets utgiftsförslag för remont och underhåll af *gator och allmänna platser* uppgår till inalles 169,100 mark, häri inberäknadt kostnaden för den af Stadsfullmäktige den 25 innevarande oktober beslutade utvidgningen af Skatuddsbron 28,200 mark. Beträffande öfriga utgiftsposter har Drätselkammaren ansett att anslaget för stensättning med prima nubbsten i asfalt af salutorget emellan Helenegatans förlängning och väntpaviljongen å Slottskajen, 35,500 mark borde fördelas på två år och i följd häraf observerat 20,000 mark för stensättning af områdets norra del. Från det till 15,500 mark upptagna anslaget för ombyggnad och remont af särskilda barrierer längs staden tillhöriga gatuandelar har åter af Drätselkammaren utelemnats kostnaden för jernbarrier längs Hafsgatan 2,500 mark, hvilket arbete ansetts kunna uppskjutas till ett följande år. — Under de till ifrågavarande afdelning hörande „nyanläggningar“ har Byggnadskontoret upptagit anslag till belopp af 458,800 mark; och har kontoret framhållit att till planering under instundande år föreslagits hufvudsakligast sådana gatusträckor, som äro nödvändiga för beredande af kommunikation till redan bebygda tomter eller de, å hvilka byggnadsföretag äro tillernade, samt att vid förslagets upprättande nödig hänsyn tagits till behofvet af förbindelselinier mellan gatorna i det färdiga gatunätet. Drätselkammaren anser att såväl dessa af Byggnadskontoret anförda synpunkter som äfven önskvärldheten att i skilda delar af staden städse kunna hålla

*) Tr. handl. N:o 33 för 1901.

tomter disponibla till försäljning motivera ett möjligast intensivt fortsättande af gatuplaneringarna. Dessa arbeten äro i öfrigt synnerligen lämpliga för beredande af förtjenst åt den mängd arbetare, som i följd af byggnadsarbetenas afstannande under vintermånaderna äro lediga och årligen vända sig till staden med anhållan om arbete. Emellertid synas icke alla de af Byggnadskontoret nu föreslagna planeringsarbeten kunna under samma år komma till utförande. Kontorets förslag uppgöras äfven i regeln så, att val emellan olika arbeten är möjligt. Vid pröfning i sådant afseende har Drätselkammaren ansett sig kunna utelemna anslaget 11,900 mark för planering af Georgsgatan emellan Ban- och Högbergsgatorna, hvilket arbete ställts i samband med Trädgårdsnämndens förslag att påbegynna planeringar inom östra delen af Röddäld. Ett af ingenjören Konstantin Jansson till Stadsfullmäktige ingifvet förslag om ny kommunikationsled från Skilnadsgatan till Strandgatan och hafvet*) har nemligen ännu icke blifvit af Fullmäktige slutbehandladt och kan planen för arbetena i Röddäld möjligen blifva beroende af den lösning frågan om nämnda kommunikationsled erhåller. — Planeringen af Östra Prästgatan, beräknad att medföra en utgift af 27,800 mark, har af Byggnadskontoret upptagits främst för att möjliggöra bebyggandet af den för en tillernad brandstation reserverade tomten i kvarteret N:o 327. Då emellertid beslut ännu icke fattats om uppförandet af den nämnda brandstationen synes jemväl Östra Prästgatans planering kunna uppskjutas till ett följande år. Af samma anledning kunde planeringen af Castrengsgatan emellan Östra och Vestra Prästgatorna utelemnas, men har likväl på Byggnadskontorets förslag upptagits anslag med 2,500 mark för planering af Castrengsgatan utanför adr. N:o 22, hvilken allaredan är försäld. För planering af Alpgatan emellan Wallins- och Kristinegatorna har Byggnadskontoret upptagit ett anslag af 40,000 mark. Af detta betydande anslag har Drätselkammaren trott sig böra föreslå att i 1905 års budget måtte upptagas endast 9,300 mark, hvilket belopp af Byggnadskontoret ansetts erforderligt för den af Stadsfullmäktige vid sammanträde den 20 sistlidne maj beslutade planeringen af Alpgatan utmed tomten N:o 23 i kvarteret N:o 324. Likaledes har Drätselkammaren funnit att planeringen af gatan emellan kvarteren N:ris 324 och 326 i tolfte stadsdelen kunde fördelas på två år, hvarföre af hela kostnaden, 15,500 mark, nu upptagits endast 8,000 mark. För planeringen af Hörnebergsgatan, utmed östra sidan af kvarteret N:o 285 i tionde stadsdelen och Svalbogatan mellan Östra Chausséen och Sörnäs strandväg, har utgiften beräknats till sammanlagdt 81,800 mark och böra dessa arbeten utföras i ett sammanhang. För att icke öfverhöfvan öka uttaxeringen har Drätselkammaren nu icke upptagit detta betydande anslag. Väl hafva en del af tomterna å förra villalägenheten Kivikko, som begränsas af nämnda gator, nyligen försålts till områdets vordne arrendator; men kan, på sätt köparen jemväl medgifvit, planeringen af de ifrågavarande gatorna

*) Tr. handl. N:o 17 för 1903.

anstå till påföljande år. Deremot har Kammaren ansett sig böra bibehålla det betydande anslaget 41,200 mark för planering af Malmgatans södra hälft från adress N:o 30 till Jernvägsgatan. De bostadstomter, hvilka härigenom blefve till försäljning disponibla, skulle enligt all sannolikhet vinna snar efterfrågan, då brist på lediga tomter finnas i den af arbetare tätt befolkade fjerde stadsdelen. Genom de föreslagna reduceringarna har utgiften för nyanläggningar af gator och allmänna platser nedbragts med 162,100 mark eller från 458,800 mark till 296,700 mark.

Vid afdelningen *Kanaler och afloppsdikeyn* hafva de af Byggnadskontoret upptagna anslagen för remont och underhåll bibehållits oförändrade. Från kontorets förslag till „nyanläggningar“ har deremot uteslutits anslaget 48,000 mark till biologisk reningsstation för den vid Kaisaniemi värdshus i Tölö viken utmynnande kloaken. Den väckta frågan är nämligen hänskjuten till utlåtande af Helsovårdsnämnden och torde snar lösning af frågan icke vara att emotse. Öfriga förändringar i Byggnadskontorets förslag rörande nyanläggningar bero uteslutande deraf att motsvarande gatuplaneringar uteslutits.

Sammanlagda utgiften för nyanläggning af gator och allmänna platser samt af kanaler och afloppsdikeyn uppgår enligt Drätselkammarens förslag till 387,650 mark. Då härtill komma de ofvannämnda stora nybyggnaderna af ett folkskolehus och en saluhall torde från stadens sida tillfyllestgörande åtgärder vara vidtagna för afvärande af arbetsbrist under instundande vinter.

Afdelningarna *Vägar och Chausséer* utvisa endast den förändring att för anläggning af en trottoar längs Östra Chausséen från Hörnebergsgatan till Hermanstad på Byggnadskontorets förslag upptagits ett belopp af 5,500 mark.

Utöfver de anslag, som i Byggnadskontorets budgetförslag ingå under afdelningen remont och underhåll af *Hamnar*, har Drätselkammaren upptagit anslag för förlängning af lossningsbryggan vid allmanningen emellan villorna Brävalla och Ulfåsa. En till Stadsfullmäktige ingifven ansökan om detta arbetes utförande, hvilken af Fullmäktige den 27 sistlidne september remitterats till Drätselkammaren, har nemligen förordats af Byggnadskontoret, som beräknat kostnaden till 3,000 mark; och anser jemväl Drätselkammaren skäl förekomma att ifrågavarande brygga förlänges så, att den ej blott kan användas till förtöjningsplats för roddbåtar utan anlöpas af skutor hvilka transportera sand, tegel och kalk m. m. för villaanläggningarnas och nybyggenas i Tölötrakten behof. Emedan hamnkotoret anmält om oundgängligt behof af nya förtöjningsplatser för roddbåtar, har under afdelningen „nybyggnader“ upptagits anslag för detta ändamål med 2,000 mark, hvarjemte för ökande af lossningsplatserna vid Sörnäs strandväg, likaledes på Hamnkotorets af Byggnadskontoret understödda förslag, observerats 2,500 mark för en lossningsbro vid Fågelviksgatan. Anslaget för en täckt klappbrygga vid Sörnäs Strandväg, hvilket af Byggnadskontoret upptagits under rubriken „Diverse“, synes jemväl böra observeras under nu ifrågavarande afdelning.

För remont och underhåll af *Planteringar* har Drätselkammaren upptagit anslag till samma belopp som i innevarande utgiftsstat. På förslag af stads-trädgårdsmästaren har visserligen Trädgårdsnämnden i sitt budgetförslag höjt anslaget för underhåll af hägnader från 2,000 till 3,000 mark. Men emedan Kammarerna ansett önskligt att hägnader kring planteringarna skulle, der sådant finnes möjligt, undvikas och att särskildt ståltrådshägnaderna borde inskränkas, har jemväl ifrågakvarande förslagsanslag bibehållits oförändradt.

Af Trädgårdsnämndens förslag beträffande „nyanläggningar“ har Drätselkammaren på skäl, som här ofvan vid fråga om gator och allmänna platser angifvits, uteslutit anslaget för planeringsarbeten å området Röddäld. Kostnadsberäkningarna för de af Stadsfullmäktige den 25 innevarande oktober godkända förslagen till planering af Dockstorget samt anläggning af lekplan och planering å Aspnäs plantage uppgå till resp. 15,300 och 32,200 mark; och hafva Stadsfullmäktige uttalat att dessa anslag borde på flere år fördelas. Trädgårdsnämndens förslag att i 1905 års budget för nämnda arbeten upptaga resp. 2,500 och 3,500 mark har Drätselkammaren ansett sig kunna omfatta. Deremot har Drätselkammaren nedsatt anslaget för fortsatta planeringsarbeten å idrottsplanen i Djurgården från 12,000 till 10,000 mark eller till samma belopp som för innevarande år. Och emedan Stadsträdgårdsmästaren i sin skrifvelse rörande detta anslag uttalat att erforderlig sten för idrottsplanens anläggning kunde erhållas genom bortsprängning af berg å annat ställe i Djurgården, har Stadsingenjören anmodats tillse att sprängningsarbeten i Djurgården ej må utan behörigt tillstånd utföras. Förslaget om planering af Skatuddstorget har Drätselkammaren ansett kunna lemnas beroende till ett påföljande år, hvaremot Kammarerna upptagit anslagen 600 mark för reglering af området emellan Kanalgatan och Kyrkoterrassen å Skatudden samt 950 mark för anläggning af en nedgångstrappa från Unionsgatan till nordöstra hörnet af Kajsaniemi park, hvilken trappa är väl behöflig för underlättande af gångtrafiken mellan Långa bron och Jernvägstorget. Redan lång tid har denna genväg begagnats af en mängd arbetare vid vandring till och ifrån arbetsplatserna.

Under afdelningen *Renhållningsväsendet* äro anslagen för remont och underhåll observerade till samma belopp, som i utgiftsstaten för innevarande år. Såsom nyanläggningskostnad har åter af Byggnadskontoret upptagits tillskottsanslag för renhållningsstationen å Malm äfvensom för anskaffande af ytterligare soptransportkärror, sophinkar m. m. 31,800 mark. Detta anslag, hvares behöflighet och användning Byggnadskontoret utförligt motiverat, har Drätselkammaren ansett vara af behofvet påkalladt.

Jemväl det af Byggnadskontoret under rubriken *Arbetsredskap* upptagna tillfälliga anslaget 2,750 mark för inköp af ångpanna till ett transportabelt pumpverk har Drätselkammaren funnit sig kunna tillstyrka.

XV. Pensioner.

Emedan ett af Drätselkammarsekreteraren O. Ehrströms barn under innevarande år uppnått myndig ålder bör pensionen, gällande numera endast enkan och ett minderårigt barn, minskas till 800 mark. Likaså utgår uppfostringsbidraget åt aflidne Häradshöfdingen B. Stenius' barn med endast 400 mark i anledning deraf att ett af barnen under året blifvit myndigt. Folkbiblioteksvaktmästaren K. E. Borg och förre fångknekten Abraham Frisk hafva under året afidit och bortfalla förty dem tillagda pensioner tillhopa 300 mark. På grund af Stadsfullmäktiges särskilda beslut tillkomma deremot pensioner för Hamnvaktmästaren Johan Edvard Stenman 400 mark, Stadsbetjentenkan A. M. Olin 120 mark och Rådhusvaktmästarens enkan M. E. Rosqvist jemväl 120 mark.

XVI. Diverse utgifter.

Af anslagen under denna hufvudtitel har det för „afkortning och restitution å uttaxerade medel och andra inkomster“ höjts från 30,000 till förslagsvis 40,000 mark, enär afkortningarna under år 1903 öfverstego 65,000 mark. Såsom ny post har upptagits „skadestånd åt arbetare för kroppsskada“. Den 25 april 1902 hafva Stadsfullmäktige öfverlemnadt åt Drätselkammaren att med ledning af lagen den 5 december 1895, angående arbetsgifvares ansvarighet för kroppsskada, som drabbar arbetare, pröfva och afgöra skadeståndsanspråk af arbetare, hvilka genom olycksfall vid stadens allmänna arbeten ådragit sig kroppsskada. På grund häraf har Drätselkammaren den 13 innevarande oktober beviljat ett årligt skadestånd af 43 mark 20 penni åt arbetaren David Knuuttinen, hvilken genom olycksfall under arbete i stadens tjänst tillskyndats kroppsskada, som medfört minskning i hans arbetsförmåga.

Inkomster.

Behållning.

På grund af närslutna utaf Drätselkontoret uppgjorda kalkyl har såsom disponibel behållning för innevarande år kunnat upptagas en inkomst af 750,000 mark eller 190,000 mark högre än behållningen från år 1903.

I. Räntor.

De å stadens inköpta vattenledningsobligationer inflytande räntor nedgå på grund af utlottade obligationer. I ungefärlig öfverensstämmelse med faktiska förhållandena under innevarande år har deremot räntan å tomtlösen upptagits till förslagsvis 140,000 mark, eller 50,000 mark högre än i årets budget. Inkomsten från donationsfonder, hvilkas räntor tillfalla staden har jemväl höjts med 1,000 mark, hvarjemte räntan å Belysningsverkets förskotter observerats enligt den kalkyl, som uppgjorts af Styrelsen för nämnda verk.

II. Tomtlösen.

Under rådande konjunkturer synes utsigt icke förefinnas att tomtlösen skall i högre grad kontant inflyta för tidigare försålda eller under instundande år till försäljning kommande tomter. Med afseende härå och då årsannuiteten för sålda tomter uppgår till omkring 70,000 mark, har Drätselkammaren trott sig böra för år 1905 beräkna inkomsten under denna titel till förslagsvis 120,000 mark.

III. Stadens fasta egendom.

Emedan influtna „arrenden för byggnader och lägenheter“ år 1903 öfverstege 166,000 mark, har Drätselkammaren ansett sig kunna med 3,000 mark höja ifrågavarande förslagspost. Sedan utgiftsposten under VI hufvudtiteln för de i stadens gårdar åt polisinrättningen upptagna lokaler höjts med 2,000 mark har motsvarande post å inkomstsidan jemväl ökats med samma belopp. Hyra för

lokaler i gårdarna N:ris 3 vid Sofiegatan och 6 vid Bergmansgatan har på grund af uppgjorda kontrakt och gårdsdisponentens uppgifter observerats med sammanlagdt 9,400 mark, medan förslagsposten „diverse hyror“ nedsatts från 7,000 till 6,300 mark, enär endast obetydligt mer än sist nämnda belopp år 1903 influtit. Deremot hafva anslagen „hyra för bodar och diskar“ samt „tillfälliga arrenden och planhyror“ ökats med resp. 500 och 2,000 mark. Förslagsanslaget „hyra för stånd i Saluhallarna“ har bibehållits vid det belopp 74,000 mark, hvartill det samma under senaste år höjdes, ehuru erfarenheten visat att åtskilliga personer, som vid auktion inropat butiker i hallarna, sedermera icke förmått erlægga de genom konkurrens uppdrifna hyrorna.

IV. Tomtören.

Inkomstbeloppet under denna hufvudtitel har höjts med 100 mark enär i tomtören år 1903 inflöt något öfver 1,800 mark.

V. Inkomstgifvande rättigheter.

Vid fråga om de belopp, hvartill tolag för varor destinerade till Helsingfors äfvensom trafikafgifter kunna för instundande år beräknas, yttrar Trafikkontoret följande:

„Debiteringen af tolag för Januari—Augusti af innevarande år, som uppgår till Fmk 139,468:02, utvisar en ökning mot debiteringen för samma tidrymd 1903 med Fmk 8,409:09 samt Fmk 16,402:65 år 1902. Medelinkomsten för nämnda tidsperiod af åren 1902—1904 utgör i runda tal 131,200 mark. För de 3 åren 1901—1903 uppgå medelinkomsten för September—December till 77,800 mark. Allt sedan år 1902 har inkomsten af tolagen varit i jemnt stigande. Frånser man de rubbningar, som kunna framkallas af det pågående kriget, men hvilka till sina verkningar äro fullkomligt oberäkneliga, och derföre såsom omöjliggörande hvarje kalkyl, måste för det närvarande lemnas obeaktade, så torde man vid kalkyleringen af tolagsinkomsten kunna såsom minimum antaga medelinkomsten för de närmast föregående 3 åren, räknadt från September 1902 till samma tid 1904, som uppgår till c. Fmk 210,000.

Debiteringen af trafikafgiften för Januari—Augusti 1904 uppgår till Fmk 248,554:96 och öfverstiger debiteringen för samma tidrymd år 1903 med Fmk 27,108:13 samt år 1902 med Fmk 25,854:22. Medelinkomsten för samma tidrymd 1902—1904 utgör i medeltal 231,000 mark, samt för September—December af de 3 åren 1901—1903 — 236,700 mark. Till de skäl, hvilka ofvan anförts med afseende å tolagen, kan för en sannolik ökning af trafikafgiften för år 1905

tilläggas att den mindre tillfredsställande skörden under innevarande år antagligen kommer att nödvändiggöra en ökad spanmålsimport äfvensom att det pågående kriget torde befordra en lifligare verksamhet inom metallindustrin och derigenom framkalla en stegrad import af dertill erforderligt råmaterial resp. halffabrikat. Inkomsterna af trafikavgifterna för år 1905 torde därför kunna kalkyleras till ett belopp, motsvarande medelinkomsten af dessa avgifter för de 3 åren September 1902—1904 eller Fmk 470,000.“

Med anledning af hvad Trafikkontoret sålunda framhållit har Drätselkammaren ansett sig kunna i förslaget upptaga ifrågavarande tolags och trafikavgifter till förhöjda belopp af resp. 210,000 och 470,000 mark. Tolagen för sjöledes till Helsingfors inkommande varor, destinerade till uppstad, har deremot observerats med samma belopp som tidigare, eller 8,000 mark, ehuru så högt belopp de senaste åren icke influtit. Beträffande „hamnavgifter“ har af Hamnkontoret föreslagits att denna inkomstpost skulle ökas från 200,000 till 205,000 mark, enär trafiken i stadens hamnar äfven innevarande år varit i jemnt stigande. År 1903 inflöt i hamnavgifter öfver 214,000 mark och intill sistlidne september månads utgång uppgingo dessa intrader till något öfver 218,000 mark, eller till omkring 8,000 mark högre än vid samma tid föregående år. Drätselkammaren har därför ansett sig kunna upptaga hamnavgifterna till det af Hamnkontoret föreslagna beloppet. — Af öfriga inkomstposter under denna hufvudtitel har Drätselkammaren på förslag af Trafik- och Hamnkontoren ökat „mätningavgifter“ från 3,000 till 3,500 mark samt „broavgifter“ från 8,000 till 9,000 mark, hvaremot „lyftkransavgifter“, „vägningsavgifter“ och „avgifter af utlänningar för försäljning af matvaror vid mast“ minskats med resp. 300, 200 och 500 mark.

VI. Diverse inkomster.

Den personela fattigavgiften, hvarå redan år 1903 inflöt 38,500 mark, har Drätselkammaren ansett kunna höjas med 3,000 mark, hvarjemte på Fattigvårdsstyrelsens framställning förslagsanslaget „ersättning för underhåll af fattiga“ upptagits till 2,000 mark högre än i innevarande års budget. Hundskatten har deremot nedsatts till från 16,000 till 15,000 mark, enär ej ens sistnämnda belopp år 1903 inflöt. Likaså har posten „vederlag för staden frångångna bötesandelar“ kunnat höjas med ett mindre belopp i följd af äldre justitierådmannen Edvard Loos afgång från tjensten. — Ersättningen för inkvarteringen är upptagen i enlighet med Inkvarteringsnämndens förslag.

VII. Statsbidrag.

På förslag af Direktionen för yrkesskolan för gossar har statsbidraget för nämnda skola observerats med 19,516 mark. Såsom tidigare framhållits har en till Kejsrerliga Senaten ingifven ansökan om statsbidrag för den nya yrkesskolan för flickor icke blifvit bifallen.

VIII. Vattenledningen.

I enlighet med Vattenledningskontorets förslag hafva inkomstposterna „för vattenförsäljning“ samt „hyror för vattenmätare“ höjts med resp. 25,000 och 1,000 mark, hvaremot „arrenden för vattenledningens jordområde“ minskats med 100 mark enär någon del af den s. k. Broholmen icke vidare är utarrenderad.

IX. Belysningsverket.

Uti det af Styrelsen för belysningsverket ingifna budgetförslag för år 1905, hvilket såsom bilaga vidfogats Drätselkammarens allmänna utgifts- och inkomstförslag, har vinsten af gasverksdriften upptagits till 170,200 mark och har denna vinst här observerats såsom disponibel behållning. I förslaget äro förvaltningskostnaderna ökade med aflöning åt en biträdande bokförare 3,000 mark. Såsom motiv för denna ökning har af Styrelsen framhållits att dess kamrerare, hvilken handhaft ej blott all hufvudbokföring utan äfven kassörsgöromålen, i följd af ökad arbete måste erhålla biträde för en del af bokföringsgöromålen. De specificerade bokslutsuppgifter, hvilka i början af hvarje år borde till Drätselkammaren aflemnas, kräde äfven mera arbete än hvad nuvarande kontorspersonal kunde prestera. Den sålunda föreslagna ökningen af belysningsverkets personal har Drätselkammaren ansett sig kunna förorda.

X. Lån.

På grund af hvad tidigare faststälts rörande användningen af 1902 års obligationslån har under denna titel såsom inkomst upptagits kostnaden för utsträckning af vattenledningens rörnät incl. röromläggningar 182,350 mark äfvensom 175,000 af förslagsanslaget för en saluhall å Kaserntorget, hvilket sistnämnda belopp återstår af de för uppförande af nya saluhallar anvisade 300,000 mark sedan uti budgeten för år 1903 den beräknade kostnaden för en saluhall å Sandvikstorg 125,000 mark påförts lånemedlen.

XI. Uttaxering.

Det belopp, som enligt Drätselkammarens föreliggande utgifts- och inkomst förslag måste hos kommunens skattskyldiga medlemmar uttaxeras, uppgår till 1,926,578 mark 95 penni eller 63,259 mark 36 penni mera än under innevarande år. Att uttaxeringen sålunda kunnat hållas inom måttliga gränser, ehuru bl. a. hela kostnaden för ett nytt folkskolehus 297,000 mark påförts årets budget, beror af den höga disponibla behållningen från föregående år.

Förutom ofvanåberopade handlingar närslutes en af Drätselkontoret uppgjord behållningskalkyl per 1 oktober 1904.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

HELSINGFORS STADS
VATTENLEDNINGSKONTOR.

Helsingfors

den 27 September 1904.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

N:o 2,228.

Biläggande förslag till 1905 års Utgifts- och inkomstförslag för Vattenledningen, har Kontoret till motivering därpå äran anföra:

Sedan ingenjören C. Hausen afgått från sin befattning utgör vattenledningsingenjörens aflöning 8,000 mark och resemedlen, som under några år varit personella, hafva åter upptagits som en förslagspost — allt under titeln förvaltning och drift, — hvarjemte anslaget för afläsning och kontroll af vattenmätare, hvilket nu utgjort 8,000 mark under några års tid, visat sig vara för knappt och då mätarens antal oafbrutet ökas, har det nu upptagits med 500 mark förhöjdt belopp, eller till samma summa, som utgiftsposten redan under senaste år uppgick.

Under rubriken underhåll och remont äro nu upptagna anslag för det ännu icke betonerade filtret N:o 1 samt för nyläggning af den sista tredjedelen af den äldre vattenborgens tak. — Äfven anslaget för reparation och justering af vattenmätare har, af samma anledning som anslaget för afläsning och kontroll af desamma upptagits med förhöjdt belopp, ökats med 1,000 mark eller till 4,500 emot 3,500 mark under detta år. Under senaste år stego dessa utgifter till F:mark 5,218:98.

De af Kontoret under titeln utsträckning af rörnätet och inköp af vattenmätare föreslagna rörledningarna äro följande:

Under Andréegatan emellan V. Henriks- och Abrahamsgatorna samt under Albertsgatan emellan André- och Boulevardsgatorna, hvarigenom de gamla igenrostade 102 mm. rörledningarna på dessa gator komme att ersättas med större af 152—305 mm. diameter och bättre tryck erhållas. — Emedan ledningen under Gräsviksgatan delvis är angripen af olämplig fyllning kring rören, så att mjukt svafveljern bildat sig, hvarigenom läckor när som helst kunna uppstå, är denna 102 mm. ledning äfvenledes på sträckan emellan Malmbrinken och Sandviksgatan föreslagen att omläggas med rör af 406 mm. diameter. — Under Unionsgatan emellan S. Esplanad- och N. Magasinsgatorna samt under Trädgårdsgatan från Berg- till Fabiansgatan äro de gamla rörledningarna föreslagna att omläggas med

rör af 153 och 126 mm. diameter, emedan dessa gatuandelar under nästa år torde komma att stendläggas med nubbsten.

Den under detta år utförda ledningen under Ö. Chausséen till villan Wallgård N:o 1a borde under nästa år förbindas med ledningen under Wilhelmsbergsgatan genom en ledning korsande Sörnäs hamnspår för att kunna tillförsäkra villorna i Wallgård samt hela Hermanstad och Majstad en säkrare vattentillgång och ett bättre tryck i händelse af vådeld. Vattentillförseln till dessa delar af staden sker nämligen nu genom ett enda tilloppsrör, hvarföre afbrott i vattenleveransen när som helst kan inträffa. För utförande af denna ledning har därför en summa af 13,200 mark upptagits.

Ehuru det måhända ännu är något för tidigt att utsträcka vattenledningen längs V. Chausséen, och ehuru några garantier för räntabiliteten af en sådan utsträckning ej finnes, har Kontoret, med fäst afseende på möjligheten af därstädes snart uppstående större byggnader och i anseende till den mängd villor, som där nu redan äro uppförda, beräknat kostnaden för vattenledning till villan Humleberg N:o 1, hvilken ledning i framtiden komme att utgöra en hufvudledning för den nya Tölö stadsdelen och med anledning därpå måste utföras af stora, 406 och 203 mm. rör, hvarföre äfven kostnaden stiger till jmförelsevis högt belopp — 39,000 mark.

Öfriga föreslagna ledningar grunda sig på Byggnadskontorets förslag till afloppsledningar under samma gator.

För komplettering af antalet afstängningskranar och brandposter har äfven nu under rubriken diverse en summa af 2,000 mark upptagits. Då det vore önskligt att, såsom äfven vid andra vattenverk är vanligt, några mindre planteringar med buskar småningom komme till utförande vid vattenledningens anläggningar i Gammelstaden, har Kontoret upptagit 300 mark för påbörjandet af desamma under nästa år.

Beträffande vattenledningens inkomster får Kontoret framhålla att inkomsten för vattenförsäljning uppskattats till 440,000 mark och för mätarehyror till 25,000 mark, hvaremot öfriga inkomster bibehållits vid sina nuvarande belopp med undantag af arrendeafgiften för vattenledningens jordområde, hvilken, då någon del af Broholmen numera ej är utarrenderad, utgör endast 250 mark. — Vattenledningens inkomster för år 1905 komme härigenom att utgöra 582,850 mark eller 25,900 mark mera än under detta år.

De vid omläggning af gamla ledningar föreslagna rördimensionerna hänföra sig till ett för hela den egentliga staden uppgjort förslag till omläggning af vattenledningens rörnät, hvilket förslag med det snaraste kommer att till Drätselkammaren inlemnas. Som ofvan.

Albin Skog.

Förslag till utgifts- och inkomststat för vattenledningen år 1905.

1. Förvaltning och drift.

1 Vattenledningsingeniör, lön	8,000: —	
resemedel, förslagsvis	400: —	
1 Assistent, lön	4,800: —	
1 Bokhållare, lön	3,000: —	
förhöjning för 10 års tienst.	600: —	
1 Verkmästare, jemte fri bostad och ved	1,800: —	
1 Öfvermaskinist, jemte d:o d:o	2,700: —	
1 Förste maskinist, jemte d:o d:o	1,800: —	
1 Andre maskinist, jemte d:o d:o	1,500: —	
1 Putsare, jemte d:o d:o	1,000: —	
1 Reservoarvakt, jemte d:o d:o	500: —	
Driftkostnad för pumpverken, förslagsvis	6,000: —	
D:o för filterna	12,000: —	
"	12,000: —	
Afläsning och kontroll af vattenmätare, förslagsvis	8,500: —	
Mätningar och undersökningar för utvidgningar, förslagsv.	1,500: —	
Brandförsäkringspremier, förslagsvis	1,200: —	
Arrende för skyddsområde invid Vanda å	350: —	
Arrende för Broholmen i Gammelstaden	600: —	
Hyra för vattenledningskontorets lokal jemte städning och belysning, förslagsvis	2,000: —	
Expenser, förslagsvis	2,500: —	
Utskylder till Helsinge kommun, förslagsvis	800: —	
Kostnader för distribuering och indrifning af debetsedlar och räkningar, förslagsvis	700: —	
Kostnader för hästhoarnas skötsel, förslagsvis	2,700: —	
D:o för privata anslutningar och uppsättningar af vattenmätare, förslagsvis	95,000: —	159,950: —

2. Underhåll och remont.

Betonering af filtret N:o 1	5,700: —	
Nyläggning af den sista tredjedelen af taket i den äldre vattenborgen	5,000: —	
Transport	10,700: —	159,950: —

	Transport	10,700: —	159,950: —
Öfrig remont och underhåll af vattenledningens byggnader, hågnader, dammar, maskiner och rörnät, förslagsvis		22,000: —	
Reparation och justering af vattenmätare, förslagsvis . .		4,500: —	37,200: —

3. Utsträckning af rörnätet och inköp af vattenmätare.

Vattenledning under Andréegatan från V. Henriks- till Abrahamsgatan (rörombyte)	23,800: —		
Vattenledning under Albertsgatan emellan Andrée- och Boulevardsgatorna (delvis rörombyte)	10,500: —		
Vattenledning under Gräsviksgatan och en del af Lapp- viksgatan emellan Malmbrinken och Sandviksga- tan (rörombyte)	28,800: —		
Vattenledning under Unionsgatan emellan S. Esplanad- och N. Magasinsgatorna (rörombyte)	3,800: —		
Vattenledning under Trädgårdsgatan emellan Berg- och Fabiansgatorna (rörombyte)	1,600: —		
Vattenledning under Ö. Chausséen från Wilhelmsbergsga- tan till villan N:o 1 a i Wallgård.	13,200: —		
Vattenledning under V. Chausséen från Djurgårdsporten till villan Humleberg N:o 1	39,000: —		
Vattenledning under Skepparegatan emellan Fabriks- och Petersgatorna	6,950: —		
Vattenledning under Cirkus- och Holmnäsgatorna på Bro- holmen	12,500: —		
Vattenledning under Alpgatan från Vallins- till Kristine- gatan	10,900: —		
Vattenledning under Fredriksbergsgatan från Flemmings- till Svalbogatan	22,100: —		
Vattenledning under Svalbogatan emellan Östra Chausséen och Sibyllegatan	10,300: —		
Vattenledning under Hörnebergsgatan emellan Östra Chaus- seen och Sibyllegatan	5,200: —		
Vattenledning under Tunnbindaregatan från adr. N:o 4 till Sörnäs strandväg samt därifrån under Svalbogatan till Sibyllegatan	12,200: —		
Inköp af vattenmätare.	8,000: —	208,850: —	
	Transport	— — —	406,000: —

Transport — — — 406,000: —

4. Diverse.

Afstängningskranar och brandposter å rörnätet	2,000: —	
För planteringsarbeten i Gammelstaden, förslagsvis	300: —	2,300: —
Summa — — —		<u>408,300: —</u>

Inkomster.

För vattenförsäljning, förslagsvis	440,000: —	
Hyror för vattenmätare, förslagsvis	25,000: —	
Vattenavgifter från hästhoarne, förslagsvis	2,100: —	
Förhöjning för sentida inbetalning af vattenkonsumtions- avgifter, förslagsvis	500: —	
Ersättning för verkställda anslutningar m. m., förslagsvis	115,000: —	
Arrende för vattenledningens skyddsområde vid Vanda å, förslagsvis	250: —	582,850: —
Summa — — —		<u>582,850: —</u>

Helsingfors stads vattenledningskontor, den 27 september 1904.

Albin Skog.

HELSINGFORS STADS
VATTENLEDNINGSKONTOR,

Helsingfors

den 12 Okt. 1904.

N:o 2234.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

Då Byggnadskontoret utöfver tidigare uppgifna arbeten anmält sig uti 1905 års budgetsförslag ärna upptaga en kanal under Östra Chausseen och vattenledningsröret, som nu delvis är nedlagdt under kvarteret N:o 343, måste uträtas på sträckan emellan N:o 45 vid Östra Chausséen och Wilhelmsbergsgatan, samt detta ar-

bete lämpligast bör ske på samma gång som nedläggandet af aflöpsledningen, har Kontoret äran inlemna kostnadsförslag, slutande å 7,000 mark, för nedläggandet af ett nytt vattenledningsrör på denna sträcka.

Ett annat tillägg till nästa års budgetförslag vore följande:

Emedan vattenledningsröret under såväl Hagasunds- som Brunngatorna nu består af ett gammalt, oasfalteradt 102 mm. rör, och då på dessa gator finnas fem brandposter, till hvilka vattnet ledes endast genom detta rör, kan något effektivt tryck uti dessa brandposter i händelse af eldsvåda ej erhållas. För afhjelpande af denna brist borde åtminstone ledningen under Hagasundsgatan med det snaraste omläggas med rör af större diameter. Då emellertid största delen af gatan, med undantag af vid N:o 4, nyligen blifvit stenlagd med nubbssten — äfven Brunngatan är numera stenlagd med samma material — måste arbetet enligt Kontorets åsigt uppskjutas några år. Dock borde redan under nästa år, innan gatan vid N:o 4 stenlägges, en ny 153 mm: rörledning nedläggas därstädes, så att denna gatuandel icke vidare behöfde upprifvas och får Kontoret därför hos Kammaren hemställa, huruvida icke den härför erforderliga summan, 900 mark, kunde upptagas uti nästa års budget.

Albin Skog.

Beskrifning öfver förslag till reningsanläggning för Vanda vattnets renande på kemisk väg.

Föreliggande förslag till reningsanläggning är uppgjort på uppmaning af „Komitén för vattenledningsvattnets renande“ och i princip godkänt af experterna Byggnadschefen O. Alrutz och Professorn G. Richert i Stockholm, och är afsedt för utrönande af den praktiska tillämpligheten under oafbruten gång af den för rening af Vanda vattnet föreslagna proceduren med användande af järnoxidsulfat.

För möjliggörande af oafbruten gång med tillräcklig aflagrings-tid hafva tre särskilda aflagringsbassiner föreslagits rymmande enhvar 10 kubikmeter vatten, bassinernas form är vald sålunda, att största möjliga vattendjup för aflagringen ernåtts, utgörande detta 2 meter, bassinernas höjdläge åter sålunda att vattnet med själftryck från ån flyter in till desamma. Som norm för reningsproceduren har tagits: för fyllning af aflagringsbassinen 1 timme, för aflagring i stillastående

1 timme samt för tömning och filtrering 2 timmar; med en medelfiltreringshastighet af 100 m/m per timme gifver detta 50 m² filterarea. Filtreringshastigheten kan under försökens gång varieras genom inställande af det i renvattenbrunnen föreslagna ställbara öfverfallet. Vattentiloppet från aflagringsbassinerna till filtrerna regleras automatiskt medels simmareventiler, vid långsammare filtrering resp. hastigare aflagring än ofvan som grund lagda, kan en del vatten ofiltrerad afledas genom aflagrings bassinernas grundaflopp.

För absorberande af i det renade vattnet möjligen förefintliga fria syror (eller från sina föreningar lätt lösta sådana) är i bottnen på filtra föreslaget ett skikt kalksten, för öfrigt är filtret konstrueradt som ett vanligt sandfilter.

Det renade vattnet ledes genom ett särskildt aflopp till hafvet men fås prof å detsamma därförinnan med lätthet från filtrets renvattenbrunn.

Kostnaden för försöksanläggningen uppgår till Fmk 13,000 men ingår häri en kostnad å Fmk 2,500 för bärgssprängning, hvilken kan tillgodogöras för blifvande filtra eller bassiner, hvilket reningssätt för vattenledningsvattnet Helsingfors kommun i framtiden än kan besluta sig för.

Helsingfors i augusti 1904.

Harald Herlin.

HELSINGFORS STADS
VATTENLEDNINGSKONTOR



Helsingfors,
den 8 September 1904.

N:o 2,223.

P. M. angående förslag till försöksanläggning för Vandavattnets renande på kemisk väg.

På anmodan af Ingeniören Th. Frosterus har undertecknad granskat förslaget till en försöksanläggning för Vandavattnets renande på kemisk väg och anser jag att följande förändringar borde iakttagas vid anläggningens utförande, nämligen:

1:o. Tilloppsledningen anordnas så att filtret äfven från undre sidan kan fyllas med Vandavatten och insättas tillika tvenne luftrör.

2:o. Afloppsledningen från renvattenbrunnen lägges så djupt att densamma kan användas äfven för tömning af filtret, för hvilket ändamål en ventil insättes i väggen mellan kammaren och filtret.

3:o. För att förhindra det aflagrade slammet från aflagringsbassinerna att inkomma uti filtret och dock bibehålla tillräckligt aflagringsdjup, borde aflagringsbassinerna göras något djupare — förslagsvis 0,5 meter.

4:o. Ytterligare ett kar för blandning af kemikalier borde uppställas.

5:o. Alla ventiler böra vara tillgängliga och ej inbäddade uti betonen, så att möjligen inträffande felaktigheter lätt kunna afhjelpas; och

6:o. För de små vattenmängder, som komma att filtreras, 1—2 sl., är den stora öfverfallsluckan icke användbar, utan borde en mindre bassin med ett fast öfverfall af c:a 10 cm. bredd inrättas uti renvattenbrunnen och vattnet dit inledas genom en mindre, vanlig ventil. För den filtrerade vattenmängdens direkta afläsande uppställs en enkel flottör med skala.

Till följd af dessa förändringar borde kostnadsförslaget höjas med förslagsvis 500 mark.

Som ofvan.

Albin Skog.

HELSINGFORS STADS
BYGGNADSKONTOR.

Helsingfors

den 4 Oktober 1904.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

N:o 121.

Bifogande ett förslag till budget för „Byggnadskontoret“ och „Allmänna arbeten“ under år 1905, får Kontoret rörande de särskilda i förslaget ingående posterna vördsamt anföra följande:

Byggnadskontoret.

I Byggnadskontorets utgiftsstat hafva endast tvänne förändringar vidtagits i det att *Arbetschefens aflöning* höjts från Fmk 7,270: 83 till Fmk 7,650: —, samt det förslagsvis beviljade anslaget för „*Material och handtlångaredagsverken vid mätningar*“ förändrats från 8,000: — till 10,000: — mark. Förstnämnda förändring är föranledd däraf att Arbetschefen f. o. m. 1905 tillkommer full löneförhöjning för 5 års tjänst, medan åter anslagets för mätningar m. m. ökning beror däraf att

Kontoret icke, under en följd af år, kunnat inskränka utgifterna för dessa arbeten till den beviljade summan, utan att andra arbeten därigenom skulle hafva lidit.

Under rubrik „remont och underhåll“ har oförändradt upptagits ett belopp af Fmk 4,300:— för „snötransport m. m. från stadens gårdar“. Därjämte ingår för de årligen återkommande reparationerna inom samtliga afdelningar af „Maria sjukhus“ en summa af Fmk 16,500:—, hvaraf den mest betydande utgiften eller Fmk 9,267:— belöper sig på de oundvikliga reparationerna och putsningarna af golf, väggar och tak inom sjukhusets epidemiafdelningar.

Allmänna arbeten.
Byggnader och lägenheter.

Den, i Byggnadskontorets kostnadsförslag af den 5 Mars 1903, beräknade och Drätselkammaren meddelade summan af Fmk 9,100:— för inre och delvis yttre reparationer af „byggnaderna å villan Hagasund“ ingår jämväl i förslaget under förutsättning af att sagda byggnader komme att f. o. m. nästa år ställas till Arkeologiska kommissionens disposition.

Kostnaderna för reparationer inom de af polisverket disponerade lokalerna i Rådhusannexet och f. d. Baranoffska gården, hvilka remonter beräknats på grund af uppgifter meddelade Byggnadskontoret af ekonomen för sagda gårdar, uppgå till Fmk 9,400:—, hvari dock äfven ingå mindre poster för remonter i de upp- hyrda lokalerna för polisivaktkontoren i staden.

I den fullständigt uthyrda och lifligt frekventerade hallen för smör och ost har behof af ett ur gjort sig gällande; och har Kontoret på grund här af upptagit en summa af Fmk 450:— för uppställning af ett normalur i hallens midtelparti.

Kostnaden för „diverse reparationer“ i stadens byggnader och lägenheter är beräknad till Fmk 27,500:—. Af detaljposterna i denna summa må särskildt framhållas kostnaderna Fmk 3,980:50 för reparationerna i Södra brandtornet, hvarest bl. a. asfaltgolven i logementen, på grund af Brandmästarens i närslutna inlaga gjorda anhållan, äro föreslagna att beklädas med plankor; putsnings och målningsarbetena inom särskilda lokaler i Rådhuset äro beräknade att uppgå till Fmk 2,580:— samt, de årligen återkommande remonterna å simhusen vid f. kv. N:o 181 till Fmk 1,000:—.

„Nybyggnader“. Det till Stadsfullmäktige under år 1901 afgifna programmet för torghandelns ordnande är numera såtillvida fullföljdt att endast uppförande af en saluhall å Kaserntorget återstår. Vid ärendets behandling förordades byggnadens uppförande i två våningar och beräknades kostnaderna att excl. vatten- och afloppsledning uppgå till Fmk 167,000:—. På grund här af har Kontoret i sitt budgetförslag upptagit en summa af Fmk 200,000:— för arbetets utförande.

„Remont och underhåll“. Till Beläggning med prima nubbsten i asfalt har Kontoret, i enlighet med den af Magistraten upprättade allmänna tablån, föreslagit stadens andel af Trädgårdsgatan emellan Unions- och Fabiansgatorna, Fmk 7,600:—; Östra Henriksгатans förlängning från S. Esplanad- till Boulevardsgatan, Fmk 16,000:— samt en 17 meter bred körbana öfver Skilnaden från adr. N:o 4 till Boulevardsgatan, Fmk 11,100:—. Därutöfver har Kontoret ansett nubbstenslägg-

Gator och allmänna platser.

ning behöflig å den i ytterst dåligt stånd varande *uppfarten* från Unionsgatan till *Långa bron*, Fmk 8,600: — samt å den med fältsten belagda delen af *Salutorget* emellan Helenegatans förlängning och Väntrpaviljongen å Slottskajen, Fmk 35,500: —. Därjämte och för att förebygga uppkomsten af sättningar i den å torget förefintliga nubbstensläggningen, hvilka sättningar kunna under den dagliga spolningen af torgytan uppstå, därest fogarna mellan stenarna ej äro täta, har en post om Fmk 5,300: — införts i förslaget för „*påfyllning med asfalt* i de ställvis alldeles tomma *fogarna* i den gamla nubbstensläggningen å *Salutorget*“.

Det å *Magasinskajen* förefintliga *trälocket* är numera så utslitet att detsamma bör ersättas; men, då träbeläggning därstädes icke visat sig vara nämnvärdt hållbar, anser Kontoret för sin del att kajen borde beläggas med secunda, pikad nubbssten å delen mellan varuskjulet och kajkanten samt med fältsten å den söderom skjulet befintliga öppna ytan. Kostnaden för detta arbete uppgår till Fmk 22,000: —.

För omläggning med secunda nubbssten af den med fältsten belagda och ganska lifligt trafikerade södra *trottoiren* å *Vestra Kajen* invid Observatoriibergen har upptagits ett belopp af Fmk 1,500: —

Stödjemuren å *Mikaelsgatan* invid Kaisaniemi park befinner sig i fallfärdigt skick och bör ovilkorligen under instundande vinter ombyggas. Kostnaden för arbetet är beräknad till Fmk 5,800: —

„*Ombyggnad och remont af särskilda förfallna barriärer* längs staden tillhöriga *gatuandelar*“ vore, i enlighet med närslutna kostnadsförslag, afsedd att utföras för Fmk 15,500: —.

Enär Drätselkammaren vid sammanträde den 6 Oktober 1904 beslutit hos Stadsfullmäktige förorda endast en *utvidgning af den nuvarande Skatuddsbron*, i stället för att såsom tidigare förslag afsåg hemställa om anslag för en ny bro öfver kanalen i riktning af Myntkajens norra gräns, har Kontoret infört i sitt budgetförslag ett belopp af Fmk 28,200: — för sagda utvidgning.

Slutligen har för „*diverse reparationer*“ å stadens *gatuandelar* oförändradt upptagits ur innevarande års budget beloppet Fmk 12,000: —.

„*Nyanläggningar*“. Genom tillkomsten af det senast uppförda varuskjulet å *Myntkajen* har jämväl dess vestligaste del tagits i lifligare anspråk af hamnrörelsen, hvarför den därstädes ännu obefästade ytan bör försättas i trafikabelt skick; och uppgår kostnaden för ytans *emellan skjulet och Skatuddskanalen* beläggning med dels secunda nubbssten, dels fältsten till Fmk 9,300: —, hvilken summa äfven införts i förslaget.

På grund af att tomterna N:ris 4 och 5 i kv. N:o 300 å Broholmen blifvit under året bebyggda, torde staden icke kunna underlåta att belägga med fältsten sin andel af en 15 meter bred yta af *Hagnäs torg utmed norra gränsen af sagda kvarter*. Kostnaden för detta arbete uppgår till Fmk 2,500: —. Därjämte har Kontoret ansett skäl föreligga att införa i förslaget ett belopp af Fmk 16,900: —

för stensättning med fältsten af en *körbana öfver norra delen af Hagnäs torg* i riktning af Sörnäs Strandväg, enär rörelsen å denna del numera ökats till sådan grad att en vanlig planerad yta, i hvilken ständigt gropar uppstå, icke motsvarar trafikens kraf.

Enär *Sandviks Norra kaj* under innevarande år blifvit färdig och den östra kajytan makadamiserats torde jämväl den förbi Sandvikens Ångsågs område ledande förbindelselinien emellan nämnda yta och den stensatta delen af Gräsvikskajen böra, för möjliggörande af genomgående trafik, försättas i trafikabelt skick. På grund häraf har i förslaget införts Fmk 5,600:— för *planering och makadamisering af Sandviks Norra kajen utmed f. kv. N:o 175* samt Fmk 7,100:— för stensättning med fältsten af *stadens andel af Gräsvikskajen utmed sagda kvarter*.

För planering och makadamisering af *Observatoriigatans förlängning* utmed gårdarna adr. N:ris 2 och 4 har, jämlikt Stadsfullmäktiges beslut af den 27 September 1904 upptagits Fmk 3,900:—.

Till planering under nästa år har Kontoret föreslagit hufvudsakligast sådana gatusträckor, som äro nödvändiga för beredande af kommunikation till redan bebyggda tomter eller de, å hvilka byggnadsföretag äro tillernade, hvarjämte vid förslagets upprättande nödig hänsyn tagits till behovet af förbindelselinier mellan gatorna i det färdiga gatunätet.

Genom *planeringen af Skepparegatan* emellan Fabriks- och Petersgatorna skulle sålunda ej allenast behovet af kommunikation till de bebyggda tomterna N:ris 29 och 31 vid sagda gata tillgodoses, utan vore äfven därmed gatuplaneringarna inom 7:de stadsdelen i hufvudsak slutförda, jämte det att ej mindre en god förbindningslinie emellan Hafshammen och kvarteren norr om Fabriksgatan erhöles, än 4 stycken tomter för enfamiljshus i kv. N:o 186 blefve disponibla till försäljning. Kostnaden för sagda planeringsarbete uppgår till Fmk 25,500:—.

På grund af att Trädgårdsnämnden föreslagit påbeggynnande af planeringsarbetena inom östra delen af Röddäld, har Byggnadskontoret för sin del upptagit en summa af Fmk 11,900:— för planering af den sagda planering mot öster begränsande *förlängningen af Georgsgatan* emellan Ban- och Högbergsgatorna.

Planeringen af Circusgatan för ett belopp af Fmk 18,900 och *Holmnäs-gatan* för Fmk 5,900:— är af Kontoret föreslagen hufvudsakligast med anledning däraf att de i hörnet emellan sagda gator liggande tomterna N:ris 5 och 7 vid Circusgatan, hvilka tomter af Stadsfullmäktige stälts till särskilda arbetareföreningars disposition, måtte blifva för bebyggande tillgängliga. Därjämte ernås genom sagda planering att 2 st. tomter blifva fria till försäljning.

Sedan numera Maria sjukhus område är fullständigt inhägnadt och den förfallna byggnaden invid plantaget å Alkärr blifvit aflägsnad, har Kontoret ansett skäl föreligga att, på grund af trafikens till Kyrkogårdarne liflighet, föreslå en väl behöflig *planering och makadamisering* ej mindre af den öppna platsen vid *Lappviksgatans vestra del*, än af *Kyrkogårdsgatan* emellan sagda plats och infarts-

porten till Nya kyrkogården. De på staden ankommande utgifterna för dessa arbeten äro beräknade att uppgå till Fmk 9,800: —.

I innevarande års budget är upptaget ett anslag för vattenledning under 5:te linien från Porthans- till Ö. Prästgatan, men, enär nämnda linie är oplanerad och ytterst bergig, har vattenledningen ifråga icke kunnat anläggas förrän sagda gatusträcka blifvit planerad. Såväl på grund häraf, som ock därför att särskilda tomter invid 5:te linien emellan förenämnda tvärgator äro försålda och bebyggda, men blott öfver granntomterna ega kommunikation med gata, har beloppet Fmk 30,000: — för *5:te liniens planering* införts i förslaget. Samtidigt torde *Ö. Prästgatan*, som förbinder 4:de och 5:e linierna böra planeras såväl för komplettering af gatunätet, som för att möjliggöra bebyggandet af den för en tillernad brandstation reserverade tomten N:o 2 vid Karlsgatan i kv. N:o 327. Kostnaden för detta arbete är beräknad till Fmk 27,800: —.

Under förutsättning af att sistnämnda tomt beläggas med arbete under inkommande år har Kontoret observerat ett belopp af Fmk 4,900: — för *planering af Castréngsgatan* emellan Östra och Vestra Prästgatorna, enär sagda gatusträcka, som jämte Ö. Prästgatan utgör den bästa och naturligaste förbindningslinien emellan den blifvande brandstationen och det färdiga gatunätet i nordvestra delen af Berghäll, skulle möjliggöra ett snabbare utryckande af brandkåren till sagda stadsdelar, än om kåren vid inträffande eldsvådor måste taga omvägarna längs de nu förefintliga gatorna.

Vid sammanträde den 20 Maj 1904 beslöto Stadsfullmäktige uppdraga åt Drätselkammaren att i budgetförslaget för år 1905 införa erforderligt anslag för *planering af Alpgatan* utmed tomten N:o 23 i kv. N:o 324. Detta beslut föranleddes genom en af egarene till sagda tomt hos Drätselkammaren gjord framställning, hvari framhöllos svårigheterna att skydda de å tomten uppförda byggnaderna emot fukt, därest ej omgifvande gator blefve planerade. Då emellertid äfven vid öfriga ännu oplanerade delar af Alpgatan tomter äro försålda, har Kontoret ansett skäl föreligga att jämte det beräknade beloppet för planering af förstnämnda gatudel upptaga kostnaden jämväl för planering af sagda gata emellan Wallins- och Kristinegatorna, för hvilka arbetens utförande erfordrades en totalsumma af Fmk 40,000: —. I sammanhang med dessa arbeten torde äfven den ofvannämnda tomt mot öster begränsande *gatan emellan kvarteren N:ris 324 och 326* böra planeras; och har härför observerats ett belopp af Fmk 15,500: —.

Planeringen af Fredriksbergsgatan från Flemmings- till Åsgatan är föreslagen dels för beredande af kommunikation till de redan försålda tomterna i f. kv. N:o 367, dels för att göra de ländiga, emot sagda gata vettande, bostadstomterna i kvarteren N:ris 360 och 361 disponibla till försäljning. Kostnaden för arbetet är beräknad till Fmk 48,000: —. För att direkt förbindelse emellan sistnämnda till utförande projekterade gata och Vasagatan måtte ernås, har Kontoret därjämte föreslagit till planering den mellan sagda gator belägna delen af

Åsgatan, hvilken borde komma till utförande äfven af det skäl att aflopp från en del af de bebygda tomterna invid *Vasagatan* skall kunna beredas.

Enär Burmeisters arfvingar, hvilka på arrende innehafva villaområdet Kivikko, torde hafva hos Drätselkammaren anhållit om att få inlösa samtliga tomter i det å sagda område belägna kv. N:o 285 i 10:de stadsdelen, har Kontoret för möjliggörande af dessa tomters bebyggande infört i sitt budgetförslag nödiga belopp för planering af de nämnda kvarter omgifvande gatorna, nämligen för *Hörnebergsgatan* Fmk 14,100: —, för *gatan utmed östra sidan af kvarteret* Fmk 2,600: — samt för *Svalbogatan* Fmk 65,100: —.

För att öka antalet kommunikationsleder emellan östra Chausséen och Sörnäs Strandväg, hvilken sistnämnda, i trafikafseende, vinner allt större betydelse för det närbelägna Berghäll, föreslår Kontoret att *Ekogatan* måtte planeras. Kostnaden för arbetet är beräknad till Fmk 4,600: —.

Tunnbindaregatan och den därmed sammanhängande delen af *Brädgårdsgatan* emellan förstnämnda och *Bryggaregatan* äro upptagna till planering för att en del af fabriksomtomterna å Sörnäs udde måtte blifva till försäljning disponibla. Nämnda planeringsarbeten, beräknade till en kostnad af resp. 32,300: — och 4,200: — mark, har Kontoret ansett sig böra föreslå till utförande så mycket hellre, som staden för närvarande icke eger en enda vid planerad gata belägen disponibel fabriksomt.

Slutligen har Kontoret upptagit i budgetförslaget ett belopp af Fmk 41,200: — för planering af *Malmgatan* från adr. N:o 30 till S. Järnvägsgatan hvar igenom 4 st. bostadstomter blefve till försäljning disponibla och hvilka tomter, såsom varande de enda fria i den af arbetare tätt befolkade 4:de stadsdelen, sannolikt komme att vinna efterfrågan.

Beträffande de ofvan föreslagna planeringsarbetena torde ytterst böra anmärkas att Kontoret vid valet af dessa fäst synnerligt afseende vid nödvändigheten att till instundande vinter erhålla sådana arbeten, hvarvid största möjliga antal utarbetare kunde finna sysselsättning för en längre tid; och då Kontoret icke nu funnit skäl föreligga att under andra rubriker föreslå några större arbeten, exempelvis kajbyggnader, har i stället totalsumman för gatuplaneringarna upptagits till något högre belopp, än hvad under föregående år varit af nämnda orsak nödvändigt.

„Remont och underhåll“. Anslagen för „*diverse underhåll*“ af kanalnätet, äfvensom för „*kompletteringsarbeten*“ hafva oförändrade införts ur detta års budget med resp. Fmk 15,000: — och Fmk 3,000: —.

Kanaler och afloppsdiiken.

„Nyanläggningar“. Under förutsättning af att Byggnadskontorets, i skrifvelse af den 5 September 1904, N:o 102, framställda förslag till anläggning af en „*biologisk reningsstation*“ för spillvattnet från den vid Kaisaniemi värdshus i Tölö viken utmynnande kloaken“, vinner Stadsmyndigheternas godkännande hafva de beräknade kostnaderna för stationen, Fmk 48,000: —, införts i förslaget.

Östra Chausséen, bebyggd utefter hela sin längd, saknar afloppsledning å den betydande sträckan från hörnet vid Aspnäsgatan till Wilhelmsbergsgatan. Detta medför själfallet sådana olägenheter för stadens invid Chausséen bosatta innevånare att någon särskild motivering för afhjälpande af sagda brist knappast torde behöfva anföras, men anser sig Kontoret dock böra i detta sammanhang nämna att regleringen af de invid Chausséen och norr om 5:te linien i Berghäll belägna områdena äro beroende af huruvida Ö. Chausséen är utrustad med kloak eller ej. Och då arrendetiden för det stora villaområdet Echo utgår med år 1906, å hvilket område en mängd tomter, som sannolikt komma att blifva eftersökta byggnadsplatser, kunna erhållas såvida nödiga planeringsarbeten därstädes utföras, har Kontoret ansett tiden vara inne att hos Drätselkammaren anhålla om ett anslag af Fmk 42,900: — för änsagda kanals anläggning under nästkommande år. Att anläggningskostnaden för kanalen stiger till ett så betydande belopp beror ej mindre af kanalens stora längd, än af att denna å delen från Torkelsgatan till Aspnäsgatan måste byggas af cementkulvertar af stor genomskärning för att kunna upptaga tillflödena från de framtida gatorna vester om Chausséen.

De öfriga under rubriken „nyanläggningar“ införda posterna äro beroende af och sammanhänga med ofvanföreslagna gatuplaneringsarbeten.

Vägar och
chausséer.

„Remont och underhåll“. För „diverse reparationer“ af vägar och chausséer hafva samma belopp, om resp. Fmk 10,000: — och Fmk 15,000: —, som för sagda ändamål varit under innevarande år beviljade, införts i nu föreliggande förslag. Därjämte har en summa af Fmk 5,500: — upptagits för anläggning af en välbehöflig trottoir längs Ö. Chausséen från Hörnebergsgatan (den förefintliga trottoirens slutpunkt) till Hermanstad.

Hamnar.

„Remont och underhåll“. Anslagen för „diverse reparationer“ äfvensom för „nedfartsbroar till isarna jämte stängsel vid kajerna“ hafva oförändrade införts från innevarande års budget. Därjämte har för „muddring i hamnarna“, särskildt för slutförande af upprensningen af Tölövikens östra del samt för fördjupande af delar af Norra hamnen, upptagits Fmk 20,000: —, äfvensom särskilda mindre poster för diverse ombyggnad och remont af ruttna broar och brolock dels i Sörnäs, dels inom stadens öfriga hamnområden.

Renhållnings-
väsendet.

„Remont och underhåll“. Samtliga under vidstående rubrik upptagna poster äro med oförändrade belopp införda ur årets utgiftsstat.

„Nyanläggningar“. För „anskaffande af soptransportkärror, anläggning af sopstationer inom staden samt järnvägsspår, plattformar, skjul m. m. å afstjälplingsplatsen vid Malm“ beviljades till år 1903 ett anslag af Fmk 59,810: —. Detta belopp är numera, efter det afstjälplingsplatsen å Malm blifvit färdigt anlagd och kärror, soptransportkärl m. m. anskaffats, öferskridet med Fmk 1,402: 61 hvari dock ingår en oberäknad utgiftspost om 1,000 mark för inlösen af en muraren A. A. Nyström tidigare tillhörig, i närheten af afstjälplingsplatsen belägen byggnad. Dessutom har staden ännu att, jämlikt Järnvägsstyrelsens till Drätsel-

kammaren aflåtna bref af den 7 November 1903, N:o 12,216, till Statsjärnvägarne erlægga Fmk 3,000:— för dispositionsrätten till 2 h.a. af sandgropen å Malm, samt Fmk 5,000:— (senare reduceradt till Fmk 2,000:—) för det för spåranordningen därstädes nödiga skenmaterialet och vexlingarna, hvilka summor ej heller voro observerade i det af Byggnadskontoret afgifna kostnadsförslaget för anläggningen ifråga. Slutligen har Kontoret funnit att det redan nu är förenadt med svårigheter att vid den allmänna latrinrenhållningens handhafvande komma till rätta med det antal arbetsredskap (kärror, hinkar m. m.) som för ändamålet blifvit anskaffade; och då anslutningen till renhållningsverket från nästa års ingång sannolikt kommer att betydligt ökas, vore såväl reservhinkarna, som sopkärnen och de till ett antal af 17 uppgående sopkärorna alldeles otillräckliga för transporterernas verkställande, synnerligast som äfven de från stadens allmänna platser och gatuandelar uppsamlade soporna böra, efter det afstjälpningsplatserna å Wallgård och Grejus blifvit stängda, per järnvägsvagn och i slutna behållare släpas till Malm.

Kontoret har därför, på grund af det ofvananfödda, i närslutna budgetsförslag infört ett belopp af Fmk 31,800:— såsom *tillskottsanslag för anläggningen af renhållningsstationen å Malm, äfvensom för anskaffande af nödig materiel*. Föremända belopp sönnerfaller i följande detaljposter:

brist å anslaget för år 1903.	Fmk	402: 61
ersättning åt muraren A. A. Nyström	”	1,000: —
ersättning åt Statsjärnvägarne för skenmaterial och vexlingar	”	2,000: —
ersättning åt Statsjärnvägarne för dispositionsrätten till en del af sandgropen å Malm	”	3,000: —
inköp af 20 st. soptransportkärror å 185:—	”	3,700: —
d:o af 300 st. soptransportkärl å 48: 75	”	14,625: —
d:o af 400 st. latrinkärl å 9:—	”	3,600: —
d:o af 200 st. lock å 9:—	”	1,800: —
c:a 5 % för diverse oförutsedda utgifter	”	1,672: 39
	<u>Summa Fmk</u>	<u>31,800: —</u>

Slutligen får Kontoret meddela att Kontoret för förekommande af tillfälliga afbrott i renhållningens handhafvande varit tvunget att af ofvanuppräknade redskap beställa: 10 st. soptransportkärror, 100 st. sophinkar, 200 st. latrinkärl och 100 st. lock, enär antagas kan att anslutningen från gårdsegarens sida ännu under innevarande höst kommer att betydligt ökas.

För länsdumpning af kanalgrafvar, byggnadsgropar m. m. äfvensom för upp- **Arbetsredskap.** tinande af frusna infallsbrunnar vore Byggnadskontoret i behof af en *kraftig, transportabel ångpump*. Brandverket har visserligen, i de fall då effekten af Kon-

torets egna pumpar ej varit tillräcklig, ställt till Kontorets disposition en ångspruta, men, när detta jämförelsevis dyrbara redskap icke alltid med säkerhet kan påräknas och dessutom lätt tager skada vid uppsugning af orent vatten, vore det för såväl Byggnadskontoret som Brandverket betydligt förmånligare om en särskild ångpump funnes för uteslutande ofvannämnda ändamål. Då emellertid kostnaden för anskaffande af en ny transportabel ångpump skulle ställa sig afsevärdt hög, har Kontoret träffat sådan öfverenskommelse med Brandmästaren att han skulle ställa till Kontorets disposition ett äldre, men i fullkomligt godt stånd varande kraftigt pumpverk, som numera icke är för Brandverket behöfligt, samt förse detta med nödig utrustning för transport och drift, därest Byggnadskontoret ginge i författning om anskaffande af den för ändamålet behöfliga ångpannan. Och får Kontoret på grund häraf anhålla att det belopp af Fmk 2,750: —, som för nämnda behof är i förslaget infördt, måtte af Drätselkammaren godkännas.

Anslaget för „*diverse inköp och remont*“ af arbetsredskap ingår oförändradt med Fmk 7,000: —.

Diverse.

Enär ett betydande antal af de i 10:de, 11:te och 12:te stadsdelarne bosatta personerna lifnära sig hufvudsakligast genom arbete med tvätt, har det visat sig att de invid nämnda stadsdelar förefintliga tvänne täckta klappbryggorna, den ena belägen i Djurgårdsviken och den andra invid Sörnäs Strandväg, äro för få för att erbjuda tillräckligt utrymme för den mängd tvätterskor, som frekventera bryggorna. För att afhjälpa denna brist har Kontoret ansett sig böra i budgetförslaget upptaga ett för uppförande af en *täkt klappbrygga* nödigt belopp af Fmk 3,000: — afsedd att jämväl förtöjas vid Sörnäs Strandväg. Denna plats har Kontoret föreslagit dels med hänsyn till dess närhet till Berghäll, dels och hufvudsakligast därför att vattnet invid sagda väg är mindre förorenadt, än i öfriga nämnda stadsdelar närbelägna vattenområden.

För „*underhåll af klappbryggor, vedmått, lyktstolpar m. m.*“ ingår anslaget Fmk 6,000: — oförändradt.

Särskilda ritningar och kostnadsberäkningar hänförande sig till här ofvan gjorda förslag till Allmänna arbeten bifogas härjämte.

G. Idström.

Byggnadskontorets budgetförslag för år 1905.

Byggnadskontoret.

1 Stadsingeniör	8,000: —	
förhöjning för 5 års tjänst	800: —	
resemedel	600: —	9,400: —
1 Arbetschef	6,500: —	
förhöjning för 5 års tjänst	650: —	
resemedel	500: —	7,650: —
1 Geodet	3,000: —	
förhöjning för 10 års tjänst	600: —	
resemedel	100: —	3,700: —
1 Bokhållare	3,000: —	
förhöjning för 10 års tjänst	600: —	
personelt tillskott	400: —	4,000: —
1 Byggmästare	3,000: —	
förhöjning för 10 års tjänst	600: —	
personelt anslag	400: —	4,000: —
1 Förrådsförvaltare	1,800: —	
personelt tillskott	180: —	1,980: —
1 Äldre skogsvakt, jämte fri bostad och ved .	900: —	
personel förhöjning för 10 års tjänst .	150: —	
ytterligare tillskott	100: —	1,150: —
1 Yngre skogsvakt, jämte fri bostad och ved	800: —	
personel förhöjning för 5 års tjänst .	80: —	880: —
Extra ingenjör och ritarebiträden, förslagsvis	8,000: —	
Skogsvaktarebiträden och skogskultur, „	1,500: —	
Material och handtlångaredagsverken vid mätningar, förslagsvis	10,000: —	
Expenser, förslagsvis	1,500: —	53,760: —
	Summa <i>Imf.</i>	53,760: —

XIV. Allmänna arbeten.

1:o. Byggnader och lägenheter.

Remont och underhåll.

Snötransport m. m. från stadens gårdar	4,300: —	
Remont i Maria sjukhus	16,500: —	
d:o af byggnaderna å villan Hagasund	9,100: —	
d:o af Polisnrättingens lokaler	9,400: —	
Anskaffande af ett normalur till Saluhallen i Packhuset vid V. Kajen	450: —	
Diverse reparationer	27,500: —	67,250: —

Nybyggnader.

Saluhall å Kaserntorget	200,000: —	267,250: —
-----------------------------------	------------	------------

2:o. Gator och allmänna platser.

Remont och underhåll.

Stensättning med I:a nubbsten i asfalt af sta- dens andel af Trädgårdsgatan emellan Unions- och Fabiansgatorna	7,600: —
D:o med d:o af Östra Henriksgatans förläng- ning från S. Esplanad- till Boulevardsga- tatan	16,000: —
D:o med d:o af en körbana öfver Skilnaden från adr. N:o 4 till Boulevardsgatan	11,100: —
D:o med d:o af uppfarten till Långa bron	8,600: —
D:o med d:o af Salutorget emellan Helene- gatans förlängning och väntpaviljongen å Slottskajen	35,500: —
Påfyllning med asfalt i fogarna å den med I:a nubbsten belagda delen af Salutorget	5,300: —
Stensättning med II:a nubbsten och fältsten af Magasinskajen utmed varuskjulet å densamma	22,000: —

Omläggning med II:a nubbsten af trottoiren å V. Kajen invid Observatoriiberger	1,500: —	
Ombyggnad af stödjemuren å Mikaelsgatan emellan Vilhelmsgatan och Kaisaniemi	5,800: —	
Ombyggnad och remont af särskilda barrierer längs staden tillhöriga gatuandelar	15,500: —	
Utvidgning af Skatuddsbron	28,200: —	
Diverse reparationer	12,000: —	169,100: —

Nyanläggningar.

Stensättning med II:a nubbsten och fältsten af särskilda ytor å Myntkajen	9,300: —
Stensättning med fältsten af stadens andel af en 15 meter bred körbana å Hagnäs torg utmed norra gränsen af kvart. N:o 300	2,500: —
D:o med d:o af en körbana öfver Hagnäs torg i riktning af Sörnäs Strandväg	16,900: —
Planering och makadamisering af Sandviks norra kajen utmed kv. N:o 175	5,600: —
Stensättning med fältsten af stadens andel af Gräsvikskajen utmed kv. N:o 175	7,100: —
Planering och makadamisering af Observato- riigatans förlängning utmed gårdarne adr. N:ris 2 och 4	3,900: —
Planering af Skepparegatan emellan Fabriks- och Petersgatorna	25,500: —
D:o af Georgsgatan emellan Ban- och Hög- bärgsgatorna	11,900: —
Planering af Circusgatan	18,900: —
D:o af Holmnäsgatan	5,900: —
D:o och makadamisering af Kyrkogårdsgatan utmed Gamla Kyrkogården samt af den öppna platsen invid Lappviksgatans vestra del	9,800: —
D:o af 5:te linien från Porthans- till Ö. Präst- gatan	30,000: —
D:o af Östra Prästgatan	27,800: —
D:o af Castréngsgatan, emellan Ö. och V. Präst- gatorna	4,900: —

D:o af Alpgatan från Vallins- till Kristinegatan samt utmed tomten N:o 23 i kv. N:o 324	40,000: —		
D:o af gatan emellan kvarteren N:ris 324 och 326 i 12:te stadsdelen	15,500: —		
D:o af Fredriksbergsgatan emellan Flemings- och Åsgatorna	48,000: —		
D:o af Åsgatan emellan Vasa- och Fredriksbergsgatorna	11,200: —		
D:o af Hörnebergsgatan	14,100: —		
D:o af gatan utmed östra sidan af kv. N:o 285 i 10:de stadsdelen	2,600: —		
D:o af Svalbogatan mellan Ö. Chausséen och Sörnäs Strandväg	65,100: —		
D:o af Ekogatan	4,600: —		
D:o af Tunnbindaregatan	32,300: —		
D:o af Brädgårdsgatan emellan Tunnbindare- och Bryggaregatorna	4,200: —		
Planering af södra hälften af Malmgatan från adr. N:o 30 till S. Järnvägsgatan . .	41,200: —	458,800: —	627,900: —

3:o. Kanaler och afloppsdiken.

Remont och underhåll.

Diverse underhåll	15,000: —	
Kompletteringsarbeten	3,000: —	18,000: —

Nyanläggningar.

Biologisk reningsstation för den vid Kaisaniemi värdshus i Tölövikens utmynnande kloaken	48,000: —
Kanal under Östra Chausséen från adr. N:o 45 till Vilhelmsbergsgatan och från Torkelsgatan till kanalen under Aspenäsgatan	42,900: —
D:o under Skepparegatan från adr. N:o 29 till Petersgatan	5,100: —

D:o under Circusgatan från adr. N:o 5 till Broholmogatan	6,500: —		
D:o under Holmnäogatan från adr. N:o 6 till Långbrokajen	1,900: —		
D:o unde 5:te linien från Ö. Prest- till Porthansgatan	6,200: —		
D:o under Alpgatan från adr. N:o 12 till Kristinegatan	5,750: —		
D:o under Fredriksbergsgatan från adr. N:o 26 till Svalbogatan	14,900: —		
D:o under Åsgatan från adr. N:o 6 till Fredriksbergsgatan	3,400: —		
D:o under Hörnebergsgatan från adr. N:o 2 till Sibyllegatan	4,500: —		
D:o under Svalbogatan från adr. N:o 1 till Sibyllegatan	5,300: —		
D:o under Ekogatan från adr. N:o 3 till Norra hamnen	2,800: —		
D:o under Tunnbindaregatan från adr. N:o 4 till Svalbogatan	6,600: —		
D:o under Malmgatan från adr. N:o 34 till S. Järnvägsgatan	2,650: —	156,500: —	174,500: —

4.o. Vägar.

Remont och underhåll.

Diverse reparationer	— —	— —	10,000: —
--------------------------------	-----	-----	-----------

5.o. Chausséer.

Remont och underhåll.

Diverse reparationer	15,000: —		
Trottoir längs Östra Chausséen från Hörnebergsgatan till Hermanstad	5,500: —	— —	20,500: —

6:o. Hamnar.*Remont och underhåll.*

Diverse reparationer	15,000: —		
Nedfartsbroar till isarna jämte stängsel vid kajerna	3,000: —		
Muddring i hamnarna	20,000: —		
Ombyggnad af ballastbron i Sörnäs	6,000: —		
Remont af Vestra och Östra broarna i Sörnäs	3,000: —		
D:o af brolocket å Magasinskajens sydligaste del	4,000: —		
Ombyggnad af ångslupsbron i Tölö viken	1,800: —	— —	52,800: —

8:o. Renhållningsväsendet.*Remont och underhåll.*

Underhåll af afstjälpningsplatser och bryggor	2,800: —		
Vakters aflöning	5,200: —		
Renhållning af latriner och pissoirer	12,000: —		
Remont " " " "	2,000: —		
Renhållning af stadens allmänna platser och gatuvandlar m. m.	49,000: —		
Bevattning af stadens centrala gator	10,000: —		
Renhållning af chausséerna	20,000: —		
D:o „ d:o i Brunnsparcken	1,000: —		
D:o „ vägar	7,000: —		
D:o „ båthamnar	700: —		
Rengöring af isarna	1,500: —	111,200: —	

Nyanläggningar.

Tillskottsanslag för renhållningsstationen å Malm, äfvensom för anskaffande af ytterligare soptransportkärror, sophinkar m. m.	— —	31,800: —	143,000: —
--	-----	-----------	------------

9:o. Arbetsredskap.

Inköp af ångpanna för ett transportabelt pump- verk	2,750:—		
Diverse inköp och remont	7,000:—	— —	9,750:—

10:o. Diverse.

Underhåll af klappbryggor, vedmått, lykt- stolpar m. m.	6,000:—		
Täckt klappbrygga vid Sörnäs Strandväg . .	3,000:—	— —	9,000:—
			<u>Summa <i>Små</i> 1,314,700:—</u>

Helsingfors stads Byggnadskontor i Oktober 1904.

G. Idström.

HELSINGFORS STADS
TRÄDGÅRDSNÄMND

Den 30 Sept. 1904.

N:o 13.

Till Drätselkammaren.

Sedan Stadsträdgårdsmästaren uti här närslutna skrifvelse för den 12 innevarande September aflemnad budgetförslag för Helsingfors stads planteringar för nästkommande år 1905, får Trädgårdsnämnden, jemlikt föreskriften uti § 11 af den för Nämnden gällande instruktion, insända på grundvalen af Stadsträdgårdsmästarens berörda framställning uppgjort förslag till utgiftsstat för sagda år; och anhåller Nämnden tillika att såsom motivering till de uti förslaget upptagna anslagsposter få återropa de af Stadsträdgårdsmästaren framhållna skäl samt derutöver anföra följande:

De utgifter, som hänföra sig till Trädgårdsnämnden, nämligen anslagen för Nämndens sekreterare och för expenser äfvensom Stadsträdgårdsmästarens aflöning, äro observerade med enahanda belopp som för innevarande år.

Summa för Trädgårdsnämnden 6,900: —.

Anslaget för underhåll af stadens parker, planteringar, växthus och trädskolor uppgick för innevarande år till 54,000 mark, hvilket belopp visat sig vara oundgängligen nödvändigt för att underhålla stadsplanteringarna i samma förstklassiga skick som härintills. Nämnden anser att denna summa, om nödig sparsamhet iakttages, kan vara tillfylles jemväl för nästinstundande år, och har i enlighet härmed observerat ifrågavarande anslagspost i budgeten för 1905 med 54,000 mark.

Deremot har anslaget för underhåll af hägnader på grund af Stadsträdgårdsmästarens förslag höjts från 2,000 till 3,000 mark.

Såsom Nämnden uti sin budgetskrifvelse för senaste år framhöll har å Kampen en provisorisk mullberedning blifvit anordnad med tillgodogörande af det der upplagda sopförrådet; hvarigenom den för insåning af gräsmattor och planteringar erforderliga matjorden åstadkommes. För denna jordberedning erfordras under instundande år ett anslag af 2,500 mark, hvilken utgiftspost jemväl intagits i nämndens budgetförslag.

Summa för remont och underhåll 59,500: —.

Bland nyanläggningar har Nämnden i enlighet med Stadsträdgårdsmästarens förslag observerat en post å 10,000 mark, eller enahanda belopp som innevarande år, till fortsättande af trädgårdsarbetena i Brunnsparken å området österom Stora Alléen. *)

I likhet med Stadsträdgårdsmästaren anser Nämnden tidpunkten nu vara lämplig för påbörjande af regleringsarbetena å Röddäldområdet i enlighet med den för detta område fastställda stadsplanen. Herr Olssons förslag att först belägga lekplanen å områdets östra del med arbete synes välmotiveradt, helst det å områdets vestra del upplagda materialet vid detta arbete kunde komma till användning. För nu ifrågavarande ändamål har Nämnden uti budgetförslaget upptagit en post å förslagvis 3,000 mark.

För planering af Dockstorget samt för anordnande af lekplan och plantering å Aspnäs plantage hafva observerats anslagsposter å resp. 2,500 och 3,500 mark. Frågan om nu ifrågakomna nyanläggningar har tidigare på Byggnadskontorets initiativ varit föremål för handläggning af Trädgårdsnämnden, som för sin del förordat dessa arbetens utförande i enlighet med tvenne af Stadsträdgårdsmästaren utarbetade projekt.

För fullföljande af arbetena å idrottsplanen i Djurgården skulle i enlighet med Stadsträdgårdsmästarens förslag erfordras ett belopp af 12,000 mark under instundande år, hvilken post jemväl upptagits i Nämndens budget.

För Skatuddstorgets reglering föreligga tvenne särskilda af Herr Olsson uppgjorda projekt, af hvilka det ena äsyftar anläggning af enbart plantering, medan det andra afser platsens omdaning till lekplan med omgifvande planterade ytor. Ehuru det förstnämnda förslaget ur estetisk synpunkt förefaller mera tilltalande, har Nämnden likväl icke tvekat att förorda det senare projektet. Behovvet af en rymlig lekplan för Skatuddens talrika barn och skolungdom synes nämligen oafvisligt, och någon annan lämplig plats för detta ändamål torde icke stå till buds. Nämnden anser för sin del att hela detta arbete, medtagande en kostnad af endast c. 7,300 mark borde på en gång komma till utförande, och har fördenskull i budgeten upptagit en anslagspost å detta belopp.

Vidare har för ordnande af planeringen söder om Uspenska katedralen upptagits en post å 600 mark, hvilken synes väl motiverad i Stadsträdgårdsmästarens skrifvelse. Genom detta sistnämnda arbete samt Skatuddstorgets planering skulle hela det öppna området emellan kyrkan, Myntverket och V. Hamngatan blifva definitivt ordnad.

Slutligen har Nämnden i enlighet med Stadsträdgårdsmästarens förslag återupptagit det tidigare framställda projektet till anordnande af en nedgång från

*) I frågan om remont af staketet kring restaurationsområdet i Brunnsparken har Trädgårdsnämnden denna dag till Drätselkammaren aflåtit särskild skrifvelse.

Unionsgatan till Kaisaniemi invid Botaniska trädgårdens staket. Kostnaden härför belöper sig till 950 mark. Jemväl anslag för underhåll af kalkbanor under instundande vinter 1,100 mark får Nämnden förorda till upptagande i 1905 års budget.

Summa för nyanläggningar Fmk 40,950:—.

På Trädgårdsnämndens vägnar:

M. Schjerfbeck.

t. f.

John Ugglä.

Skrifvelsen åtföljes af:

- 1:o) Ritning öfver planteringen å Röddäld.
- 2:o) " " idrottsplanen i Djurgården.
- 3:o) Tvenne projekt öfver Skatuddstorgets reglering med dertill hörande kostnadsförslag.
- 4:o) Förslag till placering af en trappa från Unionsgatan till Kaisaniemi park.

Trädgårdsnämndens budgetförslag för 1905.

III. Kommunalförvaltningen.

Trädgårdsnämnden.

1 Sekreterare	<i>Fmf.</i>	600:—	
1 Stadsträdgårdsmästare	"	3,000:—	
förhöjning för 10 års tjänst	"	600:—	
hyresmedel	"	1,000:—	
personelt lönetillskott jemte bränsle och andra natura förmåner	"	1,400:—	6,000:—
Expenser, förslagsvis	"		300:—
		<u>Summa <i>Fmf.</i></u>	<u>6,900:—</u>

IV. Allmänna arbeten.

Planteringar.

a) *Remont och underhåll.*

Underhåll af planteringar och trädskolor	<i>Fmf.</i>	54,000:—
" " hägnader	"	3,000:—
Jordberedning för stadsplanteringarna	"	2,500:—
		<u>Summa <i>Fmf.</i></u>
		59,500:—

b) *Nyanläggningar.*

Planeringsarbeten i Brunnsparken	<i>Fmk</i>	10,000:—
” å området Röddäld	”	3,000:—
Planering af Dockstorget	”	2,500:—
Anläggning af lekplan och plantering å Aspås plantage	”	3,500:—
Planeringsarbeten å idrottsplanen i Djurgården	”	12,000:—
Planering af Skatuddstorget	”	7,300:—
Reglering af området söderom Uspenska katedralen	”	600:—
Anläggning af en nedgång från Unionsgatan till Kaisaniemi park	”	950:—
Anordnande af källbanor	”	1,100:—
	<i>Summa Fmk</i>	40.950:—

Helsingfors, den 30 September 1904.

På Trädgårdsnämdens vägnar:

M. Schjerfbeck.

t. f.

John Ugglä.

STYRELSEN
FÖR
HELSINGFORS STADS BELYSNINGSVERK.

Helsingfors,

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

den 24 September 1904.

Styrelsen för Helsingfors Stads Belysningsverk har härmed äran till Drätselkammaren öfversända förslag till 1905 års budget för 1) Gasverket 2) Petroleum-belysningen och 3) Extra belysning af kajer och varuskjul.

Beträffande gasverkets budget får Styrelsen anföra följande:

Utgiftsposter.

Förvaltningen.

Rörande denna hufvudpost är ingen annan förändring från innevarande års budget vidtagen än att 3,000 mark äro upptagna såsom aflöning till en biträdande bokförare. Denna åtgärd motiveras deraf, att gasverkets kamrerare, hvilken hittills handhaft alla kassagöromål samt all hufvudbokföring, i följd af det ökade arbetet måste få hjälp med en del bokföringsgöromål äfvensom att de specificerade bokslutsuppgifter, hvilka skola inlemnas till Drätselkammaren i början af Februari månad kräfvat mera arbete än hvad gasverkets nuvarande kontorspersonal kan prestera.

Gastillverkningskostnader.

Ökningarna af under denna hufvudrubrik förekommande poster äro betingade af den större kvantitet gas, som, i förhållande till innevarande år, beräknas komma att tillverkas. Endast rörande posten „Arbetskostnad i retorthuset“ är ökningen derjemte betingad deraf, att vakterna för eldarene, som hittills varit endast två pr dygn, på grund af en af retorthuspersonalen gjord och enligt Styrelsens förmenande berättigad anhållan förändrats till tre pr dygn, dervid dock antalet eldare pr vakt något minskats; dock ej i sådan proportion att en ökad arbetskostnad kunnat undvikas.

De högre belopp som äro upptagna under hufvudrubrikerna „Kostnader för biprodukterna“, „Kostnader för gatubelysningen“, „Kostnader för privata gasförbrukningen“ samt „Remont och underhåll“ äro likaledes betingade af den större gaskvantiteten.

Utsträckning af hufvudrörnätet.

I budgeten föreslagna nya hufvudrörledningar äro betingade af:

A. Byggnads- och vattenledningskontorens förslag till kanal- och vattenledningars läggande dels i nya gator, där då äfven gasrör böra läggas, samt dels i äldre gator i hvilka gasrör icke finnas eller äro af för små dimensioner.

B. Behofvet af att nuvarande ledningar med för små dimensioner utbytas mot gröfre ledningar; samt

C. Behofvet af ledningar i gator, hvilka nu sakna ~~sådana~~, för att derigenom dels kunna leverera gas till blifvande gaskunder samt dels erhålla en bättre gas-cirkulation.

Gator enligt A

- under Unionsgatan — mellan S. Esplanad- och S. Magasinsgatorna.
- „ Andregatan — mellan Georgs- och Abrahamsgatorna.
- „ Trädgårdsgatan — mellan Berg- och Fabiansgatorna.
- „ Skepparegatan — mellan Fabriks- och Petersgatorna.

Gator enligt B

- under Sandviks Södra Kajen — mellan Boulevards- och Rödbergsgatorna.
- „ Rödbergsgatan — mellan Sandviks Södra Kajen och Styrmansgatan.
- „ Styrmansgatan — mellan Sjömans- och Fabriksgatorna.
- „ Nikolaigatan — mellan Estnäsgatan och Broberget.
- „ Mariegatan — mellan Kyrko- och Estnäsgatorna.

Gator enligt C

- under Fabriksgatan — mellan Skeppare- och Smedjegatorna.
- „ Hafsgatan — mellan Kaptens- och Skepparegatorna.
- „ Villagatan — mellan Fabriks- och Hafsgatorna.
- „ Docksgatan — mellan Munkholms- och Ärtholmsgatorna.
- „ Högvaktstorget — mellan N. Esplanadgatan, utmed blifvande Skatuddsbron och nuvarande bron.
- „ Myntkajen — mellan Ankaregatan och Kronbergskajen.
- „ Kanalgatan — mellan V. Hamngatan och d:o.
- „ Lökholmsgatan — mellan Ankaregatan och d:o.
- „ Kronbergsgatan — mellan Slottsgatan och d:o.
- „ Ankaregatan — mellan Myntkajen och Kronbergsgatan.
- „ Östra Hamngatan — mellan d:o och d:o.
- „ Kronbergskajen — mellan d:o och d:o.
- „ Skatuddskanalen, på hvardera sidan om blifvande bron.

För nya gashufvudrör i gator, enligt Styrelsens bestämmande, upptages ett belopp af Fmk 10,584: —.

Uppställande af nya gaslyktor.

Skepparegatan	3 st.
Sandviks Södra Kajen	5 ”
Nikolaigatan	1 ”
Fabriksgatan	5 ”
Hafsgatan	2 ”
Villagatan	5 ”
Docksgatan	3 ”
Högvaktstorget — trearmad kandelaber	1 ”
Myntkajen	5 ”
Kanalgatan	7 ”
Lökholmsgatan	5 ”
Kronbergsgatan	5 ”
Ankaregatan	3 ”
Östra Hamngatan	3 ”
Kronbergskajen	2 ”
Nya Skatuddsbron	4 ”
Pissoiren, hörnet af Trädgårds- och Unionsgatorna	1 ”
” ” ” Kanal- och V. Hamngatorna	1 ”
” å Salutorget	1 ”
” ” Packhustorget	1 ”
” ” Magasinskajen — vid varuskjulet	1 ”
” i Teateresplanaden	1 ”
” å Högbergsgatan — nära Nya Kyrkan	1 ”
” hörnet af Simons- och Annegatorna	1 ”
” ” ” Eriks- och Lappviksgatorna	1 ”
” ” ” N. Jernvägs- och Lappviksgatorna	1 ”
” ” ” Andre- och Abrahamsgatorna	1 ”
” ” ” Ö. Henriks- och Brunnsgatorna	1 ”
” å Lönnrots-sqvären	1 ”
” ” Fredrikstorget	1 ”
Summa	73 st.

d. v. s. 72 st. vanliga lyktor och 1 st. kandelaber.

För gator och platser enligt Styrelsens bestämmande upptagas 24 st. lyktor.

Serviser och inventarier m. m.

Ökningen under denna hufvudrubrik är betingad af den erfarenhet, som under föregående år erhållits rörande dessa utgifter.

Inkomstposter.

Privata gasförbrukningen.

I föregående års budgeter har Styrelsen, i saknad af all erfarenhet rörande ökningen i privata gasförbrukningen år från år, varit tvungen beräkna denna förbrukning ytterst försigtigt för att ej riskera att komma på balans å hithörande inkomster. För uppgörande af 1905 års budget har Styrelsen deremot haft att tillgå den ökning, som inträdde i den privata förbrukningen i gas till lyse och kokning från 1902 till 1903 äfvensom ökad erfarenhet i hvad mån den tilltagande benägenheten hos stadens invånare att förbruka gas inverkar på stegringen af gasåtgången. På grund af denna erfarenhet anser sig Styrelsen kunna antaga, att ökningen i privata gasförbrukningen från 1902 till 1903 — c:a 75,000 m³ å gas till lyse samt c:a 200,000 m³ å gas till kokning m. m. — kan, jemte förbrukningen under år 1903 läggas till grund för beräkning af värdet för 1905 å denna gren af tillverkningen.

Med dessa utgångspunkter kan gas till lyse för sistsagda år uppskattas till 870,000 m³ samt gas till kokning m. m. till 930,000 m³.

Biprodukter.

Förhöjningen af dessa inkomster får hufvudsakligast tillskrifvas det förhållandet, att den ökade kolkvantitet som beräknas komma att förgasas nästa år jemväl kommer att medföra större kvantiteter biprodukter.

Vinst å arbeten och materialförsäljningar.

På grund af vunnen erfarenhet anser sig Styrelsen kunna öka denna post till Fmk 30,000:—.

I fråga om budgeten för petroleumbelysningen må framhållas följande:

Redan vid uppgörande af budgeten för år 1903 var Styrelsen betänkt på att inkomma med förslag till förlängd tid af belysningen med petroleum, men saken fick då förfalla emedan Styrelsen ansåg, att en så jämförelsevis stor förändring härutinnan lämpligare borde inträda i samband med stadens öfvertagande af denna belysning. Styrelsens förslag att staden från innevarande belysningstermin skulle öfvertaga petroleumbelysningen vann ej myndigheternas bifall, men enär Styrelsen anser att behovet af en utsträckt petroleumbelysning gör sig år från år allt mera gällande och att tiden för denna belysning, åtminstone under höstterminen bör

bringas i öfverensstämmelse med tiden för gasbelysningen, har Styrelsen i bifogade förslag upptagit följande utsträckta lyshållningsår för de olika lyktslagen:

För helnattslyktor, 3:dje klassens, från den 20 Juli t. o. m. den 15 Maj — i stället för, såsom hittills, från den 1 Augusti t. o. m. den 15 Maj.

För halfnattslyktor, 4:de klassens, från den 1 Augusti t. o. m. den 15 Maj — i stället för, såsom hittills, från den 15 Augusti t. o. m. den 15 April.

För halfnattslyktor, 5:te klassens, väg- och chaussée-lyktor, från den 1 Augusti t. o. m. den 15 Maj — i stället för, såsom hittills, från den 15 Augusti t. o. m. den 15 Maj.

För helnattsseglationslyktor, 2:dra klassens, börjar höstbelysningen den 20 Juli i stället för, såsom hittills, den 1 Augusti.

Genom denna budget, som uträknats efter de pris entreprenören för förlängd belysningstid offererat och som slutar å Fmk 95,436:—, medan motsvarande kostnader för nuvarande belysningsår skulle uppgå till Fmk 91,019:—, uppstår en differens i merkostnad af endast Fmk 4,417:— för den längre belysningstiden.

Vidare får Styrelsen anföra att enär antalet af de petroleumlyktor som komma att ersättas med gaslyktor under åren 1904 och 1905 öfverstiger antalet nytillkomna lyktor, något anslag för anskaffande af nya lyktor ej behöft i budgeten observeras.

Vidkommande budgeten för extra belysning af kajer och varuskjul

får Styrelsen anföra, att den ökning som upptagits för gasbelysningen å sjö- och landsidan af varuskjulet å Magasinskajen, är betingad af dels den erfarenhet som vunnits rörande denna belysning samt dels deraf, att 4 st. 1-låg. bågglampor tillkommit å landsidan innevarande år.

På varuskjulen å Skatudden, å sjösidan, äro uppsatta tillsammans 6 st. — två på hvarje skjul — 1-låg. bågglampor utöfver det förslag som ingår i årets budget för varuskjulens belysning. Dessa ytterligare lampor äro uppsatta för att tillmötesgå tullens fordringar på belysning.

Hj. Schildt.

Edvin Bergroth.

E. Öhman.

V. Montgomery.

Behållningskalkyl per 1 Oktober 1904.

Öfverskott å inkomst-konti:

I. Räntor	<i>Fmf.</i>	95,000:—	
II. Tomtlösen	"	235,000:—	
V. Inkomstgifvande rättigheter	"	130,000:—	
VIII. Vattenledningen	"	40,000:—	<i>Fmf.</i> 500,000:—
Behållningen till år 1904 utgjorde	"	1,378,000:—	
Deraf i anspråk tagits för 1904	"	560,000:—	Rest 818,000:—
		Behållning till år 1905	<i>Fmf.</i> 1,318,000:—
hvaraf dock är bundet i obligationer	<i>Fmf.</i>	394,000:—	
i löpande materiallager	"	174,000:—	<i>Fmf.</i> 568,000:—
		Disponibel behållning till år 1905	<i>Fmf.</i> 750,000:—

Drätselkontoret i Helsingfors i Oktober 1904.

Teodor Holmberg.

Bilaga.

UPPFOSTRINGSNÄMNDEN

i

Helsingfors.

*Helsingfors, den 31
oktober 1904.**Till Drätselkammaren i Helsingfors.*

N:o 23.

Härmed får undertecknad, därtill anmodad, värdsammast insända följande sifferuppgifter och upplysningar rörande Uppfostringsnämndens verksamhet:

År 1900, då de första uppfostringsanstalterna öppnades, blefvo sammanlagdt 54 barn omhändertagna och underhållna med de medel, som för Nämndens ändamål anvisats. Under åren 1901—3 tillkommo respektive 29, 38 och 40 barn, medan under samma år respektive 5, 32 och 15 barn upphörde att åtnjuta Uppfostringsnämndens omvårdnad, i det de efter genomgången folkskolekurs kunde antingen själfva förtjäna sitt uppehälle eller återsändas till sina föräldrar. Vid början af innevarande år kvarstodo sålunda 109 barn, hvilkas underhåll bekostades af Uppfostringsnämnden. Detta antal har under årets lopp redan ökats till 161 och kommer helt säkert att innan dess utgång ytterligare ökas med par tiotal. Om också i år, så vidt det nu synes, cirka 15 barn upphöra att kräfva omkostnader från Nämndens sida, har man dock vid uppgörande af utgiftsstat för 1905 att räkna med c:a 160 barn redan vid årets början samt minst 60, som under årets lopp måste omhändertagas.

För de i samband med uppfostringsanstalterna utackorderade gossarna har underhållskostnaderna per elev utgjort 10—15 mk i månaden, hvartill sedan kommit kostnaderna för skola, beklädnad och resor. För barn, som kunnat utackorderas i enskilda hem å landet har månadsafgiften för underhåll och kläder de senaste åren varit 12 mk för mindre barn, som ej besökt folkskola, samt 15 mk för i skolåldern varande barn. För dem, som för vanarts skull ej kunnat i vanligt enskildt hem inackorderas, har afgiften varit betydligt högre och utgått med Fmk 20:80 per barn för de i Seimelä privata uppfostringshem inackorderade flickorna samt med Fmk 25 uti 3 och med Fmk 30 i 2 andra fall. Medelkostnaden per år för hvarje genom Uppfostringsnämndens försorg uppfostradt barn utgjorde, om kostnaderna för Nämnden såsom sådan ej medräknas, i jämna mark år 1900 Fmk 243, år 1901 Fmk 215, år 1902 Fmk 250 samt år 1903 Fmk 248, uti hvilka belopp föräldrarnas bidrag till barnens underhåll ingår med respektive 7, 10, 14 och 7 mk. Den relativt låga kostnaden för 1901, Fmk 215, beror därpå att någon ny uppfostringsanstalt det året icke kräufte utgifter för inventarier och skolmaterial, såsom

annars hittills årligen varit fallet. Att märka är, att medelkostnaden per elev i stadens folkskolor — hvilken kostnad äfven skulle kräfts för Uppfostringsnämndens alumner, ifall de kunnat i staden uppfostras — utgjorde för år 1903 Fmk 106:30 samt att icke så få af de omhändertagna barnen varit berättigade till underhåll från den legala fattigvården.

Enligt den af Stadsfullmäktige för Uppfostringsnämnden utfärdade instruktionen utgör dennas främsta åliggande „att vaka däröfver att icke blott vanartad ungdom i staden utan äfven barn inom kommunen, mot hvilka målsmans vård och skolans tukt visat sig maktlösa eller hvilkas sedliga utveckling annars det kräfvat utan dröjsmål erhålla nödig omvårdnad från kommunens sida“ och enligt samma instruktion kunna enskilda personer hos Nämnden anmäla vanartade barn till vård och uppfostran. För att icke öfverskrida sitt anslag har Nämnden dock de senaste åren i regeln fått inskränka sig till att tillmötesgå blott de framställningar om barns omhändertagande, som gjorts af polisen, folkskoleinspektorn eller fattigvårdsdirektören. Då barn af polisen anmälts, har dessas vanart varit så uppenbar, att det blott gällt att pröfva, huruvida det mera varit möjligt att uppfostrande inverka på dem med de resurser, som stått Uppfostringsnämnden till buds. Det största antalet barn, har anmälts af folkskolornas inspektor — under läsåret 1903--4 30 barn. Sedan staden inrättat egna uppfostringsanstalter, har denne följt det också enligt Nämndens uppfattning i allo riktiga förfaringsättet, att icke föreslå vanartade barn till relegation och ej uppmana föräldrarna att taga bort barnen, hvilket tidigare i många fall måste ske, utan i stället hemställa om deras omhändertagande af Nämnden. Det torde vara öfverflödigt att tillägga, att dylik hemställan gjorts endast då, när skolans tukt visat sig maktlös eller när barnens sedliga utveckling eljes till följd af föräldrarnas osedliga och supiga lif skulle hafva äfventyrats. Då fattigvårdsdirektören anhållit om barns omhändertagande, har själfallet en sådan anhållan utan vidare tillmötesgått, så mycket hällre, som den asyl för gossar, som förut stod fattigvårdsstyrelsen till buds, numera disponeras af Uppfostringsnämnden.

Sålänge uti hufvudstaden i de folklager, hvarifrån uppfostringsanstalternas alumner rekryteras, råda så oefterrättliga förhållanden, som för närvarande är fallet, förefinnes det, såsom af det ofvananförda torde framgå, icke någon möjlighet att nedbringa kostnaderna för de i Uppfostringsnämndens instruktion åsyftade barnens uppfostran, tvärtom finnes det ännu en relativt stor kategori vanartad ungdom, den som kommit ur den egentliga skolåldern, till hvilken Nämnden ej ännu kunnat utsträcka sin verksamhet, men hvilken jämväl enligt Stadsfullmäktiges beslut borde komma i åtnjutande af vård och uppfostran från kommunens sida.

Henrik Ståhl.

Uppfostringsnämndens sekreterare.

Hälsovårdsnämndens framställning om anställande vid Nämnden af en arkitekt för inspektion af arbetarebostäder.

HÄLSOVÅRDSNÄMDEN

i

Helsingfors.

Helsingfors,

den 3 Oktober 1904.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

N:o 101.

Enligt den på grund af Stadsfullmäktiges beslut af den 26 september 1899 under början af år 1900 anställda undersökningen af arbetarebefolkningens i staden bostäder, öfver hvilken undersökning en berättelse blifvit tryckt och öfversändts till Stadsfullmäktige i Hälsovårdsnämndens bref af den 5 sistlidne september, förefunnos inom ett icke ringa antal af de undersökta bostäderna rätt afsevärda sanitära missförhållanden, hänförande sig i hufvudsak antingen till altför stor trångboddhet eller ock till mera eller mindre betydliga bristfälligheter hos bostäderna själfva.

Omförmälda undersökning, som omfattar inalles 10,419 bostäder med sammanlagdt 45,947 innevånare, ger, bland annat, vid handen att 7,748 = 74,36 % af bostäderna bestodo af endast ett rum (boningsrum eller kök), 2,052 = 19,70 % af bostäderna bestodo af ett rum och kök samt återstoden af två eller flere rum med eller utan kök. Inom de af endast ett rum (boningsrum eller kök) bestående bostäderna bodde inalles 31,056 = 67,59 % af innevånarne inom de undersökta bostäderna. Inom bostäderna, bestående af ett rum och kök, bodde 12,932 personer = 24,36 %. Medeltalet innevånare per boningsrum utgjorde för samtliga bostäder 3,43, däraf för bostäderna om ett rum (boningsrum eller kök) 3,91 samt för bostäderna om ett rum och kök 2,73. För bostäderna, bestående af flere rum, var medeltalet innevånare per rum något ringare.

Redan af dessa medeltal framgår att en icke ringa öfverbefolkning förefanns inom den arbetande befolkningens bostäder. Men detta sakförhållande synes ännu tydligare däraf, att inom 2,985 = 28,65 % af bostäderna bodde flere än fyra personer per rum samt inom 785 = 7,54 % af bostäderna flere än sex personer per rum och äfven däraf att af innevånarne inom de undersökta bostäderna 18,931 = 41,20 %

bodde inom bostäder med flere än fyra personer per rum och $6,068 = 13,21 \%$ inom bostäder med flere än sex personer per rum. Om hänsyn toges till golfytans storlek per person, så visade det sig att i hög grad öfverbefolkade (d. v. s. med en golfyta mindre än 4 m^2 per person) voro $3,679 = 35,31 \%$ af bostäderna och, om hänsyn toges till det kubiska utrymmet per person, så visar det sig, att i hög grad öfverbefolkade (d. v. s. med mindre än 10 m^3 per person) voro $2,600 = 24,96 \%$ af bostäderna och inom dessa i hög grad öfverbefolkade bostäder bodde $15,298 = 33,30 \%$ af innevånarne inom de undersökta bostäderna.

En omständighet, som äfven i sin mon bidrager till att öka trångboddheten, är det i Helsingfors så vanliga inneboende systemet. Inom $4,011 = 38,50 \%$ af de undersökta bostäderna funnos inneboende och hela antalet sådana uppgick till $6,829 = 14,86 \%$ af innevånarne inom de undersökta bostäderna. Af de inneboende voro $4,285$ män, $2,306$ kvinnor och 238 barn. Således innebodde $25,06 \%$ af samtliga män, $13,28 \%$ af samtliga kvinnor och $2,07 \%$ af samtliga barn inom de undersökta bostäderna.

Angående de bristfälligheter, hvilka iakttagits hos bostäderna själfva, må blott följande framhållas. En höjd under $2,70$ meter förekom hos $3,054 = 22,80 \%$ af de undersökta rummen och en höjd under $2,10$ meter förekom hos $297 = 2,21 \%$ af de undersökta rummen. Och dessa mycket låga rum beboddes af 934 personer. Beträffande rummens belysningsförhållanden har det visat sig att $3,074 = 22,95 \%$ af de undersökta rummen hade en fönsteryta mindre än $\frac{1}{12}$ af golfytan, samt att $330 = 3,21 \%$ af de undersökta rummen hade en fönsteryta mindre än $\frac{1}{20}$ af golfytan. En indirekt belysning hade 60 rum och utan fönster voro 21 rum.

Fuktiga eller kalla eller samtidigt fuktiga och kalla voro inalles $4,280 = 41,08 \%$ af bostäderna, men torde dock fukten och kylan inom en del af dessa bostäder varit beroende af de inneboendes förvållande. I hög grad fuktiga eller bostäderna voro $183 = 1,76 \%$ af de undersökta bostäderna och dessa beboddes af sammanlagdt 887 personer. För 134 bostäder har antecknats bristfälliga väggar och golf, 24 bostäder hade läkande tack och 34 bostäder bristfälliga tak, dörrar och fönster.

Då den arbetande befolkningens bostadsförhållanden är en sanitär faktor af mycket stor hygienisk betydelse och flerstädes med fullt skäl tillvunnit sig icke blott de sanitära myndigheternas utan äfven de kommunala representanternas lifliga intresse och då därjemte de sanitära missförhållandena inom arbetarenes i Helsingfors bostäder, sådana de framgå af den anställda undersökningen, visat sig vara så betydliga att de icke vidare kunna lämnas utan afseende, utan omedelbart påkalla åtgärder för deras reducerande till det minsta möjliga, har Hälsovårdsnämnden ansett sig böra göra följande framställning i ärendet:

För att råda bot på den altför betydliga trångboddheten bland den arbetande befolkningen, hvilken säkerligen till hufvudsaklig del, om också icke uteslutande, har sin grund i ogynnsamt ekonomiskt läge och uti, i förhållande till arbetarenes

betalningsförmåga, altför höga hyror, erfordras säkerligen mycket omfattande och endast långsamt verkande åtgärder, gående ut på, förutom förbättrandet af arbetarenes ekonomiska ställning, att underlätta för arbetarene erhållandet af billiga och sunda bostadslägenheter. Beträffande åter de bostäderna själfva vidlådande bristfälligheterna så torde en stor del af dem jämförelsevis lätt kunna antingen i väsentlig grad afhjälpas eller ock helt och hållet aflägsnas, såvida blott tillräckligt effektiva åtgärder härför vidtagas från de sanitära och andra kommunala myndigheters sida.

Såsom förhållandena för det närvarande gestaltat sig öfverklagas visserligen årligen isynnerhet under den kalla årstiden ett, om ock ringa, antal af arbetarenes bostäder inför Hälsovårdsnämnden och vidtagas äfven af denna myndighet åtgärder, afsedda att aflägsna de svåraste missförhållandena. Men beroende af den arbetande befolkningens stora indolens och äfven af det obehag, för hvilket en hyresgäst ofta nog utsätter sig från husvärdens sida, då han anför klagomål öfver bostadens ohygieniska beskaffenhet, kommer blott ett ringa antal af de bristfälliga bostäderna till Hälsovårdsnämndens kännedom och t. o. m. rätt betydliga missförhållanden blifva blott i enstaka fall afhjälpta. Väsentligen annorlunda skulle däremot förhållandena gestalta sig, om den arbetande befolkningens bostäder vore underkastade en kontinuerlig inspektion, sådan som finnes föreskrifven t. ex. för alla städer med flere än 3,000 innevånare i Bayern och Württemberg och, utom därstädes, äfven är införd bland annat i Essen. Nämnden tillåter sig därför föreslå tillsättandet i Helsingfors af en inspektör för den med kroppsarbete sysselsatta befolkningens i staden bostäder, hvilken inspektör ägde att minst en gång i året besöka alla de gårdar, inom hvilka af arbetare bebodda lägenheter förefinnas samt göra sig underrättad om samtliga i dessa gårdar befintliga arbetarebostäders sanitära beskaffenhet. I de fall, då missförhållanden befinnas vara rådande borde han söka, så vidt möjligt, genom vänlig öfverenskommelse med gårdsegaren förmå denne att vidtaga åtgärder för missförhållandenas afhjälpande, men, om sådan öfverenskommelse icke kan träffas, därom underrätta Hälsovårdsnämnden, som därefter egde vidtaga de åtgärder, hvartill densamma på grund af §§ 5 och 8 uti gällande hälsovårdsstadga ansåge sig befogad. Men utom på dessa, så att säga, enskilda fall, bör inspektören, som borde vara en i bostadsteknikens alla detaljer kunnig arkitekt, egna sin uppmärksamhet åt arbetarebostadsfrågan i dess helhet, noga studera arbetarenes i Helsingfors bostadsförhållanden samt dels på grund af eget initiativ dels på grund af honom af Hälsovårdsnämnden gifvet uppdrag inkomma med förslag till åtgärder för förbättrandet af den arbetande befolkningens bostäder öfverhufvudtaget.

Då inspektionen af arbetarenes bostäder faller helt och hållet inom gebitet af Hälsovårdsnämndens värksamhet, synes det sjelffallet att ifrågavarande inspektör anställas såsom en funktionär vid Hälsovårdsnämndens byrå, med hvilken hans befattning städe kommer att bringa honom att samarbeta och bör hans värksamhet närmare regleras af de föreskrifter, som i sådant afseende lämnas honom af Hälsovårdsnämnden. Vidare synes det ändamålsenligt, att, då bostadsinspektioner från

Hälsovårdsnämndens sida skola utföras, inspektören, om så erfordras, bör deltaga i dessa eller ock, på uppdrag af Hälsovårdsnämnden eller förste stadsläkaren, utföra sådana äfven om dessa beträffa andra än egentliga arbetarebostäder.

För att möjliggöra erhållandet af fullt kompetent person till denna befattning torde hans aflöning böra anslås till minst 5,000 mark per år med rätt till 500 marks löneförhöjning efter 5 och 10 års tjänst och borde tjänsten besättas af Hälsovårdsnämnden och tjänstens blifvande innehafvare antagas på obestämd tid med sex månaders uppsägning.

På grund af ofvanstående ville Nämnden hos Stadsfullmäktige vördsamt hemställa att för inspektion af den med kroppsarbete sysselsatta befolkningens i staden bostäder och för inspektion af hos Hälsovårdsnämnden i sanitärt afseende öfverklagade andra bostäder måtte, såsom biträde åt Hälsovårdsnämnden, tillsvidare anställas en arkitekt med en aflöning af 5,000 mark i året och rätt till löneförhöjning med 500 mark efter 5 och 10 års tjänst.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

*Handlingar angående föreslagen indragning af anslaget
för Sörnäs sjukstuga.*

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 17 November 1904.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

No 268.

Sedan föreståndaren för Sörnäs sjukstuga, Doktorn Harald Råbergh hos Hälsovårdsnämnden anhållit att uti nästa års budgetsförslag skulle för nämnda sjukstugas underhåll anslås alternativt, under antagande att maximi antalet deri inrymda patienter blefve nio, 10,579 mark 50 penni eller, med högst åtta patienter, 10,005 mark, har Nämnden uti skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 3 nysslidne Oktober på i skrifvelsen anförda skäl hemställt att anslaget för sjukstugan i Sörnäs måtte från den 1 Januari 1905 indragas, men att från sagde dag ett belopp af 6,000 mark blefve mot redovisningsskyldighet stäldt till förvaltningens af Maria sjukhuset disposition för bekostande af sjukvård uti privata sjukvårdsanstalter åt sådana sjuka, hvilka vore berättigade att erhålla sjukvård uti stadens sjukhus. Öfver denna Hälsovårdsnämndens framställning hafva Stadsfullmäktige den 25 Oktober beslutit infordra Drätselkammarens utlåtande.

Innan Drätselkammaren företagit detta ärende till behandling har Kammaren ansett sig böra gifva Doktorn Råbergh, hvilken allt sedan ifrågavarande sjukstuga år 1897 öppnades handhaft tillsyn öfver densamma och lemnat läkarevård åt de derstädes intagna sjuka, tillfälle att yttra sig öfver det af Hälsovårdsnämnden nu väckta förslaget; och har Doktorn Råbergh uti här närlagda, af tvenne deri åberopade bilagar åtföljda skrifvelse af den 31 Oktober framhållit enligt Kammarens åsigt beaktansvärda motiv för att åtminstone tillsvidare bibehålla den för beredande af en, om ock anspråkslös, sjukvård åt stadens i Sörnäs förstad boende fattigaste befolkning inrättade sjukstugan, hvilken under den tid densamma varit i verksamhet synes, oaktadt dess provisoriska karaktär, hafva fyllt ett verkligt behof för förstaden samt tillika hafva utgjort en god hjälp vid tillgodoseendet af behofvet utaf sjukplatser för invärtes sjuka i staden.

Den betänklighet Drätselkammaren sålunda hyser mot att helt och hållet indraga ifrågavarande sjukstuga utesluter emellertid icke att ändringar i dess organisation kunde blifva erforderliga; och enär denna sida af saken ej blifvit närmare

utredd, torde Hälsovårdsnämnden böra beredas tillfälle att efter tagen kännedom om de i Doktorn Råberghs skrifvelse framhållna synpunkter, underkasta frågan ny pröfning. I hvarje fall kan anslaget för sjukstugan skäligen icke, såsom Hälsovårdsnämnden föreslagit, indragas från kalenderårets början, enär hyresåret för lokalen utgår först den 1 juni.

Jemte anmälan att Kammaren uti förslaget till utgiftsstat för nästkommande år upptagit ett anslag af förslagsvis 10,500 mark för sjukstugans upprätthållande med nio sjukplatser, får Drätselkammaren på grund af det anförda värdsamt hemställa det måtte Stadsfullmäktige besluta

att handlingarna i ärendet skola återremitteras till Hälsovårdsnämnden, hvilken efter ytterligare pröfning af frågan eger inkomma med den vidare framställning, hvartill omständigheterna tilläfväntyr kunna gifva anledning.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

HÄLSOVÅRDSNÄMDEN

i

Helsingfors,

den 3 Oktober 1904.

N:o 93.

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Uti en till Hälsovårdsnämnden insänd skrifvelse af den 12 sistlidne april, i afskrift här bilagd, har föreståndaren för sjukstugan i Sörnäs, doktor Harald Råbergh anhållit att för sjukstugans underhåll skulle anslås, under antagande att däri inrymdes ända till nio patienter, 10,579 mark 50 penni, eller, om patientantalet blefve högst åtta, 10,005 mark.

Med anledning häraf får Nämnden värdsamt afgifva följande:

Sedan sjukstugan ifråga inrättats har Maria sjukhus ansenligt utvidgats och sjukvårdsförhållandena i Sörnäs förbättrats i det att därstädes under förloppet af detta år anstälts en distriktsläkare och en kommunalsjuksköterska, hvarigenom, bland annat, den fördel vunnits att en del patienter, hvilka tidigare skulle nödgats

söka sig in på sjukhus, nu kunna vårdas i sina hem. Dessutom äro enligt Nämndens mening betingelserna för en god sjukvård i sjukstugan till följd af rummens beskaffenhet icke sådana som önskligt vore. Med anledning häraf och då den af doktor Råbergh fordrade subventionen ställer sig för staden dyrare än kostnaderna för stadens öfriga sjukhus, har Nämnden ansett att staden ej har anledning att fortfarande subventionera nämnda sjukstuga. Dock borde med afseende därpå att Maria sjukhus under vissa tider af året har svårt att emottaga alla till sjukhusvård berättigade personer, åtgärd samtidigt vidtagas för beredande af sjukvård åtminstone för det antal patienter, som hittills kunnat i sjukstugan inrymmas. Detta kunde enligt Nämndens mening ske på lämpligaste och för staden billigaste sätt sålunda att åt förvaltningen af Maria sjukhus skulle emot redovisningsskyldighet anvisas ett anslag af förslagsvis 6,000 mark att användas för bekostande af konvalescenters eller patienters i behof af speciel sjukhusvård öfverförande till privata sjukvårdsanstalter. Då under sommar-hälfåret vanligen tillräckligt antal platser stå till buds på Maria sjukhuset skulle anslaget komma att endast undantagsvis under denna årstid anlitas utan i regel endast under vinterhälfåret, då utrymmet i sjukhuset ej motsvarar tillloppet af patienter. Genom att subventionera Sörnäs sjukstuga har staden hittills bekostat ett antal extra sjukplatser äfven på tider då dessa väl och vida billigare kunnat inrymmas i stadens egna sjukhus, men om Nämndens nu gjorda förslag godkännes kommer denna oegentlighet att bortfalla, Maria sjukhus att på tider, då sådant är möjligt, bättre än förr af staden utnyttjas och åter, vid tider af öfverfyllnad, en lättnad åt detsamma att beredas. Patienterna komma att få det i hygieniskt hänseende gynsammare än hittills och stadens utgifter för sjukhusvård komma att i någon mån minskas.

Det här föreslagna systemet har äfven i Köpenhamn pröfvats med framgång.

Hälsovårdsnämnden får därför vördsamt hemställa att anslaget för sjukstugan i Sörnäs blefve från den 1 januari 1905 indraget, men att från sagda dag ett belopp af 6,000 mark blefve mot redovisningsskyldighet stäldt till disposition för förvaltningen af Maria sjukhus för bekostande af sjukvård uti privata sjukvårdsanstalter åt sådana sjuka, hvilka äro berättigade att erhålla sjukvård uti stadens sjukhus.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

I anledning af den af Hälsovårdsnämnden föreslagna indragningen af anslaget för Sörnäs sjukstuga från den 1 januari 1905, hvarom nämnden hos Stadsfullmäktige hemställt, får jag, då ärendet remitterats till Drätselkammaren anföra följande:

Såsom bekant öppnades den 23 februari 1897 sjukstugan i Sörnäs för att bereda en om och anspråkslös sjukvård åt stadens därstädes boende fattigaste befolkning, hvilket möjliggjordes genom pänningebidrag af några för denna befolkningens väl ömmande personer jämte det Stadsfullmäktige för ändamålet anslogo Fmk 1,200:— för samma år, och har densamma sedan dess varit i oafbruten väksamhet. I min till nämnda myndighet då inlämnade skrifvelse framhölls Sörnäs förstads afskilda läge från stadens sjukvårdsinrättningar, särskildt Maria sjukhus, hvarvid de sjuka måste utsättas för en långväga transport, förstads snabba tillväxt och de dåliga sanitära förhållanden som voro rådande i den talrika arbetarbefolkningens hem och därstädes omöjliggjorde en effektiv sjukvård, äfven som den dåvarande bristen på sjukplatser i staden. I detta sammanhang erinrades äfven om att inom hälsovårdsnämnden förut vid ett annat tillfälle den åsigt gjort sig gällande att uppförandet af Maria sjukhus ingalunda uteslöt möjligheten att vid framtida behof förlägga ett annat sjukhus till en annan del af staden för att därmed bättre tillgodose de olika stadsdelarnas behof af sjukvård. Äfven den öfverhöfvan stora kontingent sjuka Sörnäs förstad lämnade till stadens sjukhus lämnades icke ur sikte, hvilket äfven i sin mån talade för en särskild sjukanstalt i denna trakt. Då Hälsovårdsnämnden enligt sin årsberättelse för 1896 ansåg „behovet af en sjukstuga för befolkningen inom Sörnäs högeligen beaktansvärdt“ blef äfven det äskade understödet på nämndens framställning såsom nämndt af Stadsfullmäktige beviljad. I anledning af det då särskildt trängande behovet af förökadt antal sjukplatser i staden beslöts samma år att såsom provisorisk åtgärd intill dess Maria sjukhusets planerade utvidgning blifvit realiserad, utvidga sjukstugan så att densamma sedan den 1 januari 1898 förfogat öfver 12 platser för hvilka under årens lopp ett årligt understöd af staden blifvit beviljad. Å sjukstugan har äfven ett ej ringa antal sjuka blifvit vårdade. Till den 15 oktober detta år har ej mindre än 1,095 patienter med sammanlagdt 23,109 sjukvårdsdagar behandlats å densamma. Medeltalet vårdade per år sedan sjukstugans utvidgning har varit 153. Medeltalet vårdade per dag eller den s. k. medelbeläggningen har under de gångna åren varit 9. (8, 9). Såsom synes har Sörnäs sjukstuga fyllt ett viktigt behof för denna utkant af staden. Samma goda skäl, som härintils förmått stadens myndigheter att understöda företaget, tala äfven fortfarande till dess förmån. Visserligen har Hälso-

vårdsnämnden i sin hemställan till Stadsfullmäktige framhållit att sjukvårdsförhållandena i Sörnäs ansenligt förbättrats genom anställande därstädes af en ny distriktsläkare och en kommunalsjuksköterska genom hvilka åtgärder äfven patienter, som tidigare nödgats söka sig in på sjukhus, nu kunna vårdas i sina hem. Härmed är otvifvelaktigt en stor fördel vunnen, men de fall, där en ifrågasatt vård i hemmet på grund af sjukdomens beskaffenhet, fattigdom och sanitära olägenheter, befinnas så otillfredsställande att en flyttning till sjukhus är nödvändig finnes alljämt kvar och tilltaga dag för dag i proportion med den allt raskare försiggående ökningen af folknúmerären såväl i staden som särskildt i Sörnäs förstad. Om ej alla tecken slå fel, befinner sig staden i den närmaste framtiden, om ej redan nu, i den situation att icke kunna bereda sjukhusvård åt alla de mindre bemedlade till sjukvård berättigade invärtes sjuka, som söka och borde erhålla vård å sjukhus. Maria sjukhus senast publicerade årsberättelse gifver redan vid handen att medeltalet där vårdade per dag endast under trenne månader af året — de 3 sommar-månaderna — understigit de ordinarie sjukplatsernas antal medan under årets återstående 9 månader patientsiffran öfverstigit detta tal. Det är således endast under månaderna juni—augusti Maria sjukhus torde kunna bereda utrymme åt de patienter som hittills under nämnda tid vårdats i sjukstugan och hvilkas antal under de senaste åren, då sjukdomssiffran sommartid ju är lägst, i medeltal utgjort endast 43 per år. Att under sådant förhållande i paviljongerna å Maria sjukhus under de återstående månaderna af sommarhalfåret inpressa ett antal patienter som under vanligt förhållande vårdas å Sörnäs sjukstuga, synes således vara ogörligt. Hälsovårdsnämnden föreslår äfven, att ett anslag af förslagsvis Fmk 6,000: — måtte beviljas för underhåll såväl af patienter, som vore i behof af speciell sjukhusvård, som af konvalescenter, hvilka tidigare än eljes kunde utskrifvas från Maria sjukhus för att sedan öfverföras till privata sjukvårdsanstalter och härigenom lämna rum för nya inträdessökande. Nämndens förslag att från stadens sida bekosta de patienters sjukvård, som äro i behof af en speciell sådan å privata sjukvårdsinrättningar, kan ej annat än helsas med glädje och detta vore otvifvelaktigt ett framsteg i hufvudstadens sjukhusvård, men saken synes mindre tangera Sörnäs sjukstuga, där endast interna fall vårdas. Ty bland de många kraf, som för närvarande ställas på den kommunala sjukvården i hufvudstaden — behovet af ökad antal platser för epidemiska fall möjligen undantaget — synas mig likväl i främsta rummet böra framhäfvas vigten af ett tillräckligt antal sjukplatser för invärtes fall, hvilket genom den ifrågasatta indragningen af sjukstugan betydligt skulle minskas och ingalunda genom det af Hälsovårdsnämnden föreslagna förfaringssättet kunde kompenseras. Om kostnaden för speciell sjukvård och utgiften för de å Maria sjukhus under sommar-månaderna vårdade beräknades till så lågt som Fmk 1,000: — för hvardera ändamålet, komme således Fmk 4,000: — att återstå af det af Nämnden äskade anslaget Fmk 6,000: — för konvalescentvård, hvilket anslag skulle förslå till underhåll å privata sjukhus af endast 33 patienter med en beräk-

nad medelsjukvårdsdag af 30 dygn och en så lågt beräknad kostnad som Fmk 4: — per dag för hvarje patient. Då Maria sjukhus som nämndt endast under de trenne sommarmånaderna skulle kunna bereda plats åt de 43 patienter, som eljes under sommaren vårdas å Sörnäs sjukstuga, och högst 33 konvalescenter enligt ofvan angifna beräkning med det nämnda anslaget kunne underhållas, återstode alltså att anskaffa sjukhusvård åt minst 75 patienter, utgörande halfva antalet af de å sjukstugan under vanligt förhållande årligen vårdade, hvilka följaktligen skulle komma i det brydsamma läge att de saknade hvarje utsikt till vård å stadens sjukhus, då såväl utrymme som anslag satte ett hinder härför. Det torde således ligga i öppen dag att genom det af nämnden föreslagna sättet sjukplatsernas antal för invärtes fall i staden i. s. f. att ökas tvärtom i betydlig mån komme att reduceras.

Hvad åter beträffar de privata sjukhus, som kunde ifrågakomma för den föreslagna konvalescentvården, har Diakonishuset endast ett fåtal platser för mindre bemedlade, hvarjämte de stadsbor, som där vinna inträde äro tämmeligen få, enligt uträknadt medeltal under åren 1899—1902 endast 330 per år, däraf de flesta väl situerade, på samma gång detsamma under höst, vinter och vår visat sig öfverfylldt. Skulle staden dessutom å nämnda anstalt mot högre afgift söka få intagna konvalescenter från Maria sjukhus, komme äfven detta att vara till förfång för de mindre bemedlade, som där själfva betala sin sjukafgift. Det återstode således för konvalescentvården endast läkarenes och f. d. Basiliers sjukhem, hvilka hvardera icke äro för mindre bemedlade afsedda och det senare dessutom saknar skild läkarettillsyn. Då därjämte sjukafgifterna å de privata sjukinrättningarna skulle ställa sig tämmeligen dyra, enär man torde beräknat 4 å 5 mk per dag och säng, vore äfven detta ingen vinst för staden, då underhållet af sjukplats i Sörnäs sjukstuga vore vida billigare. Utan att för öfrigt på något sätt söka förringa betydelsen af en effektiv konvalescentvård, som måhända förtjänar att hos oss beaktas och pröfvas vid sökande af medel för ernående af ett ökad sjukhusutrymme, förefaller mig dock det nu föreslagna systemet att bereda sådan vård å privata sjukhus mot en dyr dagkostnad ingalunda tilltalande, då hufvudändamålet med en sådan vård, reducerad sjukhusbeläggning men icke minskad underhållskostnad därigenom vinnes.

Huru styfmoderligt behandlad Helsingfors i själfva värdet är när det gäller antalet sjukplatser för invärtes fall i jämförelse med exempelvis Stockholm, som ju i mångt och mycket utgjort normen vid ordnandet af våra sjukvårdsförhållanden, framgår otvetydigt af en af mig gjord sammanställning öfver de af kommunen underhållna sjukplatsernas antal speciellt för invärtes fall i de båda städerna (se bil. I). Densamma afser förhållandet år 1902, hvilket år är särskildt lämpligt för jämförelse då Maria sjukhus samma år utvidgades, och är baserad på f. d. stadsläkaren Lönrots skildring af Stockholms sjukvård 1897 och Stockholms hälsovårdsnämnds årsberättelser. Sammanställningen gifver vid handen att medan Helsingfors nämnda år med en befolkning af i rundt tal 100,000 innevånare förfogade

öfver endast 212 sängar, afsedda för invärtes fall, (Maria sjukhus medic. afd. 110 Fattigvårdslasarettet 90 och Sörnäs sjukstuga 12 platser) de af kommunen underhållna sjuksängarna för nämnda sjuka i Stockholm med 301,000 personer uppgick till ett antal af 949, hvarvid således på 100,000 innevånare eller just Helsingfors folkmängd kommer tredjedelen eller 316 sängar — följaktligen en skilnad af 104 platser, med hvilket antal Helsingfors står efter Stockholm i antydt afseende. Att under sådana förhållanden på något sätt minska våra redan otillräckliga sjukplatser för interna fall, förefaller således vara mindre välbetänkt. Tvärtom visar denna sammanställning i hvilken riktning utvecklingen bör gå.

Att underhållet af Sörnäs sjukstuga från stadens sida under de gångna åren ingalunda ställt sig ekonomiskt ogynnsamt, torde äfven framgå vid beräklandet af totalkostnaden per sjukvårdsdag. Då stadens anslag enligt närslutna bilaga II för Sörnäs sjukstuga från den 23 februari 1897 till 1 januari 1904 utgjordt sammanlagdt Fmk 63,998:— och härtill ännu räknas en förlust af Fmk 512:— för 1903 samt sjukvårdsdagarnas antal under nämnda tid varit 20,519, har den kostnad, hvarmed staden bidragit till underhåll af hvarje sjukplats per dag i sjukstugan utgjort 3 mk 12 p.ni. Den faktiska dagkostnaden, om sjukafgifterna medräknas jämte en summa af 1,500 mk i privata gåfvor (1,000 mk år 1897 och 500 mk 1900), har under samma tid utgjordt 3 mk 39 p.ni. Enär på grund af den gemensamma kosthållningen för de olika afdelningarna å Maria sjukhus någon exakt uträkning af dagkostnaden å den medicinska afdelningen för de olika åren icke låter sig göra, kan tyvärr ingen jämförelse mellan dagkostnaden, frånräknad hyran och sjukafgiften å Sörnäs sjukstuga, och motsvarande kostnad å Maria sjukhus göras. Då till beräknadt underhåll af 9 sjukplatser i Sörnäs sjukstuga för det kommande året enligt mitt inlämnade förslag till budget skulle erfordras 10,579 mk eller i rundt tal 11,500 mk, skulle den totala dagkostnaden per patient i enlighet härmed uppgå till 3 mk 26 p.ni, under det den beräknade dagkostnaden skulle utgöra 3 mk 37 p.ni, om patienttalet blefve högst 8 och årsanslaget vore 10,000 mk, i hvilket fall det förefintliga krafvet på ökad sjukhusutrymme i staden i mindre mån skulle tillgodoses. Att hvardera af de inlämnade förslagen till budget hvad kostnaden per sjukplats anger är ekonomiskt gynsammare för staden än en dagkostnad af 4 å 5 mk per säng å privata sjukhus, torde äfven framgå af ofvanstående. Hvad slutligen den af Hälsovårdsnämnden påpekade bristen på tillräcklig luftrymd per säng vid starkare beläggning af sjukstugan angår, får jag närmare hänvisa till min nämndens skrifvelse bilagda framställning i saken.

Af det anförda synes mig således framgå, att de skäl som tala mot en subventionering af Sörnäs sjukstuga ej befunnits altför vägande i jämförelse med den fördel staden har af dess underhåll, på samma gång densamma trots dess provisoriska karaktär dock utgjort och äfven framdeles, i händelse anslag beviljas, komme att utgöra en god hjälp vid tillgösoseendet af behovet af antalet sjukplatser för invärtes fall i staden, tils frågan om ett ökad antal sjuksängar i hufvudstaden

åter blir mera aktuel och därunder sannolikt uppstå förslag, som mer än det af Hälsovårdsnämnden väkta skulle innebära ett framsteg till det bättre i denna för kommunen så viktiga fråga.

I hopp om att Drätselkammaren vid uppgörande af det stundande budgetförslaget med framsynt blick tager i benäget öfvervägande de af mig framhållna synpunkterna i frågan om subventioneringen af Sörnäs sjukstuga, vågar jag samtidigt till kammarens afgörande vördsamt hemställa, hvilkendera af de inlämnade förslagen till budget, det i rundt tal slutande med en summa af 10,500 mk för 9 patienters underhåll eller det andra uppgående till 10,000 mk och afsedt för 8 patienter vore för staden ekonomiskt gynsamare.

Jag har tagit mig talan i denna sak endast därför att jag känner mig hafva vissa förpliktelser mot den befolkning, hvars behof af sjukvård jag i snart 10 år på nära håll haft tillfälle att iakttaga och hvilket behof genom den ifrågasatta indragningen mindre än förut skulle tillgodoses.

Att saken äfven vid det slutliga afgörandet inför Stadsfullmäktige kommer att närmare skärskådas af medicinens målsmän inom de samma och därvid underkastas en såsom jag hoppas välvillig kritik, torde äfven vara att förvänta.

Helsingfors, den 31 okt. 1904.

Harald Råbergh.

Bilaga I.

Af kommunen underhållna sjuksängar i Stockholm 1902 för invärtes sjuka (enl. Hälsovårdsnämndens årsberättelse 1902 och Lönrots skildring af Stockholms sjukvård 1897).

	Antal sängar.
1:o. Sabbatsbergs sjukhus medicinska afd.	218
2:o. S:t Görän: afdelning för tuberculos	108
3:o. Katarina sjukhus	160
4:o. Mariasjukhus: för interna fall	102
5:o. Allmänna försörjningsanstaltens sjukafdelning	260
6:o. Stockholms stads och länssjukhus (stadens platser)	101
Summa	949

Dessutom förfogar staden öfver:

1:o 88 sjukplatser å Serafimerlasarettets medicinska afdelning (för jämförelse vårdades å medicinska afdelningen i H:fors med 90 sängar år 1902 endast 182 stadsbor (se vår årsberättelse) af öfveralt intagna c. 950 patienter).

2:o och öfver Dannströmska konvalescenthemmet med 60 platser sedan juli 1903.

Af kommunen underhållna sjukplatser i Helsingfors för invärtessjuka:

1:o. Maria sjukhus medicinska afdelning	110
2:o. Fattigvårdslasarettet	90
3:o. Sörnäs sjukstuga	12
Summa	212

Bilaga II.

Uppgift öfver stadens anslag, sjukvårdsdagar, hyra och patientantalet i Sörnäs Sjukstuga.

År.	Stadens anslag.	Sjukvårdsdgr.	Hyra.	Antal pat.
1897	2,908:—	1,180	740:—	76
1898	9,444:—	3,034	1,080:—	149
1899	9,444:—	3,540	1,080:—	170
1900	10,000:—	3,323	1,360:—	165
1901	9,804:—	3,294	1,560:—	152
1902	10,943:—	3,045	1,581:—	140
1903	10,943:—	3,103	1,600:—	144
	Sma 63,486:—	Sma 20,519	Sma 9,001:—	Sma 996
	+ 512:— = förlust för 1903.			
	<i>Fmk</i> 63,998:—			

Då sjukvårdsdagarnas antal utgör 20,519, har hvarje patient i Sörnäs Sjukstuga sedan 23 februari 1897 till 1 januari 1904 i underhåll kostat staden Fmk 3:12 per dag.

Uppgift öfver inkomster (stadens anslag och sjukafgifter) vid Sörnäs Sjukstuga.

År 1897	Stadens anslag & sjukafgifter:	<i>Fmk</i> 2,908:—
” 1898	” ” ” ”	” 10,356:—
” 1899	” ” ” ”	” 10,562:—
” 1900	” ” ” ”	” 10,764:—
” 1901	” ” ” ”	” 10,697:—

År 1902	Stadens anslag & sjukafgifter:	<i>Fmf.</i>	11,952:—	
” 1903	” ” ” ”	”	11,964:—	
		Sma <i>Fmf.</i>	69,203:—	
			1,500:—	privata gåfvor, däraf 1,000
		<i>Fmf.</i>	70,703:—	mk 1897 & 500 år 1900.

Då sjukafgifterna och 1,500 mk privata medel medräknas har den faktiska sjukvårdskostnaden per dag å patient från den 23/II 1897 till den 1/I 1904 varit 3 mk 39 penni.

Utskottsbetänkande i fråga om ordnandet utaf minutförsäljningen af maltdrycker.

Åberopande 2 § af förordningen den 2 april 1883 om försäljning och utskänkning af maltdrycker, sådan denna § lyder i förordningen af den 24 januari 1902, har Magistraten i skrifvelse af den 22 sistlidne oktober anhållit om Stadsfullmäktiges yttrande, till hvilket antal rättigheter att här i staden utom bryggeri till afhemtning försälja dylika drycker borde för nästinstundande försäljningsperiod, räknad från den 1 juni 1905 till samma dag år 1907, upplåtas äfvensom i hvilka trakter af staden dylika försäljningsställen icke finge finnas, hvarjemte Magistraten aflemnat eget förslag i ärendet.

Berörde skrifvelse har sedermera remitterats till utskottet, som af Fullmäktige erhållit i uppdrag att bereda ärenden angående utminutering och utskänkning af spritdrycker, äfvensom åt utskottet uppdragits att till Fullmäktige inkomma med betänkande i saken.

Magistratens ofvanberörda skrifvelse lyder som följer:

MAGISTRATEN

i

Helsingfors.

*Helsingfors den 22 Okt.
1904.*

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

N:o 262.

Åberopande stadgandet i § 2 af Nädiga förordningen den 2 april 1883 om försäljning och utskänkning af maltdrycker, sådan denna § lyder i förordningen den 24 Januari 1902, får Magistraten äran härmed anhålla det ville Herrar Stadsfullmäktige till Magistraten inkomma med yttrande, till hvilket antal rättigheter att här i staden utom bryggeri till afhemtning försälja maltdrycker borde för nästinstundande försäljningsperiod, 1 Juni 1905—1 Juni 1907, upplåtas, äfvensom i hvilka trakter af staden dylika försäljningsställen icke få finnas.

Till upplysning får Magistraten äran meddela att antalet rättigheter af ifrågakvarande slag under nu löpande tvåårsperiod faststälts till etthundra, hvilka samtliga af Magistraten jemväl utgifvits, hvarhos Guvernören i länet den 19 September 1904 tillåtit Handlanden Petter Worobjeff att i gården N:o 17 vid Norra Esplanadgatan bedrifva utminutering af maldrycker utan angifvande af någon bestämd tid, under hvilken rörelsen finge utöfvas.

Förslagsvis anhåller Magistraten att få framhålla hurusom det synts Magistraten lämpligt att jemväl för perioden 1 Juni 1905—1 Juni 1907 fastställa antalet rättigheter till utminutering af maldrycker till etthundra äfvensom att bibehålla de rayonbestämningar, som för närvarande gälla, endast med sådan förändring beträffande 8:de stadsdelen (den s. k. Skatudden) att denna stadsdel, med hänsigt till det betydande antal boningshus, som därstädes numera uppförts och den deraf föranledda ökningen af folknúmerären, icke vidare skulle hänföras till de delar af staden, hvaräst utminutering af maldrycker icke finge förekomma, äfvensom att å det s. k. Broholmsområdet, för hvilket några bestämda gränser icke vidare finnas, försäljning af dessa drycker tillåtes endast uti gårdarna vid Broholmsgatan, enär dylika försäljningsställens förekomst vid öfriga gator å nämnda område, i anseende till dessa gators läge, kunde bereda svårigheter vid ordningens upprätthållande derstädes. Tillika har Magistraten ansett ett förtydligande af de äldre rayonernas gränser erforderlig och i sådant syfte vidtagit en förändring af ordalydelsen härutinnan. Magistraten får förty föreslå att maldrycksförsäljning icke finge ega rum:

a) inom sjetta, nionde, elfte och tolfte stadsdelarna;

b) i första stadsdelen inom det område, som i vester och söder begränsas af Unions- och Elisabetsgatorna, men väl vid dessa gator;

c) inom det område af fjerde och femte stadsdelarna, som är beläget vester och norr om den brutna linie, som bildas af Alberts-, Eriks- och Fredriksgatorna till Kampgatan, men väl vid de delar af sagda gator, hvilka bilda nämnda linie;

d) inom sjunde stadsdelen, med undantag af gårdarna vid Kaserngatan samt vid Bergmansgatan emellan Kaserngatan och Badhusvägen;

e) inom tionde stadsdelen, med undantag af gårdarna vid Broholmsgatan; samt

f) inom stadens å stadsplanen för det närvarande icke upptagna område, med undantag af Vestra Chaussén intill afvägen till fattiggården, dock endast i butik vid chaussén.

På Magistratens vägnar:

J. von Haartman.

Fredr. Stenström.

Hvad antalet rättigheter att utminutera maltdrycker beträffar, som borde under ifrågavarande period högst upplåtas, är utskottet ense med Magistraten derom att detta antal borde fastställas till detsamma som för närvarande gäller eller 100. — Af Magistratens skrifvelse framgår att Guvernören i länet, efter det berörda rättigheter redan utgifvits till fastställt antal, den 19 förvikne september beviljat ytterligare en sådan rättighet åt handlanden Petter Worobjeff. Enär omförmälda tillvägagående innefattar uppenbar kränkning af den kommunen i lag tillerkända rättigheten att inom vissa gränser sjelfva ordna trafiken med rusdrycker, får utskottet för sin del framhålla såsom önskligt att, så snart dylik lagöfverträdelse inträffar och kommer till Magistratens kännedom, Stadsfullmäktige måtte härom af Magistraten underrättas på det att Fullmäktige måtte hafva tillfälle att å ort som vederbör bevaka stadens rätt. Att redan denna gång klaga öfver Guvernörens berörda förfarande vill dock utskottet icke förorda, då den Worobjeff beviljade rättigheten, *ehuru någon viss tid för densamma icke af Guvernören blifvit utsatt*, likväl icke kan betraktas såsom gifven för längre tid än till innevarande försäljningsperiods slut den 1 juni 1905.

I sammanhang med det yttrande, som under sistlidne februari månad aflemnades af utskottet i fråga om ordnandet utaf utskänkningen af maltdrycker för perioden den 1 juni 1904 till den 1 juni 1906 (tr. handl. n:o 5 för 1904), framhöll utskottet önskvärdheten af att bestämningarna om de rayonerna, som blifvit af Stadsfullmäktige och Magistraten fastställda för handeln med och utskänkningen af rusdrycker och hvilka rayonerna då förekommo till ett antal af fyra, skulle förenklas. Med afseende derå uttalade utskottet bland annat att samma rayon i sinom tid borde bestämmas för utminuteringen af såväl öl som viner och andra svagare rusdrycker. Vidhållande i hufvudsak denna uppfattning, skulle utskottet föreslå att de begränsningar, som blifvit i fråga om området för vinhandeln fastställda att gälla intill den 1 juni 1906, blefve påbjudna äfven för utminuteringen af maltdrycker. Då likväl handel med maltdrycker hittills fått ega rum bland annat äfven å Broholmen samt vester om Arkadia i butik vid chaussén, dock icke längre än till afvägen till fattiggården, men nämnda ställen för närvarande äro förbjudna för vinhandel, och ett förbud för handeln med maltdrycker härstädes skulle nödvändig-göra flyttning af omkring tio butiker, får utskottet i betraktande jemväl deraf, att stadens fortgående tillväxt synes betinga snarare någon utvidgning än en inskränkning af ifrågavarande område, för sin del förorda att maltdrycksförsäljning fortfarande finge ega rum äfven å Broholmen och vid anförda del af Vestra Chaussén. Hvad särskildt Broholmen beträffar, så kan densamma numera icke räknas till de aflägsnare stadsdelarne och skulle, i händelse maltdryckshandeln här blefve förbjuden, öfverdrifna och opåkallade olägenheter vållas hela den talrika befolkningen i de nya stadsdelarna norr om Långa bron. Utskottet emotser att, när nya rayonbestämningar i sinom tid skola uppgöras för vinhandeln, möjlighet skall yppa sig att likställa dessa med hvad sålunda blefve för maltdryckshandeln stadgadt.

En ledamot af utskottet har i en betänkandet vidfogad reservation härom uttalat skiljaktig mening.

Utskottet får alltså på anförda skäl värdsamt föreslå att Stadsfullmäktige ville för sin del beträffande utminuteringsen af maldrycker under perioden $\frac{1}{6}$ 1905— $\frac{1}{6}$ 1907 besluta:

att antalet rättigheter till dylik utminuteringsen skall utgöra högst 100, de bryggerierna enligt lag tillkommande försäljningsrättigheter deri inberäknade;

samt att försäljningsställen icke få finnas inom sjette, åttonde, nionde, elfte och tolfte stadsdelarna, ej heller inom det område af fjerdje och femte stadsdelarna, som ligger vester och norr om den brutna linie, som bildas af Albertsgatan, Eriksgatan och Fredriksgatan till Kampgatan, men väl vid ifrågavarande delar af sagda gator, inom sjunde stadsdelen endast vid Kaserngatan samt vid Bergmansgatan emellan Kaserngatan och Badhusvägen, icke inom tionde stadsdelen, dock med undantag af gårdarna vid Broholmogatan, samt slutligen ej å stadens å stadsplanen icke upptagna område förutom i butik vid Vestra chausséen intill afvägen till fattiggården.

Helsingfors i november 1904.

Arvid Nyberg.

K. V. Bergman.

Edvin Castrén.

Vastalause.

Valtuusmiesten Joulukuun 1 p:nä 1903 tekemän päätöksen mukaisesti on viinien ja muiden miedompien väkijuomain kaupasta kesäkuun 1 p:stä 1904 samaan päivään 1906 määrätty, muun muassa, että tällaisten juomien myyntipaikkoja ei saa olla kuudennessa, kahdeksannessa, yhdeksännessä, kymmenennessä, yhdennessätoista ja kahdennessatoista kaupunginosassa eikä kaupungin asemakaavaan kuulumattomalla alueella, ei myöskään niissä osissa neljättä ja viidettä kaupunginosaa, jotka ovat länsi- ja pohjoispuolella sitä taitettua viivaa, jonka muodostavat Albertinkatu, Eerikinkatu ja Freedrikinkatu Kampinkatuun saakka, mutta kyllä mainittujen katuosien varsilla, samoin kuin myöskin seitsemännessä kaupunginosassa ainoastaan Kasarmikadun varrella ja Vuorimiehenkadun varrella Kasarmikadun ja Kaivotien välillä.

Helmikuussa 1904 antamassaan mietinnössä (Valtuusmiesten painetut asiakirjat N:o 5) mallasjuomien anniskelun järjestämisestä on valiokunta erittäin huomauttanut, kuinka aiheetonta oli, että eri väkijuomien kauppaa ja anniskelua varten oli määrätty neljä eri aluetta, sekä lausunut suotavaksi, että näitä alueita olisi ainoastaan kaksi, jolloin samat määräykset alueeseen nähden koskisivat oluen sekä viinien ja muiden miedompien väkijuomien vähittäinmyyntiä.

Epäilemättä on tämä valiokunnan huomautus täysin paikallaan ja sen mukaisesti onkin jo paloviinan ja muiden väkiviinajuomien vähittäinmyyntiä ja anniskelua sekä mallasjuomien anniskelua varten sama alue määrätty. Johdonmukaisuus näkyy nyt vaativan, että alue mallasjuomien vähittäinmyyntiä varten määrättäisiin samaksi kuin viinien vähittäinmyyntiä varten. Erittäinkin on huomattava, että valiokunnan ehdotuksen mukaan myynti-alueeseen tulisi sisällyttämään Siltasaaren katu ja Töölön viertotie, joiden varsilta Valtuusmiehet niin äskettäin varmaankin etukaupunkien asukkaitten hartaitten toivomusten mukaisesti pitivät tarpeellisena edelleen kieltää viinien vähittäinmyynnin.

Poiketen valiokunnan enemmistön mielipiteestä rohkenen siis esittää, että Valtuusmiehet puolestaan tässä asiassa tahtoisivat päättää

että siihen alueeseen nähden, minkä piirissä oluen vähittäinmyynti puheenaolevana aikana on sallittu, on noudatettava samoja määräyksiä, jotka nyt ovat voimassa viinien ja muiden miedompien väkijuomain vähittäinmyyntiin nähden.

Edvin Castrén.



Till Stadsfullmäktige,

från utskottet i fråga om elektriska ljus- och kraftledningar.

Till fullgörande af Fullmäktiges i remiss af den 13 sistlidne september gifna uppdrag har utskottet äran härhos öfverlemna förslag till förklaring med anledning af de besvär, Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolag anført öfver Guvernörens i länet den 27 sistlidne april gifna resolution i ett ärende angående undanskaffande af bolagets stolpledningar från stadens gator och allmänna platser.

Helsingfors, den 25 november 1904.

På utskottets vägnar:

E. Öhman.

Till Kejsrerliga Senaten för Finland,

från Stadsfullmäktige i Helsingfors stad.

Sedan Kejsrerliga Senaten infortrat Helsingfors kommuns förklaring med anledning af de besvär, Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolag anført öfver Guvernörens i länet utslag af den 27 sistlidne april i ett ärende angående undanskaffande af nämnda bolag tillhöriga elektriska ljusledningar härstädes, få Stadsfullmäktige i afseende å sådan förklaring vördsamt anföra följande:

Uti lagen angående elektriska anläggningar för alstrande af ljus eller för öfverföring af kraft, gifven den 11 april 1901, stadgas uttryckligen: „*Till elektrisk anläggning hörande ledning får icke föras på annans grund utan af jordegaren dertill utverkadt tillstånd*“. Vidare framgår af förordningen angående villkoren för inrättande och begagnande af dylika anläggningar, gifven jemväl den 11 april 1901, att *elektriska ljus- och kraftanläggningar icke få inrättas utan behörigt tillstånd, derest ledningarna äro afsedda att dragas öfver kronans mark eller inom området för allmän väg, jernväg, farled, gata, torg eller annan allmän plats*. För erhållande af sådant tillstånd erfordras åter, enligt 2 § mom. a) af sagda förordning, „*behörig utredning om sökandens rätt att begagna det område, som för anläggningen jemte dertill hörande ledningar erfordras*“, samt, enligt mom. g) af samma §, „*bevis från vederbörande kommunala myndighet öfver kommunens tillstånd till anläggningen, derest anläggningen är afsedd att utföras i stad eller köping och anläggningen icke helt och hållet kommer att ligga inom egarens område eller tillhöra kommunen*“.

Det är således i dubbel egenskap, såsom jordegare och såsom stadskommun, som Helsingfors stad eger fordra undanskaffande af Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolags ifrågavarande ledningar, för såvidt de icke med stadsmyndigheternas tillstånd tillkommit och begagnas.

I händelse Stadsfullmäktige velat enbart i egenskap af repräsentanter för kommunen såsom jordegare yrka på ledningarnas undanskaffande, hade sådant yrkande bort af dem anhängiggöras antingen hos Magistraten såsom öfverexekutor eller, om saken ansåges tvistig, hos stadens Rådstufvurätt. Emellertid hafva Fullmäktige icke valt denna väg, utan endast hos Magistraten anmält om Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolags uraktlåtenhet att inom utsatt tid antingen undanskaffa sina ifrågavarande ledningar eller ock utverka förlängdt tillstånd till deras bibehållande. Sistnämnda utväg har af Fullmäktige valts med afseende derå att Magistraten jemväl är första domstol i stad uti ordnings- och hushållningsmål, i hvilken egenskap Magistraten, biträdd af stadsfiskalerna, eger tillse att icke allmän ordning och säkerhet äfventyras och att, bland annat, icke stadens gator och torg olofligen tagas i anspråk för enskilda ändamål. I öfverensstämmelse härmed har icke heller kommunen sjelf genom Fullmäktige eller Drätselkammaren uppträdt såsom klagandepart i målet, utan allmänna åklagaren, hos hvilken endast anmälan om sakförhållandet gjorts. Redan förfarandet vid Magistraten tillkännager sålunda otvetydigt att Magistraten icke tagit befattning med ärendet såsom ett utsökningsmål. Magistratens omordade funktion såsom första domstol i ordnings- och hushållningsmål är för öfrigt såsom bekant urgammal, och kan det anses för uppenbart att icke heller det af bolaget åberopade andra mom. 5 § i omordade lag om elektriska anläggningar, enligt hvilket lagrum guvernör eger lemna handräckning till rättelse af hvad olofligen i fråga om dylika anläggningar skett, afsett att stadga någon afvikelse från berörda ordning.

Af handlingarna i ärendet framgår att Helsingfors Elektriska Belysnings Aktie-

bolag, som tidigare af stadens myndigheter erhållit tillstånd att inrätta och begagna ifrågavarande ledningar på viss tid, ursprungligen fyra år, och sedermera särskilda gånger fått denna tid förlängd, senast till den 1 september 1903, hvarken af kommunen beviljats eller ens hos densamma ansökt att få bibehålla dessa ledningar utöfver nämnda tidpunkt. *Från och med berörda dag kvarstå desamma således i uppenbar strid mot kommunens tydliga rätt.* Bolagets tillvägagående är så mycket mera oförsvarligt som Stadsfullmäktige, på derom gjord anhållan, icke skulle hafva nekat bolaget att, i likhet med öfriga, här befintliga elektriska anläggningar, erhålla förlängdt tillstånd till ledningarnas begagnande. Bolaget har visserligen försökt att göra gällande att kommunen skulle utfäst sig att, derest ledningarna icke vidare kunde bibehållas ofvan jord, tillåta deras nedläggande under markens yta. *Men något sådant löfte har icke någonsin af stadsmyndigheterna givits,* och inskränker sig allt, hvad bolaget till stöd för dess berörda påstående kunnat åberopa, till några resonementsvis gjorda antydningar om möjligheten af en sådan anordning framdeles, uttalade i ett eller annat utlåtande af något Stadsfullmäktiges utskott.

Men bolaget har slutligen till stöd för sin förmenta rätt åberopat äfven Guvernörens i länet resolution af den 10 oktober 1902, hvarigenom Guvernören, på bolagets anhållan, beviljat detsamma tillstånd till „att fortfarande använda bolagets elektriska ledningar“, utan att någon viss tid för resolutionens giltighet blifvit utsatt. Det är svårt att med jemnmod anse detta försök att begagna sig af en bristfällig affattning för att förfördela staden samt inkräkta på de staden tillkommande och densamma i lag uttryckligen tillförsäkrade rättigheter. Man kan väl vara ense derom att, då Stadsfullmäktige i deras med anledning af nästberörda anhållan gifna utlåtande endast till den 1 september 1903 förlängt det bolaget meddelade tillstånd att hålla stolpledningar å stadens gator och allmänna platser, äfven Guvernören haft anledning att i resolutionen uttryckligen utsätta nämnda dag såsom den tidpunkt, intill hvilken tillståndet, åtminstone för så vidt kommunen beträffade, gälde. Men att af berörda uraktlåtenhet, såsom bolaget velat, sluta till att Guvernören till bolaget, i strid mot kommunens uttryckligen uttalade vilja, disponerat en stadens rättighet, som staden i samma författningar af den 11 april 1901, på hvilkas grundval berörda resolution utfärdats, uttryckligen tillförsäkras, det vore dock att uppenbarligen förbise såväl betydelsen af nämnda affattning som omfånget af den guvernörerne i nämnda författningar lemnade myndighet. Ty denna myndighet, som medgifvits guvernörerne uteslutande ur synpunkten af allmän ordning och säkerhet, kan och får icke utsträckas längre och allraminst ända derhän att genom densamma kommuns oförytterliga och, såsom nämndt, i samma författningar utomdess otvetydigt häfdade rättigheter skulle kunna äfventyras och trädas för nära.

Då guvernör är andra instans i ordnings- och hushållningsmål uti stad samt förevarande ärende, på sätt redan nämnts, är att, i den ordning det anhängiggjorts, såsom sådant betraktas, men Guvernören i dess öfverklagade resolution förklarar ärendet, såsom innefattande ett utsökningsmål, icke ankomma på Guvernörens pröf-

ning, emotse Stadsfullmäktige ödmjukast att ärendet måtte af Kejslerliga Senaten till Guvernören återförvisas för att af honom ånyo pröfvas och afgöras på sätt angående ordnings- och hushållningsmål är stadgadt.

På Stadsfullmäktiges vägnar:

*Nämndens för arbetareangelägenheter framställning om
anställande af en tillsyningsman för inspektion af handt-
verkerierna i staden.*

Stadsfullmäktiges i Helsingfors

NÄMND

för

ARBETAREANGELÄGENHETER.

—••—

*Helsingfors,
den 26 September 1904.*

Till Stadsfullmäktige i Helsingfors stad.

N:o 13.

I den framställning angående anställandet af en konsulent för arbetareangelägenheter, som den 29 Januari 1903 af Nämnden för arbetareangelägenheter till Stadsfullmäktige aflåtits (Tr. Handl. 1903 N:o 10), har Nämnden framhållit, hurusom den nuvarande yrkesinspektionen härstädes särskildt i fråga om handtverkerierna vore bristfällig. Med afseende härå och då orsaken till berörda missförhållande syntes hufvudsakligen böra sökas deri, att inspektionen af arbetsställen, der yrkesverksamheten bedrifves med biträde af legda arbetare, tager så mycken tid i anspråk, att den vid kommunens helsovård anställda personalen ej kunnat i tillräcklig mån disponera för inspektionen nödig arbetskraft, hemstälde Nämnden, att den föreslagna arbetarekonsulenten skulle användas jemväl till att biträda Helsovårdsnämnden vid inspektionen af handtverkerierna. Då frågan sedermera, efter föregången utskottsbehandling (Tr. Handl. 1903 N:o 20), afgjordes genom Stadsfullmäktiges beslut af den 26 Maj 1903, hvarvid Nämndens framställning ledde till en omorganisation af sekreterarebefattningen vid Nämnden, upp- togs emellertid bland sekreterarens åligganden icke någon befattning med handtverksinspektionen.

Vid sådant förhållande har Nämnden för arbetareangelägenheter ansett sig böra taga i öfvervägande, huruvida icke andra utvägar för tillgodoseende af ofvanantydnda behof kunde ifrågakomma. För beredning af denna fråga har inom Nämnden tillsatts ett särskildt utskott, bestående af ledamöterna Fabrikanten

K. V. Bergman och Målaren A. Ingman samt undertecknad von Wright, hvilket utskott haft förmånen att få i saken rådgöra med tillkallade experter, Förste Stads-läkaren Professorn V. Sucksdorff, Yrkesinspektören ingenjören K. Jansson samt, såsom utsedda representanter för Helsingfors Arbetareförening och Svenska arbetareföreningen, Timmermannen M. Hälleberg, Plåtslagaren O. Jalava och Jernarbetaren V. Salin. Sedan Nämnden för arbetareangelägenheter numera till slutlig behandling förehaft detta ärende, får Nämnden vördsamt vända sig till Stadsfullmäktige med följande framställning.

Inspektionen af handtverkerierna i staden ankommer enligt gällande lagstiftning dels å statens yrkesinspektör i vestra inspektionsdistriktet, dels å den kommunala Helsovårdsnämnden, dels slutligen å de officiella representanterna för stadens arbetsgifvare, Fullmäktige för Handtverks- och Fabriksföreningen härstädes.

Sålunda innehåller nådiga instruktionen för yrkesinspektörerna af den 21 December 1889, § 4, att yrkesinspektör eger för ernående af en verksammare inspektion af handtverkeriverkstäder sätta sig i förbindelse med vederbörande helsovårdsnämnd äfvensom yrkesföreningars fullmäktige.

Helsovårdsnämnden å sin sida skall, enligt nådiga förordningen angående skydd för arbetare i de industriella yrkena af den 15 April 1889, § 18, i allt hvad på densamma ankommer lemna yrkesinspektören nödigt biträde, och är inspektören särskildt befogad att genom nämndens förmedling utöfva inspektionen öfver handtverkerierna. Angående Helsovårdsnämndens åligganden uti ifrågavarande afseende framgår ytterligare af gällande hälsovårdsstadga den 22 December 1879, att, ifall näring bedrifves så att deraf förorsakas men för arbetarenes eller andras helse, Helsovårdsnämnden skall tillhålla vederbörande att vidtaga tjenliga åtgärder till det ondas afhjelpande, och verkställas ej detta inom föreskrifven tid, eger nämnden derom hos magistraten anmäla (22 §). Härjemte skall Helsovårdsnämnden särskildt hålla hand deröfver, att de uti författningarna meddelade föreskrifter rörande barns och unga personers användande vid fabriker och handtverkerier noga iakttages, äfvensom tillse att åt dem af arbetsgifvaren möjligen upplåtna bostäder äro sunda och tillräckligt rymliga (24 §).

Å Fullmäktige för Handtverks- och Fabriksföreningen åter ankommer det, enligt § 23 i näringslagen af den 31 Mars 1879, att isynnerhet hafva tillsyn å lärlingarnes och andra vid näringsyrkena sysselsatta arbetares undervisning, vård och fogliga behandling. I anslutning härtill stadgar jemväl nådiga instruktionen för yrkesinspektörerna af den 21 December 1889, § 9, att yrkesinspektörerna ega med yrkesföreningarnes fullmäktige öfverlägga och öfverenskomma om tillsyn öfver handtverkslärlingarnes sysselsättning och behandling samt om

åstadkommande af verksam kontroll öfver de skolpligtige minderårige arbetarens skolbesök.

Före anställandet af särskilda yrkesinspektörer hade den städernas hälsovårdsnämnder och yrkesfullmäktige åliggande tillsyn öfver handtverkeriernas arbetare varit föga verksam, och därför egnade äfven den förste yrkesinspektören i distriktet K. Leonard Lindeberg (1890-1898) särskild uppmärksamhet åt anordnandet af en mera effektiv handtverksinspektion. I sådant syfte tillsattes till en början inspektionsnämnder, bestående af delegerade från hälsovårdsnämnderna och yrkesfullmäktige samt i Helsingfors och några andra städer äfven från arbetareföreningen på orten. Åt denna nämnd uppdrogs att minst två gånger om året verkställa en omsorgsfull inspektion af stadens samtliga handtverkerier samt att inlemna dervid förda protokoll till yrkesinspektören, hvilken åter omedelbart skulle verkställa inspektionen af fabrikena. Antalet af medlemmar i inspektionsnämnden i hufvudstaden var ganska betydande, i det t. ex. år 1890 såväl Helsingfors arbetareförening som Handtverks- och Fabriksföreningen hvardera härtill utsågo 12 representanter. Från följande års början begynte sundhetsinspektören, biträdd af helsopolisen, en medlem af arbetareföreningen, en medlem af Handtverks- och Fabriksföreningen samt en polisman från resp. distrikt, verkställa en systematisk inspektion af samtliga stadens handtverkerier.

Inom kort visade sig den sålunda införda anordningen emellertid mindre ändamålsenlig. I årsberättelserna för 1892 och 1893 framhåller yrkesinspektören olägenheterna deraf, att handtverksinspektionernas mera eller mindre regelbundna och noggranna verkställande vore beroende deraf, huruvida de personer, som erhölet i uppdrag deras verkställande såsom en kommunal pligt utan någon ersättning, kunde åt desamma egna en större eller mindre del af sin ofta nog af andra tjensteåligganden eller af arbetet för egen utkomst strängt upptagna tid. Enär det för den skull framstode såsom önskvärdt, att de officiella yrkesinspektörerna skulle kunna effektivt deltaga i ledningen af nu ifrågavarande inspektioner under medverkan från hälsovårdsnämndernas och yrkesfullmäktiges sida, vore jemväl denna omständighet ett vägande skäl för inspektionspersonalens förstärkande.

Emellertid sökte yrkesinspektören från och med år 1894 åstadkomma någon förbättring genom en systemförändring derhän, att inspektionerna icke skulle verkställas af en gemensam inspektionsnämnd, utan hälsovårdsnämnderna och yrkesfullmäktige öfvertaga hvar sin gren af berörda åliggande under yrkesinspektörens inseende, nemligen hälsovårdsnämnderna öfvervakandet af de hygieniska förhållandena i handtverkeriverkstäder och handtverksarbetares bostäder, yrkesfullmäktige åter handtverkslärlingarnes sysselsättning och behandling, deras allmänna och yrkesuppfostran i verkstäderna samt de skolpligtiga minderåriga arbetarens skolbesök. Äfven vid fullgörandet af förstnämnda uppgift vore det hälsovårdsnämnderna likväl obetaget att till experter inkalla delegerade från yrkesfullmäktige och arbetareföreningar samt att sjelfva utse särskilda funktionärer

för inspektionernas verkställande. Sådana funktionärer vore särskildt i de större städerna af nöden jemväl för den andra grenen af handtverksinspektionen; och för ändamålets vinnande vore det således, på sätt i yrkesinspektörens årsberättelse för 1896 särskildt framhålles, af nöden, att helsovårdsnämnderna och yrkesfullmäktige skulle till sin disposition erhålla tillräckliga medel för aflönande af biträden, hvaraf de i de större städerna hade ovilkorligt behof för att kunna på ett effektivt sätt utöfva inspektionen af handtverkerierna.

Sistnämnda synpunkt framhålles jemväl år 1897 af en komité, som arbetaredelegationen tillsatt för närmare beredning af den vid allmänt arbetaremöte väckta frågan om behofvet af särskilda kommunala inspektörer för handtverkerierna. Denna komité, till hvilken äfven yrkesinspektören inkallats såsom medlem, ansåg härvid att några särskilda kommunala inspektörer under gällande lagstiftning icke kunde ifrågakomma under annan form, än såsom biträde åt helsovårdsnämnderna och yrkesfullmäktige. Likaledes anfördes, sedan Ingenjören Rich. Munsterhjelm öfvertagit yrkesinspektörstjensten i distriktet, uti dennes första årsberättelse för år 1898, hurusom den öfvertygelse stadgat sig hos honom, att endast genom anställande af särskildt aflönade personer verksam kontroll öfver handtverkerierna i städerna kunde ernås. Såsom denna kontroll derintills utöfvats, ställde den för stora fordringar på den enskildes lönlösa offervillighet af tid och möda. Dessutom kunde, särskildt för yrkesidkare, som hos yrkeskamrater skulle verkställa inspektion, obehagliga situationer uppstå, hvilket allt verkade att den afsedda kontrollen förlamades och icke motsvarade sitt ändamål.

I hufvudstaden hafva förhållandena jemväl efterhand utvecklats i berörda riktning. Yrkesinspektören har vid sidan af fabriksinspektionerna sökt i mån af möjlighet besöka enskilda handtverkerier. Men åt dessa tillfälliga besök, angående hvilkas antal särskild statistik saknas, har yrkesinspektören öfverhufvud kunnat egna blott synnerligen ringa tid; och synes denna verksamhet hafva allt mera skjutits åt sidan för yrkesinspektörens öfriga åligganden. Från Helsovårdsnämndens inspektioner hafva representanterna för Handtverks- och Fabriksföreningen samt för arbetareföreningen småningsom bortfallit och dessa inspektioner kommit att uteslutande åligga den vid Helsovårdsnämnden anställda personalen. Handtverks- och Fabriksföreningen har enligt mötesbeslut af den 17 Maj 1897 tillsatt en särskild aflönad skolkontrollant med åliggande att kontrollera och granska de skolpligtiga handtverkslärningarnes skolbesök samt deras verksamhet och behandling i verkstäderna.

Hvad resultatet af omordnade anordningar beträffar, så hafva genom Helsovårdsnämndens försorg regelbundna inspektioner kunnat åstadkommas endast i fråga om bageri-, konditori- och korfmakeri-yrkena, för hvilka finnas särskilda af Guvernören i samråd med Magistraten, såsom tillägg till den för staden gällande polisordning, fastställda regler af den 26 September 1889. För ett definitivt genomförande af de i sagda regler ingående bestämmingar utfördes under våren

1890 af sundhetsinspektören med biträde af en bland tillsyningsmännen syn i stadens samtliga 113 bagerier, hvaraf 43 voro egentliga bagerier samt 70 hembagerier, och gjordes dervid 123 anmärkningar samt 12 anmälningar angående osnygghet till Poliskammaren. Under de följande åren fortsattes inspektionerna, hvilka från och med år 1893 fortgått såsom närmare framgår af följande tabell:

År	Antal bagerier		Summa	Af helsopolisen verkställda syner	Anmärkningar	Anmälningar hos Magistraten
	större	hembagerier				
1893	32	104	136	167	43	—
1894	32	111	143	421	38	—
1895	32	116	148	270	19	—
1896	32	118	150	321	53	—
1897	33	119	152	398	15	—
1898	32	125	157	550	28	3
1899	32	126	158	588	50	1
1900	32	128	160	340	4	—
1901	32	130	162	632	4	—
1902	32	136	168	526	5	—
1903	30	140	170	378	5	—

Kontrollen öfver korfmakerier i Helsingfors har handhafs på sätt nedanstående sammanställning utvisar.

År	Antal korfmakerier	Besök af helsopolisen	Anmärkningar	Anmälningar till Magistraten
1893	7	55	5	—
1894	8	70	3	2
1895	9	42	6	2 ¹⁾
1896	9	95	6	2
1897	8	137	10	1
1898	8	166	6	2
1899	8	197	7	2
1900	8	241	4	—
1901	9	198	4	—
1902	9	279	1	—
1903	9	179	7	—

¹⁾ Af dessa 1 anmälan till Poliskammaren.

Beträffande öfriga handtverkerier har den allmänna å Helsevårdsnämnden ankommande inspektionen i brist på tillräckliga arbetskrafter erhållit hvarken den omfattning eller regelbundenhet, som afsedt varit. Medan hela antalet arbetsställen i staden efterhand stigit till omkring 1,000, har nemligen endast följande antal inspektioner med nedan angifvet resultat verkstälts.

År	Antal arbetsställen, som inspekterats	Anmärkingar	Anmälan till Magistraten
1893	82	25	—
1894	70	3	—
1895 ¹⁾	108	43	—
1896 ²⁾	—	—	—
1897 ³⁾	38	17	—
1898	47	4	1
1899	21	7	1
1900	28	1	—
1901	—	—	—
1902	29	45	—
1903	37	68	—

Af de under sistnämnda år inspekterade arbetsställen voro 13 skomakerier och 5 strykinrättningar, 3 skrädderier och 3 klädsömnadsaffärer, 2 bokbinderier och 2 urmakerier samt af yrterligare nio slags arbetsställen 1 af hvarje. Af anmärkningarna gälde 35 förteckningar och anslag, 24 renlighet, 8 ventilation och 1 arbetarnes bostäder.

Slutligen har den af Handtverks- och Fabriksföreningen tillsatta skolkontrollanten (Skräddaremästaren V. L. Liljelund) från år 1897 på föreningens vägnar handhaft kontrollen öfver handtverkslärlingarnes skolbesök samt deras verksamhet och behandling i verkstäderna. Omfattningen och resultatet af skolkontrollantens verksamhet framgår af följande ur Handtverks- och Fabriksföreningens årsberättelser hemtade uppgifter.

¹⁾ Inspektionen omfattade 500 manliga och 170 qvinliga arbetare.

²⁾ Tillsyningsmannens tid var upptagen af andra förrättningar.

³⁾ Inspektionen omfattade endast skrädderier med 215 manliga och 1 qvinlig arbetare.

År	Antal verkstäder, som inspekterats		Antal arbetare		Antal arbetsställen, som gifvit skäl till anmärkningar	
	en gång	flere gånger	äldre	minderåriga	ang. minderårigasbehandling	ang. minderårigas skolgång
1897	502	—	2,391	445	1	35
1898	468	53	2,892	492	—	60
1899	538	89	3,029	561	—	51
1900	675	36	3,315	605	—	82
1901	535	65	3,159	429	—	37
1902	516	90	3,179	415	—	67
1903	625	27	3,581	406	—	57

Jemte ofvannämnda handtverkerier hafva af skolkontrollanten äfven inspekterats följande antal fabriker med minderåriga arbetare, nämligen år 1901 53; år 1902 93 (17 anmärkningar) och år 1903 59 (6 anmärkningar).

Att lagstiftningen angående skydd för arbetare i de industriella yrkena för att leda till åsyftadt resultat förutsätter en fortgående verksam yrkesinspektion, har erfarenheten i alla länder ovedersägligen ådagalagt. De nuvarande förhållandena hos oss lemna emellertid härutinnan uppenbarligen mycket öfrigt att önska. Yrkesinspektören, hvars verksamhet omfattar en tredjedel af hela landet, kan svårligen egna tillräcklig uppmärksamhet ens åt större industriella inrättningar i hufvudstaden. Men särskildt beträffande handtverkerierna och den mindre industrin, med hvilka det för yrkesinspektören öfverhufvud är omöjligt att taga direkt befattning, kan endast den speciella tillsyn, som af Handtverks- och Fabriksföreningens skolkontrollant utöfvas, anses någorlunda tillfredsställande. Den allmänna åt Helsovårdsnämnden uppdragna handtverksinspektionen måste deremot, frånsedt endast bagerier, konditorier och korfmakerier, för åstadkommande af en kontinuerlig kontroll vara så godt som utan hvarje betydelse.

Äfven inom handtverkerierna och den mindre industrin förekomma emellertid missförhållanden, såsom tränga arbetslokaler, hvilka icke sällan tillika tjena såsom bostäder, bristande renlighet, dålig ventilation och dåliga eldstäder äfven der, såsom vid vissa metallindustrier, helsofarliga ämnen begagnas; och om t. ex. någon ny industri hastigt utvecklar sig till större omfattning, kunna missförhållandena blifva synnerligen betänkliga. Särskilda svårigheter förorsakas inom handtverkerierna, som ofta närma sig till hemindustrin, af arbetsgifvarens medel-

löshet, hvilken i vida högre grad än inom större industriella inrättningar ställer hinder i vägen för åstadkommandet af tillfredsställande hygieniska m. fl. förhållanden. Med insigt och god vilja kunna dessa svårigheter emellertid väsentligen öfvervinnas, och äfven med afseende härå förefinnes inom ifrågavarande gren af näringsverksamheten ett trängande behof af regelbundet återkommande inspektioner, hvarvid såväl arbetsgifvare som arbetare efterhand skulle bibringas en riktig uppfattning om nödvändigheten att lagens fordringar i afseende å arbetsställen uppfyllas.

Vid öfvervägande af möjliga utvägar härtill framstår främst en, jemväl af yrkesinspektörerne i ofvan anförda uttalanden förordad, ökning af inspektionspersonalen. Anställandet i statstjänst af så många yrkesinspektörer, att dessa kunde omedelbart öfvertaga jemväl kontrollen öfver handtverkerierna, torde, ehuru öfverensstämmande med den allmänna utvecklingen, tillsvidare svårigen kunna ifrågakomma. Handhafvandet af denna kontroll synes förty fortsättningsvis böra hufvudsakligen ankomma å Helsovårdsnämnden, och den till nämndens disposition ställda personalen böra undergå erforderlig ökning. Med afseende å mängden af arbetsställen, som borde undergå regelbundna inspektioner samt, der skäl till anmärkning förekommit, ytterligare kontrollsyner, och då åtgärd från Helsovårdsnämndens sida kan blifva af nöden äfven i större industriella inrättningar, torde redan för närvarande behöfvas åtminstone en särskild person, som skulle egna sig åt ifrågavarande uppgift. Vid de inspektioner, som af denna funktionär skulle verkställas, borde för öfrigt förekommande anmärkningar ej mindre skriftligen meddelas arbetsgifvaren genom ifyllda tryckta blanketter, än äfven antecknas i besigtningssmannens journal för att vid framdeles återkommande syner kunna observeras.

Om behöfligheten af nyssnämnda åtgärder har vid behandlingen af förevarande fråga någon meningsskiljaktighet icke yppats och ej heller om önskvärdheten deraf, att för handtverksinspektionen skulle i möjligaste mån vinnas medverkan från sjelfva arbetarenes sida. Angående det sätt, hvarpå sistberörda syftemål kunde ernås, hafva deremot olika åsikter gjort sig gällande.

Sålunda har ifrågasatts, huruvida icke den vid Helsovårdsnämnden anställda handtverksinspektören kunde biträdas af representanter för vederbörande fackföreningar, sålunda att inspektören vid besök å arbetsställen öfverhufvud eller åtminstone å sådana arbetsställen, der särskild fackkunskap för bedömandet af förhållandena vore af nöden, skulle åtföljas af en representant för facket, hvilken derfor borde tillkomma skäligen ersättning, eller ock att dessa representanter skulle utom sjelfva inspektionerna tillhandagå inspektören med erforderliga råd och upplysningar. Dels har man åter tänkt sig möjligheten att handtverksinspektören skulle hålla konferenser med arbetarene inom särskilda yrken för erhållande af upplysningar och för samrådan om deras arbetsförhållanden.

Antyddas utvägar hafva emellertid icke ansetts tillfredsställande af de ex-

perter, som arbetareföreningarna utsett för frågans behandling inom det af Nämnden för arbetareangelägenheter tillsatta utskott. Enligt deras, jemväl af ledamoten i Nämnden A. Ingman omfattade åsigt stode det åsyftade ändamålet icke att vinna med mindre arbetarerepresentanten vid yrkesinspektionerna gjordes till sin utkomst oberoende af enskilda arbetsgifvare. Vore detta icke förhållandet skulle representanten, till följd af den solidaritet, som inom arbetsgifvareklassen är rådande, vara utsatt för att, så snart anmärkningar af honom framställes och möjligen föranledde kostnader för någon arbetsgifvare, sjelf blifva afskedad från sin arbetsplats. Samma fara vore äfven förhanden, ifall han esomoftast för någon tid måste lemna sitt arbete för att, om ock mot ersättning, biträda vid handverksinspektionen. Vid sådant förhållande har, med anslutning till försiggångna diskussioner inom särskilda fackföreningar m. fl. arbetareföreningar, föreslagits, att Helsovårdsnämnden, likasom ock yrkesinspektören till biträde borde emot årslön anställas personer ur arbetareklassen, utsedda eller åtminstone föreslagna af arbetareföreningarna, och att en sådan arbetareinspektör egde, antingen ensam eller tillsammans med en annan vid Helsovårdsnämnden anställd handverksinspektör eller ock med yrkesinspektören, besöka vederbörande arbetsställen. Endast en funktionär med ofvanberörda kvalifikationer hade nemligen blick för bedömandet af särskilda förhållanden, hvilka kunde förbises af personer, som icke sjelfva varit praktiska arbetare, och hvad än viktigare vore, endast en sådan kunde komma med arbetarne på den förtroliga fot, att han genom samtal, förfrågningar och inkomna anmälningar, skulle erhålla oförbehållsamma och fullständiga uppgifter om arbetareförhållandena. Genom att stå i skriftväxling med fackföreningarna samt deras funktionärer och icke endast, såsom Helsovårdsnämnderna och yrkesinspektörerna, med arbetsgifvarenes yrkesföreningar, kunde han derjemte befrämja sjelfverksamheten för förbättrandet af arbetsförhållandena, såsom tillsättande inom fackföreningarna af särskilda komitéer för vissa hithörande uppgifter m. m.

Vid pröfningen af förevarande fråga torde böra beaktas, hurusom utvecklingen af yrkesinspektionen öfveralt ledt derhän, att försöken att lemna denna uppgift såsom hedersuppdrag åt privatpersoner eller såsom bisyssla åt andra tjänstemän frångåtts och för ändamålet anstälts med allmänna medel aflönade, af båda parterna oberoende tjänstemän, hvilka, ursprungligen afsedda endast för kontrollen öfver fabriker, efterhand allt mer utvecklade sig till allmänna yrkesinspektörer. Till ifrågavarande befattningar antagas öfverhufvud tekniker, för bergverksdrift i regeln särskilda fackmän, hvilka sistnämnda i enskilda länder (England, Frankrike, Belgien, Preussen), biträdas af arbetarerepresentanter. Äfven vid den allmänna yrkesinspektionen är anställandet af personer, som till sin härkomst och bildningsgrad höra till arbetareklassen icke uteslutet, utan äro sådana t. ex. bland yrkesinspektörsassistenterna i England talrikt företrädade och äfven i andra länder, bl. a. Bayern, Baden och Württemberg, förekommande.

Ofvanberörda från arbetarehåll framställda yrkanden afse dels anställande för yrkesinspektionen af personer ur arbetarenes krets, dels att arbetareorganisationerna skulle tillerkännas inflytande på dessa platsers besättning.

Uppfyllandet af sagda fordringar synes emellertid i fråga om handtverksinspektionen i Helsingfors möta betydande svårigheter. För erhållande af personer med praktisk erfarenhet inom olika yrkesgrenar borde ett större antal sådana anställas, och dessa skulle, för att blifva helt och hållet oberoende af enskilda arbetsgifvare, måsta afgå från sitt nuvarande arbete. I våra jämförelsevis små förhållanden saknas emellertid förutsättningar, som i utlandet betingat anställandet af specialinspektörer för vissa större industrier, der praktiska fackinsigter för kontrollen äro af synnerlig betydelse. Ett större antal personer för tillsynen öfver de olika slagen af handtverkerier i Helsingfors skulle uppenbarligen icke erhålla tillräcklig sysselsättning året om.

Vid sådant förhållande kan behovet enligt Nämndens tanke sakenligast tillgodoses genom anställandet vid Helsovårdsnämnden af en person med nödig allmän bildning och teknisk insigt för bedömande af de hygieniska och tekniska förutsättningarna för tillfredsställande arbetareförhållanden inom handtverkerierna. Berörda egenskaper skulle för handtverksinspektören möjliggöra vinnandet af en riktig uppfattning om tilläfsventyrs förefintliga brister och uttänkandet af erforderliga förbättringar samt äfven i öfrigt underlätta uppfyllandet af ifrågavarande grannlaga värf, hvarvid det gäller att vinna ej mindre arbetares än arbetsgifvares förtroende och kunna medla dem emellan. Att äfven personer, hvilka varit eller äro praktiska arbetare, härvid kunde ifrågakomma, blott de tillika uppfylla öfriga nyssnämnda förutsättningar, torde knappast behöfva särskildt framhållas.

För åstadkommandet af samverkan med arbetarenes organisationer borde handtverksinspektören sjelffallet vara beredd att upptaga framställningar och anmälningar från fackföreningarna äfvensom sjelfmant vid förefallande behof vända sig till såväl dessa som arbetsgifvarenes yrkesföreningar. Från de förstnämndes sida borde en verksam medverkan vid handtverksinspektionen kunna, såsom ligande i arbetarenes eget intresse, påräknas äfven utan att densamma stöder sig på någon obligatorisk skyldighet. Icke heller ur denna synpunkt behöfver således urvalet vid besättandet af ifrågavarande befattning inskränkas genom fordran att handtverksinspektören ovilkorligen måste vara praktisk arbetare.

Hvad slutligen sättet för handtverksinspektörens tillsättande beträffar, så torde deraf, att bemälda funktionär komme att fast anställas vid och subordonera under Helsovårdsnämnden, med nödvändighet följa, att han äfven skall af denna nämnd antagas, på sätt, enligt instruktionen för Helsovårdsnämnden af den 10 Mars 1882, § 14, fallet är med öfriga tillsyningsmän vid helsopolisen. Någon föreskrift derom, att arbetareorganisationerna på orten härvid borde höras, synes icke heller lämpligen kunna införas. Den af organisationerna föreslagna perso-

nen kunde nemligen af Hälsovårdsnämnden anses olämplig, och ifall en annan sökande till befattningen utsåges, skulle denne komma i en ställning, som ingalunda vore egnad att underlätta en fruktbringande inspektionsverksamhet.

Med afseende å önskvärdheten deraf, att en person med tidigare antydda kvalifikationer måtte kunna för ifrågakomna syssla erhållas och egna sig åt densamma, synes för tjensten böra utfästas något högre löneförmåner än för den vid helsopolisen nu anställde förste tillsyningsmannen, hvilken åtnjuter 3,000 mark om året med förhöjning af 500 mark efter 5 års tjenst. Äfven i detta afseende har af ledamoten Ingman en i så måtto afvikande mening uttalats, att handtverksinspektören, som enligt hans åsikt kunde vara en vanlig arbetare och borde antagas efter förslag af arbetareföreningarna, skulle tillerkännas en års aflöning af endast 2,000 mark med 500 marks förhöjning efter 5 års tjenstgöring.

I enlighet med det ofvan anförda får Nämnden för arbetareangelägenheter härigenom värdsamt hemställa:

att vid Hälsovårdsnämnden måtte från början af år 1905 anställas ytterligare en tillsyningsman med uppgift att verkställa inspektion af handtverkerierna i staden och åtnjutande en aflöning af 3,600 mark om året med förhöjning af 500 mark efter 5 och 10 års tjenst.

På Nämndens för arbetareangelägenheter vägnar:

V. von Wright.

K. J. Ståhlberg.

HÄLSOVÅRDSNÄMDEN

i

Helsingfors.

Helsingfors,

den 14 November 1904.

N:o 111.

Till Stadsfullmäktige.

Uti remisskrifvelse för den 25 sistlidne oktober hafva Stadsfullmäktige anmodat Hälsovårdsnämnden att inkomma med yttrande i anledning af Nämndens för arbetareangelägenheter hos Stadsfullmäktige den 26 september innevarande år gjorda förslag om att vid Hälsovårdsnämnden måtte från början af år 1905 anstäl-

las ytterligare en tillsyningsman med uppgift att värkställa inspektion af handtverkerierna i staden och åtnjutande en aflöning af 3,600 mark i året med förhöjning af 500 mark efter 5 och 10 års tjänst.

Med anledning häraf får Nämnden vördsamt meddela att Nämnden redan tidigare beaktat behovet af en särskild tillsyningsman för kontrollen af stadens handtverkerier. Vid sammanträde den 21 september 1903 var frågan härom föremål för Nämndens öfverläggning, ehuru beslut i antydd riktning då ännu ej fattades. Men i dess budgetsförslag för nästkommande år, insändt till Drätselkammaren i bref af den 3 sistlidne oktober, har Nämnden för aflönande af en sådan tillsyningsman upptagit ett anslag af 2,500 mark. Nämnden finner sig således i tillfälle att i allo förena sig uti förslaget om anställande af ifrågavarande tillsyningsman. Hvad däremot beträffar aflöningen för den tillernade tillsyningsmannen, så finner väl Nämnden att om aflöningen fastställes till 3,600 mark man för denna aflöning sannolikt kunde till sysslan erhålla en person med bättre kvalifikationer samt själfständigare och mognare omdöme än om aflöningen komme att utgå med det af Hälsovårdsnämnden på grund af sparsamhetsskäl och med afseende på den sakkunniga hjälp han af första stadsläkaren och förste tillsyningsmannen kunde påräkna föreslagna beloppet 2,500 mark. Emot en förhöjning af detta sistnämnda belopp har Nämnden därför intet att invända, men enär förste tillsyningsmannen vid hälsopolisen, — nu en legitimerad läkare — som komme att blifva den tillernade tillsyningsmannens förman, är föreslagen att tilldelas en aflöning af 3,500 mark i året — för närvarande uppbär han endast 3,000 mark — med 500 marks förhöjning efter 5 års tjänst, föreslår Nämnden att berörda tillsyningsmans aflöning fastställes att utgå med 3,000 mark i året med rätt till 500 marks förhöjning efter 5 års tjänst.

Remisshandlingarna återställas.

På Hälsovårdsnämndens vägnar:

Oskar Heikel.

R. Wuorio.

Förslag

till

Utgifts- och Inkomststat för Helsingfors stad år 1905.

Upprättadt af Magistraten.

Hufvudditel	Utgiftens beskaffenhet enligt § 53 i K. F. d. 8 dec. 1878 ang. Komm. munnalöw. i stad.	Utgifter.		Drätselkammarens förslag	Magistratens förslag		
I		Stadens skulder . . .		1,029,942	50	1,029,942	50
II		Stadens embetsvärk.					
		1. Magistraten.					
		Posten: „garanterad bruttosportelinkomst Fmk 5,000, upptages förslagsvis med 2,000 mark“ höjes till . . . 3,000:—					
		2. Rådstufvurätten.					
		Posten: „vikariatsarvoden för lediga yngre justitierådmanstjänster“, förslagsvis 3,000:— utgår.					
		3. Magistratens och Rådstufvurättens gemensamma biträden och betjäning.					
		Sista posten å pag 5 utgår och ersättes med följande:					
	b	2 stadsbetjenter vid Magistratens kansli, lön å 1,300:— 2,600:—		228,220	—	227,520	—
III		Kommunalförvaltningen					
		8. Särskilda nämnder.					
		Första posten „sekreterearvoden“ höjes till 2,600:—		276,985	—	277,185	—
		Transport		1,535,147	50	1,534,647	50

		Transport	1,535,147 50	1,534,647 50
IV		Gatu- och kajbelysning	239,576 —	239,576 —
V		Brandväcket	118,230 —	118,230 —
VI		Polisinrättningen	245,414 28	245,414 28
VII		Sundhets- och sjukvården.		
		1. Läkare och sjukvårdspersonal.		
		I stället för den utom kolumn intagna hänvisningen angående anslag för tillsyn öfver hygienin i folkskolorna intages:		
	b	1 läkare vid stadens folkskolor (se IX Undervisningsväsendet).		
		2. Hälsovårdsnämnden.		
		Såsom första post upptages		
	b	Ordförande 1,200: —	377,073 —	378,273 —
VIII		Fattigvården	340,200 —	340,200 —
IX		Undervisningsväsendet.		
		5. Folkskolorna.		
		Såsom nästsista post å sidan 31 införes:		
	b	1 läkare vid stadens folkskolor 6,000: — hwaremot sista posten å pag. 32 „anslag för tillsyn öfver hygienin i folkskolorna 4,000: — utgår	1,072,309 —	1,074,309 —
X		Staden åliggande allmänna onera	246,823 08	246,823 08
XI		Vattenledningen	407,800 —	407,800 —
XII		Saluhallarna	14,900 —	14,900 —
XIII		Stadens jordlägenheter	7,400 —	7,400 —
XIV		Allmänna arbeten	1,468,400 —	1,468,400 —
XV		Pensioner	14,090 67	14,090 67
XVI		Diverse utgifter	199,793 20	199,793 20
		Summa Fmk	6,287,156 73	6,289,856 73

Hufvudtitel	Bokstaven anger inkomstens beskaf- fenhet enligt 58 § i kommunalförordn.	Inkomster.	Drätselkammar- rens förslag	Magistratens förslag
		Disponibel behållning	750,000 —	750,000 —
I		Räntor	389,000 —	389,000 —
II		Tomtlösen	120,000 —	120,000 —
III		Stadens fasta egendom	428,600 —	428,600 —
IV		Tomtören	2,800 —	2,800 —
V		Inkomstgivande rättig- heter		
		Sista posten börsprovision, förslagsvis 600: — utgår	955,400 —	954,800 —
VI		Diverse inkomster	351,123 12	351,123 12
VII		Statsbidrag	253,054 66	253,054 66
VIII		Vattenledningen	582,850 —	582,850 —
IX		Belysningsverket	170,200 —	170,200 —
X		Lån	357,350 —	357,350 —
XI		Uttaxering:		
	d	Det belopp, som ytterligare erfordras och skall hos kommunens skattskyldiga med- lemmar uttaxeras, utgör 1,930,078: 95 .	1,926,778 95	1,930,078 95
		Summa Fmk	6,287,156 73	6,289,856 73

MAGISTRATEN

i

Helsingfors.*Helsingfors den 3 Dec.**1904.**Till Stadsfullmäktige i Helsingfors.*

N:o 278.

På grund af stadgandet i 58 § af K. F. angående kommunalförvaltning i stad af den 8 december 1873 har Magistraten härmed äran till Herrar Stadsfullmäktige öfversända sitt förslag till utgifts- och inkomststat för Helsingfors stad år 1905, uppgjort med ledning af Drätselkammarens till Magistraten afgifna betänkande i ärendet.

Vid värkställd granskning af Drätselkammarens förslag har Magistraten funnit skäl till endast föga betydande ändringar och tillägg, beträffande hvilka Magistraten ber att få anföra följande:

Enär det år efter år visat sig att den förslagspost å 2,000 mark, som i utgiftsstaten för Magistraten ingått såsom tillskott till justitierådsmannens beräknade sportelinkomst, för att densamma blefve uppbringad till den garanterade summan af 5,000 mark, visat sig otillräcklig, har Magistraten ansett skäl föreligga att höja nämnda förslagspost till 3,000 mark.

Redan under en följd af år har arbetet för stadsbetjenterna å Magistratens kansli varit synnerligen betungande. Genom stadens tillväxt samt inflyttning till orten af en stor mängd främmande personer dels från landsorten och dels från utlandet har antalet handräkningsärenden, hvilka i regeln böra med en viss skyndsamhet handläggas, under de senaste åren i väsentlig mån ökat. Magistraten har jämväl i anledning häraf sett sig nödsakad att i vidsträcktare grad än tillförene anlita extra biträden, hvilkas arvode härtills påförts Magistratens expencemedel. Då antalet sådana handräkningsärenden emellertid under innevarande år tilltagit så, att de tvänne ordinarie stadsbetjänter, som för det närvarande äro å kansliet anställda och hvilka större delen af förmiddagen äro tvungna att å embetsvärdet uppvakta samt endast före tjänstetiden om morgnarna och på eftermiddagarna äro i tillfälle att i staden uppsöka de personer, rörande hvilka handräkning begäres, icke med bästa vilja kunna med tillbörlig skyndsamhet utföra å dem ankommande göromål, har Magistraten ansett anledning förekomma att föreslå anställandet af en tredje stadsbetjent vid Magistratens kansli å ordinarie stat med en aflöning af Fmk 1,300:— om året, med rätt till sådan löneförhöjning efter tio års tjänst af 200 mark, som tillerkänts Magistra-

tens öfriga betjente; och har Magistraten förty i sitt förslag upptagit förstnämnda summa.

Drätselkammaren har uti sitt betänkande, i öfverensstämmelse med hvad innevarande års utgiftsstat innehåller, upptagit ett tillfälligt anslag af 3,000 mark för aflönande af vikarier för justitierådmanstjänster vid Rådstufvurätten. Då emellertid samtliga dessa tjänster numera äro ordinariter besatta, har det icke syntts Magistraten påkalladt att i staten för nästkommande år bibehålla sagda anslag, då ju Stadsfullmäktige, i händelse sådant befinnes nödigt, på framställning af Rådstufvurätten kunna anvisa medel till sådana arvoden ur anslaget för oförutsedda behof.

I anseende till det med hvarje år ökade arbete, som Pröfningsnämnden haft sig förelagdt, beslöt nämnden vid avslutande af sin värksamhet innevarande år att tillerkänna sekreteraren ett förhöjdt arvode af 600 i stället för 400 mark. Då förstnämnda belopp jemväl för framtiden torde kunna anses skäligt, har Magistraten ökat det i III hufvudtitelns åttonde underafdelning upptagna belopp af 2,400 mark till 2,600 mark.

Den 29 sistlidna november hafva Stadsfullmäktige tillerkänt ordföranden i Hälsovårdsnämnden ett årligt arvode af 1,200 mark, hvilket belopp förty bör under VII hufvudtiteln i andra underafdelningen upptagas.

Enligt Stadsfullmäktiges beslut af den 15 innevarande november har en läkaretjänst vid stadens folkskolor inrättats och bör den för sagda tjänst utfästa aflöningen 6,000 mark i utgiftsstaten för folkskolorna ingå, hvaremot den i Drätselkammarens förslag upptagna posten „anslag för tillsyn öfver hygienin i folkskolorna 4,000: —“ i anledning häraf torde böra utgå. Den hänvisning i förenämndt afseende, som i Drätselkammarens betänkande under VII hufvudtiteln afdelning 1 upptagits, bör förty jemväl ändras.

Vid genomgåendet af XIV hufvudtiteln „allmänna arbeten“, har Magistraten fäst sin uppmärksamhet vid att Drätselkammaren föreslagit uppförandet af en saluhall å Kaserntorget och ett folkskolehus vid Tölögatan för en sammanlagd beräknad kostnad af 497,000 mark, hvaraf endast 175,000 mark komme att betäckas af i staten på inkomstsidan upptagna lånemedel. Magistraten, som väl för sin del i öfvervägande tagit, huruvida icke nämnda nybyggnader helt och hållet borde med lånemedel och icke till väsentlig del med uttaxerade medel utföras, har likväl tvekat att vidtaga en sådan förändring i Drätselkammarens förslag, då det belopp, som enligt förslaget borde uttaxeras, icke i någon nämnvärd mån öfverstiger föregående års uttaxering.

Beträffande inkomstsidan i Drätselkammarens förslag har Magistraten ansett sig böra vidtaga nedannämnda förändring:

Jämlikt Handels- och Industriexpeditionens i Kejsrerliga Senaten för Finland skrifvelse den 7 juli 1904 har Senaten, på framställning af Handelsfullmäktige i Helsingfors och efter Stadsfullmäktiges hörande, godkänt sådan förändrad

lydelse af 11 § i reglementet för börsauktioner i Helsingfors stad, att den staden tillförsäkrade andelen i försäljningsprovisionen för framtiden komme att bortfalla, hvarför den i V hufvudtiteln upptagna förslagsposten härför 600 mark, torde böra ur förslaget utgå.

På Magistratens vägnar:

J. von Haartman.

Fredr. Stenström.

Handlingar rörande väckt fråga om utbyte af vattenledningsrör, nedlagda i stadens gator.

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 1 December 1904.

N:o 283.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Medels remiss af den 20 sistlidne maj hafva Stadsfullmäktige affordrat Drätselkammaren utlåtande rörande en af Brandkommissionen hos Fullmäktige gjord framställning om åtgärd derhän, att till förbättrande af trycket i vattenledningsröret, *alla* i stadens gator befintliga vattenledningsrör af 102 mm diameter med det första möjliga skulle utbytas emot rör af gröfre dimensioner och att framdeles rör af klenare dimensioner än 150 mm icke finge i gatorna nedläggas.

Vattenledningskontoret, hvars yttrande i ärendet af Drätselkammaren inhemtats, har uti bilagda skrifvelse af den 13 sistlidne oktober meddelat att i stadens gator ännu finnas nedlagda omkring 9,500 meter oasfalterade och 4,600 meter asfalterade tackjernsrör af 102 mm diameter, hvarhos kontoret uttalat att åtgärder till förbättrande af vattentrycket borde vidtagas främst genom utbyte af de *oasfalterade* rören mot asfalterade rör af större dimensioner. Dock har kontoret framhållit skäl för att minimidiametern icke behöfde, på sätt Brandkommissionen föreslagit, fastställas till 150 mm diameter. Derjemte har Vattenledningskontoret bilagt en plan för framtida omläggning af de oasfalterade 102 mm rören och för nya hufvudledningar i 1:sta—9:de stadsdelarna, afsedd att tjena till ledning vid uppgörandet af de årliga budgetförslagen; och har kostnaden för de i planen upptagna arbetena beräknats till 560,000 mark. Ett ombyte af de *oasfalterade* 102 mm rören skulle enligt jemväl bilagdt kostnadsförslag öka den uppgifna summan med 105,000 mark. Men har Vattenledningskontoret på anförda skäl framhållit att utbyte af de sistnämnda rören icke var behöfligt och förty afstyrkt framställningen i denna del.

Hänvisande till de i Vattenledningskontorets skrifvelse utförligt framhållna motiven för afböjande af Brandkommissionens förslag i vissa delar, hvilka motiv Drätselkammaren funnit bindande, får Kammarerna vördsamt hemställa det måtte Stadsfullmäktige besluta

att omläggningen af de i stadens gator nedlagda vattenledningsrören af 102 mm diameter må i enlighet med den af Vattenledningskontoret uppgjorda planen tillsvidare begränsas till de oasfalterade rören och att minimidimensionen för rör, som framdeles i gatorna nedläggas, jemväl må bibehållas vid 126 mm diameter.

Remisshandlingarna återställas härjemte.

På Drätselkammarens vägnar:

Alexis Gripenberg.

T. J. Boisman.

BRANDKOMMISSIONEN

i

Helsingfors,

den 13 Maj 1904.

N:o 25.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Emedan på långa sträckor i stadens gator förekomma vattenledningsrör af endast 102 mm diameter — hvilken diameter genom under årens lopp aflagradt slam och rost ännu ytterligare i betydlig mån reducerats — och i följd deraf trycket i vattenledningsnätet på dessa ställen är så dåligt, att vid utbrytande större eldsvåda vatten från dervarande vattenledningsposter icke kan i tillräcklig mängd erhållas för eldsläckningsbehof, har Brandkommissionen äran härmed hos Herrar Stadsfullmäktige hemställa huruvida ej Herrar Stadsfullmäktige ville låta så begå, att ej mindre med det första möjliga alla i stadens gator befintliga vattenledningsrör af 102 mm diameter utbytas mot sådana af gröfre dimension än framdeles rör af klenare dimension än 150 mm i diameter icke nedläggas i gatorna.

På Brandkommissionens vägnar:

M. Wænerberg.

C. J. Timgren.

HELSINGFORS STADS
VATTENLEDNINGSKONTOR.

Helsingfors

den 13 Oktober 1904.

Till Drätselkammaren i Helsingfors.

N:o 2,235.

Sedan Brandkommissionen uti skrifvelse af den 13 maj innevarande år hos Herrar Stadsfullmäktige framhållit att på långa sträckor i stadens gator förekomma vattenledningsrör af endast 102 mm. diameter — hvilken diameter genom under årens lopp aflagradt slam och rost ännu ytterligare i betydlig mån reducerats — och i följd deraf trycket i vattenledningsnätet på dessa ställen är så dåligt, att vid utbrytande större eldsvåda vatten från därvarande vattenledningsposter icke kan i tillräcklig mängd erhållas för eldsläckningsbehof, har Kommissionen hemställt huruvida ej Herrar Stadsfullmäktige ville låta så begå, att ej mindre med det första möjliga alla i stadens gator befintliga vattenledningsrör af 102 mm diameter utbytas mot sådana af gröfre dimension än framdeles rör af klenare dimension än 150 mm i diameter icke måtte i gatorna nedläggas, har Stadsfullmäktige vid sitt sammanträde den 20 sistlidne maj remitterat ärendet till Drätselkammaren, som anmodats inkomma med utlåtande i saken; Drätselkammaren åter har enligt beslut af den 26 maj infordrat Vattenledningskontorets yttrande i ärendet och har Kontoret härhos äran inkomma med äskadt utlåtande samt närsluter i detta afseende en karta öfver vattenledningens nuvarande rörnät, en plan öfver föreslagna, nya hufvudledningar och för omläggning af gamla, oasfalterade 102 mm rör samt ett kostnadsförslag.

Frågan om förbättrande af trycket uti vattenledningens rörnät är icke ny. Redan den 14 mars 1899 hänskjöto Herrar Stadsfullmäktige frågan om uppförande af ett vattentorn, hvilket skulle tjena till minskande af de stora tryckvexlingarna inom rörnätet samt häraf föranledda störingar samt minskad säkerhet vid inträffande större eldsvådor, till ett särskildt utskott, hvilket uti sitt, den 9 september 1899 daterade, betänkande — Stadsfullmäktiges tryckta handlingar 1899 N:o 34 — föreslog:

- 1:o att frågan om anläggande af ett vattentorn må förfalla;
- 2:o att vattenborgen med snaraste tillbygges;
- 3:o att inom de närmaste åren ännu återstående oasfalterade gaturör af 102 mm diameter utbytas mot asfalterade sådana af större diameter;
- 4:o att så fort ske kan åtgärder för minskandet af vattenkonsumtionen till

frostskydd vidtagas genom förenande af stumt slutande ändrar af gaturörledningar med det öfriga rörnätet, djupare nedföring af rören, der sådant för deras skyddande mot frost är nödvändigt, samt noggrant tillseende att konsumenternas anslutningsledningar utföras så, att de blifva frostfria;

5:o att ett nytt tilloppsrör (af c:a 508 mm diameter) från borgen till staden inom en icke alltför aflägsen framtid anläggas i sammanhang med planering af området vester om Vestra Chausséen, samt

6:o att om derefter genom direkta mätningar behof af antingen det ena eller båda föreslagna hufvudrörena A—D—B och A—C inom staden konstateras, dessa rör nedläggas.

I enlighet med utskottets förslag beslöto Stadsfullmäktige vid sammanträdet den 28 november 1899 att frågan om anläggandet af ett vattentorn i sjunde stadsdelen skulle förfalla, men öfverlemnade åt Drätselkammaren att i sinom tid till Fullmäktige inkomma med framställning beträffande de åtgärder, som med anledning af Fullmäktiges ifrågavarande beslut vore af behofvet påkallade.

I sammanhang med budgeterna hafva sedan under hvarje år åtgärder blifvit vidtagna enligt de i utskottets klämmar N:o 2, 3 och 4 närmare angifna principerna att öka vattentrycket och säkerställa vattentillgången vid inträffande större eldsvådor. Sålunda utfördes tillbyggnaden af vattenborgen under åren 1901 och 1902 för en rund summa af 138,000 mark och en del af rörnätet har för c:a 140,000 mark blifvit utbytt med rör af större diameter samt en del stumt slutande ändrar förenade med det öfriga rörnätet. Dock finnas ännu ungefär 9,500 meter oasfalterade 102 mm tackjernsrör nedlagda uti stadens gator och några stumt slutande ändrar, oberäknadt de, hvilka äro beroende af rörnätets utvidgning, äro fortfarande oförenade. Det uti utskottets 5:te kläm omnämnda nya tilloppsröret från borgen till staden har ej heller ännu kunnat nedläggas, emedan området vester om Vestra Chausseen icke blifvit planerat, beroende af att den definitiva stadsplanen för området ännu icke är godkänd. Däremot hafva de uti 6:te klämmen omnämnda hufvudledningarna genom omläggning af oasfalterade rör delvis blifvit utförda, ehuru utskottet tänkt sig nedläggandet af desamma kunna uppskjutas tills alla oasfalterade 102 mm rör blifvit omlagda och det nya tilloppsröret från vattenborgen utfördt. Dock anser Kontoret det vara lämpligare och blifva staden mindre kostsamt, om nya hufvudrör nedläggas i samband med omläggningen af de oasfalterade rören, isynnerhet som ännu lång tid kommer att åtgå innan alla oasfalterade 102 mm rör äro omlagda, hvarföre rörnätet i annat fall under tiden ej ens skulle kunna tillfredsställa minimala anspråk.

Ehuru således rätt mycket redan blifvit gjordt, återstår dock ännu mycket att göra för förbättrandet af trycket uti vattenledningens rörnät och bära åtgärderna till denna förbättring främst ske på det sätt utskottet framhållit, nämligen omläggning af gamla oasfalterade 102 mm rör med asfalterade sådana af större diameter samt utförandet af ett nytt tilloppsrör från vattenborgen till staden.

Beträffande den uti utskottets 4:de kläm omnämnda åtgärden att så fort ske kan, till minskande af vattenkonsumtionen till frostskydd, gatuledningarna borde nedföras till större djup, där sådant för deras skyddande mot frost är nödvändigt, samt att noggrant borde tillses att konsumenternas anslutningsledningar utföras så, att de blifva frostfria, har redan Ingeniören Hausen uti sitt betänkande, Stadsfullmäktiges tryckta handl. 1899 N:o 46, med anledning af utskottets förslag framhållit, att „de för grundtliggande rörens fördjupande torde framdeles såsom härintills lämpligast ske i sammanhang med 102 mm rörens utbytande mot större, då det nämligen bör observeras, att frysningar inträffat endast å dessa små rör, hvaremot de större, om ock grundtliggande, i följd af vattnets ständiga rörelse gått fria från denna olägenhet. En fördjupning af alla de rörsträngar, hvilka af bolaget Neptun nedlagts för grundt, skulle för öfrigt åsamka staden enorma kostnader och blifva ytterst störande för konsumtionen och trafiken. — De privata servisledningarna hafva, sedan de från och med år 1891 utförts af staden, icke visat någon benägenhet att tillfrysa.“

Att däremot, i enlighet med Brandkommissionens hemställan, snarast möjligt omlägga *alla* 102 mm. rör med sådana af större diameter får Kontoret på det bestämdaste afstyrka. De af staden nedlagda rören äro nemligen asfalterade och invändigt icke ännu angripna af rost, hvarföre desamma, så snart hufvudledningar af tillräcklig diameter blifva utförda, komma att funktionera till belåtenhet. Kontoret har dock beräknat den ungefärliga kostnaden för omläggning af alla 102 mm. rör och stiger densamma till *105,000 mark* utöfver närslutna kostnadsförslag, då de å kartan upptagna 4,600 meter 102 mm. rören äro beräknade att utbytas mot rör af 126 mm. diameter. Dock bör härvid observeras att Kontoret, såsom antagligen äfven Brandkommisionen, endast åsyftar röret uti 1—9:de stadsdelarna, då något behof af större ledningar i den öfriga delen af staden ej torde förefinnas och är röret ej heller uti dessa delar ännu komplett. — Likaså kan kontoret icke heller tillstyrka Brandkommisionens hemställan om bestämmandet af den minsta rördiameter, som framdeles komme att nedläggas till 150 mm., emedan det är naturligt att ett röret med stora hufvudledningar på korta afstånd från hvarandra och däremellan rörledningar med mindre diameter kan uppfylla samma och större fordringar som ett röret, där de minsta ledningarna hafva 150 mm. diameter. De under senaste åren nedlagda vattenledningsrören hafva en minimi diameter af 126 mm., och, då 25 mm. borträknas för rostaflagringer, skulle röret slutligen hafva en för vattnets genomgång fri diameter af 100 mm. Tryckförlusten uti en dylik ledning vid öppnandet af en brandpost är på en sträcka af 100 meter, det normala afståndet mellan tvenne brandposter, ungefär 1,5 meter — för en 150 mm. rörledning under samma förhållanden blifver tryckförlusten 0,45 meter — hvilket ej kan anses vara mycket, och håller Kontoret därför före, att ledningar med 126 mm. diameter mycket väl kunna användas, om röret i öfrigt anordnas på ett rationellt

sätt. Kostnaden spelar dock i detta fall ej så stor roll, ty en 150 mm. rörledning blifver endast ungefär tre mark per meter dyrare än en 126 mm. ledning.

Med bibehållandet af 126 mm. som minsta rördiameter har Kontoret därför utarbetat ett förslag till omläggning af de gamla, oasfalterade 102 mm. rörledningarna och utförande af nya hufvudledningar. Detta förslag grundar sig hvad hufvudledningarna beträffa på en af Ingeniören Hausen gjord beräkning, hvilken finnes publicerad uti 11 häftet af Tekniska föreningens förhandlingar för året 1902, hvilket häfte här närslutes. Dessa beräknade ledningar hafva redan delvis blifvit utförda, till en del dock med en något annan sträckning än från början varit afsedd, hvarföre äfven smärre avvikelser från förslaget blifvit nödvändiga. En större avvikelse består däruti, att den gamla 203 mm. rörledningen under Boulevardsgatan bibehållits och det under denna gata projekterade 305 mm. hufvudröret flyttats till Nylandsgatan, under hvilken gata nu en oasfalterad 102 mm. rörledning finnes nedlagd. Hänvisande till uppsatsen uti Tekniska föreningens förhandlingar och den uppgjorda kartan får Kontoret framhålla, att, då de nu föreslagna ledningarna blifvit utförda, vattenledningens rörnät måste anses komma att uppfylla äfven jämförelsevis stora fordringar. Såsom af kartan framgår, hafva dock på en del kortare sträckor oasfalterade 102 mm. rör bibehållits, emedan dessa ledningar dels äro af underordnad betydelse, såsom icke behöfliga för matandet af brandposter, dels belägna under gator, hvilka nyligen blifvit stenlaggda med nubbsten och hvilka gators upprifvande, i händelse det sker i den närmaste framtiden, skulle förorsaka klander. Den från vattenborgen till ändan af Fredriksgatan projekterade nya, stora tilloppsledningen af 762 mm. (30 engl. tum) rör är tillika afsedd att utgöra hufvudtilloppsöröret för den nya Tölö stadsdelen och är i sammanhang med förslaget till rörnät för denna stadsdel af Ingeniör Hausen beräknad till sin diameter.

Ehuru äfven kostnadsförslag, slutande å *F:mark 560,000:—* för alla de föreslagna ledningarna, utom hufvudledningen från vattenborgen till Fredriksgatan, närslutes, är det icke Kontorets mening att desamma omedelbart borde utföras, utan sker detta lämpligast småningom under 10—15 års tid i den ordning, som anses fördelaktig och mest tillgodose ökade behof och anspråk, hvilka bäst kunna pröfvas i sammanhang med uppgörandet af årsbudgeterna. Kontoret har därför, likasom äfven tidigare varit fallet uti 1905 års budget, upptagit omläggning af rörledningarna uti olika delar af staden för en summa af 68,500 mark.

Då arbetet sålunda är afsedt att utföras under en följd af år och isynnerhet rörprisen under tiden kunna vara underkastade stora förändringar, kan slutsumman icke anses vara definitiv och är väl denna slutsumma icke heller nu af någon egentlig betydelse, utan hufvudvigten bör fästas vid, att ett godkändt förslag finnes för förbättrandet af stadens vattenledningsrörnät i den närmaste framtiden.

Som ofvan.

Albin Skog.

Kostnadsberäkning

för utförande af nya hufvudledningar och omläggning af gamla, oasfalterade
102 mm. vattenledningsrör uti 1—9:de stadsdelarna.

600 m. 583 mm. rör incl. läggning	å	75:—	45,000:—	
1,570 m. 406 " " " "	å	50:—	78,500:—	
1,800 m. 305 " " " "	å	26:—	46,800:—	
2,110 m. 203 " " " "	å	16:—	33,760:—	
3,220 m. 153 " " " "	å	11:—	35,420:—	
3,330 m. 126 " " " "	å	9:—	29,970:—	269,450:—
5 st. 583 " slidventiler	å	1,100:—	5,500:—	
10 st. 406 " " "	å	600:—	6,000:—	
14 st. 305 " " "	å	400:—	5,600:—	
24 st. 203 " " "	å	180:—	4,320:—	
36 st. 153 " " "	å	135:—	4,860:—	
35 st. 126 " " "	å	115:—	4,025:—	
8 st. 102 " " "	å	90:—	720:—	
80 st. brandposter att flytta	å	50:—	4,000:—	
15 st. d:o d:o jemte ny slid	å	140:—	2,100:—	
12 st. d:o nya	å	250:—	3,000:—	40,125:—
430 st. privata anslutningar att flytta	å	25:—	10,750:—	
30 st. större anslutningar till hufvudrör				3,000:—	13,750:—
500 m ³ eftersprängning	å	30:—	15,000:—	
2,700 m ³ kanalsprängning	å	15:—	40,500:—	
3,800 m ³ fyllning att anskaffa	å	5:—	19,000:—	
600 m. gräfning och fyllning	å	15:—	9,000:—	
1,570 m. " " "	å	11:—	17,270:—	
1,800 m. " " "	å	10:—	18,000:—	
2,110 m. " " "	å	9:—	18,990:—	
6,550 m. " " "	å	7:—	45,850:—	183,610:—
ca 10 % tillskott för arbetsledning, öfvergången till Skatudden under kanalen och för oförutsedda kostnader					53,065:—
					<u>Summa Fmk 560,000:—</u>

Kostnadsförslag

för omläggning äfven af de asfalterade 102 mm. rörledningarna uti
1—9:de stadsdelarna:

4,600 m. 126 mm. rör incl. läggning, gräfnig och fyllning	å 16:—	73,600:—	
80 st. 126 mm. slidventiler	å 115:—	9,200:—	
8 st. 126 „ „ att upp- sätta i stället för 102 mm.	å 25:—	200:—	
400 privata anslutningar att förena	å 25:—	10,000:—	
Flyttning af brandposter, förslagsvis	2,500:—	95,500:—
c:a 10% tillskott för arbetsledning och oförutsedda kostnader			9,500:—
			<u>Summa Fmk 105,000:—</u>

Albin Skog.

*Handlingar angående förslag till nya stadgar för K. H.
Renlunds stipendiefond.*

DRÄTSELKAMMAREN

i

Helsingfors,

den 8 December 1904.

N:o 286.

Till Helsingfors Stadsfullmäktige.

Uti skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 9 mars 1903 har Direktionen för Helsingfors stads folkskolor meddelat att folkskoleinspektorn friherre A. von Bonsdorff hos direktionen anmält, att han funnit de af folkskoledirektionen uppgjorda, och af Stadsfullmäktige den 27 maj 1902 godkända stadgarna för „K. H. Renlunds stipendiefond“ påkalla särskilda ändringar, i följd hvaraf han inlemnade ett af honom uppsatt förslag till nya stadgar för sagda stipendiefond, hvarå han utverkat godkännande påteckning af donator. Folkskoledirektionen hade visserligen funnit att de nya stadgarna komme att åt stipendierna gifva en förändrad karaktär, nämligen den att vara klasstipendier, hvilka i tur och ordning af lärarne och lärarinnorna bestämdes uteslutande åt elever på de för året dimissionsberättigade klasserna, hvarförutom direktionen ifrågasatte lämpligheten af det stränga förmynderskap under folkskoleinspektorn, som det nya förslaget påtvang stipendiaten. Men då handlanden Renlund, i bref till direktionens ordförande, uttryckligen tillkännagifvit, att han ansåg det af Stadsfullmäktige godkända förslaget icke till alla delar öfverensstämma med hans afsikter med donationen, hvaremot han anhållit, att det af folkskoleinspektorn uppgjorda förslaget till stadgar måtte antagas, hade folkskoledirektionen ansett sig böra hos Stadsfullmäktige anmäla om hvad sålunda i ärendet förelupit.

Drätselkammaren, hvars utlåtande i ärendet infordrats, har främst velat lemna Handlanden Renlund del af remisshandlingarna, och har Kammaren numera återbekommit desamma jemte meddelande att donator särskildt uttalat önskan om förändring af de tidigare stadgarna i syfte att stipendierna borde utgifvas utan ansökan och att han äfven i öfrigt var ense om förslaget till nya stadgar för stipendiefonden, utom, att han ansåg den pröfningsrätt, som enligt punkt 4 tillagts folkskoleinspektorn beträffande partiela utbetalningar af stipendiubeloppen, hellre böra tilläggas en kollegial institution. Denna kunde bildas sålunda att folkskollärares och

lärarinnornas förening utsåge två konsulenter för att i samråd med folkskoleinspektör afgöra frågor om utbetalning af stipendiebeloppen.

Detta donators ändringsförslag har jemväl Drätselkammaren funnit välbetänkt; och ehuru, på sätt Folkskoledirektionen framhållit, åt stipendierna gifvits en något förändrad karaktär, har Drätselkammaren ansett donators önskan äfven i detta afseende böra tillmötesgås. Kammaren får derföre vördsamt hemställa:

att Stadsfullmäktige ville godkänna det ifrågavarande förslaget till nya stadgar för K. H. Renlunds stipendiefond, sålunda dock att punkt 4 erhåller följande förändrade lydelse:

Stipendiebeloppen insättas i sparbanksinrättning och ega stipendiaterna att under en tid af tre år å de insatta medlen uppbära ej mindre ränta än ock å desamma årligen utfå de belopp, hvilka en särskild nämnd, bestående af folkskoleinspektorn samt en lärare och en lärarinna, för ändamålet utsedda af folkskollärarepersonalen, kan finna för dem erforderliga. Vid beloppens lyftande ega stipendiaterna, jemte uppvisande af särskildt för dem utfärdade stipendiebref för nämnden styrka, att de iakttagit godt uppförande och god flit. Efter tre år, räknadt från den dag, då stipendiebrefvet utfärdats, öfverlämnas, i händelse af stipendiet ännu någon del i sparbank kvarstår, sparbanksboken till stipendiatens egen förvaltning.

Remisshandlingarna återställas härjemte.

På Drätselkammarens vägnar:

Carl Nummelin.

T. J. Boisman.

Förslag till nya stadgar för K. H. Renlunds stipendiefond,

uppgjort af folkskoleinspektorn.

1. Den af handlanden K. H. Renlund den 19 mars 1900 donerade fond, stor fyratio tusen (40,000) finska mark, förvaltas under ofvanstående benämning af Helsingfors stads drätselkammare sålunda, att $\frac{1}{10}$ af den årliga afkastningen lägges till kapitalet och $\frac{9}{10}$ däraf i afrundadt belopp för hvarje år användes till stipendier för i Helsingfors hemmavarande personer, hvilka under iakttagande af godt uppförande och god flit genomgått högre svensk- eller finskspråkig folkskola i denna stad. Uppkomna besparingar i fonden läggas till kapitalet.

2. Stipendierna utgifvas af folkskole-direktionen vid hvarje vårtermins slut åt elever, som för året erhållit afgangsbetyg från högre folkskola i Helsingfors stad, sedan lärarne och lärarinnorna vid folkskolornas högsta årsafdelning i saken framställt förslag, dock så, att den ena hälften af stipendiesumman tilldelas elever, som genomgått svenskspråkig folkskola, den andra hälften sådana, som genomgått finskspråkig folkskola, och böra stipendierna, såvidt möjligt jämt fördelas mellan manliga och kvinnliga elever.

3. Stipendierna utdelas i belopp af minst 300 och högst 600 mark och afse både att utgöra en uppmuntran för i skolan visad plikttröhet och att underlätta från folkskolan dimitterade elevers uppehälle, vidare studier eller utbildande till praktiska yrken.

Stadgar för K. H. Renlunds stipendiefond,fastställda af Stadsfullmäktige den
27 maj 1902.

1. Den af handlanden K. H. Renlund den 19 mars 1900 donerade fond, stor fyratio tusen (40,000) finska mark förvaltas under ofvanstående benämning af Helsingfors stads Drätselkammare sålunda, att $\frac{1}{10}$ af den årliga afkastningen för hvarje år lägges till kapitalet och $\frac{9}{10}$ däraf i afrundat belopp årligen användas till stipendier för i Helsingfors hemmahörande personer, hvilka genomgått högre svensk- eller finskspråkig folkskola och vidare utbilda sig för praktiskt yrke eller annan nyttig medborgerlig verksamhet. Uppkomna besparingar i fonden läggas till kapitalet.

2. Stipendierna utgifvas af folkskole-direktionen, sedan lärarne och lärarinnorna på folkskolornas högsta årsafdelning i saken framställt förslag, dock så att den ena hälften af stipendiesumman tilldelas personer, som genomgått svenskspråkig folkskola, den andra hälften sådana som genomgått finskspråkig folkskola.

3. Stipendierna utdelas i belopp af minst två hundra (200) och högst sexhundra (600) mark för år under en tid af två år, hvilken tid kan förlängas med ett tredje år.

4. Stipendiebeloppen insätts i sparbanksinrättning, och ega stipendiaterna att under en tid af tre år å de insatta medlen uppbära ej mindre ränta än ock af desamma årligen utfå de belopp, hvilka efter folkskoleinspektorns pröfning kunna anses för dem erforderliga. Vid beloppens lyftande ega stipendiaterna, jämte uppvisande af särskildt för dem utfärdade stipendiebref, för folkskoleinspektorn styrka, att de iakttagit godt uppförande och god flit. Efter tre år, räknadt från den dag, då stipendiebrefvet utfärdats, öfverlämnas, i händelse af stipendiet ännu någon del i sparbank kvarstår, sparbanksboken till stipendiatens egen förvaltning.

5. Stipendiat, som visar sig oförtjänt att vid stipendiets åtnjutande bibehållas, kan af folkskoledirektionen förklaras stipendiet förlustig.

6. Stipendierna utanordnas hvarje år inom utgången af maj månad åt folkskoleinspektorn, sedan folkskoledirektionen härom till drättselkammaren insändt rekvisition.

4. Stipendierna ansökas skriftligen inom april månad hos folkskolornas inspektor med insändande af prästbetyg och angifvande af det yrke eller den verksamhet, hvori den idkande ärnar utbildta sig, samt, om sökanden är medellös, med bifogande af intyg däröfver.

5. Inspektor sammankallar omedelbart efter ansökningstidens utgång i tjänst varande lärare och lärarinnor vid folkskolans högsta årsafdelning, och böra de före den 20 maj till folkskoledirektionen afgifva skriftligt förslag till utdelning af stipendier. Härvid fästes afseende äfven vid sökandens hemförhållanden, hvarjämte tillses att stipendierna jämt fördelas mellan goss- och flickskolor. Utdelningen af stipendierna verkställes senast den 5 juni.

6. Stipendierna utgifvas på sätt Drättselkammaren bestämmer med halfva beloppet under december och med andra hälften under juni månad efter utanordning af folkskoleinspektorn, som därvid äger tillse att stipendiaten genom intyg från fackskola eller på annat tillförlitligt sätt styrker att han eller hon ådagalagt godt uppförande och god flit.

7. Stipendiat, som visar sig oförtjänt att vid stipendiets åtnjutande bibehållas, kan af folkskoledirektionen förklaras stipendiet förlustig.

DIREKTIONEN
FÖR
HELSINGFORS STADS FOLKSKOLOR

Helsingfors,
den 9 mars 1903.

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Hos folkskoledirektionen har folkskoleinspektorn, friherre A. von Bonsdorff anført, att han funnit de af folkskoledirektionen uppgjorda, af stadens Drätselkammare i hufvudsak förordade och af Herrar Stadsfullmäktige den 27 maj 1902 godkända stadgarna för „K. H. Renlunds stipendiefond“ påkalla särskilda ändringar, hvadan han inlämnat ett af honom uppsatt förslag till nya stadgar för sagda stipendiefond, hvarå han utverkat godkännande påteckning af donator.

Folkskoledirektionen har visserligen funnit, att de nya stadgarna bland annat åt stipendierna komme att gifva en förändrad karaktär, nämligen den att vara klasstipendier, hvilka i tur och ordning af lärarne och lärarinnorna bestämdes uteslutande åt elever på de för året dimissionsberättigade klasserna, hvarförutom direktionen ifrågasatte lämpligheten af det stränga förmynderskap under folkskoleinspektorn, som det nya förslaget påtvang stipendiaten.

Men då vid folkskoledirektionens i dag den 9 mars hållna sammanträde donator, handlanden K. H. Renlund, i bref till direktionens ordförande, hvaraf en afskrift här bilägges, uttryckligen tillkännagifvit, att han ansåg det af Herrar Stadsfullmäktige godkända förslaget icke i alla delar öfverensstämma med hans afsikter med donationen, hvaremot han anhöll, att det af folkskoleinspektorn, friherre A. von Bonsdorff uppgjorda förslaget till stadgar måtte antagas, anser sig folkskoledirektionen böra hos Herrar Stadsfullmäktige anmäla om hvad sålunda i ärendet förelupit, och afvaktar det beslut, som Herrar Stadsfullmäktige i anledning däraf kunna finna sig föranlåtna att fatta och folkskoledirektionen meddela.

Härjämte bifogas jämväl en afskrift af folkskoleinspektorns ofvannämnda förslag till „Stadgar för K. H. Renlunds stipendiefond“.

På folkskoledirektionens vägnar:

F. Gustafsson.

Elis Lagerblad.

DIREKTIONEN
FÖR
HELSINGFORS STADS FOLKSKOLOR

*Folkskoledirektionens framställning om inrättande af
afsöndringsklasser för svårdisciplinerade elever.*

Helsingfors,
den 7 November 1904.

Till Stadsfullmäktige.

Sedan Helsingfors folkskolors lärare- och lärarinneförening vid behandling af frågan om vidtagande af åtgärder för förbättrande af vanartade och svårdisciplinerade elever vid stadens folkskolor hänskjutit ärendet till en femmannakomité, som den 18 November 1901 afgifvit betänkande i frågan, så har bestyrelsen för ofvannämnda förening uti en till Folkskoledirektionen ingifven skrivelse af den 3 Februari 1902 hemställt om inrättande af särskilda klasser för folkskoleelever af ofvan antydd art. Sedermera har ett af Folkskoleinspektorn Friherre Adolf von Bonsdorff afgifvet utlåtande i frågan af den 21 Mars 1903 varit föremål för dryftande vid lärarekårens vid folkskolorna sammanträde den 7 November sistnämnda år, hvarefter de i saken tillkomna yttranden och handlingar jemte förbemälde Folkskoleinspektors i ärendet ingifna skrivelse af den 25 November sistförflidet år blifvit behandlade vid särskilda sammanträden inom Folkskoledirektionen. Med särskild anledning af Folkskoleinspektorn von Bonsdorffs förnyade i ämnet inlemnade skriftliga framställning af den 5 i denna månad får Folkskoledirektionen hos Herrar Stadsfullmäktige vördsamt afgifva följande:

I en talrik lärjungaskara, uppgående vid folkskolorna i denna stad till inemot 8,000 elever, skola alltid finnas barn, hvilka alla åtgärder till trots bereda läraren i disciplinärt afseende de största svårigheter. De sätta genom sin olydnad hans tålmod på prof, de foga sig ej i skolans ordning och kunna genom sin likgiltighet för lärarens fordringar och sin tredska blifva ett till ytterlighet störande element. För läraren är det svårt, stundom omöjligt att i den stora mängden af elever å en klass egna dylika barn en för dem erforderlig särskild behandling. Dylika skolans sorgebarn låta sig icke rätta genom skolans straffmedel, tvärtom, ju mera bestraffning dess mera aflägsnas de från läraren. För att icke det normala skolarbetet samt lugnet och kärleken i uppfostran genom sådana elevers tillvaro i klassen må riskeras, vore för dem en särskild uppfostran törhända af nöden. Men sorgebarn af ett annat slag förekomma ock. Elever finnas hvilkas rättskänsla är svag ända i den grad att de göra sig skyldiga till vanart. Det är sådana gosselever i folkskolorna som gifvit upphof åt tanken att inrätta särskilda så kallade afsöndringsklasser, uti hvilka skulle intagas elever,

som vore i behof af särskild eftersyn och individuel ledning. Det har synts vara otvifvelaktigt att sådan speciel behandling af dessa lärjungar skulle verka högst gagneligt.

Dessa afsöndringsklasser skulle vidare i ett annat hänseende lända folkskolan till synnerlig båtnad. Det dåliga exemplet smittar lätt och det är skolans oafvisliga pligt att tillse, det elever som hon upptagit i sin vård ej genom sin skolgång utsättas för möjligheten att förderfvas. Folkskolan måste, för att kunna fylla sin uppgift, åtnjuta allmänhetens odelade förtroende och hon måste kunna lemna föräldrar fulla garantier för att deras barn icke i skolan taga skada till karaktär och rättsbegrepp. Man kan därför icke ställa sig likgiltig gentemot frågan hvad skolan borde göra för att i tid söka hjälpa vanartade barn och hindra vanartens spridning.

Med hänsyn till allt detta har Folkskoledirektionen enats om att vördsammt hos Herrar Stadsfullmäktige göra framställning om inrättande försöksvis af såkallade afsöndringsklasser vid folkskolorna till en början endast tvenne, afsedda för gossar i de två lägre årsafdelningarna af högre folkskolan.

Enligt härhos närslutna kostnadsförslag skulle utgifterna för de föreslagna tvenne klasserna stiga till något öfver 16,000 mark, uti hvilket ingår en post på 4,900 mark för bespisning af högst 50 elever under 196 läsedagar å 50 penni per elev och dag.

Direktionen anhåller att de ifrågasatta klasserna finge vidtaga sin verksamhet från och med ingången af nästinstundande läseår och anser sig böra framhålla att de utgifter, som dessa klasser komma att påkalla under år 1905, blefve jemförelsevis obetydliga, alldenstund elevantalet under de första månaderna med all sannolikhet blefve mycket ringa och förty det anslag, som erfordras för elevernas bespisning, törhända kunde utgå ur Herrar Stadsfullmäktiges dispositionsmedel. Om storleken af i detta afseende nödigt belopp anhåller Folkskoledirektionen att senare få inkomma med detaljerade uppgifter. För bestridande af kostnaderna för undervisningen å dessa klasser och för upphyrande af för klasserna erforderlig lokal har Direktionen i folkskolornas utgiftsstat förslagsvis upptagit nödiga anslag.

Folkskoleinspektorns i ärendet till Direktionen nyss ingifna skrifvelse bilägges härjemte.

På Folkskoledirektionens vägnar:

K. R. Wahlfors.

N. B. Grotenfelt.

INSPEKTOR
FÖR
HELSINGFORS STADS
FOLKSKOLOR.

Helsingfors,
den 5 november 1904.

Till Folkskoledirektionen.

Frågan om inrättande af s. k. afsöndringsklasser för svårdisciplinerade och vanartade elever vid stadens folkskolor har varit aktuell under en tid af tre år. Alla i ärendet tillkomna handlingar äro till denna skrifvelse bifogade, hvarför en här gifven utredning af frågans olika skeden ej torde erfordras. Endast därom anser jag mig böra nämna, att ärendet, efter att hafva blifvit till Direktionen insändt från Lärare- och lärarinneföreningen i februari 1902, men då till pröfning icke upptaget, ånyo hänsköts till Direktionens afgörande genom skrifvelse från mig af den 25 november 1903. Vid sammanträde den 9 december nämnda år beslöt Direktionen att, innan något i saken tillgjordes, samtliga handlingar skulle bland Direktionens medlemmar cirkulera. Sedan detta skett, enades likväl Direktionen vid sammanträde den 9 maj innevarande år att än vidare bordlägga frågan. Emellertid synes ett ytterligare framskjutande af frågans definitiva afgörande icke möjligt.

Skolornas lärarepersonal, som ursprungligen väckt förslaget om afsöndringsklassers inrättande och inom sin förening egnat detsamma mycken tid och uppmärksamhet, tyckes till öfvervägande del vara förvissad om, att dylika klasser komme att råda bot för många af de allvarliga missförhållanden, som råda inom kommunens skolor.

Ehuru tidigare i icke ringa grad ense med lärarepersonalen i detta afseende, nödgas jag erkänna, att jag numera beträffande nyttan af sådana klasser är något oviss. Antalet af i folkskolorna inskrifna elever, som måste från skolorna aflägsnas och till uppfostringsanstalter öfverföras, ökas oafbrutet; och att åtgärder för motarbetande af ungdomens sedliga förvildning borde vidtagas, utöfver hvad redan härförrinnan af kommunen tillgjorts, kan icke förnekas. Men så länge de förhållanden, under hvilka många af folkskoleleverna lefva, äro i den grad miserabla som fallet är, och så länge icke i samhället något skoltvång existerar, förblir enligt min uppfattning inrättandet af afsöndringsklasser och nya uppfostringsanstalter endast palliativ.

Då likväl lärarepersonalen beträffande nyttan af de sedan länge projekterade afsöndringsklasserna hyst och allt fortfarande hyser de bästa förhoppningar, torde ett försök i detta afseende kunna göras. Emellertid skola dessa klasser otvifvelaktigt hafva att kämpa med stora svårigheter. Det skall icke blifva lätt att uppgöra en i någon mån helst allmängiltig norm för elevernas öfverförande till afsöndringsklass. Ännu större svårigheter skola yppa sig från hemmens sida. Hvilka försiktighetsmått från skolans sida än må vidtagas, för att dessa klasser icke skola blifva bland föräldrarna inpopulära, komma målsmännen i många fall att lägga hinder i vägen för barnens öfverflyttande till afsöndringsklass att hellre borttaga barnen från skolan, än bifalla till deras afskiljande från öfriga kamrater. Ytterligare må framhållas att nyttan af afsöndringsklassernas verksamhet i hög grad kommer att reduceras genom det förhållande, att eleverna utom skoltiderna förblifva utsatta för gatulifvets frestelser, då ju klasserna icke kunna förenas med ett fullständigt internat.

För att de ifrågasatta klasserna likväl skola arbeta med största möjliga utsikt till framgång, borde de, synes det mig, så organiseras, att deras elever blefve med skolarbete sysselsatta under ett större antal timmar per dag än i vanlig folkskoleklass. En arbetsdag från kl. 8—11 f. m. och 2—6 e. m. eller omfattande inalles 7 timmar vore törhända ändamålsenlig och borde eleverna ovilkorligen beredas tillfälle att dagligen i skolan intaga närande och riklig föda. Ofta utgöra just saknaden af ett ordnad hemlif och bristen på tillräcklig näring i afsevärd grad orsak till elevens vanart och vanvårdande af pligt och arbete. Besisandet af eleverna vore dessutom egnadt att göra öfverflyttningen till afsöndringsklass mindre motbjudande. Vidare må framhållas att en sådan anordning skulle i någon mån gifva klasserna prägeln af hem och göra det för läraren möjligt att äfven utom de egentliga lektionstiderna umgås med eleverna.

Beträffande läroplanen och arbetsordningen i dessa klasser borde de i hufvudsak vara desamma som i vanliga skolklasser likväl med det undantag, att en tid af minst två timmar per dag skulle egnas handarbete och slöjd.

Det som vid afsöndringsklassernas inrättande borde blifva föremål för största möjliga omsorg är valet af lärare för desamma. Ty betydelsen och framgången af klassens arbete kommer framför allt att vara beroende af lärarens förmåga att leda eleverna. Hans aflöning bör ovilkorligen ställas högre än lärarens i vanlig folkskoleklass, och honom borde icke åläggas att handleda ett större antal elever än 25.

På grund af det nu och tidigare i saken anförda får jag till Direktionens pröfning och afgörande, delvis med frångående af hvad jag i ärendet tidigare hemställt, öfverlemnna, huruvida vid stadens folkskolor kunde från början af nästinstundande läseår försöksvis anordnas s. k. afsöndringsklasser, till en början likväl endast tvänne, en finsk- och en svenskspråkig, afsedda för gossar i den högre folkskolans två lägre årsafdelningar; och tillåter jag mig, för den händelse att Direk-

tionen uttalar sig för inrättande af dylika klasser, föreslå, att de förläggas till särskild lokal och organiseras enligt här ofvan anförda grunder, men att frågan om reglementariska föreskrifter beträffande klasserna lemnas tills vidare beroende.

Ett för ifrågavarande klasser uppgjordt kostnadsförslag är härtill bifogadt.

Adolf von Bonsdorff.

Kostnadsförslag

för tvänne s. k. afsöndringsklasser för gossar vid Helsingfors stads folkskolor.

Skollokal	Fmk	2,400: —
2 klasslärare å 3,200 mk	„	6,400: —
2 lärare i slöjd och handarbeten under inalles 24 veckotimmar å 2: 50	„	2,160: —
Biträde i köket och betjäning under nio ar- betsmånader å 50 mk	„	450: —
Bespisningen af 50 elever under inalles 196 läsdagar å 50 p:ni per elev och dag „	„	4,900: —
	Summa Fmk	16,310: —

Helsingfors, den 5 november 1904.

Adolf von Bonsdorff.

Folkskoledirektionens utlåtande i fråga om anordnande af elementarkurser samt en kompletterande årskurs för arbetare.

DIREKTIONEN

för

HELSINGFORS STADS FOLKSKOLOR

Helsingfors,

den 28 November 1904.

Till Herrar Stadsfullmäktige.

I remiss af den 15 innevarande november hafva Herrar Fullmäktige till folkskoledirektionens utlåtande öfverlemnadt en af Direktionen för lägre handtverksskolorna till Fullmäktige ställd skrifvelse beträffande anordnande af särskilda kurser för arbetare. Med anledning häraf har Folkskoledirektionen äran anföra följande.

En af Stadsfullmäktige i oktober 1903 tillsatt komité med uppdrag att afgifva förslag till ordnande af den högre arbetareundervisningen hade i sitt den 14 april 1904 afgifna betänkande bland annat föreslagit, att i sammanhang med de lägre handtverksskolorna skulle ordnas elementarkurser för arbetare och därjemte en särskild årsafdelning inrättas med uppgift att meddela sådan undervisning, som motsvarar genomgången folkskolekurs. Beträffande denna del af utskottets betänkande hade Fullmäktige infortrat Direktionens för lägre handtverksskolorna yttrande. Nämnda direktions söker i sin till Stadsfullmäktige aflättna skrifvelse göra gällande, ej mindre att handtverksskolorna redan nu meddela nödiga elementarkurser, än ock att den projekterade afdelning, i hvilken folkskolekurs skulle genomgå, borde anordnas icke i sammanhang med handtverksskolorna utan med folkskolorna.

Vidkommande frågan om inrättande vid handtverksskolorna af särskilda elementarkurser för arbetare synes det folkskoledirektionen att den undervisning, som redan nu meddelas i dessa skolor, är egnadt att i nöjaktig grad fylla de behof

af elementarundervisning för fullvuxna arbetare, som kommunen tilläfvventyrs är skyldig att tillgodose. Men beträffande den i utsikt ställda afdelningen för meddelande af folkskolekurs är folkskoledirektionen af annan mening än direktionen för lägre handverksskolorna.

Hvad som främst bör fästas afseende vid är att den kompletteringskurs, hvarom frågan gäller, är afsedd för fullvuxna personer, icke för barn. Handtverksskolornas direktion säger i sin i ärendet aflättna skrifvelse bland annat följande: „Liknande kurser icke allenast medgifvas utan äfven påbjudas i §§ 109 och 110 i folkskoleförordningen“. De åberopade §§ gifva likväl otvetydigt vid handen, att de afse undervisning för barn, icke för vuxna personer. § 109 lyder i den omredigering, densamma erhållit genom nådiga kungörelsen af den 7 mars 1893: „Gossar och flickor, som efter det tolfte året af en eller annan giltig orsak icke äro i tillfälle att de vanliga timmarna besöka skolan, böra erhålla regelbunden skolundervisning å andra lämpliga tider minst tolf timmar i veckan“. § 110 har följande lydelse: „För äldre barns undervisning, som blifvit försummad, skall särskildt sörjas“.

Vid sådant förhållande synes det egendomligt att direktionen för handtverksskolorna i en fråga rörande kursen för vuxna arbetare refererar till dessa §§ och sedermera fortsätter: „Initiativet tillkommer den person, som handhar den närmaste ledningen af folkskoleväsendet i Helsingfors — — —“. Folkskoledirektionen har icke underlåtit att beakta nämnda §§ i folkskoleförordningen och har årligen i tidningarna infört tillkännagifvanden om sådana kurser, som stadgas i förordningens 109 §, men hafva till desamma under en följd af år elever icke blifvit anmälda, emedan de få i skolåldern varande barn, som hafva behof af skolgång och icke kunna besöka folkskolorna, anmält sig till inträde i handtverksskolorna. Skolorna för sådana försummade barn, hvilka förordningens 110 § afser, har folkskoledirektionen alltid anordnat, och äro dylika äfven nu i verksamhet. Folkskoledirektionen har således nogsamnt beaktat allt hvad förordningen föreskrifver beträffande undervisning, som undantagsvis bör meddelas, men i dess uppgift ingår alls icke att för fullvuxna personer anordna undervisning.

Mot förslaget att i sammanhang med handtverksskolorna organisera en för arbetare afsedd afdelning, med uppgift att bereda dem tillfälle att genomgå folkskolekurs, anför dessa skolors direktion ytterligare, att den ej är berättigad att utfärda afgangsbetyg från högre folkskola och tillägger, att det torde „stå utom Stadsfullmäktiges befogenhet att tilldela direktionen denna myndighet“. Därjämte gör denna direktion gällande att de lägre handtverksskolorna äro, i likhet med folkskolorna, afsedda för den uppväxande ungdomen, men tillägger att erfarenhet har visat, „att desamma därjämte begagnas af äldre arbetare med försummad folkskoleundervisning“.

Hvad beträffar direktionens för handtverksskolorna yttrande att den ej vore berättigad att utfärda ifrågavarande betyg, så föreligger för direktionen intet som helst hinder härför, under förutsättning att stadens folkskoleinspektör å betygen in-

tygar att det kunskapsmått, som genomgås, motsvarar fullständig folkskolekurs. Direktionen synes ej heller själf vara fullkomligt öfvertygad om omöjligheten att kunna utfärda de ifrågavarande betygen, då den längre fram i sin skrifvelse förutsätter möjligheten af att den omordade afdelningen skulle förläggas till handtverksskolorna och med afseende härå afgifver utlåtande angående för densamma lämplig läroplan.

Det synes folkskoledirektionen i allo välbetänt att kommunen för de vuxna arbetare, som genom förhållandenas makt icke i uppväxtåldern förskaffat sig betyg öfver folkskolebildning, beredas tillfälle att senare förvärfva sig dylikt vittnesbörd, alldenstund sådana arbetare finnes i hufvudstaden i mycket stor mängd, och ifrågavarande betyg numera i många olika afseenden äro för arbetarena eftersträfvansvärda och till och med nödvändiga. Men att för arbetarens sträfvanden i detta afseende vid folkskolorna anordna kurser, kan folkskoledirektionen icke anse vara naturligt, då ju kommunen i sina handtverksskolor redan har bildningsanstalter, hvilkas elever till allra största del utgöres af fullvuxna personer.

Direktionen för lägre handtverksskolorna anför ytterligare som motiv emot den ifrågasatta afdelningens förläggande till de under dess ledning stående skolorna, att en dylik afdelning skulle utgöra „en rubbning i det system, som leder arbetaren att söka än vidare utbildning i Centralskolan för konstflit“. Men då denna sistnämnda är att betrakta som en högre handtverksskola, och för inträde i en dylik, enligt bestämning i nådiga kungörelsen af den 12 september 1900 erfordras genomgången kurs i folkskola eller lägre handtverksskola, synes den meranämnda afdelningens inrättande vid handtverksskolorna på intet sätt vara egnad att motverka arbetarens vidare utbildning i Centralskolan för konstflit.

Jämte det folkskoledirektionen sålunda ej mindre på det varmaste förordar inrättande af en för vuxna arbetare afsedd särskild afdelning, med uppgift att meddela fullständig folkskolekurs, än ock på anförda grunder anser att densamma borde i sammanhang med handtverksskolorna organiseras, får folkskoledirektionen i allo förordad den läroplan, som för nämnda afdelning af direktionen för handtverksskolorna föreslagits, samt äfven uttala sig för anordnande af till en början endast en finskspråkig afdelning.

Remisshandlingarna återställas härjämte.

På folkskoledirektionens vägnar:

K. R. Wahlfors.

N. B. Grotenfelt.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri 1904.

Utskottsbetänkande angående stadens utgifts- och inkomstförslag för år 1905.

Sedan Stadsfullmäktige åt undertecknade uppdragit granskningen af stadens utgifts- och inkomstförslag för nästinstundande år, har utskottet fått emottaga följande handlingar:

1:o. Magistratens jemte skrifvelse af den 3 innevarande december Stadsfullmäktige tillsända utgifts- och inkomstförslag för år 1905, åtföljdt af Drätselkammarens enahanda förslag och särskilda andra bilagor (tr. handl. N:ris 36 och 42 för 1904).

2:o. Fullmäktiges beslut af den 15 sistvikne november angående *a)* anställande af en läkare vid stadens folkskolor; och *b)* uppförande vid den inom Maria sjukhusets område befintliga tuberkulospaviljongen af en ligghall för friluftsbehandling af de lungsjuka.

3:o. Fullmäktiges beslut af den 29 i sistnämnda månad angående *a)* beviljadt arvode åt ordföranden i stadens Helsovårdsnämnd; *b)* upptagande i utgiftsstaten af ett förslagsanslag till bestridande af arvoden för elektrotekniska besigtningar, i stället för årsarvodet för elektroteknikersbefattningen; *c)* beviljadt anslag för ändring af och tillbyggnad till rådhuset; *d)* anslag för underhåll af Sörnäs sjukstuga under år 1905; och *e)* ett förslagsanslag för inredning af den nya tillbyggnaden till Maria sjukhus.

4:o. Fullmäktiges remiss af den 13 innevarande december med en af Aktiebolaget Folkteatern inlemnad ansökning om fortsatt understöd med, om möjligt, ökad belopp.

5:o. Fullmäktiges remiss af sistnämnda dag med *a)* ansökning af Aktiebolaget Helsingfors Filharmoniska Sällskap om anslag till förhöjdt belopp; och *b)* direktionens för Helsingfors utskänkingsaktiebolag ansökan om anslag ur bolagets vinstmedel till underhåll af bolagets anläggningar å Högholmen och Fölisön.

6:o. Fullmäktiges beslut af nästberörda dag angående *a)* anställande vid Helsovårdsnämnden af ytterligare en tillsyningsman; *b)* stenläggning på stadens bekostnad af Petersgatan utanför Fruntimmersföreningens barnhem; och *c)* beviljade anslag för stenläggning af delar af Kaptensgatan samt stadens andel i körbanan å den öppna platsen framför kvarteret N:o 180.

Derjemte hafva under budgetbehandlingen till utskottet inkommit

7:o. En till utskottet ställd skrifvelse af direktören för härvarande Handelsinstitut Edv. Hedengren, innehållande ytterligare motivering för den af honom ansökta förhöjningen af stadens bidrag till nämnda läroverk.

8:o. Tvenne Drätselkammarens skrivelser af den 15 innevarande december med till Fullmäktige ställda yttranden rörande a) äskadt anslag för införande af elektrisk belysning i den af Lägre handverksskolan begagnade lokal uti folkskolehuset å Berghäll; och b) ansökt listidsunderstöd åt förre tillsyningsmannen vid Helsingborgens T. A. Glad.

9:o. Bestyrelsens för Frivilliga Brandkåren till Stadsfullmäktige ställda ansökning att kåren måtte äfven för år 1905 få åtnjuta enahanda understöd som härintills.

Beträffande det ansökta anslaget för underhållet af Högholmen och Fölösön får utskottet hänvisa till dess härom afgifna särskilda betänkande (tr. handl. N:o 48 för 1904).

Vid granskningen af budgetförslaget och öfriga till utskottet remitterade och inkomna handlingar har utskottet funnit anledning till följande uttalanden och förslag:

Utgifter.

I. Stadens skulder.

Enligt utskottet meddelade uppgifter har af det år 1902 upptagna obligationslånet, som inbragt 7,623,264: 15 härintills användts:

för inköp af Societetshuset	Fmk	800,000: —	
för saluhall å Sandvikstorget	„	125,000: —	
för inköp af gården N:o 6 vid Bergmansgatan	„	207,000: —	
för folkskolehuset å Wallgård	„	239,500: —	
för sjukhus å Arbets- och fattiggården	„	75,000: —	
för kajbyggnader och varuskjul å Skatudden	„	308,003: 46	
för vattenledningens utsträckning under 1902—1903	„	316,224: 23	
för d:o d:o under 1904 (enligt budgeten)	„	153,300: —	
för lånekostnader	„	9,643: 57	2,233,671: 26

Af lånet återstår alltså oanvänt Fmk 5,389,592: 89

Häraf äro enligt tidigare fattade beslut reserverade:

för saluhallar	Fmk	175,000: —	
för befrämjande af arbetarebostäders uppkomst	„	1,000,000: —	
för kajarbeten och skjul å Skatudden	„	589,000: —	
för framdeles bestämmande ändamål	„	2,500,000: —	
för vattenledningsarbeten	„	1,125,592: 89	5,389,592: 89

II. Stadens embetsverk.

Vid posterna under denna hufvudtitel har utskottet icke funnit något att anmärka.

III. Kommunalförvaltningen.

Enär det under rubriken *8 c. Nämnden för arbetareangelägenheter* upptagna anslag för expenser och inköp af litteratur, hvilket af Nämnden föreslagits till inalles 500 mark, men af Drätselkammaren nedsatts med 100 mark, synes böra beviljas till belopp som af Nämnden pröfvats behöfligt,

torde anslaget upptagas förslagsvis med 500 mark.

De vid aflöningsposterna under denna, likasom ock under andra hufvudtitlar gjorda, år efter år allt talrikare blifvande hänvisningarna till, förutom 1886 års allmänna lönestat, särskilda af Stadsfullmäktige rörande aflöningsbeloppen fattade beslut hafva föranledt utskottet till uttalande af det önskningsmål att, till undvikande af dessa budgeten alltmer belamrande hänvisningar, en sammanställning af de nu gällande aflöningsarna för stadens tjenstemän och öfriga funktionärer, såvidt desamma icke inginge i den af Kejsrerliga Senaten fastställda lönestaten, borde åstadkommas och underställas Fullmäktiges godkännande, hvarefter i framtida budgeter beträffande dessa poster kunde hänvisas enbart till Fullmäktiges beslut angående sagda godkännande. Utskottet får förty föreslå

att åt beredningsutskottet måtte öfverlemnas att öfverväga och till Fullmäktige yttra sig, huruvida och på hvad sätt antyddas sammanställning lämpligen kunde utföras.

Posterna under hufvudtiteln

IV. Gatu- och kajbelysningen

hafva icke föranledt till någon erinran från utskottets sida.

V. Brandverket.

Ofvanberörda af styrelsen för Frivilliga Brandkåren ingifna ansökning framhåller såsom motiv för fortsatt beviljande af understöd åt kåren dennas nytta

och behöflighet såsom en god reserv till den ordinarie brandkåren vid inträffande större eldsvådor; och som detta understöd, hvilket redan observerats i Drätselkammarens förslag under rubrik 6. *Tillfällig utgift* med 5,000 mark, synes väl motiveradt, får utskottet hemställa

att anslag till nämnda belopp beviljas jemväl för instundande år.

VI. Polisnrättningen.

Den af Drätselkammaren påpekade, i anmärkningsvärdt hög grad ökade kostnaden för den elektriska belysningen i polisverkets embetslokaler synes, enligt utskottets tanke, påkalla någon åtgärd från stadens sida till förekommande af en ytterligare stegring af den redan oproportionerligt höga belysningskostnaden. Utskottet har trots sig böra i sådant syfte föreslå

att åt Drätselkammaren skulle uppdragas att söka med någon leverantör af elektrisk ström träffa aftal om uppehållande af belysning uti polisverkets lokaler emot ett visst per år bestämdt ersättningsbelopp.

VII. Sundhets- och sjukvården.

Vid posten „6 kommunala sjuksköterskor“ bör, enär sköterskornas antal jemlikt Stadsfullmäktiges beslut af den 12 april 1904 ökats med en,

införas hänvisning jemväl till nyssberörda beslut.

Enär det för en ligghall vid tuberkulospaviljongen jemte utrustning äskade anslagsbeloppet 6,660 mark blifvit af Fullmäktige beviljad den 15 november 1904, bör detta anslag, ingående under rubriken 3. *Maria sjukhus a) afdelningen för icke epidemiska sjukdomar,*

upptagas såsom b-post med hänvisning till dagen för beslutets fattande.

Under rubriken *b) afdelningen för epidemiska sjukdomar* ingår såsom sista post ett förslagsanslag af 7,500 mark för uppköp af inventarier till lokalerna i epidemiafdelningens nyligen färdigblifna tillbyggnad samt för installation af elektrisk belysning i nämnda lokaler och i öfverläkarens vid afdelningen bostad. Detta

anslag har af Fullmäktige den 29 nyssvikne november beviljats med förhöjdt belopp af 7,850 mark; och bör förty

sagda förhöjning observeras samt anslaget upptagas såsom b-post med hänvisning till dagen för beslutet.

Uti den skrifvelse, hvarigenom Stadsfullmäktiges nästomförmälda beslut meddelats utskottet, hafva Fullmäktige infordrat utskottets yttrande huruvida kostnaden för elektrisk belysning i bemälda öfverläkares bostad borde bestridas af honom sjelf eller af staden. I fråga härom har öfverläkaren, doktor Max Björkstén, uti en utskottet delgifven skrifvelse framhållit, att den af honom bebodda lokalen, bestående af fyra låga rum, tambur och kök, vore belägen i öfra våningen af ett trähus med endast en utgång och derföre eldfarlig samt att användandet af petroleumlampor i dessa rum komme att verka förskämning af luften och omåttligt stegra temperaturen om kvällarna. Påpekande att initiativet till den elektriska belysningens införande i lokalen emellertid icke tagits af honom, utan af Maria sjukhus styrelse, har doktor Björkstén tillika förklaradt att han, i händelse sjukhusstyrelsens framställning afsloges, komme att återgå till petroleumbelysning.

Då de af doktorn Björkstén framhållna omständigheterna synts utskottet behjertansvärda och belysningskostnaden blifvit genom kontrakt på förhand bestämd på grund af antalet redan installerade lampor, har utskottet ej tvekat föreslå

att bland öfverläkares vid epidemiafdelningen löneförmoner måtte upptagas fri belysning.

Vid första posten under rubrik d) ekonomieafdelningen bör i stället för Stadsfullmäktiges beslut af den 12 april 1903

rätteligen Fullmäktiges beslut af den 12 april 1904 återopås.

Under rubriken 4. *Sjukstuga i Sörnäs* bör det för 9 sjukplatser under år 1905 beviljade anslaget 10,500 mark

införas såsom b-post med återopande af Stadsfullmäktiges beslut af den 29 november 1904.

Enär de under rubriken 5. *Polikliniker* ingående anslag med tillsammans 2,000 mark för en poliklinisk ögonafdelning, grundande sig å Stadsfullmäktiges beslut af den 29 december 1896, afsetts att utgå tillsvidare, torde desamma böra

upptagas såsom b-poster med återopande af sagda beslut.

På grund af Stadsfullmäktiges beslut af den 13 innevarande december bör under rubriken 6. *Helsopolisen*, i stället för 2 tillsyningsmän vid helsopolisen å 2,500 mark, upptagas en tillsyningsman med denna aflöning samt framför denna post

observeras för en tillsyningsman för öfvervakande af handtverkerier och arbetsplatser ett arvode af 3,000 mark.

VIII. Fattigvården.

Posterna under denna hufvudtitel hafva icke föranledt till någon erinran.

IX. Undervisningsväsendet.

Med afseende derå att under ifrågavarande hufvudtitel numera äfven upptagas anslag för ändamål sådana som t. ex. teatrar och musik, hvilka, ehuru utan tvifvel af folkbildande art, icke kunna i egentlig mening hänföras till undervisningsväsendet, synes denna hufvudtitels benämning icke fullt lämplig, hvarför utskottet föreslår

*att densamma utbytes mot benämningen **IX. Undervisnings- och bildningsanstalter.***

Likaså borde de under hufvudtiteln hörande rubrikernas inbördes ordningsföljd i något större mon än härtills lämpas efter de i dem afsedda inrättningarnas beskaffenhet, och föreslår utskottet fördenskull

att ordningsföljden för rubrikerna, börjande från den 4:de, ändras på sätt som följer:

4. *Folkskolorna.*
5. *Uppfostringsanstalt för andesvaga barn.*
6. *Asyler för vanartade barn.*
7. *Folkbibliotek och läsesalar.*
8. *Teatrar och musik.*

Uti skrifvelse till Stadsfullmäktige af den 14 sistlidne oktober har direktionen för Lägre handtverksskolorna anhållit att, till förbättrande af de hygieniska förhållandena i den af lägre handtverksskolan gemensamt med tvenne folkskoleafdelningar begagnade lokalen i folkskolehuset å Berghäll äfvensom för åstadkommande af en lämpligare belysning, anslag blefve i nästa års budget upptaget för

elektrisk belysnings införande i sagda lokal. Kostnaden härför hade af Ingeniören Gottfr. Strömberg beräknats till 990 mark för installationen och 800 mark för belysningens uppehållande, under det årsutgiften för den nuvarande petroleum-belysningen uppginge till 300 mark. Drätselkammaren, hvars utlåtande öfver denna framställning infordrats, har i sin till Fullmäktige ställda, utskottet meddelade skrifvelse af den 15 innevarande december, efter att hafva i saken hört Folkskole-direktionen, tillstyrkt bifall till ansökningen, hvilken utskottet jemväl anser sig böra förorda. I händelse Fullmäktige dertill bifalla, borde

efter anslaget för lägre handverksskolorna upptagas en förslagspost å 1,490 mark för elektrisk belysning, incl. installationskostnader.

Härpå följande öfverskrift „Förberedande yrkesskolan för gossar“ torde för tydlighets skull böra

tryckas med kursiv stil.

I anledning deraf att ansökt statsbidrag för den sedan sistlidne augusti månad i verksamhet varande *yrkesskolan för flickor*, utan att motivet dertill är känt, mötts med afslag, får utskottet, som anser ifrågavarande läroanstalt böra hänföras till sådana handverksskolor, för hvilka jemlikt k. kungörelsen af den 12 september 1900 statsbidrag bör utgifvas, föreslå

att åt skolans direktion uppdrages att, sedan skolans första verksamhetsår tilländagått, förnya ansökningen om statsbidrag.

Såsom af Drätselkammarens budgetskrifvelse framgår hafva såväl föreståndaren för det svenskt-finska handelsläroverket som direktionen för det finskspråkiga handelsläroverket anhållit om förhöjning af stadens bidrag till dessa läroverk. Det af Direktorn Hedengren i sådant afseende för det förstnämnda läroverket äskade beloppet 12,550 mark var beräknadt med tagen hänsyn till nödvändigheten att, för fortsatt tillgodonjutande af statsunderstöd, förändra läroplanen i öfverensstämmelse med föreskrifterna i förordningen af den 28 januari 1904, angående handelsläroverken, genom hvilken förändring timantalet per klass komme att väsentligen ökas och totalkostnaden för läroverkets begge afdelningar, sålunda ombildade till en dubbelspråkig tvåklassig handelsskola med fortsättningsklass, kalkylerats stiga till 66,200 mark, hvaraf 16,000 mark beräknats inflyta genom elevavgifter och af det återstående beloppet motsetts tre fjerdedelar såsom statsbidrag. Emedan den af Direktorn Hedengren gjorda ansökningen om nyssberörda statsbidrag vid budgetsärendets behandling i Drätselkammaren ännu icke var i Senaten afgjord, hade Kammaren i sitt budgetsförslag upptagit endast de tidigare anslagen

för det svenskt-finska läroverket. Emellertid har Direktorn Hedengren numera uti skrifvelse till utskottet meddelat att Senaten nyligen fattat beslut i fråga om statsanslaget samt dervid beviljat sådant endast för 2 svenska och 2 finska klasser vid läroverket, till följd af hvilket beslut de hittillsvarande 2 förberedande klasserna komme att motsvara I klassen och de 2 lägre ordinarie klasserna II klassen i 2-klassig handelsskola. Programmet för läroverket måste derföre i framtiden inskränkas sålunda att de nu existerande 2 högre klasserna, afsedda att bilda „fortsättningsklassen“, indragas. Vid bestämmandet af statsunderstödet för två klasser på hvardera parallelafdelningen hade å Senaten uppgjorts följande utgiftsberäkning:

Aflöning åt lärare	Fmk	36,900: —
Öfriga utgifter	„	12,700: —
	Summa Fmk	49,600: —
Afdrag för elevavgifter	„	18,000: —
	Rest Fmk	31,600: —
Af denna återstod, 31,600 mark, skulle såsom statsbidrag utgå $\frac{3}{4}$ eller	„	23,700: —
hvertill komme elevavgifterna för 16 friplatser å 225 mk per år	„	3,600: —
	Summa Fmk	27,300: —
hvarför åt handelsskolan beviljades ett statsanslag af	„	27,300: —

Emedan det för skolans underhåll därutöfver erforderliga beloppet 9,100 mark således måste anskaffas från annat håll, och då denna handelsskola, som synbarligen varit ett för orten välbehöfligt facklärovärk, baseerade sig på folkskolekurs och derför utgjorde en mycket lämplig fortsättningsskola för många unga gossar och flickor från folkskolan, har Direktorn Hedengren, upplysande att han sjelf från läroverket icke hade annan inkomst än lön för rektorsvården och för undervisningstimmar, uttalat förhoppning att såsom kommunens bidrag till läroverket måtte i budgeten upptagas sistnämnda belopp 9,100 mark och antalet friplatser bestämmas efter samma beräkning som följdes af statsverket.

Utskottet, som funnit nu ifrågavarande, på anförda skäl för staden behöfliga läroverk bära, för möjliggörande af dess fortbestånd, tillförsäkras ett tillräckligt understöd, har, då anledning till anmärkning mot den i sådant afseende meddelade kostnadsberäkningen icke förekommer, ansett sig bära föreslå

*att i budgeten måtte, i stället för de tvenne under rubriken 3. **Handelsläroverk** för ett svenskt-finskt handelsläroverk nu upptagna anslagen å resp. 4,000 och 2,000 mark, till läroverkets underhåll anslås inalles 9,000 mark med skyldighet att der emottaga minst 15 frielever från Helsingfors.*

För möjliggörande af den ifrågasatta utvidgningen af det finskspråkiga handelsläroverket och då direktionen för detsamma på förfrågan förklarar sig villig att i händelse af bifall till ansökningen om förökadt bidrag af staden höja antalet frielever från Helsingfors till 10, har utskottet ansett sig ega anledning föreslå

att anslaget för det finskspråkiga handelsläroverket upptages med förhöjdt belopp af 6,000 mark, med skyldighet att mottaga minst 10 frielever från Helsingfors.

Den efter posterna under rubriken *Folkskolorna*. *Öfriga kostnader* införda summeringen Fmk 796,957:50 torde såsom öfverflödigt och möjligen vilseledande

böra uteslutas.

Af de med anslag under rubriken *Teatrar och musik* förut ihågkomna inrättningar hafva utom Delegationen för Helsingfors hornorkester, hvars ansökning om ökad anslag Drätselkammaren afstyrkt, Aktiebolaget Folkteatern och Aktiebolaget Helsingfors Filharmoniska Sällskap, på sätt ofvan nämnts, hos Stadsfullmäktige ansökt om förhöjda bidrag för nästkommande år. Aktiebolaget Folkteatern har härvid, hänvisande till den betydliga utvidgning teaterföretaget numera erhållit samt dess deraf härrörande faktiska och stora behofver, hemställt om anslaget ökande till, om möjligt, 5,000 mark. Direktionen för Filharmoniska Sällskapet har åter erinrat, att Fullmäktige ej mindre genom beslut af den 9 juni 1903 af sina dispositionsmedel beviljat sällskapet ett anslag af 10,000 mark, att utbetalas för tiden 1 oktober 1903—1 maj 1904 i månatliga rater, under vilkor att folkkonserter uti lämpliga lokaler anordnades åtminstone en gång i månaden, än vid fastställandet af innevarande års budget anslagit åt sällskapet ytterligare 10,000 mark emot skyldighet att under år 1904 anordna minst 12 folkkonserter; att sällskapet således under innevarande år faktiskt åtnjutit anslag af staden till belopp af 16,000 mark; samt att sällskapet icke såge sig i stånd att med det nu föreslagna minskade anslaget fullfölja sin verksamhet.

Jemte det utskottet ansett sig icke ega skäl att för närvarande föreslå någon förhöjning af anslaget för Folkteatern och Helsingfors hornorkester, har utskottet deremot, med afseende å de ömmande omständigheter som förekomma beträffande Filharmoniska sällskapet, velat tillstyrka bifall till dess ansökning i så måtto att sällskapet skulle, mot vilkor att antalet folkkonserter som borde af sällskapet anordnas bestämdes till minst 12, för år 1905 beviljas ett förhöjdt anslag af 12,000 mark.

Enär för anslagen under denna rubrik i öfrigt borde fastställas enahanda vilkor som under detta år varit gällande, föreslår utskottet att Stadsfullmäktige ville anslå

åt Svenska teaterns garantiförening, för anordnande under in-
stundande år af 5 folkrepresentationer, 5,000 mark, att utgå med
1,000 mark för hvarje föreställning, mot vilkor likväl att representa-
tionerna gifvas företrädesvis å sön- och helgdagar och under lämplig
årstid samt att biljettprisen icke öfverstiga 75 penni för plats i andra
radens fond- och 50 penni i dess sidolager, 25 penni på tredje raden
och 50 procent af de vanliga biljettprisen för öfriga platser i salongen;

åt direktionen för finska teatern för samma ändamål och antal
representationer 5,000 mark, på enahanda vilkor beträffande biljett-
prisen som ofvan;

åt aktiebolaget Folkteatern 3,000 mark, att kvartaliter utbetalas;

åt Aktiebolaget Helsingfors Filharmoniska sällskap 12,000 mark,
mot vilkor att sällskapet under år 1905 anordnar minst 12 folkkon-
serter, för hvilka biljettpriset icke får öfverstiga 25 penni; samt

åt Helsingfors stads hornkapell 8,000 mark, mot vilkor att kapellet
under år 1905 å lämplig årstid föranstaltar minst 5 folkkonserter
mot afgift, icke öfverstigande 25 penni för person, samt 3 friluftskonserter utan afgift.

Då beslutet om inrättande af den nya uppfostringsanstalten för vanartade barn i Borgå socken fattats i sammanhang med fastställandet af innevarande års utgiftsstat, torde vid anslaget för denna anstalt under rubriken Asyl för vanartade barn

åberopas Stadsfullmäktiges beslut af den 22 december 1903.

X. Staden åliggande allmänna onera.

Vid denna hufvudtitel har icke varit något att erinra.

XI. Vattenledningen.

För den händelse utskottets nedan under hufvudtiteln XIV Allmänna arbeten, 2 Gator och allmänna platser, gjorda förslag beträffande anstånd med planering af Tunnbindaregatan och om beviljande af anslag för planering af Alpgatan från Vallins- till Kristinegatan godkännes af Fullmäktige,

bör under denna hufvudtitel upptagas anslag för vattenledning under nämnda del af Alpgatan med 10,900 mark, hvaremot anslaget för vattenledning under Tunnbindaregatan 12,200 mark uteslutes.

XII. Saluhallarna.

Enär de under rubriken 2. *Saluhallen å Sandvikstorget* upptagna aflöningsförmåner för uppsyningsmannen i hallen fastställts i sammanhang med innevarande års utgiftsstat,

bör uppsyningsmannens aflöning upptagas såsom b-post med hänvisning till Stadsfullmäktiges beslut af den 22 december 1903.

Vid hufvudtiteln

XIII. Stadens jordlägenheter

har icke funnits något att anmärka.

XIV. Allmänna arbeten.

Beträffande det under rubriken 1. *Byggnader och lägenheter* ingående anslaget 9,100 mark för remont af byggnaderna å villan Hagasund bör anmärkas att detsamma, på sätt äfven af Drätselkammaren framhållits, bör

upptagas endast eventuellt för den händelse att hyresaftal med Arkeologiska kommissionen kommer till stånd.

Under samma rubrik bör på grund af Stadsfullmäktiges beslut af den 29 nysslidne november, bland „Nybyggnader“

upptagas det beviljade anslaget med förslagsvis 70,000 mark för ändring och nybyggnad af rådhuset, såsom b-post och med hänvisning till sagda beslut.

Det under rubriken 2. *Gator och allmänna platser*, remont och underhåll, upptagna anslaget 28,200 mark för utvidgning af Skatuddsbron torde, enär anslaget redan är af Stadsfullmäktige beviljadt,

betecknas såsom b-post med hänvisning till Fullmäktiges beslut af den 25 oktober 1904.

Bland „Nyanläggningar“ under sistnämnda rubrik böra observeras följande af Stadsfullmäktige den 13 innevarande december beviljade anslag:

<i>för stensättning med fältsten af Petersgatan utanför Fruntimmersföreningens barnhem</i>	<i>2,100: —</i>
<i>för d:o med d:o utaf stadens andelar af Kaptensgatan utmed adress N:o 3 samt emellan Fabriks- och Petersgatorna</i>	<i>5,000: —</i>
<i>för d:o med d:o af stadens andel i körbanan å den öppna platsen framför kvarteret N:o 180</i>	<i>1,800: —</i>

Anslaget under samma rubrik för planering och makadamisering af Observatoriegatans förlängning, 3,900 mark, som beviljats af Stadsfullmäktige genom beslut af den 27 sistlidne september,

bör upptagas såsom b-post med återopande af sagda beslut.

Bland de af Byggnadskontoret till utförande under nästkommande år föreslagna gatuplaneringar ingår äfven planering af Alpgatan mellan Vallins- och Kristinegatorna samt utmed tomten N:o 23 i kvarteret N:o 324 för en beräknad totalkostnad af 40,000 mark. Häraf har Drätselkammaren ansett sig böra till upptagande i budgetförslaget förorda endast anslag med 9,300 mark för gatuplaneringen utmed nämnda tomt, om hvilket arbetes utförande beslut fattats af Fullmäktige vid sammanträde den 20 sistlidne maj. Enär dock jemväl den förstberörda sträckans af Alpgatan iordningställande måste anses vara af behovet högeligen påkallad för beredande af kommunikation mellan de förut planerade delarna af sagda gata, samt då vid denna gatusträcka finnas tvenne tidigare försälda tomter och genom gatans planering ytterligare 7 tomter blifva till försäljning disponibla, har utskottet trots sig böra föreslå

att hela det för planeringsarbeten å Alpgatan beräknade kostnadsbeloppet, 40,000 mark, måtte i nästa års budget upptagas, i hvilket fall äfven anslag för kanalaneläggning under sagda gata borde med 5,750 mark observeras.

Deremot och ehuru väl utskottet icke underskattar det af Byggnadskontoret anförda motiv för förordandet af Tunnbindaregatans och den dermed sammanhängande delens af Brädgårdsgatan planering, eller att en del af fabriksomterna å Sörnäs udde derigenom skulle blifva till försäljning disponibla, har utskottet,

då någon nämnvärd efterfrågan af fabriksstomter för närvarande icke torde hafva försports och då möjlighet torde förefinnas att, i händelse behof att under nästa år till fabriksanläggning upplåta en eller annan af dessa tomter skulle yppa sig, till en början anordna någon provisorisk kommunikation, velat för sin del föreslå

att de för nämnda planeringsarbeten beräknade kostnadsbeloppen, resp. 32,300 och 4,200 mark, måtte för denna gång ur budgeten uteslutas, i hvilket fall äfven kostnaden, 6,600 mark, för aftoppskanal under Tunnbindaregatan kan tillsvidare inbesparas.

Då Stadsfullmäktige vid sammanträde den 25 sistlidne oktober godkänt förslagen till planering af Dockstorget samt till anläggning af lekplan och plantering å Aspnäs plantage, ehuru väl dervid uttalats att kostnaden för dessa arbeten borde på flera år fördelas, torde vid de under rubriken 7. *Planteringar, b) Nyanläggningar* för antydda ändamål införda anslagen å 2,500 och 3,500 mark

hänvisas till dagen för Fullmäktiges nämnda beslut.

Enär med fullföljandet af planeringsarbetena å idrottsplanen i Djurgården synes kunna utan olägenhet anstå ett år, då en ganska stor del af sagda plan redan befinner sig i sådant skick att den är för sportändamål användbar, får utskottet föreslå att anslaget för vidare planeringsarbeten derstädes, hvilket anslag Drätselkammaren redan nedsatt med 2,000 mark,

mätte jemväl till dess återstående belopp, 10,000 mark, ur budgeten uteslutas.

På af Trädgårdsnämnden anförda motiv har utskottet ansett regleringen af Skatuddstorget enligt det af nämnden förordade förslaget, afseende platsens omdaning till lekplan med omgifvande planerade ytor, böra under nästkommande år på en gång komma till utförande, hvarför utskottet tillåter sig föreslå

att anslag för detta arbete med 7,300 mark måtte uti nästa års budget upptagas.

Vid granskningen af denna hufvudtitel har utskottets uppmärksamhet fästs dervid att stadens Byggnadskontor vid uppgörande af sitt specialförslag för budgeten saknat kännedom om några af Magistraten derförinnan fattade beslut rörande enskilda gårdsegare ålagd skyldighet att stensätta sina gatuandelar samt förty icke kunnat i berörda specialförslag observera kostnaden för de enahanda arbeten som

staden bort utföra i sammanhang med, dem hvilka af Magistraten ålagts gårdsegarene. Då jemväl rörlägningsarbeten, hvilka böra af Vattenledningskontoret eller stadens belysningsverk förberedas, böra såvidt möjligt lämpas så att en nyligen stenlagd gata icke behöfver utan nödtvång ånyo upprifvas, har utskottet ansett sig böra hemställa att Fullmäktige måtte besluta

att hos Magistraten anhålla det Magistraten benäget ville så begå att, då frågor om stensättning af enskilda gårdsegare tillhöriga gatueldelar eller om dessa gatueldelars omläggning med dyrbarare material i Magistraten företagas till behandling, underrättelse derom blefve meddelad Byggnadskontoret, på det att förberedande åtgärder må kunna vidtagas för sådana å staden ankommande arbeten, hvilka lämpligen böra i sammanhang med gatuläggningen utföras.

XV. Pensioner.

Emedan till utskottets kännedom kommit att af de personer, hvilka härtills åtnjutit pensioner af staden, förre Stadsträdgårdsmästaren L. A. Jernström och förre Byggmästaren M. L. Lindblad afidit,

bortfalla de för dem upptagna pensionsbeloppen, utgörande för Jernström 500 mark och för Lindblad 300 mark.

I anledning af Helsevårdsnämndens hos Stadsfullmäktige gjorda framställning om ett årligt lifstidsunderhåll åt förre tillsyningsmannen vid helsopolisen Theodor Arvid Glad, som i 13 års tid varit i stadens tjänst och i följd af irakad sjukdom vore oförmögen att försörja sig och sin familj, har Drätselkammaren, som affordrats yttrande i ärendet, uti sin utskottet meddelade, till Fullmäktige ställda skrifvelse af den 15 innevarande december tillstyrkt beviljande åt Glad af ett årligt understöd af 400 mark för hans återstående lifstid; och får utskottet värdsamt föreslå

att pension åt förre tillsyningsmannen Glad med sagda belopp, 400 mark, måtte uti nästkommande års budget upptagas.

XVI. Diverse utgifter.

Sedan Fullmäktige den 29 sistlidne november beslutit att, med återkallande af sitt den 22 december 1903 fattade beslut om bibehållande af elektrotekniker-

befattningen med ett årligt arvode 3,000 mark, låta i utgiftsstaten för nästa år upptaga ett förslagsanslag af 1,000 mark för bestridande af arvodena för de elektrotekniska besigtningar, till hvilkas förrättande Magistraten eller Drätselkammaren förordnade, torde,

i stället för arvode åt elektroteknikern, i budgeten upptagas berörda förslags anslag 1,000 mark såsom b-post och med åberopande af sagda beslut.

Då utaf det i innevarande års budget till Stadsfullmäktiges disposition för oförutsedda behof ställda anslag stort 90,000 mark, oaktadt de jemförelsevis betydande belopp som derå anvisats, härintills åtgått föga mer än hälften, och då skäl icke finnes att antaga att detta anslag skall under nästkommande år behöfva i vidsträcktare mon än nu tagas i anspråk, har utskottet ansett sig böra hemställa:

att anslaget för oförutsedda behof enligt Stadsfullmäktiges bestämmande måtte i budgeten för nästa år upptagas med nedsatt belopp af 70,000 mark.

Inkomster.

I. Räntor.

Härvid har ej varit något att erinra.

II. Tomtlösen.

På grund ej mindre af hvad utskottet inhämtat rörande de belopp som under innevarande och de närmast föregående åren influtit å köpeskillingarna för försålda tomter, än hvad med största sannolikhet kan anses inflyta under nästkommande år, har utskottet, äfven om afseende fästes vid nu rådande mindre gynsamma konjunkturer, trott sig kunna påräkna att inkomsten under denna titel icke skall understiga 200,000 mark, hvarför utskottet hemställer:

att såsom beräknad inkomst genom försäljning af tomter och amortering å köpeskillingen för försålda tomter måtte upptagas förslagsvis 200,000 mark.

IV. Tomtören.

V. Inkomstgifvande rättigheter.

VI. Diverse inkomster.

Dessa titlar hafva icke föranledt något uttalande.

VII. Statsbidrag.

Med anledning deraf att, på sätt af Drätselkontorets bokslutsberättelse för år 1903 framgår, något bidrag af staten till gatubelysningen i staden icke fått lyftas sedan år 1901, samt att den ansökning om beviljande af dylikt bidrag till förhöjdt belopp, som af Stadsfullmäktige i slutet af sistnämnda år genom Magistraten insändes till Kejslerliga Senaten, fortfarande torde vara på åtgärd beroende, tillåter sig utskottet hemställa:

att ny ansökning om statsbidrag för ifrågavarande ändamål måtte af Fullmäktige göras hos Kejslerliga Senaten.

I fråga om det emotsedda statsbidraget till Yrkesskolan för flickor hänvisas till hvad utskottet derom under utgiftstiteln IX anført och föreslagit.

VIII. Vattenledningen.

IX. Belysningsverket

hafva af utskottet granskats utan anmärkning.

X. Lån.

I händelse utskottets förslag om upptagande af anslag för vattenledning under Alpgatan och bortlemnande af enahanda anslag för Tunnbindaregatan vinner godkännande,

bör posten för vattenledningens utsträckning minska med skillnaden emellan dessa tvänne anslag, eller med 1,300 mark.

Magistraten har uti sin budgetförslaget åtföljande skrifvelse antydt möjligheten att på lånemedel anvisa hela det för folkskolehuset vid Tölögatan beviljade anslaget 297,000 mark och hvad som utöfver 175,000 mark kan behöfvas till uppförande af saluhallen å Kaserntorget, men då någon del af de för närvarande disponibla lånemedlen icke kan utan beslut af Förstärkte Stadsfullmäktige och hemställan till K. Senaten användas till andra ändamål än de för hvilka desamma äro reserverade, torde den af Magistraten antydda utvägen icke böra anlitas, helst de ifrågavarande anslagen synas kunna bestridas å den ordinarie budgeten, utan att uttaxeringen i anmärkningsvärd grad ökas.

XI. Uttaxering.

Derest Stadsfullmäktige godkänna utskottets förslag såvidt utgifts- och inkomstposter deraf beröras, blir det belopp som år 1905 måste genom uttaxering anskaffas Fmk 1,906,668: 95.

Under innevarande år utgjorde uttaxeringen 1,863,319 mark 59 penni.

Utskottet föreslår därför vördsamt

att Stadsfullmäktige ville fastställa det föreliggande utgifts- och inkomstförslaget med de ändringar, som utskottet förordat, och derhos bestämma att ett belopp af 1,906,668 mark 95 penni under år 1905 skall för år 1904 af kommunens på grund af skattören skattskyldiga medlemmar uttaxeras.

Derjemte får utskottet hemställa:

att det af Stadsfullmäktige fastställda budgetförslaget blefve å svenska och finska språken till tryck befordradt.

Helsingfors, den 27 december 1904.

Leon v. Pfaler.

**Oskar Heikel.
K. Stockmann.
Gustaf Zitting.**

**Alvar Renqvist.
Julius Tallberg.**

Sammandrag

af budgetutskottets förslag till ändringar i Magistratens
utgifts- och inkomstförslag för år 1905.

	Utgifter.	Post, enligt utskottets förslag	Utgifter, som bortlemnats, och inkomster, som införts	Inkomster, som bortlemnats, och utgifter, som införts
III	Kommunalförvaltningen.			
	8. Särskilda nämnder.			
	c) Nämnden för arbetareangelägenheter .			
	Posten „Expenser samt inköp af litteratur“ upptages med förslagsvis	500	—	100
VII	Sundhets- och sjukvården.			
	3. Maria sjukhus.			
	a) afdelningen för icke-epidemiska sjukdomar.			
	Posten „uppförande af ligghall vid tuberkulospaviljongen jemte utrustning“ upptages såsom b-post med S. F. besl. ²⁹ / ₁₁ 1904 i första kolumnen.			
	b) afdelningen för epidemiska sjukdomar.			
	Anslaget för „Uppköp af sängar, bord, instrument m. m. samt installerande af elektrisk belysning“, 7,500 mark, upptages såsom b-post med S. F. besl. ²⁹ / ₁₁ 1904 i första kolumnen till förhöjdt belopp af	7,850	—	350
	Transport	—	—	450

	Transport	—	—	—	450
	4. Sjukstuga i Sörnäs.				
	Posten härunder upptages såsom b-post och benämnes „För 9 sjukplatser under år 1905“, med S. F. besl. ²⁹ / ₁₁ 1904 i första kolumnen.				
	5. Polikliniker.				
	Posterna „Anslag för poliklinisk ögonafdelning“ och „Dagavgifter för medellösa sjuka“ upptagas såsom b-poster med S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896 i första kolumnen.				
	6. Helsopolisen.				
	Såsom andra post införes				
	1 Tillsyningsman för öfvervakande af handtverkerier och arbetsplatser . . . betecknad såsom b-post och med S. F. besl. ¹³ / ₁₂ 1904 i första kolumnen, hvar- emot följande post upptages med	3,000	—	—	3,000
	1 Tillsyningsman vid helsopolisen 2,500: —	2,500	2,500	—	—
IX	Hufvudtiteln IX benämnes				
	IX. Undervisnings- och bildningsanstalter.				
	2. Handverksskolorna.				
	Efter posten „Anslag för lägre handtverksskolorna“ införes				
	Elektrisk belysning, incl. installationskostnader	1,490	—	—	1,490
	Derpå följande öfverskrift „Förberedande yrkesskolan för gossar“ tryckes med kursiv stil.				
	3. Handelsläroverk.				
	Posterna härunder ersättas med följande: Anslag för ett svenskt-finsk handelsläroverk, med skyldighet att emottaga minst 15 frielever från Helsingfors	9,000	—	—	3,000
	Transport	—	—	2,500	7,940

	Transport	—	—	2,500	—	7,940	—
	Anslag för ett finskt handelsläroverk, med skyldighet att emottaga minst 10 frielever från Helsingfors	6,000	—	—	—	2,000	—
	Rubrikerna 4—8 upptagas med förändrad ordningsföljd:						
	4. Folkskolorna.						
	5. Uppfostringsanstalt för andesvaga barn.						
	6. Asylor för vanartade barn.						
	Anslaget för Uppfostringsanstalten i Borgå socken upptages såsom b-post med S. F. besl. ²² / ₁₂ 1903 i första kolumnen.						
	7. Folkbibliotek och läsesalar.						
	8. Teatrar och musik.						
	Posten „Anslag till Aktiebolaget Helsingfors Filharmoniska Sällskap“ upptages med	12,000	—	—	—	2,000	—
XI	Vattenledningen.						
	3. Utsträckning af rörnätet och inköp af vattenmätare.						
	Posten „Vattenledning under Tunnbindaregatan“, 12,200 mark, uteslutes och ersättes med:						
	Vattenledning under Alpgatan från Vallins-till Kristinegatan	10,900	—	1,300	—		
XII	Saluhallarna.						
	2. Saluhallen å Sandvikstorget.						
	Anslagen för „Uppsyningsman“ upptagas såsom b-poster med S. F. besl. ²² / ₁₂ 1903 i första kolumnen.						
	Transport	—	—	3,800	—	11,940	—

		Transport	—	—	3,800	—	11,940	—
XIV	Allmänna arbeten.							
	1. Byggnader och lägenheter.							
	<i>Remont och underhåll.</i>							
	Anslaget för remont af byggnaderna å villan Hagasund upptages <i>eventuellt</i> .							
	<i>Nybyggnader.</i>							
	Såsom b-post med S. F. besl. ²⁹ / ₁₁ 1904 i första kolumnen införes:							
	Ändring och nybyggnad af rådhuset, förslagsvis		70,000	—	—	—	70,000	—
	2. Gator och allmänna platser.							
	<i>Remont och underhåll.</i>							
	Anslaget för „Utvidgning af Skatuddsbron“ upptages såsom b-post med S. F. besl. ²⁵ / ₁₀ 1904 i första kolumnen.							
	<i>Nyanläggningar.</i>							
	Anslaget för „Planering och makadamisering af Observatoriegatans förlängning“ upptages såsom b-post med S. F. besl. ²⁷ / ₉ 1904 i första kolumnen.							
	Härefter införes såsom b-poster med S. F. besl. ¹³ / ₁₂ 1904 i första kolumnen följande anslag:							
	Stensättning med fältsten af Petersgatan utanför Fruntimmersföreningens barnhem		2,100	—	—	—	2,100	—
	D:o med d:o af stadens andelar af Kapstensgatan utmed adress N:o 3 samt emellan Fabriks- och Petersgatorna		5,000	—	—	—	5,000	—
	D:o med d:o af stadens andel i körbanan å den öppna platsen framför kvarteret N:o 180		1,800	—	—	—	1,800	—
	I stället för posten „Planering af Alpgatan utmed tomten N:o 23 i kv. N:o 324“, 9,300 mark, som utgår, införes:							
		Transport	—	—	3,800	—	90,840	—

	Transport	—	3,800	90,840
	Planering af Alpgatan från Vallins- till Kristinegatan samt utmed tomten N:o 23 i kv. N:o 324	40,000	—	30,700
	Posterna „Planering af Tunnbindaregatan“, 32,300 m., och „D:o af Brädgårdsgatan“, 4,200 m., uteslutas . . .	—	36,500	—
	3. Kanaler och afloppsdiken.			
	<i>Nyanläggningar.</i>			
	Posten „Kanal under Tunnbindaregatan“, 6,600 m., utgår och ersättes med: Kanal under Alpgatan från Vallins- till Kristinegatan	5,750	850	—
	7. Planteringar.			
	<i>b) Nyanläggningar.</i>			
	Anslagen för „Planering af Dockstorget“ och „anläggning af lekplan och plantering å Aspås plantage“ upptagas såsom b-poster med S. F. besl. ²⁵ / ₁₀ 1904 i första kolumnen.			
	Följande post „Planeringsarbeten å idrottsplanen i Djurgården“, 10,000 mark, utgår och i stället införes:			
	Planering af Skatuddstorget	7,300	2,700	—
XV	Pensioner.			
	Understöden åt f. Stadsträdgårdsmästaren L. A. Jernström, 500 m., och åt f. Byggmästaren M. L. Lindblad, 300 m., uteslutas	—	800	—
	Såsom sista post införes:			
	Förre tillsyningsmannen vid helsopolisen T. A. Glad	400	—	400
	Transport	—	44,650	121,940

	Transport	—	44,650	121,940
XVI	Diverse utgifter.			
	Posten „Arvode åt en elektrotekniker“, 3,000 m., utgår och i stället införes såsom b-post med S. F. besl. 29/11 1904 i första kolumnen:			
	Arvoden för elektrotekniska besigtningar, förslagsvis	1,000	2,000	
	Anslaget „För oförutsedda behof enligt Stadsfullmäktiges bestämmande“, 90,000 m., minskas till	70,000	20,000	
	Inkomster.			
II	Tomtlösen.			
	Posten „Försäljning af tomter och amortering å köpeskillingen för försålda tomter“, 120,000 m., höjes till	200,000	80,000	
X	Lån.			
	Posten „För vattenledningens utsträckning“, 182,350 m., upptages med minskadt belopp af	181,050	—	1,300
XI	Uttaxering.			
	Det belopp som ytterligare erfordras och skall hos kommunens skattskyldiga medlemmar uttaxeras, utgör	1,906,668 95	—	23,410
	Summa Fmk		146,650	146,650

Sålunda blir summan på utgifts- och inkomstsidorna *Fmk 6,345,146:73.*

Helsingfors. Tidnings- & Tryckeri-aktiebolagets tryckeri. 1904.

Utskottsbetänkande angående anslag åt Helsingfors Utskänkningsaktiebolag till underhåll af Högholmen och Fölisön.

Jemte remiss af den 13 innevarande december har till budgetutskottet öfverlemnats följande till Stadsfullmäktige inkomna ansökan:

Till Herrar Stadsfullmäktige i Helsingfors.

Närslutande tvänne sammandrag öfver utgifterna för folkparkerna på Högholmen och Fölisön (Bil. A och B*), af hvilka det ena omfattar nästföregående år, och det andra januari—oktober månader af innevarande år, anhåller Direktionen för Helsingfors utskänknings aktiebolag härmed vördsamt att till Stadsfullmäktige få öfverlämna dess framställning om anslag från stadens andel i vinsten från Bolagets rörelse under innevarande år för underhållet af anläggningarna på berörda holmar under år 1905.

Enligt det bilagda sammandraget B. hafva utgifterna	
föer Högholmen under januari—oktober månader inne-	
varande år uppgått i rundt tal till	Fmk 36,400: —
samt för Fölisön	„ 13,700: —
	Summa Fmk 50,100: —

Efter en medelkostnad af 5,000 mark per månad kan utgiften för årets tvenne sista månader beräknas till 10,000 mark och således totalutgiften för innevarande år till Fmk 60,100:—.

Med all sannolikhet torde summan i verkligheten komma att blifva något högre, då ännu några betydligare utgiftsposter för innevarande år återstå att bestrida, däribland främst den för förnyande af förrådet af järntrådsnät för Högholmens djurgård.

Vid uppgörandet af sitt budgetförslag för nästinstundande år har Direktionen sett sig nödsakad att däri upptaga erforderliga anslag för tvenne större nybyggnadsarbeten, nämligen för anläggning af en lämpligare bassäng för sälar, då den nu därstädes inrättade provisoriska visat sig vara altför grund, samt en ny och starkare inhägnad för älgar, emedan den nu för dessa djur använda buren, som ursprung-

*) Icke aftryckta.

ligen varit afsedd för mindre hjortarter, är alltför svag och icke erbjuder tillräcklig säkerhet.

På grund häraf och med ledning af föregående års erfarenhet har Direktionen ansett sig böra uppställa sitt budgetförslag på följande sätt:

för Högholmen:

Aflöningar och dagsvärken	Fmk 12,000: —
remont och underhåll af planeringar	” 5,000: —
djurgårdens underhåll	” 24,000: —
underhåll af byggnaderna	” 3,000: —
kostnaden för uppförandet af en bassängbur för sälar	” 3,000: —
” ” ” ” ” inhägnad för älgar	” 3,200: —
oförutsedda utgifter och afrundning	” 800: —
	<hr/>
	Fmk 51,000: —

för Fölisön såsom förut:

aflöningar och dagsvärkslöner	Fmk 8,000: —
remont och planeringsarbeten	” 4,000: —
oförutsedda planeringsarbeten	” 1,000: —
	<hr/>
	Fmk 13,000: —

Summa för båda holmarna Fmk 64,000: —

Då Direktionen hoppas att äfven under år 1905 likasom härintills på hyran för Bolagets fastigheter skall kunna efter afdrag af kostnaderna för fastigheternas förvaltning uppnås en behållning af omkring 29,000 mark, skulle det erfordras ett tillskott ur Bolagets vinst af 35,000 mark.

Med åberopande af det här anförda anhåller Direktionen vördsamt om beviljande från Bolagets vinst för innevarande år af ett anslag om 35,000 mark för underhållet af anläggningarna på Högholmen och Fölisön under nästinstundande år, hvarjämte Direktionen ber att få anmäla att Bolagets vinst för innevarande års tio första månader, som uppgår till 220,000 mark, motsvarar en ökning mot samma tid föregående år med 83,000 mark.

Slutligen anhåller Direktionen med anledning af Stadsfullmäktiges ärade skrifvelse af den 27 sistgångne september N:o 252 att före utgången af innevarande år få aflämna det däri berörda förslaget.

Helsingfors den 28 november 1904.

Å Direktionens för Helsingfors Utskänknings Aktiebolag vägnar:

Viktor Öhberg.

Aug. Fabritius.

Enär Stadsfullmäktige genom beslut af den 27 sistlidne september uppmanat Helsingfors Utskänkningsaktiebolag att i sammanhang med dess ansökan om anslag för nästinstundande år inkomma till Fullmäktige med förslag till användning af de belopp som å de för samma ändamål årligen beviljade tillskottsanslagen fonderats, har bolaget i sådant syfte närslutit en annan, utskottet jemväl meddelad skrifvelse, hvilken, enligt hvad utskottet kunnat inhemta, dock icke innehåller något direkt förslag rörande användningen af dessa fonder utan endast en redogörelse för deras uppkomst och ett bemötande af de anmärkningar som i fråga härom riktats mot bolaget.

Då det nu till underhåll af Högholmen och Fölisön äskade anslaget med 1,000 mark understiger det för innevarande år beviljade, och utskottet icke funnit anledning att emot de beräknade underhållskostnaderna framställa någon särskild anmärkning, får utskottet endast föreslå

att Stadsfullmäktige ville af Helsingfors Utskänkningsaktiebolags disponibla vinstmedel för år 1904 anslå åt bolaget 35,000 mark att under år 1905 användas till underhåll af bolagets planteringar och öfriga inrättningar å Högholmen och Fölisön.

Beträffande Helsingfors Utskänkningsaktiebolags ofvanberörda andra skrifvelse får utskottet, som icke varit i tillfälle att nu ingå i närmare pröfning af denna skrifvelses innehåll, vördsamt hemställa:

att åt Fullmäktiges beredningsutskott måtte öfverlemnas att inkomma med förslag rörande den åtgärd hvar till sagda skrifvelse kan föranleda.

Helsingfors den 27 december 1904.

Leon. v. Pfaler.

Oskar Heikel.
K. Stockmann.
Gustaf Zitting.

Alvar Renqvist.
Julius Tallberg.

Helsingfors, Tidnings- & Tryckeri-Aktiebolagets tryckeri 1904.

Utgifts- och Inkomststat för Helsingfors stad år 1905.

Fastställd af Stadsfullmäktige den 30 december 1904.

Anm. Tillfälliga utgifter och inträder äro utmärkta med *.

		Utgiftens beskaf. Förordningen § 58 i K. K. S. S. 17/6 1876 December 1873.		Utgifter.		Fmk.	nl.	Fmk.	nl.
				I. Stadens skulder.					
Chausséeröglemetet den 26/1 1865 § 6	a	1:o.	a)	Å Chausséeobligationerna, uppgående sedan den 1/2 1895 till Fmk 60,000: —, erlægges år- ligen i amortering och 3,6 % ränta	7,650	—			
			b)	till Chausséeobligationernas amorteringsfond, amorterings- tillskott år 1905	410	—	8,060	—	
K. S. S. S. resol. 17/6 1876	a	2:o.	Å vattenledningslånet af år 1876, utgörande den 31/12 1904 Fmk 1,150,700: —, erlægges den 1/5 1905 i amortering	29,900	—				
			samt den 1/5 och 1/11 samma år ränta å 5 % med tillsammans. Eventuel kursförlust å utlot- tade, i stadskassan ineliggande obligationer, förslagsvis . . .	56,787	50				
					500	—	87,187	50	
			Transport		—	—	95,247	50	

			Transport	—	—	95,247 50
K. S:ns resol. $\frac{4}{8}$ 1882	a	3:o. Å nybyggnads- och regleringslånet af år 1882, utgörande den $\frac{31}{12}$ 1904 Fmk 812,000: —, erlägges den $\frac{1}{5}$ 1905 i amortering	58,500	—		
		samt den $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{11}$ ränta å $4\frac{1}{2}$ % med	35,223	75		93,723 75
K. S:ns resol. $\frac{26}{8}$ 1892	a	4:o. Å obligationslånet af år 1892 utgörande den $\frac{31}{12}$ 1904 Fmk 4,260,000: — erlägges d. $\frac{1}{5}$ 1905 i amortering	26,500	—		
		samt den $\frac{1}{5}$ och $\frac{1}{11}$ ränta å $4\frac{1}{2}$ % med	191,103	75		
Enligt lånekontrakt	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis	900	—		218,503 75
K. S:ns resol. $\frac{4}{8}$ 1897 D:o $\frac{25}{1}$ 1898	a	5:o. Å obligationslånet af år 1898 Fmk 7,000,000: — hvaraf intill den $\frac{31}{12}$ 1902 emitterats Fmk 4,000,000: — och utelöpa Fmk 2,878,500: — erlägges den $\frac{1}{8}$ 1905 i amortering	22,500	—		
		samt d. $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{8}$ ränta å $3\frac{1}{2}$ % med	100,747	50		
Enligt lånekontrakt	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis	1,000	—		124,247 50
K. S:ns resol. $\frac{25}{1}$ 1900 D:o $\frac{30}{1}$ 1900	a	6:o. Å obligationslånet af år 1900 utgörande den $\frac{31}{12}$ 1904 Fmk 2,937,000: — erlägges d. $\frac{1}{8}$ 1905 i amortering	18,000	—		
		samt den $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{8}$ ränta å $4\frac{1}{2}$ % med	117,480	—		
Enligt lånekontrakt	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis	1,000	—		136,480 —
K. S:ns resol. $\frac{10}{8}$ 1902	a	7:o. Å obligationslånet af år 1902 utgörande den $\frac{31}{12}$ 1904 Fmk 7,918,500: — erlägges d. $\frac{1}{12}$ 1905 i amortering	43,500	—		
		samt den $\frac{1}{8}$ och $\frac{1}{12}$ ränta å $4\frac{1}{2}$ % med	316,740	—		
Enligt lånekontrakt	a	Provisioner, kursdifferenser m. m. förslagsvis	1,500	—		361,740 —
		— Fmk 1,029,942: 50 —				
		Transport	—	—		1,029,942 50

			Transport	—	1,029,942 50
		II. Stadens embetsverk.			
		1. Magistraten.			
1886 års stat	b	1 Politieborgmästare, lön	7,000:—	12,000	
		arvode	5,000:—		
K. S:ns resol. 29/5 1896	b	1 Justitierådman, lön	5,000:—	8,500	
		förhöjning för 5 års tjänst	500:—		
1886 års stat	b	garanterad brutto- sportelinkomst Fmk 5,000, upptages för- slagsvis med	3,000:—		
S. F. besl. 13/12 1898	b	1 Politierådman, lön	4,000:—	7,000	
		arvode vederlag för från- gången auktionspro- vision	2,000:— 1,000:—		
1886 års stat	b	1 Politierådman lön	4,000:—	6,000	
		arvode	2,000:—		
	b	2 Notarier, lön å	1,600:—	3,200	36,700
		2. Rådstufvurätten.			
1886 års stat	b	1 Justitieborgmästare, lön	7,000:—	12,000	
		arvode	5,000:—		
	b	2 Äldre Justitierådman, lön å	5,000:—	16,000	
		arvode å	2,000:—		
		förhöjning för 10 års tjänst å	1,000:—		
1886 års stat	b	1 Äldre Justitierådman, lön	5,000:—	7,500	
S. F. besl. 19/12 1899		arvode	2,000:—		
	b	förhöjning för 5 års tjänst	500:—		
	b	2 Äldre Justitierådman, lön å	5,000:—	14,000	
		arvode å	2,000:—		
		Transport	49,500	—	1,066,642 50

			Transport	49,500	—	1,066,642	50
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	} b	3 Yngre Justitierådsmän, lön à	4,000: —	12,000	—		
1886 års stat	b	Arvode åt 2 afdelnings- ordförande à	1,000: —	2,000	—		
1886 års stat	b	1 Notarie för civilprotokollet . .		1,600	—		
1886 års stat K. S:ns bref ¹ / ₁₀ 1887	} b	5 Notarier för kriminal- protokollet à 3,000: —	15,000: —				
		Afgår: 1 vakant	3,000: —	12,000	—		
S. F. besl. ¹⁰ / ₁₁ 1891 D:o ²⁹ / ₃ 1892	} b	Tillskottsanslag för en provisorisk 4:de afdel- ning vid Rådstufvu- rätten:					
		Ordförande, arvode	1,000: —				
S. F. besl. ¹⁰ / ₁₁ 1891 D:o ²⁹ / ₃ 1892	} b	Arvode åt ordföran- dens vikarie	3,000: —				
		2 T. f. rådmän à 3,600: —	7,200: —				
S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894	b	1 T. f. notarie	3,000: —				
		2 Extra stadsbetjenter, lön à 1,200: —	2,400: —	16,600	—	93,700	
<i>Åklagare.</i>							
1886 års stat	b	1 Stadsfiskal, lön	3,000: —				
		arvode	600: —				
S. F. besl. ¹⁷ / ₂ 1903		arvodestillskott, per- sonelt	2,100: —				
		garanterad bruttoin- komst af böter för öfverträdelse af för- fattningarna angående handeln med brän- vin, maldrycker och andra rusdrycker, 800 mark, upptages för- slagsvis med	600: —	6,300	—		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896	b	1 stadsfiskal, lön	3,000: —				
		arvode	600: —				
1886 års stat	b						
		Transport	3,600: —	6,300	—	1,160,342	50

		Transport	3,600: —	6,300 —	1,160,342 50
S. F. besl. ¹⁷ / ₂ 1903	b	arvodestillskott, personelt	1,600: —		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896			garanterad bruttokomst af böter för öfverträdelse af författningarna angående handeln med brännvin, maldrycker och andra rusdrycker, 800 mark, upptages förslagsvis med	600: —	5,800 —
S. F. besl. ⁶ / ₁₁ 1896	b	1 Biträdande stadsfiskal, arvode .		3,600 —	15,700 —
3. Magistratens och Rådstufvurättens gemensamma biträden och betjening.					
1886 års stat	b	1 Magistratssekreterare och Notarius publicus, lön		2,500 —	
S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899			b	1 Aktuarie	2,500: —
S. F. besl. ²⁴ / ₁₁ 1896	b	1 Personelt anslag för aflönande af biträde .	1,200: —	3,700 —	
1886 års stat	b	1 Registrator	2,400: —		
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1896			b	förhöjning för 5 års tjänst	200: —
1886 års stat	b	1 Kanslist	1,200: —		
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1896			b	personel löneförhöjning	300: —
1886 års stat	b	1 Translater för ryska språket .		1,200 —	
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1892			b	1 D:o för tyska språket	
1886 års stat	b	2 Stadsbetjenter vid Magistraten, lön å .	1,200: —		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1891			b	förhöjning för 10 års tjänst	200: —
D:o ¹¹ / ₆ 1895	b	1 Stadsbetjent vid Magistratens kansli, lön	1,300: —		
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901			b	förhöjning för 10 års tjänst	200: —
1886 års stat	b	2 Stadsbetjenter vid Magistratens kansli, lön å	1,300: —		
S. F. besl. ² / ₅ 1888			b		2,600 —
D:o ¹¹ / ₆ 1895					
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901					
			Transport	18,700 —	1,176,042 50

			Transport	18,700	1,176,042	50
1886 års stat S. F. besl. $\frac{2}{5}$ 1888 D:o $\frac{11}{6}$ 1895	} b	{	2 Stadsbetjenter vid Råd- stufvurätten, lön å förhöjning för 10 års tjänst å	1,100: — 200: —	2,600	
			1 Stadsbetjent vid Råd- stufvurätten, lön	1,200: —		
			förhöjning för 10 års tjänst	200: —	1,400	
			1 Stadsbetjent vid Råd- stufvurätten, lön	1,200: —		
			förhöjning för 5 års tjänst	100: —	1,300	
1886 års stat S. F. besl. $\frac{20}{12}$ 1888	} b	{	2 D:o vid d:o, lön å	1,200: —	2,400	
1886 års stat S. F. besl. $\frac{21}{12}$ 1889 D:o $\frac{6}{10}$ 1903			} b	{	1 Rådhusvaktmästare jemte fri bostad och ved	1,000
1 Rådhusdräng jemte fri bostad och ved	720	28,120				
4. Exekutionsverket.						
S. F. besl. $\frac{17}{10}$ 1899	b	{	1 Förste Stadsfogde, lön arvode förhöjning för 5 års tjänst	3,000: — 1,000: — 500: —	4,500	
S. F. besl. $\frac{20}{12}$ 1896	b	{	1 Andre Stadsfogde, lön arvode förhöjning för 5 års tjänst	3,000: — 2,000: — 500: —	5,500	
S. F. besl. $\frac{17}{10}$ 1899	b	{	1 Kriminalexekutor, lön	3,000		
S. F. besl. $\frac{24}{11}$ 1896 D:o $\frac{29}{12}$ 1896 D:o $\frac{21}{12}$ 1897	} b	{	1 Exekutionsbetjent, lön förhöjning för 10 års tjänst	2,400: — 400: —	2,800	
S. F. besl. $\frac{24}{11}$ 1896 D:o $\frac{29}{12}$ 1896 D:o $\frac{21}{12}$ 1899 D:o $\frac{21}{12}$ 1900			} b	{	2 Exekutionsbetjenter, lön å förhöjning för 5 års tjänst å	2,400: — 200: —
1 Exekutionsbetjent, lön	2,400					
S. F. besl. $\frac{24}{11}$ 1896 D:o $\frac{29}{12}$ 1896 D:o $\frac{21}{12}$ 1897	} b	{	3 D:o, lön å förhöjning för 10 års tjänst å	1,600: — 400: —	6,000	
					Transport	29,400

		Transport	29,400	1,204,162	50
S. F. besl. $\frac{24}{11}$ 1896 D:o $\frac{29}{12}$ 1896 D:o $\frac{21}{12}$ 1897	b	2 Exekutionsbetjenter, lön å 1,600: — förhöjning för 5 års tjänst å 200: —	3,600		
		1 Exekutionsbetjent, lön.	1,600	34,600	
		5. Diverse.			
S. F. besl. $\frac{16}{11}$ 1886 D:o $\frac{3}{9}$ 1882	b	För renskrifning af protokoll i hemställda mål samt åt akto- rerne förslagsvis	1,700		
	c	Anslag för öfversättning från ry- ska språket att användas enligt Magistratens bestämmande, för- slagsvis	2,000		
	c	Expenser, förslagsvis	15,000	18,700	
		— Fmk 227,520: — —			
		III. Kommunalförvaltningen.			
		1. Stadsfullmäktiges kansli.			
1886 års stat S. F. besl. $\frac{15}{11}$ 1896 D:o $\frac{25}{11}$ 1902	b	1 Sekreterare	3,600		
		1 Notarie	3,300		
S. F. besl. $\frac{25}{11}$ 1891 1886 års stat	b	1 Andra notarie	2,400		
	b	1 Vaktmästare	600		
	c	Expenser, förslagsvis	5,000	14,900	
		2. Drätselkammaren.			
1886 års stat S. F. besl. $\frac{4}{2}$ 1890 D:o $\frac{16}{12}$ 1902 D:o $\frac{22}{12}$ 1903	b	1 Ordförande	4,000		
	b	5 Ledamöter å 20 mk för hvarje ledamot och sammanträde, för- slagsvis	5,200		
	b	1 Sekreterare	8,000		
	b	1 Notarie	5,000		
	b	1 Biträde åt sekreteraren och no- tarien för finska språket	4,000		
S. F. besl. $\frac{7}{3}$ 1900 1886 års stat S. F. besl. $\frac{4}{2}$ 1890 D:o $\frac{9}{12}$ 1902	b	1 Aktuarie	4,500		
	b	1 Kanslist	1,800		
	b	1 Vaktmästare	600		
S. F. besl. $\frac{22}{12}$ 1898 D:o $\frac{9}{12}$ 1902	b	1 Vaktmästarbiträde	600		
	c	Expenser, förslagsvis	15,000	48,700	
		Transport	—	1,321,062	50

		Transport	—	1,321,062 50
3. Drättselkontoret.				
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	} b	1 Stadskamrerare, lön	5,000:—	
		arvode	4,000:—	
		förhöjning för 10 års tjänst	1,000:—	
K. Förordn. ⁸ / ₉ 1899 K. Sen. bref ² / ₈ 1900	} b	Ersättning för från- gången andel i ab- sentieböter	800:—	10,800
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	} b	1 Stadskassör, lön	4,000:—	
		arvode	2,500:—	
		förhöjning för 10 års tjänst	800:—	
K. Förordn. ⁸ / ₉ 1899 K. Sen. bref ² / ₈ 1900	} b	Ersättning för från- gången andel i ab- sentieböter	800:—	8,100
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	} b	1 Äldre Stadsbokhål- lare, lön	4,000:—	
		arvode	1,000:—	
		förhöjning för 10 års tjänst	800:—	5,800
	} b	1 Yngre Stadsbokhål- lare, lön	3,000:—	
		arvode	1,200:—	
		förhöjning för 5 års tjänst	300:—	
		förhöjning för 10 års tjänst fr. ¹ / ₄ 1905.	225:—	4,725
S. F. besl. ⁴ / ₁₁ 1902		b	1 Yngre stadsbokhållare	3,000
1886 års stat S. F. besl. ¹⁹ / ₁₂ 1899	} b	1 Kontorsskrifvare	1,800:—	
		förhöjning för 10 års tjänst	360:—	2,160
1886 års stat S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894 D:o ¹⁹ / ₁₂ 1899 D:o ²⁰ / ₁₂ 1902	} b	1 Vaktmästare, inkas- sator	1,200:—	
		Arvode för tillsyn öfver torghandeln	600:—	1,800
S. F. besl. ⁴ / ₁₁ 1902	b	1 Vaktmästare	1,200	
S. F. besl. ¹³ / ₁₀ 1898	b & c	Extra biträden, förslagsvis	8,200	
	c	Arvode för debetsedlars kringbä- rande, förslagsvis	1,800	
		Expenser, förslagsvis	4,000	51,585
		Transport	—	1,372,647 50

			Transport	—	—	1,372,647	50
4. Trafikkontoret.							
			1 Kamrerare	5,500	—		
			1 Bokhållare	3,000	—		
			förhöjning för 10 års tjänst	600	—		
S. F. besl. ²¹ / ₅ 1895	b		1 Kassör	2,400	—		
			förhöjning för 5 års tjänst	240	—		
S. F. besl. ²⁹ / ₁₂ 1896	b		1 Vågmästare	2,000	—		
			förhöjning för 10 års tjänst	400	—		
S. F. besl. ²¹ / ₅ 1895 D:o ²⁹ / ₁₂ 1896	b		1 Vaktmästare	1,000	—		
			personelt tillskott.	200	—		
	c		Extra biträden, förslagsvis	19,750	—		
S. F. besl. ³¹ / ₃ 1875 D:o ²⁰ / ₁₂ 1899	b		Arvode för erhållande af dagliga uppgifter från tullkammaren	800	—		
			Mätarearvoden, förslagsvis	800	—		
	c		1 Maskinist för värmeledn. under 9 månader	1,350	—		
S. F. besl. ¹⁷ / ₅ 1904	b		1 Maskinist för hissinnrättningen .	900	—		
	c		Expenser, förslagsvis	1,800	—		
						41,740	—
5. Hamnkontoret.							
1886 års stat S. F. besl. ²¹ / ₁₁ 1893	b		1 Hamnkapten	3,000	—		
			4 resp. 2 % af upp- börden, förslagsvis	8,420	—		
S. F. besl. ¹ / ₁₀ 1895	b		1 Hamnmästare i Sörnäs	2,400	—		
			1 Hamnkontorsbokhål- lare	3,500	—		
			förhöjning för 5 års tjänst	350	—		
			1/2 % af uppbörden, förslagsvis	1,105	—		
S. F. besl. ³⁰ / ₄ 1901	b		1 kassör under 9 månader	1,125	—		
1886 års stat S. F. besl. ²⁷ / ₁₂ 1895 D:o ¹⁵ / ₁₁ 1898	b		1 Äldre vaktmästare	1,400	—		
1886 års stat S. F. besl. ²⁷ / ₁₂ 1895 D:o ¹⁵ / ₁₁ 1898	b		1 Yngre vaktmästare	1,200	—		
			Transport	22,500	—	1,414,387	50

			Transport	22,500	—	1,414,387	50	
1886 års stat	} b & c	3 Hamnkonstaplar å	1,000:—					
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1888		beklädnadshjelp å	150:—	3,450	—			
D:o ²⁰ / ₁₂ 1890		7 D:o å	900:—					
D:o ¹¹ / ₁₂ 1893		beklädnadshjelp å	150:—	7,350	—			
D:o ²⁷ / ₁₂ 1895		1 Hamnkonstapel i Sör-						
D:o ²² / ₁₂ 1898	näs jemte fri bostad	800:—						
		beklädnadshjelp	150:—	950	—			
1886 års stat	} b	2 Packare och vräkare å	600:—	1,200	—			
S. F. besl. ²⁸ / ₁₂ 1894								
D:o ²⁰ / ₁₂ 1899	} b & c	1 Parmmätarålderman		600	—			
D:o ¹¹ / ₄ 1893		b	Hamnfiskals arvode		400	—		
	} c	Ångslupslega för inspektionsresor		500	—			
		m. m., förslagsvis			750	—		
		Expenser, förslagsvis				37,700	—	
6. Byggnadskontoret.								
1886 års stat	} b	1 Stadsingeniör	8,000:—					
S. F. besl. ²⁰ / ₄ 1892		förhöjning för 5 års						
		tjänst	800:—					
		resemedel	600:—	9,400	—			
S. F. besl. ⁷ / ₂ 1899	} b	1 Arbetschef	6,500:—					
		förhöjning för 5 års						
		tjänst	650:—					
		resemedel	500:—	7,650	—			
S. F. besl. ¹⁰ / ₂ 1892	} b	1 Geodet	3,000:—					
		förhöjning för 10 års						
		tjänst	600:—					
		resemedel	100:—	3,700	—			
1886 års stat	} b	1 Bokhållare	3,000:—					
S. F. besl. ²⁷ / ₉ 1898		förhöjning för 10 års						
	tjänst	600:—						
		personelt tillskott.	400:—	4,000	—			
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1888	} b	1 Byggmästare	3,000:—					
D:o ²⁰ / ₁₂ 1902		förhöjning för 10 års						
		tjänst	600:—					
		personelt anslag	400:—	4,000	—			
S. F. besl. ¹⁰ / ₂ 1892	} b	1 Förrådsförvaltare	1,800:—					
		personelt tillskott.	180:—		1,980	—		
				Transport	30,730	—	1,452,087	50

		Transport	30,730	1,452,087 50
1886 års stat	b	1 Äldre skogsvaktjemte fri bostad och ved	900:—	
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1894	b	personel förhöjning för 10 års tjänst	150:—	
S. F. besl. ²⁰ / ₁₂ 1899	b	ytterligare tillskott	100:—	
	c	d:o d:o	100:—	1,250
1886 års stat	b	1 Yngreskogsvaktjemte fri bostad och ved	800:—	
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1897	c	personel förhöjning för 5 års tjänst	80:—	880
	c	Extra ingeniörs- och ritarebiträ- den, förslagsvis	8,000	
	c	Skogsvaktarebiträden och skogs- kultur, förslagsvis	1,500	
	c	Material o. handtlångaredagsver- ken vid mätningar, förslagsvis	10,000	
	c	Expenser, förslagsvis	1,500	53,860
		7. Trädgårdsnämnden.		
		1 Sekreterare	600	
1886 års stat	b	1 Trädgårdsmästare	3,000:—	
S. F. besl. ⁹ / ₃ och ⁹ / ₁₂ 1898	b	förhöjning för 10 års tjänst	600:—	
	b	hyresmedel	1,000:—	
	b	personelt lönetillskott jemte bränsle och an- dra natura förmåner 1,400:—	6,000	
	c	Expenser, förslagsvis	300	6,900
		8. Särskilda nämnder.		
		a) <i>Taxerings- och Pröfnings- nämnderna.</i>		
	c	Sekreterarearvoden	2,600	
	c	Expenser, förslagsvis	3,200	5,800
		b) <i>Förmyndarenämnden.</i>		
	c	Sekreterarearvode	800	
	c	Vaktmästarearvode, expenser m. m. förslagsvis	600	1,400
		Transport	—	1,520,047 50

		Transport	—	—	1,520,047 50
		<i>c) Nämnden för arbetareangelägenheter.</i>			
S. F. besl. 26/6 1903	<i>b</i>	1 Sekreterare lön	3,000	—	
		hyresmedel	600	—	
			3,600	—	
	<i>c</i>	Ersättning för vaktmästarebiträde	100	—	
		Expenser samt inköp af litteratur, förslagsvis	500	—	4,200
		<i>d) Kommunal arbetsförmedlingsbyrå:</i>			
	<i>b</i>	1 Föreståndare	3,600	—	
		1 manligt biträde	1,200	—	
		1 kvinligt biträde	1,200	—	
S. F. besl. 1/12 1903		Inventarier, värme, lyse m.m., förslagsvis	1,500	—	7,500
		<i>e) Uppfostringsnämnden.</i>			
	<i>b</i>	1 Sekreterare, arvode	2,000	—	
		Vaktmästarearvode	200	—	
	<i>b</i>	Expenser m. m., förslagsvis	800	—	3,000
		— Fmk 277,285: — —			
S. F. besl. 16/5 och 10/12 1897 och 21/12 1900 } D:o 16/5 och 19/12 1899 }					
IV. Gatu- och kajbelysningen.					
1. Gasbelysningen.					
Auerlågor:					
	<i>c</i>	Helnatts, 618 st. under vår- och 653 under höstterminen, förbrukande gas	235,151	m ³	
		Halfnatts, 954 st. under vår- och 1,014 under höstterminen, förbrukande gas	180,795	m ³	
		Öppna lågor (å varuskjulen):			
		Helnatts, 6 st. under seglationstiden, förbrukande gas	2,291	m ³	
		Transport	418,237	m ³	
			—	—	1,534,747 50

		Transport 418,237 m ³	—	—	1,534,747 50		
	c	Lucas Lampor (å salutorget):					
		Halfnatts, 2 st. förbrukande gas	1,743	m ³			
		Extra belysning vid särskilda tillfällen	1,020	m ³			
		Summa gas 421,000 m ³ å 30 penni per m ³ , utgörande	—	—	126,300 —		
		2. Petroleumbelysningen.					
Kontrakt af ²⁹ / ₇ 1896 jemte tillägg af ² / ₃ 1899 och ²⁸ / ₁₂ 1903. S. F. besl. ²² / ₁₂ 1898 och ²² / ₁₂ 1903	b	245 st. helnattslyktor å 174 mk per lysår och lykta	42,630	—			
		69 st. halfnattslyktor å 83 mk per lysår och lykta	5,727	—			
		383 st. chaussée- och väglyktor å 85 mk 75 penni per lysår och lykta	32,842	25			
		100 st. seglationslyktor, 172 dagar å 60 penni per dag och lykta	10,320	—			
		4 st. helnattslyktor å isvägen till Sveaborg 120 dagar å 60 penni per dag och lykta	288	—			
		7 st. d:o vid kolerabarackerna 100 dagar å 60 penni per dag och lykta	420	—			
		10 st. halfnattslyktor i Sörnäs (vintertid) 160 dagar å 30 penni per dag och lykta	480	—			
		c	2 st. helnattslyktor vid vägen till Sandudd (vintertid) 160 dagar å 60 penni per dag och lykta	192	—		
			7 st. halfnattslyktor vid d:o 160 dagar å 30 penni per dag och lykta	336	—		
		c*	Utbyte af 100 st. petroleumlampor mot intensiv-lyktor, förslagsvis	6,000	—		
			Belysningskostnader för 30 st. lyktor att uppställas under sommaren och hösten 1905, förslagsvis	1,600	75		
				Kontrollörsarvode	600	—	101,436 —
				Transport	—	—	1,762,483 50

			Transport	—	1,762,483 50
		3. Extra belysning af kajer och varuskjul.			
		<i>a) Sandviks molon.</i>			
		<i>Elektrisk belysning.</i>			
S. F. besl. $\frac{1}{10}$ 1895	b	3 st. 800 ljus bågglampor, brinnande 75 dagar, 5 tim. dagligen	400:—		
		6 st. glödlampor, brinnande 150 dagar, 8 timmar dagligen	300:—	700—	
		<i>b) Magasinskajen.</i>			
		<i>Elektrisk belysning.</i>			
S. F. besl. $\frac{27}{10}$ 1895	b	4 st. 800 ljus bågglampor å sjösidan under 180 dagar, 7 timmar dagligen	1,589:—		
		<i>Gasbelysning.</i>			
	c	11 st. 5 lågors bågglampor å sjösidan, 200 dagar, 7 timmar dagligen	2,685:—		
		15 st. 1 lågas bågglampor å landssidan, 170 dagar, 3 timmar dagligen	241:—		
		<i>Varuskjulet.</i>			
		<i>Elektrisk belysning.</i>			
Kontrakt d. $\frac{12}{10}$ 1893	b	15 st. 500 ljus bågglampor under 180 dagar, brinnande i medeltal 4 timmar dagligen	2,415:—		
		14 st. glödlampor under 150 dagar, brinnande 4 timmar dagligen	350:—		
		<i>Tullvisitationspaviljongen.</i>			
		Elektrisk belysning, förslagsvis	150:—		
		Gasbelysning, förslagsvis	150:—	7,580—	
		Transport	8,280—		1,762,483 50

		Transport	8,280	—	1,762,483	50
		<i>c) Skatuddskajen.</i>				
		<i>Gasbelysning.</i>				
	c	{	9 st. 5 lågors bågglampor å sjösidan, brinnande 100 dagar 10 timmar dagligen . . .	1,419:—		
6 st. 1 lågas bågglampor å sjösidan brinnande 100 dagar, 10 timmar dagligen			189:—			
12 st. 1 lågas bågglampor å landssidan, brinnande 100 dagar 3 timmar dagligen . . .			171:—			
		<i>Varuskjulen.</i>				
		<i>Elektrisk belysning.</i>				
	c	{	4 st. 500 ljus bågglampor, under 180 dagar, i medeltal 4 timmar dagligen	580:—		
			55 st. glödlampor brinnande 150 dagar, 4 timmar dagligen . . .	1,201:—	3,560	—
		— Fmk 239,576: — —				
		V. Brandverket.				
		1. Aflöningar och andra förmåner.				
1886 års stat S. F. besl. $\frac{24}{2}$ 1891 D:o $\frac{29}{12}$ 1893 D:o $\frac{7}{2}$ 1899 D:o $\frac{13}{6}$ 1899	} b	{	1 Brandmästare jemte fri bostad, ved och lyse	5,000:—		
			personelt tillskott	1,000:—	6,000	—
			1 Underbrandmästare jemte ved och lyse	3,000:—		
			hyresmedel	1,500:—	4,500	—
S. F. besl. $\frac{29}{12}$ 1899 D:o $\frac{19}{12}$ 1901	} b		Transport	10,500	—	1,774,323
						50

			Transport	10,500	1,774,323	50
S. F. besl. 24/2 1891	b	1 Sekreterare i Brandkommis- sionen	600			
S. F. besl. 24/2 1891 D:o 21/12 1897 D:o 20/12 1902	b	1 Sprutmästare vid hufvudstatio- nen jemte fri bostad, ved och lyse	1,800			
	b	1 D:o vid norra stationen jemte d:o d:o	1,500			
D:o 13/6 1899	b	1 Maskinist, jemte d:o d:o	1,500			
	b	6 Sergeanter, jemte fri bostad, ved och lyse å 1,200:—	7,200			
	b	10 Korpraler, jemte ved och lyse å 800:—	8,000			
	b	11 Korpraler, kasernerade å 700:—	7,700			
D:o 25/2 1891 D:o 13/6 1899 D:o 27/9 1904	b	14 äldre konstaplar, kasernerade å 420:—	5,880			
	b	31 yngre konstaplar, kasernerade å 300:—	9,300			
	b	Kosthållning för 66 man å 250:—	16,500			
	b	Beklädnad för 66 man å 150:—	9,900			
D:o 19/12 1901	b	Hysesmedel för en sergeant, å Berghålls station	350		80,730	
		2. Brandstallet, 20 hästar.				
	c	34,000 kilogr. hö å 7 penni . . .	2,380			
	c	30,500 d:o hafre å 16 penni . .	4,880			
	c	Halm, förslagsvis	750			
	c	Skoning och medicin, förslagsvis	950			
	c	Underhåll af seldon m. m., för- slagsvis	500		9,460	
		3. Eldning och belysning.				
	c	260 kubikmeter björkved å 6 mk	1,560			
	c	960 d:o barrved å 5 mk	4,800			
	c	Belysning, förslagsvis	4,000		10,360	
		4. Redskap och inventarier.				
	c	Underhåll af redskapen, förslags- vis	3,000			
	c	Underhåll af brandtelegrafan, för- slagsvis	1,200			
		Transport	4,200		1,874,873	50

		Transport	4,200 —	1,874,873 50
	c*	3 st. hästar, förslagsvis	2,400 —	
		Liksidiga kopplingar till en del af slangförrådet, förslagsvis . .	1,000 —	
		1 ny åkkärra	400 —	
		Isolerad ledningstråd för utvidg- ning af brandtelegrafnätet, för- slagsvis	1,000 —	9,000 —
		5. Diverse.		
	c	Arvoden för brandsyner, förslags- vis	800 —	
		Expenser, gratifikation m. m., förslagsvis	2,500 —	
S. F. besl. 27/6 1904	b	Underhåll af sanitetsvagn och för- bandsmaterial, förslagsvis . . .	280 —	
	c	För inköp af böcker och tidnin- gar	100 —	3,680 —
		6. Tillfällig utgift.		
	c*	Anslag för frivilliga brandkåren — Fmk 118,230: — —	— —	5,000 —
		VI. Polisnrättningen.		
		1. Kontant bidrag.		
K. Förordn. d. 20/4 1903	b	Af hela årsanslaget för under- håll af polisnrättningen, Fmk 693,120: —, utgår ur stadens medel	— —	198,034 28
		2. Embetslokaler.		
	b	Lokal för poliskammaren, central- polisen, detektiva afdelningen och första polisstationen	16,000 —	
		Stall	1,700 —	
		2:dra polisstationen	3,600 —	
		3:dje d:o	3,600 —	
		4:de d:o	1,500 —	
		Tölö d:o	1,080 —	
		Forsby d:o	600 —	28,080 —
D:o d:o Enligt kontrakter		Transport	— —	2,118,667 78

			Transport	—	—	2,118,667 78
			3. Eldning och belysning.			
K. Förordn. d. 20/4 1893	b	{	Ved, förslagsvis	6,300	—	18,300
			Belysning, d:o	12,000	—	
			4. Diverse.			
D:o	d:o	b	Remontkostnader, förslagsvis	—	—	1,000
			— Fmk 245,414: 28. —			
			VII. Sundhets- och sjukvården.			
			1. Läkare- och sjukvårdspersonal.			
S. F. besl. 24/10 1893	b		Förste stadsläkaren, lön	6,000:—		
			arvode	4,000:—		
			förhöjning för 5 års			
			tjänst	1,000:—		
			förhöjning för 10 års			
			tjänst fr. 1/7 1905	500:—	11,500	
K. Sns resol. 5/2 1894	b		Andre stadsläkaren		3,000	
1886 års stat	b		2 Distriktsläkare inom			
			staden å	3,000:—	6,000	
S. F. besl. 19/4 1898	b		1 Distriktsläkare i Tölö distrikt		3,600	
D:o 30/9 1890	b		1 D:o i Sörnäs distrikt	3,000:—		
			tillskottsarvode	1,000:—	4,000	
D:o 20/10 1903	b		1 Extra distriktsläkare i Sörnäs			
			distrikt		4,000	
D:o 29/12 1891	b		1 Distriktsläkare i Berg-			
			häll distrikt	3,000:—		
			tillskottsarvode	1,000:—	4,000	
D:o 9/4 1889	b		1 Kvinlig läkare		3,000	
D:o 19/12 1895	b		1 Läkare vid fattiggårdens sjuk-			
			anstalter och därevidsinrättning			
			(se VIII Fattigvården).			
	b		1 Läkare vid stadens folkskolor (se			
			IX Undervisnings- och bild-			
			ningsanstalter).			
1886 års stat	b		1 Barnmorska		500	
S. F. besl. 19/12 1901	b	{	6 Kommunala sjukskö-	1,080:—	6,480	
D:o 27/12 1895						
D:o 21/12 1897						
D:o 19/12 1901						
D:o 12/4 1904						
			Transport	46,080	—	2,137,967 78

			Transport	46,080	2,137,967	78
S. F. besl. 17/5 1898	b	Resekostnader och sjukvårdspersedlar		600		
D:o 19/4 1898	b	Arvoden åt vikarier under distriktsläkarenes semesterledighet		2,100		
D:o 17/6 1898	b	Läkaredejourering om söndagarne under sommarmånaderna		240	49,020	
2. Helsovårdsnämnden.						
S. F. besl. 29/11 1904	b	Ordförande		1,200		
D:o 3/12 1889	b	{ 1 Sekreterare		1,600		
D:o 19/12 1892				1,000		
D:o 27/12 1897	c	Expenser, förslagsvis		5,000	8,800	
3. Maria sjukhus.						
<i>a) Afdelningen för icke-epidemiska sjukdomar.</i>						
S. F. besl. 20/12 1893	b	1 Öfverläkare, anstaltens direktör, lön		5,000		
D:o 11/10 1898						
D:o 19/12 1901						
D:o 19/12 1901	b	1 Underläkare jemte bostad, värmebelysning, städning och kost, lön		2,500		
D:o 29/12 1893	b	1 Amanuens, jemte rum, värme, belysning, städning och kost, lön		1,200		
D:o 29/12 1893	b	3 Sköterskor (bildade), jemte bostad, ljus, värme och kost, lön å 50 mk i månaden		1,800		
D:o 27/12 1895						
D:o 29/12 1899	b	1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader		300		
D:o 29/12 1896	b	4 Sköterskor i öfrigt såsom föregående, men lön å 30 mk i månaden		1,440		
D:o 21/12 1897						
D:o 29/12 1899	b	1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader		180		
D:o 29/12 1893	b	2 Nattsköterskor å 30 mk i månaden		720		
D:o 29/12 1899						
D:o 29/12 1893	b	2 Städsköterskor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 15 mk i månaden		360		
	c	Städning af tuberkulos-paviljongen		300		
			Transport	13,800	2,195,787	78

			Transport	13,800	2,195,787 78
S. F. besl. 15/11 1904	c	{	Medicin, förslagsvis	8,000	
			Underhåll af inventarier, förslagsvis	4,000	
			Uppförande af ligghall vid tuberkulospaviljongen jemte utrustning, förslagsvis	6,660	32,460
			<i>b) Afdelningen för epidemiska sjukdomar.</i>		
S. F. besl. 29/12 1893	} b & c	1	Öfverläkare, jemte fri bostad, samt värme och belysning, lön	5,000	
D:o 11/10 1898			För aflöning af vikarie under öfverläkarens semester	400	
D:o 19/12 1901	b				
D:o 11/10 1898	b	1	Amanuens, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	1,200	
	} b & c	4	Sköterskor (bildade) jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 50 mk i månaden	2,400	
D:o 29/12 1893			1	D:o förslagsvis under 6 månader, lön å 50 mk i månaden	300
D:o 29/12 1899		2	Sköterskor, i öfrigt såsom föregående, men lön å 30 mk i månaden	720	
D:o 29/12 1899	} b	1	D:o i öfrigt som föregående, men lön å 40 mk i månaden	480	
D:o 19/12 1901			1	Sköterska, förslagsvis under 6 månader, lön å 30 mk i månaden	180
D:o d:o	b	1	Nattsköterska, lön å 30 mk i månaden	360	
D:o 29/12 1893	} b	5	Städerskor, jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 15 mk i månaden	900	
D:o 27/12 1895			Medicin, förslagsvis	3,000	
D:o 29/12 1896			Underhåll af inventarier, förslagsvis	4,000	
D:o 29/12 1899			För desinfektion af sjukrummen, förslagsvis	500	
D:o 29/11 1904	b		Uppköp af sängar, bord, instrument m. m. samt installerande af elektrisk belysning, förslagsvis	7,850	27,290
			Transport	—	2,255,537 78

		Transport	—	2,255,537	78
		<i>c) Medicinsk-kirurgiska afdelningen.</i>			
		1 Öfverläkare, kirurg, lön . . .	4,000	—	
		För aflönande af vikarie under öfverläkarens semester . . .	350	—	
		1 Amanuens, jemte bostad, värme, belysning, städning och kost, lön	1,200	—	
S. F. besl. 19/12 1901	b	1 Operationssköterska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 50 mk i månaden . . .	600	—	
		2 Sköterskor (bildade), jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 50 mk i månaden . . .	1,200	—	
		1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader	300	—	
D:o 22/12 1903	b	5 Sköterskor jemte bostad, belysning, värme och kost, lön å 30 mk i månaden	1,800	—	
		1 Sköterska för isolerafdelningen i källarvåningen såsom föregående	360	—	
		1 Sköterska, förslagsvis under 6 månader, lön å 30 mk i månaden	180	—	
D:o 19/12 1901	b	2 Nattsköterskor, lön å 30 mk i månaden	720	—	
		3 Städerskor, en för hvardera våningen och en för operationsafdelningen jemte bostad, värme, belysning och kost, lön å 15 mk i månaden	540	—	
D:o 28/5 1903	b	Arvode åt massör	1,000	—	
		Medicin, förslagsvis	5,000	—	
	c	Förbandsmaterial och instrument, förslagsvis	4,000	—	
		Underhåll af inventarier, förslagsvis	2,500	—	23,750
		<i>d) Ekonomieafdelningen.</i>			
D:o 12/4 1904	b	1 Syssloman, jemte bostad, belysning och värme, lön . . .	3,000	—	
D:o 29/12 1893	b	1 Hushållerska jemte bostad, värme, belysning och kost, lön . . .	1,000	—	
D:o 29/12 1896					
D:o 19/12 1901					
		Transport	4,000	—	2,279,287
					78

			Transport	4,000	2,279,287	78
S. F. besl.	²⁹ / ₁₂ 1893	} b	2 Köksor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön à 300 mk	600		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899					
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901					
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899	b	1 Köksa, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	240		
D:o	d:o	} b	4 Tjenarinnor, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön à 180 mk	720		
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901					
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899	b	1 Städerska jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	180		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1896	} b	1 Bakerska, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	240		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899					
D:o	²⁹ / ₁₂ 1893	b	1 Föreståndarinna för linneförrådet, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön 480: — personelt tillskott. 600: —	1,080		
D:o	²¹ / ₁₂ 1897	b				
D:o	²⁹ / ₁₂ 1893	b	4 Tvätterskor, jemte bostad, värme belysning och kost, lön à 20 mk i månaden	960		
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901	b	3 D:o, jemte kost (icke bostad), lön à 30 mk i månaden	1,080		
D:o	²² / ₁₂ 1903	b	1 Sömmerska, jemte kost (icke bostad), lön à 30 mk i månaden	360		
D:o	²² / ₁₂ 1898	} b	2 Maskinister, jemte bostad, värme och belysning, lön à 1,200 mk	2,400		
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901					
D:o	²⁹ / ₁₂ 1893	b	1 Eldare, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön	900		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1893	} b	1 Vaktmästare, jemte bostad, värme och belysning, lön 730: — kostpenningar 360: —	1,090		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899					
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901	} b	3 Drängar, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön à 420 mk	1,260		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1893					
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899					
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901	} b	3 D:o, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön à 350 mk i året.	1,050		
D:o	²⁹ / ₁₂ 1893					
D:o	²⁹ / ₁₂ 1899	} b	2 Portvakter, jemte bostad, värme, belysning och kost, lön à 420 mk	840		
D:o	²⁷ / ₁₂ 1895					
D:o	¹⁹ / ₁₂ 1901	} b	1 Klosettömmerska à 30 mk i månaden	360		
D:o	²⁷ / ₁₂ 1895					
		} c	Kost för 171 patienter à 90 penni per dag, förslagsvis	56,173	50	
			Kost för 12 patienter à 1:50 per dag, förslagsvis	6,570		
			Kost för 73 af personalen à 1 mk 10 penni per dag, förslagsvis .	29,309	50	
			Transport	109,413	—	2,279,287

		Transport	109,413	2,279,287	78
	c	Bränsle, förslagsvis	22,500		
		Gas till laboratoriet och för upp- värmning af ångtält, förslagsvis	600		
		Underhåll af inventarier, förslags- vis	2,400		
		Underhåll af häst, förslagsvis . . .	600		
		Belysning, d:o	8,000		
	d	För oförutsedda utgifter, förslags- vis	4,000	147,513	—
		<i>e) Desinfektionsinrättningen.</i>			
S. F. besl. 20/11 1900	b	1 Förman (maskinist), jemte bostad, värme och belysning, lön . . .	1,200		
D:o 29/12 1896 D:o 29/12 1899					
D:o 19/4 1898	b	1 Biträde, jemte bostad och kost, lön	420		
D:o 29/12 1899					
	c	Bränsle, förslagsvis	400		
		Underhåll af häst, förslagsvis . . .	600		
		Desinfektionsmaterial	500	3,120	—
		4. Sjukstuga i Sörnäs.			
S. F. besl. 29/11 1904	b	För 9 sjukplatser under år 1905 .	—	10,500	—
		5. Polikliniker.			
S. F. besl. 11/4 1900	b	Anslag för barnpolikliniken i Berg- häll	2,500		
D:o 25/3 1902	b	D:o för polikliniken vid Vladimirs- gatan	2,500		
D:o 29/12 1896	b	Anslag för poliklinisk ögonafdelning 1,800:—			
		Dagafgifter f. medellösa sjuka emot redovisning 200:—	2,000		
D:o 17/3 1903	b	Anslag för barnförlossnings-an- stalten i Hermanstad: underhållsbidrag . . . 1,600:— läkareuppsigt 500:—			
D:o 8/3 1904	b	1 biträdande barnmor- ska 1,200:—			
		Desinfektionsmedel och medicin 200:—	3,500		
		Transport	10,500	2,440,420	78

			Transport	10,500	2,440,420	78
S. F. besl. ²³ / ₂ 1904	b	Bekostande af barnmorskebiträde åt medellösa i hemmen, förslagsvis		2,000		
D:o ¹⁵ / ₁₂ 1903	b	{ Anslag för 5 sjukplatser i doktörerna O.A. Boijes och W. Parviainens barnförlossningsanstalt		8,560		
	c	{ Anslag för tuberkulospoliklinik vid Maria sjukhus		8,000	29,060	
6. Helsopolisen.						
S. F. besl. ²⁴ / ₁₀ 1893	b	1 Tillsyningsman vid helsopolisen	3,000:—			
	c	personelt tillskott	500:—	3,500		
D:o ¹³ / ₁₂ 1904	b	1 Tillsyningsman för öfvervakande af handtverkerier och arbetsplatser		3,000		
1886 års stat						
S. F. besl. ²¹ / ₁₂ 1889	b	{ 1 Tillsyningsman vid helsopolisen		2,500		
D:o ³⁰ / ₅ 1891						
D:o ²⁹ / ₁₂ 1892	b & c	{ 3 D:o vid d:o å 2,000 mk		6,000		
D:o ²⁹ / ₁₂ 1896						
D:o ²⁹ / ₁₂ 1899						
D:o ¹⁹ / ₁₂ 1901						
	c	{ Extra tillsyningsmän, förslagsvis		2,000		
		{ För desinfektion i hemmen, förslagsvis		2,000		
	c*	{ För dödande af råttor		3,000	22,000	
7. Besiktningbyrån.						
S. F. besl. ³⁰ / ₄ 1895	b	1 Besiktningläkare		6,000		
		{ Städning		360		
	c	{ Underhåll af inventarier, förslagsvis		300	6,660	
8. Laboratorium för sanitära undersökningar.						
		{ 1 Föreståndare		8,000		
		{ 1 Assistent		3,000		
S. F. besl. ²⁶ / ₆ 1903	b & c	{ 1 Vaktmästare jemte rum, värme och lyse		1,200		
		{ Underhåll af apparater och boksamling		1,200		
		{ Uppköp af profver m. m.		700	14,100	
Transport				—	2,512,240	78

		Transport	—	—	2,512,240	78
		9. Köttkontroll vid slagtinrättningen.				
	c	1 Veterinär	3,000	—		
		Biträde	1,000	—		
		Omkostnader, förslagsvis	300	—	4,300	—
		10. Obduktionshuset.				
	c	Ved, belysning, tvätt etc., förslagsvis	—	—	150	—
		11. Vaccindepoten.				
	c	Anslag för tillsyn öfver vaccineringskyldighetens fullgörande. — <i>Fmk 379,123:</i> — —	—	—	400	—
		VIII. Fattigvården.				
		1. Fattigvårdsstyrelsen.				
S. F. besl. 5/12 1895	}	b	1 Ordförande	1,200	—	
D:o 20/12 1902			1 Verkställande direktör.	7,000	—	
			1 Sekreterare	2,400	—	
D:o 22/12 1898	b	1 Vaktmästare	1,000	—		
	c	Arvode för tillsyningsmän och ständiga ombud i landsorten, förslagsvis	7,700	—		
	c	Ersättning för inspektionsresor, förslagsvis	800	—	20,100	—
		2. Fattiggården och dermed förenade inrättningar.				
1886 års stat	}	b	1 Inspektor jemte fri bostad och ved	4,500	—	
S. F. besl. 29/12 1891			b & c	1 Kontorsbiträde	900	—
D:o 19/12 1901	}	b		1 Predikant	1,400	—
1886 års stat			}	b	1 Läkare vid fattigvårdens sjukanstalter och dårvårdsinrättning	3,600
S. F. besl. 21/12 1889						
D:o 17/11 1894						
		Transport	—	—	2,547,590	78

		Transport	—	2,547,590 78
<i>a) Fattiggården.</i>				
S. F. besl. 5/12 1895	b	1 Husmoder	1,000	—
	c	2 Sjuksköterskor, jemte fri bostad, ved och lyse å 840: —	1,680	—
D:o 21/12 1889	b	3 Sjuksköterskor, jemte fri bostad, ved och lyse å 600: —	1,800	—
D:o 22/12 1898				
	c	2 Biträdande sköterskor, jemte fri bostad, ved och lyse å 30 mk i månaden för hvardera	720	—
	c	Beklädnad, förslagsvis	4,500	—
		Kost, förslagsvis	28,000	—
		Läkemedel, förslagsvis	4,000	—
		Inventarier, förslagsvis	1,000	—
		Material, förslagsvis	800	—
		Ved och belysning, förslagsvis	8,500	—
		Hafre och hö för tvenne hästar, förslagsvis	800	—
	d	Remontarbeten, förslagsvis	4,400	—
	d	Diverse utgifter, förslagsvis	3,500	—
				60,700 —
<i>b) Arbetsinrättningen.</i>				
S. F. besl. 21/12 1889	b	1 Tillsyningsman, jemte fri bostad, ved och lyse 1,200: —		
	b	personelt tillskott 300: —	1,500	—
D:o 29/12 1896	b	2 Vaktmästare, jemte fri bostad, ved och lyse å 960: —	1,920	—
D:o 21/12 1889				
D:o 22/12 1903		Ved och belysning, förslagsvis	1,300	—
	c	Kost, förslagsvis	11,000	—
		Beklädnadskostnader, förslagsvis	2,500	—
		Material, förslagsvis	5,000	—
		Inventarier och arbetsverktyg, förslagsvis	500	—
		Flitpenningar, förslagsvis	1,000	—
		Remontarbeten, förslagsvis	1,100	—
		d	Diverse utgifter, förslagsvis	500
				26,320 —
<i>c) Dårvårdsanstalten.</i>				
S. F. besl. 28/12 1891	b	1 Öfversköterska, jemte fri bostad, ved och lyse	1,200	—
D:o 29/12 1893				
D:o 20/12 1896	b	9 Kvinliga vårdare, jemte d:o d:o å 600: —	5,400	—
D:o 21/12 1897				
D:o 20/12 1902				
		Transport	6,600	—
				2,634,610 78

1886 års stat S. F. besl. ^{29/12} 1891 D:o ^{20/12} 1902		Transport	6,600 —	2,634,610 78	
	b	4 Manliga vårdare, jemte fri bostad, ved och lyse å 720: —	2,880 —		
	c	Beklädnad, förslagsvis	5,500 —		
		Kost, förslagsvis	16,000 —		
		Läkemedel, förslagsvis	2,000 —		
		Inventarier, förslagsvis	1,200 —		
		Ved och belysning, förslagsvis	7,000 —		
		Remontarbeten, förslagsvis	500 —		
	d	Diverse utgifter, förslagsvis	1,000 —	42,680 —	
		<i>d) Tuberkulospaviljongen, apterad för sinnessjuka.</i>			
	c	Ved och belysning, förslagsvis	1,000 —		
		Remontarbeten, förslagsvis	500 —	1,500 —	
		3. Understöd och kostnader för fattiga utom inrättningen.			
	c	För i staden och å landsbygden utackorderade, förslagsvis	70,000 —		
		I särskilda inrättningar intagna, förslagsvis	6,500 —		
		Sjukvård, d:o	8,000 —		
		Kostnader för sinnesrubbade personer, intagna å andra dårvårdsanstalter, förslagsvis	22,000 —		
		Läkemedel, förslagsvis	10,000 —		
		Direkta understöd:			
		a) ått personer ovilkorligen berättigade till fattigvård, förslagsvis	36,000: —		
b) ått nödställda, hvilka icke ega ovilkorlig rätt till fattigvård, förslagsvis		22,000: —	58,000 —		
			174,500 —		
		4. Diverse.			
c	Begravningskostnader, förslagsvis	1,000 —			
	Expenser, förslagsvis	1,000 —			
d	Oförutsedda utgifter, förslagsvis	2,000 —	4,000 —		
	— Fmk 340,200: — —				
	Transport	—	2,857,290 78		

			Transport	—	2,857,290	78
IX. Undervisnings- och bildningsanstalter.						
1. Navigationsskolan.						
S. F. besl. $\frac{9}{8}$ 1900 Enligt kontrakt	} b	Hyra	3,000	—	3,600	—
		c	Ved, förslagsvis	600		
2. Handverksskolorna.						
K. Kung. $\frac{25}{11}$ 1885	b	Anslag för högre handverksskolorna	28,253	—		
S. F. besl. $\frac{17}{10}$ 1899	b	Anslag för lägre d:o	25,370	—		
	c	Elektrisk belysning, incl. installationskostnader, förslagsvis . . .	1,490	—		
<i>Förberedande yrkesskolan för gossar:</i>						
	} b	1 Lärare i matematiska ämnen på svenska afdelningen	4,200:—			
D:o $\frac{26}{11}$ och $\frac{20}{11}$ 1900			förhöjning för 5 års tjänst	600:—		
	} b	1 Lärare i matematiska ämnen på finska afdelningen	4,200:—			
			förhöjning för 5 års tjänst	600:—		
D:o samt $\frac{19}{12}$ 1901	b	1 Lärare i frihandsteckning	3,000:—			
		förhöjning för 5 års tjänst fr. $\frac{1}{9}$ 1905 . . .	133: 33			
	} b	1 Verkmästare i träbearbetning	3,300:—			
			förhöjning för 5 års tjänst	300:—		
D:o $\frac{23}{11}$ och $\frac{20}{11}$ 1900		1 D:o i metallbearbetning	2,700:—			
		förhöjning för 5 års tjänst	300:—			
		1 Föreståndare	1,500:—			
	c	Arvoden åt timplärare, 44 veckotimmar à 150 mk	6,600:—			
Transport			27,433: 33	55,113	2,860,890	78

		Transport 27,433: 33	55,113	2,860,890 78
	c	Arvoden åt biträdande verkmästare	3,600: —	
		Vaktmästare	900: —	
		Arbetsmaterial för verk- staden	1,500: —	
		Verkstadsremont och komplettering	500: —	
		Bibliotek, tidskrifter och expenser	500: —	
		Hyra för verkstadslo- kalen	2,000: —	
		Värme och belysning	1,200: —	37,633 33
		<i>Yrkesskolan för flickor:</i>		
	b	4 Lärarinnor, lön å 2,200 mk	8,800: —	
		3 d:o för 1/2 år å 1,100	3,300: —	
		1 d:o d:o	700: —	
		Timlärare å 1:sta kl. ar- voden	2,940: —	
		Timlärare å 2:dra kl. för 1/2 år	980: —	
S. F. besl. 1/12 1903		1 Föreståndarinna, ar- vode	800: —	
		Tjenarinnor	650: —	
		Kosthållning	2,500: —	
		Arbetsmaterial	4,000: —	
		Hyra	6,000: —	
		Ved och belysning	1,200: —	
		Inventarier	5,000: —	
		Diverse	800: —	37,670 —
			130,416 33	
		3. Handelsläroverk.		
	c	Anslag för ett svenskt-finskt han- delsläroverk, med skyldighet att emottaga minst 15 frielever från Helsingfors	9,000 —	
		Anslag för ett finskt handels- läroverk, med skyldighet att emottaga minst 10 frielever från Helsingfors	6,000 —	15,000 —
		Transport	—	3,006,307 11

			Transport	—	—	3,006,307	11
4. Folkskolorna.							
<i>a) Aflöningar.</i>							
1886 års stat S. F. besl. ¹² / ₁₂ 1899	} b	18 Lärare, lön à	2,400:—				
		förhöjning för 15 års tjenst à	1,200:—	64,800	—		
		14 Lärare, lön à	2,400:—				
		förhöjning för 10 års tjenst à	960:—	47,040	—		
		14 Lärare, lön à	2,400:—				
		förhöjning för 5 års tjenst à	480:—	40,320	—		
		19 Lärare, lön à	2,400:—	45,600	—		
		7 Lärare, arvode à	2,400:—	16,800	—		
		1 Lärarebiträde, arvode		1,400	—		
		1 Lärarebiträde, arvode		1,200	—		
D:o ²¹ / ₁₂ 1899	} b & c	1 Lärarebiträde, arvode	1,400:—				
		personelt anslag	100:—	1,500	—		
1886 års stat	} b	1 Lärare i grekisk-rysk troslära, arvode		800	—		
		10 Lärarinnor, lön à	2,000:—				
		förhöjning för 25 års tjenst à	1,000:—	30,000	—		
		8 Lärarinnor, lön à	2,000:—				
		förhöjning för 20 års tjenst à	800:—	22,400	—		
		17 Lärarinnor, lön à	2,000:—				
		förhöjning för 15 års tjenst à	600:—	44,200	—		
		7 Lärarinnor, lön à	2,000:—				
		förhöjning för 10 års tjenst à	400:—	16,800	—		
		9 Lärarinnor, lön à	2,000:—				
förhöjning för 5 års tjenst à	200:—	19,800	—				
1886 års stat S. F. besl. ¹² / ₁₂ 1899	} b	1 Lärarinna lön, med afdrag af rumhyra	1,700:—				
		förhöjning för 15 års tjenst	600:—	2,300	—		
		8 Lärarinnor, lön à	1,700:—				
		förhöjning för 25 års tjenst à	850:—	20,400	—		
		Transport	375,360	—	—	3,006,307	11

			Transport	375,360	3,006,307	11	
		6 Lärarinnor, lön à	1,700:—				
		förhöjning för 20 års					
		tjenst à	680:—	14,280			
		11 Lärarinnor, lön à	1,700:—				
		förhöjning för 15 års					
		tjenst à	510:—	24,310			
		9 Lärarinnor, lön à	1,700:—				
		förhöjning för 10 års					
		tjenst à	340:—	18,360			
		26 Lärarinnor, lön à	1,700:—				
		förhöjning för 5 års					
		tjenst à	170:—	48,620			
1886 års stat	} b	11 Lärarinnor, lön eller					
S. F. besl. 12/12 1899		arvode à	2,000:—	22,000			
		14 Lärarinnor, lön eller					
		arvode à	1,700:—	23,800			
		11 Lärarinnor, arvode à	2,000:—	22,000			
		11 Lärarinnor, arvode à	1,700:—	18,700			
		2 Lärarinnor i förbe-					
		redande skolor, ar-					
		vode à	2,000:—	4,000			
		Timlärare i slöjd.		3,500			
		Timlärare och lärarinnor i sång .		2,000			
		Timlärarinnor i gymnastik		3,500			
		c Vikarier och sannolikt ökad lärare-					
		personal under höstterminen, för-					
	slagsvis		9,000				
1886 års stat	} b	Inspektor		7,000			
S. F. besl. 20/12 1888							
D:o 29/12 1899		b	Biträde vid inspektorskansliet . .		1,200		
D:o 20/10 1903		b	Ekonom		5,000		
D:o 1/6 1904		b	Sekreterare i direktionen		800		
D:o 15/11 1904		b	1 Läkare vid stadens folkskolor .		6,000		
D:o 28/12 1886		} b					
D:o 29/12 1890							
D:o 29/12 1892				7 Vaktmästare à	1,000:—	7,000	
D:o 28/12 1896							
D:o 19/12 1899							
S. F. besl. 28/12 1886	} b	1 Gårdsdräng jemte fritt rum, ved					
D:o 22/12 1903			och lyse	900			
	} b	2 Gårdsdrängar jemte					
		d:o d:o à	840:—	1,680			
D:o 28/12 1886	} b						
D:o 29/12 1891							
D:o 29/12 1902			2 Gårdsdrängar à	780:—	1,560		
		Transport	620,570	3,006,307	11		

		Transport	620,570 —	3,006,307 11
	c	Arvode för 13 föreståndare och föreståndarinnor å 400:—	5,200 —	
		D:o åt 4 d:o d:o å 350:—	1,400 —	
	c*	Arvoden för undervisningen å folkskolornas fortsättningsklasser	2,500 —	
		Arvoden för matrikelföringen i de högre skolornas tredje och fjärde klasser	1,000 —	630,670 —
		<i>Öfriga kostnader.</i>		
	c	Hyror för kansli och skollokaler, förslagsvis	30,000 —	
		Undervisningsmaterial, förslagsvis	15,000 —	
	c	Material för handarbeten och skolkök, förslagsvis	5,000 —	
		Ny skolmöbel och reparation af gammal, förslagsvis	14,000 —	
	c	Ved och vedhuggning, förslagsvis	22,000 —	
		Belysning, förslagsvis	16,000 —	
	c	Till beklädnadshjelp åt fattiga elever hemmahörande i staden, förslagsvis	10,000 —	
		Renhållning, förslagsvis	18,000 —	
	b	Underhåll och reparationskostnader för skolornas gårdar och lokaler, förslagsvis	24,000 —	
K. Förordn. $\frac{5}{8}$ 1886		Bidrag till pensionering af landets folkskollärarepersonal: för 67 lärare å 50 mk 3,350:— för 145 lärarinnor å 37: 50 5,437: 50	8,787 50	
	c & d	Annonser, blanketter, annat tryck och oförutsedda utgifter, förslagsvis	4,000 —	
	c	Anslag till resestipendier	1,500 —	168,287 50
		5. Uppfostringsanstalt för andesvaga barn.		
S. F. besl. $\frac{11}{10}$ 1898	b	Anslag att utgå med 300 mk för hvarje i Berttula anstalt för andesvaga barn intagen frielev från Helsingfors, dock till sammanlagdt belopp af högst	— —	4,500 —
		Transport	— —	3,809,764 61

			Transport	—	—	3,809,764	61
		6. Asyler för vanartade barn.					
S. F. besl.	29/12 1899	} b	Uppfostringsanstalten i Sibbo:				
			Kostnader, förslagsvis	8,032	67		
D:o	15/10 1901	} b	Uppfostringsanstalten i Nummis:				
			Kostnader, förslagsvis	7,246	—		
D:o	22/12 1903	} b	Uppfostringsanstalten i Lojo:				
			Kostnader, förslagsvis	7,281	—		
D:o	29/12 1899	} b	Uppfostringsanstalten i Wånå:				
			Kostnader, förslagsvis	8,544	50		
D:o	15/10 1901	} b	Uppfostringsanstalten i Borgå socken:				
			Kostnader, förslagsvis	8,641	—		
D:o	29/12 1899	} b	För enskild utackordering, förslagsvis	8,000	—		
			Läkarearvode för besigtning, d:o	100	—	47,845	17
		7. Folkbibliotek och läsesalar.					
S. F. besl.	1886 års stat	} b	1 Bibliotekarie	3,600	—		
			D:o	21/12 1889			
D:o	27/12 1895	} b	1 Första amanuens (Sv. afd.)	1,500	—		
			D:o	19/12 1901			
D:o	29/12 1899	} b	personelt tillskott.	300	—	1,800	—
			D:o	27/12 1895			
D:o	21/12 1897	} b	1 Förste amanuens å läsesalen .	1,500	—		
			D:o	19/12 1901			
D:o	21/12 1889	} b	1 D:o d:o (Finska afd.)	1,200	—		
			D:o	28/12 1891			
D:o	29/12 1896	} b	1 Andra amanuens (Sv. afd.)	1,200	—		
			D:o	19/12 1901			
D:o	29/12 1900	} b	personelt tillskott.	300	—	1,500	—
			D:o	19/12 1901			
D:o	19/12 1901	} b	1 Andra amanuens (Sv. afd.) . .	1,200	—		
			D:o	29/12 1900			
D:o	29/12 1900	} b	1 D:o d:o (Finska afd.) .	900	—		
			D:o	29/12 1900			
D:o	20/12 1902	} b	1 D:o d:o (Läsesalen) .	900	—		
			D:o	20/12 1902			
D:o	20/12 1902	} c	3 Extra d:o å	550	—	1,650	—
			D:o	20/12 1902			
S. F. besl.	1886 års stat	} b	1 Vaktmästare jemte fri bostad och ved	900	—		
			D:o	20/12 1888			
D:o	29/12 1891	} b	1 Vaktmästarebiträde	600	—		
			D:o	20/12 1887			
D:o	27/12 1895	} b	1 Gårdskar, jemte fri bostad och ved	300	—		
			D:o	2/12 1902			
D:o	29/12 1896	} b	1 Städerska, jemte fri bostad och ved	600	—		
			D:o	29/12 1896			
D:o	29/12 1896	} b	1 Föreståndare för Tölö filial . .	600	—		
			D:o	29/12 1896			
			Transport	17,250	—	3,857,609	78

			Transport	17,250	3,857,609 78
			1 Föreståndare för filialen vid Fabriksgatan N:o 36 jemte fri bostad, ved och lyse	200	
			1 Föreståndare för filialen i Sörnäs, arvode	1,500	
D:o 22/12 1898	} b		1 Vaktmästare vid Sörnäs filial, jemte bostad, ved och lyse	720	
D:o 20/9 1899			2 Städerskor vid filialerna, jemte bostad, ved och lyse å 100 mk	200	
			Hyra för filiallokalerna	5,380	
			Böcker, tidskrifter och tidningar jemte inbindning, förslagsvis	14,000	
		} c	Ved och belysning, förslagsvis	7,000	
			Brandstodsafgifter, förslagsvis	230	
		c & d	Diverse samt oförutsedda utgifter, förslagsvis	3,000	49,480
			8. Öfriga folkbildningsändamål.		
			Anslag till Svenska teatern	5,000	
		} c	D:o " Finska d:o	5,000	
			D:o " Folkteatern	3,000	
			D:o " Aktiebolaget Helsingfors Filharmoniska sällskap	12,000	
			D:o till Helsingfors Hornorkester	8,000	
			D:o till den af kommunen anordnade arbetareundervisningen	6,000	39,000
			— Fmk 1,088,799: — —		
			X. Staden åliggande allmänna onera.		
			1. Skjutshållning.		
Guv. resol. 21/5 1896	} b		Entreprenad, 6 hästar, förslagsvis	—	1,950
Kontrakt 23/1 1902					
			2. Kronoutlagor.		
Resol. på städ. besv. 19/12 1757 § 58	} b		Boskapspenningar och utsädesafgift	—	54 96
K. S:ns res. 10/5 1899					
			Transport	—	3,948,094 74

		Transport	—	—	3,948,094	74
		3. Inkvarteringen.				
Inkvarter. regl. 19/1 1876 S. F. besl. 11/3 1879	b	Inkvarteringskostnader, förslagsvis	—	—	236,818	12
		4. Inkvarteringsnämnden.				
1886 års stat	b	1 Ordförande	2,000	—		
		1 Sekreterare	1,600	—		
		1 Kvartermästare	2,000	—		
		1 Translator	1,000	—		
		1 Vaktmästare	800	—		
	c & d	Expenser och oförutsedda utgifter, förslagsvis	600	—	8,000	—
		— Fmk 246,823: 08. —				
		XI. Vattenledningen.				
		1. Förvaltning och drift.				
1886 års stat S. F. besl. 29/12 1888 D:o 16/2 1892 D:o 29/3 1892 D:o 5/12 1887 D:o 21/12 1900 D:o 29/12 1890 D:o 13/12 1892 D:o 21/12 1897	b	1 Vattenledningsingeniör, lön	8,000	—		
	b	resemedel, förslagsvis	400	—	8,400	—
	b	1 Assistent, lön	4,800	—		
	b	1 Bokhållare	3,000	—		
		förhöjning för 10 års tjänst	600	—	3,600	—
D:o 29/12 1890 D:o 29/12 1902	b	1 Verkmästare, jemte fri bostad och ved	1,800	—		
D:o 19/12 1899	b	1 Öfvermaskinist, jemte fri bostad och ved	2,700	—		
1886 års stat S. F. besl. 19/12 1899	b	1 Förste maskinist, jemte fri bostad och ved	1,800	—		
1886 års stat S. F. besl. 19/12 1899	b	1 Andre maskinist, jemte fri bostad och ved	1,500	—		
D:o 19/12 1899 D:o 21/12 1889 D:o 29/12 1891 D:o 29/12 1902	b	1 Putsare, jemte fri bostad och ved	1,000	—		
	b	1 Reservoirvakt, jemte fri bostad och ved	500	—		
	c	Driftkostnad för pumpverket, förslagsvis	6,000	—		
		D:o för filtrerna, förslagsvis	12,000	—		
		Transport	44,100	—	4,192,912	86

		Transport	44,100	4,192,912 86
Enligt kontrakt	c	Afläsning och kontroll af vattenmätare, förslagsvis	8,500	
		Mätningar och undersökningar för utvidgningar, förslagsvis	1,500	
K. S:ns resol. 7/5 1895 Kontrakt 5/6 1895	b	Brandförsäkringspremier, förslagsvis	1,200	
		Arrende för skyddsområde invid Vanda å	350	
Enligt kontrakt	b & c	Arrende för Broholmen i Gammelstaden	600	
		Hyra för vattenledningskontorets lokal, jemte städning och belysning, förslagsvis	2,000	
	c	Expenser, förslagsvis	2,500	
		Utskylder till Helsinge kommun, förslagsvis	800	
	c	Kostnader för distribuering och indrifning af debetsedlar och räkningar, förslagsvis	700	
		Kostnader för hästhoarnes skötsel, förslagsvis	2,700	
		Kostnader för privata anslutningar och uppsättningar af vattenmätare, förslagsvis	95,000	159,950
		2. Underhåll och remont.		
	c*	Betonering af filtret n:o 1	5,700	
		Nyläggning af den sista tredjedelen af taket i den äldre vattenborgen	5,000	
	c	Öfrig remont och underhåll af vattenledningens byggnader, hägnader, dammar, maskiner och rörnät, förslagsvis	22,000	
		Reparation af vattenmätare, förslagsvis	4,500	37,200
		3. Utsträckning af rörnätet och inköp af vattenmätare.		
	c*	Vattenledning under Andregatan från Västra Henriksgatan till Abrahamskatan (rörombyte)	23,800	
		Transport	23,800	4,390,062 86

		Transport	23,800	4,390,062	86
	c*	Vattenledning under Albertsgatan mellan André- och Boulevardsgatorna (delvis rörombyte) . .	10,500		
		Vattenledning under Gräsviksgatan och en del af Lappviksgatan mellan Malmbrinken och Sandviksgatan (rörombyte) . .	28,800		
		Vattenledning under Unionsgatan mellan S. Esplanadgatan och N. Magasinsgatan (rörombyte)	3,800		
		Vattenledning under Trädgårdsgatan mellan Berg- och Fabiansgatorna (rörombyte).	1,600		
		Vattenledning under Ö. Chausséen från Vilhelmsbergsgatan till villan n:o 1 a i Vallgård	13,200		
		Vattenledning under V. Chausséen från Djurgårdsporten till villan Humleberg n:o 1	39,000		
		Vattenledning under Skepparegatan mellan Fabriks- och Petersgatorna	6,950		
		Vattenledning under Circus- och Holmnäsgatorna på Broholmen	12,500		
		Vattenledning under Fredriksbergsgatan från Flemings- till Svalbogatan	22,100		
		Vattenledning under Alpgatan från Vallins- till Kristinegatan . .	10,900		
		Vattenledning under Ö. Chausséen mellan N:o 45 och Vilhelmsbergsgatan	7,000		
		Vattenledning under Hagasundsgatan vid N:o 4 (rörombyte) . .	900		
		c Inköp af vattenmätare	8,000	189,050	
		4. Diverse.			
	c*	Afstängningskranar och brandposter å rörnätet	2,000		
		Planteringsarbeten i Gammelstaden	300		
		Transport	2,300	4,579,112	86

		Transport	2,300	4,579,112	86
	c*	Fortsatta försök med vattenledningsvattnets renande samt grundvatten undersökningar	18,000	20,300	
		— Fmk 406,500: — —			
		XII. Saluhallarna			
		1. Saluhallen å Strandtorget.			
S. F. besl. ²⁹ / ₁₀ 1899	b	1 Uppsyningsman, lön	1,200		
		beklädnadshjelp	150		
			1,350		
	c	1 Dräng, lön	1,080		
		Belysning, förslagsvis	3,300		
		Diverse omkostnader	420		
				6,150	
		2. Saluhallen å Sandvikstorget.			
S. F. besl. ²² / ₁₂ 1903	b	1 Uppsyningsman, lön	1,200		
		beklädnadshjelp	150		
			1,350		
	c	Renhållning, förslagsvis	600		
		Belysning, förslagsvis	3,100		
		Diverse omkostnader	350		
				5,400	
		3. Saluhallen vid Vestra Kajen N:o 10.			
	b	1 Uppsyningsman, lön	1,200		
		beklädnadshjelp	150		
			1,350		
	c	Renhållning, förslagsvis	240		
		Belysning, d:o	1,500		
		Diverse omkostnader, d:o	260		
				3,350	
		— Fmk 14,900: — —			
		XIII. Stadens jordlägenheter.			
	c	Gumtäckt, förvaltningskostnader m. m., förslagsvis	7,000		
		Mejlans, utskylter m. m., förslagsvis	400		
				7,400	
		— Fmk 7,400: — —			
		Transport	—	4,621,712	86

		Transport	—	4,621,712	86
		XIV. Allmänna arbeten.			
		1. Byggnader och lägenheter.			
		<i>Remont och underhåll.</i>			
	c	Snötransport m. m. från stadens gårdar	4,300		
		Remont i Maria sjukhus	16,500		
		D:o af byggnaderna å villan Hagasund, eventuelt	9,100		
	c*	D:o af polisinsrättningens lokaler Fönstergaller, linoleummattorsamt särskilda ändringsarbeten i tull- och packhuset å Skatudden	9,400		
		Diverse reparationer	6,150		
S. F. besl. 29/11 1904	c	Ändring och nybyggnad af rådhuset, förslagsvis	27,500		
	b		70,000	142,950	
		<i>Nybyggnader.</i>			
	c*	Saluhall å Kaserntorget	200,000		
D:o 27/9 1904	b*	Folkskolehus vid Tölögatan	297,000	497,000	
		2. Gator och allmänna platser.			
		<i>Remont och underhåll.</i>			
		Stensättning med I:a nubbsten i asfalt af stadens andel af Trädgårdsgatan emellan Unions- och Fabiansgatorna	7,600		
		D:o med d:o af Östra Henriksgatans förlängning från S. Esplanad- till Boulevardsgatan	16,000		
		D:o med d:o af en körbana öfver Skilnaden från adr. N:o 4 till Boulevardsgatan	11,100		
	c*	D:o med d:o af uppfarten till Långa bron	8,600		
		D:o med d:o af norra delen af Salutorget emellan Helenegatans förlängning och väntpaviljongen å Slottskajen	20,000		
		Påfyllning med asfalt i fogarna å den med I:a nubbsten belagda delen af Salutorget	5,300		
		Transport	68,600	5,261,662	86

		Transport	68,600 —	5,261,662 86
	c*	Stensättning med II:a nubbsten och fältsten af Magasinskajen utmed varuskjulet å densamma	22,000 —	
		Omläggning med II:a nubbsten af trottoiren å V. Kajen invid Observatoriibergen	1,500 —	
		Ombyggnad af stödjemuren å Mikaelsgatan emellan Wilhelmsgatan och Kaisaniemi	5,800 —	
		Ombyggnad och remont af särskilda barriärer längs staden tillhöriga gatuandelar	13,000 —	
S. F. besl. 25/10 1904		b	Utvidgning af Skatuddsbron . . .	28,200 —
	c	Diverse reparationer	12,000 —	151,100
		<i>Nyanläggningar.</i>		
	c*	Stensättning med II:a nubbsten och fältsten af särskilda ytor å Myntkajen	9,300 —	
		Stensättning med fältsten af stadens andel af en 15 meter bred körbana å Hagnäs torg utmed norra gränsen af kv. N:o 300	2,500 —	
		D:o med d:o af en körbana öfver Hagnäs torg i riktning af Sörnäs Strandväg	16,900 —	
		Planering och makadamisering af Sandviks norra kajen utmed kv. N:o 175	5,600 —	
		Stensättning med fältsten af stadens andel af Gräsvikskajen utmed kv. N:o 175	7,100 —	
S. F. besl. 27/9 1904	b	Planering och makadamisering af Observatoriigatans förlängning utmed gårdarna adr. N:ris 2 och 4	3,900 —	
	b	Stensättning med fältsten af Petersgatan utanför Fruntimmersföreningens barnhem	2,100 —	
D:o 18/12 1904		D:o med d:o af stadens andelar af Kaptensgatan utmed adress N:o 3 samt emellan Fabriks- och Petersgatorna	5,000 —	
		D:o med d:o af stadens andel i körbanan å den öppna platsen framför kvarteret N:o 180 . . .	1,800 —	
		Transport	54,200 —	5,412,762 86

		Transport	54,200	5,412,762	86	
	c*	Planering af Skepparegatan emellan Fabriks- och Petersgatorna	25,500			
		Planering af Cirkusgatan	18,900			
		D:o af Holmnäsgatan	5,900			
		Planering och makadamisering af Kyrkogårdsgatan utmed Gamla kyrkogården samt af den öppna platsen invid Lappviksgatans vestra del	9,800			
		Planering af 5:te linien från Porthans- till Ö. Prästgatan . . .	30,000			
		D:o af Castréngsgatan utanför adr. N:o 22	2,500			
		D:o af Alpgatan från Vallins- till Kristinegatan samt utmed tomten N:o 23 i kv. N:o 324 . . .	40,000			
		D:o af halfva gatan emellan kvarteren N:ris 324 och 326 i 12:te stadsdelen	8,000			
		D:o af Fredriksbergsgatan emellan Flemings- och Åsgatorna . . .	48,000			
		D:o af Åsgatan emellan Vasa- och Fredriksbergsgatorna	11,200			
		D:o af Ekogatan	4,600			
		D:o af södra hälften af Malmgatan från adr. N:o 30 till S. Järnvägsgatan	41,200	299,800		
		3. Kanaler och afloppsdiken.				
		<i>Remont och underhåll.</i>				
	c	Diverse underhåll	15,000			
	c*	Kompletteringsarbeten	3,000	18,000		
	<i>Nyanläggningar.</i>					
	c*	Kanal under Östra Chausséen från adr. N:o 45 till Vilhelmsbergsgatan och från Torkelsgatan till kanalen under Aspnäsgatan. . .	42,900			
		D:o under Skepparegatan från adr. N:o 29 till Petersgatan . . .	5,100			
		D:o under Cirkusgatan från adr. N:o 5 till Broholmogatan . . .	6,500			
		Transport	54,500	5,730,562	86	

		Transport	54,500	5,730,562	86		
c*	}	Kanal under Holmnäsgatan från adr. N:o 6 till Långbrokajen	1,900				
		D:o under 5:te linien från Ö. Prästtill Porthansgatan	6,200				
		D:o under Fredriksbergsgatan från adr. N:o 26 till Svalbogatan	14,900				
		D:o under Åsgatan från adr. N:o 6 till Fredriksbergsgatan	3,400				
		D:o under Ekogatan från adr. N:o 3 till Norra hamnen	2,800				
		D:o under Alpgatan från Vallins-till Kristinegatan	5,750				
		D:o under Malmgatan från adr. N:o 34 till S. Järnvägsgatan	2,650	92,100			
		4. Vägar.					
		<i>Remont och underhåll.</i>					
c		Diverse reparationer	—	10,000	—		
5. Chausséer.							
<i>Remont och underhåll.</i>							
c		Diverse reparationer	15,000				
c*		Trottoir längs Östra Chausséen från Hörnebergsgatan till Hermanstad	5,500	20,500	—		
6. Hamnar.							
<i>Remont och underhåll.</i>							
c	}	Diverse reparationer	15,000				
		Nedfartsbroar till isarna jemte stängsel vid kajerna	3,000				
		Muddring i hamnarna	20,000				
		Ombyggnad af ballastbron i Sörnäs	6,000				
		Remont af vestra och östrabroarna i Sörnäs	3,000				
c*	}	D:o af brolocket å Magasinskajens sydligaste del	4,000				
		Ombyggnad af ångslupsbron i Tölö viken	1,800				
		D:o och förlängning af lossningsbryggan vid allmänningen mellan villorna Bråvalla och Ulfåsa	3,000	55,800	—		
		Transport	—	5,908,962	86		

		Transport	—	5,908,962 86
		<i>Nybyggnader.</i>		
	c*	Förtöjningsplatser för båtar vid norra stranden af Djurgårdsviken samt vid Sörnäs strandväg	2,000	
		Lossningsbro vid Fågelviksgatan	2,500	
		Täckt klappbrygga vid Sörnäs strandväg	3,000	7,500
		7. Planteringar.		
		<i>a) Remont och underhåll.</i>		
	c	Underhåll af planteringar och trädskolor	54,000	
		D:o af hägnader	2,000	
	c*	Jordberedning för stadsplanteringarne	2,500	58,500
		<i>b) Nyanläggningar.</i>		
	c*	Planeringsarbeten i Brunnsparken	10,000	
		Planering af Dockstorget	2,500	
	b*	Anläggning af lekplan och plantering å Aspnäs plantage	3,500	
		Planering af Skatuddstorget	7,300	
	c*	Reglering af området mellan Kanalgatan och kyrkoterassen	600	
		Anläggning af en nedgång från Unionsgatan till Kajsaniemi park	950	
	c	Anordnande af kalkbanor	1,100	25,950
		8. Renhållningsväsendet.		
		<i>Remont och underhåll.</i>		
	c	Underhåll af afstjälpningsplatser och bryggor	2,800	
		Vakters aflöning	5,200	
		Renhållning af latriner och pissoirer	12,000	
		Remont af d:o och d:o	2,000	
		Renhållning af stadens allmänna platser och gatuandelar m. m.	49,000	
		Transport	71,000	6,000,912 86

S. F. besl. ²⁵/₁₀ 1904

		Transport	71,000 —	6,000,912 86
	c	Bevattning af stadens centrala gator	10,000 —	
		Renhållning af chausséerna	20,000 —	
		D:o af d:o i Brunnsparken	1,000 —	
		D:o af vägar	7,000 —	
		D:o af båthamnar	700 —	
		Rengöring af isarna	1,500 —	111,200 —
		<i>Nyanläggningar.</i>		
	c*	Tillskottsanslag för renhållningsstationen å Malm, äfvensom för anskaffande af ytterligare soptransportkärror, sophinkar m. m.	— —	31,800 —
		9. Arbetsredskap.		
	c*	Inköp af ångpanna för ett transportabelt pumpverk	2,750 —	
	c	Diverse inköp och remont	7,000 —	9,750 —
		10. Diverse.		
	c	Underhåll af klappbryggor, vedmått, lyktstolpar m. m.	— —	6,000 —
		— Fmk 1,537,950: — —		
		XV. Pensioner.		
Mag. besl. 18/2 1863	b	Magistratssekreteraredottern M. K. Wirzenius	266 67	
D:o 30/10 1867	b	Stadsfiskalsenkan I. C. Winter	300 —	
S. F. besl. 9/2 1875	b	Rådmannen H. L. Crohns tre barn	600 —	
D:o 20/2 1888	b	Förre Fångknekten Jakob Stark	240 —	
D:o 3/12 1889	b	D:o Sprutmästaren M. Henelius	800 —	
D:o 2/12 1890	b	D:o Ordningssmannen vid brandverket I. Rönneberg	400 —	
D:o 9/6 1893	b	D:o extra Stadsfogden Moses Lindberg	400 —	
		Transport	3,006 67	6,159,662 86

			Transport	3,006 67	6,159,662 86
S. F. besl.	¹⁶ / ₅ 1893	b	Auktionskassörsenkan Fredrika Wilhelmina Lindman	240 —	
D:o	¹⁶ / ₃ 1893	b	Brandkonstapelsenkan Gustava Hokkanen	120 —	
D:o	³ / ₁₀ 1893	b	Drätselkammarsekreteraren O. Ehr- ströms enka och 1 minderårig son	800 —	
D:o	⁷ / ₁₁ 1893	b	Stadsfiskalsenkan Albertina Meller	200 —	
D:o	¹⁹ / ₅ 1899	b	Vaktmästaredottern Erika Alexan- dra Rosenström	120 —	
D:o	¹⁹ / ₁₁ 1895	b	Skogsvaktareenkan Maria Eriksson	120 —	
D:o	³ / ₁₂ 1895	b	Stadsbetjentsenkan E. J. Tång .	120 —	
D:o	²⁰ / ₁₀ 1896	b	Förre Realskolevaktmästaren F. M. Lindqvist	300 —	
D:o	¹⁹ / ₅ 1899	b	Förre Tillsyningskvinnan vid fat- tigvården Emilia Grönstrand .	240 —	
D:o	⁵ / ₉ 1899	b	Hamnkonstapelsenkan Eva Gu- stava Lönnqvist	120 —	
D:o	¹⁷ / ₉ 1901	b	Förre Folkskoleinspektorn Viktor Öhberg	6,000 —	
D:o	¹⁷ / ₁₂ 1901	b	Uppfostringsbidrag åt afl. härads- höfdingen B. Stenius 2 omyn- diga barn	400 —	
D:o	²² / ₄ 1902	b	Hamnvaktmästareenkan Eva Hag- man	144 —	
D:o	²⁹ / ₅ 1903	b	Stadsbetjentsenkan Adolfina Vil- helmina Fagerholm	120 —	
D:o	²⁰ / ₁ 1903	b	Sprutmästareenkan Sofia Nyström och hennes minderåriga barn .	600 —	
D:o	²⁰ / ₅ 1904	b	Förre Hamnvaktmästaren Johan Edvard Stenman	400 —	
D:o	⁸ / ₃ 1904	b	Stadsbetjentsenkan A. M. Olin .	120 —	
D:o	¹³ / ₉ 1904	b	Vaktmästareenkan M. E. Roskvist	120 —	
		c	Förre tillsyningsmannen vid helso- polisen T. A. Glad	400 —	13,690 67
			— Fmk 13,690: 67 —		
XVI. Diverse utgifter.					
S. F. besl.	⁹ / ₁₀ 1875	b	För revision af stadens räk- skaper	4,100 —	
D:o	¹⁴ / ₁ 1902	b	För inventering af stadens lös- egendom	800 —	
			Transport	4,900 —	6,173,353 53

			Transport	4,900	6,173,353 53
			Bränsle, förslagsvis	11,000	
		c	Belysning, inclusive illuminationer, förslagsvis	8,000	
			För stormvarningstelegram, d:o	250	
			Brandstodsafgifter, förslagsvis	12,000	
S. F. besl. 21/12 1897	}	b	Anslag åt mantalsskrifvaren	3,000	
D:o 29/12 1890					
D:o 29/12 1893	}	b	Anslag för byggnadsinspektör	2,400	
D:o 29/11 1904					
			Arvoden för elektrotekniska besigtningar, förslagsvis	1,000	
Fiskeristadgan för H:fors 1/2 1890	}	b	Arvode åt 2:ne fiskeritillsyningsmän, förslagsvis	600	
S. F. besl. 21/12 1897					
		c	För öfvervakande af virkesflottningen i stadens hamnområde	150	
			Arvode åt en gårdsekonom	1,800	
		b	För uppsigt öfver varuskjulen	1,200: —	
D:o 28/10 1895			Diverse kostnader för d:o	300: —	1,500
		b	Utskrifning af vallängden jemte register dertill	1,400	
D:o 22/12 1898					
D:o 24/11 1885		b	Anslag till juridiskt biträde åt obemedlade	2,500	
		c	Anslag till Fängelseföreningens skyddsherberge	600	
D:o 26/6 1903		b	D:o till d:o för kvinliga frigifna fångar	600	
1886 års stat	}	b	2 politiekarlar jemte fri bostad, arvode å 600: —	1,200	
S. F. besl. 28/12 1876					
D:o 22/12 1903					
Drkam. besl. 13/10 1904		b	Skadestånd åt arbetare för kroppsskada	43 20	
		c	Underhåll af normalur	1,450	
		c	Inventarier till särskilda stadens hus, remont och komplettering, förslagsvis	7,500	
			Telefonafgifter, förslagsvis	4,500	
S. F. besl. 26/10 1897		b	Anslag för isobservationer, d:o	600	
D:o 21/12 1897		b	Förkontroll öfver efterlefnadafförordningen angående hundskatten	500	
		b	Signalering af middagstimmen	300	
D:o 19/12 1899		c	Afkortning och restitution å uttaxerade medel och andra inkomster, förslagsvis	40,000	
		d	För oförutsedda behof enligt Stadsfullmäktiges bestämmande	70,000	177,793 20
				— Fmk 177,793: 20 —	
				Summa Fmk	6,351,146 73

		Inkomster.			
	Bokstaven anger inkomstens beskaf- andet enligt 58 § 1 kommunallagen.	<i>a</i>	Disponibel behållning från föregående år	—	750,000
			I. Räntor.		
		<i>c</i>	Å vattenledningslåneobligationer, förslagsvis	15,000	
Chaussée oblig. reglem. *6/1 1865 § 4.		<i>c</i>	Å chaussée-obligationer, förslagsvis	2,000	
		<i>b</i>	Å tomtlösen, förslagsvis	140,000	
Enl. donat. urkunderna		<i>b</i>	Å donationsfonder, hvilkas räntor tillfalla staden, förslagsvis	16,000	
		<i>c</i>	Diverse räntor och dividender, förslagsvis	210,000	
		<i>c</i>	Å Belysningsverkets förskotter	6,000	389,000
			II. Tomtlösen.		
S. F. besl. 9/3 1893		<i>b</i>	Försäljning af tomter och amortering å köpeskillingen för försålda tomter, förslagsvis	—	200,000
			III. Stadens fasta egendom.		
			1. Räntor från donerade hemman.		
K. S:ns res. 12/1 1879		<i>b</i>	Förslagsvis	—	1,800
			2. Stadens afhyta område.		
Kongl. försäkr. 23/2 1789 § 1 o. 4		<i>b</i>	Arrenden för byggnader och lägenheter	163,000	
K. Förordn. 8/12 1873 § 6		<i>b</i>	Arrenden från Brunnsparksområdet, förslagsvis	15,000	
Enl. inlösningvilkoren			Transport	178,000	1,340,800

		Transport	178,000	1,340,800
Enligt kontrakt K. Sns utsl. ^{11/11} 1884 S. F. besl. ^{29/10} 1888	b	Arrenden från Societetshuset . .	44,800	
	b	Hyra för försäljningsplatser å tor- gen, förslagsvis	33,000	
	b	Polisens embetslokaler och stall i gårdarna n:ris 22 och 24 vid Alexandersgatans samt i Gammel- staden	18,100	
Enl. kontrakt	b	Hyra för lokaler i gården N:o 3 vid Sofiegatan, förslagsvis	3,200	
	b	Hyra för lokaler i gården N:o 6 vid Bergmansgatan	6,200	
		Diverse hyror, förslagsvis	6,300	
D:o d:o	b	Hyra för bodar och diskar, för- slagsvis	5,000	
	b	Hyra för stånd i Saluhallarna, förslagsvis	74,000	
		Simhusafgifter, förslagsvis	1,000	
		Fiskevattensafgifter, förslagsvis .	1,500	
	c	Hötägt och mulbetesafgifter, för- slagsvis	150	
		Tillfälliga arrenden och planhyror, förslagsvis	20,000	391,250
		3. Stadens jordlägenheter.		
Enl. kontrakt	b	Grejus, arrende, förslagsvis	2,400	
	b	Gumtäckt, d:o d:o	27,000	
		Mejlans, d:o d:o	6,000	
		Reimars, d:o d:o	150	35,550
		— Fmk 428,600: — —		
		IV. Tomtören.		
	b	Förslagsvis	—	2,800
		V. Inkomstgivande rättig- heter.		
K. Förordn. ^{21/12} 1877 K. kung. af s. d.	c	Tolag för till Helsingfors desti- nerade varor, förslagsvis	210,000	
		Transport	210,000	1,770,400

		Transport	210,000	1,770,400
K. kung. af $\frac{1}{10}$ 1881 K. S:ns skrivf. $\frac{17}{4}$ 1883	c	Tolag för till Helsingfors sjöledes inkommande varor, destinerade till uppstad, förslagsvis . . .	8,000	
Trafiktaxan $\frac{10}{4}$ 1888	c	Trafikafigter, förslagsvis . . .	470,000	
D:o d:o	c	Mätningsafgifter, förslagsvis . . .	1,500	
S. F. besl. $\frac{1}{6}$ 1876	c	Magasinshyra, förslagsvis . . .	3,500	
		Hamnafgifter, förslagsvis . . .	205,000	
		Broafgifter, förslagsvis . . .	9,000	
Trafiktaxan $\frac{10}{4}$ 1888	c	Lyftkransafgifter, förslagsvis . . .	500	
		Ballastafgifter, förslagsvis . . .	100	
		Vagningsafgifter, förslagsvis . . .	2,400	
K. Förordn. $\frac{30}{3}$ 1879	c	Afgifter af utlänningar för för- säljning af matvaror vid mast, förslagsvis . . .	2,500	
Särsk. K. S:ns resol. K. Förordn. $\frac{24}{7}$ 1883	c	Biljardafgifter, förslagsvis . . .	400	
	c	Bouppteckningsprocenter, stadens andel, förslagsvis . . .	30,000	
K. Stadg. $\frac{21}{10}$ 1698	c	Bouppteckningsprocenter, stadens fattiges andel, förslagsvis . . .	8,000	
	c	Kollektmedel, förslagsvis . . .	200	
	c	Diverse böter, förslagsvis . . .	200	
Enl. kontrakt	b	Arrende för Gammelstads kvarnen	3,500	954,800
VI. Diverse inkomster.				
K. Förordn. $\frac{17}{3}$ 1879	c	Personel fattigafgift, förslagsvis .	39,000	
Regl. för komm. sjuk- vård i H:fors $\frac{12}{11}$ 1879	c	För sjukvård i Maria sjukhus, förslagsvis . . .	16,000	
	c	Inkomst från desinfektionsinrätt- ningen, förslagsvis . . .	300	
	c	För desinfektion i hemmen, för- slagsvis . . .	1,000	
	c	Fattighjons arbeten, förslagsvis .	500	
	c	Inkomst från arbetsinrättningen, förslagsvis . . .	10,000	
K. Förordn. $\frac{17}{3}$ 1879	c	Jordafkastning från fattiggården, förslagsvis . . .	1,000	
	c	Ersättning för underhåll af fat- tiga, förslagsvis . . .	12,000	
Regl. för folkskolorna i H:fors $\frac{4}{10}$ 1892 Regl. för folkskolorna i H:fors $\frac{25}{6}$ 1878	c	Elevers i folkskolan afgifter och handarbeten . . .	500	
		Transport	80,300	2,725,200

		Transport	80,300 —	2,725,200 —
	c	Ersättning för i asyler underhållna barn, förslagsvis	1,000 —	
Stadg. för Folkbib. ^{2/5} 1886	b	Boklån, förslagsvis	7,500 —	
K. Förordn. ^{14/12} 1894	b	Hundskatt, förslagsvis	15,000 —	
		Intrader vid arbetsförmedlingsbyrån, förslagsvis	175 —	
	c	Intrader vid stadens laboratorium för sanitära undersökningar	1,000 —	
		Afgifter från klosetterna, förslagsvis	6,500 —	
		Bidrag till underhåll af Riddarhuskvären	300 —	
Enl. kontrakt	b	Bidrag till underhåll af planteringarne kring Ständerhuset	600 —	
		Bidrag till underhåll af planteringen kring Ateneum	200 —	
		Bidrag till underhåll af planteringen vid Gamla kyrkan	1,000 —	
Drkam. besl. ^{21/2} 1901	b	Bidrag till gatuhållningen af D:o ^{26/8} 1903 } evangel. luth. kyrkoförsamlingen	2,100 —	
Bankfullm. br. ^{6/7} 1892	b	Bidrag till gatubelysningen af Finlands Bank 275: —		
		af Ständerhuset 525: —	800 —	
K. Förordn. ^{8/9} 1899	b	Vederlag för staden frångångna bötesandelar (incl. stadskamreren och stadskassören tillbörande dylika)	7,389 —	
K. Sen. br. ^{9/8} 1900				
K. Förordn. ^{18/1} 1882	b	Inkvarteringen ersättes enligt K. Förordningen af den 18 Januari 1882 af Kronan, enl. tariff, med förslagsvis	227,259 12	351,123 12
VII. Statsbidrag.				
K. S:ns resol. ^{16/7} 1902	b	Till Folkskolorna	184,000 —	
K. S:ns resol. ^{23/2} 1892	b	Till Gatubelysningen, förslagsvis	15,170 —	
K. S:ns bref ^{19/5} 1898	b	Till Brandverket	21,000 —	
Kongl. br. ^{27/8} 1779	b	Tull- och källarfrihets ersättning	368 —	
		Transport	220,538 —	3,076,323 12

		Transport	220,538	—	3,076,323	12
K. Förordn. $\frac{9}{6}$ 1892 K. kung. $\frac{14}{12}$ 1894	}	b Till förberedande yrkesskolan för gossar	19,516	66		
		b Stadens andel af bränvinsskatten, förslagsvis	13,000	—	253,054	66
VIII. Vattenledningen.						
Taxa för H:fors stads vattenledning den $\frac{11}{3}$ 1890	}	c {	För vattenförsäljning, förslagsvis	440,000	—	
			Hyror för vattenmätare, förslagsvis	25,000	—	
			Vattenavgifter från hästhoarne, förslagsvis	2,100	—	
			Förhöjning för sentida inbetalning af vattenkonsumtionsavgifter, förslagsvis	500	—	
		c*	Ersättning för värkställda anslutningar m. m., förslagsvis	115,000	—	
		b & c	Arrenden för vattenledningens jordområde, förslagsvis	250	—	582,850
IX. Belysningsverket.						
	c	Disponibel vinst af gasverket	—	—	170,200	—
X. Lån.						
	c {	För uppförande af Saluhallar å Kasärntorget	175,000	—		
		För vattenledningens utsträckning	181,050	—	356,050	—
XI. Uttaxering.						
	d	Det belopp, som ytterligare erfordras och skall hos kommunens skattskyldige medlemmar uttaxeras, utgör	—	—	1,912,668	95
Summa Fmk			—	—	6,351,146	73

Sammandrag

af Utgifts- och Inkomststaten för Helsingfors stad år 1905.

Huvud- del	Utgifter.	Ordinarie ut- gifter	Tillfälliga ut- gifter	Summa
I	Räntor och amortering å skuld	1,029,942	50	1,029,942
II	Magistraten och Rådstufvurätten	227,520	—	227,520
III	Kommunalförvaltningen	277,285	—	277,285
IV	Gatubelysningen	231,975	25 7,600	239,576
V	Brandverket	108,430	9,800	118,230
VI	Polisinrättningen	245,414	28	245,414
VII	Sundhets- och sjukvården	376,123	3,000	379,123
VIII	Fattigvården	340,200	—	340,200
IX	Undervisnings- o. bildningsanstalter	1,087,799	1,000	1,088,799
X	Allmänna onera	246,823	08	246,823
XI	Vattenledningen	194,450	212,050	406,500
XII	Saluhallarna	14,900	—	14,900
XIII	Stadens jordlägenheter	7,400	—	7,400
XIV	Allmänna arbeten	396,600	1,141,350	1,537,950
XV	Pensioner	13,690	67	13,690
XVI	Diverse utgifter	177,793	20	177,793
Summa Fmk		4,976,345	98 1,374,800	75 6,351,146
Inkomster.		Ordinarie in- trader	Behållning, tomt- lösen och tillfäl- liga intrader	Summa
	Behållning	—	750,000	750,000
I	Räntor	389,000	—	389,000
II	Tomtlösen	—	200,000	200,000
III	Inkomst från stadens fasta egendom	428,600	—	428,600
IV	Tomtören	2,800	—	2,800
V	Inkomstgifvande rättigheter	954,800	—	954,800
VI	Diverse inkomster	351,123	12	351,123
VII	Statsbidrag	253,054	66	253,054
VIII	Vattenledningen	467,850	115,000	582,850
IX	Belysningsverket	170,200	—	170,200
X	Lån	—	356,050	356,050
XI	Uttaxering	1,912,668	95	1,912,668
Summa Fmk		4,930,096	73 1,421,050	— 6,351,146

Bilaga.

Helsingfors stads Belysningsverks Utgifts- och Inkomststat för år 1905.

Utgifter.			
Förvaltning.			
	Löner och arvoden m. m.:		
	Styrelsens arvode	8,000	
b	1 verkställande direktör, lön	9,000: —	
		tantième	3,000: —
		hyresbidrag	1,500: —
		13,500	
b	1 Kamrerare och kassör, lön . . .	6,300	
c	1 Bokförare, lön	3,000	
b	1 Kontorsbiträde, lön	1,500	
b	1 Gasmästare, utom fri bostad, lyse och värme, lön	4,450	
b	1 Undergasmästare, utom fri bostad, lyse och värme, lön . . .	1,800	
b	1 Rörmästare, lön	3,000	
	1 Materialbokhållare, lön	2,100	
b	Extra skrif- och ritbiträden, förslagsvis	2,500	
		3,500	
c	Kontorsexpenser, förslagsvis . . .	3,500	49,650
Gastillverkningskostnader.			
	Kol:		
	Vanliga gaskol, förslagsvis	153,000: —	
c	Cannelkol, förslagsvis	33,000: —	
		Transport och lämpning af kol, förslagsvis	7,000: —
		193,000	
	Transport	193,000	49,650

		Transport	193,000 —	49,650 —	
	c	Icke specificerade materialier, förslagsvis	2,500 —		
		Arbetskostnad i retorthuset, förslagsvis	21,600 —		
		Ångpanne- och exhausterkostnad, förslagsvis	14,000 —		
		Gasreningen, förslagsvis	2,000 —		
		Bränsle, förslagsvis	800 —		
		Elektrisk belysning i apparatrummen, förslagsvis	600 —		
		Vattenafgift, förslagsvis	1,800 —		
		Brand- och olycksfallsförsäkringspremier, förslagsvis	6,800 —		
		Renhållning, vakthållning och oförutsedda utgifter, förslagsvis	5,000 —	248,100 —	
		Kostnader för biprodukterna.			
		c	Arbetskostnad för koks, förslagsvis	7,000 —	
	D:o för stenkolstjära, förslagsvis		2,400 —	9,400 —	
	Kostnader för gatubelysningen.				
	c	Lykttändare och lampskötare, förslagsvis	27,800 —		
		Glödkroppar och cylindrar, förslagsvis	2,200 —		
		Diverse	2,800 —	32,800 —	
	Kostnader för privata gasförbrukningen.				
	c	Mätareaf läsning och inkassering, förslagsvis	4,600 —		
		Diverse — dejourering, afhjelpande af mindre fel, sprit m. m. förslagsvis	6,000 —	10,600 —	
	Remont och underhåll.				
	c	Byggnader, förslagsvis	3,000 —		
		Ugnar	11,300 —		
		Apparater	1,500 —		
		Gasklockor	500 —		
		Transport	16,300 —	350,550 —	

		Transport	16,300	350,550
	c	Hufvudrörnätet förslagsvis . . .	3,000	
		Lyktstolpar, lyktor och serviser, förslagsvis	3,200	
		Privatserviser förslagsvis . . .	500	
		Gasmätare, "	3,000	
		Inventarier, "	4,000	
	b	Ränta å kontokuranträknningen med stadskassan, förslagsvis .	—	30,000
				8,500
		Utsträckning af hufvudrörnätet.		
	c*	under Unionsgatan mellan S. Esplanad- och S. Magasinsgatorna .	3,510	
		under Andregatan mellan Georgs- och Abrahamsgatorna	8,970	
		under Trädgårdsgatan mellan Berg- och Fabiansgatorna	850	
		under Skepparegatan mellan Fabriks- och Petersgatorna	1,160	
		under Fabriksgatan mellan Skeppare- och Smedsgatorna	5,025	
		under Hafsgatan mellan Kaptens- och Skepparegatorna	1,900	
		under Villagatan mellan Fabriks- och Hafsgatorna	2,880	
		under Docksgatan mellan Munkholms- och Ärtholmsgatorna .	855	
		under Högvaktstorget mellan N. Esplanadgatan och Skatuddsbron	1,870	
		under Myntkajen mellan Ankaregatan och Kronbergskajen . .	2,790	
		under Kanalgratan mellan V. Hamngatan och Kronbergskajen . .	4,095	
		under Lökhölmmsgatan mellan Ankaregatan och Kronbergskajen	2,880	
		under Ankaregatan mellan Myntkajen och Kronbergsgatan . .	1,080	
		under Ö. Hamngatan mellan Myntkajen och Kronbergsgatan . .	1,080	
		under Kronbergskajen mellan Myntkajen och Kronbergsgatan	960	
		under Kronbergsgatan mellan Slottsgatan och Kronbergskajen	1,216	
	under Sandviks s. kajen mellan Boulevard- o. Rödbergsgatorna	3,920		
		Transport	45,041	389,050

	Transport	45,041	389,050
	under Rödbergsgatan mellan Sandviks S. Kajen och Styrmansgatan	1,045	
	under Styrmansgatan mellan Sjömans- och Fabriksgatorna . . .	2,090	
	under Nikolaigatan mellan Estnäs-gatan och Broberget	3,520	
	under Mariegatan mellan Kyrko- och Estnäs-gatorna	1,320	
	under Nya Skatuddsbron såvida denna kommer till utförande år 1905	1,400	
	under särskilda gator enligt Styrelsens bestämmande	10,584	65,000
	Uppställande af nya lyktor förslagsvis		
	å Sandviks s. kajen, Docksgatan, Fabriksgatan, Skepparegatan, Villagatan, Hafsgatan, Nikolai-gatan, Högvaktstorget, Myntka-jen, Kronbergsgatan, Kanalga-tan, Lökhölmmsgatan, Ankarega-tan, Ö. Hamngatan, Kronbergs-kajen samt å 14 st. pissoirer å diverse ställen i staden, tillsam-mans 72 st. lyktor å Fmk 150: — samt en 6-låg. kandelaber, å Högvaktstorget å Fmk 600: —	11,400	
c*	å särskilda gator enligt Styrelsens bestämmande, 24 st. lyktor å Fmk 150: —	3,600	15,000
	Serviser, inventarier m. m.		
	Privatserviser, förslagsvis	5,500	
	Gasmätare "	27,000	
	Inventarier "	2,550	35,050
	<i>Behållning</i>	—	170,200
	Summa Fmk	—	674,300

Inkomster.

Gatubelysningen, förslagsvis.

Auerlågor:			
	Helnatts, 618 st. under vår- och 653 st. under höstterminen, förbru- kande gas	235,151 m ³	
	Halfnatts, 954 st. under vår- och 1,014 st. un- der höstterminen, för- brukande gas	180,795 „	
	Öppna lågor (å varu- skjulen):		
c	Helnatts, 6 st. under seglationstiden, för- brukande gas	2,291 „	
	Lucas-lampor (å Salu- torget):		
	Halfnatts, 2 st. förbru- kande gas	1,743 „	
	Extra belysning vid sär- skilda tillfällen	1,020 „	
	S:a 421,000 m ³		
	å 30 penni per m ³	—	126,300 —
Privatförbrukningen, förslagsvis.			
	Gas till lyse 870,000 m ³ å 30 penni	261,000: —	
c	Afgår för rabatter	6,000: —	255,000 —
	Gas till kokning m. m. 930,000 m ³ å 15 penni	139,500 —	394,500 —
Biprodukter, förslagsvis.			
	Koks	108,000 —	
c	Stenkolstjära	15,500 —	123,500 —
	Vinst å arbeten och materialför- säljningar förslagsvis	—	30,000 —
	Summa Fmk	—	674,300 —

Helsingin kaupungin meno- ja tulosääntö vuodeksi 1905.

Valtuuston vahvistama 30 p:nä joulukuuta 1904.

Muist. Satunnaiset menot ja tulot ovat merkityt tähdellä.

		<i>Smk.</i>	<i>mlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>mlä.</i>	
		Menot.				
		I. Kaupungin velat.				
Viertotieohjesääntö ²⁹ / ₁ 1865 § 6	a	1:ksi. a) Viertotieobligatsioneista, jotka ¹ / ₂ 1895 lähtien tekevät Smk 60,000:—, suoritetaan vuosittain kuoletusta ja 3,6 %:in korkoa	7,650	—		
		b) Viertotieobligatsioonien kuole- tusrahastoon, kuoletuksia vuon- na 1905	410	—	8,060	
K. Sin resol. ¹⁷ / ₅ 1876	a	2:ksi. Vuoden 1876 vesijohto- lainasta, joka ³¹ / ₁₂ 1904 on Smk 1,150,700:—, suoritetaan ¹ / ₅ 1905 kuoletusta	29,900	—		
		sekä ¹ / ₅ ja ¹ / ₁₁ samana vuonna korkoa 5 %:ia, yhteensä Satunnais-ehtoinen kurssitappio arvotuista, kaupunginrahastossa olevista obligatsioneista, arviolta	56,787	50		
		500	—	87,187	50	
		Siirto	—	—	95,247	50

			Siirto	—	—	95,247 50
K. Sin resol. $\frac{4}{8}$ 1882	a	3:ksi. Vuoden 1882 uudisrakennus- ja järjestelylainasta, joka $\frac{31}{12}$ 1904 on Smk 812,000:—, suoritetaan $\frac{1}{5}$ 1905 kuoletusta		58,500	—	
		sekä $\frac{1}{5}$ ja $\frac{1}{11}$ korkoa $4 \frac{1}{2}$ %:ia		35,223 75	—	93,723 75
K. Sin resol. $\frac{28}{3}$ 1892	a	4:ksi. Vuoden 1892 obligatsiionilainasta, joka $\frac{31}{12}$ 1904 on Smk 4,260,000:—, suoritetaan $\frac{1}{5}$ 1905 kuoletusta		26,500	—	
		sekä $\frac{1}{5}$ ja $\frac{1}{11}$ korkoa $4 \frac{1}{2}$ %:ia		191,103 75	—	
Lainakontrahdin muk.	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. arviolta		900	—	218,503 75
K. Sin resol. $\frac{4}{8}$ 1897 Sam. $\frac{25}{1}$ 1898	a	5:ksi. Vuoden 1898 obligatsiionilainasta Smk 7,000,000:—, josta $\frac{31}{12}$ 1902 on laskettu liikkeesen Smk 4,000,000:— ja ulkona on Smk 2,878,500:—, suoritetaan $\frac{1}{8}$ 1905 kuoletusta		22,500	—	
		sekä $\frac{1}{2}$ ja $\frac{1}{8}$ korkoa $3 \frac{1}{2}$ %:ia		100,747 50	—	
Lainakontrahdin muk.	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. arviolta		1,000	—	124,247 50
K. Sin resol. $\frac{25}{1}$ 1900 Sam. $\frac{30}{1}$ 1900	a	6:ksi. Vuoden 1900 obligatsiionilainasta, joka $\frac{31}{12}$ 1904 on Smk 2,937,000:—, suoritetaan $\frac{1}{8}$ 1905 kuoletusta		18,000	—	
		sekä $\frac{1}{2}$ ja $\frac{1}{8}$ korkoa $4 \frac{1}{2}$ %:ia		117,480	—	
Lainakontrahdin muk.	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. arviolta		1,000	—	136,480 —
K. Sin resol. $\frac{10}{9}$ 1902	a	7:ksi. Vuoden 1902 obligatsiionilainasta, joka $\frac{31}{12}$ 1904 on Smk 7,918,500:—, suoritetaan $\frac{1}{12}$ 1905 kuoletusta		43,500	—	
		sekä $\frac{1}{8}$ ja $\frac{1}{12}$ korkoa $4 \frac{1}{2}$ %:ia		316,740	—	
Lainakon trahdin muk.	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. arviolta		1,500	—	361,740 —
		— Smk 1,029,942: 50 —				
			Siirto	—	—	1,029,942 50

			Siirto	—	1,029,942 50
II. Kaupungin virastot.					
1. Maistraatti.					
1886 v:n menosääntö	b	1 Kunnallispormestari, palkkaa 7,000:— palkkiota 5,000:—		12,000	
K. Sin resol. 20/5 1896	b	1 Oikeusneuv.mies, palkk. korotusta 5 vuoden palveluksesta 500:— vakuudet. Smk:n 5,000:— puhtaasta sivutulosta merkitään arviolta . . . 3,000:—		8,500	
1886 v:n menosääntö	b	1 Kunnallisneuvosmies, palkkaa 4,000:— palkkiota 2,000:—			
Valt:n päät. 13/12 1898	b	vastiketta entisestä huu- tokauppaprovisionista 1,000:—		7,000	
1886 v:n menosääntö	b	1 Kunnallisneuvosmies, palkkaa 4,000:— palkkiota 2,000:—		6,000	
	b	2 Notariota, palkkaa à 1,600:—		3,200	36,700
2. Raastuvanoikeus.					
1886 v:n menosääntö	b	1 Oikeuspormestari, palk- kaa 7,000:— palkkiota 5,000:—		12,000	
	b	2 Vanhempaa Oikeusneu- vosmiestä, palkkaa à . . . 5,000:— palkkiota à 2,000:— korotusta 10 vuoden palveluksesta à . . . 1,000:—		16,000	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899	b	1 Vanhempi Oikeusneu- vosmies, palkkaa . . . 5,000:— palkkiota 2,000:— korotusta 5 vuoden palveluksesta 500:—		7,500	
	b	2 Vanhempaa Oikeusneu- vosmiestä, palkkaa à . . . 5,000:— palkkiota à 2,000:—		14,000	
			Siirto	49,500	1,066,642 50

		Siirto	49,500 —	1,066,642 50
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899	b	3 Nuorempaa Oikeusneuvosmiestä, palkkaa à	4,000: —	12,000 —
1886 v:n menosääntö	b	Palkkiota 2 osastonpuheenjohtajalle à	1,000: —	2,000 —
1886 v:n menosääntö	b	1 Siviilipöytäkirjan notario		1,600 —
1886 v:n menosääntö K. S:in kirje 1/10 1887	b	5 Kriminaalipöytäkirjan notariota à 3,000: —	15,000: —	
		Jää pois: 1 avonaisesta	3,000: —	12,000 —
Valt:n päät. 10/11 1891 Sam. 29/3 1892	b	Lisämääräraha Raastuvanoikeuden väliaikaista 4:ttä osastoa varten: Puheenjoht., palkkiota	1,000: —	
Valt:n päät. 10/11 1891 Sam. 29/3 1892	b	Palkkiota puheenjohtajan sijaiselle	3,000: —	
Valt:n päät. 28/12 1894	b	2 V. t. neuvosm. à 3,600: —	7,200: —	
		1 V. t. notario	3,000: —	
		2 Ylim. kaupunginpalvelijaa, palkk. à 1,200: —	2,400: —	16,600 —
				93,700 —
<i>Syöttälät.</i>				
1886 v:n menosääntö	b	1 Kaupunginviskaali, palkkaa	3,000: —	
		palkkiota	600: —	
Valt:n päät. 17/2 1903	b	palkkionkorotusta, mieskohtaista	2,100: —	
		vakuutetusta kokonaistulosta, 800 markasta, paloviinan, mallas- ja muiden väkijuomain kauppaa koskevien asetusten rikkomisesta tuomituita sakkoja merkitään arviolta	600: —	6,300 —
Valt:n pääs. 29/12 1896	b	1 kaup. viskaali, palkkaa	3,000: —	
		palkkiota	600: —	
1886 v:n menosääntö	b			
		Siirto	3,600: —	6,300 —
				1,160,342 50

		Siirto 3,600: —	6,300 —	1,160,342 50
Valt:n päät. 17/2 1903	b	palkkionkorotusta, mieskohtaista 1,600: —		
Valt:n päät. 29/12 1896		vakuutetusta koko- naistulosta, 800 mar- kasta, paloviinan, mal- las- ja muiden väki- juomain kauppaa kos- kevien asetusten rik- komisesta tuomituita sakkoja merkitään ar- violta 600: —	5,800 —	
Valt:n päät. 6/11 1896	b	1 Apulais-kaupunginviskaali, palk- kiota	3,600 —	15,700 —
3. Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteiset apulaiset ja palvelusmiehet.				
1886 v:n menosääntö	b	1 Maistraatinsihteeri ja Julkinen notario, palkkaa	2,500 —	
Valt:n päät. 19/12 1899		b	1 Arkistonhoitaja	2,500: —
Valt:n päät. 24/11 1896	b	Mieskohtainen määräraha apul. palkkaamiseksi 1,200: —	3,700 —	
1886 v:n menosääntö	b	1 Reistraattori 2,400: —		
Valt:n päät. 29/12 1896		b	korotusta 5 vuoden palveluksesta 200: —	2,600 —
1886 v:n menosääntö	b	1 Kanslisti 1,200: —		
Valt:n päät. 29/12 1896		b	mieskohtaista palkan- korotusta 300: —	1,500 —
1886 v:n menosääntö	b	1 Venäjän kielen translaattori	1,200 —	
Valt:n päät. 29/12 1892		b	1 Saksan kielen translaattori	300 —
1886 v:n menosääntö	b	2 Kaupunginpalv. Maist- raatissa, palkkaa à 1,200: —		
Valt:n päät. 29/12 1891 Sam. 11/6 1895 Sam. 19/12 1901		b	korotusta 10 vuoden palveluksesta à 200: —	2,800 —
1886 v:n menosääntö	b	1 Kaupunginpalv. Mais- traatin kansl., palkkaa 1,300: —		
Valt:n päät. 2/5 1888 Sam. 11/6 1895 Sam. 19/12 1901		b	korotusta 10 vuoden palveluksesta 200: —	1,500 —
		2 Kaupunginpalv. Mais- traatin kansl., palkkaa à 1,300: —	2,600 —	
		Siirto	18,700 —	1,176,042 50

		Siirto	18,700 —	1,176,042 50
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. $\frac{2}{5}$ 1888 Sam. $\frac{11}{6}$ 1895	} b	2 Kaupunginpalv. Raas- tuv.oikeud., palkkaa à korotusta 10 vuoden palveluksesta à . . .	1,100: — 200: —	2,600 —
		1 Kaupunginpalv. Raas- tuvanoikeud., palkkaa korotusta 10 vuoden palveluksesta . . .	1,200: — 200: —	1,400 —
		1 Kaupunginpalv. Raas- tuvanoikeud., palkkaa korotusta 5 vuoden palveluksesta . . .	1,200: — 100: —	1,300 —
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. $\frac{20}{12}$ 1888	} b	2 Sam.samoin, palkkaa à	1,200: —	2,400 —
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. $\frac{21}{12}$ 1889 Sam. $\frac{6}{10}$ 1903		1 Raatihuoneenvahtimestari, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita		1,000 —
		1 Raatihuoneenrenki, paitsi vapaa- ta asuntoa ja polttopuita . . .	720 —	28,120 —
4. Ulosottotoimi.				
Valt:n päät. $\frac{17}{10}$ 1899	b	1 Ensim. kaup.vouti, palkk. palkkiota korotusta 5 vuoden palveluksesta	3,000: — 1,000: — 500: —	4,500 —
Valt:n päät. $\frac{20}{12}$ 1896	} b	1 Toin. kaup.vouti, palkk. palkkiota korotusta 5 vuoden palveluksesta	3,000: — 2,000: — 500: —	5,500 —
Valt:n päät. $\frac{17}{10}$ 1899		b	1 Kriminaalieksekuuttori, palkkaa	3,000 —
Valt:n päät. $\frac{24}{11}$ 1896 Sam. $\frac{20}{12}$ 1896 Sam. $\frac{21}{12}$ 1897	} b	1 Ulosottoapulain., palkk. korotusta 10 vuoden palveluksesta	2,400: — 400: —	2,800 —
Valt:n päät. $\frac{24}{11}$ 1896 Sam. $\frac{20}{12}$ 1896 Sam. $\frac{21}{12}$ 1899 Sam. $\frac{21}{12}$ 1900		} b	2 Ulosottoapulaista, palk- kaa à korotusta 5 vuoden palveluksesta à	2,400: — 200: —
Valt:n päät. $\frac{24}{11}$ 1896 Sam. $\frac{20}{12}$ 1896 Sam. $\frac{21}{12}$ 1897	} b		1 Ulosottoapulainen, palkkaa . . .	2,400 —
			3 Sam., palkkaa à . . . korotusta 10 vuoden palveluksesta à	1,600: — 400: —
			Siirto	29,400 —
				1,204,162 50

		Siirto	29,400 —	1,204,162 50
Valt:n päät. ²⁴ / ₁₁ 1896 Sam. ²⁹ / ₁₂ 1896 Sam. ²¹ / ₁₂ 1897	b	2 Ulosottoapulaista, palkkaa à 1,600: — korotusta 5 vuoden palveluksesta à 200: —	3,600 —	
		1 Ulosottoapulainen, palkka	1,600 —	34,600 —
5. Diverse.				
Valt:n päät. ¹⁶ / ₁₁ 1886 Sam. ³ / ₉ 1882	b	Alistettujen asiain pöytäkirjojen puhtaaksikirjoitus sekä syyttäjille, arviolta	1,700 —	
	c	Määräraha käännöksiin venäjän kielestä käytettäväksi Maistraatin määräämisen mukaan, arviolta	2,000 —	
	c	Tarverahoja, arviolta — Smk 227,520: — —	15,000 —	18,700 —
III. Kunnallishallinto.				
1. Valtuuston kanslia.				
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. ¹⁵ / ₁₁ 1896 Sam. ²⁶ / ₁₁ 1902	b	1 Sihteeri	3,600 —	
		1 Notario	3,300 —	
Valt:n päät. ²⁵ / ₁₁ 1891 1886 v:n menosääntö	b	1 Toinen notario	2,400 —	
	b	1 Vahtimestari	600 —	
	c	Tarverahoja, arviolta	5,000 —	14,900 —
2. Rahatoimikamari.				
		1 Puheenjohtaja	4,000 —	
		5 Jäsentä à 20 markkaa istunnolta kullekin jäsenelle, arviolta	5,200 —	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. ⁴ / ₂ 1890 Sam. ¹⁶ / ₁₂ 1902 Sam. ²² / ₁₂ 1903	b	1 Sihteeri	8,000 —	
	b	1 Notario	5,000 —	
		1 Sihteerinapulainen ja notario suomen kieltä varten	4,000 —	
Valt:n päät. ⁷ / ₃ 1900 1886 v:n menosääntö Valt:n päät. ⁴ / ₂ 1890 Sam. ⁹ / ₁₂ 1902	b	1 Aktuario	4,500 —	
	b	1 Kanslisti	1,800 —	
		1 Vahtimestari	600 —	
Valt:n päät. ²⁷ / ₁₂ 1898 Sam. ⁹ / ₁₂ 1902	b	1 Vahtimestarinapulainen	600 —	
	c	Tarverahoja, arviolta	15,000 —	48,700 —
		Siirto	— —	1,321,062 50

			Siirto	—	—	1,321,062	50	
3. Rahatoimikonttori.								
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899	} b	{	1 Kaup.kamreeri, palkk.	5,000:—				
			palkkiota	4,000:—				
			korotusta 10 vuoden palveluksesta	1,000:—				
K. Asetus 8/9 1899 K. Sen:n kirje 3/8 1900	} b	{	Korvausta menetetyt- tä osuudesta poissa- olosakkoihin	800:—	10,800	—		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899	} b	{	1 Kaup.rahast.hoit., palkk.	4,000:—				
			palkkiota	2,500:—				
			korotusta 10 vuoden palveluksesta	800:—				
K. Asetus 8/9 1899 K. Sen:n kirje 3/8 1900	} b	{	Korvausta menetetyt- tä osuudesta poissa- olosakkoihin	800:—	8,100	—		
	} b	{	1 Vanhempi Kaupungin- kirjanpitäjä, palkkaa	4,000:—				
			palkkiota	1,000:—				
			korotusta 10 vuoden palveluksesta	800:—	5,800	—		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899	} b	{	1 Nuorempi Kaupungin- kirjanpitäjä, palkkaa	3,000:—				
			palkkiota	1,200:—				
			korotusta 5 vuoden palveluksesta	300:—				
	} b	{	korotusta 10 vuod. pal- veluks., alk. 1/4 1905	225:—	4,725	—		
Valt:n päät. 4/11 1902			1 Nuorempi kaupungin kirjanpitäjä	3,000	—			
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 19/12 1899	} b	{	1 Konttorikirjuri	1,800:—				
			korotusta 10 vuoden palveluksesta	360:—	2,160	—		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 28/12 1894 Sam. 19/12 1899 Sam. 20/12 1902	} b	{	1 Vahtimestari, maksu- jen perijä	1,200:—				
			Palkkio torikaupan valvomisesta	600:—	1,800	—		
Valt:n päät. 4/11 1902	} b	{	1 Vahtimestari		1,200	—		
Valt:n päät. 13/10 1898			b & c	Ylimääräiset apulaiset, arviolta .		8,200	—	
	} c	{	Palkkio verolippujen kotiinviemi- sestä, arviolta		1,800	—		
			Tarverahoja, arviolta		4,000	—	51,585	—
			Siirto	—	—	1,372,647	50	

		Siirto	—	—	1,372,647 50
4. Liikennekonttori.					
Valt:n päät. 21/5 1895	b	1 Kamreeri	5,500	—	
		1 Kirjanpitäjä 3,000: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 600: —	3,600	—	
Valt:n päät. 20/12 1896	b	1 Rahastonhoitaja 2,400: — korotusta 5 vuoden palveluksesta 240: —	2,640	—	
		1 Vaakamestari 2,000: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 400: —	2,400	—	
Valt:n päät. 21/5 1895 Sam. 23/12 1896	b	1 Vahtimestari 1,000: — mieskohtaista lisäystä 200: —	1,200	—	
		1 Sam.	1,000	—	
Valt:n päät. 31/3 1875 Sam. 20/12 1899	c	Ylimääräisiä apulaisia, arviolta	19,750	—	
		1 Sam.	1,000	—	
Valt:n päät. 17/5 1904	b	Palkkiota päivittäisten tietojen saamiseksi tullikamarista	800	—	
		Mittarinpalkkiota, arviolta	800	—	
Valt:n päät. 17/5 1904	c	1 Koneenhoitaja lämpöjohtoa var- ten 9 kuukautena	1,350	—	
		1 Koneenhoitaja hissilaitosta vart. Tarverahoja, arviolta	900 1,800	—	
					41,740
5. Satamakonttori.					
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 21/11 1893	b	1 Satamakapteeni 3,000: — 4 tai 2 % ylöskan- nosta, arviolta 8,420: —	11,420	—	
		1 Sörnäisten satamamestari	2,400	—	
Valt:n päät. 1/10 1895	b	1 Satamakonttorin kir- janpitäjä 3,500: — korotusta 5 vuoden palveluksesta 350: — 1/2 % ylöskannosta, arviolta 1,105: —	4,955	—	
		1 rahastonhoitaja 9 kuukautena	1,125	—	
Valt:n päät. 20/4 1901 1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 27/12 1895 Sam. 15/11 1898	b	1 Vanhempi vahtimestari	1,400	—	
		1 Nuorempi vahtimestari	1,200	—	
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 27/12 1895 Sam. 13/11 1898	b	1 Nuorempi vahtimestari	1,200	—	
		Siirto	22,500	—	1,414,387 50

			Siirto	22,500 —	1,414,387 50
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. ²⁰ / ₁₂ 1888	} b & c	3 Satamakonstaapelia à 1,000: —			
Sam. ²³ / ₁₂ 1890		vaatetasapua à . . . 150: —	3,450 —		
Sam. ¹¹ / ₄ 1893		7 Sam. à 900: —			
Sam. ²⁷ / ₁₂ 1895		vaatetasaapua à . . . 150: —	7,350 —		
Sam. ²² / ₁₂ 1898		1 Sörnäist. satamakonst. paitsi vapaata asuntoa 800: —			
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. ²³ / ₁₂ 1894	} b	vaatetusapua . . . 150: —	950 —		
Sam. ²⁰ / ₁₂ 1899		2 Pakkaajaja runsimiestä à 600: —	1,200 —		
Sam. ¹¹ / ₄ 1893	} b & c	1 Parmaanmittaajain vanhin . . .	600 —		
		b	Satamaviskaalin palkkio	400 —	
	} c	Vuokraa höyrypurresta tarkastus- matkoja y. m. varten, arviolta .	500 —		
			Tarverahoja, arviolta	750 —	37,700 —
6. Rakennuskonttori.					
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. ²⁶ / ₄ 1892	} b	1 Kaupungininsinööri . 8,000: —			
		korotusta 5 vuoden palveluksesta 800: —			
		matkarafoja 600: —	9,400 —		
Valt:n päät. ⁷ / ₂ 1899	} b	1 Työpäällikkö 6,500: —			
		korotusta 5 vuoden palveluksesta 650: —			
		matkarafoja 500: —	7,650 —		
Valt:n päät. ¹⁹ / ₂ 1892	} b	1 Geodeetti 3,000: —			
		korotusta 10 vuoden palveluksesta 600: —			
		matkarafoja 100: —	3,700 —		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. ²⁷ / ₉ 1898	} b	1 Kirjanpitäjä 3,000: —			
		korotusta 10 vuoden palveluksesta 600: —			
		mieskohtaistalisäystä 400: —	4,000 —		
Valt:n päät. ²⁰ / ₁₂ 1888 Sam. ²⁰ / ₁₂ 1902	} b	1 Rakennusmestari . . . 3,000: —			
		korotusta 10 vuoden palveluksesta 600: —			
		mieskoht. määrärahaa 400: —	4,000 —		
Valt:n päät. ¹⁹ / ₂ 1892	} b	1 Varastonhoitaja . . . 1,800: —			
		mieskohtaista lisäystä 180: —	1,980 —		
			Siirto	30,730 —	1,452,087 50

			Siirto	—	—	1,520,047 50
		<i>e) Työväenasiain lautakunta.</i>				
Valt:n päät. 26/5 1903	b	1 Sihteerin palkka	3,000:—			
		vuokrarahoja :	600:—	3,600	—	
	c	Korvausta vahtimestaritoimesta		100	—	
		Tarverahoja sekä kirjallisuuden ostoon, arviolta		500	—	4,200
		<i>d) Kunnan työnvälitystoimisto.</i>				
	b	1 Johtaja		3,600	—	
		1 miesapulainen		1,200	—	
		1 naisapulainen		1,200	—	
Valt:n päät. 1/12 1903		Tarvekalut, lämpö, valo y. m., arviolta		1,500	—	7,500
		<i>e) Kasvatustalokunta.</i>				
	b	1 Sihteerin palkkio		2,000	—	
		Vahtimestarin palkkio		200	—	
	b	Tarverahoja y. m., arviolta		800	—	3,000
		— Fmk 277,285:— —				
Valt:n päät. 16/5 ja 19/12 1897 ja 21/12 1900 Sam. 16/5 ja 19/12 1899						
IV. Katu- ja satamavalaistus.						
1. Kaasuvalaistus.						
		Auerliekit:				
	c	Koko yön, 618 kpl. kevät- ja 653 syyskaudella kuluttavat kaasua				235,151 m ³
		Puolen yön, 954 kpl. kevät- ja 1,014 syyskaudella kuluttavat kaasua				180,795 m ³
		Avoimet liekit (tavaravajoissa):				
		Koko yön, 6 kpl. purjehdusaikana kuluttavat kaasua				2,291 m ³
		Siirto 418,237 m ³				
			—	—		1,534,747 50

		Siirto 418,237 m ³	—	—	1,534,747 50
	c	Lucas Lamput (kauppatorilla):			
		Puolen yön, 2 kpl. ku- luttavat kaasua	1,743 m ³		
		Ylimääräinen valaistus eri tilaisuuksissa	1,020 m ³		
		Yhteensä kaasua 421,000 m ³ à 30 penniä kuutiometriltä		—	126,300 —
		2. Petroolivalaistus.			
	b	245 kpl. koko yön lyhtyä à 174 mk valaisuvuodelta ja lyhdyttä	42,630	—	
		69 kpl. puolen yön lyhtyä à 83 mk valaisuvuodelta ja lyhdyttä	5,727	—	
		383 kpl. viertotie- ja tielyhtyä à 85 mk 75 penniä valaisuvuodelta ja lyhdyttä	32,842	25	
		100 kpl. purjehduslyhtyä, 172 päi- vää à 60 p:ää päivältä ja lyhdyttä	10,320	—	
		4 kpl. koko yön lyhtyä Viaporin jäätien 120 päivää à 60 penniä päivältä ja lyhdyttä	288	—	
		7 kpl. sam. koleeraparakeissa 100 päivää à 60 penniä päivältä ja lyhdyttä	420	—	
		10 kpl. puolen yön lyhtyä Sörnäi- sissä (talvisaikaan) 160 päivää à 30 penniä päivältä ja lyhdyttä	480	—	
		2 kpl. koko yön lyhtyä Hietaniemen tiellä (talvisaikaan) 160 päivää à 60 penniä päivältä ja lyhdyttä	192	—	
		7 kpl. puolen yön lyhtyä sam. 160 päivää à 30 penniä päivältä ja lyhdyttä	336	—	
		100 kpl. petroolilamppujen vaihto intensiivilyhtyihin, arviolta	6,000	—	
	c*	Valaisukustannuksia 30 kpl. lyh- tyä varten asetettaviksi ke- sällä ja syksyllä 1905, ar- violta	1,600	75	
		Tarkastajanpalkkio	600	—	101,436 —
		Siirto	—	—	1,762,483 50

Kontrakti ²⁹/₇, 1896
yynnä lisäykset ²/₂ 1899
ja ²⁸/₁₂ 1903.
Valt:n päät. ²⁷/₁₂ 1898
ja ²²/₁₂ 1903

			Siirto	—	—	1,762,483 50
		3. Laiturien ja tavaravajain ylimääräinen valaistus.				
		<i>a) Hietalahden laituri.</i>				
		<i>Sähkövalo.</i>				
Valtn päät. 1/10 1895	b	3 kpl. 800 kynttilän kaarilamppua palavat 75 päivää, 5 t. päivässä	400:—			
		6 kpl. liekkilamppua palavat 150 päivää, 8 tuntia päivässä . . .	300:—	700	—	
		<i>b) Makasiinilaituri.</i>				
		<i>Sähkövalo.</i>				
Valtn päät. 27/6 1895	b	4 kpl. 800 kynttilän kaarilamppua meren puolella 180 päivää, 7 tuntia päivässä . . .	1,589:—			
		<i>Kaasuvalo.</i>				
	c	11 kpl. 5 liekin kaarilamppua meren puolella 200 päivää, 7 tuntia päivässä . . .	2,685:—			
		15 kpl. 1 liekin kaarilamppua maan puolella 170 päivää, 3 tuntia päivässä . . .	241:—			
		<i>Tavaravaja.</i>				
		<i>Sähkövalo.</i>				
Kontrahti 12/6 1893	b	15 kpl. 500 kynttilän kaarilamppua 180 päivää, palavat keskimäärin 4 tuntia päivässä	2,415:—			
		14 kpl. hehkulamppua 150 päivää, palavat 4 tuntia päivässä	350:—			
		<i>Tullitar-kastuspaviljonki.</i>				
		Sähkövalo, arviolta . . .	150:—			
		Kaasuvalo, arviolta . . .	150:—	7,580	—	
			Siirto	8,280	—	1,762,483 50

			Siirto	8,280 —	1,762,483 50
		<i>c) Katajanokan laituri.</i>			
		<i>Kaasuvalo.</i>			
	c	9 kpl. 5 liekin kaari- lamppua meren puo- lolla palavat 100 päi- vää 10 tuntia päivässä	1,419: —		
		6 kpl. 1 liekin kaari- lamppua meren puo- lolla palavat 100 päi- vää 10 tuntia päivässä	189: —		
		12 kpl. 1 liekin kaari- lamppua maan puo- lolla palavat 100 päi- vää 3 tuntia päivässä	171: —		
		<i>Tavaravajat.</i>			
		<i>Sähkövalo.</i>			
	c	4 kpl. 500 kynttilän kaarilamppua 180 päi- vää, keskimäärin 4 tuntia päivässä. . .	580: —		
		55 kpl. hehkulamppua palavat 150 päivää 4 tuntia päivässä . .	1,201: —	3,560 —	11,840 —
		— Smk 239,576: — —			
		V. Palosammutustoimi.			
		1. Palkat ja muut edut.			
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. ²⁴ / ₂ 1891 Sam. ²⁹ / ₁₂ 1893 Sam. ⁷ / ₂ 1899 Sam. ¹³ / ₆ 1899	b	1 Palomestari paitsi va- paata asuntoa, poltto- puita ja valoa . . .	5,000: —		
		mieskohtaista lisäystä	1,000: —	6,000 —	
	b	1 Alipalomestari paitsi polttopuita ja valoa .	3,000: —		
		vuokratrahoja . . .	1,500: —	4,500 —	
Valt:n päät. ²⁰ / ₁₂ 1899 Sam. ¹⁹ / ₁₂ 1901			Siirto	10,500 —	1,774,323 50

			Siirto	10,500 —	1,774,323 50	
Valt:n päät. 24/2 1891	b	1 Palokomisionin sihteeri	600 —			
Valt:n päät. 24/2 1891	b	Pääaseman ruiskumestari paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa	1,800 —			
Sam. 21/12 1897			Pohjoisaseman ruiskumestari paitsi sam. sam.	1,500 —		
Sam. 20/12 1902				Koneenhoitaja paitsi sam. sam.	1,500 —	
Sam. 13/6 1899	b	6 Kersanttia paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa à 1,200:—	7,200 —			
	b	10 Korpraalia paitsi polttopuita ja valoa à 800:—	8,000 —			
		11 Korpraalia, kasarmiin majoitettuna, à 700:—	7,700 —			
Sam. 27/2 1891		14 vanhempaa konstaapelia, kasarmiin majoitettuna, à 420:—	5,880 —			
Sam. 13/6 1899			31 nuorempaa konstaapelia, kasarmiin majoitettuna, à 300:—	9,300 —		
Sam. 27/6 1904		Ruoka 66 miehelle à 250:—	16,500 —			
		Vaatetus 66 miehelle à 150:—	9,900 —			
Sam. 19/12 1901	b	Vuokrarahat yhdelle knrsantille Kallion asemalla	350 —		80,730 —	
		2. Palotalli, 20 hevosta.				
	c	34,000 kiloa heiniä à 7 penniä	2,380 —			
		30,500 sam. kaurjoja à 16 penniä	4,880 —			
		Olkia, arviolta	750 —			
		Kengitys ja lääkkeet, arviolta	950 —			
		Silojen y. m., kunnossapito, arviolta	500 —		9,450 —	
		3. Lämmitys ja valo.				
	c	260 kuutiometr. koivuhalkoja à 6 m.	1,560 —			
		960 sam. havuhalkoja à 5 m.	4,800 —			
		Valo, arviolta	4,000 —		10,360 —	
		4. Kalusto.				
	c	Kaluston kunnossapito, arviolta	3,000 —			
		Palotelegraafin ylläpito, arviolta	1,200 —			
		Siirto	4,200 —		1,874,873 50	

		Siirto	4,200 —	1,874,873 50
	c*	3 kpl. hevosta, arviolta	2,400 —	
		Tasasivuisia kytkyjä erääsen letkuvaraston osaan	1,000 —	
		1 uudet ajorattaat	400 —	
		Eristettyä johtolankaa palotelegraafiverkon laajentamiseksi, arviolta	1,000 —	9,000 —
		5. Sekalaisia.		
	c	Palkkioita palokatselmuksista, arviolta	800 —	
		Tarverahoja, lahjapalkkioita y. m., arviolta	2,500 —	
Valt:n päät. 27/9 1904	b	Sairasvaunun ja sidosaineiden kunnossapito, arviolta	280 —	
	c	Kirjojen ja sanomalehtien ostamiseen	100 —	3,680 —
		6. Satunnainen meno.		
	c*	Määräraha vapaaehtoiselle palosammutuskunnalle	— —	5,000 —
		— Smk 118,230: — —		
		VI. Poliisilaitos.		
		1. Käteinen lisämaksu.		
K. Asetus 20/4 1903	b	Koko vuosi-määrärahasta poliisilaitoksen ylläpitämiseen, S. markasta 693,120: —, suoritetaan kaupungin varoista	— —	198,034 28
		2. Virkahuoneet.		
	b	Poliisikamarin, keskuspoliisin, etsivän osaston ja ensimmäisen poliisiaseman huoneisto	16,000 —	
		Talli	1,700 —	
		2:nen poliisiasema	3,600 —	
		3:s sam.	3,600 —	
		4:s sam.	1,500 —	
		Töölön sam.	1,080 —	
		Forsbyn sam.	600 —	28,080 —
Sam. sam. Kontrahtien mukaan				
		Siirto	— —	2,118,667 78

			Siirto	—	—	2,118,667 78
3. Lämmitys ja valo.						
K. Asetus 20/4 1893	b	{ Polttopuita, arviolta	6,300	—		
		{ Valo, sam.	12,000	—		18,300
4. Sekalaisia.						
Sam. sam.	b	Korjauskustannuksia, arviolta	—	—		1,000
— Smk 245,414: 28. —						
VII. Terveiden- ja sairaanhoito.						
1. Lääkärit ja sairaanhoitajat.						
Valt:n päät. 24/10 1893	b	Ensim. kaup.lääk., palkk. 6,000: —				
		palkkiota 4,000: —				
		korotusta 5 vuoden palveluksesta 1,000: —				
		korotusta 10 vuoden palv., alkaen 1/7 1905 500: —			11,500	—
K. Sin resol. 5/2 1894	b	Toinen kaupunginlääkäri	3,000	—		
1886 v:n menosääntö	b	2 Piirilääkäreä kaupungissa à 3,000: —	6,000	—		
Valt:n päät. 16/4 1898	b	1 Piirilääkäri Toölön piirissä	3,600	—		
Sam. 10/9 1890	b	1 Sam. Sörnäisten piir. lisäpalkkio 1,000: —	4,000	—		
Sam. 20/10 1903	b	1 Ylimääräinen piirilääkäri Sörnäisten piirissä	4,000	—		
Sam. 20/2 1891	b	1 Piirilääkäri Kallion piirissä 3,000: —	4,000	—		
		lisäpalkkio 1,000: —	3,000	—		
Sam. 9/4 1889	b	1 Naishääkäri	3,000	—		
Sam. 19/12 1895	b	1 Lääkäri vaivaistalon sairashuoneissa ja houruinhoitolaitoksessa (kts. VIII Vaivaishoito).				
	b	1 Lääkäri kaupungin kansakouluissa (kts. IX Opetus- ja sivistyslaitokset).				
1886 v:n menosääntö	b	1 Kätilö	500	—		
Valt:n päät. 19/12 1901	b	6 Kunnan sairaanhoitajatarta à 1,080: —	6,480	—		
Sam. 27/12 1895						
Sam. 21/12 1897						
Sam. 19/12 1901						
Sam. 12/4 1904						
			Siirto	46,080	—	2,137,967 78

			Siirto	46,080	2,137,967	78	
Valtn päät. 17/5 1898	b	Matkakuluja ja sairaanhoitopar-					
		seleita		600			
Sam. 10/4 1898	b	Palkkioita viransijaisille piirilä-					
		kärien virkaloma-ajalta		2,100			
Sam. 17/6 1898	b	Lääkäripäivystys sunnuntaisin ke-					
		säkuukausina		240	49,020		
		2. Terveystoimikunta.					
Sam. 20/11 1904	b	Puheenjohtaja		1,200			
Sam. 3/12 1899	b	{ 1 Sihteeri		1,600			
Sam. 19/12 1892				1,000			
Sam. 21/12 1897	c	Tarverahoja, arviolta		5,000	8,800		
		3. Marian sairaala.					
		<i>a) Muiden paitsi kulkutautien osasto.</i>					
Sam. 20/12 1893	b	1 Ylilääkäri, laitoksen tulleööri,					
Sam. 11/10 1898					5,000		
Sam. 19/12 1901							
Sam. 19/12 1901	b	1 Alilääkäri, paitsi asuntoa, lämpöä					
		valoa, siivoom. ja ruokaa, palkk.		2,500			
Sam. 29/12 1893	b	1 Amannen., paitsi huon., lämpöä,					
		valoa, siivoom. ja ruokaa, palkk.		1,200			
Sam. 29/12 1893	b	3 Hoitajatarta (sivistynyttä) paitsi					
Sam. 27/12 1895					1,800		
		asuntoa, valoa, lämpöä ja ruokaa,					
Sam. 29/12 1899	b	1 Hoitajatar, arviolta 6 kuu-					
		kautta		300			
Sam. 29/12 1896	b	4 Hoitajatarta muutoin niinkuin					
Sam. 21/12 1897					1,440		
		edelliset, mutta palkkaa à 30					
Sam. 29/12 1899	b	1 Hoitajatar, arviolta 6 kuu-					
		kautta		180			
Sam. 29/12 1893	b	2 Yöhoitajatarta à 30 mk kuu-					
Sam. 29/12 1899					720		
		kaudessa					
Sam. 29/12 1893	b	2 Siivoojatarta, paitsi asuntoa, läm-					
		pöä, valoa ja ruokaa, palkkaa					
		à 15 mk kuukaudessa		360			
	c	Keuhkotautipaviljongin siivoimi-					
		nen		300			
				13,800	2,195,787	78	

			Siirto	13,800	2,195,787 78	
Valt:n päät. 15/11 1904	c	}	Lääkkeitä, arviolta	8,000		
			Kaluston ylläpito, arviolta	4,000		
			Makuuhallin rakentaminen keuhkotautipaviljonkiin ynnä varustusta	6,660	32,460	
<i>b) Kulkutautien osasto.</i>						
Valt:n päät. 29/12 1893	} b & c	1	Ylilääkäri, paitsi vapaata asuntoa, sekä lämpöä ja valoa, palkkaa	5,000		
Sam. 11/10 1898						
Sam. 19/12 1901	b		Sijaisen palkkaamiseen ylilääkäriin loma-ajaksi	400		
Sam. 11/10 1898	b	1	Amanuenssi, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa	1,200		
Sam. 29/12 1893	} b & c	4	Hoitajatarta (sivistynyttä) paitsi asuntoa, valoa, lämpöä ja ruokaa, palkkaa à 50 mk kuukaudessa	2,400		
Sam. 29/12 1899			1	Sam. arviolta 6 kuukautta, palkkaa à 50 mk kuukaudessa	300	
				2	Hoitajatarta, muutoin niinkuin edelliset, paitsi palkkaa à 30 mk kuukaudessa	720
Sam. 29/12 1899	} b	1	Sam., muutoin kuin edelliset, mutta palkkaa à 40 mk kuuk.	480		
Sam. 19/12 1901			1	Hoitajatar, arviolta 6 kuukautta, palkkaa à 30 mk kuukaudessa	180	
Sam. sam.	b	1		Yöhoitajatar, palkkaa à 30 mk kuukaudessa	360	
Sam. 29/12 1893	} b	5	Siivoojatarta paitsi asuntoa, valoa, lämpöä ja ruokaa, palkkaa à 15 mk kuukaudessa	900		
Sam. 27/12 1895						
Sam. 29/12 1896						
Sam. 29/12 1899						
	c	}	Lääkkeitä, arviolta	3,000		
			Kaluston ylläpito, arviolta	4,000		
			Sairashuoneiden desinfioiminen, arviolta	500		
Sam. 29/11 1904	b		Sänkyjen, pöytien, konekalujen y. m. osto sekä sähkövalaistuksen asettaminen, arviolta	7,850	27,290	
			Siirto	—	2,255,537 78	

			Siirto	—	—	2,255,537 78
		<i>c) Lääketieteellis-kirurginen osasto.</i>				
		1 Ylilääkäri, kirurgi, palkkaa . . .	4,000	—		
		Sijaisen palkkaamiseen ylilääkärin loma-ajaksi	350	—		
		1 Amanuenssi, paitsiasunt., lämpöä, valoa, siivoom. ja ruokaa, palkk.	1,200	—		
Valt:np äät. 19/12 1901	b	1 Operatsiohoitajat, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa à 50 mk kuuk. . .	600	—		
		2 Hoitajatarta (sivistynyttä) paitsi asuntoa, valoa, lämpöä ja ruokaa, palkkaa à 50 mk kuuk. . .	1,200	—		
		1 Hoitajat, arviolta 6 kuukautta	300	—		
Sam. 22/12 1903	b	5 Hoitajatarta, paitsi asuntoa, valoa, lämpöä ja ruokaa, palkkaa à 30 mk kuukaudessa	1,800	—		
		1 Hoitajat kellarikerroksen eristysosastossa niinkuin edelliset	360	—		
		1 Hoitajat, arviolta 6 kuukautta, palkkaa à 30 mk kuukaudelta	180	—		
Sam. 19/12 1901	b	2 Yöhoitajatarta, palkkaa à 30 mk kuukaudelta	720	—		
		3 Siivoojatarta, yksi kummassakin osastossa ja yksi operatsiosastossa, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa à 15 mk kuukaudelta	540	—		
Sam. 28/12 1903	b	Hierojan palkkio	1,000	—		
		Lääkkeitä, arviolta	5,000	—		
	c	Sidostarpeita ja konekaluja, arviolta	4,000	—		
		Kaluston ylläpito, arviolta	2,500	—		23,750
		<i>d) Talousosasto.</i>				
Sam. 12/1 1904	b	1 Toimitsija, paitsi asuntoa, valoa ja lämpöä, palkkaa	3,000	—		
Sam. 29/12 1893	b	1 Taloudenhoitajat, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa	1,000	—		
Sam. 29/12 1896						
Sam. 19/12 1901						
		Siirto	4,000	—		2,279,287 78

			Siirto	4,000	—	2,279,287 78
Valt:n päät.	29/12 1893	}	b	2 Keittäjäätärtä, paitsi asunt., lämp., valoa ja ruokaa, palkk. à 300 mk	600	—
Sam.	29/12 1899					
Sam.	19/12 1901	}	b	1 Keittäjäätär, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa .	240	—
Sam.	29/12 1899					
Sam.	Sam.	}	b	4 Palvelijat, paitsi asunt., lämp., valoa ja ruokaa, palkkaa à 180 mk	720	—
Sam.	19/12 1901					
Sam.	23/12 1899	}	b	1 Siivoojatar, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa .	180	—
Sam.	29/12 1896					
Sam.	29/12 1899	}	b	1 Leipojatar, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa .	240	—
Sam.	21/12 1893					
Sam.	21/12 1897	}	b	1 Johtajatar liinavarastoa vart. paitsi asunt., lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa . . . 480: —	1,080	—
Sam.	29/12 1893					
Sam.	29/12 1893	}	b	4 Pesijätärtä, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa à 20 mk kuukaudelta	960	—
Sam.	19/12 1901					
Sam.	22/12 1903	}	b	3 Sam., paitsi ruokaa (ei asuntoa), palkkaa à 30 mk kuukaudelta .	1,080	—
Sam.	22/12 1898					
Sam.	19/12 1901	}	b	1 Ompelijatar, paitsi ruokaa (ei asuntoa), palkkaa à 30 mk kuuk.	360	—
Sam.	22/12 1898					
Sam.	19/12 1901	}	b	2 Koneenhoit., paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa à 1,200 mk	2,400	—
Sam.	29/12 1893					
Sam.	29/12 1893	}	b	1 Lämmittäjä, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa .	900	—
Sam.	29/12 1899					
Sam.	29/12 1899	}	b	1 Vahtimestari, paitsi asunt., lämpöä ja valoa, palkkaa 730: —	1,090	—
Sam.	19/12 1901					
Sam.	29/12 1893	}	b	3 Renkiä, paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkk. à 420 mk	1,260	—
Sam.	29/12 1899					
Sam.	19/12 1901	}	b	3 Sam., paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, palkkaa à 350 mk vuodelta	1,050	—
Sam.	29/12 1893					
Sam.	29/12 1899	}	b	2 Portinvart., paitsi asunt., lämpöä, valoa ja ruokaa, palkk. à 420 mk	840	—
Sam.	27/12 1895					
Sam.	19/12 1901	}	b	1 Klosetintyhjentäjäätär à 30 mk kuukaudelta	360	—
Sam.	27/12 1895					
		}	c	Ruoka 171 potilaalle à 90 penniä päivässä, arviolta	56,173	50
				Ruoka 12 potilaalle à 1:50 päivässä, arviolta	6,570	—
				Ruoka 73:lle henkilökunnasta à 1 mk 10 p:ää päivässä, arviolta .	29,309	50
			Siirto	109,413	—	2,279,287 78

			Siirto	109,413	—	2,279,287	78
				22,500	—		
				600	—		
	c			2,400	—		
				600	—		
				8,000	—		
	d			4,000	—	147,513	—
			e) Desinfisioimislaitos.				
				1,200	—		
	b			420	—		
				400	—		
	c			600	—		
				500	—	3,120	—
			4. Sörnäisten sairastupa.				
				—	—	10,500	—
			5. Poliklinikat.				
				2,500	—		
				2,500	—		
				1,800	—		
				200	—		
				2,000	—		
				1,600	—		
				500	—		
				1,200	—		
				200	—		
				3,500	—		
			Siirto	10,500	—	2,440,420	78

			Siirto	10,500	—	2,440,420	78	
Valt:n päät. ²³ / ₁₂ 1904	b	Kättilönavun kustantamiseen varattomille kodeissa, arviolta		2,000	—			
Sam. ¹⁵ / ₁₂ 1903	b	Määräraha 5 sairaspaiosta tohtorien O. A. Boijen ja W. Parviaisen lapsenpäästölaitoksessa		8,560	—			
	c		Määräraha Marian sairaalan tuberkuloosipoliklinikkaa varten		8,000	—	29,060	
6. Terveyspoliisi.								
Valt:n päät. ²⁴ / ₁₀ 1893	b	1 Terveyspoliisin tarkastusmies		3,000	—			
	c	mieskohtaista lisäystä 500:—		3,500	—			
Sam. ¹³ / ₁₂ 1904	b	1 Katsantomies käsityölaitosten ja työpaikkain valvomista varten		3,000	—			
1886 v:n menosääntö	b & c	1 Terveyspoliisin tarkastusmies		2,500	—			
Valt:n päät. ²¹ / ₁₂ 1889			3 Sam. sam. à 2,000 mk.		6,000	—		
Sam. ³⁰ / ₅ 1891								
Sam. ²⁹ / ₁₂ 1892								
Sam. ²⁹ / ₁₂ 1896								
Sam. ²⁹ / ₁₂ 1899								
Sam. ¹⁸ / ₁₂ 1901								
	c	Ylimäär. tarkastusmiehiä, arviolta Kodeissa toimitettavaan desinfioimiseen, arviolta		2,000	—			
	c*		Rottien tappamisesta maksettav.		2,000	—	22,000	
				3,000	—			
7. Katsastustoimisto.								
Valt:n päät. ³⁰ / ₄ 1895	b	1 Katsastuslääkäri		6,000	—			
	c	Siivoaminen		360	—			
			Kaluston kunnossapito, arviolta		300	—	6,660	
8. Laboratorio terveydellisiä tutkimuksia varten.								
	b & c	1 Johtaja		8,000	—			
		1 Apulainen		3,000	—			
		1 Vahtimestari, paitsi huonetta, lämpöä ja valoa		1,200	—			
Valt:n päät. ²⁶ / ₅ 1903		Koneiden ja kirjakokoelman kunnossapito		1,200	—			
		Näytteiden y. m. osto		700	—	14,100		
			Siirto	—	—	2,512,240	78	

		Siirto	—	—	2,512,240	78
		9. Lihantarkastus teurastuslaitoksella.				
c	{	1 Eläinlääkäri	3,000	—	4,300	—
		Apulainen	1,000	—		
		Kustannuksia, arviolta	300	—		
		10. Ruumiinavaushuone.				
c		Polttopuut, valo, pesu y. m., arviolta	—	—	150	—
		11. Rokotusainevarasto.				
c		Määräraha rokotusvelvollisuuden täyttämisen valvomiseen — Smk 379,123: — —	—	—	400	—
		VIII. Vaivaishoito.				
		1. Vaivaishoitohallitus.				
Valt:n päät. 5/12 1895 Sam. 20/12 1902	}	b	1 Puhentohtaja	1,200	—	
			1 Toimeenpaneva johtaja	7,000	—	
Sam. 22/12 1898	}	b	1 Sihteeri	2,400	—	
			1 Vahtimestari	1,000	—	
		c	Palkkio tarkastusmiehille ja vakinaisille asiamiehille maaseudulla, arviolta	7,700	—	
		c	Korvaus tarkastusmatkoista, arviolta	800	—	20,100
		2. Vaivaistalo ja sen yhteydessä olevat laitokset.				
1886 v:n menosääntö		b	1 Tarkastaja, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuuta	4,500	—	
Valt:n päät. 20/12 1891 Sam. 19/12 1901	}	b & c	1 Konttoriapulainen	900	—	
1886 v:n menosääntö				b	1 Saarnaaja	1,400
Valt:n päät. 21/12 1889 Sam. 17/11 1894		b	1 Lääkäri vaivaistalon sairashuoneissa ja houruinhoitolaitoksessa	3,600	—	10,400
			Siirto	—	—	2,547,590

			Siirto	—	2,547,590 78
			<i>a) Vaivaistalo.</i>		
Valt:n päät. 5/12 1895	b	1 Emännöitsijä	1,000	—	
	c	2 Sair.hoit:rtta, paitsi vapaata asun- toa, polttopuita ja valoa, à 840: —	1,680	—	
Sam. 21/12 1889	b	3 Sair.hoit:rtta, paitsi vapaata asun- toa, polttopuita ja valoa, à 600: —	1,800	—	
Sam. 22/12 1898		c	2 Apulaishoit:rtta, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa, à 30 mk kuukaud. kummallekin	720	—
		Vaatetus, arviolta	4,500	—	
		Ruoka, arviolta	28,000	—	
		Lääkkeet, arviolta	4,000	—	
		Kalusto, arviolta	1,000	—	
	c	Tarveaineet, arviolta	800	—	
		Polttopuut ja valo, arviolta . . .	8,500	—	
		Kauroja ja heiniä 2 hevoselle, ar- violta	800	—	
		Korjaustyöt, arviolta	4,400	—	
	d	Sekalaisia menoja, arviolta . . .	3,500	—	60,700
		<i>b) Työlaitos.</i>			
Valt:n päät. 21/12 1889	b	1 Katsontam., paitsi vap. asunt., polttop. ja valoa 1,200: —			
	b	mieskohtaista lisäystä 300: —	1,500	—	
Sam. 20/12 1896	b	2 Vahtim., paitsi va- paata asunto poltto- puita ja valoa à . . . 960: —	1,920	—	
Sam. 21/12 1889			Polttopuut ja valo, arviolta . . .	1,300	—
Sam. 22/12 1903		Ruoka, arviolta	11,000	—	
		Vaatetuskustannukset, arviolta . . .	2,500	—	
	c	Tarveaineet, arviolta	5,000	—	
		Kalusto ja työkalut, arviolta . . .	500	—	
		Uutteruusrahat, arviolta	1,000	—	
		Korjaustyöt, arviolta	1,100	—	
	d	Sekalaisia menoja, arviolta . . .	500	—	26,320
		<i>c) Houruinhoitolaitos.</i>			
Valt:n päät. 20/12 1891	b	1 Ylihoitajatar, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa . . .	1,200	—	
Sam. 20/12 1893			9 Naishoitajaa, paitsi sam. sam. à 600: —	5,400	—
Sam. 20/12 1896					
Sam. 21/12 1897					
Sam. 20/12 1902					
			Siirto	6,600	2,634,610 78

1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 29/12 1891 Sam. 20/12 1902		Siirto	6,600 —	2,634,610 78
	b	4 Mieshoitajaa, paitsi sam. sam. à 720: —	2,880 —	
	c	Vaatus, arviolta	5,500 —	
		Ruoka, arviolta	16,000 —	
		Lääkkeet, arviolta	2,000 —	
		Kalusto, arviolta	1,200 —	
		Polttopuut ja valo, arviolta	7,000 —	
	d	Korjaustyöt, arviolta	500 —	
		Sekalaisia menoja, arviolta	1,000 —	42,680 —
		<i>d) Keuhkotautipaviljonki, sovitettu mielenvikaisille.</i>		
c	Polttopuut ja valo, arviolta	1,000 —		
	Korjaustyöt, arviolta	500 —	1,500 —	
	3. Apurahoja ja kustannuksia laitok- sen ulkopuolella olevia köyhiä varten.			
	Kaupunkiin ja maaseudulle hoi- dettaviksi annetut, arviolta	70,000 —		
	Erinäisiin laitoksiin otetut, ar- violta	6,500 —		
	Sairaanhoidto, arviolta	8,000 —		
	Kustannukset muihin houruinhoi- tolaitoksiin otetuista mielenvi- kaisista, arviolta	22,000 —		
	Lääkkeet, arviolta	10,000 —		
c	Suoranaisia apurahoja:			
	a) vaivaishoittoon eh- dottomasti oikeute- tuille henkilöille, ar- violta	36,000: —		
	b) puutteenalaisille, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivaishoi- toon, arviolta	22,000: —		
		58,000 —	174,500 —	
	4. Sekalaisia.			
c	Hautauskustannuksia, arviolta	1,000 —		
	Tarverahoja, arviolta	1,000 —		
d	Arvaamattomia menoja, arviolta	2,000 —	4,000 —	
	— Smk 340,200: — —			
	Siirto	—	2,857,290 78	

		Siirto	—	2,857,290 78
IX. Opetus- ja sivistyslaitokset.				
1. Merikoulu.				
Valt:n päät. $\frac{9}{5}$ 1900 Kontrahdin muk.	b	Vuokra	3,000	—
	c	Polttopuut, arviolta	600	3,600
2. Käsityökoulut.				
K. Julist. $\frac{25}{11}$ 1885	b	Määräraha korkeammille käsityökouluille	28,253	—
Valt:n päät. $\frac{17}{10}$ 1899	b	Määräraha alemmille sam.	25,370	—
	c	Sähkövalo, siihen luettuina asettamiskustannukset, arviolta	1,490	—
<i>Valmistava poikain ammattikoulu:</i>				
Sam. $\frac{20}{11}$ $\frac{20}{9}$ och $\frac{20}{11}$ 1900	b	1 Opettaja matemaattisissa aineissa ruotsalaisella osastolla	4,200:—	
		korotusta 5 vuod. palveluksesta	600:—	
	b	1 Opettaja matemaattisissa aineissa suomalaisella osastolla	4,200:—	
		korotusta 5 vuod. palveluksesta	600:—	
Sam. sekä $\frac{19}{12}$ 1901	b	1 Opettaja käsivaraisessa piirustuksessa	3,000:—	
		korotusta 5 vuoden palveluks. alk. $\frac{1}{9}$ 1905	133: 33	
Sam. $\frac{25}{11}$ $\frac{25}{9}$ och $\frac{20}{11}$ 1900	b	1 Työmestari puunjalostuksessa	3,300:—	
		korotusta 5 vuod. palveluksesta	300:—	
	b	1 Työmestari metallitöissä	2,700:—	
		korotusta 5 vuoden palveluksesta	300:—	
c	1 Johtaja	1,500:—		
	c	Palkkiotatuntiopettajille, 44 viikkot. à 150 mk	6,600:—	
Siirto 27,433: 33			55,113	2,860,890 78

		Siirto 27,433: 33	55,113 —	2,860,890 78
	c	Palkkioita apulais-työ- mestareille	3,600: —	
		Vahtimestari	900: —	
		Työaineet verstaasen	1,500: —	
		Verstaan korjaus ja täy- dennys	500: —	
		Kirjasto, aikakauskirjat ja tarverahat	500: —	
		Verstahuoneuksen vuokra	2,000: —	
		Lämpö ja valo	1,200: —	
			37,633 33	
		<i>Tyttöjen ammattikoulu:</i>		
	b	4 Opettajatarta, palkkaa ä 2,200 mk	8,800: —	
		3 sam. 1/2 vuod. ä 1,100 m.	3,300: —	
		1 sam. sam.	700: —	
		Tuntiopettajat 1:llä luo- kalla, palkkioita	2,940: —	
		Tuntiopettajat 2:lla luo- kalla 1/2 vuodelta	980: —	
Valt:n päät. 1/12 1903		1 Johtajatar, palkkio- ta	800: —	
		Palvelijattaret	650: —	
		Ruoanpito	2,500: —	
		Työaineet	4,000: —	
		Vuokra	6,000: —	
		Polttopuut ja valo	1,200: —	
		Kalusto	5,000: —	
		Sekalaisia	800: —	
			37,670 —	130,416 33
		3. Kauppaopistot.		
	c	Määräraha ruotsalais-suomalaiselle kauppaopistolle velvollisuudella ottaa vastaan vähintään 15 va- paaoppilasta Helsingistä	9,000 —	
		Määräraha suomalaiselle kauppa- opistolle velvollisuudella ottaa vastaan vähintään 10 vapaaop- pilasta Helsingistä	6,000 —	15,000 —
		Siirto	— —	3,006,307 11

		Siirto	—	3,006,307	11		
4. Kansakoulut.							
<i>a) Palkat.</i>							
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 12/12 1899	} b	18 Opettajaa, palkkaa à 2,400:— korotusta 15 vuoden palveluksesta à . . . 1,200:—	64,800	—	—		
		14 Opettajaa, palkkaa à 2,400:— korotusta 10 vuoden palveluksesta à . . . 960:—	47,040	—	—		
		14 Opettajaa, palkkaa à 2,400:— korotusta 5 vuoden palveluksesta à . . . 480:—	40,320	—	—		
		19 Opettajaa, palkkaa à 2,400:—	45,600	—	—		
		7 Opettajaa, palkkiota à 2,400:—	16,800	—	—		
Sam. 21/12 1889	} b & c	1 Apulaisopettaja, palkkiota . . . 1,400	—	1,400	—		
		1 Apulaisopettaja, palkkiota . . . 1,200	—	1,200	—		
		1 Apul.opett., palkkiota 1,400:— mieskoht. määrärahaa 100:—	1,500	—	—		
1886 v:n menosääntö	} b	1 Kreikkalais-venäläisen uskon- opin opettaja, palkkiota	800	—	—		
		10 Opet:tarta, palkkaa à 2,000:— korotusta 25 vuoden palveluksesta à . . . 1,000:—	30,000	—	—		
		8 Opettajatarta, palkk. à 2,000:— korotusta 20 vuoden palveluksesta à . . . 800:—	22,400	—	—		
		17 Opet:tarta, palkkaa à 2,000:— korotusta 15 vuoden palveluksesta à . . . 600:—	44,200	—	—		
		7 Opet:tarta, palkkaa à 2,000:— korotusta 10 vuoden palveluksesta à . . . 400:—	16,800	—	—		
		9 Opet:tarta, palkkaa à 2,000:— korotusta 5 vuoden palveluksesta à . . . 200:—	19,800	—	—		
		1 Opettajatarta, palkkaa vähenn. huoneenvuokr. 1,700:— korotusta 15 vuoden palveluksesta . . . 600:—	2,300	—	—		
		8 Opettajatarta, palkk. à 1,700:— korotusta 25 vuoden palveluksesta à . . . 850:—	20,400	—	—		
				Siirto	375,360	—	3,006,307

		Siirto	375,360 —	3,006,307 11
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 12/12 1899	} b	6 Opettajatarta, palkk. à 1,700: — korotusta 20 vuoden palveluksesta à . . . 680: —	14,280 —	
		11 Opet:tarta, palkkaa à 1,700: — korotusta 15 vuoden palveluksesta à . . . 510: —	24,310 —	
		9 Opet:tarta, palkkaa à 1,700: — korotusta 10 vuoden palveluksesta à . . . 340: —	18,360 —	
		26 Opet:tarta, palkkaa à 1,700: — korotusta 5 vuoden palveluksesta à . . . 170: —	48,620 —	
		11 Opettajatarta, palk- kaa eli palkkiota à . . . 2,000: —	22,000 —	
		14 Opettajatarta, palk- kaa eli palkkiota à . . . 1,700: —	23,800 —	
		11 Opet:tarta, palkkiota à 2,000: —	22,000 —	
		11 Opet:tarta, palkkiota à 1,700: —	18,700 —	
		2 Opettajatarta valmis- tavassa koulussa, palk- kiota à 2,000: —	4,000 —	
		Tuntiopettajat veistossa	3,500 —	
		Tuntiopett. ja opet:taret laulussa	2,000 —	
		Tuntiopettajattaret voimistelussa.	3,500 —	
		c Viransijaiset ja todennäköisesti lisättävä opettajakunta syyslu- kukaudella, arvioita	9,000 —	
		1886 v:n menosääntö Valt:n päät. 29/12 1888	} b	Tarkastaja
Sam. 29/12 1899	b	Apulainen tarkastajankansliassa .	1,200 —	
Sam. 29/10 1903	b	Taloudenhoitaja	5,000 —	
Sam. 1/6 1904	b	Johtokunnan sihteeri	800 —	
Sam. 15/11 1904	b	1 Lääkäri kaup. kansakouluissa .	6,000 —	
Sam. 28/12 1886	} b	7 Vahtimestaria à . . . 1,000: —	7,000 —	
Sam. 29/12 1890				
Sam. 28/12 1892				
Sam. 28/12 1896				
Sam. 19/12 1899				
Valt:n päät. 28/12 1886	} b	1 Talonrenki, paitsi vapaata huo- netta, polttopuita ja valoa . . .	900 —	
Sam. 22/12 1903		2 Talonrenkiä, paitsi sam. sam. à 840: —	1,680 —	
Sam. 28/12 1886	} b	2 Talonrenkiä à 780: —	1,560 —	
Sam. 29/12 1891				
Sam. 27/12 1902				
		Siirto	620,570 —	3,006,307 11

		Siirto	620,570	—	3,006,307	11
	c	Palkkiota 13 johtajalle ja johtajattarelle à	400:—	5,200	—	
		Sam. 4:lle sam. sam. à	350:—	1,400	—	
	c*	Palkkiot opetuksesta kansakoulujen jatkoluokilla		2,500	—	
		Palkkiot matrikkelin pitämisestä korkeampien koulujen kolmannella ja neljännellä luokalla		1,000	—	630,670
		<i>Muut kustannukset.</i>				
		Kanslian ja kouluhuoneistojen vuokrat, arviolta		30,000	—	
		Opetustarpeet, arviolta		15,000	—	
		Tarveaineet käsitöihin ja koulu- kyökkeihin, arviolta		5,000	—	
	c	Uusia koulu-huonekaluja ja vanhojen korjaus, arviolta		14,000	—	
		Polttopuut ja niiden hakkaus, arv.		22,000	—	
		Valo. arviolta		16,000	—	
		Vaatetusapua kaupungista oleville köyhille oppilaille, arviolta		10,000	—	
	c	Puhtaanapito, arviolta		18,000	—	
		Koulutalojen ja -huoneuksien ylläpito ja korjauskustannukset, arviolta		24,000	—	
K. Asetus ⁵ / ₈ 1886	b	Apumaksut eläkkeen suorittam. maan kansakouluopettajakunn.: 67 opettajalta à 50 mk 3,350:— 145 opettajattarelta à 37:50	5,437:50	8,787	50	
	c & d	Ilmoitukset, blanketit, muu painatustyö ja arvaamattomat menot, arviolta		4,000	—	
	c	Määräraha matkastipendeiksi		1,500	—	163,287
		5. Tylsämielisten lasten kasvatuslaitos.				
Valt:n päät. ¹¹ / ₁₀ 1893	b	Määräraha suoritettavaksi 300 mk kultakin Perttulan tylsämielisten lasten laitokseen Helsingistä otetulta vapaaoppilaalta, yhteensä kuitenkin korkeintaan		—	—	4,500
		Siirto	—	—	3,809,764	61

			Siirto	—	—	3,809,764	61
			6. Pahantapaisten lasten turvakodit.				
			Sipoon kasvatuslaitos:				
			Kustannukset, arviolta	8,032	67		
			Nummen kasvatuslaitos:				
			Kustannukset, arviolta	7,246	—		
			Lohjan kasvatuslaitos:				
			Kustannukset, arviolta	7,281	—		
			Wanajan kasvatuslaitos:				
			Kustannukset, arviolta	8,544	50		
			Porvoo kasvatuslaitos:				
			Kustannukset, arviolta	8,641	—		
			Yksityisten hoidettaviksi an- ne- tuista, arviolta	8,000	—		
			Lääkäripalkkio katselmuks., sam.	100	—		
						47,845	17
			7. Kansankirjastot ja lukusalit.				
			1 Kirjastonhoitaja	3,600	—		
			1 Ensim. amanuenssi (Ruots. os.) 1,500: —				
			mieskohtaista lisäystä 300: —	1,800	—		
			1 Ensim. amanuenssi lukusalissa	1,500	—		
			1 Sam. sam. (Suomal. os.)	1,200	—		
			1 Toinen amanuenssi (Ruots. os.) 1,200: —				
			mieskohtaista lisäystä 300: —	1,500	—		
			1 Toinen amanuenssi (Ruots. os.)	1,200	—		
			1 Sam. sam. (Suomal. os.)	900	—		
			1 Sam. sam. (Lukusalissa)	900	—		
			3 Ylimäär. sam. a 550: —	1,650	—		
			1 Vahtimestari, paitsi vapaata asun- toa ja polttopuita	900	—		
			1 Vahtimestarinapulainen	600	—		
			1 Tal.mies, paitsi vap. as. ja polttop.	300	—		
			1 Siivoojatar, paitsi vap. asuntoa ja polttopuita	600	—		
			1 Teölön haaraosaston johtaja .	600	—		
			Siirto	17,250	—	3,857,609	78

			Siirto	17,250 —	3,857,609 78
			Tehtaankadulla N:o 36 olevan haaraosaston johtaja, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa .	200 —	
			Sörnäisten haaraosaston johtaja, palkkiota	1,500 —	
Sam. 22/12 1898	} b	1	Sörnäisten haaraos, vahtimestari, paitsi asuntoa, polttop. ja valoa .	720 —	
Sam. 26/9 1899			2	Siivoojatarta haaraosast., paitsi asuntoa, polttop. ja valoa 100mk	200 —
			Haaraosastohuoneuksien vuokra .	5,380 —	
			Kirjoja, aikakauskirjoja ja sanomalehtiä ynnä sitominen, arviolta	14,000 —	
	} c	c	Polttopuut ja valo, arviolta . . .	7,000 —	
			d	Palovakuutusmaksut, arviolta . .	230 —
		c & d	Sekalaisia sekä arvaamattomia menoja, arviolta	3,000 —	49,480 —
			8. Muut kansanvalistustarkoitukset.		
			Määräraha Ruotsalaiselle teatterill.	5,000 —	
	} c	c	Sam. Suomalaiselle sam.	5,000 —	
			Sam. Kansanteatterille . . .	3,000 —	
			Sam. Osakeyhtiö Helsing. Filharmoniselle Seuralle .	12,000 —	
			Sam. Helsingin Torvisoittokunn.	8,000 —	
			Sam. kunnan toimeenpanemaa työvään opetusta varten	6,000 —	39,000 —
					— Smk 1,088,799: — —
			X. Kaupungille kuuluvat yleiset rasitukset.		
			1. Kyydinpito.		
Kuv. resol. 21/5 1896	} b	b	Urakka, 6 hevosta, arviolta . .	— —	1,950 —
Kontrahti 23/1 1902					
			2. Kruununverot.		
Resol. Kaup. valit. 19/12 1757 § 58	} b	b	Karjaverot ja kylvömaksu . . .	— —	54 96
K. S:in res. 15/5 1899					
			Siirto	— —	3,948,094 74

			Siirto	—	—	3,948,094	74
Majoit. ohjes. ^{19/1} 1876 Valt:n päät. ^{11/3} 1879	} b	3. Majoitus.					
		Majoituskustannukset, arviolta		—	—	236,818	12
		4. Majoituslautakunta.					
1886 v:n menosääntö	b	1 Puheenjohtaja		2,000	—		
		1 Sihteeri		1,600	—		
		1 Majoitusmestari		2,000	—		
		1 Kielenkääntäjä		1,000	—		
		1 Vahtimestari		800	—		
	c & d	Tarverahat ja arvaamattomat menot, arviolta		600	—	8,000	
		— Smk 246,823: 08. —					
		XI. Vesijohto.					
		1. Hallinto ja käyttö.					
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. ^{20/12} 1888	} b	1 Vesijohtoinsinööri, palkkaa		8,000:—			
Sam. ^{10/2} 1892							
Sam. ^{29/3} 1892							
Sam. ^{5/12} 1887	b	matkarahoja, mieskoht. 400:—		8,400	—		
Sam. ^{21/12} 1900	b	1 Apulainen, palkkaa		4,800	—		
Sam. ^{29/12} 1890							
Sam. ^{13/12} 1892	} b	1 Kirjanpitäjä		3,000:—			
Sam. ^{21/12} 1897		korotusta 10 vuoden palveluksesta		600:—		3,600	
Sam. ^{29/12} 1890							
Sam. ^{20/12} 1902	} b	1 Työmestari, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita		1,800	—		
Sam. ^{19/12} 1899	b	1 Yli-koneenhoitaja, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita		2,700	—		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. ^{19/12} 1899	} b	1 Ensimmäinen koneenhoitaja, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita		1,800	—		
1886 v:n menosääntö Valt:n päät. ^{19/12} 1899	} b	1 Toinen koneenhoitaja, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita		1,500	—		
Sam. ^{19/12} 1899	b	1 Puhdistaja, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita		1,000	—		
Sam. ^{21/12} 1889							
Sam. ^{29/12} 1891	} b	1 Säiliönvartija, paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita		500	—		
Sam. ^{20/12} 1902							
	c	Pumppulaitoksen käyttökust. arv.		6,000	—		
		Siiviläin käyttökustannukset, arv.		12,000	—		
		Siirto		44,100	—	4,192,912	86

		Siirto	44,100	4,192,912	86
Kontrahdin muk. K. S:ns resol. 7/5 1895 Kontrahti 5/6 1895 Kontrahdin muk.	c	Vesimittarien lukeminen ja valvonta, arviolta	8,500		
		Mittaukset ja tutkimukset laajenuksia varten, arviolta	1,500		
		Palovakuutusmaksut, arviolta	1,200		
	b	Vuokra suojelusalueesta Vantaanjoen ääressä	350		
		Vuokra Vanhankaupungin Silta- saaresta	600		
	b & c	Vesijohtokonttorin huoneuksen vuokra ynnä siivoaminen ja valo, arviolta	2,000		
		Tarverahoja, arviolta	2,500		
	c	Ulostekoja Helsingin kunnalle, arviolta	800		
		Kustannuksia verolippujen ja laskujen kulettamisesta ja perimisestä, arviolta	700		
		Kustannuksia hevosaltaiden hoidosta, arviolta	2,700		
		Kustannuksia yksityisistä johtoyhtymisistä ja vesimittarien asettamisesta, arviolta	95,000	159,950	
	2. Ylläpito ja korjaus.				
c*	Siivilän N:o 1 betonoiminen	5,700			
	Vanhemman vesilinnan katon viimeisen kolmanneksen uudestaanpano	5,000			
c	Vesijohdon rakennuksien, aitauksien, sulkujen, koneiden ja johtotorvien muu korjaus ja ylläpito, arviolta	22,000			
	Vesimittarien korjaus, arviolta	4,500	37,200		
3. Vesijohdon laajennus ja vesimittarien osto.					
c*	Vesijohto Antinkadun alle L. Henrikinkadusta Abrahaminkatuun (johtotorvien vaihto)	23,800			
		Siirto	23,800	4,390,062	86

		Siirto	23,800 —	4,390,062 86	
	c*	Vesijohto Albertinkadun alle Antin- ja Bulevardinkatujen välillä (osaksi johtotorvien vaihto) . .	10,500 —		
		Sam. Ruoholahdenkadun ja erään Lapinlahdenkadun osan alle Malmirinteen ja Hietalahdenkadun välillä (johtotorvien vaihto) . .	28,800 —		
		Sam. Unioninkadun alle E. Esplanadin- ja P. Makasiinikatujen välillä (johtotorvien vaihto) . .	3,800 —		
		Sam. Puutarhakadun alle Vuorija Fabianinkatujen välillä (johtotorvien vaihto)	1,600 —		
		Sam. I. Viertotien alle Vilhonvuorikadusta huvilaan n:o 1 a Vallgårdissa	13,200 —		
		Sam. L. Viertotien alle Eläintarhanportista huvilaan Humleberg n:o 1	39,000 —		
		Sam. Laivurinkadun alle Tehtaan- ja Pietarinkatujen välillä	6,950 —		
		Sam. Sirkus- ja Saariniemenkatujen alle Siltasaarella	12,500 —		
		Sam. Fredriksberginkadun alle Flemminginkadusta Pääskynpesänkatuun	22,100 —		
		Sam. Alppikadun alle Vallininkadusta Kristiinankatuun	10,900 —		
		Sam. I. Viertotien alle N:on 45 ja Vilhonvuorikadun välillä . .	7,000 —		
		Sam. Hakasalmenkadun alle N:on 4 kohdalla (johtotorvien vaihto)	900 —		
		c Vesimittarien osto	8,000 —	189,050 —	
4. Sekalaisia.					
		c*	Sulkuranat ja palopostit johtotortissa	2,000 —	
	Istutustyöt Vanhassakaupungissa		300 —		
		Siirto	2,300 —	4,579,112 86	

		Siirto	2,300	4,579,112 86
	c*	Jatkuvat kokeet vesijohtoveden puhdistamiseksi sekä pohjave- den tarkastukset	18,000	20,300
		— Smk 406,500: — —		
		XII. Kauppahallit.		
		1. Rantatorin kauppahalli.		
Valt:n päät. 29/10 1899	b	1 Katsontamies, palkkaa 1,200: — vaatetusapua 150: —	1,350	
	c	{ 1 Renki, palkkaa 1,080 — Valaistus, arviolta 3,300 — Sekalaisia kuluja 420 —		6,150
		2. Hietalahdentorin kauppahalli.		
Valt:n päät. 22/12 1903	b	1 Katsontamies, palkkaa 1,200: — vaatetusapua 150: —	1,350	
	c	{ Puhtaanapito, arviolta 600 — Valaistus, arviolta 3,100 — Sekalaisia kuluja 350 —		5,400
		3. Läntisen Rantakadun kauppahalli N:on 10 kohdalla.		
	c	{ 1 Katsontamies, palkkaa 1,200: — vaatetusapua 150: — Puhtaanapito, arviolta 240 — Valaistus, sam. 1,500 — Sekalaisia kuluja, sam. 260 —		3,350
		— Smk 14,900: — —		
		XIII. Kaupungin maatilat.		
	c	{ Gumtähti, hoitokustannukset y. m., arviolta 7,000 — Meilanssi, ulosteot y. m., ar- violta 400 —		7,400
		— Smk 7,400: — —		
		Siirto	—	4,621,712 86

			Siirto	—	4,621,712	86
		XIV. Yleiset työt.				
		1. Rakennukset ja huoneukset.				
		<i>Korjaus ja ylläpito.</i>				
	c	Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista		4,300	—	
	c*	Marian sairaalan korjaus		16,500	—	
		Hakasalmen huvilan rakennusten korjaus, ehdollisesti		9,100	—	
		Poliisilaitoksen huoneuksien korj. Akkunanristikot, linoleumimatot sekä erinäiset muutostyöt Katajanokan tulli- ja pakkahuoneesen		9,400	—	
	c	Erinäisiä korjauksia		6,150	—	
Valtn päät. 29/11 1904	b	Raatihuoneen muutos ja uudisrakennus, arviolta		27,500	—	
				70,000	—	142,950
		<i>Uudisrakennuksia.</i>				
	c*	Kauppahalli Kasarmitorille		200,000	—	
Sam. 27/9 1904	b*	Kansakoulurakennus Töölönkadun varrella		297,000	—	497,000
		2. Kadut ja yleiset paikat.				
		<i>Korjaus ja ylläpito.</i>				
	c*	Kivitys I:ma nupikivellä asfalttiin kaupungin osuudella Puutarhakatua Unionin- ja Fabianinkatujen välillä		7,600	—	
		Sam.sam.I.Henrikinkadun jatkeella E. Esplanaadikadusta Bulevardinkatuun		16,000	—	
		Ajoradan kivitys I:ma nupikivellä asfalttiin Eroittajatorin poikki os. N:osta 4 Bulevardinkatuun		11,100	—	
		Kivitys I:ma nupikivellä asfalttiin Pitkälle sillalle vievällä tiellä		8,600	—	
		Kivitys I:ma nupikivellä asfalttiin Kauppator. pohjoisos. Helenankadun jatkeen ja Linnankadulla olevan odotuspaviljongin välillä		20,000	—	
		Asfaltin lisääminen liitoksiin I:ma nupikiv. kivitetyl. os. Kauppator.		5,300	—	
					68,600	—
			Siirto	—	86	

		Siirto	68,600 —	5,261,662 86
Valt:n päät. 25/10 1904	c*	Kivitys II:a nupikivellä ja ketokivellä Makasiinirantakadulla siellä olev. tav.vajan edustalla	22,000 —	
		Udestakivitys II:a nupikivellä L. Rantakadun käytävällä Tähtitornivuorien reunalla	1,500 —	
		Mikonkadulla, Vilhonkadun ja Kaisaniemen puiston välillä olevan tukimuurin uudestaarakentamin.	5,800 —	
		Useiden suoja-aitain uudestarakentaminen ja korjaus kaupungin katuosuuksilla	13,000 —	
		Katajanokansillan laajentaminen	28,200 —	
	c	Erinäisiä korjauksia	12,000 —	151,100 —
		<i>Uudistöitä.</i>		
Valt:n päät. 27/9 1904	c*	Kivitys II:a nupikivellä ja ketokivellä eri kohdissa Rahapajarantakatua	9,300 —	
		Kivitys ketokivellä kaupungin osuudella 15 metrin levyistä ajotietä Hakaniemen torilla pitkin kortt. N:on 300 pohjoisrajaa	2,500 —	
		Ajotien kivitys ketokivellä Hakaniementorilla Söörnäisten Rantatiehen päin	16,900 —	
		Hietalahden pohjoisen rantakadun tasoitus ja makadamoiminen kortt. N:on 175 edustalla	5,600 —	
		Kivitys ketokivellä kaupungin osuudella Ruoholahdenrantakatua kortt. N:on 175 edustalla	7,100 —	
Valt:n päät. 27/9 1904	b	Tähtitorninkadun jatkeen tasoitus ja makadamoiminen tonttien os. N:oin 2 ja 4 edustalla	3,900 —	
		Kivitys ketokivellä Pietarinkadulla Naisyhdistyksen lastenkodon edustalla	2,100 —	
Sam. 12/12 1904	b	Sam. sam. kaupungin osuuksilla Kapteeninkatua os. N:on 3 edustalla sekä Tehtaan- ja Pietarinkatujen välillä	5,000 —	
		Sam. sam. kaupungin osuudella ajotietä ovanaisella paikalla kortt. N:on 180 edustalla	1,800 —	
		Siirto	54,200 —	5,412,762 86

		Siirto	54,200	5,412,762	86
		Laivurinkadun tasoitus Tehtaan- ja Pietarinkatujen välillä . . .	25,500		
		Sirkuskadun tasoitus	18,900		
		Saariniemenkadun sam.	5,900		
		Tasoitustyö ja makadamoiminen Kalmistonkadulla, Vanhan hautausmaan kohdalla, sekä Lapinlahdenkadun läntisen osan vierisellä avoimella paikalla . . .	9,800		
		5:n linjan tasoitus Porthaninkadusta I. Papinkatuun	30,000		
		Castréninkadun sam. os. N:on 22 edustalla	2,500		
c*		Alppikadun sam. Vallininkadusta Kristiinankatuun sekä tontin os. N:on 23 edust. korttelia N:o 324	40,000		
		Puolen kadun sam. kortt. N:oin 324 ja 326 välillä 12:ta kaupunginosaa	8,000		
		Fredriksberginkadun sam. Flemmingin- ja Åskatujen välillä . .	48,000		
		Åskadun sam. Vaasan- ja Fredriksberginkatujen välillä	11,200		
		Kaikkukadun tasoitus	4,600		
		Malmikadun eteläisen osan sam. os. N:osta 30 E. Rautatienkatuun	41,200	299,800	
		3. Kanavat ja viemärit.			
		<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>			
c		Erinäiset kunnossapidot	15,000		
c*		Täydennystyöt	3,000	18,000	
		<i>Uudistyt.</i>			
		Itäisen Viertotien alainen kanava os. N:osta 45 Vilhonvuorikatuun ja Torkelinkadusta Haapaniemenkadun alaiseen kanavaan . .	42,900		
c*		Laivurinkadun sam. sam. os. N:osta 29 Pietarinkatuun	5,100		
		Sirkuskadun sam. sam. os. N:osta 5 Siltasaarenkatuun	6,500		
		Siirto	54,500	5,730,562	86

		Siirto	54,500	—	5,730,562	86	
	c*	Saariniemenkad. alainen kanava os. N:osta 6 Pitkäsillan rantakat.	1,900	—			
		5 linjan sam. sam. I. Papinkadusta Porthaninkatuun	6,200	—			
		Fredriksberginkadun sam. sam. os. N:osta 26 Pääskypesänkatuun .	14,900	—			
		Harjukadun sam. sam. os. N:osta 6 Fredriksberginkatuun . . .	3,400	—			
		Kaikukadun sam. sam. os. N:osta 3 Pohjoiseen satamaan . . .	2,800	—			
		Alppikadun sam. sam. Vallininkadusta Kristiinankatuun . . .	5,750	—			
		Malmikadun sam. sam. os. N:osta 34 E. Rautatienkatuun . . .	2,650	—	92,100	—	
			4. Tiet.				
			<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>				
		c	Erinäiset korjaukset	—	—	10,000	—
		5. Vierterotiet.					
		<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
	c	Erinäiset korjaukset	15,000	—			
	c*	Jalkakäytävä pitkin Itäistä Vierterotietä Hörneberginkadusta Hermanninkaupunkiin	5,500	—	20,500	—	
		6. Satamat.					
		<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
	c	Erinäiset korjaukset	15,000	—			
		Alasmenosillat jälle ynnä aitaukset satamassa	3,000	—			
	c*	Ruoppaus satamissa	20,000	—			
		Sörnäisten painolastisillan uudestaanrakentaminen	6,000	—			
		Sörnäisten läntisen ja itäisen sillan korjaus	3,000	—			
	c*	Sillankannen korjaus Makasiinirantakad. eteläisimmässä osassa	4,000	—			
		Töölön lahden höyryvenesillan uudestaanrakentaminen . . .	1,800	—			
		Brävalla ja Ulfäsa huvilain välisen yhteismaan varrella olevan purkaussillan uudestarak. ja pitenn.	3,000	—	55,800	—	
		Siirto	—	—	5,908,962	86	

		Siirto	—	5,908,962 86
		<i>Uudistyt.</i>		
	c*	Kiinnityspaikkoja veneitä varten Eläintarhalahden pohjoisrannalle sekä Sörnäisten rantatien varrelle	2,000 —	
		Purkaussilta Linnunlahdenkadun varrelle	2,500 —	
		Katettu pesusilta Sörnäisten rantatien varrelle	3,000 —	7,500 —
		7. Istutukset.		
		<i>a) Korjaus ja kunnossapito.</i>		
	c	Istuksien ja puuntaimistojen kunnossapito	54,000 —	
		Aitauksien sam.	2,000 —	
	c*	Maanvalmistus kaupunginistutuksiin	2,500 —	58,500 —
		<i>b) Uudistyt.</i>		
	c*	Tasoitustyöt Kaivopuistossa	10,000 —	
		Tokantorin tasoitus	2,500 —	
	b*	Leikkikentän ja istutuksien laittaminen Haapaniem. kasvumaahan	3,500 —	
		Katajanokantorin tasoitus	7,300 —	
		Kanavankadun ja kirkkoterasin välisen alueen järjestäminen	600 —	
	c*	Alasmenopaikan laittaminen Unioninkadulta Kajsaniemen puistoon	950 —	
	c	Kelkkaratojen laittaminen	1,100 —	25,950 —
		8. Puhtaanapitotoimi.		
		<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>		
		Kaatopaikkain ja laiturien kunnossapito	2,800 —	
		Vahtien palkat	5,200 —	
	c	Makkien ja pissoarien kunnossapito	12,000 —	
		Sam. ja sam. korjaus	2,000 —	
		Kaupungin yleisten paikkain ja kaatuosuuksien y. m. puhtaanapito	49,000 —	
		Siirto	71,000 —	6,000,912 86

Valt:n päät. 25/10 1904

		Siirto	71,000	—	6,000,912	86
		Kaupungin keskikatu- jen kasteleminen	10,000	—		
		Viertoteiden puhtaanapito	20,000	—		
	c	Kaivopuiston sam. sam.	1,000	—		
		Teiden sam.	7,000	—		
		Venhevalkamain sam.	700	—		
		Jäiden puhdistaminen	1,500	—	111,200	—
		<i>Uudistyt.</i>				
	c*	Lisämääräraha Malmin puhtaanapitoasemaa varten sekä useampienrikkainkuljetuskärryjen ja kiulujen y. m. hankkimiseksi	—	—	31,800	—
		9. Työkalut.				
	c*	Höyrypannun ostaminen kuljetettavaan pumppulaitokseen	2,750	—		
	c	Erinäisiin ostoihin ja korjauksiin	7,000	—	9,750	—
		10. Sekalaisia.				
	c	Pesusiltain, halkomittain, lyhtypylväiden y. m. kunnossapito	—	—	6,000	—
		— Smk 1,537,950: — —				
		XV. Eläkkeet.				
Maist:n päät. $\frac{16}{2}$ 1863	b	Maistraatinsihteerintytär M. K. Wirzenius	266	67		
Sam. $\frac{30}{10}$ 1867	b	Kaup. viskaalinleski I. C. Winter	300	—		
Valt:n päät. $\frac{9}{2}$ 1875	b	Raatimies H. L. Crohns'in 3 lasta	600	—		
Sam. $\frac{20}{2}$ 1888	b	Ent. vanginvartija Jakob Stark	240	—		
Sam. $\frac{3}{12}$ 1889	b	Ent. ruiskumestari M. Henelius	800	—		
Sam. $\frac{2}{12}$ 1890	b	Ent. palosam.laitoksen järjestysmies I. Rönneberg	400	—		
Sam. $\frac{9}{5}$ 1893	b	Ent. ylim. kaupunginvouti Moses Lindberg	400	—		
		Siirto	3,006	67	6,159,662	86

			Siirto	3,006 67	6,159,662 86
Valtn päät. $\frac{16}{5}$ 1893	b	Huutokaupparahastonhoitajanleski Fredrika Wilhelmina Lindman		240 —	
Sam. $\frac{16}{3}$ 1893	b	Palokonstaapelinleski Gustava Hokkanen		120 —	
Sam. $\frac{3}{10}$ 1893	b	Rahatoimikamarinsihteerin O. Ehrström'in leski ja 1 alaikäinen poika		800 —	
Sam. $\frac{7}{11}$ 1893	b	Kaup.visk.leski Albertina Meller		200 —	
Sam. $\frac{16}{5}$ 1899	b	Vahtimestarintytär Erika Alexandra Rosenström		120 —	
Sam. $\frac{19}{11}$ 1895	b	Metsänvartijanleski Maria Eriksson		120 —	
Sam. $\frac{3}{12}$ 1895	b	Kaup.palvelijanleski E. J. Tång		120 —	
Sam. $\frac{20}{10}$ 1896	b	Ent. reaalikoulunvahtimestari F. M. Lindqvist		300 —	
Sam. $\frac{16}{5}$ 1899	b	Ent. vaivaishoidon tarkastusnainen Emilia Grönstrand		240 —	
Sam. $\frac{5}{9}$ 1899	b	Satamakonstaapelinleski Eva Gustava Lönnqvist		120 —	
Sam. $\frac{17}{9}$ 1901	b	Ent. kansakoulujentarkastaja Viktor Öhberg		6,000 —	
Sam. $\frac{17}{12}$ 1901	b	Kasvatusapua kihlak. tuomari B. Stenius-vainajan 2 alaikäiselle lapselle		400 —	
Sam. $\frac{22}{4}$ 1902	b	Satamavahtimestarinleski Eva Hagman		144 —	
Sam. $\frac{26}{5}$ 1903	b	Kaupunginpalvelijanleski Adolfina Vilhelmina Fagerholm		120 —	
Sam. $\frac{20}{1}$ 1903	b	Ruiskumestarinleski Sofia Nyström ja hänen alaikäiset lapsensa		600 —	
Sam. $\frac{20}{5}$ 1904	b	Ent. satamavahtimestari Johan Edvard Stenman		400 —	
Sam. $\frac{8}{3}$ 1904	b	Kaup.palvel.leski A. M. Olin		120 —	
Sam. $\frac{13}{9}$ 1904	b	Vahtimestarinleski M. E. Roskvist		120 —	
	c	Ent. terveystarkastusmiehen T. A. Glad		400 —	13,690 67
		— Smk 13,690: 67 —			
		XVI. Sekalaiset menot.			
Valtn päät. $\frac{9}{10}$ 1875	b	Kaupungin tililaskujen tarkastamisesta		4,100 —	
Sam. $\frac{14}{1}$ 1902	b	Kaupungin irtaimen omaisuuden katselmuksesta		800 —	
		Siirto	4,900 —	6,173,353 53	

		Siirto	4,900 —	6,173,353 53
		Polttoaineita, arviolta	11,000 —	
		Valaistus, siihen luettuina juhla-		
		valaistukset, arviolta	8,000 —	
		Myrskyvaroitussähkösanommat, arv.	250 —	
		Palovakuutusmaksut, arviolta . . .	12,000 —	
Valt:n päät. 21/12 1897	b	Määräraha henkikirjurille	3,000 —	
Sam. 29/12 1890	b	Määräraha rakennustarkastelijalle	2,400 —	
Sam. 29/12 1893	b	Palkkioita sähköteknisistä kat-		
Sam. 29/11 1904	b	sastuksista, arviolta	1,000 —	
Helsingin kalastus-		Palkkio 2:lle kalastuksen katsas-		
sääntö 1/2 1890	b	telijalle, arviolta	600 —	
Valt:n päät. 21/12 1897	b	Puutavarain lauttauksen valvomi-		
	c	sesta kaupungin satama-alueella	150 —	
	c	Palkkio yhdelle talonekonomille .	1,800 —	
	b	Tavaravajojen valvomi-		
Sam. 28/10 1895	b	sesta 1,200: —		
	b	Erin kust. tavaravajoista 300: —	1,500 —	
Sam. 22/12 1898	b	Vaaliluettelon ja sen rekisterin		
	b	kirjoittaminen	1,400 —	
Sam. 24/11 1885	b	Määräraha lainoppineelle varatto-		
	c	mien avustajalle	2,500 —	
	b	Määräraha Vankilayhdistyksen		
	b	turvakodille	600 —	
Sam. 26/5 1903	b	Sam. vapaaksipäästettyjen nais-		
1886 v:n menosääntö	b	vankien turvakodille	600 —	
Valt:n päät. 26/12 1876	b	2 rakkaria, paitsi vapaata asuntoa,		
Sam. 22/12 1903	b	palkkiota à 600: —	1,200 —	
Rah.kam. päät. 13/10 1904	b	Vahingonkorvaus työntekijälle		
	c	ruumiinvammasta	43 20	
	c	Normaalikellojen kunnossapito . .	1,450 —	
	c	Kalustoa kaupungin taloihin		
	c	sekä sen korjaus ja täydennys,		
	c	arviolta	7,500 —	
	b	Telefoonimaksut, arviolta	4,500 —	
Valt:n päät. 26/10 1897	b	Määräraha jäähavaintoihin, arv.	600 —	
Sam. 21/12 1897	b	Määrär. koiraveron koskevan aset.		
	b	noudattamisen valvontaa varten	500 —	
Sam. 19/12 1899	b	Puolipäivätunnin merkinanto . . .	300 —	
	c	Taksoitettujen varain ja muiden		
	c	tulojen poispyyhkiminen ja ta-		
	c	kaisinanto, arviolta	40,000 —	
	d	Arvaamattomiin menoihin Val-		
	d	tuuston määräämisen mukaan . .	70,000 —	177,793 20
		— Smk 177,793: 20 —		
		Yhteensä Smk	—	6,351,146 73

Tulot.			
Kirjain ilmoittaa tulon laadun kun- nallisuutek-sen §§:n mukaan.	<i>a</i>	Käytettävänä oleva säästö edelli- seltä vuodelta	750,000 —
		I. Korot.	
Viertotie oblig. ohje- sääntö ²⁶ / ₁ 1865 § 4.	<i>c</i>	Vesijohtolainaobligatsioneista, ar- violta	15,000 —
Lahjoituskirjain muk.	<i>c</i>	Viertotieobligatsioneista, arviol- ta	2,000 —
	<i>b</i>	Tonttilunastuksista, arviolta . . .	140,000 —
	<i>b</i>	Lahjoitusrahastoista, joiden korot tulevat kaupungille, arviolta . . .	16,000 —
	<i>c</i>	Erinäisiä korkoja ja osinkoja, ar- violta	210,000 —
	<i>c</i>	Valaistuslait:senennakkomaksuist.	6,000 —
			389,000 —
		II. Tontinlunastukset.	
Valt:n päät. ⁹ / ₃ 1893	<i>b</i>	Tonttien myynti ja myytyjen tonttien kauppahinnan kuole- tus, arviolta	200,000 —
		III. Kaupungin kiinteä omaisuus.	
		1. Veroja lahjoitetuista taloista.	
K. S:in res. ¹² / ₁ 1879	<i>b</i>	Arviolta	1,800 —
		2. Kaupunkiin yhdistetty alue.	
Kunink. vakuutus ²³ / ₂ 1789 § 1 ja 4.	<i>b</i>	Vuokria rakennuksista ja huone- uksista	163,000 —
K. Asetus ⁸ / ₁₂ 1873 § 6	<i>b</i>	Vuokria Kaivopuistonalueesta, arviolta	15,000 —
Lunastamiseksi muk.		Siirto	178,000 —
			1,340,800 —

		Siirto	178,000 —	1,340,800 —
Kontrahdin muk. K. Sin resol. ^{11/11} 1884 Valt:n päät. ^{29/10} 1888	b	Vuokrat Seurahuoneesta	44,800 —	
	b	Vuokra myyntipaikoista toreilla, arviolta	33,000 —	
	b	Poliisin virkahuoneet ja tallit Alek- sanderinkadun taloissa N:o 22 ja 24 sekä Vanhassa kaupun- gissa	18,100 —	
Kontrahdin muk.	b	Vuokra huoneuksista Sofiankadun talossa N:o 3, arviolta	3,200 —	
	b	Vuokra huoneuksista Vuorimie- henkadun talossa N:o 6	6,200 —	
	b	Erinäisiä vuokria, arviolta	6,300 —	
Sam. sam.	b	Vuokra puodeista ja tiskeista, ar- violta	5,000 —	
	b	Vuokra kauppahallien myyntipai- koista, arviolta	74,000 —	
	b	Uimahuonemaksut, arviolta	1,000 —	
	b	Kalavedenmaksut, arviolta	1,500 —	
	c	Heinänkorjuu- ja laidunmaksut, arviolta	150 —	
	c	Satunnaiset sekä kenttien vuokrat, arviolta	20,000 —	391,250 —
		3. Kaupungin maatilat.		
Kontrahdin muk.	b	Grejus, vuokra, arviolta	2,400 —	
	b	Gumtähti, sam. sam.	27,000 —	
	b	Meilanssi, sam. sam.	6,000 —	
	b	Reimars, sam. sam.	150 —	35,550 —
		— Smk 428,600: — —		
		IV. Tonttiverot.		
	b	Arviolta	— —	2,800 —
		V. Tuloatuottavat oi- keudet.		
K. Asetus ^{31/12} 1877 K. julist. sam. p:ltä	c	Tuulaaki Helsinkiin tuleviksi mää- rättyiltä tavaroilta, arviolta	210,000 —	
		Siirto	210,000 —	1,770,400 —

		Siirto	210,000	1,770,400
K. julist. $\frac{1}{10}$ 1881 K. S:in kirjelmä $\frac{17}{4}$ 1883	c	Tuulaaki Helsinkiin meritse tule- viltä, ylämaa-kaupunkiin määrä- tyiltä tavaroilta, arviolta . . .	8,000	—
Liikennetaksa $\frac{10}{4}$ 1888	c	Liikennemaksut, arviolta . . .	470,000	—
Sam. sam.	c	Mittausmaksut, arviolta . . .	1,500	—
Valt:n päät. $\frac{1}{6}$ 1876	c	Makasiininvuokra, arviolta . . .	3,500	—
		Satamamaksuja, arviolta . . .	205,000	—
		Siltamaksuja, arviolta . . .	9,000	—
Liikennetaksa $\frac{10}{4}$ 1888	c	Nostorananmaksuja, arviolta . . .	500	—
		Painolastimaksuja, arviolta . . .	100	—
		Punnitsemismaksuja, arviolta . . .	2,400	—
K. Asetus $\frac{30}{3}$ 1879	c	Ulkomaalaisten maksut ruokata- varain myynnistä aluksesta, ar- violta	2,500	—
Useat. K. S:in resol. K. Asetus $\frac{24}{7}$ 1883	c	Biljaardimaksut, arviolta . . .	400	—
	c	Perunkirjoitusprosentit, kaupun- gin osuus, arviolta	30,000	—
K. Sääntö $\frac{21}{10}$ 1898	c	Perunkirjoitusprosentit, kaupun- gin vaivaisten osuus, arviolta . . .	8,000	—
	c	Kolehtirahat, arviolta	200	—
	c	Erinäiset sakot, arviolta	200	—
Kontrahdin muk.	b	Vanhankaupungin myllyn vuokra	3,500	—
				954,800
VI. Sekalaiset tulot.				
K. Asetus $\frac{17}{3}$ 1879	c	Mieskohtainen vaivaismaksu, arv.	39,000	—
H:gin kunnall. sairaan- hoidonohjes. $\frac{12}{11}$ 1879	c	Sairaanhoidosta Marian sairaa- lassa, arviolta	16,000	—
	c	Tuloja desinfisioimislaitoksesta, arviolta	300	—
	c	Desinfisioimisesta kodeissa, ar- violta	1,000	—
	c	Vaivaishoitolaisten työt, arvi- olta	500	—
	c	Tuloja työlaitoksesta, arviolta . . .	10,000	—
K. Asetus $\frac{17}{3}$ 1879	c	Maantuotteita vaivaistalosta, ar- violta	1,000	—
	c	Korvausta vaivaisten ylläpidosta, arviolta	12,000	—
H:gin kansakoulujen ohjes. $\frac{4}{10}$ 1892 H:gin kansakoulujen ohjes. $\frac{23}{6}$ 1878	c	Kansakouluoppilaiden maksut ja käsityöt	500	—
		Siirto	80,300	2,725,200

		Siirto	80,300	—	2,725,200	—
Kansankirj. säännöt ² / ₅ 1886 K. Asetus ¹⁴ / ₁₂ 1894	c	Korvausta turvakodeissa hoide- tuista lapsista, arviolta	1,000	—		
	b	Kirjalainoista, arviolta	7,500	—		
	b	Koiraveron, arviolta	15,000	—		
Kontrahdin muk.	c	Työnvälitystoimiston tulot, ar- violta	175	—		
		Terveydellisiä tutkimuksia varten perustetun laboratorion tulot	1,000	—		
	b	Maksut kloseteista, arviolta	6,500	—		
		Apumaksu Ritarihuoneen puisti- kon kunnossapitoon	300	—		
		Apumaksu Säätytaloa ympäröivien istutuksien kunnossapitoon	600	—		
		Apumaksu Ateneumia ympäröivien istutuksien kunnossapitoon	200	—		
Rhtkam. päät. ²¹ / ₂ 1901 Sam. ²⁶ / ₈ 1903	b	Apumaksu Vanhan kirkon vieressä olevien istutuksien kunnossapit.	1,000	—		
		Apumaksu evank. lut. seurakun- nalta katujen puhtaanapitoon	2,100	—		
Pankkivalt. kir. ⁹ / ₇ 1892	b	Apumaksu katuvalais- tukseen Suomen Pan- kilta 275:— Säätytalolta 525:—	800	—		
K. Asetus ⁸ / ₉ 1899 K. Sin. kirje ⁹ / ₈ 1900	b	Vastike kaupungin menettämistä sakko-osuuksista (ynnä kaupun- ginkamreerille ja rahastonhoita- jalle tulevat osuudet)	7,389	—		
K. Asetus ¹⁸ / ₁ 1882	b	Majoituksen korvaa tammik. 18 p. 1882 annetun K. Asetuksen mukaan Kruunu, tariffin jäl- keen, arviolta	227,259	12	351,123	12
VII. Valtioavut.						
K. Sin. resol. ¹⁶ / ₇ 1902	b	Kansakouluihin	184,000	—		
K. Sin. resol. ²³ / ₂ 1892	b	Katuvalaistukseen, arviolta	15,170	—		
K. Sin. bref ¹⁰ / ₃ 1898	b	Palosammutuslaitokseen	21,000	—		
Knk. kirje ²⁷ / ₈ 1779	b	Tulli- ja ravintolavapaud. korvaus	368	—		
		Siirto	220,538	—	3,076,323	12

		Siirto	220,538 —	3,076,323 12
K. Asetus $\frac{9}{6}$ 1892 K. julist. $\frac{14}{12}$ 1894	b	Valmistavaan poikain ammatti- kouluun	19,516 66	
	b	Kaupungin osuuspaloviinaverosta, arviolta	13,000 —	253,054 66
VIII. Vesijohto.				
H:gin kaupungin vesi- johdon taksa $\frac{11}{3}$ 1890	c	Vedenmyymisestä, arviolta . . .	440,000 —	
		Vuokria vesimittareista, arvi- olta	25,000 —	
		Vesimaksuja hevosaltaista, ar- violta	2,100 —	
	c*	Korotusta vedenkäyttömaksujen myöhästyneestä suorittamisesta, arviolta	500 —	
		Korvausta toimitetuista johdonyh- distämisestä y. m., arviolta . . .	115,000 —	
b & c	Vuokrat vesijohdon maa-alueesta, arviolta	250 —	582,850 —	
IX. Valaistuslaitos.				
	c	Käytettävänä oleva voitto kaasul- laitoksesta	— —	170,200 —
X. Lainat.				
	c	Kauppahallien rakentaminen Ka- sarmitorille	175,000 —	
		Vesijohdon laajennus	181,050 —	356,050 —
XI. Taksoitus.				
	d	Se määrä, joka lisäksi tarvi- taan ja on kunnan verovel- vollisilta jäsenilta taksoitet- tava, on	— —	1,912,663 95
Yhteensä Smk			— —	6,351,146 73

Helsingin kaupungin 1905 vuoden Meno- ja Tulosäännön yhteenvedo.

Pää- luokka	Menot.	Vakinaiset menot		Satunnaiset menot		Yhteensä	
I	Velkain korot ja kuoletus	1,029,942	50	—	—	1,029,942	50
II	Maistraatti ja Raastuvanoikeus	227,520	—	—	—	227,520	—
III	Kunnallishallinto	277,285	—	—	—	277,285	—
IV	Katuvalaistus	231,975	25	7,600	75	239,576	—
V	Palosammutustoimi	108,430	—	9,800	—	118,230	—
VI	Poliisilaitos	245,414	28	—	—	245,414	28
VII	Terveysten- ja sairaanhoito	376,123	—	3,000	—	379,123	—
VIII	Vaivashoito	340,200	—	—	—	340,200	—
IX	Opetus- ja sivistyslaitokset	1,087,799	—	1,000	—	1,088,799	—
X	Yleiset rasitukset	246,823	08	—	—	246,823	08
XI	Vesijohto	194,450	—	212,050	—	406,500	—
XII	Kauppahallit	14,900	—	—	—	14,900	—
XIII	Kaupungin maatilat	7,400	—	—	—	7,400	—
XIV	Yleiset työt	396,600	—	1,141,350	—	1,537,950	—
XV	Eläkkeet	13,690	67	—	—	13,690	67
XVI	Sekalaiset menot	177,793	20	—	—	177,793	20
Yhteensä Smk		4,976,345	98	1,374,800	75	6,351,146	73
Tulot.		Vakinaiset tulot		Säästö, tontinlu- nastukset ja sa- tunnaiset tulot		Yhteensä	
	Säästö	—	—	750,000	—	750,000	—
I	Korot	389,000	—	—	—	389,000	—
II	Tontinlunastukset	—	—	200,000	—	200,000	—
III	Tulot kaupungin kiinteästä omaisuud.	428,600	—	—	—	428,600	—
IV	Tonttiverot	2,800	—	—	—	2,800	—
V	Tuloatuottavat oikeudet	954,800	—	—	—	954,800	—
VI	Sekalaiset tulot	351,123	12	—	—	351,123	12
VII	Valtioavut	253,054	66	—	—	253,054	66
VIII	Vesijohto	467,850	—	115,000	—	582,850	—
IX	Valaistuslaitos	170,200	—	—	—	170,200	—
X	Lainat	—	—	356,050	—	356,050	—
XI	Taksoitus	1,912,668	95	—	—	1,912,668	95
Yhteensä Smk		4,930,096	73	1,421,050	—	6,351,146	73

Läite.

Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Meno- ja Tulosääntö vuodeksi 1905.

Menot.			
Hallinto.			
	{ Palkat ja palkkiot y. m.:		
	Hallituksen palkkio	8,000	—
b	{ 1 Toimeenpaneva joh- taja, palkkaa 9,000:— osapalkkaa 3,000:— vuokrarahoja 1,500:—	13,500	—
b	1 Kamreeri ja rahastonhoit., palkk.	6,300	—
c	1 Kirjanpitäjä, palkkaa	3,000	—
b	1 Konttoriapulainen	1,500	—
b	1 Kaasumestari, paitsi vap. asun- toa, valoa ja lämpöä, palkkaa .	4,450	—
b	1 Alikeasumestari, paitsi vap. asun- toa, valoa ja lämpöä, palkkaa .	1,800	—
b	1 Johtotorvi-mestari, palkkaa . . .	3,000	—
b	{ 1 Tarveaineiden kirjanpääjä, palkk. Ylimääräiset kirjoitus- ja piirus- tusapulaiset, arviolta	2,100	—
c	Konttorikulut, arviolta	2,500	—
		3,500	—
			49,650
Kaasunvalmistuskustannukset.			
	{ Hiiliä:		
	Tavallisia kaasuhiiliä, arviolta 153,000:—		
c	{ Cannelhiiliä, arviolta . 33,000:— Hiilien kuljetus ja so- vittelu, arviolta . . . 7,000:—	193,000	—
	Siirto	193,000	—
			49,650

		Siirto	193,000 —	49,650 —	
	c {	Erittelemättömät tarveaineet, arviolta	2,500 —		
		Työkustannukset retortihuoneessa, arviolta	21,600 —		
		Höyrypannu- ja tyhjentämiskustannukset, arviolta	14,000 —		
		Kaasunpuhdistus, arviolta	2,000 —		
		Polttoaineet, arviolta	800 —		
		Sähkövalo konehuoneissa, arviolta	600 —		
		Vesimaksu, arviolta	1,800 —		
		Palo- ja tapaturmavakuutusmaksut, arviolta	6,800 —		
		Puhtaanapito, vahdinpito ja arvaamattomat menot, arviolta	5,000 —	248,100 —	
		Kustannukset sivutuotteita varten.			
		Työkustannukset koksia y. m. varten, arviolta	7,000 —		
	Sam. kivihiilitervaa varten, arviolta	2,400 —	9,400 —		
	Kustannukset katuvalaistuksesta.				
	c {	Lyhdynsytyttäjät ja lampunhoitajat, arviolta	27,800 —		
		Hehkukappaleet ja silinterit, arviolta	2,200 —		
		Sekalaisia	2,800 —	32,800 —	
	Kustannukset yksityisestä kaasunkäytöstä.				
	c {	Mittarinlukeminen ja maksujen periminen, arviolta	4,600 —		
		Sekalaisia — päivystys, pienempien valaistusvirheiden korjaus, väkiviina y. m., arviolta	6,000 —	10,600 —	
	Korjaus ja kunnossapito.				
	c {	Rakennukset, arviolta	3,000 —		
		Uunit, "	11,300 —		
		Koneet, "	1,500 —		
		Kaasukellot, "	500 —		
		Siirto	16,300 —	350,550 —	

		Siirto	16,300 —	350,550 —	
	c	Pääjohtotorvet, arviolta	3,000 —		
		Lyhtypylväät, lyhdyt ja serviisit, arviolta	3,200 —		
		Yksityisserviisit, arviolta	500 —		
		Kaasumittarit, ”	3,000 —		
		Kalusto, ”	4,000 —	30,000 —	
b		Korko konttokuranttitilistä kaup- rahaston kanssa, arviolta.	— —	8,500 —	
		Pääjohtotorvien ulottaminen.			
	c*	Unioninkadun alle E. Esplanadin- ja E. Makasiinikatujen välille	3,510 —		
		Antinkadun alle Yrjön- ja Abra- haminkatujen välille	8,970 —		
		Puutarhakadun alle Vuori- ja Fabianinkatujen välille	850 —		
		Laiivurinkadun alle Tehtaan- ja Pietarinkatujen välille.	1,160 —		
		Tehtaankadun alle Laiivuri- ja Sepänkatujen välille	5,025 —		
		Merikadun alle Kapteenin- ja Lai- vurinkatujen välille	1,900 —		
		Huvilakadun alle Tehtaan- ja Merikatujen välille	2,880 —		
		Tokankadun alle Munkkisaaren- ja Hernesaarenkatujen välille	855 —		
		Päävahdintorin alle P. Esplanadi- kadun ja Katajanokansillan väl.	1,870 —		
		Rahapajanrantakad. alle Ankkuri- kad. ja Kruununvuor.rantak. väl.	2,790 —		
		Kanavakadun alle L. Satamakad. ja Kruununvuorenrantakad. väl.	4,095 —		
		Sipulisaarenkad. alle Ankkurikad. ja Kruununvuorenrantakad. väl.	2,880 —		
		Ankkurikad. alle Rahapajanranta- kad. ja Kruununvuorenkad. väl.	1,080 —		
		I. Satamakadun alle Rahap.rantak. ja Kruununvuorenkadun välille	1,080 —		
		Kruununvuor.rantakad. alle Raha- paj.rantak. ja Kruununv.kad. väl.	960 —		
		Kruununvuorenkad. alle Linnank. ja Kruununvuorenrantakad. väl.	1,216 —		
		E. Hietalahdenrantak. alle Bulevar- din- ja Punavuorenkatujen väl.	3,920 —		
			Transport	45,041 —	389,050 —

		Siirto	45,041	389,050
		Punavuorenk. alle E. Hietalahdenrantakad. ja Perämiehenkad. väl.	1,045	
		Perämiehenkadun alle Merimiehen- ja Tehtaankatujen välille . . .	2,090	
		Nikolainkadun alle Estnääsinkadun ja Siltavuoren välille . . .	3,520	
		Maariankadun alle Kirkko- ja Estnääsinkatujen välille . . .	1,320	
		Uuden Katajanokansillan alle, jos tämä määrätään tehtäväksi v. 1905	1,400	
		erinäisten katujen alle Hallituksen määrämisen mukaan . . .	10,584	65,000
		Uusien lyhtyjien asettaminen, arviolta.		
		E. Hietalahdenrantakadulle, Tokan-, Tehtaan-, Laivuri-, Huvila-, Meri- ja Nikolainkaduille, Päävahdintorille, Rahapajanrantak:lle, Kruununuoren-, Kanava-, Sipulisaa-ren-, Ankkuri- ja I. Satamak:lle, Kruununuorenrantakadulle ja 14 pisoariin eri paikkoissa kaupunkia, yhteensä 72 lyhtyä à Smk 150:— sekä 6 liekillä varustettu kandelaabri Päävahdintorille à Smk 600:—	11,400	
c*		erinäisille kaduille Hallituksen määrämisen mukaan, 24 kpl. à Smk 150:—	3,600	15,000
		Serviiseihin, koneihin y. m.		
		Yksityisserviisit, arviolta	5,500	
		Kaasumittarit, "	27,000	
		Kalusto, "	2,550	35,050
		Säästö	—	170,200
		Yhteensä Smk	—	674,300

Tulot.

Katuvalaistus, arviolta.

Auerliekit:			
	Koko yön, 618 kpl. kevät- ja 653 syys- kaudella, kuluttavat kaasua	235,151 m ³	
	Puolen yön, 954 kpl. kevät- ja 1,014 syys- kaudella, kuluttavat kaasua	180,795 „	
Avoimet liekit (tavara- vajoissa):			
c	Koko yön, 6 kpl. pur- jehdusaikana kulut- tavat kaasua	2,291 „	
Lucas Lamput (kauppa- torilla):			
	Puolen yön, 2 kpl. ku- luttavat kaasua	1,743 „	
	Ylimääräinen valaistus eri tilaisuuksissa	1,020 „	
	Yhteensä kaasua 421,000 m ³		
	à 30 penniä kuutiometriltä	—	126,300 —

Yksityiskäyttö, arviolta.

Kaasua valaistukseen			
	870,000 m ³ à 30 p:ää 261,000:—		
c	Vähenee alennuksina	6,000:—	255,000 —
	Kaasua keittämiseen y. m. 930,000 m ³ à 15 penniä	139,500 —	394,500 —

Sivutuotteita, arviolta.

Koksia			
		108,000 —	
Kivihiilitervaa			
		15,500 —	123,500 —
c	Voittoa töistä ja tarveaineiden myymisestä, arviolta	—	30,000 —
	Yhteensä Smk	—	674,300 —

